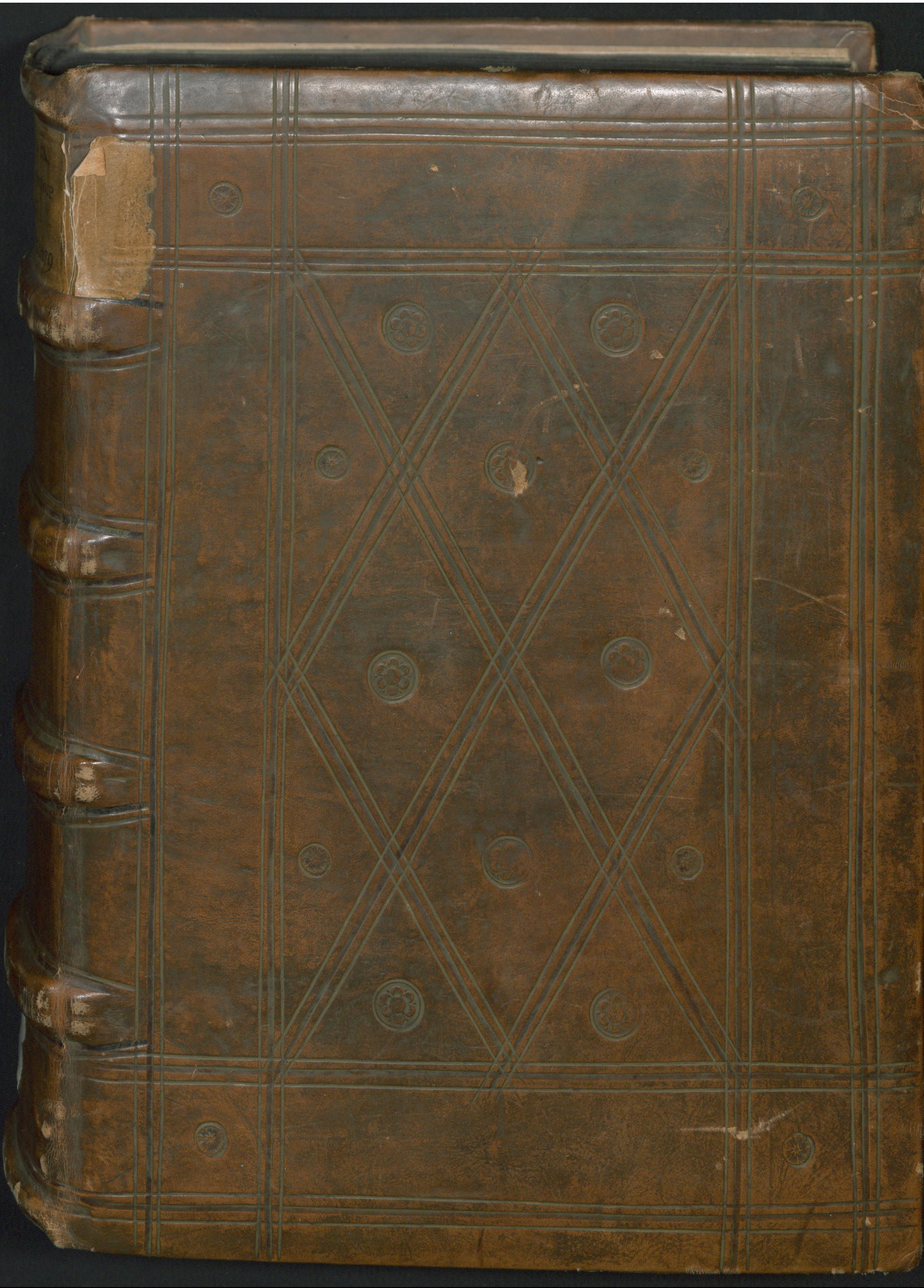

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

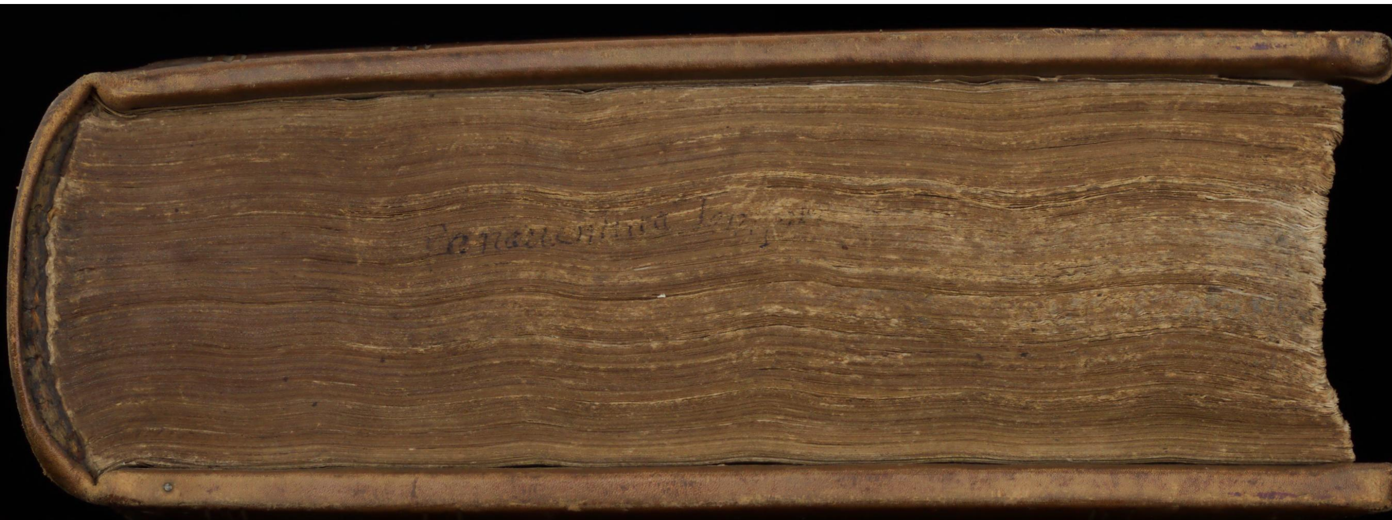
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

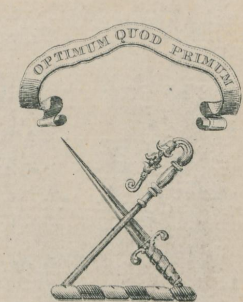
169 E 58

KC 336a
GW. 4811

William Horatio Crawford.
LAKELANDS.
CORK.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Robert Kirk, M.D.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

113

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Première Edition, recherchée des Curieux, parce qu'elle est régardée comme l'une des premières Impreſsions faites dans la ville de Zwoll, province d'Overiſſel, dans la Republique d'Hollande. De la Serna, dictionnaire bibliogr.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Regiſtrum ſermonū de tp̄e et de ſcīs cū cōmuni ſanctorū ad populū dn̄i Bonauēture Cardinalis. deuoti et ſe raphici ſacre theologie pfeſſoris eximij Feliciter incipit; Et Nō φ numerus foliorum in hoc libro impreſſo ſcriptus nichil ſignificet. Sz in regiſtro p pmā columnā reuerſati folij: pma columna ſignificet. p ſcdam ſcda. p terciā folij nō reūſati tercia. et p quartā quarta;

De Aduentu dn̄i
Sermo pmus.

Veniet deſideratus cūctis gentibus Aggei ſecundo.
De triplici motiuo ſanctorū patrū. ad deſiderand xp̄i aduentū. pma colūna.
De qtuor ēca dn̄m venientē cōſiderand eadem columna.
De qtuor ppter que dn̄s iheſus venit. quarta columna.

Sermo ſcd̄s.

Deſideriū iuſtorū oē bonū. pu. xi.
De eo φ xp̄c eſt deſiderabil ppter. iiij. quarta columna.
De deſiderādo xp̄o quantū ad triplicē ſenſum. pma columna.

Sermo tercius.

Veni dn̄e iheſu. Apocalipſis vltio.
De qdruplici aduentu dn̄i. iiij. colūna
De tribus ppter que dn̄s veniet ad vltimū iudicium. pma columna.
De triplici ppetate dn̄i iheſu. ij colūna

Sermo quartus.

Leuate capita vrā. ecce appropīquat redemcio veſtra. luce. xxi.
De deſcpcōne Aduētus dn̄i vt terribil vt formidabilis. et vt admirabil. i. co.
De eleuanda facie ſiue mentis oculo ad quatuor. quarta columna

Sermo qntus.

Hora eſt iam nos de ſomno ſurgere Ad Rōnos. xiij.
De quadruplici ſomno. pma columna.
De triplici ſomno culpe. i. co. ſequētis.
De mō ſurgendi a triplici ſomno culpe quarta columna.

Dn̄ica ſecunda
Sermo pmus.

Suſcipite inuicē ſic et xp̄c ſuſcepit vos. Ad Rōnos xv.
De qdruplici ſuſcepcōne qua nos xp̄us ſuſcepit. ſecunda columna.

Sermo ſcd̄s.

Vidiſti formam et modum zc.
De qdruplici ſuſcepcōne q̄ ſuſcipe debemus primū. ſecunda columna.

In dn̄ 3a Sermo ~~tercius~~.

Tu es qui venturg es. Mathei xi.
De triplici cōmendacōne Johīs bap. a xpriſto. ſecunda columna.
De ſex effectibus dei. quarta colūna.

In dn̄ 4ta Sermo ~~quartus~~ primus

Tu quis es? Johannis.
De triplici qſtione ab homine et eius reſponſione. pma columna.

Dn̄ica iii. in Aduentu
Sermo ~~pmus~~ 2)

Ego vox clamātis in deſerto. luce. i
Compatio deſerti ad mūdū. iiij. colūa
De triplici claōre xp̄i. pma columna.
De quō ad tria clamauit. pma colūna.
De triplici doloris clamore. iij. colūna
De triplici clamore ad iudiciū. i. colūa

In Natiuitate dn̄i
primus Sermo.

Videbit oīs cāo ſalutaē dei nrī. lu. i
De qdruplici viſione ſalutari. iiij. col.
De cōpacōne deliciarū. honorū et diui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

62 6783

ciarum ad xp̄m. quarta columna.
De tribus neceſſarijs pugnare volenti
bus. ſecunda columna.
De eo ꝙ peccatores cogent̄ videre tria
in deo iudicante. iii col
De eo ꝙ in viſione glorioſa tria ſunt

Sermo ſecūdus

Fiat lux. Geneſis p̄mo.
De eo ꝙ lux quadrupliciter cōſideret̄.
tercia colum.
De eo ꝙ adhuc quadruplicit̄ cōſideret̄
lux. iii columna ſecūdi lateris.

Sermo tercius

Puer natus eſt nobis. Yſaye ix.
De triplici natiuitatis xp̄i deſcripcione
quarta columna
De eo ꝙ natiuitas xp̄i mirabilis ſit
qn̄tupliciter ex p̄te parientis. ead̄ co.
De eo ꝙ eciā qn̄tupliciter ſit ſupadmi/
rabilis ex p̄te naſcentis. ij columna
De eo ꝙ mirabilis ſit multis modis in
miraculis

Sermo ~~ſcd̄s~~ quartꝰ

Veritas de terra orta eſt. Pſalmiſta
De triplici veritate creata. iiii colmna
De eo ꝙ in xp̄o eciā triplex creata veri
tas fuit. ij co
De qn̄tuplici ꝓprietate terre in cōpa
cōne ad virginē benedictā. iiii colum.

Sermo qn̄tus

Filius datus eſt nobis. Yſaye. ix
De eo ꝙ filius dei triplicit̄ nobis det̄.
quarta colum̄
De eo ꝙ in illa dacōne tria valde admi
randa cōcurrunt. in eadē columna.
De eo ꝙ deus pater dedit nobis filium
ꝓpriū. naturalem. coequalem. ſingu/
larem. iiii co.
De eo ꝙ ad petendū filium dei. ſanctis
p̄ribus triplex motiū. tā alte peticōis
excuſatiū fuit. ij co.
De eo ꝙ filiꝰ dei datus eſt aīe triplicit̄
iiii columna ſequētis.

De ſancto Stephano
Sermo primꝰ.

Stephanus plenus gracia et forti/
tudine. Actuū vij.
De eo ꝙ diuina gracia detur tribus ho
minū gn̄ibus. iii co
De triplici fortitudine beati ſtephani.
ſecunda col.
De triplici plenitudine malorū. iiii co

Sermo ſcd̄s.

Elegerunt Apl̄i ſtephanū zc̄ Actu. vi.
De eo ꝙ btūs ſtephanꝰ fuit fideliſſimꝰ
in agendis. prudētiſſimꝰ in cognoſcen
dis et fortiſſimꝰ in p̄iculis ſuſtinendis
prima colum
De quadruplici plenitudine beati ſte/
phani. iiii col
De tribus p̄ ſpm̄ ſcm̄ beato ſtephano
oſtenſis. iiii co.

De ſcō Iohē Euangel.
Sermo primus.

Super omnes celos ipm̄ cōſiderat
zc̄. Iob xxviij.
De triplici excellencia bt̄i Io. iiii co.
De multiplici celo. p̄ma columna
De quatuor ꝓprietatibꝰ luminis. ii co

Sermo ſecūdus.

Qui diligit cordis mundiciam zc̄.
Prouerbiorum
De triplici bt̄i Io. cōmendacōne. ii co
De ſeptem ſignis vere amicitie. iii co.

De Innocētibus
Sermo primus

Innocentes et recti corde adheſerūt
michi. Pſalmiſta.

nota

KONINKLIJKE BIBLIOTHEEK

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

De triplici innocẽcia. ij. colũn.
De ꝉplici adheſiõe bõꝛũ ad deũ. iiij. co.
De ꝉplici adheſione maloꝛũ ad mundũ.
ꝑma columna.

Sermo ſcd̃s.

Ecce pueri mei quos dedit michi do
minus. Yſaye. viij.
De eo ꝙ innocentes dati ſunt nobis in
q̃ntuplex ſignũ. iij. columna.
De q̃nq; ꝓꝓetatibꝰ pueroꝛũ. i. colũna.

Dñica infra octauã Nati/
tatis. Sermo primus

At vbi venit plenitudo temporis ꝛc̃.
Ad Galatas iiij.
De eo ꝙ tẽpus natitatis dñi dicat̃ ple/
nitudo tp̃is triplici rõne. iij. columna.
De eo ꝙ deus pr̃ miſit filiũ redemtoꝛẽ
pugnatoꝛem et liberatoꝛem. ꝑma col.
De triplici in xp̃o factione. ij. colũna.

Sermo ſcd̃s.

Puer creſcebat et cõfoꝛtabat̃. luce ij
De triplici incremento. ij. columna.

In Circũciſione dñi
Sermo ꝑmus.

Vetera trãſierunt et ecce noua facta
ſunt omnia. ij. ad Coꝛinthe. v.
De triplici rõne circũciſionis dñi. i. co.
De ꝉplici nouitate fcã in dño ihũ. iij. co
De eo ꝙ rogandus eſt ihc̃ vt nos tripli
citer innouet. ij. columna.

Sermo ſcd̃s

Vocatũ eſt nomẽ eius iheſus. luce ij
De eo ꝙ iheſus eſt nomen admirabile.
delectabile. vtile. et terribile. iiij. colũa

In Epiphania dñi.

Intrantes domũ inuenerũt puerũ
cum maria ꝛc̃. Mathei ij.
De deſiderio et obſeq̃o magoꝛũ. iiij. co.
De eoꝛũ optimo mõ querendi eadẽ co.
De triplici gaudio qd̃ habuer̃t eadẽ co.
De magoꝛũ inquiſicõne et deuocõne et
de ſalutari inuencõne. ſcd̃a columna.
De eo ꝙ ad inueniendũ xp̃m. tria ſunt
neceſſaria. eadẽ columna.
De eo ꝙ xp̃c nõ inueniat̃ niſi in maia
cum maria et per mariã. iij. columna.

Sermo ſcd̃s.

Vbi eſt q̃ natꝰ ẽ rex iudeoꝛũ. Ma. ij
De xp̃i q̃druplici regia dignitate. ij. co
De q̃druplici xp̃i loco ꝑter ũginis vte/
rum. iiij. columna.

Tercius Sermo.

Vidimꝰ ſtellã eius ĩ oriente. Ma. ij
De eo ꝙ vt xp̃c debite adoꝛet̃ Tria req̃
rant̃. ij. columna.
De ꝉplici ſtella quã vider̃t magi iij. co.
De eo ꝙ ſtella magis viſa ad tria maxi
me apparuit. iiij. columna.
De eo ꝙ modo cõfundit̃ iudeoꝛũ duri/
cia. manicheoꝛũ inſipiencia. et mathe/
maticoꝛũ ſtulticia. ꝑma columna.
De eo ꝙ fatum ſiue cõſtellacio nichil ſit
qd̃ q̃druplicit̃ ꝓbat̃. ꝑma co. ſequẽtis.
De triplici ſtella quã viderunt magi.
ꝑma columna ſequentis adhuc.
De triplici ſtelle virtute. ij. columna.

Dñica infra octauã
Ephie Sermo ꝑmus.

Vnũ coꝛpꝰ ſumꝰ ĩ xp̃o ihũ. Rõ. xi.
De eo ꝙ ad vnitatẽ habendam inducat
nos natura. moueat ſc̃ptura. et efficiat
gracia. iij. columna.

Sermo ſecundus.

Dolentes querebamꝰ te.
De q̃druplici doloꝛe quẽ debet hrẽ hõ.
quarta columna
De q̃tuoꝛ ad q̃rendum dñm cõſideran/
dis. iij. columna.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

¶ Dn̄ica prima poſt
Octauā. Sermo. i.

¶ Oracōni inſtantes neceſſitatibus
ſanctorū cōmunicantes. Thema
De q̄druplici orōis circūſtancia. iiii co
De quadruplici fructu orōis. i. colūna

¶ Sermo ſecūdus

¶ Nupcie facte ſūt in chana galilee ꝛc̄
Thema.
De eo ꝙ tria ꝓbent mrīmoniū eſſe bo/
num. iii columna.
De p̄dictarū nupciarū duplici honora
bilitate. iiii c
De tribus nupciis quas dn̄s iheſus ce
lebrauit. eadem columna.

¶ Dō ſcd̄a poſt octauā
Epiphanie.

Quantū ex vobis eſt cū oībus hoī/
bus pacē habentes. The.
De eo ꝙ dn̄s pacē cōmendauit. naſcēdo
p̄dicando. moriendo et reſurgēdo. ii co
De triplici pace. iii co
De triplici pace mala. iiii columna
De triplici pace iuſtorū. ii columna
De triplici nāli principio in aīa. iii co
De triplici quiete quo quieſcit intellec
tus noſter in p̄ria. ead̄ co

¶ Sermo ſecūdus

¶ Ecce leproſus veīens adorabat eū.
Thema.
De triplici infirmitate lepre. ii colum.
De triplici modo viuendi. iiii colum.

¶ Dō. iii. poſt Ephiē
Sermo primus

¶ Dn̄e ſalua nos. perimus. Thema.
De eo ꝙ ad ꝑfectū dominiū tria ī vnū
cōcurrant. ii columna.
De eo ꝙ ad oꝑandū ēa ſūt nccāria. ead̄
De triplici rōne xp̄c eſt dn̄s. iii co.
De triplici hoīs deꝑdicōne. i. columna
De triplici ſaluacōe. iii co

¶ Dō ſeptuageſima.
Sermo primus

¶ Omnes quidē currūt ſed vnus acci
pit brauiū. Thema.
De quadruplici via mala quā currunt
hoēs. iiii columna.
De tribus q̄ ꝑtinent ad bonū curſorē.
iiii columna ſequētis.

¶ Sermo ſecūdus

¶ Voca oꝑarios et redde illis m̄. the.
De eo ꝙ dn̄s ad tria nos vocat. ii co
De tribus que nos dn̄t inducē ad ope/
randum. iiii columna.
De triplici fructu merced̄. ii columna

¶ Dō in ſexageſima.
Sermo primus

¶ libenter igitᷣ glābor ī infirmitatibꝫ
meis ꝛc̄ The
De triplici gloria. iii col.
De triplici gloria iuſtorū. i. columna.
De eo ꝙ glā etnalis cōſiſtat in tribus.
ſecunda columna.

¶ Sermo ſecūdus

¶ Exiit q̄ ſeīnat ſeīnare ſemē ſuū. thē
De ēplicibꝫ bonis q̄ ſeīauit dn̄s. iiii co

¶ Dō in q̄nquageſima
Sermo primus

¶ Caritas paciēs eſt. benigna eſt ꝛc̄.
De caītatis cōmendacōne reſpectu tri/
pliciū bonorum. iiii colū.
De eo ꝙ caritas dicatᷣ eſſe maior qua/
druplici racōne. ii colum.

¶ Sermo ſecūdus

¶ Cecus quidam ſedebat ſecus viam
mendicans. Thema.
De deſcripcōne triplicis cecitatis. i. co
De quadruplici cecitate. ſecūda colum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

De quatuor generibꝫ peccatorū q̄ max
ime hoīes exercant. iiij columna.

¶ In die Cinerum
Sermo primus

¶ Reuertē reuertē ſunamitis. reuertē
reuertere vt intueamur te. Thema.
De q̄tuor q̄ aīaz a deo auertūt. iiij co.
De quatuor retardantibus aīam ne ad
deū reuertat᷑. eadem columna.
De eo ꝙ ꝓpter quatuor dicat᷑ aīe a deo
auerſe : quater reuertē. eadē columna.

¶ In feria ſexta. ſermo.

¶ Diliges ꝓximum tuū et odio hēbis
inimicū tuum. Thema.
De quatuor fructibꝫ dilcōis. i. colūna

¶ Dñica in quadrageſiā
Sermo primus

¶ In tpe accepto exaudiui te. Theā.
De eo ꝙ tp̄s pn̄e eſt tp̄s breue. īſtabile
et irreuocabile. ij columna
De tribus gn̄ibus hoīm quos maxime
exaudit deus. prima columna.

¶ Sermo ſecundus.

¶ Non in ſolo pane viuit hō ꝛc̄. Theā
De eo ꝙ paīs mālis acq̄rendꝫ eſt cū la/
bore. comedēdꝫ cū dolore. et largiēdus
alijs cū amore. iij columna
De eo ꝙ ūbū dinū eſt aīe ſanatim. illu/
minatim. et eſt ſcis glē donatim. ij col̄

¶ Sermo tercius.
Idem Thema.
De ſex fructibus ex ūbo dei ꝓuenienti
bus. iiij columna.

¶ Dñica ſcd̄a.
Sermo p̄mus.

¶ Hec ē volūtas dei ſcificacō vrā. Thē
Diuina volūtas deſcribit᷑ vt ſtabilis.
dulcis. munda et vt ꝑfecta. iiij colum̄
De iiij. req̄ſitis ad nrāz ſcificacōez. ʒ. k
De duobꝫ ad rectā intencōem necārijs
quarta columna

¶ Sermo ſecundus.

¶ leuantes oculos neminē viderunt n̄
ſolū iheſum. Thema.
De deſcp̄cōe cōtemplatī ſtatus quantū
ad tria. prima columna.
De eo ꝙ dina intelligēcia ꝑficiatur in
tribꝫ. eadem columna.
De tribꝫ req̄ſitis ad ꝑfectā mentis vi/
gilanciā. ij columna
De triplici oculorū eleuacōne ꝓ timore
Eadem columna
De triplici eleuacōne oculorū ꝓ ſtupo/
rem. ij columna
De eo ꝙ amor ad tria moueat. i. colūa

¶ Dñica tercia
Sermo primus

¶ Ambulate in dilcōne. Thema.
De quatuor requiſitis ad viā noſtram
ſiue penitenciam. ij columna.
De duobꝫ attendēdis ƈca dilcōez. ij co.
De duplici diligendi mō. eadē colūna
De quatuor circūſtancijs ad dilcōnem
dei requiſitis. eadem columna.
De mō diligendi quadruplici. iiij co.
De duplici dilcōnis fructu. i. columna

¶ Sermo ſecūdus

¶ locutus eſt mutus. Thema.
De eo ꝙ loquit᷑ deus. hō iuſtus. homo
malus. iiij columna
Dn̄s loquit᷑ nobis in tribꝫ. eadē colūa
De eo ꝙ bn̄ loquens ſiue cōfitens dēat
habere tria. i. columna
De triplici loquela malorū hoīm. ij co

¶ In ſabbato ante letare
Sermo primꝰ.

¶ Vade et ap̄lius noli peccare. Thē.
De duobꝫ ad ꝑfectā pn̄iaz cōcurrētibꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

pꝛima columna.
De eo ꝙ peccatū eſt fugiendum ꝓpter
ſeptē mala ipm cōſequencia. eadē colūa
Dō̈ letare. Sermo. i.
Sequebat᷑ eum multitudo magna.
Thema.
De tribus ꝓ que ſeq̄ debeꝫ xp̄m. iiii co
De triplici fructu ſecucōnis dn̄i. ij co
De ſeq̄la triplicis gn̄is malorum. iii co
Dō̈ Judica. Sermo. i.
Per ꝓpriū ſanguinē introiuit et ſe/
mel in ſancta. Thema.
De tribꝫ deſiderandis iuxta ſanguinē
xp̄i effuſum. i. co.
De triplici modo effuſionis ſan. xp̄i.
eadē columna.
De triplici virtute ſanguinis xpriſti.
iiij columna.
De tribus gn̄ibus hoīm q̄bus xp̄i ſan
guis eſt ſalutiferus. ij co.
Sermo ſcd̉s.
Qui ex deo eſt v̄ba dei audit. The
De triplici hoīm gn̄e v̄ba dei audiēciū
pꝛima columna.
De triplici cā verba alicuiꝫ ſunt audiē
da. ij columna.
De tribꝫ fructibꝫ q̄ ex auditis et intel
lectis dei v̄bis ꝓueniūt. iij co.
Dn̄ica in Palmis.
Sermo primꝫ.
Hoc ſentite ī vobis qd̉ et in xp̄o ihū
Thema.
De eo ꝙ in triplici ſenſu debemꝫ ſentiē
de xp̄o. ij columna.
De tribus impedientibus hūc triplicē
ſenſum. iiij columna.
De tribus incōmodis q̄ cōſequūtur in/
ſenſatos. p̄ma columna.
Sermo ſcd̉s.
Sanguis eius ſup̲ nos ꝛ ſup̲ filios
noſtros. Thema.
De honoꝛe xp̄o impenſo qui in ſex oſtē
ditur. ſecūda columna.
De ignominia xp̄i q̄ in aliīs ſex ap̲pa/
ruit. eadem columna.
De eo ꝙ ſanguis xp̄i ſcd̉m effuſionis
modū eſt valde admirabilis ex triplici
reſpectu. iij co.
De triplici effectu ſanguinis xp̄i. i. co
De adhuc triplici effeū ſanguīs xp̄i.
eadem columna.
De adhuc triplici eius effectu. ij colūa
De adhuc triplici eius effectu quantū
ad terciū membꝛū. iij co.
In Cena dn̄i.
Sermo primꝫ.
Accepit ihesus panē et grās agens
ꝛc̈ Thema.
De quintuplici pane. i. co
De adhuc q̄ntuplici pane ſcd̉m ꝙ dn̄r
oꝛdeacei. i. co. ſequentis.
Sermo ſcd̉s.
Pater meus dat vobis panē de celo
verum Thema.
De deſcripcōne venerabilis ſacramēti
quantū ad tria. iiij co.
De quinqꝫ circa hunc panē cōſiderand̉
pꝛima columna.
De multiplici expoſicōne verboꝛum cō
ſecracōnis. iij co.
Sermo tercius.
Domine tu m̄ lauas pedes ꝛc thema
De quatuoꝛ ꝓfundam dn̄i humilitatē
oſtendentibꝫ. iij co.
De quatuoꝛ que ſunt in locōne. iij colū
na ſequentis.
De paſſione dn̄i
Sermo pꝛimus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

¶ Ibi dolores vt pturientis . Thema
De decẽ oñdentibꝫ penã xp̄i fuiſſe per
maximã. iij co.
De quinqꝫ in quibꝫ apparuit multitu
do eius obprobrij. p̄ma columna

¶ Sermo ſcd̄s.

¶ Tradidit in mortẽ aīaꝫ ſuã. Theã
De qn̄tuplici ꝛ euoca tradicõe dm̄ iij c
De q̄druplici mortis circũſtañ. iij co.

¶ In feſto Paſche
Sermo primus

¶ Paſcha nr̄m imolatꝫ ẽ xp̄c. Thema
De tribus nobis ꝑpoſitis ad mãduca-
cõnem agni. iij columna.
De qn̄tuplici tranſitu. eadem columna
De duplicibus epulis. ij columna.
De tribus incõmodis carnales epulas
cõſequẽtibꝫ. tercia columna.

¶ Sermo ſcd̄s.

¶ Surrexit nõ eſt hic. Thema
De qn̄tuplici argumento reſurrexiõis
dñice. ſecunda columna
De quatuor dotibꝫ corꝑis xp̄i. i. colũa

¶ Sermo tercius.

¶ Iheſum q̄ritis nazarenũ ꝛc̄. Theã
De eo ꝙ xp̄c eſt q̄rendꝫ ſollicite. deuote
et cõtinue. tercia columna
De q̄tuor rõnibus reſurrexionẽ noſtrã
futurã eſſe oſtendẽtibus. p̄ma columna

¶ Feria iij. Sermo. i.

Stetit iheſus in medio. Thema
De q̄druplici dm̄ ſtacõne. ſcd̄a co
De quadruplici medio. tercia co

¶ Dō̃ p̄ma poſt Paſcha.
Sermo primus

¶ Quia vidiſti me thō̃ c̃didiſti. The.
De q̄tuor viſionẽ dei ĩpediẽtibꝫ. iij co
De q̄tuor ad viſionẽ dei cõferẽtibꝫ. iij c̃

¶ Dō̃ ſcd̄a. Sermo. i.

¶ Eratis ſicut oues errãtes ꝛc̄. The.
De quadruplici er rore. tercia co.
De quatuor ad cõuerſionẽ nr̄am requi
ſitis. ſecunda columna

¶ Sermo ſcd̄s.

¶ Ego ſum paſtor bonus. Thema
De eo ꝙ ſolus deus dicatur eſſe bonus
ex triplici rõne. prima columna
De triplici diuino opere. ſcd̄a colũna

¶ Dō̃. iij. Sermo. i.

¶ Obſecro vos tanꝗ̄ aduenas et pe-
grinos ꝛc̄. Thema
De triplicibus deſiderijs. ii. co.
De triplici peregrino. iiii. co

¶ Sermo ſecũdus

¶ Ploãbitis et flebitis vos ꝛc̄. Theã
De triplici cauſa quare ſcĩ mouentᷣ ad
fletum. ſecunda co.
De triplici gaudio in cõi. i. co
De triplici gaudio iuſtorũ. eadẽ co
De triplici gaudio peccatorũ. iii. co
De triplici gaudio beatorũ. iiii co

¶ Dō̃. iiij. Sermo. i.

¶ Oẽ datũ optim et oẽ donũ ꝑ. ꝛc̄ thẽ
De duobꝫ q̄ dẽt hō̃ cognoſcẽ. ii co
De triplici impedimẽto boni. iii co
De triplici rõne quare hō̃ tardus erit
ad loquendũ. eadẽ co
De tribꝫ malꝭ ex iã ꝑueniẽtibꝫ. iiii co.
De triplicibus donis q̄ a prẽ nobis do
nantur. i. co.

¶ Sermo ſecũdus

¶ Arguet m̄dũ de pc̄cõ. theã. Io. xvi
De eo ꝙ hō̃ a tribꝫ arguitᷣ. iij co
Deꝗ nos in p̄nti triplicit̃ arguit. i. co
De argucõne hoĩs a deo et in preſenti
et in futuro. eadẽ co
De tribus q̄ erunt in argucõne ſiue iu
dicio futuro. iij co.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Dō. q̄nta. Sermo. i.

Petite et accipietis. Johannis. xvi.
De quatuor requiſitis ad hoc vt peticō
nrā exauditōne ſit digna. ij co.
De quatuor gn̄ibus hoīm qui accipiūt
omne qd̄ petunt.

Sermo ſcd̄s.

Relinquo mundū et vado ad patrē
Johannis xvi.
De eo ꝙ maxīe ꝓpter quatuor mūdus
eſt fugiendus. iij co.
De quatuor q̄ nos mouē dn̄t vt celeſtē
dn̄m requiramus. ij co.

De Aſcenſione dn̄i
Sermo primꝰ

Fuge dilecte mi. Cau. vltimo
De quatuor motiuis nos ad amorem
tanti ſponſi īducētibus. ij co.
De q̄druplici fuga xp̄i. ij co. ſequētis
De quatuor cū xp̄o fugiendis. eadē co.
De eo ꝙ cō:upiſcencia fugiēda eſt ꝓpt̄
tria. eadem co.
De diuicijs ꝓpter tria fugiend̄. iij co
De triplici fallacia diaboli fugienda.
ſecunda columna.
De tribus in futuro iudicio cōcurren/
tibus. iij columna.

Sermo ſcd̄s.

Aquila grandis magnarū alarum
&c. Ezechielis. xvij.
De ſeptē ꝓprietatibus Aquile. i. colūa

Dō infra octauas
Aſcenſionis.

Omniū finis appropinquat. p̄ma
Petri iiij.
De triplici racōne formidandus eſt nr̄
finis. iij columna.
De quatuor circa mortē incertiſſimis.
quarta columna.

Sermo ſcd̄s.

Ille teſtimoniū ꝑhibebit de me &c
Johannis xv.
De octo teſtimoniū de domino ꝑhiben
tibus. p̄ma co.
De duplici teſtimonio. ij co.
De quadruplici teſtimonio iuſtorum.
eadem columna.
De quadruplici teſtimonio qd̄ habet cō
tra ſe homo malus. iij co.

In die Pentecoſtes.

Repleti ſunt omnes ſpū ſancto &c.
Actuū primo.
De triplici plenitudine. ij co.
De triplici fructu ex ſpūs ſancti reple
cōne ꝓueniente. i. co.
De manuū impoſicōne et quorundam
hereticorum opinionibꝫ. iij co.

Sermo ſcd̄s.

Spiritus domini ornauit celos.
Job xxvi.
De triplici diuina opacōne q̄ mūdum
in eſſe ꝑfecet. iij co.
De quintuplici ſpiritu. iiij co.
De eo ꝙ ſpūs ſcūs ornauit Apoſtolos
in quatuor. iij co ſequentis.

Sermo tercius.

Ceperunt loqui varijs linguis.
Actuum. ij.
De duplici lingua. iij columna.
De triplici lingua bona. eadem co.
De triplici lingua mala. ij co.
De tribus malis q̄ cōmittuntur ꝓpter
hanc linguā malam. iiij co.

Dō prima poſt Pent̄.
Sermo primꝰ.

Eſtote miſericordes ſicut et pater
veſter &c luce vi.
De quinqꝫ ad miſericordiā exhibendā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

nos inuitantibus . iiij columna

¶ Dñ̄ . ij . Sermo p̄mus

¶ Diligamus deũ quoniã ipſe prior
dilexit nos . Johannis iiij .
De triplici dilectione . ij co
De tribus nos ad diuinã dilectionem
inuitantibus . iiij columna

¶ Sermo ſcd's .

¶ Homo quidã fecit cenã magnam ꝛc̄
luce . xiiij .
De quintuplici cena . iiij columna .

¶ Sermo tercius .

¶ Jam parata ſunt omnia . luce . xiiij .
De quintuplicibꝫ bonis homini a deo
preparatis . iij columna .

¶ Dñ̄ . iij . Sermo . i .

¶ Humiliamini ſub potẽti manu dei
ꝛc̄ . ij . Petri vltimo .
De tribus ad humilitatem neceſſarijs
tercia columna .
De triplici cauſa humiliari debeꝫ ſub
manu dei . iii columna ſequẽtis .
De triplici ſublimacõne homĩs in via
iii columna ſequẽtis .

¶ Sermo ſcd's .

¶ Gaudiũ eſt angelis dei ꝛc̄ . luce xv .
De ſex ad penitenciã nos inducẽtibus
ſecunda columna .

¶ Dñ̄ . iiij . Sermo . i .

¶ Vanitati creatura ſubiecta eſt . Ad
Romanos viij .
De triplici vanitate .
De opinionibus quorũdã ſtulte de fato
cõtendentiũ . prima columna .
De triplici rõne quare nõ om̄e futurũ
eſt neceſſariũ . ii columna .

¶ Sermo ſcd's .

¶ Per totã noctem laborantes nichil
cepimꝰ . luce v .

De tribus gñibus hoĩm male laboran-
tium . ii columna .

¶ Dñ̄ . v . Sermo . i .

¶ Si quid patimini ꝓpter iuſticiam
beati prima Petri . i .
De quatuor fructibus paſſiones ꝓpt̄
deum aſſumtas cõſequentibus . iii co .

¶ Sermo ſcd's .

¶ Omnis qui iraſcit' fratri ſuo reus
erit iudicio . Mathei v .
De triplici rõne quare ira eſt fugienda
ſecunda columna .
De triplici iudicio preter extremum .
quarta columna .

¶ Dñ̄ . vi . Sermo . i .

¶ Si mortui ſumus cum xpristo ꝛc̄ .
Ad Rõnos vij .
De triplici morte . iiij columna .
De triplici vita . ij columna .

¶ Sermo ſcd's .

¶ Accipiens iheſus ſeptem panes ꝛc̄
Mathei ſeptimo .
De ſeptuplici pane . i . columna
De modo frangendi et fideliter diſpen
ſandi iſtos panes . ij columna .

¶ Dñ̄ . vij . Sermo . i .

¶ Stipendia pcc̄i mors Ad Rõs . vij
De tribus incõmodis peccatũ cõſequẽ
tibus . iij columna .
De tribus q̄ introduxerũt mortẽ . i . co
De timẽda morte ſcd'a maxime ꝓpter
tria . iij columna .

¶ Sermo ſcd's .

¶ Omnis arbor q̄ nõ facit fructus ꝛc̄
Mathei vii .
De tribus gñibus hoĩm fructũ affe-
rentium . ii columna .
De tribus ad fructus bonitatem req̄ſi
tis . iii columna .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

¶ Dñica viij. Sermo. i.

¶ Ipſe ſpūs teſtimonium reddet ꝛc. Ad Rōnos viij.
De eo ꝙ aliquis ſe patrē oſtēdit q̄tuor modis. ſecūda co
De appetenda hac hereditate ꝓpter t̄ra ſecunda columna

¶ Sermo ſcd's.

¶ Facite vobis amicos de mā̄mona ꝛc. luce xvi.
Diuicie dicūtur mā̄mona iniquitatis ꝓpter tria. p̄ma co
De tribus gn̄ibus amicorū. ij co

¶ Dñ. ix. Sermo. i.

¶ Non ſimus cōcupiſcentes malorū. prima Ad Corintheos x.
De triplici cōcupiſcencia mala ad quā omnia mala reducūtur. ij co.
De tribus incōmodis laſciuiam conſe/quentibus. eadem co.

¶ Sermo ſecundus.

¶ Videns iheſus ciuitatem fleuit ꝛc. luce decimonono
De quibuſdā opinionibꝫ captiuitatis iheruſalem. iiii co.
De triplici ciuitate. iii columna
De eo ꝙ ciuitas mūdana nō ſit curāda ꝓpter tria. eadem co.

¶ Dñ. x. Sermo. i.

¶ Qui ſe huīliat exaltabit᷑. luce xviij
De triplici humilitate nobis neceſſaīa prima colum
De tribus ad cordis humilitatem nos inducētibus. eadem colum̄
De eo ꝙ oris humilitas in tribus oſtē datur. iiii columna
De eo ꝙ humilitas cordis in tribus cō/ſiſtat. ſcd'a co
De tripliti humiliū exaltacōe. iii co

¶ Sermo ſcd's.

¶ Publicanꝰ alonge ſtans ꝛc lu. xviij
De quatuor peccatori neceſſarijs. i. co.
De quadruplici motiuo ad ꝓpiciandū tercia columna.

¶ Dñ. xi. Sermo. i.

¶ Gracia dei ſum i d q'd ſum. prima ad Corintheos xv.
De cōſiderando hoīnem quantū ad tri/plicem ſubſtanciā iii co
De tribus humanā naturā ānichilan/tibus. eadem co.

¶ Sermo ſcd's.

¶ Bene oīa fecit. ſurdos fecit audire ꝛc. Mathei vij.
De quadruplici hoīs ſurditate. i. colūa
De mō curandi oēs iſtos ſurdos. iii co.
De quadruplici hoīs mutitate. i. co
De modo curandi iſtā mutitatē. ij co.

¶ Dñ. xii. Sermo. i.

¶ Diliges dominū deum tuum ꝛc. Mathei xxij.
De eo ꝙ deus nichil ab hoīe niſi amorē poſtulet. ſolam dilectionem homini mā det. ꝙ de ſola dilectione hoīem ꝓbet ꝛc quarta columina.
De tribns huius amoris ꝓbabilibus ſignis. iii c. lumna.
De eo ꝙ deus amandus ſit ꝓpter tria prima columna.
De quō amandus eſt deus toto corde. tota anima. tota mente. iiii. co.

¶ Sermo ſecundus.

¶ Fiduciam habemus ad deum. ſcd's ad Corinthe. iij.
De quintuplici genere hoīm in malis et vanis cōfidentium. iii columna

¶ Dñ. xiij. Sermo. i.

¶ Deus vnus eſt ad Galatas. iij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

De equiuocacōne huiꝰ noīs dei.
De racōnibus ꝓbantibus tm̄ vnū eſſe principiū. ij co.
De quatuor ad vnitatē nos mouētibꝰ quarta columna.

¶ Sermo ſcdꝰ.

¶ Fides tua te ſaluū fecit. luce. xvij
De diuerſitate ꝑcreacōnis lepre in homine. ꝑma co.
De quinqꝫ virtutibus fidei. ij co.

¶ Dñ. xiiij. Sermo. i.

¶ Spiritu ambulate et deſideria carnis ꝛc̄. Ad Galatas v.
De triplici modo ambulandi. i. colūna

¶ Sermo ſcdꝰ.

¶ Spiritu ambulate ꝛc̄. Ad Gala. v.
De tribus opibus ſpūs ſancti. iij co.
Deſideriū carnis verſatur circa tria. quarta columna.

¶ Sermo tercius.

¶ Querite ꝑmū regnū dei. Math. vi.
De triplici modo querendi deum ſiue regnum eius. i. co.

¶ Dñ. xv. Sermo. i.

¶ Cum tēpus habemꝰ operemur bonū ad omnes. Ad Galatas vi.
De eo ꝙ tēpus pñs ſit nobis ad ꝗtuor indultum. iij co.

¶ Sermo ſcdꝰ.

¶ Adoleſcens tibi dico ſurge. thema
De tribus ꝑdicandis adoleſcentibus. ſecunda columna.

¶ Dñ. xvi. Sermo. i.

¶ Ne deficiatis in tribulacōnibus ꝛc̄. Ad Ephe. iij.
De quatuor ꝗdrupliciter deficientibus quarta columna.

¶ Sermo ſcdꝰ.

¶ Qui ſe humiliat exaltabitur.
De eo ꝙ humilitas meritoria in tribus cōſiſtat. iiij columna.
De triplici crucis exaltatione ꝗ rn̄det huic triplici hūilitati. iiij co. ſequētis

¶ Dñ. xvij. Sermo. i.

¶ Solliciti ſeruate vnitatem ſpūs in vinculo pacis. Ad Ephe. iiij.
De duplici ſollicitudine in cōi. i. colūa
De triplici ſollicitudiē malorū. eadē co
De triplici ſollicitudine bonorū. i. colūna ſequentis.

¶ Sermo ſcdꝰ.

¶ Diliges dominū deum tuum ꝛc̄. Mathei. xxij.
De tribus circūſtantijs diuine dilcōis ſecunda columna.
De eo ꝙ res ſophiſtica in tribꝰ differat a re vera. iiij co.
Deus eſt amandus triplici rōne. ij co.
De triplici cordis circūſtancia. ꝑma co

¶ Dñ. xviij. Sermo. i.

¶ Gracias ago deo meo ꝛc̄. primo Corintheorum.
De tribꝰ ingratitudinis peccatū maximū facientibus. iiij co.
De tribus gn̄ibus diuiciarum.

¶ Sermo ſcdꝰ.

¶ Confide fili remittunt̄ tibi peccata tua. Mathei ix.
De triplici hoīm peccatorum ſtulta cōfidencia. iiij co.
De tribus ad culpe remiſſionem requiſitis. tercia columna.

¶ Dñ. xix. Sermo. i.

¶ Omnia ꝑata ſūt venite ad nupcias
De eo ꝙ deus inuitat nos ad nupcias tripliciter. ij co.
De tribus incōmodis ꝗ ſunt in mūdana vita. prima columna.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

De tribus bonis q̄ ſunt in vita beata.
eadē columna
Deus nos inuitat trāſire a t͛plici ſtatu
defectibilitatis ad triplicem ſtatum ꝑ-
fectionis ibidem
De tribꝰ gñibus nupciarū. iiij columna
Sermo ſcđs.
Mittite eum in tenebras exteriores
Mathei. xxij
Damnati dñr mitti in carcerē. in ignē
et in tenebras. ij columna
De triplici cā fletus damnatorū. iiij co
Dñica vicesima.
Sermo primꝰ.
Videte quomō caute ambuletis. Ad
Epheſios. v.
De iiij. q̄ nobis maxīe ſūt vidēda. ij co
De eo ꝙ q̄druplicit͛ eſt ambuland͛. ij co
Sermo ſcđs.
Erat quidā Regulus cuius filius infir
mabatur Capharnaū. Johannis iiij.
De tribꝰ circūſtancijs ad verum regē
requiſitis. ij columna.
De tribꝰ vicijs q̄ ſūt in mūdi rectoribꝰ
quarta columna
De tribus malis effectibus ſupiorum
in ſubditos. ꝓma columna
De triplici malo ex corꝑali īfirmitate
ꝓueniente. iiij columna.
De triplici cauſa infirmitatis hominū
Dñ. xxi. Sermo. i.
Redde qđ debes. Mathei. xviij.
De eo ꝙ hō aliq̄d dēt deo. aliq̄d ꝓximo.
aliq̄d corꝑi. aliq̄d animo. iiij columna
De tribus que debet homo deo. eadē co
De tribꝰ que debet homo ꝓximo. ij co.
De tribus que debet hō corꝑi ſuo. iij co
De tribus que debet hō aīo ſuo. iiij co.
Sermo ſcđs.
Oportet et te miſereri cōſerui tui.
Mathei xxviij.
De tribus q̄ diuinā miſericordiā oſten
dūt eſſe ꝑmaximā. ij columna.
De tribꝰ ad miāʒ nos inducētibꝰ. ij co
Dñ. xxij. Sermo. i.
Oro vt caitas vrā magis ac magis
abundet.
De tribꝰ circūſtancijs caritatis. i. co.
Sermo ſcđs.
Oſtēdite m̄ numiſma cēſus. Matheꝰ
De tribus quibꝰ ſe dēt hō oſtendē. i. co
Dñ. xxiij. Sermo. i.
Noſtra cōuerſacio in celis eſt.
De eo ꝙ cōtēplacōis nrē cōuerſatio de
beat eſſe in triplici celo. ſecunda colūna
Sermo ſecūdus
Si tetigēo veſtimētū eiꝰ tm̄ ſalua ē͛o
De q̄tuor gñibꝰ hoīm. xp̄m q̄druplicit͛
tangentibus. iij columna
Dñ xxiiij. Sermo. i.
Ambuletis digne deo ꝑ oīa placen-
tes. Ad Coloſenſes.
De tribꝰ ad dignā ābulacōeʒ req̄ſitis.
prima columna.
Sermo ſcđs.
Vbicūq̄ʒ fuerit corpꝰ illic cōgrega-
bunt͛ et aquile. Mathei. xxiiij.
De eo ꝙ xp̄c optime ſe cōparet corpori.
ꝓpter corpis trinā dimenſionē. iij co.
Sequit͛ Cōmune ſcōrum
et primo de ſcō Andrea.
Michi aūt abſit glāri n̄ in cruce dñi
ıx̄. Ad Galatas vltio.
De fugiēda huā glā maxīe ꝑ iiij. iij co.
De eodem.
Xp̄o cōfixus ſū cruci. Ad Gal. ij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

De eo ꝙ tam in cruce ſpũali ꝙ̃ corꝑali ſint quatuor. ſecũda columna

¶ De ſcõ Nicolao.

¶ Seruus meus eſt iſrahel.
De quadruplici ſeruitute. iii columna

¶ De ſcõ Ambroſio.

nõ ¶ Redi in lucẽ. Yſaye. xlix.
De quatuor lucis ꝓprietatibꝫ. ii co

¶ De ſcã lucia.

¶ Certamen forte dedit illi vt vincẽt. Sapiẽ. iiii.
De fortitudiẽ pugne btẽ lucie. ii co

¶ De ſcõ Thoma.

¶ Quia vidiſti me thoma ꝯdidiſti ⁊c̃ Johannis vltimo.
De iiii. que videẽ debemꝰ cũ ſcõ aplõ. i. co

De ſcto ſtephano ¶ De ſcã Agneta.

¶ Venerunt nupcie agni ⁊ vxor agni ꝑꝑauit ſe. Apocalip. xix.
De tribus in q̃bus hec ſancta virgo ſe ꝑꝑauit. ii co

¶ In Conũſione Pauli.
Sermo primus.

¶ Surrexit ſaulus a terra ⁊c̃.
De eo ꝙ debemꝰ videẽ viſũ ꝯplicit. ii co

¶ Sermo ſecũdus

¶ Vas elcõis eſt m̃ vt portet nomẽ me
De eo ꝙ Apoſtolus fuit vas altũ clarũ purũ et ſolidum. ii colum

¶ In Purificacõne beate
virginis Sermo. i.

¶ Viderũt oculi mei ſalutaẽ t. luce. ii.
De q̃ntuplici viſione qua viſus eſt ihc̃ in purificacõne. iii colum

¶ De ſcã Agatha.

¶ Fortitudo mea et laus dñs. Pſal.
De quadruplici fortitudiẽ quã habuit btã Agatha. iiii columna.

¶ In Cathedra Petri

¶ Beatus es ſymon bariona ⁊c̃.
De eo ꝙ ſcũs Petrus eſt nobis venera/lis ꝓpter plura q̃ geſſit. i. columna

¶ De ſcõ Mathia.

¶ Btũs quẽ elegiſti et aſſumſiſti ⁊c̃. Pſalmiſta.
De diuerſo mõ eligẽdi dei et m̃di. ii. co
De tribus gñibus malorũ quos elegit deus. eadem columna.

¶ De ſcõ Gregorio papa.

¶ Quã ſpecioſa veterani ſapientiã ⁊c̃ Eccleſiaſtici xxv.
De quinqꝫ effectibus ſapiencie. i. co.

¶ In Annũctiacõe btẽ ṽgis

¶ Aue grã plena dñs tecũ ⁊c̃ luce. v.
De quadruplici cõmendacõne btẽ ṽginis ꝑ angelum facta. ii co
De triplici ve. eadem col.
De triplici gracia quã habuit beata et glorioſa virgo. iiii colum.
De eo ꝙ tripliciter dñs fuit cũ beata virgine. ꝑma columna
De triplici bñdictione btẽ virginis. ſecunda columna

nõ ¶ De ſcõ Marco ſermo.

¶ Michi oĩm ſanctorũ mĩmo data eſt gracia ⁊c̃ Ad Epheſi ii.
De eo ꝙ ſcũs marcus in iiii. ſe fecit minimũ. cõtra iiii. in q̃bus ſe hoĩes magnificant. iiii columna.

¶ De ſcõ Philippo et Jaco.

¶ Venite filij audire me. Pſalmiſta
De quatuor ad que cũ ſcĩs Apoſtolis debemus venire. iiii col.

¶ De Inuencõne ſcẽ Crucis

¶ lignũ vite eſt his q̃ appꝑhenderit eã. Prouˢbiorum iii.
De triplici vita. iii columna
De triplici ligno vite. eadem columna

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

¶ De Apparicōne
ſcī Michaelis.

¶ Alius autē angelus exiuit de tem/
plo ⁊c̄. Apocalipſis. xiiij.
De ſeptuplici peccato qđ maxime per
angelos eſt punitū. pⁱma columna.

¶ De ſancto Johanne
Sermo primus.

¶ Dedite in lucē genciū. Yſaye. xlix.
De eo ꝙ btūs Johannes fuit lux ꝓpⁱ
tria. iij. columna.
De quatuor ꝓprietatibꝫ lucis. iiij. co.

¶ Sermo ſcđs.

¶ Johannes eſt nomen eius. luce. i.
De quatuor ex quibus oñdunt᷑ merita
btī Johannis altiſſima. i. columna

¶ De ſcīs Petro et Paulo.

¶ Vos q̄ ſecuti eſtis me ⁊c̄. Math. xix
De tribus gn̄ibus hoīm q̄ diuerſimode
ſequūtur. ij. columna.

¶ De ſancta Maria Magda
lena. Sermo primus.

¶ Quēadmodū deſiderat ceruus ⁊c̄.
Pſalmiſta.
De eo ꝙ xp̄c eſt multiplicit᷑ ⁊ a multis
deſiderādus. ij. columna.
Deſiderandus eſt xp̄c triplici ſenſu. ſ.
viſu. auditu. et guſtu. eadem columna

¶ Sermo ſcđs.

¶ Remittunt᷑ ei peccata multa qm̄ di/
lexit multū. luce. vij.
De quatuor dilectionis ſignis quibus
ꝓbat᷑ dilcō Magdale. ad xp̄m. iiij. co.

¶ De ſancto Jacobo.
Sermo primus.

¶ Dilectus deo et hominibꝫ Moyſes.
cuius memoria ⁊c̄. Eccleſiaſtici. xlv.
De quatuor dilcōis ſignis. iij. colum̄.

¶ Sermo ſcđs.

¶ Erit ſepulchrū eiꝫ glorioſū. Yſa. ij.
De triplici ſepulchro qđ nobis ſepius
eſt memorandum. iiij. columna.

¶ Ad vincula petri.

¶ Surge velociter. Actuū. xij.
De q̄tuor pcc̄is q̄bus maxīe inheremꝰ
terre. ij. columna.
De ſurgendo a quadruplici ſomno.

¶ De ſancto laurēcio
Sermo primus.

¶ Probauit me quaſi aurū qđ ꝑ ignē
tranſit. Job. xxiij.
De ſex ignibus quos maxime in ſcrip/
tura inuenimꝰ. iij. columna.

¶ Sermo ſcđs.

¶ Igne me exaīnaſti et nō eſt ⁊c̄. pſ.
De quatuor neceſſarijs ad nutriendū
hūc ſcm̄ ignē requiſitis. ij. columna
De nutrimento caſti amoris. iij. colūa

¶ De Aſſumcōne btē ūginis
Sermo primus.

¶ Que eſt iſta q̄ aſcendit de deſerto de
licijs affluens ⁊c̄ Can. viij.
De pulchra declaracōe theātis. iiij. co.
De tribꝫ noībus btē virginis. i. colūa
De triplicibus delicijs quibus affluit
btā virgo. iiij. columna

¶ Sermo ſcđs.

¶ Que eſt iſta q̄ aſcendit ꝑ deſertū ſic
virgula fumi ⁊c̄. Can. iij
De q̄tuor q̄ admirabant᷑ angeli in btā
virgine. i. columna
De decē modis aſcēſionis eius. eađ co.
De triplici gradu humilitatis. iiij. co.

¶ Sermo tercius.

¶ Eleuata eſt magnificēcia tua ſuper
celos. Pſalmiſta
De tribus aſcenſionē ūginis ſingularē
reddētibus. iiij. columna

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

De tribus racõnibus ꝓbantibꝰ eã eſſe aſſumtã ſimul cũ corpe et aĩa. i. colũna

De triplici rñſione data angelis ſuper ſua queſtione. iiii colum.

¶ De ſcõ Bartholomeo.

¶ Poſuiſti dñe ſup caput eius coronã de lapide precioſo. pſ.

De triplici corona mala quam abiecit apoſtolus. p̄ma columna.

¶ De ſcõ Auguſ. Sermo. i.

¶ Sic honorabitᷣ quẽ rex voluerit honorare. Heſter vi.

De tribus in quibꝰ honorauit deus. ſ. Auguſtinũ. p̄ma colũmna

¶ Sermo ſecũdus

¶ Inuocaui et venit in me ſpũs ſapiẽcie. Sapi. vii

De ſeptuplici ſapiã quã habuit ſanctꝰ Auguſtinus. ii columna.

¶ Sermo tercius.

¶ Quaſi ſtella matutina in medio nebule ⁊c̃ Eccleſiaſtici liiii.

De cõmendacõe bti Auguſtini quantũ ad triplicẽ ſtatum. iii co.

De tribꝰ que ſũt in aĩa pccãtrice. iiii co

De t̃plici radio quẽ emiſit btũs Auggꝰ. in nebule medio. eadẽ co.

De tribus q̃ ſeſe cõcomitantᷣ in plenitudine. ii columna

De tribus ꝓprietatibus luminis. i. co

¶ In decollacõne ſcĩ Io.

¶ Decollauit eum in carcẽ. et attulit caput ⁊c̃. Mathei xviii.

De quatuor c̃minis enormitatẽ oſtendentibus in herode. iiii co

De dignitate capitis btĩ Io. bap. ii co

¶ In Natiuitate btẽ ṽginis Sermo primus

¶ Sapiẽcia edificauit ſibi domũ excidit columnas ſeptẽ. Prouerbiorum. ix

De eo ꝙ hec domꝰ dedicata ſit ĩ q̃tuor. i

De tribꝰ ꝓp̃etatibus hnius domꝰ. ii co.

De adhuc tribꝰ ꝓp̃etatibꝰ huiꝰ domꝰ. eadem columna.

De adhuc tribꝰ ꝓp̃etatibꝰ hꝰ doꝰ. iiii.

De ſeptẽ colũnis quas excidit xp̃c in matre virgine. i. columna

¶ Sermo ſecũdus

¶ Dñs poſſedit me ab inicõ viarũ ſuarum ⁊c̃. Prouẽ. viii

De eo ꝙ glorioſa ṽgo cõmendatᷣ a duobus. iiii columna.

De ſeptẽ ꝓprietatibꝰ huiꝰ poſſeſſiõis. ſcʒ btẽ virginis. i. colum.

¶ In exaltacõne ſcẽ Crucis

¶ Ad populos exaltabo ſignũ meũ. Yſaye xlix.

De vtilitate ſigni ſcẽ crucis in ſeptem gñibus hoĩm. i. co.

¶ De ſcõ Matheo Aplõ et Euangeliſta.

¶ Conuſus ſum vt viderẽ vocem ⁊c̃. Apocalipſis. i.

De q̃tuor ad cõuerſionẽ nos p̃cipue inducentibus. iii columna.

¶ Sermo ſecũdus

¶ Poſtꝙ cõuertiſti me egi penitenciã Ier̃emie xxxi.

De q̃tuor motiũs ad penitenciã. ii co.

¶ De ſcõ Michaele

Angelis ſuis mandauit de te ⁊c̃.

De nouẽ beneficiis ſiue obſequiis q̃ nobis impendunt angeli. iii co

¶ Sermo ſecũdus

¶ Et oĩes angeli ſtabant in circuitu troni. Apocalipſis vii.

De tribꝰ ad cõuerſionẽ neccãriis. iii co.

De ĩbꝰ ierarchiis et choris ãglõrũ. iiii

¶ De ſancto luca.
¶ In lege dn̄i fuit voluntas. Pſal.
De triplici lege quā impleuit ſanctus
lucas. ij. columna.
¶ De ſcīs Symone et Juda
¶ Qui ſunt hij q̄ vt nubes volant ꝛc̄.
Yſaye. lx.
De triplici rn̄ſione ad thema. iiij. col.
De quadruplici racōne quare Apoſtoli
dicant̄ nubes. iij. columna.
De q̄tuor pēnis quibꝫ ꝑficit̄ volatus
ſanctorū. i. columna.
¶ Omniū ſanctorum
Sermo primꝫ.
¶ Btī q̄ habitāt ī domo tua do. ꝛc̄. p̄ſ.
De octo ꝓꝑetatibꝫ domꝫ btōꝝ iiij. co.
¶ Sermo ſcd̄s.
¶ Beati qui habitant in domo tua do
mine ꝛc̄. Pſalmiſta.
De dec̄ ſtatibus quibꝫ ſinguli ſcōꝝum
ordines ſunt btificati. ij. columna.
¶ De animabus.
¶ Memento vinctorum tanq̄ȝ et ipſi
vincti. Ad Hebreos vltimo.
De eo ꝙ in triplex ſpeculū uobis ꝓpo/
nant̄ defuncti. ij. columna.
De tribus ſꝑ nobis memorādis iij. co.
De q̄tuor cōſiderandis ͨca aīas in pur
gatorio poſitas. ſecūda columna
¶ De ſancto Martino.
¶ In bonitate et alacritate aīe ſue pla
cuit deo iſrahel. Eccleſiaſtici. xlv.
De triplici cōmendacōne btī Martini.
ſecunda columna.
De ſeptem virtutibus in quibus cōmē
datur ſanctus Martinus. iij columna
¶ De ſcā Elizabeth.
¶ Hec erāt in oībꝫ famoſiſſiā ꝛc̄ Judit
De teſtimonio bonorū operum Beate
Elizabeth. iiij columna
De teſtimonio oris et cordis. iij colum̄
¶ De ſancta Cecilia.
¶ Preſtitiſti decori mō virtutē. Pſal.
De quadruplici virtute qua nos indi/
gemus q̄ fuit in btā Cecilia. iiij colum̄
¶ De ſancta katherina.
¶ Penne columbe deargentate ꝛc̄
De cōmendacōne beate katherine a du
plici ſtatu. iij columna
De quinqꝫ ꝓprietatibꝫ columbe rōne
quarū btā katherina poteſt dici colūba
Eadem columna
¶ De dedicacōne Eccleſie.
¶ Elegi locū iſtū m̄ in domū ſacrificij
Paralip. vij.
De quadruplici condicōne ad quam ſit
domus ſacrificij. iij columna
De triplici dedicacōne eccleſie. ij colum̄
De triplici cōmodo in eccleſia iij. colūa
De tribus q̄ ab eccleſia dn̄t abeſſe. i. co
¶ Sequit̄ Cōmune ſcōꝝum
de Aplīs Sermo p̄mꝫ.
¶ Beati oculi q̄ vident que vos vide/
tis. luce decimo.
De quatuor q̄ maxime cum Apoſtolis
videre debemus. p̄ma columna
¶ Sermo ſecundus.
¶ Beati mūdo corde qm̄ ipſi deū vide
bunt. Mathei quinto.
De triplici beatitudine. ij columna
De expoſicōne primi verſus pſalterij.
ſecūda columna ſequentis
De tribus in quibus cōſiſtit beatitudo
ſanctorum hoīm. iiij columna
¶ Sermo tercius
¶ Si quis diligit me ſermonē meum
ſeruabit. Johannis xiiij.
De q̄tuor motis ad dinā dilcōz. iiij co.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Sermo quartus.

Hoc eſt preceptum meū vt diligatis inuicem. Johannis xv

De modo amandi corpus noſtrū. iiij co

De q̄tuor effectibꝫ frēne dilcōis. i. colūa

Sermo quintus.

Spēs celi glā ſtellarū. Eccl. xlij.

De cōparacōne Aplōrum et p̄latorum ad ſtellas ex triplici rōne ij. colnmna.

De Euangeliſtis
Sermo primꝰ.

Audiā q̄d loquat᷑ in me dn̄s d's. p̄ſ.

De quadruplici locucōne dei. ij colum̄

Sermo ſcd's.

Dn̄s dabit verbū euangelizantibꝫ virtute multa. Pſalmiſta.

De q̄tuor effectibus diuini v̄bi feruencius predicati. iij columna

De vno Martire
Sermo Primus.

Magna eſt glā eiꝰ in ſalutaī ſuo p̄ſ.

De triplici gloria. quarta columna

De q̄druplici glā malorum. eadē colum̄

De q̄tuor incōmodis mūdane glē. iij. co

De q̄druplici glā ſpūali. p̄ma columna

De q̄druplici gloīa eternali. ij columna

Sermo ſecundus.

Glā et honore coronaſti eū dn̄e. p̄ſ.

De q̄druplici huiꝰ martis coronatione qua a deo eſt coronatus. ſcd'a columna

Sermo tercius.

Nō coronabit᷑ n̄ qui legittīe certauit Prima ad Thimo. ij.

De triplici declaracōne legittimi certaminis. iij columna.

De tribus in victoria attendēdis. ij co.

D Martiribus
Sermo primꝰ.

Sancti p̄ fidem vicerunt regna ꝛc̄.

Omne datum optimū et omne ꝛc̄.

De tribus effectibus fidei. i. columna

De triplici incōmodo q̄d cōſequit᷑ informē fidem h̄ntes. iiij columna

Sermo ſecundus.

Sicut h̄ūdant paſſiones xp̄i in nobis ꝛc̄. ſcd'a ad Corintheos p̄mo.

De triplici dignitate tp̄aliū paſſionū pacienter latarū ij. columna.

Sermo tercius.

Juſti āt ī p̄petuū viuēt ꝛc̄. Sap̄. 5

De quadruplici iuſticia quā nos op̄ari debemus ſicut et ſcī Martires.

De q̄druplici hoīm genē q̄ a q̄druplici iuſticia ſunt alieni. p̄ma columna.

De quadruplici vita. iij columna.

De quadruplici p̄prietate vite glorie. iij columna ſequentis.

Sermo quartus.

In omnibus diuites effecti eſtis in illo. p̄mo ad Corintheos.

De triplici rōne q̄re ſancti cōtemſerunt diuicias tp̄ales. iij columna.

De doctore Sermo p̄mꝰ.

Diſcite a me qꝛ mitis ſū et hu. corde

De triplici cauſa q̄ nos ad ſciāz dēt mouere. iiij columna.

De triplici forma ſcd'm quā debemus in diſcendo regulari. p̄ma columna.

De triplici materia c̄ca quā debemus ī diſcendo negociari. iiij columna

De virginibus.

Diffuſa ē grā in labijs tuis ꝛc̄. p̄ſ.

De q̄tuor ad poſſidēdam ꝛ cōſeruādam grām neceſſarijs. ij columna

De vſu grē qui cōſiſtit in tribꝰ. i. tel.

Deo Gracias.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Hoc preſenti volumine cui vere competit illud comici: inuidioſū bonū. et qđ priores abſconditum ſeruauere in amicitiā coniunctiſſimis. pleriſq; facile deſideratu. ſed comptu difficile: ventura bona docentis ſeraphici doctoīs Bonauēture ſacroſancte Rōne eccleſie cardinalis digniſſimi: ſermonū de tempore ſimul et ſanctis. et ſi inuidioſum nō tamen infructuoſum opus: hactenus abditum et occultum: nunc tandē impreſſoria arte palam ꝓcedit in lucem;

De Aduentu. Sermo.

VEniet deſideratus cūctis gentibus. Aggei. ij. Si ſancti pr̄es dūm deſiderabant aduentū: nō eſt qđ admirari debeas qꝛ et natura incitabat. et amor incendebat. et neceſſitas purgebat. Dico ꝙ ſancti pr̄es aduentū dūicum aſpirabāt qꝛ natura incitabat. Nam oīs phīa clamat et certiſſima veritas aſſeuerat. ꝙ oīa bonū exoptant. Nec ē dubiū alicui ſapienti. qꝛ nichil poteſt nāliter appeti niſi ſub rōne boni. ergo ſi bonū deſideātur ab omībꝫ qꝛ bonū: magis appetit' magis bonū. et maxime ſummū bonū Ac xp̄c ſummū bonū erat. ad ip̄m igit' appetendū natura patres incitabat.

Scđo ip̄m deſiderabant qꝛ amor incendebat. Nam nāle eſt nec alit' eſſe p̄t. ꝙ dilecto adeſſe deſideāt diligens. cum ſuo dilecto abſente ſibi nō eſtimet bene eſſe. Nā ſicut Haymo dicit Amor vita eſt aīe. quō aīme bene poteſt eſſe amore languente. ſemꝑ eīn aīa languet ꝙ diu dilectū p̄ntem nō habet. at ſancti pr̄es caritatē habebant. xp̄m ergo intime diligebant. ergo et ip̄ius dilcōne languebant. et ideo vt veniret et ore clamabāt et ſanctis opibus expoſcebant. et totis medullarum precordijs exoptabant.

Tercio neceſſitas purgebat. Nam oēs ad infernū deſcendebant. et quadā violencia eos diabolꝰ detinebat. nec n̄ ꝑ xp̄m inde liberari potuerūt. ſimilit̄ nec ad gloriā ad quā facti erāt ꝑ aliū ꝙ̄ ꝑ illū venire valebant. et ipſi certiſſiē hoc ſciebant. q̄re ipſius aduentū maxime cupiebāt. Huic ergo deſiderio ſic ardenti. ſic fortiter incitanti. ſic q̄ſi inpacienti. et vltra ſuſtinere dilecti abſenciam nō valenti: ſp̄us ſcūs reſpondet. cū dicit. Veniet deſideratus. In quo vtiq; verbo monſtrat' et dūi venientis humilitas. et expectantis ꝑpli deſideriorū immenſitas. et eciā ꝑpli ſubſequētis vniūſalis vtilitas. Dico. ꝙ nōt' humilitas in dūo veniente. cū dicitur. veniet. notat' amoris īmenſitas in populo expectante. cum addit'. deſideratus. notat' et vniūſalis vtilitas in populo ſubſequente. cum ſubdit'. cunctis gentibꝫ. dicit ergo. veniet deſideātus.

Nō ergo. ꝙ circa dūm venientē ſūt Quatuor attendenda. que ſunt cōſideācōne digna. Nam in dūo veniente debemus attendē maieſtatē diuinā. naturāꝫ aſſumtam. humanitatē precipuam. et vtilitatē omnimodā. Ipſe eīn aduētus redditur admirabilis racōne diuinitatis occulte. ſola eīn aſſumta natura apparebat. ſed natura aſſumens ſub hoīe ſe celabat. et ſub eſca humanitatis ſe diuinitatis aculeus occultabat. propter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

q̄d diabolus dum eſcam hūanitatis in
uaſit latens diuinitatis aculeus eū cepit
et poteſtate quā ſup hoīem acceperāt ſpo
liauit. Quis ergo dn̄m tam potentem.
tam fortē. tam ſapientem nō mireť huc
adueniſſe. Unde hoc admirans Johēs
baptiſta dicebat. Ueniet forcioꝛ me poſt
me. cuius nō ſum dignus corrigia cal/
ciamenti ſoluere. Sed quō queſo venit
qui vbiqꝫ exiſtit. nam venire eſt ſe de lo
co ad locum tranſferre. Sed q̄ eſt vbiqꝫ
nō poteſt hoc facere. qꝛ nō poteſt locum
mutare. nec de loco ad locū tranſire. ac
xp̄c vbiqꝫ ſcd̄m ꝙ deus erat. quō ergo
veniebat. et minoꝛ ex hoc manifeſta eſt
qꝛ deus ē quo maius cogitari nō poteſt
ſed ſi vbiqꝫ non eſſet. maius eo aliq̄d co
gitari poſſet. vbiqꝫ igiť deus eſt. Nō eſt
eciā qui hoc neget. ꝙ deus ꝑ potēciam
vbiqꝫ eſt. qꝛ ſi vbiqꝫ nō poſſet. nō vtiqꝫ
deus eſſet. ſed dei potencia omnino idē
ꝙ diuina eſſencia eſt. qꝛ deus eſt quicq̄t
habet eo ꝙ nō cōpoſitus ſed ſimpliciſſi/
mus eſt. Sed ꝑ potenciā vbiqꝫ deus eſt
qꝛ ſi vbiqꝫ nō poſſet nō vtiqꝫ deus eſſet
ſed dei potencia omnino idem ꝙ diuina
eſſencia eſt. qꝛ d̄s eſt et ꝑ eſſenciā vbiqꝫ
eſſe neceſſe eſt. qꝛ ſi aliter eſſet eadē res
oīno ſimplex ſimul et ſemel vbiqꝫ eſſet
et nō eſſet. q̄d eſt impoſſibile Unde Cri
ſoſtimus. ꝙ deus vbiqꝫ eſt ſcimus. quō
autē ſit intellcū nō capimꝰ. Sꝫ ſciend̄
ꝙ tanta fuit vnio dei ad hoīem et hoīs
ad deū. vt quidq̄d poteſt dici de vno cō/
ueniēť dicať de reliquo. Unde et deū
fuiſſe mortuū et hoīem illū mundū cre
aſſe p̄dicamus Dū ergo dicimꝰ ꝙ d̄s
ad nos venit. nō intelligimꝰ ꝙ deus lo
cū mutauerit. ſed ꝙ homo mutatus eſt

quem aſſumſit. dum in eo mūdo viſibi
lis apparuit. ¶ Scd̄o ipſe Aduentus
eſt acceptabilis et venerabilis rōne huā
nitatis aſſumte. Nam ipſe eſt qui dicit
in Zacha. lauda et letare filia ſyon. ecce
venio et habitabo in medio tui. In me
dio eīm nr̄i dn̄s habitauit quādo noſtrā
naturā aſſumſit ꝑ quā in medio noſtri
ſtetit. Ipſe eīm operatus eſt ſalutem in
medio terre. O q̄ꝫ venerabile q̄ꝫ amabi
le q̄ꝫ acceptabile videre deum. humanū
verbū carnē factū. glorioſū ſic deſpectū
ſublimē exinanitū. potentiſſimū infir
matum. pulcherrimū deformatū et im
menſum abbreuiatum. Quanta eīm ac
ceptacōne eſt dignū. quanta affectione
cordis eſt venerandū ſi ſtricta mentis
attencōne penſeť. ꝙ rex ille infinitus
ventre tam parue puelle includiť gre/
mio baiulať. et portans omnia manu
portatur. et qui amplitudine celi nō ca
pitur ſtricto p̄ſepio cōtinetur. Cogita
iſta anima xp̄iana. et ſemꝑ ſit tibi in
memoria xpriſti cuna. ſtricta faſciola.
et ſpelunca vbi peꝑit virgo pia. et hūjs
accenſa xpriſti deſiderio dicas cum btō
Bernd̄o. Deſidero te milies. mi iheſu
quando venies. quando me letū facies.
vt tuo vultu ſacies. et Auguſtinus in
libro Confeſſionum. Quis michi det
domine vt venias in cor meum et ine/
bries illud. vt obliuiſcar omnia mala
mea. et vnum bonum meum amplec/
tar te. Unde anima ſic amore languida
ꝓpter dilecti abſenciam hunc aduentū
petebat in Cāticis. dū dicebat. Quis
michi det te fratrem meum ſugentem
vbera matris mee. vt inueniā te foris
et oſculer te et iam me nemo deſpiciat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Nō verbum dulciſſimū omni ſuauitate
plenū. ſi fuit medullitus deguſtatum.
¶ Tercio. xpriſti aduentus nobis eſt
mirabilis rōne hūilitatis ꝑfecte. Nam
ſi hūilitas virtus eſt. ꝑ quā homo contē
tibilis et vilis apparet. certū eſt ꝙ ſum
ma humilitas fuit qn̄ rex ille ſummus
ſic vilis apparuit. ꝙ tamq̄ leproſus re
putatus fuit Yſaye. liij. et nos reputa
uimus eum tamq̄ leproſū. et ꝑcuſſum
a deo et humiliatū. vnde nec repu. eū.
et de hoc aduentu dicit᷑. Mathei decimo
Filius hoīs miniſtrari non venit ſed
miniſtrare. Quis vllis exp̄mat verbis
quāta hec humilitas fuit. Unde ad hāc
imitandam nos incitat. cū dicit Diſci/
te a me quia mitis ſum ⁊ humilis corde
¶ Quarto Aduentus xp̄i fuit deſiderā
bilis rōne vtilitatis oīmode. Quis eīn
vtilitatē aduentus nr̄i regis vllis ūbis
exprimē digne poſſit. Nam ꝑ eius ad/
uentū ſumus illuminati. ſumqꝫ a pecca
torū nexibus abſoluti. ſumqꝫ a tartaro
liberati. ſumus grē reſtituti. Celi ſūt
nobis apti. et infinita hec bona ſumus
cōſecuti. Verū q₂ nō oīa dicē valemus
ſolum de q̄tuor vtilitatibus hic tāgamqꝫ
Nam venit xp̄c ad humani gn̄is repa/
rōnem. ad vniuerſi ꝑfectionē. ad men/
tium illuſtracōnem. ad cordiū inflam/
macōnem. Nam ante ſaluatoris aduen
tum humanū genus totū ꝑditū erat.
vniuerſum nōdum cōpletum eſſe atte/
perat. humana intelligencia ceca et oīs
humanqꝫ affectus penitus frigeſcebat.
q₂ eum diuinus ignis nullatenqꝫ inflā/
mabat. ¶ Dico ergo. ꝙ dn̄s ihc̄ venit
vt genus humanū redimeret. Nam mi
ſer homo peccauerāt. deū offenderāt. totū
genus humanū ſibi abſtulerat. et ſe dia
boli ſeruū effecerāt. et q₂ diuina offenſa
quodammō infinita erat ꝓ eo ſatiſfacē
deo nō poterat. q₂ finitū erat quidquid
facē poterat. ꝓpt̄ qđ ipm̄ ſatiſfacē im/
poſſibile erat. nec eciā ꝓ damno aliud
dignū reddere poterat. Nam qui totū
humanū genus deo abſtulerat. quid ꝓ
tanto damno recōpenſare valebat. et q₂
ſcđm iuſticiā pena ſuū tenet actorem.
ipſe q̄ offenſam intulerāt ſatiſfacere deo
debebat. ſed nullomō valebat. Solus
deus qui infinitus erat ſatiſfactionem
hanc facē poterat. ſed nullomō debebat
Vide ergo clemenciam dei nr̄i. q₂ homo
factus eſt. vt ſimul eſſet qui ſatiſfacere
poſſet et q̄ deberet. Nam xp̄c qui deus
et homo erat. inquātum deus ſatiſfacē
poterat. ſed nullomō debebat. Unde dē
in Matheo. Venit filius homīs ſal. fa.
qđ pe. hoc patet in ꝑabola de oue ꝑdita
quā bonus paſtor queſiuit. reinuenit.
et humeris ſuis inpoſuit. et ſic eam ad
caulam reduxit. Unde ipſe dicit in Io
hanne Ego veni vt vitam habeant ⁊c̈.
¶ Scđo venit xp̄c vt vniuerſum ꝑfi/
ceret. nō ſolum venit reꝑare deꝑdita.
ſed eciam venit ꝑficere inꝑfecta et com/
plere vniūſa. Unde ad hoc ſignificanđ
ipſe dicit in Matheo. Non veni ſol. le.
ſed adimplere. et ſicut de lege dicit. ſic
intellige de omnibus alijs inꝑfectis.
Nam conuenit ꝙ mūdus iſte ſenſibilis
quoddā ꝑfectum exemplum debet eſſe
mundi intelligibilis qui in diuina mē
te exiſtit. ſicut Philoſophus dicit. eciā
et Auguſtinus in libro de libero arbitō
apertiſſime dicit. ꝙ nichil poteſt homo
rōnabiliter cogitare qđ in vniūſo nō ſit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

nec mirũ q᷑ Deutro. xxxij. dicit᷑. ꝙ dei
ꝑfecta ſunt opa. et Phũs dt. ꝙ ꝑfectio
nõ eſt cui adhuc extremi alicuius adep
cio eſt poſſibilis. q᷑ cui aliquid addi pt
ꝑfectũ nõ eſt. ſed mũdus ꝑfectus eſt cir
cularis figure rõne. q̃ ſola circularis figu
ra eſt pulcherrima. eſt capaciſſima. eſt
ſimpliciſſima cũ cõſtet ex vnica linea.
et ſola eſt ꝑfectiſſima. cũ in ſe hẽat ꝑfec
tionẽ ſenariã. Nam ſexies tantũ eſt in
circũferencia. quantũ ſit ab ea vſq᷑ ad
centrale mediũ. Propi qd̕ Phũs ꝓbat
ꝙ oĩa mũdi corpa ſpericã hñt formã vel
figurã. ſed ꝑfectus circulus eſſe non dr̃
niſi qñ principiũ fini cõiungit᷑. at dñs
oĩm rex ⁊ creator pĩcipiũ eſſe oſtendit᷑
et homo quodãmodo oĩm creaturarũ fi
nis eſſe monſtrat᷑. Vñ vltio creaturarũ
oĩm. Geneſis. i. factus eſſe oſtendit᷑. et
phũs. ij. phiſicorũ dicit ꝙ hõ quodãmõ
eſt rerũ oĩm finis. vnde qddã vniuerſũ
eſſe ꝓbat᷑. vbi dicit᷑ p̃dicate euangeliũ
omĩ creature. et dũ hoĩ ds vnit᷑ vniuerſũ
circularit̃ in deũ redigit᷑. et ſic mũdus
ꝑficit᷑. Item ꝑficit et modũ gñacionis
Nam fuerat aliqs homo nec de viro nec
de mulie̾. vt Adam. et eſt homo de viro
et de mulie̾. ſicut nũc patet in cõmuni
gñatione. et fuit homo de viro ſine mu
liere. ſicut Eua de Adam: reſtat ergo
vt eſſet homo de mulie̾ ſine viro. dum
ergo domi9 de ſola v̾gine carnẽ ſumſit.
mundũ ad cõplementum adduxit.

Terciõ xpriſtus venit vt noſtrũ in-
tellectũ illũiaret. Quis eñ ꝑ ſe quitq̃
intelligẽ poſſet niſi diuin9 radius ſua
luce inſplenderet. ſicut eñ ſe hẽt oculus
carnis ad ſolem materialem. ſic oculus
mẽtis ad ſolem ſpũalem. ſed ille nil pe
nitus apprehendit. ſine luce ſolis mate-
rialis. ſicut phũs apte dicit. nec iſte ali
qd cõſpicit ſi illuſtratus nõ fuerit luĩe
ſummi ſolis. Unde Auguſ. de ci. dei dt
Platonẽ de deo ſenſiſſe. ꝙ erat pñcipiũ
oĩm naturarũ. lumẽ oĩm rõnũ. et finis
oĩm actionũ. ſine quo nulla natura ſub
ſiſtẽt. nulla doctrina inſtruẽt. et null9
vſus vtilis eſſet Vñ dr̃ Yſa. xl. Surge
illũiare ihrlm̃ q᷑ venit lumẽ tuũ. Sed
quidã ſicut Boeci9 dt. ſunt ſiles auib9
quarũ intuitũ nox illuminat dies cecat
Vñ dñs dt in Jo. In iudiciũ ego veni
in hũc mũdũ. vt nõ videtes videant. et
q̃ vidẽt ceci fiant. et in eodẽ. Ego lux in
mũdũ veni. et dil̕. hõ. magis te. ꝙ lucẽ

Quarto venit dñs vt noſtrũ affectũ
incendẽt. Vñ ipſe dicit in Math. Ignẽ
veni mittere in terrã. et qd volo ñ vt ar
deat. Quid eſt eñ ignẽ in terrã mittẽ.
niſi corda terrena inflãmare? Deus eñ
nr̃ ſicut Aplũs docet. ignis cõſumens
eſt. Unde Richardus in libro de trini.
Spũs ſcũs ſpm̃ rõnalem intrat ipſius
affectũ diuino amore inflãmat. et in ſili-
tudinẽ ſuam trãſformat. vt auctori ſuo
amorẽ quẽ dẽt exhibeat. Quid inqt eſt
ſpc̃ ſcũs ñ ignis diuinus? qd ergo inqt
agit ignis corpal̕ contra ferrũ. hoc agit
ſpc̃ ſcũs cõtra cor ſordidũ. frigidũ. atq᷑
durũ. Nam ſordes abſtergit. duriciem
emollit. et frigiditatẽ in caliditatẽ con
v̾tit. donec totũ in ſilitudinẽ ſuã conu-
terit. eſt eñ ꝓpriũ amoris. vt Haymo
dicit. amatũ ſibi vnire et in ſuã ſilitu-
dinẽ trãſformaẽ. Xpc ergo q̃ ad nos ve
nit intellectũ nr̃m illuĩet. et affectũ in
flammet. ac ipſum ꝑfecte informet. vt
ſic nos in fine glorificet Amen.

¶ Item Sermo cõis.

DEſiderium iuſtorũ omne bonũ. Prouerbiorum. vndecimo. Sicut aliqualiter patet in ſuꝑiori ſermone. Omnia bonũ exoptant. et quia omne appetit᷑ q᷑ bonum vel apparens bonũ. maxime appetitur ſummum bonum. Unde Boecius in libro tercõ. de Con/ſolacõne. Omnis inquit creatura mor/talium licet diuerſo calle ꝓcedat ad vnũ tamen beatitudinis finem nititur ꝑue/nire. Illud autẽ eſt inquit bonum quo quis adepto nichil vlterius deſiderare queat. Eſt enĩ inquit mentibus hoĩm naturaliter ſummi boni inſerta cupidi/tas. bene igit᷑ dicit. Deſideriũ iuſtorũ omne bonũ. id ẽ. ꝑfectum bonũ. qd̃ q̃a oĩm bonorum eſt ſummũ. in ſe cõtinet omne bonũ. quia ſi ei qd̃cumq; bonum abeſſet. ſummum eſſe nõ poſſet. quia nõ eſſet. quo maiꝰ excogitari nõ poſſ; ut igit᷑ ſummũ ſit bonorũ omniũ pleni/tudinem cõtinet. vt nichil ei penitus addi poſſit. Non enĩ vt Nicodemꝰ dicit Eſt aliud beatitudo ꝙ̃ bonorũ omniũ plenitudo. et Boecius dicit. ꝙ btĩtudo eſt bonũ nature rõne degentis. Igitur recte eſt dictũ. Iuſtorũ deſideriũ omne bonũ. ¶ In quo verbo Sapiens duo facit. Nam ſanctos prẽs deſiderare xp̃i aduentũ Primo nobis innuit quando dicit. deſiderium iuſtorum. Scd̃o quid deſiderarent oſtendit. cũ ſtatim adiun/git. omne bonũ. Nam omne bonũ xp̃c eſt. q᷑ omne bonũ. vel eſt bonũ creatum vel bonum increatum. ſed xp̃c ſcd̃m ꝙ homo eſt bonũ creatũ. ſcd̃m ꝙ deus eſt bonũ increatum. ergo eſt omne bonũ. et ſumme deſiderandum. et ideo ſancti prẽs ſic eius deſiderabant aduentum. vt in ipſo poſſent accipere omne bonũ. vtinã inquit Yſayas. Diſrumperes ce/los et deſcenderes. et iterũ Emitte ag/num domine dñatorem t̃re. et cauſam ſue peticõnis aſſignat cũ dicit. Anima mea deſiderauit te per noctem ꝛc̃.

¶ Nõ ergo. ꝙ xpriſtus eſt deſiderabil᷑ quia benignus ad exaudiendum. ſua/uis ad ſeruiendum. fidelis ad remune/randum. et ſumme delectabilis ad fru/endum. ¶ Dico ꝙ xpriſtus benignus et dulcis eſt ad exaudiẽdum. Unde nõ ſolum dat. ſed ad petendum inuitat. Jmmo vt verum fatear. ſepe ꝑus dat ꝙ̃ homo petat. Pſalmiſta. Deſiderium pauꝑm exaudiuit domiꝰ. prepa. cor. eorum au. au. t. Qui ergo a deo non accipit. vel hoc eſt quia nõ petit. vel q᷑ non bene petit. Non inquit Iacobus. accipitis quia non poſtulatis. petitis et non accipitis. eo ꝙ male petatis. Male petere eſt ſi non petis qd̃ debes. nec ea intencõne qua debes. nec tẽpore quo debes. nec ꝑſeueranter vt debes. ¶ Scd̃o. xpriſtus eſt ſuauis ad ſeruiẽ/dum. O ꝙ̃ ſuaue eſt xpriſto ſeruire. qui non precepit grauia ſed ſuauia. nõ ſibi ſed ſeruitori vtilia. ꝓpter qd̃ dice/bat Pſalmiſta. Eõcupiuit anima mea deſiderare iuſtificacõnes tuas in omni tempore. Mirum igitur valde eſt quõ ſic ſeruitis diabolo decipienti. ſic mun/do deficienti. et non vultis ſeruire xp̃o reficienti. noſtrã ſalutem ſic deſiderãti Unde ipſe dicit in luca. Deſiderio deſi/deraui hoc paſca manducare vobiſcum anteꝙ̃ paciar. paſcha dominꝰ comedit

cum ad hominem venit. ſibi aperire ex
poſcit. et ſi aperuerit ad eum intrat. et
cum eo ſuauiter cenat. et paſcha cum eo
celebrat Unde dicit in Apocalipſi. Ego
ſto ad hoſtiū et pulſo. Si quis apparu
erit michi intrabo ad illū. et cenabo cū
illo et pater meus. Tali igitur ſeruien
dum. qui tua nō querit ſed ſua tibi tri/
buit. illi ſeruire eſt honorabile. eo ꝙ ei
ſeruire idem eſt qd' regnare. ¶ Tercio
xpriſtus fidelis eſt ad remunerandum
Non enī huic regi gratis ſeruit͛. ſed red
ditur ſeruienti pro modico magnū. pro
temporali eternū. ꝓ corruptibili bonū
ſummū. et quaſi pro nichilo regnū im/
menſū. Pſalmiſta. ꝓ nichilo habuerūt
terram deſidera. et eciā ꝓuerbiorū dr̄.
Deſideriū ſuum iuſtis dabit͛. Sed ipſi
vt dictum eſt deſiderant omne bonum.
igitur hoc ſummū bonū ſunt accepturi
in premiū. Unde et Dominꝰ in Exo.
dixit ad moyſen. Ego oſtendā tibi om̄e
bonū. Ut quid ergo miſeri tali domino
non ſeruitis qui ſic largus in remune/
rando cōſiſtit? Quid eſt ꝙ magis libet
ſeruire diabolo qui multa promittit. et
nichil attendit. bona ꝑmittit. et ad om
nia mala perducit. qui ſemper decipit
nos mortaliter odit. et aīmas noſtras
ſitit? Si ergo volumꝰ deſideria noſtra
compleri. ſeruiamus neceſſe eſt xpriſto
regi. Nam hoc eſt qd' orabat Apoſtolus
Philippen. quarto. Deus inquit meus
impleat omne deſiderium veſtrū ſcdm
diuicias ſuas in gloria. ¶ Quarto do
minus eſt deſiderabilis ad ꝑfruendum
Sed circa hoc Tria cōcurrunt. Nam
xp̄us eſt ſuauiſſimꝰ. eſt ſpecioſiſſimus
et eſt delectabiliſſimꝰ. Suauiſſimꝰ ad au/
diendum. Specioſiſſimus ad videndū
Delectabiliſſimus ad guſtādū. Primū
reſpicit mentis auditum. Secundum
ſpectat ad cordis aſpectum. Tercium
vero ꝑtinet ad affectum. ¶ Dicamus
ergo ꝙ xp̄us eſt deſiderabilis quātum
ad auditum. Unde dicit͛ iij. Regum. x
ꝙ vniuerſa terra deſideābat videre vul
tum ſalomonis. vt audirent ſapienciā
eius. O ſi ſic erat in figura. quid eſti/
mas in re ipſa. Unde Pſal. Quā dul.
fau. me. elo. tua. ſu. mel. ori me. Quid
melle dulcius. et tn̄ xp̄m audire dicit
eſſe melle ꝑdulcius. Nec ē qd' in hoc ad/
mireris. ſed cogita ex hijs q̄ cōtinue ex
periris. ꝙ̄ ſit xpriſtus ad audiendum
ſuauis. Si enī ſic delectat auditum me
lodia hominū. Si ſic cōcentus auium.
Si ſic armonia inſtrumentorū omniū
muſicorum: quātum delectat in ſeipſo
audire ſummum bonum ineffabile. qd'
cauſa eſt et principium oīm ſonorum?
Semper etenī maior eſt virtus in ra/
dice ꝙ̄ ſit in arbore. et maior habundā/
cia eſt in fonte ꝙ̄ ſit in riuulo deſcendē/
te. et ſi ſic eſt in creatura. quid erit in
cicatrire eſſencia. que eſt cauſa omniū
infinita? ꝓpter qd' dicebat regina ſaba
Regum. x. regi ſalomoni. Beati ſerui
tui qui ſtant coram te ſemꝑ. et audiunt
ſapienciam tuam. Si enī ſic affectuoſe
auditur ſapiēcia creata. ſic cantus pul
cher cantoris. et rethoris vox facunda:
quid eſt audire ſapienciā increatam
q̄ mutorū aperit ora et linguas infan/
ciū facit diſertas? O dulcis melodia vo
ce formata diuina. q̄ ſic afficit animam
vt eam totaliter rapiat a ſeipſa. Ita vt
dicat homo illud Canticorum. Anima

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

mea liquefacta eſt vt dilectus locutus ē
Sonet inqͥt vox tua in auribus meis·
vox eñ tua dulcis et facies tua decora.
Secundo eſt xp̄c deſiderabilis quan
tum ad viſum. Ipſe eñ eſt in quē deſi/
derant angeli ꝓſpicere. ſicut dicit' Pet
quīto. Si eñ delectat aſpectū qd̓cūqꝫ
pulchꝛum. dulce eñ eſt lumen et delec/
tabile oculis videre ſolem. et ſi ſic delec
tat videre hanc lucem. quid erit inſpicē
lucis fontem? Si ſic paſcit aſpectū pul
chꝛitudo pratorum. pulchꝛitudo campo
rum. pulchꝛitudo herbarum et florum
pulchꝛitudo arborum foliorum et fruc
tuum· pulchꝛitudo lapidum precioſorū
et oīm metallorū. pulchꝛitudo tam di/
uerſa pannorum. pulchꝛitudo tam va/
ria in plumis volanciū diuerſorum. et
in pellibus animaliū quorundā bruto
rum. pulchꝛitudo tā ſplendida ſiderū ꝛ
celorū? quid erit in ſeipſa aſpicere pul/
chꝛitudinem oīm ſeculorum? Si enim
alteri nemo tribuit qd̓ eum habere non
cōtingit. quantū putas pulcher exiſtit
qui tantā pulchꝛitudinem rebus dedit
ꝓpter hec omnia dicebat Pſalmiſta.
Quemadmodū deſiderat ceruus ad fon
tes aquarū ꝛc̄. Sitiuit anima mea ad
deum fontem viuū quando veniam ꝛc̄.
et quia nō tam cito intromittebatur ad
tam deſidrābilem viſionem. ideo imme
diate ſubiungit. Fuerunt m̄ lacrime
mee panes die ac nocte ꝛc̄. Vere enim
qui ſciret ꝙ̄ dulce eſt deum videre plo/
raret cotidie cōtinue donec eum illic cō
tingeret aduenire. et ſepe diceret illud
Pſalmiſte· Heu m̄ qꝛ incolatus meus
ꝓlongatus ē. habitaui cū habitātibus
cedar. multum incola fuit anima mea.

Tercio Xpriſtus eſt deſiderabilis
quoad guſtum. Quid eñ anime ſapit
niſi ſūmū bonū? Unde de ſapiencia in/
creata. q̄ ad ſaporem eſt dicta. dicitur
Prouerbiorū viij. Melior eſt ſapiencia
cunctis opibus. et omnia q̄ deſiderant'
huic non va. cōp. Guſtate et videte ꝙ̄
ſuauis eſt dn̄s. Prius dicit Guſtate ꝙ̄
videte. qꝛ dn̄s eſt adeo dulcis vt qui eū
non guſtauerit ꝙ̄ ſit dulcis deguſtanti
credere non poterit. Unde Bern̄dus.
Semel te deguſtaui bone ihū. et vtinā
milleſies mori poſſem. et iterum te de/
guſtare. et ſi ſic eſt in via vbi vix ſtillat
ſuꝑ animā vna gutta? quid putas eſt
in patria quando ad modum fluuij re/
dundat in animā? Unde Yſayas dicit
ſexageſimoſexto. Declinabo ſuper eam
fluuium pacis. O beatitudo ſumma.
O dignatio ſuauiſſima. in qua anima
tota p̄ dulcediē ebria. et a ſe tota rapta.
dicit cū Propheta. Defecit caro mea et
cor meū in deum viuū. et ps mea deus
ineternū. et illud Canti. Sub vmbra
illius quē deſi. ſe. et fruc. eius dul. gut
turi meo. Ad hanc glāz nos ꝑducat ꝛc̄

Item Sermo cōis.

Veni domine iheſu. Apocalipſis
vltimo. legimus Quadruplicem
eſſe aduentū. Unū in animā. alterum
in virginis vterū. Terciū in mundū.
Quartū vero ad extremum iudicium.
Primus aduentus eſt ad menciū inmu
tacōnem. Scd̓s fuit ad carnis aſſum/
cōnem. Tercius fuit ad mundi illumi
nacōnem. ſed Quartus eſt ad meritorū
diſcuſſionē. Primus ab inicio mundi
fuit. et vſqꝫ in finē eſt. Secūdus ſemel
tm̄ fuit dū noſtram naturam aſſumſit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Tertius tunc apparuit qñ mater eum
ꝑturiuit et mūdo effudit. Quartus vero
erit qñ mundū iudicaturus aduenerit
¶ Propter hunc aduentum q̄drupliceꝫ
ſunt Quatuor Septimane ſiue dñice.
quibus nos contingit aduentū dñicum
celebrare. et nunc de vno aduentu. nūc
de altero facit eccleſia mencōnem. verū
in p̄ma dñica in diuino officio pricipa
lit᷑ agit eccleſia de futuro iudicō. q̄uis
futurū ſit vltimo. Cuius talis eſt racio.
q2 ille aduentus eſt timoris incuſſiuus
et q2 penitēcia timore cōcipit᷑. dum de
hoc aduentu agit᷑. ad penitenciā agen/
dam diſponit᷑. Unde Gregorius dicit.
Tergat ſordes praui operis. qui deo
pꝛepat domū mentis. Sancti ergo dū
ſuorū corporū gloriā cupiunt. deum ad
iudiciū aduenire deſiderāt et poſtulāt.
qñ dicūt. Veni dñe iheſu x̄r̄. ¶ In quo
Tria faciunt. Nam oſtendunt in xp̄o
eſſe altiſſimā ptātem. Inmenſam pie/
tatem. et ꝓpriā neceſſitatē. Nam nōt᷑
ſublimitas ptātis. cum dn̄t dñe. oñdit᷑
inmenſitas pietatis. cū addunt iheſu.
Innuūt cauſam ſue neceſſitatis cū de/
precando ſubiungunt. veni. q̄ſi diceret.
Quia dñs es. adiuuare nos potes. ſed
q2 iheſus es. nos adiuuare te decet. q2
totus dulcis ⁊ pius es. veni ergo et fac
qḋ te decet ¶ Nō ergo ꝙ ad hoc iudiciū
vltimū. xpriſtus veniet ꝓpter Tria.
Nam veniet ad meritorū diſcuſſionem.
ad ſentencie lacionē. et ad ipſius execu
cōnem. et ideo Tria ſunt neceſſaria in
iudicio vt oīa rite fiant. Nam ad meri/
torum diſcuſſionē requiritur ſapiencia
ad ſentencie lacōnem requirit᷑ iuſticia.
Sed ad executōnem neceſſaria eſt potē

cia. Nam ſine ſciencia merita ignoraret
Sine iuſticia rectitudinē in ſentencia
nō ſeruaret. et ſine potēcia executōnis
ſentenciā non mandaret. bene ergo dn̄t
Dñe. Nam eius dominiū eſt potencia
ſummū. et ſapiencia luminoſum. et eſt
iuſticia ſolidū et ſecurum. ꝑ ſapienciā
ergo poterit merita ſingulorū diſcutere
ꝑ iuſticiā poterit ſentenciā ferre. et per
potenciā eam poterit executōni man/
dare. Unde eius ſapienciā probat ope
rum multitudo. iuſticiā operū rectitu/
do. ſed potenciā ꝓbat operum magni/
tudo. ¶ Dicamus ergo ꝙ dominium
eius eſt ſapiencia luminoſū. et hoc pro/
bat diuinorū operū multitudo. Quis
enī ſufficienter exprimat diuerſitates
terrarum. genera arborum. et herbarū
genera fructuū et granorum. genera co
lorum. genera carniū piſciū et ſaporū.
genera lapidum et omniū metallorum
genera animaliū. genera ſtellarum. et
multitudinem angelorum. Quis ſolū
ſufficienter exprimat q̄ꝙ ſit admirabil᷑
in hominibus tanta diuerſitas facierū
Quis igit᷑ digne dicat. quanta ſit illa
ſciencia. que ſciuit diſtinguere tam diū
ſa. cum enim ſe habeat ad infinita talia
ꝓducēda. cum nichil ꝓducatur qḋ p̄us
nō fuerit in illa ſciencia ſcḋm ſimilitu/
dinem ydealem. neceſſe eſt eſſe illam ſa/
pienciam infinitā. Unde cū Propheta
dixiſſet. Qui numerat multitudinem
ſtellarum et omnibus eis noīa vocat:
ſtatim adiunxit. Magnus dominus et
magna virtus eius. et ſapiencie eius
nō eſt numerus. et Regum tercō. dicit᷑
Deus ſcienciarum dominus et ipſi pre
parantur cogitacōnes. Quia igitur ſic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſapiens eſt omnia vere diſcuciet. qd' cõ/
ſiderans Apoſtolus dicit ad hebreos.
Viuus eſt ſermo dei et efficax et pene/
trabilior omĩ gladio ancipiti. ꝑtingens
vſqꝫ ad diuiſionẽ aĩme et ſpũs. cõpagũ
quoqꝫ et medullarum. diſcretor cogita
cõnum et intencõnum cordis. et nulla
creatura inuiſibilis eſt in cõſpectu eiꝰ.
Sed omnia nuda et aperta ſunt oculis
eius. ad quẽ nobis ſermo. cui tenemur
de omnibus reſpondẽ. Si igitur ita eſt
immo qꝛ ſic eſt nec aliter eſſe poteſt.
quo fugient. vbi ſe abſcondent ad quẽ
defenſorem accedent infelices et miſeri
inimici dei et filij diaboli? Audi quid
ſunt facturi. Sic em̃ dicit᷑ Apocalipſis
ſexto. Reges terre et principes terre.
diuites et potentes. ſeruus et liber.
abſcondent ſe in ſpeluncis et petris mõ
cium. et dicent petris et montibus ca/
dite ſuꝑ nos et abſcondite nos a facie ſe
dentis ſuper thronum. et ab ira agni.
quoniã venit dies magnus ire ipſorũ.
et quis poterit ſtare? Sed quid valebit
miſeris ſic agere. quid proderit fugere
ante illius aſpectum. qui eſt vbiqꝫ. quẽ
nichil poteſt latere? dicitur em̃ Mathei
decimotercõ. Cum videritis filiũ hoĩs
veniẽtẽ in nubibus cũ poteſtate magna
et gloria. tũc mittet angelos ſuos et cõ
gregabit omnes a quatuor ventis a ſũ/
mo terre vſqꝫ ad ſummũ celi. vbi ergo
latere poterunt? Nam omne latibulum
aut eſt in celo aut in inferno. in terra
aut in pelago. Sed in nullo iſtorum lo
corum poterũt occultari. latere ergo eſt
impoſſibile cuilibet peccatori. Maior
plana eſt. ſed minor ponit᷑ Amos. ix.
Non eſt inquit fuga eis. fugient et non

ſaluabitur ex eis qui fugerit. Nam ſi
deſcenderint vſqꝫ ad infernũ inde ma/
nus mea educet eos. et ſi aſcenderint
vſqꝫ ad celum inde traham eos. et ſi ab
ſconditi fuerĩt in vertice carmeli. inde
ſcrutans auferam eos. et ſi celauerint
ſe in ꝓfundum maris ibi mandabo ſer
penti et deuorabit eos. ponam inquit
oculos meos ſuper eos in malum et nõ
in bonum. ait dominus deus. ¶ Item
omnis locus vel eſt in oriente vel in oc
dente vel in ſeptentrione vel in meridie
ſed in nullo horum poterunt latere.
Neceſſe ergo eſt eis ad vidẽdum venire.
Minor patet in Pſal. Neqꝫ inquit ab
oriente neqꝫ ab occidente neqꝫ a deſer
mõ. quoniã deus vin. ẽ. montes deſer/
tos appellat terram aquilonarem ꝓpť
nimiũ ibi frigus inhabitabilem. et me/
ridionalem inhabitabilem propter ni/
mium calorem. velint ergo nolint ad iu
dicium venire oportebit. Mathei. xxv.
Cum venerit filius hominis in maieſ
tate ſua. et omnes angeli eius cum eo
cõgregabunt᷑ ante eum omnes gentes.
et ſeꝑabit eos ab inuicẽ ſicut paſtor ꝛc̃
Erit ergo ſicut dicit Gregroius. latere
impoſſibile et apparere intollerabile.
O inquit idem Gregorius. ꝙ anguſte
erunt vie reprobis. vbi ſuperius eſt iu
dex iratus. inferius patens infernus.
a dextris peccata accuſantia. ꝛ a ſiniſ/
tris infinita demonia. intus conſcien/
cia vrens. exterius mundus ardens.
et ſi inquit queris. quis te accuſabit.
omnis creatura inquit. qꝛ offenſo crea
tore omnis creatura offendit᷑. et licet
qd' maĩfeſtũ eſt probacõe nõ egeat. et cõ
ſtet tunc mala oĩa omĩbus publicãda?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Accuſabunt tamē nos inſtanter demo/
nia que habēt ſcripta omnia facta nrā.
Accuſabit eciā omnis creatura. accuſa
bit et ipſa cōſciencia ꝓpria. teſtificante
inſuꝑ contra nos bonorū angelorū cuſ
todia. Fiet ergo diſcuſſio eo modo quo
ſcribitur Mathei. xxv. Eſuriui inquit
ſitiui. nudus fui. ꝛc̄ q̄ ponūť ibi. Dicit
tamen Criſoſtomꝰ. ꝙ ipſe exprobrabit
peccatoribus ꝑ hunc modū. Ego ꝓpter
vos factus ſum homo. ꝓpter vos alli/
gatus. deluſus. ceſus. et crucifixus.
Ubi igitur eſt tantarum iniuriarū me
arum fructus. Ecce ſanguis meus quē
pro vobis dedi Ubi ſeruitus veſtra quā
michi pro precio mei ſanguinis reddi/
diſtis. Ego ſupra gloriam meā vos ha/
bui. cum eſſem deus. et vos viliorem re
bus omnibus me extimaſtis. et viliſ/
ſima terre me amplius dilexiſtis. O
quid dicturi. quā excuſacōnē ſūt miſeri
habituri. Vidētes in corpore eius paſſi
onis inſignia. Videntes ſimul et crucē
et clauos cum lancea ſuper ſolem ſplen/
dencia. Quid dicam inquit Job cum
ad iudicandum venerit dominus. ꝛ cū
queſierit. quid reſpondebo illi. Quid
tūc facient iudices. aduocati. quid phi/
loſophi. quid omnes ſapientes mundi.
Secundo diuinū dominiū eſt iuſticia
firmum. et hoc probat diuinorum ope/
rum rectitudo. adeo enim rectus eſt iu
dex noſter vt nullis verbis. nullis blā
dicijs. nullis donis oblatis. nullis ad/
uenientibus aduocatis a iuſticia flecti
poſſit. dū angelorū milibus. natura tā
nobilibus peccātibus. nec ad horam pe
percit. ſed mox a ſuo conſorcio repulit.
et penis eternalibus reſeruauit. et cū
hominem peccātem tam grauiter mox
puniuit. quē a paradiſo deiecit. et totā
eius poſteritatē tantis malis expoſuit
ſe rectiſſimum eſſe iudicem cōprobauit
Nullius enim veretur potenciam. nul
lius formidat iuſticiam. ſed omnes ꝑcu
tit ſicut exigit ipſa culpa. Unde Pſal/
miſta ait. Cantate domino canticum
nouū. quia mirabilia fecit. et Subdit
cauſam. Judicabit inquit orbem terra
rum in iuſticia ꝛ populos in equitate.
et idem ait Juſtus es domine. et rectū
iudicium tuū. Hic ergo tantus. tā
iuſtus dabit iuſtā ſentenciā Nā dcūrus
eſt bonis. Venite benedicti patres mei
ꝑcipite regnum. In quo verbo poniť
ab omni malo ſeꝑatio. cū dicit. Venite
id eſt. ab omni malo recedite. et michi
ſummo bono appropinquate. Secūdo
datur patris eius benedictio et gracie
plenitudo. dū additur. benedicti prēs
mei. Tercio. ponitur ſummi boni col/
lacio. cum infertur. percipite regnum.
Quarto oſtendiť ad hec diuina p̄ordi/
natio. cum adiungitur. qđ nobis patū
eſt ab origine mundi. Sic dicet hijs q̄
a dextris eius erunt. Sed hijs qui a ſi
niſtris ſunt. dicet alio modo. Ite inq̄t
maledicti in ignem eternū. Ubi poniť
ſeparatio ab oīm bonorum conſortio.
Ubi dicit Ite vel diſcedite a me. Scđo
ponitur eterna ipſorum excōmunicacō
Cum addit Maledicti. Tercio poniť
pene exaggeratio. cum ſubnectit. in ig
nem. Quarto ponitur malorum ꝑpe/
tuatio. cum adiungitur. eternum. O
ſentencia dura. cui non poterit contra/
dici. cui non poterit quicꝙ̄ opponi.
a qua nemo poterit excipere. nec ab ea

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

poterit appellare. non enī appellatio va
let niſi facta ſit ad maiorē ſed bono ſū/
mo nil maiꝰ poteſt eſſe. nec eciā eſt ſibi
quitꝙ̄ equale. ac xp̄c eſt bonū tale. non
ergo ab eo q̄s poterit appellare. bn̄ igit̄
dicit̄ in Canonica Jude. Ecce veniet
dn̄s in ſcīs milibus ſuis facere iudiciū
cōtra oēs impios de cūctis opibus im
pietatis eorū quibꝫ impie egerūt. et de
omnibus duris q̄ locuti ſunt cōtra deū
peccatores impij. ¶ Tercō diuinū do
miniū eſt potēcia ſummū. et hoc ꝓbat
diuinorū operū magnitudo. Nam tā al
tum. tā magnū. tam īmenſū eſt opari
de nichilo vt phōrum oīm cō is ſentēcia
fuit. cui vt Boecius dt. nullus vnꝙ̄ ve
terum cōtradixit. ex nichilo poſſe fieri
nichil. Unde ſi oīs creaturarū potēcia
ſimul in vnū eſſet conflata. vnū granū
milij vel ſynapis ex nichilo facē nō va/
leret. Cum enī inī nichil et aliq̄d ſit in
finita diſtancia impoſſibile eſſe cōſtat.
vt poſſit ſuper hec duo extrema ūtus
vlla creata. cū omnis talis potencia ne
ceſſario ſit finita vtpote q̄ ꝓcedit ex li/
mitata ſubſtācia. Nam ex ſubſtancia fi
nita virtus nō poteſt ꝓcedere infinita.
Si igit̄ oīs mūdana potēcia tā ſpūal̄
ꝙ̄ corporea non poteſt ex nichilo ꝓducē
minimā creaturā. quāta rogo rn̄deas
eſt illa potēcia ꝙ̄ immenſa. ꝙ̄ ſimpliciē
infinita q̄ de nichilo fecit tā nobilia. et
magna elementa. tā ſubtilia celeſtia cor
pora. necnō ſpūalem naturā. ¶ Nō hic
ꝙ Rabimoyſes quidā ꝑmaximꝰ phūs
et theologus dicit. ꝙ quilibet circulus
planetarū habet in ſpiſſitudine vel in
groſſitudine ſpaciū qngentorū annorū
id ē. quantū homo poſſet ꝑ viā planā
in quingentis ānis incedē. ita ꝙ quoli
bet die iret ꝑ xl. miliaria. et q̄libet mi
liare eſſet duū miliū paſſuū. et addit
ꝙ inī c̄culū et circulū eſt ſimilī ſpaciū
quingentorū annorū. et ſi tāta eſt mag
nitudo in quolibet inferiori circulo. q̄d
poſtea eſt in celo ſtellato. q̄d vlterius in
aqueo. q̄d eciā in empireo. Nā Geome/
tria demōſtratiue ꝓbat. ꝙ oīs circulus
continens contento circulo eſt maior.
Quanta igit̄ illa potēcia ꝙ̄ ꝓfunda ꝙ̄
alta. ꝙ̄ incōprehenſibilis. ꝙ̄ immenſa.
q̄ ex nichilo fecit tā maxima. Unde de
eo in Heſter dicit̄. Domine rex omni/
potens in dicōne tua vniūſa ſūt poſita
et nō eſt qui poſſit reſiſtere volūtati tue
et ſubdit ꝓbacōnem. cum addit. Tu
enī feciſti celos ⁊c̄ et quidq̄d celi ambitu
cōtinetur. Quis igit̄ tantus eſt. tam
omnipotēs eſt. cui nemo reſiſtē poteſt.
eo ꝙ oīs virtus q̄ creata eſt. ipſi cōꝑata
nulla eſt. ymmo nulla virtus niſi eo in
fluente aliq̄ eſſe poteſt. Ipſam ſenten/
ciam q̄ ipſo dictante iam lata eſt ſine oī
cōtradictione executioni mādare poteſt
Unde cū Johannes baptiſta dixiſſet.
Potens eſt dn̄s de lapidibꝫ iſtis ſuſcitarē
filios abrahe. et addidiſſet. Veniet for
cior me poſt me. ſtatim intulit. Cuius
ventilabrū in manu eius. et purgabit
areā ſuā. et triticū reponet in horreū.
paleas autē cōburet vel tradet igni in
extinguibili. Unde dicit̄ Mathei. xxv.
ſtati poſt lacōnem ſentēcie. ibunt hij in
ſuppliciū eternū Juſti aūt in vitā eter
nā. O q̄s digne exp̄mat. q̄s excogitare
queat. quāta tunc eſt anguſtia cordiū.
quātus clamor oīm. quanta inundacio
lacrimarū. dū ab omnibꝫ bonis pulſi.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et malis omnibus dati viderint ſe ꝑpe
tuo carceri mancipari. Unde Baſilius
dicit. ꝙ cõpleto iudicio ignis cõflagra/
cõnis erumpet. et ab omnibus elemen
tis oẽs turpitudines et feces accipiet.
et cũ ſtercoribus omnes damnatos con
uoluet. et cũ omnibꝫ ad inferna deſcen
det. Ab hijs nos cuſtodiat rex nr̃ xp̃c.
cuius in ſecula ſumma potencia ſit be/
nedicta. Infinita ſapiencia et eius fir/
ma iuſticia ſemꝑ maneat inconcuſſa.
Cui ſoli ſꝫ honor eſt et gloria ꝑ ſecula
infinita Amen.

Item Sermo cõis.

Leuate capita veſtra. ecce appro/
pinquat redemtio vr̃a. luce. xxi.
Si verba euangelij hodierni diligenti
cura penſentur: aduentus dñi qui ad
vltimũ iudiciũ venturum eſt futurus:
deſcribitur vt admirabil'. vt terribilis
vt formidabil' ꝛ vt amabil'. Ut terribil'
in elementis et celeſtibus corporibus.
vt formidabilis inpijs et peccatoribꝫ.
vt admirãbilis in angelis et ſpiritibus
et amabilis iuſtis hoĩbus. Notatur ergo
terribilis cunctis cũ dicitur. Erunt ſig/
na in ſole ꝛ luna et ſtellis. Notatur formi
dabil' malis et inpijs. cum ſubditur.
Areſcentibus hoĩbus p̃ timore. Notatur
vt admirabilis ſanctis et angelis. qñ
additur. Nam virtutes celo. mo. Nõtatur.
vt amabilis iuſtis et pijs. cum additur.
leuate captta veſtra ꝛc. Dicamus
ergo. ꝙ domini aduentus deſcribitur
vt terribilis vniuerſis. cum dicitur.
Erunt ſigna in ſole et luna et ſtellis.
et in terris preſſura gencium pre cõfu/
ſione ſonitus maris ꝛ fluctuum. areſcẽ
tibus hominibus pre timore et exſpec/
tacõne que ſuperuenient vniuerſo orbi
ꝛc. que ſequuntur. Quid enĩ ſole lucidius?
Quid luna de nocte luminoſius? Quid
ſtella in ſuo ſtatu ſtabilius? Eſt ergo ter
ribilis cunctis dum ſol in tenebras cõ/
uertitur. luna in ſanguinem ꝑmutatur.
et ſtelle cadere videbuntur. Tunc enĩ
illius impr̃ſſionis q̃ Alub a philoſopho
noĩata eſt. cuius forma in apparentia
eſt ſicut ſtella trahens caudã: erit gña cõ
maxima. vt de celis tunc videantur deſ
cendere ſuper homines ſicut ſtella ful/
gure inflãmata. Secũdo hic aduen
tus eſt formidabil' malis et inpijs. qd̃
notatur cũ dicitur. Areſcentibus hoĩ/
bus p̃ timore. Nam vt infert Ieronimus.
Elementa omnia turbabuntur. Nam
Aer dabit tonitrua terribilia. coruſca/
cões et fulgura. mare ſe ſuper omnia
moncium cacumina eleuabit. et ex con
cuſſioẽ fluctuũ et vndarũ formidabiles
voces dabit vel ſonos. omneſqꝫ piſces
ad ſuꝑficiem maris aduenient et vſqꝫ
ad celum dabunt voces q̃ſi futura mala
gementes. Item terra vt ſcribitur cre/
bris terremotibus cõcucietur vt nõ poſ
ſint homines ſtare in pedibus. ſed ad
terram cuncta animalia ꝓſternantur.
omnes montes in puluerem redigantur.
Edificia omnia ſolo coequentur. et la/
pides a lapidibus conterantur. aĩalia
omnia ad campos venient. et ſimiliter
aues et dabunt altos mugitus et voces
quaſi plorantes. et omnes arbores ſan
guineum de ſe rorem emittent. et miſeri
homines ſicut amentes incedent. nullo
modo ſibi loquentes ſed flentes irreme
diabiliter et gementes. quis non time/
bit? quis non ſumme dolebit? quis illa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

amara mala mundo ſuꝑuentura digne
exprimat vllis verbis. ¶ Tercõ ipſe
aduentus deſcribitur. vt admirabilis
ſanctis et angelis cum dicitur. et vir/
tutes celorum cõmo. Quomodo com/
moueri poterint qui beati ſunt? Nõne
beatitudo eſt ſtatus omnium bonorum
aggregatiõe ꝑfectus. Qui ergo beati
ſũt a ſuo ſtatu cõmoueri non poſſunt.
nec timẽ vel dolere ſiue cõpati poſſunt
Illa ergo cõmotio non eſt aliqua ꝑtur
batio vel dolor alicuius. ſed admiratio
quedam proueniens ex voluntate.
Quis eñ non miraret᷑ videns elemẽta
omnia ſic ſubito variari. videns aĩalia
ſic in luto cõmoueri. videns homines
tantis periculis agitari. Quid faciet
virgula deſerti. vbi concucietur cedrus
libani. Bene igitur dicit. leuate capi/
ta veſtra ecce appropinquat ⁊c̄. vbi dñi
aduentus oſtenditur amabilis bonis
et pijs. Nam dulce eſt ſanctis regem ſu
um videre. ſua corpora recipere et reg/
num ſibi promiſſum ĩtrare. Sed quid
eſt ꝙ dicitur. leuate capita. cum homo
eleuatũ caput ꝑferat ex natura? Nam
vt Boecius dicit. hec eſt quedam corpo
rũ differẽcia ĩter nos et bruta. quia illa
ſicut ſunt ex terra. ita perferunt facies
inclinatas ad terram. quaſi reditura
ĩ terram. ſed homo licet habeat corpus
ex terra. quia tamen non eſt finaliter ꝑ
manſurus in terra. ſed transferendus
ad patriam: non portat faciem contra
terram ſed verſus celum pocius eleua/
tam. tamꝗ̃ ſuam reſpiciens patriam.
Poeta. ꝓnaqꝫ cum ſpectent animalia
cetera terram. os homini ſublime dedit
celumqꝫ videre iuſſit. et erectos ad ſide
ra tollere vultus. Quod ex quo ita eſt.
quid eſt qď hic dicitur. leuate capita
veſtra? ¶ Sed Notandũ eſt. ꝙ genus
humanum grauiter deum offenderat.
ab ipſo peccando receſſerat. et ſe aduer
ſario dei ſubiecerat. et per culpam ſuã
paradiſum ꝑdiderat. quaſi verecundũ
dimiſſa facie incedebat. Unde in eius
ꝑſona dicebat Iob decimo. Si iuſtus
fuero nõ leuabo caput ſaturatus afflic
tione et miſeria. xpriſtus ergo adueni/
ens vt ipſum a peccato redimeret. vt a
diabolo liberaret. et vt eum ſue digni/
tati reſtitueret. vt caput eleuet admo/
net ipſum dicens. leuate capita veſtra
quia appropinquat redemtio veſtra.
quaſi diceret. quid vltra caput dimiſſũ
portatis? quid iam verecũde ĩceditis?
quare non attenditis ꝙ etſi peccaſtis?
iam tantus redẽptor venit qui ſatiſfaci
ens pro vobis deo. aduerſarium diabo
lũ ſuperabit? bene ergo dominꝰ dicit
leuate capita veſtra. ¶ In quo maxĩe
duo facit. Nam Primo ad mentis ele/
uacõnem inuitat. Secundo cauſam ip
ſius eleuacõnis aſſignat. Nam ſapien/
tis doctoris modus hic eſſe oſtenditur.
ſi dũ aliq̃d affirmatur cõſequenti rõne
probet᷑. vel ſi cauſa legittima aſſignet᷑
Bene igitur ponit᷑ domini cõmonitio
quando dicitur. leuate capita veſtra.
Secundo aſſignatur legittima racõ cũ
infertur. quoniam appro. redemcõ vrã
¶ Nota ꝙ leuanda eſt facies ſiue caput
ſiue oculi mentis ad quatuor. Primo
ergo leuare debet homo ad ſeipſum ocu
lũm. vt ſeipſum cognoſcat. Secundo
ad deum. vt ab eo auxilium petat.
Tercõ ad proximum. vt ei ſubueniat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Quarto ad regnū vt ad illud ꝑueniat.
¶ Dico ꝙ p̄mo debet homo leuare ocu
lum ad ſeipſum. vt quid ſit in natura.
et qualis in vita cognoſcat. ꝓpriū eni̅
eſt hominis int̄ cetera animalia ſeip̄m
cognoſcere. et ſe ꝑ malis ſuis arguere.
Unde Autor libri de ſpiritu et anima
ita ait. Quoniā iniunctū eſt michi vt
meip̄m cognoſcam. ſuſtinē nō poſſum
vt me habeam incognitū. Non eni̅ eſt
res peregrina nec ꝓcul poſita. per quā
inquirimus celeſtia rimamur nature ſe
creta. et indagamus de deo noſtro tam
miranda. Quid ergo deteſtabilius. q̄d
inſipiencius. q̄d reprehenſione dignig.
q̄ꝫ vniuerſa a ſe extranea cognoſcere. et
ſeipſum neſcire? Bernūdus Multi mul
ta ſciunt. ſeipſos neſciunt. alios inſpi/
ciunt. et ſeipſos deſerunt. ſed hoc eſt ho
norem ſue nature abicere et ſe brutis aſ
ſimilare. Unde dicit͛ in Canticis. Si
ignoras te o pul. muli. i. pulcherrima
creatura. egredere. et abi poſt veſtigia
gregum pecorū. et eſt ſenſus ſicut dicit
Bernūdus. Cum nobiliſſima creatura
ſis qn̄ teip̄am cognoſcis. ſi teip̄am igno
rare cōtigerit. fis ſimilis brutis. Pſal.
Homo cum in honore eſſet non intel.
cōpa. eſt iu. inſipi. et ſi. fac. eſt illis.
Unde Boecius. Humane nature iſta
condicio. vt ceteis rebus cū ſe cognoſcit
excellat. eadē infra beſtias redigatur
ſi ſe noſſe deſierit. Nam ceteris inquit
animalibus ſeſe ignorare. natura eſt.
ſed hominibꝫ venit ex vitio. ꝓpter has
ergo cauſas monemur oculos leuare ad
noſtrā cognicōnem. Jeremie. ſecundo.
leua inquit oculos tuos in directum et
vide vbi nunc ꝓſtrata ſis. quaſi dicēt.
Attende naturā tuam. conſidera digni
tatem tuam. ⁊ vide vbi ſis ꝓſtrata per
culpam. dū ex natuā humana es cōuer
ſa in beluam. ¶ Secundo debet hom o
oculos leuare ad deum vt ipſius auxi/
lium petat. Nam quid valet ſi ſe homo
cognoſcat. ſi a ſuo peccato non ſurgat.
ymmo ſi peccatū cognoſcat. ſi ab eo nō
ſurgat. Unde dicitur in Matheo. Qui
peccat in patrem remittetur ei. qꝛ hoc
eſt peccare ex infirmitate. qui peccat in
filium remittetur ei. qꝛ hoc eſt peccare
ꝑ inſipienciā. Qui peccat in ſp̄m ſcm̄
non remittet͛ ei. quia hoc eſt peccare ꝑ
maliciam. et ideo nō tam facile accipit
veniam Dum igitur homo ſe peccatorē
agnoſcit. et ꝑ ſe ſurgere non poſſe intel
ligit. neceſſe habet ad datorem gracie
mentem leuare. et eius auxiliū ad ſur
gendum implorar͛ Unde Propheta dice
bat Ad te domine leuaui ani. me. deus
meus in te confido nō erubeſcam. neqꝫ
irrideant me inimici mei. Nichil enim
o homo potes efficere ſine deo. ergo ſi
impotens es. ſi fortes aduerſarios ha/
bes. quid reſtat niſi vt ad deum oculos
mētis leues. Pſalmiſta. Ad te domine
leuaui oculos meos. qui habitas in ce/
lis. Sicut inquit oculi ancille in ma/
nibus dn̄e ſue. ita oculi nr̄i ad dominū
deum noſtrum donec miſereatur noſtri
Tam diu eſt orandum donec ſe homo
ſciat eſſe auditum. ¶ Tercio debet ho
mo leuare oculos ad proximū. vt ei ſub
ueniat. Eſt eni̅ proximo corde cōpaci/
endum et opere ſubueniēdum. ſi poſſi
bilitas aſſit. Nam cōſtat eſſe certiſſimū
et ipſa experiencia cōprobat ꝙ corꝑis
membrum qd̓ dolores nō ſentit aliorū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

membꝛoꝛum. aut eſt ꝑaliticum. aut pu
tridum. aut omnino a coꝛpoꝛe ſeꝑatū.
Impoſſibile eſt eū eſſe in coꝛpoꝛe et do
loꝛes coꝛꝑis non ſentire. ſed quanto coꝛ
pus ſpirituale eſt carnali nobilius. tan
to eius membꝛa vniūtur diſtrictius.
Tu ergo qui doloꝛes non ꝑcipis pꝛoxi
moꝛum. ſcias certiſſime nec putes eſſe
ambiguum te membꝛum eſſe ꝑaliticū
vel diuiſum. nullum in hÿs medium.
nullum cercius experimentum. nullū
verius argumentum ad teipſum iudi
candum ſi ſis vel non ſis dei membꝛū.
Quid ergo per diuerſa diſcurris. quid
ambigua queris. quid tot ſcꝑturas re
uoluis. in te habes vnde te cognoſcē po
tes. Exemplum habes Job decīo t̃tio
vbi dicit᷑. ꝙ venientes tres amici Job
condixerant enim ſibi vt ꝑiter venien
tes viſitarent eum et cōſolarentur. qui
cum leuaſſent oculos ſuos non cognoue
runt eum. et exclamantes ploꝛauerūt.
ſciſſiſqꝫ veſtibus poſuerunt vel ſꝑerſe
runt puluerem ſuper caput ſuum in ce
lis. et ſedentes cum eo in terra non loq̄
bantur ei verbum. videbant eū doloꝛē
eius eſſe vehementē. Optima ſicut do
cet Gregoꝛius. traditur in hÿs verbis
cōpaciendi foꝛma dū in eis fuerit inten
cio recta. quia ad cōſolandum venerūt.
Compaſſio vera. qꝛ ad eum coꝛdis ocu
los leuauerūt. et opera pia. quia ad eū
de longinquo venerunt. cū eo fleuerūt.
veſtes ſuas ſciderunt. ſuper capita ſua
cinerem poſuerunt. et ſuper terram cū
eo ſederunt. vbi ſanctus Gregoꝛius dt
ꝙ qui afflictum hominē cōſolari debet.
ei debet inquantū poteſt per lamenta
aſſimilari. Quarto debet homo ocu
los ad celum leuare vt patriā inſpiciat
et ad eam ſuſpirando intēdat. donec ad
eam ꝑueniat. Nam poſtq̃ homo ſeipm̄
cognouit. et diuinum auxilium impe
trauit. et pꝛoximis ſuis beneficus fuit
vt potuit. nichil aliud ſupereſt. niſi vt
pꝛemium exſpectet. et ſemper ad celū
oculos ſuos poꝛtet. ſicut dicit᷑ de beato
Martino. ꝙ oculis ſemper in celum in
tentis: inuictum ab oꝛacōne ſpiritum
non relaxauit. De hoc ergo exponitur
qđ dicitur Numeri viceſimoquarto. ꝙ
dirigens balaam cōtra deſertum vultū
ſuum. et eleuans oculos in tentoꝛÿs cō
moꝛantem ꝑ tribus ſuas iſrahel. et ait
q̃ pulchꝛa tabernacula tua Jacob. et
tentoꝛia tua iſrahel. vt valles nemoꝛoſe
vt oꝛti iuxta aquas irrigui et vt taber
nacula q̄ fixit dominus. Quid ꝑ deſer
tum niſi celum a ſuis ciuibus derelictū
In hoc habitant filÿ iſrahel. viri ſcilicꝫ
deum videntes ꝑ diuerſa tempoꝛa. qꝛ
ſicut diuerſa fuerunt merita. ſic diūſa
ſunt pꝛemia. Omnes tamen replentur
claritate quantum ad vim racōnalem.
vnde dicit. q̃ pulc̃ tabernacula tua ꝛc̃
Omnes replentur habundancia gracie
quantū ad vim cōcupiſcibilem. Vnde
addit. et ſicut oꝛti irrigui. Om̄es eciā
certi ſunt de eternitate gloꝛie. quantū
ad vim iraſcibilem. vnde Subdit. et vt
tabernacula q̄ fixit dominus. qđ enim
deus defixit. et ꝑpetuum eſſe decreuit
quis ꝑturbare vel infringere poterit?
Xpiſtus ergo ihesus qui ad nos redi
mendos venit. ſicut ſecunda pars ſer
monis oſtendit. det nobis ſic mala nr̄a
cognoſcere. ſic eius graciam inploꝛare.
ſic pꝛoximis ſubuenire. vt ad gloꝛiam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ad quā cōditi ſumus poſſimus in finē ꝑuenire. Ipſo donante cui ſoli eſt honor et gloria in ſecula ſeculorū Amen.

De Aduentu Sermo.

Hora eſt iam nos a ſomno ſurgē. Rō͞nos decimotercio. Diuinus Apoſtolus ſpiritu ſancto plenus conſiderans ꝙ in pcc͞is omnes et in quodā mentis torpore dormiēmus. Simulqȝ attendens ꝙ in vltima mundi etate poſiti ſumus. et de proximo venturum iudicem exſpectamus: inuitat nos vt ſurgamus et vt hoc modo debito faciamus. Primo cōditionem noſtri ſtatus inſinuat. Secūdo ad ſurgendum inuitat. Tercio iam vltimā eſſe horam declarat. Nam qui ad culmen ꝑfectionis venire deſiderat: prius eſt vt culpe vulnus agnoſcat. Secundo vt ad illud per penitenciam expiandum ſurgat. Tercio vero ad omnia ad bonum ꝓmouentia intendat. Bene ergo ſanctus Apoſtolus. Primo oſtendit nr͞i ſtatus miſeriam. quando dicit. Nos de ſomno Secundo monet ad penitenciā. quādo addit. ſurgere. Tercio ſubiungit tꝑis cōgruentiam. cum ſubnectit. hora eſt. Dicit ergo. hora eſt ꝛc̄. Notandum eſt ergo circa primū. ꝙ multiplicem legimus eſſe ſomnum. Nam vt omittam de ſomno nature. eſt quidam ſomnus qui dicitur gracie. quidam eſt ſomnus glorie. quidam eſt ſomnus culpe. et quidam mortis et pene. Vel eſt ſomnus gracioſus. et hic bonus. et ideo diligēdus. et eſt ſomnus glorioſus. et hic optimꝰ. et ideo appetēdus. et eſt ſomnus vicioſus. et hic malus. et ideo reſpuendus. et eſt ſomnus penoſus. qui bonus poteſt eſſe et malus. et hic eſt in paciencia tollerādus. et quia videtꝛ mirabile qd̓ vna res tam cōtrarijs rebus valeat cōuenire. ideo hoc in ꝓprietatibus ſomni oportet diſtinguere. In ſomno enī eſt virtutis animalis quietacio. virtutis naturalis intenſio. caloris natuālis ad interiora reductio. partiū extremarum infrigidatio. fumi a ſtomacho eleuatio. virtutis animalis oppreſſio. meatuum opilatio. et quedam mortis ꝓmago. Dico ꝙ in ſomno eſt caloris naturalis ad interiora reuocatio. et ꝑ cōſequens ꝑtis interioris infrigidatio et caloris depauperatio. Dum enim operacōne nature ſanguis qui eſt fons caloris ad ſtomachum trahitur. corꝑis ſuperficies infrigidatur. et in quendā pallorem cōuertitur. Unde pluribus pannis ꝓpter hanc cauſam indiget in ſomnis natura. q̄ indiget in vigilia. quia dum frigus corꝑi dormientis aduenit dum contrariū ſuū non inuenit. facile per poros corpori ſe inmittit. Sic vere eſt in gracia. q̄ dum ingreditꝛ animā ſic eius incēdit intima. vt ad exteriora bō ſiue mūdana ſiue carnalia reddatꝛ penitus frigida. Unde tota ardēs et rubēs interius. tota pallescit exterius. et a calore vano penitus ſpolietꝛ et hoc eleganter ſignatur Regum tercio. vbi dicitꝛ de Dauid. ꝙ cum operiretur veſtibus non calefiebat. Unde dixerunt ſerui eius. Queramus dn̄o nrō regi adoleſcen. virginē ſpēoſam q̄ dor. in ſinu eius. ꝛ calefaciat dn̄m noſtrū regem. Quid ꝑ veſtimenta corpori exterius applicata. niſi tꝑalia oñduntꝛ. hec enī habita calid̓ poſſeſſorē nō faciunt. ſed frigidum magis reddūt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Nam naturale eſſe ꝑpenditur. ꝙ quan
to homo ſit dicioꝛ. tanto ſit ſemper aua
rioꝛ. Cuius racio eſt. quia tempoꝛalia
bona ſitim habenti nō auferunt. ſed in/
cendunt. eo ꝙ vana ſunt. nec plenitu/
dinem dare poſſunt. Unde dicitur in
Eccleſiaſtico. ꝙ ſacietas diuitis non ſi/
nit eum doꝛmire. gracia ergo hoc frigꝰ
extinguit et interius animā calefacit.
et ideo gracia in illa ſpōſa virgine eſt
ſignata. quia dum aīme aduenit omnē
feditatem ab ea abſtergit. et ſpecioſiſſi/
mam eam reddit. et virginem ſaltem
ꝓpoſito eſſe facit. et ad gloꝛiam imme/
diate diſponit. Unde in huius figura
dicitur. Geneſis. viceſimo octauo. ꝙ
Jacob vidit ſcalam in ſomnis ſtantem
ſuper terram et cacumen illius tāgens
celum. et angelos aſcendentes ⁊ deſcen
dentes per eam. et dominum ipſi ſcale
innixum deſuper. Quid per ſcalam
ſignificatur quā vidit vir plenus grā
doꝛmiens ſuper petram. id eſt. ſuper
xpriſtum qui dictus eſt petra quaſi fir
ma et ſolida. niſi penitēcia? Huius gra
dus ſunt cōtricio. cōfeſſio. et ſatiſfactio
Hec incipit in terra. ſed ꝓducit ad celū
Ymmo ad ipſum dominum quē deſuꝑ
vidit innixum. Ad homines igitꝛ gra/
cioſos viſitandos et cōfoꝛtandos mittit
deus angelos. qui ſicut vt nos confoꝛ/
tent ad nos deſcendunt. ſic iterum ad
deum aſcendunt. cum noſtra vota offe/
runt. et ea ibi incendunt. Sicut dixit
Raphael ad Thobiam. ¶ Secundus
Somnus eſt gloꝛie. et felices quos con
tingit hoc ſomno doꝛmire Nam in ſom/
no eſt quies animalium virtutū. cum
intenſione naturalium. In vigilia eīm

ſenſuum fatigatio. et ideo ſi ꝑ quietem
non fieret reꝑatio. ſequētur de neceſſi/
tate coꝛruptō. Unde prouiſū eſt nature
magiſterio vt poſt laboꝛem fiat quie/
tacio. et per conſequens reparatio.
Dum eīm anima ab exterioꝛibus curis
in ſomno ſe retrahit. interioꝛa foꝛcius
calefacit. et ſic vires naturales incendit
Unde in cōuenienti ſomno melioꝛ fit ci
boꝛum decoctio. ſolemnioꝛ celebꝛatur
digeſtio. et cōueniencioꝛ fit cibi in chy/
lum cōuerſio. et ipſius apcioꝛ per mē/
bꝛa diſtributio. incoꝛpoꝛatio et aſſimi/
latio. Sic ergo eſt in gloꝛia. vbi eſt ab
omni exterioꝛi cura et laboꝛe ceſſa/
tio. omnis animalitatis ſiue carnalita
tis depoſitio. perfecta in deum quietā
tio. et omnium virium perfecta incen/
ſio. dū vis racōn lis in ſeipſa cōſpiciet
ſummum bonum. Uū vis iraſcibilis
tota cōſurget in ipſum dominū gloꝛio/
ſum. et cōcupiſcibilis ipſum amplexa/
bitur ſummū bonum. Unde de hoc dul
ciſſimo et beatiſſimo ſomno. dicitur in
Pſalmo. Cum dederit dilectis ſuis
ſomnū ecce hereditas domini. quaſi di/
ceret. Tunc heredes domini eſſe inci/
piemus. cum hoc ſomno dulciſſimo doꝛ
miemus. O pꝛedulciſſimū et ſuauiſſi/
mum ſomnū. Ubi nulla offenſio. nulla
inimici inuaſio. nulla fatigatio. ſed ꝑ/
dulcis omniū virium quietatio. et dul
ciſſima ſūmi boni deguſtacō. Uū Pſal/
miſta. In pace in idipſum. doꝛmiam
et requieſcā. Quid pace illa ſecurius?
Quid deo noſtro dignius? quid ſomno
gloꝛioſo iocūdius? quid illa quiete bea
tius? Unde dictū eſt Johanni in Apo/
calipſi. Sribe beati moꝛtui qui in dn̄o

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

moriuntur. Ammodo iam dicit ſpiri/
tus vt requieſcant a laboribus ſuis.
Item Apocalipſis dicitur. Abſterget
deus omnem lacrimam ab oculis ſanc/
torum. ⁊ iam nō erit amplius neqꝫ luc
tus. neqꝫ clamor. neqꝫ vllus dolor.
quoniam priora tranſierūt. ¶ Tercio
eſt alius quidam ſomnus q̄ eſt ſomnus
culpe. et ꝑmus ſomnꝰ eſt bonus. et ſic̄
ſcd's eſt optimꝰ. ſic iſte ſomnꝰ eſt malꝰ.
et ad ſtatum peſſimū inductiuus. Nā
in ſomno eſt quedā infrigidatio. quedā
fumi eleuatio. quedā aīalis virtutis
oppreſſio. et meatuū ſiue viarū ſenſus
opilatio. Dum enī calor in cibum recep
tum in ſtomacho agit. fumū ex eo reſol
uit qui mox caput petit. vim alienam
opprimit. et oīm ſenſuū vias claudit.
Sic ſuo mō culpa facit in aīa. Nam
infrigidat ꝑ auariciam. fumū eleuat et
ꝑturbat ꝑ ſupbiam. ſed ſenſum opilat
ne videnda videat ꝑ carnis laſciuiam.
hoc enī viciū maximū eſt obſcuratiuū ⁊
ablatiuū. et ꝑ cōſequens ad oīe bonū
opilatiuū. Ad hec enī tria vicia. quaſi
ad ſua capita reducit oīa. ¶ Dicamus
ergo ꝙ triplex eſt ſomnꝰ culpe. Primꝰ
carnalitatis et cōcupiſcencie. Secūdus
puſillanimitatis et pigricie. Tercius
vero elacōnis et vane glorie. ¶ Dico ꝙ
eſt ſomnꝰ carnalis laſciuie ſiue ſit luxu
rie ſiue gule. O quanti dormiunt hodie
iſto ſomno. qui ſenſū hn̄t obſcuratum.
ne diuinū adūtant iudiciū ſicut dicit᷑.
Danielis. xiij. de ſenibus illis q̄ exar/
ſerunt in cōcupiſcēcia ſuſanne. et auer
terunt ſenſum ſuū. et declinauerūt ocu
los ſuos ne viderent celum. neqꝫ recor/
vid᷑. iuſtorum. Omnis enī humana rē

a fundamētis ſubūertit᷑. dum homini
furor libidinis dn̄atur. ꝓpter hoc dor/
mientibus iſto ſomno dicitur. Amos
ſexto. Ve qui opulenti eſtis in ſyon op
timates. capita populorum ingredien
tes pompatice domum dn̄i. qui ſeꝑati
eſtis in diem malū. et appropinquatis
ſolio iniquitatis qui dormitis in lectis
eburneis. et laſciuitis in ſtratis vr̄is.
hoc quantū ad luxuriam. qui inquit co
meditis agnum de grege. et vitulum de
armento. qui canitis ad vocē pſalterij.
qui bibitis in phialis vinū. et optimo
vnguēto delibuti eſtis. Hoc quantum
ad gulam. auariciā. laſciuiam. Sꝫ ſta/
tim adiungit᷑ pena. qua ꝓpter inquit
trāſmigrabunt in capite trāſmigrāciū
et auferetur laſciuia eorum. Secundo
eſt ſomnus pigricie et miſerie. quando
homo nichil vult opeāri boni. ſed quieſ
cit in fece pcc̄i. Tales enī non curant
excolere viam ſuam. Vnde et cuilibet
tali dicitur. Prouerbiorum ſexto. Vſqꝫ
quo piger dormis. quando conſurges
de ſomno tuo. Iſti laborare nolunt qn̄
poſſunt. et ideo in perpetua egeſtate
erunt. Sic enim dicitur in Johanne.
Operamini dum dies eſt. veniet nox
qn̄ nemo poteſt operari. Eccle. quidq̄d
poteſt manus tua inſtanter operare.
nec opes. nec racio. nec ſciencia erunt
apud inferos quo tu ꝓpēas. ꝓpter hoc
talibus in Matheo dicitur. Quid hic
ſtatis tota die ocioſi. quaſi diceret. ſta/
tis vbi non eſt ſtandum. quieſcitis vbi
non eſt quiſcendum. dormitis vbi non
eſt dormiendum. ſed pocius ſurgendū
eundum et vigilandum. Vn̄ Micheas.
Surgite et eatis qꝛ nō hētis hic requiē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

¶ Tercio eſt ſomnus ſuperbie. de quo
exponitur illud Jone. qui deſcendit ad
interiora nauis et dormiebat ſopore gra
ui. Iſte em̄ a facie dm̄i fugiebat. et men
dax videri nolebat. q2 glorioſus videri
appetebat. et ideo ſomno vane gloie dor
miebat. ¶ Quartus ſomnus. eſt ſom/
nus mortis et pene. Nam in ſomno eſt
quedā mortis ymago. q2 ſicut mortuus
ꝑdit viſum. olfactum. auditum. guſtū
et tactum. ſic et dormiens ſcd̄m ſuum
modū. Unde ꝙ diu dormit velud mor/
tuus nichil ſentit. Uñ de hoc dominus
Johannis decimo. lazarus amicus nr̄
dormit. z vado vt a ſomno excitē eum.
et ſicut ibidem habetur de ſomno mor/
tis dominus loquebatur. hic autē ſom/
nus hominis eſt bonus. quia malorū
oīm fugitiuus et bonorum oīm collati
uus. Sed malis eſt valde malus. quia
malorū oīm eſt inductiuus. ꝓpter qd̄
Auguſtinꝰ dicit. de citate dei. ꝙ mors
non eſt dicēda mala ꝙ̄ bona vita ꝑceſſit
quia non facit malam mortem niſi illd̄
qd̄ ſequitur mortē. Unde ſic mors ſcō/
rum eſt precioſa. ſic mors impiorum ē
peſſima. Unde mali et maxime auari
et affliguntr̄ ante mortē. et magis affli
gūtur in morte. et maxime affliguntr̄
poſt mortem. eo ꝙ de bonis que tantū
dilexerūt nichil ſibi in manu inueniūt
ſed pro hijs omnibꝰ penas luunt. dor/
mierunt ſomnū ſuum. et nichil inue.
omnes vi. di. in ma. ſ.
¶ Nō tamen ꝙ licet tot modis dicamꝰ
ſomnum. a ſolo tn̄ ſomno culpe Aplūs
monet eſſe ſurgendum. Eſt ergo a ſom
no laſciuie ſurgendum diligēter a ſom/
no pigricie eſt ſurgendum velociter. a
ſomno ſuꝑbie ſiue laudis humane. ſur/
gendum eſt ſapienter. ¶ Dico ergo. ꝙ
a ſomno laſciuie ſurgendum eſt diligē/
ter. niſi em̄ quis valde diligens fuerit.
et diligenter ſeipſum ab omni actione
mali ſubtraxerit. ab hoc ſomno ſurgere
non valebit. Unde Prouībiorum ſexto.
Poſtꝙ̄ multa de fraudulenta muliere
ſapiens locutus fuerat. ſtatī adiunxit.
Diſcurre. feſtina. ſuſcita amicum tuū.
id eſt animū tuum. ecce ſollicitudo. non
des ſomnum oculis tuis. et dormiens
palpebre tue. ecce cure animi adieccio.
¶ Secūdo a ſomno triſticie ſiue pigri
cie eſt ſurgendum velociter. In cuius
figura angelus Actuum duodecimo la/
tus Petri percuſſit. et eum excitauit.
dicens. Surge velociter. quia ceciderūt
ca. de ma. tu. Due catene quibus ligatr̄
anima. ſunt triſticia et pigricia. Nam
pigricia ligat eam exterius ne ꝓcedat
ad opus. Sz triſticia ligat eā interius
ne in ea generetur bonus affectus.
¶ Tercio a ſomno vane glorie ſurgen
dum eſt ſapienter. et hoc apte ſignifica
tum eſt in ſapientibꝰ illis virginibus
Mathei viceſimo quinto. que tardante
ſponſo dormitauerūt omnes. ſed dū cla
mor fieret. ecce ſponſus venit. ſurrexe/
runt et aptauerūt lampades ſuas zc̄.
verum quia fa. oleum. id eſt. nitorem
bone conſciencie non habuerunt. eo ꝙ
ſua virginitate humanā gloriam queſi
erunt. ideo in lumine defecerūt nec ad
ſponſum intrare cū ſapientibus meru
erūt. Saluator igitur noſter xpriſtus
dei filius vnicus. ꝓpter nos ex virgiē
natus. nos ſolita bonitate cuſtodiat a
ſomno culpe. adiuuet in ſomno mortis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et pene . tribuat ſomnum gracie . et ad
ſomnū quietis eterne nos perducat in
fine qui eſt deus benedictus in ſecula
ſeculorum Amen .

¶ Dñica ſcđa .

SVſcipite inuicē ſicut et xpriſtus
ſuſcepit vos . Rōnos xv . Tunc
enī nr̄a opa ſunt deo grata . ſunt laude
digna . ſunt meritoria . quādo ſunt facta
ſcđm formam a xpriſto nobis datam .
Bene ergo dicit Apoſtolus . Suſcipite
inuicē . Ipſe enī xpriſtus iheſus ſic eſt
pricipiū oīm creaturarū . et lumē oīm
racōnū . ſic eſt finis et exēplar noſtrarū
oīm actionū . Unde in Exo . dictum eſt
Moyſi . Vide oīa fac ſcđm exemplar qđ
tibi monſtratū eſt in mōte . et ipſe dn̄s
in Jo . dicit . Exemplum dedi vobis vt
quēadmodū ego feci . ita et vos faciatis
Dicit igitur ſuſcipite inuicem ⁊c̄ .

¶ In quo vtiq3 verbo Apoſtolus duo
facit. Nam monet ad hoſpitalitatis offi
ciū . et hoſpitalitatis ipſius dat formā
et modum . Primū facit cū dicit . Suſci
pite inuicē . Scđm vero facit . cū addit
ſicut et xp̄c ſuſcepit vos . verū q2 exem/
plar eſt prius exemplato . et forma ṗor
eſt formato : prius videndum eſſe puto
de eo qđ poſitū eſt ſcđo . q2 illo cognito
nulla difficultas eſt in ṗmo ¶ Nōndū
eſt ergo . ꝙ xp̄c ſuſcepit nos q̄druplicit̄
Primo naturā hoīs aſſumendo . Scđo
homini graciā cōferendo Tercō a ꝑicu
lis liberādo . Quarto vero ꝑ meritis ṗ
miando . Primū fecit in incarnacōne .
Scđm ī iuſtificacōne . Terciū in adiu
uando . Quartū vero in retribucōne .

¶ Dico . ꝙ xp̄c nos ſuſcepit . dū noſtrā
nāz aſſumſit . et mrīmoniali quođ fede
re copulauit. Nam tanta fuit illa vnio
vt deū hoīem faceret . et in deum hoīem
ſublimaret . et oīa ydeomata comunia
eſſe efficeret vt quidq̄d dicit̄ de filio dei
poſſit de filio hoīs dici . et ſilr̄ ecōuerſo .
O dignatio mira . O humilitas ſūma .
O caritas inexꝑta . O pietas obſtupen
da . qn̄ deo vnit̄ limus ſūmus fit ỹmus
et fortiſſimꝰ fit infirmus . quid mirabi
lius . q̄d poteſt cogitari ṗdulcius q̄ꝫ deū
noſtrū videre factū eſſe fratrē noſtrū et
regē noſtrū . noſtra videre carne veſtitū
ſed q2 hoc totū ex miſericordia factū eſt
Ideo bene dicitur . luce ṗmo . Suſcepit
iſrahel puerū ſuū recordatus mīe ſue .
Tanta enī hec fuit miſericordia . tā ſum
ma . tam cōtra nature pricipia . tam cō
tra philoſophica documenta vt rēnuēt
hoc credē mundi ſapiā niſi ꝑ ſtupenda
miracula fuiſſet oīno cōuicta . Non enī
defuerūt qui dicent̄ . ſi pr̄ et filius ſunt
vna natura . vna ſubſtancia . quomodo
incarnari poteſt ꝑſona filij . pr̄is ꝑſona
nō incarnata . Que quidē q̄ſtio ſolui nō
poſſet . ſi in vnitatē nature aſſumcō fcā
eſſet . q2 natura pr̄is et filij ſimpliciter
vna eſt . et vna et eadē res . oīno ſimplex
incarnari et nō incarnari ſimł et ſemel
nō poteſt . ſed ſicut eorū natura vere eſt
vna . ſic vere alia ⁊ alia eſt ꝑſona . Cum
ergo aſſumtio illa in vnitate ꝑſone ſit
facta . q̄d mirū ſi vna ṗt incarnaī ꝑſona
nulla ꝑſona alia incarnata . Nam ſicut
dicit Anſel . Si ſit fons aliq̄s qui ṗmū
deſcendat . et eius aqua aduneť in lacū
ita ꝙ ſola aqua riui ꝑ fiſtulā quandam
tranſiret : verū eſt dicē ꝙ vna eſt aqua
riui fontis ⁊ lacus in naturā . et tn̄ verū
eſt ꝙ aqua in riuulo ſola eſt fiſtulata .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Sed forte miraris. quō poſſit eſſe plus
ꝙ vna pſona. vbi nō eſt niſi vna natura
et ſola ſubſtancia. ſed non eſt mirabile.
ſi aliq̄d eſt in ſumma natura qd̓ noſtra
nō capit intelligencia. cū eciā nō ſuffi/
ciamus intelligere hec inferiora. Nōne
phūs dicit. ꝙ intellectus nr̄ ad mani/
feſtiſſima nature ſe habet ſicut ad ſolē
oculus noctue. et ſi ſic ſe habet ad mani
feſtiſſima. quid ad occultiſſima. et ſi ſic
ad illa creata q̄ limitata ſunt et finita.
quō ad increata q̄ ſunt ſimpliciter infi/
nita. Miraīs tu quō in natura ſumma
ſit plus ꝙ vna perſona. vbi non eſt niſi
vna ſubſtancia. nec tamen miraris quō
in natura humana ſit multiplex ſubſtā
cia. vbi nō eſt niſi vna perſona. Cogita
ergo de deo qd̓ ſentis modo contraīo de
teipſo. nam in vtraqꝫ natura inuenit̓
vnitas et pluālitas. ſed in diua vnitas
ſubſtancie. in huāna vero vnitas pſone
In diuina pluralitas pſonarū in vni/
tate ſubſtancie. in humana pluralitas
naturarū in vnitate pſone. Unde videt̓
hee due nature quaſi ex oppoſito ſe reſ/
picere. et quaſi p contrariū reſpondere
et quaſi mirabile eſſe videt̓. et neceſſe ē
quia in deo eſt. Nam ibi perſone q̄ ſunt
vnius nature ſunt ſume ſimiles. ſolis
relacōnibus differentes. hic autem na/
ture q̄ ſunt vniꝰ pſone ſunt ſumme diſ/
ſimiles. nam vna eſt corpalis. alia ſpūa/
alis. vna mortalis. alia īmortalis. vna
viſibilis. alia īuiſibilis. vna diſſolubil̓
alia eſt talis vt diſſolui non poſſit. Si
ergo tam diuerſe nature pn̄t eſſe in vni
tate pſone. q̄re nō pn̄t eſſe tam ſimiles
pſone in vnitate nature? ¶ De cōgrui
tate vēo et dignitate et vtilitate huius

incarnacōnis. Require ſupra in primo
ſermone. Ueniet deſideratus ꝛc.
¶ Secūdo. xpriſtꝰ nos ſuſcepit nobis
graciā conferendo. O quanta benigni/
tas quāta bonitas dei nr̄i. Nam dū aīa
peccat dū ſe diuinis donis ſpoliat. ini/
micum dei ad ſe euocat. et tn̄ deus eam
reuocare nō ceſſat. et redeuntem in gra
ciam recōciliat. Unde dicit anime Iē/
mie. iij. Tu fornicata es cū amatoribꝰ
multis. tn̄ reuertere ad me et ego ſuſci/
piam te. et hoc eſt qd̓ Daniel̓ iij. pete/
bat ipſe propheta in animo contrito et
ſpiritu huīlitatis. ſuſcipiamur a te dn̄e
Cogita in hijs benignitatem dn̄i ſalua
toris. Nam peccante vxore alicuius cū
alio hoīe nō vult eam maritus ampliꝰ
recipere. peccat anima xpi ſponſa et ſe
ſubicit omni culpe. et tn̄ pius dn̄s eam
nō deſinit reuocare. ¶ Tercīo. xpriſtꝰ
nos ſuſcipit. nos a penarum periculis
liberādo. Quis eni̅ poſſet tot mundi vi
tare picula. tot carnis blandimenta.
tot diaboli temtamenta. niſi virtus ei
adeſſet diuina. Unde Ambroſius. quis
in hoc corpuſculo penitus debeat ſibi
quicꝙ vendicare de meritis cui iter vi/
te occulta demonū infeſtacō velud latro
num obſidet multitudo. Nam p omnes
inquit vias ſupplantatores inuiſi aīa/
rum laqueos tendunt. inde mirabilibꝰ
mortis piculis expoſiti ſumꝰ. et addit
in huius itaqꝫ mūdi pelago nobis val/
de timendū eſt. ne nauem noſtrā pcella
tempeſtatis arripiat. quantū ad mun
dum. aut fluctus abſorbeat. quantū ad
carnis incenſiua. aut nos velud in ſuā
predā crudelis predo abducat. quantū
ad diabolū. Non ergo poſſumꝰ ab hijs

liberari niſi virtute domini. Unde ipſe
loquens afflictis Ezechielis. viceſimo
ita ait. In odorẽ ſuauitatis ſuſcipiam
vos. cum eduxero vos de populis. et cõ
gregauero vos de terris in q̇bus diſper
ſi eſtis. et ſanctificabor in vobis. id eſt.
in hoc ſcũs et pius apparebo. cum vos
liberauero. ¶ Quarto. Xpriſtus nos
ſuſcipit ꝑ ſeruitijs p̄miando. q̄s vnq̄
ſeruiuit deo ſine premio. Ymmo largiſ
ſimus deus pro tpali reddit eternum.
ꝑ corruptibili incorruptũ. ꝑ modico
magnum. et pro finito bonum ſummũ
Unde dicit ei ꝑpheta. In volũtate tua
dedu. me et cum gloria ſuſcepiſ. me.
¶ Cum ergo tot bona faciat nobis xp̄us.
a nobis eſt toto corde ſuſcipiẽdus iuxta
illud Jacobi. In manſuetudine ſuſci/
pite inſitum verbum. id eſt. verbũ in/
carnatũ qd̓ poteſt ſaluare aĩas veſtras.
Nam qui eum modo nõ vult ſuſcipere.
nec ipſe eum ſuſcipiet in retribucõne.
Pſalmiſta. Suſcipiens manſuetos do/
minus. humilians autẽ peccatores vſ/
q̧ ad terrã tenebroſam. vbi vmbra mor
tis et nullus ordo ſed ſempiternus hor
ror inhabitat. A qua nos eruat xpriſ/
tus iheſus q̄ nos ſuſcepit in graciam et
poſt hanc vitam nos ſuſcipiat in glori/
am. Amen.

¶ Item de eodem.

Vidiſti formã et modum imitare
magiſtrũ. quantũ tibi poſſibile
eſt ſcd̓m humanũ modũ. ꝓpter qd̓ dicit
ſuſcipite inuicem. Suſcipite autem ex
hibendo ſolaciũ fluctuanti. qd̓ ipſi cõcu
piſcitis in aduerſis. relaxando debitũ
exposcenti. de factis offenſis. Dando
ſubſidium indigenti de bene poſſeſſis.
et reddendo premiũ ſeruienti ꝑ ſerui/
tijs tibi factis. ¶ Dico ꝙ debes ſuſcipe
ꝓximum exhibendo ei ſolacium p̄ triſ
ticia fluctuanti. dum eum conſpicis in
adu̓ſis Unde Theſſalonicenſes. Suſci
pite infirmos. pacientes eſtote ad oẽs.
Optima regula ſi bene fuerit obſerua
ta. Non eſt enĩ exaſperandus ꝓximus.
ſi in aliqd̓ peccatum ſit lapſus ſed eſt a
triſticia releuandus et cum dulcedine
corrigendus. quis tu q̄ iuſticiã in facto
pretendis et ſub pallio zeli crudelita/
tem abſcondis. non eſt iuſticia quã nõ
comitatur clemencia. non eſt iuſticia q̄ a
cõpaſſione eſt aliena. non eſt iuſticia q̄
modum nõ ſeruat in pena. nõ eſt iuſti
cia q̄ a diuina eſt iuſticia aliena. quare
nõ attendis xp̄i clemenciam quã oñdit
cum muliere in adulterio deprehenſa.
quare nõ attendis apoſtolicã doctrinã.
Si inq̄t Apoſtolus preoccupatus fuerit
homo in aliquo delicto. vos qui ſpiritu
ales eſtis inſtruite huiuſmodi in ſpũ
lenitatis. nõ dixit auſteritatis ſed leni
tatis. quare non attendis. quid dicat
ꝓpheta. Corripiet inq̄t me iuſtus in
miſericordia. Nonne ſcd̓m Canonem.
qui nimis emũgit elicit ſanguinem.
Unde Poeta dicit ſic. In omni qd̓ eſt
menſurã ponere ꝓdeſt Abſq̧ menſura
nõ ſtabit regia cura. Unde orat ꝓphã.
Dñe ne in furore tuo arguas me neq̧
in ira tua corripias me. Sed Miſerere
mei quoniã infirmus ſum. quis nõ in
firmus exiſtit? quis eſt qui miſericordia
nõ indigeat? quis eſt qui deo deſerente
nõ cadat? Nam ſicut dicit Auguſtinus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Nō eſt peccatū qđ faciat vnus homo qđ
nō faceret alter homo. ſi deeſſet actor a
quo factus eſt homo. Unde dum beatus
Ambroſius ſemel ꝑ Mediolanū tūſiret
et quidā grauiter cecidiſſet et alius ri/
ſiſſet. ſcūs ait. qui putat ſe ſtare videat
ne cadat. ſtatim ſuum coactus eſt flere
caſum. q̄ prius riſeāt alienū. ¶ Scđo
debes ſuſcipere ꝓximū relaxando debi
tum in te peccanti vel te deprecanti de
tibi factis iniurijs. non enī amicus dei
eſſe poteſt qui in eum peccanti ex toto
corde nō indulget. Quō vis a deo tuo
tibi peccata dimitti. ſi amore dei indul
gere rēnuis alteri in te peccanti. Unde
habemus exemplū. Regum et in pal.
vbi dixit Abigayl ad Dauid. Suſcipe
dn̄e hanc quā attulit ancilla tua bn̄dic/
tionem et aufer iniquitatem meam. et
ſequitur quō ſuſcepit q̄ attulit et iniuriā
ſibi factā dimiſit. Unde dicitur in Eccle/
ſiaſtico. homo homini ſeruat iram. et a
deo querit medelā. dimitte ergo nocēti
te. et tunc deprecāti tibi peccata ſoluētur
¶ Tercio. ſuſcipere debes proximum
dando ſubſidiū indigenti de bonis a te
iuſte poſſeſſis. Quis eī amicū dei eē ſe
credat. quis deū amare ſe dicat. ſi pau/
perem dei filium a ſe repellat. nec ei in
ſua neceſſitate ſubueīat cū multa a deo
poſſideat. nullus adeo magnꝰ peccator
eſt. a quo ſi queras vtrum deū diligat.
qui non ſe deum diligere reſpondeat.
ſed vide quō miſer ſe fallat. Sic enim
dicitur in Johanne p̄mo. Qui dicit ſe
deum diligere. et mandata eius nō cuſ
todit. mendax eſt. Unde ipſe dominus
in Johanne dicit. Qui nō di. m. man.
m. non ſer. ſed inter omnia diuina mā/
data. hoc eſt maximum et precipuum
diligere proximū. In quo ſolo Aplūs
dicit omnē legis plenitudinē adīpleri.
qui inquit diligit ꝓximum legem im/
pleuit. ergo ſi diligis deū. cōueniens
eſt vt ames proximū. ſed ſi proximum
diligis. et ſic teipm̄ diligis vt teneris.
ipſum omnibus rebus tꝑalibus ante
ponis. et ei in ſuis neceſſitatibꝫ ſubue
nis. ſicut velles ſubueniri tibi. ſi in eo
dem ſtatu exiſtēs. Sic enim preceptū
eſt. omnia quecumqꝫ vultis vt faciant
vobis homines. et vos facite illis.
ergo a deſtructione cōſequentis. ſi ꝓxi
mo indigenti nō ſubuenis. ipſum non
diligis. mandata non cuſtodis. et ſi ſic
facis deum vtiqꝫ amare non ꝓbaris.
Itē quis amare ſine amore poteſt ergo
ſi caritas amor eſt. quis deum amare
poteſt. ſi caritatem non habet. ſed dicitur
in Canonica Johannis. Si quis vide
rit fratrem ſuum neceſſitatē habere. et
clauſe. viſcera ſua ab eo. quō ca. d. ma.
in eo. magnū igitur eſt et irrefragabili
racione concluſum. ꝙ qui proximi ſui
malum nō portat dum poſſit. deum nō
diligit. Unde ipſe dicit Mathei. xiij.
Qui ſuſcepit vnū puulum in nomine
meo me ſuſcepit. et qui ſuſcepit me ſuſ
cepit eū qui me miſit ¶ Quarto debes
ſuſcipere proximum reddendo premiū
ſeruienti ꝓ obſeqꝭs tibi factis. Precep/
tum fuit in lege. et valde ſollicite ibi ex
preſſum. ne merces mercenarij mane/
at apud aliquem vſqꝫ mane. Non eſt
enim leue peccatum ſed magne crudeli
tatis indicium recipere a paupere cor/
poris ſui ſeruiciū. et non reddere ſibi p̄
miū. et ſi nullū intuenerit ibi pactum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Vnde dicitur Rōs. v. Cōmendo vobis
ſororem noſtrā phebem que eſt in miſte
rio eccleſie. vt ſuſcipiatis eā. et ei aſſiſ/
tatis in quocumq3 indiguerit. quia
ipſa michi aſtitit et vobis ipſis Sʒ qdā
nullū volunt ſuſcipere ad benefaciendū
ſed ad opprimendū et ſeruiendū. ſimi/
les leoni. qui ſe in cacumina abſcondit
et latenſ in beſtias tranſeuntes inſur/
git. quas cū occidit filijs ſuis deuoran/
das exponit. Vnde hoc eſt qd propheta
ait. Suſceperunt me ſicut leo paratus
ad predā. Sit igitur frēs attendamus
ad xp̄m. tamq̄ ad exemplar eternū. et
tam digne ſuſcipiamus primū noſtrū.
vt ipſe in fine ſuſcipiat nos in celis. qꝛ
ipſe eſt cui ſoli eſt honor et glā in ſ. ſ.

De eodem.

Tu es qui venturus es? Mathei
xi. Ex hac queſtione. qꝛ Johēs
videt dubitaſſe de xp̄o. dixerūt patere/
ni eum eſſe damnatum. dum nō atten/
dunt qd fuerit in ipſa queſtione motum
Nam quō de xp̄o dubitabat. quē adhuc
in ventre poſitus nouerat. cuius curſorē
ſe eſſe ſciebat. quē tam ſolemniter alijs
p̄dicabat. cuius magnitudinē ſic aſſe/
uerauit. quem iam veniſſe clamauit.
quē tam manifeſte digito ſuo mrāuit.
quē ſuis manibus baptiſauerat. ſuper
quē ſpm̄ ſcm̄ deſcēdere viderat. q pris
vocem audierat et ſpm̄ ſcm̄ ſibi dixiſſe
cognouerat. hic eſt qui baptiſat in ſpū
ſancto. Non ergo vtrū ipſe eſſet xpriſtus
Johēs dubitabat. qꝛ de hoc certiſſimus
erat. ſed vtrū ad inferna deſcendat req̄/
ſiuerat. vt ipſe qui eū nūciauerat mū/
do. nūciare et poſſet inferno. et q̄ hoc
verum ſit patet ꝑ hoc quod Gregorius
dicit. Attende quid in queſtione poſuit
Impoſſibile eſt eūi bonā dare ſolucōeʒ
qui prius nō intellexit queſtionē. Non
eūi Johannes queſiuit. Tu es qui ven
turus eras. qꝛ vt dictū eſt hoc ſciebat.
ſed queſiuit. Tu es qui venturus es.
Conſtat q̄ venturus futuri tp̄is eſt. et
ſenſus ibi talis eſt. nec alius eſſe poteſt
Tu es q venies quo vtiq3 venies. Nū/
quid in mundū? cum eūi ipſe in mūdo
eſſet. ſi vtrū in mundū venturus eſſet
exquirēt queſtio ſtulta eſſet. ſi dicēt. in
mundū venturus es. tu qui in mundo
es? Manifeſtū igitur eſt q̄ non querit
vtrū ſit venturus in mundū. ſed vtrū
pocius deſcenſurus ad limbū. Vnde do
minus poſt huiuſmodi queſtionē nō Jo/
hannē arguit. ſed eum multipliciter cō
mendauit. Nam cōmendat eū a mētis
ſtabilitate qꝛ arundo non fuit. vt quod
prius dixerat: nunc in dubitacionem
induxit. Cōmendat eum a vite ſancti/
tate. qꝛ veſtibus mollibus nō inceſſit.
Cōmendat eum a ꝓphecie ſublimitate
qꝛ plus q̄ propheta fuit. q omnia non
eſſent ſi Johannes de eo dubitaret. Di
cit ergo ſanctus Johannes. Tu es qui
venturus es? in quo deſcribit xp̄m quā
tum ad ſublimē dignitatē. ex ꝑte dīne
nature. et quantū ad mirābilem pietatē
ex ꝑte natuē aſſumte. Nam ſic ꝓprium
eſt dīne nature vere eſſe ſicut eſt ꝓpriū
humane nature venire. Notatꝛ ergo di/
uini eſſe veritas et incommutabilitas.
quando dicitꝛ Tu es. Notatꝛ ſecundo
nature humane ſublimis humilitas ſiue
admirāda pietas. cum infertur. q ven/
turus es. dicit ergo. tu es. et eſt ſenſus
tu es. id eſt. tu ſolus es. qui vere es.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Vnde Jeroni. dicit ꝙ ſolus deus vere
eſt. cui omne aliud cōꝑatum q̄ſi non eſt
Nam ſicut Richardꝰ. in ꝑmo li. de tri.
docet. Omne eſſe aut ab eterno hēt eſſe
aut hēt eſſe ex tꝑe. et qđ hēt eſſe ab et̄ /
no hēt eſſe ex ſeipſo. qđ autē hēt eſſe ex
tꝑe hēt eſſe ab alio. omne qđ ex tꝑe ab
alio hēt eſſe ſicut ab eo accipit eſſe ſic et
ab eo cōſūmacōeꝫ accipit ſui eſſe. Om̄e
igit̄ eſſe et cōſūmatio omnis eſſe a ꝑma
eſſencia hēt eſſe. nec mirū. quia in hijs
inferioribꝰ ſic ꝓpendimꝰ eſſe. Nam ſol
ſic eſt cā illūiationis aeris effectiua. ꝙ
eiuſdē eſt cā conſeruatiā. Vn̄ ſic illūiat
ſic lumen cōſeruat. et ꝓpter hoc ſic per
ſui p̄ñciam diem cāt. ſic ꝑ ſui abſenciā
tenebras gn̄at. Videmus eciā ꝙ ſicut ē
rerum cauſa quedā gn̄atiua. ſic eſt et cō
ſeruatiua. Vnde ad ipſius aſcenſū oīa
aīalia fortificāt̄. et ad eiꝰ abſceſſum oīa
debilitant̄ et in ſomnū reſoluūt̄. flores
eciā qui ad eius ortū aꝑiūtur ad eius
occaſum iterū recludunt̄. Item cor ſic
ꝑ totū corpus vitā et mortē creat. ſic et
in eſſe conſeruat. vnde ſi ad momentū
influere ceſſaēt animal mox deperiret.
Si igitur ita eſt in cā cauſata. quid eſt
in cauſa cauſante oīa. quidq̄d eſt cauſa
cauſe eſt cauſa cauſati. a cauſa igit̄ ꝓꝑa
eſt omne eſſe et cōſūmatio oīs eſſe. ergo
ſi ipſa nō eſſet. nichil pe̅itus eſſe poſſet
ſed omne qđ eſt in nichilū ſtatim iret.
Augꝰ. Eſt quedā oīpotētis virtus q̄ ſi
ab hijs q̄ cāta ſunt aliq̄n ceſſaret ſpēs
oīs et natura deſinēt. Itē phūs in li.
de cauſis ſic ait. Omnis cā ꝑmaria ma
gis eſt influēs in cauſatū ꝙ̄ cā ſcđaria.
⁊ ſic in toto ꝓbatū eſt. Quare cā magis
ꝓpinq̄ primo cāto magis eſt influēcie

cauſatiā. igit̄ in omni influencia prīci
palior et maxīa cauſa ſimplicit̄ influit
ꝑma. ergo ſi ſine influēcia cordis mīor
mūdus penitus ꝑit. multo forcius ma
ior mūdus deperiret ſi eū primarie cē
influēcia nō ſeruaret. Certū igitur eſt
ꝙ ſi illud qđ eſt a ſe ipſo nō eſſet. nichil
penitus eſſe poſſet. ſed intellectus non
poteſt cogitare rē nō eſſe quā eſſe videt
qꝛ ſic decipi poſſet nec decipi poſſit niſi
qđ eſt. et ſi intellcūs ip̄e erraret neceſſa
rio tn̄ ſequit̄ ꝙ eſſet. ſed eſſe nō poſſet
ſi ꝑma cā non eſſet. ſi igit̄ nō poteſt ſe
cogitare nō eſſe dum eſt. impoſſibile eſt
illud cogitare nō eſſe a quo cōſeruat̄ in
eſſe. Deus ergo nr̄ ſic habet verū eſſe.
vt nō poſſit cogitari nō eſſe. ꝓpter hoc
dr̄ Moyſes in Exo. cū quereēt nomē eiꝰ
Ego ſū qui ſū. ſic ergo dices filijs iſrl̄.
qui eſt miſit me ad vos. id ē. ille qui vē
ſolus eſt. et q̄ a ſeipſo eſt. et a quo omne
aliud eſſe eſt. Dicamꝰ ergo dn̄o deo nrō
tu es q̄ oīa de nichilo creas. tu es q̄ cāta
oīa in eſſe cōſeruas. tu es q̄ omnē intel
lectū illūias. tu es q̄ oēm affectū inflā /
mas. tu es q̄ deſtructa r̄ſtauras. tu eciā
es q̄ finalit̄ vitā donas. Dico ꝙ deꝰ
es q̄ de nichilo cūcta cās. Nā et ſi de ali
quo nūc fiant aliq̄. dn̄r tn̄ de nichilo cē
fcā. eo ꝙ eorū prīcipia fueīt de nichilo
ad eſſe ꝓducta. Vn̄ dr̄ de eo in Heſter.
Tu dn̄e feciſti celū et terrā. et q̄dq̄d celi
ambitu cōtinet̄. dn̄s em̄ oīm tu es. Sic
em̄ Phūs ꝓbat. nichil eſt extra celū ſed
ip̄m ē rerū oīm cōtentiuū. ergo ſi dꝯ ce/
lū fecit ⁊ ſilr̄ q̄dq̄d īfra celū exiſtit nihil
eſt qđ ip̄e nō fecit. Nam ip̄e ē q̄ creauit
ꝑ potenciā. creata diſtinxit ꝑ ſapiām.
ſed diſtincta ornauit ꝑ beniuolenciā.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

lege primū caplm̄ Gene. et ſic verum
eſſe ꝓbabis. Nam qn̄ ꝑmo die angelos
et q̄tuor elementorū materiā. tempus
et celū creauit In tribus diebus ꝑmis
oīa elementa. et eciā angelica corpa ſu/
ꝑiora diſtinxit. et in tribꝫ ſequētibus
alijs vniu̇ſa ornauit. ſicut apte ibi tex/
tus oñt. ¶ Scd̄o. deus oīa in ſuo eſſe
cōſeruat. ſed quedā cōſeruat ſemper et
q̄dam nō ſemꝑ. ſicut expedire viderit.
ſuꝑ tū animas nrās influit ad cōſerua
cōem ꝑpetuam. vt immortales ſint. et
ſic aīma nrā per diuinā influenciā in/
mortalis eſt nō natura. Si eīn angelus
grā nō natura eſt inmortalitatē ſuſcipi
ens. ſicut Damaſcenus et Plato docent
ergo et aīa non a ſe inmortal' eſt. ſed ex
illius gratuita influencia. O quantū
tenemur amare et laudare dominū deū
noſtrū. qui nō ſolum nobiliſſimā crea/
turā hoīnem fecit. et eum mundo ꝓpo
ſuit. ꝓpter quem et mundū fecit. ſed
eciā inmortalē eſſe dedit homini. vt eo
perfrui ſemper poſſit. Unde nec eciam
quantū ad corpus mortuus fuiſſet niſi
a vita ſua et a ſuo cōſeruatore receſſiſſꝫ
Vn̄ dicit ei propheta. Tu dn̄e ſeruabis
nos. et cuius zc̄ que ſequuntur ibi.
Nam inmortalē ꝓbat eſſe diuina iuſti
cia. probat diuina ſcriptura. ꝓbat oīs
ꝓphecia. et ꝓbat ipſa expiencia certa.
Sed iſta reſeruo alibi eſſe probanda cū
ſe offeret ipſa materia magis ꝓpria.
¶ Tercō deus noſter omnē intellectū
illuminat. ſicut eīn aīma a ſolo deo cre
atur. ſic ab ipſo illuminatᷣ. docetur. et
ꝑficitur. et in eſſe cōſeruatur. poſſunt
eīn hoīes verba dicere. aures pulſare.
cor ad intelligenciā excitare. ſed ſolus
deus p̄t veritatē in corde hoīs formare.
Solus ipſe docet. ſolus ipſe magiſter ē
Unde dicitᷣ in pſalmo. Illuminans tu
mirabiliter a mō. eter. z hoc eſt qd̄ pete
bat idē ꝓpheta. Illuīna oculos m. zc̄.
Unde Autor de ſpiritu et anima dicit.
Sicut oculus carnis licet ꝑ ſe habeat
facultatē videndi. nūꝙ tū ꝑ ſe viſionē
cōſequitᷣ niſi exteriori luce fuerit infor/
matus et coadiutus. ſicut eciā nec au/
ris auditū niſi exteriori ſono: ſic licet
intellectus ſit de ſua natura ad intelli/
gendum aptus. nūꝙ tū hoc conſequitᷣ.
niſi interiori luce fuerit coadiutus. No
bilis reuera ꝓporcio. qꝛ magis ſe habet
oculus mentis ad lucem ſpiritualem ꝙ
oculus carnis ad corꝑalem. ergo ſi ocu/
lus carnis nichil videt ſine luce corꝑali
qꝛ omnia videntur ſcd̄m actum lucidi.
ſicut philoſophus dicit in libro de aīa.
ergo multo forcius nec oculus mētis vi
det ſine luce ſpirituali. Pſalmiſta. Dn̄e
in lumine tuo videbimus lumen. Et
Auguſtinus dicit Platonē ſenſiſſe. ꝙ
ſicut deus eſt cauſa oīm naturarū. ſic
eſt lumen oīm racōnum. et ſicut ſine
deo nichil omnino ſubſiſtit. ita ſine eo
nulla doctrina inſtruit. ¶ Quarto de
us noſter omnem affectum inflammat
Nam ſicut intellectꝰ ꝑ ſuam naturā ſe
hēt ad verum. ſic affectus ad bonum.
Unde dicitur in libro de ſpū et anima.
ꝙ deus in ſcriptura lux et ignis dicitᷣ.
lux illuīnans intellectū ad cognicōem
veritatis. ignis inflammans affectū
ad amorē virtutis. et eleganť hoc valde
figuratū eſt Regum. xviij. vbi Helyas
poſito holocauſto ſuper altari clamauit
ad dn̄m dicens. Exaudi dn̄e et oſtende

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

quia tu es dñe deus meus. et ego ſum
ſeruus tuus. et ſtatim cecidit ignis de
celo et vniuerſa conſumſit. de hoc igne
preceptum fuit in lege Ignis in altari
meo ſemper ardebit. quid eñi eſt altare
diuinũ niſi cor humanum in quo holo/
cauſta deuocõnis offeruntᷣ. pecora. id ē
peccata mactantᷣ. et ignis amoris ſemꝑ
accenditur. ¶ Quinto. deus omnia de
ſtructa reſtaurat. Nam homo q̃ ex toto
perierat et in regionem longinquã abi
erat. et ſe diſſimilem ſuo factori per cul
pam effecerat. ꝑ ſe ad deum redire non
poterat. nec ei ſatiſfacere poterat. et ſic
in ſua ꝑdicõne manere neceſſe erat. ſed
pius dominus clemencia motus ad ho
minē venit eius naturam aſſumſit. in
qua inimicum affligentem deuicit. deo
ſatiſfecit. et ſic ad ſuam hominem dig/
nitatem reſtituit. et ex hominibus rui
nam angelicam reꝑauit. Vnde dicitur
in Pſalmo ipſi xpriſto. Tu es ſacerdos
in eternũ. et ſequitur. Dominus a dex
tris tuis confregit in die ire ſue reges.
iudicabit in nacõnibus imple. rui. ꝛc.
et dicit. ruinas pluraliter. quia vtraqꝫ
intellectualis natura corruerat. ſed vna
ex toto vt humana. altera vẽo ex parte
vt angelica. Dum ergo xpriſtus huma
nam redemit. ex hominibꝫ angelicam
reꝑauit. Vnde dicit ei Pſalmiſta. Tu
es ipſe rex meus et deus meꝰ. qui mã.
ſa. ia. in te inimicos noſtros ꝛc. et ſeqᵗ
Saluaſti eñi nos de affligentibus nos
Quis ꝓ tantis beneficijs dignas deo
laudes exſoluit. quid inquit Propheta
tribuam domino ꝓ omnibus q̃ retᷣbuit
michi. Si enim vt ait Bernũdus. totũ
te debes deo ꝓ te facto. quid addis ꝓ te
conſeruato. quid ꝓ te illuminato. quid
ꝓ te ad bonum inflammato. quid eciã
pro te ſanguine ſuo redemto. Attende
frater kariſſime. et ſepe in animo tuo
reuolue. non recedat a corde tuo. non re
cedat ab ore. non recedat ab opere. quid
xpriſtus dei filius fecit pro te. dic cum
Ambroſio. ꝙ niſi xpriſtus moreretur
homo non redimeretᷣ. et non redemtus
periret. vt igitur nõ perires mori dig/
natus eſt. Quid eſt ergo ꝙ ingratus es
Audi qd̓ Eccleſiaſticus dicit. Grãm fi
deiuſſoris tui ne obliuiſcaris. dedit eñi
pro te animam ſuam. O duri et inſen/
ſati filij adam. vt Bernũdus ait. Quos
nõ emollit tanta benignitas tã ingens
flamma amoris. ¶ Sexto deus nobis
finaliter vitam donat. et hoc eſt cõple/
mẽtũ omnis boni. quia ſi hoc vnum de
ficeret nullum aliorum proficiet. quia
cuius finis bonus ipſum quoqꝫ bonũ.
et cuius finis ē malus. quid valet etiã
ſi antea fuit bonus. Dominus ergo nr̄
qui nos redemit et in gracia ſtabiliuit
ipſe nobis merito paſſionis celi ianuã
aperuit. Vnde ei dicitur illud Pſal.
Tu es qui reſtitues heredi. m. michi.
quaſi diceret. hereditatē quã a te accepe
ram. prius ipſe ꝑ peccatum amiſeram
ſed ad eam ſum reſtitutus ꝑ paſſionem
Propᵗ iſta igitur omnia eciam dicitur
in Pſalmo. Tu es deus qui facis mira
bilia. Nam mirabilis fuit creatio. mi/
rabilis eſt gubernatio. mirabilis intel
lectus illuĩnatio. mirabiliſſima reſtau
ratio. mirabilis affectus inflammatio
et ſupermirabilis erit glorificatio.
Ad quam nos ꝑducat xpriſtus ꝛc.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

¶ Item ſecundus.

Tu quis es. Johis. In hoc euan/
gelio Johannes dat Triplicem
reſponſionē. contra triplicem ſibi factā
queſtionem. et Primo negauit falſitatē
Scdo dicit veritatē. Tercio cōmendat
dm̄ dignitatem. Nam negat falſitatem
cū dicit. Non ſum xp̄c. non ſum helyas
non ſum ꝓpheta. Negat ſe eſſe xp̄m. qr
non hēbat xp̄i magnificenciā. Negauit
ſe eſſe helyam per vite excellenciā. et ne
gauit ſe eſſe ꝓphetam ꝑ ſublimē ſciām

¶ Scdo. confitet᷑ veritatem. cū dicit ſe
eſſe vocem. Vox em̄ eſt verbi ꝓnūcia cō.
mentis indicatiua ſed cito eſt defectiua.

¶ Tercio. cōmendat dm̄ dignitatem.
Unde mōſtrat eius caritatem. cū dicit.
Medius veſtrū ſtetit. oſtendit iudeorū
ꝑuerſitatē. cū addit. quē vos neſcitis.
quē tamen ſcire debetis. oſtendit tercio
dm̄ dignitatē. cum addit. Cuiꝰ non ſū
dignus corrigiā calciamenti eius ſoluē

¶ In omnibus hÿs oſtendit᷑ mirabil
humilitas Johannis. qr cum eſſet tam
excellentis ſanctitatis vt xp̄c crederet᷑
a multis ſe non ſolum xp̄m. ſed helyam
ꝓphetam eſſe negauit. Eſt humilitatis
ꝓprium vilia de ſe. ſed de alÿs magna
ſentire. Verum hec triplex queſtio que
Johanni fuit facta. poteſt fieri cuilibet
homini. vt quilibet homo queāt ab alio
querat eciā a ſeipſo. quid ſit ſcdm aīaꝫ
quid ſit ſcdm corꝑalem ſubſtanciam.
quid eciā ſit ſcdm vitam. Nam prima
duo reſpiciunt eſſe primū. ſed tercium
reſpicit eſſe ſcdm. Ita ꝙ prima queſtio
maxime reſpicit hominis dignitatem.
ſcda maxime reſpicit hoīs vilitatem.
ſed tercia reſpicit vtriuſqꝫ hoīs ſancti/
tatem. ¶ Dicamus ergo. quis es ſcdm
animam. reſpondebis vt puto ſpiritus
racōnalis. ad ymaginem dei factus. et
nichilominꝰ ad beatitudinē cum corꝑe
ordinatus. Vera anime diffinicō hec ē
Nam ꝑ hoc ꝙ anima dicit᷑ eſſe ſpiritus
ab omni corꝑe ſeꝑatur. ꝑ hoc ꝙ rōnal
dicit᷑. et de nichilo facta a brutorū oīm
ſpiritibꝰ ſeparatur. Nam ſpūs brutales
rōnales non eſſe ꝓbantur. nec a deo de
nichilo ſed per actum agentis cāti po/
tencia mediante ꝓducunt᷑. cū corꝑe ad
btitudinem ordinatꝰ. per hoc ſeꝑatur
ab angelis. qui etſi rōnales ſint. et de
nichilo facti ſint. nō tamen habēt corꝑa
ſibi nāliter alligata. que cū eis ſint btī/
ficanda. Quid igit᷑ homo ſcdm animā
es. vtiqꝫ creatura rōnalis. ſed ad quid
tibi racio data eſt. reuera vt ſenſibus et
ſenſibilibus derelictis ĉca ea que rōnis
ſunt verſeris vel cōuerſeris. hec eſt ſum
ma dignitas tua ꝑ quā tibi ſubdita eſt
oīs creatura. Quid eſt homo ꝙ memor
es eius. et ſequit᷑ Omnia ſubieciſti ſub
pedibꝰ eius. Unde ſicut docet᷑ in libro
de ſpū et anima. Anima nec ſe nec deū
cognoſcit. niſi ſe retrahat ab omnibus
ſenſibus carnis. tamꝙ̄ eam inpedienti
bus. Neceſſe igit᷑ eſt vt dicit. vt ab eis
retrahat ſe. redeat ad ſe. ſtet in ſe. et ele
uet ſe ſupra ſe mentis acie. Nam querit
Auguſtinꝰ. Quid eſt ꝙ bruta in ſenſi/
bus nō excedunt. quis em̄ eſt vt ipſe dīt
q̂ poſſit equari tauris et aīalibus mul
tis in fortitudine? q̄s tigribꝰ et auibus
in velocitate? q̄s lincibus et aq̄lis in vi
ſus acumīe? q̄s vulturibꝰ in odoratus
viuacitate? et ſic ſi ꝑ oīa q̄ ſunt corꝑis
intuitu mentis tranſieris. te a brutis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſepari videbis Tu ergo q̄ rōnal' es cām
rei exquirē dēs Eſt ergo cā vt Augꝰ. dt
vt dū hō nobiliſſiā ꝑatura dei ymagine
inſignita videt ſe in hijs q̄ ſunt corꝑis
ſuꝑari a brutis. diſcat bona nō in exte/
rioribꝰ eſſe q̄renda. ſed in ſuis intimis
ꝑſcrutāda Bruta ergo quorū oīa bona
ſunt ſolū exterioꝛa. dū ſenſibꝰ aliq̄d deꝑ
hendunt ibi ſubſiſtūt nec vltra querūt.
qꝛ vltra ſenſus iudiciū nichil aliud acce
perūt. Sȝ dum hō aliq̄d ſenſu capit nō
dēt ibi ſubſiſtere. ſed ſtatī ad interiora
reducē et de eo ſcd̄m rōnis iudiciū iudi
care. Sed mutata eſt cōdicio qꝛ magis
hoīes ſunt dediti ſenſibus ꝙ bruta aīa
lia. Qd̄ eſt aīal ſic ſollicitū d̄ gula ſicut
homo? quod ē aīmal ſic ꝓnū ad carnis
laſciuiā vt eſt homo? qd̄ eſt aīal qd̄ ſic in
coloribus. ſic in odoribꝰ. ſic in cātibus
delectat' vt homo? Ergo dum racōne di
miſſa ſenſualibꝰ aīa es immerſa. a rōe
facta es aliena. et in beluā es conuerſa.
Veriſſima cōſequencia ſi ſanctorum et
philoſophorum cōſideres argumenta.
Nam oñt phūs naturā nichil facē. niſi
ꝓpter aliquē finē. et hoc maxime verū
eſt de natura creata. dicit eciā in li. Me
therorū. ꝙ qn̄ res non facit illud ad qd̄
dēt eſſe deſinit eſſe qd̄ eſt. ergo ſi homo
rōnalis eſt. et ad btitudinē ordinatꝰ eſt
ſi omiſſo eo ad qd̄ eſt ſenſibilibus rēbus
adheret ad q̄s non eſt. deſinit eſſe qd̄ eſt
ſed erāt rōnalis. ergo hoc eſſe deſinit. ſed
in ſola rōne hn̄dat a brutis. ergo dum
eā ꝑdit ſilis brutis exiſtit. Pſal. Homo
cū in honore eſſet ⁊c̄. hanc cōcluſionem
ponit Boeciꝰ in li. de Conſola. hoc mō
Omne inq̄t qd̄ eſt id eſſe vnū neceſſe eſt
ꝙ ſi a rebꝰ vnitatē auferās nichil eſt qd̄
exiſtit. ſicut nōbiliter ibi ꝓbat. Ac oīe
qd̄ vnū eſt bonū eſt ſicut ibid̄ ꝓbatū eſt
ergo oīe qd̄ ē ſemꝑ bonū ē ergo q̄dq̄d a
bono deficit eſſe deſiſtit. ergo hō dum a
ſuo fine recedit. et ſenſibꝰ ſe īuoluit hō
eſſe deſinit. Euenit ergo inquit vt quē
trāſformatū vicijs videris hoīez exiſti/
mare nō poſſis. ſed ſi auaricia feruet. et
aliēnū opū fuit violentus ereptor lupo
ſilēm dicas Si ferox et inq̄etus linguā
exercet litigijs cani cōꝑabis. ſi inſidia/
tor occultꝰ vulpeculis ſilābis. ſi ira fre
mit leōis aīm geſtare credat'. ſi pauidꝰ
et fugax n̄ metuēda formidat ceruis ſilis
habet'. ſi piger ⁊ tardus aſinis cōꝑet'.
ſi libidinibꝰ vacat. equis cōſilēȝ eſſe di
cas. et cōcludit ſic. ergo vt q̄ ꝓbitate de
ſerta hō eſſe deſinit cū in diuinā nāȝ trā/
ſire nō poſſit vertat' in beluā neceſſe eſt
¶ Scd̄o q̄rit' ab hoīe qd ſit ſcd̄m carnis
ſubāȝ. Eſt eīm corpꝰ hoīs q̄dā ſubſtācia
ex limo t̄re formata hn̄s vitā in potēcia
et ſe hēt ad aīaȝ ſic matīa ad ſuā formā
et ꝑfectibile ad ꝑfectionē ſuā. et eciā ſic
mobile ad ſuū motorē. Eſt tn̄ ex ſe cor/
ruptibile et mōrle. et ideo dr̄ ꝙ hō ē al'
rōnale et mōrle. rōnale ꝓpt animā. et
mōrle ꝓpt carnis ſubāȝ. et dt Ber. ꝙ
iſta duo ī diffinicōne hoīs poſita ſūt vt
rōnale mōrle confortet. ne hō deſꝑet. et
mōrle rōnale hūilict. ne ſe ꝑ ſupbiā ſur
ſum leuet Quid ergo o hō es. hoc eſt ꝙ
q̄rit ꝓpheta. Quid eſt hō qꝛ īnotuiſti ei
⁊ rn̄des inq̄t. hō vanitati ſilis factꝰ ē ⁊c̄
et nō ſolū ſcd̄m corpꝰ ſilis eſt vanitati.
ſed eciā ipſa vaītas. īmo eſt vniūſa va/
nitas Vn̄ ꝓpheta. Veruntn̄ vniūſa va
nitas oīs hō viuēs. Nemo ab hac vani/
tate excludit'. ſed ſiue rex ſiue pricepꝰ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſiue quicumqȝ ſit alius ſub hac gn̄alita
te includitur. hec autem vniuerſa vani
tas eſt illa quā ponit Job. homo inq̄t
natus. ecce nature vilitas. qꝛ homo eſt
dictus ab humo. de mulie̅. ecce nature
fragilitas. breui viuens tempore. ecce
vite breuitas. replet̉ multis miſeriis.
ecce vite calamitas. qui quaſi flos egre
ditur. et cōte. et fu. ve. vmbra. ecce va/
nitas. et nunq̄ in eodem ſtatu ꝑmanet
ecce ſtatus varietas. Nōne ergo vanus
eſſe ꝓbatur. qui tot penis ſc̄d̄m corpus
exponitur. Sed vnde iſta tanta varie/
tas. niſi ex vilitate et vanitate materie
Nam inter omnia mundi corpora cor/
pus hominis formatū eſt ex viliori ma
teria. nam celeſtia corpora ex luce ſunt
facta. piſces ⁊ volatilia ſunt facta ex aq̄
greſſibilia vero ſunt facta de terra. ſed
noſtra non ſunt facta ſolum ex terra.
ſed ex terra limoſa ſiue lutoſa. Sicut
patet Geneſis ꝑmo. Vnde Innocēcig
dicit. formauit deus hoīem de limo t̄re.
que ceteris eſt vilior elementis. Conſi
derans ergo homo aquatica ſe vilem in
ueniet. cōſiderans aerea ſe viliorem cog
noſcet. conſiderans celeſtia ſe viliſſimū
reputabit. nec audebit ſe p̄ferre terre/
nis. nec equare celeſtibus. qꝛ ſe parem
ymmo minorē iumentis inueniet et ſi
milem recognoſcet. Iſta conſiderans
Eccleſiaſti. dicit. q̄d ſuperbis puluis
et cinis. vtinā attenderent peccatores
impii. vtinā ſepe mente reuoluerent.
de qua materia geneāti. quo cibo ī ven
tre ſunt aliti. quo veſtimento circūdati
cū ex maternis viſceribus ſunt egreſſi
et ad quantam miſeriam ſumus nati.
Vnde Innocencius Papa. O humane
nature condicio miſera. cuius cōcepcio
culpa. naſci pena. mori miſeria. ꝓpter
hoc dicitur Pſa. xl. Clama. et ꝓpheta.
quid clamabo. omnis inquit caro fenū.
et omnis gloria eius quaſi flos agri.
exſiccatum eſt fenū et cecidit flos. quia
ſpiritus dn̄i inſufflauit in eo. et ſequit̉
Vere fenū eſt populus. Sicut eni̅ fenū
mane vireſcit. ſed cito areſcit. et omnis
eius pulchritudo palleſcit. ſic vita nr̄a
dum florere videtur modica febre diſſol
uitur. et amariſſima morte finitur.
Vnde Jaco. in Canonica ſua. Quid ē
vita noſtra niſi vapor ad modicum pa/
rens. Job. Dies mei velocius tranſie/
runt q̄ꝫ a texente tela ſuccidit̉. Conclu
damus ergo ex omnibꝫ predictis. qꝛ ſi
nō humiliaris ſed ſuperbus exiſtis cū
tanta materia humiliacōnis ex tuo cor
pore tibi ſit a tua natura recedis oīno.
et ſic dum alienū eſſe induis ⁊ tuo eſſe
penitus ſpoliaris. homo igitur eſſe de/
ſinis. eadem racōne qua in ſuperiori
membro racio manifeſta conuincit.
Tercio queratur ab homine. quid
ſit vita. hoc eſt eni̅ q̄d Job querit. quid
eſt homo qꝛ magnificas eum aut quid
appones erga eum cor tuū? Verū huic
queſtioni reſpondet. Auguſtinꝰ. Audi
inq̄t quid debeat eſſe homo. vtiqȝ aīal
manſuetū natura. ex natura eni̅ eſt hoī
inſitum vt ſit animal manſuetū. Vnde
ꝓbans hoc diligēter auſculta. quid ſen
ciat dīna ſcriptura. et eciā oīs ꝓphecia
Nam conſtat eſſe certiſſimū et ſolidorū
argumentorū cōnexione ꝓbatū. q̄ꝫ na/
tura nec habundat ſupfluis. nec deficit
in neceſſariis Vn̄ nichil ſupfluū nichil
eciā diminutū eſt in natura plantatū.

Sed videmus ꝙ natura ingrā multis
animalibꝫ dedit arma. ita ꝙ quibuſdā
cornua ad impetendum. q̄buſdā dētes
feroces et caninos ad lacerandū. et ora
longa et lata ad capiendū. quibuſdam
vngues acutos et ſciſſos ad capiendum
et laniandū. q̄buſdā pedes fortes ad ꝑ/
cuciendū. q̄buſdā roſtra forcia et acuta
ad capiendū et dilaniandū. et ſic eſt de
oībus alijs ſciendū. Nam q̄buſdā cōtu/
lit venenū et arma alia ad inpugnādū
quibuſdā agilitatē dedit membrorū ad
fugiendum. et quia exempla ſunt in hijs
oībus manifeſta. ideo ea ponere nō cu/
raui. Unde natura horū nichil contulit
homini ſicut patet cuilibet intuenti.
omīa membra dedit homini mollia ad
nullā leſionem apta. ergo ſi natura nō
defici: in nobiliſſima creatura. homo eſt
animal manſuetū natura. Sed res in
cōtrariū verſa eſt. quia qđ homini natuā
negauit ars diabolica adinuenit. Nō
enim animal quantūcumqꝫ crudele tot
habet ad inpugnandū arma quot adin
uenit humana malicia? q̄ aīalia quan/
tumcumqꝫ crudelia gerunt tam aſpera
bella vt rōnabilia? Ubi inuenit hodie
tanta crudelitas. tam immanis impie
tas. tantaqꝫ ferocitas. ſicut vbi deberet
eſſe manſuetudo humaītatis. ergo ſi a
quocūqꝫ diffinicō remouet: et ipm ꝑit
qđ diffinitū eſt tollit: dum aīmal mā/
ſuetū eſſe deſiſtis. natura hoīs ſpoliaīs
Quare ergo kariſſimi naturā noſtram
mutauimus. et ꝑ cōſequens a deo nrō
receſſimꝰ: ideo tot malis inuoluimur
tot guerris atterimur. tot tēpeſtatibꝫ
ꝓcellarum excutimur. nec ab eis vllo
pacto liberari valemus. Quomodo enī

viuere poteſt herba deficiente humore?
quō fructificabit arbor areſcente radice
quō fluet riuulus ſi aqua ſibi nō detur
ex fonte? quō viuēt corꝑis membra nō
influēte corde? Quō germinabit herba
ſole radios ſubtrahente? Quid igitur
mirum eſt ſi a creatore. gubernatore. et
cōſeruatore receſſimꝰ ſi tot malis expo
nimur. Unde clamat Yſa. Nunq̄d ab/
breuiata eſt manꝰ dn̄i vt ſaluare neq̄at
aut impotēs factus eſt ad liberādum?
nō eſt hec cauſa. Que igit cauſa eſt illa
q̄ ſubdit. Iniq̄tates inq̄t nrē diuiſerūt
inter nos et deū noſtrū et peccata nrā
ꝓhibuerunt bonū a nobis. Redeamus
ergo kariſſimi ad noſtrā naturā. atten
damus q̄lis ſit vita nrā. videamus vili
tatem vel humilitatē noſtrā. et attenda
mus dignitatē noſtrā vt nec deiciamur
ꝑ triſticiam. nec eleuemur ꝑ ſuꝑbiam.
nec māſuetudine ꝑdita nos crudelitati
ſubdamꝰ. ipſo donāte cui ſoli eſt honor
et gloria. Dō. iiij.

Ego vox clamātis indeſerto. Io. i.
In hijs v̄bis oñdit cōmendabil̄
humilitas ꝑcurſoris. et plurimū ꝑdica
bilis caritas ſaluatoris. nam illiꝰ hūi/
litas cōmendabilis apꝑet in voce. ſed
dei caritas ꝑdicando oñdit in clamore.
Nōt ergo ꝑcurſoris hūilitas cū dr Ego
vox. Sc̄do nōt caritas ſaluatoīs cū ſta
tim addit. clamantis indeſerto. nam ꝑ
deſertū recte intelligimꝰ mūdū. Eſt eī
deſertū locus vilis. locꝰ ſterilis. locus
inhabitabilis. ſic eciā mūdus eſt locus
vilis rōne malorum. et locus ſterilis ꝑ
defectū bonorū. et locꝰ inhītabilis ꝓpt
caritatē ſcōrum. iuxta illud pſ. Saluū
me fac dn̄e q̄m defecit ſcs. q̄ſi d. vitates

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

a filijs hominū. In hoc aūt deſerto tam
vili ꝑ culpā. tam ſterili ꝑ grām. et tā ī
habitabili ꝑ ſanctorū penuriam. venit
criſtus et clamauit ad peītenciā. iuxta
illō Mat. Penitenciā agite appropī. cī
regnū ce. Nō tū ꝙ criſtꝰ ꝛ clamauit in
mūdo. et clamauit in ligno. ꝛ clamabit
in iudicō Sed clamor pͥmus fuit dulce
dinis et dilectionis. clamor ſecūdꝰ fuit
clamor cōpaſſiui doloris. clamor vō tͥ/
cius erit clamor īauditi timoīs Ut ītel
ligatᷣ ꝙ clamor primus fuit clamor exi
mie pietatis. clamor ſecūdus fuit cla/
mor īeſtimabilis caritatis. ſed clamor tͥ
cius erit clamor rectiſſime eq̄tatis. Di
camꝰ ergo ꝙ dn̄s in primo clamauit ī
mūdo ex inaudita ꝛ ineſtimabili pieta
te. Nam licet multos pͥmo an̄ ſe ꝓphe
tas emiſerit. et ab īicio clamauerit. ꝛ ad
penitenciā inuitauerit. ne de cōtigen
tibꝰ ā ꝗd omittēt. ꝑ ſeipſū vltimo veīt
vt nichil excuſacōis peccatoīs habēnt.
De hoc ergo clamore tā pio. tā placido
tam benigno. dicit ipſe de ſeipſo in pš
laboraui clamans rau. f. ſ. f mee Quis
kariſſimi mei vllis exprimat verbis.
quātū ipſe ſaluator clamauerit. quātū
in clamando laboāuerit. n̄ ſolū v̄bo ſed
ope ꝛ exēplo. tātū eī clamauit ꝙ rauce
dinē vocis incurrit. O pietas inaudi/
ta. O māſuetudo pijſſima. blaſphema
tur. v̄bis laceratᷣ. ſeductor appellatᷣ. et
ad mortem q̄ritᷣ. ꝛ tamē caſtela circuiuit
ꝑ ciuitates ꝛ rura diſcurrit. nūc docen
do. nunc miracula faciendo. nūc exem/
plis ſalutaribus cōmonendo. vt impi
os et incredulos ad ſe traheret. Nota
ergo ꝙ maxime clamauit ad tria. Nā
clamauit ad veritatis intelligenciam.
clamauit vocans ad penitenciā. clama

uit reuocans a culpa. vt pͥmi duo cla/
mores ſint ad bonum. tͨcius vō ſit cōtra
malū Et pͥmus ſit clamor ad ītelligēci
ā veītatis. ſecūdus ſit ad amorē virtu
tis. tercius vero ad deteſtacōem īiqui/
tatis. vt ſic primus ꝓficiat intellectū.
ſecundus vero cōſeruet affectum. tͨcius
vero dirigat effectū ¶ Dicamus ergo
ꝙ criſtus clamauit primo ad veritatis
intelligenciā. Nā ſicut ait Augꝰ in vi
ſa poſſumꝰ diligē. ſed incognita neq̄q̄
Ut ergo deū amaē poſſimꝰ neceſſe ē vt
eū ātea cognoſcamꝰ. ꝛ eū eſſe ſciamus.
ꝛ ideo criſtus doctor ſapientiſſimꝰ pri
mo ad dei cognicōnem hoīem adduxit.
Unde dr̄ Jo. xvij. Clamabat Jheſus
docēs in templo et dicens. et me ſcitis
ꝛ vn̄ ſū ſcitis id ē ſcire deberetis. n̄ em̄
cognicō dei ꝓ fundamēto poāᵗ fruſtra
ē quicquid edificatur ¶ Secūdo clama
uit vocans ad graciam. Nam ſciencia
ſine gracia eſt inflatiua. vnde Apoſto/
lus dicit. Sciencia inflat. caritas edifi
cat. Bern̄. Iſta duo ſunt homini neceſ
ſaria. ſcilicet caritas. et ſciencia. quia
ſine caritate ſciencia inflat. ſed ſine ſci/
encia caritas errat. ſciencia vero caita
tem illuminat. et caritas ſcienciam
humiliat. ne per ſuperbiam euaneſcat
Clamat ergo criſtus ad graciam. Un̄
dicit Jo. xvij. In nouiſſimo die mag
ne feſtiuitatis ſtabat Jheſus et clama
bat dicens. Si q̄s ſitet ve. ad me et bi.
ſitis em̄ ſcd̄m philoſophū eſt appetitus
frigidi et hūidi. q̄d ergo eſt ſitiē n̄ grāꝫ
appetēᷓ ꝑ quā cōcupīa infrigidatur et
lacmarū hn̄dancia ꝓuocatᷣ. hic em̄ cla/
mor ē clamor maxīe pietatis Unde dr̄
Je. ij. Uade clama in auibus iheruſa/
lem hec dicit dn̄s. Recordatus ſum tui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

miſerans adoleſcenciam tuā. ¶ Tercō
clamat dn̄s reuocans hoīnem a culpa.
Nam cū homini cōfert graciā delet eiꝰ
cōtrarium qd̄ eſt culpa. In huius ergo
figura dicit᷑ Io. xi. ꝙ ſtans iheſus ad
ſepulchrū lazari clamauit voce magna.
dicēs. lazare veni foras. et ſequit᷑ ꝙ ſta
tim proderit qui ligatus fuāt. O quot
ſunt hodie ligati hoc vinculo q̄ tn̄ xp̄m
clamantē audire cōtemnūt. hij peiores
ſunt niniuitis. qui ꝓphetā clamantem
audierunt et cilicijs ſe veſtierunt. ieiu
nium predicauerunt et a ſua nequicia
receſſerunt. lege hiſtoriā Ione. iij. quia
multū valet ad iſtā materiā. ¶ Scdō
dn̄s clamat in ligno. et hic clamor tam
fortis fuit: ꝙ velum templi de ſummo
vſqȝ ad deorſum diuiſit. petras ſcidit.
monumēta apuit. terrā cōcuſſit. et cor
pora celeſtia obſcurauit. Attende ergo
q̄ duri ſunt filij adam. qui illum nō au
diunt. quē inſenſibilia audierunt.
Nō ꝙ dn̄s ꝓpter doloris ſui acerbitatē
clamauit. clamauit ꝓpter ingratorum
hoīm cecitatem. clamauit ꝓpter amoris
immenſitatem. ¶ Dico ꝙ clamauit do
minus ꝓpter doloris ſui acerbitatem.
vt verum hoīem ſe eſſe oſtenderet. dum
carnis penā ſentiret. niſi eīm humana
vulnera doluiſſet. verus homo nō appa
ruiſſet. et fuit dolor eiꝰ maximꝰ vltra
omnē dolorem. tū ꝓpter cōplexionis
nobilitatē. tum ꝓpter corꝑis ſanitatē
tum ꝓpter membrorū paciencium ſenſi/
bilitatem ſiue virtuoſitatē. tum ꝓpter
clauorum aſperitatē. tum ꝓpter inferē
cium ingratitudinē et crudelitatē. tū
ꝓpter tp̄is diuturnitatē. tum ꝓpter
pene vilitatē. tum eciā ꝓpter vilem ſo/
cietatem. Sed iſta tractabunt᷑ pleniꝰ
in Paraſceue ſi dn̄s dederit ꝑuenire.
De hoc igit᷑ clamore videtur loqui apte
Aplūs. v. ad Hebre. dum ait. Qui in
diebus carnis ſue p̄ces ſupplicatōneſqȝ
ad deum qui poſſet illum ſaluū facere a
morte. cū clamore valido et lacrimis offe
rens exauditus eſt ꝓ ſua reuerencia.
¶ Scdō clamauit ī ligno ꝓpter ingra
torum hoīm cecitatem. Quanta eīm in/
gratitudo fuit illū non cognoſcere. non
amare ſed abicereȝ et morti tradere. qui
eos venerat liberare. et de manu hoſtis
eruere. maior eīm hic dolor fuit poſterior
quā fuerat ille anterior. qr iſte interior
ille vero exterior. Unde quidā Sapiēs
in ꝑſona xpriſti loquens. ſic ait Homo
vide que ꝓ te pacior. vide penas q̄bus
afficior. vide clauos quibus cōfodior.
et cū ſit tantus dolor exterior. interior
tamē planctus eſt grauior. dum ingra
tum ſic te experior. De hoc ergo clamoē
dicitur in Mathe. xxvij. Circa horam
nonam exclamauit iheſus voce magna
dicens. Deus meus deus meus vt quid
dereliquiſti me. quaſi dicēt. tot malis
expoſuiſti me. vt credant ingrati te de/
reliquiſſe me. ¶ Tercio clamauit xp̄c
ob nimiam caritatē. nam dum ſic alte
clamauit ꝙ omnē terrā cōcuſſit: mag/
num affectum ſui amoris ꝓ nobis ſal/
uandis oſt̄. et de hoc dr̄ Mathei. xxvij
Iheſus inquit clamans iterū voce mag
na emiſit ſpm̄. O caritatis ſumme certū
experimentū. O amoris inſigne p̄coniū
O ſumme dilectionis indiciū. quia ſic
amore inſtigāte clamauit. ꝙ ex amore
ſpiritum emiſit. Sumus ergo fratres
inſenſibiliores omnibus corporibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſimus duriores lapidibꝫ. qꝛ vocem tā
altā q̄ totus mūdus tremuit ñ audimꝰ
quāta eſt criſtianorū duricia quos vox
iſta ñ cōcutit. q̄ paganorū corda cōcuſ/
ſit. nā et ipſe cēturio dum vocem audi
uit et cōſequēcia ſigna vidit. ſtatī ait.
vere filius dei erat iſte. ¶ Tercio cla/
mabit criſtus in iudicio. et erīt vox illa
tāte altitudinis. tāteqꝫ virtutis ꝙ to/
tus mūdus ſtupebit. nā vox ipſa mor/
tuos oēs ab īicō mūdi reſurgere faciet
et ad iudiciū veīre cōpellet. nota tñ ꝙ
c̄ca iudiciū dñs maxime tria clamabit
que maxime reprobos reſpiciunt. Nā
clamabit tēporis deriſionē. clamabit
edificiorum omnium cōplanacōnem. et
clamabit malorum punicionem. Erit
igitur primus clamor penitēcialis tē
poris ablatiuꝰ. ſecundus clamor erit
auaricie humane cōſumtiuus. ſed ter/
cius clamor erit humane ſuperbie pu/
nitiuus ¶ Dico ꝙ primus clamor qui
fuit criſti impio ab aliquo āgelo erit ad
q̄ndam ꝑpacōem ꝫ tpis conſūpcōnem
vñ q̄ſi ꝑambulū eſt illud ad iudiciū qđ
dicitꝛ Apocalip. xiiij. ꝙ vnus angelus
exiuit de tēplo clamās voce magna ad
ſedētem ſuꝑ nubem id ē ad criſtū Mit/
te falcem tuam et mete. qꝛ veīt hora vt
metatur. qm̄ maturauit meſſis terre.
ꝫ ſequitur. ꝙ miſit falcem in terrā id ē
incepit punire maliciā. et ꝑmū qđ meſ
ſuit et ab hominibus abſtulit fuit tem
pus. Vñ dicitꝛ Apoca. iiij. ꝙ angelus
fortis deſcendit de celo. et yris in capi/
te eius. et facies eius erāt ſicut ſol ꝫc. ꝫ
pedem dextrum poſuit ſuꝑ mare. ſiniſ
trum autē ſuꝑ terrā. et clamauit voce
magna tanꝙ leo cum rugit. et leuauit

manū ſuam ad celum. ꝫ iurauit ꝑ viuē
tem in ſecula ſeculorū. qui creauit celū
et omīa que in eo ſunt. et terrā et que ī
ea ſunt. et mare et ea que in eo ſunt. ꝙ
tempus amplius nō erit. ſuꝑple ad pe
nitenciā faciendam. O ꝙ̄ dura vox iſ/
ta erit peccatoībus. ꝙ̄ amara vbi nullꝰ
relinq̄tꝛ locus ad penitēciam ſed cōdem
nabūtꝛ ad eīnam miſeīam. ¶ Secūdꝰ
aūt clamor erit ad edificiorū oīm cōpla
nacōem. nullū eīm ſuꝑ terrā relinquetꝛ
edificiū qđ ñ in puluerē redigatꝛ Quid
fratres tūc faciet noſtra auaricia? quo
fugiet noſtra ſuꝑbia? vbi ſe abſcondet
noſtra induſtria. dū ruent turres edifi
cia ꝫ palacia nunc tantis laboribus ad
munimentū fabricata? Superbe audi
quid ſub figura mūdi dicitur de babi/
lone Apo. xviij. Vidi inquit angelum
deſcendentem de celo habentem ꝑtātem
magnam et terra illuminata eſt a glori
a eius. et clamauit in fortitudine. di/
cens. Cecidit cecidit babilon illa mag/
na. et facta eſt habitacio demoniorum.
quia de vino ire fornicacōnis eius bibe
runt omnes gentes. Et ſequitur ibi.
Et plangent ſuper eam omnes tribus
terre. et cetera ibi. ¶ Tercius
vero clamor erit ad malorum punicio
nem. que lingua quantumcumqꝫ facū/
da poſſet exprimere impiorum mala?
Dicitur tamen Apocalipſis. decimoc
tauo. Vidi inquit angelum ſtantem in
ſole. et clamauit voce magna. dicens om/
nibus auibus que volant per medium
celi. Venite congregamini ad cenam
magnam ire dei vt manducetis carnes
regum. carnes tribunorum. et forcium
omnium. liberorū et ſeruorū puſillorū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et magnorū. ꝑ aues intellige demones
hoīes deuorantes et ſecū ad inferna tra
hentes. Require ſup̄ quarto ſermone.
Dei dn̄e ihū. ſic ergo patʒ ꝙ exclamās
fuerit in deſerto. Sequit̄. Ego vox in
quo Johānis cōmendatur hūilitas nā
ꝓpriū eſt vocis ꝙ cito deficit. nec tota
ſimul exiſtit. eſt igit̄ ſenſus ūbi. Quid
de me ꝑuulo ſcire vultis. nō ſum quiſq̄
ex magnis. ſed vox quedā humilis xp̄i
in deſerto clamantis. vel poſſet dici ꝙ
Johannes vox erat. q₂ ad lrām officiū
p̄conis ferebat. ad penitenciā vocabat.
et multos exaudientibus cōuertebat.
Unde hec fuit vox illa. de q̄ dicit Pſa.
xxx. Confeſtim a dn̄o viſitabit̄. ſcilicʒ
mūdus in tonitruo et cōmocōne terre.
et voce magna turbinis. Conſtat teſte
phō. ꝙ tonitruū ſit a ſummo. terre cō/
motio ab ymo. turbo gn̄atur in medio
fuit ergo Johēs tonitruū dum nō ꝑce/
bat maioribus. fuit et turbo dum non
ꝑcebat mediocribus. Nam q̄buſdam p̄
dicabat excluſionē a regno. qḋ ſignatū
eſt in tonitruo qḋ venit ab alto. et tunc
impletum eſt illḋ. A voce tonitrui tui
formidabunt. Scḋo q̄buſdā predicabat
deiectionem in inferno. qḋ ſignat terre
cōmotionem qua hoīes abſorbent̄. pſ.
Vox dn̄i cōcucientis deſertū. Tercio
quibuſdam predicabat deiectionem in
mundo. et hoc eſt ſignatum in turbine
qui arbores deicit. et altas turres euer
tit. pſ. Vox dn̄i cōfringentis cedros ꝛc̄

¶ In natiuitate dn̄i.

Videbit oīs caro ſalutare dei nr̄i.
luce. i. Sicut dn̄s in iudicio pec
catoribus terribilis apparebit. ſic blan
dus erit iuſtis et pijs. Eius ergo viſio
in verbo preſcripto deſcribitur. vt vni/
uerſalis vt ſalutaris. vt vniuerſalis ſit
viſio quantū ad bonos et malos. et ſa/
lutaris ſolum quantū ad iuſtos. Vide/
bunt ergo mali xp̄m vt terreant̄ et do/
leant. videbunt et iuſti vt cōfortent̄ et
gaudeant. ¶ Sed Nōndū. ꝙ viſio dn̄i
ſaluatoris eſt multiplex. Una eſt penu
rioſa. Scḋa gracioſa. Tercia formido/
ſa Quarta vero eſt viſio glorioſa.
Prima eſt exemplū penitenciū. Scḋa
eſt adroboratio et animatio inpugnan/
tiū. Tercia eſt formidoloſa ad cōſolacio
nem cōtemplanciū. Prima eſt ad bonū
penitencie inductiua. Scḋa in penitē
cia ꝓmocia. Tercia timoris incuſſiua.
ſed quarta eſt in gloria refectiua.

¶ Eſt ergo viſio prima Penurioſa.
Bern̄. O ꝙ̄ dulce eſt afflictis ꝙ̄ cōſola/
toriū abiectis ꝙ̄ confortatiuū egenis:
xp̄m regem videre tot malis expoſitū.
cernere glorioſū ſic humilem et abiectū
et aſpicere factorē oīm tante pauꝑtate
depreſſum. Qui vero delicijs delectat̄
aſpiciat xp̄m paſſum. q̄ honoribus ſub
limat̄. aſpiciat regem glorie ſic abiectū
Qui vero diuicijs. aſpiciat regem ſuū
ſic pauꝑculum et egenum. Dico ꝙ qui
delicijs delectatur aſpiciat xp̄m paſſū
Eſt eīn ſummū remedium cōtra omne
carnis incentiuū cernere dn̄m ſuum et
benigniſſimū redeꝑ̄torem ſuū ſic ad co
lumnam ligatum. ſic acriter verberatū
ſic in cruce extenſum. ſic clauis affixū
Nam ſicut Bern̄dus dicit. Fidelis mi
les vulnera ſua nō ſentit. dum benigni
ducis vulnera intuetur. Unde Gregꝰ
Memoria crucifixi vicia crucifigit. Ad
hanc igitur viſionem inuitat nos ipſe.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Tre. ꝑmo O vos inquit om̄es q̄ tran/
ſitis ⁊c̄. Apꝰ ad Hebre. Per pacienciā
curramꝰ ad ꝓpoſitū nob̄is ꝯtamē aſpi
cientes in autorem fidei. et conſeruato
rem iheſū qui ꝓpoſito ſibi gaudio ſuſti
nuit crucē cōfuſioē cōtēpta. ¶ Secun
do q̄ honoribus delectat̄. aſpiciat dn̄m
glorie et regem regū viliſſimū et ōīno
abiectū. Quis ita abiectus vt dn̄s. q̄s
ita cōtemptus. vt dr̄ Yſa. liij. Vidimꝰ
eū deſpectū ⁊ nouiſſimū virorū. vn̄ nec
reputauimꝰ eū Quis ergo audeat ſuper
bire dū caput ſuū. dn̄m ſuum. r̄egem ſu
um ſic humiliatū cōſpicit et abiectū. vi
l eſt ꝓs illa et abiciēda q̄ capite deiecto
videri appetat glorioſa. cōfundatur vili
pēdatur abiciat̄ huāna ſuperbia. qn̄ ſic
eſt hūīliata maieſtas diuina ¶ Tercō
q̄ diuicijs ſublimatur aſpiciat mundi
dominū eſſe pauperrimū et egenū. q̄s
vnꝙ̄ ita pauꝑ vt dominꝰ. q̄s ūꝙ̄ ita fu
it egenus vt cunā ad ſolaciū n̄ haberz.
Que mulier ſic pauꝑcula vt mūdi dn̄i
na. que nō ſolū ad oꝑiend̄ tā ſublimiſſi
mū dn̄m habere non potuit. ſed nec in
diuerſorio vbi eum poneret inuenit ſed
in preſepio reclinauit. cui pro pannis
aridū fenū ſuppoſuit. et ſtricta et bre/
ui faſciola eū cinxit O īaudita pauper
tas. o ſtupenda penuria. o mendicitas
inaudita. quis vltra audeat in diuici/
is gloriari. De hac igitur viſione dicit
lu. ij. Tranſeamꝰ in betlehem et vid.
hoc ver. qd̄ factum eſt. et ſequit̄. et ve/
nerunt et inuenerunt Mariam et Io/
ſeph et infantē poſitū ī preſepio ¶ Se
cunda viſio eſt viſio graciosa. ⁊ hec ē ad
cōfortacōem pugnanciū. ꝙ diu eñ vi
uimus in bello ſumus. qr nūc a mūdo
nunc a diabolo. nūc a carne pulſamur.
vnde ſtare nō poſſemus ſed ſepius cadē
mus niſi ex xpriſti gracōſa viſione con
fortaremur. Nā pugnare volentes tria
oportet habere ſcilicet ſcire quātū ad in
tellectum. velle quātū ad affectū. et o/
perari quantū ad effectum In xpriſti
ergo viſiōe inuenit̄ vnde intellectus in
ſtruitur ad ſciendū. vnde affectus inci
tatur ad volendum. et vnde dirigitur
noſter effectus ad bene oꝑandum. Nā
in xp̄o videmus verba. videmus ſigna
videmus exēpla verba veritatis. ſigna
ꝑtātis. exēpla humilitatis Docet ergo
nos criſtꝰ verbis. monet ſignis. ſed di/
rigit nos exemplis. ¶ Dicamus ergo
ſi volumus eſſe pugnantes ⁊ ī bono ꝑ/
ficientes criſtum debemꝰ aſpicere nos
docētem ſicut eū aſpiciebant in eū apo
ſtoli. vn̄ et dicunt Iohānis ꝑmo. Qd̄
audiuimus et vidimus et manus nrē
contractauerunt de verbo vite hoc teſta
mur et annunciamus vobis. Et Pe/
trus dicit. Non indoctas fabulas ſecu/
ti. manifeſtam facimus vobis dn̄i no
ſtri Iheſu criſti virtutem et pacienciā
ſed ſpeculatores facti maieſtatis ⁊ mag
nitudinis illius ⁊c̄. In hunc ergo doc
torem ſurſum oculos mētis leuemꝰ Nō
ſolum valet doctorem audire ſed eciam
in ipſum attendere. Unde dicitur ter/
cij Regum. ꝙ omnis terra deſiderabat
videre vultum ſalomonis vt audiret ſa
pienciam eius. ¶ Secundo debemus
aſpicere criſtū mirabilia facientē vt ſic
nr̄ moueat̄ affcūs. nā dr̄ ī lu. ꝙ multi/
tudo mag. ſeque. eū videntes ſigna q̄ fa
ciebat. Nā ꝓbacio verborū ſit oſtenſio
ne miraculorum. et plus mouebātur

homines p̲ miracula q̄ꝫ p̲ verba. nam
viſionem tantorũ miraculorũ ſtupebat
omnis potēcia et mouebat᷑ oĩs affectio
huāna. Unde et vē dicē poterant illud
Deut̄. xi. Oculi vrī viderunt oĩa op̲a
dei q̄ fecit vt cuſtodiatis oĩa mandata
eius. ¶ Tercĩo debemus aſpicere dñm
exempla vite hoĩbus exhibentē. Quis
eñi piger erit ad op̲and᷒ dñ regem regũ
cõſpicit ſic ſollicite op̲ari ſ̄qs dedignabi
tur op̲ari vilia dñ in rege regũ cõſpicit
tā eximia huĩlitatis exempla. ſic eñi p̄
ceptũ eſt. Exo. xxv. Vide oĩa fac ſcd̓m
exemplar qd̓ tibi eſt in monte monſtra
tum. Xp̄c eſt exemplar noſtrũ in quo
oĩs vita nrā ſcp̄ta eſt. Vñ ipſe ait Jo.
xiij. Exemplũ dedi vo. vt quē admo.
ego feci vobis ita et vos faciatis.
¶ Tercia eſt viſio formidoloſa. id eſt q̄
timoris eſt incuſſiua. Nam ſicut dr̄ in
Eccle. Per timorem dñi declinat oĩs a
malo. quia penitēcia timore cõcipitur.
Quid eñi erit videre iudicē ſummũ oĩa
iudicantē. omnia examinantē. omnia
eciā punientē. Utinam hanc viſionem
attenderent miſeri peccatores. vt ſic a
peccato ceſſarent. Nam cogent᷑ videre
iudicē vniuerſa ſcientē. cuncta ſubtilit̄
diſquirentē. et acriter omĩa punientē.
Dico. ꝙ oportebit nos videre iudicem
vniuerſa ſcientē. Unde dr̄ Job. xxx.
Magnus eſt fortitudine quantũ ad ptā
tem. et iuſticia quantum ad equitatem
et iuditio quātũ ad veritatē. et ſequit᷑
Ideo timebunt eũ viri et nõ audebũt
cõtemplari omnes qui ſibi vident᷑ eſſe
ſapientes. Ipſe eñi ducet cõſiliarios in
ſtultũ finem. ſicut dicit p̄s. Abſorti ſũt
iuncti petre. i. xp̄o iudices eorũ. Job
quarto. Eciam ſi habuero quicꝗ̄ iuſtũ
meũ iudicē dep̄cabor. ¶ Scd̓o nos op̲
tebit videre iudicē ſubtilit̄ cũcta diſqui
rentē. hec viſio ſcd̓m ꝙ eā Malachias
deſcribit erit inp̲ceptibilis. erit ineui/
tabilis. erit intolerabilis. Erit inquā
inp̲ceptibilis Unde ait Ecce venio cito
erit intolerabilis vnde ait. Quis ſta/
bit ad videndũ eũ. erit eciā ineuitabilis
Unde ait ipſe. quaſi ignis conflans. et
q̄ſi herba fullonũ. quaſi diceret. Sicut
nulla p̲s metalli quantumcũqꝫ p̲ua p̄t
ignē effugere. et nullus pilus in pāno
fugit cardum. ſic nullus p̄t euadere et
latē. ¶ Tercĩo op̲tebit nos vidē iudicē
indiſtincte oĩa punientē. Vñ ipſe cõmi
nat᷑ hic p̲ Jē. vij. Ite ad locũ ſilo. vbi
habitauit nomen meũ a p̲ncipio. et vi
dete quid fecerim tibi ꝓpter maliciam
populi mei. q̄ſi diceret. Si ſic puniui
locũ illum ꝛ afflixi et in nichilũ redegi
quē tñi amaui. vt nomen meũ ibi ſpeci
aliter ponerē. quid faciā illis quos ſp̲
hoſtes habui. Nonne fortiſſima ira erit
q̄ nullus p̄cibus. nullis muneribꝫ pla
cari poterit. Adeo eñi iudex inflexibil̄
erit. vt ſi p̲ aliquo vno hoĩe oẽs ſcĩ ora/
rēt veniā ei obtinē nõ poſſent. Unde dr̄
ꝓũ. Zelus et furor viri nõ p̲cet in die
vindicte nec acq̄eſcet cuiuſꝗ̄ p̄cibꝫ. nec
recipiet p̲ redemcõne dona plurima. ſi
eñi angelis peccātibus non pep̲cit quõ
p̲cet aliis? ¶ Qrta viſio erit viſio glo/
rioſa q̄ eſt p̄ omnibus appetenda. q̄ eſt
vite aĩe p̲fectiua. eo ꝙ ſit bonorũ oĩm
cõtentiua. Nõ ergo ꝙ viſio ipſa eſt ha/
bundantiſſima et delicioſiſſiā. eſt et ſe/
curiſſima. Nā eſt plena ſine oĩ penuria
eſt delicioſa ſine oĩ triſticia. et eſt eťna

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſine oī hoſtiū moleſtia ſillis uſꝙ tꝑibꝫ
finiēda. Dico ꝙ viſio gloſa ē oīuꝫ boīs
ſuppetēda. cū plus ſit ibi ꝙ poſſit auē
audi vel lingua dici. vel aīo cogitari. et
adhuc ē in īfinitū magis. quō eī corda
finita ꝗtūcūꝫ extēſa mēſuāre poterit li
neā īfinitā. Cū ergo bonū illd̄ ſimplex
ſit ⁊ īfītū. quō illd̄ capiet qd̄cūꝫ bonū
finitū? Ideo dr̄. iij. Re. x. Vidēs regīa
ſaba oīm ſapiāꝫ ſalomoīs ⁊ domū quā
edificauit ⁊ cibos mēſe eiꝫ. ⁊ hītacula
ſeruorū et ordinē miniſtrāciū ⁊ veſtes
eorū n̄ hēbat vltra ſpm̄ ⁊c̄. ⁊ ſi ſic fuit ī
ſegnā qd̄ putas vbi ē res ipſa quō eē du
bitas oē bonū? Sed n̄ credūt hoc miſeri
peccātes eleuaē oculos ad celeſtia nō va/
lentes In quorū ꝑſona dr̄ ibidē regīa.
Nō credebā inquit narrātibꝫ m̄ donec
ipa vidi oculis meis ⁊ ꝓbaui ꝙ media
ps michi narrata n̄ fuerit. Maior eſt in
quit ſapīa tua ⁊ opa tua ꝙ rumor quē
audiui. Vn̄ qdam religioſus a quodā a
lio vt pꝫ mortē ad eū rdiret rogatꝫ ad
eū redijt ſicut ei ꝓmiſerat adiuratus.
q̄ cū quererēt q̄liter ſibi eēt. ille reſpōdit.
Sicut audiuimus ſic vidimꝫ in ciuita
te dn̄i ītutū ⁊ milleſies magis. Secū/
do viſio beata ē ſūme iocūda oī dulcedi
ne plena. Vn̄ dr̄ Iob. xxxiij. Videbis
faciē eius in iubilo. Quis n̄ iubi ait ſi
tāta beatorū dulcedine plenus eſſet? Si
dulce eſt oculo carnis lucē īſpicē corpo/
ralē: quō nō magis dulce oculo mētis
lucem aſpicere ſpūalem? Si ſic paſcit o
culū aliq̄ pulchritudo creata: quō paſ
cit aīm pulchritudo īcreata? Si ſic diſ
cipulos delectauit viſio glorioſe huāni/
tatis vt dicerent bonū eſt nos hic eſſe:
qd̄ erit videre gloriā diuītatis? ꝑſ. Ine
briabūtur ab vbertate do. t. ⁊ tor. vo. t
po. eos. Tercō viſio gloſa ē pacifica et
ſecura. nā quid valeret quātūcūꝫ plēā
viſio. ꝗtumcūqꝫ iocūda ſi nō eēt eīna.
pocius eſſet in penā ꝙ in gloriā. q̄ ſic
dr̄ Boecij Infelicisſimū genus ē miſe
riāū fuiſſe felicē. Poeta. Nā venit ex ſo
la ꝓſꝑitate dolor. q̄ oīa dn̄t intelligi ſi
ꝓſꝑitas ſemel habita ſit amiſſa. vn̄ ē
go glorie beatorū nichil deficiat ſed eſt
plena et iocunda tota. ſic eſt eciā ⁊ eīna
Vn̄ deꝫ dr̄ Apoſtolis in Io. videbitis
⁊ gaudebit cor veſtrū. ⁊ gaudiū veſtrū
nēo tollet a vobis ad hoc gaudium nos
ducat ⁊c̄. Amen. ¶ Item

Fiat lux Gn̄. pmo. ſecundum ꝙ
philoſophꝫ docet in libro de cauſis ipa
cauſa pmā ē oī narracōi ſupior. nec ſuf
ficiunt lingue ad narracōeꝫ eiꝫ. ꝓpter
magītudinē eſſe ipſiꝫ. Quō igit̄ eū lau
dabiꝫ quē enarraē nō poſſumꝫ? ſed nū
qd q̄ ē maior nrā laude oīno tacebimꝫ
ve inquit Augꝫ. tacentibꝫ de te dn̄e. q̄
loq̄ces muti ſunt. licet ego quātū decēs
eſſet loq̄ de deo nrō nō poſſimꝫ. dicamꝫ
tn̄ qd̄ poſſuꝫ ne īgratitudīs arguamur
q̄ vt verū fetear. lux q̄ eū vbiqꝫ ſignat
ī ſcptuā n̄ ē ꝑfcē diuiē excellēcie expſſi
ua ſed tm̄ eiꝫ expmit excellēciā ꝗtū pt
corporalis natura. Dicamus ergo. fiat
lux. Inter oīa verba ſacre ſcripture
hoc verbum maxime competit ſolemni
tati hodierne. q̄ ſicut lux illa corporea
q̄ ē hꝫ lucis figura facta ē die pma. que
dominica eſt dicta. ſic lux ipſa ſūma di
e dominica eſt de virgine nata. In ver/
bo ergo premiſſo due nature deſcribūt
vel exprimuntur in criſto. vna diuina
altera humana. vna ſūma. altā ima.

vna ſcã. altera incauſata. vna beata.
altera pene expoſita. ¶ Deſcribitur
ergo rex noſter. Primo quãtum ad eiꝰ
altiſſimã dignitatẽ cũ dr̃ lux. Secũdo
deſcribit᷑ q̃ntum ad talem dignitatẽ.
cũ addit facta eſt. tunc eñ xp̃s inq̃tũ hõ
dr̃ factus eſſe. vel q̃ñ ẽ mrẽ dĩno ope cõ
ceptus. vel q̃ñ eſt mũdo natus. Vñ idẽ
ẽ dicẽ ꝙ lux eſt fcã. ã ꝙ lux ẽ mũdo na/
ta. iuxta illð Jo. i. Verbũ caro factum
ẽ zc̃. Dicamꝰ ergo fcã eſt lux Sed nõn
dũ ꝙ eſt cõſiderare lucẽ q̃tũ ad ſuã eẽn
ciã. Nã lucis eẽ vel lux ſcðm eẽnciã eſt
nã puriſſiã ex ſua cõdicõe q̃tũ ad exiſ/
tenciã ſuã. ſcðm exiſtẽciã ẽ natuã incor
ruptibiliſſima ab extranea actione. q̃
tũ ad ſuã apparenciã. ſcðz ſuã appnciã
ẽ natuã formoſiſſiã ĩ ſua viſiõe. et q̃tuz
ad ſuã influenciã. ſcðm ſuã influẽciã ẽ
natuã vtiliſſima ex ſua opacõne. Sic ẽ
go criſtus fuit lux puriſſima per graci
am habundantem. lux incorrupta per
graciam confirmantẽ. lux formoſa per
graciam illuminantem. et lux fecũdiſſi
ma vel vtiliſſima p graciam redundan
tem. Dico ꝙ lux ſecũdum eſſenciam eſt
natura puriſſima. Nã aliquid dicit᷑ eẽ
purũ q̃ñ eſt ſuo cõtraĩo ĩpmixtum. lux
ergo cũ ſit natuã ſupma inĩ naturalia
corpa eleuata. eſt ab omĩ natuã extra/
nea ſepata cũ nlli extranee natuẽ ſit ad
mixtũ. cõſtat ꝙ eſt natuã puiſſiã. ſic eci
am ſaluator nr̃ xp̃s fuit lux puriſſima
p grãm habundantẽ Nã ſicut in eo grã
hũdauit. ſic ĩ alto poĩtꝰ fuit. ſic ſepatꝰ
ab õni peccato extitit ꝙ omniõ puiſſiꝰ
fuit. qꝛ de tenebra peccati luci cõtraria
nichil omnino habuit. et hoc ſignatuz ẽ
valde elegãter Geñ. i. vbi dr̃ ꝙ diuiſit

deus lucem a tenebris. quid eñ fuit lu/
cem a tenebris diuidere niſi ſcðz hoĩez
ab omni culpa extraneũ facere et in ſũ
ma puĩtate ſtatuere. Sed quid miruz
ſi hec fuit in ꝓle. cũ tanta conſtet fuiſſe
puĩtas in mrẽ. ꝙ ſub deo vt dicit Au/
gꝰ. nõ poterit maior eſſe. ꝓpĩca bñ di
cit᷑ Sapiẽ vij. Cãdor eſt lucis eterne z
ſpeculũ ſine macula Si eñ lux iſta cre
ata tanta fulget mũdicia vt nõ ſolũ ſit
ſine macula ſed eciã loca trãſiẽs macu lo
ſa. ñ fiat ꝓpter hoc ſordida ſed maneat
ſic̃ puꝰ pcĩtus mũda: qð eſt ſenciendũ
de luce increata. Sz q̃s hodie ſeq̃t᷑ hanc
lucẽ. q̃s hodie ſeq̃t᷑ prolẽ ã mrẽ m. Nam
in pcc̃is cõcipimur. in pcc̃is naſcimur
in pcc̃is viuimus. et ĩ pcc̃is morimur
qui porci ſic voluũt᷑ ĩ luto vt cuncti ho
ĩes in pcc̃õ. p̃s. Corrupti ſunt z abhoĩ
fac. ſũt zc̃. Vñ dt Jero. ꝙ ad oñdendũ
quãtũ dñs puiſſimꝰ pcc̃m deteſtet᷑ z o
diat: et maxime pcc̃m qð huãnã nãm
fedat z maculat: in ipa nocte q̃ dñs na
ſci voluit angelus oẽs ſodomitas occi/
dit. Sed ve miſeris mũdo. qꝛ ſi hodie
in q̃buſdã tris oẽs tales occidẽt: pauci
homines remanerẽt. ¶ Secũdo lux ſe
cũdũ pmanẽciã eſt natuã pcĩtus incor
rupta. Nã vbicũqz corpus eſt ibi paſſi
o eſt. vbi autẽ paſſio ibi actionẽ eſſe ne
ceſſe eſt. qꝛ omnis paſſio ab actione eſt.
vbi autẽ actio eſt ibi contrarietatem eẽ
neceſſe eſt. quia vt philoſophus docet. õ
nis actio a contrario eſt. ergo a deſtruc
tiõe cõſequentis vbi cõtrarietas nulla
eſt actio eſſe non poteſt. et vbi actio
non eſt nec paſſio. nec corpus eſſe po/
teſt. ſed luci ſiue corpori celeſti ſicut do/
cet philoſophus nichil eſt contrarium.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

eſt.ergo nichil in illud agere valet oīno
ergo incorruptū eſt. Manifeſtū igit̄ eſt
ꝙ lux incorrupta natura eſt Sic et ſal
uator ⁊ nrā lux vera et īcorrupta fuit.
incorruptus ꝑ graciā cōfirmantē. Non
eīn ſolū nō peccauit vel pccō cōſenſit ſic
membrū ſupͣ poſitū ꝓbauit. ſed adeo ī/
peccabilis fuit ꝙ oīno peccare n̄ potuit
Nā ſi peccare potuiſſz. dampnari eciā po
tuiſſet. Cū igit̄ ds eſſet. ds ergo dam/
natꝰ eſſz. Nō ergo ſūmū bonū et ſūmū
delcābile fuiſſet. ſed iſta oīa ſūt īpoſſibi
lia. ergo et illd̄ ex quo ſequūt̄ iſta. xp̄m
ergo peccare potuiſſe fuit īpoſſibile. fu
it ergo xp̄c lux īcorruptibilis. qꝛ oīno
peccāre nō potuit. lux eīn tenebras n̄ ad
mittit nec ignis vnq̄ frigeſcit. quō er
go ī luce ſūma eſſe potuit qd̄ ī luce cata
eſſe n̄ poſſet rō oñſiua cōuincit ꝓpt̄ hoc
dr̄ Sap. vij. de luce increata ꝓpoſui ꝓ
luce hrē ill ā. qm̄ inextiguibile eſt lumē
illius. qd̄ eſt eīn lumē ſapiē n̄ extigui.
n̄ xp̄m q̄ eſt ſapiā dei n̄llis pccīs poſſe
inuolui. Nam et ipſe xp̄c loquēs de hoc
materiali ſole dt̄ Eccle. xxiiij. Ego feci
vt ī celis orir̄ lumē indeficiēs. ergo q̄
dedit nō deficē lui tāto. deficiet ī ſeipſo?
verū in hac carne n̄ grā cōfirmāte xp̄m
imitari nō poſſumꝰ. ſed laudare debꝰ
q̄tū poſſumꝰ vt ꝑ graciā ſtabiliamur.
iuxta illud qd̄ dr̄ ad Hebr̄ Optimū eſt
grā ſtabilire cor. hoc aūt facimꝰ dū ma
las cogitacōes a corde repellimꝰ. dum
mala v̄ba et laſciuia vitamꝰ. dum eciā
p̄uas ſocietates effugimꝰ. Nā ꝑ p̄uas
cogitacōes diuidimur ꝑ laſciuos ſermo
nes diſſoluimur et molles efficimur.
Sz ꝑ malas ſocietates ad mala opa tra
himur. q̄ ergo vult cor ſuū grā ſtabilirī
iſta tria ſtudeat euitare. ¶ Tercō ſi cō
ſideret̄ lux ſcd̄m apparenciā eſt natura
maxīe ſpecioſa. Nam cōſtat nichil pul/
chrū eſſe ſine luce. qs eīn eſt q̄ q̄tumcūꝫ
pulchros hēat oculos et eos aptos tene
at q̄ in tenebris aliqd videat. ergo ꝙ hō
vidē poſſit eſt ex b̄n̄ficio lucis. Vn̄ non
defuerunt phī q̄ lucē de eſſencia coloris
eſſe dicerēt. et q̄ colorē nichil aliud q̄ lu
cē īcorꝑatā eſſe aſſererēt. dt eīn Phūs.
Nil videri n̄ ſcd̄m actū lucidi. cū ergo
ꝓpt̄ qd̄ vnūqdꝙ et illud magis. ſi oīs
pulchritudīs lux ē creatura ipa. ergo ē
natura pulcherrīa ī ſeipſa. ſed et ſalua
tor nr̄ totꝰ pulcher fuit. ſic Augꝰ dicit
ꝑ graciā decorantē. qꝛ pulcher in mrīs
vtero. pulcher in p̄ſepio. pulcher ī mū
do. pulcher ī patibulo. pulcher ī ſepul/
chro. pulcher ī celo. quō n̄ pulcher vbiqꝫ
fuit. q̄ res tā pulchras fecit et cōdidit.
Si ncō dat qd̄ nō hēt vt phūs docz. quō
in ſe pulcher nō eēt q̄ rebus tantā pulc̄
tudinē dedit. Ipſe eīn ſic Ber. dt. Non
ſolū eſt ſpecioſus for. p̄. fi. ho. ſed eciā p̄
milibꝰ angelorū. Ipſe eīn eſt vt dt Pe.
In quē deſiderāt angeli ꝓſpicē. Vnde
ſcribit̄ Eccle. ij. Dulce lumē et delcābile
eſt oculis vidē ſolē. tāte ſiquidē pulchri
dīs eſt ſol iuſticie. vt nichil aliud ſit bea
tū eſſe q̄ ipm̄ vidē. Vn̄ dr̄ in li. de ſpū
et aīa. ꝙ ꝓpterea deus factꝰ eſt vt totū
hoīez ī ſe b̄tificaret. vt ſiue hō ingredet̄
ſiue egredet̄ ī ſuo redēptore paſcua īue
niret. paſcua interius ī dīnitate ſalua
toris et paſcua foris ī carne redēptoīs
vt ſic oculus mētis paſceretur in eius
diuinitate. ſed oculus carnis in eius
humanitate. O quā infelices erunt om
nes illi qui ab hac viſione erunt excluſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

In quorum figura Thobias dicebat.
Quale m̄ gaudiū eē p̄t qui in tenebris
ſedeo ꝛ lumē celi nō video Cogitet ergo
q̇ poterit q̄tū gaudiū maīe fuit q̄ hūc ſo
lem cōcepit. nouē mēſibꝫ in vētre por/
tauit. quē cū ſumo gaudio ꝑtuĺit bra
chijs baiulauit ſuo gremio fouit. ſuo ſa
cratiſſiō lacte nutͮuit O quantā leticiā
angeli habuerūt ſi ſic dulcit̄ hodie cāta
uerūt. q̄tū gaudiū dn̄a habuit que eū
ſua carne veſtiuit. cuiꝰ veriſſiā mater
eē ꝑmeruit. Quāto cōſiderāta luce q̄tū
ad ſuā influenciā ē natuā vtiliſſiā. Nā
lux ſic cōſideāta ē natuā tenebre purga
tiua. ē natura frigidorū corporū inflā
matiua. ē natuā cōtraiorū cōciliatiua.
ꝛ ē inferiorū natuā ſublimatiā. Primo
igitͬ ſciendū ꝙ lux tenebras purgat ꝑ ra
diorū emiſſionē. Dū eñ lux ſuꝑ terrā
radios dīgit tenebras pellit et pellēdo
occultata in tenebris manifeſta reddit
vias rectas videri facit. et ſic deuiātes
dīgit ꝛ ad portū ſalutis adducit. vñ ad
p̄ſenciā lucis exultāt nauigātes. letātͬ
ꝛ itinerātes. alleuiātͬ egroti et plaudūt
ꝑit oēs gentes Et quid mirū ſi ſic gau
dēt hoīes dū ſe q̄ſi letando aꝑiūt flores.
vociferātͬ dulcit̄ aues et plaudūt fere ſil
ueſtres. Sicut ergo tenebra ē oībꝫ cau
ſa triſticie vel meſticie. et ſic lux ꝑ pn̄/
ciam ē eiſdē cauſa leticie. ſic et lux nr̄a
xp̄s dū ſue grē radios aīe immittit. ab
ea pctōrū tenebras pellit. et oīa ſua
mala ad memoriā ei reducit vt ſic cōtͥi
ꝛ cōfiteri integre poſſit. Vñ dicitur Jo
ꝑmo. Erat lux vera que illuīnat omnē
hoīem ꝛc̄. qs eñ illuīatur vel vocatͬ ad
pn̄iaꝫ n̄ ꝑ xp̄i graꝫ. Nā ſicut dī Augꝰ.
Grā p̄cedit vt hō bonū velit Ber. Nul
li ſūt conatus liberi arbitrij n̄ ꝑ grām
excitentur. et fruſtra ſunt n̄ ꝑ graꝫ ad
iuuentur. Nā lumē grē p̄mo ad bonū ī
citat. ſcd̄o in bono adiuuat vt homo ꝑ/
ficiat. Tercio in bono conſeruat ne ho/
mo deficiat. Quarto in bono cōſūmat.
vt homo bene finiat ꝛ ad gloriā veniat.
Sꝫ q̇dā hoc lumē grē a ſe pellūt nec in
ſe admittūt Vñ dicitͬ Jo. i. Lux in tene
bris lucet et tenebre eā nō cōꝑhende/
runt. Videmus eñ ꝙ lux ita adē oculo
ceci ſicut illuminati. et tñ cecus lumē
p̄ſens nō ꝑcipit nec admittit. imo ſūt
q̇dā adeo excecati ꝛ peccatorū tenebris
inuoluti. vt ad modum quorūdam aui
um lucem odiāt ꝛ tenebras diligāt Vñ
ipē dn̄s dicit Jo. iij. Ego lux in mūdū
veni ꝛ dilexerūt hoīes magis te q̄ lumē
dolēt pctōres ꝙ ea q̄ in latibulis faciūt
māifeſta fiūt Vñ dī Ephe. v. Oīa q̄ ar
guūtͬ a lūie māifeſtātͬ. oē āt qd̄ manifeſ
tatͬ lumē ē. q̄ āt ab eis fiūt ī oculto tur/
pe ē ꝛ dicere. ꝛ ſeqͭ Surge q̄ dormis et
exurge a mortuis ꝛ il. te x. Secūdo
lux eſt ītutis īflāmatie ꝑ radiorū mul
tiplicacōem. dū eñ lux radios ſuꝑ t̄rā
expādit. dū radij ad corpus opacū ꝑue
niūt. qꝛ vltra trāſire n̄ pūt retro r̄deūt
et dū ibi ſe vniūt multi caloīs cauſa ex/
iſtūt. ꝛ hec ē cauſa q̄re maior calor eſt ī
vallibꝫ q̄ in mōtibꝫ. qꝛ radij dū ad mō
tes veniūt. qꝛ corpus eos ibi detinēs n̄
inueniūt n̄ ibi ſubſiſtūt. ſed vltra ꝑtrā
ſeūt. ſed priuſq̄ ad valles ꝑueniūt qꝛ ū
diqꝫ ſūt mōtes radij ibi ſiſtūt ꝛ dū mul
tiplicantur ꝛ ſe ibi conſtringunt : mul
ti caloris cauſa fiūt. Eſt autem hoc ma
nifeſtū ſignum ꝙ niues citiꝰ ī valle q̄
in mōte liqueſcūt. Sic et lux nr̄a xp̄s

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

dum radios ſue gracie in terrā cordis
nrī immittit animā noſtrā incēdit. Vn̄
ſi hō graciā in ſe tenuerit nec a ſe repu/
lerit ibi ſe multiplicabit. et calorē mag/
num gn̄abit. et eſt cōiter verū. ꝙ dīna
grā magis valles. id eſt humiles ꝙ̄ mō
tes. id ſuꝑbos et potentes calefacit. et
citius in eis niues pcc̄ī diſſoluit. Bn̄
ergo p̄t dici de hac luce nrā Math. Ille
erat lucerna ardēs et lucēs. nam et luce
bat ꝑ doctrinā et inflammabat ꝑ grāꝫ
vt xp̄iani a xp̄o ſic noīati: et huiꝰ lu/
cis ſpāles filij: alios ſuis v̄bis et ſuis
bonis exēplis incēderent et ad diuinū
amorē inflāmarent. ſic dr̄ in Math. ſic
luceat lux vrā ꝛc̄. ſed verſa eſt in luctū
cythara nrā. q2 videmꝰ fere in omibus
mala exempla. et q̄ſi nulla verba ad bo
nū ꝓuocancia. ¶ Tercō eſt lux v̄tutis
cōciliatiua ꝑ ſue v̄tutis immiſſionem.
Nā mūdus et q̄ſi oē elementatū corpꝰ
ex diu̾ſis naturis. ex varijs elementis
ex q̄litatibus cōtrarijs cōpoſita ſunt.
q̄re ſtare nō poſſent. et contrarietas ea
diuelleret: niſi virtus lucis exiſteret
q̄ ea cōciliaret. et in quadā ea ꝓporcōne
tenēt. Nam cōſtat vt Damaſcenꝰ docet
ꝙ cōpoſitio eſt p̄ncipiū pugne. pugna
diſtancie. diſtācia diſſolucōnis. ergo ſi
natura nō eſſet que pugnā elementorū
diſſenciētiū tparet: diſſolutio oīm fiēt
et cuncta ꝑirent. Sic etiā ſpūaliter eſt
Nā diſcordia erat int̄ deū et hoīem. int̄
hoīem et angelū. int̄ hoīem et ꝓximū
ſuū. int̄ animā et corpus. Neceſſe ergo
erat oīa ꝑire niſi eſſet mediator q̄ poſſꝫ
in cōcordiā reuocarē Venit ergo lux nrā
et ſemetipſam int̄poſuit. dū duas natu
ras extraneas. diuinā. ſ. et humanā in
vna ꝑſona vniuit et terrena celeſtibus
copulauit. et ſic q̄ in celo et q̄ in t̄ra ſūt
ad pacē reuocauit. Vnde dr̄ ij. Cor. v.
Deus eāt in xp̄o mūdū recōſilians ſibi
et hoc plane habetꝛ. i. Col. et Ephē. ij
Et ideo qn̄ iudei recōſiliati ſūt aſſuero
dictū eſt in figura huiꝰ Heſter viij. Iu
deis inq̄t noua lux oriri viſa eſt. nam et
noua lux hodie mūdo orta eſt ſicut euā/
gelica narrat hiſtō. Ab angelis ſanctis
pax eſt hōibus nūciata. Vn̄ et dixerūt
luce. ij. Et in t̄ra pax hoībꝰ. ſed hodie
multi ſūt fractores huiꝰ pacis ꝑ ange/
los nūciate. et ideo ipſis nō ꝓderit cū
ad finē ſuū ꝑuenerit pax quā xp̄c effe/
cit. ſed pocius ipſe q̆ facere pacē venit.
adu̾ſarius eius erit. eoſq3 tamq̄ crude
les hoſtes in inferno damnabit. ꝓpter
hoc monet Aplūs Ephe. v. Fuiſtis in
quit aliqn̄ tenebre nūc autē lux in dn̄o.
vt fi. lu. an. ꝛc̄. q̄ſi dicēt. Sic lux p̄rna
pacienter ābulauit. pacē docuit. pacē
fecit. ſic et vos facē debetis. ſi filij lucis
eſtis. ¶ Quarto lux eſt virtutis ſubli/
matiā ꝑ radiorū repcuſſionē. dum eni
lucis radij ad terram vel ſuꝑ mare diri
gūtꝛ ibi repcuciuntꝛ. multiplicantꝛ. et
cōfringuntꝛ. et calor maximꝰ generatꝛ.
cuiꝰ v̄tute pori apiuntꝛ. et ſic vapores
ab illis corpibus reſoluūtur. et virtute
caloris in aera eleuantꝛ. et quanto calor
eis ꝓfundatꝛ intimius tanto eleuantꝛ
ſublimius. Vnde in quibus calor forti
ter dn̄atur in tantū eleuantur. ꝙ tota/
liter inflāmantꝛ. ſicut ī impreſſionibꝰ
factis in ſuppremo interſticio aeris. vt
in aſub et galaxia in libro Metheorū
oſtenditur. Sic et lux noſtra deſuꝑ in
corda terrea radios gracioſos inmittit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

dum ea dulcedine ſua repcutit ea incen
dit ſecū ad amorem celeſtiū ſurſū vehit
et quāto eis gracia datur habundācig
tāto eleuat᷑ alcig. vt aliqñ totalit᷑ inflā/
mati in ignem trāſire videātur. et hoc
eſt qd᷑ dicit᷑ Heſter. v. lux et ſol ortus ē
et humiles exaltati ſunt. Dum em̄ lux
gracie in corde oritur. velud fornax me
dulla cordis ſuccendit᷑. ſic totaliter ad
celeſtia eleuatur. Hec igitur lux beata
hodie de virgine ſancta Maria nata in
preſepio collocata. et in pannicul᷑ inuo
luta: ſit nobis miſeris lux et vita Sed
de eiꝰ natiuitate q̄re ī ſequēti ſermone

¶ Item.

Puer natus eſt nobis Yſa. nono.
Mira et ſtupenda dn̄i ſaluatoꝛis
clemencia. qui cum eſſet ſūmus factus
eſt propter nos ymus. et cum eſſet dei
filius in matris vtero natus: factꝰ eſt
puulus. Diuina etenim clemencia fac
tum eſſe credimus vt deum habemus
quo indigebamus. et puulū vt eum ca
pere poſſemus. Dedit ergo deus filiū
deum vt decebat ſuam magnificēciam
nobis dare. ſed dedit eū nobis puulum
ſicut nouerat indigencie expedire. Si
enim daret᷑ in ſua potencia. timeret in
firmitas noſtra ab eo opprimi Si dar᷑
᷑ in ſua ſapiencia timeret noſtra īſipiē
cia ab eo redargui. Si daretur in ſua
iuſticia timēt noſtra malicia ab eo pu/
niri Si vero veniēt cum celeſti milicia
erubeſceret noſtra miſeria ſibi aſſociāi
Vide ergo clemenciam domini ſaluato
ris. qma potenciam occultauit in ſta/
bulo. ſapienciam occultauit in infan/
tulo. iuſticiam occultauit in puulo no/
bis dato. et ſuam miliciam abſcondit

ſub boue et aſino. Naſcitur ergo puu/
lus vt non formides potenciam. naſci/
tur ſtabulo vt non paueſcas ſapienciā.
naſcitur nobis puulus vt nō formides
iuſticiaꝫ. naſcitur quoqꝫ circumdatus
boue et aſino. vt nō vereāis eius mili/
ciam ¶ In v̄bo ergo premiſſo deſcribi
tur xp̄i natiuitas. p̄mo vt humilis. cū
dicit᷑ puer Secundo vt vtilis cū addit᷑
natus eſt nobis. quid enim humiliꝰ q̄
ſumum puulum fieri? et quid vtilius
q̄ bonum ſummū in p̄ciū nobis dari?
Sic ēgo puer natus ē nobis Et deſcri
bitur criſti natiuitas nobis vt ſupad/
mirabilis. vt delectabilis. et vt imita/
bilis. Nam vt ſupmirabilis eſt conſide
rātibus. Vt delectabilis ē expectātibꝫ
et vt imitabilis eſt pficientibus. Dico
ꝙ xp̄i natiuitas ē admirabilis cōtēplā
tibus et eā digne cōſiderātibꝰ. ē em̄ ad
miābilis. qꝛ miābilit᷑ facta ex pte ptui
entis vel pientis. et qꝛ mirabilit᷑ facta
ex pte beatiſſime plis. et qꝛ miābilit᷑
ē oſtenſa in factis miāculis. Dico ꝙ na
tiuitas xp̄i eſt miābilit᷑ fcā. ex pte dn̄e
pientis. Nā ſupmirabile fuit ꝙ mulēr
ſine viro cōcepit. ꝙ cōcipiēs virgo mā/
ſit. ꝙ in ptu v̄go clauſa pmāſit. ꝙ piē/
do dolorē nō ſenſit. et ꝙ ſimul mater et
filia fuit. Dico ꝙ valde admiābile fuit
ꝙ mulier ſine viro concepit. Nam ī ſo/
litum ⁊ cōtra naturā eſt. ꝙ ſine vtriuſ
qꝫ cōmixtione generetur aliquis. Un/
de ſecundum Boecium eſt neceſſarium
argumentū nulla inſtancia cōfringen
dum. ꝙ ſi mulier cōcepit neceſſario cū
viro cōcubuit. Unde et ipſa mater ſa/
piētiſſima illd᷑ ſciens dū cōceptū ange/
lus ei nūciaret ipſa ait Quomodo fiet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

iſtud ⁊c̄. q̄ſi diceret. ſcd̄m naturā inferio/
rem eſt impoſſibile. et ſoli deo hoc poſſi
bile eſt. Scd̄o mirabile fuit ꝙ cōcipiēs
ūgo manſit. et ideo tamq̄ arduū et mi/
rabile lōge an̄ ꝓphetatū fuit. Yſa. vij.
Ecce ūgo cōcipiet ⁊c̄. Unde Augꝰ dicit
Inq̄t maria Ecce te filiū gn̄aui ſed vir
ginitatē meā nō vigilaui. regnū tenui
virginitatis et regem genui caſtitatis.
¶ Tercio mirabile fuit ꝙ in ꝑtu clau/
ſa ꝑmanſit. cum duo corpa eque groſſa
in eodem loco ſimul eſſe nō poſſunt. et
ideo longe an̄ tamq̄ mirabile ꝑ Eze.
ꝓphetatū fuit. Vidi inq̄t portā in do/
mo dn̄i clauſam. et dixit angelꝰ ad me
porta hec nō apiet̄ʳ. et homo nō tranſi/
bit ꝑ eam. qꝛ dn̄s ſolus intrabit et egre
diet̄ʳ ꝑ eam. et clauſa erit in eternum.
Augꝰ. Quid eſt porta in domo domini
clauſa. niſi ꝙ maria ſꝑ erit intacta? et
q̄d eſt ꝙ ſolus dn̄s intrat ꝑ eam: n̄ ꝙ
ſpūs ſcūs inpregnauit eā? et q̄d eſt hō
nō ingrediet̄ʳ ꝑ eā. niſi qꝛ Joſeph non
cognouit eam. et q̄d eſt clauſa erit inet̄/
nū: niſi ꝙ maria ūgo fuit ante partū
et ūgo poſt partum? Dicat ergo tamq̄
mirabile. vt dicit Augꝰ. Maria. porta
facta ſum celi. ianua facta ſum filio dei.
illi facta ſum ianua clauſa: qui poſt re
ſurrectionē ſuā ingreſſus eſt ad diſcipu
los ꝑ hoſtia clauſa ¶ Quarto mirabile
fuit ꝙ pariens dolorē nō ſenſit. Unde
ipſa ſola a maledictione eue fuit tota in
munis. dictū namq; fuerat eue In do/
lore pies filios. verum maria ab hac re
gula inmunis fuit q̄ nō ſolū nō doluit.
ſed cum magno gaudio ꝑturiuit Augꝰ
Eua luxit. maria exultauit. eua lacri/
mas. maria gaudiū in ventre portauit

Unde dictū eſt ei Aue. ſine ve eue. Eua
enī et Aue ſunt eedē lr̄e. mō cōtrario
ordinate. Unde ſi a fine nōīs Eua inci
pias legere inuenies Aue. ¶ Quinto
mirabile fuit. ꝙ ſimul mr̄ ⁊ filia eiuſd̄
fuit. Non enī natura patit̄ʳ vt aliq̄ mr̄
ſit ſui genitoris. Vn̄ ſicut admirabile
dr̄ nr̄e dn̄e in pſ̄. Audi filia et vide ⁊c̄.
ſic igit̄ʳ patet ꝙ admirabilis fuit nati/
tas ſaluatoris ex ꝑte mr̄is ꝑientis. ſed
fuit ſupadmirabilis ex ꝑte naſcentis.
dum maieſtas eſt humiliata. virtus in
firmata. immenſitas breuiata. ſapiā
facta muta. et eternitas inchoata. Vn̄
dr̄ Yſa. ix. Vocabit̄ʳ admirabilis deus
fortis. Quid eſt mirabiliꝰ q̄ cū maieſ/
tas ſūma ſic fuit humiliata. vt ſeruili
natura induta. ī ſtabulo nata. in preſe
pio poſita. ꝑuis panniculis inuoluta.
iaceret ſup fenū. int̄ aīalia bruta. Vn̄
aplūs ad phil̄. Exinaniuit ſemetipm̄
for. ſer. ac. Unde admirās cantat eccl̄ia
Feno iacere ꝑtulit p̄ſepe nō abhor. ⁊c̄
¶ Scd̄o fuit mirabilis. qꝛ virtus eſt
infirmata. quid enī mirabilius dici p̄t.
q̄ ꝙ verbum ꝑ qd̄ facta ſunt omnia:
factū eſt. Unde dixerūt paſtores. lu. ij
Trāſeamꝰ vſq; bethlehem et videamꝰ
hoc verbum qd̄ factum eſt qd̄ fecit dn̄s
et oſtendit nobis. et ſequit̄ʳ. ꝙ venerūt
feſtinantes et inuenerunt infantē poſi
tum in preſepio. O nouitas ſumma et
pauꝑtas ſtupenda. nam regnat in celo
qui iacet in feno. qui fecit omnia locū
habere nō poteſt in diuerſorio. ſed loca/
tus eſt in preſepio. qui continet omnia
breui inuoluitur panno. qui paſcit vo/
latilia lacte paſcitur modico. Quis iſta
tam mira non ſtupeat? quis amplius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

diuicias non cõtempnat. quis vlterig
gaudia mũdi querat. Nam cristo vagẽ
te nũq̃ ſimilis auditus ẽ vagitus duꝫ
plorat leticia ¶ Tercõ fuit mirabilis
qꝛ immenſitas ſumma ſic eſt breuiata
vt loco tam modico ſit cõtenta. Nã quẽ
celi capere nõ poterãt mater in ventre
ſuo ↄcepit. p̃ſepe cõtinuit ⁊ faſciola bre
uis inuoluit Unde hoc admirãs longe
an̄ p̃dixit yſa. verbũ ait abbreuiatũ fa
ciet dñs ſuꝑ terrã ¶ Quarto fuit ſuꝑ
mirabile . ꝙ dei ſapiencia ꝑ quã facta
ſunt omnia in p̃ſepio facta ẽ muta. ⁊ q̃
linguas mutorũ aꝑuit. ⁊ linguas ĩfan
ciũ diſertas facit. immo ille ꝑ quẽ deꝰ
pater oĩa dixit et dicit. in p̃ſepio tanq̃
mutꝰ exiſtit. nec alias voces q̃ pŭ plo
ratus emittit. ¶ Quinto ſupermira/
bile fuit ꝙ eternitas ſũma ĩicio ſineqꝫ
priuata. et ẽ tꝑalĩ hodie de virgĩe na
ta. Uñ ille hodie factus eſt ũginis filiꝰ
in tꝑe. qui erat filiꝰ dei ĩ et̃nitate. et ſi
cut in celo exiſtit ſine mrẽ. ſic in mũdo
factus eſt ſine prẽ Uñ ſicut dicit leo pa
pa. Propt̃ iſta mirabilia nõ ſolũ ad ge
neracõnẽ refert̃. qđ dicit̃ ꝑ ꝓphetam.
Generacionẽ eius quis enarrabit. ſed
eciã ad natiuitatẽ qua natus eſt nobis
in tꝑe ¶ Tercõ natiuitas xp̃i ẽ admi
rãda. nõ ſolum ex ꝑte mr̃is. nec ſolum
ex ꝑte ꝓlis ſed eciam ex miraculis ip̃a
die natiuitatis oſtenſis. nulla enim eſt
creatura in qua non fuerunt mõſtrata
et oſtenſa mirabilia. Nam dignũ erat
ꝙ quẽ racõnales agnoſcerẽt elementa
muta predicarent. et aduenisse clama/
rent. vt nemo ſe ꝑ ignoranciã excuſare
poſſet. Nota ergo ꝙ omnis creatura ã
habet tm̃ eſſe vt lapides et oĩa elemen/
ta. aut habet eſſe et viuere. vt oĩs plã
ta. aut habet eſſe viuere et ſentiẽ vt oĩa
bruta. aut habet eẽ viuẽ et intelligẽ vt
oĩa rõnabilia. Dicamꝰ ego ꝙ creatura
habens ſolũ eẽ ſicut ſunt elemẽta ⁊ cor
ꝑa celeſtia in die natiuitatis ſignũ ad
miracõis oſtẽderũt et p̃mo hoc apꝑet ĩ
terra. Nã vniũſo orbe pacato ⁊ impꝑio
romano ſuppoſito. romani ad honoreꝫ
deorũ quoddã tẽplũ mire magnitudĩs
et pulchritudinis cõſtruxerẽt. et ab ido
lis ſuis ꝗrentibꝰ q̃diu durarẽt. dixerẽt
quouſqꝫ virgo parẽt. Tũc romani ꝑ
ĩpoſſibili hebentes ꝙ virgo vnq̃ parẽt
vocauerẽt illđ tẽplum pacis et̃nũ. Sed
iuxta vaticiniũ ea nocte q̃ ũgo peperit
funditus corruit Similĩ iuxta vatici
niũ Je ꝑ totũ mũdũ ꝯuniũſa ydola cor
ruerũt. Scđo hoc apꝑuit in elemento
aque. nã fons ẽ rome q̃ ꝓ aq̃ oleũ ema/
nauit et tã copioſe quouſqꝫ in tiberĩ ꝓ
fluit. Tercio hoc apꝑuit in elemento
aeris q̃ ipſa nocte tãta claĩtate ↄfulſit.
ꝙ noctẽ in lucem diei cõuĩtit. Quarto
hoc apꝑuit in elemẽto ignis. q̃ lucẽ ſuã
ſuꝑ aerẽ tenebroſũ effudit. et diei clai/
tatẽ adduxit. Qˀnto hoc apparuit ĩ celo
qꝛ ipſo die ſecũdum aliquos tres ſoles
viſi ſunt in oriente. q̃ diuiſi inceſſerẽt
in ipſa noctis hora in vnum ſolem cõ/
uerſi ſũt. Et hoc dat̃ intelligi ꝙ ille na
tꝰ eẽt q̃ fidẽ dei vniꝰ et t̃ni docturꝰ. vel
ꝙ ille venerat qui tres natuãs corpis
ſcilicet mentis et diuinitatis in vnã ꝑ
ſonã vnierat ¶ Item cum romani vel
lent octauianum impatorem pro deo
adorare . et ille tanquam vir ſapiens
ſe mortalem cognoſcens omnino reſpu
eret. cumqꝫ illi non deſiſterent. conuo/

rato cōſilio ſibillam aduocauit. et vtrū
maior eo in mūdo eſſet aliq̃s requiſiuit
Et illa deū orauit et puerū ſibi oſ̄dit.
eiqȝ dixit hic impator maior te eſt. qꝛ
oīm dn̄s eſt. Tūc ſapiens rex eū adora
uit et thura ei obtulit et ne ds̄ de cetero
diceret ꝓhibuit. ¶Itē in hac die magis
orantibus et ſtellā ſibi ꝓmiſſam exſpec
tantibꝫ ſtella eis mira claritate apꝑuit
q̄ eos in multā admiracōeȝ cōuertit. nā
formā pulcherrimi pueri h̄ebat. in cuiꝰ
capite crux fulgebat. dixitqȝ eis In iu
deam ite regem natū q̄rite. Sexto hoc
ip̄m oſ̄t creatura q̄ non ſolū h̄et eſſe ſed
eciā viuē. Nā vinea engadi q̄ balſamū
ꝓducit in ipſa nocte floruit ꝛ fructum
ꝓduxit. Septio hoc apꝑuit in cātura
q̄ ſup̄ eſſe et viuē h̄et ſentire. Nam mr̄
ſcā cū puerū ꝑturiſſet: et eū in p̄ſepio
collocaſſet: mox bos et aſinꝰ genuflex
erunt et eū adorauerunt. Octauo hanc
natiuitatē mirabilē oſ̄t creatura rōna/
lis. Nam et angeli paſtoribꝫ nūciauerūt
et deo gloriā cātauerūt. et ipſi paſtores
poſtea aliis retulerunt. Vides ergo q̄
mirabiliter eſt facta ex ꝑte parientis.
q̄ ſupmirabilit̄ ex ꝑte naſcentis. et q̄
mirabilit̄ eſt oſtenſa miraculis Et ꝓpt̄
hanc mirabilitatē triplicē dicitur Math.
ſcdo. Qd̄ in ea natum eſt de ſpū ſcō eſt.
quaſi diceret nō q̄ras rōeȝ qꝛ mirabile eſt
nec exemplum qꝛ ſingulare eſt. non em̄
opacōne nature. ſed ſpū ſcō hoc factum
eſt. Unde admirans ꝓpheta. hoc ſacra
mentū dicebat. Homo natus eſt in ea. /
et ip. fu. e. al. ¶Scd̄o natitas xp̄i eſt
delcābilis exſpcātibꝫ. quantū putas
gaudiū acceperunt. qui tā ardenter xp̄m
exſpectauerūt. et tandē videre meruerūt

Exemplum de Symeone. q̄ eo viſo. et
in vlnis accepto in tm̄ exultauit: q̄ vi
uere vltra tpalit̄ recuſauit. Vn̄ et dn̄s
dicit in Jo. Abrahā pr̄ vr̄ exul. vt vi.
di. m. et hoc eſt qd̄ dixit angelus paſto
ribꝫ. lu. ij. Nuncio vobis gaudiū mag.
ecce gaudij magnitudo. qd̄ erit oī ꝓplō.
ecce gaudij latitudo. qꝛ natus eſt nobis
hodie ſaluator. ecce gaudij cauſa et rō.
Vere hodie natus eſt q̄ fuit gaudiū in/
choatiuū leticie. terminatiuū triſticie.
cōſummatiuū iuſticie. et reꝑatiuū ami
citie inter deū et hoīem. Vn̄ in natitate
dn̄i adimpletū eſt illud Heſter ix. luctꝰ
et triſticia in gaudiū et leticiā cōuerſa
ſūt Ber. Illud ſolū verū eſt gaudiū qd̄
nō de creatura ſed de creatore cōcipitur
cui cōꝑata oīs aliūde iocūditas mors ē
oīs ſuauitas dolor ē. omē dulce amarū
omne decorū fedū. et omē qd̄ pt̄ delcāre
moleſtū. Quō nō gaudeat hō cū ſibi da
tur mediator gracioſiſſimꝰ ad recōciliā
dum. redemtor fortiſſimꝰ ad liberandū
medicus efficaciſſimꝰ ad curandū. pr̄
piiſſimꝰ ad fouendū. dotator liberaliſſi
mus ad ditandū. et fructus dulciſſimꝰ
ad fruendū. Unde poterat dicē homo.
illud Abacuc. iij. Ego autē in dn̄o gau
debo et exultabo in deo iheſu meo.
¶Tercio xp̄i natiuitas non ſolum eſt
admirabilis cōtemplantibus. nec ſolū
delcābilis exſpectantibꝫ. ſed et eciā mi/
rabilis ꝑficere volentibus. Non eſt ſo/
lum nobis in cōtemplacōnis miraculū
nec ſolum in exſpectacōnis noſtre ſola/
cium ſed eciam imitacōnis eſt exemplū
Qui ergo volūt mūdum contemnere.
qui volūt honores abicere. qui cupiūt
carnem ſubicere: laborent cum magis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

magis ad xpĩſtũ videndũ accedere. ſic
enim dr̃ Mathei. ij. Cuȝ natus eẽt ihe
ſus in bethlehem iude. ecce magi ⁊c̃ ; ſi
enim xp̃m intuitus fueris inuenies ĩ
fantulũ. inuenies eũ in p̃ſepio poſitũ
inuenies eũ panniculis ĩuolutũ. ĩueni
es eũ in medio bouis et aſini poſitũ ſu
per feuũ ; cõfundat᷑ nr̃ã auaricia. nr̃ã
ſupbia. dũ regem ſuũ cõſpicit iacere in
ſtabulo. duȝ regem mũdi cõſpicit et do
minũ locũ habere nõ potuiſſe ĩ diuſori
o. Nã ad cõfuſionẽ nr̃ẽ ſupbie et huma
ne auaricie. naſci voluit ex modica gen
te. modica ciuitate. ex paupercula ma
tre Unde Augꝫ Satellites voluptatũ
diuitias appetebant. pauper eſſe volu
it. honoribus inhiabant. rex fieri nolu
it. mala oĩa fugiebãt. oĩa mala ſuſtinu
it. Ipſe ergo q̃ natus ẽ det nobis ſic ſu
ã natiuitatẽ colere ; vt ei poſſimꝰ etẽna
liť cõregnare Qui cũ prẽ ⁊c̃ ¶ Item

Ueritas de terra orta eſt Pſal Uẽ
hec pphĩa hodie in auribus nr̃is
eſt adimpleta. dũ veritas de terra ẽ no
bis orta id eſt xp̃c de virgĩe maria Sȝ
ad cõmendationeȝ veritatis hꝰ ſumme
eternaliť de patris ſubſtancia geneãte
et nũc ex tp̃e ppť nos incarnate. et ho/
die de ſcã virgine mũdo nate. deficiunt
oẽs figure. deficiunt õnes ſcripture. et
deficiunt oẽs lingue. ñ tantũ humane
ſed qđ magis eſt angelice Que enim ẽ
cõparacio puncti ad lineã. que cõpatio
centri ad circũferentiã. que etiã ẽ cõpa
tio vnius gutte aque ad aquam maris
vniuerſi? Si ergo inter has creatuãs
ſub eođ gñe cõſtitutas tãta inuenit᷑ eſſe
diſtantia? Sic oĩs creatuã q̃tumcũqꝫ
magnifica cũ certis limitibꝰ ſit artata
ſi ad creatricem eſſenciã fuerit cõpata
q̃ eſt ſimpliciť infinita. Cum igit᷑ oĩs
laus angelica vel humana ex finita pce
dat et limitata potentia eſſe non poteſt
niſi finita. ergo ad cõmendandam veri
tatem ſimpliciť ĩfinitã eſſe oſtenditur
quaſi nulla. Uerũ q2 dr̃ in Pſal. lauda
te eũ ſecundũ multitudinem magnitu
dinis eius. et diceres ꝙ eum dicere ne/
quimꝰ. dicamꝰ tamẽ qđ poſſumꝰ ⁊ vt
aliq̃d dicere valeamꝰ. ab eo precibꝰ im
petremus. Nam ipſe q̃ aperuit os aſi
ne ad loquẽduȝ p̃t apiẽ os hoĩs ad lau
dandum. Dicamus ergo. Ueitas de ĩ
ra orta eſt. In quo vtiqꝫ verbo fit dĩne
natiuitatis expſſio. ⁊ q̃tum ad nature
diuine ſublimitatem. et q̃tum ad tpa
lem eius natiuitatem. ⁊ q̃tũ ad pietis
virgĩs ſanctitatẽ. Nõt᷑ ergo in dei filio
diuina ſublimitas cũ dr̃ veritas. Nõt᷑
ſecũdo ſecũđ carnem eius natiuitas cũ
ſubdit᷑ orta eſt. Nõt᷑ tercio pientis ũgi
nis ſcitas cũ infert᷑ de ĩra. ¶ Dicamꝰ
ergo veritas ⁊c̃ Et eſt p̃nõndũ ſecũduȝ
doctrinã ſanctorũ ꝙ duplex eſt veitas.
Una creata. altera increata. ſed veitas
increata eſt vna ſola veritas. Ueritas
vero creata ẽ multipliciť dicta. Ueruȝ
eius potentia varia p̃t reduci ad ĩa p̃n
cipalia mẽbra. Naȝ oĩs veritas creata
ã eſt veritas cordis. ã veritas oris. ã ve
ritas opis. vt ſic in veritate cordis cõſi
ſtat veritas vite. in veitate oris veitas
doctrine et in veritate operis veritas
iuſticie. Unde Ver. Eſt vere vite docť
ne iuſticieqꝫ Unuȝ ſp habe. duo pp̃ter
ſcãdala linque. Et ad maiorẽ expoſicõ
nem eſt nõnđ ꝙ veritas ſit Anſel dicit
Eſt rc̃itudo ſola mẽte pceptibil᷑ Rectũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

vt phūs ait eſt cuius medium non exit ab extremis. Eſt igiť rectitudo cordis nō incuruari ad cogitandū aliqđ cōtra deum. cōtra ꝓximum. cōtra ſeipſum. Eſt autē rectitudo oris non flecti ad loquendū aliqđ vanū vel laſciuū vel ſlm̄ vel ocioſum. Eſt eciā rectitudo opis nō inclinari ad aliqđ malū. ad aliqđ cōtra diuinū impiū. nec ad pūtendū iudiciū Dicamꝰ ergo ꝙ xp̄c inquantū deꝰ ? increata veritas fuit. ſed inquantū homo veritatē vite habuit a q̄ non receſſit nec recedere potuit. et veritatē doctrine te/nuit dū nulliꝰ pccā palliauit ſed omēs docuit. et vt expedire ſciebat inſtruxit et vlterius veritatē iuſticie habuit quā cūctis ſine ꝑſonarū accepcōne exhibuit Dico ꝙ dn̄s inquantū deꝰ fuit. veitas exiſtit. Vn̄ ipſe dicit in Jo. Ego ſum via veritas et vita. via nō errans. veritas nō fallens. vita indeficiens vel via in exēplis. veritas iu ꝓmiſſis. vita in premijs vel via ꝑ quā itur. veritas cui crediť. et vita q̄ deſideratť. hec eſt enim veritas ſūma. veitas falſi neſcia. veitas īcorrupta. veitas pura. oī ſuo cōtrario īꝑmixta. et ideo eſt timēda. amanda et reuerēda. et alijs predicanda exemplo illius qui dicebat Eſdre. iiij. O inquit viri. nōne forte eſt vinū. nōne fortes ſūt muliēs. nōne fortis eſt rex. magna eīn̄ eſt ťra et excelſū eſt celū. et velox eſt curſus ſolis cōuertit eīn̄ in giro celi curſū ſuū in vna die. nōne inqˀt magnificꝰ eſt qui hec facit. et veritas inqˀt magna. et forcior ꝑ oībus. oīs eīn̄ terra veritatem inuocat et celū eā bn̄dicit et oīa opa tremunt eam. nec eſt in ea quicq̄ iniquū. Iniquus rex et inique muliēs. et iniqˀ omnes filij hoīm. et iniqua oīm illorū opa. et nō eſt in ipſis veritas. et in ſua iniquitate ꝑibunt. et veritas īualeſcit et manet ineternū. in xp̄o fuit veritas vite Vn̄ dr̄ ei in Math. Magiſter ſcimꝰ quia verax es. ſic eīn̄ ſcd̄m hoīez verax fuit ꝙ recedere a veritate nō potuit. ſed q̀s eſt hodie qui hāc veritatē habeat. q̀s cor ſuū in vera mūdicia ſeruat. q̀s hanc veritatē ꝑuis affectibꝰ et cogitacōibus malis nō maculat. Vnde clamat Yſa. Corruit veritas in plateis et eq̄tas nō potuit ingredi. hec eſt illa veritas a q̄ diabolus cecidit. a q̄ ꝑmꝰ parens nr̄ receſſit. Vn̄ dr̄ in Jo. Ille in veritate nō ſtetit. q̄ eīn̄ hanc veritatē hrēt q̄ oīm aliarū fundamentū eſt oībꝰ alijs plenus eſſet et deū ꝓpe ſe hrēt. ꝑſ. ꝓpe eſt dn̄s oībꝰ inuo. eū in vei. ¶ Scd̄o in xp̄o fuit veitas doctrine Vn̄ ei dr̄ in Math. Viam dei in veitate doces. O ꝙ fideliť docuit. ꝙ ardēter ꝑdicauit. ꝙ cōſtanter ſcribas et phariſeos redarguit. ꝙ beni/gne peccatores āmonuit. Vn̄ ipſe dicit in Jo. Si veritatē dico q̄re nō creditis m̄. De ipſo eīn̄ ſcriptū eſt in Malachia lex veritas fuit ī ore eius et multos aūtit ab iniq̄tate. Sed q̀s eſt hodie q̄ hanc veritatē oris habeat. q̀d hodie ſunt ūba nrā niſi mendacia. q̀s hodie loquiť niſi vana et iocoſa et ſcurrilia et trufatoria et deriſoria. Quid ſunt hodie nrē confabulacōnes niſi fratrū corroſiones. murmuracōnes detractiones et maledcōes. Unde cōqueriť dn̄s Oſee. iiij. Non eſt veritas. nō eſt mīa. nō eſt ſciā dei in ťra maledictū et mēdaciū. et homicidiū. et furtū. et adulteriū inundauerūt. et ſanguis ſanguinē tetigit Sz ſeq̄ť ꝓpť hec

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

lugebit terra et infirmabit̄ omnis qui
habitat in ea ¶ Tercio in xp̄o fuit ve
ritas iuſticie. non eīm vllo timore. non
aliq̄ amore. nullis minis omnino vel
p̄ce quiſq̄ eum potuit ad iuſticiam in
clinare. Unde cuȝ iudei dixiſſent ei in
Matheo. Mgr̄ ſcimus q2 verax es ⁊ꝟtū
ad veritatē cordis et viam dei in veri/
tate do. quantū ad veritatē oris. ſtatī
addiderūt. et nō eſt tibi cura de aliquo
quantū ad veritatē operis; Uñ de hac
veritate op̄is dr̄. ij. Eſdre. iiij. Veitas
mea ⁊c̄. nec eſt apud eā accipere pſonā
neq̄ȝ differencias. ſed q̄ iuſta facit oībȝ
⁊ nō eſt ī iudicō eiꝰ iniquū; Sȝ q̄s ho
die q̄ iuſticiā cūctis impēdat? Quis q̄
iudicia nō puertat? Quis vtiq̄ȝ ē quē
amor vel odiū. timor vel p̄ciū a iuſticia
non auertat? Unde cōquerit̄ dominus
Yſaie p̄mo. d. Quō facta eſt meretrix
ciuitas fidelis plena iudicij iuſticia ha
bitauit in ea nūc autē homicide. argen
tum tuū verſū eſt in ſcoriam Uinū tu/
um mixtū eſt aqua. p̄ncipes tui infi
do. furuȝ omnes diligūt mu. ſe. ret. ⁊c̄
q̄ ſequūt̄ ibi; De hijs autē tribꝰ veri/
tatibus dicit̄ Zacharie viij. Hec īquit
ſūt verba q̄ facietis: loq̄mini veritateȝ
vnuſq̄ſq̄ȝ cū pximo ſuo. et iuramentū
mendax ne diligatis: ecce veritas oris
veritatē et iudiciū pacis iudicate ī por
tis veſtris. ecce veritas operis: et vnꝰ
quiſq̄ȝ malū cōtra amicū ſuum ne cogi
tetis in cordibus vrīs. ecce veritas cor
dis; ⁊ ſequit̄ Oīa hec ſūt q̄ odi dicit do
minus; Has autē veitates pp̄heta cō
querit̄ receſſiſſe ab aula. cū dicit. Sal
uū me fac deus quoniā defecit ſanctus
quoniaȝ di. ē vi. a filijs hominū. vana

locuti ſūt ⁊c̄ ¶ Sequitur d̄ t̄ra; Viſo
quāta ſit dignitas ex p̄te naſcentis. vi
dēdū eſt quāta fuit ſanctitas ex p̄te do
mine p̄ientis. Non eīm ſine cauſa domi
na noſtra ſignatur nomine terre ſic cōī
ter in ſcripturā Unde ait ſanctꝰ pp̄heta
Apiat̄ terra et ger. ſalua; ¶ Nōnduȝ
eſt igit̄ ꝙ terra ē qualitate arida. quā/
titate p̄modica. ſitu media. fructu fecū
da et ſcd̄m ſe totā omnino īmota. Sic
et virgo regia habuit terre ariditatē p
ſui integerrimā caſtitatē. habuit terre
modicitatē. p altiſſimā paup̄tateȝ. ha
buit mediocritatē vel medietateȝ p fer
uentiſſimā caritatē. habuit terre fecun
ditatē p ſui p̄lis gn̄oſitatē. habuit t̄re
ſtabilitatē p fidei firmitatē; Dico ꝙ t̄
ra eſt q̄litate arida. ſicut ignis calidus
eſt ⁊ ſiccus. ⁊ aer calidus et humidus.
et aqua frigida et humida. ſic terra de
ſua natura eſt ſicca et frigida. ſed arida
eſt ex ſui principali natura. frigida ve
ro ex ſui cōiunctiōe cū aqua Uñ dicit̄
Gene. p̄mo. Vocauit deus aridā terrā
Dn̄a ergo nrā arida fuit et ſicca p oīs
carnalis fluxꝰ carenciā ⁊ ſūmā mundi
ciā; Adeo enim fuit elongata ab omni
cōcupiſcentia. vt nō ſolū eſſet in ſe mū
da. ſed eciā ī oībꝰ alijs eēt hūoris vene
rei ſiccatiua Dicūt eīm doctoēs ꝙ ꝙuis
pulcherrīa fuit. cōcupiſci tn̄ a nemine
potuit ⁊ qd̄ mirābiliꝰ eſt ip̄e eius aſpec
tus omnē flāmā libidinis in alijs extī
guebat; Nec īcredibile credas ſi mr̄ dei
hac grā ſingulari pollebat. q2 et lapis
eſt p̄cioſus q̄ ſic portantē infrigidat vt
illū actū īfeliciſſimū nō appetat. Nega
bis igit̄ deū cōtuliſſe v̄gini ſue b̄tiſſiē
mrī qd̄ cōtulit lapidi? hec ē igit̄ illa t̄ra

omni gracia decorata. de q̄ dicit ꝓpheta
Bn̄dixiſti dn̄e terrā tuā. nōne ťra hic a
deo eſt bn̄dicta. q̄ a deo eternalit̄ preelcā
tāta fulſit mūdicia vt nullius vn̄q̄ pcc̄i
fuerit cōſcia Vn̄ vere dicere poterat illd̄
Job. Non eni reprehendit me cor meū in
oī vita mea Ber. Puto ꝙ copioſior grā
in eo deſcenderit q̄ nō ſolum eius ſcīfica/
ret ortū. ſed deinceps eū ab oī pcc̄o con
ſeruaret īmunem. Dole ergo et plange
īmunde miſerrime qui tantā mundiciā
in dei cōſpicis mr̄e. tu te fedas oī libidi
ne. et ſicut porcus volutaris in luto laſci
uie. ¶ Scdo. ťra eſt quātitate modica
elemētis alijs et maxie circūferentie cō
pata. nam ſicut tradit ph̄us. et ipſa ex
perientia eſt ꝓbatū terre elementū eſt p
circuitū viginti q̄tuor miliū miliariorū
Nā duo ph̄i hoc ꝓbare volentes cōdixe/
runt interſe de die et hora et alt̄ ſtetit
apud montē caſſiū alter apud toletū q̄
ſunt loca vt dicūt int̄ ſe diſtātia p mille
miliaria. Ille ergo q̄ erat apud montē
caſſiū ipſa die q̄ dixerat nōuit in aſtro/
labio ſuo. qn̄ ſibi luna apparuit. et alius
ſilr̄ fecit. poſtea cōuenerūt in vnū et in/
uenerūt ꝙ p vnā horā prius apparuerat
illi q̄ꝫ appareret ſcd̄o. et ſic ptus fuit ꝙ
luna ī vna hora p mille miliaria cucur
rit. Cū igit̄ eius motus ſit vniformis
et dies naturalis viginti q̄tuor horarū
ſit. luna dū in viginti q̄tuor horis totā
terrā circuit. eam eſſe viginti q̄tuor mi
lium miliariorū ꝓ cto relīqt. Sed hec
quātitas q̄uis ī ſe magna eſt. q̄ſi nulla
eſt celi ſpacio cōpata. Vn̄ ph̄ia Boecio
ita dicit. q̄ inq̄t exilis ſit ťra conſidera
Nam omnē terrarū ambitū ſicut aſtro
logicis demōſtracōnibus accepiſti ad celi
ſpaciū cōpatum puncti cōſtat obtinere
rōnem. ita vt ſi illi cōpetur nullius eſſe
ſpacij iudicet̄. huius inquit tam exigue
ptis quarta fere porcio eſt q̄ ab omnibꝫ
incolat̄. et ſi attendas quantū maria.
quātū paludes auferāt vix anguſtiſſiā
area iudicabit̄ eſſe ťra q̄ ab hoībꝫ habi/
tatur. et ꝓpter hoc bn̄ dr̄ Jere. Aſpexi
inquit terrā et ecce vacua erāt et nichili
Dn̄a nrā fuit terra modica p altiſſimā
paupertatē. ſic eni paupcula extitit. ſicqꝫ
rebus oībus nuda fuit. ꝙ vbi dn̄m mū
di pareret nō habuit. ſed domus eius iu
mentorū ſtabulū fuit. nec in diuerſorio
locū ad ponendū puerū inuenit ſed eum
in p̄ſepio reclinauit. paupculis pānis
inuoluit. cui p culcitra fenū ſuppoſuit
loco familie cū boue et aſino collocauit.
Quis nō ſtupeat. q̄s lacrimas cōtineat.
dū in mūdi dn̄a tantā paupertatē cōſide/
rat. cōfundant̄ diuicie nr̄e. pereat auari
cia nrā. qn̄ mundi regina ſic voluit eſſe
paupcula. dt̄ eni Jeronꝰ. ꝙ ipſa colo et
acu q̄rebat vnde ſe et filiū nutriebat.
¶ Tercio terra int̄ oīa mūdi corpa eſt
media et tamq̄ mundi centrū in medio
collocata. Nā cōſtat ꝙ ī circūferētia idē
ſunt īfimū et mediū. et ťra oīm elemē/
torū eſt infimū. ergo eadē rōe et mediū
Vn̄ dicit Yſaac ebreus. ꝙ celi ſpera eſt
quedā ſpēs in rotundū formata ab eodē
puncto in idē circa terrā. ſpacijs ēcularit̄
reuoluta. ergo ſi a ťra equis ſpacijs vn
diqꝫ diſtat celū. reſtat terrenū elementū
eſſe in mūdi medio collocatū. Nam ſi in
medio nō eſſet nec ī pximo foret. ergo vbi
eſſet p naturā nō quieſceret. ſed inferio
rem locū appeteret. ergo ſi q̄eſcit natura
liter verū eſſe cōſtat ꝙ in mundi medio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſita eſt. ꝓpter hoc dicit' in pſalmo Qui
fundaſti terram ſuper ſtabili. ſuā hic
ſecundum naturā a deo ſibi datā. quia
enim ꝑ ſuā naturā locum infimum ap
petit. dum ad illum naturaliter ꝑueīt
quieſcit. nec ab eo niſi violencia ſola re
cedit; et quia terra ſic in medio mundi
eſt. ideo in ea maximus calor eſt. quia
celeſtes radij ad eam ꝑueniunt. q̃a vl/
tra tranſire nō poſſunt. ibi ſe ꝑ multi/
plicacōnem cōprimunt et ſic cā multi
caloris exiſtunt. Sic et domina noſtra
dicit' in medio eſſe ſita per caritatē la
tiſſimam. medius eīm locus omnibus
ē cōis. et oībus ſi q̄d habet impendit;
Sic et domina noſtra omnes diligit.
omnibus ſuccurrit. ꝓ omnibꝫ interce
dit. ꝓ omnibꝫ aduocatam ſe fecit. nec
vllum a ſua caritate ſecludit. ſed ſcd̄m
illud Bernardi. Sapientibꝫ et inſi/
pientibus debetricē ſe fecit Nam ſicut
filius eius operatꝫ eſt ſalutē in medio
terre: ſic ⁊ ipſa dum cum ip̄o ī medio
mundi ſtetit ſe omnium aduocatā fecit
Et qꝛ oēs diuini radij ad eam tanq̄ ad
mediū deſcēderūt. in ea nichil frigidū
reliquerūt: Si eīm radij aggregati cir
ca ſpeculū concauum tāti caloris ibi cā
exiſtūt ꝙ oppoſitā ſtuppam accēdunt.
q̄d mirū ſi ex radiacōne oīm graciarū
tota ardebat. ⁊ tota ignea erat dum in
medio ſtabat totam eccleſiam incende
bat; ꝓpt' hoc eſt lune aſſimilata: qꝛ ſi
cut luna q̄ inter corpa celeſtia et t'rena
ē media et q̄d ab illis accipit ad īferioā
refundit. ſic virgo regia int' nos et deū
noſtrū eſt media. et graciā ip̄a nobis r'
fundit; et hec eſt rō quare dies ſabbati
appropriat' ei. qꝛ ſicut dies ſabbati int'

diem paſſionis et reſurrectionis ē me
dium. nec eſt dies tranſitus a die vene
ris vſqꝫ in diē dominicū niſi ꝑ ſabba/
tum. ſic domina noſtra eſt mediū inter
nos et deū nec niſi ꝑ eam ad p̄mū ē ꝑ/
uenire principiū; Unde in ip̄a ſcp̄tu/
ra ſic dicit' aurorā. quoniā ꝑ eā tenebra
pellit' et lumen inchoat'. nūc dicit' via
ꝑ quā ad deū it'. nūc dicit' ſcala ꝑ quā
aſcendit'. nūc celi porta ꝑ quā intrat'.
et nūc aduocata ꝑ quā hō in graciā re/
uocat'. ¶ Quarto eſt terra fructu fecū
da. nam tam fecūdam eam eſſe conſtat
vt omnia elementa magnitudine ſue fe
cūditatis excedat: cuius eſt racio vt ra
banus ait. quia maiores impreſſiōes
omnibus a celo ſuſcipit Unde habūdat
in generibus bladorum. in diuerſitate
vinorum ⁊ multiplicitate fructuum et
plantarū. in diuerſitate animalium.
varijs generibus metallorum. et lapi/
dū p̄cioſorum Unde tam philoſophus
q̄ Rabanus dicunt. ꝙ celum ꝑ motum
ſuum eſt cauſa et principium huiꝰ ge/
neracōnis. quia vt dicūt Uirtutem ſui
luminis ad terram ſicut ad ad cētrū ꝓ
p̄ū dirigit. et ſuos radios ī ſupficie t're
vnit. Ex quorū multiplicacōne et hu/
more omnis generacō fit: dum eīm ra/
dij a celo veniūt circa terram nō ſubſiſ/
tūt. qꝛ corpus ſubſiſtēs nullum īueni/
unt. quia oīa corpa cū ſint illis ꝑuia
tranſeunt. quare dum ad terram ꝑue/
niunt. quia vltra tranſire non poſſūt
in terre ſupficiem reflectendo ſe comp̄
mūt. et ſic multe fecūditatis cā exiſtūt
Unde ꝓbatum eſt in ſciencia ꝑſpectiā
ꝙ oē corpus ſpericū cōcauū. luminoſū
a quolibet pūcto ſui dirigit vnā lineā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

radioſam in centrum. et quanto vlla li
nea eſt alteri vicinior. tãto ꝓbat᷑ eſſe po
tencior ad ſuũ effectũ impͥmendũ in cẽ
trum Cum ergo terra ſit celi centrũ. et
ſit ſicut punctũ cõpatũ ad celũ. maxĩa
ſit in ea vnio radiorũ. ꝓpter qđ hoc ele
mentũ maxime eſt fecũdum. vere ſic eſt
in dña nrã. nam in ea oẽs diuini radij
cõuenerunt. et eã ſic graciarũ donis et
virtutibꝫ impleuerũt. ꝙ eã fecũdiſſiãꝫ
reddiderũt. nõ eĩ ſolũ vſqꝫ ad ſummũ
plena fuit. ſed deſuꝑ redundauit. qꝛ nõ
ſolũ plenitudinẽ habuit ſufficiẽcie ſed
eciã redũdancie. Vñ dicit Augꝰ. ꝙ fuit
plena et ſuꝑplena. et Bernꝰ. dt. ꝙ adeo
fuit plena vt de plenitudĩe eius accipi
ant vniuerſi. Vñ hec fuit illa benedicta
ẗra. de qua dr̃ Hebr. vj. Terra eĩ ſuꝑ
ſe venientẽ bibens ymbrem. ſ. graciã ce
leſtẽ et gnãns herbã oportunã. ſ. dĩnã
ſapienciã illis a q̃bus colit᷑. accipit bñ
dictionẽ a deo. in tm̃ eĩ hec terra ſuꝑ/
bñdicta de diuina grã bibit. ideo adeo
bñdicta fuit ꝙ ſuꝑ naturã fecunditatẽ
accepit. Vñ diuinũ radiũ. ſ. dei filium
ad ſe traxit. ipm̃ ſua carne bñſſima veſ
tiuit. et viſibilem mundo expoſuit. Vñ
hoc eſt qđ ad litteram pſalmiſta dicebat
Terra nrã dedit fructũ ſuũ. O fecũdi/
tas inaudita dum deũ parit ṽgo puer/
pera. et ſit mater q̃ erat filia. ¶ Quãto
terra ſcđm ſe totam eſt ĩmota omnino.
Unde dr̃ Eccleſiaſt. i. Terra autem
ineternũ ſtat. et Propheta cũ dixiſſet
Qui fundaſti terrã ſuꝑ ſtabilis. ſ. ad/
iunxit. nõ inclinabit᷑ in ſclm̃ ſeculi Et
Rabanꝰ dicit. ꝙ quicqđ ſub celo exiſtit
virtuti eius ad nutũ obedit. licet ſcđm
magis et minꝰ. nã qđ celo ꝓpinquius
eſt ꝛ ſubtiliꝰ obedit. et qđ eſt longius et
groſſius obedit minꝰ et tardius. Unde
ignis et aer et aqua mouent᷑ velocius
ſola terra vt dicit ꝛ huic locali motui nõ
obedit. ſed immobilis omnino ꝑſiſtit.
cuiꝰ racõ talis eſt. Nam vt ſuꝑ oſtenſũ
eſt terra in ymo ſituata eſt Nam locum
infimũ appetit ꝑ naturã. Vñ ſicut eſt
ꝓprium igni ferri ſurſum. ſic eſt terre
ꝓpriũ ferri deorſum. Unde vbicumqꝫ
terrã poſueris extra ſuũ locũ. nõ ibi ꝑ
naturã quieſcit ſed ꝑ violenciã. Terra
ergo cũ teneat locũ infimũ. ſi mouetur
nõ poteſt moueri n̄ ſurſũ et verſus celũ
ſed hoc eſt ſue nature cõtrariũ. ergo eſſe
immobilẽ eſt neceſſariũ Sic ꝛ dña nrã
fuit ĩmobilis columna et dei eccleſia ꝑ
fidei firmitatẽ. et hec ſcđa rõ quare ſibi
appropriat᷑ qꝛ in ſabbõ ꝓpter diẽ paſſi
onis et reſurrectõis. ipſa ſola cũctis du
bitãtibꝫ ſtabilis ĩ fide ꝑmãſit. Ex hac
igit᷑ ẗra ſic caſtitate arida. ſic pauꝑtate
exigua. ſic caritate media. ſic dĩna ṽtute
fecunda. ſic eciã fide firma veritas ſũma
hodie eſt nata ſiue orta. et hoc ꝓpter ĩ a
Primo vt noſtrũ intellectũ inſtrueret.
Scđo vt nr̃m affectũ intendẽt. Tercõ
vero vt noſtrã opacõez impleret. ſed de
hijs dictũ eſt ſuꝑ ĩ Sermõe de Aduẽtu
et in tercõ Sermone de Natitate dñi.
Rogemꝰ ergo xp̃m ꝛc. ¶ Item

Filius datus eſt nobis Yſay. ix.
Si donũ ſuũ datũ ſit iuſte et ra/
cionabiliter factũ vt vere laudis poſſit
habere preconium. debet eſſe ꝑuum vel
magnũ ſcđm dantis imperiũ. nam ſic
ꝑuũ ꝑua decent dare. ſic decet magnũ
magna donare et maximũ maxima ex/
hibere. Eſt eciam aliud qđ conſiderare

debes in dono · nō ꝙtū ſit illud qd̃ dat ·
ſed ꝙto affectu donet᷑ Nā pl9 pondera
re debes affectū ꝙ̄ ſenſū · p̄uum ē eni r̄
putādum oē donum ꝙtūcunqꝫ ſit in ſe
magnū ſi ex peruo fuit affcū donatū ·
vnde et credit᷑ eē nullum nec int dona
credit᷑ cōputādum qd̃ ſi nō fuit beniuo
lencia amoris ornatū ; vnde rex q̄dam
valde diues cū nichil vellet oīno daē p
babat ſe oīno denegare dum occaſioēs
quereēt q̄b9 apud poſtulantes ſe excuſa
ret · vt qd̃ petebat᷑ n̄ daret · vnde cū q̄dā
ab eo ſemel peteret ciuitatē · ille ait pl9
petis ꝙ̄ deceat te accipē · et ille · da ēgo
michi denarium · cui rex min9 petis ꝙ̄
me deceat dare · et ſic nulli aliquid da/
bat ; Nō ſic rex ille inclit9 Alexander
a quo dum q̄dā donū peteret Ille ſibi
nobilem quādā ciuitatē donauit · cūqꝫ
diceret · nō me decet dn̄e · tantū donum
accipere · rex ille magnific9 ait · non at
tēdo q̄d te deceat accipē ſed q̄d me dece/
at dare ; Si ergo tāta liberalitas potu
it eē in rege mortali ꝙtū eſſe putas in
rege īmortali Sicut ergo regē t̄renū t̄
renum decuit daē donū · ſic r̄gē eternū
decet ſuis dare fidelib9 donū ſūmum ;
Non ēgo fuit cōtentus rex noſter incli
tus ꝙ noſtre dicōi vniūſū mundū ſup/
poſuit · ſed ipm̄ filiū ſibi vnicū et cordi
kariſſimū nobis ex caritate ſūma ex/
hibuit · vt ſic ei9 donū et nobis eēt ac/
ceptū q2 magnificū · ꝛ ī ſe ſimplicit̄ ſū/
mū q2 ex ſūma caītate donatū Hoc igi
t᷑ tātū donū recolēs ꝓpheta ait · Fili9
datus eſt nobis · In quo tria notātur.
Primo doni nobis īpenſi immenſitas
Secūdo cōferentis liberalitas ·
Tercō vero ſuſcipientis vtilitas ·

Nō ergo doni p̄cioſitatem cū dr̄ · filius
Nō dantis largitatem cū addit᷑ datus ē
Nō recipientis vtilitatē cū infert᷑ no/
bis id eſt ad vtilitatem noſtram · Dicit
ergo filius datus eſt nobis · Verum q2
filius dei ſepe ſp̄ualiter dat᷑ in aīo per
infuſionē ſapiencie · et datus eſt nobis
latēter in matris vtero p aſſūpcionē
humane nature · ꝛ eciā hodie datus ē vi
ſibilit̄ in virgīs gremio p manifeſtacō
nem nature aſſūpte · hanc vltimā dacō
nem petebat ſcā aīa cum dicebat Cā ·
viij · Quis te det michi fratrē meū vt ī
ueniam te foris et deoſculer te · et iam
nemo me deſpiciat · q̄i · d · aīa eſtuās · n̄
tantū te peto michi dari in deū in aīo ·
nec tantū in fratrē in virgīs vtero · ſed
eciā vt puulum in matris gremio ;
Nō ergo ꝙ in hac dacōe tria valde ad
miranda occurrūt Vnū ex p̄te petētis
Alterū ex p̄te donantis · Terciū vero
ex p̄te muneris. Nā ex p̄te petētis ad/
miranda eſt īportuītas · ex p̄te dantis
admiānda ē largitas ſꝫ ex p̄te munēis
ē admiānda neceſſitas ; ꝛ vt meli9 pa
teat nr̄a vtilitas ꝛ dati neceſſitas · Di/
camq9 p̄mo ꝙta ſit dantis libeālitas · O
ꝙ̄ magna · ꝙ̄ ſūma · ꝙ̄ lata ꝙtis laudi/
bus eſt p̄dicanda largitas ipſa diuina
q2 nobis nō tantū dedit aurū · nō ſoluꝫ
argentū · nō ſolū oē bonū creatū ſed qd̃
fuit maximū · qd̃ fuit inſolitū · qd̃ fuit
amoris īmēſi ſignū dedit nobis ꝓpuꝫ
filiū · dedit īꝙ filiū naturalē · dedit fili
um coeq̄lem · dedit eciā filiū ſingularē ·
Dedit ēgo nobis deus pr̄ oē quod fuit
qd̃ habuit · ꝛ oē qd̃ potuit · dico ꝙ deus
pr̄ dedit nobis filiū naturalē · cui ipſe
dicit ī Pſal · Añ luciferū genui te · ꝛ q2

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

vna eſt ſubſtancia. vna natura. vna po
tēcia. vna ſapiā. vna oīno eſſentia prīs
et filij. dū deus pr̄ filiū nobis dedit. de
dit oē qd̄ hūit. Vn̄ ad Gal. iiij. Miſit
deus filiū ſuū factū ex mulie. f. ſub le.
vt e. q̄ ſub le. e. re. vt adop. fi. d. re. O
liberalitas ſūma O largitas immenſa.
O caritas inaudita. qr ꝓ redemptione
ſerui mali. et ſerui īgrati. Nō exhibuit
aurū nō aliquē aliū ſeruū ſed tradidit
cōnaturalem ſibi filiū vt ipm̄ ſeruū ad/
optaret ſibi in filiū Jo. i. Dedit eis po
teſtatē filios dei fieri ꝛc̄. Ambro. O in/
effabilis dilectio caritatis vt ſer. re. fi.
tra. ¶ Scd̄o filiū dedit nobis coeq̄lem
ſibi. nam cōſtat ꝙ gn̄atum eſt de ſubſtā
cia gnāntis. nā deꝰ pr̄ cū filiū ſuū gn̄a
uit. ſuā ſubſtanciā illi dedit. et cū ſūme
ſimplex ſit ꝑtē ſubſtācie ſibi dare nō po
tuit. totā ergo ſuā ſubſtanciā illi dedit.
ſed quicq̄d in deo eſt dīna ſubſtācia eſt.
ergo dū ſuā ſubſtanciā illi dedit. dedit
oīe ei qd̄ potuit. ꝓ oīa ergo filiꝰ eq̄lis
prī exiſtit. Vn̄ ipſe dicit Mathei vltio.
Omnia m̄ tradita ſūt a prē meo. et in
Jo. dicit. prī. Omnia mea tua ſunt.
Dum ergo nobis deꝰ hunc dedit. dedit
oīe qd̄ habuit. Vn̄ hoc recolens Aplūs
dicit Rō. viij. Qui ꝓprio filio nō pep
cit. ſed ꝓ nobis o. tra. illū. quō ergo cū
illo non nobis oīa donauit. verū q̄ filiū
coeq̄lem dedit oīa bona cū illo tradidit.
quō eīn poſſet dare hoībus ſūmū bonū
qn̄ cū eo daret᷑ oīe bonū Vn̄ Thobias
dicebat. licet oībꝰ bonis ꝑ eū repleti ſu
mus ¶ Tercio dedit nobis nō ſolum
filiū natuālem et filiū coeq̄lem. ſed eciā
filiū ſingularē. nam hn̄ti plures filios
magnū eſſet aliquē illorū dare ꝓ ſeruo
et maius eēt ſi meliorē ex eis traderet
ſed maximū adhuc eſſet ſi vnicū filium
hn̄s qui oī bonitate clareret. illū ꝓ ſui
liberacōne impenderet. Cogita ergo o
hō et tuo reuolue in aīo quantū te ama
uerit deꝰ pr̄. Nā habebat vnicū filium
vtiqȝ ſummū. nō hrē poterat aliū et tn̄
ꝓ te tradidit illū Vnde dum illū ſic ſin
gularē bona oīa cōtinentē exhibuit cui
dedit oīe qd̄ potuit. qr cū illū dedit in
quo ipſe totus exiſtit ſeipm̄ eciā tradi/
dit Jo. iiij. Sic deꝰ dilexit mūdum ꝛc̄
O amor immenſus. amor inauditus.
amor inexꝑtus. q̄s ſi deū non diligat ſe
potit excuſare q̄d potuit tibi deꝰ vltra
hoc facere. ecce dedit tibi oē qd̄ fuit. oīe
qd̄ habuit. et oē qd̄ potuit. quā ergo ex/
cuſacōnem hēbis ſi eū ex toto corde non
diligis. Sed ſi tam immenſū donū fi/
lius dei fuit. quō a prībꝰ nrīs ſic impu
denter poſtulari potuit. ſicut iā ꝑ totū
aduentū patuit. cū ſub eorū merito ca/
dere tm̄ bonū nō potuerit et tn̄ tota die
clamabant. Emitte agnū dn̄e do. t. ꝛc̄.
Nō ergo. ꝙ ad petēdum tā ſummū bn̄fi
cium triplex motiuū. tam alte peticōis
excuſatiū fuit. Primū fuit nccītas poſ
tulantis. Scd̄m fuit veītas ꝓmittētis
Terciū vero fuit longeuitas tpis. Nā
petentis nccītas vrgebat. ꝓmittētis
veritas inuitabat. ſed tpis longeuitas
affligebat ¶ Dico ꝙ ꝑmū mouēs eāt
vrgens neceſſitas. Vnde et ſi ſupra hu
mana merita erat. eos tn̄ nccītas excu/
ſabat. Neceſſitas eīn legē neſcit. et ideo
ſepe petit plus q̄ꝫ accipe meruit. Vnde
prēs ſancti poſiti ī anguſtia multa cū
nō poſſent ꝑ alium q̄ꝫ ꝑ dei filium redi
mi. eum poſtulabant ſibi dari. Vnde di

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

rebant illud pſ. Da nobis dñe auxiliũ
de tribulacõne. auxiliũ inq̃ñ hoĩs puri
quia vana ſalus hoĩs ſed vnigeniti tui
fortiſſimi brachĳ tui per quẽ poſſumꝰ
a malis hĳs liberari. Vñ dicebant Dñ
de nobis dñe faciẽ tuã et ſalui erimus.
¶ Scdo mouens ad petendũ erat pro
mittentis veritas. Nã quãtumcũqꝫ ad/
uerſariꝰ eos affligebat nunq̃ hoc petẽ
auſi fuiſſent ñ deus hoc antea ꝓmiſiſſꝫ
Sed q2 deꝰ hoc longe añ ꝓmiſerat quẽ
immutabilẽ eſſe et mẽtiri nõ poſſe ſcie/
bant. ideo ipſum cũ oĩ fiducia poſtula/
bant. Nam et deꝰ nõ ſolũ abrahe illud
ꝓmiſerãt ſed eciã iuramẽto firmauerat
ideo de ꝓmiſſione dubitãdum nõ erat.
ſic eñi dr̃ lu. i. Juſiurãdum ꝛc̃. hoc eñi
iuramentũ fecerãt Gene. xxĳ. p memet
ipm iuraui dicit dñs vſqꝫ ibi in ſeĩe t.
bñ. oẽs gentes. qd̃ exponens Aplũs ait
Et ſemini tuo qd̃ eſt xp̃c. qs eñi ſtultꝰ
dubitare poſſet de eo q̃ ille qui mentiri
nõ poteſt dicẽt quãto ergo magis cũ ad
cõfirmacõnem iuramentum adderet.
¶ Tercĩo eos mouebat tp̃is diuturni/
tas. Nam poſtq̃ eos ſic neceſſitas pur/
gebat. et eciã ꝓmittẽtis veritas fidem
dabat. tẽpus accelerari petebãt. Vnde
et dicebant illud Eccl. xxxvi. Da mer
cedem dñe ſuſtinentibꝰ te vt ꝓ t. fi. inue.
q̃ſi diceret Tu dñe ꝓmiſiſti dare et ſcis
nos plurimũ indigẽ. ergo ne differas
vltra dare ne tui ꝓphete videant᷑ falſa
dixiſſe. ſic eñi dixit Yſa. xlvi. ꝓpe feci
iuſticiã meã et non elongabor. et ſalus
mea nõ minorabit᷑. Dabo in ſyon ſalu/
tem et in ie. gl̃. m. Sic igit᷑ paĩet duo
mirabilia. ſ. dantis liberalitas. et petẽ
tis importunitas. ¶ Sequitur tercio
ipſius doni vtilitas. nã anima merito
preuaricacõnis ꝓmarie erat infirmata
erat excecata. et erat captiuata. Nam
erat infirmata amiſſione potencie. pſ.
Dereliq̃t me virtus mea. erat excecata
amiſſione ſapiẽcie. et ideo ſequit᷑ lumẽ
oculorũ meorũ. et ipſum nõ eſt mecum.
erat eciã captiuata amiſſione iuſticie.
Tre. i. ꝓpter multitudinẽ iniq̃tatis
eius ducti ſunt in captiuitatẽ. Anime
igitur infirmate datus eſt dei filius in
virtutẽ. Anime excecate datus eſt in lu
cem. ſed anime captiuate datus eſt in ſa
lutem. ¶ Dico q̃ dei filiꝰ nobis datus
eſt in virtutẽ. quõ eñi quis ſtare poſſet
niſi ṽtus dei q̃ xp̃c eſt eum adiuuaret.
ꝓpter hoc dicit Yſa. xl. Qui dat inq̃t
lapſo virtutẽ. quẽ eſſe putas hunc lap/
ſum. niſi genus humanũ. infirmatum
et debilitatũ. Ei ergo virtus dat᷑ dum
xp̃c datur. dum xp̃c qui dei virtus eſt
incarnat᷑. et q2 ipſe datus eſt in ſuſten/
tamentum nrẽ infirmitatis. dicit ipſe
Jo. vi. Pater meus dat vobis panẽ de
celo verũ. Vnde et iudei petebant hunc
panem cũ dicebant Dñe da nobis panẽ
hunc. et eccleſia omĩs hunc panẽ petit
tota die qñ dt̃ Panẽ nr̃m cotidianũ ꝛc̃.
tanta eñi huiꝰ panis dulcedo eſſe ꝓbat᷑
q̃ quanto plus comedit᷑ tanto plus cõ/
cupiſcitur. Vnde ipſe de ſe dicit Eccl.
xxiĳ. Qui edunt me adhuc eſurient.
ſed ve miſeris qui hunc panẽ nõ appe/
tunt. ideo debiles ſunt et in peccatum
cotidie cadunt. Que enim ſtulticia eſt q̃
malicia panem nõ appetere. cuiꝰ ṽtus
eſt in omni bono confirmare. ¶ Scdo
datus eſt dei filiꝰ aĩme excecate in lucẽ
quis eñi ſine hac luce poteſt quicq̃ videẽ

Quis em̄ videt aliq̄d ſine ſolis lumine
et ſi ſine hac luce nec illumīatꝰ et oclōs
habēs aliq̄d vidē poteſt q̄d de ſimplicit̄
ceto faciendū ē? Ceci vtiq; ſumꝰ nec lu
men videmus niſi xp̄m qui lux vera ē
habeamus. Unde deꝰ pater dixit xp̄o
illō Yſa. xlix. Dedit te in lucem gēciū
nullꝰ ergo glorietᷣ de ſua ſciencia nemo
laudes q̄rat d̄ ſua īduſtria. nemo ſe iac
tet de nobili inuentiua. nemo de bona
memoria. q2 ſicut luce corꝑea de medio
ſubducta. oīa corporeis oculis ſunt oc
culta Sic luce ſūma ſubducta ab aīma
remanet ſpoliata. nuda et ceca. Unde
pſal. Domine in lumine tuo videbimꝰ
lumen. ¶ Tercō xp̄c aīe captiuate da
tus eſt in ſalutē. nam ante ipſius ad/
uentū captiui eramus. in vincul̄ tene
bamur. nec niſi ꝑ eum redimi potera/
mus. fortis erāt q̄ nos tenebat. nec niſi
ꝑ dei virtutē vinci poterat. Quis em̄
fortem vincit et domū eius inuadit vt
vaſa illius diripiat. niſi forcior illo ex
iſtat. ſi ergo vt Job dicit. Non erat po
teſtas ſuꝑ terram q̄ diabolice potentie
comꝑari poſſet. q̄s nos de eius carcē li
beraſſet. niſi diuina virtꝰ noſtre miſe/
rie ſuccurriſſet? ꝓpt̄ hoc deꝰ pr̄ dix/
it xp̄o. Yſa. xxviij. Dedi te in fedꝰ po
puli vt ſuſcitares t̄rā et poſſidēs hēdi/
tates diſſipatas. et diceres hijs q̄ vinc
ti ſunt exite Grates igitᷣ agaꝰ deo prī
qui nobis talem filiū dedit. ſ naturalē
coequalem et ſingularez. in quo nobis
dedit oē q̄d habuit ⁊ oē q̄d potuit. quē
nobis tradidit in virtutē. in lucē et in
ſalutē. vt ꝑ eū potentes effecti. illuīa
ti ⁊ ſaluti ꝓſtine reſtituti. iā n̄ timeaꝰ
amplius verſucias inimici.

¶ Stephani.

STephanus plenꝰ gracia ⁊ forti/
tudine Actuū vij. Sicut ex verbo ſanc
torū colligitᷣ rōnalis ſpūs tribus viri/
bus ſiue potencijs adornatᷣ. vna rōna
li. alterā cōcupiſcibili. tercia vero iraſci
bili. ꝑ p̄mā verū cognoſcitᷣ. ꝑ ſecundaz
bonū diligitᷣ. ſed ꝑ terciā malum reſpu
itur. Eſt em̄ rōnalis aīa per racōnem
apta ad verū cognoſcendum. cōplemē/
tū ei ineſt ex irradiacōne. nam ad cog/
nicōnem veri indiget habitu cognitiuo
Ad amorem boni indiget habitu affec
tiuo. ſed ad declinacōnem mali indiget
habitu fortificatiuo. Neceſſe igitᷣ eſt ad
cognoſcendum verū vt habeat fidei aut
ſciencie donū. Ad diligendū bonū ha/
beat gracie incentiuū. et ad vitandum
malum habeat fortitudinis fulcimētū
Uide ergo q̄ꝫ ꝑfectus fuerit hic beatus
martir cui ad ꝑfectionē nichil omnino
defecit Nam fuit plenus fide vt cognoſ
cēt ſūmū verū. fuit plenus dono gra/
cie vt diligeret ſūmum bonū. fuit eciā
plenus fortitudine vt reſpueret omne
malum. Uerum de fidei plenitudine
dictum eſt in ſuꝑiori ſermone Unde ſo
lum nunc reſtat videre de plenitudine
gracie et de fortitudine. Ab hijs enim
duobus in premiſſo themate cōmēdatᷣ
Nam cōmendatᷣ a plenitudine gracie.
quando dicitᷣ Stephanus plenus grā
cōmēdatᷣ eciā ab omni fortitudine. cuz
ſubinfertur ⁊ fortitudine ¶ Dicamus
ēgo ſtephanus plenus gracia. quāuis
em̄ ad bonū facti ſumꝰ. tamē vt dictuz
eſt ꝑ nos illud non poſſumꝰ niſi ꝑ gra
ciam adiuuemur. Nam gracia eſt q̄ ad
bonū incitat. gracia in bono adiuuat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

gracia in bono cōſeruat· gracia etiā in
bono cōſummat· Vñ Augꝰ dicit· ꝙ grā
liberū arbitriū p̄ueīt· vt hō bonū velit
ſequit᷑ ne fruſtra velit Ber̄· Grā libiū
arbi· excitat cū in eo ſeminat bonū cogi
tatū ſanat cū mūdat affectum· roborat
vt ꝑducat ad actū· et cōſeruat ne cōſen/
ciat ad factū prauū· Vñ ergo btūs hic
martir· quia electus ad tā nobilia opa
fuit. gracie plenitudinē hrē ꝑmeruit ꝑ
quā oīa tormēta deuicit et vſqꝫ ad xp̄m
ꝑuenit· ¶ Nōnd̄ eſt igit᷑· ꝙ diuina grā
tribꝰ gn̄ibꝰ hoīm maxīe dat᷑· ſ. obediē
tibus· dīna ſapiētibꝰ· et ꝑximo cōpaci
entibꝰ. nā obedientes accipiunt gracie
iniciū diuina ſapientes grē ꝑmerētur
augmentū· ſed martiriū pacientes me
rētur grē cōplementū ¶ Dicamꝰ ergo
ꝙ diuina grā datur p̄mo obediētibꝰ et
dei mandata ſeruare volentibꝰ· qui eñ
deo obedire cupit· et a pccīs ꝓpter eiꝰ
mādata recedit· qd̄ in ſe eſt facit et ſic ad
graciā ſe diſponit Vnde dr̄ ꝓu· i· Audi
fili mi diſci· p· t· nec dē· le· ma· t· vt ad/
datur grā ca· t· et tor· t· xr̄· que eſt eñ
lex prīs niſi lex xp̄i? et q̄ eſt lex mrīs
noſtre niſi p̄cepta ſancte mrīs eccleſie?
Qui ergo has leges obſeruat dat᷑ ei grā
quantū ad ſtatū pn̄tis vite· et torques
aurea· id ē gloria ſublimitatis eterne·
Sed q̄s hodie xp̄o ſollicitus eſt obedire
vel ſancte mrīs eccleſie? quis illa pacta
cuſtodit ad q̄ ſe in baptiſmo voluntarie
obligauit? Renūciaſti diabolo· et ecce
ſolum diabolum ſequeris· renunciaſti
omnibꝰ pompis eiꝰ· et ecce ſolū mūndi
pompis intendis· Nō talis beatꝰ Ste/
phanus fuit· qui nō ſolū pacta ꝓmiſſa
ſeruauit· ſed ſe ad dei cōſilia obligauit.

a quibus nullis modis· nullis blandi/
cijs. nulliſqꝫ malis inflictis ſeꝑari po/
tuit. ſicut hiſtoria Actuū plane dicit·
¶ Scd̄o datur grā diuina ſapiētibus
Prou· iiij· Pricipium ſapiēcie poſſide
ſapienciā. et in omni poſſeſſione tua ex
quire prudēciam· accipe illam et exal/
tabit te· et glorificaberis ab illa· cū eā
fueris āplexatus· dabit eñ capiti tuo
augmēta graciarū· et cor incli· ꝓteget
te· O ꝙ̄ pauci hodie ſunt qui hanc ſapi/
enciā querūt· hanc ſapienciā diligunt·
et ꝙ̄ pauci· quin pocius omni humane
creature intenti ſunt ad querendum ſa/
pienciā mundanā ꝑ quā q̄runt hec ter/
rena bō faſtidientes celeſtia· ſed non eſt
hec ſapiā a deo data ſed a diabolo ꝓcu/
rata· et ideo nō dīna ſed terrena aīalis
diabolica· ſicut dr̄ Ja· iiij· Diuina eñ
ſapiā facit ſapere et deguſtare celeſtia
et ꝓ nichilo ducere cūcta terrena. Vnde
ſapiā iſta nō datur terrena ſapiētibus
ſed humilibꝰ Mathei xi· Cōfiteor tibi
pater dn̄e rex celi et terre. quia abſcon·
hec a ſapien· et pruden· et re ea par·
Ecōtra mundana ſapiā· ſicut habetur
Rōnos viij· deo eſt inimica· legi eñ dei
nō eſt ſubiecta· habuit ergo beatꝰ Ste/
phanꝰ diuinā ſapiām ꝑ quā deguſtans
celeſtia nō curauit ꝑdere terrena· Vnde
dicit᷑ Actuū vij ꝙ nō poterāt reſiſtere
ſapiē et ſpūi qui loquebatur ¶ Tercō
dat᷑ grā voluntarie ꝓpter xp̄m paciē/
tibus· et hoc oñt ij· ad Cor· qn̄ dicit·
Ne magnitudo reuelacōnum extol· me·
da· eſt michi ſti· car· mee an· ſa· xr̄ ꝓpē
qd̄ tibi dn̄m roga· vt diſ· a me· et dixit
michi dominꝰ· ſufficit tibi gracia mea·
quia virtus in infirmitate ꝑficit᷑· ait

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Apoſtolus . videns dei voluntatem et
cernens paſſiōis vtilitatem . ſtatī ſuā
ad paciendum expoſuit voluntatem .
vnde ſtatim ſubiūxit ibidem . libenter
gloriabor in īfirmitatibus meis vt in
habi . in me vir . criſti . Attēdens igitur
hic beatus martir gloriā volūtarie pa/
cientibus augeri vt ſui cōplemento ad
duci poſſet non ſolum pacienciam īmo
paſſionem exhibuit nec ſolum ꝑcutien
tes ſe non repercuſſit . ſed nec verbum ex
aſperacōnis cōtra eos ꝓtulit . ymmo ꝓ
lapidantibus ſe deuotiſſime exorauit .
Actuū vij . Poſitis aūt genubꝫ clama/
uit ⁊c̄ . vide mirabilem caritatē . nam
dum ꝓ ſe orauit in pedibus ſtetit . ſed
orās ꝓ alijs genu flexit ⁊ altiſſima vo
ce clamauit et maximū deſiderium ſalu/
tis eorum ſe habere mōſtrauit ; ſciebat
eīm dominum Mathei v . ꝑcepiſſe . Di/
ligite inimicos veſtros benefacite ⁊c̄ O
ſuꝑbia noſtra . o peſſima arrogācia q̄
cōtempnentes diuina imperia . nec at/
tēdentes ſcōrū exempla . non ſolum nō
poſſumꝰ pati facta . ſed nec audire pa/
timur verba . ⁊ ſepe ſi ab altero verbū
iniurioſū accepimus n̄ ſolū illi verbū
rependimꝰ . ſed eū inuadimꝰ . pugnis
percutimus et ſepe gladijs iugulamꝰ
O deteſtanda crudelitas . o inhūanitas
acriter punienda . o vtinā nobis ſuffice
ret ad vindictā lex illa crudel' q̄ dicta ē
talionis . vt eſſet oculus ꝓ oculo . dens
ꝓ dente verbum ꝓ vbo ſed vltra hanc
crudelitatem ingritis et ꝓ verbo non
verbū vel qualecūqꝫ factū rependitis .
ſed ad mortē ꝓceditis ſi valetis Nō ta/
lis hic btūs martir q̄ non ſolū verba in
paciencia tulit . ſed cū deſiderio mortē

accepit et ꝓ xp̄o mori non dico amarū
ſed dulciſſimū fuit illi . vnde de eo dici/
tur : lapides torrētes illi dulces fuerūt ⁊
qd mirū ſi illi lapidacō dulcis erat qui
iam diuinam dulcedinem degustauerāt
⁊ totus dulcedine plenus erat . puto ꝙ
mira eū dulcedo repleuerat q̄ gloriā dei
viderat et xp̄m ſibi adeſſe cognouerat
vnde Augꝰ ſic ait . Omnia michi dn̄e
amareſcant vt tu ſolus aīe mee appare
as . qui es dulcedo ineſtimabilis . ꝑ te
cūcta amara dulcorant' Tua enim dul
cedo domine laurencō craticulam dulcē
fecit . et lapides ſtephano dulcorauit .
Secundo beatus ſtephanus plenꝰ
fuit fortitudine . nam ſicut per gratiā
appetijt omne bonū . ſic ſuꝑauit ꝑ forti
tudinem omne malū . Nōndum ergo ꝙ
beatus ſtephanus fuit fortiſſimus quo
ad deū . fuit fortiſſimꝰ quo ad ſeipſum
et eciā fuit fortiſſimus quo ad ꝓximū
fuit fortiſſimus in maliciam arguēdo
ſiue veritatem agnitam defendendo .
Dico ꝙ beatus ſtephanus ante omnia
fuit fortis quo ad deū . ipſum pre om/
nibus diligendo . et ſibi ſueqꝫ vite ī om
nibus ꝑponendo . Sic enim eum dilex
it . ꝙ ꝓ eius amore vel honore vitā po
ſuit . ſi enim maiorem caritatem nemo
habet ꝙ̄ vt animā ſuam ponat quis ꝓ
ouibus ſuis . cōſtat ꝙ beatus ſtephanꝰ
ſūmam caritatem ad xpriſtum habuit
ꝓ cuius amore mori tā delectabile illi
fuit . vnde in eo adimpletum eſt illud .
Cāticorū . viij . Fortis ē vt mors dilcō
ymmo vt verum fatear dilectio forcior
morte fuit . quia mortē ipſam deſpexit
et in omnibꝰ ſuperauit . fuit eciā eius
dilectō ad ſimilitudinem mortis fortis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

quia ſicut mors animã a corpore ſibi di
lectiſſimo diuidit Sic amor caritatis
Stephanũ a mũdanis oĩbus ſeꝑauit.
et ſoli xp̃o eum cõiunxit. ¶ Scd̃o fuit
forcior quo ad ſeipſum in corpus ꝓpriũ
edomando. ſic eñi ſeipm̃ edomuit. ſic fre
num delectacõnibꝰ carnis impoſuit. et
ſic carnẽ ſpiritui ſeruire coegit. ꝙ nulli
vnꝗ̃ praue cogitacõni cõſenſit. Phũs eñ
dicit. ꝙ fortiſſimũ eſt vincere hanc paſſi
onẽ cõnatã nature. ergo dum btũs Ste
phanꝰ ſic eam ſubegit. cõſtat ꝙ fortiſſi-
mus miles fuit. Vnde de eo poteſt dici
illud ꝓũ. vltĩo. Accinxit fortitudine lũ
bos ſuos. q2 eñi viris luxuria eſt in lũ-
bis. dum beatus Stephanꝰ lumbos ac
cinxit. ꝑfecta cõtinentia ſe aſtrinxit. et
ꝓpter cõtinenciã hanc ꝑfectã quã hũit:
ꝑ̃poſitus mulieribꝰ fuit. et in teſtimo-
niũ ſue ũginitatis facies eius in cõcilio
cernẽtibus cũctis ſicut facies angeli ap
paruit. ſicut Actu. vij. lucas dicit In-
tuentes eum oẽs ꝛc̃. ¶ Tercõ fuit for
tis quo ad ꝓximũ ipſius maliciã argu
endo. ſiue veritatẽ defendendo. ſicut pꝫ
Actu. vij. Vñ poterat dicere illud Mi-
chee. iij. Repletus ſum fortitudine ſpũ
domini vt annũciem iacob ſcelus ſuum
et iſrahel peccatũ ſuũ. Vide ꝙ̃ fortis fu
erit ad arguendũ ꝓximũ. ꝙ aſtãtibus
p̃ncipibꝰ ſac̃dotũ. phariſeis et ſcribis.
dũ int̃ ſe ſolũ vidit m̃ltitudĩeꝫ nõ veitꝰ
eorũ potenciã nõ expauit nec ſapiãꝫ for
midauit. ſed ait ad eos conſtant̃. Dura
ceruice et incircumciſi corde et auribꝰ
prurientes vos ſemꝑ ſpũi ſan cto reſti-
tiſtis. ſicut et prẽs veſtri. Quẽ inquit
ꝓphetarum nõ occiderunt prẽs veſtri
O cõſtancia vera. o fortitudo ĩꝑterrita

Quis eſt hodie qui ſic defendat bonum
et arguat malum. ymmo hodie q̃ male
faciunt extollunt᷑ boni eſſe p̃dicantur.
et q̃ bona oꝑant᷑ ſimplices et ꝓ nichilo
reputantur. ſed beatus Stephanus ſic
ſic fortis fuit. ꝙ nullius hoĩs vultum
ꝑtimuit. et ideo ſilis factus eſt leoni in
oꝑibus ſuis. de quo ꝓũbiorũ dicit᷑. leo
fortiſſimus beſtiarũ ad nulliꝰ pauebit
occurſum. Sic ergo beatus hic martir
grã et fortitudine plenus fuit Sꝫ quid̃
ſunt pleni doloſitate ꝑ maliciã cordis.
vt Grifones. quidã falſitate ꝑ duplici-
tatẽ ſermonis. quidã impietate ꝑ mali
ciam oꝑis. ¶ Dico ꝙ quidã ſunt pleni
doloſitate cordis. Vnde dicit᷑ EccꝪ. i.
Cor tuũ plenũ eſt fallacia et dolo. Vñ
dr̃ eiuſdẽ. xix. Eſt qui ſe nequit̃ humi-
liat et interiora eius plena ſunt dolo.
Scd̃o quidam pleni ſunt maledictione
oris. pſ̃. quorũ os maledictõne et amai
tudiĩe plenũ eſt. ſepꝪ. pa. eſt g. eorũ ꝛc̃.
Tercio quidã ſunt pleni. malicia oꝑis
de quibꝰ dicit᷑ in pſalmo. Repleti ſunt
iniquitate et impietate ſua. ad Rõnos.
Repletos omni iniquitate et malicia et
auaricia. Xpiſtus ergo iheſus huius
martiris ſanctiſſimi precibus nos ab
hac mala plenitudine liberet. et primã
plenitudinem cum beato Stephano do
net. Qui cum deo prẽ viuit et regnat
in ſecula ſeculorum ꝛc̃.

¶ Item.

Elegerunt Apoſtoli Stephanũ vi
rum plenũ fide et ſpiritu ſancto
Actu. vi. In hĩs verbis btũs Stepha
nus reddit᷑ cõmendabilis a duobus.
Primo ab excellentia dignitatis. Scd̃o
ab eminentia ſc̃itatis. Primũ reſpicis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

adminiſtratiõis officiũ. ad q̇d fuit elec
tus ; ſecũd᷒ vero reſpicit vite p̄conium
ꝓpter q̇d fuit alijs p̄electus. tantũ enĩ
vnuſq̇ſq3 hab3 dignitatis ĩ patria q̄ntũ
habuit de ſc̄itate in vita ; Unde Augꝰ
de ciui Incõꝑabiliter clarioꝛ ē illa ſupͥ
na ciuitas. vbi victoria veritas. vbi dig
nitas ſanctitas. vbi pax felicitas. vbi ē
vite eternitas. ¶ Nõtᷓ ergo ſue digni
tatis officiũ cũ dr̄. Elegerũt ſtephanũ
notatᷓ ſecũdo eiꝰ ſanctitatis p̄coniũ. cũ
adiungitᷓ Virũ plenũ fi. z ſpũ ſcõ ; Ut
ḡgo de ipſiꝰ officio omittamus de quo
modo non intẽdimus . de ſola ſc̄itate vi
deamus. in q̄ eũ inq̄ntũ poſſuꝰ imitaĩ
debeꝰ Hec aũt ſc̄itas cõſiſtit in tribus
.ſ. in excellẽcia firmitatis q̄ntũ ad vim
iraſcibilem. in plena noticia veritatis
q̄ntũ ad racõnalem. et in eminẽcia ſc̄ita
tis quãtũ ad cõcupiſcibilem ; Nõtᷓ ergo
firmitas animi cũ dicit. virũ. nõtᷓ noti
cia veritatis cũ additᷓ plenũ fide. Nõtᷓ
tercũ dilcõ boni cuz ſubinfertᷓ plenum
ſpũ ſcõ : Ut ſic beatus iſte ꝓthomartir
ꝑ firmitatẽ aſſimiletᷓ pr̄i eterno. ꝑ veri
tatẽ aſſimiletᷓ filio. ꝑ bonitatẽ vero ſit
ſimilis ſpui ſcõ. Dicaꝰ ergo Elegerũt
virũ. vere hic martir btũs fuit vir fide
liſſimus in agendis. prudentiſſiꝰ in
cognoſcendis. z fortiſſiꝰ in ꝑiculis ſuſ
tinendis. Dico ꝙ fuit vir fideliſſiꝰ ĩ a
gendis. Nã fidelẽ virilitatẽ habuit in
ſubiciendo corpus ſuũ. in relinquendo
mũdum. et in ſequẽdo xp̄m ; q̄s enim
eo virilioꝛ ad cõtẽnendũ ſeipſũ ? q̄ qua
ſi ꝓ nichilo ducebat õne tormentũ : ſci
ebat enĩ eſſe ſcriptum. Bonum eſt viro
cũ portauit iugũ dñi ab ado. ſ. ; q̄s eciã
ꝓ virilioꝛ ad cõtempnendũ mundũ. et

ſequẽdo xp̄m : ſciebat enĩ eſſe ſcriptum
vir fidelis multũ laudabitᷓ Unde de eo
recte dici poteſt illd̓ Ecc̄i. Beatꝰ vir q̄
inuentus eſt ſine macula ? qui ſunt ho
die q̄ tot faciant ? quis ē hodie q̄ in ſolo
dño ſpem ſuam ponat ? ſed in mũdo va
no ſperatis. z ideo nõ mirũ eſt ſi ꝑitis
Ysa. Ve q̄ deſcenditis in egiptũ id ē ĩ
mũdum ad auxiliũ in eq̄s ſperãtes. ha
bentes fiduciã in vmbra egipti Egip
tꝰ enĩ fruſtra z vane auxiliabitᷓ. Nõne
ſtultus eſſet q̄ magnum fluuiũ trãſire
deberet et in baculo vano cõfideret. vel
ꝑ pontẽ vitriũ trãſiret. vel ſi cecũ duc-
torem haberet ? ergo ſi mũdus vanꝰ. ſi
totus vitrius ſi totus eſt cecus ? nõne ē
ſtultus q̄ eum ſequitᷓ ? ꝓpter q̇d dicitᷓ in
Ie. ix Maledictus homo ſiue vir q̄ ſpe
rat in hoĩe et ponit carnem brachiũ ſu
ũ ; quõ cõfidis in hoĩe cũ ꝓpheta dicat
ꝙ oĩs hõ mendax ? Quõ etiam in hoĩe
vel in hoĩbus eſt cõfidendũ cũ ſecũdum
eundem ꝓphetã homo vanitati ſimilis
factus ſit. Nõ talis fuit hic btũs mãtir
q̄ fideliter mũdũ reliquit z xp̄o tota fi-
de adheſit. z ideo q2 in xp̄o ſperauit in
oĩbus victoꝛ fuit. Uñ in ꝓ. dicitur.
vir obediens loquetᷓ victorias. plurali
ť dicit victorias eo ꝙ vicerit diabolũ vi-
cerit mũdũ et q̇d fuit maius vicit ꝑfcẽ
ſeip̄m vnde poeta. Crede michi maiꝰ
ē virtute domare teipſum : q̄ꝫ vice ſam
ſonis ſternere mille viros ; ¶ Secũdo
fuit vir prudentiſſimus ĩ cognoſcẽdis
cognouit enĩ ſupioꝛa et inferioꝛa cogno
uit tormẽta z p̄mia. cognouit merita et
demerita. cognouit bõ z mala. cognouit
vt vitaret vñ de eo p̄t dici illud. Btũs
vir qui nõ abijt in cõſilio impioꝛũ zc.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Non inquā abijt peccatis ipſorum con/
ſenciendo nō ſterit in malo pſeuerando
et nō ſedit malū ſi qd̄ fecerat deſidendo
Unde de eo poteſt dici illud pū. xv. vir
prudens dirigit greſſus ſuos. nā ſcd̄m
Senecā. Prudētis officiū eſt examiāre
cordis deſideria. examinare verba. exa
minare cōſilia. examiāre opa. vt ſic ſa/
pienter fiant oīa. Sed quis hodie ſeqt̄
Stephanū in hac prudencia Quid mū
dus oīs niſi preceps conſilium: verba
ad limam racōnis nō adducta et opera
in conſulto facta. Unde cōqueritᶻ dn̄s p
Jeremi. Sapientes inqt̄ ſunt vt faciāt
mala. bene autē facere neſcierūt. quāta
fulgent ſapiencia ſolliciti mercatores.
quanta litigacōne cauſarū iudices. q̄ta
bellandi arte milites. quāta callent pre
dandi ſubtilitate p̄dones q̄ omnes ſunt
in dei ſeruicio ignorantes. ¶ Tercio
fuit hic beatus martir ſtrēnuiſſimꝰ in
ſuſtinendis. ſtrennuiſſimum eni̅ opus
fuit ꝙ ipſe p̄mo ſponte aggreſſus eſt tā
horridum genus mortis. nā mortē quā
ſaluator dignatus eſt p omnibus pati.
hanc ille primo reddidit ſaluatori. ſicut
dicit Augꝰ. Maius eni̅ fuit tam arduū
p̄mo aggredi q̄ poſtea ſequi. nam faci/
lius eſt p vias ſtrictiſſimas iā fractas
ingredi q̄ eas infringere. Unde oues
dum ad fluuiū deducuntur. nulla p̄mo
ſaltum aggreditᶻ. ſed dum paſtor q̄ſi vio
lenter vnā ex eis in aquā pꝛecerit. oēs
alie facile cōſequuntur. Beatiſſimus
igitur martir dum tantum opus tam
conſtanter aggreſſus fuit apud deum
multum pmeruit. et exemplum forti/
tudinis maxime ceteris reliquit Unde
fuit vir ille fortiſſimꝰ Judas. qui pro
ſalute populi in mortem ſe dedit. fortis
eni̅ fuit in vincendo diabolū. forcior in
vincendo mundū. fortiſſimꝰ in vincēdo
ſeipſum. Unde de eo poteſt accipi illud
pū. Vir ſapiens fortis eſt. et vir doctꝰ
robuſtus et validus Sꝫ hodie ſunt oēs
effeminati. nec vlla virilitas eſt in no/
bis ad bonū. fortiſſimi ſumus ad pxi/
mū inuadendum. fortiſſimi ad luxuri/
andum. fortiſſimi ad bibendum. ſed de
biliſſimi ad deo ſeruiendum. Sicut dr̄
in Yſa. v. Ve qui fortes eſtis ad biben/
dum vinū. et viri fortes ad ſectandum
ebrietatem. talibus ergo ve erit ineter/
num. ſed multū gaudium pacientibus
ppter xp̄m Jacobi. i. Beatus vir qui
ſuffert temptacōnem ꝛc̄. ſic igitᶻ patet
martiris noſtri ſtrēnuitas quantū ad
vim iraſcibilem. ¶ Sequitᶻ plenū fide
et ſpū ſancto. in quo mira oſtenditᶻ eius
ſanctitas. nam excepto dn̄o de quo dicitᶻ
Johannis p̄mo. Plenū gracie et verita
tis. et excepta dei mrē ſanctiſſiā maria
cui dr̄ luce. i. Aue grā plena. de nullo
alio legi ſancto. ꝙ fuerit grā et ſpū ſcō
plenus q̄ de beato Stephano. Nō ergo
ad ipſius prerogatiuā altiſſimā. ꝙ le/
gitᶻ multiplici grā plenus. ſicut Actuū
narrat hiſtoria. Nam p̄mo fuit plenus
fidei fundamento. fuit plenus grē orna
mento. fuit plenꝰ fortitudinis fulcimē
to. et eciā plenꝰ fuit ſpē ſci ſtabilimēto
Nam ex fidei fortitudine fuit v̄tuoſus
in miraculorū opacōne et plenitudine
grē fuit v̄tuoſus in malorū tollecacōne
et ſpūs ſci plenitudine. fuit virtuoſus
in ſupnorū contemplacōne. ¶ Dico ꝙ
beatus hic martir legitᶻ fuiſſe plenus
fidei fundamēto. ſicut pꝫ in Themate

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſupdicto ꝛ hec plenitudo omni homini
eſt fundamētalis īchoacō Nam q̄s illū
amaē potrit. q̄s illi ſeruire valebit. q̄s
in illū ſperabit. q̄s ꝓ illo certabit quē
cognoſcē nō cōtingit. Sed deū nūc ſola
fide cognoſcimus. ergo ſi fides in funda
mento ſpūalis edificij nō ponat᷑ nullꝰ
diuinꝰ cultꝰ eē ꝓbat᷑; ꝓpt̄ qđ Aplūs
dicit ad He. Oportet accedentē ad deū
credē. et ſine fide īpoſſibile ē placē deo
Quō eñ domus ſtare p̄t ſi q̄s ei funda
mentū ſubtrahēt. Qui ergo deo ſeruiē
deſideāt. p̄ꝰ ſe fidelem cōſtituat ne fidē
obmittens fruſtra in cetera ſe exerceat
Unde ſtulti ſūt credētes hēticorū ſilūa
cōni q̄ dum ſolū eorū exteriora opa at/
tendunt ſcōs eos eſſe credunt ꝛ nō attē
dūt ſi ſup verū fundamentu; ſuū edifi
ciū erigūt. et credūt pelliparijs de ſcia
altiſſiā. et de aīa ſua. q̄bus n̄ crederent
de vinea ſua; Nō ēgo attēdas exteriorē
vitā. qꝛ fortē vitā faciūt petora. ſed at/
tendas ſi habeāt fidē verā. nā cōſtat ꝙ
virtute fidei attribuunt᷑ mirabilia Uñ
dr̄ Mathei iiij. Oīa poſſibilia ſūt credē
ti. et eiꝰdem xvij Si habueris fidē ſic
granū ſinapis et dixeris huic mōti ꝛc.
et econtra eiuſdē xiiij aplīs q̄rētibus.
Quaē nos nō potuimꝰ eicē illū. reſpō
dit dominꝰ. ꝓpt̄ incredulitatē veſtrā;
Manifeſtū eſt igit᷑ ꝙ illa ſola fides verā
eſſe ꝓbat᷑; q̄ dīnis miraculis cōfirmat᷑
Sed hēticorū credulitas falſa nullꝰ vn
ꝗ fuit miāculis approbata immo apte
deo miraculis ē reprobata. Stulti ſūt
ergo q̄ eis credunt ꝓpt̄ exteriora operā
Audite credētes ſtulti qđ dr̄ Marci vl
timo. Signa inq̄t eos q̄ crediderint in
noīe meo. hec ſequent᷑. linguis loquēt᷑
nouis. demonia eicient ꝛc. Sʒ iſta mi
racula q̄ fidē ſequunt᷑ verā. nūꝗ vllus
hereticorū fecit. ergo nullus vnꝗ verā
fidē habuit. Sed dicēs. Nec vos iſta mi
racula facitis. dico ꝙ ꝓpterea non oēs
iſta facimꝰ. vel qꝛ oēs pfecti nō ſumus
vel ſicut dicit Aplūs. Diuiſiones grā
rum ſūt. nec oībus oīa data ſūt; multi
tamen ex nrīs iſta fecerūt q̄ veris teſti
bus approbari poſſūt. ¶ Secūdo bea
tus ſtephanus fuit plenus gratie orna
mento. Uñ dr̄ Actuū. vij. Stephanꝰ
plenus gratia. Nonne plenꝰ fuit q̄ celos
aptos vidit. et gloriā dei aſpexit. et do
minū iheſū xpriſtum videre ꝓmeruit.
Hac eñ gratia qua illuſtratur aīa. ſic
ſtephanus plenus fuit. ꝙ nemo illi re/
ſiſtere potuit. Actuū. vij. Nō poterant
reſiſtere ſapientie et ſpiritui q̄ loq̄bat᷑;
Si hanc ſapientiā heretici habent. q̄re
in latibulis latitāt. quāe ad publicam
diſputationē non ꝓperant; niſi quia
argumenta catholicorū formidant. Nū
quid non maior eſt diuina ſapientia ꝗ
humana. Nūquid nō diſcipulis ē ꝓmiſ
ſum in Luca. Ego dabo vobis os et ſa/
pientiam cui nō poterīt reſiſtere oēs
aduerſarij veſtri. ergo ſi maior ē dei ſa
pientia ꝗ humana. et verba xp̄i ſunt
veriſſima. cōſtat veritate certiſſima ꝙ
illi q̄ ab alijs omnibus cōuincūtur. nō
eſſe diſcipuli xp̄i approbant᷑. q̄a n̄ ha
bere diuinam ſapientiā oſtenduntur.
¶ Tercio beatus ſtephanus fuit plenꝰ
fortitudinis fulcimento; Uñ dr̄ Actuū
vij. Plenus fortitudine. Unde poteāt
dicere illud Michee iij. Plenus fuit for
titudine ſpūs dñi; Ex hac plenitudiē
ſic adūſa omnia tolerauit. ꝙ non ſolu;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſub lapidantibus non ſuccubuit. ſed in
tantū ſub eis ꝓfecit. ꝙ ꝓ lapidantibus
exorauit. et inde tāta fortudine diuini
amoris effulſit. vt dum ꝓ ſe orauit in
pedibus ſtetit. ſed orans ꝓ aduerſarijs
genu flexit; Unde dr̄ in Actibus. Poſi
tis autem genibus ꝛc̄. Vere beatus hic
martir fuit vas auri ſolidum oī lapide
p̄cioſo ornatū: q2 ſicut aurū ſi ſit purū
in igne nullo mō minuit᷑ ſed magis fit
fulgidum. ſic iſte ſub lapidibus nō eſt
cōſūptus ſed in meritis augmentatus
Sed q̄s hodie fortis vt ſtephanus: qui
nō ſolū factis frangimur et turbamur
ſed eciā dictis. Unde de talibus p̄t dici
illud Job iiij. Ubi eſt timor tuus forti/
tudo tua et ꝑfectio viarū tuarū. Ecce
veniet ſuꝑ te plaga et defeciſti. tetigit ꝛ
turbatus es; dū em̄ vas ꝑcuſſum mul
tum reſonat. ſignū eſt certum ꝙ vacuū
exiſtit. ſemper em̄ peior rota in curru
plus reſonat. et veſica vēto plena ſi acu
fuerit puncta multū crepitat ¶ Certo
hic beatus martir plenus fuit ſpū ſcī
cōplemento. licet em̄ in quolibet dei do
no ſpūs ſcūs dari predicatur. in ſeipſo
tn̄ dari dicit᷑ dum ad maxima oꝑanda
donat᷑; Unde ex hac plenitudie̅ beatus
Stephanus non ſolum actiuus fuit ad
ea q̄ ſupra ſunt poſita ſed eciā ad cōtem
planda celeſtia qd̄ cōceditur paucis in
via; Si em̄ ſpūs ſcūs ignis dicitur. q2
ignis cuius eſt ꝓprium ferri ſurſum.
ad hoc hoībus datur vt ad modū ignis
frigida corda incendat et ad ſe ꝑ amore̅
cōuertat. et ſic ad cōtemplacōnem celeſ/
tium ſurſum tollat. Unde dicit᷑ Actuū
vij. Quod cū eſſet Stephanus plenus
ſpū ſcō intendens in celum vidit gloriā
dei et ait. Ecce video celos ꝛc̄. ¶ Tria
ſibi ſpūs ſcūs oſt̄. ne in martirio trepi
daret. Nam vidit premiū ſibi a deo ꝑa/
tum. Unde dicit ꝙ gloriam dei vidit. vi
dit aūt ipſum xp̄m ad auxiliandum et
preꝑatum. Unde dicit᷑ ꝙ ihesum ſtante̅
aſpexit. Non em̄ vidit eum iacentem.
nō ſedentem. ſed erectum ſtantem auxi
lium ꝑmittente̅. tercō vidit impedime̅
tum remotum. Unde vidit celum aptū
eum ſuſcipe paratū. Beatus igit᷑ Ste
phaꝰ vir fideliſſimꝰ. et ſpū ſcō plenus
ꝓ nobis orare dignet᷑. vt eius meritis
et p̄cibus ad ihesum venire poſſimus.

¶ Johīs Euangeliſte.

Super omnes celos ipm̄ cōſiderat
et lume̅ illius ſuꝑ t̄minos terre.
Job xxviij. Si diligenti cura ſcp̄ture
penſaueritꝰ ūba inueniemꝰ hunc euā
geliſtā alios excelliſſe ſcōs in ſublimita
te intellige̅cie et emine̅cia vite et in lu̅i
noſitate fame. vn̄ ī ꝑmiſſo ūbo oſ̄dit᷑
admiābilis quātū ad ſublime̅ diuinorū
cōtemplacōem. quantū ad celeberrimā
cōuerſacōem. et quantū ad ſui noīs dif
fuſionem. Nam fuit cōtemplacōnis al
tiſſime. dum in ipm̄ lumen eternū ocu
los ſue mentis infixit. fuit cōuerſacōis
ſanctiſſime dum oēs ad deū ſuis exem/
plis attraxit. et fuit eciā fame latiſſie̅
dum vſqꝫ ad fines terre noīs eiꝰ fama
ꝑuenit. Primū dicit eū altiſſimū in ſa
lutari ſciā ſibi celitus inſpirata. Scd̄m
oſ̄t eum ſanctiſſimū quantū ad vitam
Terciū oſ̄t eum clariſſimū quantū ad
honoris eius famā. ¶ Deſcribit᷑ ergo
quantū ad cōtemplacōem altiſſimā. cū
dicit᷑ Suꝑ omnes celos ipm̄ cōſiderat.
Scd̄o deſcribit᷑ quantū ad cōuerſacōez

f1

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſanctiſſimā cū dicitur Et lumen illius
Tercō deſcribit̄ ꝙtum ad nos eius fa
mā. cū infertur ſup terminos terre. ſic
eīm alte de criſto conſiderauit ꝙ oīa cōſi
deāta trāſcendit. et in ipſū lumen eter
nū aſpectum ſue cōſideācōnis infixit.
Unde ꝫ dixit In pncipio eāt ūbum ꝫc̄
hoc eīm cū ꝗdā platonicus phūs legiſſet
ſicut Augg refert. dixit. ꝙ aureis lr̄is
ſcribi deberet et poni in altū ſup eccliē
fores. vbi ab omnibꝫ legi poſſet. et dt
Augg. ꝙ ſi alcius intonuiſſet totꝫ mū
dus nō capet. et eciā ſicut īchoauit vix
ꝑcipit mūdus oīs. Nā ꝑpter hanc alti
tudinē aſſilātus ē aqle. q̄ irreūberatis
ocul̄ ꝑſpicit ſolem in rota. ¶ Dicamꝫ
ergo ſup oēs celos ipſū conſiderat. alta
ꝗdem conſideracio. ſed n̄ ſic alta foēt nū
ꝙ ad bonū vltimū ſua cōſideācō ꝑueīſſet
n̄ eīm nrā cōſideracō oēs tranſeat crea/
turas nō perueīt ad creatricē eſſenciā.
Sed nūquid dū ſup oē celuꝫ cōſideāuit
omnē creaturā tranſcēdit. dico ꝙ ſic:
Nā celum ē multiplicit̄ dictū. eſt eīm ce
lum corꝑale. celū rōnale. celū intelligi/
bile. et ē celū ſupſubſtāciale. Nā ṗmuꝫ
ē corporea c̄atura. ſcdm celuꝫ eſt huāna
natura ſiue aīa. terciū celū eſt angelica
natuā. ſed quātū celum ē diuina natuā;
Dico ꝙ ṗmuꝫ celū eſt mateīale ſiue cor
porale. ꝫ hoc celum ē multiplex. nā na
tura perſpicua oīm celorū eſt cōmunis
materia. et hec natura ī duplici ē drā.
Nā natura ꝑſpicua ā eſt luīs datiua. ā
eſt luīs receptiua. ſi eſt lumīs datiā ſic
eſt in triplici drā. Nam natuā ꝑſpicua
luīs datiua. aut eſt multiformis mota.
ā informis nō mota: tercia drā eſſe nō
potuit in natura. vt eſſet natura ꝑſpi/
cua multiformis non mota. eo ꝙ multi
formitas ad motum diſponat. Si ergo
natuā ꝑſpicua ſit multiformis et mota
ſic eſt in celo ſidereo. ſidereū eīm celum ꝫ
eſt multiforme per totū. et eſt multifor
me per motum. Nam plus eſt de aggre
gacōne lucis in ſiderio corꝑe ꝙ ſit in a/
lia parte celi. et ſtella eciam a ſtella dif
fert in claritate. ſi vero natura ꝑſpicua
eſt vniformis et mota. ſic eſt in celo aq̄o
ſiue pocius criſtallino. Nam celum a
queum eſt vniforme per totum. et in ō
nibus ſuis partibus equaliter luīoſū.
et eſt vniforme motiuum Vn̄ ꝗuis ce/
lum ſideriuꝫ nō dicat̄ ṗmum mobile ſe
cūdum phūm. quantū ad apparenciam.
criſtallinum tamen celum eſt mobile ṗ
mum ſcdm exiſtenciā. Si autē natura
perſpicua eſt vniformis non mota. ſic
eſt in celo empyreo. Nam empyreum
celum qd̄ eſt celorum oīm ſūmum et vl/
timum eſt vniforme per totum. quaſi
in omnibus ſuis partibus luminoſū.
et eſt omnino immotum. Si āt natuā
ꝑſpicua eſt luminis receptiua. hoc non
poteſt eſſe niſi duobus modis. Aut eīm
recipit lumen a ſuperiori. ſiue per pri
mum. aut ab inferiori ſiue per poſte/
rius Si a ſuperiori ā cum ardore. aut
ſine ardore. ſi ſine ardore. ſic eſt celum
olimpium. ſi vero cum ardore. ſic eſt ig
neum. Si autē recipit lumen ab infe/
riori ſiue per poſterius. ā ē cōiunctum
ſupiori pti. et ſic eſt celum ethereum. ā
ē cōiunctum inferiori. ſic ē celum aereū
Aqua vero qꝛ non vndiqꝫ terrā cingit
celum dici non meruit. De hijs enim
celis plena eſt tota ſcriptura. Laudate
inquit ṗs. laudate eum celi celorum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et aq̄ q̄ ſup̄ ce ſunt ꝛc̄·Om̄es eũ hos ce
los btũs Jo· trãſcēdit nec ita ſubſiſtit
qꝛ ſic neceſſe fuit·Nam cõſtat oē corpꝰ
eſſe cõpoſitũ· et cõſtat ꝙ vbi cõpoſitio·
ibi diſſolucõ ĩtelligi eē p̄t·qꝛ nõ p̄t eſſe
quo magis excogitari non valet·Int̄
corꝑa igitꝰ deus querendus nõ eſt·ergo
ad querendũ deũ vltra oē corpꝰ eundũ
eſt·Itē omne qd̄ cõpoſitum ē ſuis com
ponētibꝰ·ſaltē ſcd̄m naturã poſterius
eſt·ſed om̄e corpus cõpoſitum eſt·ergo
nullũ corpus ſimpliciter p̄mũ eſſe neceē
eſt·nullũ corpus igitꝰ deus eſt ergo nec
int̄ corꝑa querēdus eſt deus·Itē oē cor
pus eſt maiꝰ bonũ ꝙ ſit ſpc̄·ſed d̄s ſum/
mũ bonũ eſt·ergo int̄ corꝑa q̄rendꝰ nõ
eſt·Vñ et ſũmi ph̄i dũ deũ q̄ſierũt·oĩa
mũdi corꝑa trãſcenderũt·Vñ Epicuri
fuerunt ſtultiſſimi dũ ſummũ bonũ in
voluptate corꝑis poſuerũt·quĩ ſummũ
bonũ eſſe p̄t qd̄ viliſſimũ ē et fetidiſſimũ
qd̄ tã breuiſſimũ bonũ ē·nõ ergo ſum
mũ bonũ inuenitꝰ in gn̄e corꝑm·cũ tale
bonũ ſit infimũ·Vñ dr̄ in Job·ꝙ non
inuenitꝰ in t̄ra ſuauiter viuenciũ·ſ·ſũ/
mũ bonũ et in Can·dr̄·In lectulo q̄ſiui
ꝑ noctē quē dili·aĩ·me·q̄ il·et nõ inueĩ
Quid eſt eñ in lectulo querē·ñ in bonis
carnis quieſcere·ſed xp̄c nõ inuenitꝰ in
carne·nõ in requie ſed pocius ĩ labore·
Vñ dr̄ luce·iiij·ꝙ q̄ſierunt eũ inter cog
natos et notos et nõ ĩuenerũt·Scd̄m
celũ eſt rõnale·rõnalis aĩa ipſa in qua
multa celantꝰ·ſ·dĩna ſecreta·Nã ipſam
aĩãz eſſe celũ Gre·ꝓbat hoc mõ·Deus
inq̄t in Pſa·dt̄ Celũ m̄ ſedes eſt·et in
Sap̄·dr̄ Anima iuſti ſedes eſt ſapiē·
et cõſtat deũ ſummã ſapienciã eē·ergo
ſi ſapiã deus eſt et ſedes dei celũ eſt·et
aĩa iuſti ſedes eſt ſapiē·aĩa igitꝰ eſt celũ
Vnde de iſtis ſcĩs Aplĩs dr̄ in p̄ſ·Celi
enarrãt glãz dei·et iterũ v̄bo do·celi f·
ſunt et licet hij celi p̄mis ſint longe no
biliores·et qꝛ viuentes·et qꝛ ſcientes
vel ſencientes·et qꝛ intelligentes·ſunt
tñ multum a ſũmo bono deficientes·et
ideo qui ſummũ bonum vult inuenire
oportet oēs hos celos tranſcendē·Nam
cõſtat ꝙ rõnalis aĩa non eſt ſcd̄m ſe res
ꝑfecta·Vnde nec merecꝰ dici pſona·qꝛ
pſe ens nõ eſt ſed tamꝙ ps ad alterũ ē·
et minus ipſo toto aliqd̄ h̄ēt·ergo non
ſummũ bonũ eſt·qꝛ ad ſui cõplementũ
aliquo indiget ſine quo ꝑfecta non eſt·
Nam in tantũ eſſe in corꝑe ſibi natuãle
eſt·vt ab eo ſeꝑata·eciã ipſa viſione di
uina a corꝑe qñ appetitũ ſꝑ ad illud ha
beat ꝛ neq̄at ſeꝑari·Vnde nõ p̄t eciam
beatitudine ipſa eius appetitus om/
nino cõpleri·niſi cõtingat eã corꝑi reu
niri·Cũ ergo deficiat a ꝑfectione ſũma
nõ eſt q̄renda in ea ſumma eſſencia·ſed
eſt penitus trãſcendēda Vñ docꝫ Auggꝰ
ꝙ aĩa volens ad deũ aſcendē dēt oĩa ex
teriora dimittē et ad ſeipſam redire·et
ſe ſup̄ ſe eleuare mentis acie·et ſic ſum
mũ bonũ p̄t vidē·Itē oĩs affectio q̄dã
paſſio eſt·ſed in ſũmo bono ñlla paſſio
eſſe p̄t·ergo nec in eo affectio vlla eſt·
ergo aĩa q̄ tam varijs affectõnibꝰ et tã
cõtrarijs plēa eſt·deꝰ eē nõ p̄t·qꝛ ſi ſic
eſſet·ſimul et ſemel eſſet·et nõ eſſet qd̄
oĩno impoſſibile eſt·verũ qd̄ ab aliquo
eſt primũ eſſe nõ poteſt·Int̄ aĩãs ergo
deus q̄rendꝰ nõ eſt·ſed aĩãs trãſire oꝫ·
vnde dicebant paſtores·luce·ij·Tran/
ſeamꝰ vſqꝫ bethlehē·id ē vſqꝫ ad p̄riãz
vbi eſt reſurrexio vera·Intꝑretatꝰ eñ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

domus panis. et ſequit᷑. et videamus
hoc verbū qđ factū eſt. niſi cū homo oīa
iſta creata tranſcenderet. deū videre nō
poſſet. q2 ſicut dicit Damaſcenꝰ. Deus
nō eſt aliquid enciū ſed eſt ſuꝑ oīe ens
Unde ſtulti fuerunt phī. qui dicti ſunt
Stoyci. qui ſummū bonū poſuerūt in
virtutibus animi. ¶ Terciū celū eſt
intellcūale. et tale celū eſt ipſa natura
āgelica. in qua multa celant᷑ dīna ſecta.
et de hoc celo exponit Augꝰ. Geñ. i.
In pñcipio čauit deꝰ celū et terrā. id ē
ipſam nāꝫ angelicā. et q̃tuor elemētorū
materiā. et hoc eciā p̄t accipi illud Job
Spūs dñi ornauit celos. nonne angeli
vere dūr celi q̃ ſunt nature ſublimitate.
tā alti tā obidientia volubiles. et tā in
oībus virtutibꝰ virtuoſi. ꝙ iſtos celos
cōſtat natura eſſe mirabiles. quia ſicut
Gregꝰ docet et ꝑ ſe notū eſt. Si illi ſpē
mutabiles ñ fuiſſent nunꝙ̄ ab arce ſub
limitatis ſue cecidiſſent. dū ergo eorum
aliq̄ ceciderīt. ſe mutabiles eē argumēto
infallibili oñderunt. verū qđ mutabile
actu vel potēcia eſt. ſummū vtiqꝫ bonū
non eſt. q2 illud oīno incōmutabile eſt.
ergo vltra hos celos oēs deꝰ nr̄ q̄rendꝰ
eſt. Vñ Anima ſcā dicit in Can. Surgā
et circuībo ciuitatē. q̄rā quē di. a. m.
Sequit᷑ Inuenerūt me vigiles ciuitatis.
id ē ſcī angeli qui ſunt cuſtodes nrī. et
ſequit᷑ Cum ꝑtranſiſſem eos inueī quē
dili. a. m. Hos igit᷑ celos oēs materiales
et intellcūales et rōnabiles. trāſcendit
btūs Jo. vt deū verū oñderet. ſicut ex
ſupioribꝰ pꝫ. ¶ Quartū celū eſt ſuꝑ/
ſubſtanciale. et eſt hoc celū ipſa ſumma
natura q̄ deꝰ eſt. et de hoc dr̄ Yſa. xiiij.
Aſcendā in celū et ponā ſedem meā ad
aquilonem et ero ſimilis altiſſimo.
Conſtat ꝙ lucifer qui hec dicebat ī celo
ſūmo erat. vltra qđ celū aliud vllū erat
ergo dum ſuꝑ̄ ſe aſcendere volebat. nō
aliud ꝙ̄ diuinā excellenciam appetebat
quā ſuꝑ̄ ſe eſſe videbat. hoc celū beatus
Aplūs nō trāſcendit ſed vſqꝫ ad ipſum
mētis oculū eleuauit. et dum ī illū ſue
mentis intuitum infixit. exultauit. et
dixit. In pricipio erat v̄bū. quantum
ad verbi eternitatē. et v̄bū erat apud
deū. quantū ad ꝑſonalitatē. et deꝰ erat
verbū. ꝓpter ſubſtācie vnitatē. hoc erāt
in pricipio apud deū. ꝓpter eorū ſum/
mā eq̄litatē. Unde ſtatim addit. de v̄bi
oīpotencia. Omnia ingt. ꝑ ipm facta
ſunt zc̄. bene ergo dicit᷑ de beato Jo. ꝙ
fuit Aquila ꝓpter ꝑſpicacitatē in viſu
Vñ dr̄ Job xlix. Oculi aquile de longe
ꝓſpiciūt. et ibidē. Nunq̇d ad p̄ceptum
tuū eleuabit᷑ aquila. et in ar. pc. ni. ſuū
Sequit᷑. et lumen illius. in quo oīno
eius vita ꝑfecta qua fulſit velud lumē
in dei eccleſia. quis cū vita et doctrina
ſic illuminauit eccleſiam. Nota ergo ꝙ
lumen habet ſublimitatē in ſitu. recti/
tudinem et velocitatē in motu. pulchri
tudinē in aſpectu. et dulcedinē in effcū
Sic et btūs Aplūs ſublimis et altus
fuit in vita. rectus in iuſticia. et velox
in obedientia. pulcher in eloquēcia. et
dulcis in mīa. ¶ Dico ꝙ lumē ſublimi
tatē habet in ſitu. nam q2 natura lūoſa
et opaca et diaphana ſunt ex oppoſito cō
diuiſa. cū opaca natura locū teneat infi
mū et diaphana occupet mediū neceſſa
rio lūoſa occupat locū ſūmū ſicut pꝫ
ad ſenſum. Vñ Augꝰ dicit. ꝙ lumen eſt
corpus ſubtiliſſimū. et inter corpa oīa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſummū optinet locū ; quid em̄ celo ſub
limius ? ſed celū ex luce eſt factum ſicut
apte patet in corꝑibus ſiderū . lumen
ergo eſt corpus altiſſimū. Vn̄ ſapiā dei
in Eccl'. dicit Ego feci vt ī celis orire(tur)
lumen indeficiens ; ſic et btūs Johēs
fuit vita altiſſimꝰ. et ꝑ ceteīs diſciplīs
a xp̄o magis dilcūs . Vn̄ ꝓpt̄ excellen/
ciam dr̄ diſcipulus quē diligebat ihc̄ ;
et de eius excellencia et ꝑrogatiā ſcita/
tis eius quere infra in ſermone ſcd̄o .
Scd̄o lumen hēt rectitudinē et velo
citatē in motu . lumen em̄ recte ꝓcedit
nec ꝑ curuum incedit ſed q̄ſi ſubito vn/
diqꝫ ſe diffundit . Vnde Augꝰ dicit . ꝙ
rectilineus eſt inceſſus luīs et tam cito
vniūſa ꝑtranſit : vt mora cōprehendi
nō poſſit. Vnde dicitur Abacuc vltimo
ſcd̄m aliam lrām. In lumīe iacula tua
ibunt et ſplendore fulgoris annorū tuo
rum. q̄ſi dicēt ſicut lumen citiſſime cur
rit : et repente vniūſa ꝑtranſit ſic et di
uina iacula ſubito dum nō credunt(ur) ho/
minē ꝑcuciūt et occidūt ; fuit ergo bea
tus Johēs in motu rc̄iſſimꝰ. nō curuꝰ
nō tardus ſed velociſſimꝰ. Nam ad xp̄i
imperiū terras ꝑcurrit. maria trāſijt
alpes tranſuolauit et in redarguēdo et
in miſerēdo ſꝑ rc̄iſſimꝰ fuit. Nōne ipſe
eſt q̄ ad ꝑmū ſaluatoris impiū relictis
retibus et prē ſecutꝰ eſt dn̄m. Nōne hic
eſt q̄ cū Aplō Petro Actuū. iiij. rn̄dit
pricipibus ſacdotū. Si iuſtū eſt in con
ſpectu dei vos pocius audire q̄ȝ deū iu
dicate. Non em̄ poſſumus q̄ audiuiꝰ et
vidimꝰ nō loqui. et q̄nto eiuſdē ſimilit(er)
Nōne ipſe eſt qui domiciano ſuadēti vt
xp̄m negaret : libera voce rn̄t Obedire
oꝑtet deo magis q̄ȝ hoībus . ꝓinde nec

dn̄m xp̄m negabo nec a p̄dicacōne noīs
eius quieſcā donec cōſumē curſū miniſ
terij quē accepi. Habet eciā lumē pulc̄/
tudinē in aſpectu. quid em̄ pulchrius ?
q̄d oculis ſanꝰ et dulciꝰ. vn̄ Damaſcenꝰ
dicit ꝙ lumē pulc̄tudo eſt oīs creature.
aufer inq̄t lumen et cuncta in tenebris
erūt vt ꝓpriū nō poſſint monſtrare de
corē. Vnde dicit Eccl'. xi. Dulce lumē
et delcābile eſt oculis vidē ſolem Sic et
btūs Johēs pulcher fuit totus Nā pul
cher fuit corꝑe. pulcher in ſermōe. pul/
cher in oꝑe et pulcher in cōuerſacōne .
vt p̄t ei dici illud Can. Totus pulcher
es dilcē mi . q̄s pulcher vt hic amabilis
deo ? quis tāta mundicia carnis fulſit ?
quis tāta prudēcia mentis emicuit ? q̄s
tanta eloquēcia ſplenduit et q̄s tāta carī
tate in xp̄o exarſit ? Vnde de eo potuit
dicē xp̄c illd̄ Can. Dilcūs meꝰ cādidꝰ
et ru. cādidus ꝑ ūginitatē. rubicūdus
ꝑ caritatē ; elcūs ex mili. ꝑ intimā ad
xp̄m familiaitatē. Quis eſt cuiꝰ hodie
vita luceat ? q̄s eſt q̄ mūdus viuat ? q̄s ē
qui dei amore ardeat ; plꝰ amat(ur) hodie
mūdus q̄ȝ xp̄c Vnde Aplūs Oēs q̄ ſua
ſūt querūt nō q̄ iheſu xp̄i Vis vidē quō
ſplendēt Audi ꝓphetā. Corrupti ſunt
et abhoīa. facti ſūt nimis . Quarto
lumē hēt dulcedinē in effectu Nā ſicut
tenebra cauſa eſt meſticie ſic lumē cauſa
eſt leticie Vn̄ dicebat ille Thobias. v.
Quale m̄ gaudiū eſſe p̄t qui ī tenebris
ſedeo et lumē celi non video ? ſic beatus
Aplūs fuit peccātibus nō amarus ſed
dulciſſiꝰ et benignꝰ. Ad cuiꝰ ꝓbacōez
ſufficiat ponē hoc exemplū . Cum em̄
ſemel ipſe quendā iuuenē cōuertiſſ(et) et
eū nutriendū et docend̄ cuidā epiſcopo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

commendaſſet. et poſt aliqđ tempus re
diſſet et de iuuene quereꝛ̄et q̄liter ſe hr̄et.
Epiſcopus ei rn̄dit Dn̄e pr̄ ille iuuenis
de quo queris me reliquit ad latrones
ſe trāſtulit. in tali monte cū illis degit
Et factus eſt pꝛīceps latronū homines
tranſeuntes oēs occidit Ac aplūs dum
iſta audiuit ingemuit. et ad Ep̄m ait.
Non bonū paſtorē dimiſi nec bn̄ ouem
tibi cōmiſſam ſeruaſti . concitus ergo
Aplūs. equū aſcendit et ad montē vbi
ille ſtabat feſtinus acceſſit. Ac iuuenis
dum patrē venientē aſpexit . in tantū
erubuit ꝙ equū mox aſcendit et fugit.
Ac pr̄ pius et ſenectutis oblitus. equū
calcaribus fortiꝰ ꝑurgebat. ac pia voce
et querula poſt eū clamabat. ve q̄d amā
tiſſime fili patrē tuū fugis. ve q̄d ſenē
hoīnem expauēſcis ſiſte gradū fili kme
et patrē tuū ne fugias. tibi em̄ ꝓmitto
ꝙ ꝓ te rōnem reddam. et deo ꝓ te ſatiſ/
faciam. qđ dum ille audiuit patrē plo/
rantē nō fugit : ſed ad eum rediȷ̄t et ve
niā poſtulauit. Ac ille manū eius cum
qua multos occideāt. pio ore deoſculās
ꝓ eo deuote orauit . et veniā impetra/
uit. ſecumqꝫ reduxit. et ꝑfectū virū eū
fecit. qꝛ ergo tam excellentis vite et ſcīſ
ſime extitit. ideo deus eum famoſiſſim̄
fecit. et nomē eius vſqꝫ ad mūdi termi/
nos dilatauit . Vnde bene dictum eſt .
lumen illius ſuꝑ omnes terminos īre.
ipſe benignus Aplūs noſter aduocatꝰ
ſit in celis apud xpꝛiſtum. cui fuit di/
lectus Amen .

Item de eodem .

Qui diligit cordis mundiciā ꝓpī
graciā labiorū habebit amicū re/
gem. ꝓuerbi. ſcđm ꝙ docetꝛ in Ethicis
Sicut non dr̄ eſſe fortis qui mala ſuſti
net. qꝛ ſic latrones fortes dici deberent
qñ tot ꝑicula ſuſtinēt. ſed ille fortis me
rito dici deberet. qui paciens eſt et hoc
ipſo gaudet. vnde valde nōbiliter dicitꝛ
Qui diligit cordis mundiciā ꝛc̄. nō eīn
ꝓpꝛie mundicia dici dēt niſi q̄ ex fonte
dilcōnis veniēs placere ſatagit deo ſoli
Nam multi ſepe cōtinent et ab actibus
carnalibus abſtinent . et ſepe virgines
carne manent et tn̄ virtuoſi dici nō dn̄t
niſi amore virtutis et odio viciȷ̄ moti .
placere ex hoc ſatagunt deo ſoli . In
verbo ergo ꝑmiſſo btūs Aplūs cōmen
datur a tribꝫ. Primo ab vtriuſqꝫ hoīs
puritate . Scđo ab oris affabilitate .
Tercō a xp̄i familiaritate. Et eſt attē/
dendum . ꝙ primū et ſcđm diſponunt
ad terciū . Nam miniſtri mundicia et
affabilis eloquencia. diſponit ad regis
amicitiam. Nam ſi turpitudo et inmū
dicia et praua eloquencia ſeruū faciunt
odioſum . cōſtat per cōtrarium ꝙ vera
mundicia. et gracioſa eloquēcia. gratū
eū faciunt et acceptum . Cōmendatur
ergo Aplūs ab vtriuſqꝫ homīs ꝑfecta
mūdicia cū dicitur . Qui diligit cordis
mūdiciam. cōmendatur a gracioſa elo/
quencia. cū adiungitur. ꝓpter graciā
labiorū . cōmendatur et a ꝑfecta regis
amicitia cum infertur. habebit amicū
regem. quaſi diceret . qꝛ mundiſſimus
fuit in mente. qꝛ mundiſſimꝰ ꝑmanſit
in carne. quia gracioſus fuit ī ore. ideo
dignus fuit regie amicitie . ſed quia de
eius aīcitia ſub lucis figura. et de eius
eloquencia aliq̄ pauca dicta ſunt ſupꝛa
Nunc de ſola regis amicitia ex vera di/
lectione creata. ſit ſermocionatio noſtra

¶ Nōndū eſt ergo ꝙ vera amicitia ex
ſeptē maxīe cognoſcit᷑: q̄ in hac amici
tia dei ad Johēm fuiſſe cōprobant᷑. nā
tunc amicitia cognoſcitur eſſe veā ſi ſit
vtriuſqȝ dilcī mutua fāiliaritate cōiūcta
ſi ſecretorū oīa cōſcia ſi ab eodē velle et
nolle nō diſſona ſi theʒauri cōmēdacōe
ꝓbata ſi in adūſis ſit fidelis inuenta ſi
ſit ſempiīnali patrocinio cuſtodita et ſi
ſit tp̄is diuturnitate cōtinua. Dico ꝙ
amicitia oñdit᷑ eſſe vera ſi fuit vtriuſqȝ
dilecti mutua fāiliaritate cōiuncta. Nā
ꝓpriū eſt amoris vt eū quē diligit tota
cordis affectione conſtrīgit et ſibi eum
applicare ſp̄ cōtendit et ſicut eū ſemper
hēt pñtē in corde ſic ſi poſſibile ſit pñs
ſit in corpore. vñ hec eſt rō nālis quare
brachia illa āplexant᷑ et ſibi applicare
nitant᷑ q̄ corde diligunt᷑ qꝛ vt cordi tāꝙ̄
ſue vite et motus principio ſeruire et
placere valeant. illa ſibi vt poſſibile eſt
applicare laborant q̄ pncipiū ſuū amāt
Eſt ergo familiaritas vere amicitie ſig
num et p̄t eſſe ſignū certiſſimū ſi ſit int̄
ꝑſonas vbi nulla duplicitas vel ſimula
tio hēt locū. verū dñs maiorē familiai
tatē Johanni p̄ ceteris diſcipulis oñde
bat ⁊ cōmēdabat qđ non ſimulabat nec
duplex erat. ergo tantū eum amabat
quantū ſe diligere oñdebat. ex quo ſeq̄
videbat᷑ ꝙ eum p̄ ceris diligebat. vnde
narrat᷑ de eo in eccleſia. ꝙ ipſe eſt diſci
pulus qui p̄uilegio amoīs p̄cipui ceťis
alcius a dño meruit honorari. nōne in
ſignum dilcōis precipue dr̄ Exo. xxiij
de Moyſe. loquebat᷑ inq̄t dñs moyſi fa
cie ad faciem ſicut ſolet homo loqui cum
amico ſuo. ergo ſi conſolatio mutua eſt
vē aīcitie ſignū. quē credis xp̄o ſic fi-
delem amicum vt hunc ſanctum Aplm̄
Nonne ipſe eſt qui ꝓcul ſtantibus alijs
aſtitit et q̄ in dm̄ ſinu in cena recubuit.
vbi tantū de diuina dulcedine bibit. ꝙ
poſtea oībus habunde effudit et totam
eccleſiā irrigauit. Quare rō manifeſta
cōuincit ꝙ amiciſſimus xp̄iſto fuit.

¶ Scd̄o ſignum in vera amicitia eſt ſi
ſit ſecretorū oīm cōſcia; Nam inter oīa
corp̄is mēbra cor eſt pncipaliſſimū mē
brorū. ſic ꝙ oībus alijs influit vitā et
motū. Nam maxīe in corde aīa reſidet
et p̄ illud maxīe ſuas opacōnes exercet
igit᷑ qui cor ſuū alteri dat. omne ſuū eē
omne ſuum poſſe. oīne ſuum ſcire. oīne
ſuum velle. omne ſuū nolle et omne ſuū
viuere illi donat Sʒ qui oīa ſua ſecreta
altei maīfeſtat: cor ſuū integrū illi dat
ergo illū ſicut cor ſuū amat. igit᷑ reuela
tio ſecretorū eſt ꝑfecte amicitie verū ſig
num ꝓpter qđ dñs dicit in Jo. Jam
nō dicā vos ſeruos qꝛ ſer. neſc. qđ fa. do.
eiꝰ. vos aūt dixi amicos ⁊c; cōſtat ergo
ſi reuelatio ſecretorū eſt amicitie ſignū
illū magis oñt amicū cui amplius fuit
reuelatū. Sʒ cōſtat ꝙ plura et maiora
fuerunt reuelata iohanni ꝙ̄ alicui alij.
fuit em̄ inſignitus p̄uilegio amoris p̄-
cipui. Nonne ipſe eſt qui cū petro et ia
cobo ad puellā mortuā introiuit. nōne
ipſe cū eiſdē in tranſfiguracōne dm̄ fuit
nōne cū eiſdē in vltīa dm̄ orōne vbi ſan
guinē ſudauit. iſte Aplūs affuit? nōne
ip̄e eſt a quo pnceps Aplōrum Petrus
tamꝙ̄ ſecretario dei in cena de ꝓditore
dm̄ requiſiuit. cui eciā ſoli proditorem
dominus reuelauit. cui omnē ſtatum ī
Apo. eccleſie dominus oſtendit. nōne
ipſe eſt qui de xp̄o tam ſublimia. tam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſingularia in ſuo euangelio eructauit.
et ſicut aquila ceteris alcius euolauit.
Reſtat ergo ꝙ amiciſſimꝰ criſti fuit
Tercium ſignum vere amicitie eſſe ꝓ
batꝰ ſi aīcitia in velle et nolle nō diſſo/
nat. Nā ſic patet ex Actuū hiſtō. in ve
ra amicitia eſt coꝛ vnū et aīa vna. ſed ī
vna eadēqȝ aīa voluntas eſt vna. et a
ſeipſa n̄ diſſona. n̄ cōtraria. n̄ diuerſa.
ergo et in vera amicitia n̄ eſt inť volun
tatem et voluntatē diſſonancia. ſed ſū/
ma cōcoꝛdia. Unde narrat Auguſti. ꝙ
quendā amicū habuit quem tm̄ dilexit
ꝙ firmiter credebat ꝙ in duobus coꝛpi
bus vna eſſet aīa. Ille ergo dei aīcus
eſſe cōuincitꝰ qui diuinam voluntatē in
omnibꝰ ſeqͥtͬ. et a quo precepta dīna
q̄ diuine voluntatis ſunt veriſſiā ſigna
in omnibus obſeruanť. Vn̄ dr̄ Io. xv
Vos amici mei eſtis ſi fe q̄ pro. vobis.
At beatus iſte Aplūs diuina imperia
ſic in oībꝰ obſeruauit. ꝙ nec a modica
ꝓcep cōe eius receſſit. amiciſſimꝰ ergo
dei fuit. Nōne ipſe ē qui ſuas nupcias
dereliq̄t. prēm cum rebus cōtēpſit qui
in dolium feruentis olei miſſus fuit.
qui in pathinos inſulam relegatus ex
titit. et tn̄ nūq̄ a diuina voluntate re/
ceſſitꝰ. ¶ Quartum ſignū vē dilcōnis
eſt. ſi amicitia ſit alicuius theſauri cō/
mendacōne ꝓbata. nō enī cōmittit hō
theſaurū ſuum et maxime illum quem
habeat cariſſimū. niſi ei quē verū eſti/
mat eſſe amicum At xp̄s qui coꝛda cog
noſcebat. nec ī amicitia errare valebat
iohāni qꝛ ꝑcipuū habuit matrē q̄ eum
poꝛtauit cōmiſit. igiť amiciſſimū ſibi
eſſe cognouit. Vn̄ dicitꝰ Io. xx. Vides
ihc̄ mrēm et diſcipulū quem diligebat
ait matri ſue. Ecce filiꝰ tuꝰ. deīn dicit
diſcipulo Ecce mr̄ tua. Nō q̄ntum dn̄s
eū amabat. Nam in ſūmo doloꝛe erat.
ita vt nullius hoīs doloꝛ ſibi cōpari va
leat. ⁊ tn̄ ſue beatiſſime mrīs obliuiſci
nō poterat. ſed illi maxīe cōdolebat. et
ideo eā ſuo amantiſſiō cōmendabat Et
q̄d mirū ſi ſic eū amabat. nōne ipſa no
biliſſiā creatura erat. nōne ipſa ſuꝑ oēm
craturā grā dei fulgebatꝰ immo tāta pu
ritate fulſit ſic Augꝰ dt. vt maioꝛ ītelli
gi ſub deo nō poſſit. et Ber. Ultra q̄d
dici valeat dīne ſapīe penetrauit abiſ/
ſū. ita vt q̄tum poſſibile fuit ſn̄ pſoāli
vnione illi luci videatur tota immerſa
Quia ergo tanta rectitudīe erāt xp̄s vt
oē bonū eo mō quo debebat amaret. ip
ſā p̄ creaturis aliꝭs diligebat. et ipſa the
ſaurus ſpecialiſſimꝰ erat. ergo ille cui
eam cōmendabat amiciſſimꝰ illi erat.
¶ Item oīs hō docente natura et inſti
gante. et eciā deo hoc mandante mrēm
amat ⁊ prēz. eo ꝙ ab vtroqȝ ſumit ſub
ſtancie ſue ꝑtem. ⁊ dilcō maioꝛ naturāli
ť eēt. ſi totū ab vno reciꝑet. qꝛ amoꝛ q̄
tunc diuiſus eſt. in vnū ſolū ꝑncipiuȝ
ſe vniret At xp̄s fabricā ſui coꝛꝑis a ſo
la mrē ſuſcepit. qꝛ in terris prēm non
h̄uit. ergo totū amoꝛē vtriuſqȝ ꝑntis ī
eā ſolā refudit. et plus eciā ſcd̄m natu
rā eā dilexit q̄ vnq̄ āq̄s mrēm amauit
qꝛ ex ſola mrē preter eū nullꝰ aliꝰ na/
tus fuit. Cū igiť ſpecialiſſimū iohānē
habuit ergo maxīe ipſū dilexit. cum eā
tā feruide cōmendauit. nā dr̄ in Eccl.
ꝙ amico fideli nulla eſt cōꝑacō. et non
eſt digna ponderacō argenti ⁊ auri cō/
tra bonitatē fidei illius. Vn̄ de hac cō/
mēdacōē ſic ait Ber. Petro cōmittitur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

eccleſia. iohanni maīa. illi tumultuoſa
negocia. iſti quieta. Illi atria et veſti/
bulum et altaria ſanguinū. Iſti altare
iucenſi et ſancta ſanctorū. ¶ Quintū
ſignum vere amicitie eſt. ſi in aduerſis
ſit fidelis inuenta. nam ſicut dr̄ ī Eccľ.
Eſt amicus ſocius menſe. ſed nō pma/
nebit in die neceſſitatis. immo tales vt
plurimū ad īimicitiā cōuertunt᷑. dū for/
tuna pdit᷑ et aufert᷑. tales eñi non ſunt
amici pſone ſed fortune. Boecig. quem
fortuna amicū fecit. infortuniū faciet ī
imicū. Poeta. Tpe felici multi nuāt᷑
amici. Dū fortuna perit. nllus amicg
erit. Verus amicus igit᷑ eſt ille q̄ in tē/
pore tribulacōnis amico nō dee᷑. immo
tunc maxime verus amicus pbat᷑. q2
tūc amico maxīe ille eget. Poeta. Vera
fides miſerū nō dedignat᷑ aīcū. Verus
amor tantū neſcit amena ſequi. Eccle.
Si poſſides amicū in temptacōne poſ
ſide illum. et nō facile credas ei. Mani
feſtū igit᷑ eſſe cōuincit᷑ q͞ verus amicus
in ſolis aduerſitatibg cōprobat᷑. Sz xp̄c
in tribulacōibg Iohī nunq̄ defuit. ſed
ſemp affuit. Vñ eum a veneni piculo
liberauit. a feruore olei illeſum ſeruauit
in ſua relegacōe ſolacium ei impendit.
q2 tunc ei apocalipſim reuelauit. et eū
qui ipſū relegauerat illo āno occidit. z
cū honore dilectū ſibi aplm̄ ad Epheſū
reuocauit. Cōſtat ergo q͞ ītime eū ama
uit. lege eius hiſtoriam. et. narra.

¶ Sexto verum et certum ſignum eſt in
amicitia. ſi ſit ſempiternali patrocinio
cuſtodita. nam multi ſūt qui ſepe mag
na faciunt. in multis periculis amicis
aſſiſtunt. ſed aliquādo in fine deficiunt
qd̄ vtiqȝ eſt ſignū amicitie impfectum

Unde de vero amico dr̄ in Eccľ. Ami/
cus ſi pſeuerauerit fixus. id ē in aīcitia
firmus: erit tibi q̄ſi coequalis Nō tal᷑
amici huius diſcipuli et mgr̄i quin po
cius eū intime amauit q͞ nō ſolū eū in
vita ab omni malo ſeruauit. nec eum
in aliquo pati ſiuit: ñ pmiſit vt ī mor
te pati dolorē debuit. O mira et ſtupē
da dilectio. Nam ipē dn̄s q̄ omēs ſuos
filios tantis malis in hac vita ſua ex//
poſuit. et tam duris penis eos affligi
in morte pmiſit. nec ſeipſū a dolorē mor
tis liberauit. et omnis paſſionis exti/
tit alienus. Nam cū eſſet fere cētū an/
norū dn̄s ai apparuit. z ipſū ad celeſte
cōuiuium inuitauit. Veni inq̄t dilecte
mi. q2 tps eſt vt cū frībus tuis epule/
ris. Cumqȝ ille poſt dn̄m ire cepiſſet. a
it ad eum dn̄s. In die reſurrectionis
mee venies ad me. tunc illa die miſſam
cantauit. populo pdicauit. et videtibg
cūctis foueā quā fecerāt parari ītrauit.
et maībus ad celum eleuatis ſic ait. A
mor tuus domīe iheſu concupiſcencias
in me excitauit eternas. ſcio eñi domiē
quia deſiderabam videre te. nūc a te in
uitatus gracias tibi ago. et ſplendor de
celo nimia venit. et ipſū circūdedit. et
cum ipſo lumine in celum aſcendit. et
q2 poſt eius aſcenſum nichil niſi māna
in monumento īuentum fuit. nulli du
bium ſit. q͞ cū corpore celum aſcendit.
qd̄ ſignum fuit ineſtimabilis caritatis.
Ad qd̄ enim dn̄s corpus ſui dilectiſſimi
abſcondiſſet vt venerābile cum alijs ſan
ctorū corporibus haberi nō poſſet: cum
veneracōne precipue dignū eſſet. eo q͞
inter oīa corpa ſanctorū mūdiſſimū ab
oī feditate pcc̄i fuiſſet Sed voluit dn̄s

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

vt corruptionem ſiue incinerationem
nõ ſentiret in morte qui nullã oĩno ſen
ſerat corrupcõnem in vita Sz dum eũ
inmortalitatis ſtola veſtiuit quantũ eũ
diligeret in hoc ꝑuilegio ſingulari patẽ
ter oſtendit. ¶ Septimo ꝓbatur vera
amicitia eſſe ſi ſit tempore ſempiterna.
ſemper continua nec vnquã vllo ſpacio
interrupta Nam ſunt nonnulli qui bñ
vſqꝫ ad mortẽ diligunt. ſed poſt mortẽ
eos quos dilexerunt obliuioni tradunt
et eos adiuuare deſiſtunt et hoc vtiqꝫ
ſignum eſt qđ nunquã eos ꝑfecte dilex
erunt. Nam in ꝓūbijs ſcriptum eſt. ꝙ
omni tempore diligit qui amicus eſt.
Vnde vera amicitia ñlla diuturnitate
temporis antiquatᷣ. nulla abſencia di/
lecti diuiditur ſed feruencior in abſen/
cia eſſe ꝓbatur nulla adūſitate fortune
nec ipſa morte diſiungitᷣ: ſi mortui hñt
curam de ſuis caris poſt mortẽ inueni/
untur. nulla eciã loci diſtãcia ſeꝑatur
Vnde Poeta. Nullá remota via ſolidũ
ꝑtitur amorẽ et qui ꝑtitur integritate
caret. Vnde dñs non ſolum hunc diſci/
pulum in vita et in morte amauit Sz
eum maxime poſt mortem dilexit qñ
eũ ſibi ꝑpetua gloria couniuit et ſic eũ
famoſum et celebrem mũdo dedit. ergo
beatus Apoſtolus ſic xp̃o amiciſſimꝰ:
beate virginis filius adoptiuus quem
apud deum altiſſimũ eſſe credimus ꝓ
nobis miſeris aſſiſtat ſuo doctori et piſſ
ſimo ſuo patri necnõ et beatiſſime dei
matri quã habuit cõmendatam. vt ſic
ſuis meritis adiuuemur in via et tandẽ
ꝑducamur ad patriam ipſo donante ⁊cᷣ.

¶ De Innocentibus.

Innocentes et recti adheſerunt m̃
pſ. Admirabilis m̃ in hijs ꝑuulꝭ
oñditᷣ clemencia ſaluatoris qꝛ cũ liberi
arbitrij nondũ eſſent nec mereri aliqđ
potuiſſent vel poſſent: imo ipſam paſ/
ſionem ſuã ſi inuiti ſuſtinerẽt qꝛ tñ rex
crudelis tantũ xp̃m ĩ eis oñdere voluit
et quodãmõ in vnoquoqꝫ ip̃m occidit.
benignus dñs non ĩmemor pietatis:
eorum martiriũ acceptauit et eos cele/
bres mũdo fecit. ¶ Vnde in verbo pre
miſſo de ip̃is ꝑuulis duo dicuntᷣ. Vnũ
qđ reſpitit ipſorum ſtatum innoxium
Scđm vero qđ reſpicit eorũ matiriũ;
Deſcribuntᷣ igitᷣ ꝑmo ab vtriuſqꝫ hoĩs
puritate. Scđo vero ab ipſius pene ac
bitate. Nam ipſorũ puritas notatᷣ cum
dr̃ Innocentes et recti. Sed paſſionis
acerbitas notatᷣ cum dr̃ Adheſerunt m̃
Hec enĩ adheſio fuit ipſius pene tollera
tio. Dicamꝰ ergo Innocẽtes ⁊ recti ⁊cᷣ
¶ Vnde Nõ ꝙ eſt triplex Innocencia
ſcꝫ cordis. operis et oris. Eſt autem
Innocencia cordis de nemine male ſen
tire. neminẽ iudicare et male de nemiẽ
cogitare; Eſt innocencia oris nulli de/
trahere. nulli mala dicere et a veritate
nunꝙ recedẽ; Eſt autẽ innocẽcia oꝑis
nullũ ledere nulli nocere et innocentes
ꝓ poſſe defendere; ¶ Dico ꝙ ꝑma in/
nocẽcia eſt cordis q̃ oĩm aliarũ funda/
mentũ exiſtit et de hac dicebat ꝓpheta
ꝑ ambulam in innocẽcia cordis mei in
medio do. tu. Hanc innocenciã iſti in/
fantuli habuerũt qꝛ de nullo malũ aliqđ
cogitauerũt. nullũ iudicauerunt et de
nemine malum ſenſierunt Vnde de eis
dicitᷣ Sine macula ſunt ante thronum
dei et quia ſine macula cordis fuerunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ideo tam ſublime premiū a domino ac/
ceperunt; ſic eñi dr̄ in pſ. Dñe qs habi
tabit ī tabernaculo tuo. et ſequit᷑. Qui
ingredit᷑ ſi. ma. ſed qs hodie habet hanc
innocenciā? Quis malū primo non co
gitat? qs eſt qui alterius facta nō iudicat
nō cōdemnet? pſ. Cogitauerūt et locuti
ſunt nequiciā lingua cordis. et ſequit᷑.
Iniquitatē in excelſo. id ē cōtra excelſū
locuti ſunt. qd eſt loqui cōtra excelſum.
niſi iudicare primū dei ſeruum contra
ipſius preceptum? Nolite inqt iudicare
et nō iudicabimini. ¶ Scd'a innocēcia
eſt oris. de qua dicebat Iob Donec defi
ciam nō recedā ab innocētia mea. vt. ſ.
falſum loquar. vel adulationes. vel de/
tractiones ſequar; Hanc innocēciam
beati pueri habuerunt. Unde de eis dr̄
in Apo. Hij empti ſunt ex hoībus pmi
cie deo et agno; zc̄. Vere enī innocētes
fuerunt q̄ neminē ore leſerunt. Sed qs
hodie innocēs ore? In quo delectantur
hodie infelices hoīes mūdi niſi vana di
cere. alteri detrahere. primo maledicē
et mendacijs inherere? pſ. Vana locuti
ſunt vnuſquiſq3 ad primū ſuū. diſper
dat dñs vniūſa la. do. lin. mag. qui dix
erunt zc̄. ¶ Tercia innocēcia eſt opis
et de hac habetur in pſ. Quoniā ego in
innocēcia mea ingreſ. Hanc enī innocē
ciam beati pueri habuerūt quoniā ne/
minē vnq̄ leſerūt. nec vllam vnq̄ tur/
pitudinem cōmiſerunt. Unde de eis dr̄
Hij ſunt qui cū mulierib9 nō ſunt coin
quinati. virgines enī ſunt. Sunt ergo
nocentes adulteri. fornicatores miſeri.
et molles et laſciui qui offendunt deū.
et ledunt primū. et ledit vnuſquiſq3
ſeipm. Nam vt Aug9 dicit. Innocēcia
vera eſt. q̄ nec ſibi nec alteri nocet: ergo
ille innocens dici nō debet. qui ſibi vel
primo nocet. De hijs autē trib9 inno/
cencijs dr̄ in pſ. Quis inqt aſcendit in
montē dnī. et ſequit᷑. Innocēs manib9:
ecce innocēcia operis. et mundo corde:
ecce innocēcia cordis. qui nō iurauit in
dolo primo ſuo: ecce innocencia oris:
et ſequit᷑. hic accipiet bñdictionē a dño
et mi. a deo ſalutari ſuo. qz ſicut dicit ī
alio loco. Nō priuabit bonis eos q̄ am. in ī
no. ſequit᷑. Adheſerunt m. Adheſerunt
p me pacientes. vel adheſerūt pmiū re
portando. Unde de eis dr̄ in Apo. Hij
ſequunt᷑ agnum quocūq3 ierit. ¶ Nōnd'
autē q̄ quidā adherēt deo p fidē. quidā
p ſpem. quidā p caritatē: vt ſit pfecta
adherētia quantū ad racōnalem q̄ fide
illuſtrat᷑. quantū ad iraſcibilē q̄ ſpe in
altū erigit᷑. et quantū ad cōcupiſcibilē
q̄ p caritatē incendit᷑ ¶ Dico q̄ eſt ad/
herē deo p fidē. ſicut arbor mediante ra
dice adheret terre. fides eſt enī pncipiū
ſpūalis vite. p quā incipit aīa viuere.
et ſpiritualem vitā ad ſe trahere. iuxta
illud Abacuc. ij. Iuſtus autē meus ex
fide viuit. Vñ de hac adheſione dr̄ Yſa.
xxvij. Filij aduene adheſerunt dño.
Aduene quidē erant qñ infideles erant
ſed poſtq̄ p fidē dño adheſerunt filij facti
ſunt; O quot ſunt hodie qui hanc adhe
renciā pdiderunt et infideles facti ſunt
ſed ſicut eſt impoſſibile arborē viuere
ſine radice. ſic eſt impoſſibile hoīem bñ
viuere pdita fide; Scd'o adheret homo
deo p ſpem. ſicut enī nauis ſe ī fluctib9
tenet mediāte anchora ne vacillet ſic aī
ma in temptacionū fluctib9 p ſpem eri
git᷑ ne vndis intumeſcētib9 ſubmergat᷑

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Unde dr̄ vij. Hebre. Qui cōfugimꝰ ad
tenendā ꝓpoſitā nobis ſpem. quā ſicut
anchoram habeamꝰ; Vñ de hac adherē
cia dicit ꝓpheta. Michi aūt adherē deo
bonū eſt. et po. in do. de. ſpē meā; Sz
ve miſeris q̄ magis ſperant in mūdo et
in auro et in argento q̄̄ in dño deo ſuo
ſed in Eccle. dr̄ Beatꝰ vir q̄ poſt aurū
nō abijt nec ſpe. in pe. the. q̄ ſtultitia ē
in illis ponē ſpem q̄ te nō pūt in morte
ſaluare? Spera ergo ī dño et fac boni
tatē qꝛ ſicut dicit Hugo. Spes ſine me
ritis nō eſt ſpes ſed p̄ſūptio debet dici
nam ſpes ſcd̄m Auguſtinū dīt eſſe certa
exſpectatio futurorū bonorū ex meritis
et cōſciencia bona ꝓueniēs. ¶ Tercio
adheret homo deo ꝑ caritatē Eſt enī cari
tas ſcd̄m Aplm̄ Vinculū ꝑfectionis et
Dioniſiꝰ dicit ꝙ Amor eſt vis vnitiua;
Unde et ſicut lapides cemēto iungunť
ſic hoīes inť ſe et cū deo amore vniunť;
et ꝓpter eius fortē vnionē et adheſionē
dicebat Aplūs ad Rō. viij. Quis nos
ſeꝑabit a caritate xp̄i ⁊c. quid enī cari/
tate forcius quid glorioſius ergo ſi bitu
mine ſic vniunť lapides vt n̄ ſanguine
mēſtruo ſeꝑari nō poſſint. nūq̄d quos
caritas deo vnit res aliqua ſeparabit?
dicit enī Can. viij. ꝙ fortis eſt vt mors
dilectio; hoc eſt dicere. ꝙ amor quos co
pulat ſic vnit vt eciam ꝓ illata morte
ſeꝑari nō poſſint; Unde de hac adherē/
tia bene dicit p̄mo Cor. Qui adheret
deo vnus ſpiritꝰ eſt ſic igiť viri ſancti
adherent deo ꝑ fidei illuſtracōnem. per
ſpei roboracōnem et ꝑ caritatis inflam
macōem Sz ecōtra mali adherēt carni
ꝑ vanam laſciuiā. adherent diabolo ꝑ
ſuperbiā. adherent mūdo ꝑ auariciam

Dico ꝙ mali adherent carni ꝑ vanam
laſciuiā. Unde dr̄ Cor. vi. Qui adhēt
meretrici vnū corpus efficiť; O q̄̄ tur
piſſimū q̄̄ fedū q̄̄ inglorium cū meretrice
fieri vnū corpꝰ Quid enī luxurioſi hn̄t
ſupra porcos ymmo forte turpiꝰ et feti
diꝰ eſt cenū in quo luxurioſi moranť
q̄̄ illud in quo porci voluunť; ſed dicūt
ꝙ hunc fetorē nō ſenciūt; ſed licet porci
fetorē luti nō ſenciant in quo ſe tota die
volutāt nunq̄d ꝓpť hoc minꝰ lutū eos
ſordidat et ſordidos minꝰ fcīt. Exemplū
de filio Prodigo. luce. xv. Qui cōſūpſit
oīa luxurioſe et adheſit vni ciuiū regi
onis illiꝰ et paſcebat porcos ⁊c. Scd̄o
mali adherēt diabolo ꝑ ſupbiā Diabo/
lus enī eſt ſupbiſſimꝰ. et ideo q̄ ſupbiā
ſequūť diabolū imitanť; vñ de Abſolō
ſupbo dr̄ ij. Regum. xxxix. ꝙ c̄nibus
adheſit quarcui. id eſt diabolo qui diciť
quarcus frondoſa et ramoſa ꝓpter eos
quos in mūdo florē et frōdere facit ſub
limitate hōris Sz nō ꝙ Abſolō qꝛ max
ime gloriabať in c̄nibꝰ. in ipiꝰ c̄nibus
eſt ſuſpēſus qꝛ ſepe vñ hō credit obtinē
ſūma. inde ruit ad yma. pſ. Deieciſti
eos dū alleuarenť; Augꝰ Ipm̄ alleuai
eſt deici; Job Eleuaſti me q̄ſi ſuꝑ vētū
ponēs alliſiſti me valde; ¶ Tercō ad
herent mali mūdo ꝑ auariciā. vñ ubū
eſt auari illud Pſal Adheſit pauimēto
aīa m. et cōglutinatꝰ eſt in terra venť
meꝰ. Nam auari et corde et corꝑe adhe
rent terre nec ab ea pūt oculos ad celū
leuare Pſalmiſta. Supcecidit ignis
.ſ. auaricie et non viderunt ſolē ſcilicet
iuſticie. quomodo vident qui rebus cor
porabilibus oculos plenos habent?
Omnes igiť iſti innocentes non ſunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſed filij damnationis exiſtunt. Nam de
innocẽtia Criſoſtimꝰ ait. Gaude inno
ſentia et exulta. quia vbiqꝫ ſola. vbiqꝫ
ſecura. ſi eñi depͥmeris ꝓficis. ſi humi/
liaris erigeris. ſi pugnas vincis. ſi occi
deris coronaris. in ſeruitute es libera.
in ꝑiculis tuta. ī cuſtodia leta. tibi oīs
reatus ſubicit᷑. et vniũſa malicia ſubiu
gatur. te potẽtes honorant. ſuſcipiunt
pͥcipes. magnates exquirũt. tibi boni
parent. mali inuident. inimici tacent.
nec vnqꝫ victrix eſſe deſeris. et ſi inter
hoīes īiuſtus iudex deiecerit. Rogeꝰ zc̃

¶ Item.

Ecce pueri mei quos dedit m̃ dñs
Yſa. viij. Verbũ eſt ad lrãm dñi
ſaluatoris vniũſos populos alloquẽtis
et hos ꝑuulos deſcribentis. Nam deſcri
bit eos a ꝓpria puritate. A pr̃is auto/
ritate et a ſua ſotietate. Nõt᷑ aũt ꝓpria
puritas cũ dr̃. Ecce pueri. nõt᷑ patris
autoritas cũ adiungit᷑. quos dedit dñs
Notat᷑ tercio xp̃i ſocietas cũ infert᷑. m̃
q̃ſi m̃ ſociati. Nam hos ꝑuulos nõ ſolũ
ab etate ſed a puritate ſic dictos. deꝰ pr̃
deo filio tamq̃ꝫ nouos milites nouo r̃gi
tamq̃ꝫ nouos miniſtros nouo ſacerdoti
donauit. Unde potuit deus dicere illud
Job xxviij. In circuitu meo pueri mei
Nõndum eſt ergo quantũ ad hos infan
tulos hodie loco ſaluatoris occiſos. ꝙ
dati ſunt nobis in ſignũ cõfortationis.
in ſignũ acceleracõnis. et in ſignũ dam
nacõnis. ¶ Dico breuiter ꝙ iſti ꝑuuli
dati ſunt nobis in ſignũ cõfortacõnis.
Si eñi infantuli tã tenelli. tã innoxij.
ꝓ xp̃o tanta mala ſunt paſſi. q̃d ſenes
inueterati. peccatis oībus pleni. facere
debent amore xp̃i. Dicit᷑ eñi. i. Macha.

vi. ꝙ oſtenderunt elephantis ſanguinẽ
vue et mori vt acuerent eos in prelium
magna eſt confuſio viris ꝙ mulĩes eos
p̃cedant ad bellum Et maxima verecũ
dia ſenibus vt pueri tã exigui p̃cedant
eos ad martiriũ. ¶ Scd̃o dati ſunt no
bis in exemplum acceleracõnis. vt non
tardemꝰ cõuerti ad dñm. vt nõ exſpec/
temꝰ tẽpus extremũ. q̄ꝛ non eſt via ad
oꝑandum ſed ad recipiendũ. Si enim
infantes nondũ loquẽtes nec ſe iuuare
valentes. tã alto xp̃o obſequiũ preſtite
runt. q̃d iuuenes. q̃d adoleſcẽtes. quid
ſenes facere deberent Tre. iij. Bonum
eſt viro cũ portauerit iu. dñi ab ado. ſ.
Unde dr̃. i. Regum. ꝙ puer ſamuel mi
niſtrabat corã dño. ¶ Tercĩo dati ſunt
nobis in ſignum remuneracõnis. ſi eñi
deus ſic iſtos remunerauit qui nõ volũ
tarie ſed coacte martiriũ portauerĩt. q̃d
putas facturus eſt illis qui ſponte ꝓ eo
mala portabunt. ¶ Quarto dati ſunt
nobis in ſignum cõfuſionis. nõne ante
deum magna cõfuſio erit fortibꝫ et ro/
buſtis. q̄ꝛ ꝑuuli vix adhuc nati forcio/
res fuerunt illis. Nõne argui poterũt
ſenes qui nunq̃ꝫ deo ſeruierunt. quãdo
ꝑuuli ei tam nobile obſequiũ p̃ſtiterũt.
Unde dicit᷑ Yſa. iiij. Paruulus erit in
mille. et minimus in gentem fortiſſimã.
quaſi dicẽt. ꝑualebunt ꝑuuli magnis.
et debiles robuſtis et meliores erũt eis
¶ Quinto dati ſunt nobis in ſignum
damnacõnis et terroris. ſi eñi ſic deus
innocentes. affligi pmiſit. quid in fu/
turo facturus eſt impijs tunc eñi ſicut
Yſay. dicit Puer cẽtum annorũ male/
dictus erit. ꝙ in centũ annis deo ſeruire
nõ curauit. ſi eñi iuſtus vir ſaluabitur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

impius peccator vbi parebit Iſta ſine
auctoribus ad exemplū data ſunt. Nūc
redeamꝰ et dicamꝰ Ecce pueri mei ꝛc̄
Et Nōnd̄. ꝙ puerorū quedā ſunt ꝓꝓe
tates bone et quedā ſunt male. et bone
ſunt imitād̄e. ſed male ſunt fugiende.

¶ Dicamus ergo ꝙ pueri ſunt carne
mūdiſſimi ſūt intencōne ſimpliciſſimi
ſunt in affectu benigniſſimi. ſūt in ſer
mone veraciſſimi. et ſūt in cōuerſacōne
huīlimi. Dico ꝙ Pueri ſūt ī carne mū
diſſimi. vn̄ ꝓpt̄ mūdiciā in q̄ fulgent
inhoneſta oñdendo et pudēda. nullā ve
recūdiā hn̄t: ſed dū mali capaces effici
unt᷑: mox verecūdia cōfundunt᷑. vnde
de hoc accipit᷑ illd̄ Daniel̄. i. p̄cepit rex
preposito eunuchorū vt introducerēt pue
ros in q̇bꝰ n̄lla ē macula. Sȝ q̄s hodie
mūdꝰ ī carne? oēs eñi ſunt hodie ſicut
equus et mulꝰ q̄bus nō eſt ītellc̄ūs. vn̄
hodie adīpletū eſt illd̄ Geneſi. vbi dr̄.
ꝙ oīs caro corrupat viā ſuā. ſicut dicit᷑
Ie̅. viij. Oēs cōuerſi ſunt ad curſū ſuū
ſicut equus impetu vadens in preliū.

¶ Scd̄o pueri intencōe ſūt ſimpliciſſi
mi nulla malicia ſciunt vti. ꝓpter hoc
dr̄ in Prou̅. Ex ſtudijs ſuis intelligit᷑
puer ſi mūda et rc̄ā ſūt opa eius. vn̄ q̄
in ſuis opibꝰ callide incedūt. q̄ duplici
via vadūt. pueri nō ſunt. et pueriliter
nō incedūt. ſed dr̄ in Eccl̄. ve hōi terrā
ingredienti duabꝰ vijs Iaco. i. vir du
plex aīo incōſtans ē in oībus vijs ſuis

¶ Tercō pueri ſunt ī affectu dulciſſi/
mi. nā nullū odiunt. irā cito deponunt
verberati mox ridēt. multum diligunt
et multū amaī ſe faciunt. vn̄ dr̄ luce vi.
Noli m̄ moleſtus eſſe. qꝛ pueri mei me/
cum ſunt in cubili. Sed qui ſunt hodie

pueri in affectu? qn̄ pocius ſunt hoīes
odio et ira pleni. ad iniurias proni. ad
dimittēdum tardi. nolunt amari ſed ti
meri et reuereri.

¶ Quarto pueri ſūt
ī ſermone veraciſſimi neſciunt eñi men
tiri. nec falſa ꝓfari. ymmo adeo verita
tē ſequunt᷑. ꝙ eciā ꝑ ſeipſis non menci
unt᷑. ſed cōtra ſe veritatē fatent᷑. vn̄ dr̄
in Danieli. ꝙ ſuſcitauit deꝰ ſpm̄ pueri
iunioris. Et ſequit᷑ ibi. quō illos ſenes
ꝓbauit eſſe mētitos. et hec eſt vna racō
q̄re pueris ſepe ſpiritꝰ ꝓphecie cōfert᷑
vnde dr̄ Iēmie. i. A A A. dn̄e deus qꝛ
puer ego ſum et neſcio loqui et dn̄s ad
eum. Noli dicē. qꝛ puer ego ſum. qꝛ ad
oīa ad q̄ mitto te ibis. et q̄ mā. t. lo. ad
eos. luce. i dr̄. Tu puer ꝓpheta altiſ/
ſimi vocaberis.

¶ Quinto pueri in cō
uerſacōne humilimi ſunt. vnde nō que/
runt alta loca ſed vilia. nec plus q̄runt
honcāri ꝙ̄ cōfundi. et ſolo ſūt ſuo lacte
cōtenti. vnde dicitur Mathei. xviij.
Qui ſuſcipit vnum talem puerū in no
mine meo me ſuſcipit. et in alio loco. n̄
q̄s humiliauerit ſe ſicut puulus iſte nō
intrat ꝛc̄. Sunt alie ꝓꝓetates puero/
rum male q̄ ſunt vitād̄e. Nam puer hēt
ſtoliditatē in rōne. cōcupiſcibilitatē in
affectione. inſtabilitatem in opacōne.
Dico ꝙ puer habet ſtoliditatē in rōne
nō eñi ſunt naturaliter ſapientes. ſed ī
ſenſu deficientes. vnde dicit᷑ in Prou̅.
Stulticia colligata eſt in corde pueri.
vnde Apoſtolꝰ dicit. Nolite pueri effici
ſenſibus ſed malicia puuli eſtote. id eſt
Nolite pueris aſſimilari in inſciencia
quā habent ſed in malicia qua carent.
Sap̄. xij. Quaſi pueris inſenſatis ꝛc̄
Scd̄o pueri habent cōcupiſcibilitatem

in affectione. Unde tota die vult come/
dere. et cupit omne qd̄ reſpicit. ꝓpter
qd̄ dicit᷑ Eccl. x. Ue terre cuius rex puer
eſt. et cuius p̄ncepſ mane comedunt.
eſt enī hoc ſignū laſciuie. et affectionis
inordinate. Tercō puer habet inſtabi/
litatē in opacōne. tota die ſe mouet nec
quieſcē poteſt. Unde dr̄ Yſa. xl. Defici
ent pueri et laboābunt Ephe. iiij. Nō
ſimꝰ ſic̄ puuli fluctuātes Rogemꝰ ꝛc̄.

¶ Dō infra oct̄. nat.

At ubi venit plenitudo tp̄is mi
ſit deus filiū ſuū factū ex muliere fac/
tū ſub lege vt eos q̄ ſub le. e. r̄. ad Gal.
iiij. Attendite fr̄es kariſſimi et mente
animaduītite clemenciam ſūmi patris
qui legatum nobis mittēs non miſit
ſeruum. n̄ aliquē ſuorū pricipum. ſed
miſit vnigenitū filium quē amabat ſic
ſeipſū hunc non miſit preſumptuoſum
ſed pauperē. non altū ſed humilē. non
nr̄ā querētem ſed ipſū noſtre ſalutis ꝓ
vtilitate tradentē. eſt igit᷑ legatus plu/
rimum admirādꝰ ex tp̄is cōgruitate.
eſt vtiqꝫ venerandꝰ ex mittentis auto/
ritate. eſt intime diligendus ex ſua hu
militate. et eſt totis viſceribus ſeruien
dus ex vtilitate. ¶ Eſt igit᷑ p̄mum qd̄
hic notat᷑ tp̄is cōgruitas. Uenit enim
in plenitudine tp̄is ſcd̄m ꝙ ab eterno
venire diſpoſuit. et dicitur hoc tempus
plenitudo tp̄is. propter vniuerſi per/
fectionem. ꝓpter vniuerſorum r̄ſtau/
racōem. et ꝓpter gracie plenitudinem
Dico. ꝙ tempus hoc dicitur plenitudo
ꝓpter vniuerſi ꝑfectionem. Nam vſqꝫ
ad domini ſaluatoris aduentū vniuer/
ſum quodāmodo erat incompletum. q͛
ſcd̄m ſe totū nō erat reductū in circulum

q͛ p̄mum pricipium vltimū creatura
rū oīm nōdū erat. et eciā in gn̄acōe nō
dū fecerāt. quartū modū. qui fuit naſci
de fe͞ia ſine viro. Sed de hiſ duobꝰ re/
q̄re ſup̄ in ſecūdo ſermone in pn̄cipio.
vbi iſta plene dicūtur ¶ Scd̄o dicitur
hoc tēpus tempoīs plenitudo. vel tp̄s
plenitudīs. ꝓpter vniuerſorū reſtauā
cōnem; Oīa enim ſūt in celo et in terra
per xp̄m reſtaurata. dū fuit humana
natura redempta. et ruina angelica ex
hoībus repata. Unde dicitur Epheſi.
Scd̄m placitum ſuum. ſ. deus pr̄ ꝓpo
ſuit in co. ſ. in xp̄o in diſpēſacōne ple/
nitudinis tp̄is reſtaurare q̄ in celis et
q̄ in terris ſunt. et. i. ad Coll. dicitur.
In quo cōplacuit omnem plenitudinē
inhabitare. et per xp̄m recōciliare q̄ in
terris et que in celis ¶ Tercō tempꝰ
hoc dicit᷑ tempoīs plenitudo ꝓpter do
norum ſpūalium plenam largicōnem.
q̄ eū filium dedit omnia bona n̄ ſolum
temporalia ſed eternalia donauit. q̄ cū
patre et filio ſit. dum ipſū dedit. ſeip/
ſum nobis impendit. et ſic dedit omne
qd̄ habuit. Unde dicit᷑ Io. i. de xpriſto
Plenum grā et veritatis. et ſequit᷑ ibi.
De plenitudine eius nos accepimus ꝛ
q̄d mirū ſi ille plenꝰ cui vnita ſumma
dīnitas erat Un̄ dr̄ ad Col. ij. in xp̄o
hītat plenitudo dīnitatis eciā corpalit̄
hoc eſt dicē. ꝙ n̄ ſolum aīe ſed eciam ipi
corpi erat vnita dīnitas. vel dr̄ corpali
ter. q͛ ſicut in corpore ſunt tres dimen
ſiones. ſic deus in xp̄o ſcd̄m triplicem
modū fuit. ſ. per eſſenciam ſicut eſt in
oībꝰ creaturis. ꝑ graciam ſicut eſt in ō
nibus ſanctis. ꝑ vnionē in perſona ū
bi. et ſic in ſolo xp̄o fuit ¶ Seq͛t᷑ miſit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſic deus filium ſuum . Miſit vtiqꝫ eum
vt piiſſimū redemptorē . vt fortiſſimū
pugnatorem . et vt fideliſſimū liberato/
rem . Nam homo p̄marie tranſgreſſio/
nis merito excluſus erat a regno . affli
gebat^r in mundo . et captiuus tenebat^r
in limbo . Eſt igit^r miſſus filius dei vt
regnū filiis apiret . vt eos in afflictiōi
bus adiuuaret et vt eos a captiuitate edu
ceret ¶ Dicamus ergo ꝙ deus pr̄ filiū
ſuū miſit vt nos redimeret . et regis ia
nuam apiret . nos ſecū in illud adducēt
Ob hanc vtiqꝫ cauſam moyſes rogabat
in Exo . Dn̄e mitte quē miſſurus es .
quaſi dicēt . Non poſſumꝰ dn̄e p alium
liberari . nec p aliū in graciā tuā reſti/
tui . nec p aliū poteſt ianua apiri . ergo
vt illum mittas omīs humana affectio
rogat . ¶ Scd̄o . Deus pr̄ filiū ſuū mi
ſit vt nos ſic oppreſſos et afflictos ſua
potencia liberaret . quō eīm tam forti po
tencie infirmitas humana reſiſteret . n̄
virtus omnipotentis defenſaret . Unde
dr̄ in Yſa . Clamabunt ad dn̄m a facie
tribulantis et mittet eis ſaluatorem et
ppugnatorem qui liberet eos . Unde
Propheta . Miſit deus miſericordiā ſuā
et veritatē ſuā animā meā eri . de me .
ca . leonū . ¶ Tercio . miſit deus pater
filiū ſuū . vt nos vinctos de limbo edu/
ceret . captiui eramus nulla pecunia .
nulla induſtria . nulla nr̄a potencia re/
dimi poteramꝰ . ſed p ſolū dei filiū ab/
ſolui a vinculis valebamꝰ . Motus igit^r
pietate ſola . nō ppter nr̄a merita filiū
ſuū miſit . qui de carcere diaboli nos ex
traxit . Unde dicit^r Johannis primo .
Hec ē caritas dei : nō quaſi nos dilexe/
rimꝰ eum . ſed qꝛ ipſe prior dilexit nos

et miſit filiū ſuū ppiciacōnem p pccīs
nrīs . Aliter eīm ſicut dicit leo papa in
ſermone Ab eterne mortis vinculis nō
poteramꝰ abſolui . n̄ veniens dei filius
infernalia clauſtra cōfringeret . fortem
diabolum ipſe fortiſſimus alligaret et
ſic nos ab eius violencia liberaret .
Videte igit^r quanta fuerit iudeorū cru
delitas qui patrē tam pium dn̄m tam
benignū . qui eos liberare venerat occi/
derunt . Cogitate igit^r quanta ſit xp̄ia/
norū duricia q̄ xp̄m populo ſuo tantis
ab eo miraculis de egipto educto . te tā/
tis beneficiis ab eo dotato . in ſuis ſor/
dibus derelicto . et ipſo gentili populo
ſibi in filiū adoptato nō diligunt . ei nō
ſeruiunt . ſed ingrati magis ꝙ̄ iudei ex
iſtunt . ¶ Sequit^r . factum ex muliere .
factum ſub lege . Nota ergo triplicem
in xp̄o factionē . Una q̄ fuit humilimā .
Secunda q̄ fuit pauperrima . Tercia
aſperrima . Nam ſaluator noſter eſt hu
milimus in naſcendo factus eſt pauper
rimus cum hominibus conuerſando .
et eſt factus aſperrimus moriendo .
fuit ergo factio natiuitatis humilima .
Unde confundatur noſtra ſuperbia .
fuit factio cōuerſationis pauprime vt
cōfundatur noſtra auaricia . fuit mor/
tis acerrima vt confundatur nr̄a laſci/
uia . ¶ Dicamus ergo ꝙ xp̄c factus eſt
humilis ex matre naſcendo . Unde dice
bant . luce ſecundo . Tranſeamus vſqꝫ
bethlehem . et videamꝰ hoc verbum qd̄
factum eſt . et ſequit^r . ꝙ venerunt feſti/
nanter . et inuenerunt puerū pannis
inuolutum et poſuerunt in ipſum .
Unde exclamat Auguſtinꝰ . O inquit
mira et inexquiſita compago . O noua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et inaudita cõmixtio qua factus eſt ille
qui fecerat. factus eſt deus homo vt hõ
deus fieret et vt panẽ angelorũ mandu
caret homo. dñs angelorũ factus eſt hõ
et addit O miraculoſa ꝓdigia nature
iura mutant᷑ in hoĩe deus naſcit᷑. ũgo
ſine viro grauidat᷑ ſimul mater et ũgo
efficit᷑. mater facta ſed ĩcorrupta. hũs
filiũ neſciens virũ ſemꝑ clauſa ſed non
infecũda. fit creator creatura. qui inmẽ
ſus eſt capit᷑. ſũmus humilis efficit᷑. in
corꝑe carne veſtit᷑. inuiſibilis videt᷑. in
palpabilis palpat᷑. incõprehẽſibilis cõ
ꝓhendit᷑ et ĩmortalis occidit᷑ In oĩbus
iſtis ũbis ſi ruminẽt᷑ ſũma huĩlitas
inuenit᷑. ergo huãna ſupbia cõfundat᷑
qꝛ vbi ſũma maieſtas humiliatur. ipſa
ſublimari nitit᷑ ¶ Scdo. xp̄c factus ẽ
pauprimus in cõuerſando. Unde dicit
Aplũs ij. Cor. viij. Scitis graciã dñi
nri ihũ xp̄i qm̄ cũ eſſet diues ꝓ nobis
egenus factus eſt vt illius inopia nos
diuites eſſemus Quis ſic factus ẽ pau/
per vt dñs : habent vtiqꝫ aues nidum.
aĩalia latibulũ ſed nõ habuit rex regũ
vbi reclinaret caput regium ymmo ca/
put diuinũ Si michi nõ credis ſaltem
euangelio crede. Vulpes inqͥt foueas
habent et vo. ce. ni. filius aũt hoĩs ꝛc.
cõfundat᷑ ergo humana auaricia dum
cõſpicit regẽ ſuum tanta affligi inopia
¶ Tercio. xp̄c factus eſt aſperrimus
moriendo. qñ ſuſtinuit ſputa dura. ver
bera duriora. maledcã ludibria et dura
mortis ſupplicia Vñ dr̄ Galatas. iij.
Xp̄s redemit nos de maledicto legis.
factus ꝓ nobis maledictum. et dicitur
factus maledictum qꝛ maledictus ẽ ab
omnibꝫ reputatus. iuxta illud Male/
dictus omnis qui pendet in ligno.
¶ Sequit᷑. vt eos qui ſub lege erãt re.
Nõ ergo ꝙ redempcõnem noſtram tria
ſunt cõmendantia. ſcꝫ Copioſitas. p̄ci
oſitas. et fructuoſitas. Nã fuit copioſa
rõne ſanguĩs effuſi. fuit p̄cioſa qꝛ ſan/
guis dei et fuit fructuoſa rõne redep̄ti
Dicamꝰ ergo ꝙ redemptio nrã fuit co/
pioſa. ſi cõſideret᷑ ſanguinis effuſi mẽ/
ſura qꝛ ſicut dicit Bernẽ. Non ſtillauit
ſanguĩs gutta ſed ſanguĩs vnda. non
tantũ ex vna ꝑte corꝑis ſed ex toto cor/
pore et hoc habunde et tamẽ ſi vna ſola
gutta ſtillaſſet ad redempcõnem multo
rum hoĩm ſuffeciſſet. bene ergo dictũ ẽ
ꝑ ꝓphetã. Copioſa apud eũ redempcõ
Scdo. fuit precioſa ſi attendat᷑ ꝑſona
paſſa Nam paſſus eſt dei filius qui nõ
ſolum erãt homo ſed deꝰ et ideo ſanguis
effuſus in ſũmo fuit p̄cioſus : eo ꝙ ex
diuino corꝑe ſit effuſus Vñ dr̄ Pe. ij.
Nõ corruptibilibꝫ auro ꝛc. Vñ Aplũs
Empti enĩ eſtis precio magno ꝛc qꝛ ſic
ꝑma Thimo. ij. dicit᷑ Unus eſt media
tor dei et hoĩm homo xp̄c iheſus. et de/
dit ſemetipſum in redempcõnem ꝓ no/
bis omnibꝫ. Tercõ. fuit fructuoſa ex
ꝑte redempti qꝛ fuit peccati abſterſiua
pene ablatiua. debiti ſolutiua. grẽ colla
tiua et glorie reſtitutiua Vñ dr̄ Math.
xx. Filius hoĩs non venit miniſtrari
ſed miniſtrare et dare ani. ſu. redẽp.
ꝓ multis liberãdis et ad vitam ducen
dis ; Unde dr̄ ad Hebre. ix. ꝙ ꝑ ꝓpriũ
ſanguinẽ introiuit ſemel in ſancta ſcõ/
rum eterna redempcõne inuenta. id eſt
dũ ſanguinẽ ſuũ fudit. nobis eternã re
dempcõẽꝫ inuenit. Grates igit᷑ deo prĩ
ꝙ filium nobis fecit. Grates et dei filio

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

qui nobis tam pius aduenit. qui ꝑ no
bis ſanguinẽ ſuũ fudit. ⁊ ſic nos ad pa
triam reuocauit. ¶ Item

PUer creſcebat ⁊ cõfortabatur lu.
ij. ſcdm Damaſcenũ diligenter
attẽdendũ ẽ in ſcp̃turis q̃ de criſto ſunt
Utrũ illud qđ dr̃ ſcđʒ diuinã ł hũaʒ na/
turã dicat᷑. Nam q̃dam dñr de eo ſcdm
diuinã nãm. ſicut eſt illđ. Ego et pr̃ vnũ
ſumus. q̃dam ſcdm huãnam. ſcđʒ illud
Pr̃ maior me eſt. Siľr et q̃dam dñr de
eo ſcdm aĩaʒ. q̃dam ſcdm carnis ſubſtã
ciã q̃dam vero ſcdm cõem hoĩs naturã.
Nã ad cõem hoĩs naturã ſpectat qđ dr̃
Puer. et ſcdm corpus et ſecundũ aĩam
ſummã habuit puritatẽ. Reqre ſup̃ de
ꝓprietatibus pueroꝝ in vltĩo ſermoẽ
đ innocentibus. Ad carnis ſubſtãciã ꝑ
tiñet qđ addit᷑ c̃ſcebat. ⁊ cõ ꝑtinẽ ꝓbat᷑ ad
aĩam. qđ ſtatim adiungit᷑. ⁊ cõfortaba
t᷑ plenꝗ ſapĩa. Sʒ diligent᷑ aduẽtendũ ẽ
qꝛ ſcđʒ carnis ſubãm. vere c̃ſcebat. ſed
ſcdm aĩe ſapiãʒ ⁊ grãʒ nõ creſcebat. ſed
ſe creſcẽ oñdebat. qui tñ ab inſtanti cõ/
cepcõis ſue oĩ ſapĩa eciã ſcdm aĩaʒ ple/
nus erat. nichil eñi illa aĩa ignorabat
q̃ deus ipſe ſciebat. immo tñ p̃ter ſciẽ/
di modũ ãquẽ hoc ſciebat. Nã ĩubũ eter
nũ limpidiꝰ oĩa q̃ xp̃i aĩa cognoſcebat
Itẽ ĩubũ eternũ nõ ſolũ facta ã faciẽ/
da. ſed eciam q̃cunqʒ factu poſſibilia. q̃
eciã infinita erãt vno aſpcũ ⁊ ſimplici
actu oĩa cognoſcebat. Sʒ eius beatiſſi/
ma aĩa facta omnia et eciã faciẽda actu
vniũſa ſciebat. ſed illa ĩfinita q̃ ꝑ ipſũ
ĩubũ fieri poterant ñ in actu oĩa ſiľ. ſed
in ſolo habitu coguoſcebat. qꝛ ergo ex v
nione eius ad ĩubũ ĩfinitorũ quodãmõ
ſciaʒ habebat. cũ infinito aliqđ addi nõ
poſſit. aĩa illa beatiſſima in ſapĩa vel
grã ꝓficere nõ valebat Solum ergo vt
dictũ eſt nõ c̃ſcente ſciã ꝓficiente ſigna
oñdebat. nõ tñ duplex erat qꝛ ſic facie/
bat vt ꝑuitati nr̃e cõgruẽ cognoſcebat.
Tũc eñi vnũ facẽ et aliud oñderẽ dicit᷑
eſſe duplicitas : qñ hõ hoc facit vt alte/
rũ fallat. ſed qñ facit vt inſtruat ñ ẽ vi
cĩoſa duplicitas : ſed puriſſima veritas
¶ Dicamus ergo puer creſcebat. ĩ hoc
eñi ꝙ creſcebat verã carnẽ aſſũpſiſſe ꝓ
babat. Nam augmentacõ et diminucõ
ſunt ꝓpe paſſioẽs q̃ntitatis. vbicunqʒ
ergo crementũ eſt ibi vera q̃ntitas eſt.
ſed vbicũqʒ quãtitas ſcđʒ longitudinẽ
latitudinẽ et ꝓfunditatẽ eſt. ibi neceſſa
rio ẽ corpus. ergo de p̃mo ad vltimũ. ſi
xp̃c vere in carne creſcebat. ſe verũ cor/
pus nõ fantaſticũ vel celicũ habẽ ꝓba/
bat In hoc tñ ꝙ creſcebat in carne ⁊ ꝙ
ſe mõſtrabat ĩ ſapĩa c̃ſcẽ : voluit nobis
exemplũ dare vt ſpũalit᷑ creſcẽmus in
mente. Nã in quocũqʒ aĩali turpiſſimũ
mõſtrũ eſſet. ſi ſolũ caput creſcẽt ⁊ alia
mẽbra nõ c̃ſcerent. ſed xp̃c ẽ caput nr̃m
ſic᷑ Aplũs ad Col. dt. ergo ſi corꝑalit᷑
crevit qꝛ ſpũalit᷑ augeri nõ potuit nobis
vt ſpũalit᷑ creſcẽmꝰ exẽplũ dõnit. Uñ
p̃ceptũ eſt hoĩ Ge. i. Creſcite et multi.
¶ Nõnđ eſt igit᷑. ꝙ triplex eſt incremen
tũ. vnũ malum. alterũ vanũ. terciũ
vero bonũ. Primũ eſt in peccõrũ multi
plicacõe. ſcdm in diuiciarũ cumulacõe.
terciũ vero ĩ meritorũ dilatacõe Primũ
qꝛ malũ eſt ab oĩbus deteſtandũ. ſcdm
qꝛ vanũ eſt ab oĩbus ꝓ nichilo reputã/
dũ. ſed terciũ qꝛ bonũ : ẽ ab oĩbus ſine
fraude ãplexandum. Dico ꝙ primũ in
crementum eſt malũ. quia in peccatis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

inducit multiplicacōnem. Dum enim
peccatū peccato adiungit᷑ malicia aug
mentat᷑ qꝛ ſemꝑ magis ac magis a deo
recedit᷑. In priuacōnibꝫ eīm nō dr̄ eſſe
augmentū ꝑ acceſſum ad aliqđ ſummū
ſed pocius ꝑ receſſum Vn̄ ſicut in poſi/
cōibus dr̄ albū qđ nigro eſt impmixtū
et albiſſimum qđ accedit ad albedinem
ſummā ſic in priuacōibus per motum
cōtrariū illud dr̄ magis cecū qđ eſt a lu
mine magis elongatum Creſcē ergo in
malo. cū malū ſit huiꝰ boni ꝑuacio. nō
eſt aliud ꝙ̄ magis ac magis ſe elongare
a bono et hoc eſt qđ decepit īfeliciſſimū
manicheum q̄ dum neſciuit ꝙ nō eſſet
malum ſummū ꝑ acceſſum ad ſummū
malū. poſuit malum ſummū ſed ſi ſci/
uiſſet ꝙ malum ſola priuatio boni eſſꝫ
ſummū malum mīme poſuiſſꝫ; peccāti
ergo ī malo creſcēti et ſe cotidie ad alia
et alia fundenti dr̄ Geneſi. xxix. Effu
ſus es ſicut aqua nō creſcēs. et nōbilit᷑
dicit ſicut aqua qꝛ ſicut aquarū nimia
habundancia ſui alnei trāſit ripas. ter
ras vaſtat. fructus ſuffocat et hoīnes
ſepe necat Sic peccatū dum ripas pu/
doris excedit. oīa bona opera perimit.
bonā voluntatē extinguit et totū hoīeꝫ
ſuffocat et occidit O ꝙ̄ peſſimū incre/
mentū eſt illud quo bonū glorie tollit᷑
natura vulnerat᷑. vita glorie ꝑditur et
ad penas eternas homo deducitur et tū
multi ſunt ſimiles ſalicibꝫ q̄ neſciunt
creſcere niſi ſolū in aquis Sic et tales
neſciunt creſcere n̄ in malis. ¶ Scđm
vero incrementū eſt vanū qđ conſiſtit
in aggregatione rerum tꝑalium. quid
eīm eſt tꝑalia aggregare niſi lutum cu/
mulare: ſicut eīm in luto quanto cumu

lus maior eſt. tanto periculoſior. ſic di/
uicie cōgregate grauant ſed diſperſe iu
uant Sicut lutum ſi cōgreget᷑ fetorem
generat ſed ſi diſpergat᷑ ſuper terrā eā
fecundat Nonne ſtultus eſſet q̄ frumen
ta in horreis aggregaret et non ea ſemi
naret. cum repoſita cōſumant᷑ ſed ſemi
nata multiplicent᷑ Unde Aplūs docet.
ꝙ qui parce ſeminat parce et metet. ſi
ergo ſeminata cupis recolligere multa
ſeminare labora. De hoc igit᷑ incremen
to vano dicit᷑ ij. Paralip. xvij. Creuit
ioſaphat et magnificatꝰ eſt in ſublime
et edificauit domos īſtar turriū fuitqꝫ
inclitus valde. Tales eīm ſunt ſimiles
arboribꝫ q̄ multis annis creſcere ꝑmit
tunt᷑ ſubito dum nō ſperat᷑ ictu ſecuris
vel fulguris preciduntur. Exemplum
Danielis. ix. Ubi vidit rex arborē ſub
limem atqꝫ robuſtam. cuius fortitudo
ꝑtingebat vſqꝫ ad celum et ſequit᷑ ibi.
Quō deſcendit vigil de celo et arborem
precidi mandauit. ſic reuera diuites
creſcere ꝑmittunt᷑ ſed poſtea ſuccidunt᷑
et omīa relinquere cōpellunt᷑ et regula
gn̄alis eſt. ꝙ quāto qs in mūdo āplius
ſublimatur. tanto grauiori caſu cōteri/
tur et inferiorem locū tenere cōpellit᷑.
¶ Tercium vero incrementum eſt bo
num quādo ſanctorum fit accumulatio
meritorum et bonorum operum Nam
dicebat ſanctus ille Joſeph in Geneſi.
Creſcere me fecit deus in terra pauꝑ/
tatis mee; Unde tales grano ſinapis
ſunt ſimiles. qđ dum ſeminat᷑ minus
eſt omnibus oleribus. cū autē creuerit
maius fit omnibus. ſicut Mathei x.
habet᷑; Sunt eciā tales lumini ſimiles
qđ in aurora dum a parua luce incipit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

radios vſquequaqꝫ diffundit. et ſic in
maximū diem creſcit. Prouerbiorū. iiij.
Juſtorum ſemita quaſi lux ſplendens
ꝓcedit et creſcit vſqꝫ ad ꝑfectum diem
Poſſunt eciam tales fonti dici ſimiles.
qui licet ſit in ſui origine puus. in aq̄s
tamen plurimas ſe effundit. Unde dr̄
Heſter. x. Fons puus creuit ī fluuiū
magnū. et in aquas plurimas redun-
dauit. licet enim ſancti viri nunc parui
ſint et deſpecti. ſunt tn̄ plurimū ſubli-
mandi. Unde damnati ſuperbi dicturi
ſunt ī inferno Sap. illud quinto. Hij
ſunt quos aliqn̄ habuimꝰ in deriſū ꝛc̄.
et ſequit̄. Nos inſenſati vitam illorum
eſti. inſa. ꝛc̄

In Circūciſione dn̄i.

VEtera tranſierunt et ecce noua
facta ſunt omnia. ſcd̄a Cor. v.
Verba premiſſa valde eleganter ſolem
nitati hodierne cōueniunt. non ſolum
racōne vetuſtatis abolite: ſed eciā rōne
nouitatis inducte. Nam Aplūs primo
oſtendit p̄terita et vetuſta eſſe abolita
et finita. Scd̄o dicit pn̄cia omnia eſſe
ad xp̄i pn̄ciam innouata. Primo ergo
dicit p̄teritorum abolicōnem. cum dicit
vetera tranſierunt. Scd̄o oſtendit pn̄-
tium innouacōnem. cum addit Et ecce
noua facta ſunt omnia. et iſta ſunt illa
duo. de q̄bus agit̄ in hodierno euange-
lio. q̄ ſunt vetuſtas circūciſionis. et no-
uitas impoſiti noīs. Nam circūciſiōis
ſignaculū p xp̄m eſt cōſummatū. et ad
finem adductū. ſed nomē impoſitū de
nouo eſt vndiqꝫ diuulgatū. Verū circa
eius circūciſionē. hoc breuit̄ eſt ſciendū
ꝙ dn̄s p̄ter multas alias rōnes. ꝓpter
t̄a voluit maxime circūcidi. Primo
in ꝑfecte humilitatis exemplū. Scd̄o
in vere carnis argumentum. Tercīo in
veteris legis fulcimentū. Dico ꝙ vo
luit dn̄s circūcidi. in ꝑfecte vere humi-
tatis exemplū. cū eīm ſub lege nō eſſet
ſed cū dn̄s legis foret ſub lege factꝰ eſt.
vt humilitatē doceret: et ſupbiā nr̄am
cōfundet. niſi eīm humiliter circūciſionē
ſuſcepiſſet. iudei eum tanq̄ diſſimilē
pribus repulſiſſent. ſub lege igit̄ fcūs
eſt vt eos q̄ ſub lege erāt redimeret. dū
tantā humilitatē oſtderet. Scd̄o vo
luit circūcidi in vere carnis argumētū
Nā ſi vere circūciſus fuit: ergo corpus
fantaſticū non habuit. ſed verā carnem
aſſumpſit. vbi eīm fantaſticū corpꝰ eſt:
circūciſio ſcd̄m veritatē non eſt. Veram
igitur carnem nō fantaſticam habuit.
Item ſi in circumciſione xp̄i dolor fuit
et effuſio ſanguinis. et pars carnis a
carne diuiſa fuit. ergo non celeſtē carnē
de celo adduxit. ſed corruptibilem paſſi
bilem de virgine carnem traxit. q2 ſi ſic
non fuiſſet nec circumcidi nec pati nec
mori potuiſſet. ſed ſi ſic eſſet. omnia q̄
euangelium cōtinet falſa eſſent. ſed hoc
eſt impoſſibile. ergo erit impoſſibile
an̄s ponere ergo xp̄m aſſumpſiſſe ve-
ram et paſſibilem carnem neceſſe eſt.
Tercio circumcidi voluit in legis
veteris fulcimentū. ſciebat eīm futuros
hereticos qui legem damnarent. et eam
non a bono deo datam eſſe aſſererent.
ergo dum ipſe legem obſeruauit. eam
ipſo facto cōmendabilem eſſe oſtendit.
Nam ſicut dicit̄ pmo Johīs. Filius
dei venit. vt deſtrueret opera diaboli.
ſed conſtat vt ipſe in Matheo ait. ꝙ le-
gem non venit ſoluere ſed adimplere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

lex ergo nõ fuit opus diaboli ſed abſqꝫ dubio boni fidei Sic igit᷑ patet breuit᷑ de ſignaculo vetuſtatatis ¶ Sequitur videre de exēplo facte hodie nouitatis. magis eñ delectant noua ꝙ vetera. ſic dicit᷑ in Actibus de Athenienſibꝫ phĩs qui nõ curabant niſi vt poſſent audire alĩ noua. ¶ Nõnũ eſt ergo. ꝙ Dominꝰ Jheſus fuit nouo modo cõceptus. fuit nouo et mirabili mõ natus. fuit eciã ho die nouo mõ noĩatus. ¶ Dico ꝙ pͥmo fuit dñs Jheſus hodie nouo mõ cõcep/tus. hec nouitas fuit et ex ꝑte dñe pi/entis et ex ꝑte ꝓlis naſcẽtis. vtrobiqꝫ eñ mira. vtrobiqꝫ ſtupẽda facta. vtro/biqꝫ inaudita ꝓdigia. Nam ex ꝑte ma/tris inſolita et ſtupenda nouitas fuit. fuit eñ nouũ et ideo inſolitum ꝙ ſine viro cõcepit Nõne nouũ fuit ꝙ ſimul et ſemel ṽgo et mr̄ fuit ? hec eñ oĩa inſoli ta et ſtupenda ſunt qꝛ cõtra naturã et ſupra naturã Eſt eñ argumentum cer tiſſimum qđ nõ fallit : ꝙ ſi mulier cõce pit ſequit᷑ ꝙ cũ viro cõcubuit. ergo dũ virgo regia ex dauitica ſtirpe nata ſine viro cõcepit : admirabilem nouitatẽ ho minibꝫ pñtauit Itẽ ex ꝑte ꝓlis mira bilis nouitas fuit. dum in pͥmo inſtãti ſue cõceptionis ꝑfectus vir in corꝑe et in aĩa fuit. qđ cõis natura oĩm nõ ad/mittit Nam dicũt qui naturas rerum ſubtiliter ꝑſcrutati ſunt. ꝙ corpꝰ hoĩs ad mĩg in vtero nõ format᷑ nec ad cõple tam organizacõem pͥus ducit᷑ ꝙ in tri ginta diebꝫ Vñ infantuli q̃ in triginta diebus cõplent᷑. in ſexto menſe naſcũt᷑ et qꝛ nimis teneri : tales oĩno vitales non ſunt. qui vero in triginta quinqꝫ diebus complentur in ſeptimo menſe naſcuntur qꝛ tales iam roborati ſunt : vitales ſunt. qui vero in xl. diebus ad organizacõnem debitam adducunt᷑ vt dicunt tales nõ viuũt et eſt eorum racõ talis. Dicunt eñ ꝙ qꝛ puer in ſeptimo menſe ſe ſentit eſſe robuſtũ : mouet᷑ ad exitum Vñ ſi tunc exit vitalis exiſtit. ſi vero eius conatus non ꝑficit᷑ ex ipſa fatigacõne puer debilitat᷑. et ideo ſi in octauo menſe exierit : adeo debilis erit ꝙ viuẽ nõ valebit Dicunt tñ aſtrologi ꝙ pueri qui in octauo menſe naſcũtur non viuunt. et eorum racio talis eſt. Dicunt eñ ꝙ puer in ſeptĩo menſe nõ viuit qꝛ ſaturnus qui in primo menſe cõcepcõis pueĩ regnat : in octauo mẽſe iterũ dominat᷑. et qꝛ eius ꝓꝑetates ſũt in omnibꝫ mortifere : eo ꝙ frigidus et ſiccus exiſtit : ideo viuere puer nequit Qui vero in xlvi. die cõplent᷑ qui mo/tus maxime cõmunis et naturalis eſſe aſſeritur : in nono menſe naſcunt᷑. et ſi vltra corꝑis organizatio differat᷑ : in decĩo menſe naſcunt᷑ Aſpice igit᷑ noui/tatem in xp̄o qui non aliqđ tempus ad ꝑfectionem ſui corꝑis exſpectauit. ſed ĩ primo inſtanti vir ꝑfectus in corpore fuit et plenus ſcđm animã ſapiẽcia ex titit. Unde ꝓpter has maximas noui/tates Jẽmi. ꝓpheta admirat᷑ cũ dicit Nouũ faciet dñs ſuꝑ terrã. femina cir/cũdabit virum. feminã eñ circũdare vi rum nouũ non eſſet niſi in ſolito modo vt ſuꝑ dictum eſt hoc fuiſſet. Unde Sa piens quidã ait O ꝙ mira nouitas vir ginis ꝛc̈ cuius viſcera partus et inte/gritas pacis agunt federa. de maĩe gre mio cõqueritur natura et fit ebes racio allegans ſua iura. ¶ Scđo Dominus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

iheſus nouo modo ⁊ inſolito oſtēditur
eſſe natus. nā cōſtat ſcd̄m ph̄m et eciā
Augg. ꝙ duo materialia corꝑa ſimul
eſſe nō pūt. Unde cū in aliqd̄ vas aqua
ingredit᷑ neceſſario aer egredit᷑. ſic ip̄a
experiencia ꝓbat᷑. Sʒ corpus dn̄i ex vir
ginali ventre exiuit. ita ꝙ nec clauſtra
virginea violauit. nec portā apꝑuit.
ſed clauſam omnino dimiſit. ergo dn̄ in
eodē loco cū alio corꝑe ſimul fuit. qꝛ ſic
eſſe oportuit. ex quo portā n̄ leſit mag/
nā nouitatē mūdo induxit Unde de hac
nouitate ſub figura lucis dictum eſt in
Heſter. iiij. Iudeis inq̄t noua lux ori
viſa eſt. et dicit iudeis qꝛ ꝑſonalit᷑ miſ/
ſus ē ſolis eis. Vn̄ ipſe dicit in Mat.
Non ſū miſſus ſupple ꝑſonalit᷑ n̄ ad o/
ues q̄ ꝑierunt domus iſrl̄. licet ſinalit᷑
ſim toti mūdo miſſus Dr̄ in eadem au
toritate. xp̄c lux. qꝛ ſicut lux vitrum ⁊
oē corpus ꝑſpicuū ꝑtranſit. nec tn̄ illd̄
diuidit vel corrumpit. ſic dn̄s de mr̄e
exiuit. nec tn̄ portā apꝑuit. nec vllū ei
dolorem ingeſſit. Sicut em̄ germē ꝓce
dit ex vite. et flos exit de arbore ſine a
liq̄ corrupcōe. ſic potuit flos nr̄ xp̄c ſu/
ꝑmiābili ſua ỽtute ſine corrupcōe naſ/
ci de mr̄e ipſa virgine permanente.
Tercīo dominꝰ iheſus nouo mō eſt noī
natus. n̄ enī hoc nomē nouū caſualit᷑ ē
inuentū. nec caſu eſt xp̄o impoſitū. ſed
ab eterno eſt ordinatū. et deo precipiē/
te ab angelo eſt ī tꝑe nūciatū A mr̄e ſi
bi īpoſitū. ab aplīs ꝑdicatū. et nūc eſt
ab hoībꝰ hōratū. fuit ergo hoc nomen
nouū non rōne vocis ſed rōne ſignifica
cōnis q̄ in ſolo dn̄o fuit. Unde ſi aliqs
alius noīe iheſus fuit rē tn̄ noīs nullus
habuit nec hr̄e potuit. ꝓpter hoc bene
in Yſai. ꝑdictū fuit. Uocabit᷑ inq̄t tibi
nomē nouū qd̄ os dn̄i noīauit. Sed de
noīe require in ſecūdo ſermoē. quia ergo
ſic eſt dn̄s innouatus. et nos cū eo īno
uari debemꝰ. qꝛ eciā annus hodie inno
uatur et menſis. Debemꝰ igit᷑ īnouaī
q̄ntum ad ſpūalis vite pncipium. quā
tū ad mediū. et q̄ntum ad vltimū. vel
poſtremū. nam ſcd̄m Augg. Oīs ordo
ꝑfectus p̄mum habet ⁊ vltimū. et qꝛ de
primo ad vltimū non eſt deuenire n̄ ꝑ
mediū. cōcludit. ꝙ ad ordinē ꝑfectum
requirit᷑. p̄mum mediū et poſtremum
Eſt ergo rogādus ip̄e iheſus īnouatꝰ
vt innouet nr̄m pncipium ꝑ graciā ex
piantē. innouet mediū ꝑ graciā robo/
rātē. et innouet eciā vltimū ꝑ graciam
cōſūmantē. Dico ꝙ rogandus ē noſter
iheſus vt innouet penitencie noſtre pn̄
cipium ꝑ grām expiantem. Hec ē em̄
gracia q̄ voluntatē hoīs preuenit vt bo
nū velit. cui dum homo cōſentit omīa
peccata mortalia q̄ntum ad culpā ext/
git et animā mūdā reddit. hanc autem
graciam petebat propheta cū diceret.
Cor mūdum crea in me deus ⁊c̄. tunc
enim homini cor mūdum datur. et ſpc̄
rectus in viſceribus innouat᷑. quando
gracia diuina anime ipſius infundit᷑.
ſine hac enim gracia homo nō ſurgit a
culpa. nec incipit penitenciā. Vn̄ dicit
Aplūs ad Cor. Expurgate vetus fer/
mentum. ſ. culpam. vt ſitis. no. cōſper
ſio. ſ. renouari per graciam Secūdo ro
gādus eſt dominus iheſus. vt innouet
noſtrum medium per graciam roborā/
tem. hec enim gracia dum hominē mū
dum a culpa inuenit ſemper de bono
in melius proficere facit. et hominem

In peccatum cadere non ꝑmittit. vnde dicit̃ ij. Cor̃. licet hijs qui deforis eſt nr̃ homo corrumpatur interior tñ renouatur de die in diẽ. grã enĩ ſtare neſcit ſed vel deficit vel ꝓficit ſꝑ. ¶ Tercio dñs iheſus rogandꝰ eſt vt innouet nr̃m vltimũ ꝑ grãꝫ cõſumantẽ. qđ enĩ ꝓdeſt bñ incipere. bñ mediare. niſi detur et bñ finire; vnde dr̃ in pſ. Auferes ſpm̃ eorũ et deficient. ſuppl̃e ꝑ corꝑis mortẽ et in puluerẽ ſuũ reuertent̃. ſupple ꝑ carnis incineracõem Emitte ſpm̃ tuũ et creabunt̃. ſupple ꝑ reſurrexionẽ et renouabis faciem terre. ſupple ꝑ glorificacõnem ſiue ꝑ grẽ cõſumacõnem Non enĩ aliud eſt glã ꝙ̃ grã cõſummata Ad hanc ꝑducat nos xp̃c ꝓ nobis hodie circũciſus et nouo noĩe noĩatus Amen;

¶ Item de eodem

Vocatum eſt nomen eius Iheſus Luce ij. Fateor me in ſufficientẽ eẽ ad huiꝰ noĩs dignã laudẽ q2 ad ipiꝰ cõmendacõem deficiunt oẽs lingue Nã hoc eſt nomẽ ſic a prĩbus deſideratum. tãtis anxietatibus exſpectatũ et tãtis clamoribꝰ et ſuſpirijs inuocatũ Sꝫ hodie nobis exhibitũ. cũ nrõ fuit ſaluatori inpoſitũ Olim longe erat a pc̃oribus ſalus. non inueniebat̃ in terra Iheſus ſed ꝓpe erat tunc dominꝰ exercituum deus vlcionũ. longe erat amoris nomẽ Nomẽ dulcoris. nomẽ ſaporis ſed ꝓpe erat nomẽ timoris. potencie et terrois vnđ iſta attẽdens ꝓpheta ſcũs dicebat Dic dñe anime mee ſalus tua ego ſum. quaſi diceret Domine dixiſti. hec dicit dominus Abſconde ergo nomen potencie et exhibe nomen beniuolencie remoue dominũ vlcionis et da nobis iheſum da nobis humilem agnum qui liberet ſeruũ Hoc igit̃ deſideriũ tam magnum tã amplum tã altum tã ꝓfundũ eſt hodie adimpletũ et ideo bñ dictũ eſt. vocatum eſt nomen eius iheſus. vbi tangit̃ et noĩs nouitas et eiuſdẽ noĩs bonitas Nam tangit̃ noĩs nouitas. cum addit̃ vocatum eſt nomẽ eius iheſus. ſed ſcđo tangit̃ bonitas cũ infert̃ iheſus. ſed q2 in ſuperiori ſermone aliqđ dictũ eſt de nouitate. Nũc agendũ eſt de ipſiꝰ noĩs bonitate; Nõ ergo ꝙ iheſus eſt nomen admirabile q2 dei altiſſimi. eſt nomẽ delcãbile q2 prĩs benigniſſimi. eſt nomen vtile q2 medici probatiſſimi. eſt nomen terribile q2 iudicis ſeueriſſimi ¶ Dico ꝙ Iheſus eſt nomen admirabile q2 nomen eſt dei altiſſimi. vnde cũ in libro Judicũ. Querẽt manuel nomen eius. ipſe rñdit. Cur queris nomen meũ qđ eſt mirabile? vere mirabile qđ eſt ab eterno ꝑuiſum vel ꝓmiſſum. ab angelo tã ſollicite nunciatũ. a mrẽ ſibi inpoſitũ. angelis et hoĩbus honorandũ et cũctis demonibꝰ tremebundum. pſ. Domine deꝰ nr̃ ꝙ̃ admi. ẽ no. tu. ĩ v. t̃. O nomẽ venerandũ. nomẽ ab hoĩbꝰ inuocandũ qđ oĩa elementa cognoſcũt. inſenſibilia oĩa ſenciũt et ꝑtãtes aeree cõtremiſcũt In virtute enĩ huiꝰ noĩs terra ſepe cõtremuit. mare iter ſolidũ dedit multis Aer quieuit et ventus ſiluit. ignis feruorẽ amiſit et celũ cũ ſuis luĩnaribus multa de ſe mira oñt et hoc eſt nomẽ de quo dr̃ Johel. ij. Omnis enĩ qui inuocauerit no. do. ſal. erit; qs vnquã qui hoc nomẽ inuocauit perijt? qs hoc nomẽ inuocãs a deo exauditꝰ nõ fuit? vñ dr̃ Math. vlt. In noĩe meo demoĩa eñ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et beata Agatha. iudici comminanti ſic
ait. Si feras m̃ promittis: audito xp̄i
noĩe mãſueſcent. ſi ignẽ adhibeas rorẽ
m̃ ſaluificũ de celis angeli miſtrabunt.
Nonne hoc eſt nomen de quo legit̃ in le
genda beati Patricij. Ad cuius inuoca
cõnem omnis pena deficiebat: qñcũqʒ
eñi ille Nicolaꝰ. qui in purgatoriũ bt̃i
Patricij purgandus deſcenderat: pe/
nas demonũ ſenciebat. ſtatĩ vt iheſum
noĩabat. omĩs pena ceſſabat. lege in le
gendis hiſtoriã q̃ multum eſt longa. et
ido hic nõ ponẽda ſed potiꝰ obmittẽda
¶ Scd̃o hoc nomen Iheſus eſt nomen
amabile et cordi delectabile. quid eñi ſic
delectat auditũ. ſic ſaciat guſtũ. ſic paſ
cit affectũ vt hoc nomẽ ihc̃: Vñ dicebat
Yſa. xxvi. Dñe nomẽ tuũ et meõriale
tuũ in deſiderio aĩe mee. Unde Bern̄.
Siue legã ſiue ſcribã nõ m̃ ſapit niſi ſo
net hoc nomen ihc̃. q̃d ſic excitat noſtrũ
deſideriũ ſicut hoc nomẽ iheſus: Unde
Bern̄. Dulcis ihc̃ memoria. dans vera
cordis gaudiá. nã ſup mel et oĩa dulcis
tua pñcia. et addit. nil auditur ſuauiꝰ
nil deguſtat̃ dulciꝰ. nil cordi amabiliꝰ
q̃ iheſus dei filiꝰ. Unde dr̃ Can. pmo.
Oleũ effuſum nomẽ tuũ. q̃d exponens
Bern̄. ſic ait. Cui ſapit cibus niſi oleo
cõdiatur. et q̃d valet aĩe cibus. niſi hoc
noĩe infundat̃. q̃d inq̃t ſic mentẽ cogitã
tis ĩpinguat: q̃d ſic excitat ſenſus: q̃d
ſic ũtutes roborat. mores vegetat et af/
fectiones ĩflammat: hoc noĩe inflãma
tus Aplũs dicebat Actu. Ego nõ ſolũ
alligari ſed et mori patus ſum p noĩe
iheſu. ¶ Tercĩo hoc nomẽ ihc̃ eſt nomẽ
vtile. nõne vtile tibi videtur q̃d hoĩem
ſoluit a culpa. defendit ĩ pugna. firmat
in gracia et pducit in gloriam: nonne
hoc nomẽ nos ſoluit a culpa. audi quid
dr̃ in Math. Uocabis nomẽ eiꝰ iheſus.
ipſe eñi ſaluũ fa. po. ſu. a. pec. e. Itẽ de
fendit ĩ pugna ſicut figuratũ eſt in ihũ
Naue. qui hoſtes oẽs ſtrauit et a nullo
vinci potuit. Bern̄. Nomẽ ihc̃ nõ tm̃ ẽ
lux ſed cibus. nunq̃d nõ tociẽs cõforta/
ris. quociens recordaris. Itẽ firmat et
cõfortat in grã pter q̃d rogabat pphã
Deus ĩ no. t. ſal. m. fac. zc̃. Ber. Cum
iheſũ nomino hoĩem m̃ ppono: mitẽ et
huĩlem. corde ſobriũ. benignũ. et caſtũ.
et miſericordẽ in ope. et oĩ deniqʒ cõſpi
cuũ honeſtate. q̃ et ſuo exẽplo me ſanet
et adiutorio in bono conſolidet et cõfir/
met. Itẽ Bern̄. Habes o aĩa mea elec/
tuariũ in hoc noĩe ihc̃ tibi recõditũ. q̃d
nunq̃ tue peſti ĩuenies ĩefficax. Nam
in hoc noĩe hẽs vnde actꝰ tuos corrigas
vel vt minꝰ pc̃õs adĩpleas. et vt tuos
ſenſus oẽs ne corrũpant̃ cõſerues. Itẽ
hoc nomẽ ihc̃ hoĩes pducit ad gloriam.
vñ dicebat Petrꝰ Actu. Nõ eſt aliud no
mẽ ſub celo datũ hoĩbꝰ in quo oporteat
nos ſaluos fiei Apo. vlĩ. Serui eiꝰ. ſ.
agni ſeruient ei. et videbunt faciẽ eius
et nomẽ eius ĩ frõtibus ſuis. Vñ inſiꝰ
niti et coronati hoc noĩe apparebũt. pſ.
Et gloriabunt̃ in te oẽs q̃ diligunt no/
mẽ tuũ. q̃d ergo hoc nomĩe ſacro vtiliꝰ
dum animã ſoluit a culpa defendit in
pugna firmat in grã et coronat in glã:
¶ Quarto hoc nomen eſt terribile. q̃
nomẽ iudicis ſeueriſſimi. Naturale eñi
eſt vt qui tarde iraſcunt̃. poſtq̃ ad ira/
cũdiam puocant̃. forcius cõmouentur
q̃ ergo iheſus ſic mõ eſt pius. ſic benig
nus. fiet crudeliſſimꝰ oĩbus pccõribus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

tantam nunc miſericordiam cōtemnen
tibus. dum venerit mundum iudicatu
rus. Tunc enī ſimul et ſemel et iuſtis
blandus. et impijs apparebit iratꝰ pſ.
Sanctū et terribile nomē eius. ſanctū
quantū ad electos. ſed terribile quantum
ad reprobos. Unde ipſe dicit Mala. i.
Rex magnus ego ſum et nomē meū ho
norabile in gentibꝫ. id ē peccatoribus.
et demonibꝫ. Vn̄ dicit ꝑ Pſa. Ecce no/
men meum venit de longinquo ardens
furor eius et grauis ad portādum. Vn̄
legitur de beato Bernārdo. ꝙ dum apud
mediolanum eſſet et quedā demoniaca
ſibi oblata fuiſſet vt eam curare deberet.
demon corā multis aſtantibꝫ ait. O ꝗ̄
libenter de hac ouicula mea exirem. ſed
nō vult dn̄s magnus vt exeā. cui ſcūs
quis eſt ille dn̄s magnꝰ? et demō. Ihē
nazarenꝰ. cui ſcūs. vidiſti ne vnꝗ̄ eū?
demon. vidi inqt in glā. cui ſcūs. fuiſti
ne vnꝗ̄ ibi? fui inquit. et ſcūs. quō ceci
diſti? et demon. multi fuimꝰ q̄ cū luci/
fero cecidimꝰ cui cōſenſimus. cui ſcūs.
velles ne illuc redire? ac ille miro modo
cachinans ait. tarda hora eſt. tunc ꝑce/
pit ei in noīe iheſu. vt exiret. tūc demō
ait. O nomen terribile. qd̄ me ſic cogit
exire. et hijs dictis ſtatī exiuit. Rogeꝰ
ergo xp̄m. vt ſicut dicit Augꝰ. ſit no/
bis ihē. id ē vita et ſalus. qꝛ ſicut dicit
Bern̄. Meliꝰ eſſet nobis nō eſſe ꝗ̄ ſine
iheſu eſſe. et melius eſſet nobis mori ꝗ̄
viuere ſine vita. xp̄o regi inmortali et
inuiſibili ſoli deo honor et glā in ſclā zc̄.

¶ In Epiphania dn̄i.

Intrantes domū inuenerunt pue
rum cū maria mrē eius. et ꝓ a
do. e. Math. ij. Si ꝗs v̄ba ſcī euangelij
diligenter attendat. quatuor maxime
ſunt q̄ circa magos cōſideranda occurrūt
ſcꝫ vehemens deſideriū. ſollicitū ſtudiū
altiſſimū gaudiū. et fidele et deuotum
obſequiū. nam oſtendit eorū deſideriū
in veniendo. et obſequiū in munera of/
ferendo. ¶ Dico ꝙ primo pꝫ magorū
feruens deſiderium in veniendo. Unde
dicit. Cū natus eſſet ihē. ecce magi zc̄.
Mira magorū deuotio quos a veniēdo
nulla tardauit negligētia. ſed mox viſa
ſtella ſe poſuerunt in viam. nō eos pol/
luit vlla ſupbia. nam cū reges diuites
valde eſſent et cauſam ſupbiendi ex hoc
habere potuiſſent: venerunt tamen vt
humiles. non eos eciā retardauit ꝓlixi
tas viarum Auſteritas temporum nec
magnitudo expenſarum. nam via erat
longiſſima. tēporis cōditio erat aſperri
ma. qꝛ in hieme media. et expenſa fuit
ꝑmaxima. qꝛ tres reges nō potuerunt
venire ſine magna familia. ¶ Scdo
apponit magorum ſtudiū in querendo
Unde dicunt Ubi eſt qui natus eſt zc̄.
Sapienter querunt et quantū ad locū
et quantū ad debitum modū et quantū
ad debitum intētum. Dico ꝙ ſapienter
q̄runt quantū ad locū. qꝛ in iheruſalēꝫ
q̄ erat ciuitas regia. et viſio pacis ē inter
pretata. Scdo ſapiēter q̄runt quantū
ad debitū modū. nā oñdunt qd̄ ſciebāt
Unde dicūt Vidimꝰ ſtellā eius zc̄. Itē
ſolum locū querunt vbi naſci debuerat.
qꝛ hunc ignorabant. Vn̄ dicunt. vbi eſt
q̄ſi diceret. natū eſſe ſcimus. ſtellā eius
vidimꝰ. ſed locū vbi natꝰ ſit ignoramꝰ.
¶ Tercio oſtenditur eorū gaudium in
veniēdo. Unde dr̄ Gauiſi ſunt gaudio
magno valde. tum qꝛ euaſerunt hoſtem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſcilicet iratum regem. potuerunt enim
timere mortē qn̄ ſic ꝑturbatū viderunt
herodem. Scḋo gauiſi fuerunt qꝛ recu/
ꝑauerunt ſtellam ducē . nam qꝫ diu in
ihr̄lm̄ fuerunt ſtellam nō viderunt ſed
ſtatim vt inde exierunt ſtellam recuꝑa
uerunt. Tercō. gaudiū habuerūt quia
inuenerunt matrē et regē Naturale eſt
vt homo gaudeat : qn̄ inueīt qḋ q̄rebat
Qr̄to oñdit' eorū obſequiū in offerēdo
Vn̄ ꝓcidentes adora. e. et ap. te. ſu. ꝛc̄
In quo eorū obſequiū oſtendit' humile
fidele et vtile. humile quia ꝓciderunt.
fidele qꝛ adorauerūt et vtile qꝛ munera
obtulerunt Et vide quō obtulerunt vt
diſcas offerre ; Nam obtulerunt largit'
qḋ notat' cum dicitur Aꝑtis theſauris
Non enim theſaurus regius ꝓ modico
aperit'. Itē obtulerunt liberaliter qꝛ
munera nō ꝑua ſed larga Itē obtulerūt
ſapienter qꝛ aurum thus et mirram q̄
fuerūt dona magna. dona gratuita. do
na miſtica Vnde ꝑ talia dona. confeſſi
ſunt ī xpriſto magnitudinē poteſtatis
ſiue magnitudinē maieſtatis et beniuo
lenciam pietatis et ſapienciā veritatis
Magnitudinē ꝑtātis offerēdo magna.
beniuolenciā pietatis offerēdo gratui/
ta et ſapienciā veritatis offerendo miſ
tica Obtulerunt ergo magna quia regi
altiſſimo . obtulerūt gratuita qꝛ patri
ꝑijſſimo . obtulerūt miſtica qꝛ iudici ſa
pientiſſiō Vnde obtulerūt aurū tamq̄
potentiſſiō regi. obtulerūt thus tamq̄
pacientiſſimo iudici et obtulerunt mir
ram tamq̄ benigniſſimo prī vel ponti
fici Nam in auro oſtenditur regis potē
cia. in thure pontificis ſapiencia ſed in
mirra prīs beniuolencia vel obtulerūt
aurum tamq̄ ſummo regi in tributum
Thus tamq̄ benigno pontifici in ſacri
ficium. Mirrā ſicut homini mortali in
corꝑis cōdimentum Notat' ergo qꝫ per
aurū rufum ad altitudinem caritatis
ꝑuenit'. ꝑ thus odoriferum ad oracōis
rectitudinem et ꝑ illud qḋ eſt in mirra
amarum : ad penitēcie amaritudinem
Reuertamur igit' et dicamus. Intran
tes domū . ¶ In quo verbo deſcribit'
magorum inquiſitio. ſaluatoris inuen
tio et magorum eorundē deuotio. Nam
dominū inquirētes domū intrauerūt
quantū ad primū. puerum inuenerūt
quantum ad ſcḋm et ipm̄ adorauerunt
quantum ad terciū Nam ad inueniend̄
xpriſtū tria ſunt neceſſaria. Primū eſt
menciū vnanimitas. Scḋm eſt cordis
hūilitas. Tertiū vero eſt Marie famili
aritas . Nam ꝑ menciū vnanimitatem
homo ordinat' interius ꝑ cordis humili
tatē ſe cōponit exterius ſed ꝑ marie fa/
miliaritatē homo eleuat' ſuꝑius Nam
ipſa eſt aurora qua tenebra pellit' et ſol
adeſſe nunciat'. Ipſa eſt via ꝑ quā ad
deū itur Ipſa eſt ſcala ꝑ quā aſcendit'.
Ipſa celi porta ꝑ quā ad deum intrat'.
Ipſa aduocata cuius ꝑ̄cibus introdu/
cimur et ipſa dn̄a ꝑ quā in diuinā dig/
nitatē reꝑamur. Magi ergo ideo deum
infantulum inuenerūt : qꝛ vnanimiter
ad eum venerunt et domū vnanimiter
intrauerūt et hoc ē qḋ dicit' Intrātes
domū . ¶ Scḋo eum ideo inuenerunt
qꝛ corde humili queſierunt et hoc eſt qḋ
vltimo ponit' Et ꝓcidentes adorauerūt
eū Nam ꝓciderunt corpore et adoraue/
runt mente. ¶ Tercō inuenerūt eū qꝛ
maīa duce q̄ ſtella maīs eſt aduenerūt et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ideo interponit᷑ Et inuenerunt puerū
cū maria matre eius. Nunq̄ enim īue
nit᷑ xp̄s niſi ī maria. niſi cū maria. ni
ſi eciā ꝑ mariā. ¶ Dicamus igitur. q̄
xp̄s inuentus eſt in maria in incarna/
cōne. Unde dicit᷑ in Deu. xxxij. de po/
pulo dei Inuenit eum in terra deſerta
Terra deſerta. a nullo homine cognita
ſed omnibus inuia eſt virgo maria. q̄
facta eſt ſine viro fecunda. In hac autē
terra deus īuentus fuit. dum de ea car
nem aſſumpſit. et in ea eciam corporali
ter nouem menſibus habitauit ꝓpter
hoc dr̄ in p̄s. Bn̄dixiſti domine terrā
tuā. quis vllis verbis explenet. q̄s ſuf
ficienter cogitet quātis bn̄dcōibꝫ terra
hec plena fuit? q̄ filium dei in ventre r̄
cepit. ipſum ſua carne veſtiuit. in mū/
dum ſic veſtitū effudit. quē ſuo gremi
o fouit. brachijs baiulauit. et lacte nut
uit. O mira et predicāda femina. quis
te valeat ſufficienter laudare. quis tua
poſſit magnalia enarrare. q̄ tuū filium
meruiſti cum deo patre habere? Nam
quē ille ab eterno ſibi equalem genuit
tu domina in tempore cōcepiſti. et tua/
carne veſtiſti. ¶ In maīa xp̄m ioſeph
inuenit. ab angelo audiuit Joſeph fili
dauid ꝛc̄. In maria eciā xp̄m inuenit.
Elizabet illa ſancta q̄ mox vt eius ſalu
tacōnem audiuit. exclamans ait Luce.
p̆mo. Et vnde inquit hoc michi vt veni/
at mater dei mei ad me. ex quo enī ꝛc̄.
Uide in maria magnalia que nō ſolum
in ſe gracia plena fuit. ſed ipſū verbuꝫ
eius ꝑuulum. adhuc in vtero cōſiſtens
ſe cognoſcere fecit. et matri ſpm̄ ꝓphie
ſimiliter dedit. Quicunqꝫ ergo de īcar
nacōe filij dei digne et fideliter cogitat

xp̄iſtum in maria neceſſe eſt vt exqui/
rat. Unde ipſa in Prou̅ ait. Qui me ī
uenerit inueniet vitam. Quis eſt vita
niſi ille qui dicit: Ego ſum vita. Si ē
go kariſſimi queritis vitam eam querī
te in maria. ¶ Scd̄o xp̄s non ſolum ī
uenitur in maria ſed inuenit᷑ eciam cū
maria. Nā cum maria criſtus eſt a ma
gis inuētus in ſtabulo. cum maria fu
it ī patibulo Nam ſtabat iuxta crucem
mater pijſſima ſuo modo cum filio cru
cifixa et ſummo dolore trāſfixa. cū ma
ria eciam nūc inuenit᷑ in celo. Fruſtra
igit᷑ querit qui cum maria inuenire nō
querit Unde luce. ij. Angelus ad paſto
res ait. Annūcio vobis gaudium mag/
nū ꝛc̄. Similiter et magi inuenerunt
puerū cū maria matre eius. Res vtiqꝫ
valde mira. auditu ſtupenda. quid po/
tuerunt reges illi tam incliti dicere? q̄
de terra tam remota deum regem vene
rant adorare. dum indicante ſtella in/
trauerunt in ſtabulum. viderūt infan
tulum tanta paupertata compreſſum.
poterant enim dicere. quis rex eſt iſte?
ſi eū rex eſt. vbi regis palacium. vbi re
gale ſolium. vbi turba obſequencium
famulorum? Sed vt videmus palaciū
eius eſt ſtabulum. ſolium eſt preſepiū.
et ſi turbam queris famulorum. inue/
nies bouem et aſinum. vel matrem et
baiulum. O fides admiranda. fides ve
neranda. fides ſollicito corde tractāda.
qꝛ cum pauperculum inueniunt. cum
mrē ipſi genu flectunt. theſauros ape/
riunt. ipſū adorant et offerunt. Con/
fundatur īfidelitas noſtra. ſtupeat no
ſtra ſuꝑbia. q̄ nō timet ad p̄ris dextrā
iam ſedentem. quē adorauerunt reges

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

in preſepio vagientē. ❡ Tercio Xp̄c inuenit᷑ ꝑ ſolam mariā Nam n̄ ꝑ eam xp̄m inueneris eū inuenire nō poteris; Vn̄ ip̄a in ſtella ſignata fuit q̄ ad xp̄m magos adduxit Nā de ea illa ꝓphecia fuit Orietur ſtella ex iacob. ꝓpter quā magorū deuocio tam diu ſtellā hanc ex ſpectauit. ex q̄ duce fides eorū ad xp̄m deuenit Vnde dr̄ in luca. ꝙ nō inuenīē tes puerū iheſum int̄ cognatos et vici/ nos. reuerſi ſunt in ihrl̄m et inuenerūt eum ī templo Vn̄ ſicut ibidē apparet ꝑ mariā inuentꝰ eſt et ꝑ mariā reductus eſt. ꝑimmo qd̄ maius ē euangeliū ibi dr̄ ꝙ erat ſubditus illis Quid ergo auare queris deū in diuicijs? quid ſuꝑbe deū queris in honorū eminēcijs? qd̄ luxu/ rioſe deū q̄ris in delicijs? fruſtra nite/ ris. fruſtra labore conſumeris. fruſtra ſic eū inuenire cōtendis. Nā ſcriptū eſt in Iob. ꝙ non inuenit᷑ in terra ſuauit᷑ viuenciū Vn̄ dr̄ Can. iij. In lcūlo meo ꝑ noctē queſiui quē di. a. m. q̄ il. et nō inueni; Nō ergo inuenit᷑ xp̄c in lcūlo auarorū. nō in lcūlo ſuꝑborū. nō eciā ī lcūlo laſciuorū ſi ergo vis inuenīre xp̄m quere eū in maria. q̄re eum cū maīa et q̄re eum ꝑ mariam q̄ eſt maris ſtella qꝛ ipſa duce nō erras ipſa ducēte nō deui/ as et ip̄a tenēte nō deſperas Ipſe ergo ſit bn̄dictus ꝑ oīa ſclā q̄ nobis talem cō tulit dominā ꝑ quā ābularemꝰ in grā et tandē ꝑuenirenꝰ in glāz quā nobis preſtare digner᷑ dei filius. ❡ Item

VBi eſt qui natus eſt rex iudeorū Mathei ij. Qui rem aliꝗ̄ multū diligit ꝑditā vel nō habitā ſollicite eam q̄rit Vnd̄ qꝛ magi regem natum multū amabant. ideo eū tā ſollicite req̄rebant

Certum eſt em̄ ꝙ ille qui xp̄m nō q̄rit. eum nō diligit. ❡ Circa ergo v̄bū pre miſſum attendēda ſunt duo. Primū ſal uatoris ꝑfecta deſcripcio cū dr̄ Rex iu/ deorū qui eſt. Scd̄m ſollicita requiſicio cū ꝓmittit᷑ Vbi eſt? ❡ Circa primū Nō ꝙ magi tamꝗ̄ ſapiētes deſcribūt xp̄m et quantum ad celſitudinis humilitatē ſcd̄m naturā humanā. cū dicunt Natus eſt et quantū ad eius regiam dignitatē ſcd̄m dīnaz nāz cū addūt Rex iudeorū Sz qꝛ de eius natiuitate ſatis dictū eſt ī natali Nunc videmꝰ de eius regia dig/ nitate. Ipſe em̄ eſt de quo dr̄ in Apoca. ꝙ hēbat in veſtimento et in fe. ſuo ſcp̄. rex regum et do. do. qd̄ oñdit᷑ eſſe verū qꝛ xp̄c fuit rex ꝓpter excelleuciā digni tatis. fuit rex ꝓpter altitudinē ꝑtātis fuit rex ꝓpter pulchritudinē veritatis et fuit rex ꝓpter effluenciā bonitatis. Dico ꝙ Xp̄c fuit rex ꝓpter excellenciā dignitatis. nā tante ſcd̄m naturā hoīs dignitatis exiſtit. ꝙ omnē nāz ꝑcellit ita vt creature domi ꝰ factus eſt. iuxta illud p̄s. Ego ꝓmogenitū po. il. excel. ꝓ. re. t̄re; ſiue em̄ reges terre dicant᷑ hō mines vel celeſtes v̄tutes. xp̄c omībus maior ē Vn̄ ḡnalit᷑ dr̄ in p̄s. Adorabūt eum oēs re. t̄. oēs ge. ſe. ei. Scd̄o fuit rex ꝓpter altitudinē ꝑtātis. Nā ſūme ꝑtātis fuit qꝛ omnē ꝑtātem p̄ris acce/ pit et potuit oīne qd̄ voluit. vn̄ ei dr̄ in Heſter. dn̄e rex op̄c ī dicōne tua cūcta ſunt poſita et nō eſt q̄ poſſit reſiſtē tue voluntati. dn̄s em̄ vni. tu es. vn̄ de eo in Ie. dr̄ Nō eſt ſimilis tui in dijs dn̄e et ſequit᷑ quis nō timebit te O rex gen ciū. p̄s. Regnū tuū regnū oīm ſeculorū et do. t. in omī genera. et genera.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

¶ Tercio fuit rex ꝓpter pulchritudi/
nem veritatis. nichil eſt em̄. qđ neſciat
cū ſummā ſapiām habeat. et nō ſolum
p̄terita. pn̄cia. ſed oīa futura cognoſcit
Unde de eo dr̄ in Yſa. xxiiij. Dn̄s legi/
fer nr̄. dn̄s iudex nr̄. dn̄s rex nr̄ ipſe ſal
uabit nos. Conſtat ꝙ ad legiſlatorem
iudicē et regem : ꝑtinet eſſe ſapientem
ergo ſi hec tria ſimul in xp̄o fuerūt. q̄
rex fuit. iudex fuit. legifer fuit. ſapien
tiſſimꝰ ergo fuit. Un̄ de eo dr̄ Ie. xxiij
Regnabit rex et ſapiens erit. et faciet
iudiciū et iuſticiā in terra Si ergo btā
terra cuiꝰ rex nobilis et ſapiēs. ꝙ̄ felix
eſt illa patria. cuiꝰ rex eſt ſapiētiſſimꝰ
et nobiliſſimꝰ. Unde dr̄. ij. Regum. x.
Beati ſerui tui qui ſtant corā te ſemꝑ.
et audiunt ſapiēciam tuā. ¶ Quarto
dn̄s rex fuit. ꝓpter affluenciā bonita
tis. nam tanta eſt affluencia bonitatis
eius. ꝙ quicqđ ſumꝰ. quicqđ poſſumꝰ.
quicqđ ſcimus. quicqđ habemꝰ ab eius
bonitate poſſidemꝰ. ꝓpter qđ de eodē
ꝓpheta ſic ait. Exaltabo te deꝰ meus.
rex et benedicam noī tuo in ſeculum.
et ſequit᷑. Aperis tu manū tuā. et im/
ples o. a. bn̄. cōclude de oībus ſuꝑ dcīs
Si rex noſter eſt nobiliſſimꝰ nulla ruſ
ticitate fedatur. ergo ſumme eſt reuerē
dus. Si rex noſter eſt potentiſſimus
nullo timore cōcutitur : ergo eſt maxīe
metuendus. Si rex nr̄ eſt ſapiētiſſimꝰ
nullo errore decipit᷑. ergo eſt in oībus
audiendus. Si rex nr̄ eſt clemētiſſimꝰ
nullo furore ſiue ira ſubuertit᷑ : ergo eſt
ſuꝑ omnia diligendus. et cū ſit tātus
tam pius et bonus. in omnibꝰ necita/
tibus eſt inuocādus. iuxta illud Heſt.
x. Et nunc dn̄e deus rex abraham mi/
ſerere populi tui. q̄ volunt nos īimici
noſtri ꝑdere. Tante enim clemencie eſt
rex noſter. vt ſi videat nos angelorum
ſubſidio deſtitutos. ſanctorū ſuffragio
exſpoliatos. et īimico expoſitos. et mor
ti deſtinatos : non tamen poteſt ſe cōti
nere ſi pie fuerit exoratus. Un̄ dicebat
ei Heſter. Dn̄e mi rex. qui ſoluſ nr̄ es
adiuua me ſolitariā. cū preter te nullꝰ
auxiliator eſt alius. et ſequitur ſtatim.
quō ipſa et omnis populꝰ diuino auxi
lio ſit liberatus. ¶ Dicunt ergo Magi
Rex iudeorū. qui natus eſt vbi eſt ? Nō
querunt ſi natus eſt. q̄ de hoc certi erāt
Nec querunt ſi rex eſt. q̄ hoc teſte ſtella
ſciebant. ſed querunt vbi eſt. q̄ hoc ig/
norabant ¶ Nō ergo ꝙ xp̄c habuit pri
cipaliter q̄druplicē locū p̄ter virginis
vterū. quē locū habuit ſpecialiſſimum.
Nam vnꝰ locus fuit vile preſepiū Aliꝰ
fuit vile tugurium. Tercius fuit crucis
patibulū Quartus vero fuit regale ſo/
lium. Primꝰ locus fuit altiſſime pauꝑ
tatis. Scđs locus fuit ꝓfundiſſime hu
militatis. Tercius locus fuit eximie carī
tatis. ſed Quartus locus fuit et eſt ſub
limiſſime pietatis. ¶ Dico ꝙ p̄mꝰ lo/
cus fuit vile preſepiū. Un̄ dr̄ Math. ij.
Stella quā viderant magi in oriente
an̄cedebat eos ⁊c̄. ſed vbi erat ? vtiq̄ in
ſtabulo latebat. in preſepio iacebat. qđ
pauꝑtatis altiſſīe locus erat. qđ em̄ ibi
niſi pauꝑtas. cōſidera ſtabulū non tāꝗ
ſuū ꝓpriū. ſed cōmune aliorū ruſticorū
cōſidera p̄ſepiū iumentorū. cōſidera lec
tum pauꝑculū. aſperum fenū. cōſidera
vile ſtrictoriū. quo mr̄ cinxerat filium
cōſidera ſocietatis ſolaciū. ſ. bouē et aſi
nū. O pauꝑtas inmenſa. O ſtupenda

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et admiranda penuria. qn̄ factor celorū
domūcula caret. lumen et glā angelorū
in preſepio latet et quē celi celorum nō
cōtinent: ſtricta faſciola cinctꝰ eſt Cō/
fundantur diuicie nrē q̄bus tp̄aliter re
fulgemus. qn̄ oīm domiꝰ tanta ꝓpter
nos penuria eſt oppreſſus. cōfundatur
ſeruus videri volens glorioſus: dum
rex et dominꝰ ſic factus eſt inglorius;
¶ Scd̄s locus fuit vile tuguriū Unde
cum duo ex diſcipulis Johannis ab eo
quererēt Rabi vbi habitas: ille ait Ve
nite et videte. Nō verba et videbis mi/
rabilia. Andreas q̄ vnus de querētibꝰ
erat. ex eadē vicinitate cum dn̄o erat et
tn̄ tam vile erat. ꝙ ip̄m eius hoſpiciū
ignorabat. ꝓpter qd̄ requirebat. Rabi
vbi habitas. Nec eſt credendum ꝙ illud
eciā quantumlibet vile ſuum eſſet. cū
nichil in mūdo poſſideret ſed ꝙ ab alio
cōmodatum haberet Unde ipſe dicit in
Matheo. Vulpes foueas hn̄t ⁊c̄. cōfun
datur ergo mundi ſupbia q̄ erigit vſqꝫ
ad celū palacia. quando rex celorū in tā
pua domuncula. q̄ tamen non erat ſua
ſed ab alio cōmodata manebat; Credē
dum eſt eīn ꝙ in aliquo domo vna ma/
nebat nec viciniā circuibat et hoc max
ime ꝓpter matrē q̄ eum ſuis laboribus
nutriebat. q̄ raro de domo exibat.
¶ Terciꝰ locus fuit crucis patibulū.
Unde de hoc exponit Bern̄. in Can.
Indica inq̄t michi quē diligit aīa mea
Ubi paſcas. vbi cubes in meridie: ait
eīn ſic Ber. Circuire poſſum dn̄e celū
et terrā nec te poſſum inuenire niſi in
cruce. ibi paſcis ibi cubas in meridie;
et hoc eſt qd̄ ꝓphā dicebat. Adorabimꝰ
in loco vbi ſteterunt pedes eius ſed vbi
ſteterunt pedes illi beati niſi in cruce
confixi: hic ergo locus fuit eximie cari
tatis. qn̄ filiꝰ dei prīs ꝓ nrīs peccatis
ſe in mortē dedit Confundatᷣ igitᷣ nrā
negligencia torpor et pigricia qꝛ negli/
gimꝰ tam pium ſaluatorē diligere qui
nos tanto p̄cio cōparauit. ¶ Q̄rtus lo/
cus eſt regale ſoliū in quo nūc credimꝰ
reſidere xp̄m. Unde ipſe vt nos aīmet
ad bn̄ opandū dicit Job. xvij. Volo vt
vbi ego ſum illic ſit et miſter meus; O
ſi tantū laborē homo ſumit ꝓ bono aī/
to tp̄ali q̄d deberet ꝓ bono facē eternali
Sꝫ Nōndum. ꝙ nos q̄ laboramus ꝓpē
vilitatis ignoranciā debemꝰ in xp̄riſto
querē regiam dignitatē et q̄ laboramꝰ
ꝓpter virtutis inpotenciā. debemꝰ in
xp̄o querē altiſſimā ptātem Noſtra ig/
norancia remouetᷣ p eius lucidiſſimā
veritatem. noſtra vilitas p eius regiā
dignitatē. noſtra iniq̄tas p eius inmē
ſiſſimā pietatē Ipſe ergo vniūſe crea/
ture rex. det nobis in pn̄ti graciā et in
futuro gloriam Amen.

Vidimus ſtellam eius in oriente
Mathei ij. Ad xp̄m modo debito
adorandum tria maxime requiruntᷣ.
Primū eſt racōnis illuminatio. Scd̄m
bona operatio. Terciū vero eſt cordis
deuotio. Sic igitᷣ reges xp̄m venerari
volentes habuerunt lumē rōnis Unde
dicūt Vidimꝰ. habuerūt ꝑfectionē opa
cōnis Unde dicunt Venimꝰ. habuerūt
cultum deuotionis Unde dicunt Ado/
rare. Nam videre excludit ignoranciā
ab omni intellectu Venire tollit negli/
genciam ab affectu ſed adorare tollit ir
reuerenciam ab effectu Dicunt ergo
Vidimus p intelligenciam veritatis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Venimus per acceſſum religionis vel
virtutis. ſed adorabimꝰ ꝑ cultū debite
pietatis. q̄ſi dicēt. Non ſumus ignorā/
tes q2 vidimus. Non ſumꝰ negligētes
q2 venimus. Non erimus irreuerētes.
q2 adorabimus. Bene igit̄ dicit. Vidi
mus ſtellam eius in orientē. ¶ Nota
ergo ꝙ viderunt triplicem ſtellam. V/
nam materialem. aliam rōnalem. terci
am ſupſubſtancialē Primā viderūt in
orientis loco. Scd̄am viderūt in ſta/
bulo. Terciā. vero viderūt in p̄ſepio.
¶ Dico ꝙ p̄ma ſtella quā viderūt fu/
it ſtella materialis. non in celo fixa. nec
fuit aliq̄s planeta. ſed fuit quedā ſtella
de nouo ꝓducta. q̄ ſuo cōpleto officio ī
p̄iacentē materiā eſt redacta. hec autem
ſtella diuina potēcia nouo mō ꝓducta
in ſex differebat ab omni alia ſtella. ſi
cut ex dictis ſanctorū colligit̄ et habet̄.
Nā differebat quantū ad ortū. q̄ntum
ad forme mod̄. quātum ad ſitū. q̄ntum
ad motū. q̄ntum ad ſui fulgoris aſpec/
tum. et q̄ntum ad occaſum. Et dico. ꝙ
differebat q̄ntum ad ortum. q2 vt tactū
eſt nō eſt ab inicio mundi cū aliis facta
ſed tūc virtute diuina de nouo ꝓducta
Scd̄o differ̄bat quo ad forme modum.
Nā formam pulcherrimi puerī habebat
in cuiꝰ capite crux ſplendebat. qui ma
gis hanc ſpectantibus ſtellam ap̄puit
eiſqꝫ dixit. Ite in iudeam et regem na
tum querite et adorate. Tercō differe/
bat q̄ntum ad ſitum. Non enim in celo
fixa erat. nec alicuius planete viam fa
ciebat. ſed in aera iuxta terrā vias te/
nebat. Quarto differebat quātum ad
motū eiꝰ. nō eīn motu c̄culari ſiue ſtel/
lari. ſed motu pocius ꝓgreſſiuo z aīali

mouebatur. Nam cum ſtātibꝰ ſtabat.
nec ſe mouebat. cum quieſcentibus qui
eſcebat. et cū āmbulantibus ibat. Q̄nto
differebat quo ad fulgoris aſpectum.
Nam tanti ſplendoris erat. ꝙ ſplendor
ſolis qui ōnia ſidera occultat nec ap̄pa/
rē permiſit: eam non obſcurabat. nec
eciā in medio die a ſuo lumine retarda
bat. Sexto ab aliis differebat quo ad
occaſum. Nam cū alie ſtelle ſicut Ph̄us
dicit incorruptibiles ſint. hec vt ſuum
opus ꝑfecit. et ipſos reges ad xp̄m ꝑ/
duxit: mox a ſua natura defecit. et in
p̄iacentem materiam rediit.
¶ Notādū ꝙ hec ſtella maxime ad t̄a
apparuit.
Primo ad manifeſtādā dn̄i maieſtatē.
Scd̄o ad cōfirmādam fidei veritatem.
Tercō ad confutandam erroris multi/
plicis falſitatem.
Dico ꝙ primo apparuit ad manifeſtā/
dum domini maieſtatem. vt enim xp̄s
oſtenderet̄ dominus oīm creaturarum
ſ. ſupceleſtiū. celeſtiū. et ſubceleſtium.
ideo in ſuo ortu apparuit āgelorum ex
ercitus iubilans et cantans. Et eadem
die apparuit magis hec ſtella radians.
z ipſa eadem die erupit fons olei rome
vſqꝫ ad tiberī manās. Dum ergo dn̄i
maieſtatem ſupceleſtiū et ſubceleſtium
ſunt tam celebriter proteſtata oīm eſſe
vniuerſorum dn̄m omnis creatura ꝑ/
cōſequēs eſt ꝯfeſſa. Scd̄o apparuit hec
ſtella ad cōfirmandum fidei veritatem
In hac eadē die reuolutis ānis tria mi
rabilia fecit. Nam ſtella magorum ori
ē fulſit. q̄ ſapiām nati regis oſtendit.
Columba de celo deſcendit. q̄ xp̄i ſup/
habundantem graciam p̄dicauit Unde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Et vox patris ibi audita fuit. q̄ xp̄m
eſſe ſuũ filiũ cõfirmauit. Item aqua in
vinũ in nupcijs cõuerſa fuit q̄ xp̄i oī/
potenciã oībus aperuit Dum ergo xp̄c
triplex teſtimoniũ tã ſolemne ī hac die
ꝑcepit verus deus hoc ip̄o apparuit qꝛ
in oꝛe duoꝛũ vel triũ teſtium. teſte dñ̃o
ſtat omne ũbum et ſi oē ũbum ꝓbat teſ
timoniũ terrenũ. ſi fuerit triplicatum
q̄d faciet diuinũ teſtimoniũ ! Nam ad
teſtimoniũ xpꝛiſti hodie pr̄ apparuit ī
voce. filius in carne et ſpiritꝰ ſanctꝰ in
columbe ſpecie ; ¶ Terciõ hec ſtella ap
paruit ad confutandam erroꝛis multi/
plicis fa'ſitatem Nam confundit' hodie
iudeoꝛũ duricia. manicheoꝛum inſipiã
et mathematicoꝛum ſtulticia. ¶ Dico
ꝙ Primo confundit' iudeoꝛum duricia
qꝛ cũ vniuerſa elementã auctoꝛē ſuum
veniſſe teſtata fuit ipſi credere noluer̄t
Vñ in Omelia hodierna ſic de hoc bea/
tus Gregꝰ ait. Vt hijs inquit humano
vſu loquar : celi xpꝛiſtũ deum eſſe cog
nouerunt qꝛ ꝓtinus ſtellã miſerũt. ma
re cognouit qꝛ ſub plantis eius ſe calca/
bile pꝛebuit. terra cognouit qꝛ eo mo/
riente cõtremuit. ſol cognouit qꝛ lucis
ſue radios in eius paſſione abſcondit.
ſaxa et parietes agnouerũt qꝛ tp̱e moꝛ
tis eius ſciſſe ſunt. infernus cognouit
qꝛ quos tenebat moꝛtuos reddidit et tñ
quē omnia inſenſibilia deum eſſe cogno
uerunt : infidelium iudeoꝛũ coꝛda deũ
eſſe credere noluer̄t ; O quot ſũt hodie
q̄ hac peſte laboꝛant q̄ ſcripturis nõ cre
dunt nec mirabilia approbant ſed veniet
dies illa qñ vexatio dabit intellectũ au
ditui. ſicut dt Yſa. Et tunc ceſſabunt
ũba cũ ꝑuentũ fuit ad ubera ¶ Scd̃o
confundit' manicheoꝛum inſipiencia.
q̄ dicunt aīata viſibilia a malo deo nõ a
bono eē facta Ecce magi dicũt vidimꝰ
ſtellam eius et ve. ado. e. ergo illiꝰ hec
ſtella erat quē adoꝛare venerãt Sꝫ con
ſtat ꝙ nõ malum deũ adoꝛare : ſed bonũ
veniebant. ergo illa ſtella opꝰ boni dei
vtiqꝫ erat ſed illa ſtella maxīe viſibilis
erat. ergo ſi hanc xp̄c fecerat conſtat ꝙ
viſibiliũ factoꝛ exiſtat. Itē ſi hanc ſtel
lam adũſariꝰ xp̄i feciſſet : ad adoꝛand̃
xp̄m magos minime ꝑduxiſſet igit' ſi ad
hoc eos adduxit. conſtat ꝙ ab ipſo dñ̃o
facta fuit Item quero aut bonus deus
iſta coꝛruptibilia facē p̄t aut non. ſi nõ
poteſt. ergo nõ eſt omnipotēs et ſi omi/
potens nõ eſt. ſummũ bonũ non eſt qꝛ
ei omnipotēcia deeſt. qd̃ et maximũ bo
nũ eſt. ergo ſi deus eſt quo melius exco
gitari nõ poteſt : ſicut oīs racio ꝑſuadꝫ
hic bonus deus quē tu eſſe doces. vtiqꝫ
deꝰ nõ eſt ; Reſtat ergo vt dicas ꝙ iſta
facē poteſt ſed quocũqꝫ poſſibili poſito
nullũ ſequit' incõueniens. ſicut oīs phi
loſophia docet. ergo ſi deꝰ bonus hec in
uiſibilia fecit : nõ ē ex hoc vnde cauſeis
Sꝫ ꝓbatio ꝙ omnia coꝛruptibilia iſta
fecit. dicit' enĩ Johãnis. i. ꝙ oīa ꝑ ip̄m
facta ſunt et ſine ipſo factum eſt nichil.
Sꝫ oīs ꝓpoſitio vniuerſalis eſt falſa ſi
vnã ꝑticularē cõtigerit eſſe falſam. Vñ
ſolo ſoꝛte non currente. hec ꝓpoſitio eſt
falſa. Omnis homo currit. et ne credas
ꝑ fallaciã decipi. audi Aplm̃ ad Hebr̃.
Hoc modo pꝛobare excellenciã xpꝛiſti
Nam volens ꝓbare ꝙ xpꝛiſtus eſt dñ̃s
oīm : accepit illam auctoꝛitatē. Pſal.
Omnia ſubieciſti ſub pedibus eius.
et addit. in eo ꝙ dixit omnia : nichil

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

dimiſit nō ſubiectū illi. ergo ſi ꝑ verbū
dn̄s oīa fecit: nichil eſt excipe qd̓ ipſe
ꝑ ipm̄ nō fecerit. Unde dr̄ Apoca. x. ꝙ
angelus iurauit ꝑ eū q̄ fecit celum ⁊ ea
q̄ in eo ſunt. et terrā et ea q̄ in ea ſunt.
et mare et ea q̄ in eo ſunt. et p̄t hoc ītel/
ligi de terra inuiſibili. quā tu poīs. qꝛ
illa idē oīno qd̓ celū exiſtit; Dicas eciā
vbi eſt mare inuiſibile. et q̄ ſunt ea q̄ in
illo ſunt? Audi eciā ecce q̄d de hoc dicat
Aplūs. ad Col. i. In xp̄o inq̄t cōdita
ſunt vniūſa q̄ in celis et in terra ſūt vi/
ſibilia et inuiſibilia oīa ꝑ ipm̄ et ī ipſo
creata ſunt. q̄d hoc expꝛ̄ſſius: quid q̄ris
āplius? Itē tu q̄ duplicē mūdū poīs:
Unū viſibilem et alterū īuiſibilem: et
viſibilem a malo deo eſſe cōtendis. īuiſi
bilē vero a bono deo eſſe cauſaris: rn̄de
de quo mundo Io. intelligit qn̄ dt. In
mūdo erat et mūdus ꝑ ipm̄ fcūs eſt et
mūdꝰ eū nō cognouit. ſi de mūdo īuiſi/
bili hoc dt: ergo mūdus ille īuiſibilis
quē ſcd̓m te ipſe fecit eū non cognouit.
cuius cōtrariū tu conſentis. Si aūt de
mūdo viſibili illud dt. ergo xp̄c mūdū
viſibilē fecit; Uñ ſtati ibidē ſubdit' In
ꝓpria venit et ſui eum nō receperunt.
¶ Nō. ecce ſingula ūba quō xp̄c venit
in mūdū inuiſibilē qꝛ ibi erat? ergo in
mūdū viſibilē veneāt. ergo hic mūdus
ꝓpetas ſua eāt Itē dt ꝙ ſui eū nō rece
perūt. ſed quō ſui ſi a diabolo ſūt creati
Itē dt. Filius dei venit vt deſtruēt opa
diaboli. ergo ſi mūdꝰ diaboli opus eāt
Xp̄c eū deſtruē venit. aut ergo deſtruē
potuit aut nō potuit. Si nō potuit im
potēs xp̄c fuit. ergo verus deꝰ nō fuit
cum Io. dicat ꝙ verbū deus erat. Si
aūt deſtruere potuit et cōſtat ꝙ noluit

Si ad hoc vt dictū eſt veīt quid eſt ergo
ꝙ mūdū nō deſtruxit. ſi ergo ad deſtru
endū opa diaboli venit. et cōſtat ꝙ mū
dū cū potueīt nō deſtruxit. mūdus ergo
mali dei factura nō eſt. Itē deſtruere
opa diaboli bonū eſt. qꝛ ad hoc xpriſtꝰ
miſſus eſt. vt ex auctoritate iam dicta
patet. Si ergo ſcd̓m eos corꝑa ſua a di
abolo facta ſunt: bonū eſt ſcd̓m eos ipā
corꝑa cremare. Itē ꝙ de corrupcōe cre
mat': aut eſt corrupcio bona ā eſt mala.
Si corrupcio bona eſt q̄ mīꝰ videt' eſſe
bō. multo magis conſtat corruptibilia
eſſe bona. ergo ſi omīa bona a bono deo
facta ſunt: ab ipſo ſunt corruptibilia
vniūſa. Si aūt ē corrupcō mala: ergo
ea q̄ corrūpunt' ſunt bō. qꝛ regula ē nec
alit' eſſe p̄t: qꝛ cuiꝰ corrupcō mala eſt:
ipm̄ qd̓ corrumpit' bonū eſt. qꝛ ſi qd̓ cor
rumpit' malū eſſet. eius corrupcō bona
eſſet. Unde qꝛ latro malus eſt. eius cor/
rupcō bō eſt. Si ergo ſūt corruptibilia
bō. ergo a bono deo ſunt facta. nec eſt cō
tra nos ceci. ꝙ diabolus mūdi prīceps
eſſe aſſerit': qꝛ nullū ex hoc argumētū
cōnectit'; Quis eīm nō derideret eū qui
ita arguēt. Rex francie ipſius francie
princeps ē. ergo ab eo francia facta eſt.
Gaudeat ergo ſcā maī eccleſia. qꝛ ſtella
nrā magorū ſocia et ductiua a xp̄o non
a diabolo eſt ꝓducta. ſicut narrat maī/
chorū hereſis ceca. ¶ Tercō cōfundit'
mathematicorū ſtulticia. q̄ omnē hoīeꝫ
ponit naſci ſub aliq̄ ſtella. a q̄ vt dicunt
neceſſariat' oīs hoīs vita. vt non poſſit
declinare ī ꝑfecte cōtraria. vt ſcd̓m eos
dicit': ꝙ qn̄ homo naſcitur ſibi a fato ne
ceſſitas vite imponit'. Eſt autē fatum
ſcd̓m Auguſtinū quinto. de ciuitate dei

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

nõ influit ſuper rõnalem aĩam cũ ſint
pares natura. et paris in pare nulla ſit
influencia. et hec ĩtellige ex neceſſitate
non diſpoſitiue. nam quia anima ſequit
ſui corpis paſſiões. Unde et ſanguinei
ex natura ſunt leti. Colerici iracundi
Flecmatici pigri. et melancolici ſunt
triſtes Dum ſtella ſuper corpa influit
ad talem vel talem paſſionem per acci
dens quodãmõ animã ad hoc diſponit
Item ſcdm doctrinã phi et oĩm docto-
rum ſacre pagine. homo finis eſt oĩm
pter quem deus fecit hunc mũdum.
Unde et ceſſante hoĩs gñacõe ceſſabit
moueri celũ. vnd eſt maĩfeſtũ q pter
hoĩem fecit deus celũ et eciã eius motũ
ſed ſcdm Phm et eciã ſcdm veritatẽ. fi
nis imponit neceſſitatẽ hijs q ſunt ad
finem. Nõ ergo neceſſitatẽ ſuorũ actuũ
ex ſtellis accipit. ſed pocius ſtelle vt ſint
pter hominem accipiunt. Vñ Ptho
lomeus aſtrologorum maximus ait. q
ſapiens homo dominabitur aſtris. et
ad cõfirmacõnem omniũ predictorum
dicit Deu. iiij. Vide ne eleuatis ocul
ad celum et videns ſolem et lunã et oĩa
aſtra celi adores ea q creauit dñs deus
tuus in miniſterium cunctis gentibus
q ſub celo ſunt. ergo ſunt ad ſeruiendũ
non ad dominandum. ſic ergo patet de
ſtella materiali Sequitur videre breui
ter de ſtella racionali quam viderũt in
ſtabulo magi hec autẽ ſtella fuit virgo
maria. Unde de ea in Numeris p Ba
laam longe ante pphetatum eſt Orietur
ſtella ex iacob. et dicitur domĩa noſtra
ſpecialiter maris ſtella. quia illa ſtella q ſic
eſt a nauigantibus nominata. eſt ſtella
inter omẽs altiſſima ſita. p ceteris ele
uata. Sic et dña nrã eſt xpo maxime
loco et dignitate ppinqua. et ẽ oĩm er
rancium lux et via. Unde ei et de ea can
tat ſancta mr eccleſia Aue maris ſtella
¶ Tercia ſtella quã viderãt in pſepio
poſitã ſup feno Vñ dñs dicit in Apo.
Ego ſũ genus et radix dauid. ſtella ſplẽ
dida et matutina. Nam ſtella eſt illuĩa
tiue virtutis que mũdum illuĩat. eſt
ũtutis cõciliatiue. quia cõtraria elemẽta
ſua ũtute cõciliat. et eſt ũtutis eleuati
ue. quia vapores ppria virtute ſurſum
leuat. Sic eĩm xpc mũdum ſua virtute
illuminauit. nos patri recõciliauit. et
prẽm in celeſtem gloriam ſublimauit.
Ad quã ipſe nos pducat.

¶ Dñ infra octauã Ephie.

Unũ corpus ſumus in criſto Rõ
xi. In hijs enim verbis Apoſt.
duo facit. Nam pmo nos eſſe vnũ ape
rit. Secũdo cãm ipſius vnioĩs oñdit
Oſtẽdit ergo corpis eccleſiaſtici vnita
tem cum dicit. vnũ corpus ſumus Scdo
aperit ipſius vnitatis cauſalitatem.
cum addit in xpo. Dicit ergo Unum
corpus ſumus. Sapiens eĩm Aplũs
loquitur ſub ſimilitudine corpis materi-
alis. de corpe ſpirituali. Nam conſtat
q tanto corpus ſpirituale eſt materiali
nobilius: quanto nobilior eſt ſpiritus
q corpus. ergo ſpiritus quanto eſt cor-
pore melior: tanto eius vnitas debet
eſſe pfectior. verum materialis corpis.
vnitas tanta exiſtit. q vnum mẽbrũ
pro altero ſe exponit. Unde brachium
pro capite defendendo ictui ſe opponit
Et dum vnũ mẽbrũ infirmatur ſepe pro
ſalute ipſius alterũ incidit aut cauteri
ſatur et igni vrẽti ſupponit Unde ſepe p

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

vna ꝑte ſananda. ſit minutio et arſura
in alia. ergo ſi ita eſt in corꝑe materiali
quid eſſe debet in corpore ſpirituali.
¶ Nõ ergo ad vnitatẽ hũdam inducit
natura. mouet ſcriptura et efficit grã.
Primũ eſt inductiuũ. Scḋm eſt ꝓmo/
tiuũ. ſed Terciũ eſt cõſummatiuũ. ꝙ eũ
natura docet. ſcı̃ptura ꝓmouet. ſed grã
cõplet. Dico ergo ꝙ ad vnitatẽ oĩs na/
tura inducit. Nã vt docet phũs. Bonũ
cuncta exoptant. ſed idem ſunt bonũ et
vnũ. Unde qḋ appetit bonũ et appetit
vnũ eſſe. Unde Boeciꝰ oñdit. Qḋ q̃to
aliq̃d plus habet de vnitate tanto plus
hẽt de bonitate. et dicit. ꝙ omẽ qḋ eſt
tam diu ſubſiſtit et eſt q̃ diu vnum eſt.
et tunc interire neceſſe ſit cũ vnum eſſe
deſierit. Nam ſi vnũ remoueris. nullũ
vtiqꝫ corpus erit. qꝛ ſi ꝑtes corꝑis q̃ in
corꝑe vniunt᷑ diuiſeris. ipſum corpus
penitus interibit. Itẽ cũ aĩal ex aĩa et
corꝑe vnitũ ſit. ſi hanc vnitatẽ remoue/
ris nullũ aĩal remanebit. Itẽ in aĩma
ſua prĩcipia ſunt vnita. q̃ ſunt materia
et forma. q̃ ſi diuiderent᷑ aĩa in nichilũ
verteret᷑. Manifeſtũ igit᷑ eſt. ꝙ omẽ qḋ
eſt ꝑ vnitatẽ eſſe habet. et quantũ hẽt
de vnitate. tm̃ habet de eſſe. et neceſſe ẽ
interire ſi deſierit vnũ eſſe. ſed omĩa ꝑ
naturã appetunt eſſe. et cõſeruacõnem
appetunt ſui eſſe. et refugiunt interitũ
toto poſſe. ergo ſi nõ pñt eſſe ñ vnitate
oĩa appetunt eſſe vnũ. Si ergo tanta ẽ
vnitas. et tantus amor vnitatis in ſin
gulis creaturis: q̃re in hoĩbus tanta
crudelitas exiſtit? q̃ cũ maxĩe deberẽt
ſimul eſſe vniti. vtputa qꝛ ab vno deo
facti. ab vno prẽ gñati. et ad vnã glãꝫ
ordinati. maxĩe tñ ſunt diuiſi. Reſpice
volatilia celi. reſpice beſtias agri. atten
de piſces in mari. nec tantã diuiſionẽ
in eis inuenies. ſicut in hoĩbus eſſe pꝫ
q̃ cũ aĩalia crudeliſſima gerunt tam
ſeua bella vt racõnabilia? Non ſic frẽs
docet nos natura. ſed ſicut Aplũs ſcḋo
Cor. xij. Sicut inq̇t vnũ corpus eſt et
multa membra habet. ſic vnum corpus
ſumus in xp̃o. ſinguli aũt alter alteriꝰ
membra. Unde dicitur ad Rõnos. xij.
Patitur vnũ membrũ cõpaciuntur oĩa
alia membra. ꝓpter qḋ illud nouiſſimũ
eccleſie membrum dicebat. Quis infir/
matur et ego non infirmor. quis ſcã. et
ego nõ vror. Docet ergo gaudendũ eſſe
cũ gaudẽtibus. et flendũ cũ flentibus.
Alter inq̇t alteriꝰ onera portate. et ſic
adin. le. xp̃i. Scḋo ad vnitatẽ nos ĩui/
tat oĩs ſcriptura. Nam Augꝰ dicit. ꝙ
ſcriptura nichil aliud precipit q̃ carita
tem. ſed ipã caritas nichil aliud eſt q̃
vinculum. Inuenies ergo ꝙ dum ſolã
caritatẽ ꝑcipit: ſolam nobis vnitatem
imponit. Unde hanc vnitatẽ nobis op/
tabat dñs. Jo. xvij. cũ orabat. Pater
inq̇t ſcẽ ſerua eos vt ſint vnum ſicut et
nos vnũ ſumꝰ. Sꝫ ecce res in cõtrariũ
verſa eſt. qꝛ nõ ſolum diuiſus eſt homo
cõtra ꝓximũ. ſed eciã cõtra ſeipm̃. vbi
hodie vnitas cordis. vbi vnitas volũta
tis. vbi vnitas oĩs. ⁊ vbi vnitas oꝑis?
Unde dicebat Job. Cogitacõnes mee
diſſipate ſunt tor. cor. m. torquẽtes dr̃
qꝛ ſciſſio et diuiſio cordis eſſe neq̇t ſine
vehemencia doloris. Unde dr̃ Oſee x.
Diuiſum eſt cor corũ et interibunt. quõ
eũ valet q̇s viuẽ ſi diuiſio ſit in corde.
Vñ diuiſio cordis eſſe neq̇t ſine vehemẽ
cia doloris. Tante enim voluntatis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

tanteq; vnitatis eſt cor. vt ſi acu punga
tur. ita vt modica diuiſio ſubſequatur.
continuo morit᷑. et ſic eſt impoſſibile vt
ſpiritualiter viuat homo. ſi ſit diuiſus
a deo a ꝓximo. aut a ſeipſo. Unde tāta
hodie in mundo corrupcio? vnde tanta
deſtructio? vnde tanta bellorum concer
tacio? niſi q2 ꝑ peccatum diuiſi ſumus
a deo Yſay. Iniquitates nrē diuiſerūt
inter nos et deum noſtrum. et peccata
noſtra ꝓhibuerunt bonū a nobis. viua
mus ergo dn̄o deo noſtro vt nichil veli/
mus. nichil loquamur. nichil operemur.
niſi qđ eum velle cognoſcimus. Nam qui
ſic adheret deo vnus ſpūs cū eo efficit᷑.
ſicut docet Aplus Quid nobilius. quid
amabilius. q̄ꝫ vnū eſſe cum deo. ergo ſi
vnus ſpūs cum deo ſumus. dum qđ ipſe
vult volumus. ſollicite laboremus. vt vo/
luntates nrās ſue volūtati ſubiciamus.
nichil ſtulcius q̄ꝫ illud appetere qđ eſt cō/
trarium volūtati diuine cū ſit impoſſi
bile aliquid aliter eſſe q̄ꝫ velit voluntas
omnipotentis illud eſſe. ¶ Tercio ad
vnitatem nos inducit gracia. et hec eſt
cauſa vnitatis cōſummatiua et effectiua
Impoſſibile eſt em̄ eſſe vnum cum deo
eſſe vnum cum ꝓximo. eſſe vnum cum
ſeipſo. niſi ꝑ graciā fiat hec vnio. Nam
corrupto medio vniente quō ſtabunt
extrema? nunq̄ꝫ anima corpi vniet᷑. ſi
ſpūs inᷓmedij corrumpant᷑ Nunq̄d ele
menta int̄ ſe tam contraria in corpe ali
quo vnientur vel vnita cōſeruabunt᷑. ſi
lux q̄ eſt medium cōſilians ſepetur. ſed
ſpūale vinculum quo deo ꝓximoq; vni
mur eſt grā q̄ vere amicitie eſt in cordib;
cauſatiua. ergo ipſa corrupta perit vni
tas ab ipſa cauſata. Unde poſtq̄ꝫ Apli
Actuū ij. Receperunt graciam ſpūs ſcī
in tantū adinuicē ſunt vniti. vt dicat᷑
Actuū iiij. q̄ꝫ omniū credenciū erat cor
vnū et anima vna. et quid eſt qđ valeat
eſſe diuiſum vel diuerſum. vbi conſtat
eſſe cor vnū? Quō tꝑalia poſſunt eſſe
diuiſa vbi eſt anima vna. et ideo ſeq̄tur
ibi q̄ꝫ nullus aliquid ꝓpriū eſſe dicebat
ſed erāt illis omnia cōmunia. O miſeri
xpriſtiani q̄ꝫ grauiter corruiſtis q̄ꝫ vili
ter a veſtra ꝓpria origine receſſiſtis vt
nec in cordibus nec in reb; aliquā vni/
tatem ſeruetis. Quis ſub celo populus
ſic diuiſus vt ꝑplus xpriſtianus? quō
poſſet ſtare hic populus vbi non ſolum
a ꝓximo ꝓximus eſt diuiſus. ſed frater
a fratre. et filius a patre etiā ſeparat᷑.
Si omne in ſeipſo diuiſum deſolabitur
quō non corruet in ꝓfundum. qđ ſume
oſtenditur eſſe diuiſum? Nam porci ſe
adinuicem iuuant. bubali cōtra lupum
cōmuniter pugnant. Elephantes ſi ali
quo caſu cadant ſe inuicem ꝓ poſſe rele
uant. Sed xpriſtiani inuicem ſe man/
ducant. Sepe videmus ſarracenos quā
uis inter ſe valde diuiſos. imminente
pugna inuicē retineri et voluntate con
cordi dei populo aduerſari. et nos con/
tra ſarracenos nō poſſumus eſſe vniti
Unde hoc. niſi quia vinculum vnionis
amiſimus. niſi quia a deo noſtro receſ/
ſimus. et rebus vanis adheſimus. licet
homo auerſus ab vno ad multa euanu/
it. ſed cōuerſus a multis ad vnū vitam
inuenit. et ꝓpter hoc in verbo p̄miſſo
bene ſequitur In xp̄o. in quo notatur
vera cauſa vnionis. Nam illi vere vni/
untur. et illi meritorie vniuntur qui
propter xpriſtum inuicem vniuntur.

Unde Gre. docet Nichil ſit eſſe timendū ſicut vnitas malorū. quorū nō eſt vnio ꝓpter ꝑximū. Unde in ꝓu. i. dr̄ Fili mi ſi te lactauerint pctōres ne acq̇eſcas eis. ſi dixerint veni nobiſcū inſidiemur ſanguini. omnē p̄cioſam ſubſtanciā re/periemꝰ. implebimꝰ domus nrās ſpo/lijs. marſubiū vnū ſit oīm noſtrū. fili mi ne ambules cū eis. ¶ Itē.

Dolentes querebamꝰ te. luce. ij. Quid eſt ꝙ dn̄a nrā dolebat? Vn̄ eā eſtimas doluiſſe. cōſtat certiſſīe ꝙ ſciebat filiū dei eſſe. ergo ꝛ oīpotentē eſſe. et ſapientiſſimū eſſe. ergo nō dubitabat eū perijſſe nec ei malū aliqd̄ accidiſſe. quē ſciebat nō niſi volūtarie pati poſſe. q̇ autē vult hoc aliť ſentire. optet ꝙ dicat dominā de filij oīpotencia dubitaſſe. qd̄ nephas eſt credē. Vn̄ Origēs dicit expſſe ꝙ nō timuerūt xp̄m ꝑijſſe ſed dubitauerunt eū in celū redijſſe. qn̄ vellet in mundū iterū reuerſurum. ſed quidq̇d ſit de hac opinione p̄t ſatis cōuenienť dici. ꝙ licet eū poſſe ꝑire nō dubitauerit. mēno tn̄ timore dum filiū quē plus q̄ ſe diligebat ſubtractū tā ſubito eſſe cernebat. de ipſius abſencia valde dolebat. quē ſemꝑ p̄ntem hrē cupiebat Sepe eīn mr̄ filiū quē multum amat. q̄uis filiū bn̄ valere cognoſcat. anxiatᷣ tn̄ ſi eū p̄ntem vidē nō valeat. Et ſi hoc faciat mr̄ de filio tam ꝑuo tā modico bono. tā velociter ꝑituro. q̄d faciendū eāt de filio optimo et de filio ſumme bono? Potuit et alia cā eſſe doloris. nam plurimū homo dolet qn̄ aliqd̄ magnum bonū ꝑ ſuā negligenciā ꝑdidiſſe ſe videt. q̄uis ergo mater ꝑijſſima negligentē ſe exiſtimaret q̄ tantum filium erraſſe nullo modo potuit dubitare. tamen ex amoris magnitudine dubitare potuit ne forte ꝓpter negligenciā eam dimiſit Unde qd̄ diuina diſpenſatione ꝑ filiū factū erat. ipſa ſibi pocius aſſcribebat. ꝓpter qd̄ multū dolebat. et eū ſollicite requirebat; Unde in verbo p̄miſſo dat nobis formā qualiter querē dus ſit dn̄s dum ꝑ peccatū a nobis fuerit ſeꝑatus Nam debet dn̄s queri cū cordis afflictione. debet eciā queri cū oꝑis cōtinuacōne. Debet ergo de dn̄o ꝑdito eſſe amaritudo cōpunctionis in corde. vt p̄cedens culpa purgetur. debet et cōtinuacio boni eſſe in opere. vt ſic pena deo ſoluatᷣ q̄ pro peccato debetur; Notatur ergo amaritudo cordis. cū dicitur Dolentes Notatur ſcd̄o. cōtinuatio operis. cum adiungitur. querebamus te ꝛc̄

¶ Nōndum aūt eſt hic. ꝙ quadruplicē debet habere homo dolorē. ſcꝫ Cōpunctionis. cōpaſſionis. cōtricionis et diſſolucōis. vt cordis cōpunctio ſit ad xp̄m Animi cōpaſſio ſit ad ꝑximū. cōtricio autē ſit ꝓpter peccatum. ſed mortis diſſolucio ſit cōtra corpus ꝓprium. Dico ꝙ debet eſſe in homine dolor amaritudinis et gemebunde cōpunctionis ꝑ cōꝑacōnem ad xp̄m paſſum. qd̄ eſt eīn in materiali corꝑe membrum qd̄ nō fuerit dolori ſuppoſitum? ſi caput fuerit infirmatū? Nam ſerpētes ꝑ capite ſuo totū corpus exponūt. Apes eciā ſuū regem in tm̄ diligūt ꝙ ſꝑ ſibi quāto plus p̄nt viciniores eſſe cōtendunt. ipſo nō viſo ꝑeunt. et ipſo viſo in ipſius viſione cōfortantᷣ et forciꝰ animantᷣ. quē ſi mori cōtingat. circa eum ſe cōgregat et more funeranciū plorare ſuo mō non ceſſant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

non poſtea bibunt vel manducant. ĩmo
gementes moriunť niſi de eorũ medio
cicius ſubtrahatur. O quanta confuſio
quãta abuſio. quãta rep̄henſio xp̄ianis
qñ apes ſanguine nulle. carne tam mo
dice. ꝓ ſuo ſic gemũt rege. vt ſinant ſe
mori fame. et hoĩes rõne vigentes. ſuo
nõ cõpaciunť auctori ꝓ eis mortis ob/
ꝓbriũ pacienti. Sancti tñ hoĩes dolẽt
et plorant. nec a fletibꝰ vnq̄ ceſſant cũ
recordanť q̄ ꝓ eis ꝓtulit dñs. Unde de
talibꝰ ꝓphetatũ fuit Za. xij. Dolebãt
ſup eum ſicut doleri ſolet ĩ morte p̄mo/
geniti Unde dr̄ de beato Petro. ꝙ ſemꝑ
flebat qñ dñi memoriã habebat. Unde
ꝓpter fluentes lacrimas ab oculis ſemꝑ
ſudariũ in manica portabat quo lacri/
mas abſtergebat. ꝓpter qd̄ dr̄ Abacuc
iij. Viderunt et doluerũt montes. id ē
apl̄i Vñ quilibꝫ eorũ poteãt dicere illd̄
iiij. Regũ iiij. Caput meũ doleo. id eſt
ꝓ capite meo mortuo ipſi condolendo.
cõmori ſecũ volo. ¶ Scd̄o debet in no/
bis eſſe dolor cõpaſſionis ad ꝓximũ. qr
in corꝑe materiali ſi dolet vnũ mẽbrũ
cõpaciunť omĩa membra. ſicut et vno
membro gaudenti : cõgaudẽt oĩa. Nun
qd̄ nõ vidiſtis aliqñ canes vulnera lin/
gentes et lingendo ſanantes ? quõ ergo
homo occidit quẽ canis ſanat vel lingit
magna crudelitas vt hõ animal mãſue/
tum natura : fiat crudelior beſtia. quõ
enĩ homo nõ eſt crudelior beſtijs. quãdo
auis q̄ de ſola rapacitate viuit. ſicut ex/
emplũ pꝫ in ſingulis : nõ comedit aues
ſui gñis. et hõ vnus ſic ſuos cõuicinos
ĩuadit et ad mortẽ inducit. cõpaciendũ
eſt igitur ꝓximo pacienti. nam et vox
ꝓximi illa eſt. Tre. Audite vniuerſi
populi et videte do. m. Iuuenes mei et
virgines mee. abierunt in captiuitatẽ.
et clamat porcus. et oĩs grex ad auxili
andũ currit. capiť filiꝰ hoĩs et ꝓximꝰ
nõ ſuccurrit. ymmo multi ſileꝰ ſunt ca
nibus qui qñ ꝑcuti vnus oẽs eũ alij in
uadunt. dilacerãt et expellunt et q̄ꝗ̄
occidunt. Vñ quilibet ꝓximꝰ afflictꝰ
p̄t hodie dicẽ illud. i. Regũ xxij. Nõ eſt
q̄ doleat vicẽ meã p̄l. Suſtinui q̄ ſimul
cõtriſtareť et nõ fuit. q̄ cõſo. et nõ inueĩ
¶ Terciꝰ eſt dolor cõtricõnis aſſump
tus ꝓ pccĩs. hoc enĩ dolore cor ſcindiť et
ſanies in apoſtemate cõgregata foris ꝑ
cõfeſſionẽ educiť. Unde ibũ penitẽtis
eſt illud Ie. viij. Dolor meꝰ ſuꝑ dolorẽ
in me cor meũ merens. delectamur enĩ
cũ peccamꝰ. ſed multo dolore atterimur
cũ poſtea peĩteꝰ. Quis enĩ eſt q̄ nõ do/
leat ſi patrẽ tam pium. tam bñficum.
ſe offendiſſe cognoſcat. Unde dr̄ aĩe pec
catrici Iẽmi. ij. Scito et vide ꝙ malũ
amarũ eſt te reliquiſſe dñm deũ tuũ. et
nõ eſſe timorẽ eius apud te. ¶ Qr̄tus
dolor erit dolor reſolucõis qui eſt dolor
mortis. ꝑ quẽ reſoluiť tota fabrica cor/
poris. et hic dolor ſcd̄m ſenſualitatẽ eſt
maximꝰ Nam cõſtat ꝙ aĩa corpꝰ valde
diligit nec p̄t illd̄ nõ amaẽ. cũ eiꝰ amor
ſit nãlis. Vñ a corꝑe q̄tumcũqꝫ miſero
et afflicto non ſponte ſed coacte recedit.
Si dolor omĩs ex amore creať. vt ſcd̄m
quantitatẽ amoris ſit quãtitas doloris
ergo ſi aĩe ad corpꝰ maximꝰ eſt amor.
maximꝰ ē dolor. dũ coacte ab eo diuidi
tur Vñ et ꝓphã dicebat Circũdederũt
me dolo. mor. O q̄ timendꝰ ē hic dolor
cũ non ꝑcat diuiti. nõ pauꝑi. nõ etati.
nõ ſexui. nõ honori. nõ alicui dignitati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Seneca Mors equo pede pulſat turres
diuitū et tuguria ruſticorū Eccl. Mo/
ritur doctus et indoctus. ꝙ ſtulti ergo
ſunt qui exſpectant pñiaʒ agere. qñ nō
pñt de ea aliqd cogitare Aīa em̄ natura
huiuſmodi eſt vt principaliť ad vnū ſit
et dū vno aliquo intenſe afficiť reliqua
minꝰ moueat. q̈re minꝰ de pctō dolere
poſſit dum ſenſibili dolore pulſať in car
ne. Jerōg. Dum infirmitate de pˢ meis
nō potes aliď cogitare ꝙ̈ ſentis. et illuc
ferť tota intencō mentis vbi eſt vis do
loris Augꝰ. Si poſt baptiſmū ſtatim
moreris ſecuris hīc exis. ſi penites dū
ſanus exiſtis. egrederis et ſecurus hīc
vadis. Si vero pñiaʒ in morte diſtule/
ris. ſi ſecurus vadis. ego nō ſum certus
tene ergo certum et dimitte incertum.
Sequiť Querebamꝰ te. In quo notať
cōtinuacō boni opis. nichil em̄ valet ali
qd inchoare ſi in opacōe deficiat : quis
ante finē. Unde dr̄ de leone. ꝙ poſtquā
predā querē inchoat nunꝙ̈ a querendo
ceſſat donec inueniat. Unde dr̄ luce xv.
Que mulier hñs dragmas decē. nonne
ſi pdiderit vnā accēdit lucernā et eūtit
domū et querit donec inueniat eā. pˢl.
querite faciē eius ſemp. ¶ Sunt autē
q̈tuor ad querendū dñm cōſideranda ſ.
tēpus. locus. modꝰ et fructus. nullus
em̄ fructus ex rebus habeť ñ querant.
in tpe ſuo. in loco ſuo et modo ſuo.
Dico ꝙ p̈mū ad querendū deū mouēs
eſt tpc pñs. ſ. vita pñs. qui em̄ dū mō
viuit eum nō querit poſt mortē inueīre
non pt̄. Nōne ſtultꝰ eſſet. qui tpe veris
vuas in vite querēt. qñ tēpus fructuū
nullū eſſet. vue non in vere ſed in autū
no ſunt querēde. qꝛ oīa tpc hñt et ſuis
ſpacijs tranſeunt vniūſa ſub ſole Unde
dr̄ Yſa. Querite dñm dū inueīri pt̄ xv.
quis illū fatuū non iudicaret qui tunc
ſolum medicū querēt qñ iam morbus
tātum creuiſſet ꝙ curari nō poſſet. Uñ
dr̄ de Aza. ij. Paralipo. xvi. ꝙ egrota/
uit dolore pedū vehementiſſime nec in/
firmitate ſua queſiuit dñm. et qꝛ eū dū
potuit non q̄ſiuit. nunꝙ̈ curari potuit
ſed pocius a dolore ad dolorem tranſijt.
¶ Scdo cōſiderandus eſt locus nemo
em̄ rem īuenit in loco vbi nō eſt. nichil
em̄ eſt. qď ꝓpriū locū non habeat. et cū
in pluribus locis ſimul eſſe non valeat
neceſſariū eſſe cōſtat. vt q̄s illud extra
locū ꝓpriū fruſtra q̄rat. Nunqď querē/
dus eſt piſcis in monte ? nunqď poma
queres in fonte ? nunquid aurū queres
in arbore ? nunqď p̄cioſos lapides q̄res
in vite ? vnūqďqꝫ querēdum eſt non in
loco alieno ſed ꝓprio. Unde dr̄ in Job
xxviij. Sapiēcia vbi inueniť. et q̄s eſt
locus intelligencie. mare dicit nō eſt in
me. Abiſſus loquiť nō eſt mecum. nec
inueniť in terra ſuauiť viuenciū. quid
p mare tumultuoſum et piculoſum. ñ
cor qď ſemp eſt ſupbia tumidū ? quid p
abiſſum q̄ ſine bale. id ē abſqꝫ fundo ſic
eſt noīata ; niſi corda auara q̄ ſunt inſa
ciabilia ? quid eſt ſuauis terra niſi vita
laſciua ? qui ergo queīt ſapienciā diui/
nam non q̄rat cū ſupbis. cū auaris nec
cū laſciuis. Unde diciť Canticorū iij.
In lectulo meo q̄. quē di. a. m. xr̄ quid
eſt in lectulo deum querere niſi eū velle
cū vita ſuaui inuenire ? Non inuenitur
deus in quiete mundana ſed in aſpera
pñia Oſee. v. In regibus ſuis et in ar
mentis ſuis vadēt ad querendum dñm

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et nõ inueniet eum. et hoc dicit ſponſa
Can. iij. Surgam et circuibo ciuitatẽ
q̃ zc̃. et ſequit᷑ ꝙ inuenit. q2 cũ labore
q̃ſiuit. Vñ Ber. O bone iheſu quõ int̃
cognatos te inueniã. qui ñ es int̃ tuos
inuentus ? et quõ inq̃t gaudens te inue
niã quẽ mr̃ tua vix dolens inuenit ? et
addit O bone iheſu doce me querere te.
oñde ut quõ inueniã te non eñi querã ñ
doceas. nec te inueniã niſi te oſtendas/
¶ Tercio ad q̃rendũ deũ req̃rit᷑ modꝰ
et eſt modꝰ vt q̃rat᷑ cũ dolore. Pſa. xxvi
Dñe in anguſtia q̃ſierũt te et hoc debet
fieri ex toto corde. ij. pal᷑. xi. Intrauit
rex vt quereret deũ patrem ſuorũ ex toto
corde et ex tota aĩa ſua. Itẽ debet queri
cũ intencionis rectitudine Sap. i. In
ſimplicitate cordis vrĩ q̃rite illũ qm̃ in/
uenit᷑ zc̃. Item cũ bona opatõne Pſa.
xxx. Si queritis q̃rite cõuertimini zc̃
Itẽ in bñ viuendo. nã male viuẽtibus
dr̃ Jo. viij. Queretis me et nõ inuenie
tis et in pctõ vrõ moriemĩ. Exemplũ
de mulieribꝰ q̃ requirẽtes eũ cũ aroma
tibus. id eſt bonis operibus ĩuenerũt
Unde dr̃ Mathei vij. Queite corde per
deuotionẽ. et inuenietis eũ xprimũ vo
bis. petite ore per orationẽ. et apiet᷑ vo
bis et̃ne vite palaciũ. Math. v. Primũ
querite regnũ dei zc̃. ¶ Quarto in re
quiſitõe dei cõſideramꝰ fructus optios
ſcʒ dñm. cui non pt̃ homo ſeruire abſqʒ
multa et magna mercede. ymmo quãto
q̃s ei ſine m̃cedis ĩtuitu ãpliꝰ ſeruiuerit
tanto apud eũ maioris m̃cedis dignus
exiſtit. Qui ergo modo iam dicto dñm
q̃rit pacẽ hẽbit in mũdo. nã ideo m̃dus
guerris eſt plenus q2 non querit᷑ deus
ſed poci9 diabolus. Vñ deũ q̃rentibus

dicit᷑. ij. pal᷑. xv. In tota volũtate ſua
queſierũt dñm et dedit eis requiẽ ꝑ cir
cuitũ ab oĩbꝰ ĩimicis ſuis Scdõ hẽbit
vel ĩueniet miãz in iudicio. Sophonie
. ij. Querite dñm oĩes manſueti terre
q̃rite iuſtũ q̃rite mãſuetum. ſi quõ ab/
ſcondamĩ a facie furoris eius ; Tercio
inueniet᷑ plenitudine bonorũ in regno
Unde dr̃. ij. Cor. xiiij. Querite vt ha/
bundetis in regno. Ad hanc habundan
ciam nos ꝑducat xpriſtus Amen.

¶ Dñ̃ pma. poſt octauã.

ORacõni inſtantes neceſſitatibus
ſcõrũ cõicantes Rõ. xij. Cõſtat
ꝙ ſine deo nõ poſſumꝰ aliq̃d bonũ velle
q2 ipſe opat᷑ in nobis et velle z pficẽ et
bonũ aliq̃d cogitaẽ. ij. Cor. q2 nõ ſumꝰ
ſufficiẽtes cogitare aliq̃d a nobis. q̃ſi ex
nobis. ſed ſufficiẽcia nrã ex deo eſt. nec
aliq̃d ĩtelligẽ. q2 ipſe dat ſapiãz et intel
ligenciã. pũ. ij. Nec aliq̃d dicẽ. q2 nẽo
pt̃ dicẽ dñs ihẽ ñ in ſpũ ſcõ. i. Cor. xij.
Nec aliq̃d facẽ Jo. xv. Sine me nichil
poteſtis facẽ Si ergo ſic certiſſiẽ cõſtat
eſſe ſi volumꝰ bonũ cogitare. ſi bonũ di
cere. ſi bonũ facẽ. q̃d reſtat ñ deũ orare.
¶ In ũbo ergo pmiſſo nos ad duo ĩui
tat Aplũs. Primo ad deguſtacõez dĩne
ſapiẽ. Scdõ ad releuacõez frne miſerie
Nã ꝑ pmũ ordinat᷑ hõ ad deũ. ꝑ ſcdm
vero ordinat᷑ ad xprimũ. pmũ nõt᷑ cũ dr̃
Orõni ĩſtãtes. ſcdm vero cũ addit᷑. necĩ
tatibꝰ ſcõrũ cõicantes. Iſtis eñi duobꝰ
ĩformamur z reformamur. nã informa
mur quo ad deũ ꝑ pie mẽtis affectũ. et
quo ad xprimũ ꝑ mutue dilcõis effectũ
¶ Dico ergo ꝙ nos allicit ad guſtũ di/
uine ſapiẽ. qñ ait Orõni inſtantes. Nã
in orõne anima cũ xp̃o caſto amplexu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

coniungetur mira cordis dulcedine de/
lectat᷑ et pace nimia quietat᷑. et ſic aĩa
iam ſuo ſponſo coniuncta delectata. et
quietata illud verbum mellifluũ dicere
valeat. Omnia oſſa mea dicent dñe q̃s
ſimilis tui. Sed ad hoc vt oĩno ſit deo
grata. hijs debet eſſe veſtita. nam debet
eſſe deuota. debet eſſe ſecreta. debet eſſe
ſecura. et debet eſſe cõtinua. ¶ Dico ꝙ
debet eē deuota et tota ignea et intrinſ
inflammata. Quomõ tibi inflãmabit
animã ignis extinctus? vel quõ deum
ad ſe vocabit frigidus et remiſſus affec
tus? Unde legitur de dño ſaluatore in
luca. ꝙ factus in agonia ꝓlixius orabat
et factus eſt ſudor eius ſicut gutta ſan/
guinis ſtillantis in terrã. O feruens
et deuota orõ. q̃ ſic animã liquefacit. ꝙ
ex redundancia caloris corpus nõ ſolũ
ſudare facit. ſed ſudorem in ſanguinem
vertit. Si ſic feruenter dñs ipſe orauit
qui ꝓ ſe nõ indiguit. ſed q̃d nobis eſſet
faciendum oſtendit. q̃ꝙ ſolliciti eſſe debe
mus. vt deuote deum oremus. qui tot
malis atterimur. tot temptacõibꝫ pul/
ſamur. et tot auxilijs indigemus.
Nõ hic exemplum Sare. Thobie. iiij.
Que tanta efficacia et deuocõne orauit
ꝙ a deo exaudiri ꝑmeruit. et ſimiliter
nõ ibidẽ de orõne Tobie. quã orauit ꝛc̃
Non deberet eſſe oracio nrã. quin ſemꝑ
lacrimis eſſet infuſa. q꜡ ſic facta nunq̃
carere poteſt ſua efficacia. q꜡ ſicut Ber.
dicit. Oracio deũ vngit. ſed lacrima pũ
git et quodammõ cogit. Unde in libro
Iudicum. Dum dominꝰ dixiſſet filijs
iſrahel petẽtibus ab eo auxilium. Non
addam vltra vt liberem vos? cum illi
fletibus inſiſterent eis auxiliatus eſt

¶ Secundo Oracio debet eſſe ſecreta.
vnde nõ q̃rat homo hominibus placere
ſed ſolum diuinũ auxilium implorare.
Ad hoc ipſe ſaluator nobis exemplum
dedit. q̃n derelictis turbis omnibꝫ aſcẽ
dit in montẽ ſolus orare. Unde repre/
hendit ypocritas Mathei. vi. Qui ſta/
bant in angulis platearum ad orandũ
vt viderent᷑ ab hominibꝫ. et dicit. ꝙ re
ceperunt mercedem ſuam. quaſi diceret
laudem ꝓ mercede querunt. et laudem
accipiunt. dum ſanctos eos homines
eſſe dicunt. et ſequitur ibi. Tu autem
cum oraueris intra in cubiculum tuũ.
et clã. hõ. ora patrem tuũ in abſcõdito.
et pater tuus qui vidit in abſcondito
reddet tibi. Si eñ cõtingat orare in cõ
muni loco. ſic opus ſit in publico vt ſꝫ
intencio manet in occulto. ſicut Gregꝰ
dicit. Depredandũ qui theſaurũ in via
publice portat. q̃ꝙ vilis mercator et q̃ꝫ
fatuus eſſe ꝓbatur. qui ꝓ bono vñ vitã
eternã mereri poteſt: laudẽ vaniſſimã
captat. ¶ Tercõ. oracio debet eſſe fide
lis et firma vt hõ q̃d poſtulat obnixe ha
bere ſe vel accipere credat. Unde dr̃ in
Canonica Iaco. Poſtulat autẽ in fide
nichil heſitans. quõ eum dominꝰ dabit
ſi tu de eius bonitate diffidis? Ymmo
quodammodo deum irrides eiuſqꝫ bo/
nitati plurimum detrahis. ſi ab eo pe
tis q̃d tibi dari non credis. Unde dñs
docet in Matheo. Quicquid petieritis
orantes credite. quia accipietis et fiet
vobis. De illius bonitate non eſt dubi/
tandum. qui nos inuitat tam ſollicite
ad petendũ. Non eſt veriſimile vt dare
nõ velit. qui cũ deceptor non ſit tam in
ſtanter vt petamꝰ inducit. ¶ Quarto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

oracio debet eſſe cōtinua. q2 ſicut dīno
auxilio indigemus: ſic illud cōtinue ꝑ
orōnem implorare debemus. Unde et
dn̄s vt nobis daret exemplum ꝑnocta/
bat in orōnibus. ſicut in luca habetur.
Unde ꝛ multa docet: vt homo in orōne
cōtinuet. ſicut exemplū patet in luca.
De iudice iniq̄tatis qui deum nō time/
bat. et hoīem nō reuerebatᷣ. cui cū q̄dā
vidua valde moleſta eſſet vt eā de adu̅/
ſario vindicaret. dum ille differret et
illa a moleſtia nō ceſſaret: ille ait. Et
ſi deū nō timeo et hoīem nō vereor: tn̄
q2 moleſta eſt michi hec mulier. vindi/
cabo eam. Unde et concludit ibi dn̄s a
minori. ſi hoc fecit iudex iniq̄tatis: nō
facit dn̄s vindictam electorum ſuorum
clamanciū ad ſe die ac nocte. Nō poteſt
eſſe ſi homo qđ iuſtū eſt petat ꝙ nō qđ
petit: aliqn̄ accipiat. ſi ī orōne fuerit
ꝑſeuerans. ſed quis fructus in orōne.
¶ Nō ꝙ Oracio impetrat bonū venie
impetrat repacōem nature. impetrat
expulſionem omīs pugne. et impetrat
acquiſicōnem hereditatis eterne. Dico
ꝙ orō ꝑmo impetrat dimiſſionē culpe
ſiue bonū venie. et ꝑ cōſequens eſt im/
petratiua grē. qꝛ nō fit dimiſſio culpe.
niſi ꝑ aduentū gracie. ſicut nō pellitur
tenebra. niſi lucis preſencia. Quid enī
eſt tenebra. niſi lucis abſencia ſiue carē
cia? culpam ergo ab anima pelli nō eſt
aliud ꝙ͂ graciā ſibi dari. Unde Dn̄s dt
Mathei. vij. Hoc genus demoniorum
non eicitur niſi in oracōne et ieiunio;
Jeronimꝰ. Ieiunio ſanantᷣ peſtes cor/
poris ſed orōne peſtes mētis. ¶ Scđo
oracō impetrat repacōnem nature ſiue
naturalis potēcie ꝑ infirmitatē amiſſe

Jacobi. v. Oracio fidei eleuabit vel ſa/
nabit infirmū. et in tm̄ eſt hoc verū vt
orō mutet diuinā ſentenciā. Nonne ꝑ
Yſayam dictū eſt Ezechie. Diſpone do
mui tue. quia morieris tu et nō viues.
Ac ille ad deū ſe cōuertit. ipm̄ cū mul/
tis lacrimis exorauit. et vite ꝓlongaci
onem accepit. in cuius ſignū ſol decē li
neis retroceſſit. Quid tam ſtabile ī na
tura vt diuina ſentēcia. et curſus natu
ralis in qualibet ſtella? et tamē deuota
oracio regis et mutacōnem diuine ſen/
tencie impetrauit et nobiliſſimū ſidus
retrocedere fecit. ꝓpter qđ dr̄ in Eccl.
Fili in tua infirmitate ne deſpicias
temetipſum ſed ora dn̄m et curabit te.
¶ Tercō Oracō impetrat expulſionē
pugne tam corꝑis ꝙ͂ aīme. Unde Dn̄s
dicit Apoſtolis. Mathei viceſimoſexto.
Vigilate et orate ne intretis in temta/
cōnem. hoc dicitur quantum ad pugnā
ſpūalem. ſed impetrat eciā expulſionē
corꝑis culpe. dum impetrat nobis pa/
cem in tempore. ꝑmo Thimo. ſecundo
Obſecro primū oīm oracōnem fieri ꝑ
regibus et hiis qui in dignitate ſunt cō
ſtituti. vt tranquillam et quietā vitam
agamus. ¶ Quarto impetrat nobis
acquiſicōnem hereditatis eterne quid
vnquā melius nobis obtineret? Unde
Propheta. Quoniā tu deus meus ex/
audiſti oracōnem meā de here. ti. no. t.
Virtute orōnis clauditur celum malis
et apitur bonis. Unde dicitur Jacobi
quinto. Helyas homo erat nobis ſilis
paſſibilis. et oracōne orauit vt nō plue
ret ſuper terram. et non pluit annos
tres. et menſes ſex. et iterum orauit
et celum dedit pluuiam.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

¶ Sequitur neceſſitatibꝫ ſanctorum
cōmunicātes. in quo īuitat ad reuelacō
nem fraterne miſerie. non eīm eſt men
brum xp̄i qui nō cōpatitꝛ mēbris xp̄i
et qui eis manu nō aperit ſi habeat vn̄
poſſit. Mirum eſt eīm ꝙ in hoībus deſi
cit qđ natura ipſa in brutis plantauit
Nam videmus ꝙ equa alterius eque fi
lium ſuſcipiat. ſi mater eius aliq̄ cauſa
pereat. et tanꝙ ꝓpriū eius paſcit. He
rodion eciā regia auis pullū quē aqui
la eicit. ſuſcipit et diligenter enutrit.
Que ergo crudelitas exiſtit. vt hō ꝓpri
mū ſuū. fratrē ſuum. dei filium abicit
nec ſubuenit ei cū poſſit. Immo crude
litas in tantū preualuit ꝙ ſepe mulier
filiū quē cōcipit ꝉ ipā occidit vel occidē
dū exponit. dum eum de nocte ad aliđ
hoſpitale ꝓicit Plangant plangant cor
da fidelium diuina pietate conſciſſa qn̄
maior pietas inuenitꝛ in beſtia ꝙ in rō
nali creatura. cū pietas eſt ita extrane
a. Rogemus ergo dn̄m.

¶ Item

Nupcie facte ſūt in chana galilee.
et erat mater Iheſu ibi Io. ij. Tales
ſunt qui dampnant mrīmoniū. q̄les ſūt
illi qui in die media impingunt in mu
rum ꝓpter defectum luminis oculorū
Nam oī ceco ille magis cecus eē ꝓbatꝛ.
qui oculos hn̄s videre nō ſinitur Adeo
eīm cōſtat eſſe clariſſimum ꝛ veris teſti
monijs cōprobatū. a deo eſſe mrīmoni
um inſtitutū. vt omni ceco ſit cecior vel
magis cecus quicūqꝫ dicit cōtra copulā
mrīmonij. Nam mrīmoniū eſſe bonū
ꝓbat natura. ꝓbat ſcriptura. ꝓbant
ſanctorum exempla ¶ Dico ꝙ p̄mum
argumentum ſumitꝛ ex natura. natura
eīm refugit omne ſup̄fluū nec admittit
diminutū. Vnde nec habundat ſuper
fluis. nec deficit in neceſſarijs. nec ali
q̄d fruſtra fcīt. ſicut oīs phiā on̄t. ergo
natura ad gn̄acōem fecit membra apta
et congrua. et fecit ea non ſup̄flua nec
fruſtra. ergo gn̄are ē de intencōe natuē
ſed qđ nāle eſt peccatū non eſt. ſi fiat eo
modo quo inſtitutū eſt Actus ēgo gn̄a
tiuus de ſe peccatū nō eſt. nō ergo mrī
moniū malū eſt Itē ſicut natura dedit
hoī potenciā nutritiuā. ſic dedit ꝛ gn̄a
tiuā. ſed nō peccat homo ſi debito mō ꝛ
tp̄e congruo ſatiſfaciat nutritiue. ergo
nō peccat ſi debito mō a deo ordinato.
et tempore cōgruo et debito loco ſatiſfa
ciat gn̄atiue. Itē longe magis eſt ꝛ no
bilius eſt. et magis neceſſariū ē ſpeciē
ꝙ indiuiduū cōſeruare. ſed p̄ gn̄atiuā
fit cōſeruacō ſpeciei. p̄ nutritiuā fit cō/
ſeruacio indiuidui. ergo vniūſo eſt ma
gis neceſſarius actus gn̄atiue ꝙ nutri
tiue. ergo ſi nō peccatꝛ in nutritiua. mul
to minus in generatiua Item cuius fi
nis bonus eſt. ipſum quoqꝫ bonum ē.
ſed finis gn̄atiue eſt ad cultū filios dei
gn̄are. et diuinum eſſe in ſucceſſoribꝫ
cōſeruare. et cōſtat hoc bonū eſſe. ergo
bonū eſt gn̄are. Phūs in libro de aīma
Ad hoc data eſt hoī vis gn̄atiua vt con
ſeruetꝛ eſſe diuinū. Itē mrīmoniū eſſe
ex inſtinctu nature docēt oēs inſenſibi
les creature. q̄s docuit oīa aīalia aq̄ti/
ca. aerea. et t̄rena vt cōiungantꝛ bina ꝛ
bina. maſclūs ꝛ feīas. q̄s docuit alia vin
dicaē adulteria. Nōne leo pardū morta
liter odit. et eū p̄ſequitꝛ et occidit. qꝛ cū
leena cōcubuit. et ipam ſuā feminā dū
adulteriū ſentit. quod flatu cognoſcit ꝛ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

verberibus afficit et q̄nq̄ȝ interimit.
Quis docuit Cyconiā maſculū femine
fidem thori ſeruare? et in ea adulterū
cōcubitū vindicare? qđ ex ſolo cognoſcit
odore. Quis docuit turturē tanta fide
marito cōiungi. vt eo mortuo nulli vnq̄
alteri ſe cōiungat? ſed oēȝ ſocietatē refu
giat. ſola ſp̄ incedat et amiſſū cōparem
ſp̄ gemat? Quis marinos piſces īſtrux
it vt int̄ eos nulla adulteria cōmittāt̄.
ſed ſit vnuſquiſq̄ȝ ſuo cōpari iungit̄. vt
nunq̄ alteri vniat̄? Hec igit̄ eſt lex illa
quā natura docuit oīa animantia. Ex
inſtinctu ergo nature ſūt mr̄imonia et
ideo iuſta et ſcā ſi debito fuerint mō ſer
uata; ¶ Scđo hoc ip̄m docet eſſe dīna
ſcp̄tura. Nam dr̄ Math. xix. q̄ deꝰ ab
inicio maſculū et feminā fecit eos. ſed n̄
fruſtra fecit eos in ſexu diſtinctos. non
in caſſum p̄cepit eis vt creſcerent cum
creſcē niſi p̄ mutuā cōiunctionē nō poſ
ſent. ergo ad hoc eos fecit vt mutuo ſe
cōiungerēt. Itē ſi mr̄imoniū malū eēt
eius ſepacio bō eſſet. q2 cuiꝰ cōiunctio
mala eſt. eius diuiſio bona eſt. ſed dn̄s
dicit mr̄imonia. p̄ter adulteriū nulla
alia eſſe cā ſep̄anda. Mr̄imoniū igit̄ nō
eſt malū. et eſt malū vel bonū. ergo eſt
bonū. Minor p̄batur Mathei. xix. vbi
Phariſei q̄rentes dixerunt Si licet hoī
dimittē vxorē ſuā quacūq̄ȝ ex cā. q̄bus
dn̄s ait Non legiſtis q2 q̄ fecit hoīes ab
inicio maſculū et feminā fecit eos. p̄p̄t
hoc inquit. dimittet patrē et matrē et
adherebit vir vxori ſue. et erunt duo in
carne vna. et ſubdit. Quos deꝰ cōiunx
it. homo nō ſep̄at. et illi dixerīt. Quid
ergo moyſes mādauit dari libellū repu
dij et dimitti? et dn̄s Ad duriciā cordis

vrī p̄miſit vobis dimittē vxores vrās.
ab inicio nō ſic fuit. Dico ergo vobis q̄
qui dimiſerit vxorē ſuā. n̄ ob cām forni
cacōis. et aliā duxit mechatur; q̄d iſtis
exp̄ſſius? q̄d ap̄cius? eſt igit̄ cecus qui
doctrine tā ap̄te et cōcluſioni tā abſolu
te a doctore vitatis date. nitit̄ cōtraire
Itē Ap̄lūs. i. Cor. vij. Bonū eſt inq̄t
hōi mulierē nō tangē. ſed p̄p̄t fornicacō
nem vnuſquiſq̄ȝ mulierē ſuā habeat. et
vna queq̄ȝ ſuū virū; Nūc q̄ro ā p̄p̄t for
nicacōem vitandā ā faciendā. quā ipſe
alibi p̄hibet. fugite fornicacōnem. ergo
vxorē hrī cōcedit p̄p̄t fornicacōeȝ vitan
dā. ergo dū vxor cognoſcit̄ peccatū vita
tur. Mr̄imoniū ergo bonū eſſe p̄batur
nec te moueat. q2 dicit bonū eſt mulierē
nō tangē. Vult dicē q̄ meliꝰ eſt caſte vi
uere q̄ nō cōtinere Vn̄ ſubdit. volo oēs
hoīes eſſe ſicut ego ſū. Vn̄ bonū eſt ſi ſic
p̄maneāt ſicut ego. ſed ſi nō cōtinēt nu
bāt. meliꝰ eſt inq̄t nubē q̄ vri; et m̄lta
ap̄tiſſiā ſūt ibi de iſta mateia. Itē Thi
mo. v. Adoleſcencōres viduas deuita.
et ſubdit. Volo ergo iuniores viduas
nubē. filios p̄creare. mrēſfamilias eſſe
nichil iſtis ap̄cius. ergo errāt q̄ mr̄imo
niū damnant. Vn̄ dr̄ Thimo. iiij. Sp̄s
maīfeſte dicit. q2 in nouiſſimis t̄p̄ibus
diſcedēt q̄dā a fide adherētes ſpiritibus
erroris ꝛc̄. p̄hibētes nubē et abſtinere
iubētes a cibis quos d̄s creauit; mani
feſtū igit̄ eſt. q̄ oēs ibi errāt q̄ nupcias
damnāt ꝛ cibos alijs comedē vetāt. Sȝ
iſta faciūt patareni. ipſi ſūt igit̄ hētici
De q̄bus p̄phetauit ſp̄ūs Ap̄lis. Itē ſi
nupcie male eſſent. dn̄s malas eſſe do
cuiſſet. nec eas ſua preſencia coronaſſet
nec ibi manducaſſet. nec eas tā ſolemni

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

miraculo adornaſſet· nec matrem ſuam
ſanctiſſimã adeſſe pmiſiſſet· ergo dum
iſtis oĩbus decorauit· nupcias eas bo/
nas eſſe oñt· Itẽ Canon dicit· et hoc p
ſe notum exiſtit· ꝙ error cui nõ reſiſtit
approbat· nec caret ſcrupulo ſocietatis
occulte· quia manifeſto facinori deſinit
obuiare· ergo ſi mrĩmoniũ malum eſſꝫ
cũ dñs pñs eſſet· et non illi mrĩmonio
reſiſteret· cũ reſiſtere poſſet· vt illud re/
dargueret· cũ doctor veritatis exiſteret
dñ non impediebat· malũ approbabat
ſe· hoc eſt impoſſibiliſſimũ· ergo et pri/
mum· ſcꝫ mrĩmoniũ eſſe malũ· Item
Aplũs· ad Rõs· i· loquẽs de peccatori/
bus vel de pccis· ſic in fine cõcludit· ꝙ
nõ ſolum faciẽtes ſed cõſenciẽtes digni
ſunt morte· ſed cõſentire eſt tacere cum
poſſis arguere· ſed ſi mrĩmoniũ eſt ma
lum· et dñs illud arguere poterat· et nõ
arguebat· ergo cõſenciebat· ergo pecca/
bat· ergo filius mortis erat· ſed hoc im
poſſibiliſſimũ erat· ergo mrĩmoniũ nõ
eſt malum· ¶ Tercio pbat hoc ipſum
p ſanctorũ exẽpla· nam cõſtat dominã
noſtrã mrĩmonio Joſeph fuiſſe cõiunc
tam· Unde dr Mathei ij· Joſeph fili da
uid noli timẽ· acci· ma· cõ· tu· ſed nulli
mrĩmonialiter cõiuncta fuiſſet· ſi mrĩ/
moniũ malum eſſet· bonũ igit mrĩmo
niũ eſt· Item ſi dicas mrĩmoniũ· rõne
carnalis copule in ſe eſſe malũ· qꝛ dña
nrã potuit mrĩmonialiter ioſeph iungi
ſed non ab eo cognoſci· contra dr luce· i·
Quia zacharias et vxor illi9 erant ãbo
iuſti ante deum· obedientes in omnib9
mandatis dñi ſine querela· et addit ibi
ꝙ ſterilis eãt elizabeth· ſed ſterilem nõ
ſe eſſe ſciuiſſet niſi vir ſuus eam cogno/
uiſſet· ergo nõ peccabat eam cognoſcẽs
qꝛ ſi peccaſſet iuſtus vtiqꝫ non fuiſſet.
Item ibidem dicit· Ne timeas inquit
angelus zacharia· qm̃ exaudita eſt dep̃
cacio tua ꝛc· ſed filium nõ pareret niſi
ipſe eam cognoſceret· nec ipſe ad eã acce
deret nec angelus hec ei diceret· ſi pecca
tum hoc eſſet· ergo vxorem cognoſcere
cauſa ꝓlis habende ad cultum dei nu/
triendũ nõ eſt peccatum ſed pocius mag
num bonũ· Itẽ dicit in Math· ꝙ dñs
intrauit domũ vbi ſocrus petri teneba
tur magnis febribus· ſed ſi ſocrus erat
eius filiam petrus in vxorem habebat.
nec eam ob xpi diſcipulatũ dimiſerat·
qꝛ dñs cõtrariũ dicebat· Mrĩmonium
nõ eſt malum ſed bonum· ¶ In verbo
ergo premiſſo oſtenduntur nupcie hono/
rabiles· Primo ex pte inuitantium·
Scdo vero ex pte cõuiuantium· Nam
ad nupcias inuitantes fuerunt ſancti
domini cõſobrini· ſed in nupcijs cõui
uantes fuerunt ſanctiſſimi· qꝛ mater
domini· xpriſtus et eius diſcipuli·
Primũ notatur· cũ dicit Nupcie facte
ſunt· ſupple a conſobrinis dñi· Scdm
vero nõtur cũ addit Et erat mr̃ Jheſu
ibi vt ergo de carnalib9 nupcijs nichil
vltra dicamus· qꝛ habundanter iam dixi
mus· quantum ipſe dominus eſt donare
dignatus· ¶ Nõndum eſt breuiter· ꝙ
dominus noſter triplices nupcias fecit·
Nam pmas nupcias celebrauit in vir/
ginis vtero p nrẽ nature aſſumpcõem
Scdas nupcias celebrauit ĩ crucis pa/
tibulo p eccleſie ſibi copulacõnem· Ter
cias nupcias fecit in celo p eternã refec
tionem· ¶ Dico· ꝙ primas nupcias
Dominus fecit in virginis vtero· dum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

noſtrā naturā aſſumpſit et ſibi eā ꝑpe
tuo copulauit. O quales nupcie fuerūt
iſte. ꝙ humano gn̄i precioſe. ꝙ delicioſe
ꝙ amande ꝙ venerāde. quātis laudibꝫ
extollende. In quo rex nr̄ nos magis
potuit honorare? ꝙ noſtrā naturā ſibi
vnitate ꝑſone vnire? vt nō ſit alius dei
alius hoīs filius. ſed idē et vnus ſimul
hō et deus. O quāta grā. ꝙ ampla mīa
ꝙ immenſa caritas qꝛ nō āgelos appre/
hendit. et ꝓpterea ad gaudendū inuita
mur Apo. xix. Gaudeamꝰ inqͣt et exul/
temꝰ et demus gloriā deo. qꝛ venerunt
nupcie agni ⁊c. et vere dn̄r facte in cha
na galilee. qꝛ ex zelo amoris maximi
factū eſt vt a ſūmo celo eſſet egreſſio eiꝰ
et ꝙ ipſe tamꝙ̄ ſponſus ꝓcedens eſſet
de thalamo ſuo. Scd̄as nupcias fecit
in ligno qn̄ eccleſiam ſanguine ſuo mū/
dauit. et eam ſibi ꝑpetuo federe copula
uit. Hee nupcie ꝙuis fuerūt ſponſo val
de amare. nobis facte ſunt valde ꝓficue
dum nobis carnē tradidit in cibum. et
ſanguinē ſuū in potū et ſe totū in ꝓciū
Unde dr̄ ad Ephē. v. Xp̄c dilexit eccle
ſiā ⁊c. et ideo de hijs nupcijs exponitꝛ
illud Mathei. Silē factū eſt regnū celo
rum ho. regi q̄ fecit nup. fi. ſuo; Tunc
eī deꝰ pr̄ filio ſuo nupcias fecit qn̄ ei ec
cleſiā copulauit Tercias nupcias dn̄s
fecit et facit in celo. dum dilectos ſuos
ſibi in gloria copulat. et de torrente vo/
luptatis ſue faciat. et de vino ſue vber/
tatis inebriat. Pſal. Inebriabuntꝛ ab
vbertate domus tue. et ideo ipſe dicit ī
luca. Ecce ꝑata ſunt oīa venite ad nup
cias. O felices nupcie vbi omnes conui
uantes ſunt reges. vbi ferculum menſe
impoſitum. eſt omne bonum. et vbi mi

niſter eſt ſummū bonum et ꝓpterea dr̄
in Apo. Beati q̄ ad cenā nupciarū ag/
ni vocati ſunt. Nonne illi vere bt̄i ſunt
q̄bus oīa oꝑa ſuccedunt. et omnia mala
abſunt? Ad hanc igitꝛ cenā nos dn̄s in
troducat cui ſoli cū pr̄e et ſp̄ū ſcō eſt ho
nor et gloria Amen.

Dn̄ica ſcd̄a poſt
octauā Epiphanie.

Quantū ex vobis eſt cū oībus hoī
bus pacē hn̄tes Rō. xij. Inter
omnia bona creata tā tꝑalia ꝙ eterna
pax optinet pricipatum. ſine qua nl̄la
p̄t eſſe vita beata. et qua ꝑfecte habita.
btā eſt aīa. Unde Augꝰ. dicit ꝙ nichil
eſt aliud vita btā ꝙ pax eterna. Unde
ſicut ꝑ naturā oīs homo btitudinē op/
tat. ſic oīs homo pacē deſiderat. qꝛ et ſi
ſeuiſſiā bella q̄s gerat. hoc tn̄ ideo facit
vt victoriā obtineat. et ſic ad verā pacē
ꝑueniat. ſicut Augꝰ. de ci. dei diligētꝛ
explanat. In v̄bo ergo p̄miſſo docꝫ
Aplūs. Primo quietē querē cū ſeipſo
Scd̄o eā hr̄ē cū ꝓximo; quō eīm pacifi
cus poterit eſſe alteri qui nō eſt pacifi/
cus ſibiipſi? Eſt igitꝛ primo pax hn̄da
interiꝰ. Scd̄o iuxta poſſe ē exquirēda
exterius. Unde p̄dicti v̄bi talis eſt ſen/
ſus. Pacē hr̄ē p̄mo cū vobiſipſis. et ſic
ſcd̄o quantū eſt in vobis eā habeatis cū
oībus alijs. Primū ergo inueniꝛ qn̄ dr̄
quantū ex vobis eſt. tūc eīm ex hoīe eſt
vt pacem req̄rat ꝓximi ſi p̄us hēt pacē
ſui. Scd̄m vero notatꝛ cū dr̄. Cū oībus
ho. pa. ha. nā tn̄ eſt bonū pacis ꝙ dn̄s
eam cōmendauerit. naſcēdo. p̄dicando.
moriendo et reſurgendo. Dico ꝙ p̄mo
eā recōmēdabilē reddidit mūdo naſcēdo.
Unde ipſo nato mox angeli cātauerunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Gloria in excelſis deo . et in terra pax
hominibus bone volūtatis. luce. ij Vn̄
longe dictū eſt ꝑ ꝓphetā Oriet͛ in die/
bus eius iuſticia ⁊ habundācia pacis.
Ordo pacē admirabilē reddidit predi/
cando. nam ſemꝑ pacē docuit ſemꝑ pa
cē p̄dicauit et ſemꝑ pacē nunciandam
diſcipulis mandaiut Vn̄ dictū ē Aplīs
luce. x. In quācūq; domū intraueritis
primū dicite pax huic domui. ¶ Ter
cio pacē cōmēdabilem moriendo oñdit
Nam vt nos ad diuinā pacē induceret
voluit capi. ligari. velari. flagellaī. ala
pis cedi. cōſpui. crucifigi et occidi Vn̄
dicit͛ Epheſi. ij. Vos qui eratis longe.
facti eſtis ꝓpe in ſanguine xp̄i et ſeq͛t͛
Ipſe eſt em̄ pax noſtra qui fecit vtraq;
vnū. ¶ Quarto pacē cōmendabilem
redidit reſurgendo nam ante omnia re
ſurgens a mortuis et apparens aplīs
eis de pace mencōnem fecit. Jo. vltiō.
Pax inq͛t vobis ego ſū no. ti. et breuit͛.
vt laudes pacis cōcludam. de nulla ali
a re ꝙ̄ de ſola pace dn̄s teſtamentū fecit
Hanc em̄ ſolam an̄ mortē diſcipulis cō
mendauit. Jo. xiiij. Pacē meā do vo/
bis pa. r̄. vo. ſic igit͛ planū eſt ꝙ q̄ īimi
cus eſt pacis. qui diſcordias int͛ hoīēs
ponit. om̄e illud quantū ī ſe eſt deſtru
it. ꝓpter qd̄ deus in mūdum venit. de
ſtruit eciā om̄e qd̄ docuit eciā om̄e qd̄
diſcipulis cōmendauit Sed qꝛ nomen
pacis non eſt vniuocū ſed multiplicit͛
dictū ideo ne eius equocacio nos fallat
qui noīe pacis falli nō poteſt in pace.
Hoc modo diſtinguitur Eſt enim pax
malorū. pax iuſtorum et pax beatorū
Prima eſt deteſtabilis. ſcd̄a eſt cōmen/
dabilis. tercia vero eſt deſiderabilis

Prima fugiēda eſt quia mala ⁊ de hac
ꝓpheta. Zelaui ſuꝑ iniquos pacē pec/
catorū videns Nam zelo iuſticie motꝰ
minābat͛ ꝓpheta. quaſi dolens ꝙ pecca/
tores pacē haberent Unde et dicebat.
Mei autē pene moti ſunt pedes pe. ef.
ſunt g. mei. et hoc ideo erat qꝛ ſola pre/
ſencia nō futura attēdebat Unde et di/
cebat Non eſt reſpectus morti eorū ⁊c̄.
In labore hominū non ſunt ⁊c̄ et dixi
ergo ſine cā iuſti. et ſequit͛. Exiſtima/
bam vt cognoſcerē. ſupple hanc verita/
tem ſed hic labor eſt an̄ me donec intrē
in ſanctuarium dei et intelli. in no e.
Unde ſubdit. ꝓpter dolos poſuiſti e.
deieciſti e. d᷈ alle. quomodo facti ſūt in
deſola ⁊c̄. lege totū pſalmū. quia miro
modo eſt predicabilis. Nō ergo ꝙ pax
hec mala eſt triplex Eſt em̄ pax aſſūp
te iocūditatis et hec eſt hominū munda
norum. qui querūt pacem in diuicijs.
in delicijs carnis et ꝑ amorem q̄eſcunt
in eis. quō pacē habet qui in bello cōti
nuo eſt. Nōne ſemꝑ bellum impijs eſt.
cum conſciencia arguente. cum ꝓximo
opprimente. cū carne rebellante. cū di
abolo inſidiante et cum deo puniente.
Quomodo ergo pacem habere poteſt. q̄
tam multos et tam potentes adūſarios
hēt. Cogita eciā quomodo pax illi ſit
quem ſemꝑ tāgit memoria mortis. ſic
em̄ dicit͛ Eccli. xli. O mors ꝙ̄ amara
eſt memoria tua homini pacē habēti ī
diuicijs ſuis et ſi ſic eſt amara ſola me/
moria quid erit experiencia. cum dolor
ex amore cauſet͛. neceſſe eſt vt in morte
tanto maior ſit dolor quāto ad hec tꝑa
lia maior eſt amor Unde gloſa ſuꝑ v̄bo
p̄dicto ſic ait Qui mūdi ꝓſperitatem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et diuicias diligit amara eſt illi mors
corpalis. qꝛ talis future vite gaudia pui
pendit. Scđo pax malorū eſt p̄ſumpte
ſecuritatis. tales eni̅ et ſi multa et enor
mia mala cōmittunt. ſemꝑ tn̄ de longa
vita p̄ſumūt. et de ip̄unitate q̄ſi ſecuri
ſunt. et ideo diuina iudicia nō attendunt
ſed diuinā iuſticiā ꝑuipendunt. Audi
ſtulte qđ de iſtis ſcribat Aplūs Ephe̅. v
Dies dni̅ ſicut fur ī nocte ita veniet. cū
eni̅ dixerit pax et ſecuri tūc repētinus
ſupueniet eis interitus. Vn̄ ſcđm gloſam
ſunt multa hic ponderāda Et eſt pmū
maīfeſtacō criminis. vn̄ dicit. dies. ſcđm
eſt potēcia iudicis. vn̄ ſubdit. dni̅. Ter
ciū eſt incertitudo tpis. cū dicit. ſicut fur
in nocte. Quartū eſt incōſideracō ſtatꝰ
ſui. vn̄ ſubdit. cū dixerit pax et ſecuri/
tas Quintū eſt ſubita ſupuencō ꝑiculi
cū ſubdit. tunc repētinꝰ eis ſupueniet
interitus. Sextū grauitas mali īflicti
Vnde cōcludit. tanq̄ dolor pturientis
Septīm eſt impoſſibilitas euitādi. vn̄
ait. et nō effugient. Vnde dr̄ luce xix.
Et quidē que ad pacē tibi nūc autē ꝛc.
Tercō pax malorū eſt ꝓmiſſe ipunita
tis. ipſi eni̅ ſicut latrones q̄ furari non
obmittūt. ſibi impuītatē ꝓmittūt. nec
ceſſant a malis qbꝰ delcāntꝰ donec diuina
ſentēcia ſuccidantꝰ. nō eni̅ lupꝰ ceſſat in
uadere caulam donec cadit in pedicam.
et mus tm̄ nucē corrodēdo inſequitꝰ do
nec ſub ſcutella claudatꝰ. et vulpis tm̄
gallinas pſequitꝰ. donec ſibi pato laq̄o
capiatꝰ Vnde dn̄s dicit Deut. xxix. Ne
dicas in corde tuo pax eſt m̄ et ambula
bo in ipietate cordis. Stulta eſt talis
cogitatio q̄ diem ire nō mitigat ſed ꝓuo
cat. et ſeqꝰ in autoritate p̄dcā et veniet
ſuꝑ omnia p̄dicta maledictio hec. in iu
dicio. ſupple et cōſumet eū in ꝑdicōem.
ſupple pꝰ iudiciū. vt ſic viuus puniatꝰ.
moriens maledicatꝰ. et mortuus cōdem
netꝰ. Scđa pax eſt iuſtorū. et hec eſt bō
et ideo diligenda Verūtamen hec eſt tri
plex. ſ. interior q̄ eſt cordis. exterior q̄ dr̄
tpis. et ſuperior q̄ dr̄ diuinitatis. vel eterni/
tatis. pmo eſt hoīs cū ſeipſo. ſcđa hoīs
cū ꝓximo. tercia vero hoīs eſt cū deo.
¶ Dico q̄ pma pax eſt pax cordis. qn̄
hō pfcē pacificꝰ eſt cū ſeipō vt nullꝰ ſit
error in ītellcū. nullꝰ amor noxiꝰ ī affcū
nec vlla mala opacō in effectu. Cor eni̅
nobiliſſim oīm mēbrorū pricipaliū in/
fluens aliīs oībꝰ viā et motū. Vnde ſi
ſit vere pacificū in pace erit omne nr̄m
edificiū. et ꝓpter hec pacē nobis opta/
bat Aplūs. cum dicebat Philippen. iiij.
Pax dei que exſupat omnē ſenſum cuſ.
corda veſtra. Scđa eſt tpis quam tene/
mur habere cū ꝓximis quantum eſt ex
nobis. ſi eni̅ tanta vnitas debet eſſe inter
membra ſpūalia ? quanta eſt inter cor/
poralia. ſed nunq̄ eſt bellū inter aurē
et oculum. nec inter pedē ꝛ manū. igitꝰ
nunq̄ debet eſſe bellum inter ꝓximū et
ꝓximū. ſed deberent in dn̄o eſſe vnū.
Vnde dr̄ Ephe̅. iiij. Solliciti ſeruare
vnitatē ſpūs in vinculo pacis. vnū cor
pus ſumꝰ. quis vnq̄ vidit vnū corpis
membrū ſi ab alio fuerit aliquo caſu ꝑ/
cuſſum. et ſi mortaliter leſum expetere
vindictā ? pene cōtra naturā opus eſſe
cōſtat. vt de ꝓximo vindictā quis expe
tat. cū inter eos pfecta debeat eſſe vni/
tas. pfecta caritas. et ſolida pax. Cum
eni̅ in xpriſto vnū corpus ſumꝰ et vnā
animā habeamus. iuxta illud Actu.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et anima vna. cõtra naturã eſt ſi corda
ſe diuidant cũ tñ ſemꝑ ad ſciſſionẽ cor
dis ſequat² neccẽrio ꝑiculũ mortis. Ter
cia eſt pax quã tenemur habere cũ xp̃o.
eciã quantũ poſſumꝰ in hoc mũdo. qꝛ
ꝑfecte habebit² in celeſti regno In xp̃o
eñi ſolo nõ in mundo. nõ in aliquo alio
pacẽ poſſumꝰ inuenire Unde ipẽ dicit
Jo. xiiij. In mũdo ꝑſſurã habebitis ī
me autẽ pacẽ. quõ refugimꝰ cũ illo pa
cem hr̃e qui in momento p̃t nos ꝑdẽ?
Quis vnq̃ vidit lutũ cũ figulo ſumere
bellũ? et nos victori nrõ vel capiti nrõ
bellũ mouemus Vñ dr̃ Job. ix. Sapi
ens corde eſt ꝛ fortis robore. q̃s reſtitit
ei ꝛ pacẽ habuit? qui tranſfert mõtes
ꝛ neſciunt hij quos ſubuertit ī furore
ſuo Nõne ipſe ẽ q̃ mõtes altiſſimos id ẽ
angelos ꝛ parẽtes ꝑmos ſibi reſiſten-
tes ab omni ſuo ſtatu deiecit? ꝓpt̃ hoc
dr̃ in Job Acquieſce ei et habeto pacẽ
cũ illo. ¶ Tercia pax eſt beatorum ꝛ
hec eſt optima et deſiderãda. qꝛ mera ꝛ
oĩm appetituũ termĩatiua. vt ꝑter illũ
qð habet² niehil vltra querat² Eſt eñi ī
aĩa triplex naturale ꝑncipiũ. ſ. cogni
tiuũ. amatiuũ et oꝑatiuũ Pricipium
cognitiuũ dicit² nr̃ intellectus quo vni-
uſa cognoſcimus Pricipiũ amatiuũ eſt
nr̃ affectus quo q̃ ſũt amãda diligimus
Pricipiũ oꝑatiuũ dicit² nr̃ effectꝰ quo
oꝑacõni inſiſtimꝰ Quieſcit ẽgo qñ pa
cificat² in pr̃ia nr̃ intellcũs in cõtẽplacõ
ne ꝑſpicaciſſiẽ veritatis. q̃eſcit eciã nr̃
affectus in dulci ꝑguſtacõe ſuauiſſime
bonitatis. q̃eſcit eciã ipſe effectꝰ in con
tinuacõne tranquille ſecuritatis Dico
q̃ in patria quietat² intellcũs in cõtem
placõne clariſſime veritatis Illud eñi

lumen eternuꝫ cũ ſit ĩmenſũ ſic replet
vndiqꝫ ĩtellectũ vt nichil ſue capacita-
tis remaneat vacuũ Unde reddit² oĩno
quietũ ipſũ cor nr̃m Vñ dr̃ Baruth iij
Diſce vbi ſit prudencia indeceptibilis
vbi ſit virtus ĩfatigabilis. vbi ſit intel
lcũs ĩoffuſcabil². vt ſcias ſil² vbi ſit lu
men oculorũ et pax Ubi ſũt ergo q̃ ſci
ant oĩa q̃ ſcire deſiderãt? quaẽ ad librũ
vite totis affectibus nõ aſpirãt? Gre.
Quid eſt quod ibi nõ videãt vbi viden
tem oĩa vident? Secũdo ibi oĩs q̃etat²
affectus ĩ deguſtacõe ſuauiſſiẽ bonita-
tis. q̃d eñi aliud deſiderat homo q̃ oĩne
bonũ. nõne quieſcet affcũs vbi tũ ꝑci-
piet bonũ ſũma dilcõe iocũdũ? vt om-
nem eius capacitatẽ excedat in ĩfinitũ
Nõ eñi vt dicit Anſel. Bonũ gaudiũ in
trabit in gaudẽtes. ſed toti gaudentes
intrabunt in gaudiũ ꝛ adhuc excedet ĩ
ĩfinitũ Vñ ipſe dñs dt ꝑ yſa. vltiõ. Ecce
ego declinabo ſuꝑ eam. ſ. aĩam fluuiũ
pacis et ſicut torrentẽ inundantẽ glori
am Ubi ſunt ergo q̃ q̃rũt delicias. qua
re ad deliciarũ fontẽ ñ toto aĩo aſpirãt
Et ideo dicit² pccõribus Yſaie. xlviij.
Utinã attẽdiſſes mandata mea. qꝛ fac-
ta fuiſſet q̃ſi fluuiꝰ pax tua. quaſi .d.
tãtũ hres de pace ſicut fluuiꝰ de aqua
Exẽpla eĩ hmõi natuãlia ideo ponũt²
ĩ ſcptura. vt ex eis rei veritatẽ aliquo
mõ capiãt quã ĩ ſe cape ñ pũt. ĩ infini-
tũ tñ exẽplatũ excedit exẽplũ Tercio
nr̃ q̃etat² effcũs iu cõtinuacõe ſiue trã
quillitatis. illa eĩ pax ſũma eſt duacõe
eterna. nullis anguſtijs coartata. ñllo
ĩcurſu hoſtili ꝑturbata. ſed ſũma ſecuĩ
tate dotata Unde Yſaie. xxij. Sedebit
populus meus ĩ pulchritudine pacis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

in tabernaculis fiducie. in reqͥe opulen
ta. pſ. In pa. in idip. dor. et re. Sicut
eñi ī ſompno quietant᷑ oēs vires aīales
ſic in illa vita beata oēs q̇etantur aīe
potencie ſpūales. fugiamus ergo fra/
tres pacem peccatorum. diligamus pa
cem iuſtorū. et deſideremꝰ pacem oīm
btōrū. ad quā nos ꝑducat filiꝰ dei amē

Item de eodem

Ecce leproſus veīens adoābat eū
di. Mat. viij. Dignū videtur eſſe . con/
ſonūqꝫ racōni. vt vbi viget prudēcia aī
malis ſapīa ñ deficiat hoīs. cū ꝑticeps
ſit rōis. ſed animalia bruta ſi fuerīt in
firmata. querūt ſibi medicinalia. ſicut
vrſus cōtra febrem formicas comedit Ca
nis herbā querit et carpit. qua ventrē
remollit. Elephas ſi infirmitatē incur
rit herbā ſibi medicinalem īuenire pro
curat. quā anteq̄ comedat ꝑus verſus celū
leuat. quaſi eā deo offerat. a quo auxili
um poſtulat. et ſic quaſi a deo bñdictā
herbam manducat et ſaītatem recupat
Cerua ſi fuerit vulnerata herbā queit
vel inuenit. q̄ ferrum de corpe excutit
Que ergo faciunt bruta ñ faciet rōnal'
creatura? bñ ergo dū infirmitatē incur
rimꝰ. ad medicū ſalutis accedamꝰ. quē
ſi deuotis adoāmꝰ affectionibꝰ. ꝑfec//
tā curacōnē ab eius grā reportamꝰ Vñ
in u͂bo ꝑmiſſo de ſe tria oñdit leproſus
nā ꝑmo in eo oñdit᷑ fuiſſe morbꝰ cōtagi
oſus. ſecūdo labor vtuoſꝰ. t̄cio vero fer
uor aī copioſus. nā morbus apparebat ī
cute. labor in ī itinē. ſed feruor appuit
ī adoracōe. Nōtur ergo ipſiꝰ infirmi/
tas cū dicit᷑. Ecce leproſus. nōt᷑ ipſius
labor cū addit᷑. veīens. nōt᷑ tercio ipſi
us deuocōis magnaīmitas. cū īfertur.
adorabat eum. dicit ergo Ecce leproſus
ꝛc. Sed nōndū q̄ lep̄ et ē īfirmitas
cutis. et eſt infirmitas q̄ ꝓuenit ex hu
moribus corruptis. et eſt infirmitas q̄
alios inficit. Et qꝛ eſt vicium cutis ſig
nat pc̄m luxurie ſiue carnalis laſciuie
inquātū naſcitur ex humoribꝰ corrup/
tis. ſignat peccatū auarie. ſed īq̄ntum
alios inficit peccatū inuidie ſiue detra
ctionis aliene. Dico q̄ lepra ſicut dicit
Gre. et experiencia ipſa oñdit eſt īfirmi
tas cutis. vnde fede et horrende cutē le
dit et inficit. vñ preceptum fuit Leui/
tici. iij. q̄ homo in cuius facie lepre vi
ciū appereret: adduceretur ad ſacerdotē
et ſequitur ibi quō debebat eū ille cōſi/
derare in cute vt vtrum eſſet lepre vici
um iudicaret. Quid eſt aūt lepra in cu
te ñ luxuria in carne. Omne eñi pcc̄m
ſicut dicit Apꝰ. Peccatū qdcūqꝫ fecerit
homo extra corpus ē. qui aūt fornicat᷑
in corpus ſuū peccat Alia pccā maxīe
videntur inficere mentem. ſed luxuria
maxime fedat carnem. Vnde Elephas
quando cū vxore concubuit plurimū ſe
abſcondit. nec ad ſocios ſuos redit ñ ſe
ꝑus in flumine lauerit. O humana ne
quicia lauant bruta corpora ne cogno/
ſcatur eorū luxuria. et nō curant ſe ꝑ
cōfeſſionem lauare rōnales. Quis do/
cuit leenā vt quando cū pdo concubuit
vt vir ſuus hoc ſcire non poſſit: nunq̄
ad eū redit niſi ꝑus in aqua ſe merſerit
et ſe bene mundauerit. ne fetere poſſit.
Turpe eſt vt naturē documenta q̄ ſunt
in brutis tam ſplendida deficiant ī hu
mana natura. Secunda lepra naſcitur
ex humoribus corruptis. et quantū ad
hoc ſignat peccatum auaricie. qd̄ diēcte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

eſt viciū ex rebus corruptis generatū.
Unde dicit᷑ de diuitibus in ca. Ja. Di/
uicie veſtre putrefacte ſunt. veſtimēta
veſtra a tinea comeſta ſunt. aurū et ar
gentū veſtrū eruginauit Ecce quanta
eſt corrupcō oīm. ex q̇bus ſitis ī cendit᷑
auarorū Unde in figura dictū eſt iiij.
Regum v. ꝙ Naaman ſirus princeps
milicie erat vir diues et inclitus apud
dn̄m ſuū. ſed leproſus. et ſtatim poſt ī
eodē caplō. Elizeus dixit ad yezy pue
rū ſuū Nūc igit᷑ accepiſti argentum et
veſtes vt emas olіueta vineas oues et
boues ſeruos et ancillas. ſed lepra naa
mā adherebit ĭ et ſeī tuo vſqȝ in ſempi
ternū. lege hiſtoriā ꝛ narra q꜠ ſatis eſt
pulchra et cōpetens ad materiam Nā
vtinam tales exēplo naamā venirent
ad virū dei id ē ad ſac̄dotē q̆ eſt loco dei
et ad eius imperiū ſua pccā lauarent.
vt ſic ſanitatem reciperent. ¶ Tertio
lepra eſt viciū qd̆ alios inficit. ꝓpt̆ qd̆
in leui. p̄ceptum fuit vt leproſi ſeparē
tur a caſtris. Unde et ouis morbida a
grege eſt ſeꝑanda. ne ſequat᷑ in ōnibus
corruptela Signat ergo lepra in eo ꝙ
infectiua: peccatū qd̆ eſt in lingua naſ
cens ex inuidia Quis enī ſic oēs natu
raliter inficit vt ille qui detractionibꝫ
inſiſtit qui aliorū bona corrodit᷑. ꝛ labo
rat mi[?]culam ponē in electis᷑. ſepe vnꝰ
detractor totam cōgregacionem in odi/
o ponit. ſepe totam ciuitatem ad peı̄cu
lum deſtructiōis adducit. quia dum o/
dium in cordibus audienciū ponit. ad
homicidia eos adducit ꝓpter hoc ꝛ nu
merorum dictum eſt a dn̄o. Aaron et
marie Quare non timuiſtis detrahere
ſeruo meo moyſi᷑. ꝛ ſtatim apparuit in

maria candens lepra Unde expulſa eſt
extra caſtra Utinam tales hodie expel
lerent᷑ a caſtris et punirent᷑ non ſolū in
pecunijs ſed in linguis. Si eī ꝑ quod
quis peccat ꝑ hoc et torquebitur. ſicut
Sapīe dicit᷑ ergo qui ſe peccato lingue
ꝛ alios inficiūt. in lingua vtiqȝ puni/
endi ſūt. vnde Aplūs dicebat ad Gal.
vtinā abſcindant᷑ qui vos conturbant.
¶ Sequit᷑ veniēs. in quo nōt᷑ laborū
ſedulitas Nota ergo ꝙ eſt veniendum
de auerſiōe ad cōūſionē et de conūſiōē
ad iuſtificacionem. et de iuſtificacione
ad eternam [?]uicōnē. vt ꝓ̆mū ſit īcipi
enciū. ſcd̆m ꝓficienciū. terciū vero ſit
ꝑuenienciū Dico ergo ꝙ veniendum ē
de auerſione ad cōūſionem. vt qui a de
ō auerſus eſt ꝑ peccatū ꝑ penitenciam
ſe cōuertat ad deū. nichil eī aliud ē pec
catū ꝙ̄ auerti ab incōmutabili bono. ꝛ
cōuerti ad commutabile bonum. vnde
dictū eſt in Pſa. venient ad te qui detra
hebant tibi. ꝛ ado. veſ. pe. t. Prius enī
detrahebant q꜠ auerſi. ſed poſtea ado/
rant q꜠ cōuerſi Scd̆o veniendum eſt a
cōuerſione ad iuſtificacōnem. ꝑ̆us enī
ſaltē ſcd̆m intellectū eſt. vt homo ad de
um ſe cōuertat ꝙ̄ graciam iuſtificātem
accipiat Ad hoc autē Mathei decimo.
nos inuitat. venite inquit ad me. o. q̆
la. et onera. eſtis ꝛ e·re. vos. O ꝙ̄ be/
nigna inuitacio. ꝙ̄ dulcis allocucio. ꝙ̄
acceptanda ꝓmiſſio. ſi adeſſet obedicio
Sed ꝓch dolor q̆a dei vocē nos tam mi
ſericorditer īuitantem non eſt qui audi
at. quin pocius magis audiatur falſꝰ
mūdus. magis diabolus hūani gn̆is ī
imicus. ꝙ̄ xpriſtus pater nr̄ amantiſ/
ſimus vnde Bernard᷒. vocat mundus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

vocat corpꝰ. vocat diabolus. vocat xpi
ſtus. Mũdus dicit. veĩte ad me et ego
deficiã. corpꝰ dicit venite ad me et ego
ĩficiã. diabolus dicit venite ad me et e/
go decipiã. Sed criſtus dicit venite ad
me et ego reficiã ¶ Tercõ veĩendͦ eſt a
iuſticia ad eťnam fruicõnem. et hoc eſt
cõſũmacõ et cõplecõ õnis boni. Nichil e
nĩ melius nichil vtiliꝰ poteſt dici. nich
il dulcius cogitari. ꝙ ſummo bono per
frui. eſt aũt frui ſũmo amore deo cõiũ/
gi. vnde ſecũdͦ Augꝰ. frui eſt vti gaudi
s. Ad hanc fruicõnẽ beatã ꝑ dominũ ĩ/
uitamur generaliter vltimo pacto iudi
cio. venite inquit benedicti pa. mei ⁊c.
O quãtum gaudium. quãtum ſolaciũ.
q̃ntum delectamẽtũ vox iſta tã dulcis
generabit electis. Sed quid putas do/
loĩs infert reprobis inuidia plenis. nl
la lingua creata ſufficeret ad narrãdũ.
vel gaudiũ electorum. vel ecõtra dolorẽ
et miſeriã reproborũ ¶ Sequiť adoã/
rabat eũ. in quo notať feruẽs et deuo/
tus affectꝰ. nã q̃ cupit ad deũ veniẽ. ꝑ
mo dẽt eũ deuoto aĩo adoãre. ñ adoracõ
ne q̃licũqꝫ ſed eũ debet latria adorare.
Eſt aũt latria cultus q̃ ſoli deo eſt debi
tus. vnde nulla pura creatuã adorãda
ẽ latria. ſed vel dulia q̃ minor eſt vel yꝑ
dulia q̃ maior ẽ. Sed iſta alibi ſũt trac
tanda. Rogemus.

¶ Dñ̃ ẽcia pꝰ ephhaĩe.

D Omine ſalua nos ꝑimꝰ. Mathꝰ.
Sapientis officiũ ẽ dũ ſe ſentit ĩfirmũ
nõ occultare ꝑiculũ. ſed ſollicite q̃rẽ me
dicũ. ⁊ eiꝰ ĩplorare auxiliũ. Boeꝰ. Si
oꝑã medicãtis expectas nccẽ eſt vt tuũ
vulnus detegas. q̃ eñ vulnus celat. vel
ipſum ignorat ꝑiculoſe egrotat. Nã vt
Bñ dicit. natura hoc inſtruit. longe a
ſalute ẽ mẽbrũ qͦd obſtupuit. ⁊ egrũ qͦd
ſuã ĩfirmitatẽ ñ ſentit. ꝑiculoſiꝰ egro
tare omĩs ars medicĩẽ docet et inſtruit
¶ Caro eñ mortua vel peĩtus putida nich
il oĩo dolet ĩciſa. ſed nũꝙ ſine dolore ĩci
diť caro viua. vñ Augꝰ dicit. ꝙ dolor ẽ
ſignum bone nature. et quanto natura
nobilior. tanto eius dolor ẽ maior. ſi ſi/
bi vulneã infligantť. Vñ ſcĩ aplĩ q̃ viue
rant ⁊ nõ mortui. cognoſcẽtes ſue pra
ue plage ꝑiculũ. pꝰ medici petũt auxi
liũ. Sed qꝛ ad ſalutẽ obtinẽdã nccẽ ſũt
tria: tanꝙ ſapiẽtes allegãt illa ĩ poſtu
lacõe ſua. nã ad ſalutẽ vt eam q̃s obti/
neat. ꝑmo neceſſe eſt medicũ q̃ ſaluare
poſſit accedat. ſecũdo vt ipſe ſuũ vulnꝰ
oñdat. tercio vt humiliter ſubſidiũ eiꝰ
petat. Sic ergo ſcĩ aplĩ fluctibus ma/
rinis expoſiti et turbati. ꝑmo diuinũ
ꝯfitentur ſubſidium. ſecũdo ſuũ expo/
nunt ei ꝑiculum. tercio vero implorãt
eius auxiliũ. Nã ꝯfitenť diuinã excel/
lenciam qñ dicunt. dñe. oñdunt ſuã in
digenciam qñ dicunt. ꝑimus. ſed diui/
nam implorant clemenciam. cum ſub/
iungũt ſalua nos. q̃ſi diceret Tu deus
es. et ideo omnia potes. nos in ꝑiculo
vides eſſe. ergo nos adiuua fluctuãtes
¶ Dicunt ergo. domine. Nota ergo ꝙ
ad perfectum dominium tria neceſſe oc
currũt in vnum. ſcilicet ſũma potencia
ſumma ſapiencia. et ſũma beniuolen/
cia. Nam ſi alicui ptãs ad aliqͦd operã
dum adeſſet. et ſapienciam inſuper ad
oꝑandum haberet. ſi voluntas illi ad o
pus deeſſet. nichil prorſus efficeret. J
tem ſi potenciã cũ voluutate haberet. ſi
ſciẽcia operandi careret cum neſciẽcia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

facti ab opacõne ſecluderet Item ſi illi
ſcĩa pĩt et voluntas adeſſent. ſed opan
di potenciã nõ hrẽt in nullum prorſus
opus exiret Eſt ergo neceſſaria volun
tatis beniuolencia. q̄ ad opand̄ poten
ciã moueat. eſt neceſſaria et ip̄a ſcĩa vt
in opando potenciã dirigat et eſt neceſ
ſaria ip̄a potencia vt mota et directa o
pus efficiat. vẽ ergo dicunt Dñe q2 in
ip̄o erat ſublimitas poteſtatis. ſũma ĩ
telligencia veritatis z ſupmiãbilis cle
mẽcia bonitatis Vñ Augg in li. de ci.
dei viĳ. dt Platonẽ de eo ſenſiſſe. ꝙ eãt
pricipium oĩm naturarũ quod ptinet
ad oĩpotenciã. ꝙ erat lumen oĩm rõnũ
qd̄ ſpectat ad ſapiãm. ꝙ erat finis oĩm
accõnum qd̄ ptinet ad bonitatẽ ſũmaz
Dicũt ergo dñe. in quo pleĩtudo ẽ oĩs
ptãtis. nichil oĩno eſt qd̄ non poſſit qd̄
potencie ſit Vnde qd̄ deus nõ p̄t impo
tencie ẽ vt comedẽ dormiẽ et oĩe hĳs
ſilẽ. hoc ideo cõſtat eſſe q2 dicũt defectũ
potencie et neceſſitatẽ indigencie Ideo
eĩ indiget aĩal ãbulacõne. quia non p̄t
eſſe vbiq3 Ideo indiget comedẽ. q2 non
p̄t ſine cibo cõſeruari in eſſe Ideo ne/
ceſſe habet dormiẽ. vt ſenſus laſſos va
leat repare et ſic in oĩbus eſt ĩtelligere
quid eĩ tam magna de nichilo pducere
hoc nõ vtiq3 potuiſſet efficẽ niſi fuiſſet
infinite potencie Vnde bene ei dicit in
Heſter. Dñe rex op̄c in cuius dicione
cũcta ſũt po. et nõ eſt qui po. re. vo. t.
dñs eĩm vni. tu es. ¶ Scd̄o domig eſt
ppter plenitudinem veritatis. ſcit eĩm
oĩa non ſolum p̄terita ſed futura. nõ ſo
lum apparencia ſed quecumq3 latencia
et in tenebris cõſtituta p̄ſ. Dñe pbaſti
me et cog. me zc̄ Intellexiſti cogitaci.
me de lõ. zc̄ Quid eĩm cogitacõne mẽtis
occulcig. Ille ergo qui antꝙ ſint cord̄
cognoſcat occulta. multo forcig ſequit
ꝙ cognoſcit oĩa alia. q̄ ming poſſunt eſ
ſe occulta Vñ dr̄. i. Regũ. Deus ſcien
tiarum dñs eſt z ipſi p̄pa. co. p̄ſ. Mag
nus dñs deus nr̄ et magna ṽtus eius
et ſa. eius ñ eſt nu. q̄s poſſet exp̄mere
vel corde penſare quanta ſit illa ſapiẽ/
cia q̄ fecit tã multiplicia. tã diũſa. oĩa
diſſimilia Quis nõ miret tantã diũſi
tatem in corpibus ſtellarũ et folĳs ar/
borũ et graminibg camporum z pilis
aĩalium et plumis auium et ſquamis
piſcium et in faciebus hoĩm oĩm Qui
ergo tam diũſa variãe ſciuit ſũmam p
fecto ſapienciã habuit. quia ignorans
nichil facẽ potuit. ſed oĩs rei quã fecit
pfectã ſciam habuit. ¶ Terciõ dñs eſt
ppĩ habũdanciã pietatis per quã ſem
per ſubueĩt miſeris. vñ pietate motus
nrãm naturã z infirmitatẽ aſſũpſit no
ſtros languores cuãuit. ſaĩtates effecit
dona ĩbuit. viã veĩtatis edocuit. mortẽ
ſuſtinuit et inferos ſpoliauit Dum er/
go tribulamur. dum peĩs atteĩmur ad
hunc pium medicũ accedag exẽplo Iu
dith q̄ dicebat ix. Deg celorũ z creator
aq̃rũ et dñs tocig creature exaudi me
miſerã te dñe deprecantẽ z de tua miã
p̄ſumentẽ z poſtea ſeq̄t. quõ eã dñs ex
audiuit. dũ eã in ſua puĩtate ſeruauit
z in manibg eius ferocẽ adũſariũ ſtra
uit z oẽz eig exercitũ diſſipauit Quis
tã benigng vt dñs. q̄ tota die ab hoĩbg
blaſphemat. mal opibus puocat z tñ
non nos tanꝙ hoſtes inſequit. non no
bis eig beneficia ab eo ſubtrahuntur.
non noſtris aduerſarĳs tradimur. ſed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

tamꝙ̄ filij kariſſimi ad eius graciā in/
uitamur. ¶ Cōuertimini inq̄t ad me et ego cōuertar ad vos. q̄d hoc dulcius. q̄d benignius ? q̄d facienti vtilius ? q̄s hoc ꝓximo ſuo impēderet ? q̄s rex nō malum ſeruū puniret quē ſuū ꝓditorē cognoſcēt ? ſed heu me qꝛ ex diuīa pietate vñ deberemꝰ eſſe melioꝛes : ſumꝰ deterioꝛes et vñ deberemꝰ ſibi eſſe ad ſeruiendum ꝓmptiores. ſumꝰ deteriores ad malicias ꝓniores. Vñ Aplūs ad Rō. ij. Ignoras qꝛ benignitas dei ad pe. te. ad. et ſequit. Tu aūt ſcdm̄ duriciā tuā et coꝛ impenitens thezauriſas tibi irā in die ire et re. iuſti iudicij dei. Sequit perimus. In quo oñdit ſuam indigenciā.

¶ Nō ergo ꝙ dr̄ homo ꝑire tripliciter Primo quantū ad bonū nature. Scdo quantū ad bonum fortune Tercīo vero quantū ad bonū grē. vt ſic bonū naturē referat ad ſubſtanciā coꝛꝑalem. bonū fortune quātū ad poſſeſſionē materialē Sꝫ bonū grē ad ſubſtanciā ſpūalem.

¶ Dico ꝙ dr̄ hō ꝑire quātum ad bonū nature qū hō finit hanc miſerā vitā et aīa ſeꝑat a carne. nō eīn mors eſt opus nature nec infligit hoī ex natura. ſed īflicta pocius fuit ex culpa. Dictū eī fuit Ade q̄cūqꝫ die cōderis mor. mo. id ē ad mortē obligatꝰ eris. vnde ne mortē diu poſſent effugē mādu cādo de ligno vite cuiꝰ v̄tus erat radicale humidū reꝑare et ſic vitā in longū valde ꝓtrahē de ꝑadiſo expulſus eſt. De hoc ergo ſic habet in pſ. Perijt eīn meōria eoꝛū cū ſonitu qꝛ ꝑntes. vxores. filij. vſqꝫ ad foueā cū multo clamoꝛe incedūt. ſed iſto ſepulto memoriā eiꝰ ꝑdūt. et de vtilitate aīme eiꝰ ſollicitudinē nullā gerūt nō ablata reſtituūt. nec miſſas ꝓ eo dici faciunt.

¶ Scdo ꝑit hō quātū ad bonū fortūe. nam hoc bonū cū vite aīali neccāriū ſit. dū hō illud ꝑdit. quodāmō vitā amittit dum eīn hoī cibus ſubtrahit. vita eius aufert. eo ꝙ ſine cibo nō viuit. qd̄ ꝑ caloꝛē deꝑdit nō reꝑat. de hoc ergo ſcribitur in Eccl. Eſt inq̄t alia infirmitas quā vidi ſub ſole. diuicie cōgregate ī malū dn̄i ſui. ꝑeunt in afflictione peſſiā qꝛ ſicut cū multis laboribꝰ multiſqꝫ ꝑiculis vtriuſqꝫ hoīs acquiruntur. et cū multo timoꝛe et cura cuſtodiunt. ſic cū multo doloꝛe ꝑdunt. vnde hō diues cū multa morit pena. dū dimittere cogit qd̄ tā ſtulte amaſſe ꝓbat. vñ dr̄ in eodē libro vt ſup̄. mirabilis ꝑſus īfirmitas quō venit. ſ. hō. ſic reuertet. q̄ſi diceret Sicut in mundū hō nudus veīt. ſic miſer et ſpoliatus recedet nichil ſecū aliud deferens niſi peccatum vel grē bonū.

¶ Tercio ꝑit hō quantū ad bonū grē. nam grā eſt aīe vita. dū ergo grā ab aīa tollit. qd̄ peccādo efficit : hō ſpūaliter morit. et hec mors tāto coꝛꝑali morte ē peioꝛ. quāto aīa eſt coꝛꝑe melioꝛ. Unde luce. xv. dicebat filiꝰ ꝓdigus. Quanti marcenarij in domo pr̄is mei hn̄t panē ſꝫ. graciarum. ego autē hic fame pereo Sꝫ vtinā qui ſic perijt diceret illud qd̄ ſequit. Surgā et ibo ad patrē meū et dicā ei. pater peccaui in te. et corā te ꝛc̄ Reuera qui ſic faceret dn̄s eum reſpicēt et oīa ei ſua peccata dimitteret. ipſumqꝫ virtutibꝰ omnibꝰ adoꝛnaret. ſicut ipſi filio ꝓdigo factū eſt. Sequit. Salua nos. in quo implorant diuinā clemenciam

¶ Unde nōndum ꝙ dn̄s ſaluat a culpa. firmat in grā. et tādem ponit in

gloria. In hӱs tribus eſt ꝑfecta ſalus. q2 liberatio a culpa reſpicit ſalutis iniciū. ꝑfectus in grā reſpicit tēpus mediū. ſed poſicō in gloria reſpicit gracie cōplementū. nichil eſt em̄ aliud gloria ꝙ grā cōſummata. Dico ergo ꝙ dominꝰ p̄mo ſaluat nos liberando a culpa. quid em̄ aliud culpam putas eſſe ꝙ languorem. nam febre corpus atteritur ſed anima culpa vexat᷑. egritudine caro morit᷑ et culpa ſua vita aīa ſpoliatur. ſicut em̄ corpus viuit p̄ñcia anime. ſic anima p̄ñcia gracie. vnde ſicut recedēte anima corpus morit᷑. ſic recedente grā anima vita priuat᷑. Dñs ergo culpam ab anima tollit ei ſalutē tribuit. Unde dictū fuit ab angelo de dño Mathei j. Ipſe em̄ ſaluū faciet populum ſuum a peccatis eorū. Scdo dñs ſaluat in grā roborando. ꝙuis em̄ nō fiat purgatio culpe ſine infuſione grē. q2 nō pellitur frigus niſi ꝑ calorem. nec tenebra niſi ꝑ lucē. nec nigredo ñ per ſupuenientē albedinem. gracia autē in anima introducta mox in ſeipſa deficeret. niſi eam dñs roboraret. nam ſicut ipſe eſt oīm rerum creator. diſtributor ita et gubernator. Unde dicitur in Actibꝫ. Non eſt aliud nomen ſub celo datum hoībus in quo oporteat nos ſaluos fieri. q2 ſic ꝑ xp̄m viuificamur et a peccatis purgamur ſic ꝑ eum in gracia cōſeruamur Unde ipſe dicit in Pſa. Ego qui loquor iuſticiā et ꝓpugnator ſum ad ſaluandū Propugnatorē ſe dicit. q2 cū aduſarios nrōs pellit nos in bonis ꝓficere facit.

Dñica in lxx.

OMnes quidem currunt ſed vnus accipit brauiū. i. ad Corin. ix.

Si antiquorū oīm dicta diligenti fuerint examine cōpenſata: vna cōmuni ſentencia et mirabili cōcordia. clamat oīs ꝓphecia. clamat ſanctorū doctrina. clamat et ipſa experientia que racōnali anime naturalit̄ eſt impreſſa: ꝙ omīs homo btūs eſſe appetit ꝑ naturam. Eſt em̄ beatitudo bonorū oīm plenitudo. vt dicit Richardꝰ. vel ſicut dicit Boeciꝰ Beatitudo eſt ſtatus oīm bonorum aggregacōne ꝑfectus. ergo ſi naturaliter homo appetit bonum maxime appetit illud bonū qđ eſt omnis deſiderӱ cōplementum. et hoc eſt qđ dicit Boecius. Omnis inq̄t mortaliū cura ad vnū btitudinis finē nitit᷑ ꝑuenire. hoc autē eſt inq̄t ſummū bonorū oīm qđ mentibus hoīm naturaliter eſt impreſſum quo ꝙs adepto nichil vlteriꝰ deſiderare queat.

In verbo ergo p̄miſſo diligent̄ inſpecto. Primo oñt Aplūs eſſe officium appetere ſummū bonū. Scdo dicit ꝙ nō eſt oīm ꝑuenire ad brauiū ſic optatum. Dicit ergo p̄mo ꝙ oēs btitudinē appetūt Vñ dicit ꝙ oēs currūt. Scdo oñt ꝙ non oēs ad finē hunc ꝑueniunt. cū adiungit. ſed vnus accipit brauiū. Dicit ergo oēs currunt. id ē omnes ad ꝓpoſitum brauiū tendunt in gn̄ali. ſed errāt multi in ſpeciali. ibi ſūmū bonū ponentes vbi nō eſt nec eſſe p̄t Boeciꝰ. Eſt ſūmi boni naturalit̄ mētibꝫ hoīm inſerta cupiditas. ad falſa tū̄ deuius error adducit. et ideo Nōndꝰ ꝙ quidā currunt ꝑ viā opulencie. nā auari currūt ad bōꝰ diſtantia. quidā currūt ꝑ viā arrogantie ſuꝑbi ad bōꝰ ſublimia. quidā ꝑ viam laſciuie. laſciui ad bona ſuauia quidā ꝑ viam fallacie. heretici ad bona

inania. quida vero per viā iuſticie ſci
et iuſti ad bona felicia et eterna Itē a/
uaros decipit falſa cupido. ſupbos fal/
lit glē altitudo luxurioſos ſeducit corpo
rū pulchritudo. hēticos decipit intelli
gencie hebetudo. ſed iuſtos allicit eterne
dulcedinis magnitudo et glorie iſpiāte
celitus ɔtitudo. ¶ Dicag ergo ꝙ q̄dam
currūt. ſ per viā auaricie credētes eſſe
in diuicijs ſummum bonū. nam ſapiens
dr̄. illud qd̄ q̄ſqȝ p̄ ceteris petit illd̄ ſū/
mū aſſerit eſſe bonum quaē beatū illū
ſtatū iudicat quē p̄ ceteris ipſe deſidrāt
et qꝛ auari ſolas diuicias appetūt ideo
ſummum in diuicijs bonum ponunt. vn̄
Boecig Quidā ſūmū bonū eſſe nichilo
indigē credētes vt diuicijs affluāt ela/
borāt. vn̄ dr̄ iiij. Regū. v. de pezy pue
ro heliſey Qui auaricia victus ait Pe
percit dn̄s meg naamā ſiro vt nō acci/
pēt ab eo q̄ obtulit currā ergo poſt eū
vt accipiā ab eo aliq̄d ꝛ ſequit' ibi quō i
uit mēdaciū finxit. viſtimēta et argen
tū accepit. ſed dū paupertatē effugere
voluit ꝓpt̄ pecuniā leprā incurrit. O
quāta ſtulticia. ꝙ. falſa. ꝙ vana beati/
tudinē in dicijs q̄rē. q̄ nō ſolū n̄ pūt be
atitudinē dare ſed dū h̄nt' magis faciūt
indigē Nōne q̄ plura habet pluribg ſer
uientibus indiget q̄to pluā h̄nt tanto
pluibg ſeruientibus indigent Igit' nō
faciūt hoīem felicē ſed amplig indigen
tē Vn̄ Boe. Qui tantis laboribg tan/
tis anxietatibg tātiſqȝ piculꝫ pecuniā
cumulare cōtēditis. puto inq̄t ꝙ fugaē
indigenciā vultis ſed in cōtrariū vobis
hoc cedit. qꝛ q̄to plura cumulatis tāto
ad defenſionē ſuppellectilꝫ pluibg indi
getis et addit O ꝙ pūſa cōdicio vt hō
diuinū animal ſplendē nō poſſe credat
niſi pecunia fulgeat. Nam inq̄t alia aī
malia ſuis rebus cōtenta ſūt. vos autē
deo cōſiliēs mentis a rebg īfimis orna
mēta q̄ritis. nec ītelligitis q̄tā creatori
iniuriā faciatis Nam ille inq̄t vos oī/
bus rebus p̄poſuit. vos vēo ad iſta vi
liſſima q̄cūqȝ detruditis dignitatē veſ
trā. Scd̄o q̄dam currūt ꝑ viā ſuꝑbie.
q̄rētes in honoribg et dignitatibus ſū/
mū bonū Vn̄ Sapiēs q̄dam Sūt qui
ſūmū iudicāt eſſe bonū: in honoribg vt
maiores apd̄ alios habeant' et hij vel ī
ſe ſublimari cōtendunt vel ſublimibus
inhērere conant' De tali ergo ſuperbo dr̄
Iob cucurrit aduerſus deū erecto col/
lo Aduꝰſus vtiqȝ deū cucurrit Dm con/
tra dei p̄ceptū aſcendē tpaliter q̄rit et
gloriam que ſolig eſt dei cōcupiſcit Ez
quare nō cogitāt miſeri. vbi ſit nūc po
tencia ceſaris vbi rabies inaudita nēo
nis: vbi facūdia ciceroīs: vbi eloquēcia
demeſtinis: vbi fortitudo ſampſonis:
vbi eciā gloria ſalomonis: Sed ſi ſūmū
eſſe nō poteſt qd̄ vtiqȝ ꝑdi poteſt. r̄ſtat
ī nullis eſſe dignitatibus ſūmū bonū
cū in eis nullū ſit ſtabile fundamentū
Boe. Quid me felicē tociens iactaſtis
amici: Qui cecidit. ſtabili non erat ille
gradu. quaſi dicēt Si in honoribus et
gloria felix fuiſſem ꝛeos nullateng per
didiſſem. ¶ Tercō currunt laſciui ad
bona carnis ſuauia Unde quidam phī
loſophi ſunt. qui dicti ſunt Epicuri. q̄
ſummū bonum poſuerūt in delectacōi
bus carnis. ꝓpter hoc dicit' Danie. iij
capit. ꝙ ſurrexerūt duo ſenes ꝛ cucur
rerūt aduerſus ſuſannam et dixerunt
ad eā Ecce oſtia pomerij clauſa ſūt ꝛc̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Sed het ſentēcia eſt fatuitas ſumma in
bonis viliorībus que ſunt inter omīa
bona mūdi. q̄ vana ſunt et caduca. po/
nere ſūmum bonum. Si eī hoīem btū
facere ipſa carnis laſciuia poſſet. maxi
me eſſent bruta beata q̄ oīo ſūt volupta
ti obnoxia Quō laſciuia carnis fcīet ho
minē beatū que cauſa cūctarū anxieta
tū exiſtit. que penitudinem ſemper in
ducit. ꝛ vitam hominis diminuit. Bo
ecius. Quid de corporis voluptatibus
loquar. quorū appetēcia ē anxietatibꝫ
plena. et ſacietas plena eſt penitencie.
O inquit quātos morbos quātos dolo/
res ſolēt inferre laſciuie corporibus. q̄/
rū motus quid habeat iocūditatis igno
ro. qui ſi bonos efficerent. beata vtiqꝫ
bruta eſſent. quorū ad explēdā laſciui
ā corpalē oīs feſtinat intēcio ¶ Quar
to currunt heretici ad bona inania. ꝙ
uis intendant currē ad bona diuina de
cipit eīn eos fides ꝯ falſa et pfida ab om/
ni racione vel iure penitꝰ aliena et n l
lius autoritatibus fulta. Vn̄ aplūs lo
quēs de hereticis credentibus ad Gal
v. ait. O inquit inſenſati currebatis
bene. quis vos faſcinauit veītati n̄ obe
dire. quaſi diceret. O credentes ſtulti q̄
bꝰ creditis. quibus animas veſtras p̄
tōſas committitis quos adoātis. q̄bus
tantum honorem impēditis. homines
ſunt ſine lrīs. n̄lla ſciencia eſt in eis. ip
ſis eīn quibus animas comittitis. cor/
poā non cōmitteretis. nec vineas vrās
eis ad colendum daretis. Sed dicis ſpi
ritum ſanctum habent. Sed dic michi
vnde hoc tibi conſtat. Nunquit. qꝛ ipſi
hoc dicumt. teſtimoniū phibent deſeip
ſis. ēgo ſcd̄m euāgeliū teſtimoniū eorū

nō eſt verū. ſed forte dices. Ieiunijs in
ſiſtunt. aquam ſepe bibunt. carnē non
comedūt. Sed audi ſtulte. Neſcis ꝙ an
te diluuium omnes homines ieiunabāt
non niſi poſt veſperam manducabant.
et tn̄ nō carnes vllas. nec vinū vllum
qnia nondum vua erat. ſed ſola glande
ieiuniū ſuum ſoluebāt. quia panē tunc
tempis non habebant Et tamē ex hoc
non iuſti fuerūt. ſed omnes in diluuio
pierunt. Non ergo de fide credēdum ē
exteriori vite. ſed ſacre ſcpture. Audi
ergo quō miſeri nō ſequunt viam aplī
Nūquid aplūs ſpm̄ ſanctū n̄ habebat
et tamē ipſe dixit ad Galatas. ꝙ poſtꝙ
iam xiiij annos euāgeliū predicauerat
aſcendit iheroſolimā vt cū aplīs euan/
geliū cōferret. ne forte in vacuū currēt
ă cucurriſſet. ergo ſi tantus aplūs tan
ta ſapiencia p̄ditus ad apoſtolos aſcē/
dit vt cū eis euangeliū cōferret. quō tu
confidis in illis qui nullam ſcienciam
habent et in cauernis latent ꝛ docēt. q̄
inquit dominꝰ male agit odit lucem. ꝛ
nō venit ad lucē vt nō arguent opa eius
Quito currūt iuſti vt exonerati ꝛ ſucci
ti et accelerati. Nā curſor bonus debet
eē exoneratus p pauptatē voluntariā
cōtra pōdꝰ terenitatis. debet eē ſuccīctꝰ
p carnis cōtinēciā cōtra fluxū vanitatis
debet eē acceleātus p feſtināciā cōtra te
diū tarditatis. Dico ꝙ bonꝰ curſor vo/
lens puenire ad brauiū debet omne ter
renū pondus deponere. ne preſſus pō/
dere trahat ad īfima Nō eī bn̄ currē pt
qui oneratꝰ ē. Unde naute in maīs flu
ctibus pturbati. dū ad portū puenīē n̄
poſſe metuūt. rebꝰ oneāti oīa ī maē pi
ciūt. ꝓpt qd̄ dr̄ Hebre. xi. Deponētes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

omne pondus et circūſtans nos pecca
tū curramꝰ ad ꝓpoſitū nobis certamē
aſpiciētes ī auctorem fidei ¶ Scḋo bonꝰ
curſor nō ſolum debet eſſe exoneātus ꝑ
terrenitatis deſpoſicōem. ſed eciā ſuccīc
tus ꝑ lumborū reſtrictionē. vnde iiij.
Regū xviij. dr̄. ꝙ manus dn̄i facta eſt
ſuꝑ heliam accinctuſqꝫ lūbis currebat
q̄d ei eſt accīctis lumbis currē niſi car/
nis fluxū reſtringere. Gre. lūbos pc̄i
gimꝰ cū carnis luxuriā ꝑ cōtinēciā co
artamꝰ. Tercō curſor debet eſſe acce/
leratus per obedienciam ꝓmptam. vn̄
ꝓpheta dicebat viam mandatorū tuo/
rū cucurri cū di. cor m. qui ei ſic currit
cito ad brauiū ꝑueīt ꝓpt̄ qḋ dr̄. i. Cor.
ix. Sic currite vt cōprehendatis.
¶ Sequit̄ ſed vnus accipit bra. quaſi
dicēt omnes currūt et ſinguli currūt.
auari currūt. ſuꝑbi currūt. laſciui cur
runt. hētici currūt. iuſti currūt. ſed ad
brauiū nō perueniūt. niſi iuſti q̄ ſunt
caſtitate ſuccīti. caritate vincti. ꝛ catho
lica fide cōiūcti Nā qui vult ad brauiū
peruenīē. neceſſe ē vt ſit vnū cū deo. v
nū cū ꝓximo et eciā vnū cū ſeipſo. Sꝫ
de vnitate require ſupra dn̄ā infra oc/
tauā Ephē. vbi eſt de iſta maīa. xp̄s
ergo ihc̄ qui exultauit vt gigas ad cur
rendam viā. ipe ſic det nobis currē vt
poſſimꝰ ad paratū brauiū peruenire.
Qḋ nobis preſtare ꝛc. ¶ Item
Voca operarios et redde illis mer
cedē ſuā. ſicut habet̄ in pſ. vniuſe
vie dn̄i miā eſt veritas ꝛ miā maxime
cōſiderat̄ ī retribucōe que quodāmō depē
det ex nrā opacōe. vn̄ in ūbo ꝑmiſſo t̄/
a ſcḋm hoc attēdūt. ꝑmū ē dei vocātis
liberalitas. ſcḋm ē hoīs operātis ſtrē/
nuitas. terciū vero eſt mercedis impēſe
ſublimitas. nōt̄ ergo largitas dei vocā
tis. cū ait. voca. nōt̄ ſtrēnuitas operan
tis cū addit. opeārios. nōt̄ tercō ſubli/
mitas muneris cū adiungit ꝛ re. il. m
ſ. dt ergo voca ꝛc. ¶ Nōnō ergo ꝙ do/
minꝰ vocat. ſ. ad fletum pn̄ie. vnde ab
inicio mūdi nō ceſſauit ad pn̄iaꝫ vocaē
Nūc per priarchas. nūc per ꝓphetas
ꝛ tandē eciā per ſeipſū. vn̄ ipē dt Ma.
Nō enī veni voca. iuſt. ſed pec. ad pe.
magna ergo et inaudita clemēcia q̄ vt
nos ad ſe vocaret de cel̄ aduenit. nrām
naturam aſſūpſit. predicauit. ſudauit
ꝛ pro nobis reuocandis penam ꝛ mor/
tem ſuſtinuit et nūc ſic ingrati ſumus
ꝙ ipm̄ in cruce clamantē cōtempnimꝰ
ꝓpt̄ qḋ dr̄ Yſa. xxij. vocauit nos dn̄s
ad fletū lacrimoſe cōtricōnis. ad plan
tū gemebunde cōfeſſiōis ꝛ ad cīcturā ci
licij varie ſatiſfactiōis Ecce inq̄t gau/
diū et leticia iugulaē arietes. comedere
carnes et bibere vinum et aſcendit hec
uox in aures dn̄i ſabaoth ſed nō dimit
tet̄ eis iniquitas hec donec moriāt̄ nec
eſt ꝑua culpa cū dn̄s vocet ad pn̄iam.
currere ad laſciuiā. ¶ Scḋo dn̄s vocat
ad ꝑfectā obedienciā. ꝛ de hoc dt Mat.
iiij. Vidit dn̄s duos frēs et vocauit eos
et ſequitur ꝙ illis relictis retibꝰ ſecu.
ſu. e. et ſequit̄ ibi de vocacōne petri et
andree. q̄ ipis ſtatim relictibꝰ omni/
bus dn̄m ſūt ſecuti Vnde Gre. cōmen
dans aplōrum obedienciam ꝛ arguēs
nrām duriciā ſic ait Audiſtis frēs kmī
q̄ ad vnīꝰ iuſſiōis vocē petrus et an/
dreas relictis retibus ſecuti ſūt redēp/
torē. nulla adhuc miracula facere vide
rāt ꝛc. Ecce quot flagellis affligimur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Quãtis minamur aſperitatibus ⁊ deterˀ
reniur. et tñ vocantem ſequi cõtempni
mus. et addit. Jam in celo ſedet qui de
confuſione nos ammonet. iam colla gen
cium ſubdidit. iam mũdi gloriam ſtra/
uit. iam ruinis crebreſcentibus ſui di/
ſtricti iudicij timorem denunciat. ⁊ ta
men ſuperba mens noſtra nõ vult hoc
ſponte dimittere qḋ cotidie ꝑdit in vita
Sed nunquid hec tanta demencia ĩ no
bis erit impunita? ſic enim dicit domi
nus Prou. Oĩa inquit vocaui. ſuppͥle
ꝑ predicacões. et renuiſtis extendi
manum meam. ſupple. ꝑ bonorum lar
gicõnem. ⁊ ñ fuit qui aſpicẽt. deſpexiſ/
tis omne cõſilium meum. ſupple ꝑ intˀ/
nam inſpiracionem. et increpacões me
as neglexiſtis ſupple. vobis factas per
flagellaciones. Ego quoqȝ in interitu
veſtro videbo et ſubſanabo cum vobis
qḋ timebatis aduenerit. Mirum ẽ enĩ
valde racionale aĩal illi non obedire
cui omnia obediunt elementa. cui oĩa
famulantur celeſtia corporã. et quẽ tre
mit angelica natura. et omnis virtus
tartarea. Unde ipſe cõqueritᷣ in Job.
quando dicit. Seruum meum vocaui.
et nõ reſpõdit michi. Unde tibi o homo
tanta ſuꝑbia. de qua tua cõfidis poten
cia. Quare nõ attendis ꝙ vix pulicuȝ
et muſcarum potes vitarẽ aculeos. ⁊ tñ
non times contra te ꝓuocare diuinã po
tenciam Iſti ſũt ſimiles auibꝰ de ꝑda
vinetibus ⁊ gallinis auguſtanis ĩ meſ
ſe enĩ obſurdeſcunt qꝛ ſature/ ¶ Tercio
vocat dñs ad guſtũ ſapiẽcie. ⁊ ad bonũ
ſacietatis eterne Uñ dr̃ Lu. xiiij. Hõ qdã
fecit ce. mag. et vo. m. Et vere cena mag/
na. vbi fercula nõ ꝑua. nõ trãſitoia vel

amara. ſed magnitudiẽ ſũma. duracõe
ꝑpetua. q̃cqd hõ deſiderat ſapiencia. et
nũꝙ faſtidiencia. ꝓpter qḋ dr̃ in Apo.
Bti q̇ ad ce. nup. agni vocati ſunt. O
ꝙ beati. ꝙ dulcedine repleti. qbus non
carnes aĩaliũ corruptorũ. ſed apponetˀ
ꝓ ferculo ſũmũ bonũ. q̇bus tradetur ĩ
poſſeſſionẽ ipſũ regnũ eternũ nullo fi/
ne claudendḋ ſed ſecurũ. pacificũ ⁊ q̇etũ.
in ſecula ſeculorũ Sed q̇dã renuũt ad
hanc cenã venire. et ideo qñ ſiti et fame
acerbiſſiã cruciabũtˀ. ñ vinũ. ſed nec a/
que vna gutta eis ab aliquo ĩbuetˀ. Ex
ẽplũ de diuite Luce. xv. vel vt dñs dicit
Pſa lxv. Quia vocaui et ñ audiſtis ſed
faciebatis malũ ĩ oculis meis. ⁊ rˀ q̇ ſũt
ibi. ſic igitᷣ patet miã dei ĩuitãtis. Seq̇
rˀ ſtrẽnuitas hoĩs opantis. q̇ nõrˀ cũ dr.
opaios. q̃ſi dicẽt voca opãtes ñ negligẽ
tes. ñ ocio vacãtes. qꝛ tales ñlla digni/
ſũt mercede. vñ ſtulti ſũt et ſe deceptos
in fine vite ſue videbũt. q̇ mõ laborare
in vinea negligũt. et mercedẽ tamẽ ha/
bẽ credunt. vñ dñs in preſenti euãgeli
o ait. qḋ hic ſta. to d. o. Ite ⁊ vo. in vi.
m. ⁊ qḋ. i. f. da. vo. Ideo dr̃ Eccľ. vlť.
Opamĩ o. veſ. an. tẽ. i. ãte mortẽ. ⁊ da
bo vo. m̃ ĩ tẽ. ſuo. Nã pꝰ mortẽ ñ ẽ tpꝰ
opãdi. ſȝ ſolũ rˀcipiẽdi Eccľ. ix. qḋcũȝ
pt manꝰ tua inſtanť opare. qꝛ nec opꝰ
mechaĩcorũ rõ phõrũ. nec ſapiẽcia theo
logorũ. nec ſciencia logicorũ. eſt apud ĩ
feros quo tu ꝓperas. ¶ Nota ergo. ꝙ
ad opandũ nos inducẽ debet Autoĩtas
ĩpãtis. neceſſitas tpis. ⁊ vtilitas opꝰ s
Dico ꝙ p̃mo nos inducẽ dɓt autoritas
ĩpãtis. ipẽ opaĩ p̃cepit cꝰ aut ſũma ex
iſtit. ait ergo Exo. xx. Sex diebꝰ opa
beris et facies opus tuum. voluit ãt vt

ſeptima die debeamꝰ ab omni ope ſer/
uili quieſcē. vt ipa die poſſimꝰ ſoli deo
vacare Vn̄ in die dō et aliȷ̄s feſtis ma/
gis debēt hoīes deū orāe. ecl'ias viſitaē
ad p̄dicacōnes accedē ꝙ̄ in alia die. ſed
homo facit totū contrariū. qꝛ dū hoīes
feſta colūt ſolis vanitatibꝰ et peccatis
intendunt Opamini ergo cibū frēs q̄
nō p̄it. ſed qui pmanet in vitā eternā.
Vn̄ dr̄ Apo. xiiij. Ammō iam dīt ſpūs
vt re. zc̄ Scdō ad opand' inuitat tpis
nobis dati neceſſitas. nā qd ad peniten
ciā nobis dīna clemēcia cōceſſit. ſi pdi
tū fuit. ieīnū recuparí n̄ poteīt Unde
n̄lla iactura eſt grauior nobis ꝙ̄ iactuā
tpis pditi. ppt̄ hoc Jo. dīt Opamī dū
dies eſt veniet aūt nox qn̄ nemo poteſt
opari. z Aplūs Dū tps habꝰ opemur
bonū ad oēs. ſed cōqueit' dn̄s ī Apo.
dicēs Dedi illi tp̄e vt penitenciā agēt
z noluit peni tē a fornicacōe ſua Quid
ergo in fine dictui ſūt quā excuſacōnē
apud deū hn̄t? Vn̄ ceſſabūt ūba cū puē
tū fuit ad ūbera Tercō nos ad opādū
īuitat ipius opacōis vtilitas. qꝛ ſicut
dr̄ pū. xxij. De fructu opis ſui vnꝰqſ
qꝫ replebit' bonis z iuxta opa ſua rtri
buet' ei Certiſſimū eſt nec dubitare li/
cet. ꝙ q̄ male faciet male habebit Unde
Aplūs dicit ꝙ quale vniuſcuiꝰqꝫ opꝰ
fuit ignis pbabit Unde dr̄ ī Eccl'. xiij
Oīe opus corpale in fine deficiet et q̄
illud opat' cū illo pibit et oīe opꝰ bo/
nū iuſtificabit' et q̄ opat' illud honorabi
t' in illo Sic ergo patet de largitate vo
cantis et de ſtrennuitate opantis.

¶ Nūc vidē reſtat de ſublimitate mer
cedis ſed qs dicē eius magnitudinē ſuf
ficit Eſt eīm merces tā magna. tā alta.
tam lata. tam dulcis et ſapida. vt n̄lla
poſſit exprimi lingua carnis Merces
tn̄ dicit'. qꝛ eam homo p graciā meret'.
Unde et quodāmodo ex iuſticia reddit'
vnde pū. Seminātí iuſticiā merces fi
delis z Eccl'. xxx. Da mercedē dnē ſuſ
tinentibus te vt p c. fi in ve. Nōndum
ergo ꝙ hec merces ē oī dignitate p̄clā.
eſt oī plenitudine boni fecunda et ē du
rabilitate ppetua et eterna Dico ꝙ m̄/
ces laborāciū eſt altiſſima dignitate.
n̄ eī eſt m̄ces cꝗcumqꝫ dn̄i ſed ipſius re
gis eterni. qui ſicut eſt ſup oēs altiſſi/
mus. ſic altiſſima dona donat ſuis ami
cis. Unde dr̄ Yſa. Ecce deꝰ in fortitu
dine veīet. ecce m̄ces eius cū eo et opꝰ
illius corā illo Vn̄ dicit Abrahe Gen̄.
xv. Noli timē Abraha ego ptector tuꝰ
ſū et merces tua magna nimis. Scdō
merces laborāciūm ē pleniſſima bono
rū opm vbertate Nonne id ſūmum eſt
bonū quod excedit in īfinitū oē bonū
creatū? ſi eī tot bona dat dn̄s ī hac vita
adūſariȷ̄s p paucis que faciūt bonis:
quāta putas dabit filiȷ̄s ſuis p quibꝰ
in mortē ſe dedit? Reddet eīm deus mer
cedē plenam p opere tuo Unde dr̄ Ma/
thei v. Gaudete z exultate qm̄ merces
veſtra co. ē in ce. Tercō merces laborā
ciū eſt inſ̄minabilis eternitate n̄en im
eſt ad tp̄e cōſtituta. ſed vt ſine fine poſ
ſidēda teneat' Unde Sapīe v. dicitur.
Juſti aūt in ppetuum viuent. zc̄. Ad
hanc nos xp̄c pducat. q̄ ad penitenciā
nos inuitat et virtutes ad operādum
in via donat. Qui cū prē zc̄

¶ Dn̄ica in lx.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Libenter igit͛ gl̃abor in infirmita
tibus meis. vt inhitet in me ũtꝫ
xp̄i. ij. Cor. xij. Hec eſt cõſolatio quã
infert Aplũs ex p̄miſſis. Nã p̄inſinuat
et p̄mittit ex dc̄is ũbis ꝙ ſola dĩna grã
hoĩes ꝑficit. Unde dñs ait ipſi Aplõ di
cẽs Sufficit tibi paule grã mea. Scd̃o
aſſerit ꝙ ꝑ ſolã viã tribulacõnis grã ad
cõplementũ veīt Unde dñs ei dicit. vir
tus in ĩfirmitate ꝑficit͛. Tercõ Aplũs ꝫ
ex hijs dc̄is ei verbis cõtra ſe cõcludit.
libenter igit͛ gl̃abor in ĩfirmitatibꝫ ꝛc̃.
Ubi duo nobis manifeſtat. Nam p̄mo
in quo ſit gloriãdũ inſinuat. Scd̃o cau
ſam talis gloriacõnis aſſignat. Primũ
diſpoſitiũ eſt ad ſcd̃m. ſed ſcd̃m primi
eſt ꝑfectiuũ. Gloriandũ in infirmitati
bus eſſe inſinuat qñ dicit. libent͛ gl̃abor
in ĩfir. m. ſed cãm ſue gl̃ationis expla/
nat. cũ addit. vt inhabitet in me ũ. xp̄i
dicit ergo libenter glo. ꝛc̃. ¶ Eſt ergo
Nõndũ. ꝙ triplex eſt glã. Prima mala
q̄ eſt peccatorũ. Scd̃a bõ q̄ eſt iuſtorũ.
Tercia optĩa q̄ eſt beatorũ. Prima eſt
penitꝫ fugienda. Scd̃a diligẽda. Ter
cia totis affectibꝫ expoſcenda. ¶ Dico
ꝙ eſt pc̃cõrũ glã que eſt mala. et ideo fu
gienda. nã ſunt quidã qui gl̃ant͛ in ſub
limitate potencie. quidã in affluentia
opulencie. quidã vero in oꝑacõne mali
cie. Dico ꝙ quidã gl̃ant͛ in ſua potẽcia
Unde dr̃ Judith. i. ꝙ rex medorũ edifi
cauit ciuitatẽ potentiſſimã. et ſeq͛t͛ ibi.
gl̃abatur q̄ſi potẽs in potẽcia exercitꝫ
ſui et in glã q̄drigarũ ſuarũ. Sed quia
potenciã ſuã nõ recognouit ſe hr̃e a deo
ideo fuit victus. et gloriã cum potẽcia
ꝑdidit. nam quõ homo in potẽcia gl̃at͛
quã a ſe nõ hr̃e cognoſcit͛. Aplũs Quid
habes qd̃ a deo non accepiſti? q̄d gl̃aris
q̄ſi nõ accepiſ? Ancelmus. Qui ſeip̃m
a ſe nõ habet. quõ a ſe aliq̄d habet. ſicut
eñi ſtultus eſt qui gloriat͛ de veſte alte/
rius. eo ꝙ talis glã deꝑdit͛: ſic minꝫ ſa
piens eſſe cõuincit͛ qui de potẽcia non
ſua ſed ab alio accepta gl̃at͛ et extollit͛.
Scd̃o quidã gl̃ant͛ in rerũ opulẽcia. et
de iſtis habet͛ in p̄s. Qui confidunt in
virtute ſua et in mul. di. ſ. g. O q̄ falſa
q̄ vana q̄ fragilis glã qua ſalus hoĩs ñ
habet͛. vita nõ ꝓlongat͛. mors nõ effu/
gitur ſed potius accelerat͛ et ipſa mors
ibi ĩcurrit͛ Yſa. xl. Omnis homo fenũ
et oĩs glã eius q̄ſi flos agri. et p̄s. Ne ti
mueris cũ diues factus fuerit homo ꝛc̃
ꝓximo dr̃ Oſee. iiij. Gloriã eorũ in ig/
nominiã cõmutabo. Tercõ quidã gl̃an
tur in malicia. hec glã eſt oĩm peſſima.
et maxime diuine iracundie incurſiua
Nam offẽdere deũ eſt malum. ſed facile
indultiũ. ſi nõ ſit placitũ. ſed deũ offen
dere et de offenſione gaudere peſſimũ
eſt. et peccat͛ in ſpm̃ ſcm̃ qd̃ omnis boni
eſt impugnatiũ. vie ad miſericordiam
obſtructiuũ. Tali ergo ſic gl̃anti dr̃ in
pſalmo. Quid gloriaris in malicia ꝛc̃.
Dilexiſti maliciã ſuꝑ benignitatẽ ꝛc̃.
ſed ſtatim ſequit͛ multiplex pena. ꝓp/
terea inquit deus deſtrueret te in finẽ
euel. te. et emigra. te de tabernacu. tuo
et radix tua de terra viuentium. Nam
gloriã et ſtatum aliũ admirans ꝓphã
ait ad deum. Uſquequo peccatores dñe
vſquequo peccatores gloriabuntur?
Et ſubdit ibi cõſequenter in quo glori/
antur. nam iniquitatẽ loquũtur et ope
rantur iniuſticiam. populum tuum do
mine opprimunt. viduas et pupillos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

oſcidunt et te iſta dñe ñ audire aſſerūt
ꝛ oſtendunt. ſed audite qḋ ſequit᷑ Intel
ligite inſipientes in ꝑplõ ꝛc̄ Qui plan
tauit aurem non audiet ꝛc̄ . Qui corri
pit gentes nõ ar. et ſeq̄t᷑ Redde ill᷑ ini
q̄tatē eorũ. et in malicia eorũ diſ. il. do
mi9 ds noſter. ꝓpt̄ hoc dr̄. i. Macha.
ij. A ũbis viri peccõris ne timueritis.
quia glora eius ſtercus et vermis. ho/
die extollit᷑ et cras non inuenitur.
Scḋa gloria eſt bona et hec eſt amãda.
nam gloriant᷑ in ſue cõſciencie purita/
te iuſti. gloriant᷑ in cognoſcēdo ꝓpã vi
litatem et gloriant᷑ eciã in malorũ pe/
naliũ multiplicitate. Dico ꝙ gloriãtur
iuſti in ꝓprie cõſciencie puritate. miã
bilis eſt eñ iuſti leticia. tũ eciã gloria
mirabilis gñatur. dũ nichil ſcḋ nichil
ĩmundũ. nichil eciã odioſũ in mēte ſen
titur Vñ. i. Cor. i. dicebat Apoſtol9
Gloria noſtra hec ē teſtimoniũ conſciē
nrē. tanta eñ ē gloria de bona conſcīa
ꝙ vt Augꝰ. dicit. Quitq̄d velint de me
apud deũ dicãt hoīes dũ tamen cõſcīa
non incuſet. Scḋo gloriant᷑ iuſti ĩ cog
noſcendo ſuam vilitatē Juſti eñ ĩ hac
vita volunt viles videri. ꝛ ideo gloriã
t᷑ dũ ſe vidēt deſpici et cõtemni. ſciunt
eñ dictã gloriã ĩ ignominiã cõmutari
Vnde dicebat ꝓpheta. Gloriã meã in
puluerē deducet. Juſtis ergo dr̄ ĩ pſal.
letamini iuſti in dño et gl᷑. õ. r̄. corde.
qui ſunt ēgo recti corde niſi illi q̄ ĩ mũ
do humilit᷑ viuũt et ſe viles in eo videi
volunt q2 rectũ eſt illud. ſicut Sapiēs
dıt Cui9 mediũ nõ diſcrepat ab extre/
mis. Tercio gaudent iuſti in malorũ
ſiue penarũ mulciplicitate. q̄to ei pl9
ꝓ xp̄o paciũt᷑ tanto ãplius gloriant᷑.

Vnde dr̄ de btã Agatha ꝙ letãt᷑ et glo
riant᷑ ibat ad carcerē. quaſi ad epulas
inuitata et multa ſũt ſuꝑ hoc ſanctorũ
exēpla Vnde Aplũs. Michi autē abſit
gloriari niſi in cruce dñ. n. ihũ xp̄i ꝛc̄
q̄d eſt eñ frēs mei in cruce dñi gloriai
niſi xp̄o in paſſionibus cõformai᷑ ꝛ ꝓ
eo pati et ſaltē ſpũalit᷑ crucifigi Vnde
ipſe Aplũs dicebat. i. Cor. Xp̄o cõfix
us cruci ſũ. nolebat hic Aplũs glãri in
potencia. ñ in mũdi ſapiã. non ĩ vana
opulencia. ñ in fortitudine corꝑali. ſed
ſolũ in cruce dñica. ſciebat eñ ſcptũ eē
Jē. Nõ gloriet᷑ ſapiēs ĩ ſapīa ſua. neq̄
fortis ĩ fortitudine ſua. neq̄ diues ĩ di
uicijs. ſed in hoc gloriet᷑ q̄ gloriat᷑ ſciē ꝛ
noſſe me q2 ego ſũ dñs Aplũs. Qui glo
riat᷑ ĩ dño glet᷑ ꝛc̄. ſit igit᷑ patʒ q̄ ſit glã
tꝑalis. patet eciã q̄ ſit gloria ſpũalis.
Nũc videre r̄ſtat q̄ ſit glã eternalis. nã
beatorũ gloria illa cõſiſtit in dei viſiōe
clariſſiã. in ipius tencõne firmiſſima.
et in ipius fruicõne planiſſiã. Nã hec
ſunt illa glōſa de q̄bus dıt ſcũs ꝓpheta
glorioſa dicta ſũt de te ci. dei. nõne glo
rioſũ tibi videt᷑ eē ſũmũ bonũ in ſeipſo
videre. ipm pleniſſiē deguſtare. ꝛ eter
nalit᷑ inſuꝑ poſſidere. Dicag ēgo ꝙ illa
glã beatorũ cõſiſtit in dei clariſſiã ꝛ ap
tiſſiã viſione. quãtã putas delcãcionē
eſſe vidē futurã pulchritudinē oīm ſe
culorũ Quis valeat vllis ũbis exp̄mē
ymmo quis ĩtelligē vel intellcũ ꝑcipē.
quãte delcãciones in dei dextera ſunt.
future. Si tã dulce de eo eſt nũc ſentire
q̄d erit in ipm fontē eternũ conſpicere
et ſe immergere et in ipſũ totũ trãſire
Si tã delectabile eſt nunc de deo flere.
q̄d erit de ipi9 viſiōe gaudē᷑ ſed miſeri

peccatores qui nichil de deo ſenciūt quī
ſola tēporalia ſenciūt de iſtis nichil cre
dunt ſed dr̄ Yſa. xli. Reuelabit̄ grā dn̄i
et videbit oīs caro ꝙ os dn̄i locutū eſt.
tunc erit apertū qd̄ modo eſt clauſum.
¶ Scd̄o glā ſanctorū cōſiſtit in ipſius
deguſtacōne pleniſſiā. tunc eīn ſi veīre
cōtigerit haurieꝯ aq̄s in gaudio de fon/
te ſaluatoīs. tunc replebimur in bonis
domus ſue qꝛ ſummū bonū quilibet de
guſtabit O ſacietas bona. o deguſtacio
dulciſſima. o dulcedo ſūma. qn̄ experie
mur qd̄ nunc tam tepidū crediꝯ. qn̄ o
dulcedo bona videbiꝯ et amabiꝯ et
amādo guſtabiꝯ te Vn̄ ꝓpha̅ Sacia/
bor cū apparueit glā tua In mūdo iſto
nemo ſaciat̄ ſed ſꝑ nr̄ appetitꝯ incēdit̄
ſed dū te ſummū bonū experiemur. in
toto quietabit̄ qꝛ nichil vltra te q̄retur
Tunc exultabunt ſcī in glā le. in cu. ſ.
tunc inebriabimur ab vbertate do. tu.
et tor. voluptatis t. po. eos. qꝛ apud te
eſt fo. vi. et in lu. tu. ꝛc. Nā ꝓpter iſta
et īfinita alia dicebat ꝓpha̅. ꝙ dilcā ta.
tu. do. ū. ꝛc. ¶ Tercō glā beatorū ꝑfi
cit̄ et cōſummat̄ in ipſiꝯ ſummi boni
ꝑpetua fruicōe. Nā ſummū bonū vidē
et ip̄m tam auide deguſtare eſſet ſūme
pene ſi ip̄m cōtingēt perdē. Ad btītudi
nem ergo ſpectat vt ſic̄ eſt ſūme delcābi
lis. ita ſit eternalis et de hoc p̄t accipi
illud p̄s. Glā et dicie in do. eiꝯ et iuſ. eꝯ
ma. in ſe. ſe. Dei iuſticia q̄ ꝑmanet eſt
ipſa ſanctorū glā nullo tp̄e finienda. q̄
iuſticia dr̄ qꝛ meritis reddit̄ Non ſunt
ergo frēs mei timenda mūdi mala. nō
formidanda ꝑicula. nō deſiderāda ꝓſpe
ra a bono nos retardancia vt ꝑuenire
poſſiꝯ ad tam delcābilem gloriā qꝛ ſit̄

dicit̄ Ro̅s viij. Non ſunt cōdigne paſſi
ones huiꝯ tp̄is ad fu. glāꝫ ꝛc. Ad hanc
ꝑducat nos xp̄c marie filiꝯ. ¶ Itē
Exijt qui ſeminat ſe. ſe. ſuū. luce
viij. In hijs ūbis de xp̄o expoſi
tis duo intelligi p̄nt que ſeminatorem
reſpiciūt. nichil eīn deus tꝑaliter facit
in mūdo qd̄ nō diſpoſuerit facē ab et̄no
Vn̄ qd̄ in tp̄e ſeminauit ab eterno ſemi
nandū diſpoſuit Nam mutat̄ res ipſa
q̄ fit ſed oīno manet inmobilis ipſe quī
facit qꝛ ſicut facit. ita tunc ſciuit qn̄ ſe
facturū diſpoſuit. ¶ In verbo ergo p̄
miſſo notat̄ eterna p̄deſtinacio. qn̄ dicit
Qui ſeminat. id ē qui ſe ſeīnaturū p̄or
dinat et more ſcē ſcripture ūbū p̄ntis
tp̄is ponit qꝛ oē p̄teritū et futurū deo
p̄ns exiſtit. Nō eſt eīn apud deū futurū
aliq̄d nec aliq̄d apud deū in p̄teritū trā
ſit. ſcd̄o nōt̄ tꝑaliū apud deū ꝓductio.
cū adiūgit. Exijt q̄ ſemi. ſe. qd̄ eīn fuit
ad ſeminandū exire. n̄ tꝑaliter facē qd̄
ab eterno diſpoſuerat ꝓducere. Nobilis
vtiqꝫ ſator qui tot bona ſeīnauit vbiqꝫ.
¶ Nō ꝙ dn̄s ſemīauit et ſeminat bona
corꝑalia ſiue naturalia. bona tꝑalia et
ſp̄ūalia bona vel vt dici cōſueuit. bona
nature. bona fortune et bona grē Nam
ſeminat bō nature vt ſimꝯ. ſeminat bō
fortune vt ſuſtentari poſſimꝯ et ſeīnat
bō grē vt bū ſimꝯ. Dico ꝙ dn̄s deꝯ nr̄
p̄mo ſeīnat ī nobis bō natuē tamꝗ̄ fun
damentū bonorū oīm aliorū. nam tolle
bonū natuē. nō eſt bonū grē. ergo neqꝫ
fortune Sapiēs igit̄ ſeīnator p̄mo oīm
ſeīnauit hoc bonū qn̄ hoīeꝫ fecit ī mūdo
et hoc eſt qd̄ figura vince dt̄ Iē. ij. Ego
te plantaui vineā electā oē ſemen verū
ſicut habet̄ ij et iij. Yſa. Vinea domini

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſabaoth domus iſrahel eſt et ipſa huma
na natuā. ſiue mundi fabrica. ꝛ dicitur
ſemē verū in autoritate pmiſſa q2 ante
peccatū humana natura pmo eſt a deo
plantata. ex t̄ra īmaculata. nulla labe
pſedata. et ꝓpter hoc ſtatī ſubiungitur
Quō cōūſa es ī amaitudinē vitis alie/
na. ſic ergo cōſiderate frēs q̄ntuꝫ ſit hoc
bonū qd deus plātauit in nobis. dū no
bis n̄ ſolū eē. ſed viuē et ſentiē donauit
Nec ſolum viuere et ſentire. ſed intelli/
gere cū ſcīs angelis nobis dedit. Dic o
hō q̄ iſta n̄ adūtis ꝓ quāto velles pdere
auditū. ꝓ quāto velles pdere guſtum.
ꝓ q̄nto velles perdē viſū. et vt bn̄ cun
cta cōcludā. ꝓ quāto velles perdē vitā
ꝛ ſenſū. Quaē ſi iſta adeo tibi ſūt cara.
q̄ ſunt bona corpoālia. quid dices de aīa
tua creaturarū digniſſima ad ymagi/
nem dei fcā. ad gloriam ordiāta. ꝛ n̄llo
tpe morituā. Si ēgo ꝓ toto mundo nō
velles iſta pdere. quātū teneis iſtuꝫ di
ligē q̄ ſola ſua bonitate n̄llo merito pce/
dente tibi tanta dona dignatꝰ eſt exhi/
bere. faciamꝰ ergo kaiſſimi vt de hoc ſe
mine natuāli ꝓducamus fructum cōū/
ſacōis honeſte. vt factor nr̄ laudetur in
nrō ope. ſic eīn ſcribit Ephe. iiij Ambu
lemꝰ digne deo p oīa placentes. fructi/
ficantes in oī bono ope. Sed cōtrariuꝫ
fit hodie. Nā ōnis caro corrūpit viam
ſuam. et proni ſunt ſenſus hominis ad
malum pocius q̄ꝫ ad bonum ab adoleſ/
cencia ſicut habetur in Geñ. Nec hoc ꝓ
bacōe indiget. q2 ſic manifeſtum ē. vt ſi
q̄s de hoc dubitet ſenſu indigeat Secū
do dn̄s deus nr̄ ſeminauit dona fortuē
auxiliaīa bonis natuē. nam q2 corpus
naturale habemus et ſp cōnſuitur iō a
limonijs repatorijs indigemꝰ. Cū eīn
p calorē interius agentē cōtinua radica
lis hūois fiat depdicō: mox ſeqret̄ cōſu
cō n̄ p cibū fiēt reſtauracio. Nā licet hu
miditas radicalis n̄ poſſit p alimoniā
repari. poteſt tn̄ retardai ne tā cito ſeq̄
tur cōſūcō. ſicut oleū ꝛ liciniū ī lāpade
nec pt ſe defendē quī cōſumatur. ſed re
tardat ab olucōne ne tā cito ab igne con
ſumat. Ille ergo q̄ bonū natuē dedit de
dit et bonū fortuē. p qd illd cōſeruat ī
eſſe. vn̄ dr̄ Ge. xlvij. q dixit populꝰ ad
ioſeph. Eme nos in ſeruitutē regiā ꝛ p
be nobis ſemīa ne difficiente cultore t̄ra
redigat in ſolitudinē Si enim illi pro
ſolo grano frumēti facti ſunt ſerui rḡis
t̄reni. quāto magis nos debemus ſerui
eſſe illius p quē n̄ ſolū ſumꝰ ſed cūctis
boīs natuām ſuſtentātibus hn̄damus
Nā q̄s digne narret genēā pulchritudi/
nū ꝛ colorū q̄ nobis cōtulit ꝓpt viſū?
Quis digne dicat veritates odorū q̄ no
bis dedit ꝓpt olfactū? Quis ſufficient
enarret gn̄a inſtrumentorū. ſonorum
et cantilenarū que nobis data ſunt ꝓp
ter auditū? Quis ſufficiet dicere vale/
at gn̄a auiū. genera aīaliū. genā piſci
ū. genera ſaporū. gn̄a bladorum. gn̄a
fructuū. genēā vinorū et omnium liq̄/
dorū. q̄ collata ſunt homī ꝓpt guſtum?
Quis dicere poſſet genera veſtimētorū
pellium et cūctorū que collata ſunt hoī
ad veſtimentū? Quāta ergo ingratitu
do kaiſſimi ē iſta illū nō cognoſcē. illū
non querere. non amare a quo conſtat
tanta bona et talia percepiſſe. per quē
eciam conſtat nos cōſeruari in eſſe. ger
minet ergo terra noſtra. de ſe īe boē for
tune fructum elemoſinarū ꝓpter tanti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſeminatoris amorē. nam ſcriptū eſt ij.
Cor. ix. Qui adminiſtrat ſemē ſeminātí
et panē ad māducandū pſtabit et mul/
tiplicabit ſemē veſtrū ⁊c. Si ſemē non
ſeminatū minuit̄ et ſi ſeminatū auget̄
quid timetis illud ſeminare vt poſſitis
multiplicit̄ recipe. audite inq̄ Aplm̄
Qui pce ſeminat pce et metet et q̄ ſe. in
bn̄. i. large. de bn̄dictionibꝫ et metet.
nō ſolum tpalia ſed vitā eternā. Quid
times p deo ſeīnare qn̄ ipſe tibi ſeīnat
tā habunde q̄ em̄ dīcias male cumulāt
et nō p eo eas ſeminant. illas pdunt et
non multiplicāt q2 ſicut dr̄ Eccle. Qui
amat dīcias fructū nō capiet ex eis. ve
riſſimū ūbū q2 auari et hic ducūt miſe
ram vitā et in futuro accipiūt penam
eternā. ¶ Tercō dn̄s nr̄ non ſolum ſeī
nat bona nature ſed eciā bō gr̄e. q̄d em̄
valeret eſſe ſi nō cōtingēt bn̄ eſſe. ſicut
em̄ dat̄ natura vt hō ſit. ſic dat̄ grā vt
homo bn̄ ſit. nā ſine gracia nō pt homo
bn̄ viuere nec bonū cogitare nec bonū
efficere. ergo ſi nr̄is viribꝫ relinq̄mur
oībus pcc̄is inficimur et malis oībus
implicamur Vn̄ dr̄ Yſa. i. Niſi dn̄s re/
liquiſſet nobis ſemē. ſ. gr̄e q̄ſi zodoma
fuiſſemꝫ et q̄ſi gomorra ſimiles eſſemꝫ
De hoc igit̄ ſemine gr̄e oportet pficere
fructus pacis et cōcordie. nō em̄ poteſt
eſſe guerra vbi dīna eſt grā Vn̄ in Job
ſc̄ptū eſt Pacē habeto et p hoc habebis
fructus optios. Valde igit̄ turpe eſt ꝙ
oēs arbores ⁊ oīa aīalia ſic indeſinēter
ſcd̄m ſemen acceptum pferunt fructus
ſuos et homo deo ſimilimus nullū ex ſe
pfert fructū ſed fit penitꝫ infecūdus.
Nam de terra que elemētorum oīm eſt
viliſſimū. obſcurum et groſſum Dicit̄
in Gen̄. i. Germinet terra herbā virē/
tem lignūq3 pomiferū faciciens fructū
iuxta genꝫ ſuum. cuiꝫ ſemen in ſemet/
ipō ſit ſup terrā et ſequit̄ ibi quō pdux
it hec om̄ia. et inſuper aīalia vnūq̄dq3
ſcd̄m ppria ſemina Qui ergo ſic fructi
ficat vt de ſemine nature pfert fructū
cōuerſacōnis honeſte et de ſemine boni
fortune pferat fructum bone elemoſine
et de ſemine gr̄e pferat fructū pacis et
cōcordie : pueniet in fine ad ſemē etne
glē De quo ſemine dr̄ yſa. viij. Semen
ſcm̄ eſt q̄d ſtetit in ea. ſ. in vita eterna.
vbi videbit̄ ſemen illud eternū. de quo
Abrahe dictū eſt In ſemine tuo bn̄dicē
tur oēs cognacōes terre. Rogemꝫ dn̄m
Require de grā in dō. viij. pꝫ Ephām
de ſeminacōne vana.

¶ Dn̄ica in. l.

Caritas paciens eſt. benigna eſt.
pma Cor. xiij. Cōmendat ſcūs
Aplūs caritatē in hac tota Eplā. oñs
ipiꝫ excellenciā p cōpacōem ad alia bō
corporea. Primo cōmendat cā et pbat
eiꝫ excellenciā reſpcū bonorū oīm ī cor
pore. Scd̄o reſpcū aliarū ūtutū ī ſpūa
libus. Tercō reſpcū ppriorū actuū q̄ſi
in pticulari. ¶ Dico ꝙ pmo cōmendat
cā in gn̄ali reſpcū bonorū oīm Nam oē
bonū. ā eſt bonū cordis ā bonū oris aut
bonū opis ſed ſine caītate nichil ē bonū
cordis. nō valet bonū oīs et īfructuoſū
eſt bonū opis. ergo caītas ſumū dei bo
nū exiſtit. cū ipſa ſolū informis eſſe nō
poſſit Minorem ſic pbat Aplūs. nā ꝙ
ſine caītate nō valeat bonū oīs. primo
pmittit cū ait. ſi linguis hoīm loquar
et āgelorū caī. autē nō ha. ſcūs. ſ. ve. es
ſo. ā cym. tin. Itē ꝙ ſine caītate nichil

valeat bonum cordis. inmediate ſubiū
git. cū dicit. Et ſi habuero ꝓphetiā re/
ſpectu futurorū. et noueri oīa miſteria
reſpcū p̄teritorū. et omnē ſciām reſpcū
p̄ñcium. et oēm fidē ita vt montes trāſ
feram reſpectu eternorū. et miraculorū
caritatē autē nō habeā nichil ſum. Itē
ꝙ ſine caritate nullū poſſit eſſe bonum
opus cōſequent oñt. nā q̄d p̄t eſſe humi
lius ſiue vtiliꝰ. ꝙ̄ oīa ſua ob xp̄i amorē
in paupes erogare? q̄d p̄t fieri pfectiꝰ
ꝙ̄ pro xp̄o ſe morti tradere? et tñ ſi iſta
fiant ſine caritate nichil ꝓficient ad ſa/
lutem. vnde ait. Et ſi diſtribuero in ci
bos pauperū oēs facul. m. et ſi tradi.
corpus meū. ita vt ar. caritatē autē nō
ha. nichil. m. ꝓ. Unde gloſa. Attende
quāte ṽtutis ſit caitas q̄ ſi deſit fruſtra
habentᷣ oīa alia. ſi autē aſſit habentᷣ oīa
quā dum q̄s hr̄e incepit mox ſpm̄ ſcm̄
habebit. ¶ Sc̄do oñditᷣ eiꝰ excellentia
reſpectu aliarū virtutū. nam virtutū
quedā ſunt pollitice. quedā theorice et
p̄ıne ordināt hoīem ad ꝓximū. ſed ſc̄de
ordināt ip̄m ad deū. et ideo ſc̄de dignio
res ſunt ꝙ̄ ſint p̄ıne. ſed caritas eſt dig/
nior ⁊ maior oībus aliis eciā theoricis
q2 et ſi fides dirigit. et ſpes erigit cari/
tas tñ vnit et vnū cū deo fcit. q̄d maiꝰ
eſt ceteris. et ſi eſt maior theclogicis reſ
tat ꝙ et polliticis. Uñ Aplūs ait. Nūc
autē manēt fides. ſpes caritas. ¶ Ter
cio oñditᷣ eius dignitas reſpcū actuū di
uerſorū. nam cū oīs ṽtus vnicū actum
et ſpecialem h̄eat. caitas ſola oēs actus
cuiuſcūq3 ṽtutis ſupat. q̄d Aplūs oñt
cū dicit. Caritas paciēs eſt. benigna ē
nō emulatᷣ. id eſt non inuidet. non agit
ꝑperam. id ē ꝑuerſe nō irritatᷣ. nō eſt
ambicioſa. non querit que ſua ſunt.
ſupple tñ. nō irritatur. nō cogitat ma/
lum. non gaudet ſup iniquitate cōgau/
det aūt equitati. oīa ſuffert. oīa credit
oīa ſperat ⁊c̄. Si ergo iſta oīa que ſūt
ab Aplō poſita caritatē ſūt cōſequēcia?
et ex deſtructione cōſequētis ſequitᷣ de
ſtructio añcedētis. ſi igitᷣ paciens nō es
benignus nō es. ſed alteri īuides. ſi al/
terius malum cū deliberacōne cogites.
ſilr̄ ſi et aliquo malo gaudes. ſi veritati
nō cōgaudes. ſi nō omīa ſuſtines vtiq3
caritatē nō habes. Uñ ibi gloſa cōcludit
ex quo inq̄t caritas oībus aliis eſt ma/
ior. ſectamini ex toto corde caritatē que
eſt dulce et ſalubre vinculum in terra.
ſine qua oīs diues eſt paup. et cū qua
oīs paup eſt diues. ¶ Eſt ergo Nōd̄
ꝙ caritas dr̄ eſſe maior q̄druplici rōne.
Eſt eīn dignitate ſublimior eſt cōprehē
ſibilitate capacior. virtuoſitate potēcior
et eſt diuturnitate ꝑmanētior. ¶ Dico
ꝙ caritas eſt virtutibꝰ aliis dignitate
et nobilitate ſublimior. q2 ipſa eſt prīci
pium oīs meriti et finis. et cōſumma/
cio omnis diuini p̄cepti. Unde ꝓpt̄ea
hoc Aplūs dicit ad Clo. iii. Super oīa
caritatem habete que eſt vinculum pfec
tionis. et de ipſa eciā dicit Apoſtolus.
p̄ma Thimothei p̄mo. Finis p̄cepti
eſt caitas. ſed finis eſt nobilior hiis que
ſunt ad finem. Reſtat ergo vt caritas
omnes virtutes alias et precepta alia
ſua dignitate p̄cedat. et ſi breuiter vis
ſcire quante dignitatis ſit caritas? nō
verba Johannis in Cano. ſua. Deus
inquit caritas eſt. nichil caritate nobi/
lius. ſi quis manet in caritate in deo
manet. ergo nichil caritate ſecurius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et ſi deus in eo manet. nichil caritate io
cũdius Sc̃do caritas eſt cõprehenſibili
tate capacior. nam quicq̃d dicit᷑ quicq̃d
precipit᷑. quicq̃d ſcribit᷑ in ſola caritate
cõplet᷑ Dum dñs loquens de caritatis
ꝑcepto Dilige dñm deũ t. ꝛc̃. ſtati adiũ
git Hec eſt inquit lex et ꝓphẽ. et Aug᷒
dicit de doctrina xp̃iana. ꝙ deus nichil
aliud ꝑcipit q̃ȝ caritatẽ Vñ quedã gloſa
ad Thimo. ſic ait Sine caritate nõ de/
lectat aliq̃ ſacra volumĩa ꝑſcrutari nec
aliq̃ volũia ſermonũ reuoluere nec aliq̃
ſecreta ſcp̃turarũ penetrare Tene ergo
caritatẽ ex q̃ cõſtat om̃ia depẽdere et vt
bene cõcludam tante capacitatis eſt cai
tas. ꝙ bonũ cõprehendit immenſum et
q̃ſi quodãmõ intra ſe bonũ claudit eter
num Vnde ſcribit Aplũs ad Ephẽ. iij.
In caritate radicati et fundati vt poſſi
tis cõprehendẽ cũ omnibꝫ ſanctis q̃ ſit
longitudo diuine paciencie pecc̃ores ad
penitenciã exſpectãdo. latitudo diuine
miſericordie peccata condonando. ſubli
mitas diuine grẽ iuſtos premiando et
ꝓfundũ iuſticie reprobos cõdemnãdo.
¶ Tercio caritas eſt virtuoſitate potẽ
cior. nam oñdit᷑ caritas poſſe ſuꝑ omni
potentẽ. nam ipſa eſt que eum de celis
attraxit. inuiſibilem fecit nobis viſibi/
lem et inpaſſibilem paſſioni ſuppoſuit
Quid igit᷑ caritate eſt potẽcius Vnde
Ie. xxxij. In caritate ꝑpetua dilexi
te ideo attraxi te et quid mirum ſi cari/
tas traxit deum Nam maior eſt cõueni
encia caritatis ad deum : q̃ȝ ſit magne/
tis ad ferrum qꝛ deus caritas dicit᷑ ſed
nunq̃ȝ magnes ferrum appellat᷑ nec fer
rum magnes dr̃. ergo ſi magnes q̃dam
latenti ṽtute attrahit ad ſe ferrũ multo

fortius videtur ꝙ caritas poſſit attrã/
here deum Vnde dr̃ ꝑma Johãnis iiij.
In hoc apparuit caritas dei in nobis.
quĩ vnigenitum ſuum filium miſit in
mundũ vt viuamꝰ ꝑ eum et eiuſdẽ iiij.
dr̃ In hoc cognouimus caritatẽ dei quĩ
ipſe animã ſuã ꝓ nobis poſuit Nam ca
ritas eſt mire ṽtutis q̃ ſummũ ad yma
depoſuit Inuiſibilem fecit viſibilem.
Nõ eſt igit᷑ mirum ſi ipſa aliquẽ morti
ꝓ xp̃o adicit. ſi mortuos viuere facit
ſi filios dei ſuos poſſeſſores conſtituit.
Vnde dr̃ in Jo. iij. Videte q̃lem cari/
tatem dedit nobis deꝰ vt filij dei nõĩe/
mur et ſimus. cõſtat enĩ ſcd̃m verbum
Apl̃i. ꝙ erimꝰ et heredes Sic ergo caĩ
tas habet virtutem purgacõnis cõtra
peccatũ inflãmacõnis quantũ ad effec
tum. viuificatiuã ꝛ ꝑfectiuã quantũ ad
motũ. ſublimatiuã dum infima leuat
ſurſum et inclinatiuã dum ſũma incli/
nat deorſum ¶ Quarto eſt caritas dura
cõne ꝑpetua. nam ſcd̃m doctrinã Apl̃i
Euacuanda eſt fides cui ſuccedit viſio.
euacuãda eſt ſpes cui ſuccedit tencio et
breuiter euacuandũ eſt quicq̃d inꝑfectũ
eſt donec veniat qd̃ ꝑfectũ eſt Caritas
autẽ nõ eſt euacuanda ſed cõſummanda
Vñ Aplũs dicit. ꝙ caritas nũq̃ȝ excidit
Vñ ꝓſper in libro de vita cõtemplatiua
Caritas inq̃t eſt vt m̃ videt᷑ recta volũ
tas ab oĩbus rebꝫ terrenis ꝓrſus auerſa
deo inſeꝑabilit᷑ iuncta et ſpũs ſcĩ igne
ignita ab omni inquinamento extranea.
corrupcõnis neſcia. ſuꝑ alia q̃ carnalit᷑
diligunt᷑ excelſa. affectione oĩm poten/
tiſſiã. diuine cõtemplacõnis auida in oĩ/
bus ſꝑ inuicta. ſũma oĩm ſcãrum men
tium celeſtiũ. cã oĩm meritorũ bonorũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

premiū beatorū. ſine qua nullꝰ vnquā
deo placuit. cū qua nemo vnq̄ peccauit
et ſubdit. Eſt fructuoſa in penitētibus
leta ī pficiētibꝰ. glorioſa ī pſequētibꝰ.
victoioſa ī martiribꝰ. et operoſa ī oībꝰ
Manifeſtū eſt igitur ex hijs. ꝙ caritas
nulla tribulacōne cōfringitur. nulla ve
tuſtate cōſumit᷑. nullo cōtrario frāgit᷑.
q2 ſic dr̄ in Can. viij. fortis eſt vt mors
dilectio Vn̄. i. Pe. iiij. Ante oīa in vobiſ
metipſis mutuā caritatē cōtinuā hn̄tes
q2 caritas operit multitudinē pccōrum

Item.

SEcus quidā ſedebat ſecus viā mē
dicans. luce xviij. In hijs v̄bis
deſcribit᷑ peccatorū ſtatꝰ quantū ad. v.
Primo quantum ad ignoranciā. Scd̄o
quantū ad grē carenciā. Tercīo quantū
ad cōſuetudīs pue frequenciā. Quarto
quantū ad erroris fallaciā. Q̄nto vero
quātū ad bonorū deficiētiā. Nā quātū
ad ītellcūs ignoranciā deſcribit᷑ pmo cū
dr̄ Cecus. q̄s en̄ ſic cecus eſt vt ille qui
ſumū bonū vidē nō pt. Scd̄o deſcribit᷑
cecus. quantū ad grē carenciā cū addit᷑
quidā. q̄ſi ſine adiutorio grē adiuuātis
Vn̄ dr̄ in luca. ꝙ dū quidā hō. id ē ſolꝰ
deſcēdebat ab iheruſalē in iericho et īci
dit ī latrones zc̄. Tercīo deſcribit᷑ cecus
quātū ad cōſuetudinis pue frequenciā
cū ſubiūgit ſedebat. q̄d en̄ eſt ſedē n̄ in
fece pcci quieſcē. et ſic peccatū in conſue
tudinē ducere ſiue trahere Vn̄ dr̄ in pſ.
Btūs vir q̄ nō abijt in cōſilio zc̄. Q̄rto
deſcribit᷑ quo ad erroris fallaciā cū ſub/
infert᷑. ſecus viā. q̄d eſt en̄ nō in via ſed
ſecus viā ſedē n̄ in via errare. et ſic in
via nō eſſe. vn̄ dr̄ Sap. ij. Errauimꝰ
a via veritatis. Q̄nto deſcribit᷑ quātū
ad bonorū oīm deficientiā cū ait. mēdi/
cās. vn̄ de tali dr̄ in pſ. Ego ſū mēdi/
cus et paup. Circa pmā ergo ceci
tē verſat᷑ pn̄s ſermo. vn̄ Nōnd̄. ꝙ mul/
plex eſt cecitas. eſt en̄ cecitas credēdorū
eſt cecitas faciēdorū et cecitas ſciendorū
et ē cecitas īdicandorū. Dico ꝙ pma
cecitas eſt ī credēdis. qn̄ hō errat in fide
cca ea q̄ debet credē. nec vtit᷑ recta rōne
nec autoritate ſed ſuā ſequit᷑ opionē. nā
ſicut Augꝰ docet et Seneca. qd̄ credimꝰ
debemꝰ autoitati. qd̄ intelligimꝰ rōni
ſed qd̄ erramꝰ opīoni. Nō eſt en̄ hēticꝰ
qui hēſim dicit. ſed qui eā defendit. Vn̄
Augꝰ. Hereſim dicē poſſū. ſed hēticus
eſſe nō poſſū. ſunt ergo heretici ceci. q2
falſa fingūt ipaꝫ opinionē ſuā p ptina
ciam defendunt. Vn̄ dicebat Aplūs. ij.
Cor. iiij. Deꝰ huiꝰ ſeculi excecauit mē
tes infideliū. nec dr̄ hic diabolus deꝰ p
naꝫ. q2 nālit᷑ eſt vnꝰ ſolus deꝰ. ſed dr̄ p
quādaꝫ ſibi cōceſſā potenciā p quā pccō
ribus dn̄atur. et eos excecare pbat᷑. ſic
en̄ eos excecauit vt ſcripturā nō intelli
gant vt oēs rōnes abhorreant. vt alios
audire cōtemnāt. vn̄ in figura huiꝰ dr̄.
Gen̄. xix. Clauſerunt oſtiū. ſcꝫ intelli
gencie et eos pcuſſerunt cecitate. Tre.
iiij. Errauerunt ceci in plateis polluti
ſunt ſanguīe. ſupple quos occidunt ſua
falſa doctrina. Scd̄a cecitas eſt in fa
ciēdis. qn̄ hō nō faciēda facit. et faciēda
dimittit. q2 ſic mittēdo et trāſgrediēdo
delinq̄t. vnde Aplūs ad Ephē. iiij. ait
Non āmbulemꝰ ſicut gentes q̄ ambulant
in tenebris obſcuratū hn̄tes intellectū.
gentes dicte ſunt q̄ſi genite tales. q2 ſic
brutalit᷑ viuūt vt nate ſunt. vnde ſic de
ceco dicit᷑ Yſa. lij. Quis cecus n̄ ſeruus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

meris. ille q̃ deberet eſſe ſeruus et rõne
bone nature et rõe bone fortune et rõe
grẽ gratis date. nichil eñi habemꝰ ñ qḋ
ab eo accepimꝰ ſerui igitᷣ eius ſumus.
ergo dum tanto dño nõ ſeruimꝰ merito
ceci ſumꝰ. ¶ Tercia cecitas eſt ĩ ſcien
dis quã homo illa ignorat q̃ ſcire teneťᷣ.
Nã ad iſta docenda miſſus eſt xpriſtus
Vñ ei dr̃ a deo prẽ yſa. Dedi te ĩ fedus
ppli vt aperires oculos cecorũ. Nã qdã
ſunt qui non docẽt ñ vana et nõ ſtudẽt
ad ſciendum vtilia ſed pocius curioſa.
Vñ et ſic docẽtes et audientes ceci ſunt
oẽs. Vñ de talibꝫ dr̃ Rõ. ij. Confidis
te ipſum eſſe ducẽ cecorũ et lumen eorũ
qui in tenebris ãbulant ſed deꝰ dicit de
talibus in Math. Si cecus ceco ducatũ
prebet ambo in foueã cadunt. ¶ Qrta
cecitas eſt in iudicãdis. nam ſi ceci ſunt
hodie hoĩes rectores oĩes et iudices vt
iuſticiã vendant et iudicia peruertant
Vñ dr̃ Eccl. xx. Exenia et dona exce
cant oculos iudicũ Vñ conqueritᷣ Dñs
Yſa. i. Quõ facta es meretrix ciuitas
fidelis iuſticia habũdauit ĩ ea nũc aũt
homicide. principes tui infideles ſocij
furum. oẽs diligunt munera. ſequuntᷣ
retribucões. et Ie. A minimo vſqꝫ ad
maximum omnes auaricie ſtudent.
¶ Sꝫ nõndum. ꝙ licet oĩe peccatum
mortale cecitatẽ inducat Sunt tñ ſpeci
aliter q̃tuor gña peccatorum q̃ maxime
hoĩes excecant Nam cecat hoĩes humor
auaĩcie. cecat liuor inuidie. cecat tumor
ſuperbie et cecat ardor luxurie. Dico ꝙ
cecat hoĩeꝫ humor tẽporalis ſubſtancie
ſiue auaĩcie ad lrãꝫ. dum humor nimis
ad oculos fluit ipſos videre non ſinit.
ymmo aliqñ totaliter cecos reddit et ſi

modicus humor ſit influens impedit
viſũ. qḋ mirũ ſi ille cecus eſt et ñ videt
q̃ tot domos et poſſeſſiones et vineas ĩ
oculis cordis hẽt. Et bene ſignata ſunt
hec Thobie ij. vbi dicitur ꝙ contigit ꝙ
ſtercora calida hirũdinum cadencia ſupᷓ
oculos cecauerunt eum Hirũdines aĩa
lia garriencia ſunt et auarorũ gña ſig-
nant quorum effectꝰ eſt in die garrire
de pecũ. ſtercora autẽ ſignant bona tem
poralia Nam et ipſa bona tẽporalia in
ſcriptura bõ tẽporalia appellanťᷣ. eo ꝙ
multũ vilia ſunt ſtercora calida q̃ ſunt
nouiter acquiſita qꝛ tunc maiorẽ inge-
runt aĩe curã et ideo viſus taliũ eſt ſicᷣ
in ceco dormiẽte. qui ſomniat ſe videre
cũ tñ cecus ſit et nõ videre poſſit Unde
dr̃ in Apo. iij. Auaro. tu dicis qꝛ diues
ſum et nulliꝰ egeo et neſcis qꝛ tu es mi
ſer in vita et miſerabilis ĩ fama et pau
per in bonis opibus. nudus in virtu-
tibus et cecus in omnibus Nonne tu
cecus videris dum ſtannũ argento pre
mittis. tales ſunt omnes auari q̃ tpa-
lia bona ꝑponũt eťnis et ſũmis vilia.
et de hijs bñ dr̃ Deuť. xiiij. Munera
excecant oculos ſapienciũ et ꝑuertunt
verba iuſtorum ¶ Scdõ excecat hoĩeꝫ
liuor inuidie. ſic hoĩes inuidia cecat vt
q̃ ſunt mala ſibi bona appareant et bõ
mala eſſe iudicant. Unde dr̃ Sapiẽ. i.
Excecauit eos malicia eorum. Inuidia
eñi appellatᷣ malicia qꝛ malicia in ſuo
opere ſpernit omnia ꝓximi bona. Vñ
dicitᷣ in pſ. Noli emulari in malignan-
tibus ꝛc. et ſequitur cauſa Quoniam
inquit tanqꝫ fenum velociter areſ. ꝛc
peſſimum merito qḋ ex omnibus affli
gitur Patet ergo ꝙ homo ita cecatur vt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

anima bona ꝓxĩ ſibi maxima eſſe vide
ant᷑. vñ poeta Inuidus ĩuidia obruit᷑
intus et extra. ¶ Tercõ excecat hoĩes
tumor ſupbie. Oculꝫ eñ qui nimiũ tu
midus eſt videre ñ poteſt. ⁊ hec cecitas
ẽ valde periculoſa in ꝑſidente perſoñ. q̃
debet cognoſcẽ rerũ cãs et merita. vt ſic
verã poſſit ferre ſentenciã. et ꝓpĩ hoc
de talibus dr̃ Mathei. xv. Sinite il/
los qꝛ ceci ſunt ⁊ duces cecorũ. tales eci
am vt Boeci. dt̃ Sunt ſimiles auibus
de nocte volantibus. quorũ intuitum
nox illuminãt. dies cecat. Nequnt enim
vt ipſe dicit tenebris oculi aſſueti ad lu
mẽ perſpicue veritatis ã ad alta attolli
¶ Quarto hoĩes excecat ardor luxurie
calor enĩ nimiꝫ ignis ⁊ excellẽs ⁊ nimi
us feruor ſolis viſũ exurit. et ſepe ceci/
tatẽ inducit Nã dũ ꝑ calorẽ hũor c̃ſtalli
nus q̃ eſt ĩ oculo cõſũit᷑ cecitas in oculo
generãt᷑. et hec eſt cã q̃re illi cecantur. q̃
ſolem in rota c̃ca meridiem diuciꝫ contẽ
plantur. Sic hoĩes excecãtur dũ ignis
exterius añ oculos aliqꝫ ponit᷑ quem a
ſpicere cogit᷑. Nam cõtra luxurioſos dr̃
in pſ. Supercecidit ignis ⁊ nõ viderũt
ſolem. ſupercecidit ignis ſcꝫ luxurie. ⁊
nõ vi. ſo ſupp. iuſticie. vñ per dalidam
Sampſon excecatus ẽ. ſicut habet᷑ Iud᷑
Vñ dr̃ de ſenibus Danielis xiij. ꝙ au
terũt oculos ſuos ne viderent celum. ñl
lum enĩ viciũ ſic oculũ racõnis ſubũtit
aut ſic brutalem hoĩem facit ſicut luxu
ria. Et nõ ꝙ cecitas aĩe curat᷑ felle. i.
puniã. curat᷑ eciã melle. i. cõſolacõe diuina
curat᷑ eciã ꝓpe vilitatis cõſideracione.
Dico ꝙ cecitas aĩe huãne curatur felle
id ẽ amaritudĩe penitẽcie. ñllum enim
tam graue peccatũ ẽ qd᷑ non cord᷑ amarĩ
tudiẽ abſtergat᷑. ⁊ qd᷑ non fletibus de/
leat᷑. ſicut ait Ambro. et hoc felle illui
natus eſt Thobias. eiuſdem xi. ſecũdo
illuminat᷑ qñqꝫ hõ melle. ſciꝫ dulcedine
cõſolacõis diuine. qñ q̃s dulcedinẽ illã
deguſtat neceſſe eſt vt oĩa terrena deſpi
ciat Vnde dr̃ p̃mi Regũ xvi. ꝙ poſtq̃
Ionathas cõedit de melle illuĩati ſunt
oculi eiꝫ. tercio illuĩat᷑ qñqꝫ hõ cõſideã
cione vilitatis ꝓprie. qꝛ hõ dũ de ſe vi
leꝫ ſentit. et ſuã fragilitatẽ attẽdit. ad
verũ lumẽ recurrit. et ſic lumẽ ab eo r̃
cipit. Exẽplũ ĩ Iob q̃ dixit. Cõpatus
ſũ luto ⁊ aſſimilatus ſũ fauille ⁊ cineri.
nichil igit᷑ vtilius ad domand᷑ carĩs la
ſciuiã. et ad illũiand᷑ aĩas. q̃ꝫ cogitaẽ q̃
lis hõ ſit futurus in morte.

¶ In die cinerum

REuẽtere reuẽ. ſunamitis reuẽ. reuẽ.
vt ĩtueamur te. Cã. vj. Hũi iſto tpe p̃/
cipue intẽdit eccleſia peccatoẽs a deo a
uẽſos ꝑ peccatũ: ad ipſũ ꝑ peĩtenciã re
uocare. Sed q̃dam ſunt ſic per peccatũ
auẽſi. vt nõ ſolũ nõ velint reuẽti ad deũ
vt ſaluẽtur ⁊ veniãt. imo pociꝫ fugiũt
dicẽtes deo illud Prou. Recede a nobis
ſciẽciã viarũ tuarũ noluꝫ vt cõfun/
dantur ⁊ pereant. ideo introducit ſan/
cta eccleſia preſens verbũ. ipſorũ peccõ/
rũ reuocatiuũ dicens. Reuẽtere reuẽtere
⁊c̃. poteſt autem illud verbum diuinũ
eſſe vel angelicũ. ad animam peccãtẽ
reuocandam. In quo quidem deus vel
angelus tria facit. Nam primo expli/
cat defectũ aĩe delinquẽtis cũ dicit. ſuã
mitis. ſecũdo q̃druplicat reuẽſionẽ aĩe
fugiẽtis. cũ q̃t dicit reuẽtere. ĩ cõ deſide/
rat aſpc̃m ipſiꝫ aĩe reuẽtẽtis cũ dt. vt ĩ
tueamur te. ſecũd᷑ illd᷑ pſ. Audi filia et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

vide ꝛc. ¶Primo ergo notatᷣ defectus
aīe delinquētis cū dr̄. Sunamitis. qđ
interp̄tatᷣ miſeā. captiua ꝛ mortificata
qꝛ aīa peccādo mortaliter miſera efficitᷣ.
dū bonis opibus tā gratuitis ꝙ nāli/
bus ſpoliatᷣ. O q̄nta eſt miſeria aīe pec
cātis. qn̄ ipſa ad imaginē dei et ſilitu/
dinē fcā tm̄ ſe vilificat. vt de dei ſponſa
efficiatᷣ adultera diaboli. ꝛ ad moď ſu/
is volutetᷣ in volutabro luti et in ſceno
pcc̄i. Sed miābile ē ꝙ tāta eſt peccātiꝫ
miſeria vt ſe miſerā n̄ reputet ſed felicē.
et tāto ſe feliciorē eſtimat. q̄nto ī pccīs
āplig ſe ꝓfundat Similis mulieri ſe pī
genti. que ſe reputat pulchriorē quāto
ſe plus deturpat. Nota et expone. Ta
les rep̄hendūtᷣ Apo. ſcđo. Dicis qꝛ di/
ues ſū locupletatus et nullius īdigeo.
et neſcis qꝛ miſer es et miābilis. pauꝑ
cecus et nudus. Suadeo tibi emere au
rū ignitum probatum vt locuples fias
et veſtimentis albis induaris. vt non
appareat cōfuſio nuditatis tue. Capti
uatur quia diabolo ſubiugatur. Qui
enim facit peccatum ſeruus eſt peccati
Hec eſt illa captiuitas de qua dicit pſal
miſta. Tradidit in captiuitatem virtu
tem illorum et pulchritudinē illorum ī
manus inimici Mortua efficitur. quia
per peccatum elongatur a deo qui ē vi
ta eius. Sicut enim corpus ſine ani//
ma mortuum eſt. ſic animam ſine deo
mortuam fore nullus dubitat. Unde
dicitur Ezechielis xviij. Anima que
peccauerit ipſa morietur. huic ſunami
ti id eſt anime miſere. ſic captiuate. ſic
elongate a deo ꝑ peccatum dicitur qua
ter Reuertere. ¶In quo notatur ſcđo
ipſig aīe fugientis reuerſio. ideo dicitᷣ

q̄r reūtē. qꝛ ſicut q̄tuor ſūt q̄ aīam a de
o auītūt. ſ. ignorācia in intellectu. cōcu/
piſcēcia in affcū. malicia in effcū. īpo
tēcia ī cōflictu. ita ſūt q̄tuor ipāꝫ aīaꝫ
retardancia ne ad deum reuertatᷣ. ſcꝫ
cōplacencia peccati delectātis. diffiden
cia animi deſperātis. fraudulencia di/
aboli recipientis. concupiſcencia mun
di allicientis. Sed dicitur anime ſic a
uſe et cōuerti nolenti. reūtere q̄drupli/
citᷣ. et hoc ꝓpī q̄tuor. ꝑmo ꝓpum ſcelꝰ
deteſtādo ꝓpī ctitudinē cōdēnacōis af
fligentis. ſcđo opꝰ ſuū emendando ꝓp
ter ſuauitatē miē indulgētis. tercō cor
pus ꝓpriū fatigādo ꝓpī cōgruitatē tē
poris purgentis. q̄rto tꝑs accelerādo.
ꝓpī vtilitatē ꝑmij cōſequētis. et ꝓp/
ī iſta q̄tuor dicitᷣ q̄ter. reuertere ad deū
¶Primo. ſ. ſcelus ꝓpriū deteſtando.
Dū em̄ hō ſtatū pcc̄i cogitat: bn̄ videt
ꝙ ꝑ ignorancīā cecidit in pccm̄ Oīs eī
creatura rōnalis appetit qđ melius eſt.
niſi ergo ignorācia cadēt in ītellcū quō
ſe auītēt ab īcōmutabili bono conūtens
ſe ſe ad cōmutabile bonū. Sed qꝛ ſic auū
ſa non ſtatī reūtitur. qꝛ pcc̄i cōplacēcia
detinetᷣ. ideo dī ei dn̄s Ie. xxxi. Reūte
re virgo iſrahel ad ciui. tu. vſqꝫ quo diſ
ſolueris filia vagas̄ēte ꝙdiu placebit ſi
bi peccatū. Nō de illis q̄ ſemꝑ placere
deſiderant. de q̄bus dr̄ Oſee. v. Non da
būt cogitacōes ſuas vt reūtātᷣ ad dn̄m
deū ſuū. qꝛ ſpūs fornicacōm in eis eſt. qꝛ
in corde taliū adhuc regnat pcc̄i cōpla/
cēcia. ſed ve illis. qꝛ diſplicet īprudens
vn̄ placē putat. Sed certe hoc viderᷣ m
miābile. īmo horribile qꝛ tm̄ placet ali/
q̄bus iſta corporis pulchritudo. q̄ alijs
placere deſiderant. intātū vt ſi aliquid

in ſe videant vel ſenciunt ꝓpᷓ qđ alijs
diſpliceant ſtatī reuertuntᷣ ad dn̄m nec
ceſſant donec illud ammouerit et aliud
addant vnde placere putēt Heu miſeri
q̄d facimꝰ q̄d cogitamꝰ. nōne plus diſ/
plicet deo peccatū noſtrū ꝙ oculis nr̄is
aliq̄d ſordidū vel inmūdum? Cur ergo
nō reuertimur ad domū cōſciencie pc̄ci
ſcelus ꝑmmo feditatē abſtergendo. Reū
tere ergo ad dn̄m et au̅tere ab īiuſticia
tua et cognoſce iuſticias et iudicia dei.
ſed quidā faciūt cōtrarium. de q̄bus ij.
Pet. ij. Melius erat illis nō cognoſcere
viā iuſticie ꝙ poſt agnitā retrorſum re
uerti. ab eo qđ illi erat traditū ſcō mā/
dato. ſ. dn̄m deū tuū dilige ꝛc̄. et certe
qui bn̄ deū diligēt ꝑmāꝫ agēt de pc̄cis.
qꝛ ſcriptū eſt in Actibꝰ. Niſi ꝑmāꝫ ege
ritis oēs ſimul ꝑibitis et qꝛ nō tardat
ds ꝓmiſſiōes ſuas ſecuri nō ſitis de dā
nacōne affligente n̄ feceritis ꝑmāꝫ qꝛ ſi
cut dicit pſ. Niſi cōuerſi fueritis glā ꝛc̄
¶ Scd̄o debet anima fidelis reuerti
ad dn̄m opus ſuū emendando ꝓpᷓ ſua
uitatem mīe indulgentis. iuxta illud
Emendemꝰ in melius qđ ig. pec. Aīa
eīm ꝑ ignoranciā excecatᷣ in intellcū et ꝑ
cōcupiāꝫ illaqueatᷣ et irretitᷣ in affcū
vt inter bonū et meliꝰ inter tꝑale et eť
nū ꝛ ꝑcīꝰ nō diſcernat. ideo relinquēs
ſūm ū bonū deū eternū et cōcupiā ꝓpᷓa
ſic abſtrahitᷣ et illicitᷣ Sicqꝫ diabolica
fraudulencia decipitᷣ vt ī iſtis tꝑalibꝰ
ſe inmergens. ad eterna ſuſpirare non
poſſit. ideo de talibꝰ cōqueritᷣ dn̄s Je.
viij. Apprehenderūt mendaciū et nolu
erunt reūti. attendi et auſcultaui neō
qđ bonū eſt loquitᷣ nullꝰ eīm eſt q̄ agat
ꝑmāꝫ ſup pc̄cō ſuo Sed ecce immenſa
inſania. attende ad viſa mēdacia nōne
mūdus trāſit et cōcupiā eius q̄d ergo
ipm̄ ſeq̄ris? cte neceſſe eſt vt cū trāſeūte
tranſeas et labente labari ꝛc. Audi ergo
cōſilium Yſa. xlv. Derelinquat īpius
viā ſuā ꝛc̄. cte nec mirū qm̄ tu dn̄e ſua/
uis et mitis et multe mīe īuocātibꝰ te.
nō ergo ſeducamur a ꝓpᷓa cōcupiā. qui
eīm dederit aīe ſue cōcupiās eiꝰ: in gau
dium veniet inimicis ſuis. Reūtamur
ergo in toto corde nrō ad dn̄m deū nr̄m
et auferamꝰ deos alienos de medio nr̄i
balaym. ſ. et aſcharoth et ꝑ̄ꝑemꝰ corda
nrā ꝑ verā cōfeſſionem vt ſeruiamꝰ illi
ꝑ ſcām opacōem et liberabit nos de ma
nibꝰ philiſtijm. Seq̄mur ergo magorū
exemplū qui ꝑ aliā viā reūſi ſunt in re
gionē ſuā. vt ſicut ꝑ cōcupiē prauitatē
a deo auſi ſumꝰ. ita ꝑ voluntariā pau/
ꝑtatē ad ipſum reūtamur. qꝛ ipſe dicit
Je. iij. Reuertere ad me et ego ſuſcipiā
te. ¶ Tercō corpus ꝓpriū affligendo
vel fatigando. aīa ſiquidē a deo auerſa
ꝑ ignoranciam. abſtracta ꝑ cōcupiſcen
ciam et illecta. malicioſa efficitᷣ ꝑ opa/
cōnem prauam. Iniquitatem eīm medi
tatur in cubili ſuo. aſtat omni vie non
bone et maliciā non odit. q̄ quidē corpꝰ
eius īmutat cotidie. ꝑmmo ipāꝫ excecat
ita nec ſcit ꝙ faciat bonum. De cōſuetu
dine eīm peccati peccādi ſibi neceſſitatē
inducit et per cōſequens deſperacōnem
incurrit. indurat faciem ſuā. id ē mali
ciam ſupra petrā. id ē ſupra xp̄iſtum
et nō vult reuerti. deſperans de miſeri
cordia dei Sed infelix aīma quid facis
nunquid qui cadit nō addiciet vt reſur
gat et qui auerſus eſt non reuertetur.
Quare ergo auſa es auſione cōtencioſa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

dicens . Non miſerebit᷑ mei deus meus
apprehendā mendaciū . dicens . peccaui
neceſſitate et non vis reūti ad dñm tuū
ſuſtinendo aliq̄lem corpis auſteritatē .
Reūtere ergo ad dñaȝ tuā . id eſt ad vir
tutē diuinā . et hūiliare corpꝰ tuū atte/
rendo ſub manu illius in diſciplina vi/
uendo . ad hoc cogit te racō . Non eſt eñi
equū tpe ſolucōis fugere creditorē ſuū
debitū repetentē . maxīe ſi eſt hō ſoluen
do . ſed nunq̄d tu gratis venūdatꝰ eās ?
aut forte ſine p̄cio redemptus es ? abſit
Non eñi corruptibilibꝰ auro vel argēto
redēpti eſtis de vrā vana cōūſacōe pr/
narū tradicōeȝ ſed p̄cioſo ſanguīe agni
īmaculati iheſu xpi . Ecce p̄ciū . nunq̄d
puū īmo magnū . Empti eñi eſtis p̄cio
magno . igit᷑ aut preciū redde aut illū q̄
ꝓ te ſoluit auſculta . dicentē tibi Jē .
xliiij . Reuertere ad me qm̄ redimi te .
preciū meū repeto . ſed ſicut ego dedi me
ꝓ te . vt redimerē te . ita et tu da michi
temetip̄m vt reuertaris ad me maliciā
tuā relinquēdo . et ſeq̄ris me corpꝰ tuū
affligendo ꝓ me . ſicut ego et corpꝰ meū
affligere volui ꝓ te . Quid vltra glāris
in malicia q̄ potēs es īiquitate cōuertē
ad dñm deū tuū in toto corde tuo ⁊c̄ .

¶ Quarto tēpus accelerando . anima
ſiquidē a deo pūerſa p̄ ignoranciā p̄ cō/
cupiſcenciā abſtracta et illecta . p̄ mali/
ciam obſtinata . ita ad reſiſtendū efficit᷑
impotens . vt omni temptacōni ſuccū/
bat et ita deſperans de finali pſeueran
tia neſcit q̄d agat . pugnant eñi contra
eam mūdi ſpectacula . carnis delcābilia
p̄uitatis heretice . pſecucōnes tyrānice .
a q̄bus tā valide cōcutit᷑ q̄ ſepius cōte/
rit᷑ ſub onere . et ignorans quō vincat :

in pactum venit cum ipſis . et tunc ab
omnibꝰ habet᷑ cōtemptui . ſicut mulier
relicto viro ſuo facta eſt ſcortum in via
que ſicut ſtercus cōputat᷑ . videns eñi ſe
tam viliter tractari . dicit in corde ſuo .
Reuertar ad virū meū priorē . q2 meliꝰ
m̄ erat tunc q̄ nūc . ſed quid dicā . nōne
oīa tēpus hñt certe ſic . q̄re ergo nō cōſi/
dero vt reuertar ad eum q2 tēpus eſt q̄
miſit me . Quare tardo reuerti ad dñm
et differo de die in diem . ſubito forte ve
niet ira illius . et in tpe vindicte diſper
det me . Conūtere igit᷑ aīma mea . q2 nō
eſt tibi auxiliū in teipſa . et age pniām
ab oībus iniq̄tatibus tuis . q2 modo eſt
tēpus flendi . ꝓice a te p̄uaricationes
tuas . ſcȝ ignoranciā ab intellectu . cōcu
piſcenciam ab effectu . et impotenciā a
cōflictu . q̄bꝰ p̄uaricata es : te a deo aū
tendo . Reuertere ergo voluntate ꝓpria
nō coacta . et viue de cetero in dei gracia
iuxta illud Trenarū iij . Scrutamur
vias nrās et reuertamur ad dominū .
leuemus corda noſtra p̄ deuotā orōnem
cū manibꝰ bene opando . in celum eius
potenciā cōtemplando . ad ip̄m dep̄can
tes vt ſic reuertamur ad ip̄m et ipſius
gracia viuamus . et eius tandem gloria
pfrui mereamur . Ipſo donante ⁊c̄ .

¶ Feria ſexta .

Diliges proximū tuū et odio hēbis ī
imicū tuū Math . v . In ubis ꝓpo
ſitis intēdit ſaluator ad caritatē multi
plicit᷑ excitare . in q̄bus tria facit . p̄mo
nos excitat ad caitatis affectū . cū dicit
diliges . Scd̄o explicat caitatis obiectū
cū addit proximū t . Tercō inuitat ad cai
tatis oppoitū cū ſubd̄t et odio ha . ī . Nō
in cōgrue aūt ſcp̄tuā ſcā nos ad dilcōeȝ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

inuitat qꝛ ipſa eſt oīs iuſticie cōplemē
tum ⁊ oīs malicie medicamentū et ideo
dr̄ legis eſſe plenitudo qꝛ dilcō facit fu/
gere oē noxiū qd̾ lex ꝓhibet et facere oē
debitum qd̾ lex iubet et ſic inquantum
ipſa eſt legis plenitudo. rcē opponitᷓ cul
pe mortali qꝛ peccatū ſcd̾m Ambro. eſt
p̄uaricacio legis dīne et celeſtiū inobe/
diēcia mandatorū. dt̄ ergo Dilige ꝓxi/
mū t. ¶ Circa qd̾ Nōndū. ꝙ dilectio
ſuꝑ oīa eſt amāda. deſiderāda et retinē
da. ipſa eī eſt q̄ purgat c̄mina cōtagioſa
ſuꝑat ꝑ̄lia laborioſa. m̄ltiplicat merita
fructuoſa. impetrat premia glorioſa.
Eſt ergo dilcō āmanda qꝛ ipſa eſt pur/
gatiua ſordiū deteſtabilium Sicut em̄
aurū rubiginoſū purificatᷓ et obſcurū
clareſcit ꝑ ignē et q̄nto ignis feruencioꝛ
tanto clarius et ꝑfectius purificatᷓ au
rū: ſic purificatᷓ aīa ꝑ amoris feruorē
quid eſt em̄ aīa peccatrix n̄ aurū rubi/
ginoſū. terrenorū rubigine viciatū. au
rū obſcurū. peccatorū caligine obſcura
tum. Quō inq̄t obſcuratū eſt aurū ⁊c̄.
Aurū tunc obſcuratᷓ q̄n aīa pcc̄i inmū
dicia ſordidatᷓ: ⁊ imutatᷓ coloꝛ optimus.
q̄n ꝑdita grā̄ q̄ faciebat aīaꝫ deo carā̄ et
angelis ſpōſam. itroducitᷓ culpa q̄ ipāꝫ
facit turpē. fetidā̄ et inmūdā̄. Hoc igitᷓ
aurū qd̾ purgari dēt ꝑ caritatis ſiue di
lcōis ignē Tali igne in mēte decoquitᷓ
rubigo culpe et ſucceſſiue aīmꝰ q̄ſi auri
more clareſcit. q̄d em̄ fr̄es kmī dilcōem
eſſe dicemꝰ ň ignē et q̄d culpā̄ n̄ rubigi
nē Iſte eſt ignis de quo dicit dn̄s leui.
Ignis in altari meo ſꝑ ardebit. iſte ig
nis eſt caritatis feruoꝛ q̄ ſꝑ eſt nutrien
dus qꝛ caītas eſt ſola q̄ ſeruos dei docet
et ipſis ꝑſuadet mundi huiꝰ illecebras

fulgere. voluptates calcare. carnis cōcu
piſcenciā̄ cohibere. deſideria frangere
et vniūſa p̄ntis vite blandimenta reſ/
puere Nunq̄d iſtā̄ dilcōem hn̄t guloſi q̄
comedunt in tꝑe non ſuo: nunq̄d luxu
rioſi q̄ cū meretricibꝰ volutantᷓ: certe
in talibus nō eſt recipe n̄ aquā̄ craſſam
tm̄. id ē voluptatē et cōcupiāꝫ. Iſti ſūt
mortui in vita grē. ſicut in corde huma
no nāli caloꝛe extincto ꝑditᷓ vita naturē
ſic caloꝛe ſpūali ꝑ cōcupiſcenciā̄ extīcto
in mente ꝑditᷓ oīno oīs vita grē. ſi vis
ergo a pcc̄is tuis purificari opoꝛtet te
iſtum ignē ſpūalem hr̄e. id ē ꝓximum
tuū diligere. Eſt eciā̄ dilcō ſuꝑatīa cer/
taminū difficilium. ipſa eſt armatura
foꝛtiſſima qua munitᷓ et defenditᷓ miles
in campo certamīs. pugnanti ſiquidē
in bello p̄cipue ſunt neceſſaria. circum
ſpectio ad p̄cauendū hoſtis ſui aſtuciā̄
ne ꝑ maliciā̄ deiciatᷓ. foꝛtitudo ad repri
mēdum violenciā̄ ne foꝛte ꝑ potenciam
ſuꝑetᷓ. ideo. i. Pet. dr̄ Vigilate qꝛ adū/
ſarius vr̄ diabolus ⁊c̄. q̄ autē iſta duo
vult hr̄e habeat caritatem. q̄ ſicut dicit
Gregꝰ. Uniuſcuiuſq꜄ culpe iaculū in/
ſtructionis ſue munimine obtundit.
ecce circūſpectio et qꝛ antiquus hoſtis
variata calliditate nos obſidet. ipā hūc
de nobis m̄ltiplicit expugnat. ecce quō
cōfert foꝛtitudinem. ſicut armatura foꝛ
tiſſima ad ſuꝑandum omne genus pcc̄i
ideo Canticorū octauo dr̄. Foꝛtis eſt
vt moꝛs dilectio qꝛ ſicut moꝛs ſeperat
animā̄ a carne. ſic vera dilectio ab om̄i
contagio vicioſo. Iſta fuit armatura
ſcōꝛum qua erant deo vniti et ꝑ dilcōis
vinculum foꝛtiſſimum ita aſtricti. ꝙ a
deo nō potuerunt ſeꝑari neq꜄ a diabolo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſuperari. Quid igitur dicemꝰ fratres. nunq̃d ad hec fortes ſumꝰ in bello. quid nos ſeperabit a caritate dei que eſt ī xp̄o ihū. ſumꝰ ne nos cti. q2 nec mors neq3 fames. nec peſtis nec gladiꝰ. O dn̄e deꝰ ꝙ̃ pauci ſunt hodie inť nos ita cōfirmati. vt dicere valeant illud verbū. nunq̃d ita firmati ſunt in dilectione illi quos non dico tribulatio. ſed leue v̄bū ſepeāt a caritate ꝓximi. qui audito vnico v̄bo qđ eis diſplicet ſtatī exardeſcūt in irā. ſtatī volunt expetere vlcionē. nec poteſt recedere de ipſorū meōria. ymmo iſtud voluūt et reuoluūt in cogitacōne ſua. ſiles cani q̄ corrodit lapidē ſibi ꝓiectū. Certe iſti nō ſunt firmati in dilectione ideo facile capiunť a diabolo. nulla em̄ ſagitta ipſius miſſa cōtra tales cadit in vanū. q2 tales omni temptacōni ſuccū/bunt. Si ergo volumꝰ diabolū ſupare aſtringamur et vniamur vinculo dilcōnis. q2 nichil timet in nobis diabolus niſi dilectionē. ¶ Dilectio eſt informatiua meritorū laudabiliū. Sicut enim rami vigorē et augmentū ſuſcipiunt a radice. et ipſa exſiccata et euulſa rami cōtinue exſiccanť. ſic oīa opera noſtra vt fructuoſa ſint vigorem et virtutem a radice dilectionis ſuſcipiunt. ſine qua arida ſunt et vacua. q2 nichil ꝓſunt ad ſalutē. ideo dicit Greg9. Sicut multi arboris rami ex vna radice ꝓdeunt. ſic multe virtutes ex ſola caritate gnānť viriditas boni operis perit ſi non ma/net in radice caritatis. non igiť penſe/mus fratres operis multitudinē ſed dilectionis quantitatem. ꝓpterea dicit Aplūs Cor. Si linguis hoīm loquar xc. vbi dicit ꝙ nullū opus ſine dilcōne a deo eſt acceptum. Non ergo glorietur quis in multitudine operū ſine dilcōne q2 ſicut inſipida ſunt fercula ſine condimento. et vacua ē menſa in qua nō ponitur panis. ſic vacua ſunt oīa opera nrā inſipida ante deū niſi ſint caritate cōdita. hec eſt que facit hoīem ꝓmptum et paratū ad oīa bona opera. q2 nimi/rum ſi caritas mentē repleuerit ipſam ad innumera opera multiformiter accēdit. ſed certe iſta dilectio hodie ī multis videť extincta. q2 pigri ſunt ad omnia opera ſpūalia. fugiunt opera pietatis ſed nō carnalitatis. voluntarij currunt ad tabernā. ſed coacti veniunt ad eccle/ſiam. proni ſunt ad culpā. ſed duri ad penitenciā. parati ad flagicia ſed tardi ad virtutū opera. nunq̃d in talibus eſt amor dei et ꝓximi q̄ rēnuunt exercitia in operibꝰ v̄tuoſis? non certe. q2 vt dt Greg9. Amor dei nunq̄ eſt ocioſus. et ideo. ſi iſte amor eēt in hoībꝰ bn̄ exercitarēt ſe in operibꝰ v̄tutū. vbi eſt em̄ ignis ibi calefacit. et vbi ē radix ibi cōſueuerunt germina pullulare. habeamus ergo dilcōem. q2 hec eſt thezaurꝰ deſiderabilis ſine qua qui thezauriſat feſtucā acq̄rit. ipſa eſt ymmo que introducit in mentē nrā3 illū in quo ē pleītudo oīm thezaurorū Jo. xiiij. Si q̄s diligit me xc̄ q̄ ſequūtur. O ꝙ̄ dulce et ꝙ̄ vtile hrē talē hoſpitē Illabere q̄ſo nobis o dulcis caritas et ſuauis. accēde cor nrm̄. extē/de deſideriū. āplifica cordͤ nrī hītaculū vt ſapere poſſit tm̄ hoſpitē mens nrā. dilige ergo ꝓximū. ¶ Qrto dilectō eſt impetratiā p̄miorū delcābiliū. ſicut em̄ peccatū cōdemnat expellendo grā3 gratificātem ſic glorificat iuuamen dando

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ipſi principio glorificanti vel hic eſt veſ
tis imꝑialis cū q̄ intrat᷑ palaciū ſūmi
regis aſſueī magni ſine q̄ nullū recipit
nec admittit ille ſpōſus celeſtis nec eciā
ſponſam ſuā ad illos āplexus dulciſſi/
mos n̄ ſit talibꝫ ornamētis ornata. hec
eſt illa ſcala quā vidit iacob q̄ ſtat fixa ī
terra et ſuo culmine tāgit celos ꝑ illam
aſcendunt āgeli et deſcendunt qꝛ ꝑ illā
deſcendunt ad nos bn̄ficia dei et aſcen/
dunt ad deū meita nrā et ꝑ ipam deſcē
dunt ad nos angelorū miſteria vel an/
geli ad miſteriū hoīm et hoīes aſcēdūt
ad cōſorcia angelorum et huic ſcale dn̄s
inniti qꝛ ipſe eſt nrē dilcōis obiectū et
finis. ꝑ ipam ſcalam oꝑtet nos ꝑueniē
ad celum qꝛ ipſa ē via ꝑ quā ꝑegrinus
redit ad patriā ꝑ quā famelicꝫ feſtinat
ad menſam ꝑ quā oꝑarius ꝓperat ad
mercedē. dilige ergo ꝓximum tuum vt
ꝑuenire poſſis ad illa p̄mia glorioſa q̄
p̄ꝑauit d̄s dili. ſe. qḋ oculꝫ nō vidit ⁊c̄

¶ Dñ̄ in q̄dragesima.

In tp̄e accepto exaudiui te. ſcd̄a
Cor. xv. In ūbo p̄miſſo tēpus
q̄dragesimale oñdit᷑ cōmendabile ꝓpt̄
duo. Primo eñi oñdit᷑ vt acceptabile.
Scd̄o vt exaudibile. ſed Acceptabile dr̄
ꝓpt̄ pmāꝫ. Exaudibile ꝓpter diuinā
clemenciā. Nōt᷑ ergo p̄mo. tp̄is accep/
tio vel acceptacio cū dr̄ In tp̄e accepto
ſed nōt᷑ diuina exauditio cū infert᷑. ex/
audiui te Non eſt frēs mei tp̄c vilipen
dēdum nō eſt abiciendū. nō eſt ꝑtranſe/
undū ſed pocius eſt cōſiderādum et vti
liter expendēdum et totis affcībus am
plexandum qḋ ſic dn̄o ꝓbat᷑ acceptum
Quid eñi nobis dulciꝫ qḋ miſeīcordius
potuit exhibere dīna clemēcia ꝙ nobis

concedere tp̄c ad pmāꝫ contra tot mala
culpe nos infeſtācia. ¶ Eſt ergo valde
ſollicite hoc nōndū et pectoribus recon
dēdum necnō et ſtilo ferreo et vngue ad
amātino ſcribend̄. ꝙ tp̄c cōceſſum pn̄e
eſt tp̄c breue et eſt tp̄c īſtabile ſiue fluxi
bile et eſt tp̄c irreuocabile et quia breue
ideo vtiliter expēdend̄ qꝛ inſtabile ſiue
fluxibile ideo ſollicite attendend̄ qꝛ eſt
irreuocabile ideo nulla rōne ꝑdendum
Dico ꝙ tp̄c ad pmāꝫ nobis datū eſt bre
ue et modicū ideo nō eſt inutilit᷑ expen
dēdum. ſic eñi dt Sap̄. Homo īfirmus
ſum et exigui tp̄is. duo coniungit ſiue
cōſiderat finalit᷑. ſ. vt ꝓpter corꝑis īfir
mitatē intelligas qꝛ hō vix aliq̄d oꝑari
p̄t et ꝓpter tp̄is breuitatem intelligas
ipm̄ ab omī opere nō debere ceſſare Si
eñi tēpus breue non eſſet ſaltē poſſet hō
ſperare cū non operaret᷑ in vno tēpore
poſſe oꝑari in alio et emendare. Sꝫ qꝛ
tēpus eſt modicū et illḋ modicū eſt ma
lum et miſerrimū. nō eſt aliq̄d eiꝫ vane
vel inutilit᷑ expendēdum Job. Homo
natus de muliere bre. vi. tē. re. m. mi.
Unde dicit᷑ Sapiē. ij. Fumus affla/
tus eſt in naribus noſtris et ſermo ſin
tille ad cōmouēdum cor noſtrum et trā
ſijt vita noſtra tamꝙ̄ veſtium nubis et
ſicut nebula diſſoluit᷑ q̄ fugata eſt a ra/
dijs ſolis et nomen noſtrum obliuionē
accipiet ꝑ tempus et nemo memoriam
habebit operum noſtrorū. vmbre enim
tranſitus eſt tēpus noſtrum Et de hac
breuitate vite ſic habetur Sapiē. v.
ſed nobis debet ſufficere doctrina expe/
riencie qꝛ omnes morimur et nō reuer/
timur et omnes ſicut aque dilabimur q̄
non reuertunt᷑ Eſt enim cōmune mori

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

moro nulli ꝑcit honoꝛ. tāta ergo breui/
tati tpis ꝯcuſepti dz beneg vtilit opari
iuxta illd Apli. Dum tēpus habemus
opēmur bonum ad ōnes ¶ Scdo tps
eſt inſtabile. et ideo ſollicite attēdendū
qꝫ eīm ꝑt dicē q̄nta ſit vaŕetas mutacō
nis in tpe. Nā tps creatr ex motu celi.
Vn̄ ſicut celū velociſſime currit ſic tem
pus inꝑceptibile fluit. nulla eīm eſt ſa/
gitta de aliq̄ baliſta egrediens q̄ ſic cur
rat vt tps. ergo ſi ad pniaꝫ faciēdā hoc
tpe indigemg nec eo decurſo pniaꝫ agē
poſſumg. reſtat vt ipſū n̄ ꝑdamg ſꝫ ſol
licite adūtag. ſtultū ē eīm valde qn̄ bru
ta ſuū tps agnoſcunt. et in ſuo tpe veī
unt. et in ſuo tpe recedūt ꝛ ſuū tps rōa
les n̄ adūtunt. Unde dr Je. viij. Mil/
uus in celo cognouit tps ſuū. turtur ꝛ
yrūdo et ciconia cuſtodierūt tēpus ad/
uētus ſui. ꝑplus autē meg nō cognouit
iudiciū dn̄i. Vis ſcire kme q̄tū maluꝫ
ſit non cognoſcere tps iſtud. Nā tm̄ ma
lū eſt vt dicatr luce. xix. Vidēs ihr ciui
tatē fleuit ſu. il. di. qꝛ ſi cognouiſſes ꝛc̄
Et q̄re hec oīa tanta mala. qꝛ inq̄t non
cognoueris tps viſitacōis tue. Quantū
igitr malū eſſe credis. ꝓ quo deg fleuit
et tot mala induxit. Secūdo tēpus eſt
iſtabile et iō nō perdēd. nam tempg vt
iam tactū eſt. nec ad momentum maēt
ſed ſꝫ in fluxu eſt et qd̄ ſemel effluxit ī
eternū n̄ redit. aurū ārgentū ſiue qd̄ cū
ꝫ metallū. ſi ſanitas. ſi q̄cūqꝫ ꝓſperi/
tas omiſſa recupeāi poteſt. ſꝫ tps per
ditū ī eťnū nō recuperatr. idē tps nūo
nūq̄ reuertitr. ꝛ ꝓpter hoc dr. ij. Corī.
vj. Ecce nūc tempg acceptabile. ꝛ nūc
di. ſa. vn̄ doming cōq̄ritr per Job. d. de
dilli tempg penitēcie ꝛ ipe abutitr eo.

in ſuperbiā. et ꝓpt̄ hoc dn̄s in die iudi
cij ſic dt Tre. vocabit cōtra nos tēpus
Nō ꝙ nūc ē tps ꝓ pccō dolēdi. nūc ē tē
pus vēcūdandi. et nūc eſt tps viriliť
opeāndi vt ſic ſit doloꝛ cordis in cōť cōe
vēcūdia oīs ī cōfeſſiōe. ꝛ affcūs opis ī
ſatiſfcōe. Dico ꝙ nūc ē tps ꝓ pccō dolē
di ſalubriť. ꝛ hoc ē cōtricō cord in pmē
fundamēto ponenda. qꝛ fruſtra q̄s cōfi
tetr. fruſtra ieiunijs macatr. niſi ei cord
cōtcō ſupponatr Scdo nūc eſt tps vere
cūdandi vtiliť. ī cōfeſſiōe eīm ē vēcūdia
maxīe ps pniē. vn̄ dr pctōri Eccle. iiij
Ne retineas v̄bū ī tpe ſalutis. ſtulta ē
illa vēcūdia nec vlla rōnali cauſa fulci/
ta. q̄ timet vni ſacdoti pccm̄ detegē. q̄
nllo tpe ꝑt reuelaē ſed pus debet ſe oc/
cidi permittē ꝙ alteri ꝓpalāe. Miābile
ē ꝙ timet hō hoī pccā cōfiteī. et nō vere
tur corā deo et angelis pccāre. ꝛ ꝓpter
hoc dr Eccl. iiij. fili obſerua tps et rece
de a malo ſupple tuo ſacerdoti reuelādo
pccm̄. ſicut Boe. dicit. Si opeā medi
cātis expectas necē ē vt vulng detegas
¶ Tercio eſt tps irreuocabile. et ideo
viliť opeānd ē. ſatiſfcōī iſtād. qui eīm
ſatiſfacere negligit. ipſe contra ſe teſtis
exiſtit. ꝙ vere cōtritus aīi non fuit. et
inter alia opera ſatiſfctionis maxime
per orōnes inſtare cōuenit. vt diuinaꝫ
miſericordiā ad ſe trahere poſſit ꝛ incli
nare. Unde peccatoꝛ ſatiſfaciēs in ps.
dicit Ego vero oracionē meam ad te do
mine tempg beneplaciti deus. ſic ergo
de peccato eſt corde dolendum. ſic confi
tendum. et ſatiſfaciendum. anteq̄ per
ueniat aīa ad infernū. Nā tūc nō vale/
bit opeāi. n̄ valebit ploāe. n̄ valebit ad
uocatū ꝓducere ymmo ſi ōnes ſanctos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

contingeret ꝑ inpoſſibile ꝓ amico vno
orare : nō poſſent iudicē ad momentū ī
clinare nec illi ſalutē impetrare qꝛ ipſe
dt in pſ. Cū accepo tp̄c ego iuſ. iu. et
Apo. x. Jurauit āgelus in ꝑſona xp̄i.
ꝙ tp̄c āplius non erit. ſupple ad pmāz
et ꝓpt̄ hoc dicit dn̄s Jo. iiij. Operamī dū
dies ē. veñet aūt nox qn̄ neō poterit opa
ri. Rabang Nemo ꝑuū eſtimet tp̄c qd̄
vane cōſumit. qd̄ nobis ad pmāz agen/
dam ad grāz acq̄rendā ad veniā optinē
dā ad glāz ꝓmerēdā grā dīna indulget
Sic igit̄ pꝫ quō xp̄c cōceſſit nobis tp̄c
hoc vtile ꝓpt̄ pmāz et illud tp̄c dr̄ tp̄c
placacōnis. ¶ Reſtat nūc vidē quō ſit
tp̄c orōis ꝓpt̄ dīnā clemenciā inclinan
dam. nā hoc ſcd̄m cauſat̄ ex p̄mo Nunc
eīn in hoc tp̄e deus exaudit ſi hō pmāz
agit Sꝫ nō ꝙ deus nūc maxime audit
tria gn̄a hoīm et ſunt p̄mi ꝓ peccatis
ꝓprijs cōfitentes ſiue penitentes. ſcdī
ſunt honorē debitū ꝑntibꝫ exhibentes
tercij vero ſūt tribulacōnes ꝓ dn̄o ſuſti
nentes Nā ꝑ p̄mū ordinat̄ hō ad ſeip̄m
ꝑ ſcd̄m ordinat̄ ad ꝓximū. ſed ꝑ terciū
ordinat̄ ad deū. Dico ergo ꝙ p̄mi qui
exaudiuntur a deo ſunt ꝓ pccīs ꝓprijs
penitētes. nā ſi hō peccatū ſuū agnoſcit
ꝓ eo dolet et gemit et ſacdoti ꝑ obediē
ciā et reuerenciā illud ꝓdit et ſcd̄m ar/
bitriū ſacdotis ꝑ ſatiſfactionē ſe punit
et mox dn̄s illi ignoſcit Vn̄ ſcribit̄ iij.
Regū viij. qn̄ Salomon ſic orauit et ex
auditus fuit dicēs Si q̄s cognouit pla
gam cordis ſui et expandit manꝰ in do
mo hac tu exaudies ī celo et ꝓpiciꝰ eris
ei. Scdō exaudit dn̄s honorē ꝑntibus
exhibētes. multū eīn dn̄s acceptat ſi hō
ꝑntes amat. ſi eis ſeruiat. ſi eos hōrat.

ſi eis ſubueīat. ſi eis ſe ſubicit. ſi ab eis
beneficia accepta recognoſcit. ſi labores
mr̄nos meōriter teneat Vn̄ int̄ illa pre
cep̄ q̄ adordinancia ſūt. Primū p̄ceptū
hōi iniunctū fuit de hōracōne ꝑntum.
Honora inq̄t patrē t. et matrē t. vt ſis
longeuus ſuꝑ terrā Nō ſolū eīn eos hō/
rādos p̄cepit in quo hōre oīa ſup̄dicta
ītelligunt̄ ſed eciā vt hō nō ſit negligēs
ꝓmiſſiones adiūgit et talibus longitu
dinē vite ꝓmittit. nam qui ꝑntes ſuos
hōrare ſtudet. ipſe a filijs ſuis honorē
accipiet et dn̄s eū in ſua orōe exaudiet
Vn̄ ꝓū. Qui hōrat patrē iocūdabit̄ in
filijs et ī tp̄e orōis ſue exaudiet̄ Terciō
deꝰ illos exaudit q̄ ꝓ ipſiꝰ amore ſunt
paciētes. dignū eſt eīn vt q̄ ꝓ dn̄o patit̄
ab eo exaudiat̄ nec ī tribulacōibꝫ deſe
rat̄ Vn̄ ꝓphā ait In tribulacōne mea
īuocaui do. et exau. me in la. do. Et nō
ꝙ n̄ ſolū exaudit ſed exaudit ī latitudiē
qꝛ pluꝰ dat q̄ꝫ hō petat. pſ. Cū inuocarē
exau. me. deꝰ iuſti. mee in tri. di. m̄ et
ip̄e dixit ad miſerū Clamabat ad me ꝛ
ego exaudiā eū. cū ipſo ſum in tribula
cōne eripiā eū et glorificabo eū ꝛc̄. ¶ Itē

NOn in ſolo pane viuit homo ſed ī
omni verbo qd̄ ꝓcedit de ore dei
Mathei iiij. In hoc euāgelio deſcribit̄
xp̄i pugna quantū ad cauſam motiuā
et quantū ad victoriā. nam ꝑ hoc ꝙ in
deſertū ductus fuit ꝙ ieiunauit ꝙ tan
dem eſurijt. diabolus eū temtandi ma
teriā aſſumpſit ſed mirabile valde fuit
ꝙ Dn̄s diabolum nō potēcia ſua deie/
cit. nō iuſticia cum eo bellauit ſed ſolū
prudencia eum ꝑcuſſit Unde per ſolas
auctoritates diuine ſcripture ei reſpon
dit vt ſic ipſa qui aſtucia ſua primos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ꝑntes deuicerat. ab eorũ filio ſola pru/
dencia vinceret. vt dum mordẽ vellet
eſcam huãnitatis . dĩnitatis aculeo ca
pet. Quũ ergo eũ de gula temtauit. ũbũ
ꝑmiſſũ xp̄c rñdit . Nõ inq̄t in ſolo pañ
zc. Cũ ergo hõ ex duplici cõſtat mate/
ria ſiue ſubſtãcia. vna materiali et alia
ſpũali. vna mortali. altera inmortali .
dñs duplex ũbũ ſiue alimẽtũ aſſignat
quo hoĩes viuñ cõſtat. nam homo viuit
corꝑalit̃ et viuit ſpũalit̃ . Vñ ꝓp̄t vitã
aĩalem indiget hõ cibo corꝑali. ſed ꝓp̄t
vitã ſpũalem indiget cibo ſpũali. Nu/
trit̃ ergo cibo ſiue pane corꝑali homo
exterior. qui dr̃ caro et corpus. ſed paſci
tur ũbo dĩno homo interior qui dictus
eſt animꝰ. Oñt ergo dñs cibũ ſpũalem
eſſe neceſſariũ ſubſtãcie ĩmortali cũ ad/
dit. Sed in oĩ ũbo zc. Dicit ergo Non
in ſolo pa. zc. certum eſt eñi ꝙ int̃ oĩa
q̃bus ad cibũ vtimur ſcdm ꝙ dr̃ Eccle.
xxix. Iuiciũ vite hoĩs eſt panis et aq̃.
ſed vtinã mõ ſufficeret panis et vinũ.
ſed addit̃ hodie nõ tm̃ vnũ ferculũ car/
niũ. ſed addunt̃ gña plura vinorũ. et
gña ferculorũ. et licet mane ſic comeda/
tur. nõ tñ ꝓpter hoc lauta cena dimitti
tur. Sed ſi ſic puniuit dominꝰ morſum
vnius pomi quẽ adam ĩdebite ſumpſit
Quid ſit facturus de tot ferculis facile
homo prudens ꝑcipere p̃t . Exemplũ
de diuite epulone. luce xvi. Nondum
eſt igit̃ circa panem materialem ꝙ acq̃
rendus eſt cũ labore. et comedendus eſt
cum dolore. et largiendus eſt alijs cum
amore. vt ſic ſit panis nr̃ laborioſus ꝑ
abſolucõnem pigricie. ſit doloroſus per
excluſionẽ laſciuie. et ſit amoroſus ꝑ re
leuacõnem fr̃ne miſerie . Dico ꝙ panis
noſter debet eſſe laborioſus ꝑ ablacõem
pigricie et negligencie. Magnũ eñi pec
catum eſt viuere in ocio et nõ laborare.
Unde dictũ eſt hõi Geñ. In ſudore vul
tus tui veſ. pa. tuo. z ſi nobiliſſimꝰ ille
adam omni ſapiencia plenus fuit et di
uina manu formatus ad ymaginẽ dei
factus : et in celeſtẽ curiam ſpũ captus
fuerit : tñ poſtq̄ peccauit miſſus fuit
ſic in labore panẽ manducare. q̄d tu tot
pccis infectus. ex feda ſubſtãcia gñatꝰ
panẽ vis comedere ocioſus ? Unde dñs
in Math. arguit ocioſos . Quid inquit
hic ſtatis tota die . o. ocioſi inq̄t ſtatis
vbi nõ eſt ſtandũ. quieſcitis vbi eſt labo
randũ. ſedetis vbi ſtandum eſt ſiue eũ
dum. Vñ dictũ ẽ Surgite et ite qr non
hẽtis hic requiẽ. homo eñi ad laborẽ naſ
citur. ſicut ex Iob habet̃ Unde et eius
vita a fletu ordit̃ . vt q̄ laborioſa ſit oñ
dat̃ . et ꝓpter hoc Prou. vltĩo. in cõmẽ
dacõem fortis mulieris dr̃ . Panẽ ocioſa
nõ comedit. Dic tu xp̄iane qui in orõne
dñica panẽ tibi a dño dari expoſcis. cũ
deus panẽ hunc in labore manducari
velit : qua fronte panem cotidianũ tibi
a deo dari petis . qui ocioſus cõtra eiꝰ
preceptũ viuis ? Scdo panis nr̃ dꝫ
eſſe doloroſus ꝑ excluſionem laſciuie et
et oĩs delectacõis guloſe nõ eſt comeden
dus ad carnis delectacõez. ſed ad naturẽ
ſuſtentacõem nõ ad vanitatẽ ſed ad vti
litatem et ſobrietatẽ. nec mõ brutali ſed
rõli. Nã et natura q̃ hõi dedit os ꝑuulũ
dedit illd̃ brutis longũ et latũ. natura
eciã q̃ tibi duos oculos dedit. duas eciã
aurẽs inpẽdit. vnũ tm̃ tibi os exhibuit
ĩ quo tibi edẽdi mẽſurã oñt. Comedẽdꝰ
ẽ igit̃ pañs hic cũ dolorẽ. qr oꝑtet nos de

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

oı̃ verbo reddere racõnẽ. vñ dr̃ in pſ.
Surgite inq̃t ſupple ad regraciãd' poſt
ꝙ̃ ſederitis ad manducendũ. q̃ mãduca
tis pa. doloı̃s. qꝛ ſcilicꝫ cũ doloꝛ̃ mãdu
candus eſt. et ſi oẽs cũ doloꝛ̃ dñt man/
ducare. maxime tñ peccatoꝛ̃s q̃ dei ſũt
ꝓditores. O ꝙ̃ fedus ẽ. ꝙ̃ deteſtãdus
ẽ ꝙ̃ acriter puniẽdus diuinũ panẽ cõe
dens. ꝛ eiꝰ vinũ bibens. ꝛ ipſũ deũ ꝓ/
dens. ꝛ eiꝰ adũſario adherẽs. vñ de ta/
libus cõq̃rit' dñs in pſ. Homo inq̃t pa/
cis mee in quo ſpẽrãbã ede. pa. meũ ꝛc.
Sꝫ veı̃et tpꝰ ꝛ cito veniet qñ riſus ſic
cõedenciũ cõũtet' in luctũ. ꝛ trãſibit oẽ
eoꝛũ gandiũ in lamẽtũ. et quid mirum
ſi ſic deſpectus erit. qñ vir iuſtꝰ modo
cũ dolore cõedit Thobie ꝑmo Mãduca
uit panem cũ luctu ꝛ tremoꝛe. vñ ꝑcep
tũ fuit in Deu. xvi. Sex diebꝰ. id ẽ tẽ
ꝑe pñĩãcie cõedetis afflictionis panẽ
Tercõ panis noſter debet eſſe amoꝛo/
ſus ſiue ex amoꝛe ı̃penſus ad ſubleua/
cionẽ aliene indigencie Nõ bene cõedit
q̃ de pane ſuo pauꝑi nõ ı̃pendit Si es
fidelis ꝛ panẽ a deo te habere credis q̃
re ñ de illo filio dei ı̃pendis? Sic eñi ꝓ
ceptũ ẽ Yſa. lviij. frãge eſurieñci pa. t.
Nota ſingula qꝛ ponderoſa ſũt et intus
pungencia. ñ eñi dicit dñs vt des pau/
ꝑi panẽ integrũ vel dimidiũ. ſed aliq̃d
fruſtũ ſcd'm potencie tue modum.
Dicit eciam vt non des diuiti. ſed eſuri
enti. ñ pleno ſed vacuo. ñ ſaturo ſed fa/
melico Nõ eñi mare aqua ı̃diget ſed po
cius terra ſiciens. Unde ꝑcipit Eccle.
vij. Mitte panem tuũ ſuper trãſeũtes
aq̃s id ẽ ſuꝑ hoı̃es q̃ nõ habent domici
liũ ſed tanꝙ̃ pauꝑes vadunt ꝑ mundũ
nã ſicut dicitur ꝓu. xxij. Qui ꝓnꝰ eſt

ad miſericoꝛdiã bñdicet'. de panibus eñi
ſuis dedit pauꝑibus. Re. de pane iſto
in q̃rta dñica q̃ddrageſime. Igit' patet
ꝙ neceſſarius ẽ panis iſte natural' ſub
ſtãcie coꝛꝑali. ſed neceſſariꝰ ẽ paı̃s ſpi
ritualis ſubſtãcie ı̃moꝛtali. qꝛ ſicut qui
panẽ coꝛꝑalem ñ edunt neceſſaı̃o mori
unt'. ſic q̃ panẽ ſpũalem nõ cõedunt in
eternã penã damnabunt'. ꝛ qui ipſum
vt dictũ eſt edunt ı̃ eternã gloꝛiã trãſ/
ferunt'. Unde dñs dicit Jo. vi. Prẽs
veſtri manducauerunt mãna ı̃ deſerto
ꝛ moꝛ. ſ. qui autem mãducauerit ex hoc
pane viuet in etnum. hic autem panis
de quo dicit Sed in oı̃ verbo q̃d proce
dit de oꝛe dei. Nota ergo ꝙ verbum di
uinũ animam ſanat. aı̃am illuı̃nat et
inflammat. et gloꝛiam ſanctis donat.
nã ſanat moꝛbũ aı̃e expellendo. illumi
nat et inflãmat graciã augmentando.
et gloꝛiam eternam donat ad omne bo/
num hominem diſponendo. ꝛ oẽ cõtra
rium ı̃pediens remouẽdo. Dico ꝙ ũbũ
diuinum primo eſt anime ſanatiuũ. qꝛ
dũ verbum dei deuote audit'. homo de
pc̃cõ cõpungit' ꝛ ſit ſanatiua gracia ad
uocatur. Unde dicitur in pſ. Miſit ũ/
bum ſuum et ſanauit eos. q̃d expoı̃ po
teſt de verbo incarnato. de verbo men/
tibus inſpirato. de verbo exterius pre
dicato. et deuote exaudito. ¶ Secũdo
verbum diuinum eſt mentis illumina
tiuum et inflammatiuum. Nam et in
tellectum illuminat. et affectũ inflam
mat. ſicut ipſa experiencia ꝓbat. vnde
dicitur in pſ. lucerna pedibꝰ meis ũ.
t. et lu. ſe. m. vt lucerna ardẽs refertur
ad affectũ. ſed lumẽ ad intellectũ Ter
cõ ũbũ diuinũ ẽ vite vel gloꝛie donatiũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Nam poſtq̄ anima eſt ab omni peccato
ſanata. et ab omni ignorancie cecitate
illuīata. et ſup̱ hec oīa dīno igne inflā/
mata. nō reſtat niſi vt deducat̉ ad glāȝ
Unde dicit dñs Jo. x. Qui ūbū dei au
dit et credit ei q̄ miſit me hēt vitā et'nā
hēt ponit. q2 certū eſt q̄ h̄ebit. ſi pſeueā
uerit. Unde dr̄ luce. Beati q̄ audiunt
verbū dei et c9. illud et in Jo. Qui ex
deo eſt ūba dei audit. ꝓptrea vos nō au
ditis q2 ex deo nō eſtis. verba ergo dei
ſicut dr̄ in Jo. v. Spiritus et vita ſūt
tū q2 ſpūalem efficiūt. tum q2 ad glāȝ
nos inducūt. Ad quā nos ꝑducat xp̄c
iheſus.

Item

NOn in ſolo pane viuit homo ꝛc̄.
Math. xviiij. Verbū ꝓpoſitū eſt
verbū ſaluatoris nr̄i ad diabolū. ip̄m
de gula temtantē. in quo ūbo ip̄m cōfu
tauit et cōuicit p̱ ſcripture ſnāȝ. dicēs
Non in ſolo pane ꝛc̄. p̄t eciā eſſe verbū
dei ad quālibet fidelem animā. in quo
quidē xp̄c aīam erudit de duplici vita.
Sicut eni in hoīe duo ſunt aīa. ſ. et cor
pus. ſic in ipſo eſt duplex vita. Una q̄
eſt pure corp̱alis Altera q̄ eſt pure ſpūa
lis. Una eſt vita nature. q̄ nōt̉ cū dicit̉
Nō in ſolo pa. Alteā eſt vita grē. q̄ nōt̉
cū dr̄. ſed in oī ūbo qd̉ ꝓ. de o. dei. p̄ma
eſt ſuſtendāda. ſ. vita nature Altera eſt
deſideranda. ſ. vita grē. p̄ma ſuſtentat̉
materiali pane. id ē quacūq3 re tp̱ali.
ſed q2 iſtis nō paſcit̉ aīa. q2 nō veſcitur
iſtis corp̱alibꝰ. ideo dr̄ Nō in ſolo pane
q̄ eſt vita corp̱is viuit hō. ſed in oī ūbo
qd̉ ꝓce. de ore dei. qd̉ quidē eſt vita aīe
q2 vero p̱ dei grāȝ ſunt ſolliciti de vita
corp̱ali in acq̇rendo ea q̄ ſibi ſunt neceſ/
ſaria. ido ad p̄ns de pane corp̱ali loqui

nolo. ſed de ſolo ūbo quo viuit aīma in
dei grā. vt autē iſtius ūbi p̱fectionem
plenꝰ videamꝰ ī ip̄ius aīe viuificacōe
Primo conſiderare debemus ip̄ius aīe
mortificacōeȝ vt poſtmodū cognoſcamꝰ
ipſius a deo vel in ūbo dei viuificacōeȝ
Aīma ſiquidē p̱ peccatū excecat̉ p̱ igno
ranciā in eligendo. ſordidat̉ p̱ cōſuetu/
dinē in op̱ando. Vulnerat̉ p̱ p̄uacōem
diuine grē. fatigat̉ p̱ remorſū conſciē.
indurat̉ p̱ obſtinacōem in malo. morti
ficat̉ p̱ ſep̱acōeȝ a deo Quid ergo faciet
miſera aīa. btā erit ſi audierit dei ūbū
et cuſtodierit. q2 ūbū dei eſt illuīatiuū
cecorū. mūdatiuū ſordidorū. ſanatiuū
vulneratorū. requies fatigatorū. lique
factiuū induratorū. viuificatiuū mor/
tuorū. Nō ergo in ſolo pane viuit hō ꝛc̄
Eſt eni verbū dei illuīatiuū cecorū.
aīa ſiquidē excecat̉ p̱ peccatū a malicia
ſua. id ē ex cōcupiā ſua. ita abſtracta ꝛ
illcāq̄ vt neſciat diſcernē int̉ bonū et ma
lum. int̉ verū et flſū. ſed ſicut ſeniciēs
palpat in meridie errās. ſicut cecus in
plateis q2 publice relinquēs veritatem
adhēt vaītati. neſciēs oīa ꝓbare. et qd̉
bonū eſt eligē et tenē Oȝ ꝓch dolor q̄re
ſic excecaris pccōr. q2 iuſticie lumen nō
lucet tibi. An ignoras q2 lucīna pedibꝰ
meis ūbū dni et lumē ſemitis meis. lu
cerna ſiquidē eſt pedibꝰ. id ē affectōibꝰ
tuis vt maīfeſte cognoſcas q̄d deſiderāre
debeas. et lumē ſemitis tuis. ne ī viīs
tuis aliq̄n errando pereas. Audi ergo
kme diligent̉ q̄d loquit̉ in te dñs. q2 au
diens ſapiēs ſapiēcior erit et intelligēs
ꝛc̄. An oīa ergo ūbū verax p̄cedat te q2
ip̄m ūbū dei eſt. Scd̄o eſt mūdatiuū
ſordidorū Aīma eni p̱ peccatū excecata

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ꝑ peccandi cõſuetudinem ſordidat᷑ et ſi/
milis efficit᷑ ſui q̄ volutat᷑ in volutabro
luti. et quãto locus luti ſordidior vel fe/
tidior tãto illi delectabilior. ſic eſt hodie
de multis qui ſunt in pcc̄is ita abhoĩa/
biles. ꝙ quãto peccatū fetidi9. tãto eis
delectabilius. Iſti in ſordibus ſuis ſor
deſcunt adhuc. nec a peccato luti fetore
vel dei amore. aut huãno timore. aliqñ
reuocant᷑ vel ad horã retrahunt᷑. ymmo
velud iumenta in ſuo ſtercore cõputreſ/
cunt. ¶ Nõ de illis qui nec affinitatē
aſpiciunt nec ſcandalum ꝑtimeſcunt ho
minū. facti ſicut equus et mulus q̄bus
nõ eſt intellcc̄us ad benefaciendū. q2 no/
luerunt intelligere vt bene agerent. et
qd᷑ ab eis in occulto fit turpe eſt et dicē.
ymmo cogitare. quanto magis ergo et
ipſa facere. Sed ecce verbū mundatĩm
et ſanatĩm. ſcȝ verbum diuinū. De quo
dicit Iacobus in Canonica ſua ſic. In
manſuetudine ſuſcipite inſitum verbū
qd᷑ poteſt ſaluare animas veſtras. id ē
ad ſaluationem diſponere. ipſas mun/
dando. fide eñ purificans corda noſtra
ſed fides ex auditu. auditus autem per
verbum dei. ergo eſt verbum dei qd᷑ pu
rificat et mundat animam. ¶ Tercio
eſt eciã verbum dei ſanatĩm vulnerato/
rum. anima eñ ꝑ peccatū deſcendit ab
iheruſalem in ihericho. et tunc incidit
in latrones. id eſt in demonū poteſtatē
qui ſpoliauerunt eam gratuita auferen
do. et vulnerauerunt in naturalib9 eã
debilitando. Sȝ quid facit anima miſe
ra ecce poſita es in campo certaminis.
cur nõ aſſumis gladium ſpirit9 qd᷑ eſt
verbum dei. certe ſi illū haberes in ma
nibus tuis. id eſt in oꝑacõnibus tuis.

Si cõſiſterent adũſum te caſtra inimi/
corum. ſi exurgant adũſum te p̄lia tēp
tacionū. nõ timeret cor tuū. ſed vt video
vulnerauerunt te inimici tui et nõ ſen/
ſiſti. ꝑcuſſerūt te et nõ doluiſti. Sȝ ēte
verbū ſanatĩm oĩm languorū. oĩm dolo
rum. ecce medicina oĩm vulnerū tuorū.
p̄ſ. Miſit verbum ſuum et ſanauit eos.
ergo ſi vulnus ſentis ne medicinã refu
gias. ſi autē nõ ſentis ſignū eſt ꝙ mor/
tuus es. nõ. et expone. ¶ Quarto eſt
eciã verbū dei requies fatigatorū. aĩa
ſiquidem peccatrix dum ſtatū ſuū cogi
tat. dum peccatorū ſuorū feditatē exiſti
mat. videns inſtans ꝑiculum futurū
timens iudiciū fatigat᷑ ꝑ remorſum cõ
ſciēcie. dum videt ſe in vanū laboraſſe
nec vllum de labore ſuo fructum ſibi re
manſiſſe. at ꝓpter hoc penam eternam
meruiſſe. et ꝑadiſi gaudia perdidiſſe.
anxiatur itaqȝ ſp̄us in ea. et cõturban
tur oĩa viſcera eius. et ſic fatigata igno
rat quid faciat aut quid dicat. Sed q̄d
times miſera. nūc deus tu9. ſi ad ip̄m
recurreris cõfirmabit te in verbis ſuis
donec dicat tibi. pſalmiſ. Vt requieſcas
a laboribus tuis. hec requies tua in ſe
culum ſeculi. Cur cum ipſa non habi/
tas. non erit tibi amarum verbum dei
bonum eſt enim et ſuaue. quoniam dul
cia faucib9 tuis eloquia dei ſuper mel
erunt ori tuo. ſi in ip̄is requieſcere vis
donec aſcendam ad populum accinctū.
¶ Eſt eciam quinto verbum dei lique/
factiuum induratorum. anima ſiqui/
dem miſera dum diuina non cognoſcit
beneficia. carnalia appetit lenocinia a
ſe totum reputans quicquid habet. ocu
los ſuos ſtatuens declinare in terram

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

14

et iam nõ valens ad celum ſuſpicere nec
deum timet nec hoĩem reuereť. Aures
ſuas obturat ne audiat. poſuit vt ada/
mantẽ faciẽ ſuã. induratũ eſt cor illius
nõ vult audire vocẽ venefici ſapienť in
cantantis. ſed neq3 dei ipſam miſericor
diter reuocãtis. O quot ſunt indurati
filij adã. vt frangi vel flecti nõ poſſint.
q2 nõ mouet eos predicacio. nec frangit
eos infirmitas vel tribulacio. nec emol
lit caritas vel deuocio. ymmo nec ipſa
xp̃i paſſio. cũ tñ dicat pſ. Emittet ũbũ
ſuũ et liq̃faciet ea. Audi ergo aĩa indu
rata q̃d loquať in te dñs deus tuus. q2
ſermo quẽ loquiť ſpũ et vita eſt. Nonne
ipſe ũba vite hẽt? Ad quẽ ergo ibis aĩa
indurata. aut ad viuificantẽ aut ad pu
nientẽ? Deſine ergo ab ira tua. id ẽ a du
ricia tua. et relinque furorẽ tuũ. id eſt
rancorẽ tuũ. et noli indurari vt malig
neris. q̃m qui malignantur extermina
bunť. ſuſtinẽtes aũt dñm ipſi heredita
bunt terrã. ¶ Sexto eſt eciã ũbũ dei
viuificatiũ mortuorũ. et vẽ moriť aĩa
cũ ꝑ peccatũ a deo ſepať q̃ eſt vita ipĩg
q̃d mõ faciet miſera aĩa. pſ. Adheſit pa
uimento aĩa mea. nõ hẽt aliud facẽ niſi
dicere dño. Viuifica me ſcdm ũbũ tuũ.
graciã tuã michi cõferendo. vt cũ in mo
numento fuero. et vocem tuã audiero.
nõ moriar ſed viuã. et ꝓcedam tunc cũ
hijs qui bona egerunt in reſurrexionẽ
vite. vt illi beate vite reſtitutus enar/
rare poſſim mirabilia tua. ꝛc̃

¶ Dñica ſcda.

Hec eſt voluntas dei ſanctificacio
veſtra Theſſo. iiij. Dum diuine
vocis potenciã et ũtutes attendo ſtupo
rem mentis incurro. Nam ſic in oĩbus
potens exiſtit ꝙ nichil oĩno eſt q̃d non
poſſit. potẽtes eĩ q̃n vult abicit. humi/
les in ſublime tollit. pauperes diuites
facit et diuites ad mendicitatem ducit.
nec in celo ſurſum nec in ẽra deorſum q̃
ei in aliquo reſiſtere poſſit. pſ. Omnia
quecũq3 voluit dñs fecit in celo ꝛ in ẽra
in mari et in oĩbus abiſſis Augg. Non
eñ quedã voluit et nõ fecit. ſed oĩa que
cũq3 voluit fe. ¶ In ũbo ergo ꝓmiſſo
deſcribit Aplũs. ꝑmo Diuinã volũtatẽ
in ſe abſolute. Scdo vero in ꝯꝑacõne.
Primũ nõť cũ dr̃. hec eſt vo. di. Scdm
vero cum additur. ſanctificacõ veſtra.
¶ Nõ ꝙ voluntas diuina deſcribiť in
ſcriptura vt ſtabilis et firma. vt dulcis
et pia. vt mũda et pura. vt admiãbilis
et ꝑfecta. vt firma rõne cõſtãcie. vt pia
ſiue cõpaſſiua rõne miſericordie. vt pu
ra ſiue mũda cõtra corrupcõez malicie
et vt ꝑfecta rõne potẽcie. Dico ꝙ volun
tas di dſcribiť nobis vt ſtabil ꝛ firma
rõne cõſtancie. Nam q̃d deus ſemel vo/
luit nunꝙ velle deſinit. Vñ dr̃ ꝓu. xix
Multe cogitacõnes in corde viri volun/
tas aũt dei manet in eternũ. nam ſicut
dr̃ Numerorũ. Nõ eſt deus vt hõ vt mẽ
ciať. neq3 vt filig hoĩs vt muteť. dixit
eñ et nõ faciet? O voluntas admirãda
O volũtas oĩbus ꝑdicanda. Nã erigũt
ſe hoĩes. cõmonẽť et demões. et vt huic
volũtati reſiſtãt ad mala ꝓuocãť bella
cõſtituũt. corda ad malũ ſollicitãt. mor
tes et queq3 mala ꝓcurãt. et cũ ſic ſtabi
lis eſt dĩna potẽtia vel voluntas vt oẽs
adũſarios et aſtucias eorũ a ſe recedere
cõpellat et omne q̃d vult fieri illud fiat
Niteněť ergo pccõres peſſimi. labcãbũt
ſupbi et impij dĩne reſiſtere voluntati.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

q₂ illa ſola ſtabat. et ideo oīs voluntas
eius fiet. ¶ Secundo voluntas dei de
ſcribitur nobis vt pia et cōpaſſiua raci
one clemencie. vide clemenciam diuinē
volūtatis que tota die offenditur. ⁊ vi
cijs et īmūdicijs leditur. ⁊ cōtumelijs
irritat᷑. et ipijs opibus ꝓuocatur. ore
blaſphematur. cogitacōnibus laceratur
et īpia iudicat᷑. que tn̄ poſſet oēs ī ab
iſſum demergē vel alia pena q̄cūq₃ pu
niē. vult tn̄ pocius ex pietate expectarē
peccata oīa indulgē. dum velit homo ſo
lūmodo penitere. vn̄ nō ceſſat cotidie ꝑ
ſe et ꝑ alios ad penitenciā inuitare Vn̄
ipſe dicit Eze. xix Nunquid volūtatis
mee ē mors īpij dicit dn̄s. et non poci
us vt cōuertatur a via ſua et viuat No
lo inquit mortē peccatoris ⁊c̄. Ex hac
volūtate tam pia non ſtatim ꝓcedit do
minus ad vindictā ſed pacienter expec
tat ad penitenciam. Vn̄. ij. Pe. iij. Nō
tardet dominus promiſſis. ſic̄ quidam
eſtimant. ſed pacienter agit ꝓpter nos
nolens aliquem ꝑire. ſed omnes ad pe
nitenciā conuerti. nam quantū eſt ī ſe
vult ōnes hoīes ſaluos fieri. et ōnibus
dat vnde poſſunt ſaluaī. qui igit᷑ nō ſal
uatur nō īputet hoc diuine potēcie. ſed
ſue malicie ¶ Tercō diuina voluntas
monſtratur eſſe munda et pura contra
corrupcionē culpe et omīs īmundicie.
Nā q₂ diuina volūtas eſt in ſe pura nl
lam habēs maculā. ideo deteſtat᷑ in no
bis oēm īmūdiciā. vn̄ ipſe dt Mal᷑. ij
Nō eſt m̄ voluntas in vobis ⁊ mun9 n̄
ſuſcipiā de manu urā. ⁊ ſeq̄t᷑ ꝙ ipi offe
rebant deo polluta ⁊ peiora. ⁊ ſibi rtiē
bāt meliora. magnū peccatū eſt deo q̄
dat nobis oīa: viliora et peiora dare et

nobis melioā retinere Semꝑ ergo ſūt
ī elemoſina meliora danda Vn̄ dr̄ ibidē
Offertis ſuꝑ altare meū panem pollu
tū. et dicitis. In quo polluimus te. ſi
eī offers cecu₃ claudū ā lāguidū. nōne
malum eſt. offer inquit illud duci tuo
qd᷑ non ſibi placuerit. ¶ Tercō dīna
uolūtas eſt ꝓſcā racione potencie. ē eñ
potencia ſua īfinita ⁊ immenſa Vn̄ dr̄
Rō. Voluntati eius quis reſiſtit: et in
Heſter dicitur. Domine rex omnipo
tens in cuius dicōne uniuerſa ſunt po
ſita. ⁊ nō ē qui poſſit reſiſtere uo. tue.
Nā hec ē illa potētiſſima uolūtas que
mūdum tā altum. tā amplū. et tā pro
fundū. tā diūſis rebus plenū: de nichi
lo ad eſſe ꝓduxit. hec eſt que fortiſſimū
luciferū cū omibus ſuis cōplicibus de
celo ꝓiecit. hec ē q̄ ꝑntes nrōs extra pa
radiſū expulit. hec ē q̄ ꝑ diluuiū mūd᷑
ꝑdidit et damnauit. hec ē q̄ ʒodomam
et gomorrā ſubūtit. hec eſt que dathan
⁊ abirō viuos abſorberi fecit. hec ē que
egiptū tot plagis ꝑcuſſit. et pharaonē
cum toto exercitu ſuo in mari ſubmer
ſit. hec ē que tāta mirabilia in deſerto
exercuit. et omnes populos chananeo
rum occidit. Vnde dicebat ei quidam
leproſus. Mathei. octauo. Domine ſi
vis potes me mundare. ¶ Cum igit᷑
tanta ſit voluntas diuina: quis eſt qui
eſt qui eam non timeat: quis eſt qui i
ram eius qua vniuerſa cōtremiſcet cre
atura: non expaueſcat: quis eſt qui ſe
a malis non retrahat: q̄ eam toto poſſe
adimplere non ſtudeat. Nā dicit᷑ in lu.
Seruꝰ qui ſcit voluntatē domini ſui.
et nō facit pla. va. multis. et Mathei.
vij. dicitur. Omnis qui facit volūtatē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

patris mei qui in celis eſt. ipſe meꝰ fr̄
ſoror et mater eſt. Vis ergo eſſe filius
dei ſtudeas facē voluntatē eius. Nam
et ipſe vnigeītus dicit in Jo. Nō veni
facere voluntatē m. ſed vo. eius q̄ miſit
me Sʒ q̄res q̄ eſt voluntas dei? Notifi
cat eam Aplūs in ūbo iam dicto. Volū/
tas inq̄t dei eſt ſanctificacō v. q̄ſi dicēt.
Hec voluntas dei eſt q̄ a vobis requit
vt ſancti ſitis. Unde ſepe in leuitico dr̄
Sancti eſtote q2 ego ſcūs ſum. Nam dr̄
in Eccl. Que eſt cōicatio ſcī homīs ad
canē. et Aplūs dicit. Que eſt cōuencio
xp̄i ad belial. et q̄ ps fidelis cū infideli
et ps veritatis cū manifeſta fallacia?
Si igit̄ dn̄s nr̄ eſt ſcūs. ergo ſeruiciū
requirit ſanctū. mūdū ſeruiciū et niti/
dum famulatū. ¶ Nō ergo ꝙ ſanctifi/
cacio nrā debet eſſe timoroſa. p mentis
humilitatē. Nam oīs boni radicale pri
cipium. et ad bonū p̄patiuū eſt timor
cordis. ꝓpter qd̄ dicit̄ in Eccl. ꝙ eſt
pricipium ſapiē. qm̄ timor dm̄ expellit
peccatū. et qui in peccato eſt nō poterit
ſanctificari. Unde dr̄ ſcdo Cor. vij. Mū
dantes nos ab oī inq̄namento carnis ⁊
ſpūs pficientes ſanctificacōez in timorē
dei. Nam dn̄s dt Eccl. xxiiij. In ciui/
tate ſcīficata ſilr̄ requieui. et Yſa. ſilr̄ dt.
Sup quē requieſcet ſpūs meꝰ niſi ſup
humi. et quie. et tre. ſermones meos.
Scdo debet eſſe doloroſa p gemebundā
cōfeſſionē. cōfeſſio enī q̄ſi nulla eſt repu
tanda et p nichilo niſi ſit doloroſa et ge
mebūda. vt ſaltē in corde ſit lacrīa. Vn̄
talibus ſic cōfitētibus dr̄. i. Cor. Ablu
ti eſtis et ſcīficati. Tercō debet eſſe rcā
p intencōnem. Nam ſicut dt Ambroſiꝰ
Intencio tua opi tuo nomen iponit.

q2 ſi intencio tua bona et bonum eſt qd̄
facis. Si aūt mala: ecōuerſo. Unde dr̄
Eccl. ij. Qui timent deū p̄pant corda
ſua et in cōſpectu illiꝰ ſcīficabunt aīas
ſuas. Ille in cōſpcū dei dr̄ aliq̄d facere.
qui habet rectā intencōnem. ſed ad hoc
vt intencō recta ſit. duo ſūt neceſſaria.
ſicut dicit Boeciꝰ. p̄mū vt bonū bn̄ ve
lit hō. Nam oportet vt illud qd̄ q̄s ītēdit
in ſe bonū ſit. q2 ſi in ſe malū eſſet. nlla
intencio illud bonū efficēt. Nam ſi nō
bonū aut nō bene velit hō intencō dicē
da nō eſt. et ideo ꝗuis hētici deo ſeruiē
intendant: q2 tn̄ nō pie ſed ptinacit̄ in
credendis errant. ideo intencio eos nō
liberat ſed ptinacia cōdemnat. Vn̄ ergo
ſi intencō bona ſit: neceſſarium eſt eſſe
bonū qd̄ homo intendit. ¶ Scdm qd̄
ad bonā intencōnem requirit̄. eſt vt hō
illud bonū qd̄ intencōne portat: ex caī
tate illud faciat. Nulla enī intencio opꝰ
meritoriū facit ſi caritas deſit Vn̄ Ber.
ꝙ ad rectā intencōez requirit̄ vt ſit rcī
tudo ī intencōne et caītas ī motiō prīci
pio. Q̄rto ſcīficacio dēt eſſe diuturna p
finalez cōtinuacōez. nichil enī pdeſt bn̄
īchoare. bn̄ cōtinuare ſiue bonū mediū
ponē. n̄ adderet̄ bn̄ finire. q2 oīs laus
rei depēdet a fine. q2 cuiꝰ finis bonꝰ ē.
ipm eſt bonū. et cuiꝰ finis ē malꝰ ipm
eſt malū Quis eñ bonꝰ viator pgeret ſi
añ finē vie ad ſedendū ſe ponēt nec ſur/
gendo viā pficēt. qd illi oīs p̄mꝰ labor
pficēt? totū inuanū laboraſſet. ſi ergo
p ſcītatem inchoaſti et p timorē et huī
litatē opatus es p rectā intencōnem et
ſcīficacōem cōtinuaſti: reſtat vt finias
p boni cōtinuacōnem. Vn̄ dr̄ in Pſal.
Domū tuā dn̄e decet ſcī. in lon. die. &c.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

¶Item

LEuātes oculos neminē viderūt n̄
ſolum iheſum Mathei.xvij. Officium
hoīs ē oculos ad celū leuare. et ſolum q̄
ſūt eťna videre. nā īter aīalia ſolus hō
rectus īcedit. ꝑ hoc ſibi notū ſit habita
culū ſuū. vn̄ Sapiēs dicit. ꝙ ꝓpť aſpi
ciēda celeſtia fcūs ſit homo rectꝰ. ſurſū
habēs oculos ad intuēd̄ deū. De hoc eť
quidā poeta ait. Pronaqꝫ cum ſpectēt
aīalia cetera terrā. Os hoī ſublime de/
dit celumqꝫ videre. Juſſit. et erectos
ad ſidera tollere vultus. Turpe igitur
valde eſt vt corpus terreū ūſus celū ſe
eleuat. ⁊ celeſtis aīmꝰ ad amādo ī rena
ſe īclinet. nā de elephāte dr̄. ꝙ dū infir
mať. q̄ndā herbā querit et īuenit. ⁊ an̄
ꝙ̄ ipſam comedat eā ad celū leuat. ⁊ ſuo
modo a deo poſtulat vt ſibi ſalubris ex
iſtat. qđ ergo aīmal ťreū facit homo fa
cere tardabit? In oībus ergo q̄ dicimꝰ
vel cogitamꝰ. q̄ agimus oculos ad deū
leuare debemus vn̄ eiꝰ auxiliū īpetre
mus. Sed de hoc q̄re ſupius ī p̄ma do
mīca de aduētu. ¶In verbis ergo p̄/
miſſis deſcribiť ſtatꝰ cōtemplatiui ꝑ
fectio: q̄ntū ad tria. p̄mo quātū ad de/
bitā vigilanciā mentis. ſecundo quātū
ad ꝑfcām mundiciā cordis. tercio vero
quātū ad plenā ītelligenciā veritatis.
Nā diuina cōtēplacō īiciať ꝑ mētis vi/
gilanciā. ꝓmoueť ꝑ cordis mūdiciā. ⁊
cōſumať ꝑ puritatis ītelligenciā. Noť
ergo debita mētis vigilācia cū dť. leuā
tes oculos. noť ꝑfcā mūdicia cordis cū
addit. neīem viderūt. noť ťcio pleā in
telligēcia veitatis cū ſubdit. n̄ ſolū ihe
ſū. Ille eī ſolū iheſū videt et aſpicit qui
totū mūdum ꝑfcē cōtēnit. ⁊ in rebus
oībus iheſū q̄rit. vn̄ ⁊ angelus dicebat
mulīēibus. Scio ꝙ iheſū q̄ritis naſare
nū. q̄ ergo iheſū vult videre dēt oculos
a ťrenis auťē ⁊ ad ſolū deū oculos ī celū
leuare Nōndū ē ergo ꝙ ad ꝑfcām vigi
lanciā mētis req̄rūť maxīe tria. ſcilicꝫ
timor ſtupor et amor. vt timor ſit in i/
raſcibili. ſtupor in racōnali. ⁊ amor in
cōcupiſcibili. Eſt igiť p̄mo ꝑ timorem
oculus eleuādus ad cognoſcend̄ ꝓpriū
defcm. ad cognoſcendū adūſariū inimi
cū. ⁊ ad cognoſcendū dīnū iudiciū. Di
co ꝙ p̄mo debet homo oculos eleuaē ad
cognoſcēdū ꝓpriū defcm. nam ſic phi/
loſophus ait. Sūma philoſophia ē ve/
ra cognicō hoīs de ſeipſo. O q̄ ſe bn̄ cog
noſcēt ⁊ vilitatē ſuā in ortu ī ꝓgreſſu
⁊ in egreſſu attēderet. mūdū et ſeipſū
deſpiceret. peccatū abhorrēt. et ad ſolū
iheſū oculos eleuaret. et ꝓpť hoc diciť
Jē. iij. leua oculos tuos ī ēcuitu ⁊ vide
vbi nūc ꝓſtrata ſis Scđo debet hō ocu
los eleuare ad cognoſcēd̄ inſtantē dia
bolū. Nā q2 fortis. q2 malicōſus. quia
eciā ſollicitus ē offendē. n̄ quis eū dili
genť adūtat. ⁊ ad eius aſtucias oculos
mentis habeat. neceſſe eſt vt hō in ma
lū ruat. vnde de hoc poteſt exponi illđ
qđ dr̄ Geñ. xxxiij. Eleuās oculos Ja
cob vidit Eſau venientē ⁊c̄. Quid per
iacob n̄ vir iuſtꝰ? quid ꝑ eſau niſi dya
bolus? eleuat ergo vir iuſtꝰ oculos dū
ipſū aduerſarium ſupat. Attēdit ne ſe
ducere valeat. nā ſicut Gre. dicit. Mi
nus iacula feriunt q̄ p̄uidentur ⁊ nos
tolerabilius mūdi mala ſuſcipimus ſi
contra hec ꝑ prouidenciā diuinā mune
amur. Dū eīm q̄s incaute ꝑcutiť forci/
us vulnerať. vnde non a ſapiēte arma

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

deponūt. ꝙ diu bellū inſtat inſpicitur
Nom enim eſt de victoria gloriandum
niſi prius veniatur ad portum ſiue tri
umphum. Ambroſius. lauda nauigan
tis felicitatem ſed id cum peruenit ad
portum. lauda ducem ſed nō niſi cum
ꝑuentū eſt ad triūphū Tercō debet hō
oculos leuare ad diuinum iudiciū cog
noſcendū. qd valde eſt formidabile. Nō
ne illū cōſideras ſtultū eē q nō cōſidrāt
arcū cōtra ſe tenſū. nec cuāt adūtē gla/
diū cōtra ſe euaginatū. nec videt ſecuris
ictū ad eius pedes cicig apponēdū. Nō
talis dauid q dñe ſine gladiū auertit.
ipſūqꝫ ꝑcibus declinauit. i. paꝛ. xxi.
Eleuans oculos ſuos dauid vidit ange
lū ſtātē int celū et terrā tenentē gladiū
euaginatū Et ſeqt quō dñū orauit. et
gladium dñe iracūdie a ſe amouit
¶Scdꝫ qd reqrit ad ꝑfcām vigilāciā mē
tis ē ſtupor. id eſt admiracio. Quis enī
ſtuporē id ē admiracōem mētis euadet
ſi illā celeſtē curiā ī ſuo capite et ī ſuis
mēbris attēdeit. Sūt ergo eleuādi ocu
li vt videamꝰ xp̄i potenciā deiformē vt
videamꝰ ſcōrū multitudinē vniformē.
et vt videaꝰ illius curie pulcritudinē
multiformē. O quis nō ſtupeat. quis
nō mēte deficiat. ſi videat hoīeꝫ potēci
ā dīnā hrē. ſi videat tantā multitudīeꝫ
vnū eſſe. ꝛ ſi videat multiformē pulcri
tudinem illiꝰ celeſtis curie non deſſet.
Dico ergo ꝙ ſunt oculi eleuandi ad vi
dendū hoīs potenciā deiformē. Quis
non miretur dum videat hominem ex
noſtra natura aſſumptū. ſic exaltatū.
ſic in potēcia ſublimatum vt poſſit di/
ci omniū naturarū principium. Nam
credimus ꝙ ille homo omīa creauit ō/
nia in mundo diſpoſuit. et ꝙ nichil eſt
qd non poſſit. Vñ ergo ſi iſta attendiꝰ
in ſtuporem adducimur et fratrem no
ſtrum. immo deū noſtrū in atrio adoā
mus. Et hoc ſignatū eſt Joſue. v. vbi
dicitur. ꝙ dum eſſet in agro vrbis ihe/
richo. id eſt in mundo: leuauit oculos
ſuos. ꝛ vidit virū vnū id eſt xp̄m cōtra
ſe ſtantē. euaginatū tenentem gladiū.
et perexit ad eum et ait. nr̄ es an adū/
ſariorū. cui ille reſpondit. princeps ſū
exercitus domini. ꝛ ſtatim ſequit quō
Joſue adorauit eum pronus in terrā.
Secūdo ſunt oculi eleuandi ad vidēdū
ſanctorū multitudinē vniformē. ſic enī
habet in Job. Nō eſt numerus militū
eius Vñ dictū eſt Abrahe Geñ. Suſpi
ce celū numerā ſtellas ſi potes. i. ſcōs qſi
dicēt numerāri non pñt. qꝛ ei ſoli noti
ſūt ꝑs. Qui numerāt multitudinē ſtella
rū ꝛc. et licet tot ſint ī ꝑſonis. cōſtat ꝙ
adeo vnū ſint. vt qcqd vult vnꝰ oēs ve
lint. O diuſitas vna et vnitas tam varia
qd mirū ſi iſtis cōſideratis in ſtuporē
adducat aīa. Et de hoc pt exponi illd
Pſa. xl. leua in circuitu oculos tuos ꝛ
vide. oēs iſti. ſupple tam multi cōgre/
gati ſūt. id eſt tanti. Confundant ergo
mūdi ſupbi. qꝛ ſūt n̄ duo ſoli hoīes di/
uiſi. ꝛ longe maior ē vnitas int piſces
et aues ꝙ int hoīes. Nam aues rapacīſ
ſime q in capiendo ſūt valde ſeue: aues
tamen ſue ſpeciei ſocias. nec īuadunt.
nec comedunt ¶Tercō ſunt oculi ele/
uandi vt videamus ſanctorum pulchri
tudinem multiformem. Nam licet ſanc
ti ſic ſint in voluntate vniti. in pulchri
tudine tamen ſunt varij et diſtincti.
Vnde Apoſtolꝰ dicit. ꝙ ſtella differt a

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſtella in claritate. et Dn̄s in Jo. dicit.
In domo prīs mei mãſiones multe ſūt
Domus em̄ eſt vna. ſed hē̄t loca varia.
q2 glã ſanctorū eſt vna. ſed a diūſis plꝰ
vel minus ꝑticipata. et hoc ſignatū eſt
Numeri xxvi. vbi dr̄. ꝙ eleuãs oculos
balaã vidit iſrl̄ in tentoꝛijs cõmorantē
et aſſumta ꝑabola ait. Quã pulchꝛa ta
bernacula tua iacob. et tētoꝛia tua iſrl̄
Pulchꝛa dicit eſſe tabernacula. q2 ſicut
diūſa ſunt merita in via. ſic ſunt p̄mia
varia in prīa. ſed cū p̄miū ſit ſimplicit̄
vnū inꝑtibile indiuiſū. quō p̄t tam di
uerſimode poſſideri. ſed nō eſt diūſitas
huiꝰ ex ꝑte p̄mij. ſed ex ꝑte poſſidētis
rei. Nã vna et ſimplex eſt actio ſolis ꝑ
quã ſolū conſtrīgit᷑ et ſiccat᷑. ſed cera diſ
ſoluit᷑ et ī mollicieē vertit᷑. Itē ſi aurū
et ſtannū in eodē igne ponant᷑. ãbo vni
unt᷑ et ī ignēã ſpecieē cõuertunt᷑. Aurū
tn̄ relucet clariꝰ et longe clareſcit foꝛtiꝰ
Itē ſi quarcū et populū in eodꝫ igne po
ſueris. q̄uis vna ſit ī vtroqꝫ ignis actio
poſtꝙ̄ vtrūqꝫ inflammatū totalit̄ fuit̄
Magis tn̄ quarcꝰ ꝙ̄ populꝰ inardeſcit
et maioꝛē caloꝛē aſtantibꝰ tribuit Sic
et in ſcīs licet eodꝫ luīe illuſtrent᷑ et eodꝫ
igne totaliter incēdant᷑. ita ꝙ nichil ex
eis remaneat : pro capacitate tn̄ recipi
enciū et lumen et incendiū variantur.
Terciū qd̄ inducit mentis vigilanciã
eſt amoꝛ qui vtiqꝫ ſicut alia duo mouet
ad ĩa. ad Supplicandū. ad Pꝛedicandꝫ
et ad cõtemplandū. Ad depꝛecandū dei
admirabilem pietatē. Ad p̄dicandū eiꝰ
ſublimiſſimã veritatē. et ad cõtemplan
dū ipſius altiſſimã maieſtatē. Dico ꝙ
amoꝛ nr̄ p̄us monet ad dep̄candum dei
pietatē. Vn̄ ꝓpheta. Ad te dn̄e leuaui

animã meã deus meꝰ in te cõfido nō ꝛc̄.
Dicit᷑ tn̄ de publicano in luca. ꝙ nō au
debat oclōs ad ce. le. ſed a lõge ſtans ꝛc̄
et q2 hoc ex diuina reuerencia fecit ideo
exaudiri ꝓmeruit. Augꝰ. Facile mē
tur veniã. qui ſe ex reuerēcia ſubtrahit
ab altaī vel loco altioꝛi. Scdō amoꝛ mo
net ad p̄dicandū euangelicã veritatem
Vnde Dn̄s dicit Aplīs. Jo. iiij. leuate
oculos vrōs et videte regiones qm̄ albe
ſūt ad meſſem. Regiões ad meſſem albe
ſunt aīe diſpoſite vt cõuertant᷑ ꝑ p̄dica
cõnem. Tercio Amoꝛ monet ad cõtem
plandꝫ dīnam maieſtatē. vt eã attrahat
et inclinet Vnde in figura dr̄ de Beth
ſamitis. i. Regū. v. ꝙ eleuantes oclōs
viderūt archam dei et gauiſi ſunt. Nã
Bethſamita dicit᷑ illuīnatoꝛ vel mens
illuīata. ſed Archa ſignat maieſtatē di
uinã. Dum ergo mentes illuīnate ad
cõtemplanda celeſtia illuſtrantur. dum
diuinã maieſtatē. ſapienciã. potenciã.
et beniuolenciã cõtemplantur : gaudio
admirabili et ſūma iocūditate replent᷑
Si ergo iſtis iam dictis modis oculos
eleuaueritis : obtinebitis a deo oīe qd̄
petitis. ſed illi diuiti epuloni. de quo
luce. xvi. dicit᷑. Nichil oīno ꝓfuit ꝙ ad
ſtatum beatoꝛū oculos leuauit. Vnde
nec vnã guttã aque obtinē potuit quã
popoſcit. Nunc ergo ſunt oculi ad celū
leuandi. id eſt ad iheſū. nūc ſolum tp̄s
eſt ad miſericoꝛdiã impetrandã. quia ī
inferno nulla miſericoꝛdia poteſt inue
niri. Sequit᷑. Neminem viderunt niſi
ſolum iheſum. quid em̄ eſt ſolum iheſū
videre. niſi ad tempoꝛalia omīa oculos
claudere. et ad ſola celeſtia aperire. O
ꝙ̄ beati ꝙ̄ felices ſunt futuri qui ſolum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

dn̄m reſpiciūt redemtorē Nam de pau
lo dicitur Actuum . duodecio . ꝙ aptis
oculis nichil videbat Vanū et ſtultū ꝛ
obnoxiū eſt aīe tēporalia vidē. Bern̄.
Nō licet videre qđ nō licet cōcupiſcē. ſi
eīn Eua pomū vetitū nō aſpexiſſet nō
concupiuiſſet. et ſi Dina iacob filia ad
videndū vana non iuiſſet. corrupta ab
hoīe non fuiſſet. Unde dicebat ꝓpheta
Auerte oculos m. ne vide. vanitatem.
Rogemus ꝛc.

Dō. iij.

Ambulate in dilcōe Ephe. vi. Si
cut manifeſtum ex ſermōe q̄ de caritate
in dn̄ica quīquageſiē eſt fcūs. dilcōnis
via oīm viarū dei eſt ſingulais ꝛ ſūma
Quid eīn eſt homo dilcōe nudatus? ni
ſi carbo extinctꝰ. ignis pulchritudine
ſpoliatus Vide q̄ntum ſplendeat ferrū
ignis decoē veſtitū. ſed obſcurū fit atqꝫ
terreū ſi fuerit igne nudatū Cū ergo di
lectio ſit ignis purificans aīam. q̄ntū
eā eſtīas tetrā eſſe ſi ab amoē fueīt ſpo
liata. Quod eīn eſt corpus humanū tā
pulchrum ex vite preſencia. ſi vita fue
rit ab eo ſubtracta. vn̄ dicit̄. Scio aīa
mea q2 amor eſt vita tua Iſta ergo cōſi
derans btūs Apꝰ eccleſiā cōmonē non
ceſſat vt p viā dilectionis īcedat. vn̄ in
v̄bo p̄miſſo duo pn̄cipalit̄ facit. Nā p̄/
mo monet ad beatorū ꝓfcm vel ꝓfectio
nē. ſecūdo dat ꝓficiendi modū. nō eīn
ꝓficere poteſt q̄ debitū modū nō habet
vn̄ ſi vis ī bono ꝓficē debitū modū tene
Notatur ergo ꝓfectus cū dicitur. am/
bulate. notatur ſecūdo debitus modus
cū additur. in dilectione. Dicit ergo ā
bulate. Nota ergo ꝙ via noſtra ſiue pe
nitēcia debet eſſe doloroſa. debet eē pu

doroſa. debet eſſe amoroſa. et debet eē
laborioſa. vt ſit dolor in corde. pudor ī
facie. labor in ope. amor in affcōe. dico
ꝙ nrā pn̄ia que debet eē via nrā : vt ſi
cut nūꝙ̄ nobis deē culpa. nūquā deſit
nobis et pn̄ia : debet eē doloroſa. mul/
ta amaītudiē cordis pleā. Si eīn dolet
hō ſi ſuū offēdit aīcū. ſi cōſanguineū ſi
ꝯtrenū dn̄m. cogita q̄ntū ſit dolēdū dū ſū
mū aīcū. ſūme nobis bn̄ficū. a quo no/
bis eſt oē bonū ſūmū prēm ꝛ piū. ſum
mū dn̄m ac redēptorē benigniſſimū tā
tis īiuriȷ̄s. tātiſqꝫ īobediēcȷ̄s ꝓuocaſ/
ti. In hꝰ ſignū filȷ̄ iſrł intraturi ter/
rā ꝓmiſſiōis ī deſertū trāſierīt p mare
rubrū. vt p maē notes amarititudinē
pn̄ie. ſed p ruborē maīs magnitudinē
amoris. q2 dolor debet ꝓcedē ex amore
Vn̄ de hoc amoē loquēs moyſes ī cāti.
ita ait. filȷ̄ iſrł ambulauerūt p ſiccū ī
medio eiꝰ Et nōbilit̄ valde p maē nōt̄
ſtatꝰ pn̄ie. q2 q̄uis mare ſit valde ama
rū et ꝑicloſū. nichil tn̄ retinet ſordidū
ꝛ īmūdū. ſed oīa ꝓicit extra ſuū alueū
Sic ꝛ pn̄ia videt̄ amā. ſed p eā ꝓiciūt̄
oīa ſordida ꝛ remanet aīa tota mūda.
Vn̄ v̄bū peītētis debet illud eſſe Eccł
xxiiij. In fluctibus amoīs ambulaui.
Scdō pn̄ia nrā dēt eē pudoroſa vt do/
lor ſit nō ſolū in corde. ſed pudor in fa/
cie et in ore. facile eīn meret̄ veniā qui
magnā habet de peccato v̄ecūdiā. ꝛ mi
nor debet hoī tali īponi pn̄ia. verecun
dia ꝓ pccō eſt magna pn̄ia. ꝛ maxīe eſt
dīne iācūdie placatīa. Exēplū de acab
de quo dr̄ iij. Regū. xxi. vbi habes ꝙ v̄
ba ꝓphecie ſcidit veſtimenta ſua. quod
ſignat cordis amaritudinem ꝛ operuit
cilicio carnem ſuam. que opercio in eo

ſignificauit aſperam ſatiſfactionem. et
ambulauit demiſſo capite. in quo oñt
verecundiã et ruborẽ. et ꝓpterea dñs
retractauit ſniãz cõtra eum latam. qꝛ
ſicut dicit Ambro. Nouit dñs retractarẽ
ſniãz. ſi tu noueris emendare delictũ.
Tercio nrã pñia dꝫ eſſe laborioſa. vt
dulcedo culpe purget aſperitate pene.
qꝛ cõtraria cõtrarijs curant. Dũ ergo
aſperitas pene penitẽti imponit. culpe
ſuauitas remouet. Non tñ dico. ꝙ via
pcti ſit dulcis. ſed apparet ipis impijs
eſſe ſuauis. ꝗuis in veritate ſit valde
difficilis et multũ plena anxietatis.
Vñ dicturi ſũt in inferno. illd Sap. v
Ambulauimꝰ vias difficiles viã autẽ
dñi ignorauimꝰ. Dꝫ ergo hõi penitẽti
Mich. vi. Indicabo tibi homo qd ſit bo
nũ et qd dñs reqrat a te. vtiqꝫ facẽ miſe
ricordiã cũ ꝓximo. et iudiciũ. ſcꝫ de te
ipſo. et ſollicite ambulare cum deo tuo.
Jlle ſollicite ãbulat. qui non recidiuat
ſed in pñia pſeuerat. Quarto pñia dꝫ
eſſe amoroſa nõ enim aſperitas portari
poſſet. nec eciã meritoria eſſet ni amor
adeſſet. qui amaritudinem lenigaret.
Nichil enĩ eſt amãti difficile vel graue.
ſed omñe onus leue. dicit Ber. Eſt ergo
amoris via plana ꝛ ſecura et cõpẽdioſa
eſt ergo amor ſicut currus. qui licet in
ſe ſit valde grauis. cũ curru tñ multa
ferri pñt. q̃ ſine ipſo nõ pñt. eſt igitur
currus onus alleuians non grauans.
Nam et aues grauiores ſunt cũ pẽnis
ꝙ ſint abſqꝫ eis. et tñ ſi pẽnis careant
nullo mõ ſe in altum leuãt. eo ꝙ pẽne
ſunt onus alleuians. et ꝓpter hoc bene
dr Deut. x. Ecce nũc iſrahel quid dñs
deus tuus requirit a te. niſi vt timeas
dñm deũ tuũ. et ambules in vijs eius.
et ꝓpter hoc bñ addit In dilectione.
¶ Circa dilectionẽ maxime attendẽda
ſunt duo. Primo. qs ſit dilcõis modus
Scdo. quis ſit dilcõnis fructus. Nam
ꝑ modũ in diligendo dirigimur. ſed per
fructũ ad dilectionẽ trahimur. Eſt aũt
conſiderare duplicẽ diligendi modum.
Unũ quantũ ad ꝓximũ. et aliũ quan
tum ad deum. Nõ ergo ꝙ licet modus
diligendi deũ ſit eum diligẽ ſine modo
ſcdm Bern. Poſſumus tamen dicere.
ꝙ talis dilectio debet eſſe integra. dꝫ
eſſe ſumma. debet eſſe operoſa. et debet
eſſe ꝑpetua et eterna. Ut ſic diligatur
deus toto corde ſiue integre. vt nulla
interpoſitio ſit in mente. vel in ipſo a
more. Quomodo non toto corde illum
amabis. qui ſe totum tibi dedit. et ſe to
tum eciam ꝓ te dedit. Sic enĩ ipſe to
tum tibi dedit et totam animã dona
uit. ergo ſi eum toto corde. et tota aĩma
nõ diligis ingratus exiſtis. nec diuina
beneficia recognoſcis. et ꝓpter hoc cuili
bet precipit in Matheo. Diliges dñm
deũ tuũ ꝛc. Quid eſt diligẽ toto corde.
niſi ex toto ĩtellectu ſine errore. Quid
eſt ex tota mente niſi ex tota memoria
ſine obliuione. Quid eſt ex tota anima
niſi ex tota volũtate ſine cõtradictione
Quid ex omĩbus viribus niſi in omni
oꝑe nrõ. Unde Bernãdꝰ. Si totum me
debeo ꝓ me facto. quid addam ꝓ me re
fecto. nec enĩ tam facile refectꝰ ꝙ factus
Si quid in faciendo dixit et facta ſunt
ſed in reficiendo et dixit multa. et fecit
mira. et ꝑtulit dura et indigna. Quid
ergo retribuã ait dño ꝓ omnibus q̃ retri
buit m. Nam in primo oꝑe michi dedit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

me in ſcd'o dum ſe dedit m̃ me reddidit
me ergo totũ et ꝓ me debeo. q̃d ergo ei
reddam ꝓ ſe. Nam et ſi milies me repẽ/
dere poſſem q̃d ſũ ego ad deũ? ¶ Scd'o
dĩna dilectio debet eſſe ſũma. vt nichil
ei in dilectione preponat᷑. ꝑimmo vt oĩa
bõ minꝰ eo ament᷑. vt ipſe amet᷑ ꝓpter
ſeipſũ. et oĩa alia ꝓpter ipſm. Vñ Sa/
piens loquẽs de ſapiã increata Sapiẽ
vij. ita ait. Sup̃ ſalutẽ et ſpem dilexi
eam et diuicias nichil eſſe dixi in cõpa
cõne illius ⁊c̃. Can. vlt. Si dederit hõ
totã ſubſtanciã domꝰ ſue ꝓ dilcõne ⁊c̃.
Et ſaluator dicit Math. x. Qui amat
patrẽ et matrẽ plꝰ q̃ me. nõ eſt me dig
nus ⁊c̃. Bern̄. Vide quõ ſine mõ deꝰ a
nobis amari inuitat᷑. nam prior ipſe di
lexit nos et gratis dilexit nos tãtillos
et tales. Dilectio ergo nrã que tẽdit in
deum. debet tendere ĩ immenſũ. nam et
immenſus eſt ipſe deꝰ. Quõ ergo amor
nr̃ debet eſſe finitus ſi eſt ipſe q̃ diligit᷑
infinitus. Amat inq̃t nos immenſitas
amat et̃nitas. amat ſupemĩnẽs caritas
Amat deus cuiꝰ magnitudĩs non eſt fi
nis. cuiꝰ ſapiẽ nõ eſt numerꝰ. et nos vi
cem amoris ei rependimꝰ cũ meſura. et
ſubdit. Diligã te deus meꝰ ꝓ dono tuo
et mõ et minꝰ vtiq3 iuſto. ſed nõ minꝰ
poſſe meo. Vñ ſi quãtũ debeo nõ poſſũ
nõ tñ poſſũ vltra q̃ poſſum. ¶ Tercĩo
ipſa dilectio dĩna debet eſſe operoſa et
fructibus plena. Ad q̃d eñ arbor terrã
occupat ſi nullo tp̃e fructificat? Ad q̃d
eñ vitis eſt ſine fructu niſi abſciſa igni
tradat᷑ in pabulum? Non credat ſe deũ
diligere qui rẽnuit bona facere. nam vt
Gregꝰ ait. Probatio dilcõnis eſt exhi/
bitio op̃is. Unde p̃ma Jo. p̃mo. Quia

ſi quis dicit q2 ego diligo deum et man
data eius non cuſtodit mendax eſt. Vñ
dñs ait Jo. xiiij. Si diligitis me man/
data mea ſeruate. qui eñ habet mãdata
mea et ſeruat ea ille eſt qui diligit me.
Unde Gregꝰ ait de dilcõne dei q̃ mẽs
lingua et opus requirat᷑. quaſi diceret
Si libenter cogitas de deo. ſi libenter
loqueis et alios loquẽtes libent᷑ audis
ſi opari bona opa nõ deſinis. vtiq3 deũ
diligis. ergo a cõtrarijs. Si diuina co/
gitacõne nõ paſceis. ſi de deo nõ loq̃ris
ſi nõ de deo libenter alios loquẽtes au/
dis. ſi opa bona rẽnuis. deũ nõ diligis.
ſed filius damnacõnis exiſtis. Gregꝰ.
Amor dei nõ eſt ocioſus opat᷑ eñ mag/
na ſi eſt. ſi autẽ opari rẽnuit amor non
eſt. quõ poteſt eſſe vt ignis in lignis nõ
ardeat? quõ poteſt homo ignẽ in ſinu
abſcondere ut veſtimenta nõ ardeant?
¶ Quarto. dilectio dĩna debet eſſe con
tinua et et̃na. nullo loco. nullo actu cõ/
trario. nullo tp̃e intrupta. Vñ ſcribit᷑
ꝓũ. xviij. Omni tp̃e diligit q̃ amicꝰ ẽ
et frater ⁊c̃. et ꝓpterea Apoſtolus. hoc
amore accẽſus dicebat Rõ. viij. Quis
nos ſepabit a caritate xp̃i ⁊c̃ que ſequũ
tur. ¶ Sequit᷑ videre quis ſit modus
diligendi ꝑrimũ. Et ſciendum eſt. q̃
modus eſt multiplex. ſcz vt ſit ſp̃ualis
vt ſit legalis. vt ſit liberalis. et vt ſit
p̃cordialis. Nam debet eſſe ſp̃ualis. vt
nulla ſit in eo carnalitas. et legalis. vt
nulla ſit in eo doloſitas. liberalis. vt
nulla in eo ſit cupiditas. et p̃cordialis
vt nulla ſit in eo tepiditas. Amor ꝑri/
mi erit ſp̃ualis et ꝓpter deum tñ. et ſic
in ꝑrimo ames naturam. odias culpã
Prouͣbio. xxvij. Meliora ſunt vulnera

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

diligentis. q̄ fraudulenta odientis oſcu
la Augg. Sic diligendi ſunt hoīnes vt
nō eorū diligantur errores. q2 aliud eſt
amare qd̄ facti ſūt. aliud eſt odiſſe qd̄ fa
ciunt. Unde Eccl. xxx. Qui diligit fi
liū aſſiduat illi flagella. et q̄ parcit virgis
odit filiū. Scd̄o amor dēt eſſe legalis
vt nullo mō doloſus ſit. ſed ſic diligat in/
tus vt oſt̄ foris Eccle. xvij. Dilige px
imū et fide cōiunge cū illo. vt ſit ſcd̄m
Aplm̄. Dilcō ſine ſimulacōe. cōtra eos
q̄ pacē cū amico ſuo loquūt̄. ſed occulte
ponūt ei inſidias. pp̄t qd̄ dr̄. i. Jo. iij
Non diligamꝰ v̄bo neqꝫ lingua ſed ope
et veritate. Tercō debet eſſe liberalis.
vt n̄ diligat hō fortunā ſed amici pſonā
Nam q̄ intuitu fortune diligit. fortuna
ſi ceſſauerit eū odit. Unde dr̄ luce vi. Si
diligitis eos q̄ vos diligūt quā mercedē
habebitis. nōne publicani hoc faciunt.
Quarto dēt eſſe p̄cordialis. vt totis me
dullis cordis amet̄. vt nō ſit tepida ſed
intenſa. Unde Dn̄s dt Jo. xiiij. Hoc ē
p̄cep. m. vt di. inui. ſed quō ſicut inq̄t
di. vos. quaſi dicēt. Sicut ego p vobis
me tradidit in mortē. ſic et vos p fribꝰ
debetis aīas ponē. Sic igit̄ patet q̄s
ſit modus diligendi. ¶ Sequitur nūc
vidē quis ſit fructus dilectionis. Nam
fructus amois duplex exiſtit. Unus ī
via. alter in pr̄ia. Primꝰ fructus ē am
plexandꝰ. Scd̄s vero ē optimꝰ et deſi
derādus. Eſt aūt fructꝰ dilcōis in via
pcc̄i dimiſſio. boni cognicio. dīne legis
adimplecio. et deſideāte pacis adepcio.
Dico q̄ p̄mꝰ fructus eſt oīm peccatorū
dimiſſio. Unde de Magdalena. dr̄ luce
v. Dimittunt̄ ei pcc̄ā mul. qm̄ di. mul.
Nam et. ii q̄. Prou. dr̄. Uniuſa delicta
operit caritas. Scd̄s fructus eſt boni
ſummi cognicio Unde Jo. xiiij. Qui di
ligit me di. a prē meo. et ego di. eum.
et mani. ei meip̄m Eccle. iiij. Qui time
tis deū diligite illū et illuīabunt̄ corda
veſtra. Tercius fructus eſt dīne legis
adimplecio. Rōnos xiij. Plenitudo le
gis eſt dilcō. et q̄ diligit pximū legem
adimpleuit. et dn̄s Mathei. xxij. Dili
ges dn̄m deū tuū. et Sequit̄. Jn hijs
duobꝰ mādatis pēdet tota lex et pphē.
Quartus fructꝰ eſt pacis adepcio. pſ.
Pax multa di. legem tuā. et nō eſt illis
ſcandalū. ¶ Scd̄s fructus eſt in pr̄ia
et erit q̄druplex. ſcꝫ vite longitudo. bo
norum oīm magnitudo. glē altitudo et
p̄dictorū oīm plenitudo. Dico q̄ p̄mꝰ
fructus eſt vite longitudo. q̄ nunq̄ defi
ciet. Unde Qui mortē metuit illuc toto
poſſe feſtinet. Unde dr̄ in Deut. xxx.
Jpſe ē vita tua longitudo dierū tuorū
et p̄mittit̄ ibi. Diligas dn̄m deū tuum
atqꝫ obedias voci eius et illi adhereas
Scd̄s fructus erit bonorū oīm habun/
dancia. ibi em̄ nulla poterit eſſe indigē
cia. vbi erit bonorū oīm copia maxima
Tercius fructus eſt glē altitudo Und̄
Sapiē vi. O reges terre diligite ſapiē
ciam vt in ppetuū regnetis. pſ. Glori
abunt̄ in te omnes q̄ diligunt nomē t.
Quartus fructus eſt p̄dictorū omniū
et aliorū plenitudo. Unde Judicū v.
Qui diligunt te ſicut ſol in ortu ſuo ita
rutilabunt. Mirabilis ſplendor erit.
vbi erunt tot corpa ſicut ſol ſplendēcia.
et ſup omīa ſplendebit diuina eſſencia.
pp̄ter hoc dicit̄ Cor. Quā nec oculus
vidit. nec auris audiuit. nec in cor ho/
minis aſcendit. q̄ p̄parauit deus hijs qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

19

diligūt cū Ber. felix qui amat te. felici
or qui languet amorē. ſed feliciſſimus q̄
morit' pre amore. Ameniꝙ igit' fr̄es in
via vt in nobis perficiatur amor in pa
tria. Quod nobis p̄ſtare. ¶Item
Locutus eſt mutus luce xvi. Si
cut habet' ex euāgelio hodierno
et ex aliis ſacre ſcp̄ture locis. diabolus
facit hoīem cecū. ne que ſibi vidēda ſūt
videat. ſepe mutū ne cōfeſſioī intēdat.
ſepe ſurdū ne ūba ſue ſalutis ītelligat
et ſepe inſenſibilē quo ad tactū. ne ſibi
vtilia ſenciat. Vn̄ in euangelio hodier
no dicit' Cū eieciſſet ihūs demoniū lo
cutus eſt mutus. Nam ſcd̄m q̄ Grego
rius dicit. duobꝫ modis lingua peccaꝫ
Aut tacendo cum loqui debeamꝰ. ā lo
quēdo cū tacere p̄cipimur. Vn̄ dicitur
Eccl. iii. Tempꝰ loquēdi. tēpus tacē
di Poeta. Ne ſis linguoſus. nec in oī̄ni
famine mutus. Sed ſola ſtudeas vtili
tate loqui. ſepius autē vt Greg. dicit
loquendo q̄ tacendo peccamus. Vnde
ſapiens quidam. Raro nocet tacuiſſe.
ſed ſepe nocet eſſe locutū. Propt' hoc et
lingua quaſi monacha in quodam clau
ſtro ſituata eſt ꝓuidēte natuā ne facile
ꝓrumpat in verba. Vnde in verbo p̄
miſſo deſcribitur nobis demoniacꝰ q̄
tum ad duo Primo quātum ad ſtatum
culpe. Secūdo quantum ad ſtatuꝫ gra
cie. nam ſtatus culpe tangitur in tacē
do. ſed ſtatus grē ī loquēdo. Primo ta
cendo cordis ſui vulneā occultat. ſed po
ſtea loquēdo ipſa vulnera medico dete
gebat. Qui igit' prius mutus erat ꝑ
acōne diaboli. poſtea locutus eſt benefi
cio xp̄i. Notatur igitur ſtatus culpe.
cū dicit' mutus. ſed addit' ſtatus gracie

cium infertur locutus eſt. Nota ergo ge
neraliter circa loquelā in q̄ culpa p̄t eē
et grā. q2 loquitur deus. loquit' homo
iuſtus et loquitur homo malus. Verū
verba dei ſunt alta et ideo veneranda.
verba viri iuſti ſunt bona. et ideo faciē
da. ſed verba viri impii ſunt nociua et
mala. et ideo fugienda. Dico q̄ domi
nꝰ loquit' nobis primo verbo precepti
vt ea faciamus. Vnde Exo. xx. locutus
eſt dominꝰ ad moyſem cunctos ſermo
nes hos. Et ſequitur ibi de decem pre
ceptis decalogi. quorum tria ordinant
nos in deum. et ſeptem ad proximum
et iſta decem precepta quilibet racōne
vtens ſeruare tenet' nec ſeruari poſſūt
niſi ſciant'. Quilibet ergo homo ea ſer
uare tenet'. nec per negligenciam excu
ſat'. quilibet eī̄m tenet' dicē illud. i. Re.
iii. loquere domine q2 audit ſeruus tu
us. quaſi dicēt ſum tibi obedire ꝑatus
Vn̄ dicūt filii iſrl' Exo. xxiiii Omnia
ūba dei q̄ locutus ē faciemus. ſed hodie
p̄cepta dn̄ica receſſerūt ab aula. nec eſt
q̄ obſeruet ea. Vn̄ cōqueritur dn̄s ꝑ Je.
dicēs aīe. A ſeculo cōfregiſti iugū. ru
piſti vincula et dixiſti n̄ ſeruiā. Scd̄o
loqt' dn̄s verba iudicii vt timeamꝰ. vn̄
filii iſrl' timētes cōminacōnes dn̄i di
cebant moiſi Exo. xx. loquere tu nobis
nō loqt' nobis dn̄s ne forte moriamur q̄
bus moyſes ait. nolite timere. vt eī̄m ꝓ
baret vos venit deꝰ. ꝛ ut terror illiꝰ eēt
in vobis et nō peccaretis. Sꝫ q̄d eſt q̄d
loqt' ita terribile. certe q̄d loqt' ī fine oīm
meīta iudicabit. ꝛ cōtra malos illā irre
uocabilē ſnīaꝫ. dabit Ma. xxv. Ite ma
ledicti ꝛc̄. Vn̄ ipſe dt Yſaye. lxiii. Ego
qui loquor iuſticiam ꝛc̄. et dies vlcōis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

in corde meo. ãnus retributõis mee ve/
nit Unde pſ. Cũ accepero tpˢ ego iuſ-
iu. ¶ Tercõ loquitˀ deꝰ ũba ſolacij vt
ameꝰ. hec aũt verba loquitˀ dñs nũc ad
pniãz inuitãdo. nũc pccã dimittendo.
nũc graciã cõdonãdo. et nũc glãz ꝑmit
tẽdo. dr̃ ʒa. i. ꝙ ãgelus dei dixit: vſqꝫ
quo dñe nõ miſerebeis ihr̃lm̃. et ſequitˀ
ꝙ rñdit dñs angelo q̃ loquebatˀ in me
ũba bõ. ũba cõſolatoia et hoc maxĩe eĩt
in fine qñ audietˀ vox illa dulcis. Veĩte
bñdicti zc. pſ. Semel locutꝰ eſt ds duo
hec aud. qꝛ po. dei eſt. et ĩ do. m. qꝛ tu
red. v. iuxta o. ſua. Nam illa duo erũt
ibi. miſeĩcordia in indulgendo. et ptãs
in remunerãdo. et ꝑpĩ hoc dt pſ. Quã
dulcia fau. meis elo. t. ſup mel. o. meo.
¶ Scdo loquitˀ hõ iuſtus bõ verba. et
hec ſũt ũba ſe ꝑ cõfeſſionẽ accuſancia et
apoſtema peccatorũ qd in interioribus
latet ad exteiora trahẽcia. Et pauci ſũt
hodie in terra qui velint loqui hec ũba.
Unde Je. viij. Nemo qd bonũ eſt loqtˀ
nec eſt q̃ agat pniãz ſup pccõ ſuo dicẽs
q̃d feci. ¶ Nõ ergo ꝙ iuſtus loquitˀ ũba
anxietatis in corde. ũba veritatis ĩ ore
et ũba eq̃tatis in oꝑe. Nam bñ loquẽs
et bñ cõfitens debet hr̃e anxietatẽ cõtri
cõnis. veritatẽ cõfeſſionis. et eq̃tatẽ ſa/
tiſfactionis. Dico ꝙ vir iuſtus dẽt loq̃
de corde ũba doloꝛis et anxie cõtricõnis
tũ qꝛ deũ ſuũ et patrẽ benignũ offẽdit
tũ qꝛ tpˢ ſuũ tã vane cõſumpſit. tũ qꝛ
filiũ gehenne ſe fecit. et quantũ in ſe fu
it btã glã ſe ꝑuauit. et ꝑpĩ hoc dicebat
Job iiij. In pſona taliũ. Dimittã adũ
ſum me elo. m. in amari. a. m. dicã deo
no. me. cõ. Tunc hõ in amaritudiẽ loq̃
tur aĩe qñ de pccĩs ſuis corã deo cõteritˀ
et ꝑponit et cõfitetˀ; O quãto beacius
et glorioſius eſſet nunc corã deo dolere
ꝙ in die iudicij corã deo et corã toto mũ
do erubeſcẽ. Unde Yſa. xlij. q̃ſi ꝑpheta
de negligencia dolendi ſe arguens dicit
Tacui ſp. ſilui paciẽs fui. q̃ſi ꝑturiẽs
loquar. q̃ſi dicẽt. licet in pccĩs diu tacu
erim. nũc tactꝰ grã dei tamq̃ ꝑturiẽs
dolere diſpoſui. Scdo debet homo loqui
ũba vere cõfeſſionis. nam ꝑus eſt vt hõ
cõteratˀ et a culpa a do abſoluatˀ. tandẽ
reſtat vt ſacdoti cõfiteatˀ. vt ab eo abſo/
lutus oſtendatur. et vt aliq̃ ꝑs pene ei
virtute clauiũ dimittatˀ. Debet tamen
cõfeſſio eſſe non ſolum doloroſa et geme
bunda. ſed recta et vera nuda et apta.
Unde Yſa. xxiij. lingua balborũ velo/
citer loquetur et plane. Balbus fuit ꝙ
diu cõfiteri diſtulit. ſed velociter et pla
ne locutus fuit. dum omĩa peccata ſua
ſacerdoti aperuit. et ꝑpterea de tali dr̃
in Prou. Qui recta loquitˀ dirigetˀ. ſed
ſunt hodie multi qui de mundo optime
loqui ſciunt ſed in cõfeſſione balbuciũt
et neſcire ſe loqui fingunt. in quorũ ꝑ/
ſona Je. dicit. i. A A A dñe neſcio loq̃.
qꝛ puer ego ſum. O ꝙ magna ꝑũſitas.
et turpis abuſio ſcire loqui vana et bal
bum eſſe circa vtilia et neceſſaria bona
Tercio debet homo loqui verbum ſatiſ
factionis et debet ſatiſfactio eſſe iuſta
ſiue equa. quia ſi homo ſeipſum iuſte
punit. deus eum vltra nõ punit. iuxta
illud Apl̃i. i. Cor. xi. Si noſmetipſos
diiudicaremus non vtiqꝫ iudicaremur
a deo. et ꝑpter hoc dicitˀ in Pſalmo Si
vere vtiqꝫ iuſ. loqui. recte iu. filij hoĩm
Sunt tñ quidã qui volunt ſatiſfacere.
ſed non iuſte. qꝛ nolunt ſatiſfactionem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

aſſumere iuxta quātitatem culpe cum
tū ſcd̄m quātitatē delicti debeat eſſe et
plagarū modus ſic̄ in lege p̄cepit dn̄s
Sed cū certū ſit deū eſſe iuſtū ſine pu/
nicōne iuſta īpoſſibile ē remittere pec
catū. Reſtat ergo neceſſariū vt qui hic
ſcd̄m iuſticiā nō punit̄ in futuro acrig
punietur. qꝛ plus ſatiſfacit deo modi/
ca pena volūtaria nūc accepta ꝙ̄ in fu/
turo maxīa pena non volūtarie aſſūp
ta Unde in Pſa. ſcp̄tum ē Qui ābulat
in iuſticijs et loquit̄ veritatē iſte in ex
celſis habitabit ꝛ regē ī decore ſuo vide
bunt oculi eius ¶ Tercō loquit̄ homo
malus et nō loquit̄ niſi mala. nā aliqn̄
loquit̄ v̄ba malignitatis. aliqn̄ v̄ba do
loſitatis. ꝛ aliqn̄ v̄ba falſitatis loquūt̄
v̄ba malignitatis blaaſphemi. v̄ba do/
loſitatis loquūt̄ aſtuti. ſed v̄ba falſita/
tis loquūt̄ mendoſi Dico ꝙ v̄ba ꝑūſi
tatis ſiue malignitatis loquūt̄ ſuꝑbi ꝛ
blaſphemi. Vn̄ de talibꝫ dicit̄ in pſal.
Male locuti ſūt de deo. tales eīm ponūt
in celum os ſuum et lingua eorū trāſit
ī terra Tales eīm ſūt ſimiles freneticis
qui ſi poſſūt lacerāt dentibus illos qui
ꝓ viribus eos adiuuant Dicit̄ eīm de
ſcorpione. ꝙ blandit̄ facie homini quē
tamē ſi tetigerit homo cauda pungit.
venenū immittit et ſepe occidit. Unde
dn̄s in p̄s. de talibus cōquerit̄ dicens.
Michi quidē pacifice loq̄bant̄. et loquē
tes dolos cogitabant et ſequit̄ Induāt̄
cōfuſione et reuerencia qui maligna lo
quūt̄ ſuꝑ me Secūdo q̄dā loquūt̄ v̄ba
doloſitatis. ſimiles cani q̄ in abſcōdito
mordet et in manifeſto oꝑplaudit. p̄s.
Vana locuti ſūt vnuſquiſqꝫ ad ꝓximū
ſuū. labia do. ī cor. et cor. lo. ſūt. ſꝫ ſeq̄t̄
Diſꝑdat dn̄s vniūſa la. do. et lin. ma.
qui dixerūt la. n. a nobis. ſūt ꝛc̄. O
ꝙ̄ graue peccatum. ꝙ̄ deteſtandū: lin/
gua q̄ nobis data eſt ad ꝓximi ſolaciuꝫ
vti contra eū in dolū. tales eīm loquūt̄
pacē cum ꝓximo ſuo ſed mala in cordi
bus eorū. ſed dr̄ ī eod̄ p̄s. Da illis ſecū
dū oꝑa eorū et ſcd̄m neq̄. adinuen. ipo
rum Tercō q̄dam loquūt̄ v̄ba mēdoſa
quorū ad fallendū eſt tota cuă Nā ſecū/
dū Augꝰ Mendaciū ē falſa ſignificacō
vocis cū intencōne fallendi Vn̄ Ie. ix.
Vnuſq̄ſqꝫ cuſtodiat ſe a ꝓximo ſuo. et
in omni frē ſuo nō habeat fiduciam qꝛ
oīs frater ſuꝑplantans ſuꝑplantabit.
et oīs amicus fraudulenter incedit. et
vir frēm ſuū deridebit ꝛ veritatē nō lo
quet̄ et ſequit̄. docuerunt eīm linguā
ſuā loqui mendaciū. vt iniq̄ agerēt la
borauerunt. nūllo eī modo poteſt homo
melius cognoſci vnde ſit et quis ſit et
qualis in corde ſit ꝙ̄ ꝑ loquelā. Unde
dictū eſt petro. Nā et loquela tua maī
feſt. te fa. ſi eīm vt dn̄s dicit Ex habun
dancia cordis os loquit̄ ſequit̄ ꝙ qual̄
q̄ſqꝫ eſt in ore talis exiſtat ī corde. Vn̄
Qui eſt ex deo v̄ba dei audit et loquit̄
qui aūt de mūdo eſt. in hijs q̄ mūdi ſūt
omnis ſermo eius verſat̄ Vn̄ dr̄ Io iij
Qui de terra eſt de t̄ loqui. Diligamꝰ
igit̄ vel eligamus v̄ba dei optima. ꝛ ob
ſeruemus eius mandata et imitemur
verba ꝓximi bona cōſulencia et fugia
mus v̄ba peſtifera et nociua. qꝛ Apꝰ.
dicit Quia cōrrūpūt mores bonos col
loquia mala.

¶ In ſabbato añ letare.

Vade et amplius noli peccare ꝛc̄
Io. viij. Verbū ꝓpoſitū dirigitur illi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

mulieri depͣhenſe in adulterio. a dn̄o tn̄
abſolute. ī pſona aīe penitentis. cui ſal
uator p miām ſuā peccata remiſit.
Duo aūt cōcurrūt ad perfectam pmāz
q̄ dn̄s hijs verbis hortatur. Primū eſt
virtuoſa exercitacō in opibus iuſticie.
Unde dicit. vade. hoc eſt in opibus vir
tutis te exerce. Rō. vi. Sicut exhibui/
ſtis mēbra vrā ſeruire īmūdicie et pec
cato ⁊ iniq̄tati. ita nūc exhibete mēbra
vrā in ſanctificacōez iuſticie ſeruiē deo
quēadmodū eni pccōr totum ſe exhibuit
diabolo in culpā. ita penitēs ſe totū de
bet exhibere deo in iuſticiā. Scdm eſt
fuga atq̄ ppetua deteſtacō culpe ppē
qd̄ dicit. et iā āplius no. pec. Peniten/
cia eni vt dicit Greg. Eſt p̄terita mala
plangē. et plangenda iterū nō cōmitte
re Nā qui ſic alia deploāt vt alia cōmit
tat pmāz aut agē ignorat ā ſilāt. Deri
ſor nanq̄ et nō penitens verus eſt q̄ ſic
alia deplorat vt alia committat. ſimile
dixit xp̄c Jo. v. hoī curato. q̄. xxxviij.
annos habuit infirmitatem ſuā. Ecce ī
quit ſanus factus es. iā noli peccare ne
deterius tibi aliq̄d cōtingat. ſic igitͥ ſal/
uator in ūbo pposito penitētē exhorta
tur ad ūtutis exercitiū dicens. vade et
ad vitandū et cauendū pccm in perpe
tuū dicēs. et iā āplius no. p. ¶ Eſt aūt
peccatū cum ſūma cura et diligencia ca
uendū ppter. vij. defectus quos efficit
in aīa vel q̄ ex pccō ſequūtͥ. pma eī cor/
rūpit et deformat nām. pccōr eni incur
uat nālez rcītudinē. vi. pal. i. Peccaui
ſup numerū arene maris. et multipli
cate ſunt iniq̄tates mee ⁊ īcuruatus ſū
multo vinclō ferri dixit manaſſes. Pec
catū eneruat natuālem fortitudinē. ma
culat nālez pulchritudinē. ⁊ fedat dīnā
ymaginē. q̄ macula fuit tāte adheſiōis.
vt nō poſſet mūdari n̄ ſanguine redēto/
ris. Apoc. Dilexit nos et lauit nos a
pccīs nrīs ī ſanguiē ſuo. Obnubilat lu
men nāl' intelligencie Eccl' ij. Error et
tenebre pccōribꝫ cōcreate ſūt uer mirū
qꝛ aūtit a vero luīe. exīminat. et q̄ſi ad
nichilū redigit oēm ſanctitatē aīe Tre
v. Prēs nrī peccauerunt et non ſūt. vn
Augꝰ. Peccatū nichil eſt ⁊ nichil ſunt
hoīes cum peccāt. et iō aīa peccatrix et
pccm maxī erroris eſt iniciū. vt dicit
Anſelꝰ. de ſilitudinibus. Si hinc pcci
fetorē et inde inferni horrorē cernerē ci
tius p̄cipitarē me ī infernū. q̄ͣ immer
gerē me in pccm. Quia ergo pccm eſt
virus naturā inficiens et corrumpēs.
optimū eſt cōſiliū ſapientis Eccl'. xxi
quaſi a facie colubre fuge peccatum. O
aīa peccatrix cōſidera tuā deformitatē
et reūtere ad dn̄m. clama cū pſ. Miſerē
mei dn̄e qm̄ infirmꝰ ſū. et in alio pſal.
Ego dixi dn̄e miſerē mei ſana ani. me
qꝛ pecāui t. ¶ Scdo pccm perturbat
et inq̄etat cōſcienciā. non eſt tanta dele
ctacio in peccato q̄ non ſit maior mole/
ſtia. pturbacō et inq̄etacō ſequēs in cō
ſcīa. Impoſſibile eſt eni oīno effugē ſti
mulum et remorſum cōſcīe. et inde eſt
q̄ iſti peccatores querūt vana ſolacia.
q̄bus diſtrahūtͥ a cōſpectu ſui ipſius.
ne in ſemetipſos redeant. et ſibiipſis
horrori et timori quo n̄lla pena maior
eſt fiant. Yſaye. lviij. Cor fatui quaſi
mare feruens qd̄ quieſcere non poteſt.
et hoc dignū et iuſtū eſt. Nam vt dicit
Augꝰ in li. confeſſionū Juſſiſti dn̄e et
ſic eſt vt pena ſibi ſit ōnis inordinatus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

aĩnius. malus hoſpes qui ſic ꝑturbat
hoſpiciũ. et ꝓpt̃ea magna ĩtute abiciẽ
dus. ibi cõtinua pugna rõis cõtra vo/
lũtatẽ. volũtatis natũalis cõtra volun
tatẽ deliberatã et pugna ſenſualitatis
cõtra aĩam vt ſit verũ quod dicit alibi
Yſa. xlviij. Nõ eſt pax impijs dt dñs
pſ. Nõ eſt pax oſſibus meis a facie pec
catorũ meorũ. oſſa mentis ſũt ĩtellcũs
et affcũs. in quibus robur aĩe cõſiſtit.
ſicut robur corꝑis in oſſibus. Iſtis oſ
ſibus nõ eſt pax. qñ habẽt inter ſe cõti
nuũ cõflictũ. rõne dictante bonũ faciẽ
dum. malũ nõ faciendũ. voluntate deſe
rente bonũ et faciente malũ. ergo pec/
catrix aĩa ſenciens in te talem cõflictũ
talem pugnam talem rebellionem r̃di
ad deum tuũ qui eſt vera pax. Clama
ad ipſũ. placa dñe trãquilla ceda hanc
cordis mei turbacõem ⁊ inquietacõem
Yſa. xxvi. Dñe da nobis pacem q₂ in
te ſperauimus. ¶ Tercõ peccatũ ẽ fu
giendũ et cauẽdum. q₂ prouocat diui/
nam iracũdiam Deus eñ eſt pater nẽ
rex noſter. iudex noſter. dedit nobis ꝑ
cepta. cõdidit legem iuſtiſſimã. honeſ/
tiſſimam. facilimã et breuiſſimã Non
ſunt niſi decẽ verba. hec mãdata dedit
non ꝓpter ſe ſed ꝓpter nos. vt obſeruã
do vitã mereamur eternam. ⁊ iõ nichil
ita zelat ſicut honorẽ ſuũ in obſeruãcia
legis ſue. nec ita offendit᷑ ſicut de trãſ/
greſſione mãdatorũ ſuorũ. et ꝓpterea
qñ creatuã q̃ debet eſſe legi ſubiecta le
gem cõtemnit et tranſgredit᷑ iraſcitur
cõtra eam q̃ ira eius nõ eſt eius ꝑtur
bacio vel paſſio. ſed iuſta vĩdicta ⁊ eiꝰ
iuſticia Unde dicit Augꝰ. ix de ci. dei
Sic deus iraſcitur vt ũlla paſſiõe tur
betur. hoc eñ verbũ nõ illiꝰ turbulen
ta affectio ſed vindicte vſurpauit effec
tus. hanc iram eius nouerat manaſſes
qui dicebat ij. paꝫ. xxxvi Inſuſtenta
bilis ira tua ſuper peccatores. ⁊ Eccꝫ
xxij. Altiſſimꝰ odio habet peccatores
Recogita igitur anima peccatrix quid
eſt deum habere iratum. q̃d eſt a deo o/
diri. vt quid ad iracundiam ꝓuocas tã
pium patrem. tam largum dñm. tam
iuſtum iudicẽ? Redi ad ſinũ miſericor/
die ſue. clama ad ipſũ Dñe ne in furoẽ
tuo arguas me ⁊c̃ Ne ĩꝑpetuũ iraſca/
ris nobis domine Adhuc ira ꝑt mitiga
ri. ſed qñ venerit dies ire et furoris nõ
poterit mitigari. mitigat᷑ autẽ et placa
t᷑ per pniam Jẽ. Si pniam egerit rece
dens a malo ſuo. agam et ego pniam a
malis q̃ cogitaui vt facerẽ eis. Quarto
peccatum eſt fugiendũ ⁊ cauendum. q₂
redigit ĩ ſeruitutẽ et captiuitatẽ diabo
licam. Anima eñ q̃ ꝑmo erat filia dei
per grẽ adepcõnem. fit ancilla diaboli
et q̃ erat libera. fit ancilla. A quo eĩ q̃s
ſuꝑatus eſt eius ⁊ ſeruꝰ eſt vt dicit pe.
et q₂ aĩa peccato ſuccubuit. que cũ con
ſilio grẽ potuit preualere. iuſte ei ſubi
cit᷑. ita ꝙ peccator ſeruus eſt tot demo
niorũ quot viciorũ. Jo. viij. Qui facit
peccatũ ſeruus eſt pcĩ. ⁊ in tñ ſeruus
vt ſubditus pcõ neceſſario peccet. ⁊ a
pcõ vincat᷑ ñ grã libẽr᷑ Vñ Aplũs ij.
Thi. ij. Victi diaboli a quo captiui te/
nent᷑ ad ipſius voluntatẽ. et diabolus
occupat ea iure belli. Cogita igit᷑ aĩa
peccatrix te eſſe in carcẽ diaboli q̃ te ex
pectat deuorare tãꝙ leo ⁊ ꝑtrahẽ ad pe
nas ĩfernales. Redi ergo ad dñm eius
ĩplora auxiliũ et clama. libera me dñe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

de ore leonis. libera me dñe de inimicis
meis. nam niſi filius nos liberauerit li/
beri eſſe nõ poſſumus. ¶ Quĩto fugiendũ
eſt peccatũ et cauendũ qꝛ ꝑcludit bonis
viã gr̃e. grã enĩ eſt velud quedã influen
tia lucis eterne. et velud quidã riuulus
a fontali prĩcipio exiens. Vñ ſicut aer
abſente luce neceſſario deficiente influẽ
tia lucis tenebreſcit. et riuulus niſi con
tinuetur cum fonte neceſſario areſcit. ita
animã auſam et ſepatã a deo. impoſſi/
bile eſt reciꝑe gracie influentiã. Quis
poſſet hoc damnũ exiſtimare? q̃s detri
mentũ penſare? q̃libet ergo dꝫ cogitare
qñ aliq̃ temptacõ pc̃i ſubrepit. hec a te
expellit ſpm̃ ſcm̃. ſine quo nichil potis
facere deo acceptũ. nichil placitũ. nichil
meritoriũ. nichil eterna remuneracõne
dignũ Pſa. lix. Iniq̃tates nr̃e diuiſe/
runt inter nos et deũ nr̃m. vt nõ exau/
diret. Iniquitates inter deũ et animã
diuidunt ꝓpter auerſionem. eo enĩ modo
quo q̃s a deo ſe auertit. neceſſario ab eo
diuiditur et ſeparatur. et peccata nrã abſcon
derunt faciẽ eius a nobis. ſ. ab anima
ꝑ gr̃e ſubtractionẽ. ideo ſequitur. ne ex/
audiret. Dona ergo gr̃e impetrantur in
orõne vt dicit ille cecus. Jo. ix. Scimus
qꝛ peccatores deus nõ audit. ¶ Sexto
omnino priuat et excludit a p̄miis glẽ
ad quã nullus admittitur ſine pignore
et arra gr̃e. nullus maculatus feditate
culpe. nullus ĩimicus maieſtatis diuine
ꝓpterea Aplũs dicit. hoc autẽ inquit
ſcitote intelligentes ꝙ om̃is fornicator
aut immũdus aut auarus qđ eſt ydolo
rum ſeruitus. nõ habet hereditatem in
regno xp̄i et dei et merito. quia eum cõ
mutauerunt et vendiderunt ꝑ exigua

delectatione. in bono cõmutabili. Pen
ſate igitur kariſſime quante ſit demencie
quanteqꝫ ſtulticie cõmutare eterna pro
tꝑalibus. celeſtia pro terrenis. vilia ꝑ
p̄cioſis. ꝑ vna exigua delectacõe et mo
mentanea. excludi in eternũ a diuina
cognicõne. ab ãgelorũ et ſanctorũ ſocie/
tate ꝓpter qđ dicit Sapiens Eccl. ix.
Qui in vno peccauerit multa bona ꝑ/
det. id ẽ contra vnũ deũ. vel in vno mã
dato. vel in vno peccato. multa ꝛc̃. hoc
eſt vitam eternã. q̃ vere multa ſunt et
magna. ibi enĩ copia bonorum. in vno
tũ bono. et ideo quietabuntur oĩa deſide
ria Aug. Quicq̃d volent ibi erit. quic
q̃d non volent ibi nõ erit. ¶ Septimo
peccatũ eſt fugiendũ qm̃ adducit ſup/
pliciũ gehenne. in qua gehenna nullũ
bonũ erit. nullũ deerit malũ. ibi om̃is
veri ſaluatois oĩmoda ignorãtia. nichil
ibi ſcitur niſi pena. et qđ ordinatur ad
penã. ibi ꝑpetua ignominia. ſubicientur
enĩ demonibus torquendi. ſubicientur et
corꝑalibus ignibus. Ibi ꝑpetua meſti/
cia ex redundacõne peccatorũ cõmiſſo/
rum q̃ oĩa ſimul et actualiter aſpectui
aĩe repñtabuntur. ex deformacõne naturẽ
ex amiſſione glorie. ad quã naturaliter
creatur. racõnabiliter ordinatur. vige/
bit tunc maxime naturale iudicatoriũ.
et dictans malum non fuiſſe cõmitten/
dum. et ſinderiſis remurmurans con/
tra malum cõmiſſum. vigebit et appe/
titus naturalis naturalit̃ appetens bt̃i
tudinem. quã ſciet merito peccati amiſ
ſam. et ideo generaliter meror et dolor
et iſte vermis viuaciſſimus cõſcienciam
indeſinẽter torquens erit. et ꝑpetuus
ignis cõburens ſpiritus. et cõburens

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſuꝑmirabili modo iuxta ſmaꝫ dñi Ite
maledcī ī ig. et. ibi erit mors ſine mor/
te vita ſine vita et ita viuent q̄ ſemper
morient. ita eñ morient q̄ ſemꝑ viuēt
A qua morte nos eripiat ſaluator qui
viuit et regnat ꝛc.

¶ Dñica letare

SEquebat̄ eū multitudo magna
Jo. vi. naturale ē vt qd̄ hō appetit tota
mente ſequat̄ Unde videmus auarum
vbiqꝫ terrarū inſequi aurū. luxurioſū
gaudiū ſequi vanū. ꝛ ſupbum ſꝑ app̄/
hendere locū ſummum. ꝛ ſi ſic ſequit̄ hō
bonū creatū. q̄d putas mirū ſi ſeq̄ban
t̄ hoīes ſummum bonū qd̄ oīs natuā iu/
dicat p̄ ceteris eē appetend̄ At xp̄c deꝰ
erat. ſummum igit̄ bonū erat ꝛ ideo ad a
morē et ſeq̄lā ſui ſic attrahebat hoīnes
quos volebat Uñ bene dictum eſt. Se
q̄bat̄ eum mul. m. In quibus verbis
ſanctꝰ euangeliſta deſcribit turbā q̄ꝰtū
ad duo. p̄mo q̄ꝰtum ad numerum. ſcd̄o
q̄ꝰtū ad deuocōis affectum Erat enim
ſcd̄m numerū turba q̄ꝰplurima et erat
affectu valde deuota. deſcribit igit̄ eā
quātū ad numerū. cū dicit multitudo
magna. ſcd̄o notificat cauſam q̄ tuꝫ ad
deuocōis affectum. qñ addit ſequebat̄ e
um. ¶ Et qꝛ de numero non eſt nobis
tractād̄. licet a miſterio vacaē nō creda
mus. de ſola tñ ſequela videamus Nā
certū ē q̄ omnis homo ſequat̄ illd̄ bo/
nū qd̄ ſibi eſtimat optimū cū illd̄ fuerit
cōſecutus. Unde aliud bonū ſequūt̄ ho
mines iuſti. aliud auari. aliud ſupbi.
et aliud molles et laſciui. Nam iuſti ni
tunt̄ aſſequi bonū verū. auari nitunt̄
aſſequi bonū vanū. ſupbi nitunt̄ aſſeq̄
bonū perūſū ſed laſciui nitunt̄ aſſequi
bonū lutoſū et fedum. Quid eñ ſummo
bono verius. q̄d mūdo vaniꝰ. q̄d diabo
lo adūſante ꝑuerſiꝰ. et quid carnali
peccato fetidiꝰ. et tñ ſic iuſti ſequunt̄
xp̄m ſic auari mūdū. ſuperbi diabolū
et laſciui corpus ꝓpꝰum. Dicamus er/
go q̄ iuſti ſequunt̄ xp̄m tāq̄ bonorum
oīm ſummum. ſed ad hanc ſequelā meito
rie faciendā tria ſūt neceſſaria. Nam
oportet ſeq̄ per viā altiſſiē pauꝑtatis
oportet ſeq̄ per abdicacōem ꝓp̄e volun
tatis. ꝛ oportet ſeq̄ ꝑ ꝓfund̄ huīlitatis
vt ꝑ p̄mū cōtemnat homo perfcē mun
dum. per ſcd̄m cōtemnat perfcē ſeip̄m
per t̄cium pfcē fugiat diabolum Dico
ergo q̄ perfcē debeꝰ ſequi xp̄m per ſe/
mitam altiſſiē paupertatis Quō ergo
pauꝑrimū dñm ſequi poſſumꝰ n̄ pau
peres ipi ſumus. ſi eñ ſcd̄m v̄bum dñi
infallibile nemo p̄t ſeruire deo et mam
mone. reſtat eſſe neceſſarium vt q̄ vult
ſequi xp̄m oīno deſerat mundum. n̄ de
mūdo corꝑalit̄ exeūdo. ſed ipſū īdebite
nō amando Unde Petrus Mathe. xx.
Ecce nos reliq̄mus omnia ꝛc. q̄d ergo
dabis nobis p̄miū. Ber. Bene petre ꝛ
nō ad inſipienciā ē. quia ſeq̄ non pote/
ras oneratus Unde dictum eſt iuueni
Math. xix. Vade vende oīa que habes.
ꝛc. Magna cōfuſio xp̄ianis qñ pagani
amoē mundaē ſapiē bona mūdi oīa cō/
tēpſerūt. nec aurū aliq̄d appreciati ſūt
et nos amoē ſume ſapiē mundū deſerē
nō valemꝰ Nā ſocrates Phūs dum ad
ſcolas iret aurū in via ꝓiecit. dicēs. ſa
piām cū pecunia ſil' hrī nō poſſe Uñ ſe
neca cuidam q̄ temporalia perdiderat
ſic ait. Tu dicis quoniam pecuniam
perdidiſti. ſed o te felicē ſi cuꝫ pecunia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

auariciā ꝓdidiſſes. q2 nemo dignꝰ deo
fuit qui pecuniam non contempſit.
Secundo debemꝰ ſequi xp̄m per abdi
cacionē ꝓprie voluntatis. Si enim ē
incongruū. ſi iniuſtū. ſi inſolitum. ſi a
rōne oīno abſonū. vt diſcipulꝰ ſit ſup̄
magiſtrum. turpe ē. fedum eſt. magna
iniquitas eſt. vt tu ſeruus hrē volunta
tem velis. vbi dn̄s et magiſter tuus ſu
am voluntatem nō habuit. Nō inq̄t veī
facere voluntatē meā ſed eius qui miſit
me. et ꝓpt̄ hoc ipſe dt lu. ix. Qui vult
veīre poſt me abneget zc̄. Sic enī debe
mꝰ noſipōs deſpicē ꝓpt̄ xp̄m. vt nllū
timeamus piculū ꝓ eo ſubire. nam ip̄e
dt luce xiiij. Qui nō baiulat crucē ſuā
et ſe me. nō eſt me dignꝰ. Numq̄d capite
vulnerāto ſuppoīta ei mēbra gaudebūt?
Verū. Mōſtruoſum eſt vt ſub ſpinato
capite membrum remaneat delicatum.
Nam et fidelis miles vulnera ſua non
ſentit. dum benigni ducis vulnera in-
tuetur. ꝓpter qd̄ Job dicebat Veſtigia
eius ſecutus eſt pes meus. hec ſūt illa
veſtigia de q̄bus dicitur. i. Pe. iiij. xp̄c
inquit ꝓ nobis paſſus eſt no. rr. exem
plum vt ſe. veſ. eiꝰ. Tercio debemꝰ ſeq̄
xp̄m ꝓ ꝓfundū huilitatis nec reputes
tibi vile humiliari cū dn̄o. q2 dr̄ Eccl.
xxxvij. Gloria magna ē ſequi dn̄m. qd
tu putredo vermis cuiꝰ conceptō culpa
naſci pena. mori miſeria. humiliari de
dignaris. qn̄ ſic humilis ꝓ te apparuit
dn̄s maieſtatis? Non eſt homo ſic ſuper
bus in mūdo qui īpatore ſedente in pa
lea ip̄e ſe ponat in alto. Quē ergo ſup-
biſſime locū altū requiris. qn̄ dn̄s tuꝰ
ymū locū elegit. Unde Eccleſiaſt. dr.
Quis eſt hō vt ſeq̄ poſſit regem factorē
ſuum. et ſi ſequi nequit ipſum quē pre
ire contendit. bonū igit̄ conſilium dat̄
Deu. ij. Dn̄m inquit deū vr̄m ſequimī
et ipſū timete. ſed quis huiꝰ ſecucōis ē
fructus vtiq3 maximus Unus ī mūdo
Alius in iudicio. terciꝰ in regno. nam
ad dei ſeq̄lam p̄mo conſeq̄mur ī via mē
tis ꝑfectionē. ſcd̄o in iudicio magē dig
nitatis collacōēz. tercio in celo btītudis
ſumme adepcōnem. Dico q2 primum
bonū qd̄ conſequit̄ homo ex ſeq̄la dei eſt
aīme ꝑfectio. Nam quid meliꝰ quid no
bilius. quid appetēdum amplius q̄ dei
noſtri cognicio et ꝑfecta dilectio. ergo ſi
dn̄m ſequimur. reſtat vt ſi ī via ꝑfecti
volumus eſſe. toto niſu dn̄m ſequamur
Ipſe enī dicit Jo. viij. qui ſequitur me
non ā. in te zc̄. et ꝓu. xx. dicit̄. qui ſe-
quitur iuſticiam dirigetur a domino.
Scd̄o in iudicō tradet̄ ſequētibꝰ xp̄m
ꝑfecte. mirābil̄ honoris ſublimacio. Nā
quid dignius poſſet eſſe. quid poteſt ho
norabilius cogitari q̄ vbi eīt totus mū
dus cum deo ſedere. ſedes ſpūales hre.
et cū ipſo iudice ſūmo omnes alios iu-
dicare O quanta dignitas ſummo regi
tanq̄ aſſeſſores et iudices aſſiſtere. et e
ius ſentenciā approbare. Vn̄ dominus
dicit talibus Math. xix. Vos qui reli-
quiſtis oīa zc̄. Terciū eſt regni celeſtis
adepcō. Unde dn̄s dicit eis vos qui re-
līa zc̄. quis igit̄ niſi ſit ſtultus non de-
beat ſequi xp̄m. ſi in hac vita accipiet
centuplum. z in alia regnum eternum
Verū. quid inſanie eſt q2 verent̄ hoīes
relinquē ſimplum ꝓ centuplo. vbi ē cu
pidus. vbi eſt auarus. vbi huiꝰ cōqueſ
tor ſeculi? Quare ad q̄ſtuoſiſſīās nun-
dinas ñ veniſtis. vbi ꝓ vno cētū dant̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et ꝓ tranſitorio eternū tribuit Vn̄ dr̄
Nu. xiiij. Seruū meū caleph q̄ ſecutꝰ
eſt me inducam in terrā hanc optimā.
ꝓpter hoc dicit dn̄s Io. xij Qui michi
miniſtrat me ſe ꝫc̄ ſed licet ſit tm̄ bonū
ꝫ tā honorificū ſeq̄ dn̄m. ſūt tn̄ multi q̄
malūt ſeq̄ mundū ꝙ xp̄m. vt ſunt oēs
vſurarij m̄catores mali. et breuit̄ oēs
auari. tales ſūt ſimiles cani. q̄ dū fruſ
tū carnis in ore portaret ꝓpt̄ vmbraꝫ
carnē quā ferebat in ore dimiſit ꝫ ad vm
brā acceſſit velox. ſed dū eā nō inuenit
ad verā carnē rediens eam iam ſubla/
tam ab alio nō inuenit. O ꝙ ſtultū eſt
ſeq̄ qd̄ vanū eſt dimittē bonū qd̄ verū ē
Sunt em̄ ſimiles pueris q̄ magis cur
runt ad pomū ꝙ ad aurū et plꝰ appe/
tunt vile ꝙ carū. Vn̄ Oſee. xij. Effra/
yn paſcit ventū ꝫ ſequit̄ eſtum. ꝓpter
qd̄ dr̄ in Eccl̄. Si ſecutus fueris non
apprehendes Quis enim ſic fatuꝰ. vt
laborēt apprehendē ventū: quō ſtultiſſi/
me ſeq̄ conaris qd̄ ſic velociſſime fugit
Anguilla em̄ ꝙto fortiꝰ ſtringit̄. tāto
citius labit̄ et dum teneri creditur non
habet̄. Exemplum de diuite luce. xij.
ꝓpt̄ hoc Ber. ait. Sane felices cōſtat
eos eſſe q̄ ſunt exonerāti et ſequūt̄ dn̄m
expediti. artiſſimū em̄ foramē nos ex
pectat. ſi qd̄ ſeq̄mur aſſeq̄ volumꝰ. nec
illud ingredi poſſumꝰ niſi gibbum ca
meli deponamus Nō igit̄ auare nō ſic
ingredieris niſi ſarcinā tuā abieceris.
Sed hodie adimpletū eſt illud Yſa ij
Oēs diligunt munera ſequuntur r̄tri
butiōnes Secundo ſūt aliqui et ſūt nu
mero multi q̄ ſequūtur diabolum et ta
les ſunt omnes ſuperbi Ipſe eī eſt rex
ſuper omnes filios ſuperbie. ſicut dr̄

Iob. xl. Vnde cum ipſe ſuꝑbiſſimꝰ ſit
ſuperbos famulos querit. qꝛ ꝓuībiū eſt
Qualis dn̄s talis et familia eius eſt ꝫ
de talibus dr̄ Iudic̄. xviij. Reliquiſtis
mādata mea et ſecuti eſtis balayn id ē
diabolū Balayn eī excelſus ini ꝑtat̄.
O ꝙ peruſum eſt ſeq̄ diabolū non tibi
amicū ſed crudeliſſimū adūſariuꝫ qui
aīam tuā querit ad mortem. Nōne ſtul
tus diceret̄ agnꝰ ſi ſequeret̄ lupū quē
ſemꝑ habet adūſarium: Cornicula dū
aquilā ſequit̄ ſepe ab ea rapit̄. et in ci/
bum aſſumit̄ Que eſt hec demencia tā
ta vt hō rōnalis in tantā ſtulticiam ad
ducat̄. vt ipſū toto niſu ſeq̄tur qui eū
de ꝑadiſo eiecit q̄ eū die noctuqꝫ afflige
re et temptare non deſinit. et ſi poteſt
ad penaꝫ eternales deducit Tercō ſūt
ſimilit̄ alij multi qui ſequūt̄ carnis ī
cētiuū. et tales plus delectant̄ in luto
ꝙ in delicatiſſimo ciboet plꝰ in fetore
ꝙ in odore. plus in bono carnis ꝙ mē
tis. Non datū eſt eis vt dn̄m ſequi poſ
ſint. eo ꝙ ipſe mūdos famulos habere
velit Vnde Apc. xiiij. Hij ſunt q̄ cum
mulieribꝰ nō ſunt coinq̄nate ꝫc̄. tales
ſimiles ſunt vrſo. q̄ tanta ardet libidiē
ꝙ dum feminam ſequit̄ ſic totꝰ a libi/
dine abſorbet̄. ꝙ pericula ſibi parata
aduertere ꝓhibet̄. Vnde ſepe dum ſuā
voluptatem ſequitur venatoris ſagitta
ꝑcutit̄. occidit̄ et poſtea manducatur.
Vnde de luxurioſo ꝓū. vij. dicit̄ Ecce
mulier occurrit illi ornatu mētriceo. ꝑ
parata ad capiendas animas. et irre
tiuit eum multis ſermonibꝰ. et addit̄
ibi ꝙ ſequit̄ eā quaſi bos ad victimam
ductus. et quaſi agnus laſciuiēs. igno
rans. ꝙ ad vincula ſtultus trahatur.

Non ergo frẽs mei a deo creati. a xp̄o
redempti. velitis ſequi de cetero mūdū
vanū. nō diabolum ſupbum. nō corpꝰ
fetidum. ſed dn̄m iheſū xp̄m. qđ ipſe no
bis pſtare dignetur ꝛc.

¶ Dñ. Judica.

Per ꝓpriū ſanguinem introiuit
ſemel in ſcā Hebr. ix. Attendite
frēs mei nec recedat a corde nec recedat
ab ore nec eciā recedat ab ope. qꝛ pecca
uerat ſeruus et punitus eſt filiꝰ. pecca
uerat hō reus et punitꝰ eſt iuſtus Nā
ipſe dn̄s nr̄ a fr̄ibꝰ vēdit̄ vt redimat̄ ſer
uus et occidit̄ ne moriat̄ nec coactus be
nignus dn̄s ad mortē ducit̄ ſed volūta
riꝰ īmolatur nec aliud ſanguīe redēpto
ris nr̄i nr̄a redēpcōne ꝓcreat̄ ſed agni
immaculati ſanguine conſūmat̄. et idō
bn̄ dr̄. ꝑ ꝓpriū ſanguinē ꝛc. ¶ In quo
verbo deſcribit̄ Paſſio dn̄ica vt acerba
vt voluntaria. et vt ꝑfecta. vt acerba qꝛ
ſanguinē ſuū fudit. vt volūtaria qꝛ ad
crucē ſpontaneꝰ nō coactus acceſſit. vt
ꝑfecta qꝛ ſemel tātum ſe obtulit. plus eī
fecit ſe ſemel offerēdo. q̄ꝫ alij omēs ſepe
intrando. Deſcribit̄ igit̄ dn̄ paſſio vt
acerba cū dr̄. ꝑ ꝓpriū ſanguinē. deſcri
bit̄ ſcđo vt voluntaria cū infert̄ Intro
iuit id ē ſpontaneꝰ acceſſit. tercīo deſcri
bit̄ vt ꝑfecta. cū addit ſemel in ſancta.

¶ Circa ergo ſanguinē nr̄i redēptoīs
effuſum tria cōſideranda ſunt. Primo
q̄s ſit ſanguīs effuſi modꝰ. q̄s fructus.
et q̄ ſanguinis virtus. Dō ergo qꝫ ſan
guis xp̄i quantū ad modū fuit effuſus.
effuſione pijſſima. effuſione pleniſſiā.
et effuſiōe penaliſſiā. fuit effuſus effu
ſione pijſſima ſi cōſideretur cauſa. fuit
effuſus effuſione pleniſſiā ſi cōſideret̄
menſura. et fuit effuſus effuſione pe
naliſſima ſi cōſideret̄ natura. ¶ Dico
qꝫ ſanguis domīi fuit effuſus effuſione
pijſſima ſi cōſiderat̄ cauſa. nō enī effu
ſus eſt ꝑ culpa ꝓpria ſed aliena. Unde
ipſe dicit Math. xxvi. Hic eſt ſanguis
meꝰ qui ꝓ multis effundet̄. fuit ergo
cauſa pijſſiā. qꝛ nō eſt paſſus vt impiꝰ
ſed vt iuſtus. vn̄ Pylatꝰ dicebat Math.
xxvij. Innocens ego ſum a ſanguine
iuſti huiꝰ vos videritis. ſed econtra iu
dei dicebant. Sanguis eiꝰ ſuꝑ nos et
ſuꝑ filios nr̄os. et vere ſic factum eſt vt
pecierunt qꝛ ipſi poſtea cū oībus filijs
ꝑierunt. et ciuitates eorū cōſumpte vel
cōbuſte ſunt. nam et in ꝑſona dn̄i dice
bat Je. xxvij. Scitote inq̄t et recolite
qꝛ ſi occiditis me. ſanguinē innocētem
traditis cōtra vos et cōtra ciuitatē iſtā
O mira caritas. o ſtupēda amoris īme
ſitas. illi enī cōtra ſe tradebāt ſanguiēꝫ
innocentē. ob nimiā crudelitatē. ſed cō
tra dn̄s ꝓ eis ſanguinē ſuū fundebat.
ob nimiā caritatē. Cōſidera kme et ad
uertite quāta fuerit iudeorū impietas.
qui tm̄ illiꝰ ſanguinē ſiciebāt. q̄ eos ſal
uare venerat. et qui tm̄ eos amabat. qꝫ
ſeipm̄ in mortē tradebat. O ſeua cru
delitas. o beluina impietas. o īaudita
inhuānitas. Que beſtia crudeliſſiā ſic
fuit ſeua vt iudea incredula. cognoſcūt
beſtie ſibi bn̄ficiā īpendētes et repēdūt
vt pūt graciā. ſic in leonibꝰ et in alijs
exempla ſunt. ſed plebs iudayca nō red
didit graciam ſed cōtumeliam et mul
tiplicē iniuriā. et ī fine mortē turpiſſi
mā. ¶ Scđo ſanguis xp̄i fuit effuſus
effuſione pleniſſiā. quantū ad menſu
rā qꝛ nō effluxit de corꝑe eiꝰ vna gutta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſed ſanguinis vnda et hoc in magna co/
pia. Vñ ipſe dñs dicit Pſa.lxiij. Aſp/
ſus eſt ſanguis eorũ.id ē ꝑ eis effuſus
ſup veſtimenta mea et oīa indumenta
mea.id ē corꝑis mei mēbra.inquinaui
Nullũ eñi fuit in corꝑe xp̄i membrum
qḋ ſanguine nõ eſſet aſperſũ. Nã fluxit
ſanguis de manibꝫ eiꝰ et pedibꝫ ī cru/
cifixione.de capite in coronacõne.et de
latere in lanceacõne. de corde in ipſius
lateris apcõne.et de toto corꝑe inflagel
lacõne. Vnde Berñ. exponēs illud pſ.
Copioſa apud eũ redēptio.ita ait. ꝓ/
fus copioſa q2 non gutta ſed ſanguinis
vnda.largit ꝑ quinqꝫ ꝑtes corꝑis ema
nauit. Mira et ꝑ̄dicanda largitas ſalua
toris. q2 cũ minimã guttã ſolã effundē
ſuffeciſſet. ꝓ infinitorũ mũdorum re/
dempcõne.voluit tñ copioſe effundere.
vt nõ poſſet ampliꝰ ad ſuũ amorē ince
dere. quid eñi vltra facere potuit ꝙ̄ pro
nobis indignis aduerſarijs.et ꝓ nobis
ingratis ſanguinem ſuum fundere.

Tercõ ſanguis xpriſti effuſus fuit
effuſione penaliſſima ſi cõſideretur na
tura. nam eius natura erat tenera.et
nimiũ delicata.et erat optime cõplexio
nata. Vnde numquã fuit infirma.erat
ſuauiſſima vel ſaniſſima nulliꝰ humo/
ris ſuꝑflui leſione turbata.et ideo pe/
na inflicta fuit illi acerbiſſima. et hoc
colligi poteſt ex eo. qḋ dicit᷑ luce xxij.
vbi habet᷑. ꝙ dum oraret factus in ago
nia ꝓlixius orauit. et ſequit᷑ ꝙ factus
eſt ſudor eius tamꝙ̄ gutte ſanguinis ca
dentis in terrã. Si eñi tãtam penam
ei īflixit ſola mortis ymaginatio quan
tam et inflixit tam acerbe mortis de/
guſtatio. ꝓbat᷑ autē ex hoc ꝙ acerbiſſiã
pena fuit q̄ animã a carne tam cito ex/
cuſſit. prius enim ꝙ̄ alij obijt. ſicut pꝫ
Jo.xix. Vnde ibidē habet᷑. ꝙ dũ vnus
militũ lancea latus eius aperuit contī
nuo exiuit ſanguis et aqua. ex quo ma
nifeſte colligit᷑. ꝙ ſeꝑatio aīme a carne
facta eſt. dum adhuc ſanguis in corde
exiſtēt vbi fons vite eſt. qḋ abſqꝫ graui
labore eſſe nõ poteſt. Nam dr̄ leui.xvij
ꝙ anima omĩs carnis in ſanguine eſt.
ergo ſi ſanguis in vite domicilio tunc
ſic habundabat.anima ibidē adhuc eſſe
naturalit᷑ appetebat.ergo abſqꝫ dolore
de domicilio tam apto euelli nõ potrãt.
quia igit᷑ ibi erat maxima viuacitas.
magna ſenciebatur doloris anxietas.
Ad oſtenſionem ergo tanti doloris dñs
fleuit. altiſſima voce clamauit. et ſic
beatiſſimũ ſpiritũ emiſit.nam tantus
clamor hic fuit. ꝙ petras ſcidit. monu/
menta aperuit. velum templi diuiſit.
et ſolem obſcurauit. et terrã vniũſam
cõcuſſit. Nunc ergo lapidibꝫ duriores
ſunt qui hanc vocem non audiunt quã
inſenſibilia audierunt. Vnde Berñ.
O duri inſenſati filij adam quos non
emollit tanta benignitas.tam ingens
flamma amoris. Exemplũ de Adamãte
qui ſanguine hircino diuidit᷑ cũ nullo
ferro ſeꝑet᷑. non ergo facit ſanguis xp̄i
in humano corde qḋ facit ſanguis hirci
in lapide. ſic igit᷑ pꝫ quis ſit effuſionis
ſanguinis xp̄i modus. Sequit᷑ videre
quis ſit eiuſdem ſanguinis effectus et
ũtus. nam ſi videat᷑ q̄ fuerit eius ũtus
Conſequēter et cõuenienter patebit q̄s
ſit eius effectus. Nõndum eſt igit᷑
ꝙ dominici ſanguinis triplex eſt vir/
tus. Vna purgatiua noſtre inmũdicie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

virtutē habuit nature īmunde purga/
tiuā. q̄ꝛ ſanguis agni mūdiſſimi. ſcd̄a
placatiua diuine iracūdie ỽtutē dīne i
racūdie placatiuā. q̄ꝛ ſanguis ſpōſi dul
ciſſimi. t̄cia ꝑfectiua humane īdigenci
e Virtutē nr̄e indigencie ꝑfectiuā. q̄ꝛ
ſanguis dei altiſſimi. Dico ꝙ ſanguis
xp̄i effuſꝰ habuit ỽtutē purgatiuā nr̄e
īmundicie. q̄ꝛ ſanguis agni mūdiſſimi
Vn̄ dn̄s loquit̄ in Job Quis pt̄ facere
mūdū de īmūdo? Apo. vlt̄. Bt̄i qui la
uāt ſtolas ſuas in ſanguīe agni. ⁊ eiſd̄
i. dt̄. dilexit nos ⁊ lauit nos a pec. no.
in ſang. ſuo. Nam ſcribit̄ hebre. ix. ꝙ
oīa pene in ſanguine mūdantur. et ſi/
ne ſanguinis effuſione non fit remiſſi
o. et eiuſd̄. x. ſubdit̄ ꝙ īpoſſibile ē ſan
guine thaurorū auferri pctā. Neceſſe ē
igit̄ vt intelligant̄ mundari peccata ī
ſanguine agni. de quo Jo. i. Ecce agnꝰ
dei. ecce q̄ tol. pec. mūd̄. ab īmundo eū
q̄s mūdabit̄. nōne qui tangit īmūduꝫ
neccᷓrio coinq̄nat̄. Eccl̄. oportet igitur
mūdantē mundiſſimū eſſe. ſed ſolꝰ xp̄c
mūdiſſimus fuit. q̄ nec origīale cōtrax
it. nec actualit̄ ūꝗ̄ peccauit. īmo pccāē
nō potuit Igit̄ ipſe ſolus lauare alios
potuit Vn̄ dicit. i. Pe. i. Non īquit cor
ruptibilibus auro vel argento redēpti
eſtis a vana vrā conūſacōne. ſed p̄cioſo
ſangnine agni inmaculati et incōtami
nati qui pcc̄m non fecit ⁊c̄ et dicit nōbi
liter ſanguine precioſo. q̄ꝛ tāte p̄cij ſan
guis agni exiſtit. quāti precij agnꝰ fu
it Sed agnus infiuiti precij extitit q̄ꝛ
deus fuit. . ergo et infiniti fuit precij e
ius ſanguis. Magna ergo in hoc ſang/
uine reuerēcia ē habenda. q̄ꝛ contēpto
res feriendi ſunt magna pena. Vn̄ dr̄

Hebre. x. Irritam quis faciens legem
moyſi ſine vlla miſeracōne ſub duobꝰ
vel tribus teſtibꝰ moriat̄. q̄to maiora
putatis mereri ſupplicia eū qui filium
dei cōculcauerit. et ſangninē taſtamēti
pollutū duxerit ī quo ſanctificatus eſt
et ideo dr̄. i. Cor. vij. Empti eī eſtis
precio m. ⁊c̄. Scd̄o ſanguis xp̄i hūit
virtutē placatiuā diuine iracūdie q̄ꝛ ē
ſanguis ſponſi amantiſſimi Vn̄ dr̄ ad
Hebre. xij. Acceſſiſtis ad teſtamēti no
ui mediatorē ac ꝑ hoc ad ſponſū et ſan
guinis aſperſionē melius loquentē ꝙ̄
abel id eſt ꝙ̄ ſanguis abel naꝫ ſanguis
abel vt dicit̄ Gene. clamauit vindictā
Vn̄ et clamant ſancti Apo. vi. Quare
non vindicas ſanguinē noſtrū. ſed non
ſic ſanguis domini. qui nō clamat vin
dictam ſed miſericordiam q̄ꝛ miſeiᷓcordi
a domini plena eſt t̄ra. et iō dicit Job.
xvi. Terra ne opias ſanguinē meum
vt inueniat locū latendi. in te clamor
meus. Quid ergo mirū ſi patrē placa/
uit qui ſanguineꝫ tāte pietatis vel dig
nitatis effudit? Tercō ſanguis dn̄i ỽ
tutē habuit ꝑfectiuā humane indigen/
tie. quia ſanguis dei altiſſimi. Unde
Apo. ca vij. Dignus es dn̄e accipere li
brū et ſoluere ſeptē ſignacula eius. q̄ꝛ
redimiſti nos deo in ſanguine tuo quā
tum ad ammocōem omnis mali. et fe/
ciſti nos deo noſtro regnū et ſacerdotes
quantum ad collacionem omnis boni
Nōne admiābilis huius ſanguis ỽtus
q̄ de ſeruis fecit reges et de impijs ſac̄
dotes? Vn̄ nobis dr̄ p̄ma Pe. i. Vos eſ
tis genus electum regale ſacerdocium
Nōndum eſt hic ꝙ ſanguis xp̄i effuſus
non eſt ī omnibus ſalutiferus ſed ſolū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

tribus gn̄ibus hoim̄. et ſunt p̄mi de ū
paſſum req̄rētes. vt p̄mi inq̄rant puri
tate intencōnis. ſcd̄i ſunt xp̄m paſſum
reſpicientes. vt ſcd̄i viuacitate reſpici/
ant attencōnis. tercij ſunt xp̄m paſſū
imitātes. vt tercij imitēt xp̄m cōformi
tate paſſionis. ¶ Dico q̄ primi q̄bus
pficit ſanguis xp̄i ſunt ipſū xp̄m paſ
ſum inq̄rentes p puritatem intēcōnis.
Nam q̄ eum pure req̄rit ipſū inuenit.
Unde et magdalena eum inueniē pme
ruit. q̄ eum pure et ſollicite reqniſiuit
Unde dr̄. i. Jo. i. Si in lumiē ambule
mus q̄ntum ad rectā intēcionem. ſicut
et ipſe in luce eſt. ſocietatē habemꝰ ad ī
uicē. et ſanguis iheſu xp̄i filii ei9 emū
det nos ab omni pccō. Scd̄i ſunt xp̄m
paſſum reſpicientes viuacitate inten/
cōnis vt homo attendat tota cordis in/
tencione. q̄ talis aſpectꝰ eſſe nō poteſt
ſine deuocōne et cordis multa cōpaſſio/
ne necnō lacrimarum effuſione. propt̄
ea dicit in figura Job. xxxviij. q̄ pul/
li aquile lambūt ſanguinē. p pullos a
quile qui ſolem in rota reſpiciunt nec le
dunt ſed in aſpectu pocius delectantur
viri cōtemplatiui ſignificant qui xp̄m
paſſum ſollicite cōtemplantur. et in eo
maxime reficiunt et eorū oculi ſaturan
tur et confortantur dum illo ſanguine
p̄cioſo potant Un̄ huiꝰ figura p̄ceſſit.
Numeri. xxj. de ſerpente eneo in palo
erecto. quē dum vulnerati attenderent
ſanabant. Sic et nūc ſanant qui xp̄m
in ligno ſuſpenſū contēplant Si enim
figura paſſionis ſic oēs ſanabat. quāta
pocius facit hoc veritas. et pp̄terea dr̄
ad Hebr̄. Recogitate eum qui talem ſu
ſtinuit aduerſus ſemetipſū cōtradcōēz
vt non fatigemini animis vr̄is deficiē
tes. aſpicientes in autorem fidei et cō/
ſūmatorem iheſū qui pp̄oſito ſibi gau/
dio ſuſtinuit crucē confuſione cōtempta.
Quis enī fidelis miles in ſuis vulneri
bus doleat. ſi ſic xp̄m regem vulneratū
reſpiciat. Bern̄. Bonꝰ miles vulnera
ſua non ſentit dum benigni ducis vul/
nera intuet. Tercij quibꝰ pdeſt ſang/
uis xp̄i. ſunt xp̄m paſſum imitantes.
conformitate paſſionis. O q̄ felices qui
bus datur cū deo pati. nam certū ſcd̄m
Aplm̄ eſt q̄ ſi fuerimus ſocij paſſioue
erimus et conſolacōe. ſi cōpatimur ꝛ cō
regnabimus. Nam ideo Aplūs dicit.
Particeps in tribulacōne et regno. ſi ē
go cū xp̄o regnare volumꝰ cum ipſo ne
ceſſe eſt vt paciamur. Unde Apoc̄. vij.
Hij qui amicti ſunt ſtolis albis q̄ ſunt
et vnde venerunt. et rn̄detur ibidem.
Hij ſunt qui venerunt ex magna tribu
lacōne et la. ſto. ſ. in ſan. agni Si ergo
ita eſt nō timeamus kariſſimi cum deo
nr̄o pati. et ſi neceſſe eſt mori. Nam dt
Aplūs ad hebr̄. vlt. Jhē xp̄s vt ſancti
ficaret p ſuū ſanguinē pplm̄ extra por
tā paſſus eſt. et ſequit Exeamus ergo
ad eū extra caſtra īpropꝛiū eius ſuſti
nētes. nam q̄ ſic fecerit de ſua ſalute cēꝰ
ſit. nā et Bern̄ ſic ait. Ego inq̄t fidenꝰ
qd̄ ex me m̄ deeſt. vſurpo m̄ de viſceri/
bꝰ ihū xp̄i. oīa mīā affluūt. nec deſunt
foramina p q̄ fluant. foderūt enī manꝰ
eius et pedes. et latus eius dira lācea
pforauerūt. et p has rimas licet m̄ ſugē
mel de petra et oleū de ſaxo duriſſimo.
quo qui reficit nunq̄ fatigatur.

Qui ex deo eſt ver/ ¶ Item
ba dei audit. propterea vos non

auditis q2 ex deo nō eſtis Jo. viij dat²
valde pertimeſcenda cōcluſio Nā ſi qͣs
ex dō ē ūba dīna audit. ergo nō audit
qui ex deo vtiqꝫ n̄ exiſtit. ſed vel ex deo
vel ex diabolo eſſe oportet. ē̄go ſi ex dō
nō ē ex diabolo eſt. ſ. per imitacōēꝫ nō
per cacōnem. et ideo ſequit² ꝓp̄ea vos
nō au. Vn̄ ex quo ſicut cōſequēter ōn̄t
cū addit. vos ex prē diabolo eſtis. Sic
autē terrent² mali. ſed ex eiſdē ūbis cōſo
lant² boni. nam cōtrario ſenſu dn̄s ipſe
cōcludit. ꝙ qui ūba dei aure carnis at/
tendit. et cordis aure intelligit ita ꝙ ī
opis ꝑtāte filig dei exiſtit. nam Augg
dīt. ꝙ nullū maius ē ſignū eterne ꝑdeſ
tinacōis ꝙ̄ libent̄ audire verbum dei.
Unde Gre. Si libent̄ ūba dei audit qͣſ
qͣs ex deo exiſtit. et audire ūba dei nō
ꝑt quiſqꝫ ex deo non eſt interroget er
go ſe vngquiſqꝫ. ſi ūba dei aure cordꝫ ac
cipit et intelligit. Sic igit² in ꝑmiſſo
ūbo deſcribit dn̄s duo gn̄a hoīm. Unū
bonū. alterū malū. vnum ex ꝑte dei al
terū ex ꝑte diaboli. q̄ ſūt ꝑmi gnīs. li
bent̄ ūba dei cordꝫ aurē ꝑcipiūt Sꝫ qui
ſūt ſcdi gnīs ūba dei deſpiciūt et cōtēp
nunt. et idō ꝑmi ſūt filij dei ſed ſcdi filij
diaboli. Deſcribunt² ergo ꝑmi cum dr̄
Qui eſt ex deo ūba dei audit. deſcribū
t² vero ſcdi cū addit². ꝓp. vos nō au.
zc̄ Nōndū eſt ē̄go ꝙ quidā audiūt ūba
dei vt cōtradicant. qͣdā vt ſolū intelli/
gant. quidam vt faciant ꝛ intelligant
ꝑmi ſunt mali. ſcdi ſunt curioſi ꝛ vani
tercij vero ſunt boni et iuſti. Dico ꝙ ꝑ
mi qͣdam ſunt adeo peruſi ꝙ verba dei
ideo audiunt vt cōtradicant et vias ad
cōtradicendū inueniant. et tales ſūt ō/
nes hētici ꝛ increduli q̄ ideo ꝑdicacōēs

frequētant vt aliqͣd capere valeant qꝫ
poſtea rep̄hendant. cōtra hoc loquitur
Apg. x. ad Rō. Tota die expādi ma
nus meas ad populū nō c̄. ſed contra/
di. michi. Unde in pſal. conquerit². d.
Verbū iniquū cōſtituerunt adū. me.
ē autē verbū iniquū qꝫ ad reprehendē/
dum eſt ordinatū. Nā omnis tal² ē inſi
delis Vn̄ de tali habetur in pſ. Noluit
intelligere vt bn̄ ageret. Scdō ſunt q̄/
dā q̄ ſolum ad hoc audiūt vt intelligāt
et tales ſunt curioſi et vani. Ad qͣd em̄
valet ſolum audire n̄ aſſit et facere. vn̄
de talibus dicit² in Ca. Ja. ij. Eſtote
factores verbi et nō auditores tm̄ fallē
tes voſmetipſos. vere em̄ ſeipōs fallūt
qui dum ſolum audire volunt. ꝛ facere
rennuūt eciā ipſū intellectum perdūt
Unde dicit² contra tales Mathei. xiij.
In ꝑabolis loquar eis vt videntes nō
videant. et audientes nō intelligant.
Tercij ſunt qui ad hoc audiūt vt faci/
ant et obediant. tales ſūt omnes iuſti
Vn̄ cū dn̄s diceret Aplīs in Jo. Nūqͣd
et vos vultis abire. illi dixerūt Dn̄e ad
quē ibimg verba vite eterne habes id
ē ūba tua ſeruata dant vitā eternam.
¶ Sꝫ nōndꝫ ꝙ triplici de cauſa ūba a
licuius ſunt audienda
Primo q2 ſunt caſta et pulchra.
Scdō quia vtilia.
Tercō q2 vera.
Nā pulchritudo natuālit̄ mouet aſpcm̄
veitatis. rcītudo nālit̄ ꝓuocat ītellcm̄
ſꝫ vtilitatis magnitudo nālit delectat
affectū Dicamg ergo ꝙ ūba ſunt audi
enda. q2 caſta. pura. ſancta et pulchra
ē̄go cum verba dn̄i ſint talia digne ſūt
audienda. Pſal. Eloquia dn̄i eloquia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

caſta. ar. ig. xx. et idem Eloquia tua
ſup mel ori meo. ppter qḋ dicebat idē
ppheta Audiā quid loquat͛ in me dn̄s
deus. Audienda eni̅ ſunt v̾ba huius. qꝛ
multū reficiūt animā vt eā inflammēt
ad diuinū amorē. Vn̄ dicebāt diſcipuli
luce vltio. Nōne cor nr̄m ardens erat ī
nobis dū loqueret͛ nobis in via. Scd̄o
verba dei ſunt audienda. qꝛ vera. verū
eſt eni̅ obiectū intellcūs. Vnde dū verū
audit͛. intellcūs pficit͛. At uero verba
dn̄ica ſunt vera. tamq̄ ab ipſa veritate
dicta attente igit͛ ſunt audienda Vnde
dr̄ Jo. xvij. Sermo tuus veritas eſt. et
iterū dr̄ Math. xxij. Magiſter ſcimus
qꝛ verax es et viam dei in ue. do. Vnde
oēs currebant ad audiendū eū. et ipſe
dicebat iudeis Jo. viij. Si deus pr̄ vr̄
eſſet diligeretis audiretis vtiq3 me.
Tercū alicuig verba ſunt audienda qꝛ
vtilia. q̇s eni̅ ſic ſtultus q̄ nō audiat ea
q̄ ſunt ſaluti ſue vtilia. Si libenter au/
dit hō verba medici corpalis pro ſalute
corpis. quantomagis hō debet audire
verba medici ſpūalis p ſalute mentis.
Si libenter audit q̇s patrē de lucrādo
corruptibile aurū. quātomagis audien
dus eſt pr̄ ſūmus loquens de lucrando
regnum ppetuū. Nam verba dn̄ica au
dita et intellecta ſunt illuſtrantia. ſunt
inflammātia. ſunt ad victoriā adducen
tia. vt primū reſpiciat intellectū. ſcd̄m
mentis affectū. terciū vero opationis
effectum. Dico p̃mo. q̄ verba dn̄ica
aure cordis audita ſunt illuminantia.
nam qꝛ vera fide illuminamur. q̇d ſic vt
fides ad om̄ia bona illuſtrat qua deum
cognoſcimg. redemptorem tenemg. dei
p̄cepta ſcimg reſurrectionē futurā ſpe/
ramus. penam eternam formidamus.
et btitudinē exſpectamg. Qui iſta non
credit ī quo differt a brutis. ſed Aplūs
dicit ad Rōs. q̄ fides eſt ex auditu. au
ditus autē p verbum xp̄i. Reſtat ergo
certiſſimū q̄ dei v̾bum ſūme eſt illūina
tiuū. Verbū dn̄i luci. illu. ocu. non cor
poris. ſed oculus mentis vel cordis.
Scd̄o dn̄ica verba ſunt corda inflā/
mantia. Vnde dr̄ de Helya Eccleſiaſt.
Surrexit helyas ppheta quaſi ignis
et v̾bis ipſius. q̄ſi facula ardebat. nam
ſic calefaciūt v̾ba dn̄i eo q̄ p ea peccator
incenditur. natura repat͛. grā roborat͛
opa multiplicant͛. et tandē vita glorie
largit͛ Vnde dn̄s in Johāne. diſcipulis
Verba q̄ ego locutus ſum vobis ſpitus
et vita ſunt. p̄ſ. lucerna pedibg m. v̆. t.
Tercio diuina verba ſunt ad opus
mouentia. Vnde dn̄s pūbi. i. Qui me
audierit abſq3 timore quieſcet. quantū
ad bona eterna. et habundantia pfruet͛
malorū timore ſublato. quantū ad tpa/
lia opa ſiue bona. p̄ſ. Si pplūs meg au
diſſet me. Jſrl̄ ſi ī vijs m. ā. p nichilo
for. ini. e. hui. et ppterea bn̄ dr̄ luce ẏ.
Beati qui audi. v̆. dei. et cuſto. illud.
et dicit notabiliter verbū dei. nō verba
hoīs q̄ ſunt turpia. p̄ſ. Sepulcrum pa
tens eſt guttur eorū. lin. ſ. do. age. ve.
aſ. ſub la. eorū xx. Itē nō v̾ba mūdi. q̄
ſunt vana multa pmittencia. et nichil
ſeruātia. p̄ſ. Vana locuti ſūt vnuſq̇ſq3
ad primū ſuū dolo. Eccl̄. i. Vanitas
vanitatū et oīa vanitas. Itē cū verba
diaboli q̄ ſunt flā. Vn̄ dr̄ in Jo. Cū lo
quit͛ mēdaciū ex pprijs loquit͛. qꝛ mē
dax ē et pr̄ eig. ſ. mēdacij. Si ergo vis
fieri filius dei. imitator xp̄i nō audias

verba hominis mali. non verba mūdi
vaniſſimi nō ūba diaboli mēdaciſſimi
ſed verba dei altiſſimi. qꝛ qui eſt ex deo
verba dei audit

¶ Dñ̄i in palmis.

Hoc enim ſentite in vobis qḋ ⁊ in
xp̄o iheſu phil. ij. Ut ad amorē diuinū
īcitemur ⁊ ad bellādū fortes efficiamur
ſaluator pius nobis ī exēplū ꝓponit.
vt fidelis miles bellū ītrare nō timeat
dū tā nobilē ducem ſe hr̄e conſpiciat. q̄
nō ſolū in bello ꝓcedit. ſed totus inſuꝑ
vulneratus exiſtit Serpēs eñ̄ dum ꝓ
capite defendendo totū corpus exponit
qḋ hoī faciendū ſit ipō ſuo facto oñ̄t. fac
ergo tu xp̄iane miles vt ſaltē ꝑ paſſio/
nē ſentire poſſis. q̄ rex tuus ꝑ expien/
ciā ſentit. cōſidera aſꝑitates clauorum
pūctiones ſpinarum vulnera flagello/
rū vilitatē ſputorū. voces clamāciū tꝛ/
barū ⁊ cōpatē duci tuo nō ꝓ ſe ſed ꝓ te
ſic acerbe vulnerato. Uere ſi lanceam il
lā hreꝰ in corde ꝑ cōſideracōnē. clauos
in mēte ꝑ cōpaſſionem ꝓducēnt oculi
nr̄i flumina lacrimarū. nam certū ē et
ipſa experiēcia ſenſuū docet. ꝙ mēbrū
qḋ dolenti capiti nō cōpaciatꝛ aut ꝑali/
ticū aut a corꝑe p̄ciſum eſſe ꝓbatꝛ. Nā
in corꝑe exiſtens et influenciā a capite
ſuo recipiens nō cōpati ei nō p̄t. Nam
ſcd̄m ph̄m. q̄ ignis calorē non percipit
ſenſu caret et indiget pena. Uñ de tali
dr̄ Eccl. xij. Suꝑ mortuū plora defi/
cit eñ̄ ſenſu. ꝓpter igitꝛ iſta diuinus
Aplūs in ūbo p̄miſſo duo facit maxīe
Nā p̄mo docet cōpaciendū eſſe. ſecundo
ponit ipſius cōpaſſionis obiectū. nam
q̄ pacientē neſcit ei nūꝗ̄ cōpati poteſt.
Nō eñ̄ poteſt eſſe cōpaſſio. niſi p̄cedat
et paſſio. neceſſe igitꝛ eſt vt xp̄m paſſū
eſſe credamus vt verē ei cōpati poſſimꝰ.
¶ Docet ergo Aplūs xp̄o eſſe cōpaciē
duꝫ. cū dixit. hoc eñ̄ ſenti. in vo. ſcd̄o
ponit ipſius obiectū cū addit. qḋ et in
xp̄o iheſu. Sꝫ nōndum ꝙ in t̄plici ſen
ſu debemꝰ ſentire de xp̄o. ſ. viſu guſtu
et tactu vt ſic ꝑ viſū aſſit nobis cōpaſſi
onis recognicō. per guſtū aſſit nobis
cordis cōpunctio. et per tactū paſſiōis
toleracio Dico ꝙ debemus dn̄icā paſſi/
oēm p̄mo viſu ſentire ipſam. ſ. recognoſ
cendo. nam n̄ p̄cedat cognicō per viſū
nō poterit eſſe cōpaſſio per guſtū. Uñ
dicit Eccl. xiiij. Beatus vir qui in ſa/
piencia morabitꝛ et qui ī iuſticia medi
tabitꝛ et in ſenſu cogitabit circumſpec/
cōem dei. Debemꝰ ergo p̄mo laborare
vt cognoſcamus ꝙ deus q̄ in ſua natuā
oīno eſt īpaſſibilis ꝫ motus dulcedine
pietatis nrāꝫ mortalē naturā aſſūpſit
in qua dum paſſus fuit nos deo patri
recōciliauit Uñ de hoc ſenſu dicitꝛ Jo.
v. Scimꝰ quoniā filius dei venit et no
bis dedit ſenſū vt cognoſcamus ūbum
dn̄i id eſt vt cognoſcamꝰ ꝙ ille q̄ verus
erat deꝰ dum naturā nrām aſſumpſit
viſibilis mundo apparuit. et ꝑ nobis
mortē tolerauit Unde Bern. Uide q̄ ꝓ
nobis dn̄s fecit. vide. nam ſubdidit no
bis mundū. ꝓmiſit celum. et cū nichil
maius haberet tradidit nobis ſemetip
ſū. Scd̄o debemus xp̄i domini paſſio
nē ſentire per guſtū ei toto corde cōpa/
ciē do. Quis enim kmī filij dei ſummi
valeat ſine cōpaſſione recolere vnicū ⁊
nobiliſſimum dei filium. ab impijs et
peſſimis hoībus captum. facie velatū.
manibus ligatū et palmis in facie ceſū

Arundine ꝑcuſſum. verbis iniuriatū. ore deluſū. iudici peſſimo traditū. ad columnā ligatū et toto corꝑe flagellatū ſpinis corōtum. ſpoliatū veſtibꝫ. nudo corpore crucifixum. clauis eciam duris affixum. lancea vulneratum. aceto potatum. Nullus lapis eſt ita durus. nō ferrū. nō qḋcunqꝫ metallū. ſicut ille hō q̄ dū dn̄m p̄rem ꝑijſſimū. totū cōſpicit ſanguine cruentatum et cōpaſſione nō ſcindit̄. nec vlla pietate mouetur ꝓpt̄ qḋ nos monet ſapiens. Sap̄. i. Sentite inq̄t de dn̄o in bonitate. q̄ſi dicēt. Attē dite q̄nta fuerit bonitas dei q̄ ꝓ nobis voluit mori. Quis vnq̄ amicus. quis frat̄ bonꝰ ā kariſſimꝰ. quis pat̄ quātū cunqꝫ ſit amoroſus voluit ſic tractari. ſic cōfundi. ſic ſanguīe cruentai. ſic corpore toto ſuſpendi vt ſordes amici frīs vel ſui filij abluēt̄. Magnū hodie repu tat̄ ſi q̄s in pecunia ꝓ alio cōdemnat̄. ſed q̄s hodie eſt q̄ ſibi oculos erui ꝑmittēt vt alterū a carcere liberaret̄. Cogita inq̄t q̄ntum fuit qū dei filius ſe totū tradidit. vt te a mortis ꝑiculo liberaēt. nam ſicut dr̄ Apo. i. Dilexit nos lauit nos a pccīs nrīs in ſanguine ſuo Unde dr̄ in Eccl̄. Graciā fideiuſſoris ne obliuiſcaris. dedit eñ ꝓ te aīaꝫ ſuā.

¶ Tercō debemꝰ dn̄i paſſionē ſentire nō ſolū viſu cognoſcendo. nō ſolum cōpaciēdo. ſed eciā tactu expiēdo. turpe eī eſt. abſurdū eſt. fedū eſt. vt rex laboret in bello et miles quieſcat in tētorio Rex gladijs ſe opponat. ꝛ miles ſub papilione laſciuiat. ꝓpt̄ qḋ dr̄ Eccle. v. Eſto fidelis in via domini et in veritate ſenſus tui. q̄ſi dicēt. nunq̄ dimittas viā quā tenuit caput tuū. ſed mēbrum caput ſequatur. Turpis eſt eī illa pars q̄ ſuo nō congruit toti. ſtupidū eſt mēbrū qḋ ſuo non compatitur capiti. Sed nō q̄ hunc triplicem ſenſū tria īpediūt. ſ. ſomnus ignorācie. peccatum laſciuie. et pondus accidie. Nam ignorancia tollit ſenſū cognicōis. concupiā ſenſum deguſtacōis. ſiue cōpaſſionis. ſed ipſa accidia ſenſū bone opacionis. Dico q̄ ſomnus ignorancie tollit viſuꝫ vel ſenſum cognicōnis. Nam in ſomno ligatur vis aīalis. vt homo non videat non audiat. non aliq̄d ſenciat. et ſic ignorancia multos excecat vt periculum in quo ſunt videre non ſinat. Unde dr̄ ꝓū. xxiij. Eris ſicut dormiens in medio mari. et ſicut ſopitus gubernator amiſſo clauo. et dices Uerberauerūt me et nō dolui. traxerunt me. et non ſenſi cōtra qḋ dicit ſapiens. Sap̄. vij. Optaui et datus eſt michi ſenſus. Secūdo impedit ſenſū deguſtacōnis amor cōcupiſcēcie. nam qui concupiſcēcia infecti ſunt. dulcedinem diuinam ſentire non poſſunt. Nam plus delectat̄ porcus in luto. q̄ in ſpecierū loco. et q̄ ī luto naſum tenet : odorem ſpecierū ſentire nō poteſt. et ꝓpterea dr̄ in loth Gen̄. xix q̄ coiuit cum duabus filiabus ſuis. et non ſenſit qū accubuit nec qū ſurrexit. Si q̄s a carnalibus caput eleuaret ꝛ ī ſuū celū caput erigeret. mox dulcedinē btē vite ſentiret Un̄ Nabugodonoſor dr̄ Dan̄. iiij. leuaui oculos meos et ſenſꝰ meus redditus eſt m̄. Tercio impedit ſenſū opacōis torpor accidie. nā qui in accidia viuūt opari non poſſunt. et q̄ paciunt̄ moleſte ferunt. et tales ſūt oēs qui in pccō inueterati ſūt. quomodo in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

deo delectaī p̄t qui ſemꝑ triſtis eſt nec
de ſe ipō bn̄ ſentire p̄t. ꝓpt̄ qđ dicebat
Berzelai ij. Regū. xix. Nunq̄d viget
ſenſus mei ad diſcnend̄ ſuaue ꝛ amarū
ā delectare p̄t ſeruū tuū cibus ā potus
Talibus enī n̄llus cibꝰ ſpūalis ſapit
īmo deſipit. qꝛ accidia eſt tediū de eter
no vel īterno bono. et ꝓpt̄ hoc dicebat
Aplūs Gal. iij. O inſenſati galathe-
q̄s vos faſcinauit n̄ credē veritati. Nō
hic ꝙ iſtos inſenſatos triplex īcōmodū
ſeq̄t̄. ſ. creaturarū īpugnatio. creatoris
maledictio et malorū multipliciū in fi
ne afflictio. Nā oīs creatuā hoīe ſolo ex
cepto deo obedit et diuinū honorē q̄ntū
ſibi poſſibile eſt cuſtodit Vn̄ qn̄ deꝰ of
fendit̄ .oīs creatuā ſuo mō iraſcit̄ ꝛ ad
vindictā armat̄ Vn̄ celū in die iudicij
fulguracōnes emittet Ignis cōtra pec
catores miro mō deſeuiet Aer refrigeī
ū ſubtrahet Aq̄ potum nō porriget. et
terra paſtū nō ꝓducet ꝛ ꝓpt̄ hoc bn̄ dr̄
Sapiē v. Acuet dirā irā vt lanceam ꝛ
pugnabit ꝓ eo orbis terrarū cōtra īſen
ſatos Scd̓m eſt dei maledcō. q̄ eī dīnā
bn̄dicōnē renuit eius maledcōnē īcur
rit vt dr̄ Sap̄ iij. Mulieres eorū inſen/
ſate ſūt et neq̄ſſimi eorū filij et ſeq̄t̄ ma
ledcā creatura illorū. et ē ſenſus ꝙ ipſi
cū vxoribus et filijs maledcī ſunt. Nā
de talibus dr̄ Dani. xiij. Auerterunt
ſenſū ꝛ declinauerūt oculos ſuos ne vi
derent celū. Terciū eſt tormentorum ī
flictio. nam tales ſunt ſtulto ſiles qui
nō timet .niſi poſtq̄ captus eſt. Vn̄ dr̄
talibus ij. Cor. Vſq; inq̄t Aplūs in
hodiernū diem obtuſi ſūt ſenſus eorū.
Vn̄ poſt mortē maiora ſenciūt tormen
ta Sap̄. xij. Illi q̄ in vita ſua īſenſate
ꝛ iniuſte vixerunt. ꝑ hec q̄ coluerūt id
eſt male amauerīt dediſti tormēta Itē
SAnguis eius ſuꝑ nos ꝛ ſuꝑ fili
os nr̄os Math. xxvi. Hodierna
ſolemnitas habet aliq̄d gaudij. ꝛ aliq̄d
meroris admixtū. Unde p̄mo vtūt̄ cle
rici paramentis et ornamentis diūſis ꝛ
p̄mo tāgunt̄ cātica hōris. ſcd̓o adiūgū
t̄ cātica mēoꝛis ꝓpt̄ qđ lcō euāgelio vbi
agit de hōre dn̄o facto. ſtatī legit̄ paſſio
vbi habetur multiplex xp̄i cōfuſio Ho
nor autē xp̄o īpenſus in ſex oſtendit̄.
Primo in diſcipulorū aſſociacōne Ma
thei xij. cū duxiſſent aſinam cū deſuꝑ
ſedere fecerunt. ſcd̓a in turbe obuiacōe
Mathe xxij. Turba multa q̄ cōuenerāt
ad diē feſtū ꝛc̄. tercio in veſtimētorum
ꝓſtracōne. Mathe xxiij Quarto in ra
morū arborū p̄ciſione Mathei. xxi. A
lij cedebant ramos de arboribꝰ. ꝛc̄ quī
to in populorū acclamacione. Mathei
xxiiij. Turbe aūt q̄ p̄cedebant ꝛc̄. ſex
to vero in ſolēni in ihrl'm īgreſſiōe Cū
intraſſet iheroſolimā cōmota ē vniūſa
ciuitas ꝛc̄. C Conſequent̄ illi ignoī
nia in alijs ſex apparuit. p̄mo in oīm
diſcipulorū derelictione Mathe. xxiij.
Omnes eo relicto fugierunt. ꝛ hoc ē cō
tra p̄mū. ſcd̓o ī crudeliſſima turbe ag/
greſſione Mathei. xxvi. Tanq̄ ad la/
tronē ꝛc̄ hoc fuit cōtra .ij. tercō in ꝓ/
p̄orū veſtimentorū ſpoliacōne. Math.
xxvij. Poſtq̄ crucifixerunt eum ꝛc̄ et
hoc fuit cōtra. iij. quarto in ligni affix
one. Mat. xxvij. Duxerunt eū vt cru/
cifigerent. ꝛ hoc fuit contra quātū. q̄n
to ī ip̄ropeiorū maledcōe Mat. xxvij.
Et p̄tereūtes ꝛc̄ et hoc fuit cōtra q̄ntū
ſexto in abiecta dei filij de iheruſalem

traductione Mathei xxi. Apprehenſū
eiecerunt extra vineā et occiderunt et
hoc fuit cōtra textū et ꝓpter hoc potuit
dici de dn̄o illd̓. i. Macha. i. Scd̓m glo
riā eius multiplicata ē ignominia eiꝰ.
¶ In verbo ergo p̄miſſo qd̓ ꝑtinet ad
merorē q̄uis fuit iudeorū crudeliū ver
bum et imp̄catiu̅. ſi contrario mō a no
bis ſit ſumptū vt non mali ſed boni ſit
petitiu̅: duo maxime attēdunt̓ Nam
ſanguis xp̄i ꝓ nobis effuſus. primo
nobis notificat̓ vt nobilis Scd̓o poſtu
lat̓ vt vtilis. P̄mo notificat̓ vt nobilis
cū p̄mittit̓ Sanguis eiꝰ. dic cuiꝰ eius
vtiq̄ȝ ſanguis dei altiſſimi. ſi ergo deo
nichil nobilius. reſtat vt ſanguis eius
ſit nobiliſſimꝰ Scd̓o poſtulat̓ vt vtilis
cū infert̓ Sup̱ nos ꝛc̄ ſupple ſit. et ſen
ſus ū̄bi eſt. ſanguis dn̄i qui eſt inp̄ciabi
lis. fiat nobis ꝑ redemcōnem vtilis vt
redimat nos et filios noſtros a malis.
Sȝ nōnd̓ ꝙ hic p̄cioſus ſanguis ſi cōſi
deret̓ modus effuſionis valde eſt admi
rabilis. tum ex ꝑte pr̄is facientis. tum
ex ꝑte hoīs indigentis. tum ex ꝑte filij
ſuſtinētis Nam ex ꝑte pr̄is mira valde
oſ̄dit̓ fuiſſe ſeueritas. ex ꝑte ꝓlis ſtu/
penda benignitas ſed ex ꝑte hoīs fuit
magna neccitas. ¶ Dico ꝙ ex ꝑte pr̄is
q̄uis fuit ſūma caītas. videt̓ tn̄ fuiſſe
ſūma ſeueritas. nōne videt̓ ſeueriſſimū
fuiſſe ꝙ filiū iuſtū. filiū ſcīſſimū. filiū
optimū ꝓ malo ſeruo tradēt puniēdum
Nulla em̄ lex mandat. nulla rō dictat
vt ꝓpter ſeruū impiū. nō dico filiꝰ ſed
ſeruus aliꝰ innocēs puniat̓. Attēdite
ergo fratres kmi et videte q̄uis ad nos
amor fuerit dei pr̄is qui vt nos ſeruos
malos redimēt. morti filiū tradidit vt
nos ad ſe reduceret filium forbandiuit
id ē exulem fecit. Vn̄ dr̄. i. ad Colo. ij.
In ipſo cōplacuit omnē plenitudinem
dīnitatis inhabitare et ꝑ eū recōciliari
oīa in ipſo pacificās ꝑ ſanguinē crucis
eius q̄ in celis ſunt et q̄ in terris ſunt.
Erat em̄ a celeſti curia oīs humana na
tura excluſa et carceribus mancipata.
ſed relegatus eſt filius vt reuocaretur
ſeruus. ſeueritas fratres fuiſſe videt̓.
ſed caritas ſumma fuiſſe ꝓbatur ſi veī
tas attendat̓ Quis em̄ vnq̄ȝ filium for
bandiuit. id eſt exulem fecit vt ſeruum
ingratum et malum ad ſe reuocaret?
Quis vnq̄ȝ filiū ſuū ſuſpendi voluit vt
malum ſeruum a patibulo liberaret?
Ambro. O ineſtimabilis dilectio caīta
tis vt ſeruū redimeris filiū tradidiſti.
¶ Secūdo ex ꝑte beatiſſime ꝓlis fuit
ſtupenda et inaudita benignitas. non
em̄ ad mortem coactus ſed ſponte ſe ob/
tulit et ſine coactione aliꝗ̄ pr̄i obediuit
Yſa. Oblatus eſt q̄ꝛ ipſe voluit et ipſe
dicit patri. non ſicut ego volo ſed ſicut
tu. Nam ſicut dicit Haymo. q̄druplex
voluntas videtur eſſe in xp̄o. ſcȝ dīnita
tis. rōnis. ſenſualitatis. et carnis. Vn̄
voluntas dīnitatis mortis ſentenciam
dictabat. Voluntas rōnis ſentenciam
approbabat Voluntas ſenſualitatis in
malo ꝓprio ſuſpirabat ſed volūtas car/
nis cōtra malum ꝓprium trepidabat.
Scd̓m ergo voluntatē tam ſenſualita/
tis q̄ȝ carnis. volebat a ſe trāſire calicē
paſſionis. ſed racio ꝓ ſenſualitate alle/
gabat. cōdicionē in allegacōne ponebat
Vnde ſi fieri poteſt dicebat. tandē totū
voluntati pr̄is cōmittebat. Vnde et di/
cebat Non ſicut ego volo. ſupple. ſcd̓m

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſenſualitatē. ſed ſicut tu. ꝓpter hoc bū
xp̄o dr̄. Apo. v. Occiſus es ꝛ redemiſti
nos deo in ſanguine tuo. videte ergo ka/
riſſimi nec a corde recedat q̄nta fuit ſal/
uatoris nr̄i benignitas. q̄ mori voluit
vt nos liberaret a piculo mortis Rō. v.
Ut q̄d eni̅ xp̄m cū adhuc eſſem̄ īfirmi
ꝓ impijs mortuus eſt. vix eni̅ ꝓ iuſto
q̄s morit̄. nā ꝓ bono q̄s audeat mori ſ;
cōmendat ergo ſuā caritatē deus in no
bis ꝛc. ¶Tercō ex pte hoīs oñditur
fuiſſe magna neceſſitas. nam poſtq̄ hō
peccauerat. et ſe ſeruū peccati effecerat.
per ſe reparari nō poterat. nec a peccato
releuari valebat. Cum ergo ſatiſfacere
deo deberet. ſed nō poſſet. eo q̄ offenſa
quodāmō infinita eſſet. miſertus pius
dñs ſe redemptorē tradidit. cui ſatiſ/
factio q̄ deus erat infinita fuit. Unde
dr̄ hebr̄. per ꝓpriū ſanguinē introiuit
ſemel in ſan. et. re. inuenta. hanc redēp
cōem petebat ꝓpheta. et ſuā īpotenciā
vel indigenciam allegabat. qñ dicebat.
Redime me dñe et mi. mei q̄ vnicus ꝛ
pauper ſum ego. ſic igit̄ patet. q̄ quia
dñicus ſanguis tā nobil̄ ꝛ tā precioſus
fuit. ideo nos lauare potuit a ſordibus
Sequit̄ videre poſt hec q̄ vtilis fuerit
pcī hoc q̄ ſufficiens preciū nobis fuit
Nā hic ſanguis fuit mūdificatiu᷒. recō
ciliatiu᷒. cōſūmatiu᷒. fuit mūdificatiu᷒
ab omni peccato. fuit recōciliatiu᷒ deo
et fuit cōſūmatiu᷒ ī omni opere bono.
Dico q̄ hic ſanguis fuit nrē malicie ab
ſterſiu᷒. et q̄ntum ad hoc triplex fuit e
ius effectus. Un᷒ fuit mūdacio cōſciē.
ſcd̄s repreſſio concupīe. et tercius ē re
ſtitucio innocencie. vt ſic mūdacō cōſciē
ſit in mente. repreſſio in carne. et rēſti/
tucio innocēcie ſit in vtroq;. Dico q̄ p̄/
mus effectus hui᷒ ſanguīs eſt mūdacō
anime. Unde dr̄ ad Hebre. ix. Sang.
uis xpriſti emūdabit conſcīas nrās ab
opibus mortuis. et hoc ꝓbat ibi aplūs
a minori. q̄ plus poteſt oblacō ſpūalis
ſup mundiciam ſpūalem q̄ carnal̄ ſup
carnalem. ergo ſi ſanguis taurorū ā vi
tulorū faciebat ad emendacōem carnis
Multo forcius ſanguis xpriſti facit ad
emundacōem mentis. Scd̄s effect᷒ ē
repreſſio cōcupiſcencie. Unde dicitur
Hebr̄. ix. q̄ moyſes tabernaculū ꝛ om
nia vaſa aſperſit ſanguine. quid per ta
bernaculum niſi corp᷒ hūanū. i. Cor.
xij. Tabernaculum dei ſanctū eſt. q̄d
eſtis vos. vaſa ſunt corporis membra.
Unde dicit ſcd̄o eiuſdem. Mēbra nrā
tēplum ſunt ſpiritus ſancti. ſi ergo mē
bra ꝑ ſanguinem xpriſti ſunt tēplum
ſpiritus ſancti. ꝛ conſtat q̄ refrigerare
cōcupiſcēcie eſtum eſt opus ſpūs ſancti
igit̄ fit diminucio concupiſcencie ꝑ ſan
guinē xp̄i. Uñ Gre. dicit. q̄ memoria
crucifixi vicia crucifigat. Quis eni̅ in
cōcupiſcencia ādeat ſi clauos xpriſti et
vulnera in ocul̄ cordis portat. Terci᷒
effectus eſt reſtitucō innocencie. Unde
dicitur ad Rō. iiij. Juſtificati gratis.
Glō ibi. virtute ſanguinis xp̄i remit/
tunt̄ peccata. et ſic fit quodāmodo reſti
tucō ad innocenciam. dum expellit̄ cul
pa per graciam Quis enim innocēs n̄
qui culpa caret. et gracia fulget ¶Se
cundo eſt ſanguis xpriſti virtutis recō
ciliatiue. et q̄ntum ad hoc eſt ſimiliter
triplex effectus. et eſt primus reſeracō
porte celeſtis. Secundus eſt relaxacio
vlcōnis iuſti iudicij. Tercius vero eſt

reparatio pacis vniũſalis . Erat enim
ꝑ culpam ianua clauſa . cãt cõtra hoĩez
ſentencia lata et bellũ erat inter deũ et
hoĩez ĩtroductũ . Eſt ergo p̃mꝰ effcũs
reſeratio ianue . Unde dr̃ ad Hebre . ix .
Xp̃c aſſiſtens pontifex futurorũ bono
rum . et ſequit᷑ . quõ ꝑ ſanguinẽ ſuũ in/
troiuit in ſcã . non vtiqꝫ manufacta ſed
ſcã celeſtia . ergo ſi introiuit et humãm
naturã illuc introduxit ianuã apertã
eſſe oñt . et ideo dicit᷑ de xp̃o Zacha . ix .
Tu in ſanguine teſtamẽti tui eduxiſti
victos tuos de lacu ſed ad quid eos inde
eduxiſſet ñ in celum introduxiſſet . Vñ
dr̃ ad Hebre . x . Habentes frẽs fiduciã
in introitu ſcõrum in ſanguine xp̃iſti
¶ Scd̃s effectꝰ eſt . relaxatio vlcionis
iuſti iudicij . Rõs . v . Si cũ adhuc pecca
tores eſſemus xp̃c ꝓ nobis mortuꝰ eſt .
multomagis iuſtificati nũc in ſanguiẽ
ipſius ſalui erimꝰ ab ira ꝑ ip̃m . Unde
hoc ſignũ ad iudiciũ ferẽt omẽs electi ⁊
huius figura preceſſit Exo . xij . vbi dr̃
Erit autẽ vobis ſanguis ĩ ſignũ Eze .
ix . Signa thau ſuꝑ frontes virorũ ⁊c̃ .
¶ Terciꝰ effcũs eſt . reꝑatio cõcordie
vniuerſalis Vñ dr̃ Colo . i . Pacificans
per ſanguinem crucis eius q̃ in celis et
que in terra ſunt . Unde dicit᷑ in figura
Exodi . xxiiij . ꝙ Moyſes ſumtum ſan/
guinem reſperſit in populum dicens .
hic ſanguis federis qđ pepegit nobiſcũ
deus . ¶ Tercia ũtus huiꝰ ſanguinis
eſt virtus completiua Cuius eſt eciam
triplex effcũs . et eſt Primꝰ Vegetatio
ũtutis interne . Scd̃s Euacuatio vir/
tutis cõtrarie Terciꝰ eſt Multiplicacõ
virtutis ſuꝑne . ¶ Dico ꝙ p̃mꝰ effcũs
eſt Vegetatio virtutis interne . Unde
dicitur Jo . vi . Sanguis meus eſt vere
potus . nam tante ũtutis eſt iſte potus
ꝙ nõ ſolum nunc vitã inchoat ſed eciã
in eternum cõtinuat Unde dicit᷑ ibidẽ .
Qui manducat meã carnẽ et bibit ſan .
m . habet vi . eter . et hoc debet intelligi .
ſi digne accepit Nam . i . Cor̃ . xi . dicit᷑
Qui mãducat et bibit indigne . iudiciũ
ſ . m . et bi . Scd̃s effectus eſt Euacuacõ
virtutis cõtrarie Apo . xij . ꝓiectus eſt
accuſator fratrũ noſtrorũ . et ſequit᷑ ibi
Ipſi vicerunt eum ꝑ ſanguinem agni .
Miro mõ timet diabolus hunc ſangui/
nem et miro modo eciã homo animat᷑ .
dum de xp̃i ſanguine cõtemplat᷑ Unde
dicit᷑ . i . Macha . vi . ꝙ oſtenderunt ele/
phantibꝰ ſanguinẽ vue et mori ad acu
endũ eos in preliũ Et ſi acuunt᷑ beſtie
ex ſanguine vue . quantũ dñt animari
hoĩes ex dei ſanguine . ꝓpter hoc dicit᷑
demonibꝰ Apo . vij . Nolite nocere ĩre et
mari neqꝫ arboribꝰ quoaduſqꝫ ſignemꝰ
ſeruos dei nr̃i in frontibus eorum Illi
vero in frontibus ſignati ſunt q̃ crucis
improperiũ nõ erubeſcunt . Tercius
effcũs eſt . multiplicacõ virtutis ſuꝑne
Nã dum ſanguiẽ xp̃i muĩmur ab ãgel᷑
amplꝰ cõfortamur . in cuiꝰ ſignũ dr̃ in
Apo . ꝙ xp̃c veſtitꝰ erat veſte aſꝑſa ſan
guiẽ et exercitꝰ celi ſeq̃bat᷑ eũ . nam illũ
angeli ſequũt᷑ qui hac veſte induit᷑ . De
hoc ſanguiẽ et eiꝰ ũtute req̃re ſuꝑ in dñ
de paſſione qꝛ iſti duo ſermões pñt bñ
p̃dicari ĩ paſceue . qꝛ ergo vt apꝑet ſan/
guis dñicus eſt tã p̃cioſus et tãtis vtili
tatibꝰ plenꝰ . ideo bñ in auxiliũ petit᷑
qñ dr̃ Sanguis eius ſuꝑ nos et ſuꝑ fi/
lios nrõs . quã vtilitatẽ ipſe nobis cõce
dat . Qui cũ prẽ et ſpũ ſcõ ⁊c̃ .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

¶ In Cena dñi.

ACcepit iheſus panẽ et cũ grãs
egiſſet diſtribuit diſcũbentibus
Jo. vij. Si nichil fruſtra natura hic ĩ/
ferior facit. vt phũs ait. credẽdũ ꝑ cto
eſt nec dubitare licet. ꝙ nature creator
et rector nichil facit inanit. ſed cuncta
vtiliter. Unde Augꝰ dicit ꝙ oĩs xpriſti
actio. nrã eſt inſtructio. q2 dũ ipſe ali/
quid tacitus facit. q̃d nobis faciendũ
ſit innoteſcit. ¶ In ṽbo ergo pmiſſo
tria nobis inſinuat. Nam docet comedẽ
dum eſſe ꝑ tpe. docet grãs agere. et do
cet panẽ indigentibꝰ dare. Nam aliqñ
panẽ accipe exquirit natura. grãs agẽ
docent bñficia. ſed panem indigẽtibus
dare pcipit gracia. Nõtur ergo primũ
cũ dicit² Accepit iheſus panem. Scdm
nõtur cum addit² grãs agens. Terciũ
vero cũ ſubdit². diſtribuit diſcũbentibꝰ
Sed nũc de panibꝰ ſolum eſt dicẽdum
q2 de hijs pricipalit loquit² euangeliũ.
Nõ ergo ꝙ primꝰ panis poteſt accipi
ex cõſideracõne peccati ꝓprij. Secũdꝰ
ex cõſideracõne paſſionis xpi. Terciꝰ
ex conſideracõne infernalis ſupplicij.
Quartus ex cõſideracõne afflictionis
ꝓximi. Quĩtus vero ex conſideratione
dilectionis premij. Eſt igit² pmꝰ pañs
cõſideratio pccĩ ꝓprij. nam ſicut corpa
lis hic panis corpus tpaliter paſcit. ſic
memoria peccatorũ cũ dolore cordis. et
lacrimis animam reficit ymmo longe
plus delectat² in pane hoc ſpũali aĩmꝰ
ꝙ̃ in materiali delectet² corpus. nam ꝙ
corpus delectet² habet ab anima a qua
eſt vita. ergo maior eſt delectatio illa q̃
delectatur anima ſeipſa. ꝙ̃ ſit illa qua
delectat² in carnis ſubſtancia. q2 phũs
ait. ꝓpter qd̃ vnũqdꝙ; et illud magis
Unde ꝓpheta dicebat Cibabis nos pa
ne lacmarũ. et pa. da no. in la. in men/
ſura. in mẽſura dicit. q2 nõ ſemꝑ datur
ad libitum ne vileſcat apud animã. ſed
adminiſtrat² ſcdm dm̃ bñplacitũ. O ꝙ̃
dulcis ꝙ̃ ſuauis ꝙ̃ mellifluꝰ eſt panis
iſte. anime bñ diſpoſite. nichil eñ ſapit
dulcius. nichil guſtat² amabiliꝰ. nichil
poteſt eſſe vtiliꝰ ꝙ̃ ſepe hunc panẽ mã/
ducare. nam hic pañs vicia cũcta lauat.
animã roborat et cõfortat. et diabolum
cũ omni exercitu fugat. Unde dicebant
Madianite. qui demones cũ omni exer
citu viciorũ ſignificabant. Judicũ vij.
Videbat² michi vt ſubcinericius panis
deſcenderet in caſ. madi. et tabernacu/
lum ſubuerteret. et terre penitus fun/
ditus coequaret. et dr̃ ſubcinericius pa
nis iſte. q2 ex cõſideracõne nrĩ cineris
ſiue ꝓprie vilitatis. ſepe deuotio in aĩa
ſurgit. ꝓpter hoc dicebat ꝓpheta. Fu
erũt m̃ lacrime mee panes die ac nocte.
¶ Scds panis accipit² ex cõſideracõne
diuini ſupplicij ſiue ex conſideratione
paſſionis xpi. nam ſicut panis inter
omnia cibaria vſitata corpus maxime
fortificat ſic paſſionis xpriſti memoria
cõtra omnia temptamenta animã hu/
manam cõſolidat Bernñdus. Si paſſio
dm̃ ad memoriã reuocaretur nichil tam
aſperũ qd̃ non equo animo tolleretur.
Gregorius. Memoria crucifixi vicia
crucifigit. hic eſt ille panis de quo ait.
Pſalmiſta. Panis cor hominis confir/
mat. ſed q2 hic panis comedendus non
eſt niſi cũ dolore. gemitu et afflictione.
ideo dicit² Deutronomij. xv. Septem
diebus. id eſt omni tempore comedetis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

afflictionis panem Quis em̄ dominū
amans p̄t recordari tantorū laborum
tantorū obprobriorum. tantorū eciā fla
gellorū. quin ſuſpiria emittat. lacrīmas
fundat. Vn̄ Ie. ix. Quis dabit capiti
meo aquā et o. m. fontē lacrimarum vt
plorem die ac nocte. non dicit vnā lacri
mam ſed fontem lacrimarū. nō dicit vt
ſemel plorem ſed cōtinue q2 die ac nocte
Quō poteſt dicē quiſq̄ꝙ ꝗ xp̄m amat /
qui tanta vulnera tanta indigna q̄ ꝑtu
lit plorare nō valet. ¶ Tercio panis
accipit̄ ex cōſideracōne afflictionis ꝓxi
mi. nam hic panis ꝓprie nō comeditur
ſed ꝑ eum ꝓximo ſubuenit̄ dum eius
neccitati impēdit̄. Non em̄ eſt dei filius
vel amicꝰ. qui fratrē ſuū dei filiū indi/
gere cōſpicit et ei panē nō porrigit nec
frangit. p̄ceptū eſt em̄ Eccl̄. xi. Mitte
panē tuum ſuꝑ tranſeuntes aq̄s Aque
tranſeuntes ſunt xp̄i pauꝑes quibus
nullū domiciliū eſt ſed ꝑ mūdum ſunt
incedētes. tamq̄ꝙ in mūdo nichil hn̄tes
Talibus em̄ dandus eſt panis vt ſuſtē
tari aliq̄liter poſſint. Mortaliſſimū eſt
crimē. furtū eſt. rapina eſt. tot ſuꝑflua
poſſidere et pauꝑibꝰ nichil dare Ber.
Clamant nudi. famelici cōquerunt̄ et
dicūt nobis fame et frigore miſerabili
laborantes. q̄d conferunt tot mutatoria
extenſa in ꝑticis. noſtrū eſt qd̄ effundi
tis et nobis crudeliter ſubtrahitis. qd̄
inutilit̄ diſſipatis et addit Inueniunt
curioſi quo inaniter delectent̄ et nō in/
ueniunt miſeri filij dei quo ſuſtentent̄
Hodie bene videt̄ eſſe cōpletum. illud
Tre. vltio. Paruuli pecierunt panem
et nō erat qui frangeret eis Vnde dum
pauꝑes petunt panem multi rn̄dent

illud Yſa. vi. In domo mea non eſt pa
nis. contra illud Tobie. Panem tuum
cū egenis comede et de veſtimētis tuis
nudos tege. Require copioſam materiā
ſup̄ de hoc pane. in dō quadrageſime.
¶ Quartus panis accipit̄ ex cōſideracōe
infernalis ſupplicij. nec ē iſte panis re
fectionis ſed afflictionis. anxietatis et
mortis Vnde dr̄ Tobie. ij. ꝙ cū tobias
occultaſſet corpus mortui comedit pa/
nem cū tremore et luctu. Recolebat cū
infernalem locū ad quē omnes mortui
deſcendebant et de hoc p̄t exponi illud
qd̄ dr̄. iij. Regum xxij. Mittite virum
hunc in carcerem. ſcilicʒ infernalem et
ſuſtentate eum pane tribulationis et
aqua anguſtie. O regio tenebroſa ſemꝑ
penis et lacrimis plena q̄ꝙ doloroſum
panem offers eſurientibus et q̄ꝙ ama/
ram aquā das ſicientibus Quis digne
exp̄mat penas eius ? me vtiqʒ terrent
mala quibꝰ affligent̄ miſeri et p̄ aridi
tate ſitis quaſi deficient et tamen panē
nō ad edendum ſed ad affligendum et
ad excruciandum habere poterunt. O
q̄ꝙ ſuauiter panem comederent ordea/
ceum. qui mō faſtidiunt frumentinum
ymmo ſi haberent delectanter ſumerēt
cibum iumentorū. ſcʒ paleas ſiue fenū
qui modo nō ſunt cōtenti multis fercu/
lorum generibus et delectabiliter bibe
rent aquā putridam. qui nūc multipli
cia querunt vina. Nam et diues ille q̄
comedebat cotidie ſplendide guttam aq̄
in inferno pecijt ſed eam habere nō po
tuit et vtiqʒ dignum fuit vt qui micas
panis pauperi denegabat ſentire q̄ꝙ
malum fuerit ꝙ pauꝑculo lazaro non
ꝓuidit. Indignum em̄ ſe miſericordia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

facit qui alteri miſereri renuuit. iuxta
illud Jac. Judicium ſine miſericordia
fiet illi qui non facit miſericordiam
Quintus panis eſt ex conſideracione
boni eterni. et ex dilacōne ipſiꝰ p̄mij.
Nam de hoc pane habet᷑ in lu. Beatus
inquit qui manducat panem in regno
dei. hic autē panis etſi ſit dulciſſimus.
dum guſtatur. fit tn̄ ſanctis quodāmō
ordeaceus et amarus dum diucius ex/
pectatur. Unde dum ꝓpheta dixiſſet
fuerunt michi lacrime mee panes die
ac nocte. ſtatim intulit cauſam dicens.
dum dicitur michi co. vbi eſt deus tuus
Unde magna eſt afflictio ſanctis dum
fit mora nimis in expectando. Unde
gemens Dauid dicit in pſ. Heu michi
quia inco. m. p. eſt Sancti ergo deſide
rantes hunc delectabilem panem : mor
tem hanc in deſiderio. et vitā in paciā.
ſuſtinēt Vn̄ Apꝰ dicebat Cupio diſſol
ui et eſſe cū xpriſto. quia ipſe eſt paīs
viuus qui deſcendit de celo.
Nō ergo breuiter. ꝙ omnes panes
iſti dicūtur ordeacij. q̄r videntur nunc
ſinguli ad comedēdum duri et aſperi.
Nam primus panis eſt acerbe cōtcioīs
Scd̄s eſt panis gemebunde paſſionis
Tercius eſt panis ſuꝑne afflictionis.
Quartꝰ eſt panis ꝑpetue deſolacionis
Et quītꝰ eſt panis doloroſe expectaci/
oīs. Cum ergo in hijs omībꝰ panibꝰ
amaritudo aliqua inueniat᷑ omnes or/
deacij eē dicunt᷑. ſed ſi cuiq̄ȝ nimis du/
ri ad comedendū videātur : duo piſces
adhibeant᷑. vt per dulcedinē piſcis pa/
nis duricies tꝑetur. Nā ⁊ pitꝰ medicꝰ
dum pocōnem amarā tradidit egroto.
ne eam natura abhorreat et ipſam rei
ciat cum aliqua dulcedine mitigat eam
vt dum dulcedo ſentit᷑. qd̄ amarū ē non
eiciatur. Natura enim vt dicit Phūꝰ.
Turbatur et corrūpitur in extremis.
ſed delectatur in medijs. Unde oculꝰ q̄
ab eminencia lucis excecat᷑. ī tempato
lumine delectatur. et ſic breuit᷑ in oībꝰ
ſenſibꝰ inuenitur. Sunt ergo iſti duo
piſces amor et timor. Nā amor facit ō/
nia eſſe leuia q̄ de ſua natura ſunt gra/
uia. Unde Bern̄. dicit. ꝙ amanti nich
il eſt difficile. Unde dr̄ de Jacobo. ꝙ vi
debātur ei dies pauci pre amoris mag
nitudine. leue em̄ et delcābile eſt amāti
ꝓ ſuo mori amato. ſicut in martiribꝰ
manifeſte apparuit. non ſolū in paciē/
cia ſuſtinebāt mortem. ſed ipſam eciam
exoptabant. eo ꝙ hoc ſuo amato placē
ſciebant Unde et dicebat ī Actibꝰ pau
lus. Ego non ſolum alligari ſed et mori
paratꝰ ſum pro nomine domini iheſu.
Exemplum de Ignacō qui dicebat. qū
veniam. quando adero vt videaȝ ſeuas
beſtias carnes meas lacerātes. Inuita
bo enim eos vt comedant. nam deſidēo
laceracōnes carniū. detruncacōes mem
brorum. diſſipacōnes oſſium meorum.
ſolum vt iheſum xp̄m valeam adipiſci
Qui igitur hoc amore ardet nullꝰ ſibi
predictorum panum durꝰ eſſe poteſt.
Aſſit et aliquādo tibi timor. nunc mor
tis ſiue vltimi tui periculi. nūc diei iu
dicij. nunc infernalis ſupplicij Nam cō
ſideracio illius pene eterne. non ſolum
poteſt cōſiderari vt panis ſed vt piſcis
xpriſtus ergo iheſus qui panes hodier
nos ſua potencia multiplicauit. Ipſe
nobis hos panes donet et de piſcibus e
ciam faciet. vt hijs aliq̄liter ſuſtentati

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

in via tandem ꝑueniamꝰ ad patriã ſu. Quod ipſe preſtare ⁊c̃

¶ Item de eodem.

PAter meus dat vobis panem de celo verũ Jo. vi. Qui vult intelligere eleuet ſurſum aures nec carnalr̃ hic ſapiat ſed fide ſup̃ ſe eleuatꝫ intendat. nam qđ dicturꝰ ſum. nõ ſolum eſt ſup̃ ſenſũ ſed eciã ſup̃ intellectũ Nec eſt admirandũ ſi deꝰ aliqđ facit qđ nrã intelligencia nõ attigit q2 ſi plꝰ nõ poſſet facere ꝙ̃ nos intelligere. nrõ intellectu includeretur et cũ oĩe qđ includit̃. ſit minꝰ a quo concludit̃. deꝰ minor eẽ nrã intelligencia ꝓbaret̃. qđ ſi verũ eſſet iã deus ſummũ bonũ et infinitũ nõ eſſet quia nõ eſſet quo maius excogitari nõ poſſet. dum ergo maior eſſe dĩna ṽtus ꝙ̃ nrã intelligencia eſſe ꝓbatur. vtiqꝫ gaudere deberemꝰ q2 ex hoc quanta ſit excellencia dei nrĩ manifeſte ꝑpendit̃. Unde leo papa. excedit multumqꝫ ſupereminet humani eloquij facultatẽ dĩni operis magnitudo et inde orit̃ difficultas loquẽdi. vnde adeſt racio nõ tacẽdi q2 qđ de deo noſtro fides credit ſermo non explicat. et ideo nunꝙ̃ deſitit materia laudis q2 nunꝙ̃ ſufficit copia laudatoris. Gaudeamꝰ ergo ꝙ ad eloquendum tante fidei noſtre ſacramentũ impares ſumꝰ et cũ ſalutis nrẽ explicare altitudinem non valemꝰ: ſenciamꝰ nobis bonũ eſſe qđ vincimur q2 nemo ad cognicõnem veritatis magis appropinquat ꝙ̃ qui intelligit in rebus diuinis eciã ſi multũ ꝓficiat. ſemꝑ ſibi ſupeſſe qđ querat. Item Augꝰ ad felicianum loquens de hoc ſacramento Hoc inquit credat fides. racio intelligenciam non requirat. Unde nõ eſt requirenda racio quia mirabile nec exemplũ quia ſingulare et ꝓpterea in hoc ſacramẽto mira dei patris apparet liberalitas Cũ non ſufficeret ꝙ ſemel nobis dilectũ filium ſuum in precium dedit ſed nobis eum ſub ſacramento cotidiano exhibuit et poteſtatem hoc faciendi ſacerdotibꝰ dereliquit vt tanto bono nec in vita nec in morte careremꝰ. Unde Bernardus Hoc vtiqꝫ ſacramentũ ab eterno diſpoſitum diabolo celatum. ꝓphetis reuelatum. ſollicitudini noſtre creditũ: debita eſt graciarum actione ꝓferendum. O ſacrum inquit et celeſte miſterium. O inſigne ſpectaculum. O ſolemne miraculum. deus qui mirabilis apparet in omnibꝰ ſed ipſe mirabilior quo ad nos oſtenditur. dum ꝑ nos mirabilia operatur.

¶ In verbo ergo premiſſo Saluator ipſe deſcribit hoc venerabile ſacramentum quantum ad tria.

Primo quantũ ad dantis liberalitatẽ.

Scđo quantũ ad ſacramenti veritatẽ.

Tercio vero quantum ad noſtrã vtilitatem. Nam ex Primo oſtenditur hoc ſacramentum fieri potuiſſe. ex ſecundo oſtendit̃ factum eſſe. ſed ex tercio nobis oſtendit̃ ꝓfuiſſe. Oſtendit̃ ergo primo donantis liberalitas cum premittitur Pater meus dat. Monſtratur ſecundo. ſacramenti veritas cum in fine ponit̃. Panem de celo verũ. Tercio vero ponit̃ noſtra vtilitas cũ interponitur. vobis Dicit ergo Pater meꝰ dat vobis panẽ ⁊c̃. Et quãuis reperiatur in ſcriptura multiplex panis vt materialis ad ſuſtẽtacõnem nature vt ſpiritualis ad refectõnem aĩe vt eternalis ad ſtolam glorie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

De ſolo tn̄ pane ſacramentali nos optȝ
hic agere. q2 de aliȷ̈s dictū eſt ſup̄ in iiȷ̈
dn̄ica q̄dragesime. p̄mo ſermone an̄ iſtū
¶ Eſt ergo Nōndū circa hunc panem
ſanctū. quāta ſit eius nobilitas. quāta
ſumpcōnis neccītas. quāta in ſumendo
vtilitas. et q̄ ſit huiꝰ ſacramēti veritas
Eſt ergo p̄mo videndū quāta ſit huius
ſacramenti nobilitas. ſed q̄s eam vllis
v̄bis exp̄mat. q̄s digne exp̄mere queat?
Nōne hic panis eſt ipſe filius dei pris.
quid autē deo poteſt eſſe nobiliꝰ? ſi igit̄
panis hic dei filius eſt nichil hoc pane
nobilius eſſe poteſt. Ipſe eīm dicit Jo.
vȷ̈. Ego ſum panis viuꝰ q̄ de celo deſcē
dit. O quāta nobilitas huiꝰ panis quo
d̄s paſcit filios ſuos nō carnalit̄ ſed ſpū
aliter. p̄s. Panem angelorū mā. hō. nec
oportet multiplicare fercula. q2 vt ſeq̄t̄
dando hunc panē miſit cibaria in habū
dancia. Ad hunc cibū intrans vtrū ſit
amicus vel filius dei cogitare debet. ne
ſibi dicatur. Amice quō huc intraſti nō
ha. veſtē nupcialē. Bernūdus. Penſa
inq̄t iugiter. repete fideliter. amplectē
ſuauiter qd̄ vides. qd̄ tenes. amplectere
inq̄t pie deuocōnis affectu. qm̄ te ſimi/
lia preparare oȝ. nam apparatus huius
menſe nō eſt hoīs ſed dei. nō tp̄alis ali/
menti ſed eterni. Scd̄o conſiderare oȝ
quanta ſit ſumpcōis neccītas. nam tāta
neceſſitas eſſe oſ̄ndit̄. vt dicat ipſe dn̄s
Jo. vi. Amen Amen dico vobis n̄ mā.
car. fi. ho. et bi. eiꝰ ſan. nō ha. vi. in uo.
et addit. Qui mā. car. m. et bi. ſan. m.
habe. vi. eternā. qd̄ de digne ſumētibꝰ
eſt intelligendū. q2 ſicut dicit Aplūs.
Qui mādūcat et bibit indigne iudiciū
ſibi mādu. et bibit nō diiu. corpꝰ dn̄i.

Glorientur ergo patareni in ſuo ieiu/
nio q̄ ſub ſacramento eſſe denegant cor
pus xp̄i? nam ſi corpus xp̄i ibi cōſtat
nō eſſe. nullus carnē xp̄i manducat ſed
nullus teſte dn̄o eſt q̄ ſaluꝰ fiat n̄ carnē
eius comedat. et ſanguinē bibat. igit̄
nullus eſt qui ſaluus exiſtat. ſed conſe/
quēcia falſa. q2 aliquos hoīes ſaluari cō
ſtat. neceſſe igit̄ eſt ponere vt carnē xp̄i
comedant et ſanguinē bibant. ſed nō eſt
dare aliū modū quō hoc fiat. niſi ſicut
ipſe ſaluator inſtituit. Mathei. xxvi.
ſicut infra patebit. Reſtat ergo ꝙ ſub
ſacramēto vera caro xp̄i exiſtit. Tercīo
videre reſtat q̄ ſit in ſumēdo panis hu/
ius vtilitatis. ſed quis omēs vtilitates
eis dicere valeat? ſed dicere nūc ſufficiat
ꝙ hic panis graciā augmentat. A malo
cōſeruat. in bono fortificat. et gloriam
homini finaliter donat. Quid iſtis vti/
liꝰ. quid meliꝰ. quid amabiliꝰ ꝙ̄ in
bono augmentari. in bono roborari. A
malo cōſeruari. et ad gloriā introduci.
Unde dr̄ Jo. vi. Si quis manducat ex
hoc pane. viuit in eternū. et ne aliquis
crederet. ꝙ purꝰ panis eſſet. ſtatī dn̄s
addidit Et panis quē ego dabo vobis
caro mea eſt. p m. ui. Vita eſt vt dictū
eſt. ſi digne ſumat̄. q2 p hoc ſacramētū
xp̄o vnimur. Vn̄ Bern̄. Ex cōmuniōe
xp̄iſti corp̄is nos xp̄o. et xp̄c nobis in
vnitate federat̄. q2 ipſe dicit. Qui mā/
ducat carnem meā in me manet et ego
in eo. et ſubdit. Sume in menſa tua de
pane et vino. diuino opere conſecrato.
et petrus et iudas accepit. bonꝰ ad vi/
tam. malus ad penā. bonꝰ in beneficiū
malus in teſtimoniū. bonus in ſalutē.
malus in mortē. nam inquit qui ſcd̄m

carnem viuunt. tum ꝓditore iuda vene
num accipiunt. et laqueū ſuſpēſionis
incurrunt damnandi grauiſſime. tum
ꝓ multiplici reatu. tum ꝓ ſacri cibi cō
temptu. quē vere accipiunt. nō ſalubri
efficacia ſed ī ipſa eſſencia. ¶ Quarto
vero reſtat quāta ſit huiꝰ cibi ſuauitas
ſed expertus hoc dicat ꝙ dulcis eſt dñs. ſi
enī tāta erāt dulcedo ī māna q̄ erat huiꝰ
pāis figura ſiue vmbra q̇d eſſe eſtimas
in re ipſa. Unde dicit̄ Sap. xvi. Panē
de celo preſtitiſti eis omnē dulcedinem
hñtem et omnis ſaporis ſuauitatem.
Unde Bernardus de hoc exponens illud
pſ. Memoriā habundancie ſuauitatis
tue eructabunt. ſic ait. O ſumme pia
et vere ſuauis memoria annūciare mor
tem dñi donec veniat. Nam mors xp̄i
opus ſine exemplo. humilitas ſine mō
donum ſine precio. gracia ſine merito.
Quid igit̄ homo inquit indigne facis.
quid facis homo ingrate. Adora deuo/
cius. recole frequēcius. in ſacramento
altaris ſalutē mūdi. ꝓ te paſſam. vitā
ꝓ te mortuā. et fortitudinē infirmatā.
et addit. Si membrū xp̄i es plange et
dole. cū gemitu et lacrimis mortē pre/
cioſam vnigeniti dei patris: alioquin
ſi nō doles et plangis. ſi nō cōpateris
a tua nobilitate degeneras in beluā et
homo eſſe deſiſtis. ¶ Quinto videre
reſtat q̄ ſit huiꝰ ſacramenti veritas. et
breuiter et catholice reſpondendum. ꝙ
poſtq̄ ꝓlata ſunt illa verba a dño inſti
tuta. panis in corpus xp̄i tranſit. et ī
altari corpus xp̄i verum q̇d de virgine
traxit eſſe ſine ſui mutacōne incipit. et
ſupra naturā fit vt ſine ſubiecto accidē/
cia ibi ſint. nec ſi ſpecies ille viſum nu/
triunt: ſine miraculo dei fit qui q̇d ſub
iecto eſt ꝓpriū accidentibꝰ dare poteſt
vel ſicut diuina virtute panis in carnē
trāſit ſic cōpleto opere ad q̇d fit eadem
virtute panis redit. et corpus xpriſti
ſine corrupcōne ſui ibi eſſe deſinit. Sed
iſta omnia patareni negant et multi
aliȷ̄ heretici. et cū nullam ſuꝑ hoc auto/
ritatē habeant. nulla poſſunt vti rōne.
niſi qꝛ neſciunt vel nequeunt hoc intel/
ligere. nec mirū qꝛ nō eſt opus nature.
nec habet in rebus ſimile. qꝛ eſt mira/
bile et maxime ſingulare. Sꝫ ſi ꝓptea
corpus xp̄i in altari nō eſt. qꝛ hoc ſup̄
naturam eſt. nec intelligi poteſt. ergo
nichil q̇d tale eſt racōne cōſimili eſſe p̄t
ſed ꝙ deus ſit trinus et vnꝰ et homini
in pſone vnitate vnitus. et talia multa
que nunc dicere nō eſt opus. ſupra om/
nem creatam naturam ſunt. nullum ī
hiȷ̄s natura ſimile eſt. et a nullo etiam
homine capi poſſunt. ergo nullū horū
verum eſt. ſed hec cōſequencia falſa eſt.
ergo illud ex quo illud ſequit̄ falſum eſt
Nam apud omnes ſapientes. hoc certiſ
ſimū eſt. ꝙ omne illud eſt impoſſibile
ad q̇d neceſſario ſequitur impoſſibile.
Item ſi corpus xp̄i verū in altari non
eſt aut hoc eſt qꝛ deus non vult hoc nec
poteſt aut ſolum vult et nō poteſt. aut
qꝛ poteſt ſed velle caret. ſed nullū iſtorū
eſt verum. ergo verum eſt quartū mem
brum. ſcꝫ. ꝙ vult et poteſt. Et ꝓbatur
primo ꝙ velit. qꝛ oſtenditur in fine ꝙ
poſſit. certū eſt ꝙ deꝰ cū cogi nō poſſit.
nichil inuitus facit. ſed omne q̇d facit ſe
facere vult et cupit. Ac xp̄c ſcdm ꝙ euā
gelia dicunt. verū corpus ſuū cōfert et
panē in corpus ſuū v̄tit. et ſic faciendū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

inſtituit et mandauit. ergo hoc fieri vo
luit ꝓbatio mīoris. ſic eīm ſcriptū ē luce
xix. ꝙ accepto Ihē pane grās egit. fre/
git et dedit eis dicēs. hoc eſt corpꝰ meū
Nō quid fecit qꝛ panē accepit. bn̄dixit
ſiue grās egit et diſcipulis ad manducā
dum dedit et eis dixit. hoc ē corpꝰ meū
et conſtat ꝙ hoc non dicebat de ipſo ſuo
corꝑe qđ videbant nec illud eis oñdebat
nec illud ī manibꝰ tenebat nec illud co/
medendū inuiſibili ſua forma tradebat
nec illud ipm̄ dicē optebat qꝛ illud eſſe
corpꝰ ſuū diſcipuli cti erāt De illo igitᷣ
dr̄ qđ in manibꝰ hēbat qđ eis manducā
dū offerebat ſuū corpꝰ eſſe affirmabat
ſed ipſe eſt veritas ergo mētiri nō pote/
rat. neceſſario ergo ponē reſtat ꝙ illud
qđ eis dabat ſuū corpꝰ erat Sꝫ dicūt
heretici. ꝙ verum dicebat et ſenſus ūbi
erat. hoc eſt corpꝰ meū. id eſt hoc ſignat
corpꝰ meū ſed hoc ſic exponi nequit qꝛ
ſequēs lrā cōtradicit Nam cū dixiſſet.
hoc eſt corpꝰ meū. ſtatī adiūxit qđ ꝓ vo
bis tradetur. cōſtat ꝙ relatiuū qđ eſt rei
aū late repn̄tatiū ſed verum corpꝰ xp̄i
repreſentat ꝙ offerēdum eſſe ꝓ eis xp̄c
affirmabat. Manifeſtū eſt igitᷣ ꝙ illđ
idē corpꝰ p̄mo eis in manibꝰ oñdebat.
q̄re expoſicōnem illā hereticā nullā peī
tus eſſe cōſtat Sꝫ dices fateor xp̄m pa
nem ī carnē ſuā cōuertiſſe ſed nō credo
eum hanc poteſtatē aliꝭs tradidiſſe ſed
audi heretice cece Nā poſtꝙ dn̄s ſic cōfe
cit. ſtatī diſcipulis ait. hoc facite in meā
cōmemoracōem. qđ fuit hoc dicē. facite
niſi ſicut ego cōfeci hoc facite Nam ꝙ ſic
intelligi debeat et ꝙ tradita fuit Aplis
hec ptās patet. i. Cor. xj. vbi Apoſtolꝰ
p̄uidens hereticos cōtra hoc ſacramen/
tum eſſe futuros ſic ait. Optet inquit
hereſes eſſe vt q̄ ꝓbati ſunt manifeſti fi
ant Nā cōuenientibꝰ nobis in vnū non
eſt nobis dn̄icam cenā manducare. ego
inquit a dn̄o accepi qđ et tradidi vobis
qm̄ dn̄s in q̄ nocte tradebatᷣ accepit pa/
nē et dedit diſciplis ſu. di. Acci. et mā.
Hoc eſt corpꝰ m. qđ ꝓ vo. tra. hoc inqᷓt
fa. in m. cōme. et ſequitᷣ. ꝙ quicūqꝫ mā
ducat et bi. īdigne reus erit cor. et ſan.
dn̄i. Manifeſtū igitᷣ eſt ꝙ tꝑe aplōrum
hoīes corpꝰ xp̄i māducabant. ergo aliꝗ
erāt qui cōficiebant. hanc ergo ptātem
tradidiſſe aliꝭs cōſtat Itē. Io. vi. Dn̄s
de hoc ſacramento aptiſſimā dat doctri
nā dicēs. Ego ſum panis viuꝰ vel vite
Si q̄s māducaueīt ex hoc pa. vi. in ei.
et ne credatᷣ eſſe panis matīalis. ſtatī
addit Panis quē ego dabo caro mea eſt
et ſic ad lrāꝫ intellexerunt iudei Vnde
et dixerūt Quō poteſt hic nobis carnē
ſu. dare ad mā. nec dn̄s eos tamꝙ errā/
tes correxit ſed magis ſentenciā ſuā cō/
firmauit cū eis rn̄dit Amen amen dico
vobis. niſi mā. carnē fi. ho. et bibe eiꝰ
ſan. nō ha. vi. in vobis et ne intelligatᷣ
hoc figuratiue ſed magis ſcđm veritatē
dictum eſſe ſtatī oſtēdit. cū addit Caro
mea vere eſt cibus et ſanguis meꝰ vere
eſt potus. ſi vere ergo nō figuratiue.
Sꝫ dicūt heretici. ſi ſic comeditᷣ xp̄c mi
rum eſt ꝙ iam nō eſt totus deuoratus.
Itē quō poteſt māducari et nō cōſumi
neqꝫ corrumpi carnaliter Carnales de
ſacramento hoc carnalitᷣ ſapiunt. carna
liter querunt et carnaliter intelligunt.
nam corpꝰ qđ ſub ſacramento ſumitᷣ cū
inpaſſibile et incorruptibile eſſe ꝓbetᷣ
non dentibꝰ vt ipſi eſtimant laceratur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

nec manibꝫ ſacerdotis diuiditᷣ. ſed ſub
omnibꝫ ꝑtibꝫ integrū inueniṫᷣ. non in
ventre digeritᷣ. nec ꝑ ſucceſſuz emittitᷣ
qꝛ nō eſt cibꝫ ventris ſed mētis. qđ ego
ibi diuiditᷣ. qđ dentibꝫ maſticatᷣ. qđ in
ventre trahitᷣ ipſū ſacramentū eē ꝓbatᷣ
Corpꝫ ergo dñicū vē ſub ſacramēto ve
latū. nō carnaliṫ ſed ſacramētaliṫ ⁊ ſpū
aliṫ mādacatᷣ. Vñ dñs ſic volens ipſaz
māducacōem intelligi ſubdit illđ Jo vi
Verba q̄ ego locutus ſū vobis ſpē et vi
ta ſūt. Sunt inqꝫ vita ſi fuerīt ſpūaliṫ
nō carnaliṫ intellecta. Vñ addit ſpē eſt
qui viuificat. caro nō ꝓdeſt quicqꝫ. id ē
carnalis intelligencia Notū igitᷣ eſt ex
hijs ꝙ deꝫ hoc voluit Reſtat ēgo ꝓbare
ꝙ potuit. Nā conſtat xp̄m oīpotentem
eſſe. Vñ ipſe dicit Mathe. vltiō Data ē
m̄ oīs ptās in ce. et in ter. ſed officium
oīpotētis eſt poſſe oē qđ velit. Unde cū
panē in corpꝫ ſuū trāſmutari velit. ſic
patet ex iā ꝓbatis. Reſtat ergo vt hoc
facē poſſit. panis ergo in xp̄i corpꝫ trā
ſit dum eo modo ſit quo xp̄c inſtituit.
Jtē maius eſt de nichilo facē aliquid qꝫ
ſit de aliquo facē aliquid. Nā de nichilo
operari poſſe non eſt opus niſi infinite
potencie. rōne infinite diſtancie Sz de
āquo aliqđ facere eſt eciā nature create.
nam et creata natura q̄ eſt ī vite cōcur/
rente celeſti v̄tute. aquā in vinū cōuer/
tit. nec eſt aliud vinū qꝫ aqua puīſacta
in vite. Dum eīn aqua in vite caloꝛis be
neficio dirigitur in vinū conuertitur.
Jtē dum idem vinū bibitᷣ. dum in ſto/
macho digeritᷣ. qđ vtile eſt in ſanguinē
vertitᷣ. et qđ derelinquitᷣ iterū in aquā
cōuertitᷣ. ſicut in vrina maīfeſte ꝓbatᷣ
lonze eīn maiꝫ exiſtit. īmo in infinitū

excedit de nichilo facere aliquid qꝫ de ali
quo facere aliquid. qđ ergo mirandum
ſi ille qui mūdum et vniuerſa q̄ in mū/
do ſūt de nichilo fecit. qui ſine virili ſe/
mine corpus ſuū formauit. qui clauſo
virginali vtero foras exiuit. qui ſuper
aq̄s ſiccis veſtigio ambulauit. panem ī
corpꝫ ſuū mutare poteſt quando velit.
Jtē virtus diuina ī infinituz excedit
omnē v̄tutē creatā. ergo nichil eſt qđ fa
ciat inferioꝛ hec natura. quin maius fa
cere poſſit v̄tus ſumma Sz lorꝫ eſt in
ybernia in quo ſi palꝫ aliqͥs infigatur
q̄cquid terre immergitᷣ in ferrū cōūtitᷣ
q̄cquid vero aquis operitur in lapidem
cōmutatᷣ. Sz facilioꝛ eſt trāſitꝫ panis
in carnē qꝫ ligni in ferrū vel lapidem.
ergo ſi virtꝫ inferioꝛ qđ maius eſt facit
virtꝫ ſuꝑioꝛ qđ minꝫ videtᷣ eſſe non po
terit. Jtē dicit phūs in Methauris. ꝙ
eſt locus ſi panis ꝓiciatᷣ in lapidem cō/
mutatur. ſed ſicut ipſe dicit in libro de
Generacōne. vbi maiꝫ eſt ſimbolum.
ibi facilioꝛ eſt tranſitꝫ. Sed certuz ē ꝙ
maiꝫ eſt ſimbolum panis ad carnem.
qꝫ panis ad lapidem. Ergo ſi natura
creata poteſt illud qđ maiꝫ eſſe videtᷣ.
nonne poterit virtꝫ ſūma qđ minꝫ eſſe
ꝓbatᷣ. Jtem virtꝫ creata panem tota
die vertit in carnē et vinū in ſanguinē
qꝛ dum panis comeditᷣ. in ſtomacho di
geritᷣ. in liquoꝛem conūtitur. et tandē
in ſubām carnis cōmutatur. ergo qđ fa
cit virtꝫ nuṫtiua facē non poterit virtꝫ
ſūma. Maīfeſtū igitᷣ eſt ꝙ dñs hoc facē
p̄t. et qđ velit facē ſuꝑ ꝓbatum ē Vere
igitᷣ corpꝫ xp̄i in altari eſt. ſi cū inten/
cōne ſuꝑ panē ꝓferatᷣ v̄bū qđ ad hoc oꝛ
dinatū ē Sz q̄rūt quō corpꝫ tā magnū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſub tam ꝑua hoſtia poteſt eſſe contentū
vt nō vltra terminos hoſtie ſit porrectū
recte hic quererēt et ꝓbabiliter ſuꝑ hoc
dubitarent. ſi corpus xp̄i ſub hoſtia cir
cūſcriptiue vel localiter eſſet qꝛ qđ loca
liter eſſe in loco ꝓbatꝛ ꝑs in ꝑte et totū
in toto cōtinetꝛ et ſe illi cōnectit Non ſic
autē corpus xp̄i in hoſtia eſſe cōceditur
ſed ſicut in v̄bo ꝑſonalit̄ ſicut in celo lo/
caliter ſic in altari eſt ſacramentaliter.
Eſt autē ſacramentū ſacre rei ſignum
et ſi ſacramentū eſt ſignū. corpꝰ xp̄i eſt
ſignatū. eſſe ergo xp̄i. eſſe ſacramenta/
liter in altari eſt eſſe. ſicut ſignatū ſub
ſigno et qꝛ ſignū ita ꝑfecte p̄t ſignificarē
ſi ſit ꝑuū ſiue magnum nichil facit ad
ꝓpoſitū qđ ſuꝑius eſt queſitū Nam qꝛ
circulus añ tabernā ſuſpēſus. ſignū eſt
ꝙ in taberna ſit vinū. nō refert vtrum
c̄culꝰ ſit ꝑuus vel magnꝰ. ymmo aliqñ
plꝰ eſt de vino ſub ꝑuulo ꝙ̄ ſub magno
Sꝫ dicis quō vnū et idē corpꝰ numero
ſimul et ſemel p̄t eſſe in diūſis altaribꝰ
ſic int̄ ſe diſtātibꝰ. Dico ꝙ magnū ē
diuinū miſteriū vel miraculū ſed tu dic
m̄. quō vnū et idē v̄bū ſimul et ſemel ē
in corde et in ore et eſt in aure Nam idē
oīno eſt v̄bū cordis et oris ſed in corde
nudū et inueſtitū. nō enī eſt aliud vox
ꝙ̄ v̄bi vehiculum ſiue poꝛiꝰ veſtimentū
Vñ ſicut nō eſt aliꝰ hō ſed idē oīno qui
p̄us fuit nudꝰ et poſtea ē veſtitꝰ. ſic idē
v̄bū qđ corde cōcipitꝛ et voce veſtitꝛ et tm̄
eſt in ore et auditꝛ in aure. nō tm̄ recedit
a corde. Videmꝰ eciā ꝙ vna et eadē vox
ſimul tota et integra ē in auribꝰ diūſo/
rum ab oībus tota auditꝛ et tota ſentitꝛ.
Si igitꝛ ſic eſſe cognoſcis ī inferioribus
iſtis. q̄re ſi hec t̄rena et īſima intelligē

nō poſſis dubitas de dīnis : Iſta oīa
ſine p̄iudicio ſunt a me breuit̄ tacta vt
ſit alijs cogitādi materia. nō intēdens
mutare miãcula dīna ꝑ exēpla ſuꝑius
introducta cū ſit oīno ſingularis tranſ
mutacō iſta : nec habeat ſilē aliquid in
natuã. ſed ideo poſui vt cōfundatꝛ hēſis
ceca. dum rn̄dere poteīt ad tā maīfeſta
exempla Ille ergo q̄ dedit dicē ſit bene/
dictus in ſecula. cui ſoli eſt p̄ omnibus
gloria referenda. Item

Domine tu m̄ lauas pedes : Io.
xiij. Si q̄s a ſenſualitate abſtrac
tus altitudinē mentis aſcendat. admi/
racōem neceſſe eſt vt incurrat : ſi hodi/
erni euangelij v̄ba ore tractet et corde
attendat. q̄s enī non ſtupeat. q̄s nō pa
ueat. q̄s nō a ſeipſo deficiat. ſi hijs q̄ le/
guntꝛ oculum mentis infigat : Cogita
ergo xp̄iane. reuolue ſepe in aīo q̄ rex
oīm ꝓ te fecit. q̄ dixit et q̄ eciā ꝑtulit et
portauit Nā vt obmittā de alijs. qđ eſt
qđ hodie fecit. dū filius vnicꝰ altiſſimi
a cena alijs ſedētibꝰ ſe erexit. lintheo ſe
p̄cinxit. aquā in peluim dīnis maībus
miſit. coram diſcipulis genuflexit. eorū
pedes ſollicite lauit et panno quo erat
p̄cinctus abſterſit et pie credendum eſt
ꝙ diuinis labijs ipſorū pedibꝰ oſcula
caritatis impreſſit. O ſumma dei nr̄i
benignitas. O ſtupenda pij redempto
ris humilitas. O caritas inaudita nec
in ꝑpetuum audienda. dum ad pedes
piſcatorum. diuina maieſtas eſt incli/
nata. Quis vltra ſuperbiat. quis am/
plius ſe extollat. quis vltra ſublimari
feſtinet : Unde ipſe dominus dicit.
Scitis quid fecerim vobis vos vocatis
me magiſter et domine et bene dicitis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſum etenim. ſi ergo ego dñs ꝛc. Aplũs
Petrus. tamq̄ inter aplõs p̃mꝰ. dum
xp̃m. quãtus eſſet attenderet. et ꝓpriã
modicitatẽ cõſpiceret. et officiũ lotõnis
vile eſſe cognoſceret. tamq̄ ſuſtinere no
lens ſe oĩno lauari a xp̃o reuerens ait.
Dñe tu michi lauas pedes? ¶ In quo
verbo tria plane oſtendit. Primo dñi
dignitatem. Scdo ꝓpriam vilitatem.
Tercio officiȷ̃ humilitatẽ. Nam in la/
uante dño oſtendit᷑ poteſtas altiſſima.
in ſuſtinente diſcipulo oſtendit᷑. vtili/
tas maxima. ſed in lotõnis officio. oſtẽ
ditur humilitas profundiſſima ⁊ dum
p̃mus lauat᷑ a ſummo. ſeruus a dño. et
diſcipulus a magiſtro. Nam contraria
iuxta ſe poſita clarius eluceſcunt. Nõt᷑
ergo ſumma ſublimitas in dño et ma/
giſtro lauante. cũ dicit᷑ Tu dñe. notat᷑
admiranda modicitas ĩ diſcipulo ſuſti/
nente. cũ ſubdit᷑ michi. nõt᷑ tercio. pro/
funda humilitas in officio ſubſequente
cum additur. lauas pedes. Dicat ergo
Aplũs Petrus. Attẽdens dñi ptãtem
et ſuã nichilominꝰ cõſiderans puitatẽ.
Dñe tu m̃ lauas pedes? tu inq̄ altiſſi
mus michi p̃mo tu potentiſſimꝰ debili
michi et infirmo tu ſapientiſſimus m̃
inſcio et ignaro tu optimꝰ michi pecca
tori et malo. Si q̃tuor has veritates q̃s
oculo mentis inſpexerit. et apud ſe põ/
derare voluerit. manifeſte tunc appare
bit quanta humilitas fuerit. qñ filius
ſummi prĩs piſcatoribus pedes lauit.
Dicat ergo petrus. Tu altiſſimꝰ et no
biliſſimus. michi limo et infimo lauas
pedes? Attende kariſſime q̄ altus ſit
deus. Attende q̄ ſit homo viliſſimus.
ſi fieri cupis humilimus. quis enim
altitudinem celi dimẽſus eſt. quis mag
nitudinẽ terrarũ vel creaturarũ ũbis
exp̃mere poteſt. quis nobilitatẽ celeſtis
exercitus et altitudinẽ ptãtis ipſius
digne vt eſt exp̃mere lingua p̃t? ergo ſi
tãta eſt creature ſublimitas. ſi tãta no/
bilitas. quantã illi excellenciã eſſe pu/
tas cuiꝰ virtute hec oĩa de nichilo ſunt
ꝓducta. Vñ ei dr̃ p ꝓphetã. Tu ſolus
altiſſimꝰ ſup omnẽ terrã. nimis exalta
tus es ſup omnẽ terrã vel omnes deos.
magnũ nobilitatis indiciũ eſſe credis.
ſi hõ ſit alicuiꝰ militis filiꝰ maiꝰ ſi ſit
filius comitis vel baronis. Adhuc ma/
ius ſit filiꝰ regis. ſed maxim̃ ſi ſit filiꝰ
imꝑatoris. ſed cũ imperiũ diuinũ in
infinitũ excedat huãnũ imperiũ. quãte
nobilitatis. quãte ve dignitatis illũ eẽ
credis qui eſt filiꝰ vnicꝰ dei prĩs Unde
ipſe dñs dicit in pſ. Ego cõſtitutus ſũ
rex ab eo ꝛc. et addit dñs dixit ad me
filiꝰ m. es tu. ego ho. ge. te. et deus pr̃
dixit de eo in alio loco. Ego p̃mogenitũ
po. il. excelſiũ p̃ re. t̃. et ꝓpter hoc dictũ
eſt ei. Anathanahel Jo. ȷ̃. Tu es filiꝰ
dei. tu es rex iſrl̃. et petrus ad eũ Tu
es xp̃c filiꝰ dei viui. qꝛ igit᷑ tãtus fuit
eius dignitatẽ lingua nulla exprimere
neq̄t. qꝛ quantiſcũq; laudibꝰ illũ extu
leris in infinitũ excedit. maior eñi eſt
omni laude. Sed de nrã vilitate q̃d ſen/
tis qui de luto cõdimur. ex luto nutri/
mur et finalit᷑ in lutũ conu̾timur? Job
Compatus ſum luto. et aſſilãtus ſum
fauille. et cineri. nam cũ cetera aĩalia.
quedã ex aqua. quedã ex terra dicant᷑
eſſe formata. homo ſolus ex luto dr̃ eſſe
factꝰ. vñ Innoc. Formauit deꝰ hoĩez
de limo terre q̄ ceteris elemẽtis ẽ vilior

conſiderans ergo homo aquatica ſe vilē
inueniet. cōſiderās aerea ſe viliorē cog/
noſcet. cōſiderās ignea ſe viliſſimū eſſe
ꝓpēdet nec audebit ſe cōparare celeſtibus
nec ꝑferre trenis qꝛ parē ſe iumētis in
ueniet et ſilēm cognoſcet. Compa ergo
tuā vilitatē ad xpi altiſſimā dignitatē
et dicas cū Petro. Dn̄e tu lauas pedes
meos? dicas ſcd̄o tu omīpotētiſſimꝰ m̄
inſimo et debili lauas pedes? qs omps
n̄ deus. quis p̄t de nichilo aliq̄d facere n̄
deus Ambro. Veniat q̄uis creatura et
faciat tale celū et talem terrā et dicā qꝛ
deus eſt Sed quō creatura aliq̄ faciet q̄
non p̄t facē vermiculū nec minimū gra
nū nec reſtaurare pedē formice fractū.
ꝓpter hoc bn̄ de eo dr̄ in Heſter. Dn̄e
rex omps in dicōne tua cuncta ſunt po
ſita et nō eſt qui po. re. vol. tue dn̄s vni
uerſorum tu es. Vnde ei dr̄ inp̄ſ. Dn̄e
deus virtutum q̄s ſilis tui po. es do. et
veri. t. in ccu. t. Motum autē fluctuū
eiꝰ tu mitigas et iterū ſequit᷑ Tu dn̄a/
ris poteſ. ma. tu. ſunt celi et t. eſt t̄. et
pleni. eius tu fun. aquilonē et mare tu
creaſti Vnde hanc oīpotenciā admirās
Job dicebat Excelſior celo eſt et q̄d fa/
cies. ꝓfundior abiſſo et vn̄ cognoſces?
longior terra menſura eiꝰ et lacior mar̄
Si ſubv̄tit oīa vel in vnū coartauerit
quis cōtradicet ei? quis em̄ ei dicere p̄t
cur ita facis Si cōtinuerit aquas om̄ia
ſiccabunt᷑ Si emiſerit eas ſubv̄tit ter/
ram ſed nos quid ſumꝰ ad oīpotentem
Quid em̄ eſt creatura oīs ſuo compata
factori. quis eſt om̄is homo ſi cōpatus
fuerit creatori. quid eſt lutū in manu
figuli Nos enim adeo ſumus debiles et
infirmi vt q̄n̄ plus poſſumꝰ muſcis et

pulicibus reſiſtere non valemus Vnde
et ꝓpheta dicebat Miſerere mei dn̄e q̄m̄
infirmꝰ ſum ꝛc̄. Nōne infirma nonne
glacies eſſe vita nrā oñditur. que velud
glacies ſole ſic modico febris igne diſſol
uitur et nunq̄ꝫ nature opere reparatur
Conſiderās ergo Aplūs ſuā infirmita
tem et dn̄i ꝑtātem dicebat Dn̄e tu m̄ la/
uas pedes. Tercō dicat Aplūs Tu
ſapientiſſimus m̄ inſcio lauas pedes?
Nonne ipſe eſt a quo oīs ſapiā eſt Nōne
ipſe eſt quo omnes thezauri ſunt ſapiē
abſconditi. ymmo vnico v̄bo om̄ia que
poſſunt dici cōcludit Nonne ipſe eſt dei
pris ſapiā. Vnde dicit ei Nichodemus
Johis iij. Rabi ſcimus qꝛ a deo veniſti
Nemo em̄ poteſt hec ſigna facere q̄ tu fa
cis niſi fuerit deꝰ cū eo et ꝓpheta dicit
ei Tu cognouiſti ſeſſionem meam et re
ſurrexionem meam ꝛc̄. Nam ſicut dicit
Apoſtolꝰ ad Hebre. iiij. Viuificus eſt
ſermo dei et efficax ꝛc̄. et ſequit᷑ ꝙ n̄lla
creatura inuiſibilis eſt in cōſpectu eiꝰ.
ſed oīa nuda et apta ſunt o. eiꝰ ad quē
nobis ſermo Nos aūt quid ſumꝰ n̄ ceci
Nam ſine omni ſciēcia et ſicut tabula
raſa creamur in qua nulla oīno pictuā
eſt. ſicut dr̄ in libro de aīma Et ſi aliq̄d
ſcimus hoc ab ipſo magiſtro nrō accepi
mus nec nobis imputare valemꝰ Con
ſiderās ergo Aplūs ſuā ſimplicitatē et
in dn̄o altiſſimā veritatē: dicebat Dn̄e
tu m̄ lauas pedes. Qrto dicat Aplūs
Tu optimꝰ michi peccatori et malo pe
des lauas? nōne optimꝰ erat qui deus
erat. nōne optimꝰ in quo omnia bona
erant. Vnde ei dicitur per Prophetam
Bonus es tu. et dicit᷑ hoc ꝓpter excel/
lenciā. ſi inquā nemo bonus niſi ſolus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

deus. ipſe ſolus. ſeipſo eſt bonꝰ. ⁊ ideo
ſūme bonꝰ a quo omnis homo eſt bonꝰ
Vñ Augꝰ. Quia deꝰ bonus eſt. ſumꝰ
et in q̃ntum ſumꝰ boni ſumꝰ. ſed quid
oēs iuſticie nrē Yſaya. teſtante ñ ſicut
pānus mēſurate. ſi dīne boītati fuerīt
cōpate. Nemo em̄ mundus a ſorde nec
īfans cuiꝰ eſt vnius diei vita ſup terrā
Quis em̄ gloriabitur vt Salomon ait
mūdum ſe hrē cor. Job. Ecce enim luā
nō ſplendet et celi non ſunt mūdi in cō
ſpectu eius: quāto magis hō putredo.
et filius hoīs vermis. nō ergo hō iuſtꝰ
ſup terrā qui faciat bonū et nō peccet.
Conſiderās ergo aplūs ſuā prauitatē
et ſūmam dñi bonitatē dicebat Dñe tu
m̆ la. pe. Tu nobiliſſimꝰ m̆ vili. tu po
tētiſſimꝰ m̆ nichili. tu ſapientiſſimꝰ m̆
ignoranti. et tu optimus michi peccōri
nūq̄ lauabis m̆ pedes in eternū. Nam
dnē no ē. dignū vt laues. cui dominꝰ ait
Si nō lauero te nō hēbis ptem mecum
Qo timēs petrꝰ rn̄dit. Dñe nō tātum
pe. ſed et ma. et cap. mira mutacō. qꝛ q̆
ex admiracōne nō lauabis m̆ pedes aie
bat. ex timoē ſe totū lauandū offēbat.
Sequitur lauas m̆ pedes ī quo nōtur
ſumma humilitas in opere cōſequente
Nam eo modo quo ſup̄ eſt explanatum
ſi compās nos ſeruos ad dñm aliq̄liter
apparebit quāta fuerit humilitas in lo
cōne pedum. Sed nōndū ꝙ in locione
ſunt q̃tuor. ſ. genu flectio. luti ꝑ locōez
abſterſio. ipſorū pedū deſiccacō et deo/
ſculacio. Dum ergo iſta q̃tuor xpiſtꝰ
fecit ad q̃tuor nos īſtruxit. Nam in ge/
nu flectione pfundam attende humili/
tatē. in luti remocōne altiſſimam ītelli
gꝰ paupꝑtatem. in deſiccacōne conſidrā

caſtitatem. ſed in oſculacōne cōſidera la
tiſſimam caritatē. Dico ꝙ in locōne eſt
genu flectio ſiue ad terram pſtracio. et
hoc pfunde humilitatis ſignū eſt. max
ime ſi ſit genu flectio maioris ad mini
mū. A quocunqꝫ tamen hec pſtracio fi
at. hūilitatē ſignat. ⁊ de hoc poteſt acci
pi illud Gen̆. xviij. vbi dicitur. ꝙ ap/
paruit dñs abrahe. in cōualle mambre
et cum leuaſſet oculos apparuerunt ei
tres viri ſtantes ppe eum. quos cū vi/
diſſet cucurrit in occurſum eorū ⁊ ado/
rabat in terra et ait. Domine ſi inueni
graciā in ocul tuis ne ptranſeas ſeruū
tuum ſed afferam pauxillū aque et la/
uent pedes veſtri. Notate verba et ſig/
nate miſteria. Nam humilitas fuit in
adoracōne. in obuiacōne. in pedū locō/
ne. Sed mirābilis fuit fides in dei vni/
us et triū cognicione. Nam tres vidit et
vnū adorauit. Unde nūc ſingulariter.
nūc pluraliter loquebatur ad eos. ſcd̄o
in locōne eſt ꝑ ablucōem luti remocio ī
quo nobis dñs paupertatem commen/
dauit. Nam q̄d ſūt tpalia oīa niſi lutū
et ſtercora. Unde dr̄ Naū Uſqꝫ quo agꝰ
grauas cōtra te dēſum lutum. ⁊ aplūs
Oīa arbitratꝰ ſum vt ſtercora. vt xp̄m
lucrifacerem. quid autē ſunt pedes niſi
nrē affectiones. Dum ēgo pp̄ter xp̄m
tēporalia abicimꝰ. pedes nrōs id eſt af
fectiones a luto abſtergimus Unde do
minꝰ dicit Jo. xiiij Qui lotus eſt non
indiget niſi vt pedes la. et eſt m. totꝰ
et eſt q̃ntum ad hoc ſenſus verbi. Qui
lotus eſt. id eſt temporalibus liber eſt.
ſolum hoc indiget vt affectꝰ lauet. id ē
vt temporalia iſta non amet. Nam et
apud nos vulgare eſt. ꝙ dum aliquis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

pauper eſt. dicit̄ q̄ꝛ bene eſt ¶ Tercio
in locōne pedum eſt ab aqua deſiccacio
in quo nobis caſtitas cōmendat̄. q̄d enī
eſt humorē aqueū a pedibus remouere
et ſiccitatē inducē niſi ab aſpcib9 nr̄is
omnem mollíciem carnis abſtergere et
omnē fluxum carnalem ſiccitate caſtita
tis ne fluat āplius retinē ⁊ et de hoc p̄t
cōuenienter exponi illud Judith. iiij.
vbi habet̄ ꝙ Judith exuit ſe veſtimen
tis viduitatis ſue. id ē triſticie et lauit
corpus ſuū lacmis ſcimonie et vnxit ſe
optimo mirro amaritudine pn̄ie et im
poſuit mitrā ſup caput ſuum odorē. ſ.
ſuauitatis bone fame et induit ſe indu
mentis iocūditatis. id eſt oīm virtutū
agmine et poſuit ſandalia in pedibus.
id ē amorem cōtinencie. Quid enī ſunt
ſandalia q̄bus pedes ſtrigunt̄ niſi illa
oīa q̄bus humanꝫ affcūs a carnalibus
cohibet̄ Unde et ibidē ſequit̄ ꝙ oīs iſta
cōpoſitio non ex libidine ſed ex virtute
pēdebat. ¶ Qrto in locione eſt pedum
oſculatio. q̄ȯ ſignū eſt caritatis. nā oſcu
lum amoris eſt ſignū Un̄ ſpōſus Can.
p̄mo. Oſculet̄ me oſculo oris ſui ⁊c̄. dū
ergo dn̄s oſculū pedib9 aplōrū īpreſſit
eis caritatē feruēcius cōmendauit. Un̄
q̄libet poterat dicē illud Can. iiij. laui
pedes meos quō inquinabo illos ⁊ et de
hac locōne caritatis hēt̄ Gen̄. xix. vbi
dicitur. ꝙ loth cū vidiſſet angelos iuit
obuiā eis et dixit Obſecro dn̄i mei de/
clinate in domū pueri vrī et lauate pe/
des vrōs ⁊c̄. et ſequit̄ ibi. quō fecit eis
cōuiuiū. que oīa ſpectant ad caritatis
officiū. Iſtis q̄tuor v̄tutibus lauari de
bemꝰ vt in dīna veneracōne et pximi
ſeruicio nobis aſſit hūilitas. in rebus
vanis aſſit voluntaria paup̄tas et in
corp̄e aſſit caſtitas et ī corde caritas vt
ſic nullū peccatum ſit nobiſcū in corde.
nullū in corp̄e. nullū in op̄e. nullū in
cōuerſacōne Un̄ dr̄ Jē. laua a malicia
cor tuum ihrlm̄ vt ſalua fias et pſa. i.
lauamini mūdi eſtote et auferte malum
cogitacionū veſtrarū ab oī m. quieſcite
a p̄uſis dis. bn̄facē Nā et pph̄ā dicebat
lauabo p ſingulas noctes lec. m. la. m.
ſtra. m. ri. Iſta cōcedat ipſe dn̄s nobis
qui diſcipulorū hodie pedes lauit. Cui
ſoli eſt honor et gloria. Amen

¶ De Paſſione dn̄i.

IUbi dolores vt p̄turiētis. Verba
ſunt hoīs paſſionē dn̄icam reco/
lentis et ipſam put eſt poſſibile expri/
mentis Nam q̄d doloroſiꝰ. q̄d penalius
q̄d amarius q̄ꝫ mulieris p̄tus ⁊ Un̄ dr̄
Gen̄. xxx. ꝙ dum Rachel pareret egre
diente anima pre dolore vocauit filium
benoni. id ē filiū doloris mei. maximꝰ
enī dolor exiſtit q̄ a corp̄e ſano tam cito
animā excutit. Dum ergo pph̄eta dolo
rem crucis xp̄i vellet exp̄mere vt p̄tu/
rientis poſuit p exemplo. quo maius
aliq̄d inueīre nō potuit. hoc ad inſtruc
tionem noſtrā voluit cohibere vt p hoc
poſſimꝰ aliq̄liter cogitare. quātus xp̄i
dolor fuerit in cruce ¶ In verbo ergo
p̄miſſo maxīe tria facit quib9 dn̄icam
penā maximā fuiſſe cōuincit. nam illa
pena credit̄ eſſe maxīa que eſt in dolore
intēſa. que numero ē multiplex et vaīa
et que ē tp̄e diuturna Ꝫ pena dn̄i fuit
talis. ergo maxīa ⁊ Nā p̄mo p̄mittit pe
ne dn̄ice diuturnitatē Scd̄o quoqꝫ ſub/
nectit pene m̄ltiplicitatē. Tercō ſubd̄t

pene acerbitatē Nōtur ergo pene diuť
nitas cū dicit' Ibi id ē in cruce . iō cū
hoīes ī cruce ponebant' vt diu viuētes
nō ſtatim morerent' . pena ꝓtracta diu
cius paterent' . ſcdo pene multiplicitas
notat' cū infert' dolores Ideo enim plu
raliter dicit dolores vt multiplicē pe
nā eiꝰ eſſe cognoſceres . terciō notat' pe
ne acerbitas . cū ſtatim adiungit' vt ꝑ
turientis . Sed vt ſit ad vnum dicere .
Nōndū ē ꝙ hec pena a dño ī cruce por
tata ex decem apparet fuiſſe maxima .
Primū eſt dñi nobilitas . ſcdm eſt paci
enciū membrorū ſenſibilitas . terciū eſt
ſupplicij atrocitas . quātū ē inferentiū
crudelitas . qntū eſt iudicātiū iniqtas .
ſextū eſt tormentorum multiplicitas .
ſeptimū eſt loci vilitas . octauū ē vil' ꝛ
abiecta ſocietas . nonū eſt pene diutur/
nitas . decimū aūt ē pene obprobij vai
etas . ¶ Dico ꝙ p̃mū oñs penam xpi
fuiſſe maximam : eſt nature nobilitas
Nā cōſtat animā naturaliter appetē eſſe
in corpe ita vt nec a miſero corpe q̄ tū/
cūqꝫ depreſſo infirmitate . ſponte velit
ēcedē . cuius rō poteſt eſſe q2 ſine corpe
nō habet ꝑfectū eſſe cū innatū ſit ei cor
pus ſemꝑ appetē . ꝑfectio enim ſemper
appetit ſuū ꝑfectibile . quia cū anima
forma ſit . ꝛ ꝑfectio corpis ſemꝑ corpus
appetit . ita vt beatitudo glē hunc ei ap
petitū tollere nō poſſit . ſic Augꝰ ſuꝑ
Gene . ad lrām dt . Dum ergo corpori
tāto amore cōiungit' . ab eo cum dolore
maximo ſeꝑatur . ñ eſt enī ſcdm phm̄ .
Dolor aliud ꝙ diuiſio ꝯtiū . et Augꝰ .
dicit ꝙ dolor eſt diſſenſiuus ab hijs re
bus q̄ nobis nolentibus accidunt ſed a
nulla re ſic diſſentit natuā nec aliqd ſic
nobis inuite accidit vt ꝑiculū mortis .
In morte . ergo maximus dolor exiſtit
et neceſſe ē vt tanto dolor ſit grauior ꝙ
to corpus ſanius tenerius ꝛ in cōplexi
one nobilius ē . quia quāto magis ſic
eē cōſtat . tanto forciꝰ ibi aīa eē deſide/
rat . et ſi quid eam recedere cogat maio
ris pene periculū inde portat . At cor/
pus dñicū erat nobiliſſimū . nulla labe
fedatum . erat anime nobiliſſimū orga
nū . erat tenerrimū . erat et ſuauiſſimū
Unde nulli vnꝙ morbo fuit expoſitū .
ergo dum aīma illa beata ab eo receſſit
maximū dolorē ſuſtinuit et in tantum
hoc verum fuit . ꝙ nullus vnꝙ martir
quantumcūqꝫ grauia in hac vita ꝑtule
rit tantū dolere potuerit Unde potuit
dicere cum fuērat ſuſpenſus in cruce il
lud Tre . i . Audite obſecro vniuerſi po
puli et videte dolorē meū . Omēs ideo
ad videndū inuitabat . quia ꝓ omībꝰ
penam portabat . Unde Bern̄ xpo iſto
loquens dicebat . Non abſtinuit a te do
mine temeritas ſed repleuit amāitudi
ne animā tuam et ſine cauſa ad illudē/
dum ad herodem te miſit ꝛ iterū te illu
ſum ēcepit . poſt nudum in cōſpectu ir
riſorum aſtare te fecit ꝛ iuſſit delicatiſ
ſimam carnē tuam verberibus amāis
diuelli plagas plagis et liuorem liuoī
bus infligere . Scdm fuit mēbrorum
pacienciū ſenſibilitas . nam nerui ſunt
inſtrumenta ſenſus . quia neruis medi
antibꝰ defertur ſenſus per totū corpꝰ
et ideo illud mēbrū maxime ē ſenſiti/
uū . qđ maxime cōſtat neruoſum Sed
in extremitatibus manuū ꝛ pedum ē
aggregacio maxima neruorum . et nō
ſolum ibi multi neriu eſſe probantur .

ſed ibi etiã reflectitur. et ideo maxime
ibi viget ſenſꝰ. maximꝰ ergo dolor ſen/
titur. dum manus et pedes clauis tã
crudelibus penetrantur. propter hoc
ipſe dicit in pſal. Circumdederunt me
dolores mortis. xv̈. ¶ Tercium fuit
ſupplicij atrocitas. nam inter ſupplicia
omnia crux erãt vilior. vituperoſior. erãt
acerbior. quia dum corpꝰ clauis ligno
affixum erat. nec tñ ligno adherebat.
nec ſe ei appodiabat. totum ĩ clauis pe
dum et manuũ ſe firmabat. quare dolo/
rem permaximum gerebat. Unde po/
terat dicere dominꝰ illud pſal. Dolores
inferni circumdederũt me. ꝑoccupaue
runt me laquei mortis. Quartum fu
it inferenciũ crudelitas. et ingratitudi
nis immẽſitas. Quid enim vobis iu/
dei impij pius agnꝰ fecerat. Quid vo/
bis mali dixerãt. quid nocẽ cogitauerãt?
Nam ꝓpter vos maxime de celis vene
rat. ex gente veſtra veſtram naturam
aſſumpſerat Uos docebat. veſtros mor
tuos ſuſcitabat. cecos illuminabat. le/
proſos mundabat. et omnes infirmita
tes curabat. Nunquid ꝓ hijs erat occi/
dendus. et non pocius honorandus?
Unde ab eo querit Bernardꝰ. Quid fe/
ciſti bone iheſu vt ſic tractareris Quid
feciſti o dulcis domine vt ſic iudicare/
ris. q̃ cauſa tua. q̃ noxia tua? Ego inqͥt
ſum cauſa tui doloris. Yſaye. liij. Vul
neratus eſt ꝓpter me. iniquitates nrãs
attritꝰ eſt ꝓpter ſcelera noſtra. Unde
magis doluit xpriſtꝰ hanc ingratitudi
nem ꝙ exteriorem dolorem. Unde qui/
dam ſapiens in perſona xpriſti ſic ait.
Homo vide que pro te pacior. vide cla/
uos quibꝰ confodior. vide penas quibꝰ
afficior. et cum ſit tantus dolor exteri/
or. interior tamen planctꝰ eſt grauior.
dum ingratum ſic te experior. Unde
poterat dicere illud Jeremie Dolor me
us ſuper dolorem in me cor meum me/
rens. ¶ Quintum fuit iudicancium
iniquitas. que vnquam iniquitas ſic ha
buit iudices in ſua cauſa concordes?
Nichil enim valuit innocencia. nichil
ſancta vita. nichil bona fama. quin tra
deretur morti. nulla aſſignata cauſa.
non examinata ſentencia. quin pocius
dicente Pylato. Ego nullam in eo in/
uenio cauſam. et quia quanto pena in
dignꝰ affligitur: tanto dolor grauior
ex ea ſentitur. Ideo dominus cum ſic
contra omnia iura dampnatur grauiꝰ
lamentatur. et ꝓpter hoc dicitur Job.
in perſona xpriſti. ꝙ nemo loquebatur
ei verbum. videntes dolorem eius eſſe
vehementem. Iniquitatem autem iu/
dicij huiꝰ quatuor maxime manifeſtãt
ſcilicet Intencio peruerſa. Accuſacio
falſa. acclamacõ alta et cõdẽnacõ ĩiuſta
¶ Dico ꝙ primũ manifeſtatiuũ iniq/
tatis iudicij xpriſti. fuit intencio per/
uerſa Nam principes ſacerdotum non
ſunt moti ex iuſticia. ſed ex ſola inui/
dia Unde et dicebant. Johannis. xvi.
videtis quia nichil profecimꝰ. Ecce to
tus mundꝰ poſt eum abijt. Secũdum
iudicatiuum ĩiquitatis iudicij fuit ac/
cuſacio falſa. Mathei. xxvi. Principes
ſacerdotum et omne cõſilium querebãt
falſum teſtimonium aduerſus eum. et
non inueniebant Unde innocẽs dominꝰ
poterat dicere illud Danie. duodecimo
Tu ſcis domine qm̃ contra me falſum
tulerunt teſtimoniũ. et ecce morior cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

nichil horū ferrim ¶ Terciū fuit excla/
macio alta. nam quē nō poterāt vincē
racōne voluerunt ſuꝑare clamore. Vñ
cū audiſſent a pylato ꝙ nulla ī eo mor
tis cauſa exiſteret cōmouerant multi/
tudinem vt clamarent vt patet Johā.
xvij. Exiuit iheſus portans ſpineam
coronam et purpureū veſtimentū. At
illi videntes eum exclamauerunt. cru
cifige crucifige eum ꝛc̄. ¶ Quartū fuit
cōdemnacio iniuſta. nam cōdemnatus
fuit contra dictamen iuſticie cōmunis
cū ſicut ipſe pylatus dicit nulla in eo
eſſet penitus cauſa mortis Item cōtra
dictamen rōnis. ſciebat eīn iudex ini/
quus ꝙ ꝑ inuidiā tradidiſſent eū Itē
contra preceptū omnis legis. quia nec
teſtibus cōuictus. nec ipſe eſt cōfeſſus
nec valuit domino tante māſuetudinis
oſtenſio. nec ei valuit mollis et dulcis
reſponſio: que iram frangere cōſueuit.
Unde poterāt dicere illud Job. xvi. Si
locutus fuero non quieſcet dolor meus
et ſi tacuero nō recedet a me p̄ſ. Humi
liatus ſum et ſilui a bonis et do. meus
re. eſt. ¶ Sextū fuit tormentorū mul
tiplicitas ſiue vniūſalitas. nam afflic
tus fuit in toto corꝑe in ſui ad colum/
nam ligacōe et iu tocius corꝑis aſpera
flagellacōe. Unde dicit Yſayas. lviij.
Corpus meum dedi percucientibꝫ ꝛc̄
Item paſſus fuit in quolibet mēbro
per ſe. nam fuit percuſſus in capite in
arundinis ꝑcuſſione ꝛ ſpinarū corona
cōne. Jo. xix. Item in oculis in ſui ve
lacōne. nam tanꝙ latro fuit velatus a
mantiſſimꝰ dominꝰ. fuit eciā paſſus
in oculis frequēti lacrimacōe ꝛ maxi/
me dum eſſet in cruce vbi amariſſimas
emiſit voces ꝛ lacrimas ad Hebr̄. Cū
clamore ꝛc̄ Item paſſus fuit in auibꝫ
in turbarū clamacōne ꝛ blaſphemacōe
ſicut patet aperte in q̄libet ꝑte Unde
ipſe dicit in p̄ſ. Audiui vituꝑacōnem
multorum commorāciū in circuitu.
Item paſſus fuit ī facie in alaparum
ceſione et conſpuicōne Jo. xix. Unus
miniſtrorū dedit alapam iheſu di. ꝛc̄.
Itē paſſus fuit in guſtu in aceti: mir
re et fellis potacōne. Unde dicit in p̄ſ
Dederūt in eſcam meā fel et in ſi. me.
po. m. aceto. Item in manuū et peduꝫ
crucifixione. et breuit in omnibꝫ aliis
membris in tocius corꝑis ſpoliacōne.
O ſumma crudelitas. O plurimum
deteſtanda īpietas. vt ille ſuis veſtibꝫ
nudaretur. cuius ope animalia ꝛ agri
lilia veſtiunt᷑ Vere ergo ꝓ omnibus di
cere poterat pius dominus illud Job
loquens de ſinagoga. Expreſſit me do
loribus et in nichilum redacti ſūt oēs
artus mei. ¶ Septimū fuit loci vili/
tas. nam in loco latronū et omniū faci
noroſorū crucifixꝰ eſt dominus. Unde
et caluaria dicebat᷑. quia ibi homīes in
capite decollabant᷑. et magnꝰ fetor ibi
ſenciebat᷑ qui a corporibus mortuoruꝫ
reſoluebat᷑ Unde poterat dicere domiꝰ
illud iiij. Regū. iiij. Caput meū doleo
id eſt fetorem hic magnum ſencio. O ꝙ̄
indignū vt ille q̄ erat flos et odor ſanc/
torum oīm ꝛ cuius palacium erat celū
poneret᷑ inter corꝑa hoīm mortuorum.
¶ Octauū fuit turpis ꝛ vilis ſocietas
Nam cōſueuerunt nobiles viri quātū/
cunqꝫ facinoroſi capite puniri. ſed cū
latronibus nō ſuſpendi. quid igit᷑ fuit
filium ſummi dei cū latronibus poni.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et in cruce ſuſpendi. Unde poterat dicẽ dñs illud Ie. xlv. Addidit dñs dolorẽ dolori meo. dum tãtis malis meis hoc addere voluit vt ſuſpẽderet² cum hoĩbꝫ ſceleratis. ¶ Nonũ fuit obprobrij mul tiplicitas. qꝛ nullꝰ homo latro vel ꝓdo ſicut bonꝰ dominꝰ fuit illuſus. Vñ ipſe dicit in pſ. factus ſum obprobrij hoĩm et abiectio plebis. Omnes vidẽtes me locuti ſunt la. et mo. caput ꝛc̃. Unde et in alio loco pſ. dicit Defecit in dolorem vita mea. et ãni. m. in gemi. Infirma/ ta eſt ꝛc̃. hoc obprobriũ maxime appa/ ruit in ſua ꝓdicõne. et in ſua deſercõne ligacõne. et ſuſpẽſione. et ĩ verborũ ex/ ꝓbracõne. Nam primo fuit dñs a diſci pulo ꝓditore venditus. fuit a diſcipulꝰ oĩbus derelictꝰ. fuit a turba inhoneſte ligatus fuit a miniſtris inuerecũde cõ/ ſputus. et fuit a milibꝫ deriſorie expro bratus. ¶ Dico ꝙ fuit a diſcipulo ꝓdi tore traditꝰ et ꝓ modico ꝑcio venditus O iuda mercator peſſimꝰ quid eſt ꝙ ar gentum ꝓ plumbo. et aurũ ꝓ luto. et lapidem precioſum ꝓ fimo cõmutaſti? Quõ ſic excecatus fuiſti. vt ſi mercator fieri volebas. q̃re nõ attendebas quid valere poterat qđ vendebas. ſi ad vendi cõnem auaricia te mouebat. quare ſum mũ bonũ ꝓ precio tam vili vendebas? plus enĩ vendidiſſes aſinũ tuũ ꝙ vendi deris ſummũ bonũ. Audite quid dixit hic aſinus Mathei xxvi. Quid vultis m̃ dare. et ego vobis eum tradam. et tu miſer dũ pecuniã lucrari voluiſti. ſimꝰ vitã cũ pecunia ꝓdidiſti. Unde dr̃ ibidẽ ꝙ pecuniã retulit et abiecit et accepto laqueo ſe ſuſpẽdit ¶ Scđo fuit dñs a diſcipulꝰ oĩbus derelictꝰ qꝛ ſicut dicit²

Mathei xxvij. Omnes relicto eo fugie/ runt. quis vnquã fuit ſic paupꝫ vt dñs Nam pauperimꝰ fuit in rebus. qꝛ veſti/ bus oĩbus ſpoliatus. pauperimꝰ in ho/ noribus qꝛ ſic multipliciter eſt illuſus. pauperimus nichilominꝰ in amicis. qꝛ ab omnibꝫ derelictus. vbi verba tua o petre? vbi ſunt tua ꝓmiſſa. q̃ dicebas. Tecũ paratus ſum in carcerẽ et in mortẽ ire. et iterũ illud. Et ſi oportuerit me mori tecũ non te negabo. et iterũ illud Et ſi omnes ſcandalizati fuerint in te. ego nunꝙ̃ ſcandalizabor. quomõ bone diſcipule obſeruaſti qđ tam ſolemniter ſpoſpondiſti vbi eſt qđ omnes diſcipuli dicebant. Eamꝰ et nos moriamur cum illo. vere oẽs fugiſtis. nec cũ eo ĩ bello ſtetiſtis. et ſola mr̃ eiꝰ fuit que eũ nec ĩ morte deſeruit. ſed ſecũ quodãmodo in cruce confixa fuit. Unde poterat dicere illđ Ruth. Nolite me vocari noemi. id ẽ pulcherrima. ſed vocate me marã. id eſt amarã. qꝛ me amaritudine repleuit oĩ/ potens. nullꝰ vnꝙ̃ martir ſic fuit acriť vulneratus in carne. ſicut fuit nrã dña paſſa in ſenſualitate. Vñ dicere poterãt illud Tre. Subuerſum eſt cor meũ in memetipſa. qꝛ amaritudine plena ſum ¶ Tercio fuit dñs inhoneſte captus. inhoneſte ligatꝰ. inhoneſte ductꝰ. inho neſte iudici preſentatꝰ. Unde et dominꝰ dicit eis Mathei. xxvi. Tamꝙ̃ ad la/ tronem ꝛc̃. et ibidem dicitur. quomodo vinctum eum adduxerunt et tradide/ runt Pylato. O inſania ſũma. o fatui/ tas ceca. q̃ fuit ſtulticia. q̃ inmanis ſen tencia cũ gladijs ad illum capiendum accedere. qui velud manſuetiſſimus ag nus nolebat ſe defendere. ſed pro nobis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ī mortem ſe tradere. Quarto fuit a mi
niſtris inmūde cōſputus Vn̄ dr̄ Mat.
xxvi. Expuerunt in faciē eius. et ipſe
dn̄s dicit Yſa. Faciē meā non auerti
ab incrpā. et cōſpu. ī me. O abhoīnacō
pfida. O crudelitas ſeua vel feda. dīnā
faciē ī quā angeli deſiderāt pſpicere tā
pfidis ſputis inficere. cui ergo latroni
hoc factū eſt vnq̄. cui homicide tāta de
luſio facta ē. Bern̄. O amantiſſiē dn̄e
quanta p nobis indigna ptuliſti Nam
vultū tuū deſiderabilē ī quē deſiderāt
angeli pſpicē. qui oēs celos. adimplet
leticia. quē depcant oēs diuites plebis
ſputis ſuis inquinauerūt. ſacrilegis mani
bus ceciderunt z in deriſionē velo opu
erunt. Quinto fuit a militibꝫ deriſori
e exprobratꝫ Unde dr̄ luce xxij. q viri
qui tenebāt eum illudebant ei / z ſic dr̄
luce xxvij. Ad maiorē deriſionē cōgre/
gauerūt vniūſum cohortē z exuētes eū
clamidē coccineā circūdederūt ei z plec
tētes coronā de ſpinis genuflectebāt.
O ingratitudo maxima O īfelix cam
biū dū exprobrat altiſſimo regi. quia
viliſicatos z abiectos venerat honorarē
Decimū et vltimū eſt pene diutur/
nitas. nam licet dies oēs eius fuerint
pleni doloribus. in morte tn̄ eius fuit
diutiſſime cruciatus. Nam ab ea hora
in qua eum cepert vſquequo eū cruci/
fixerunt ei deludē nō deſiſterunt Unde
ipſe dicit in pſ. fui flagellatus tota die
et caſti m̄. in mani. et ideo p hijs oībꝫ
dicit Tren̄. i. O vos oēs q̄ tranſitis p
viam zc̄ Verū cū in tot malis p nobis
portatis pauci ſint qui ei condoleant z
poteſt dicere dn̄s illud. i. Regum xxij.
Non eſt qui doleat vicē meam.

Item

Tradidit in mortē animā ſuam.
Yſa. liij. Sicut ex v̄bis ſaluatoris hēt
et ex violencia rōnis ſic eſſe conuincit
nullū maiꝰ in inferioribꝫ hijs dilcōis
ſignum inuenit q̄ ſi p alio vita ponat
Quid ē vita dulciꝰ. qd vita carius. qd
eciā vita maius. q ergo p alio vitā dat
cū carius nichil dare valeat. dilcōnem
verā hrē ſe pbat. ſi eīm vt Gre. ait pro/
bacō dilcōis eſt exhibicō opis. ergo qui
opus facit quo maius facere neqt pfcāz
dilcōem ſe hrē oſt Unde et dn̄s in Jo.
ait Maiorē hanc dilcōnem nemo habet
q̄ vt a. ſ. po. quis p a. ſuis Et ſi ſic eſt
de amicis. qd eſt eam dare p inimicis.
At ſaluator nr̄ p pfidis īimicis. qr et
p ipſis occiſoribꝫ ſuis aīām ſuā dedit
ergo maximā caritatē ad nos hrē ipſo
facto pbauit. et ideo in verbo premiſſo
ppheta euāgelicus hic duo cōcludit.
Nam primo oſ̄dit ad nos dilectionem
ſecūdo ponit dilcōis pbacōem. Oſ̄dit
āt ſaluatoris nr̄i dilcō cum premittit.
tradidit id eſt gratis et ſpontaneꝰ nos
amauit. Secūdo ponit ipſius dilcōis
pbacō cū adiungit In mortē aīaz ſuā
Dū eī in mortē aīam ſuā dedit ſe nos
diligē infallibili argumēto pbauit vel
monſtrauit Nemo eīm ſic fatuus ē q di
lectiſſimā vitā p alio dare vellet quem
non ſūme diligēt ſed odiret Dicit ergo
tradidit Sz nōndū q dn̄s nr̄ a mltis
traditus fuit. pmo a prē altiſſiō. ſcdo
fuit traditꝰ a ſeipo. tercō a pditorē diſ
cipulo. qrto a ſcribarū z phariſeorū col
legio. qnto fuit traditꝰ a iudice īiquo.
Verū iſta tradicō varia nō fuit vniuo
ca. ſed valde equoca z multiplicit dicta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Nam pater deus ipſū tradidit ex amo
ris vehemencia. Deꝰ filiꝰ ſeipſū dedit
ex obediencia. malꝰ diſcipulus ipſum
tradidit ex auaricia. Sacerdotū cetus
ipſū tradidit ex inuidia. Sȝ iudex ini
quꝰ ipſū tradidit ex hūana cōplacēcia.
¶ Dico p̄mo ꝙ ipſū tradidit deus paṫ
ex magna caritatis habundancia. nulla
eñ poteſt caritas cogitari fuiſſe tanta
quāta fuit iſta. qñ deꝰ pr̄ ꝓ ſalute nrā
nō dixit verbū. ñ tradidit aurū vel ar/
gentum. nō lapidē p̄cioſum. nō ſuorum
aliquē angelorum. ſed ꝓpriū tradidit fi
liū. filiū vnigenitū. filiū kariſſimū. et
filiū optimū ſecū in ſubſtancia vnū. q̄r
de ſubſtancia ſua gn̄atū. Vnde Apoſt.
Rō. viij. qui ꝓprio filio ſuo nō pepcit.
ſed ꝓ nobis oībus tra. illū. ¶ dilcō in
menſa nullis tꝑibꝰ obliuioni tradenda.
O grā retroactis annis inexꝑta. O ſū
ma ī fine ſeculorū nobis exhibita. ꝓ ſer
ui ſalute filiū tradere. vitam dulcem in
aſperā mortem cōmutare. ꝓpter qd̄ dr̄
Johis. iij. Sic deꝰ dilexit mundū ⁊c̄.
cōfundant̄ hoīes miſeri. qui nō dico fi/
liū ꝓpter deū. ſed vix volunt tradē pa
nem vel vinū. vix paupi volūt tradere
hoſpiciū. vix aut nunꝙ volūt indigen/
tibꝰ dare veſtitū. cū habeant ſepe ſuꝑ/
fluū. Quid dicturi ſunt in die viſitacō
nis et calamitatis de longe venientis?
¶ Scdo tradidit ſeipſū nobis ex obe/
diēcia. putāt aliqui eſſe magnū ſi deo
obediant in mandatis. ſi in cōſilijs ma
ius. et ñ attēdunt quid pro eis fecerit
filius pr̄is ſūmi. qui non ſolū mādata
ſeruauit. non ſolū cōſilia adimpleuit.
ſed nichil ꝓprie voluntatis habere vo/
luit. ymmo obediuit vſqȝ ad viliſſimū
genꝰ mortis. quis vnꝙ hec fecit. quis
ꝓ alio mori voluit. quis plus aliū ꝙ
ſuā vitā dilexit? et tn̄ dicitur de eo. i.
Petri. ij. Tradebat aūt ſe iudicanti in
iuſte. qui peccata noſtra ꝑtulit ī corꝑe
ſuo ſuper lignū. O ꝙ̄ graue peccatū ꝙ̄
formidandū periculū. nō ſepe recolere
tantū beneficiū. tam āplum ſeruicium
tam mirificum donū. ſic eñ in Eccle.
ſcriptū eſt. Graciā fideiuſſoris tui ne
obliuiſcaris. dedit enim ꝓ te animam
ſuā. ¶ Tercio tradidit proditor diſci/
pulus ex auaricia. Nā denarios quos
ꝑdiderat in vngento voluit recupare ī
domino. Vnde abijt ad pn̄cipes ſacer/
dotū. et ait illis Math. xxvi. quid vul/
tis michi dare vt ego vobis eū tradam?
At illi cōſtituerunt ei triginta argen/
teos. et exinde querebat oportunitatē
vt eum traderet. O proditor peſſime.
quid vnꝙ mali agnus manſuetiſſimꝰ
dixerat. quid vnꝙ mali tibi benignus
deus ille fecerat? ymmo dic tu latro peſ
ſime quid non tibi amoris ipſe cōtule/
rat? Nonne tu es ille iniquꝰ qui fratrē
putatiuū gladio occidiſti? nonne tu es
ille q̄ patrē tuū ictu lapidis ꝑemiſti?
Nōne tu es ille nefandus q̄ matrē tuā
in vxorē accepiſti ⁊ ex ea filios gn̄aſti?
Eras igitur debitor latro peſſime non
grē. ſed damnacōnis eterne. Sed pius
dominus cuius es proditor factus. te
primo expoſitū marinis fluctibus li/
berauit. et poſt ſcelera tua tibi peccata
dimiſit. et nō ſolum in diſcipulū. ſed in
dilectū et familiarē apoſtolū te elegit.
et inſuper ꝓcuratorem oīm aliorū te fe/
cit. Nō ergo de eo cōqueritur in pſ. homo
ꝯngt pacis mee in quo ſperaui qui ede.

pa. m. magni. ſuꝑ me ſupp. et in alio
loco Si inimicus meꝰ maledixiſſet ūi
et ſi hijs qui oderāt me ⁊c̄. Tu vero hō
vna ⁊c̄. Require hiſtoriā Jude in legenda
ſancti Mathie. ¶ Quarto tradidit cū
ſacerdotū cetus ex inuidia. Dū eīm vi/
derent illū ſublimari et ab hominibus
honorari et ſe ab eo redargui et ſic quo
dāmodo cōtempni contra eum ſunt ex
inuidia moti. Unde Mathei. xxvi. dr̄
de pylato. Sciebat eīm ꝙ per inuidiaꝫ
tradidiſſent eum O quid impij feciſtis
ſacerdotes. Ipſe eſt meſſias q̄ vobis in
lege ꝓmiſſus fuerat. ipſe vtiꝙ erāt quē
omnes ꝓphete futurū eſſe clamauerūt
Ipſe ē quem paſtores in preſepio vide
rant. Ipſe eſt qui infirmitates veſtras
curaturus aduenerat. et qui viam veri
tatis vobis oſtendebat Nunq̄d ergo oc
cidi debebat? Sed heu q̄a vos decepit
īuidia. excecauit ira. ⁊ ſuꝑbia impulit
Barrabā petiſtis donari vobis et mor
ti dei filiuꝫ tradidiſtis ¶ Quinto tra
didit eum iudex iniquꝰ ex humana cō
placēcia. nam cum eum iuſtum eē cog
noſceret et miracula eius multa vide/
ret et alios eciam referentes audiret.
de eo tā alte ſenciebat vt de eo Tyberi
o īꝑatori ſcriberet. et ipſum eſſe deum
aſſereret et vt ipſum in deū aſſumeret
lrīs cōmoneret. et tā ei efficaciter per/
ſuaſit vt quedam hiſtoria dicit. ꝙ eius
ꝑſuaſioni imꝑator cōſenſit. ſed ſenatui
hoc perſuadere non potuit eo ꝙ deus
abſqꝫ eorum auctoritate factus fuit.
Romani eīm in tantam demenciā prop
ter altitudinem ſue eſtimacionis deue
nerant. ꝙ nullum coli ꝓ deo volebant
niſi eum cui ipſi auctoritatem preſta/
bant Unde quia xpriſtus ſe deum ſine
eorum licencia fecerat. eius ideo fidem
recipere recuſabant. ⁊ ſicut dicit͛ in ea
dem hiſtoria. hec tota racio erat quaē
criſtianos occidebant. quia ſine eorum
auctoritate criſtū deū eē dicebant. Cū
ergo pylatus de xp̄o ſentiret tam alte
vt tm̄ iudeis placeret tradidit eum mor
ti Un̄ Mathe. xxv. ꝙ pylatus volens
ſatiſfacere populo tradidit illis criſtū
Ipſe enim ignorabat illud pſal. Deꝰ
diſſipat oſſa eorum qui hominibꝰ pla/
cent. confuſi ſunt quoniā deus ſpernit
eos. Uerum qualit͛ pylatus fuit puni
tus. require hiſtoriam que ponitur in
paraſceue circa finem qualiter fuerint
iudei puniti ꝑ titum venditi ⁊ mortui
Requiē in legenda ſancti Ja. minoris.
¶ Sequit͛ in mortē animā ſuam Ubi
ponit͛ ꝓbacio precedentis amoris. Nā
cū dn̄s. d Jo. Ego ſum paſtor bonus.
volens hanc bonitatē ꝓbare ſtatim ad
iunxit. Bonus paſtor dat animaꝫ ſuā
ꝑ ouibus ſuis. nobil͛ vero ꝓbacō q̄ nō
ūbis fallentibus ſed factis oñdit͛. Sed
quō in mortē anima tradit͛ cū inmōrl͛
eſſe argumentis neceſſarijs cōprobet͛.
Sed nō ꝙ appellat͛ hic aīa nō ipſa rō/
nal͛ ſubſtācia. ſed ipā aīal͛ vita qua cor
pus viuit ex aīa. Nam corꝑis vita eſt
aīa. q2 ex aīa eſt creata. et ideo r̄cedēre
aīa dicit͛ recedere ipſa vita. ſicut dū ſol
ab emiſp2io nrō recedit. aer obtenebreſ
cit. eo ꝙ ſol eſt cā ſui luīs. Nā q̄cq̄d eſt
cā alicuius ꝑ ſui p̄ñciam ē cā p̄uacōis
oppoſite ꝑ ſui abſenciā. Nōnd͛ ergo eſt
circa hanc partem. ꝙ dn̄s mortuus eſt
morte iniuſtiſſima. morte turpiſſima.
morte penaliſſima. et morte viliſſima.

Morte iniuſtiſſima ex pte iudicij. Mor
te turpiſſiā ex pte ſupplicij. Morte pe/
naliſſima ex pte modi. et morte viliſſiā
rōne cōſorcij. ¶ Dico ꝙ mortuꝰ eſt dn̄s
morte īiuſtiſſima ex pte iudicij. qꝛ nec
teſtibus conuictus. nec ipſe confeſſus.
ymmo ecōtra ipſe malignus ꝓhibebat
ei teſtimoniū innocencie vel ſctātis.
Unde et dicebat ī Math. Innocēs ego
ſum a ſang. iuſ. hu. vos videritis. ī mo
manꝰ ſuas lauit. vt ſic ſe oſtenderet īno
centē. vxor eciā eiꝰ miſit ei dicēs Mat.
xxvij. Nichil tibi et iuſto illi. de teſtibꝰ
eciā dr̄ Marci. xiiij. ꝙ nō erat cōueniēs
teſtimoniū illorū. Ipſi eciā ſacdotes et
turbe aſtantes dum Pylatus quereret
ab eis. quid faciā de Jheſu qui dr̄ xp̄c.
et illi reſponderent Crucifigatꝛ. et ille
diceret. quid eū mali fecit. illi nullum
ei malum dicebant. quia nullum malū
fecerat. ſed ſolum altis vocibꝰ clamabāt
Crucifigatur. hoc ſolum dicebant. Nos
legem habemꝰ et ſcd̄m legē mori debet
qꝛ filiū dei ſe fecit. et in hoc falſum ap/
tiſſimo aſſerebant. ymmo eis ī lege fue
rat preceptū. vt in oībus ei crederent.
et ꝙ omnis aīa q̄ nō audiret eū. exter/
minaretꝛ de populo ſuo. expreſſum eciā
erat in Yſa. ꝙ virgo pareret Emanuel.
id ē deum. et breuiť in oībus ꝓphetis
hoc q̄ſi erat expreſſum et tn̄ non valuit
dn̄s. ꝙ ſic innocens erat ꝙ nunq̄ pecca
uerat. ꝙ iudices hoc ſciebāt. ymmo ma
gis illuſerunt. magis afflixerunt. plu
ribus cōtumelijs affecerūt. q̄ ſi omnia
mala feciſſet. nam latronē facinoroſum
liberauerūt et deū innocētiſſimū occi/
derunt. ¶ Scd̄o mortuꝰ eſt dn̄s morte
viliſſima et turpiſſiā. qꝛ morte latronū
ribaldorum. et oīm vilium ꝑſonarum.
Adeo crux vile tormentū erat. ꝙ ma/
ledictus dicebatꝛ ab oībus ille qui pēde
bat in cruce. Vn̄ dicebant impij Sap.
ij. Morte turpiſſiā cōdemnemus eū. et
Aplūs. hanc vtilitatē notat Phil. ij.
Fcūs eſt inq̄t obediens vſqꝫ ad mortē
mortem autē crucis. et Hebr. ꝓpoſito
ſibi gaudio ſuſtinuit crucē. cōfuſione cō
tempta. Heu me dn̄e deus meꝰ q̄d tu ꝓ
nobis ſuſtinuiſti tam vile tormentū. et
nos tui ſerui ꝓ te pati non poſſuꝰ vnū
v̄bū. ¶ Tercīo dn̄s fuit occiſus morte
amariſſiā rōne modi. nam amariſſimū
fuit. ꝙ occiſus fuit a fr̄ibus ſuis. ꝙ ab
hijs quos tātis miraculis honorauit.
ꝙ gens ſua et ꝑplūs ſuus eū occidendū
alienigenis tradidit. ꝙ nullā iuſticiā
apud eos īuenit. ꝙ ſine omī cā̄ mortuꝰ
fuit. ꝙ ab oībus derelictꝰ. ꝙ ſic ī cruce
clauatꝰ fuit. ꝙ ſic in cruce nudatꝰ fuit.
vt ſaltē camiſia ſibi dimiſſa non fuerit.
Sed heu me dn̄e deꝰ meꝰ qui flores et
arboēs veſtis tibi nichil ī dorſo dimiſſū
fuit. ſed ſicut nudus de mrē exiſti. ſic
nudus ſuſpēſus fuiſti Vn̄ potuiſti illd̄
dicē. i. Regum. i. Siccine ſeꝑat amara
mors. Attendite ergo kmī et audite q̄d
nos doceat in hijs nos btūs Ber. Ille
inq̄t ꝓ nobis obtulit hoſtiā precioſiorē
q̄ habuit. q̄ nimirū p̄cioſior eē nō poſſꝫ
Ita ergo nos faciamꝰ ꝙ poſſumꝰ offe
rentes ei optim qd̄ habemꝰ. ſ. noſmet/
ipſos cum cōtricōne amara. cōpaſſione
intima. cū affectione pura. cū dilcōne
ſincera. cū intencōne recta. cū orōne de/
uota. et cū laude cōtinua Amen.

¶ In feſto Paſche.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Paſcha noſtrū immolatus eſt xp̄s
itaq; epulemur Cor. vi. q2 diu
ieiunauimꝰ. q2 vigiliis laborauimꝰ. q2
fletibꝰ pctā diluimꝰ. ideo māducādus
in menſa dm̄ ꝓponit̄ nobis agnus. nō
inq̄ agnꝰ carnalis comedēdꝰ. ſed agnꝰ
īmaculatꝰ. Agnus diuinꝰ q̄ tollit pctā
mūdi cuius eſu ōe malū abſtergit̄. grā
augmentat̄. ſpūs roborat̄. diabolꝰ ſu/
pat̄. ¶ In ūbo ergo p̄miſſo ad mādu/
catōnem agni ī a nobis vident̄ ꝓponi.
Vnū ex pte nr̄i. Alterū ex pte comeſti/
bilis agni. Terciū vero ex pte cōuiuii.
Nam p̄mo ex pte nr̄i neccāria eſt p̄ꝑatio
debita. Scdō ex pte agni cōſecratio cō/
grua. Tercio ex pte cōuiuii māducatio
deuota. Nōt̄ ergo debita p̄ꝑatio. cū dr̄
Paſcha nr̄m ꝛc. nōt̄ agni cōſideracō. cū
addit̄ imolatus eſt xp̄c. nōt̄ tercō ipiꝰ
agni māducacō. cū ſubiūgit̄. itaq; epu
lemur. Dicit ergo Paſcha nr̄m. In hoc
em̄ nrā p̄ꝑatio dat̄ intelligi ſine q̄ non
dēt agnꝰ īnocēs māducari. Nā paſcha.
idē qd̄ tranſitꝰ. q2 q̄ digne vult comedē
agnū p̄us dēt trāſire a malo ad bonū.
ſiue a pccō ad ꝑfcōnem virtutū ¶ Eſt
tn̄ Nōndum. ꝙ multiplex eſt tranſitus
Vnus de malo ad malū. Scd̄s de malo
ad peſſimū. Terciꝰ de malo in bonū.
Q̄rtus de bono in bonū. Q̄ntus de bo
no ad optim. Primꝰ eſt de culpa ad cul
pam. ſcd̄s eſt de culpa ī īfernalē penā.
terciꝰ de culpa in graciā. q̄rtus vero de
grā ꝓficiēte ī graciā ꝑfectā. q̄ntus vēo
eſt de grā in glā. Primꝰ eſt fugiendus
q2 malus. ſcd̄s deteſtandꝰ q2 peſſimꝰ.
tercius āplexandꝰ q2 bonꝰ. ſed q̄rtus
cū q̄nto ſimpliciť eſt optādus. q2 optiꝰ
ſiue ſūmꝰ. Primo dico. ꝙ trāſitus q̄ eſt
de culpa in culpam. et hic tranſitus eſt
malꝰ et fugiendꝰ. q2 ſic trāſire eſt a bo
no deficere. eſt em̄ peccatū p̄uatio modi
ſpēi. et ordinis nālis vt Augꝰ dt̄. Itē
peccatū eſt auſio ab incōmutabili bono
et ecōuerſo ad cōmutabile bonū. Vnde
ſcd̄m Ambro. Peccatū eſt trāſgreſſio le
gis dīne et diuinorū. vel celeſtiū inobe/
dientia mādatorū. et ideo peccare ꝓp̄e
loquēdo nō eſt alid̄ facē ꝙ a bono deficē
Vnd̄ Augꝰ dicit. qd̄ eſt tenebras vidē n̄
peitus nō vidē. et qd̄ eſt ſilenciū audire
niſi nō oīno audire. Cū em̄ p̄uatio oīo
nichil ſit vt phūs dicit. et peccatū pura
p̄uacō ſit. vt Anſel. oñt Reſtat ꝙ pccāre
nō eſt aliq̄d facē ſed ſolū ab eo qd̄ eſt defi
cere ſine cā. nec tn̄ ꝓ nichilo hō punit̄.
ſed ideo punit̄ q2 nō habet qd̄ hrē tenet̄
Vnde nec catulꝰ dr̄ eſſe cecus an̄ detmi/
natū tēpus. ſed poſt nonū diē vel tēpꝰ
poſt qd̄ ad videndū eſt ordinatus. ſi ex
tūc p̄uatus eſt viſu dr̄ eſſe cecus. et ex
tūc abicit̄ et reſpuit̄ q2 nō hēt illud qd̄
hrē debuit. et ſine quo iutilis eſſe ꝓbat̄
De hoc ergo trāſitu malo exponit̄ illd̄
Iē. l. Grex ꝑditus factꝰ eſt pp̄'ūs meꝰ
de colle in collē tranſierunt. id ē de cul
pa in culpā iuerūt. Quis em̄ q̄ de colle
in collē tranſit. dū herbas delectabiles
querit ſepe ī latrones vel lupos īcurrit
et ꝓpter hoc dñs. luce. xiiij. ꝓhibuit hūc
tranſitū diſcipulis. qn̄ ait. Nolite tran
ſire de domo in domū ꝛc. quid eſt em̄ de
domo in domū trāſire n̄ nō poſſe in deo
quieſcē. ſed ſemꝑ delectabilia querere.
Sepe em̄ lupus dū carnē ſequit̄ a vena
toribus capit̄ et tenet̄. Vn̄ dicūt impii
Sapiēcie ſcdō. Tranſiit vita noſtra tā
quam veſtigium nubis. et ſicut nebula

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

diſſoluetur que fugatur a radijs ſolis.
Secūdus tranſitus eſt de culpa ad pe
nā eternalē ſiue de pena ad penā. et hic
peſſimus ⁊ oīmode deteſtandus. et de
hoc dr̄ in Job. Trāſibunt ab aq̄s niui
ū ad calorē nimiū O q̄ īfelix eſt trāſi
tus iſte vbi ſub nllo tormento quieſcit
ſed dum ē ſub vno. alterū mi⁹ leſiuū
credit. ad qd̄ dum puenit iterū ad ali
ud ꝓpāt Unde et dicunt illud Sap. v
Quid nobis ꝓfuit ſupbia nrā ⁊ diuici
arū iactancia q̄ cōtulit nobis trāſierūt
oīa tanq̄ vmbra. Utinā iſta attēderēt
miſeri q̄ diu ſunt viui ſed ita eſt vt. b.
Gre. ait Quia pena oculos apit quos
culpa claudit Unde et culpa dr̄ oculos
nō hrē. nō q2 nō habeat. ſed q2 eos non
apiat niſi pena mortis inſtante. Unde
dies illa veniet. nec diu tardabit. qn̄ q̄
mō nolunt attēdere vellēt mortē mille
ſies ſuſtinē. vt ſolū vnā diē ad pniam
poſſēt hrē. an̄ igit mortē kmī frēs ocu
los apite q2 nō erit vtile poſtea apire.
¶ Terci⁹ trāſitus eſt de culpa ad gra
ciā vel de grā ad grām. ⁊ hic trāſitus ē
bonus. q2 peccati dimiſſiu⁹. aīme illu
minatiu⁹ et deo gratus Unde dr̄ in fi-
gura. i. Macha. v. q̄ iudas machabeus
id eſt penitētes frēs eius tranſierunt
iordanem id ē mūdanā ꝓſperitatē ſiue
mūdi labilitatē. et abierunt viā triū
dierū in deſertū. in quo ſignat aſpitas
pnīe q̄ cōſiſtit in tribus. ſ. in cōfeſſione.
cōtricōe et ſatiſfactiōe Bon⁹ trāſitus
et delectabilis eſt ſaltus. qn̄ de valle ad
montē aſcendit. qn̄ cecus illuiat. qn̄ q̄
erat mortuus ſuſcitat et qn̄ de ꝓfunda
peccati fouea in altitudinē uirtutis aſcē
it. Quartus trāſitus et q̄ntus ſūt de

glā ad glām ⁊ ſūt opti et totis affectibus
appetendi. nam trāſitus iſte oē malū
excludit et oē bonum inducit. vt nihil
appeti vltra poſſit. Un̄ ad hos trāſit⁹
aīa inuitat Yſa. xvi Trāſi ꝑ trā tuā
filia maris. qd̄ eſt eam filiā eſſe maris n̄
filiā eſſe pmal amaritudīs. et qd̄ ē trā
ſire n̄ terrenū corp⁹ exuē et ſe ad glām
ꝑpāre. O felix tranſitus qn̄ aīa exuta
oībus malis dīnis ſuſcipit brachijs et
potat vino dīne dulcedīs. quo īebriata
nichil vltra hrē q̄rit. pſ. Inebriabunt
ab vbertate do. t. et tor. vo. t. pa. e. qm̄
apud te ē f. vi. Ergo ad hunc felicē trā
ſitū nos īuitat Eccl. xxiiij. Tranſite
inq̄t ad me o. q̄ cōcu. me ⁊c. vbi ſunt q̄
q̄runt dulcia. vbi ſūt q̄ q̄rūt delectabilia
trāſeāt et n̄ ſolū videbunt. ſed eciā guſ
tabunt qm̄ ſuauis eſt dn̄s. Nā tunc q̄eſ
cet oīs nr̄ intellect⁹ in viſiōe ſūme veri
tatis. Unde dicebat moyſes Exo. iij.
Tranſibo et videbo viſionē hanc mag
nā. requieſcet oīs eciā nr̄ affectus in refec
cōne ſūme bonitatis. Unde dr̄ tali Luc
xvij. Tranſi et recumbe. ¶ Sequit
Ymmolatus eſt xpc̄. tūc eīm nobis do
mi⁹ immolat. qn̄ in altari cōſecratur.
Sed de hac immolacōe in altai ſatis ha
bunde dictū eſt in die cene. et de illa q̄
facta eſt in cruce in paraſceue Nūc aūt
reſtat de manducacione Unde dicitur.
Itaqꝫ epulemur. quaſi diceret. parati
ſumus. quia ad penitēciam tranſitum
fecimus et in altari agnus eſt immola
tus. ergo in dn̄o epulemur. Sꝫ nōdū
q̄ ſunt epule bone et ſunt epule male.
Prime ſūt ſpūales. ſcd̄e vero carnales
Prime ſunt appetende. ſcd̄e vero ſūt de
teſtande. in pmis reficit anim⁹. ſed in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſcdis reficit᷑ corpus. Sunt ergo epule
ſpuāles de quibꝫ hic dicit Aplūs Itaꝫ
epulemur. Nam cōſecratus in agnꝫ et
in menſa altaris poſitus. et nos ꝑ pē
tenciā manꝫ lauimꝫ. igitur epulemur
Debent ergo q̄ ad epulas has accedunt
eſſe mūdi in ope mūdi et ē cōuerſacōe
Vnd̄ Cor. xiȷ. ꝓbet ſeipſum hō et ſic
de pane illo edat et de calice bibat. qd̄ ē
eū ſe ꝓbare niſi cōſciāꝫ diſcutē. et nich
il in ea immūdū relinquere. Sūt inter
ſe cōtrarie ſpuāles et carnales delicie.
Vnde qui carnales hūt ſpuāles eſſe nō
pūt. Vnde Bern̄. dicit. Delicata eſt di
uina cōſolacō. et nō datur admittētibꝫ
alienā. et ideo q̄ ſic laborāt tota die re/
ficē ventrē vacui ſemper ſunt in mente
Jta. Difficile inq̄t eſt ymmo impoſſi/
bile vt aliq̄s fruat᷑ pñtibus bonis ⁊ fu
turis. vt hic ventrē et illic mentem re/
pleat. vt de diliciȷs ad dilicias tranſe/
at. et in celo et in terra appăeat glorio/
ſus. De eiꝫ neceſſitate et vtilitate huiꝫ
panis quere ſupra in die Cene.
Sunt et alie epule non bone ſed carna
les et male. et ideo fugiende. nam ſunt
nimis care. corꝑis leſiue. et in pericula
et mortē ſepius ſunt ductiue. Nam q̄a
nimis ſunt ſūptuoſe. hoīem depauꝑāt
et rebus expoliaut. quia ſunt nimis ī/
firme. mortē accelerāt. Sed ſūt nimis
piculoſe. eo ꝙ diuinā iram cōtra ſe ꝓ/
uocant. neceſſe eſt vt ad penā eternā fi/
naliter introducant. Dicamus ergo. ꝙ
carnales epule nimis ſunt ſumptuoſe.
nam hoīēs depauꝑant. rebꝫ expoliant
et egentem ſuū faciunt ſectatorē Quis
vnꝙ hiȷs intendēs potuit eſſe diues?
quis hiȷs intendens n̄ factus eſt pauꝑ?

Vnde dicitur Prouerbiorū. Qui dili/
git epulas in egeſtate erit. et qui amat
pinguia et vinū non ditabit᷑. Vnde et
noſtris tēporibus multi qui erāt diui/
tes. ꝓpter epulas facti ſunt adeo pau/
peres. vt nec panem ad comedendū ha
berent. de quibus dicit Tre. i. Omnis
populus gemens et querens panem.
dederunt precioſa queqꝫ ꝓ cibo.
Exemplū de filio ꝓdigo. luce xv. Qui
luxuriando et epulis vt credit᷑ inſiſten
do eguit. quia iſta duo peccata ſūt ſibi
cōiuncta gula et luxuria. et ad tantam
mendicitatem veīre cōpulſus eſt. vt de
ſiliquis porcorum ſaciari non poſſet.
¶ Secūdo carnales epule ſunt nimis
infirme. ventris extēſiue. putredinis
generatiue. et mortis per conſequens
inductiue. Dum enī epulis multis in/
ſiſtitur. ex varietate saporis appetitꝫ
ad capiendum vltra ꝙ̄ neceſſe eſt incita
tur. calor naturalis ſuffocatur. dum
venter habundanter cibis r̄pletur. vir
tus digeſtiua obruitur. propter qd̄ et
torſionibus interiora cōmonentur. pu
tredines generantur. ex quibus febres
et pericula multa creantur. et ſic mors
acceleratur et ſubito ītroducitur. ꝓpt
quod bene dicitur Eccleſiaſti. xxxvij.
Noli eſſe auidus in omni epulacione.
et non te effundas ſuper omnē eſcam.
q2 in multis eſcis erit infirmitas. Cū
cibus ſit ordinatus ad cōſeruacōem na/
ture. et deꝑditi reſturacōem vel reꝑaci
onem. ſtultus eſt qui cibū ſumit contra
ſuam ſalutem ¶ Tercio carnales epu
le ſunt valde periculoſe. et diuine ire
prouocatiue. vnde dicit᷑ in Ca. Jude
Ve illis q̄ in viā cayn abierūt ⁊ errore

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

balaam mercede effuſi ſunt. ⁊ in cōtra
dcōe chore ꝑierunt. ⁊ ſtatim addit cau
ſam vnde mala hec ꝓueniunt Hij iugē
ſūt qui in epulis ſuis male cōuiuātes
ſine timore ſeipſos paſcentes ⁊c̄ Nōne
in cōuiuio magiſtrum paſtorū pharao
ſuſpendi mandauit: Nōne in conuiuio
herodes Jo occidit: Nōne cōuiuiū holo
fernē cū omni exercitu ſuo ſtrauit: nā
habūdancia panis ⁊ vini q̄bus īdebite
ſūt abuſi ſodomā et gomorram ſubūtit
Nōne edentes et bibentes diluuiū oēs
abſorbuit: Math. xxiiij. Erāt hoīes co
medentes et bibentes et nō cognouerūt
donec veniēt diluuiū et tulit oēs Vnde
dr̄ luce. xij. Quia cuiuſdā diuitis vbe
res fructus ager attulit. cogitabat. d.
q2 nō habeo quo congregē fructꝰ meos
deſtruā horrea mea et maiora faciā. et
illic congregabo oīa bona mea ⁊ dicam
aīe mee. Anima mea mūlta habes bona
parata in annos plimos. req̄eſce. bibe
comede et epulare Dixit aūt deus illi.
ſtulte hac nocte repetēt animā tuā a te
que autē paraſti cuius erunt: Exēplū
de diuite epulone luce. xv. Qui epula/
batᷓ cotidie ſplendide. ſꝫ mortuꝰ in īfer
no ſepultus eſt a diabolo Non ſūt tales
epule appetende ſed penitus fugiende
et ſpūales ſolū ſūt amāde. ſunt frequē
tāde. et mundo ſunt corde cōſeruande.
Q̄d nobis preſtare dignetᷓ rex nr̄ xp̄s.
q̄ hodie in altari eſt īmolatꝰ. Amen

¶ Item

Surrexit non eſt hic. Mat. xvi.
De reſurrectione dn̄ica tractaturi. q̄a
multi negant corpora poſſe reſurgere.
diſputando et argumentis vtendo ꝓce
damus ſic cōtra eos. Nā Actuū. i. dr̄.

q̄ dn̄s prebuit ſeipſū viuum ī multis
argumentis. In verbo ergo premiſſo
angelus duo facit. Vnū affirmat. alte
rum vero negat. Affirmat dn̄m viuē
ſed negat eum in ſepulchro iacere. nam
ipſum viuere aſſeruit quādo ait Sur
rexit. ſed ipſū in ſepulchro nō eē oſten
dit. cum ſtatim adiungit. non eſt hic.
¶ Dicit ergo ſurrexit. ſed que ſunt ar
gumenta quibus ſaluator xp̄c ſe viuē
cōprobauit. Nam conſtat q̄ in triduo
mortuus fuit. ſed tercia die reſurrexit
nō q̄ tribꝰ diebus ſed de quolibet aliq̄d
ibi fuit. intᷓ quos ſola dies ſabbati inte
gra fuit. ſicut patere poterit ſi quis cō
putare voluerit. Fuerunt igitᷓ argumē
ta dn̄ica quibus ſe viuere oſtendit nūc
ſumpta ex auditu. nūc ex viſu. nūc ex
guſtu. nūc ex tactu. nūc ex intellectu.
Eſt igitᷓ argumentū primū ſumptum
ex auditu. nam primo ab angelis au/
dierunt mulieres. et poſtea eum vide/
runt. Hoc aūt teſtimoniū q̄d ex audi/
tu eſt ſumptum licet non ſemꝑ ſit verū
eo q̄ ſepe dicit homo mendaciū. fidem
tamen facit ſi ab hominibꝰ fide dignis
ſit ſumptum. et eſt neceſſariū argumē
tum. cui nō poteſt ſubeſſe falſū. ſi q̄d
dicitᷓ auditum fucit ab eo qui mentiri
non poſſit. At angeli cū ſint beati ſūt
in gracia cōfirmati. nulla ergo poſſūt
racōne mentiri. quia ergo per eos aſſe
ritur: verum eſſe nec aliᷓ poſſe eſſe in/
fallibili argumento cōcluditur. At ipſi
xpriſtum verum ſurrexiſſe teſtantur.
Ipſum igitᷓ ſurrexiſſe neceſſe eſt q̄ con
cedatur. Vnde dicunt ſancti angeli lu/
ce vlt̄. Vt quid queritis viuentem cum
mortuis non eſt hic ſed ſurrexit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſancti angeli. luce vltio. Vt quid queri/
tis. viuentem cum mortuis ? nõ eſt hic
ſed ſurrexit. ¶ Secdm argumentum
ſumit' ex viſu. et hoc argumentũ apud
omnes gentes eſt certiſſimum. Vnde
apud omnes. et ſcdm omnes leges in
ore duorum vel trium teſtium ſtat omne
verbum. quando ſcdm viſum ꝓhibue/
rint teſtimoniũ. Nam cum ſcdm phm.
Viſus non decipitur circa ꝓprium ob/
iectum. ab eo trahitur infallibile argu/
mentum. Ac dominꝰ iheſus. non ſolum
a duobꝰ vel tribꝰ eſt viſus ſed amplius
ꝙ quingentis fratribꝰ ſimul. Certiſſi/
mum igitur cõſtat eſſe ipm a mortuis
ſurrexiſſe. Vnde minorẽ ponit Aplũs.
pma Corintheorum. Tradidi inquit
vobis ꝙ xpiſtus mortuꝰ eſt ꝓ peccatis
noſtris. et qr reſurrexit tercia die. et qr
viſus ẽ cephe et poſt hoc vndecĩ. deinde
viſus ẽ iacobo. deinde Apoſtolis oĩbus
nouiſſime autem tamꝙ̃ abortiuo viſus
eſt et michi. ſi ergo credis tu et in quoli
bet negocio vni notario ſiue inſtrumen
to ab eo cõfecto. quanto magis ipſi cre/
dendũ eſt apoſtolo qui de eo qd' ipſe vi/
dit. et de eo qd' ab alijs audiuit vel acce
pit adeo certus fuit comitantibus eum
miraculis. ꝙ ꝓ hijs in mortem ſe dedit
et ꝓ hac veritate eſſe omnibꝰ moriendũ
oſtendit. Si enĩ creditur lr̃is mercato/
rum. cur nõ credatur lr̃is apoſtolorũ ?
¶ Tercium argumentum trahitur a
guſtu. Nam comedere eſt ꝓprium cor/
poris. ergo ſi xpiſtus vere comedit.
verum corpus ſe habere oſtendit et nõ
alienum. ergo ꝓprium. Sed dices hoc
argumentum non valere. quia et an/
geli inueniuntur comediſſe. cum cõſtet

eos corpora non habere. ſed hec nõ ſunt
inſtancia. Si comeſtionis veritas fue/
rit vere penſata. ¶ Nam ad veritatem
comeſtionis tria occurrunt. ſcilicet.
Cibi maſticatio. cibi ꝑ guſtum diiudi/
catio. et cibi per ventrem traiectio.
Potuerunt ergo angeli boni et mali
vere manducare quo ad maſticacõnem
et traiectionem in ventre. ſed non quo
ad cibi diiudicacõnem. ſicut enĩ angeli
ꝑ corpora aſſumpta. nõ vident. nec au/
diunt. nec ꝑ ea ſenciunt. eo ꝙ illa cor/
pora non ꝑficiunt. nec eorum organa
ſunt. nec ipſi talium corporum forme
ſunt. ſic enim ꝑ ea cibum nõ diſcernũt
Nec ſcdm talem guſtum cuius ſit ſapo/
ris agnoſcunt. et hoc ꝓprium eſt illorũ
vbi ſunt naturalia organa animarum.
q̃ ſicut colores per viſum voces ꝑ audi/
tum. ſic et cibos diſcernunt ꝑ guſtum.
ergo ſi dominus ob hoc comedit. vt ſe
vere ſurrexiſſe probaret cum veritas
eſſet. nec fallere poteſt tale quid fecit.
Vnde oſtendiectur veritas corporis.
Non ergo cibum maſticauit et in ven/
trem traiecit. vt angelus facit. ſed per
guſtum vere de eo diſcernit qd' ꝓpriũ
eſt organici corporis. Dum igitur ſic
comedit. ꝙ eciam ſic Apoſtolis intelli/
gere fecit. verum ſe corpus habere oſtẽ/
dit. Vnde dicitur Johannis vltimo.
ꝙ ipſe manducauit cum eis. et nemo
audebat interrogaẽ quis eſſet. ſcientes
ꝙ dominus eſt. et ſequitur. Hic iam
tercio manifeſtatus eſt iheſus diſcipul'
ſuis. cum ſurrexiſſet a mortuis.
¶ Quartum argumentum eſt accep/
tum a tactu. nam ꝑ tactum vere cognoſ
citur molle et durum. lene et aſperum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

calidum et frigidum·nec ſcdm phm̄ cō tingit errare tactū·circa hoc ꝓpriū ob/ iectū·ſed dn̄s Jo·xx·ſe obtulit palpā/ dū·palpate inq̄t et videte q̄m ſpūs car nem et oſſa non habet ſic̄ me vide·ha· et cōſtat ꝙ Thomas palpauit ꝛ clama uit Dn̄s meꝰ et deus meꝰ·ergo dū eū manibus tractauerūt·ꝛ ſic eū verū cor pus hr̄e ꝓbauerūt Vere inter carnē et oſſa ipſū diſcernebāt Unde poterāt di cere illud luce vlt̄·Surrexit dn̄s ve ꝛc̄ ad hec oīa plurimū facit·ꝙ xp̄c̄ veritas erat ēgo nec mētiri nec duplex eſſe po/ terat·ſi ergo eis ſe oñdebat·eos de hoc ſic c̄tos faciebat ꝙ dubitare nō poterāt

Quintum argumentū aliorū omniuꝫ cōpletiuū et conſilidatiuū·ꝙ ex nulla ꝑte p̄t eſſe erroneū ſumit̄ ab intellectu Certū eſt eīm tam ſcdm phm̄ ꝙ̄ ſcdm Augꝰ·ꝙ intellcūs nūꝙ̄ decipit̄ c̄ca ve rū neqꝫ p̄t eē n̄ verorū· Unde oē quod intelligit̄ verū eſſe neceſſe eſt·quicq̄d ve rū nō eſt intelligi nūꝙ̄ p̄t Sꝫ dn̄s ape ruit diſcipul̄ ſuis ſenſū vt intelligerēt ſcp̄tuās q̄ de ipſo erāt·ſed xp̄m ſcp̄ture reſurrexiſſe p̄dicabant·ergo hoc aplī ī telligebāt·ergo nō aplius dubitaē va/ lebant·et ideo dr̄ in Jo·ij·Nōdum eī ſciebāt ſcp̄tuās ꝙ oportebat eū a mor/ tuis riſurgere·ꝓpter q̄ oīa dicit Apꝰ· Ja·in ca·ſua·Qd̄ fuit ab inicio qd̄ au diuimꝰ·qd̄ vidiꝰ ocul̄ nr̄is·et manus cōtractauerūt nr̄e de v̄bo vite·et vita manifeſtata eſt ꝛc̄·Sed obſtant nobis heretici et phī dicentes·Cum dīna ſa/ piēcia vniūſa q̄ facta ſūt ſcdm maioreꝫ vel minorē dignitatē in mūdo ordina/ uerit·ita ꝙ illud qd̄ natuā eſt dignius ſit ſitu ſublimius·ſic̄ patet in elemētis omnibus et in celeſtibus corꝑibus·nō eſt poſſibile ꝑmutare qd̄ tāta ſapiēcia ordinatū cōſtat eſſe·ſed terra oīm elem̄ torū eſt viliſſimum groſſum obſcurum opacum·et ideo in infimo oīm colloca/ tū eſt Vn̄ vbicunqꝫ hoc elementū fuerit poſitū·ſiue ſcdm ꝑtem ſiue ſcdm totū· ſemꝑ natuāliter petit cētrū nec alibi ꝑ naturā p̄t eſſe quietū Vn̄ ſi terra a cen tro fuerit porrecta et a centro ſeparata eſt vtiqꝫ violencia nō natura Verū cor pus nr̄m eſt terreū ꝛ ex terra formatū Cum ergo ſcdm phm̄ tociꝰ terre et vni us glebe eundē oporteat eſſe locū locus corꝑis nr̄i per naturā eſt centrū·ēgo ſi moueamur a centro·oportet eſſe ſcdm motū violentū·violenter ergo in celū portat̄·et ſemꝑ ibi ꝑ violenciā detinet̄ Qd̄ cum ſapiām ſūmā nō deceat que oī/ nia ordinat·neceſſe ē vt reſurrectio cor porū nō exiſtat. Fruſtra conant̄ iſta in mediū ꝓducere·dum ibidē ſit locus oī creature quē ſapiā dīna ei voluit aſſig nare Nam ſi ſcdm eos ſemꝑ eſt ſupius qd̄ eſt natura nobiliꝰ dicāt quō opacōe nature vapores terrei et aquei in aera tā alte leuant̄ et ꝑ aera tāta natur̄ opa cōne deducunt̄ vel detrahunt̄· Nunq̄d nō aque grauiores aere eſſe ꝓbant̄·et in nubibus ſuꝑ aera eleuant̄·quō ēgo cōtra naturā eſſe dicis qd̄ totā naturaꝫ facere cōſpicis Dic eciā ſi cōtra naturā ē ꝙ aues ſic ꝑ aera volāt et tn̄ corpora auiū ex terra hn̄t ſuū ſolidiꝰ fundamē tum Item cū maior mūdus ꝓpt̄ mīō/ rem mundū ſit factus·et finis ſit nobi lior hijs que ſunt ad finē·tanta nobili tas vel maior debet eſſe in mūdo mīōri quanta eſt in maiori· Sed in mundo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

minori ſedes ignis eſt in corde. Unde et
cor ſcd̃m ignem habet formam ꝛ figurã
piramidalem. ſedes aeris ē in pulmoē.
ſedes terre in oſſibus et in carne. et ſe
des fleumatis ſiue aque eſt in capite.
ergo ſi in minori mũdo ꝑante natura
ignis eſt inferius et aqua ſuꝑius. non
erit contra naturã ſꝑ ſi in maiori mũdo
aliqđ graue ſuo grauiori ſuꝑfcãtur Uñ
videmus. ꝙ ex terra generatum aque
ſuꝑfertur. licet aliqđ lignũ inueniat̃ qđ
ſtatĩ ĩ aqua ſubmergitur. ſicut in ebano
ꝑ Ariſtotilē eſſe oſtendit̃. nõ erũt tunc
corꝑa nrã qualia mõ ſunt. ſed ab iſtis
q̃litatibus alterata. vbi obſcuritas trã/
ſiet in luminoſitatē. ponderoſitas in le
uitatem corruptibilitas in ĩpaſſibilita
tem. et infirmitas in virtutē. Et quid
miraris tu qui naturas rerũ exquiris
ſi omnipotēs dicit̃. qui corꝑa ſuo munē
nõ priuabit. ſed ꝓ ſeruicõ facto remune
rabit. ſi ea in melius cõmutabit. vt qđ
in via fuit anime in penam. in patria
ſit ei in gloriã. Nam ſi nõ credis ex ob/
ſcuro fieri clarum. quare nõ attēdis ex
terra fieri argentũ tam clarũ. aurum tã
fulgidum. et carbunculũ tanta lumino
ſitate dotatum. vt more ſolis illuminat
tenebroſũ. quid eciam obſtupeſcis ſi ex
groſſo fiat ſubtile. cum videamꝰ ex la/
nifera materia fieri tã ſubtilia opera ?
q̈re eciã non cõſideras ꝙ ex aque groſſa
materia tam ſubtilem telam facit ara/
nea? ex cineribꝰ eciã fit vitrũ adeo ſub
tile et clarũ. vt radÿs ſolis omnino ſit
ꝑuiũ. quid eſt eciã qđ non credis ex cor
ruptibili incorruptibile fieri. cũ m̃lta
in mundo ſicut corpora ex corruptibili
facta materia ; q̃ ſunt ꝑpetuo durãtura

Et q̃d ꝑ alia diſcurro cũ ipſa terra ſit
in futurũ duracõne eterna. multo ergo
forcius alia mũdi corpora q̃ terra ſunt
nobiliora. et tñ ſunt multa corrupcioni
ſuppoſita. Unde q̃s ignorat ꝙ caro pa/
uonis omnino eſt inputribilis. licet ex
corrupcõne ꝓducta ſit. Nunq̃d tota die
videmus. ꝙ lignũ poſitũ in aqua pu/
trefiat. ſed cũ ab igne cõbuſtũ ꝛ in car/
bonem cõuerſum eſt. tante virtutis eſt
vt ſi ponat̃ in aq̃. vbi lignũ citius pu/
truiſſet ꝑpetuo ibi ĩcorruptũ ꝑduret.
quid eſt eciã ꝙ miraris ſi qđ nõ videt̃
infirmũ fiat a deo virtuoſum vt pene/
trare poſſit omne ſolidum. Nonne gra/
nũ ſub terra ſepultum poſtq̃ȝ ibi fuerit
mortuũ germē ex ſe ꝓducit qđ terram
diuidit. et penetrando q̃cquid inuenit
foras exit. ꝛ nõne nucleũ poſtq̃ȝ ſub ter
ra fuerit putrefactum teſtam diuidēs ĩ
publicũ ꝓdit. Nõne radius ſolis vitrũ
non frãgendo ꝑtranſit. nõ corpus ſibi
obuium frangendo ſed ſimul cum eo in
eodē loco exiſtendo. Nam q̃uis duo cor
pora eq̃ materialia et groſſa ſimul eſſe
non poſſunt. q̃ tamen ſic ſe habent. vt
vnum altero ſubtilius ſit. ſimul eſſe
poſſe videmus. Unde dum ignis ſe in
ferrum ſiue in lignum ĩmergit vſq; ad
ſuum intimũ penetrat et pertranſit.
in eodem loco pariter cum eodem coex/
iſtit. ſed ſi ſicut aliqui dicunt vas cine/
ribus plenum accipias ꝛ deſuꝑ aquas
infundas nõ minꝰ de aqua continet q̃ȝ
ſi nulli cinēs ibi eſſent. qđ eſſe non poſ
ſet. niſi illa duo corpora ſimul eſſent.
Si ergo hec omnia facit natura creata
que eſt hec amencia vt nõ credas poſſe
fieri iſtis ſimilia potencia increata ?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Vere ergo corpa nrã hÿs q̄tuor dotata
v̄tutibus ſiue dotibꝫ erunt· vt ſint agi
lia· ſint ſubtilia· ſint clara· ſint impaſ
ſibilia· ſint eciã viſibilia · et iſta docet
eleganť valde Apoſt· i· Cor· xv ita· d·
Sed dicit aliquis quō r̄ſurgēt mortui
q̄li corpe veniēt· Inſipiens tu inquit
qđ ſeminas nō viuificatur n̄ p̄us moriatur
et qđ ſeminas n̄ corpꝰ qđ futurū es ſeī
nas· ſed nūdū granū· deus aūt dat illi
corpus ſicut vult· et poſt multa de hac
mateia· addit Seīatur ī corrupcōe· ſur/
gent īcorruptibiles· ecce dos impaſſibi
litatis· ſeīatur ī ignobilitate et ſurgēt in
glā ecce dos clăitatis· ſeīatur in infirmi/
tate ſurgēt in v̄tute· ecce dos penetra/
bilitatis· ſeminatur corpus aīale ſurget
corpꝰ ſpūale· ecce dos ſubtilitatis· has
q̄tuor dotes oñdunt euāgeliſte dn̄m ha
buiſſe Vn̄ ꝓpi doꝛē claritatis Marcꝰ
cōpat eū ſoli· Math· vlti· vbi dr̄ de mu
lieibus Veniunt ad monumentū orto
iam ſole Quid eſt ſcđm vnam expoſici
onēm venire orto iam ſole n̄ xp̄i corpe
iam de ſepulchro ſurgente· qđ vtiqꝫ iō
cōpat ſoli qꝛ ſole lucidius erat· ſi eīn oī
bus elcīs ꝓmittitur ꝙ fulgebūt ſic̄ ſol in
regno reſtat vt ille p̄ ſole hÿs fulſerit·
qui nrē redēpcionis cā extitit ¶ Scđo
xp̄i ſubtilitatē Jo vlt oñdit· Dū ipſū
ianuis clauſis intraſſe ad diſciplos aſ/
ſerit· qꝛ ſi portas clauſas non eas fran
gendo intrauit reſtat ꝙ eas ſubintran
do trāſiuit· doꝛē ēgo ſubtilitatis ſe hrē
ꝓbauit· Tercō ꝙ doꝛē agilitatis h̄uit
luce· vl· oñt hoc verbo qn̄ ab oclīs diſ
cipulorū ſubito euanuit· qđ ſignū ſub
tilitatis fuit· Quāto īpaſſibilitatē ſe
dn̄s habere oñdit cū dicit Mat· vltimo

Data eſt nichi omnis poteſtas in celo et
in terra· cōſtat neceſſario argumento·
ꝙ ſi omnē poteſtatē xp̄c a prē accepit·
ꝙ omīpotens fuit ſi omp̄s nō fuiſſet·
pati ab aliquo potuiſſet· ergo ſi omp̄s
xp̄c fuit vtiqꝫ īpaſſibilis fuit· ſic igitur
c̄tū ē ꝙ cū ſole nihil ſit lucidius· cui cō
paratur dn̄s· et oīa penetrāte nichil ſub
tilius ⁊ ſubito apparente et diſparēte
nichil agilius et oīpotēte nichil īpaſſi
bilius ꝙ̄ dn̄s hÿs q̄tuor dotibus exti/
tit adornatus · De nrā reſurrectione·
require in ſequēti ſermone·

¶ Item

Jheſū queitis nazare· cruci· ſur·
Mathe· vlti· In ſerie huius euangelÿ
oñdit euangeliſta marie q̄tuor· ſ· ange
lorū apparicōem· dn̄i reſurrectionem·
xp̄i miſeracōem et mulierū deuocōem
Nam cū ſint cōtraria morbus et medi
cina valde bene medicina rn̄det morbo
lapſui repăcō et remediū nocumento·
Vnde qꝛ in p̄ma trāſgreſſione fuit an/
gelus inuidens · mulier inobediens·
mors inficiens et iuſticia puniens· ſic
in repăcōne vt patet ex euāgelica lcōne
fuit angelus diligens et aſſiſtens ⁊ do
cens· mulier obſequens et obediens et
vita reſurgens Vn̄ et petrū qui xp̄m
negauerat ſpecialiter nominauit· Ite
inq̄t dicite diſcipulis eius et petro· ⁊c̄
In verbo ergo premiſſo duo maxime
oſtenduntur·
Primū eſt mulierū deuocio in q̄rendo·
Scđm vero ē dn̄i potencia ī reſurgēdo
Nam querere mortuum ſignum maxi
mum fuit amoris · ſed ſuſcitari de mo/
numento defunctum opꝰ fuit mirifice
potēcie· Notatur igitur p̄mo feruēs mulierū

deuotio q̄n premittit᷑ Iheſum queritis
nazarenū Scđo notat᷑ vel monſtrat᷑ in
xp̄o potencie magnitudo. cū ſtatī adiū
gitur Surrexit. ¶ Dico ꝙ oñdit᷑ ꝑmo
ſanctarū feminarū deuotio in querēdo
dum eīn eum ſic ſollicite iā mortuū q̄ſie
runt. certū de ſe ſignū dederūt. ꝙ vere
eū dum viuēt dilexerunt. nā qui falſo
modo in vita dilexit. mortuū nō querit
Eſt igit᷑ Nōnđ. ꝙ xp̄c eſt q̄rendus ſolli
cite. q̄rendus deuote et q̄rendꝰ cōtinue.
Nā querē ſollicite eſt querē toto corde.
querē deuote eſt querē lacrimoſa mente
ſed querē cōtinue eſt ꝑſeuerare nec anq̄
īueniat᷑ a querēdo deſiſtere. Dico ꝙ ſal
uator nr̄ eſt querēdus ſollicite vt nō poſ
ſit homo quieſcē donec dilectū inueniat
vt ſpōſa dt̄ Can. iij. Surgā et circui.
ciui. ꝑ vicos et plateas. ciuitatē ↄcuire
eſt oīes anime potēcias circuire vt di/
lectum quē querit valeat inuenire. Vn̄
ibi dicit᷑ q᷑ ſic ſollicite queſiuit ideo in/
uenire meruit. Ad hoc eīn inuitat dn̄s
Mathei. Petite et accipietis. querite et
inuenietis pulſate et ap̄ietur vobis. et
ſequit᷑ ibi. omnes qui querit inueniet
qđ de ſollicite querentibus intelligitur
Vnde Gregorꝰ. Dare deſiderat qui tā
ſollicite ad q̄rendū inuitat Sed heu q᷑
magis eſt homo ſollicitꝰ querere aſinū
ꝑditum. querere porcum. querere bouē
vel equū q̄̄ querere xp̄m. cuiꝰ ꝓbatio ē
cum ꝑditur bos vel aſinus. ſtatim ſine
dilacōne queritur nec a q̄rendo ceſſatur
donec inueniatur Sꝫ ſi dn̄s ꝑ peccatū
ꝑditur ſepe negligitur vt ꝑ multa an/
norum ſpacia non queratur Vnde luce
xv. arguens cōtra tales dixit Quis ex
vobis homo qui habet centum oues et
ſi ꝑdiderit vnam nonne dimittit nona/
gintanouē in deſer. et va. ad il. que ꝑie.
do. inue. eam Qu. . . cā mulier habens
dragmas decē ec. q̄ſi diceret. ſi ſic facit
mulier de dragma ſua. ſi ſic de oue ſua.
quid tibi facere cōuenit ſi deū tuū ꝑdi/
deris. ¶ Scđo debet homo deū querē
deuote. Nā fruſtra querit qui deuotus
in anima non exiſtit. nam ideo magda
lena prius eum inueīre ꝓmeruit q᷑ cū
multis lacrimis queſiuit eum. Vnde
dominꝰ dicit ei Iohannis. xx. Mulier
quid ploras quid queris. vnde ſtatim
ſequitur. quō cognouit eum dum fami/
liari noīe eam vocauit ſed quidam dn̄m
deuote non querunt. qui eum non ꝓp̄ē
ſe ſed ꝓpter tēporale cōmodum querūt
et iſti ſignati ſunt in iudeis. q̄bus dn̄s
dicit Iohannis xix. Quē queritis At
illi dixerunt Iheſum nazarenū. cūq̄ꝫ
dixiſſet eis. ego ſum : ſtatim abierunt
retro et ceciderunt in terrā Tales eīn
dum deum querere vident᷑ et ſepe orare
cernūtur ſolum tēporalia querere com/
ꝓbantur. vnde dicit᷑ talibꝰ Iohannis
iij. Queretis me et nō inuenietis et in
peccatis veſtris moriemini. ¶ Tercio
debet homo xp̄m querē ſine omni ceſſa/
cōne. donec cōtingat inuenire. quid eīn
valet cibū in menſa pare et ad menſam
nō ire : ꝓpter qđ dr̄ in p̄s. q̄rite faciem
eius ſemꝑ vt ſimꝰ ſilēs leoni q̄ poſtq̄
incipit querē predā nō deſinit donec in
ueniat eā. tales fuerunt magi de q̄bus
dicit᷑ Math. ij. ꝙ nato dn̄o venerunt in
ih̄rlm̄ querētes et dicētes vbi eſt q̄ natꝰ
eſt rex iudeorū nec querē deſtiterunt do
nec eū in p̄ſ̄epio īuenerūt Sꝫ q̄dā q̄rūt
vt herode puerū ad ꝑdēdum. q̄les ſūt ꝑ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

quos xp̄i pauperes capiunt᷑. ligant᷑. ver
berant᷑ et aliq̄n occidunt᷑. Quicq̄d cū
pauꝑibus iniurie ſit. ipſo deo teſtante
dn̄o ſit Unde ipſe dicit. qui vos recipit
me re. et qui vos ſpernit me ſper. Sic
ergo kariſſimi querendꝰ eſt xpriſtꝰ cū
ſanctis mulieribꝰ. q̄ tam ſollicite. tam
deuote. tam cōtinue queſiuerunt donec
eum inuenerunt Unde nunc eſt tempꝰ
q̄rendi ꝛ eciam inueniendi. ꝓp̄t qd̄ dr̄
in Yſa Querite dn̄m dum inueniri pt̄
inuo. e d. ꝓ. eſt. O q̄ adhuc plorabunt
q̄ntum viulabunt. quam amare dole
bunt. qui mō eum nō querunt. Sꝫ qd̄
proderit tunc flere. quid ſi fieri poſſet
milleſies occidere. q̄n erit impoſſibile ī
uenire. Sequit᷑. ſurrexit. In quo nōr᷑
poteciꝫ magnitudo. q̄ tanta in xp̄o fuit
q̄ ſeipſū a mortuis ſuſcitauit. et clauſo
ſepulchro foras exiuit. Sed qꝛ ſuꝑiori
ſermone reſurrectio dn̄ica ſatis lucide ē
ꝓbata. nūc nr̄a reſurrectio eſt ꝓbanda
cuiꝰ xp̄i reſurrectio noſcit᷑ eſſe cauſa.
Ad ꝓbādum nō. q̄ ſumunt᷑ rōes. tū ex
ꝑte dīni eloquij. tū ex ꝑte huāni aīmi.
tū ex ꝑte vniūſi. tū ex ꝑte dei. ¶ Dico
q̄ p̄ma cōſideracō ſumit᷑ ex ꝑte diuini e
loquij. Nam omnis ſcr̄ptura clamat. q̄
xp̄c eſt caput eccleſie. nos autē mēbra
ipſius. ſicut expreſſe in pluribꝰ locis
dicit Apoſtolꝰ. ſed fedum eſt monſtruo
ſum eſt. cōtra naturā ē. vt caput reſur
gat et alia mēbra incinerata remaneāt
Sed cōſtat ex ſuꝑioribus dn̄m ſurrex/
iſſe. ergo neceſſe eſt et nos reſurgere. ꝛ
hoc eſt argumentū qd̄ facit Apoſtolus.
p̄mo. Cor. xv. ad impoſſibile ita dicēs
Quō quidam dicūt in nobis. q̄ reſurre
ctio mortuorum non eſt neqꝫ xp̄c reſur
rexit. inanis eſt ergo predicacio noſtra
inanis eſt et fides noſtra. ſed hoc habet
ꝓ impoſſibili q̄ fides inanis ſit. ergo
īpoſſibile erit. q̄ reſurrectio mortuorū
nō ſit. Item dicit. ſi reſurrectio non ē
neqꝫ xp̄c reſurrexit. qꝛ non reſurgit ca
put ſine membris. q̄ ſi xp̄c non reſur/
rexit adhuc eſtis in pcc̄is vr̄is. ſed hoc
impoſſibile exiſtit. cū in ſanguine xp̄i
abluti ſitis. ergo neceſſario reſurrectio
erit. Item ait. Si xp̄c non reſurrexit
ergo qui in xp̄o dormierūt oēs ꝑierūt
ſed hoc eſt impoſſibile ergo ꝛ reſurrecti
onē non eſſe. Item Augꝰ dicit q̄ ſi qs
attendat curſum naturalium rerū cer
cius eſt reſurrectionem futurā eſſe q̄ ſo
lem oriri cras. Nam videmus q̄ reno/
uant᷑ herbe. omnes renouant᷑ arbores.
renouant᷑ ſerpentes. renouātur aquile
et accipitres. ergo multo forcius reno/
uant᷑ homines. Item arguit ſic Augꝰ
ex verbis porphirij et platonis. Nam
plato dicit aliquando animas redituās
ad corpora. ſed phorphiriꝰ. q̄ ad miſeā
non redibunt. ergo ad glorioſā. ¶ Se/
cunda conſideracio eſt ex ꝑte animi hu
mani. Nam cōſtat animā ſcḋm cōmu/
nem ph̄iām eſſe corporis formā. forma
autē appetit ſuā materiam ex natura
igitur ſuum corpus appetit anima. cu/
ius ipſa eſt forma. et tantꝰ eſt appeti/
tus cum ſit naturalis vt ab anima nō ſe
parari poſſit. quia quod naturale eſt.
vt Boeciꝰ docet. Non relinquit rem q̄
diu eſt. Unde Auguſtinus dicit. q̄ iſte
appetitus retardat animā ne ſit ꝑfecte
beata. donec ſuam reſumat materiam.
ergo ſi anima ad beatitudinem eſt crea
ta. nec ſine corꝑe plene poſſit eſſe beata

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

de neceſſitate reſurrectio eſt futura Itē
cũ appetitus talis aĩe ſit naturalis et
nichil ſcđm phm̃ in fundamēto nature
ſit fruſtra plantatũ. eſſet autē hic appe
titus fruſtra et in penã niſi aĩme reſu
merēt corpa ergo impoſſibile eſt reſur
rectionē non eſſe futurã . ¶ Tercia cõ
ſideratio eſt ex pte pfectionis vniuerſi
Nam cũ dei pfecta ſunt opa. neceſſe eſt
vniũſũ eſſe pfectũ vt nichil poſſit rõna
biliť cogitari qđ nõ ſit a đo pfectũ Sʒ
licet multa gña ſint creaturarũ Ad ia
tñ ſunt reducibilia . Nã creatura oĩs. ã
eſt pure ſpũalis aut pure corpalis ã ex
vtroqʒ cõpoſita. ex hĳs eciã conſtat. ꝙ
cõpoſita ĉatura maxĩe rõnalis nõ mig
eſt de cõplemento vniũſi ꝙ̃ ſint alie et
maxĩe corpalis Sʒ cõſtat ꝙ tam ſpũa
les ꝙ̃ eciã corpales ꝛmanebũt ſemp in
vniũſo. ergo ſi vniũſum nõ fuit dimi/
nutũ ꝛmanebit ergo illđ qđ ex vtraqʒ
natura cõpoſitũ ſed nõ remaneret niſi
corpus reſurgeret. reſurrectio ergo ex
neceſſitate futura eſt . Itē ꝙ hõ magis
debeat remanē eciã ſcđm corpꝰ ꝙ̃ aliq̃
alia creatura corpalis ſic patet . Nam
cõſtat ſcđm phm̃ . ꝙ homo eſt finis quo
dammõ oĩm q̃ ſunt. Vñ et dñs hoĩeʒ fe
cit in fine tamꝙ̃ finē quodammõ oĩm
aliorũ Quare certũ eſt oĩa mũdi corpa
tam celeſtia ꝙ̃ terrena ppter hoĩeʒ eſſe
facta ſed non ppter animã q2 aĩa rõne
ſui nõ indiget nũtriri nec ĩdiget motu
celi. cũ cõſtat eam nõ gñari ſed p creacõ
nem pduci. ergo mũdi corpa oĩa ppter
corpus humanũ ſunt facta. quedã ppť
nutricõnem. quedã ppter cõſolacõnem
quedã ad locacõnem. quedã vero ppter
gñationis cõtinuacõnem . Si finis eſt

dignior hĳs q̃ ſunt ad finem q2 impoĩt
eis neceſſitatē Inť ergo oĩa mundi cor
pora ppter ſocietatē ad nobiliſſimam
creaturã que eſt aĩa rõnalis. huãna cor
pora ſunt nobiliora . ergo ſunt ineťnũ
duratura et nõ ſolũ dico celeſtia corpa
ſed qđ magis eſt eciã ipſa terra. multo
ergo forcius huãna corpa ſed hoc nõ eſſet
ñ reſurgerent ergo ꝛc. Itē in vniũſo ē
inuenire prĩcipiũ. mediũ et poſtremũ
Principiũ eſt deus. mediũ eſt angelus
Corpꝰ vero vltĩm eſt homo ad ymagi/
nem dei factus ſed prĩcipiũ eternũ eſt .
mediũ ppetuũ eſt. ergo poſtremũ nũꝙ̃
deficiet ſed deficeret ſi corpꝰ nõ reſurgerēt.
reſurrectionē ergo futurã eſſe neceſſe ē
¶ Qrta cõſideratio eſt ex pte dei. nam
ſi deus vult nrã corpa reſurgere et pt
hoc facere neceſſariũ eſt reſurrectionem
futurã eſſe. Probatio ꝙ ipſe velit Nam
cõſtat ꝙ deus vult illud eſſe qđ decet eũ
velle ſed decet eum reſurrectionem cor/
porũ velle. ergo certũ eſt reſurrectionē
eum velle. nam ꝙ eum deceat racio cer/
tiſſima manifeſtat . cõſtat eñ eum eſſe
iuſtiſſimũ . ergo remunerat oĩe bonũ
ſed corpus viri ſancti bonum facit vigi
lando. ieiunando. labores portãdo. cor
pus autē hoĩs peccatoris totum cõtra/
rium facit. ergo ſi deus iuſtus exiſtit .
Vnũ remunerabit. alterũ cõdemnabit
ſed hoc nõ eſſet niſi reſurgerent. reſur/
rectionem ergo futurã eſſe neceſſe eſt ꝙ
autē deus reſurrectionem facere poſſit
racio manifeſta cõuincit. nam maiꝰ eſt
de nichilo rem facē ꝙ̃ corruptã repare
ſed deꝰ facit primũ ergo facē pt et ſcđm
Itē Pellicanus dum filios a ſerpente
occiſos ĩuenit ſanguinē quē de pectore

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſiue latere extrahit. ſup filios fundit. et
ad vitam reſurgere facit. ergo qđ poteſt
ſanguis pellicani facere. nō poterit ſan
guis xpi? Itē leo dum filios exaīmes
reſpicit iacentes. ſup eos fortiſſime ru/
git. et ſic eos ad vitam adducit. ergo ſi
leo beſtia hoc facit. leo deus hoc facere
nō poterit? Vñ Aplūs dicit ꝙ in iuſſu
et in voce archangeli. et in tuba dei deſ
cendet de celo ꝛc. nō eſt ergo cōtra natu
ram reſurrectio corporum. ꝗuis fiat a
ſupna natura. qꝛ ex duplici natura cō/
ponitur homo. elementari. ſ. et celeſti.
Non eīm in corpe nrō tanta elementorū
cōtrarietas eſſe poſſet. niſi natura celeſ
tis adeſſet. q̄ cōtrarietatē cōciliaret. et
in quandā armoniā adduceret. qꝛ ergo
motus corpis ſequit᷑ pondus nature in
corpore dn̄antis. ſicut nō eſt cōtra natu
ram corpus ferri ſurſum. niſi dn̄ante
in corpibus nr̄is terra ſiue elementaris
natura. corpa nrā habitent in terreno
loco. ſic cōtra naturam non erit niſi deo
facienti celeſti natura in corpibus nr̄is
dn̄ante. ꝙ corpa nrā ſunt in celo. gaude
ant ergo electi. ꝙ glorioſa ſunt corpora
recepturi. et triſtent᷑ reprobi. quorum
corpora nō erunt lucida ſed obſcura. nō
agilia ſed ponderoſa. non virtuoſa ſed
infirma. nō inpaſſibilia ſed oī paſſioni
ſuppoſita ꝗuis oīno inmortalia. et quo
dāmodo felices eſſent ſi vitā finire aliq̄
morte vel aliquo modo poſſent.

¶ Feria tercia.

Stetit Iheſus in medio Io. xx.
Scdm doctrinam quā phūs tra
dit in Ethicis. Omīs virtus in medio
cōſiſtit. Unde quanto res ad medium
magis accedit. tanto virtuti ꝓximior
fit. et quanto plus a medio recedit et
ꝓximior fit extremis. tanto a virtute
magis recedit. Medium autē a modo eſt
noīatum. vt nichil ſit aliud tenere me/
dium ꝙ̄ ſeruare in omnibꝫ iuſtum mo
dum. Unde Bernūdus. Tene medium
ſi nō vis ꝑdere modum. locus eīm me/
dius tutus eſt. Dn̄s ergo qui nō ſolum
verbis ſed docet nos et factis. et ſtetit.
et in medio ſtetit. nam ſtare ꝑtinet ad
laborem. ſed in medio ſtare ꝑtinet ad
amorem. dum ergo ſtetit laborare nos
voluit. ſed dum in medio ſtetit. caritatē
ipſe nobis ſuo opere cōmendauit. Dicit
ergo ſtetit. Nō ꝙ dn̄s ſtat ad vocandū
vt ad penitenciā venias. ſtat ad pugnā
dum vt vincas. ſtat ad cōfortandū ne
in bello deficias. et ſtat ad iudicandum
ne ſine munere bonꝰ vel malus ꝑtran/
ſeas. ¶ Dico ꝙ ſtat dn̄s ad vocandum
vt ad penitenciā venias. omīs eīm eius
vita. oīs eius doctrina. ad hoc fuerunt
ordinata. vt factis et v̄bis nos vocaret
ad penitenciam. et ideo qui penitenciā
facere rēnuit omne illud infringit et de
ſtruit ꝓpter qđ xpc venit. ꝙ autē dn̄s
ad hoc ſteterit. dr̄ Io. vij. In die ingt
magno feſtiuitatis ſtabat illic et clama
bat. Si quis ſitit. id ē qui penitenciā
facere cupit. veniat ad me et bibat. id ē
graciā accipiat ꝑ quā penitenciā dignā
faciat. ¶ Scdo ſtat dn̄s ad pugnand᷑
vt homo aduerſarium ſuū vincat quis
eīm tanto hoſti. tam forti. tam ſagaci. tā
nocere cupienti reſiſtere poſſet niſi be/
nignus dn̄s adiuuaret. et ad hoc ſigni/
ficandum dicitur Ioſue quinto. ꝙ cum
eſſet ioſue in agro. id ē in certaminis
cāpo. leuauit oculos ſuos et vidit virū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

contra ſe ſtantem. id eſt xp̄m p ſe pug/
nantē. euaginatū tenentē gladiū et ait
ei. Noſter es an aduerſariorū et ille ait
Prīceps ſum exercitus dn̄i. ¶ Tercō
ſtat dn̄s ad cōfortandū ne homo in tri/
bulacōne deficiat. quis eñ inť tot mala
tot p̄icula tot aduerſariorū diſcrimina
tutus eſſet. niſi ſibi deꝰ adeſſet et vacil/
lantem animā cōfortaret. Quare dum
beatus ſtephanꝰ. inter adūſarios ſuos
ſtaret p̄meruit vt xp̄m ſtantē et confor
tantem videret. Unde dicit Actuū vij.
Ecce video celos apartos ⁊c̄. Nō ꝙ ibi
ſtare eſt adiuuare. ¶ Q̄rto ſtat dn̄s ad
iudicandū ne mala impunita p̄tranſe/
ant et bona irremunerata remaneant.
Non ſumant audaciā mali qꝛ in hijs in
ferioribus p̄ſperanť nec ſperacōne p̄re/
mantur boni qꝛ t̄paliter affliguntꝛ qꝛ
veniet dies illa qn̄ diſcucientur omnia
merita et malis reddetur pena eterna.
bonis econtra gloria ſempiterna Unde
dicebat ſcūs ille Criſogonus conſolans
ſanctā Anaſtaſiam in aduerſis. videas
ne turberis qꝛ tibi inferuntur aduerſa
non eñ deſereris ſed p̄baris. vno enim
fine cōcluduntꝛ huius mundi p̄ſpera et
aduerſa nec vt triſtibus deſperatio nec
letis elatio dn̄etur p̄pter hoc dicitꝛ Pſa.
quarto. Stat ad iudicandū dominꝰ et
ſtat p ſtabit ad iudicandum populos.
Sequitur In medio. In quo notatur
cōmunitas caritas et humilitas. locus
eñ medius locus eſt cōmunis quē ideo
dn̄s elegit qꝛ dum quis ſe in medio po
nit ſe cunctos amare oſtendit et dat de
ſe ſignum humilitatis Eſt autē ad p̄n̄s
¶ Nōndum ꝙ eſt quadruplex Mediū.
Unū colligatiū Alterum illuminatiū
Terciū viuificatiū Quartū vero diſ/
tinctiuum. Nam mediū colligatiū ſūt
ſp̄us inter corpus humanū et animā.
Medium illuminatiū eſt ſol in medio
planetarū. Medium viuificatiū eſt cor
in medio quodāmodo membrorū. Sed
mediū diſtinctiuū eſt celum ſiderum in
medio aquarū. ¶ Primū mediū ſe eſſe
xp̄c docuit in incarnacōne ſiue natiuitate
extrema ſibi inuicē vniendo. Secundū
medium fuit in cōuerſatione verbis et
exemplis alios cōmouendo. Tercium
mediū fuit in paſſione nos ad vitā grē
reducendo. Quartū mediū erit in vltīa
diſcuſſione merita ſingulorum exami/
nando. Dico ꝙ primū mediū eſt mediū
colligancie qn̄ aliqua duo aliquo tercio
vniūtur Sicut anima inquantū prin
cipium motus vnitꝛ corpori mediātibꝰ
ſpiritibus. ſcꝫ vitali. naturali et aīali.
Nam iſtis mediātibus mouet et regit
anima totum corpus et eſt ſedes ſp̄us
vitalis in corde. cuius eſt aerem tempe
ratum attrahere. diſtemperatū a corde
repellere et ſic ſalutem toti corpori mi/
niſtrare. Sedes vero ſp̄us naturalis ē
in epate. cuius eſt ſanguinē purificare.
et purificatum p totum corpus tranſ/
mittere. Sedes vero ſp̄us aīalis habet
in cerebro eſſe ſiue in corpore. cuius eſt
motum et ſenſum ſingulis p̄tibus mi/
niſtrare. Unde et vene pulſatiles ſiue
arterie deſeruiūt in ſuo officio ſpiritui
vitali. Alie p̄ue vene deſeruiunt ſpitui
naturali Sed nerui deſeruiunt ſpitui
aīali. Iſtis ergo p̄ſpere ſe habentibus
bene eſt anime in corpore ſed ipſis defi/
cientibꝰ neceſſe eſt eam abire quia ſine
eis non poteſt corpus regere et mouere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Unde hoc mediũ non ſolum eſt cõtiguũ
ſicut inter duos lapides eſt cemẽtũ. ſed
ẽ neceſſariũ. vt nõ poſſit ſine eo corpis
et aĩe eſſe colligacõ. Naturã huiꝰ medij
dñs in ſua incarnacõne aſſumpſit. dũ
principiũ et vltimũ id ẽ deum ⁊ hoĩem
ſe mediũ poſuit et in natiuitate ſua duos
parietes. id ẽ duos ꝓplõs iudaycũ ⁊ gẽ
tilem cõiunxit. In cuius ſignũ in me/
dio duorũ aĩalium ſtetit. quorũ aſinus
ceruicoſus ꝓplm̃ gentilem. bos vero iu
go legis ſubiectus ꝓplm̃ iudaycũ ſigni
ficauit. Vñ longe añ dictũ eſt Abacuc.
iij. In medio duorũ aĩaliũ cognoſceris
et in libro Sap̃. dr̃. Dum mediũ ſilen
cium tenerẽt omnia et nox in ſuo curſu
mediũ iẽ pagẽt omĩpñs ſermo tuꝰ dñe ⁊c̃.
Iuſtũ mediatorem debemꝰ diligere. q̃
nos ſic dilexit. ꝙ mediũ ſe cõſtituit. et
nos deo recõciliauit Unde dicitur ꝑmo
Thi. ij. Mediator dei et hoĩm xp̃c ihc̃.
¶ Secũdm mediũ eſt medium illumina
tiuũ. ſicut ſol eſt in medio planetarum
ſub ſe habens venerẽ mercurium et lu
nã. Sup̃ ſe martẽ iouem et ſaturnum.
cum eſt ſol ſicut fons luminis. Unde et
ſol nomẽ accepit. q̃ſi ſolꝰ lucens. qꝛ eiꝰ
cõparacõne illa nõ lucent. nec in p̃ñcia
eiꝰ apparẽt. dignum fuit vt in medio
eſſet. vt omnia illuſtraret. Sic et lux
noſtra xp̃c. cum lux omniũ eſſet. vt lu
men ſue doctrine omnibꝰ daret. in me/
dio doctorum ſtetit. luce. ij. Inuenerẽt
eum in medio doctorum. et qꝛ nõ ſolum
verbo ſed etiã facto docuit et exemplo.
et ideo ipſe dicit luce xxij. Quis maior
eſt qui recumbit an qui miniſtrat? ego
autem in medio vr̃m ſum. ſicut qui mi
niſtrat. quaſi dicẽt. Eſtote pui. qꝛ ego
tanq̃ minimus fui in medio veſtri. dũ
ſemper vobis miñſtraui. confundatur
ergo humana ſuperbia dum alta quẽit
qñ filius dei pr̃is nõ miniſtrari venit.
ſed alijs miñſtrauit ¶ Terciũ mediũ ẽ
medium viuificatiuũ. ſicut cor ẽ mediũ
oĩm mẽbrorũ. dignũ eñi fuit. cõſonũqꝫ
nature. vt in medio ſtaret. ꝙ cũctis vi
tam influeret. mouetur ergo cor conti/
nue. quia ſi modicum a motu ceſſaret
mox animal deperiret. et ideo cor fuit
ſubſtancia carneũ vt dilatari poſſet. fu
it natura ſolidũ. vt ad motũ ſufficeret.
et ſpiritũ calidum cõtineret. fuit figuã
ſpericum vt minus paſſibile foret. fuit
cõcauum vt influenciam anime recipe
poſſet. fuit tribus cellulis diſcretum.
quia in ꝑma ſuſcipit. in ſcd̃a ſuſcepta
dirigit. in tercia digeſta diſcernit. Cor
eciã occupans. quaſi locũ ſiniſtrum ſe
regit in dextrum. occupat vt tactum
eſt pectoris mediũ. vt equaliter qd̃ ſuũ
ẽ alijs partipet et ꝑmo ꝑtibꝰ digniſſi
mis et ſibi ꝓxime collocatis. fuit eciaꝫ
cor cellula forti cõtectum. vt ab offenſi/
onibus eſſet tutũ Hec omĩa ponit Sa
piens in libro de differencia ſpc̃ et aĩe
Dñs aũt noſter mediũ vite fuit. dum
in medio mũdi pati voluit. et ĩ medio
latronũ poſitus fuit. vt q̃ntũ in ſe eſſet
cibus vitã daret. Unde dicitur Io. xix
Crucifixerũt cum eo alios duos hinc
et hinc. mediũ autẽ iheſũ. ex hoc medio
beatiſſimo data eſt vita toto mundo pſ.
Operatus ẽ ſalutem in medio terre. nũ
recedat kariſſimi a cordibꝰ veſtris hoc
mediũ per qd̃ in mũdo mortuũ eſt pec
catũ et ꝑfectũ nobis collatũ remedium
¶ Quartũ mediũ ẽ mediũ diſtinctiuũ.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Sicut factum eſt firmamentum in me
dio aquarū. Vñ dictū eſt Gen̄. i. Fiat
firmamentū in medio aquarū et diui/
dat aquas ab aquis que ſunt ſub firma
mento ab hijs q̄ ſunt ſup̄ firmamentū.
Tale mediū in die iudicij erit xp̄c. qui
ſtatuet oues a dextris edos autē a ſiniſ
tris et ipſe in medio ſtabit et ſingulorū
merita examinabit et reddet vnicuiqȝ
ſcd̄m q̄ meruit. O q̄ teterrimum q̄ an
guſtum q̄ anxium erit damnatis vidē
hoc mediū Qui ergo hoc mediū effugē
cupit. veneretur mediū incarnacōnis.
imitetur medium confeſſacōnis et amet
pleno corde mediū paſſionis vt ſic pue
nire poſſit ad mediū ſumme pacis. de
quo medio euangeliū hic ait Unde dn̄s
tribus vicibus ait Aplīs Pax vobis qȝ
in illo regno beatitudīs erit pax ab oī
carnis moleſtacōne. ab omī mūdi ptur
bacōne et ab omni diaboli temptacōne
Yſa. Sedebit populus meg in pulchri
tudine pacis et in tabernaculis fiducie
in reſurrectione opulenta Ad quā nos
pducat xp̄c iheſus.

Dn̄ica p̄ma poſt Paſcha.

Quia vidiſti me Thoma c̄didiſti
Jo. xx. Duplicē ſancti diſtinxe/
runt ſciēnciam. Vnā acquiſitā. Alterā
inſpiratā. p̄ma debet̄ ſenſui. ſcd̄a vero
fidei. ſciencia acquiſita notat̄ cū dicit̄
Quia vidiſti me. ſed ſciencia inſpirata
notat̄. cū ſubdit̄. credidiſti. Dicit ergo
Quia vidiſti me zc̄ ſenſus enim eſt via
ad intellectū qȝ ſcd̄m phm̄. Nichil eſt in
intellectu qd̄ prius nō fuerit in ſenſu.
Unde via ſenſitiua diſponit ad intellec
tum. ita vt qui vno caret ſenſu. vna ſciā
carere neceſſe eſt et qui nullum penitus
ſenſum habet. habere ſcienciā nullā pt̄
Quis enī ſi viſu p̄uatus fuerit: habere
ſcienciā de coloribus poterit et qui au/
ditu carebit. quō de vocibus iudicabit
ſenſu Impoſſibile eſt ergo philoſopho
teſte. vllam ſcienciā habere qd̄ oī ſenſu
priuatū penitus cōſtat eſſe. Rōnabilit̄
factum eſt vt p̄mo reſurrectio pbaret̄
xp̄i per ſenſum ſicut in ſupioribus ſer
monibg eſt pbatum. deinde fieret pba
tio p ſenſum ſiue p fidei intellectum vt
ſic eſſet ab omni pte ſolidum argumen
tum Dicit ergo. Quia vidiſti me Sed
quid vidit quid credidit. vtiqȝ vt Gre.
dicit Aliud vidit. aliud credidit. nam
hoīnem vidit et deum credidit Sed qȝ
viſio corpalis ad fidē diſpoſuit diuini
tatis. ideo credidiſſe dicit̄ qȝ vidit Nam
deg cū in ſe in hac vita videri nō poſſit
quodāmodo videtur in creaturis ſuis.
Sunt ergo quedā que viſionem dei im
pediunt. quedā vero que ad ipm̄ deum
videndum cōferunt. Nō ergo q̄tuor
q̄ viſionem impediunt. Vnū eſt excel/
lencia rei viſibilis ſiue obiecti. Scd̄m
eſt debilitas organi. Terciū abſencia
adiutorij. Quartū vero eſt interpoſicō
corporis opaci ſiue diſtancia medij.
Quandocūqȝ enim horum aliqd̄ affu/
erit et offuerit. viſio non procedit. Eſt
ergo primū qd̄ impedit viſionem excel
lencia obiecti. nam oportet eſſe pporcio
nem inter organum et obiectum et ideo
dum obiectum nimis excedit organum
nō delectat ſed pocius illud ledit Nam
ſcd̄m philoſophū. natura ſenſuū delec/
tatur in medijs et corrumpitur in ex/
tremis. et hec eſt racio. quare ſolem nō
videmg in rota quia eius lux reſpectu

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

obtutus noſtri nimis eſt excellliua. Vñ
oculus Aquile qui ꝓporcõnem habet ad
ſolem ĩ eius aſpectu nõ triſtat̃ ſed plu
rimũ delectatur Unde filiũ tamꝗ̃ a ſui
natura extraneũ abicit. q̃ ſolem in rota
nõ aſpicit q2 igit̃ diuina eſſencia nimis
excedit noſtrã intelligenciã. ideo nõ eſt
nobis viſibilis in via. ideo ipſe dicit in
Exo. Nõ videbit me homo et viuet. q̃ſi
dicẽt. nõ ſum viſibilis in via ea viſione
q̃ erit in p̃ria Unde Aplũs in Thimo.
loquens ꝓ ſtatu p̃nti dicit. ꝙ deꝰ habi/
tat lucem inacceſſibilem. ¶ Scdm qd̃
impedit viſionem. eſt debilitas ex ꝑte
organi. ſicut patet in oculis noctue qui
nõ p̃nt ob ſuã debilitatem ſolarẽ lucem
conſpicere. ſed maior eſt diſtancia intel/
lectus nr̄i ad ſp̃ualem ꝗ̃ ſint oculi noc/
tue ad lucẽ corꝑalem. ergo ſi illa non p̃e
ſolem inſpicere. q̃d mirũ ſi ꝓ ſtatu miſe
rie deũ nõ poſſumꝰ cernere. Vñ phũs
dicit. ꝙ intellctũs nr̄ ſe habet ad mani/
feſtiſſima nature. ſicut oculus noctue ſe
habet ad ſolem. et ſi ſic ad manifeſtiſſiã
quõ ad occulta. et ſi ſic ad aꝑta nature
create. quõ ad ꝓfundiſſima eſſencie in/
create. et ꝓpt̃ hoc deꝰ dixit ad moyſen
in Exo. Poſteriora mea videbis. faciẽ
autẽ meã videre nõ poteris. q̃d eſt dm̃
poſteriora videre niſi deũ ꝑ creaturas
cernere. et quid eſt faciẽ eius nõ videre.
niſi eum ꝓ ſtatu miſerie in eſſencia ſua
videre nõ poſſe. Unde Augꝰ ait Mētis
noſtre inualida acies. in tam excellenti
luce nõ figit̃ 2c̃. q̃ſi diceret. nunc videt̃
deus nõ ꝑ ſpeciem ſed ꝑ ſolam fidem.
¶ Terciũ qd̃ impedit viſionẽ eſt ab/
ſencia adiutorij. Nam quãtumcũqꝫ q̃s
habeat oculos ſanos et pulchros et eos
ad vidẽdum teneat aꝑtos. numꝗ̃ tamen
videre poterit niſi exterior lux affuerit
cuiꝰ bñficio aer illuĩnatus ſit. Nã im/
poſſibile eſt videre niſi auxilio lucis. et
hoc patet ad ſenſum. q2 in luto pleno
obſcuro vel in tꝑe tenebroſo nichil fun/
ditus videt homo. ſed conſtat ꝙ magis
intellectus indigeat luce ſp̃uali. ꝗ̃ ſen/
ſus indigeat luce corꝑali. Impoſſibile
eſt ergo deũ vel quicꝗ̃ aliud intelligere
niſi bñficio lucis eterne. Unde ꝓpheta
dicebat. Dñe in lumine tuo videbimus
lumen. ſtulti ſunt. ceci ſunt. qui credũt
poſſe fieri ſapientes. niſi deo illuſtrãte
deo docente. deo eciã inſpirante. Ipſe ẽ
lux vera q̃ illuminat omnẽ hoĩem veni
entẽ in hunc mundũ. tolle lucẽ et quid
ſunt aliud alia oĩa niſi denſe tenebre.
Unde dr̄ Gen. i. ꝙ ante creacõnẽ lucis
tenebre erant ſuꝑ faciẽ abiſſi. ¶ Qrtũ
qd̃ impedit viſionẽ. eſt interpoſitio cor
poris opaci vel nimia diſtancia ſpacij
medij. Vñ ſi inter oculũ et rem viſam
interponat̃ materia aliq̃ opaca impedi
tur ab actu ꝓprio vis viſiua. et ſil̃r ſi
inproporcio vel diſtancia. q2 cũ virtus
viſiua ſit finita et limitata. non poteſt
exuperare infinitam diſtanciã ſed req̃/
rit diſtanciam ſue virtuti ꝓporcionatã
ſicut ꝓbat ipſa exꝑientia. q̃d autẽ illd̃
eſt qd̃ nos a deo elongat. et interpoſitũ
intueri nõ ſinit. hoc vtiqꝫ nõ eſt aliud
niſi peccatũ. non em̃ a deo elongamur
locis cum ipſe vbiqꝫ ſit ſed ſolum pecca/
tis. ſicut dicitur de filio Prodigo. Qui
abijt in regionem longinquã. corpus
vero opacũ noſtrum obumbrans intel/
lectum. nõ eſt aliud ꝗ̃ peccatum. Unde
dicitur in pſalmo. Supercecidit ignis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et non viderunt ſolem. quid per ignem
ardentē et omnia cōſumentē niſi auari
ciam vel ſi magis placet luxuriā intel/
ligimꝰ ſi eīm puluis auaricie vel eciam
humor luxurie in oculū intellcūs cadat
ipſm excecat. et impedit ne deū videat.
Unde pſa. Tollatur impius ne videat
gloriā dei. ſic igitᷣ patet q̄ ſunt impedi/
entia viſionem dei vel diuinā. Reſtat
nunc videre q̄ ſunt adiuuātia. Nam et
ſi deū in ſua eſſentia videre nō poſſuꝰ
in via. poſſumus tū aliq̄liter eū q̄uis
tenuiter contemplari in ſua factura.
Nō ergo. ꝙ deum nobis oſtendit. omīs
creatura. oīs ſcriptuta. et eximia ſanc/
torum exempla. et miracula nobis oñſa
¶ Dico ꝙ primo deū nobis oſtendit.
oīs creatura. Nam ſicut dicit Augꝰ. vel
Damaſcenꝰ. Omnis creatura deū cla/
mat. qꝛ omnis creatura ipſo ſuo facto ſe
ab aliquo eſſe ꝓnūciat. ſed ſicut phūs
ꝓbat. In nullo gn̄e cauſarum eſt abire
in infinitū. nam ſi in infinitum quis
abiret. aut nullum principiū eſſet. aut
ſi aliqd̄ eſſet. tunc vnūqd̄qꝫ a ſuis prin
cipĳs in infinitum diſtaret. Sed ipſe
phūs dicit. et racio eciā manifeſta con/
uincit. ꝙ infinitū ꝑtranſiri non poſſit
ergo tu qui mediū locum tenes. ſi infi/
nite diceſſiſſes a tuis pꝛīcipiatis ſemꝑ
dicere neceſſariū eſſet ſi primū princi/
pium nullū ſit ad te ꝑuenire tranſcūdo
media infinita impoſſibile ſit. Sed con
ſtat certiſſime ad te ꝑuentū eſſe. igitur
certiſſimū conſtat ī infinitum te a tuis
principĳs nō diſcedere neceſſarium eſt
ergo ꝑmū principiū ponere qd̄ a nullo
alio habet eſſe. omnis ergo creatura eo
ipſo ꝙ ab aliquo habet eſſe nobis oñdis

neceſſario deum eſſe. et qꝛ omnis crea/
tura eſt in ſe vera. verum nobis p̄dicat
deum eſſe. et qꝛ omnis creatura habet
motum quo in eſſe limitatur. et habet
ſpeciē qua ab omni alia creatura diſtin
guitur. et habet ordinem quo in ſuum
finem vltimū inclinatur. ideo omnis
creatura nobis trinum deum oſtendit.
Item creaturarum magnitudo deum
oſtendit omnipotentē. creaturarū pul
chritudo ipſum predicat ſapientem. ſed
creaturarum vtilitas ipſius nobis de/
nunciat bonitatem. Unde dicitur ꝑmo
Sapiē. A magnitudine ſpeciei et crea
ture cognoſcibiliter poterit horum crea
tor videri. Qui ergo in libro creatura
legunt et deum eſſe non credunt vani
ſunt. et ſine ſenſu. et ſi ei non ſeruiunt
damnandi ſunt. Unde de philoſophis
loquens Aplūs Rōnos. i. ſic ait. Inui
ſibilia dei a creatura mundi. id ē ab ho/
mine ꝑ ea q̄ facta ſunt intellecta cōſpici
untur. ita vt ſint inexcuſabiles. qꝛ cum
cognouiſſent deū nō ſic deū glorificaue/
runt ꝛc̄. Scd̄m qd̄ nobis deū oñdit eſt
diuina ſcriptura celitus inſpirata. non
ab hoīe inuenta. nam ſi ab hoīe inuēta
fuiſſet. nō ſic in omnibus cōcordaſſet.
Unde videmꝰ in dictis philoſophorū.
nullam eſſe cōcordiam. alter dicit celū
eſſe igneū. Ariſtotiles dicit eſſe corpus
quintū omnino ab elementis extraneū
Plato dicit. tempus eſſe generatum et
ꝑ cōſequens mundū factum. Ariſtoti/
les vero eum ꝓbat eſſe eternum. cum
tamen Ariſtotiles. vt Auguſtinꝰ dicit
diſcipulus fuerit platonis. et ſi inter
magiſtrum et diſcipulum tanta diſcor/
dia fuit. vt quaſi in nullo cōcordauerūt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

quid fuiſſe inter alios credas . nõ tales
noſtri ꝓphete . nõ tales euangeliſte ſed
qđ vnus dixit aliꝰ cõfirmauit nec vnq̃
ſcdm veritatem alter alteri cõtradixit .
ſimpliciter igitur credẽdum eſt eis ſed
oẽs ſcripture nichil aliud ſonant nichil
aliud p̃dicant ꝙ̃ vt nos ad deũ reducãt
Reſtat ergo vt deũ cognoſcamꝰ dum de
eius eſſencia ipſius potẽcia eius ſapiã
et ipſius beniuolencia tam ſolemniter
ꝑ diuinas ſcẽpturas inſtruimur . Unde
de hac viſione dr̃ . i . Jo . i . Qđ audiuiꝰ
et vidimꝰ et manus noſtre cõtractaue/
runt de verbo vite hoc annũciamus vo
bis Si ergo creditur inſtrumentis no
tariorũ . ſi lr̃is marcatorũ . ſigillis ma/
giſtratuum . ſi legibus impatorum nõ
credet̃ dictis ſanctorũ ? qui ꝓ toto mũdo
ſi datus eis fuiſſet . vnũ mendaciũ non
dixiſſent . Terciũ qđ nobis deum eſſe
oſtendit . ſunt ſanctorũ exempla imitã/
da . quorum vita fuit ſancta fuit lumi/
noſa fuit pacifica fuit a deo et ab hoĩbꝰ
approbata Si ergo tanta grã decorati
tãta ſciã fulti tam certis rõnibus p̃mu
niti . ꝓbate veritati quã credimꝰ ſuas
animas tradiderunt nec mori dubita/
uerunt . quis nõ ſtultus fuerit vt homo
amplius dubitet Nam quõ paulus de/
cipi potuit qui vſq; celũ terciũ raptus
fuit et audiuit archana dei que nõ licet
homini loqui quõ Stephanꝰ decipi po
tuit et quõ ſe ꝑmiſiſſet occidi ? ñ verũ
eſſet qđ ipſe Actuũ ſeptimo dicit . Ecce
inq̃t video celos aptos ꝛc̃ Nõne petrus
Jacob et Johãnes xp̃m transfiguratũ
viderunt vocem pr̃is audierunt . hic eſt
filius meus Sꝫ ſi hoc verũ non fuiſſet
nõ hac a veritate ſuas aĩas tradidiſſent

Non igit̃ eſt dubitandum de ſanctitate
tanta et tãta multitudine teſtium qui
ꝓ eo qđ alijs predicauerunt ſeipſos in
mortẽ dederunt . ¶ Quartũ qđ deum
nobis eſſe oſtendit fuerunt ſanctorum
miracula que a deo magna fuerunt ꝙ
non niſi ꝑ deum fieri potuerunt Unde
dicebant turbe luce . v . Vidimus enim
mirabilia hodie p̃ſ . Mirabilia teſtimo/
nia tua ſunt . ſupple . Unde ipſe dicebat
in Jo . Opera q̃ ego facio ipſa teſtimo/
niũ ꝑhibent de me . de hoc dicit Richar/
dus in libro . de tri . Quotquot fideles
ſumꝰ nichil certiꝰ . nichilq; cõſtancius
tenemus ꝙ̃ quod fide apprehendimus .
Sunt autẽ patribus celitus reuelata
et multis tam magnis et tam miris
ſignis diuinitus confirmata vt grauis
videat̃ eſſe demẽcia in hijs vel aliquã/
tulum dubitare . Innumera eñ mira/
cula et talia que nõ niſi diuinitus fieri
poſſunt nobis fidẽ faciunt et dubitare
non ſinunt Utimur ergo ad fidei cõfir
macõnem . ſignis et ꝓdigijs . ſignis pro
argumentis . ꝓdigijs ꝓ experimentis
et addit . vtinã attenderent iudei . vtinã
cõſideraret pagani . cũ quãta cõſciencie
puritate ſue ſecuritate ad diuinũ iudi
cium poterimus ꝓ hac parte accedere .
Nonne cũ omni cõfidencia deo dicere po
terimus . Domine ſi error eſt qđ credi/
mus . a teipſo decepti ſumus Nam iſta
q̃ credimꝰ tantis et talibus ſignis a te
cõfirmata ſunt . que non niſi ꝑ te fieri
potuerunt . certe inquit a ſumme ſancti
tatis viris nobis ſunt tradita et cum
ſumma atteſtacõne ꝓbata teipſo coope
rante et ſermonem confirmante ſequen
tibus ſignis . Sic igitur planum eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ꝙ viſio hec diſpoīt ad fidem. et fides fa
cit in deū per cōſenſū aſcendē. Nichil ē
enim aliud fides. vt Augꝰ docet. ꝙ cre
dere cū aſcenſione. Rogeꝰ ergo xp̄m.

Do. ij.

Eratis ſic oues errātes ꝛc̄. i. Pe.
ij. Ex corrupcōe huāne nature ac
cidit vt p̆us mali ſumus ꝙ boni. et p̆ꝰ
filij gehenne ꝙ gracie. et p̆us ſerui dia
boli ꝙ dei. omnes enim vt aplūs dicit
Naſcimur filij ire. Unde et ꝓpheta dī.
Ego in īiquitatibꝰ conceptus ſum ꝛc̄.
Hos igitur duos ſtatus. Unū culpe ꝛ
alterum gracie Apoſtolꝰ in verbo pre/
miſſo deſcribit. et primo tāgit ſtatum
tranſgreſſionis qui conſiſtit in culpa.
Scdo tangit ſtatum recōciliacōnis. q̄
cōſiſtit in grā. tangitᷓ ergo ſtatus pcc̄ī.
cū dr̄. Eratis ſicut oues errantes. ſcdo
tangitᷓ ſtatus meriti. cū additᷓ. ſed con/
uerſi eſtis. ꝛc̄. Dicit ergo eratis ꝛc̄.
Sꝫ nōndū. ꝙ in hac p̄nti vita quedam
nobis ꝓponuntur vt eligenda. quedaꝫ
vt appetenda. quedā vt fugienda. q̄dam
vero vt facienda. Nam appetenda ſunt
ſola bona. eligenda ſunt ſemꝑ vt melio/
ra. fugienda ſunt ſemper mala. et que
cunqꝫ a deo prohibita. et facienda ſunt
ſemꝑ bona. et omnia dei precepta. Eſt
error ergo dum homo appetit vana. dū
eligit falſa. dum facit mala. et dum ne/
gligit bō. Dico. ꝙ p̆muꝰ error hoīm
eſt appetere vana. magnus error eſt dū
homo querit ſoliditatē in fragili. firma
mentū in debili. ꝑmanēciā ī fluxibili.
gaudiū in triſtabili. et eternitatē ī cor/
ruptibili. Que ſtulticia eſſet querere ī
fluminibus aquā ne flueret. et querere
nauē ne in medijs fluctibus ſe mouēt.

Unde poeta. Ruſticus expectat duꝫ de
fluat amnis ac ille. Labitᷓ et labetur in
omne volubilis euū. At tꝑalia omnia
vana ſunt. et igitᷓ ſtulti ſunt qui ea ap/
petunt. qui in eis ſtabilitatē vel equi/
tatē querunt. Nam ſicut dicit Hyamo
Vanū eſt qđ non prebet fulcimentū in
nitenti. nec quietē laboranti. nec pleni
tudinem cōtinenti. ꝓpter hoc bene dr̄
p̆mo Thimo. vi. Radix oīm malorum
eſt cupiditas. quā quidam appetentes
errauerunt a fide. et inſeruerunt ſe do/
loribꝰ multis. Tales ſunt ſimiles ſer/
penti. qui ſolam terram appetit. et in
tantū eam diligit. ꝙ nunꝙ de ea ad ſa/
turitatem comedit. ſemper timens ne
ſibi deficiat. Nonne tibi error maximꝰ
eſſe videtur plus amare vanū ꝙ verū.
plus diligere mundum ꝙ deum. plus
venari nūmum ꝙ xp̄iſtum. omne illđ
ſibi deū homo facit: qđ ſuper omīa dili
git. nūmum pro eo colit. qđ eſſe maxi/
mum errorem racō manifeſta cōuincit
Secundus error eſt eligere falſa. cū
ſcđm philoſophum ſemꝑ eligenda ſunt
de malis minus mala. de bonis melio/
ra. de melioribus optima. Stultus eſt
enim. qui magis diligit plumbum ꝙ
argentum. magis auricalcum ꝙ aurū.
magis vile ꝙ precioſum. et magis po/
mum ꝙ ferculum precioſum. et ſuper
omnia ſtultus qui bono preponit ma/
lum. et bono eterno bonū vanū et citiſ
ſime periturū. Unde dicitur Sapiēcie
quinto de damnatis. Tunc dicent inᷓ
ſe peītenciā agentes et pre anguſt. ſpꝰi.
ge. hij ſunt ꝛc̄. Nos inquiunt inſenſati
vſqꝫ dei. et concludunt contra ſeipſos.
ergo errauimꝰ a via veritatis. in vita

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et ſol iuſticie nõ eſt ortus nobis. et ſeq̄
Quare non intelleximꝰ viā iuſticie nõ
attendimꝰ ꝑicula vite. non vitauimus
mala culpe et ideo incurrimus penam
dampnacõnis eterne. Tercius error eſt
agere ꝓ̄pua et diuina nõ ſeruare p̄cepta
Si ſic ſeruant' q̄ ſeculi fieri ꝓhibēt ꝑtā
tes Si ſic oīa q̄ vetant duces et reges q̄
ſunt cito finē habitura. q̄s maior error
ꝙ̄ ita tota die offendere deū cõtra ſuas
ꝓhibicões venire Unde dicit' ꝓū. xiiij.
Qui credit in dño miſericordiā diligit.
errant aūt qui oꝑant' malū. nõne max
imus error eſt ſub rectitudine diuine
iuſticie credere ſine pena tranſire Non
attēdit laqueū auis. ñ poſtquā laquea-
tam ſe viderit. Unde dr̄ talibꝫ Sap̄. i.
Nolite celare mortē in errore vite veſtre
nec acq̄ritis ꝑdicõem ī oꝑibus manuū
veſtrarū. ¶ Tercio errat' in omittēdo
facere bona ad que obligamur ꝑ diuina
mandata. maximꝫ error iſte. cū ſic ob-
ſeruant' leges humane. ſic ciuitatū or-
dinacões ſic antiq̄ cõſuetudines et ſic
eſſe in diuinis imperijs negligētes. que
ſtultitia eſt iſta ſalutifera bona negligē
ſe filiū mortis facere et omittere miſeri
cordiam querē. cū eam poſſet inuenire
Nonne plurimū diceret' errare q̄ morti
adiudicatꝰ poſſet miſericordiā inuēire
ſi iudicē ꝓ ſe vellet rogare et ipſe negli-
geret ꝓpter hoc dr̄ Eccl'. xvij. Non de-
moreris in errore impiorū ſed añ mor
tem cõfiteberis Optimū cõſilium qꝛ pꝰ
mortē non valet cõfeſſio. non peccati de
teſtacio. non penitencie magnitudo qꝛ
iam receſſit tēpus miſericordie et adeſt
ſolum tēpus iuſticie Un̄ de dampnato dr̄
Iob. xv. Non credit fruſtra errore de-

ceptus qꝛ accõmodato precio redēptus
ſit Unde dicit'. i. Cor. vi. Nolite errare
deus nõ irridet'. peccatores eīm credunt
dum peccant deū irrideri qꝛ nõ vident
ſe ſtatim puniri ſed ſuꝑ eos remanent
diſtrictiores deriſiones in fine. ꝓpter
qḋ dr̄ in Eccl'. qꝛ nõ ꝓfert' cito contra
malos ſentencia. filij hoīm abſqꝫ vllo ti
more ꝑpetrant mala. ¶ Sequit' Sed
cõuerſi nunc eſtis ad paſtorem zc. In
quo notat' ſtatus penitēcie ſiue grē qui
inchoatur cõuerſione. ꝓfectū habet in
oꝑacõne ſed cõſummatur in morte.
Nõndum eſt ergo ꝙ cõuerſio nrā debet
eſſe cito. debet eſſe deuota. debet eſſe īte
gra et debet eſſe continua. vt ſit feſtina
ſine dilatione. ſit deuota ex cõtricione.
ſit integra ſine diminucõne et ſit ꝑſeue
rans ſine recidiua cõe. Dico ꝙ cõuerſio
nrā debet eſſe feſtina ſine dilacõe. nam
ad ſeruiendū deo cū ſit bonū ſcḋm ſe nõ
debet homo tardare. non debet ꝓcraſti
nare. nõ debet ſuꝑ hoc amicorū cõſiliū
exſpectare. nõ debet ſibi longam vitam
ꝓmittere. nõ debet impunitatē pecca-
torum ſperare ſed deo vocanti ſcripture
ꝑſuadenti. mox debet obedire Unde dr̄
Eccl'. v. Ne tardas cõuerti ad dominū
et ne differas de die in diem. ne ſubito
veniat ira eius et in tp̄e vlcionis diſꝑ-
dat te Bernñdus Ab ore putei gehenna
lis rapior et inducias petam et cuncta
bor exire ? abſcondi ignem in ſinu meo
et exuſto iā latere. iā nudatis viſceribꝫ
iam ſanie defluente. adhuc michi delibe
randum eſt an illū a me excuciā ? verſꝰ
Tolle moras ſemꝑ nocuit differre pa-
ratis. nam mors trahit ad ſe pericu-
lum. pertrahit damnum. ſubtrahit

lucrū. Unde cū cuidā mgrō pariſienſi quidā ſuus ſcolaris ab eo adiuratus. pᵒ mortē cōparuiſſet. et eum cappā ignitā ſophiſmatibꝰ plenā hn̄tem videret. plurimū timens mox ad deū cōuerſus eſt. et fecit hos verſus. linquo quoax ranis crox coruis vana ꝟ vanis. Ad logicam pgo q̄ mortis nō timet ergo. ¶ Scḋo. cōuſio nr̄a debet eſſe deuota. pudoroſa. et doloroſa. ex vera cordis contricōne. Quis eīn dolere non debet toto affectu cordis quādo factorē ſuū. cōſeruatorē et redēptorem ſuū. tam pium tot malis offendit. Debet igiᵗ homo cor ſuū contricōne diuidere. de pccō ſūme dolere. et ꝓ eo affligere. et ſi fieri poſſet irremediabiliter plorare. Unde diciᵗ Johel. Conuertimini ad me in toto corde vrō in ieiunio zc̄. ¶ Tercio Cōuūſio nr̄a debet eſſe integra. ſine omī diminucōne vt nō velit homo ſimul et ſemel ſeruire deo et diabolo. xp̄o et mundo. Tales eīn cū teneant vnū pedē in inferno. et ſimul cū hoc aliū velint tenere ī regno ſeipſos decipiunt. qꝛ impoſſibile phūs eſſe docet ſimul circa idē eſſe album et nigrum. eſſe infirmū et ſanū. eſſe videtem et cecū. eſſe bonū et malū. igiᵗ hō vel totuꝫ eſt ſeruus diaboli. vel totus ē ſeruus dei. Nam quorum cōtrariorum nichil eſt mediū. neceſſe eſt ſemꝑ ineſſe alterū. Unde dr̄ Jē. iiij. Conūtimini id ē ſimul totaliṫ vertimini filij reuertentes. et ego reūtar ad vos. ¶ Q̄rto Conūſio debet eſſe ꝑſeuerās ſine recidiuacōne. qꝛ nemo mittēs manū ad aratrum et aſpiciēs retro aptus eſt regno dei. Unde dicebat Aplūs Rōnos viij. Quis nos ſepabit a caritate xp̄i zc̄.

Unde dn̄s dixit Jē. xv. Si cōuerteris te ad graciā preparando. cōuertar ad te gloriā largiendo. et an̄ faciē meā ſtabis in bono ꝑſeuerando. Nam ſicut dicit Bern̄. Perſeuerātia eſt vigor viriū virtutū conſūmatio. auxiliatrix ad meritum. cōſūmatrix ad premiū. Sꝫ ve peccatoribus miſeris qui modo ad deum cōuerti nolunt dum pn̄t. qꝛ veniet tp̄s et cito veniet qn̄ cōuerti volent et non poterunt. Nam dicit Augꝰ. ꝙ hac aīaduerſione ꝑcutiᵗ peccator vt moriens obliuiſcaᵗ ſui qui dum viueret oblitus eſt dei. Et nō hic in ſūma. ꝙ xp̄s dr̄ paſtor ꝓpter ouiū gubernacōnem. ꝓpt̄ ouiū deductionē. ꝓpter ouiū ſupportacōem et ꝓpter ouiū refectionē. Dicitur eciā ep̄us ꝓpter remiſſionē. ꝓpter pene diminucōnem. ꝓpter gracie collocacōem et ꝓpter glorie largicōnem. Quā ipſe nobis preſtare dignetur.

¶ Item.

EGo ſum paſtor bonus Jo. x. Si ſcḋm ꝙ veritas teſtaᵗ nemo bonus niſi ſolus deus. cogita. ꝙ ſit altus ꝙ ſcūs. quāta admiratione dignꝰ. qui dicit. et nō vinciᵗ. Ego ſum paſtor bonus. Nam bonū ſcḋm Dyoniſium eſt ens quo omnia ſubſiſtunt. in quo oīa cōſiſtunt. ad qḋ omnia ſe cōuertunt et qḋ omnia appetunt. Omne eīn qḋ appetitur ſub rōne boni appetiᵗ. ꝙuis non ſemper bonum ſit qḋ optatur. Unde Dyoniſius dicit. ꝙ nemo aſpiciens ad malum operatur.

In verbo ergo premiſſo dn̄s duo facit. Nam oſtendit Primo ſuam excellentiā Secundo monſtrat ſuam beniuolenciā in altero ſcilicet in bono creato. Nam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

excellenciā poteſtatis qua bonus eſt in ſeipſo nōt᷑ cū dicit Ego ſum. beniuolēcia pietatis qua ꝓbat᷑ bonus in altero nōt᷑ cū addit᷑ Paſtor bonꝰ Dicit ergo. ego ſum. id eſt ego ſolus bonꝰ ſum quia ſolus ꝑ eſſenciā bonꝰ ſum et a meipſo. et nō ab alio bonꝰ. nam ſolus deꝰ dr̄ eē bonꝰ et rōne īmutabilitatis et racōne ūtuoſitatis et rōne benignitatis Nam dr̄ ſūme īmutabilis in eſſendo. ſumme ūtuoſus in oꝑando et ſūme beniuolus in peccata dimittēdo ¶ Dico ꝙ ē ſūme īmutabilis in eſſendo. nam ſi in ſūmo incōmutabilis nō eſſet. vtiqȝ deus non eſſet qꝛ cōmutari poſſet a ſuo eſſe deſi/cere poſſet. nō igit᷑ eſſet. quo maiꝰ ex/cogitari non poſſet. Incōmutabilitas ergo diuini eſſe ꝓprietas eſt. q̄re deus ſolus incōmutabilis ē. vnde ipſe dicit de ſeipſo. Ego ſum deus et non mutor Ja. i. Apud quē nulla eſt trāſmutacio n. ui. ob. et in Numeris dicit Balaam Non eſt deꝰ vt homo vt menciat᷑ neqȝ vt filiꝰ hoīs vt mutet᷑. dixit eñ et non faciet ? nam valde timendū eſt peccōribꝰ qꝛ dr̄. i. Regum. Porro triūphator in iſrahel non ꝑcet et pñia non flectetur. Exemplū de Eſau q̄ nō inuenit locum pñie q̄uis cū lacrimis exquiſiuiſſet eam Exemplū eciā de Anthiocho. i. Mach. xi. Qui rogabat dñm a quo nō erat miſericordiā cōſecuturꝰ. Vñ Permenides phūs dixit. ꝙ deus mobilem orbem rotat dum ſe īmobilem ipſe cōſeruat Mutat eñ dñs ſentenciā ſed conſiliū nunq̄ Ambro. Nouit dñs mutare ſentenciā. ſi tu nouis emendare delictū. ¶ Scdo ipſe ſolus vere eſt ſiue vere bonus eſt qꝛ idē eſt ei eſſe rōne ūtuoſitatis ſiue ſūme

ꝑtātis Nam q̄s ꝑt abiectū gloriſicare n̄ ſolus deꝰ. de nichilo aliq̄d facē niſi ipſe Vñ ipſe dicit Yſa. Ego ſū deꝰ et nō eſt alter. formans lucē et creans tenebras Ipſe eī lucē et tenebras fecit q̄n bonos angelos fecit q̄ poſtea facti ſunt tenebre cōcreauit qđ ſūme oīpotēcie opus fuit. ¶ Tercō ipſe ſolus vere eſt bonꝰ rōne ſūme benignitatis quā oñt ī dimittēdo peccata Nā peccatū nō delet᷑ n̄ ꝑ grām qꝛ cū oīs actio a cōtrario eſt et nunquā corrūpat᷑ cōtrariū niſi ꝑ ſui cōtrariam actionē : ſicqȝ ſola grā culpe contraria culpa nunq̄ delet᷑ ab aīa n̄ dño influente grāȝ Eȝ grā cū infundit᷑ de nichilo creat᷑. qđ ad ſummā bonitatē ꝑtinere ꝓbat᷑. q̄re dū culpa mortalis hoī relaxatur ſūme benignitatis opus eſſe monſtrat᷑. Vñ ipſe dicit Yſa. Ego ſum qui deleo iniq̄tates tuas ꝓpter me et qꝛ vt tactū eſt deum nō eſt aliud īmutabilem eſſe. niſi potentē eſſe. beniuolū eſſe. q̄ ſūme bonū eſſe. ideo dū deū nobis acq/rimꝰ ſūmū bonū optinemꝰ Nā ꝓu. xi. dr̄ Deſideriū iuſtorū oīe bonū Eȝ qꝛ diuina bonitas in ſe cōſiderata cum ſit ſūma ⁊ ſimplicit̄ īfinita excedit noſtrā eloquēciā necnō ip̄aȝ ītelligenciā. Illa obmiſſa dicamꝰ aliq̄d de bonitate dīna ſcđm ꝙ lucet in c̄atura. ¶ Nā triplex maxime diuinū opus legimꝰ. Vnū eſt opus creacōis. Scđm eſt opꝰ reꝑacōis Terciū eſt opꝰ gloriſicacōis. Dñs ergo nr̄ p̄mo bonꝰ appuit dando eē. ſcđo melior appuit exhibēdo bñ eē. tercō appuit optimꝰ. dando ſcīm eē. et p̄mū eſt eē nature. ſcđm eſt eē grē. terciū eſt eē glē ¶ Dico ꝙ p̄mo appuit dīna boītas in dādo eē natuē. nā licet ad ꝑtātē ꝑtineat

creare. bonitatis tamē eſt potēcia mo/
uere. et eam operi applicare. ob quam
cauſam dicit Auguſtinꝰ. quia bonus ē
deus. ſumus. et in quantū ſumus bo/
ni ſumus. Unde Geneſis .i. in opere
cuiuſlibet diei dicitur Vidit deus cūcta
zē. Item vidit deus ꝙ eſſet bonum zē
et in fine oīum cōcluditur. Vidit deꝰ
cūcta que fecerat. et erant valde bona.
Omnia eñī in ſe bona in vniuerſo ſibi
inuicē cōꝑata ſunt optima. Attende o
homo. nec tantā bonitatem cōtemnas.
Nam ꝓ cōſeruacōne tua hec ōnia a deo
ſunt facta. Nam fecit celum ſūmum. vt
ibi aliqñ habitares. fecit celum aqueū.
vt ī feruorē celi ſiderij tꝑaret. Fecit celū
ſtellatū. vt ꝑ gñacōē; quā creauit mul
plicari poſſes. Fecit ſolem vt ī diem fa
ceret. fecit lunam et ſtellas. ne tenebre
nocturne te grauarent. Fecit ignem. ne
algore deficeres. Fecit aerem ne cor ſuffo
cacōne periret. Fecit aquam. ne te ſitis
ꝑimeret. z vt a te ſordes ablueret. Fecit
terram omnibus bonis plenā vt qd in
te deꝑditur rꝑares. Quid igitur tante
dei bonitati ingratus exiſtis. quare tā
tā dignitatē quā tibi cōtulit non atten
dis. quid eſt ingrate ꝙ eum nō diligis?
Unde dicit Augꝰ de ſpiritu et anima.
O miſer ego quātum deberem diligere
deum meum qui me fecit cū non eram :
et me de nichilo fecit. non lapidem. nō
arborem. non animal quodcūqꝫ. ſed ho
minem voluit me eſſe. dedit michi viuē
ſentire et intelligere. et cum hoc et alia
diligenter conſidero dolore ꝑiter et ru/
bore confundor. ¶ Secundo apparuit
diuina bonitas in dando eſſe gracie.
Nam homo tantus et tam altus a deo
factus de tantis bonis ingratus in ſu/
perbiam elatus. diuinum imperiū qd
obſ̄ruare poterat leuiſſimū ꝑuipēdit.
et dei aduerſario ſe ſubiecit. Sed proch
dolor. qꝛ miſer a ſe cadere potuit. ſed ꝑ
ſe releuari non potuit. eſt enim facilius
deſtruere ꝙ̄ cōſtruere. Nam arbor que
multos annos ad creſcendum ponitur
vno venti impetu ad terraz ruit. et hō
qui multis laboribus ad cremētum ad
ducitur modica febre atteritur Potuit
ergo miſer ſe gracia diuina priuarē. ſed
ſe nō potuit ad graciā reparare. Vide
ergo quid fecerit bonus dominus. et ca
ue ne vnꝙ̄ tantū beneficiū a te recedat.
ne te de ingratitudine arguat. Nā dix/
it illud Yſa. Ego feci et ego feram. id ē
ſicut feci ita reficiam. Dominꝰ ergo nr̄
homo factus eſt vt pro homine ſatiſfa/
ceret. docuit vt illuminarēt. penas ſuſti
nuit. paupertatis frigoris et caloris.
famis z ſitis. vt nos ab omnibꝰ penis
eriperet. et vltimo animaz ſuam ī mor
tem dedit. vt nos a morte perpetua li/
beraret. ꝓpter qd bene dicitur Johā.
decimo. Bonus paſtor animam ſuam
dat pro ouibus ſuis. Sed probacio di/
lectionis exhibicio eſt operis. vt Gre/
gorius dicit. et ſummum opus eſt opꝰ
mortis. In nullo tempore ſic dilectio
ſaluatoris nobis manifeſtari potuit.
ſicut cum pro nobis in mundum pugꝰ/
naturus aduenit et mortem pro nobis
corporis non effugit. Unde dicitꝛ. Naū
ꝑmo. Bonus dominꝰ et confortans in
die tribulacionis. O quanta bonitas.
quanta benignitas. quāta pietas fuit
iſta. dare tibi carnē ſuā in cibum. ſan/
guinē in potū. et animam ad tormētū

Quis vnq̄ debeat obliuiſci quis nõ cõ/
tinue recordari ipſe enim dicit Ie. xij
Reliqui domū meā dimiſi hereditã. m.
dedi dilectā animā m. in manꝰ inimi/
corū ꝓpter hoc dr̄ Eccl. xix. Gratiā fi
deiuſſoris tui ne obliuiſcaris dedit em̄
animā ſuā ꝓ te Si nõ obliuiſceris mo
dici ſeruicij ab hoīe tibi facti. quõ obli/
uiſceris beneficij dei tui. qui ꝓ te pellē
dedit in verbere. ſanguinē in vulnere.
carnē in cruce et aīaʒ in morte ¶ Ter
cio. apparuit dīna bonitas ī dando eſſe
glorie. nā in hac datione eſt oñſio ſūme
beniuolencie. dum nobis tradit̄ illud
bonū qḋ eſt ſummū qḋ eſt verum qḋ eſt
omni pace fecundū. omni dulcediē ple/
nū et qḋ eſt ꝑpetuo duraturū Nam tm̄
eſt vt a laude eius deficiant oēs lingue.
deficiant oēs ſcꝑture et ſuccūbant oēs
intelligencie ita vt Apoſtolꝰ dicat Nec
oculus vidit nec auris audiuit nec in
cor hoīs aſ. q̄ ꝑpara. deus di. ſe. Vnde
ꝓpter hanc cauſam ipſe dixit ad Moy/
ſen Exo. xxxiij. Ego oſtendā tibi oē
bonū. qḋ eſt oē bonū niſi ꝑfectū et im/
menſum bonū. cui nõ p̄t addi aliqḋ bo
num. ſi em̄ vt Boeciꝰ dicit: ei aliquid
addi poſſet nõ vtiqꝫ ꝑfectū bonū exiſte
ret qꝛ ſcḋm phm̄. ꝑfectum eſt cui nichil
aliud addi p̄t. ꝓ hijs ergo oībus poteſt
accipi illud pſ. Quā bonꝰ iſrl̄ deꝰ hijs
qui recto ſunt corde. q̄ inq̄ bonꝰ in do
nando eſſe. q̄ eciā bonꝰ in donando bn̄
eſſe. q̄ etiā bonꝰ in exhibendo beatum
eſſe. Ad hoc nos xp̄c ꝑducat Amen.

¶ Dñica tercia.

OBſecro vos tanq̄ aduenas et ꝑe
grinos abſti. a car. de. q̄ mi. adu.
animā. i. Pe. ij. Cū manentē ciuitatē
hic nõ habeamꝰ ſed futurā porꝰ inqui
ramꝰ. vtiqꝫ ꝑegrini ſumꝰ q̄ diu in hoc
mundo ſumus. Nam in hoc mundo eſt
ꝓprietas hoīm peccatorū ſed exiliū eſt
ſanctorum Nam mali ſunt hic tanq̄ in
ꝓpria pr̄ia ſed boni ſūt tanq̄ in pr̄ia
aliena Vnde legitur. q̄ cayn tanq̄ in
ꝓpria pr̄ia degens mox ciuitatē edifi/
cauit quā ex noīe filij ſui vocauit. id eſt
enoch. ſed abel qꝛ filius dei erat et pere
grinum ſe eſſe ſciebat. nullā edificaſſe
legitur ciuitatem Vnde gloſa dicit. Eo
minus aīm terrenis rebus impēdatis
quo vos patriā in celis hrē meminiſtis
et quedā alia gloſa ſup Can. ij. ita dicit
Mali nichil habent in celo. boni nichil
in mundo. ſpe ergo illius boni ad quod
tenditis. quicquid in via cõtingat gau
dere debetis. Apoſtolus ergo a mundi
amore volens trahere ſanctos. ¶ In
verbo ergo premiſſo tria facit. Primo
facit vel oſtendit ſuā affectionē. Scḋo
ponit ſuam admonicõnem. Tercõ int/
ponit abſtinencie ꝓprie rõnem. Nam
affectionem oſtendit cū dicit. Obſecro
vos. Admonicõnem adiungit cum ait.
Abſtinere vos a car. de. ſed racõnem
huius abſtinēcie interponit. cū ſubdit
tanq̄ adue. et ꝑe. q̄ſi diceret ꝓpter hoc
a carnalibꝰ abſtinere vos debetis qꝛ ꝑe
grini eſtis. dicit ergo Obſecro vos ꝛc.
Nõndū eſt igit̄. q̄ quedā ſunt deſideria
alta. quedā ſūt deſideria vana. et quedā
ſunt deſideria feda. Deſideria alta ſunt
deſideria ſupborū. Deſideria vana ſūt
deſideria cupidorū. Sꝫ deſideria ſūt feda
. ſ. luxurioſorū vel guloſorū. Dico q̄ q̄
ſunt deſideria alta et ſūt hoīm ſupborū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Nam tales ad nichil aliud vacant ņ̄ ad
ea q̄bus ſublimari valeant et hoc ē̄ ſtul
tum. q2 ſic aſcendere eſt ruere. et q̄nto
alcius aſcendunt tanto grauiꝰ inde ca
dunt. Nā fulgor magis ꝑcutit turres
altas q̄̄ domunculas planas. et quāto
domus eſt alcior tāto magis ventis ex
ponit᷑ Sic et arbor alta grauius cadit
q̄̄ ea que eſt ꝑua et humilis. et ꝓpter
hoc monet Aplūs ad Thi. d. ꝑ ſcribēs
hm̄oi deſideria abnegare. Apparuit
inq̄t grā ſaluatoris nr̄i dei omnibꝰ hoī
bus erudiens nos vt abnegantes ī pie
tatem ꝛ ſecularia deſideria ſobrie ꝛ iuſ
te et pie viuamus in hoc ſeculo. ſobrie
quo ad corpus noſtrū et eciā quo ad aī
mā et eius deſideriū Iuſte quo ad deū
ſed pie quo ad ꝓximū. ¶ Secūdo ſūt
deſideria vana q̄ ſūt oīm hoīm auaro/
rum. Nam q̄d ſūt terrena omnia ņ̄ va/
na Vanū em̄ vulgariter eſſe dr̄. in quo
exterius quedā pulchritudo monſtrat᷑
et ſoliditas q̄dam oculis pūtat᷑. ſed in/
tus vanū inuenit᷑. ſed mūdana omnia
exterius pulchra ſunt. pulchritudinē
pretendunt. ſtabilitatē ꝓmittūt ſed ſꝑ
in fine deficiunt. q2 penitꝰ vana ſunt.
Vanū eſt ergo et ſtultū deſiderarē talia
que nō poſſunt que ſpondent implere.
ſed ducunt ſuos amatores ad ꝑdicōem
Vn̄ ſcribit Aplūs. i. Thi. vi. Qui vo/
lunt diuites fieri incidunt in laqueū
diaboli et deſideria multa inutilia. et
vane que mergunt hominem in īteitū
et ꝑdicōem. quid iſtis peius? Nō ſunt
ergo deſideranda bona vana bona tꝑa
lia trāſiuncia et nociua. ſed vera bona
et ſtabilia qualia ſunt bona eterna.
Pū. xi. Deſideriū iuſtorum omne bo/
num Unde dicitur in ꝓū. de ſapiencia
increata. ꝙ precioſior eſt cunctis opi/
bus et omnia q̄ deſiderant᷑ huic nō va/
lent comparari. ¶ Tercō ſunt deſideria
feda qualia ſunt deſideria hoīm carna/
lium ſiue ex ꝑte generatiue ſiue ex ꝑte
nutritiue. nam talia deſideria nō ſolū
fedant animā ſed eciam carnis ſubſtā/
ciā. et ideo ꝓcul abicienda et fugienda
Unde Rō. xiiį. Carnis curam ne fece
ritis in deſiderijs Unde dicit᷑ in Exo.
ꝙ filij iſrahel deſiderauerunt carnes.
et dixerunt. Utinā mortui eſſemꝰ per
manum domini in terra egipti. quādo
ſedebamus ſuꝑ ollas carniū et comede
bamus panem in ſaturitate. ſed graui
ter puniuit eos dominꝰ. ꝓpter q̄d dicit
ꝓpheta Deſiderium eorum attulit eis
non ſunt fraudati a de. ſ. et ſequitur ad
huc eſſe eorum ꝛc̄. ¶ Sequitur tanq̄̄
adue. et pere. Hec eſt racio quare non
ſunt deſideranda hec omnia. quia non
ſumus in patria noſtra. ſed in patria
aliena Unde quia ad patriam noſtrā
ꝓperaꝰ nichil q̄d nos impediat deſide
rare debemus. Nonne ſtultiſſimum il/
lum peregrinum diceres qui ad ſanctū
Jacobum feſtinaret. vt cito ad patriā
ſuam rediret. ꝛ ipſe ad fabricandas do
mos in via ſe poneret. Si ergo kariſſi
mi peregrini ſumus ſi ad patriā noſ/
tram ſuſpiramus nō hic edificemꝰ. nō
emamus. nō nos varijs a maioribus
vel oneri bus oneremus.

¶ Nōndum ēgo ꝙ triplex eſt peregri/
nus. Unus bonus. alter malus. ſed tē/
cius optimus. Primus eſt homo malꝰ
Scd̄s eſt q̄libet homo iuſtus Tercius
vero fuit peregrinus a culpa.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Dico ꝙ primꝰ peregrinꝰ eſt oīs hō
malꝰ. qui eſt ꝑegrinꝰ a diuina gracia.
et hec eſt ꝑegrinacō peſſima qū homo ē
ſeparatus a vita. Unde dr̄ luce xv. ꝙ fi
liꝰ ꝓdigꝰ peregre ꝓfectus eſt ī re. lō.
vere longinqua eſt illa regio in qua ho
mo eſt ſepatus a deo. fugite hanc pere/
grinacōnem kariſſimi fr̄es. ſi ciues eē
nō vultis babolonice ciuitatis. qꝛ ſicut
dicit Augꝰ. Nullus erit qui nō ſit in ī/
ferno qui ſupmo non fuerit cōſtitutus
in regno. Scdō ꝑegrinꝰ eſt quilibet
homo iuſtus. qui eſt ꝑegrinꝰ a regno.
ꝙ diu viuit in mundo. Unde ꝓpheta.
Aduena ego ſum et ꝑegrinus apud te
ſic̄ ō. pa. mei. et. ij. Cor̄ v. ꝙ̄ diu ſumꝰ
ī hoc corꝑe ꝑegri. a dn̄o. quid enim eſt
ſic ꝑegrinari niſi bonū noſtrū nō poſſe
ꝓ iſto tꝑe cōtemplari. Habent eīm hoc
ꝓpriū ſancti viri. ꝙ vitā hanc habent
in pena. ſed mortem in deſiderio ꝛ gra/
uit̄ hic ſuſpirant dum a patria ſe elon/
gari cōſiderant. Unde ꝓpheta Heu m̄.
quia incolatus meus ꝓlongatus eſt. et
Jacob patriarcha dicebat. Gene. xlvij
Dies peregrinacōnis mee. C. xx. āno
rum ſunt praui et mali. Unde Bernā
de paulo loquens ait Ecce inquit quid
plangit vas electionis doctor egregius
moralis philoſophꝰ. dr̄ ſanctuarij ora/
culum. cuius ignitum erat eloquium.
cuiꝰ cor templum erat oīm virtutum.
armariū ſacramentorū celeſtium. rap/
tus vſqꝫ ad tercium celū. ꝙ̄ diu ſumus
in hoc mūdo peregrinamur a domino.
Terciꝰ peregriuus fuit dominꝰ il
le qui a mundo fuit omnino alienus. a
culpa extraneꝰ. et ideo fratribus ſuis
incognitus. Nam vt dicitur Jo. ꝑmo.
Mundꝰ per ipſum factus eſt ꝛc̄. Nam
dominꝰ iheſus fuit peregrinꝰ in mun
dum veniēs. vnde dictum eſt in figura
Ruth. i. Abijt homo de Bethlehem. de
bethlehem homo abijt quando de celeſti
curia ad nos homo factus filius dei ve
nit. vnde licet in ꝓpria venerit. velud
peregrinꝰ in mundo fuit. vnde dictum
eſt ei luce. vltimo. Tu ſolꝰ peregrinus
es. Vere ipſe ſolus peregrinꝰ fuit quia
ſolus a culpa extraneꝰ fuit. fuit eciam
peregrinus de mundo recedens. Unde
dicit̄ luce. xx. Vineā plantauit et loca
uit eam agricolis et peregre profectus
eſt. bene cum hoc peregrino peregrini
eſſemus mundo. peregrini eciam pccō
Unde cum deo poſſemꝰ collocari in reg
no. quod ipſe nobis preſtare dignetur.
qui ſine fine viuit et regnat. Amen

Item

Plorabitis et flebitis vos. mundꝰ
autem gaudebit Johā. vi. Mira
dei iudicia veneranda nō ꝑſcrutanda:
delibanda ſed non curioſe a nobis ſunt
inquirēda. quis enim digne exprimat
quare mali in hac vita ſublimantur. ꝛ
qui iuſti ſunt deprimūtur: quis digne
narrare valeat quare inimici dei ſic in
ſeculo proſperantur. et dei filij tantis
penis affliguntur: hoc eſt quod querit
Jeremie. duodecimo. Juſtus quidem
tu es domine verūtamen iuſta loquar
ad te. quare via impiorum proſperatur:
et bene eſt omnibus qui operantur ma
lum et inique agunt: et Job. xxi. quare
ipſi viuunt ſublimati ſunt. cōfortatiqꝫ
diuicijs: forte vt Augꝰ dicit. quia mali
nichil habituri ſunt in celo. et nō ꝓpter
aliqd̄ bonū qd̄ faciunt remunerantur

in mūdo. quia vero boni non ſūt puni
endi in īferno. ſed collocandi in regno
quia nō ſunt ſine omni pc̄co puniendi
q̄ ſūt in hoc ſclō. ne pc̄c̄m remaneat im
punitū. Tangit᷑ ergo dīnū iudiciū in
verbo p̄miſſo et q̄tū ad bonos et q̄tū
ad malos. nam p̄mo tangit᷑ ſanctoruꝫ
adu̕ſitas qua deprimunt᷑ a malis. ſcdo
malorū ꝓſperitas qua florent ī bonis
Nōt᷑ ergo ſanctorū triſticia q̄ in t̄bula/
cōibus humiliāt᷑. cū dr̄. Plorabitis et
fle vos Scdo nōt᷑ malorū leticia q̄ ī ꝓſ
periꝫ exaltant᷑. cū addit᷑ mundus aūt
gau. ¶ Nōndū eſt igit᷑ ꝙ ſancti mouē
t᷑ ad fletū ex cā triplici.
Una eſt timor infernalis ſupplicij.
Scdā eſt leſio ꝓximi.
Tercia eſt amor dei.
Dico ꝙ p̄ma cauſa mouens ad fletū ē
timor infernalis ſupplicij Nā licet per
fecta caritas foras mittat timorē. plo/
rant tn̄ cū penitētes adhuc de dimiſſi/
ne culpe timent. nec in hac vita ſecuri
ſūt. ſed ſꝑ de pena ſuſpecti ſunt. nemo
eīn ita audax eſſet qui non timet᷑ ſi ī/
ermis eſſet. et fortiſſimū cōtra ſe gladi
ū eleuāi vidēt Quis ergo nō timeat de
dimiſſione culpe cū ſibi dimiſſum non
cōſtet. cū gladiū dīne iuſticie contra ſe
eleuatū cōſpiciat. ſic eīn dr̄ Yſa. xxij.
Dies dn̄i dies interfectionis et cōculcaci
onis et fletuū a dn̄o deo exercituū ſuꝑ
omnē carnē. Nūc eīn flendum eſt quia
tunc flere nō ꝓderit Bern̄. Nūc locus
eſt flendi locus ē peccata luendi. Poſ/
tea gaudebit quia nūc ſua crimina fle
bit Unde et Job dicebat. Facies mea
intumuit a fletu. ¶ Scdo flent ſancti
ex cōpaſſione ꝓximi Non enim poteſt
vnum membrū dolere quī omnia alia
doleant. ſed ſemꝑ dum vnum dolet al/
terum cōdolet Iuxta illud Aplī. Si
patit᷑ vnum mēbrū compaciunt᷑ omīa
membra Unde Bern̄ ad Eugenium.
Si doles cōdoleo. ſi nō doles doleo. ſci/
ens longe eſſe a ſalute mēbrū qđ obſtu
puit et egrū non ſencientē periculoſi9
laborare. ſiue ergo ꝓximus ledat᷑ ī bo
nis fortune. ſiue qđ maius eſt in bonis
naturē. ſiue qđ maximum eſt. in bonis
gracie flendum eſt. Exemplū de ami/
cis Iob. qui ad eum viſitandum vene
runt. et exclamātes plorauerūt veſtes
ſuas ſciderunt et cinerem ſuper caput
ſuum ſperſerunt. ꝓpter hoc dr̄ Eccl.
xxij. Suꝑ mortuū plora. ſupple ī pec
catis defecit eīn lux eius. Unde de hac
cauſa dicebat Ie. ix. Quis dabit capiti
meo aquā et oculis meis fontem lacri/
marum vt plorem interfectos ꝓpter me
Sed hodie p̄t ꝓximus afflictus flere
quātūcunqꝫ doleat nō eſt qui cōdoleat
Unde poteſt quilibet dicē illud Tre. i
Ego plorās et ocul9 me9 deducēs aq̄s
q2 longe fact9 eſt a me cōſolator cōſolās
animā meam. pſ. Suſtinui qui ſimul
cōtriſ. et n̄ fuit qui cōſolaretur et non
inueni. ¶ Tercio plorant ſancti ex a/
more dei. quis eīn nō ploret ſi diligen/
ter examinet ꝙ deum ſuum patrē tam
pium redemptorem tam benignū qui
pro nobis oīa mala tulit et nobis oīa
bona cum ſeipſo donauit tantis malis
offendit. ei9 imperia paruipendit. et
eius vocem audire cōtempſit. Nam ex
hac conſideracōne dicebat Yſay. xxij.
Recedite a me amare flebo O ꝙ felices
lacrime ꝙ meritorie. quātis laudibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

extollende . ſi ideo nō deſinis lacrimari
quia tam pium et ſanctum dominum
offendiſti . Unde Ambroſius . lauant
lacrime delictum qđ ore pudor eſt confi
teri . Nonne petrus dum amare fleuit
indulgenciā apud deū ꝓmeruit . nonne
magdalena . dum flumina lacrimarum
ꝓduxit veniam omniū delictorum acce
pit . Nonne rex Ezeche . dum lacrimas
deo fudit mox diuina mutata ſentencia
audire promeruit . Audiui oracōnem
tuam et vidi lacrimam tuam . nullum
tam graue delictū . ſicut dicit ipſe Am/
broſius . qđ non fletibus abſtergitur .
Sequitur . Mundus autē gaudebit . in
quo tangitur malorum leticia . qua flo/
rent in proſperis . ¶ Nōndum tamen
ꝙ eſt triplex gaudium . Unū interius
Aliud exterius . et Tercium ſuperius
Primum eſt de bono interiori . Scđm
eſt de bono exteriori . Tercium vero de
bono ſuperiori . Primo gaudio gaudēt
iuſti ſed ſpiritualiter . Secūdo gaudio
gaudent mali et hoc temꝑaliter. Tercō
gaudio gaudent ſancti et hoc feliciter .
Primum gaudium eſt bonum et ideo
diligendum . Secundum gaudium eſt
malum et ideo fugiendum . Tercium
gaudium eſt beatum et ideo appetendū
¶ Dico ꝙ gaudent iuſti ſed ſpiritualiť
et ideo de tribus maxime gaudent .
Primo de euaſione malorum . et hoc eſt
penitēcium . Secūdo de victoria temp/
tacōnum et hoc eſt ꝓficientium . Tercō
de exſpectatione premiorum et hoc eſt
quodammodo ꝑuenientium ſiue ꝑfecto
rum . ¶ Dico ꝙ gaudent iuſti de eua/
ſione malorū . qđ putas gaudium aīme
ineſſe . dū tot peccata videt ſe effugiſſe

Unde dicitur Proūbiorum xiiij . Cor
qđ nouit amaritudinem anime ſue . in
gaudio eius nō miſcebitur extraneus .
Unde Augg. Peccator de peccato doleat
et de dolorē gaudeat . ſi tm̄ gaudet homō
qñ viſum ꝑditum recuꝑauit . ſi tantum
qñ corporis mortem euaſit . quantum
putas eſſe gaudēdum dum anime mor
tem effugit et ſpūalem vitam accepit .
¶ Nō quanta filijs iſrahel leticia fuit .
dū dimiſſo a egipto et tranſito mari ru
bro aduerſariorū currus et equites vi/
derunt mergi in ꝓfundo . ¶ Secundo
gaudent iuſti de victoria temptacōnum .
Optimū ſignum eſt cum homo tempta
tur . quia ex hoc oſtenditur . ꝙ diabolus
in eius vita offendit᷑ . Uñ dicit Gregg
Illos diabolus pulſare negligit quos
quieto iure poſſidere ſe ſentit . dū ergo
vir iuſtus ab hoſte pulſat᷑ interno gau
dio paſcitur . ſi victoriam conſequatur
Unde dicitur Eccleſiaſti triceſimo .
Non eſt oblectamentū ſuper cordis gau
dium . et ꝓpterea dicitur in Canonica
Jacobi . Omne gaudium exiſtimate
fratres mei cū in temptacōnes va . in
ci . Si enim fratres coronari cupitis
nec coronatur vt Apoſtolꝰ ait . niſi qui
legittime certauerit . nec certare poterit
qui temptatus nō fuerit . reſtat vt tēp/
tationes nō ſolum ſuſtineamus ſed eas
eciam appetamus . et in eis plurimum
gaudeamus . ¶ Tercio gaudent
iuſti in exſpectacōne premiorum . cum
multo tm̄ gaudio ruſticus laborat in
vinea ſi merces bona fuerit ſibi repro/
miſſa . ergo ſi hoc facit homo pro bono
temporali . quid faciēdum eſt ꝓ premio
eternali . Non enim vnum ꝓ vno datur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſed pro labore momētaneo bonū ſūmū
ſanctis reddit᷒ et nō ad tēpus ſed vt et/
naliter habeat᷒ ꝓpt᷑ hoc dictum ē aplīs
Mat. xv. Gaudete ⁊ exultate qm̄ noīa
vrā ſcp̄ta ſunt in celis Secūdū gaudiū
eſt gaudiū peccatorū quo gaudēt tꝑali
ī vt puniant᷒ et̄nalit᷑. et hoc gaudiū rō
ne triplici dr̄ eſſe malū Primo rōe falſi
tatis Scdo rōne impuritatis. Tercio
vero rōne modicitatis. quis eſt q̄ gau/
diū malum eſſe nō credat ſi ſuū poſſeſ/
ſorē fallat vt verū aliqͦd dicat ſi ſemper
ſui cōtrarij admixtionē habeat. et qͦd
anteꝙ̄ ſuſcipiat ad finē deueniat Dico
ꝙ gaudiū malorū eſt malū ⁊ fugiendū
rōne ſue falſitatis. quis em̄ ab hoc gau
dio tꝑali deceptus nō fuit᷒ vbi omnes
ſunt reges ſupbi. oēs qui gaudebant
in ſuis eminēcijs. vbi ſūt oēs mercato
res auari qui gaudebāt in ſolis diuici/
is. vbi luxurioſi omnes et guloſi qui ſo
lum gaudebant in carnis delicijs᷒ vere
omnes decepti ſunt qui falſitatē ama/
uerunt Unde dicit᷒ Eccl. ij. Riſum re
putaui errorē et gaudio dixi. qͦd fruſ/
tra decipis᷒ Unde ⁊ dicebat Job xxij
Si gauiſus vel cōfiſus ſum in multis
diuicijs. et quia multa inuenerit ma/
nus mea ꝓpterea accidit michi malū.
Scdo gaudiū peccōrum eſt malum
rōne ſue ſumme impuritatis. Nunꝙ̄
enim in hac vita eſt dulcedo pura quī
amaritudine ſit admixta. nunꝙ̄ vera
leticia quin ſit admixta triſticia. dul/
ceſſit fortuna nō ſine amaritudine nec
album ſine nigredine. nec mons ſine
valle fuit. Boecius Anxia inquit res
humanorum condicio bonorū. quis eſt
em̄ tam cōpoſite felicitatis. vt non ex

aliqua parte cum ſui ſtatus qualitate
rixet᷒ Conſidera omnem humanū ſta/
tum. et nullum inuenies plene gaude
re. ꝓpter hoc dicit᷒ ꝓu. xiij. Riſus do
lore miſcebit᷒. et ext̄. gaudͦ. luc. oc.
Tercō gaudium malorum eſt malum
racione modicitatis. nam etſi longum
eſſet et diu duraret. cōtemnendū vtiqꝫ
eſt poſtꝙ̄ aliquādo finiendum ē Quid
ergo poſtꝙ̄ tam momentaneū eſt Unde
Job appellat munduꝫ ypocritā. quia
dum exterius vitā ꝓmittit ſubito mor
tē adducit. ꝓpter hoc dicit᷒ Job. xxi.
Gaudium ypocrite inſtar puncti. q̄d
puncto breuius. et tn̄ ipſum cū morte
diuidimus. Ipſa enim vita noſtra nec
ad momentum ſtat. quin cōtinue fluat
donec tota deficiat. Unde dicit᷒ in Ca.
Jaco. Que eſt enim vita nrā vapor eſt
ad modicum parens᷒. Terciū gau
dium eſt gaudiū beatorum quo ſancti
gaudent feliciter. nam gaudent ex bea
torum omniū infinitate. gaudēt ex io/
cunda ſanctorum ſocietate. et gaudent
ex gaudij perpetuitate. Dico ꝙ gau/
dent ſancti ex bonorū omniū vbertate
nichil enim poteſt dici nichil cogitari
nichil ſcribi qͦd non ſit in infinitū ibi.
Nichil em̄ de infinito bono fari poteſt
lingua creata. qͦd non ſit beatifici hoīs
laude minꝰ. Unde dicit᷒ Jo. xv. Petite
vt gaudiū veſtrum ſit plenum. Greg.
Que lingua dicere vel quis intellectꝰ
capere ſufficit illa ſuperne ciuitatis
quāta ſint gaudia Unde quedam dn̄a
ſapiens reſpondit ſemel cuidam p̄dica/
tori. ꝙ minus gaudium illud amaret
ſi crederet. ꝙ aliquis illud enarrare
poſſet Reuera ſi lingua exprimi poſſet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

finitum eſſet. Secūdo gaudent ſancti ex
iocunda ſanctorū ſocietate. magnum ē
habere tātos et tam nobiles ſocios. quo
rum oīm eſt cor vnū et anima vna. et
vnuſquiſq̧ gaudet tantū de bono alte/
rius vt de ſuo. O felix ſocietas. o ſūma
cordiū vnitas. q̄s in tanta ſocietate nō
gaudet. vnū erit gaudiū oīm. vna vox
letācium et vna dulcedo cordiū. ꝓpter
qḋ dicit' Yſaie. vlt'o. letamini cū irlm̄.
et exultate in ea omēs q̄ diligitis eam.
gaudete in ea gaudio vniuerſi ⁊c̄. Ter
cio gaudent ſancti ex gaudij ꝑpetuita/
te. nulluz eni̅ bonū poteſt eſſe ꝑfectum
niſi ſit eternū. q2 qḋ deficere p̄t ſummum
eſſe nō valet. et ideo ſanctorū gaudium
erit eternū erit ſecurū. erit pacificū et
quietū. nulla vnq̄ꝫ ꝑturbacōne vexan/
dum. vnde dr̄ ſanctis Jo. xvi. Triſti/
cia veſtra u̅tetur in gaudiū. et gaudiū
veſtrū nemo tollet a vobis. et Yſa. leti
cia ſempiterna ſup̲ capita eorū gaudiū
et exultacōez obtinebūt Ad hoc gaudiū
ꝑducat nos xp̄c. Amen.

¶ Dn̄. iiij.

OMne datū optimū et oē donum
ꝑfectū deſurſum eſt Jacobi. p̄mo
Eſt igitur certū et aptis rōibus ꝓba/
tū. nullū eſſe bonū tā modicū. qḋ a pn̄
cipio rerum oīm non ſumat exordium
vnde ille qui fecit āgelum. fecit et ver/
miculū. et qui fecit celum. fecit et limū
et qui fecit intellectum fecit et ſenſum.
bene igit' dictū eſt. Omne datum opti/
mū. ſed vt recte ꝑ viam dei poſſit ince/
di. tria neceſſe eſt p̄cognoſci. Nam opor
tet cognoſcē differenciam omnis boni.
oportet cognoſcē fontale principiū oīs
boni. et oportet impedimētū cognoſcē
oīs boni. qḋcunq̧ horū defuerit ꝑfectꝰ
rectus hoīs eſſe non poterit. Nam quō
bonū facies ſi nō cognoſces. quō melio
rie facies ſi principium boni ignores.
quō malum vitabis ſi neſcias? Oportet
ergo cognoſcē omē bonū. vt ſcias de bo
nis meliora eligere. Oportet cognoſcē
ſummū bonū vt poſſis gratus exiſtere
Oportet eciā cognoſcere ipſum malum
vt poſſis effugere ¶ Dico q̧ primo ne
ceſſe eſt vt oē bonum cognoſcamꝰ. vt de
bonis meliora. et de melioribus optiā.
eligere ſciamus. Verū omne bonū aut
eſt bonū vie aut bonū patrie. De bono
vie dr̄ Omne datū optimum. De bono
patrie ſubdit'. Omne donū ꝑfectuz. q2
ꝑfecto nulla poſſibilis eſt fieri addicō.
Itē bonum vie eſt triplex. ſciz bonum
nature. bonū fortune. et bonum gracie
ſiue ſit gracie gratū facientis. ſiue gra/
cie gratis date. ¶ In primo gn̄e conti
nent' omnes vires et potēcie anime. et
membra corꝑalis ſubſtancie. In ſecūdo
cōtinent' omnes diuicie. In tercio vero
gn̄e cōtinent' oēs ſciēcie et oēs alie grē.
Prima ſunt bona. ſcd̄a ſunt meliora. et
tercia ſunt optima. ſcd̄m q̧ optimū di/
ci p̄t in via. et ideo dicit optimū. vt dū
ſuꝑlatiūm ponit' poſitiūm et cōꝑatiūm in/
telligat'. Nam ſꝑ cōꝑatiūm ſignat rē ſui
poſitiū cū aduerbio magis. et ſuꝑlatiuū
ſignat cū maxime aduerbio. teſte p̄ſcia
no Bonum autē patrie nō eſt niſi vnū
et illud eſt ſummuz. infra ſe continens
oē bonū. ⁊ ideo nō ſuꝑlatiūm qḋ iportat
diſtinccionē bonorū. ſed poſuit hoc no/
men ꝑfectū qḋ eſt nomē ſignificās omē
cōplementū. eo q̧ ꝑfcō nullū poſſit fie
ri additamētū. cui eni̅ aliq̄d addi poteſt

vtiqꝫ ꝑfectum nō eſt Scḋo debet homo
cognoſcere fontale principiū oīs boni
et hoc ē qḋ dr̄ de ſurſū deſcendēs a pre-
luminū zc̄ Deſcribit᷑ aūt hoc pncipiū
vt ſublimiſſimū vt benigniſſimū ⁊ vt ꝑ
clariſſimū et vt incōmutabiliſſimū. cū
adiūgit Apud quē nō eſt trāſmutacō-
nec viciſ. obumbracio Tercio debet hō
cognoſcere impedimentū omīs boni ⁊
hoc eſt triplex. ſ. ꝑ̄ua locucio oris. ne/
quicia cordis et immūdicia corꝑis ſiue
oꝑis. praua locucio oris cū dr̄ Sit oīs
homo velox ad audiendū. tardus autē
ad loquēdum. Nō q̄ nō dicit q̄ homo
non loquat᷑. q: non loqui dū loquēduꝫ
eſt peccatū eſt. ſed dicit q̄ tarde loquēdū
eſt. et ad hoc triplex eſt rō Prima racō
q̄ eſt Wern̄ talis ē. nam cōſtat q̄ natuā
dedit homini duas aures. ſed os tātū
vnum. et conſtat q̄ nō fruſtra hoc fecit
ĕgo hoc docē voluit vt ſaltē ī duplo ma
gis audiat q̄ loquatur. Scḋa rō ē et ē
tal᷑ Aurēs ſūt fcē ſꝑ apte. ipa oꝑacōne
nature et nūllo obſtaculo obuiāte. ſemꝑ
ſunt ad audiendū ꝑate. ſed lingua non
ſolū vnū ſed duplex habet clauſtrum.
Vnū denciū. alterū labiorum Unde q̄ſi
monacha in clauſtro eſt collocata. Non
ergo ſic ad loquendū nec audiendū dēt
eſſe ꝑata Miche. vij. Cuſtodi clauſtrū
oris tui inſinuāte ipſa natura Tercia
rō eſt eciā natual᷑. Nam cū natura oīa
ſapient᷑ efficiat et ꝓpt᷑ finē oīa faciat.
tranſgreſſor eſt dīne inſtitucionis qui
de ſuis mēbris aliud facit q̄ ipa natuā
inſtituit Sed cōſtat q̄ natura q̄ſi oībꝫ
aīalibus auditū dedit. ſed loquelam ſo
li creature rōnali tribuit. ergo ipſo fcō
legem inſtituit. vt ꝑter illa ūba q̄ ſunt
rōnis homo loqui non velit Vn̄ Apꝗ-
Col᷑. iiij. Sermo vr̄ in grā ſꝑ ſale ſit
cōditus. Scḋm impedimentū nōt᷑ ibi
et tardus ad iram. ⁊ ideo tardus dicit
q: ꝑ zelū dēt q̄s cū expedit iraſci pccīs
Vetat᷑ aūt homo iraſci. q: ira ſi ꝑ̄ualet
aīe ꝑturbat ſapienciā Vn̄ dr̄ ꝓū. Ira
in ſinu ſtulti requieſcit. q: nō cito trā
ſit ſicut a ſapiente ſi āqn̄ iraſcat᷑ Impe
dit em̄ ira animū nepoſſit cernē verū.
Unde phūs docet oꝑponentē vt reſpon
dētem ꝓducat ad irā vt dum fuit cōmo
tus neſciat rn̄dere. Scḋo ira tollit iuſ
ticiā vt dr̄ in ca. Ja.. Ira vi iuſticiam
dei non oꝑat᷑. et dicit ei. q: ſepe videt᷑
hoībus q̄ homo iratus iuſticiā faciat.
cū non iuſticiā ſed pocius crudelitatem
exerceat. Non eſt em̄ dei iuſticia n̄ ſcḋꝫ
miſericordiā et cōpaſſionem ferat. Vn̄
ſic debet homo iraſci pccīs vt ſꝑ naturē
cōdoleat Vn̄ Criſoſtimus dicit. q̄ falſa
iuſticia dedignacōnem nō cōpaſſionem
vera aūt cōpaſſionē non dedignacōem
habet Vn̄ dr̄ Eccl᷑. Ira nō hēt miām.
Tercio ira tollit omnē amiciciā Unde
dr̄ Eccl᷑. Noli eſſe amicꝰ hoī iracundo
Iracundus aūt eſt qui iram diu tenet
Vn̄ dicit Aplūs. Sol nō occidat ſuper
iracuudiā veſtrā id ē non tm̄ irā tene/
as donec ſol ad occaſū veniat Terciuꝫ
impedimentū boni nōt᷑ cū dr̄ Abicien
tes omnē inmundiciā. et dicit omnem
q: abiciēda ē immūdicia cordis. oris. o
peris Itē īmundicia in viſu. auditu.
guſtu odoratu et tactu. Dicamus ergo
incipiētes a ꝑmis Omne datū optim̄
et oē do. ꝑ. deſur. ē zc̄. In quo verbo
vt ſupra eſt tactū oñdet᷑ nr̄m pncipiū
vt potentiſſimum vt ſapientiſſimū. et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

vt beniuolentiſſimū. Dantur ergo no/
bis dona altiſſima a prē altiſſimo dan/
tur nobis dona diſcretiſſima a patre ſa
pientiſſimo. dant᷑ nobis dona largiſſiā
a prē beniuolentiſſimo. ¶ Dico ꝙ dan
tur nobis dona altiſſiā et ꝓ magnifica
a principio potentiſſimo. Nam ſicut
ꝑuū decet dare ꝑua. ſic maximū decet
dare maxima. Unde ij. Pet. i. vocauit
nos ꝓpria gloria et virtute. ꝑ quā no/
bis maxima et ꝑcioſiſſima ꝓmiſſa do/
nauit. vt ꝑ hoc efficiamini conſortes di
uine nature. Cum enī oīs creatura de
nichilo fiat. ac ꝑ hoc ſit vanitas et q̄ tū
eſt de ſe in nichilū tendat. ꝙ cō oīs dīne
nature fiat. hoc nen eſt niſi ꝑ donū qđ
a principio potētiſſimo deſcendit. Nā
ꝙ carnalis fiat ſpūalis. ꝙ aīalis fiat ce
leſtis. ꝙ mortalis fiat inmortalis. et
paſſibilis inpaſſibilis. et ꝙ de filio ꝑdi
tionis ſeculariter viuente. fiat filius
ſūmi prīs. hoc eſſe nō poteſt ň ꝑ donū
ſublimiſſime ꝑtātis. A quo omne datū
optimū. et omne donū ꝑfectū deſcendit
¶ Scđo dant᷑ nobis dona diſcretiſſiā
a prē ſapientiſſimo Unde dicit᷑ Ephē.
iiij. Unicuiqꝫ noſtrū data eſt grā ſcđm
menſurā donacōnis xpi. Nā aſcendēs
iheſus in altum captiuā ducens capti/
uitatem dedit dona hoībus. vnicuiqꝫ
enī datur grā ſcđm diſpoſicōnem illius
ſapientiſſimi pricipij. ſicut ipſe nouit
expedire ordini vniuerſi. Unde dicitur
ꝑmo Cor. xij. Alij datur ꝑ ſpiritum
ſermo ſapiē. Alij ſermo ſciencie Alij fi/
des Alij grā ſanitatis Alij oꝑatio vir
tutū Alij ꝓphecia Alij diſc. ſpirituū ꝛc̄
¶ Tercio dantur nobis dona largiſſiā
a principio beniuolentiſſimo qđ bene

ſignatum eſt in aſſuero. Heſter. ij. de
quo dicitur. ꝙ iuſſit conuiuiū preparari ꝑ
magnificū cunctis pricibus ſuis ꝓ cō/
iunctione et nupcijs Heſter. et dedit re
quiem vniūſis ꝓuincijs. et largitus ē
dona iuxta magnificenciā pricipalem.
Attende in Aſſuero nrō. id ē in xpiſto
noſtrā beniuolenciā reſpectu humane
nature quā deſponſauit in incarnacōne
cui conuiuiū fecit in ſui corꝑis cōſecraci
one. quā et donis opulentauit. in ſpūs
ſancti miſſione. Unde dicit᷑ Ephē. ij.
Deus autē qui diues eſt ī miſericordia
ꝓpter nimiā caritatē qua dilexit nos
cū eſſemus mortui peccatis viuificauit
nos xpō. et cōreſuſcitauit. et conſedere
fecit in celeſtibus. in xpō iheſu. vt oñde
ret in ſeculis ſuꝑuenientibꝫ habundā/
tes diuicias gracie ſue in bonitate ſuꝑ
nos ī xpō iheſu. et ſubdit. Grā ſaluati
eſtis ꝑ fidem et hoc nō ex nobis. dei enī
donū eſt nō ex oꝑibus ne quis glorietᷣ.
Rogemꝰ ergo hoc principiū in eſſencia
vnū et in ꝑſonis trinū vt det nobis dō
alta. ꝑ ſuā omnipotenciā. dona diſcreta
ꝑ ſuam ſapienciā et dona larga ꝑ ſuam
beniuolenciā. cui ſemꝑ eſt honor et glā
in ſecula ſeculorum Amen.

¶ Item.

Arguet mundum de peccato Jo.
xvi. Sicut nullū bonū irremu/
neratū ſic nullū omīno malū tam ꝑuū
qđ remaneat inpunitū. qꝛ ſicut deus ē
principiū clementiſſimū. ſic et princi/
pium iuſtiſſimū. ergo ſicut miſericordia
nullū ſinit eſſe bonum ſine merito. ſic
iuſticia nullum relinquit malum ſine
ſupplicio. licet in hac vita non ſit ſemꝑ
nobis ſic manifeſtū. ſed aliqū videatur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

eſſe contrarium. Sed in hac queſtione Boecius motus ſic philoſophie ait. Hec eſt inquit mei maxima cauſa meroris. quod cū rerū omnium rector bonus exiſtat vel eſſe omnino mala poſſint. vel inpunita pretereant Nam inpante florenteque nequicia uirtus nō ſolum premijs caret. verū eciā ſcele/ ratorū pedibus ſubiecta calcatur. et in loco facinorum ſupplicia luit. quod fieri in regno ſcientis omnia et potentis omnia ſed bona tantummodo volentis dei nemo ſa tis poteſt vel admirari vel conqueri. cui philoſophia rndet. et eſſet vtique infiniti ſtupo ris omnibusque horribilibus mortis ſi vt tu eſtimas ita eſſet. vt in tanti prinſfa/ milias diſpoſitiſſima domo vilia vaſa colerentur. et preciosa ſordeſcerent. ſed non ita eſt. ſed deo auctore cognoſces ſemper quidā bonos eſſe potentes. malos vero inbecilles vt ſine pena nunquam vicia. nec ſine premio virtutes bonis ſemper felicia. malis vero infortunata contingere. Et ideo in verbo premiſſo. Primo oſtenditur diuina iuſticia. Secundo deſcribitur malorū nequicia. Deſcribitur autem diuina iuſticia vt puniens. Secundo deſcribitur ipſa mali/ cia vt penā accipiens. Primū notatur cū dicitur Arguet mūdum. Secundum notatur cum additur de peccato. ſupple quod cōmiſe runt de iuſticia. ſupple quā facere debu erunt et de iudicio. ſupple quod nō preſumu erunt. Dicit ergo Arguet mundum de peccatis et erit tale argumentum ſpūs ſancti. Tu cōmiſiſti culpā. et noluiſti agere penitenciā. ergo accipe iudicialē ſentenciā ſue penam. Sed Nondum. quod homo arguitur a ſeipſo Arguitur a proxi/ mo Arguitur a deo. Nam arguit hoīem propria cōſciencia Arguit eum ſuperioris industria. et arguit hoīem diuina iuſti cia. ¶ Dico quod homo prius arguitur a ſeipſo. habet enim homo naturale iudica/ torium quod ſemper remurmurat contra peccatorum. Unde ſcribitur Jeremie. ij. Arguet te malicia tua. id eſt cōſciencia pro malicia. et auerſio tua increpabit te Sequitur. Scito et vide quod amarū eſt te dereliquiſſe dominū deum tuum. et non eſſe timorem apud te. O quam durum teſtis erit cōſciencia contra peccatorem quando omnia mala hominū faciet eſſe nota. et ideo ſanū cōſilium valde eſſet quod homo ſe modo argueret. vt non argu entem dominū inueniret. Unde Job dicebat. Vias meas in conſpectu eius arguam et ipſe erit ſaluator meus. vere qui modo ſe argueret. dominū nō puni torem ſed pocius ſaluatorem inueniret ¶ Secundo Arguitur homo a proximo. Unuſquiſque enim ex caritate tenetur proximū arguere pro loco et tempore cū credit ſibi poſſe valere. ita tamen quod oc/ culta nunquam arguat publice. ſed ſemper occulte. Nam talis non eſſet correctour ſed proditor et ſcandalizator. Unde do/ minus dicit Mathei. Si peccauerit in te frater tuus. id eſt te ſolo ſciente. corripe eum inter te et ipſum ſolum. Quidam tamen ſunt qui tenentur non ſolum ex caritate ſed ex officio alios corrigere ſicut patres filios. magiſtri diſcipulos. rec/ tores terrarum ſuos ſubditos. prelati eccleſiarum ſuos populos. et patresfa/ milias ſuas vxores et famulos. Unde dicitur. i. Thimo. i. Oportet epiſcopū irreprehenſibilem eſſe ſine crimine vt poſſit exhortari in doctrina ſana et eos qui veritati contradicunt arguere.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Ex quo eſt manifeſtum. ꝙ ille qui ar-
guit alterum nou debet illud idem ha-
bere peccatum. quia poſſet ei dici Me-
dice cura teipſum. quia ſcd̄m ſapientē
Turpe eſt doctori cū culpa redarguit
ipſū. ſemꝑ tū redargutor attēdat ne in
arguendo modum excedat. qꝛ etſi zelū
habeat videat ne ſcienciā omittat. Nā
vt Seneca ait. Gn̄oſus eſt aīꝰ hoīs
facilius ducitᷣ ꝙ trahatᷣ. Unde et q̄dam
equi ſunt qui calcaribus pungi nolunt
et melius ꝑua virga ꝙ calcaribꝰ dedu
cūtur. ſi eciā aquā currētē quis ſubito
retinere voluerit obiectum aggerē vehe
mēcius collecta dirumpit Unde meliꝰ
retinetᷣ ſi paulatim et ſucceſſiuē curſus
eius obuiatᷣ Un̄. i. ad Thi. iiij. monet
Aplūs Thimo. vt arguat cum omni
obſecracōe et paciēa. Tercō arguitᷣ hō
a deo et hoc in pn̄ti et ī futuro. et pn̄s
arguicō eſt miſericordie. ſed futura erit
diſtricte iuſticie. Nō ergo ꝙ tripliᷣ
arguit in pn̄ti. ſ. verbo flagello. et exē
plo. verbo. ſ. ſcripturarū quibus nos
inſtruit. Flagello verberū et penarū
quibus nos affligit. ꝛ exemplo aliorū
quos ad noſtram vtilitatē ꝑcutit. ſepe
enim homo catulū verberat vt leoni ti
morē incuciat. Dico ergo ꝙ deꝰ nos ar
guit verbo ſapiencie. nam ad hoc ſacra
ſcp̄tura nobis a deo data eſt vt arguat
noſtram maliciā. Un̄ dicitᷣ. ij. Thim.
Omnis ſcriptura diuinitus inſpirata
vtilis eſt ad docendū et ad arguēdū ꝛc.
Q nidā ſūt ita ſtulti qui dū occulte ma
la cōmittunt ſe videre a dn̄o nō credūt.
vnde nō erubeſcunt. ſed audiant q̄d dr̄
Job xiij. Numq̄d placebit ei quē latere
nichil poteſt. et ſequitᷣ Ipſe nos ārguet
quomodo in abſcōdito faciē accipiet. q̄
cum deum videre non poſſit ab eo ſe vi
deri nō credit. et tū oculi domini mul-
to lucidiores ſunt ſole. intuētes om̄s
vias hoīm. ſicut dicitᷣ in Eccl. Quere
in legendis exēplum de btā Theodora
que vt in adulteriū conſentiret decepta
fuit a quadā vetula que fecit ei credere
deū ſolum illa peccata videre que fiunt
de die. Scd̄o nos arguit flagello diſci-
pline. ſicut infirmitatibus verberādo
et penis varijs exponēdo Pater enim
qui multū filiū diligit cum eum a ma
lis dulci verbo reuocare nō poſſet: vir
gam adiungit. Medicus eciam fidelis
q̄ non poteſt vulnus curare per dulcia
vngenta adhibet et cauteria. et vbi nō
valet vngentū apponit ignem et ferrū
Unde ille qui a patre tam pio arguitᷣ
de quo certum ſit ꝙ omnia bene facit.
turbari nō debet. ſed pacienter vulneā
eius ferre. Nam licet homo doleat dū
vritur. dum inciditᷣ. dum ſicatᷣ dum
amā vulneri apponuntur ꝛ cōtra medi
cum valde clamet. et ſe dimitti exoret.
educto tamē putredine ꝛ inciſa putri
da carne. plurimum gaudet et medico
gracias agit. ꝙ eum renitentem vel re
cuſantem incidere non obmiſit. ꝑpter
hoc bene dicitᷣ Prou. xij. Noli negligē
fili diſciplinam patris tui neq̨ fatige-
ris dum ab eo argueris. quē enim dili
git ꝛc̄. flagellat aūt omnē filium quem
recipit ꝛc̄. Qui enī peccatis inuoluitᷣ
nec modo a deo punitur ſignum repro
bacionis eſſe probatur. Unde ergo de-
ſperato nichil a medico denegatur. ſed
omnia cōceduntur. Illi autem de cuiꝰ
ſalute ſperātur omnia que appetit ſub-

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

trahuntur. ꝓpter hoc dicitur. ij. Regū
ſeptimo Si inique aliquid egerit argu
am eum in virga virorum. ſed miſeri/
cordiam meam non remouebo ab eo
Tercio nos dominus arguit exemplo
Nam ſepe malos ūberat vt bonos cor/
rigat. ſepe em̄ in cute ignis apponitur
cauterium imprimitur. vt putredo a
membris aliijs educatur. Unde dicitur
filio peccatori in Pſal. Arguam te. ſed
quomodo. ſtatuam inquid contra facie͂
tuam per malorum flagella vt te time
as. et a tuis malis recedas. ne forte pe
nam illorum incurras. Sepe em̄ dum
ſeruus verberatur filius in timore te/
netur. nec vxor audet adulterari. dum
pro fornicacōne ſimplici videt familiaꝫ
acriter verberari. ¶ Secundo arguet
dominus in futuro. Et hec arguicio eſt
valde timenda: maxime propter tria.
Nam in illo examine vltimo erit veri/
tas in inquiſicōne. nuditas in publica
cione. et ſecuritas in execucione. Nam
ſumme ſapiēcie erit mala diſcutere. Iu
ſticie erit ſentenciam inferre. ſed poten
cie erit execucōni mandare. ¶ Dico ꝙ
erit ibi veritas in inquiſicōne Nō enim
ſcd̄m allegata ibi iudicabit. nō fiet iu/
dicium ſcd̄m ea que exterius videntur
ſed ſcd̄m ea q̄ in cōſcienciijs occultā tur.
Modo videmus humana iudicia ſequi
allegata et ſcd̄m exteriora fert ſentēcia
q̄ vt pluries eſt falſa. Nam ſepe falſi ſūt
iudices. falſi ſunt teſtes. et falſa ſūt te/
ſtimonia conſcribentes. Non ſic in illo
iudicio erit. vbi iudex et teſtis ille erit.
qui omnia q̄ latent in cordibus cernit.
Unde dicitur Ysape. vndecimo. Non ſe
cundum viſionem oculorum iudicabit.
neqꝫ ſcd̄m auditum aurium arguet. ſed
iudicabit pauperes in iuſticia. Ob hanc
cauſam rogabat propheta. Domine ne
in furoꝛe͂ tuo arguas me neqꝫ in ira ⁊c̄
Gloſa. hic vre. hic ſeca. deſiderat vt hic
affligatur. ne in futuro iudicio͂ arguat
Secundo in illo iudicio erit nuditas in
omniū malorū reuelacione. tunc enim
omnia q̄ modo fiunt et videntur occul/
ta. erunt omnibus manifeſta. et diui/
na iudicia que modo videntur iniuſta.
apparebunt veriſſima. Et quāuis con
tra nos multa ſint teſtimonia. nō tame͂
erit opus induce͂ illa vbi omnia erunt
aperta. qd̄ enim ſic manifeſtum eſt. qd̄
nulla tergiuerſacōne latere poteſt pro
bacōe nō indiget. nec euidencia patrati
ſceleris rumoꝛe indiget accuſacionis. ⁊
hoc dicitur in Eccleſiaſte. duodecimo.
Si multis annis vixerit homo memi/
niſſe debet tenebroſi temporis. et die/
rum malorum qui cum venerint vani/
tatis arguentur preterita. O ꝙ̄ vana.
ꝙ̄ ſtulta. ꝙ̄ inutilia apparebunt. q̄ mō
amamus. quibus deſeruimus. in qui/
bus noſtros labores expendimus. Et
propter hoc dicebat Abacuc. ſecundo.
Super cuſtodiam meam ſtabo vt vide
am quid dicatur michi. et quid reſpon/
deam ad arguentem me. Tunc enim
loquatiſſimi quiqꝫ muti efficientur.
omnes ſuperbi deprimentur. omnes
auari nudi dimittentur. et luxurioſi
omēs igni tradentur. inuidi videbunt
et dolebunt. vt vnuſquiſqꝫ in eo crucie
tur in quocumqꝫ fuerit delectatus.
¶ Tercio erit ibi ſecuritas in exeque͂
do ſiue in execucione. Nam pater be/
nignus qui modo videtur. tam pius.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et mitis. tunc totus videbit͛ ira plenꝰ
Unde cōſtant͛ ⁊ ſeuere arguet nos nul
lum timēs. nulli quātumcūqꝫ magno
reuerenciā faciens. nullius pſonā ac/
cipiēs. ſed ꝑ q̄litate culpe omnes equa
lance metiēs. Quis tunc rn̄debit et q̄s
audebit reſiſtere illi potencie infinite?
quid allegabūt tunc iudices. aduocati
quas leges ſūt in mediū ꝓducturi. q̄s
īducias petituri. ad quē ſupiorem ap
pellaturi? Quibus tūc ſophiſmatibus
vtent͛ phi. q̄bus donis redimēt ſe aua
ri? O cecitas ſūma nō attendimus iſta
dū ſumꝰ in vita. dum nobis p̄t valere
ſciencia ſi fuerit gracie ſale condita. ſic
em̄ dr̄ Job. xxij. Numq̄d timens argu
et te. ā veniet tecū in iudiciū Rogemꝰ
ergo xpꝛiſtum ⁊c̄.

Dn̄ica q̄nta

PEtite ⁊ accipietis Jo. xvi. Mirā
et predicanda liberalitas domini nr̄i
qui non expectat vt ad eum accedamꝰ
nō vult vt diu poſtmodū ꝓ accipiēdis
muneribus rogemus. ſed bonos ipſe
clamat et inuitat ſollicite vt petamus
Uē ei dare deſidcāt qui vt poſtulet͛ hoꝛ
tat͛ et ad petēdū inuitat. nec mirum.
qꝛ dr̄. iiij. Regū. i. ꝙ helias dixit eliſe
o Poſtula qd͛ vis vt faciā tibi. ſi ēgo ad
donandū tanta potuit eſſe liberalitas
in ſeruo quāta in domino? et ſi tanta ī
diſcipulo quāta in magiſtro. ⁊ ſi tanta
in filio quāta in patre ſummo?
Jn verbo ergo p̄miſſo duo notantur.
Unum ex pte inuitantis.
Alterū vero ex pte recipientis.
Nam ex parte dn̄i inuitantis notatur
ſumma liberalitas. ſed ex parte ſerui
ſuſcipiētis apparet certa de accipiēdo

Notatur igitur pꝛimo liberalitas in
domino inuitante cum dicitur Petite.
Scd̄o notatur ſecuritas in ſeruo ſuſci/
piente cum addit͛. et accipietis Uerū
ad hoc ꝙ noſtra peticio exaudiciōe ſit
digna. q̄tuoꝛ circa hanc ſūt attendenda
Unū ex pte ipſius poſtulantis. ſcd̄m
ex parte facte peticōnis Terciū ex pte
petibilis Quartū vēo ex pte donantis
Nam in petente requirit͛ ſanctitas. in
peticōne ad petēdum cōgruitas. in pe
tita re ꝓfectus et vtilitas. ſed in donā
te ad dandum poſſibilitas. Dico ꝙ
ad hoc ꝙ noſtra peticio ſit exaudicōne
digna. Primo requirit͛ in petēte ſancti
tas. non eſt em̄ credendum ꝙ dominꝰ
aduerſarijs ſuis ſemper donet ea q̄ pe
tunt. eciā ſi aliquādo bona petant. ſed
filijs ſuis pro quibus ſe tradidit nūq̄
negat vtilia Unde ſcribit͛. ij. Joh. iij.
kariſſimi ſi coꝛ noſtrum non reprehen/
dit nos fiduciam habemus vt quicq̄d
pecierimus accipiemus quoniā mādā
ta eius cuſtodimus. Scd̄o req̄ritur in
peticione congruitas vt oē qd͛ a deo pe
timus ſit iuſtum. ſit racōni cōſonū. ſit
congruū et honeſtū Unde ſapiens Ca.
ait. Poſce qd͛ eſt iuſtum vel qd͛ videat͛
honeſtum. Nam ſtultum eſt petere qd͛
poſſit iure negaē Unde dicit͛ p̄ma Jo.
Scimus quia quecunqꝫ pecierimus ſe
cundum voluntatem illius fiet nobis.
Nota ergo ꝙ petere debemꝰ ꝓ peccatis
indulgenciam. Un̄. ij. Parali. vltimo
dixit Manaſſes. Peto domine rogans
dimitte m̄. Jtem in tribulacōnibꝰ pa/
ciēciam Job. vi. Quis michi det vt ve
niat peticio mea ⁊ q̄d expecto tribuat m̄
deꝰ? Jtē in dīnis mādatis obſeruāciā.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

pſ. Unam peti a dño hanc re. vt in ha
bitē ₓc. Itē in temptacōnibꝫ victoriā
Judith q̄nto. Congregatis omnibus
tota die orauerunt petētes a dño auxi/
lium. Item in bonis pſeuerantiam.
Tobie. iiij. Omni tempore benedic deū
et pe. ab eo vt vi. t. diri. Unde pro hijs
omnibꝫ dicit dñs anime Heſter tercio.
Que eſt peticio tua heſter. pro qua re
poſtulas. pſ. Delectare in dño et da. t.
pe. cor. t. Sed multi hodie nō exaudiū/
tur q2 non petunt ſibi vtilia ſed ſaluti
cōtraria. Unde dicitur Jacobi primo.
Petitis et nō accipitis eo ꝙ male peta/
tis. Nam petunt laſciui delectationes
carnales. pſ. Temptauerunt deum in
cor. ſ. vt pe. eſ. a ſuis. Item petunt cu/
pidi diuicias temporales Unde dominꝰ
Johānis. xviij. cōtra cupidos dicebat
Si quid pecieritis patrē in noīe meo.
id ē vobis vtile ad ſalutem dabit vobis
ſed diuicie male amate nō adiuuant ſed
impediunt ſalutem. Unde nō ſunt in/
moderate diuicie inordinate a deo petēde:
debet tamen quiſqꝫ petere neceſſaria
vite. non ſupfluitatem Geneſis. xli.
ꝙ preualuerat fames in terra et clama/
uit populus alimenta petens. Item
petunt ſupbi honores. vnde talibꝫ oī/
bus dicitur Mathei. Neſcitis quid pe/
tatis. ¶ Terciū qđ requirit̄ ad peti/
cōnem eſt rei petite vtilitas. nichil eīm
a deo peti debet. niſi qđ vtile eſt et qđ
hominē ad bonū ꝓmouet. et certum eſt
ꝙ qui ſic petit et inſtanter petit. acci/
pit omne qđ petit. et ad hoc petendum
inuitat dominꝰ. luce. xi. Petite inquit
et accipietis. q̄rite. et inuenietis. pſ.
et api vobis. tociens replicat. vt cum
inportunitate petendum eſſe oſtendat.
Quedā autē aliq̄n nō dant̄. q2 ſuo tpe
nō petuntur. vnde Augꝰ. Quedā autē
non negant̄. ſed vt congruo dentur tpe
differunt̄. ſemꝑ ergo exaudit̄ homo ſi
ad ſalutem petat. ſi cū inſtancia petat.
ſi ꝓ ſe petat. ſi tpe ſuo petat. niſi culpa
interueniens impediat. ¶ Quartum
qđ requirit̄ eſt in donante poſſibilitas.
nam ſtultū eſt a deo petere qđ nō poſſit
dare. Nonne ſtulticiā ſaperet qui vuas
a ficu requireret. nōne eciā amens eſſet
qui inter ſpinas ficus requireret. vnde
Dñs. Nunq̄d colligunt de ſpinis vuas
aut de tribulis ficus. ficus ergo ſūt in
ficu petende. et vue in vite ſunt requi/
rende. non ſunt ergo bona nrā ab aliq̄
creatura petenda. cū oīs creatura de
natura ſui ſit defectiua ſed ſolū a ſūma
eſſencia expetende. A quo eīm ſic cōue/
nienter petitur. ſicut ab illo qui libera
liſſimus in ꝓmittendo. largiſſimus in
exhibendo. et potētiſſimus in efficiēdo
Unde dr̄. i. Jo. vltimo. Hec eſt fiducia
quā habemꝰ ad deū q2 qđcumqꝫ petie/
rimꝰ ſcđm voluntatē eius fiet nobis.
ſic igit̄ pꝫ diuina liberalitas. Sequit̄
et accipietis. In quo notat̄ nrā de acci
piendo ſecuritas. ſi eīm deus eſt qui ſe
daturū ꝓmittit. cū ipſe ſit qui mentiri
nō poſſit. ſecurus eſt de accipiendo ille
cui ꝓmittit ¶ Sunt autē q̄tuor gn̄a
hoīm qui accipiunt omne qđ petunt.
Primi ſunt innocentes. Scđi petentes
Tercij pacientes. et quarti ſunt contē
plantes. Primi accipiunt q2 ſunt dei fi
lij ſpūales. Scđi q2 dño ſunt ſeruiētes
Tercij q2 penarū ſunt ꝑticipes et con/
ſortes Quarti vero q2 deo ſūt aſſiſtētes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Dico ꝙ p̃mi qui accipiũt poſtulata ſũt
filij innocentes filij ſpũales pr̃is et̃ni
imitatores. tales enĩ adeo ſunt ꝑfecti.
ꝙ nullo modo facerẽt alij qđ ſibi nollẽt
fieri. Unde tales innocẽtes ſunt corde
et innocẽtes opere. de q̇bus omnibus
dicit̃ in pſ. Quis inq̇t aſcendet in mõ
tẽ dñi ⁊c̃. Sequitur. Hic accipiet bene
dictionem a dño ⁊c̃. hoc aũt tũc adim/
plebit̃ quãdo audituri ſunt illđ Mat.
Venite benedicti patris mei ⁊c̃. Sc̃di
ſunt penitẽtes. qui etſi peccauerĩt ſa
tiſfacere ſunt pati ad arbitriũ ſacerdo
tis Unde tales ſe peccaſſe dolent et cõ/
terunt̃. et de omnibus cõfitẽtur et pro
viribus ſe punire nitunt̃ Unde talibꝫ
dictũ fuit illud Actuũ. ij. Penitẽciã a
gite accipietis donũ ſpũs ſancti. donũ
ſpũs ſancti accipit̃. cuius ope peccata
dimittunt̃. gracie cõdonant̃ bona mul
tiplicant̃ et multiplicata cõſeruantur.
Vñ Augꝰ dr̃. ꝙ ſpũs ſcũs eſt donũ in
quo oĩa dona donant̃. Tercij qui acci
piunt poſtulata ſunt ꝓ dño pacientes
nam dignũ ẽ. rõi conſonũ eſt iuſtũ eciã
eſt. vt qui ꝓpter deũ portãt tormẽta ſu
a accipiant poſtulata. Nã et ipſe dñs
legem hanc dedit Mat. iiij. Qui nõ ac
cipit crucem et ſequit̃ me nõ eſt me dig
nus. ergo qui crucẽ accipit eſt dignus
xp̃o. ſit et ſocius paſſionis. ſed q̇ ſocij
ſunt contumelie. ſicut Ambro. dr̃. dñt
et ꝑticipes eſſe glorie Unde et Apoſt.
Si fuerimus ſocij paſſionũ erimus et
conſolacõnum. Sed ſocij conſolacõnum
eſſe nõ poſſent : niſi petita acciperent
tales ergo accipiunt omne qđ petunt
ꝓpᷣ qđ dr̃ Ja. i. Btũs vir qui ſuffert
temp. qꝛ cũ ꝓ. fu. ac. co. vite. Quarti
ſũt viri cõtemplantes q̃ totalit̃ deo ad/
herẽt. nichil extra ipſũ querẽtes. tales
enĩ quicq̇d petũt accipiunt. Vñ dr̃ in
figura huius heſter. ꝙ ingrediẽtes ad
regẽ puelle id ẽ aĩe cõtemplatiue q̇cq̇d
poſtulabant ad ornatũ ꝑtinens accipi
ebant. et ſic ad regis cubiculum tranſ/
ebant. Tunc enĩ ad regis cubiculũ trã
ſit̃ dum q̃s ad cõtemplanda celeſtia ele
uat̃ vbi anima depaſcit̃ et miris delectã
cõibus iocundat̃. dum aliquo inſolito
modo ſentire ſibi cõceditur. ꝙ ſuauis ẽ
dominus. Rogemus.

Item de eodem

RElinquo mũdũ et vado ad pr̃ẽ
Jo. xvi. Si q̃s dñica ṽba et exẽpla pẽ
ſet et facta. nihil inueniet vnde debeat
mũdus amari. ſed apparebit in oĩbus
ꝙ debeat vilipendi. quõ enĩ eſt aman/
dus. qꝛ ſic fuit in oĩbus xp̃o cõtrarius
ſic enĩ mundus xp̃o cõtrarius eẽ ꝓbat̃
vt oĩs mundi amicus neceſſaĩo xp̃o ſit
inimicꝰ Unde Ja. qui voluerit amicus
eſſe huius ſeculi inimicus dei cõſtituit̃
et Jo. qui diligit mũdũ nõ eſt caritas
pr̃is in eo ſed qui caritatẽ nõ habet dei
inimicus eſt. ẽgo oĩs mũdi amicus dei
eſt inimicus In verbo ergo p̃miſſo
dñs ipſo facto duo oñdit.
Primo quid debeamus odire
Sc̃do quid debeamus appetere
Docet ergo fugiendũ eſſe malũ et deſi/
derandũ eſſe bonũ. ſed malum fugien/
dũ oſtendit eſſe mundũ. bonũ vero ap
petendũ eſſe innuit ſummum bonũ. ẽgo
ſi volumus cũ xp̃o poſſidẽ celũ neceſſe
habemus relinquẽ mũdũ vanũ. nullũ
eſt mediũ ã mundũ hrẽ cõſtat aut xp̃m
Nemo enĩ ſil̃ deo p̃t ſeruire ⁊ mãmone

qꝛ cõtraria ſimul eidem nõ poſſunt in/
eſſe. qd̄ de contrarijs ĩmediatis conſtat
maxime verum eſſe. ¶ Exemplo ergo
dñi qui p̄mo mundũ derreliquit. poſtea
ad patrẽ aſcendit. nos oportet ſi volu
deo ſeruire. p̄mo mundũ deſerẽ. mũdũ
fugere mundum penitus non amare.
Mundus enim ſepe fallit ſe intuentes
ita vt credant ad patrẽ ſurſũ aſcendere
quorũ pocius eſt retrocedẽ. Et quidam
dum peiores ſe et magis mundanos
attendunt. videtꝛ eis ꝙ mũdani nõ ſũt
ſed quodãmõ pocius retrocedunt. Sicut
patet de duabꝰ nauibus ꝑ aquã currẽ/
tibꝰ quarũ dũ vna currit forciꝰ. altera
retrocedere videtꝛ. Scd̄m eciã quoſdam
aſtrologos retrogradacõ in planetis eẽ
videtꝛ. cũ tñ non retrogradentꝛ ſcd̄m ve
ritatẽ. qꝛ dum planeta vnus vel qꝛ eiꝰ
eſt breuior circulus vel qꝛ ē velocior eiꝰ
motus. alterum precedit et ipſũ poſt ſe
derelinquit. ille q̄ derelictus ē ꝙuis ſꝑ
currens ſequatꝛ. retrocedẽ tñ illius cõ/
paracione videtꝛ Sic et multi videntꝛ re/
trocesſiſſe ĩ mũdo. dũ peioꝛes ſe attẽdũt
ſed in veritate ſemꝑ in mũdo currunt.
¶ Nõ ergo ꝙ ꝓpter quatuor eſt maxi/
me mũdus deſerendus. Primo qꝛ eſt di
uino interdicto ſuppoſitus. Scd̄o quia
principi tenebrarum ſubditus. Tercõ
quia iniquis eſt legibus conſtitutus.
Quarto vero quia nullis bonis fructi
bus eſt veſtitus. Dico ꝙ p̄mo mundus
eſt derelinquẽdus quia a deo eſt excõica
tus. vnde a diuinis ſacramentis peni/
tus eſt excluſus. vnde dicitꝛ Johã. xx
Ego rogabo patrẽ et aliũ pa. da. vobiſ
.i. ad aliũ affc̄m dabit vo. ſpm̄ veritatis
quẽ mundus nõ poteſt accipe. qꝛ ñ vi.
r. nec ſcit eum nec videt ꝙ grauitꝛ mun
dus ſit excõicatus. qꝛ xp̄c iheſus qui ꝓ
crucifixoribus rogauit ꝓ mundo orare
noluit ſicut ipſe dicit. Jo. xvij. Ego ꝓ
eis rogo. nõ ꝓ mundo. ſciebat enim ꝙ
nõ erat orandũ ꝓ excõicato. iuxta illd̄
Si ꝓ dilectis anathema quis efficiatꝛ.
Os orare vale cõmunio menſa negatur
et ꝙuis ꝓ excõmunicatis publica pro/
hibeatꝛ orõ non tñ occulta orõ vel inter/
na dilectio. Jmo tenetꝛ homo excõmuni
catũ ex caritate diligere et ei bonũ op/
tare. Sed mũdus adeo grauiter eſt ex
cõmunicatus. vt nõ ſit eciã corde aman
dus ſed odiendus et fugiendꝰ qꝛ totus
eſt malignꝰ. i. Jo. v. Totus mũdus ĩ
maligno poſitus ē Jtẽ qꝛ totus ingra/
tus Jo. xv. Si mũdus vos odit. ſcito
te qꝛ me p̄. vo. o. habuit. q̄ maior ingra
titudo vel nequicia vnꝙ eſſe potuit. ꝙ
illũ odiẽ. cõtra illũ ſurgẽ. illũ cognoſcẽ
nolle. illũ occidẽ q̄ venerat illũ ſaluareꝛ.
¶ Scd̄o mũdus eſt fugiẽdus qꝛ malo
dñio eſt ſubiectꝰ. nã poſtꝙ mũdꝰ a deo
deſeritꝛ nichil reſtat ñ vt a malo p̄ncipe
occupetꝛ. Oẽ eñ qd̄ a deo ſubſtrahitꝛ dia
bolo derelinq̄tꝛ. vñ dr̄. Job. ix. Terra
data eſt in manꝰ ĩpij. id ē caro ĩ manꝰ
diaboli. de quo Jo. xiiij. venit p̄nceps
mundi huiꝰ et in me nõ habet quicꝙ.
et dicitꝛ p̄nceps nõ creacõne nec iuſti ti
tuli tradicõe. ſed ĩiuſta vſurpacõe et vo
lũtaria malorũ ſubiectõe. O ꝙ miſerũ
ꝙ fedum. ꝙ impiũ illi eſſe ſubiectum q̄
q̄rit filios ſubditos trahere ad ĩfernum
Cotidie nos infeſtat. ſꝑ ĩpugnat. vt ſe
cũ ad inferna deducat. vnde Ephe. vi.
Nõ eſt nobis colluctacõ adũſus carnem
et ſanguinẽ ſupple tantũ. ſed aduerſus

principes et ptãtes z mũdi rectores tenebrarũ harum. Si ergo qualis rector ciuitatis tales et inhabitãtes in ea. q̃les ſunt oẽs mũdani. q̃bus preeſt tam peſſimus princeps. Tercõ mundus ẽ cõtemnendus. qꝛ malis legibus inſtitutus. q̃s eñ tam prauus tã facinoroſus q̃ habitare vellet vbi nulla iuſticia ſeruaret᷑. nullus bonus vſus haberet᷑. ſed paſſim oẽs caperent᷑. expoliarent᷑ et mortibus traderẽt᷑ Audi q̃d dr̃ Oſee iiij. Nõ eſt miã nõ eſt veritas non ẽ ſciencia dei in terra. ſed maledictũ mẽdaciũ adulteriũ furtum homicidiũ inũdauerunt et ſanguis ſanguinem tetigit. Totus ergo mũdꝰ in maligno poſitꝰ ſicut Jo. in ca. docet Quid eſt ergo meliꝰ vel cũ malis pire in zodomis. vel cum loth exire de zodomis Vñ dr̃ ij. Cor. v Alioquĩ debueratis de mũdo exiſſe O quãta dementia q̃nta iniuſticia r̃gnat in humana noſtra natuã Nõne videtis aues. nõne feras ſiluestres necnõ ĩ mari piſces loca ſibi fugere nociua z querẽ ſibi et filijs loca tuta Vñ dr̃ in Apo. Exite de babilone populus meus ne pticipes ſitis delictorũ eius. Quis eſſe poteſt in aqua et non intingi. q̃s in igne et nõ exuri. quis in luto et ñ fedari᷑. Si omne ergo in mundo q̃ eſt cõcupiĩa carnis. aut cõcupiſcencia oculorũ. aut ſuperbia vite. q̃s poterit eſſe ibi z iſtis tis vicijs nõ fedari᷑. ¶ Quarto fugiendus eſt mũdus. quia ñllis bonis fructibus ẽ ornatus Eſt eñ mũdus terra in ſalſuginẽ verſa a malicia inhabitanciũ in ea. Vñ dr̃ Je. iiij. Aſpexi terrã et ecce vacua erat et nichili vacua inq̃ nõ malis ſed fructibus bonis. q̃d tãtũ

nitimini homiẽs miſeri mũdaĩs cibis onerari. quõ curretis aut currentes puenietis ad brauiũ ſit in alto locatũ ſit a ſenſibus elongatũ. ñ deponatis cum omnibus ſuis oneribus mũdũ᷑. vñ ſcribit ad Titũ Aplũs. Nichil intulimus in huuc mundũ. haut dubium. qꝛ nec auferre quid poſſumus. ergo ſi nichil in ĩgreſſu portauiꝰ eciã nichil ĩ egreſſu deferemꝰ nec in pgreſſu aliq̃d habẽ debeꝰ. ſi diſcrepare ab extremis medium nolumus. Non eſt eñ verum medium nec natuẽ cõſonat. ſed a racõne eſt alienũ niſi ſapiat naturam extremorũ ſic igit᷑ patet ꝙ nichil ſit nobis ſic odiẽdũ. nichil a quo tã r̃cedẽdũ et nihil adodũ ſummo ſtudio fugiendũ q̃ omne mundanum cõmercium. Sequit᷑. Vado ad patrem In quo nobis eſt a xp̃o oñſu. quid a nobis ſit inquirendũ q̃d amandum. q̃d totis p̃cordijs appetendũ. q̃d ſũmum bonũ. ¶ Sũt autẽ q̃tuor que nos mouẽ dñt vt celeſtẽ dñm inq̃ramꝰ Primũ ẽ quia eſt clementiſſimꝰ in ſuſcipiendo filios reuertẽtes
Scd̃o eſt benigniſſimus in conſolando filios diligentes.
Tercõ eſt diligentiſſimus in exaudiẽdo filios ſupplicantes.
Quarto eſt liberaliſſimus in pmouendo filios ſui amoꝛ lãguẽtes ſiue diligẽtes. Dico ꝙ pmũ q̃d nos debet mouẽ vt celeſtẽ dñm inq̃ramꝰ ẽ. qꝛ deus pr̃ eſt clementiſſimꝰ in ſuſcipiendo filios reũtẽtes. q̃s eñ pr̃ terrenꝰ quis dñs ſit pius vt deus. nõ eñ reũtentes expectat vt veniant et genu flectant ei. z veniam petant. ſed ipſos ſepe viſitat. et ad redeundum inuitat Unde ipſe dicit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Jeremie .iij. Si dimiſerit vir vxorem
ſuam et illa recedēs ab eo duxerit virū
alterū : nunq̄d reuertet ad eum vltra ?
q̄ſi diceret. nō et ſequit Tu autē forni/
cata es cū amatoribꝫ multis. tn̄ reuer/
tere ad me et ſaltem ammodo voca me
pater meꝰ dux virginitatis mee tu es
et ꝓpterea dicit luce xv. ꝙ dum filius
ꝓdigus ad patrem rediret. dum pater
eum adhuc longe eſſe vidit. obuiam illi
iuit. in amplexus eius et oſcula eius
ruit. ip̄m mox veſtiri ſtola p̄ma p̄cepit
anulum in manibus eius dedit. ipſum
calciari mandauit. cōuiuiū illi ꝑmaxi
mū prepauit et omnes cū eo letari p̄ce
pit. p ſtolam primā accipe innocenciā.
p anulum quo deſpōſat anima accipe
fidem formatā. per calciamenta autem
intellige bona opera. per cōuiuiū vero
interna gaudia. quibus paſcitur ſpiri/
tualis ſubſtancia. O ſtupenda et inau
dita miſericordia Quis vnq̄ deſperet ?
quis amplius quantūcunq̄ peccator
de venia dubitet ? quis tam piū patrē
toto corde nō amet ? Unde Auguſtinus
Nemo de dei pietate diffidat qꝛ maior
eſt eius miſericordia q̄ nrā miſeria. ſic
eī feſtinat abſoluere reum a tormento
cōſciencie ſue. quaſi plus cruciet eum
compaſſio miſeri q̄ ip̄m miſerū paſſio
ſui. ¶ Scd̄o eſt benigniſſimꝰ in cōſo/
lando filios penitentes. ipſe enim ſicut
benigne ſuſcipit. ſic ſuſceptos benigne
fouet et nutrit. eſt enī vt Apoſtolꝰ ait
Pater miſericordiarum et deus tocius
cōſolationis qui cōſolatur nos in omni
tribulacōne nrā. Unde et ꝓpheta dice/
bat. ſcd̄m multitudinē dolorum meorū
in corde meo conſo. tu. le. a. me. ꝓpter
hoc ipſe dominus ait Yſa. xlix. Nunq̄d
poteſt mulier obliuiſci infantē ſuum vt
nō miſereatur filio vteri ſui. q̄ſi diceret
nō poteſt et cōcludit et ſi illa oblita fue
rit ego tamen non obliuiſcar tui Quis
amor materno amori eſt ſimilis et tn̄
videtis ꝙ diuinus maternum amorem
excedit. ergo ſi non timet homo ad ma/
trem accedere quā offendit. eo ꝙ ex na/
tura filiū diligit. multo minus timere
debetis redire ad clemenciā ſummi pa
tris. de quo certū eſt ꝙ magis q̄ mater
in infinitum nos diligit. ¶ Tercīo eſt
diligentiſſimꝰ in exaudiēdo filios ſup
plicantes. vnde ſicut patet in ſuperiori
ſermone non ſolum qd̄ petit dat ſed ad
petēdum inuitat. vt petere homo nō ti
meat. Un̄ dr̄ Jo. xvi. Si qd̄ pecieritis
patrē in noīe meo da. vo. nō alijs qꝛ vt
Augꝰ exponit Semꝑ deus hoīez ꝓ ſe
exaudit. ſi qd̄ petit ſalutiferum ſibi ſit
ſed nō exauditur homo ſemꝑ pro alijs.
Solet etiā dici qd̄ exaudit homo ſemꝑ
ad meritū ſed non ſemꝑ ad votum nec
debet mirari ſi deus nō exaudit hoīez
nociua ſibi petentē qꝛ nec pr̄ carnalis
filiū exaudit ſi qd̄ ſibi nociuū eſt petit.
ymmo ſepe ex hoc eum verberibꝰ ſubi/
cit. Unde arguit Dn̄s Mathei ſeptimo
a minori cum ait Si vos cū ſitis mali
noſtis bona data dare filijs veſtris ⁊c.
¶ Quarto eſt deus liberaliſſimꝰ in ꝓ
mouendo filios diligentes et aīo ſui
amore languentes. iuxta illd̄. Deduc.
eos donec in finem ꝑfectum adducat.
Unde dr̄ p̄ma Jo. iiij. Videte qualem
caritatem dedit nobis deꝰ pater vt filij
dei nominemur et ſumus. Si ergo ka/
riſſimi huius patris ſummi volumus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

eſſe filij fugiamus pericula mundi. nam Seneca dicit. Quociens inter hoīes cō uerſatus fui. minus eſſe hoīem me īue ni. dum ad me redij Vñ et hoīes ſi fiāt magis diuites. minus fiunt homines. Relinquamus ergo cū dño mūdum. et mente aſcendamus ad patrem tam piū Qd ipſe nobis cōcedat p vnigenitū ſu/ um dñm nrm ihm xpm.

De Aſcenſione dñi.

F Uge dilecte mi. Cā. vlt. Niā di lcō. ſupmiābilis affcō. et dulcis allocucio ſponſe ad ſponſum. ancille ad dñm ſuū. mris ad filium. Nam poſtq dulcis et amabilis ſponſa multa de ſuo amabili ſponſo in canticis. dulciter ceci nit. hoc ūbū ī fine libri ſpōſo aſcēdenti ſubintulit. fuge dilecte mi. id ē a nobis eleuare in celum aſcende. et ſic te deum eſſe oſtende. In verbo ergo pmiſſo breuiter duo facit. Primo enim ſu/ um oſtendit amoris affectum. Secūdo ſuperamabilis ſponſi notat aſcenſum. Notat igit pmo amoris immenſitas ī ſponſa canente. Scdo notat aſcenſiōis ſublimitas in ſponſo dño aſcendente. Tangit ergo dilcōis affectus ex parte ſponſe langueſcentis. cū dicit Dilcē mi Scdo tangit ipſe glorioſus aſcēſus ex pte ſponſi in aera ſe leuantis. cū adiū/ git. fuge qd eſt dicere. in celum aſcende. Dicit ergo. Dilecte mi. O q̄ dulcis paſſio. q̄ ſuauis affectio eſt amor ille. quo ſponſa in canticis aſſerit ſe languē Quid eſt eīm anima que nō amat. hoc ē ſine amore anima. qd corpus eſt abſq vita. Nam et amor anime eſt vita ſine qua mortua eſt Ha. Scio aīma mea q amor eſt vita tua. Nam quicqd diligis ipſa vi dilectionis in eius ſimilitudinē transformaris. Amor eſt vt Boe. dicit quo vniuntur celeſtia. ligātur quatuor elementa. cōfederant in corporibus ele mentatis cōtraria. et cōiungūtur ſum mis infima. Unde ſi amorem a rebus abſtuleris. nichil in rerum natu āpma nebit. Cum ex cōtrarijs amore ligatis ſit cōpoſitus mūdus omnis. ſi ergo tā/ to amore cōfederant omnia. quanto pu tas amore celeſti ſponſo iungit anima. ſiue eccleſia eius ſponſa. Dicat ergo. di lecte mi. Nō ergo q ad tanti ſponſi amorem quicquid ſentimus. necnon et omne qd intellectu cognoſcimg nos in/ ducunt. quatuor tamen ſunt motiua q̄ ad pñs poſſunt notari. Unū eſt ipſius altiſſima dignitas. alterū eſt cū ſponſo familiaris ſocietas. Tercium eſt collo/ cucōīs eius ſuauitas. Quartū vero eſt oīm bonorū fertilitas. Quis eſt eī quā tumcūq malus qui non diligit illum. quē audit in dignitate eſſe ſummū quē eſſe cognoſcit amicū. cuius eſt ſuaue et familiare colloquiū. et qui eſt omī opu lencia boni fecundus. Dico q primum motiuū eſt ſūma dignitas q̄ per ſe dili/ genda eſt. ſed dignitatem huius ſponſi tam alti. tam immēſi. tanti regis vni/ geniti filij quis enarret? deficiunt eīm lingue a narracōne eius propter mag/ nitudinem eſſe ipſius. ſicut dicitur in libro de cauſa prima. et ppter hanc tā/ tam excellenciam non diffiniendo. ſed querendo ait ſponſa Canticorū primo Indica michi quē diligit aīa mea. vbi paſcas. vbi cubes in meridie? ſed q̄s ad iſta reſpondeat? Nam paſcit in bonis

ſummis et in meridie requieſcit qꝛ in
melioribꝫ bonis pr̄is · vnde dr̄ Math·
vlcio Et dn̄s quidē ih̄c poſtꝙ locutus ē
eis aſſūptus eſt ī celū et ſe· ad dex· pa·
Quid ē em̄ in dextris ſedē niſi bonorū
plenitudīe poſſidē et hoc p̄ excellenciā
dictū eſt · vn̄ ꝓbans Aplūs excellenciā
xp̄i p̄ cōpacōez ad āgelos dicit Hebr̄ · i
Cum ſit ſplendor glē et figura ſubſtan
tie pr̄is portanſqꝫ oīa verbo v̄tutis ſue
purgacōnem peccatorū faciens ſedet ad
dextrā maieſtatis in excelſis tanto me/
lior angelis effcūs ꝛc· ¶ Scdm motiuū
ad dilectionē eſt familiaris ſocietas · na
turale eſt vt hō ſuos familiares amet ·
vnde quanto q̄s alteri eſt familiarior ei
videtur eſſe intimior nec vnꝙ fallit vbi
falſitas et duplicitas eſſe neq̄t Sed q̄s
dicē v̄bis poſſit ꝙ familiaris aīe deꝰ ſit
Vn̄ ſponſa dicit in Can· i. Faſciculus
mirre dilcūs meus m̄ int̄ vbera mea cō
mora· In mirre faſciculo notat' odoris
magnitudo quā cōcipit ſponſa ex ſpōſo
ſed int̄ vbera cōmorat' qꝛ cordi in medio
vberū ſituato totus illabit' · cuiꝰ aſp cū
miris delectacōnibꝫ ſponſa tenet' · O ꝙ
iocundū ꝙ odoriferū in corde tenē xp̄m
cuius odore reuiuiſcunt mortui et oēs
ſanant' infirmi Si ſic corpꝰ reficit odor
roſarū. liliorū violarū. quāta eſt refeccō
aīe dum odorat oīm ſummū bonū Si
tm̄ delectat' hō eſſe cū amico ſuo quē dili
git amore p̄fecto · quantū dilcōnis eſſe
putas aīe dum paſcat' ſummo bono qd̄
ſibi ſentit pn̄s in aīo Vn̄ dicit ei ſponſa
Can· i· Ecce tu pulcher es dilecte mi et
decorus lectulus nr̄ floridus ſi floridus
ergo et odoriferus· vn̄ et dicit Can· ij·
Dilectus meus m̄ et ego illi qui paſcit'

inter lilia· paſci inter lilia eſt ſemꝑ eſſe
inter redolencia corda · ¶ Terciū mo/
tiuū ad dilectionē eſt allocucōnis ſuaui
tas multum delectat' amicus et mira q̄
dam et indicibili ſuauitate tenet' · dum
cū dilecto loquit' et dum eiꝰ v̄bis aīmꝰ
in interitoibus paſcitur · Nunquid nō
delectat cantantē audire auribus philo
menam· nunq̄d non placet dulcis hoīm
melodia et ſi ſic delectat aliquem canti/
lena creata. quantū putas delectat ani
mā allocutio diuina Vnde et dicit ſpōſa
Can· ij · En dilectus meꝰ loquitur m̄
Vnde et dicit anima ſancta· pſ· ꝙ dul/
cia fau· meis elo· tua ſuper mel ori· m·
O ꝙ dulce ꝙ iocundū eloquiū· quid em̄
melle dulcius et tamē magis dulceſſit
ſponſi colloquiū · dum alloquit' animā
amore languidam in ſecreto thalami ·
Oſee· Ducam eam in ſolitudinem et lo
quar ad cor eius · quid eſt hoc deſertum
ad qd̄ ducit' anima p̄ ſponſum ad ſecre
tum colloquiū niſi ipſius anime intui
tum vbi deus habet lectū floridum cun
ctis aromatibus plenum Vbi tunc ani
mā introducit· qd̄ raro cōtingit Vnde
et deſertū dici meruit qꝛ locus eſt raro
habitabilis miris ſuauitatibus et gau/
dijs eam paſcit · ꝓpter qd̄ ipſa ſponſa
dicit Can · v · Anima mea liq̄facta eſt
vt dilectus locutus eſt · et addit adiura
cōnem · tamꝙ non valens quieſcere ſed
ſemper deſiderans ſponſum ſibi adeſſe
Adiuro vos filij iheruſalem· omnes ſcꝫ
anime ſancte · ſi inueneritis dilectum
meū vt indicetis ei quia amorē langueo
et ille Qualis eſt dilectꝰ tuus pulcher/
rima mulierū qꝛ ſic adiuraſti nos Eſt
dilcūs meꝰ candidus et rubicūdus ꝛc·

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et dicit eum candidum. ꝓpter ſummā
elongacōnem a peccato. ſed rubicūdus
ꝓpter ſanguinem quē fudit in ligno.
¶ Quartū motiuū ad amorem ſponſi
eſt oīm bonorum fertilitas. nullum eſt
eīn bonū qd̄ nō ſit in ſummo bono. cui
ſi vnū bonorū deeſſet. vtiqꝫ ſummū nō
eſſet. q2 ei illud modicū addi poſſet. ſed
omnis homo naturaliter diligit bonū.
quia omnis deſiderij finis eſt bonum.
Maxime ergo diligendū eſt illud bonū
in quo ſunt omnes ſimul delicie hoīm.
Unde querunt ſancti angeli pre nimia
admiracōne Canticorū vltīo. Que eſt
iſta q̄ aſcendit de deſerto. id ē de mundo
delicijs affluens. et vn̄ ſunt delicie ma/
nifeſtant. cum ſubdunt. innixa ſuper
dilectum ſuum. Quō eīn poſſet ſummo
bono quis inuiti. et ſūmis delectacōni
bus non teneri. Unde ipſa anima dicit
Canticorū ſeptīo. Ego dilecto meo et
ad me cōuerſio illius. et in pſ̄. dicitur.
Aperiente te manū tuā omnia imple.
bo. aū. aūt te. ſa. t᷑. Nos ergo kariſſimi
hunc ſanctū ſpōſum die noctuqꝫ quera/
mus nec a querēdo ceſſemꝰ. donec eum
inueniamꝰ poſt eū in celū curramꝰ in
odorē vngentorū ſuorū. et ſi nō poſſuꝰ
adhuc ſequi corpe. ſaltē ſeq̄mur mente.
Queramꝰ ſepe ab ipſa dn̄a mūdi regīa
vbi ſit ſponſus eius ꝑmmo filius eius.
Sic eīn exhortanᷓ ſe aīe ſcē Can. viij.
Quo inquiūt abijt dilectus tuꝰ o pul.
mu. quo declinauit dilectꝰ tuꝰ et quere
mus eum tecū. ſed ecce q2 fugit in celū.
Unde ſequitᷓ. Fuge. id ē in celū aſcēde
et dicit fuge loquens ad lrām de aſcen
ſione. vt in fuga intelligatᷓ ꝙ velociſſi/
mus fuerit eius curſus. dū ſic velociter
currit. ꝙ tantū ſpaciū quantū eſt a tra
vſqꝫ ad celum ſummū. quaſi in momē/
to tranſcendit. Sꝫ cōuertamus nos ad
hunc ſermonē. et dicamꝰ. ꝙ dum xp̄us
fugit. nos fugere docuit. Nota ergo ꝙ
nos legimꝰ dn̄m fugiſſe in egiptū. in
deſertum. dum voluerūt eum ſublimaē
in regem. fugiſſe opera tenebrarum.
fugiſſe nunc in celum. In prima fuga
nos docuit fugere carnis delicias. In
ſcd̄a mūdi diuicias. In tercia inimici
fallacias. Sed in quarta inferni miſe/
rias. fugiamꝰ ergo cū dn̄o nrō carnis
laſciuias et quaſcumqꝫ corꝑis delicias
in cuiꝰ ſignum dn̄s de bethlehem. id ē
de domo refectionis. fugit in egiptum
in locū afflictionis. ſicut dr̄ Math. ij.
Et nobiliſſimū hoc de Joſeph habemꝰ
Exemplum Gen̄. xxxix. Ubi cū dn̄a
ſua oculos iniecīſſet in eum. et ei dicēt
dormi mecū. ille relicto pallio in mani
bus dn̄e fugit ab ea. Eſt autē fugienda
cōcupiſcentia maxime ꝓpter tria.
Nam concupiſcentia corpus eneruat.
animā maculat. et ſpiritum afficit et
cōtriſtat. ¶ Dico ꝙ cōcupiſcentia cor/
pus infirmat. et vires eneruat. dū eīn
humidum radicale corpori ſubtrahit.
ipſum ad mortē diſponit. et dum humo
res omnes in corpore ꝑturbat. varias
paſſiones in ipſo corpore cauſat. Unde
dictū eſt Je. fugite de medio babilonis
et ſaluet vnuſquiſqꝫ animā ſuā. Quid
eīn babilon. n̄ cōfuſio luxurioſis et gulo
ſis. Dum eīn in ventre diuerſa fercula
afferuntᷓ. diuſi fumi ī ſtomacho cōcreā
tur. et mira ibi cōfuſio gn̄atur. q2 dum
vnū decoquitᷓ. et alterū non coctū relin
quitur. torcōnibus venter extenditur.

caput dolore turbatur et dum calor nã/
turalis extinguit᷑. nõ ſolum infirmita/
tes gñãnt᷑ ſed mors eciã ꝓuocatur. Et
dum luxuria gule adiungitur dum hu
miditas nãlis ſubtrahitur. calor nãlis
minuit᷑ et ſic in ſuo curſu digeſtio im/
pedit᷑ qꝛ cibi in putredinẽ cõuertunt᷑.
Scdõ cõcupiã animã maculat et quaſi
porcis aſſimilat. Unde dr̄ Math. viij.
Grex porcorũ impetu magno mortuꝰ
eſt in aq̃s. paſtores autẽ fugerunt. q̃d
porci niſi luxurioſi hij qui moriunt᷑ in
aquis dum natant laſciuijs et dum ꝑ
brutalitatẽ carnis fiunt ſimiles porcis
dignitatẽ ꝑdunt diuine ſimilitudinis.
Ad lrãm enĩ peccatũ carnis omne ſub/
uertit impium rõnis et ſic fit homo to
tus brutalis. ¶ Tercõ concupiſcẽcia
ſpũi cõtriſtat quẽ nunꝙ ſine anxietate
utriuſqꝫ hoĩs eſſe cõſtat. Unde in pccõ
ſemꝑ plus eſt anxietatis ꝙ ſit delcãtio
nis et ſi non ſemꝑ animus luxurioſus
hoc ꝑcipit quia nec porcus fetorem luti
ſentit. dum in ipſius turpitudine os
inuoluit. Unde cõtra tales dicit᷑ Job.
decimonono. Fugite a facie gladij qꝛ
ultor iniquitatum eſt gladius et ſcitote
eſſe iudiciũ. Iſte gladius eſt cõſciencie
aculeus qui ſemper eſt diuina exigente
iuſticia peccato coniunctus et nunquã
ſinit eſſe delectacionẽ ſine dolore. Nam
et oĩs aqua dulcis dũ in mare deſcẽdit
in amaritudinẽ ſe conuertit Sic et oĩs
delectacio tꝑalis ex nunc amaritari in
cipit et in fine ad amaritudinẽ eternã
ꝑducit. ¶ Scdõ ſunt fugiende cũ xp̄o
mundi diuicie nec amemus diuicias ſed
fugiamus eas. Unde dicit Tobie ꝑmo
ꝙ Tobias fugiens nudus latuit. ille
nudus a mundo fugit qui non ſolũ ſuꝑ
flua ſed eciã neceſſaria derelinquit. in
cuius ſignum fugit dñs Johĩs ſexto.
Cum voluerunt eum rapere ut facerẽt
eum regem. Sunt autẽ diuicie fugien
de maxime ꝓpter tria. Primo qꝛ habent
ex ꝑte ſue materie vilitatem. Quid enĩ
ſcdm phm̃. ſunt aurum et argentum n̄
quedam terre digeſtiones et ſtercora.
ſcdm eciã Bern̄. Quid eſt aliud aurũ
niſi terra ruffa. ergo ſi inter oĩa mũdi
corpora eſt viliſſima creatura. conſtat
omnes diuicias res eſſe viliſſimas. nõ
ergo amandas ſed pocius fugiendas.
Unde dicit᷑ ij. Pet. i. Efficiamini con/
ſortes diuine nature. fugientes eam q̃
in mundo eſt corrupcõnem. id ẽ corrup
tibiles diuicias. quas qui fugiunt. q̃ſi
ab igne euadunt ſed dicit Bern̄. Mira
abuſio. domus ardet. ignis ſtat a tergo
et cũ fugiendũ ꝓhibet᷑. ingredi ſuadet᷑
Secũdo diuicie ex parte finis habent
infructuoſitatẽ et multã ſecum ferunt
damnoſitatẽ. Unde dicit᷑ Thimo. ſexto
Qui volunt diuites fieri incidunt in
intemptacõem et in laqueũ diaboli et
in deſideria multa et nociua q̃ mergũt
hoĩem in interitum et ꝑdicõnem. Tu
autẽ homo dei hec fuge O quanta mala
ꝓter diuinã offenſionem. quãta ꝑicula
quanta laboris itinera. quanta cordis
cura. quãta in acquirendo diſcrimina.
quãta in cuſtodiendo ſollicitudo anxia
quanta in ꝑdendo dolor et pena et ſepe
homo occidit᷑ vt ſua pecunia ſpolietur.
Miſer nõ poteſt tutus incedẽ ſed opor/
tet eum ubiqꝫ timere Boecius. Tu
quoqꝫ qui nunc gladium pertimeſcis
ſi vacuus viator incederes corã latrone

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

cantares et exclamat. O mūdanorum
opum miſera btitudo. quas cum adep/
tus fueris ſecurus eſſe deſiſtis. Terciō
habent ex parte duracōnis breuitatem
Nam temporalia omnia quantumcūqʒ
ſint precioſa non ſolum nos dimittunt
ſed a nobis velociſſime fugiunt. Unde
et Job dicebat. Dies mei velociores fu
erunt curſore. fugierunt et non vide/
runt lucem. Sic currit tempus noſtrū
ſic currit celum. et tamen miſeri nō ad
uertunt ſe continuo in vita minui. ho/
mo enim dum in mari exiſtit. quāuis
impellentibꝫ vndis et ventis. et velis
expanſis fortiſſime currat nauis tamē
qui in ea eſt curſum eius oculis nō ad/
uertit. niſi forte ad ſtabilitatem aſpex/
erit litoris Sic et nos n̄ videmꝰ noſtre
vite breuitatem niſi reſpiciamus ad e/
ternitatem. et ꝓpterea dicitur in Job
Dies noſtri tranſierūt ſicut naues po/
ma portantes. Sicut enim huiuſmodi
naues relinquunt in litore odorem. ſed
non refectionem. ſic omnia temporalia
dum a nobis fugiunt. nō remuneracō/
nem ſed doloroſam affectionem et per/
petuam cōfuſionem nobis relinquunt.
Deſeramus ergo hec. et queramus ſoli
da. Pſalmiſta. Ecce elongaui fugiens
et man. in ſo. Ubi etſi ſit defectus rerū
temporalium. tamen precioſa ſunt ex/
tra que ibi inueniūtur. vtilia ſolacia q̄
interius ſenciuntur. et ſolida premia q̄
ibi acquiruntur. ¶ Tercio exemplo
domini noſtri iheſu xpriſti debemꝰ fu/
gere omnes ⁊ ſingulas inimici ſui aſtu
cias et neq̄cias. Unde dicebat ꝓpheta.
Eripe me de īimicis meis domine ad
te cōfugi. Nam et Thobias cum omēs

irent ad vitulos aureos quos Jeroboā
fecerat ipſe ſolus fugiebat conſorcia om
nium et pergebat ad templum domini
nichil eūi ſic valet contra diabolica tēp
tamenta ſicut oracio deuota. ¶ Nam
fallacia diaboli ſunt ſuperbia cordis.
detractio oris. et ſimulacio operis.
Dico ꝙ prima diaboli fallacia eſt elacō
cordis. q̄ omniū malorū eſt radix. Unō
dicitur. ij. Thi. ij. Juuenilia deſidēia
fuge. et dicit iuuenilia. q² maxime ta/
lia in iuuenibus regnant. Scdm qō ē
fugiēdū ē detractio oīs. Exo. xxiij. Mē
dacium fugies. et innocentē et iuſtum
non occides. ex mendacio oritur detra/
ctio. q̄ mortis ſpūalis ſepe eſt occaſio.
Unde Auguſtinꝰ dicit. ꝙ det..ctor in/
ficit tres vno ictu. ſ. detrahentē. audiē
tem. et illum de quo fit Nam detractor
bona aliena. vel eſſe negat. vel cū ſimu/
lacōne facta eſſe affirmat. vel ea ſaltem
minora eſſe ꝙ̄ dicantur ꝓclamat. Ma/
la vero ſemꝑ ampliat. et nunquā ea at
tenuat ¶ Unde tales amicitiam ſigni
ficant in publico. et detrahūt ī occulto
Tercio eſt ſimulacio operis. Danielis
quarto. Precidite arborem et ſuccidite
ramos eius. excutite folia et diſpergite
fructum eius. fugiant beſtie que ſub ea
ſunt. et volucres de ramis eius Arbor
ypocrita. q̄ radices cordis fixit in terra
Huius enim arboris rami preciduntᷣ
quando ipſe virtutes deficiunt in occul
to ſiue abſcondito. et bona opera in ap/
to ſiue publico. et tunc folia. id eſt va/
na verba. et fructus. id ē opera pallia
ta excutiuntᷣ. quia quis ſit malus cog/
noſcitur et conſideratur. et ſic a beſtijs
id eſt ab hijs qui ſunt in peccatis. et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ab auibus. id eſt ſpiritualibꝰ viris mi
ſer relinquit᷑ et in cōmunem fabulam
vertitur Nam et qui publice mali ſunt
deriſiones de talibus faciunt. Tales
eñi aſſimilant᷑ pardis. qui ſunt aīalia
varia. exterius varijs maculis picta.
ſed corda hñt crudelia et laſciuia. Unde
adulteriū occulte cōmittunt cum leena
ꝓpter qđ inter leonem et leopardum
cōtinua eſt guerra. ¶ Quarto fugere
debemus iudicij extremi miſerias. Nā
in pſ. dicit᷑ Ab increpacōne tua fugiēt
auo. co. t. for. Quis eñi modo nō confu
giat ad penitenciam et effugiat illam
miſeriam. qñ audiet᷑ vox illa crudelis
et dura. Ite maledicti ⁊c̄. nam tunc fu
gere et latere erit impoſſibile. apparere
erit intollerabile ſed ſuſtinere erit intol
lerabilius. ¶ Dico ꝙ latere vel fugere
erit impoſſibile. pſ. Quo ibo a ſpiritu
tuo et quo a fa. t. fu. ⁊c̄. Secūdo apparē
erit intollerabile Unde dñs loquens de
hoc iudicio dicit luce. xxi. vigilate inq̄t
omni tpe orantes vt digni habeamini
fugere om̄ia iſta. Tercio ſuſtinere erit
ſine fine Unde dicit᷑ Eccl. vij. Inueni
amariorē morte mulierē q̄ laqueus ve
natorum eſt et ſagena cor eius. vincula
ſunt manꝰ eius qui placet deo effugiet
illam. qui autē peccator eſt capietur ab
ea. Morte nichil amarius precipue illa
q̄ dicit᷑ mors ſeda. et ideo in tali muliē
eſt ſignata. q̄ omniū ſine compacōne eſt
peſſima. vnde eciā ſine fine addicta eſt
interminabili pene; Que eſt ergo tāta
ſtulticia ꝓ dilectione. tam ꝑua. tā feda
tam nulla velle ſemper eſſe in pena.
Rogamus ergo xpriſtum ⁊c̄.

¶ Item.

Aquila grandis magnarū alarū
longo membrorum ductu. plena
plumis et varietate venit ad libanum.
et tulit medullam cedri Ezechiel xvij.
Narrant antiquorū ſcripta. q̄bus cōſen
tire vident᷑ et noua. ꝙ aquila auis no
biliſſima. eo ꝙ nunꝙ̄ ſuam predam ve
lit comedere ſola: aliarum auium ſit re
gina. ſignificās ſatis ꝓprie humanam
naturā in xp̄o. ex dauitica ſtirpe natā
q̄ mundo ſit vniuerſo prelata. Unde dr̄
in Apoca. de xpriſto ſcđm humanā na
turam. ꝙ habebat in veſtimento et in
femore ſuo ſcriptum. rex regum et dñs
dnāntium. In autoritate ergo p̄miſſa
ſub metaphora aquile ipſe rex deſcribi
tur quantū ad triplicem ſtatum ſuum.
quantū ad ſtatum ante reſurrectionem
penes eximiā caritatem et omnimodā
pietatem. quantū ad ſtatum poſt reſur
rectionē. penes īmortalitatem et quan
tum ad dotum corꝑalium varietatem.
quantū ad ſtatum poſt aſcenſionē pe
nes ſummā oīm dignitatē et quantum
ad bonorum oīm vbertatem. ¶ Nōtur
ergo eximia caritas cū dicitur Aquila
grandis. nōtur immenſa cōpietas cum
addit᷑ Magnarū alarum. ſcꝫ ad alios
adiuuandū. nōtur vite immortalitas
cum adiungit᷑. longo membrorū ductu
in longū eñi ꝓtrahit᷑ qđ nunꝙ̄ morit᷑.
nam xp̄c reſurgens ex mortuis iā non
morit᷑. nōtur dotū varietas. cū infert᷑
Plena plumis et varietate Nā plumis
volat auis et fert᷑ quo voluit et corpus
dotibus hijs ornatū agile eſt ad motū
et penetrat omne ſolidum. Uñ et ſicut
pēnis aues lucent. ita dotibus corpus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

reſplendet. Sʒ additur varietate. quia
hee dotes ſunt varie et diuerſe. Notatᷣ
et eius altiſſima dignitas cũ ſubnectitᷣ
venit ad libanũ. id ē ad locum ſummũ
vſq; ad pr̃is ſui cõſeſſum. vnde dicitur
ad pr̃is dexterã conſedere. qꝛ vltra hoc
qđ ꝑcepit nõ poteſt aſcẽdere. Nõtᷣ vltĩo
plenitudo oĩm et vbertas. cum in fine
ponitᷣ. et tulit medullam cedri. Quid
fuit medullam cedri reciꝑe niſi omnia
bõ pr̃is in plenitudine poſſidere. verũ
qꝛ nõ adeſt tp̃e de omnibꝫ hijs dicere. et
oĩa q̃ſi pũt intelligi in ſolo noĩe Aquile
De hoc ſolo noĩe aliquid reſtat videre.
¶ Nondum eſt ergo. ꝙ Aquila auis no-
biliſſima admirabilem habet ꝑſpicaci-
tatẽ in viſu. vigorẽ maximũ in olfactu
Amoris magnitudinẽ in affectu. In-
duſtriam et ſagacitatẽ in fetu. Renoua
cõnem in ſtatu. Inſatigabilitatẽ et al-
titudinẽ in volatu. et altitudinẽ in ſitu
¶ Dico ꝙ Aquila habet mirabilẽ ꝑſpi
cacitatem in viſu. nam irreuerberatis
oculis fontẽ luminis aſpicit et nõ ſolũ
in hoc eius viſus nõ leditur. ſed maxĩe
delectatᷣ. fertur et tam ſubtilis eſſe con
tuitus. ꝙ dũ ſuꝑ maria volat in tantã
altitudinẽ ſe leuat. vt humanis viſibꝫ
nõ appareat. et cũ ſit in alto cõſiſtat. et
de tanta altitudine piſciculos natãtes
aſpiciat. ad eos ſe ſubito inclinat. quos
capit auide et manducat. Unde dicitur
Job. xlix. Oculi aquile de longe ꝓſpi-
ciunt Sic et ſaluator noſter ſcd'm hoĩeʒ
diuinitati vnitus irreuerberata acie ſo
lem cernens eternũ. tm̃ illius luminis
ad ſe traxit. vt ſcienciã oĩm rerum acce
perit. vt ſciat omne qđ deus ſcit. Unde
in eo fuerunt omnes thezauri ſapiẽcie
et ſciencie dei abſconditi. Cum ergo tã
limpidum viſum habeat. licet in altiſ-
ſimis maneat. diligenter tñ conſiderat
quicq̃d in hoc mari magno et ſpacioſo ꝑ
hoĩes fiat. et cũ homo non credit ſubito
ad eum deſcendit. flagellis ſuis atterit
et occidit. oculi enĩ eius. ſicut in Eccl.
dicitur. Multo plus lucidiores ſũt ſole
cõtemplantes vias hominũ. q̃ꝛ magna
ergo ſtulticia ē illũ offẽdere quẽ nichil
oĩno poteſt latere. Boecius Magna inq̃t
nobis eſt ſi diſſimulare nõ vultis. neceſ-
ſitas indita ꝓbitatis. cum ante cuncta
cernentis oculos agamus. ¶ Secũdo
Aquila habet vigorem incredibilem in
olfactu. nam tanti odoratus exiſtit. vt
dum citra mare cõſiſtit. vltra mare ca-
dauera odore ꝑſentit. et ſic maria tam
ſpacioſa ꝑtranſit. et illuc ſacianda ꝓpe
rat. Sic pius pater et dñs manens in
remotiſſimo ſitu patris. affectu pie cõ-
paſſionis cadauera humana ꝑſenſit. et
ad ea nõ deuoranda. ſed ſananda deſcen
dit. ſicut enĩ dicitᷣ in Job. ꝙ vbi fuerit
cadauer. ſtatim adeſt aquila. ꝓpter
qđ ipſe dixit in Exo. Uidi afflictionẽ
populi mei qui eſt in egipto. et deſ. vt
li. eos. O vtinã nos haberemꝰ aliquid
de hoc odoratu. vt adoremus bona nr̃a
nõ extranea. bona eterna nõ tranſitoꝛia
bona ſumma nõ ĩma. Magna confuſio
nobis eſt quia ſuꝑamur a brutis. nam
fertur ꝙ vultures ꝑ quĩgenta miliaria
ſenciunt cibum ſuũ A remotis odorant
bellum. et ſequũtur exercitum vnde
futuri belli eſt preſagium. dum ſequũtᷣ
exercitum. Quid de leporarijs dicam
ꝙ predã tam ſagaci odoratu inquirunt
et donec inueniant non deſiſtunt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Confundatur ergo noſtra ſciencia q̄ ſic
deficit circa neceſſaria quomō odorant
bruta cadauera putrida. et nos ſentire
nō poſſumus bona eterna. q̄ omnibus
odoribus ſunt reſperſa Apoſtolꝫ Que
ſurſum ſunt ſapite non q̄ ſup terram.
Tercio Aquila habet amorem maxi/
mum in affectu. fertur enī ſup omnes
aues diligere pullos ſuos. Unde et A/
metiſtum lapidem querit. in nido cum
filijs ponit. cuius virtus cūte veneno/
ſum excludit. Cum autē pulli fuerint
adulti vt volare eos doceat. de nido ex/
ire cōpellit ad volandū inſtruit. et ne
quid noceat pullis ipſa ſup eos incedit
parata defendere ſi quid noxium eis oc
curreritt. ſic et noſtri benignitas ſalua
toris. in tantum nos ſe amare ꝓbauit.
ꝙ ſeipſum lapidem viuū in medio nidi
eccleſie poſuit. omne diabolicū venenū
a nobis repulit. nos volare ad celum do
cuit. et ipſe primū ante nos auolauit.
ſicut hodierna die patenter apparuit.
ꝓpter qđ bene de eo dicitur Deutro/
nomij xxij. Sicut aquila ꝓuocans ad
volandum pullos ſuos ꝛc̄. Comparat
ergo ſe dominus aquile ꝓpter nimiam
ad pullos dilectionē. ſed compat ſe gal/
line ꝓpter admirabilem ad pullos cō/
paſſionem. nam gallina in ſuorū edu/
cacōne pullorum incedit infirma. plu/
mis hiſpida. voce rauca. alis demiſſa vt
eciam ſi pullos nō videas ſolo viſu ma
trem agnoſcas. nōne ſimiliter dominꝰ
nobiſcum eſt infirmatus. factus totus
hiſpidus. voce raucus. ſic enī ipſe dicit
in pſalmo. Rauce facte ſunt fauces m̄.
Quarto Aquila habet admirabilem
ſagacitatē in fetu. Nam dicitur Aquila
facere tria oua in nido. ſed vnū ex illis
qđ eſt ex naturali induſtria ignobile eē
depꝛhendit. de nido abicit. duobus alijs
in nido ſeruatis. Contingit tamen ali
quando. ꝙ tria oua fouet omnia. et ſic
tres pullos habet. quos vtrū ſint nobi
les vel forte degeneres ꝓbat hoc modo
nam eos ad ſolem trahit. et eos ad ſolē
vngue ſuſpendit. et ſolē reſpicere roſtro
cogit. et ſi alicuius oculus lacrimatus
fuerit vt reſpicere ſolem nō poſſit. ſtatī
eum tamꝗ a ſua naturā degenerē extra
nidum abicit nec eum amplius paſcit.
Sic et ſapiens dn̄s filios ſuos ꝓbat.
et illos a ſe abiciat. qui ſola terrena cō/
ſiderant. et in regem ſuum verum ſolē
iuſticie oculos nunꝗ leuant. Nam dr̄
Job triceſimonono. ꝙ oculi aquile de
longe ꝓſpiciunt. pulli eius lambunt
ſanguinē. nam ſanguine nutriuntur.
donec fiant abiles manducare carnes.
Quid ergo eſt ꝙ pulli xp̄i. xp̄i ſangui/
ne enutriti. et vſqꝫ ad ꝑfectum educti.
hunc ſanguinem pro eis effuſum. et in
potum ſimiliter eis datū cordis medita
tione cōtinua non deſiderant lambere.
ſed non lambendo ſemp ſitire malum ē
Digne ergo a ſanctorum cōtubernio re
pellit͛. qui tam precioſo ſanguine dege/
ner eſſe ꝓbatur. Unde de quolibet tali
dicitur in Marco. ligatis manibus eiꝰ
et pedibus ꝓiciunt eū in tenebris ꝛc̄.
Quinto Aquila renouatur in ſtatu
dum enim ſenio ſe grauatam eſſe ꝑſen/
ſerit contra aliquē fontem in altum ſe
erigit. et tantum aſcendit. ꝙ nimius
calor eius pennas adurit vel cum ex vo
latu nimium excaleſcit. laxatis pēnis
in fontem cadere ſe permittit. et ſic

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

cadentibus veteribus pennis et naſcen
tibus. q̄ſi in ſtatu iuueneſcit Sic et ſal
uator nr̄ dum carnē paſſibilem ī cruce
depoſuit. de limbo reuertens nouā eā ī
ſepulchro reſumpſit. quā glorioſam et
agilem factam : hodie in alta celorū ſub
uexit. Unde ſcriptū eſt in p̄ſ. Renoua/
bit̄ vt aquile iu. t. Renouemur et nos
fratres mei deponentes veterē hoīem
cū actibus ſuis. induamq̄ nouū hoīem
qui ſcd̄m deum creatus eſt. ſicut Aplūs
docet. Turpe eſt eīm ꝙ renouant̄ herbe
et arbores. renouant̄ ſerpētes. renouā
tur et plurime aues ſed ī vetuſtate ſua
ſoli remanent hoīes creature rōnales.
Unde Aplūs Expurgate vetus fermē/
tum vt ſi no. cō. ❡ Sexto Aquila hēt
infatigabilitatē in volatu. nam ſine la
bore volat et ſup omnes aues in altum
ſe leuat. Sic et ſaluator noſter hodie nō
laborando nec alicuiꝰ creature auxilio
indigendo in celū volauit et ſup omnē
creaturā aſcendit. ita ꝙ creatura omīs
eum adorat et tremit. p̄ſ. Aſcendit ſup
cherubyn et vola. ſup pen. ven. i. oīm
ſanctorum q̄r aſcendit vſq̄ ad dexterā
patris. Unde dictum eſt de eo Iē. xlix
Ecce quaſi aquila aſcendit et volabit et
expandet alas ſuas ſuper boran. id eſt
ſup vniūſam mūdialem machinā ſiue
omnē creaturā. Decet ergo nos frēs cū
nrō ſaluatore volare. nos a mūdo ſuſpē
dere et ad celum corda leuare et nunꝗ̄
in volando deficere ſed tā diu pſeuerare
donec cōtingat ad ip̄m venire Unde dr̄
Yſay. xl. Qui ſperant in dn̄o mutant
fortitudinē. aſſument pēnas vt aquile
volabunt et non deficient. fortitudo in
fortitudinem cōmutatur. dum ſtatus
culpe in ſtatum gracie vertitur et in eo
pſeueratur. ❡ Septimo Aquila poſt
nidum in altiſſimo ſitu Unde dr̄ Iob.
xxxix. ꝙ Aquila in arduis ponit nidū
ſuū. qd̄ in ſaluatore noſtro eſt hodie ad/
impletum. dum in celo obtinuit ſūmū
locum. factus iudex omniū viuorum et
mortuorū. ex cuius gracia pendet omē
noſtrum auxilium. Unde et ſcā eccl̄ia
cantat de eo. O rex glorie dn̄e ūtutū ꝛc̄
Nec de eius auxilio dubitandum eſt q̄r
liberaliſſimꝰ eſt et ſeipſum negare non
poteſt Si eīm tam liberalem aquilam
eſſe cōſtat ꝙ nunꝗ̄ predam raptam mā
ducat quin aliȷ̄s auibus ꝓpter hāc eſcā
ſequētibus derelinquat. quanta putas
in diuina Aquila eſt liberalitas. ſi non
deſit qui poſt eum vadat. lege hiſtoriā
de eiꝰ Aſcenſione et inde accipe qd̄ iſtis
poſſis interſerere q̄r nimis longū eſſet
hic ponere. Saluator nr̄ qui de monte
oliueti et de loco miſericordie celos aſcē/
dit. in qd̄ ſine miſericordia aſcendere nō
poſſe nos docuit Ipſe ſuas oliuas nos
faciat ꝛc̄.

❡ Dō infra octā. Aſcenſiōis

Omnium finis appropinquabit.
prima Petri quarto. Quia peni
tencia timore concipitur et nichil ſic eſt
incuſſiuū timoris vt amariſſima pena
mortis. ideo eam nobis Aplūs Petrus
in verbo premiſſo ꝓponit. Nam valde
mirabile eſt ꝙ homines ſeculi ſapien/
tes qui contra quelibet parua pericula
prouidere ſollicite ſibi ſtudent. quomō
contra ſummum et irrecuperabile peri
culum ſunt adeo negligentes. Nam ſi
diuicias perdas recuperari poſſunt.
Si ſanitate carueris ſanus iterum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

eſſe valebis. et ſit in cunctis inuenire
poteris. Sȝ ſi ſemel morte vitā finieris
nulla de reditu ſpes exiſtit. Job Vadā
et nō reūtar. Quid eſt ergo ꝙ vobis ſic
in alijs ꝓuidetis. et de ſūmo periculo
non curatis? cū enim finis vt Sapiēs
dicit imponat neceſſitatem hijs q̄ ſunt
ad finem. Et hec bonitas ſiue malicia
rei a fine dependeat. nichil aliud debēt
eſſe vita hoīs ꝙ̄ cogitacio mortis Vnde
et quidam Phūs interrogatus. quid eſ/
ſet phīa. reſpondit. Sūma phiā eſt fre/
quens meditacō mortis. Vnde dicitᷣ in
Eccleſiaſte. Melius eſt ire ad domum
luctus ꝙ̄ ad domū cōuiuij. ibi em̄ finis
cunctoꝝ admonetᷣ. vnde et ſepulchrū
appellatur monumentū. quia monet ō
nem populū quid vnicuiq; ſit futurū
Deſcribit ergo hunc finem Aplūs ꝑmo
vt vnicuiq; ꝓprium. ſcdo vt vnicuiq;
ꝓximū. Vt vnicuiq; ꝓpriū. quādo dr
Oīm finis. hic em̄ finis ſic eſt cōmunis
omniū. vt ſit eciā ꝓprius ſingulorum.
Deſcribit autē eum vt ꝓximū. cū adiū
git Appropinquabit ¶ Nōndum ergo
primo eſt circa finem iſtum quid nobis
ipſū eſſe faciat formidandū. nam timē/
dus eſt racōe cōitatis. nam cōmunis ē
omnibus racōne dubietatis. nam dubi
us eſt et incertus. racione neceſſitatis.
nam eſt volumus nolumus neceſſarius
¶ Dico. ꝙ hic finis omnibus et ſingu/
lis eſt cōmunis. Nulli em̄ mors parcit
honoī. nulli ſtatui. nulli etati. nulli ſex
ui. non diuiti vel pauperi. non regi cu
iuſq; potenti. ſed generaliter omnes
ſine diſcrecione condicionis abſorbet.
Sicut enim omnibus eſt vita cōmunis
ſic et finis. vnde q̄dam verſificator ait.

Eſt cōmune mori. mors nulli ꝑcit hōri
Boecius Mors ſpernit altam gloriam
inuoluit humile ꝑiter et celſum. capit
quantumcūq; ſūma et infima. vbi nūc
fideľ oſſa fabricij. vbi rigidus Catho?
nichil omnino manet ſub ſole. ſed gnā/
cio aduenit. gnācio preterit. Nulla om/
nino eſt ſubſtancia viuens. q̄ ad finem
nō veniat. et cuius curſum mors amā
non claudat. Vnde ſicut moritur ouis
ſic et agricolus. ſicut bos ſic et vitulꝰ.
ſicut equus ſic et pullus equinus. Na/
turaliter tamen ſunt ſenes morti vici/
niores ꝙ̄ iuuenes. et ampliꝰ eis timē/
dum eſt. Nam cōmuniter ōnia antiq̄ta
citius cōſumuntur. Nam et citius ruit
antiqua domꝰ. ꝙ̄ q̄ de nouo cōſtruitur.
et nauis quanto vetuſtior eſſe probatᷣ.
tanto citius ventis impulſa ⁊ fluctibꝰ
cōquaſſata diſſoluitᷣ. et fructus qui in
arbore antiquātᷣ in pulſu faciliori cadē
oñduntᷣ. ⁊ ſic breuitē in omnibꝰ īueniᷣ
ꝓpter que omnia dicit domꝰ Ge. vi.
Finis vniuerſe carnis venit corā me.
repleta eſt terra iniquitate a facie eoꝝ.
et ego diſperdam eos cū terra. Sed qꝺ
circa finem timendū ē. dubietas eſt ip/
ſiꝰ finis. Sicut em̄ nichil morte certiꝰ
vt Auguſtinꝰ dicit. Ita nichil incercius
hora mortis. ¶ Nō igitᷣ. ꝙ ſunt q̄tuor
incertiſſima circa mortē. ſ. tempꝰ locꝰ
modus et ſtatus. Primo ſciendum ꝙ
tempus mortis incertiſſimū eſt. neſcit
em̄ homo in quo tēpore moriatᷣ. vtrum
in infancia. vel puericia. vel adoleſcen
cia. vel iuuentute. vel ſenectute. v/
trū de die vel de nocte. vtrū in yeme.
vel eſtate. Neſcis vtrum longo tempore
ſis victurus. vel ſtatim moriturus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Job. v. Nunq̄d non paucitas dierū me
orum finiet͛ breui? quis eſt qui in carcē
eſſet et ſtatī iudicem expectaret qui eū
morti adiudicaturus eſſet et campanā
pulſantē audiret qui nō fleret . nunq̄d
nō ſe peccaſſe doleret . nunq̄d cōfeſſioni
nō inſtaret . nunq̄d teſtamentū nō cōde
ret? Sz ecce dum mecū loqueris forſitā
morieris q2 vt Seneca dicit . Punctus
eſt omne q̄d minimo minus eſt q2 eciā
hoc inſtans quo viuimꝰ cū ipſa morte
diuidimus . Nullum eſt em̄ inſtans in
quo ſic viuimꝰ vt de vita aliquid minu
atur et detrahatur quouſqꝫ tota fuerit
omnino detracta Sicut em̄ tempꝰ ſine
ceſſacōne fluit et motus celi currit nec
ad punctum ſiſtit vel quieſcit : ſic vita
hominis ad mortem ſine vlla quiete ꝓ/
cedit Vnde Augꝰ . de ciuitate dei dicit.
Nemo em̄ eſt qui poſt annū ſcit qualis
ante annū fuit et hodie ꝙ heri et paulo
poſt ꝙ nunc et nūc ꝙ pauloante morti
ꝓpinquior. quantū quodqꝫ viuit ſemꝑ
tantū de ſpacio viuendi detrahitur et
cotidie fit minus minuſqꝫ q̄d reſtat vt
omnino nichil aliud ſit tēpus vite huiꝰ
ꝙ curſus ad mortem in quo nemo pau
lulum ſtare vel aliquā̄to diucius morari
permittitur ſed vrgentur omnes pari
paſſu nec diuerſo impelluntur acceſſu
Neqꝫ em̄ cui breuior vita fuit celerius
diem duxit ꝙ ille cui longior ſed tamen
equaliter et equalia momenta recipient͛
amborū. Alter habuit ꝓpinquius . alt͛
remocius quo nō impari velocitate ābo
currebant . Item circa mortē eſt locus
incertus . Nam nullus ſcit in quo loco
moriat͛ . vtrū in lecto vel forte in agro .
vtrū vltra mare vel pocius circa mare.

vtrum apud extraneos vel ꝓpinquos.
vtrum in domo ꝓpria vel pociꝰ aliena
vtrum ponēdus ſit in ſepulchris hoīm
vel int͛ cadauera beſtiarū et talia m̄lta.
Item circa mortē incertus eſt modus .
neſcit em̄ aliq̄s niſi deus aut cui reuela
uerit qua morte moriturus ſit . vtrum
nāli vel accidētali . vtrū diſtemperācia
humoris vel dolore capitis vel torcioni
bus ventris vel ruptura apoſtematis .
vtrū ꝑ plateas ad caudas equorū trac/
tus . vtrū capite truncatus . vtrū ſuſpē
ſus . vtrū gladijs vel fuſtibus inꝑemp/
tus . vtrū ꝑ ventrē ſciſſus vel excoriatꝰ
vel totis carnibꝰ laniatꝰ vel lapidatus
vel ſerra ſciſſus vel diuiſꝰ vel a beſtijs
laceratus vel viuus palo fixus in acu/
leo diſtēſus vel igne crematus et talia
infinita . Item circa mortē incertus eſt
ſtatus in quo . ſ. ſtatu homo ſit in vita.
vtrum bonus vel malus . iuſtus vel im
pius . dei vel diaboli filiꝰ et illud maxi
me timendū eſt circa mortē. Nam male
morienti q̄d ꝓdeſt bonū tempꝰ . quid lo
cus quantūcumqꝫ ornatus . quid ſi leui
morbo ſit interemptꝰ. Quid em̄ valuit
diuiti epuloni marmoreū hrē tumulū.
quid purpura eſſe veſtitū . quid turba
obſequenciū famulorū poſtquā ductus
eſt ad infernū . ¶ Item bene morienti
ad gloriā tranſeūti q̄d obeſt quocūqꝫ
ipſe moriat͛ . quid nocet quacūqꝫ morte
crudeliſſima moriatur. quid em̄ nocuit
multis martiribus ꝙ eorum corpora
manſerunt inſepulta ꝙ nuda ſunt beſ/
tijs derelicta ꝙ inter corpora facinero/
ſorum ſepulta et ꝙ beſtiarum ventres
multis fuerunt ſepulchra. hoc ſolū ergo
curandum eſt ne male moriant͛ . Vnde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Auguſtinus. primo. de ci. Mors nõ eſt
putanda mala ꝙ bona vita p̄ceſſit. non
eñ faciunt malam mortẽ. niſi q̃ ſequũť
mortẽ. et cõcludit. igiť non eſt multum
curandũ neceſſario morituris quid acci
dat vt moriant᷑ ſed quo poſt mortẽ ire
cogant᷑. Sic igiť manifeſtũ eſt. ꝙ vita
nr̃a breuis eſt et incerta Sapiẽ. xiiij.
Breuis illorũ inuẽtus eſt finis. Unde
rogabat ꝓpheta. Notũ fac michi dñe fi
nem m̃. volebat ſcire finem vt ſe poſſet
debite preparare ſed paucis cõceditur. vt
ſuũ finem cognoſcant. vt dum illũ igno
rant. ſemꝑ de morte timeant. et ſic ſꝑ
bene viuant. Unde dr̃ in Eccľ. Neſcit
homo finem ſuũ. ſed ſicut piſces capiũť
hamo et aues laqueo ſic capiunť hoĩes
in tẽpore malo cũ eis ex[?]mplo ſuꝑue
nerit. Piſcis eñ et ſimiliter auis hinc
inde libere incedit. ſed dum non credit
ſubito in hamũ vel in laqueũ cadit. ſic
ſepe homo dum ſecurus et quietus vi/
uit in laqueũ mortis cadit. Apoſtolus
dum dixerint pax et ſecuritas tunc re/
pentinus eis ſuꝑueniet interitus.
¶ Terciũ qđ circa mortẽ attendẽdum
eſt. eſt neceſſitas finis ſiue ipſius mor/
tis. nam adeo neceſſarius eſt iſte finis
ꝙ nullꝰ vnq̃ qui vitã accepit eũ euadẽ
potuit. Nam moriť doctus ꝑiter et in/
doctus. Unus eſt hoĩm et iumentorum
interitus. et equa vtriuſqꝫ cõdicio. nec
habet homo a iumento amplꝰ quantũ
ad hoc qđ eſt mori. et neceſſe mori. quia
nulla virtute. nulla arte. nulla prece.
nullo munere. poteſt homo mortẽ effu/
gere. Unde Innocencius. Attendẽdum
eſt humanã miſeriã cuius cõceptio cul/
pa. naſci pena. miſeria vita mors neceſ

ſaria. Ecce inquit qui modo fulgebat
glorioſus in palatio ꝙ vilis nunc appa
ret in tumulo. et qui veſcebaẗ delicijs ĩ
cenaculo. ecce nunc comediť a vermibꝰ
in ſepulchro. et qui fulgebat purpura/
tus in aula. ecce nunc ꝙ miſer apparet
in tumba. Unde dicitur Sapiẽ. xix.
Ducebat autẽ eos ad hunc finem digna
neceſſitas. Sicut eñ dignũ eſt furem
puniri. ſic iuſtum eſt malam viã malo
fine cõcludi. Augꝰ. in ſermõe de Inno
centibꝰ. Hac animaduerſione ꝑcutitur
peccator. vt moriens obliuiſcatur ſui.
qui dum viueret oblitus eſt dei. Unde
diciť in Eccľ. via impiorum cõplan/
tata lapidibus. et in fine illorũ inferĩ
ten.bre et pene. Multi eñ ſunt ſimiles
vrſo qui pre nimia dulcedine mellis ꝙ
ſumme diligit ſui oblitus venatores nõ
aduertit. ſed poſt ſaturitatẽ ſtatim ad
dormiendum ſe ponit et ſic in venato/
res incidit. in quorum manibus miſer
perit. Sic quidã de dulcedine falſa mũ
di tenentur. ſui finis obliuiſcuntur. do
nec ſubito excidunť et ad infernũ por/
tanť. Exemplum de Sodomitis. et de
illis qui tempore diluuij erant q̃ Noe.
credere nolebant ſed de Archa quã fabri
cabat eum pocius deridebant. Rogemus
ergo xp̄iſtum ꝛc.

¶ Item.

Ille teſtimonium ꝑhibebit de me.
et vos teſtimoniũ perhibebitis.
Johannis decimoquinto. Ne de excel/
lentia xp̄i aliquẽ contingeret dubitare
voluit duplex teſtimonium perhebere.
Unũ de terris Aliud de ſupernis Unũ
certiſſimum et diuinum Alterum eciã
certum ſed humanum. Primum fuit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

neceſſariū ꝓpter excellenciā intellcūs.
Scdm vero fuit neceſſariū ꝓpter exi/
genciam nrī ſenſus. Sepe eīn preſſus
ſenſibus homo longe magis credit hoī
ꝓximo ꝙ̄ crederet deo. et ideo vtrūqꝫ
teſtimoniū nobis dare voluit qui de cō
tingentibꝫ nichil omiſit. nōt autē diui
nū teſtimoniū qn̄ dicit Ille teſtimoniū
ꝑhibet de me. nōt autē ꝑiꝛ et humanū
cū ſubdit Et vos teſti. ꝑhi. ¶ Nōndū
eſt igitͣ circa totale ūbū ꝙ dn̄s inquātū
deus. Primo habuit teſtimoniū a prē
ſuo Jo. viij. Teſtimoniū ꝑhibet de me
qui miſit me pr̄ Unde et Jo. bap̄. vocē
pr̄is audiuit et ſilr̄ Pe. et Ja. dum cū
eo eſſent in monte vocē pr̄is meruerūt
audire teſtimoniū ꝑhibentis qꝛ hic eſt
filius meꝰ dilcūs. Itē inquantū homo
habuit teſtimoniū a ſeipſo deo Jo. viij
Et ſi ego teſtimoniū ꝑhibeo de meipſo
verum eſt teſtimoniū meū qꝛ ſolus nō
ſum ſed ego et q̄ mi. me pa. Itē teſtimo
niū habuit a ſpū ſcō. ſicut pꝫ in verbo
ꝓmiſſo. Cum venerit paclitus quē ego
mittā vobis a prē ille teſtimoniū ꝑhi/
bebit de me. et de hijs tribꝫ dr̄ Jo. vlt.
ꝓmo ca. Tres ſunt q̄ teſtimoniū dant
in celo pr̄ ū. et ſpē ſcūs. Quis ergo de
dn̄o ampliꝰ dubitabit qui teſtimoniū a
tribus ꝑſonis dīnis accepit. verum qꝛ
ſenſuales eramꝰ ſenſuali teſtimonio in
diguimꝰ Habuit ergo dn̄s teſti. a ſcꝑ/
turis Jo. xv. Scrutamini ſcpturas in
q̄bꝫ vos putatis vitā eternā hr̄e. et ille
ſunt q̄ teſti. ꝑhi. de me. Item ab oībus
ſuis opibus Un̄ cū Jo. multiplex teſti
moniū ꝑhibuiſſet xp̄o. ſicut pꝫ Jo. i.
et iij. Dn̄s tn̄ dicebat Ego habeo teſti.
maiꝰ iohē. nam oꝑa que ego facio ipſa
teſti. ꝑhibent de me. Item a miraculis
p̄ſl. Mirabilia teſti. tua. Item a turbis
hūit teſti. Jo. xij. Teſti. ꝑhibebat ei
turba que cū eo erat qn̄ lazarū vocauit
de monumento Itē ab Aplīs Actu. iiij
Uirtute magna red. aplī teſtimonium
reſurrectōis xp̄i. et de hijs oībus ꝓphā
dixit xp̄o. Teſtimonia tua credibilia
facta ſunt nimis. Sed iſtis omiſſis de
quibus nullomodo dubitare contingit
Ad inſtructionem noſtrā aliquid vide/
amꝰ. Nam quedā ſunt teſtimonia viri
iuſti. quedā vero ſunt teſtimonia viri
impij Nam ſancti viri hn̄t teſtimoniū
quadrupliciter. Habent teſtimonium
cōſciencie. teſtimoniū ſancte vite. teſtiō
nium bone fame. teſtimoniū ſpūalis
gracie. ¶ Dico ꝙ vir ſcūs habet teſti/
moniū cōſciencie qd̄ eſt homini neceſſa/
rium ꝓpter ſeipſum. Cōſciencia enim
n̄ ſit erronea vel ſubuerſa ſemꝑ arguit
mala facta. murmurat cōtra fienda et
ſemꝑ inſtigat ad bona Unde optimum
ſignum exiſtit quando de nullo peccato
mortali hominem cōſciencia arguit ſed
mūdum ab omni culpa ſe inuenit. Un̄
dicit Aplūs. i. Cor. i. Gloria nrā hec ē
teſtimonium conſciencie nrē. Non ergo
glorieris in potēcia. non in ſciencia. nō
in opulencia ſed ſolum in bona conſciā.
¶ Scdo vir iuſtus habet teſtimonium
ſancte vite. et dicitͣ hec ſancta vita q̄ eſt
cōuerſatione honeſta ſcdm oꝑa in bona
coſciencia facta. iuxta diuina precepta.
vnde dicitur Johīs iij. Demerito teſti/
imoniū redditur ab omnibus. ideo eīn
teſtimonium ꝑhibebant qꝛ bona opera
faciebat et maxime operibus miſeri/
cordie inſiſtebat. ¶ Tercio habet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

vir iuſtus teſtimoniū bone fame. Vnd̄
grauiſſime deum offendit qui bonā fa/
mam alteri tollit. et ad reſtitucioēm te
netur Si ergo eſt melius nomen bonū
ꝗ̄ diuicie multe. teſte Sapiente. ergo
magis damnificat ꝓximū qui ei famā
tollit. ꝗ̄ qui diuicias ei rapit. ergo ſi rap
tor pecunie tenet᷑ reſtitu᷑ multo forcius
raptor fame. Oportet ergo virū iuſtū
habere nomen bonū ꝓpter ꝓximū edi
ficandum. ij. Thi. iij. Oportet habere
teſtimoniū ab hijs qui foris ſunt. ꝑma
Pe. ij. Sic ē voluntas dei vt benefaci
ētes obmuteſcē faciatis imprudētū ho/
minum ignoranciam. vt in eo qd̄ detra
ctant de vobis tanꝗ̄ de malefactoribus
ex bonis operibus vos cōſiderātes glo
rificent deum. ¶ Quarto vir iuſtus ha
bet teſtimonium ſpūalis gracie. et hoc
eſt tercius teſtimoniū qd̄ de ſe poteſt hrē
Nam omnia alia poſſent aliquādo eſſe
cum culpa. Vnde de teſtimonio conſci/
encie de quo minus videtur dicit Apo
ſtolus. Nichil michi conſcius ſum. nec
in hoc iuſtificatus ſum. Verum de te/
ſtimonio gracia ſi adſit non eſt fas du/
bitare. quia nunꝗ̄ cum culpa mortali
gracia eſſe poteſt. Vnde dicit Apoſto.
de hoc teſtimonio Rōs. viij. Ipſe ſpūs
teſtimoniū reddit ſpiritui noſtro ꝙ ſu/
mus filij dei. ¶ Scd̄o habet teſtimoni
um contra ſe homo iniuſtus. Vnum in
tra ſe teſtimonium conſciencie proprie
Alterum extra ſe omnis mūdane ſub/
ſtancie. Terciū infra ſe diabolice perſe
die. Quartū ſupra ſe diuine iuſticie.
¶ Dico ꝙ primū teſtimoniū qd̄ cōtra
ſe vir hꝫ impius eſt teſtimoniū ꝓprie
cōſciencie Cōſciencia enī q̄ nūc data eſt
homini in auxilium. in morte erit ī ꝑi
culum. qꝛ conuertetur in peſſimū aduer
ſarium. et de omnibus malis nrīs eſt.
contra nos teſtimoniū. et iſte teſtis eſt
tanti ponderis ꝙ ei ſoli credereť oībus
preteremiſſis. qꝛ omni homini creditur
ſi contra ſe in cauſa ſua teſtimoniū ferāt
eo ꝙ veriſimile ꝙ contra ſe falſum non
dicat. Quis enim excuſare poterit pec
catorem contra ſeipſū teſtimoniū ꝓhi/
bentē. Nulla enī vt Boecius dicit Peior
peſtis ꝗ̄ familiaris inimicus. de hoc er
go teſtimonio dr̄ Rōs. ij. Quicunqꝫ in
lege peccauerūt per legem iudicabunt᷑
teſtimoniū reddente illis cōſciencia ip/
ſorū. ¶ Scd̄m teſtimoniū quod peccōr
habebit cōtra ſe erit omnis mūdana cre
atura. omne enim qd̄ vltra debitū ama
uit. omne quo maius vſus fuit. et ꝗc/
ꝗd vane expendit. et omne qd̄ inutilit᷑
cogitauit. et quicꝗd locutus inutiliter
fuit teſtimoniū contra hoīem ꝓhibebit
Et tūc vnicuiqꝫ apte cōſtabit. ꝙ mun/
dus falſus amicus fuit. qꝛ nec vnus obu
lus erit. cuius non ſit accuſator et actor
ſue indebite poſſeſſioīs. Vñ dr̄ Jac. v.
Agite nunc diuites. plorate vlulantes
in miſerijs veſtris q̄ aduenīēt vobis di
uicie veſtre putrefacte ſunt. veſtimēta
veſtra a tineis comeſta ſunt. Aurum ⁊
argentum veſtrū eruginauit. et erugo
eorum in teſtimoniū vobis erit. et mā/
ducabit carnes veſtras ſicut ignis. et ſi
ſic faciet erugo quā homo odiuit qd̄ faci
et aurū qd̄ hō contra deū amauit? Vñ
et ipſi filij nequiť educati. cōtra ꝑntes
teſtimonium ꝓhibebunt. Sapiē. iiij.
Ex iniquis omnes filij qui naſcuntur
teſtes ſunt nequicie aduſus parentes.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

¶ Tercio habebunt iniqui contra ſe
teſtimoniū diabolice pſidie. diabolus
eni̅ recipiet̄ teſtis cōtra hoīem malum
Teſtis falſus et malus adeo recipietur
ita ꝙ poterat dicere homo peccator illd̄
pſ. Inſurrexerunt in me teſtes iniqui
¶ Quarto habebit homo peccator con/
tra ſe teſtimoniū dīne ſciencie et hoc ſo/
lum teſtimoniū erit ad omnia compro/
banda ſufficientiſſimū. eo ꝙ ſapientiſ
ſimū cui nichil occultum ſed omē factū
et omne verbū et qdcumqȝ cordis ſecre
tum ſibi eſt aptiſſimū et ꝓpterea dicit̄
Sap. ij. Non liberabit maledictū a la/
bijs ſuis. qm̄ renū illius teſtis eſt deꝰ
et cogitationū illiꝰ ſcrutator eſt verus.
Nō modo reputant pctōres ſi cogitant
vana. ſi loqunt̄ iniq̄. ſi opent̄ mala ſed
nullū eſt adeo mīmum verbū nec adeo
ꝑuū factū qd̄ apud diuinā iuſticiā non
ſit ad ſtaterā liberatum. Unde ipſe erit
iudex et teſtis. de quo dr̄ Apo. iij. Hec
dı̄t amen teſtis fidelis Scio opa tua ⁊c̄

¶ In feſto Pentecoſtes.

REpleti ſunt omnes ſpū ſcō et ce.
loq̄ va. lin. Actuū. i. Nō eſt offi
ciū pij paſtoīs nec opꝰ eſt pij prīs nec
ſpectat ad magnificenciam veri ducis.
filios ſuos et milites derelinquē deſola
tos. ſi ad cōſolandum poſſibilitas aſſit
Cum ergo ex aſcenſu dn̄i remanſiſſent
aplī deſolati et tribulati et quicqd̄ face/
rent inſcij: dominus de eis ſollicitā cu
ram gerens cōtra deſolacōem miſit eis
ſpm̄ cōſolatorem in vite ſolacium cōtra
tribulacōem. miſit ſpm̄ ſcm̄ eis in ducē
cōtra omnē errorē miſit eū omnibꝰ in
magiſtrū Miſſus eſt igit̄ ſpc̄ ſcūs a bo
no et pio magiſtro. ne timore diſcipuli
turbarent̄. ne labore vel tedio frangerē
tur. ne vlla fallacia cecarentur. ¶ In
ūbo ergo ꝑmiſſo tria nōnt̄. Primū eſt
largitas in donante. nam ampliſſima
fuit in donante liberalitas. q̄ nōtur ibi
Repleti ſunt oēs ſpū. Scdm eſt ꝑcioſi/
tas ſublimis ī munē. nam admirabilis
fuit in dono ꝑcioſitas. que nōt̄ ibi ſpū
ſancto. ¶ Terciū eſt vtilitas et fructꝰ
in ope Nam fructuoſa fuit in ope cōſe/
cuta vtilitas ibi. et loquebant̄ va. lin.
Dicit ergo Repleti ſūt oēs/tam largus
eni̅ fuit dn̄s in donando. ꝙ nō ſolum de
dit ad ſufficienciā ſed ad redundanciā.
nō ſolum ad neceſſitatem ſed ad plenitu
dinem. nō ſolum vni dedit ſed oībus in
vnū cōgregatis ipſum ſpm̄ ſcm̄ diſtri/
buit. Nota ꝙ eſt plenitudo ſufficiencie
habundancie et ſupeffluencie. Plenitu
dinem ſufficientie habuerunt Apoſtoli
ante ſuā vocacōnem. Plenitudinem ha/
bundancie ante dn̄icam paſſionem ſed
plenitudinem ſupeffluencie poſt ſpūs
ſancti miſſionem. Dico ꝙ plenitudinē
ſufficientie que poterat ſufficere ad ſa/
lutem Apoſtoli habuerunt ante ſuā vo
cacōnem Nam ſatis pie videt̄ credendū
ꝙ dominꝰ mūdus. mūdos vocauit diſci
pulos et puros voluit habere ſocios. fi
lios et amicos. ꝗuis de proditore qui
apud diuinā preſenciā iam reprobus
habebatur cōtrarium ſenciat̄ Matheo
eciā excepto qui ex publicanis actibus
a domino fuit vocatus. Unde poterant
dicere illud pſ. Repleti ſumꝰ mane mi
ſericordia tua. Appellat mane tempus
illud primū in quo erant iuſti plenitu
dine ſufficienti Sed ſunt multi qui nō
habent plenitudinē hanc. ſ. ſufficiētie

ſed habent plenitudinem nequicie p̄ſ.
Repleti ſunt iniq̄tate et impietate ſua
et ſequitur Unde veniat hec plenitudo
Prodijt inq̄t q̄ſi ex adipe iniq̄tas eorū
O quot ſunt hodie q̄bus nimia pleni/
tudo carnis vel ſubſtancie tempalis eſt
cauſa mortis. Unde dicit᷑ Deu. xxxij.
Incraſſatus eſt dilectus et recalcitra
uit ꝛc̄. Niſus em̄ ſi fuerit nimis craſſꝰ
in cibo nimis plenus nō redit ad ma/
nū vocantis. nec auguſtales. quia ſunt
nimis pingues rediunt ſi vocentur
Sc̄da plenitudo eſt habundancie. quā
habuerunt omnes diſcipuli poſt ſuam
vocacōnem Unde poterant dicere illud
p̄ſ. Replebimur in bonis domꝰ tue q̄ſi
dicerēt. dediſti nobis plenitudinem ha
bundancie et ſperamus ꝙ induces ad
plenitudinem domꝰ tue. id ē ad pleni
tudinē glorie. Hanc plenitudinē btūs
Stephanꝰ habuit Unde de eo dicitur
Actuū vij. Stephanus aūt plenꝰ grā
et fortitudine ꝛc̄. ſed multi nō hn̄t hāc
plenitudinem. ſed habent pociꝰ pleni/
tudinem fraudulencie Unde dr̄ Actuū
xiij. cuidam mago. O plene omni do/
lo et omni fallacia. fili diaboli. inimice
omnis iuſticie. cur non deſinis ꝑuertē
vias dn̄i rectas. et ecce eris cecus ꝛc̄.
ꝓpter hoc bene dicit᷑ Jeremie. v. Si/
cut decipule plene auibus. ſic domus
eorum plene dolo. ſed tales replent᷑ in
fine doloribus. Nam dum oportet eos
res omnes dimittere q̄ ſunt doloſe acq̄/
ſite nimio tenent᷑ dolore. Unde poteſt
q̄libet talis dicere illud Job vij. Reple
bor doloribus ¶ Tercia plenitudo fu
it redundancie quā acciperunt hodie.
Unde ſtatim non valentes intra ſe cō/
tinere ceperunt alijs eructare. Nam et
dolium muſto plenum dum fortiter in
tus bullit. neceſſario de ſua plenitudīe
foras effundit et terram vtiq̄ʒ madefa
cit. immo ſi vas ſpiraculum nō habēt
per qd̄ foras eicere poſſet vas totū di/
rumperet et foras exiret. vnde hanc ſi
militudinem ſancta ponit eccleſia cum
dicit Muſto madere deputāt quos ſpi
ritus repleuerat. De hac plenitudine
dicit᷑ Sapīe. Spiritus domī repleuit
orbem terrarū. Unde poterat dicē ſp̄us
ſanctus illud. Eccľ. xxiiij. vel xxxij.
Quaſi qui vindemiat repleui torcular
id ē apoſtolorū corda. Sed q̄dam ſunt
qui ſe muſto materiali iniurgitant. vt
eos reicere per gulam oporteat. ꝛ tales
reuera ſe brutis aſſimilant. dum rōne
ſe priuant. corpus totum debilitant et
eneruant. et mortem accelerant. ꝛ ſeip
ſos infamant. Unde ſepe tales q̄ comeſ
ſacōibus et ebrietatibus deſeruiunt ꝛ
ad tātam mendicitatem deueniunt. ꝙ
quid comedant non reperiunt. Exem/
plum de filio ꝓdigo luce. xv. Qui cupi
ebat ſaturari de ſiliq̄s porcorum et ne/
mo illi dabat. p̄mi Regum. ij. Repleti
prius pro panibus ſe locauerunt Sic
ergo ſancti Apl̄i habuerūt plenitudi/
nem ſufficiencie. habuerunt plenitudi
nem redundancie. et ex hac triplici ple
nitudine venerūt ad plenitudinem in/
deficientem. vbi habet anima q̄cquid
deſiderat ꝓuer. xi. Juſtus cōmedit et
replet animam ſuam. habet anima q̄c
quid delectat p̄ſ. Qui replet in bonis
deſiderium tuum. habet anima omne
qd̄ faciat. Unde Eze. xliij. Introdux
it me dominus in atrium interius et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

repleta eſt gloria domus domini. Un/
de dicit Pſalmiſta. Adimplebis me le/
ticia cum vultu tuo de. in dex. xv̄. Un/
de eciam dicitur Yſaie. lviij. Requiem
tibi dabit dominus deus tuus ſp̄ et i̅/
plebit ſplendoribus animam tuam.
¶ Sequitur Spiritu ſancto. In quo
tangitur doni precioſitas. Quid illo do
no precioſius. Quid ſummo bono dig/
nius. quid dono infinito poteſt eſſe io/
cundius? At ſpiritus ſanctus deus eſt
ſummum bonum eſt immenſum vtiqꝫ
donum eſt. igitur nichil precioſius eo
eſſe poteſt. et ideo eſt notandum. ꝙ il/
los quos replet facit milites ſtrennuiſ
ſimos. ſollicitos ac prouidos. vt ſint
ſtrennui ad tolerandum aduerſa. ſint
abicie̅tes proſpera. et ſint eciam proui
di ad quecu̅qꝫ pericula. ¶ Dico ꝙ ſpi/
ritꝰ ſanctus illos quos replet facit ſtre̅
nuos in aduerſis. et hoc aperte in Ap
poſtolis claruit. quia qui ante adue̅tu̅
ſancti ſpiritꝰ erant timidiſſimi. poſtea
facti ſunt fortiſſimi. Nōne ante aduen/
tum huius ſpiritus apoſtolus Petrus
omnium aliorum caput. et qui feruen
cior ceteris videbatur. dum vna mulie/
ris voce percuſſus fuit mp̄x negauit?
Nonne appoſtoli omnes domino capto
fugierunt? Sed ſi vis ſcire quales poſt
adue̅tu̅ ſpiritus ſancti fuerit: legas hi
ſtoriam Actuum. Nam capiuntur. ver
bera̅tur. verbis deterrentur. mors eis
intentatur. ſed tamen in nullo penitus
deflectuntur. Nam capi potuerunt. u̅/
beribus affici potuerunt. occidi potue
runt. ſed nu̅qꝫ deflecti a iuſticia potue/
runt. Unde quilibet poterat dicere il/
lud Michee. iij. Repletus ſum fortitu
dine ſpiritꝰ domini. iuſticia et virtute.
Nō tales illi qui ſpiritu vanitatis ſunt
pleni. qui modico verbo pu̅cti mox cre
pant. clamant et rixas concitant. ſimi
les veſice vento plene. que ſi acu pun/
gatur cum multo ſonitu ventus egredi
tur ¶ Secundo ſpiritus domini illos
quos replet circumſpectos facit in pro
ſperis. viri enim ſancti longe magis ti
ment fortunam proſperam ꝙ aduerſam.
quia proſpera animum virilem effemi
nat et inclinat. aduerſa vero ipſum for
tificat et fecundat. Unde Dauid ſan/
ctiſſimum. quem aduerſitas nulla deie
cit ſed robuſtiorem effecit: proſperitas
ſola proſtrauit. Sicut in peccato Ber
ſabee res ipſa probauit. Nec mirum.
quia incus quanto forcius malleis tu̅/
ditur: tanto amplius ſolidatur. ꝛ nux
quanto forciori pertica verberatur. du̅
a fructibus ſuis excutitur: tanto i̅ an
no ſequenti amplius fructificare pro
batur. Non enim rutilat aurum niſi a
ſcoria igne fuerit purgatum. Unde du̅
in fornace ponitur. non a pondere ſuo
vel valore minuitur. ſed ſolum a ſua e/
mundatur ſcoria. ex quo purius et ful
gidius redditur. Timent igitur ſan/
cti viri dum ſe proſperis timent habu̅
dare. timentes mentis elacionem. car/
nis delectacionem. et vite ſpiritualis
eneruacionem. Unde cum Yſayas. un
decimo capitulo dixiſſet. Et requieſcet
ſuper eum ſpiritus domini. ſpiritus
ſapiencie. et intellectus. ſpiritus con/
ſilij et fortitudinis. ſpiritus ſciencie et
pietatis: in fine adiunxit. Et reple/
uit eum ſpiritus timoris domini.
Nam per timores omnes anime gracie

gracie conſeruant᷑ Unde in Eccl᷑ dicit᷑
Niſi in timoꝛe dñi tenueris te inſtāter
cito ſubuertetur domus tua ¶ Tercio
ſpūs ſanctus illos quos replet facit ꝑ
uidos in perplexis ⁊ certos eos reddit
in dubijs. Unde dictū fuit Apoſtolis
in Jo. Cum venerit ille ſpūs veritatis
docebit vos omnē veritatem Unde po/
tuit dici ꝑ tpe illo illud Yſa. Repleta
eſt terra ſciencia dñi. Sed modo pleni/
ſunt hoīes voluptate. guloſitate. cupi/
ditate. rapacitate. dicit᷑ em̄ Yſa. xxviij
Abſorti ſunt a vino. errauerūt p̄ ebrie
tate et omnes menſe replete ſunt vomi
tu Quid faciunt eciā hodie mercatores
niſi formicarū moꝛe pecunias cōgrega
nt. Nam preter hoc ꝙ omnes formice cō/
gregant : ſunt quedem in Jndia formice
maxime canū magnitudine q̄ aurū qḋ
ibi eſt copioſe cuſtodiūt cum tanta aui/
ditate vt ab ipſis auferri nequeat ſine
moꝛte. Unde ſepe et occidunt et occidū
tur. Nō ꝙ hodie tales ſunt multi. Vñ
dicit᷑ in Job. Poſſidēt aurū et replent
domos argēto. ſed p̄ter multa q̄ ſequū
tur auariciam ſepe contingit eis quod
cōtingit eciam et formicis Nam poſtꝙ
multa grana a formicis ſunt cōgregata
et hoꝛrea ſunt vndiqꝫ plena. formicale
on ſuperuenit quē regem formicarum
ſapiens dicit et formicis de cauerna ex
pulſis fame moꝛientibꝰ illis ipſe de eo
rum laboribus viuit. ¶ Sequit᷑ et ce/
perūt loqui varijs linguis. Quid ē ei
ꝙ patareni nō loquuntur varijs ling/
uis. Nā conſtat ſicut patet in Actibus
ꝙ qñcunqꝫ per impoſicōnem manuuꝫ
dabat᷑ ſpūs ſcūs. mox qui ſpitu ſancto
replebant᷑ linguis varijs loquebātur.

Nec contra hoc vlla inſtancia inuenit᷑
ergo a deſtructione cōſequētis qui nō
recipiunt donū linguarū nō recipiunt
ſpiritū ſanctū. Item dñs Joh. vltimo
Inſufflando non manus imponendo
dedit Aplīs ſpiritū ſanctū. ergo ad da
cōnem huius ſpūs nō exigit᷑ impoſicō
manus. Itē hodie non datur ſpiritus
ꝑ manus impoſicōnem ſed ꝑ ignis ap
paricōnem et animi cōmocōnem. ſicut
patet Actuū. i. Itē Actuū x. Dum pe
trus predicaret. cecidit ſpūs ſanctus
ſuper omnes qui audiebant v̄bum. er
go cum nulla ibi impoſicio manꝰ eſſet
ad dandū ſpiritū ſanctū manuum impo
nere nō opoꝛtet Si enim de eſſencia hꝰ
dacōnis manus impoſicio eſſet nunꝙ
ſpiritus ſanctus ſine impoſicōe manꝰ
aliter datus eſſet. Item dico ꝙ ille qui
cōſolat᷑ ſit ī peccato moꝛtali. ſic neceſſe
eſt dicere cum inter graciā ⁊ peccatum
nulluꝫ ſit medium alterū eoꝛū ſemper
ineſſe omnino eſt neceſſariū Qui ergo
nondū habet ſpiritū ſanctū. conſtat eū
habere peccatum Quero ergo quō hoc
peccatū ab anima deleatur. et conſtat
ꝙ ꝑ ſuū cōtrarium neceſſe eſt deleatur
Nichil eīn poteſt coꝛrūpi niſi ꝑ actioēꝫ
ſui cōtrarij. ergo ſi peccatū ab aīa re/
mouet᷑ grā illi aīe datur. q̄ ſola peccato
opponit᷑. ſed cū grā de nichilo educatur
ad eductionē huiꝰ potencia infinita re
quirit᷑ quā nullam habere creatura ne
ceſſaria rōne cōuincit᷑. ergo ſi nullꝰ hō
poteſt alteri dare graciā. nullus homo
p̄t expellē culpā Sed nunꝙ ſpūs ſcūs
in coꝛde recipit᷑ niſi culpa antea expel
lat᷑. Spūs ergo ſcūs ab homine nullo
cōfertur. Itē nulli grā dat᷑ niſi eiſqui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

conteritur et qui ad deum ꝑ penitenciā
cōuertit᷑. vnde dn̄s ait diſcipul' Math.
Niſi cōuerſi fueritis et efficiamini ſic
ꝑuuli ⁊c̄. et luce. Niſi penitenciā ageri
tis omnes ſimul ꝑibitis. ſed penitere ē
de pcc̄o dolere. ergo qui nō dolet nunꝙ
graciā recipiet Sꝫ manꝰ impoſitio nō
poteſt facere hoīem de pcc̄o dolere. ergo
nō poteſt graciā illi dare. ergo nec ſpm̄
ſanctū cōferre. Cum eīm ſpūs ſit deus.
ipm̄ vbiqꝫ eſſe neceſſe eſt dicē qꝛ ſi vbiqꝫ
nō eſſet. vtiqꝫ deus eſſe nō poſſet. ergo
ſpm̄ ſcm̄ dare non eſt ipm̄ de celis attra
here. ſed ſolum dari dicit᷑ dum eius grā
alteri cōfertur. ſed nullus poteſt graciā
alteri dare. ergo nec ſpm̄ ſcm̄ conferre.
Item manus imponere apoſtolorū tm̄
et nō aliorū ꝓpriū videtur fuiſſe. vnde
licet Philippus eſſet de ſeptē diaconibꝰ
vnus. ab apoſtolis ordinatus. qn̄ ſama
ritanos ad fidē cōuertit ſicut lu. Actu.
viij. ſcribit. Non tn̄ illis manꝰ īpoſuit
ymmo miſerunt ad illos Petrū. et Jo.
vt illis manꝰ imponerēt. ſed patareni
nō ſunt apl'i. ergo ſi manū imponūt.
alienū officiū ſibi vſurpant. grauiter
ergo peccant. et ſic non ſpm̄ ſcm̄ ſed dia
bolicū ſpiritū neceſſe eſt vt impendant
ꝙ ſi dicāt ſucceſſores apoſtolorū ſumus
vnde ꝓbare nō poſſint. dicāt et nobis.
Quis patarenꝰ vnquā ſucceſſit alicui
apoſtolorū. nam ipſorū ꝑmus cōſtat ꝙ
fuit ille peſſimus Manicheus. qui nec
apl'ūs fuit. nec apl'is ſucceſſit. ymmo
apl'is in oībus cōtradixit. nā illi vnū
principiū iſte duo poſuit. illi hunc mū
dum viſibilem a deo bono factū. iſte a
malo quodā deo factū eſſe ꝓdocuit Illi
vetus teſtamentū a bono deo eſſe dixe-
runt. et illius autoritatē. ad ſummorū
dictorū cōfirmacōnem addux erūt. Iſte
diabolum habuiſſe autoritatē aptiſſiē
predicauit. illi ſacramenta eccleſie inſti
tuerunt et graciā collatā eſſe dixerunt
Iſte vniuerſa damnauit. non ergo ab
apoſtolis. ſed a manicheo deſcenderūt.
nullꝰ ergo eſt autoritatis qd̄ faciūt. nō
eſt ſpūs ſcūs quē tribuūt. ſed quecūqꝫ
faciūt vana ſunt. O ſtulti credētes quō
illis animas vrās tā precioſas cōmitti
tis. quibꝰ vineas vrās nō cōmitteretis
quid in eis cernitis. quare hoc facitis?
nulla enim conſciencia eſt in eis. nulla
vnquā in eis miracula videtis. Redite
ergo ad vnitatē ſcē mr̄is eccleſie. vbi eſt
plenitudo ſciē. vbi eſt habundācia grē.
vbi eſt autoritas ſacre ſcptur̄e. vbi racō
nes de fide aptiſſime. vbi nec adhuc vir
tutes deſunt. de q̄bus nō cōuenit dubi-
tare. Hee ſunt ille varie lingue quibus
adhuc loquunt᷑ fideliū turbe vel turme
ipſo ſpū viuificauit qui eſt idem cū filio
et prē. a quibus tamꝙ a principio vno
cōſtat eum ꝓcedere Cui eſt honor et glā
in ſecula ſeculorum Amen.

Item.

Spiritus domini ornauit celos.
Job xxvi. Dici cōmuniter cōſue
uit ꝙ qualis ſit artifex opus docet. vn
cuius cauſe effectus eſt bonus. et ipſa
cauſa ſilr̄ bona eſt et ſi effectus malus ē
cauſa eciā mala. Decuit ergo opificem
ſummū opus in prīcipio facere ꝑfectū
in nullo penitꝰ diminutū. in quo quā
tum creature fas eſt. quātus artifex in
ſe eſſet fieret manifeſtum. dei eīm ꝑfecta
ſunt opera. et ideo tam ꝑfectus factus
eſt mundus. vt in nullo poſſit intelligi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

dĩnutus ſicut dt phũs. et docet in li:
de libero arbitrio Auguſti. vbi apte dt
ꝙ nichil rõnabiliter cogitari poſſet qd
deus in vniuerſo nõ fecerit Vñ cũ qdli
bet creatũ in ſe fuerit bonum. ipſũ tñ
vniuerſũ eſt valde bonũ. ſic in pncipi/
o Gene. eſt oñſũ. cũ ergo pmũ pncipiũ
vnũ eſſet et trinũ Vnũ ꝓducere voluit
in quo ſe eſſe vnũ monſtrauit et ipam
vniuerſam creaturã tplici opacõe diui
ſit. in quo ſe in ꝑſonis trinum eẽ oſtẽ/
dit. Inuiſibilia enĩ dei a creatura mũ/
di ꝑ ea q̃ fcã ſunt intellecta cõſpiciũtur
¶ Triplex ergo diuina opacõ fuit. q̃
mũdũ in eſſe ꝑfecit. ſ. creacõ q̃ approp
ate reſpõdet omnipotẽcie. diſtinctio q̃
appropriat ſapiẽcie et ornatus ſiue cõ/
poſicio q̃ appropriat bonitati largiſſiẽ
Ornatus ergo fuit cõplementũ omniũ
operũ diuinorũ. qꝛ ante omnẽ diẽ pre/
ceſſit creacõ In pmis tribus diebus ẽ
ſubſecuta diſtinctio. et in alijs tbꝫ die
bus vltimis cõſecuta eſt cõpoſicõ. Vnd
dũ celũ ornatũ eſſet luminaibus. orna
tꝫ aer volatilibꝫ. aqua piſcibus. terra
plantis et animalibus. ſtatim Geñ. ij
cõcludit. Igit ꝑfecti ſũt celi et terra z
o. or. e. et quia potẽcie cui reſpõdet cre
acio appropriat pri ſummo. et ſapien
cia cui reſpõdet diſtinctio appropat fi
lio et beniuolencia cui rñdet cõpoſicõ
appropat ſpũi ſancto. ideo recte dicit.
Spiritus dñi ornauit ce. et hoc ẽ ſpũa
liter adipletum. quando hodierna die
ſanctos ornauit aplõs. qui fuerũt celi
altiſſimi. et a terra remotiſſimi ꝑ altã
pauꝑtatem. fuerũt celi fulgidiſſimi ꝑ
fidei firmitatẽ. et fuerũt celi lumino/
ſiſſimi ꝑ doctrine veritatẽ. et ꝑ operũ

honeſtatem. ſed iſta alibi tractabũtur.
In vbo ergo pmiſſo deſcribit ſpiritus
ſanctus vt donũ ineſtimabile. Spũs
inqt Actuũ iiij. dictũ eſt Symoni Pe
cunia tua tecũ ſit in ꝑdicõnem. qꝛ eſti.
do. dei pecunia poſſidere. Ut donũ icõ
prehenſibile. dñi inqt id ẽ qui ꝓcedit a
dño vel qui eſt dñs. Ut donũ deſiderabi
le. ornauit inqt celũ. Quis enim illũ
non deſideret qui hoĩem õnibus bonis
replet ¶ Nõndum tñ. ꝙ ꝑ hoc ꝙ dicit
Spiritus dñi nobis innuit. ꝙ multi/
plex eſt ſpũs Eſt enĩ ſpiritus increatꝰ
ipſe deus. Spiritꝰ ſepatus vt ãgelus
vel angelicus ſpũs. Spiritus corpori
vnitus vt humanus Spũs malignus
vt ipſe diabolꝰ. Spũs infuſus vt gra
cia que eſt ſpiritus ſanctus ¶ Dico ꝙ
eſt ſpiritus increatus. qui eſt ipſe deꝰ
Nam cõſtat ꝙ deus eſt ſummũ bonum
quo nichil meliꝰ eſſe poteſt. ergo ſemꝑ
illud habere docet qd melius ẽ. ſed ctũ
eſt ꝙ ſpũs melior eſt q̃ corpus. qꝛ ꝑ ſpi
ritũ viuificat omne corpus. et ſenſifica
t omne corpus et regit omne corpus.
Magis ergo decuit deum eſſe ſpũm q̃
corpus. Item quãto aliqd ſimplicius
tanto ꝑfectius. ſed ſpũs eſt ſimplicior
q̃ ſit corpus. ergo decuit magis deũ eẽ
ſpiritũ q̃ corpus. Item ſi deus corpꝰ
fuiſſet vbiqꝫ totus eſſe nõ poſſet. ergo
ñ eſſet quo maius excogitai nõ poſſet.
non igit deus eſſet. Itẽ ſi corpus eẽt
diuſas ptes haberet. et totum maius
ſua pte eſſet. et vna ps maior alia exiſ
teret. ergo infinitũ bonũ non eſſet. nec
deus ꝑ conſequens eſſe poſſet. infiniti
enim omnes ptes infinite ſunt ergo ſi
infinito nichil maius ẽ. vna ps maior

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

altera eſſe non valet. Itē omne corpus
cōpoſitū eſt qꝛ corpus ſine diuiſis ſupfi
ciebus et lineis eſſe nō pt. Sed omē cō
poſitū diſſolui intelligi pt. et oē qđ ta/
le eſt. non eſt illud quo nichil melius eſſe
valet. non igit deus eſt. Itē oē qđ cōpoſi
tū eſt. ſuis cōponētibus aliquo mō poſte
rius eſt. Nullū ergo tale ſimplr pncipi
um eſt. Deus ergo q primū pncipium
ſimplr eſt corpus eſſe nō pt. nec eadem
racōne ſpiritu et corpore cōpoſitus eſſe
valet. ſimpliciſſimus ergo ſpiritus eſt.
nec eſt ſpūs creatus. qꝛ ſic nō eſſet deus.
ſpiritus ergo increatus dicendus eſt ſpiri
tus ſanctus. Unde dicitur Johan. iiij.
Spūs eſt deus. et eos q adorant eum in
ſpū et veritate adorare oportet ¶ Secūdo
eſt alius ſpūs q eſt a corpe ſeparatus. ſicut
eſt ſpūs angelicus. Nam cōſtat vniuſum
eſſe pfectum ſic ſupius eſt oſtenſum. ergo
nō deficit ei illud qđ eſt nobiliſſimū ſed
creaturarū nobiliſſiā ē ſpūalis natura
nullo pondē corpis pgrauata. igit neceē
eſt eā in vniuſo ponē Itē ſcđm phiſicas
rōes ſi aliqđ ex diuiſis ſit natuis cōpo/
ſitū. ſi vnā illarū naturarū ē repire p ſe
erit p ſe et alterā repire. ſed hō ex ſpūa
li et corpali natura cōpoſitus eſt. ſicut
expiencia ēta docet. ergo cū alteram na
turarū q eſt natura corporea ſit p ſe in
uenie vt patet in lapide et oī elemētari
corpe. erit eciā pure ſpūalem p ſe ī vni
uſo ſilr inuenire vel repire. Eſt ergo ſpūs
āgelicus a corpe ſepatus ⁊ a deo creatus
Eſt eīm angelus ſcđm Dam. Subſtan
cia incorpea ſp mobilis arbitio libero.
grā nō natura īmortalitatē ſuſcipiens.
et hoc eciā Plato aſſerit ī Thimeo. De
hoc igit ſpū habet in Pſalmo. Qui fa/
cis angelos tuos ſpūs. et mi t. fla. ignis
et Hebre. i. Omnes ſunt adminiſtrato
rij ſpūs miſſi ppt eos q hereditatē cap iūt
ſalutis. ¶ Tercius eſt ſpiritus humanus
ſpūs corpi per naturā vnitus. p morte
aliqn a corpe ſepandus. et p reſurrecti
onē corpori aliqn iterū vniendus. bruta
les igit ſpūs et ſi ſint corpi vniti. nō ſūt
tn a corpe ſepandi. ſed cū corpe pituri.
Omis enim potencia ſimplicit paſſiā
debilitat debilitato organo et infirma/
tur et corrumpit. organo corrupto. et
infirmato Item ſcđm Dam. Omne qđ
gnatur eſſe incipit. et p agens naturale
de materia producitur. ergo in eadem
materia aliqn tendit. Item ſcđm phm
in libro de Generacioē. Omne gnabile
eſt corruptibile. et qđ nō corrumpitur
nō gnatur. ergo omne qđ gnatur corrū
pitur. Sed anima pure ſenſibilis gna
tur. quia ſolus intellectus inſeritur ab
extrinſeco. ſic dicit Phūs. ij. de anima
ergo anima ſenſibilis p naturā eſt cor/
ruptibilis. Item non eſt ſpūs alicuius.
ſentire ſine corpore. q̄uis ſit intellige
ſine corpe. Sed ſicut viuere ſcđm phm
viuentibus eſt eſſe. ſic et ſentire anime
ſencienti eſt eſſe. ergo cū ſenſibilis aīa
deſinit ſentire. deſinit pariter et eſſe.
ſed nō eſt eius ſentire ſine corpore. ergo
nec eſſe. ergo corpore moriente morit.
Non autē ſic eſt de anima homīs. quia
nō ſolum eſt ſenſibilis vt brutalis. ſed
eſt intellectualis. et ideo a corpore ſepa
bilis. vt in libro de Anima ille dicit.
Nam ſi anima rōnalis mortalis eſſet.
deus īiuſtus et impius appareret. et ſi
talis eſſet deus eſſe nō poſſet. Nam cū
omne qđ eſt iuſtum ſit pariter et bonū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ergo qđ iniuſtū eſt non eſt bonū. ergo ſi
deus eſſet infinitus n̄ eſſet vtiqȝ bonꝰ
ergo per cōſequēs nō eēt deꝰ. ſed iniuſtꝰ
eēt ſi aīa exiſtēt mortal'. Animā igitur
mortalem eſſe impoſſibile ē. minor pȝ
ſic. Cōſtat multos eſſe hoīes qui deum
amant. deū laudant. ꝓ dn̄o multa ma
la. portāt. Sūt et alij multi q̄ deū blaſ
phemant. de deo nō curant. ſed in ſuis
laudacōībus ipſū impugnāt et ipſi bo
ni in penuria ſemꝑ viuūt. male bibūt
et cōedūt. ventri n̄ ſeruiūt. male īduti
ſunt et cilicium durum ferunt. cotidie
gemūt. in hac vita nullā quietē ſumūt
ſed ſemꝑ in penis ſunt. Alij mali oīa
quaſi hn̄t q̄ appetūt. qꝛ diuicijs pleni
ſunt ſplendide cōedunt. luxurioſe in/
cedunt. et nichil delcacōis corꝑi ſubtra
hunt. aut ergo deus vtroſqȝ cognoſcit
aut eos non noſcit. Si nō nouit. ergo
nō ſcit oīa. ſūmū igit' bonū non exiſtit
Si autē nouit qđ dicē neceſſariū ē nec
ſentire alit' licet. ergo reddit vnicuiqȝ
qđ ſuū eſt. Sed bonis debet' gloria ſiue
remuneracio magna. blaſphemis vero
debet' pena peccato digna. et cōſtat ꝙ
eis non redditur in hac vita. ergo iſta
reddent' vtriſqȝ in alia vita. ſed hoc eē
nō poſſet ſi aīa mortalis exiſteret. Aīa
ergo mortalis nō eſt Infinita q̄ſi ſunt
in hac materia argumenta. non modo
ꝓbabilia ſed neceſſaria. ſed omittātur
breuitatis cauſa. de hoc igit' ſpiritu dr̄
i. Cor. ij. Quis ſcit hoīm q̄ ſunt hoīs
niſi ſpiritus hominis. qui in ipſo eſt.
¶ Quarto eſt ſpiritus infuſus. et tal'
ſpiritus eſt gracia. que ſpūs ſcūs eſt
dicta vel qꝛ a ſpū ſcō ꝓcedit vel qꝛ ſpūa
lem hominem facit. Nullus eīn de filio
diaboli fit filius dei n̄ ꝑ graciam reno/
uantē. culpam expellentē. et animā ad
ornantē vt dictū eſt in pſ. Emitte ſpm̄
tuū et creabunt' et renouabis faciē t're
¶ Quinto eſt ſpūs malignꝰ q̄ nos ſemꝑ
tēptat. ſemꝑ infeſtat. et plurimos eciā
corꝑalit' vexare nō ceſſat. Unde dicitur
luce. viij. ꝙ aliquē mulieres fuerant cu
rate a ſpiritibꝰ malignis. Nūc igitur
reūtamur ad ſpm̄ ſcm̄ de quo hodie fa
cimꝰ feſtum. et dicamꝰ ꝙ nō ſolum cōi
modo aplōs inſpirauit. vt ſpūali vita
viuerent filij dei. ſed inſuper hodie
aplōs ornauit et ſplendere corā cūctis
gentibꝰ fecit. ad peccatorū remiſſionē
ad fidei roboracōem ad ꝑfectam cordis
inflāmacōem. ad veritatis erudicōem
¶ Dico ꝙ datus eſt ſpūs ſanctus ad ꝑ
fectā peccatorum expiacōnem. Nō eīn
decebat ꝙ peccatores eſſent qui tāti re
gis ſocij. filij. et fratres exiſterent.
Primo igit' fuerunt mūdati ꝑ ſpiritū
anteꝙ aſſumerent' ad diſcipulatū Un̄
dictū eſt eis a Jo. bap. Jo. i. Ille bap
tiſabit vos ſpū ſancto Ego baptiſo vos
in aqua In hoc eciam ſpiritu apoſtoli
dimittebant peccata. Un̄ dictum ē eis
Jo. vltimo. Accipite ſpiritum ſanctū.
quorū re. ꝑ. re. erunt. et quorū retinu
eritis re. ſunt ¶ Scđo datus eſt ſpūs
ſanctus ad fidei et cordiū roboracōnē.
Quomodo eīn viri numero tam pauci
omni ſciencia prorſus ignari ſcđm ſclī
dignitatem penitus nulli. regibus et
principibus audacter ſe ingeſſiſſent.
tam cōſtanter arguiſſent. tam pruden
ter reſpondiſſent. niſi a ſpiritu ſancto
ſolidati fuiſſent Hoc inter omnia dicit
Auguſti. fuit mirabiliſſimū ꝙ viri tā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

pauci omnē mūdum fidei ſubmiſerunt
q̄ viri illr̄ati omnes ph̄os cōuicerunt.
q̄ ruſtici omnē mūdi gloriā z potenciā
ſubſtrauerunt. nam cū omnes mundi
tiranni cōtra fidē indebite ſurrexiſſent
eam exſtirpare volentes. quāto plures
ex eis occidebāt. tanto ſemꝑ in maiorē
copiā excreſcebant Augg. de ci. Mira/
bile eāt. q2 capiebant². ligabant². ūbera
bant². occidebant². et multiplicabant².
figura preceſſit in filijs iſrahel Exo. q̄
quanto plus oneribꝫ grauabant². tāto
amplius multiplicabantur. hec omnia
oꝑabatur in ſanctis aplīs ſpūs ſcūs.
Unde dictū eſt eis Actuū. i. Accipietis
virtutē ſpūs ſancti ſuꝑuenientis ī vos
et luce vltio dictū eſt. Sedete hic donec
induamini virtute exalto. et ideo ſicut
Actuū dicit². Virtute magna reddebāt
a teſ. re. ihū xp̄i dn̄i nr̄i. Unde Gregg.
loquens de aplīs ait. Celorū virtus de
ſpiritu ſumpta eſt. q2 mundi ꝑtātibus
cōtraire nō preſumerent niſi eos ſancti
ſpūs fortitudo ſolidaſſet. ¶ Tercio da
tus eſt ſpūs ſanctus ad mentiū inflam
macōem. prius em̄ frigidi erāt. et ideo
cum timore multo ſtabant. Sed poſtq̄
diuinꝫ ignis aduenit. ſic eos totos incē
dit q̄ in ſe totaliter transformauit: ſic
ignis ferrū qd̄ inuadit in ſuā ſpeciē et
naturam cōuertit. et ideo in linguis ig
neis ſpiritꝫ ſanctus apparuit. q2 corda
intus incēdit. et eos loq̄ces effecit. dig/
num em̄ fuit. vt Bern̄. dicit. vt legem
igneā lingue ignee ꝑdicarent. vt dicit²
Actuū. i. Repleti ſunt omnes ſpū ſcō.
et ce. loq̄. nō vana. nō falſa. nō detracto/
ria ūba. ſed vt ſpūs ſcūs dabat eloqui
illis. Tunc em̄ bene loquitur homo.
quando nō loquitur mendacia ſiue mū
dana. non verba humana ſed diuina.
¶ Quarto datus eſt ſpūs ſanctus ad
cordiū illuſtracōnem. nullus em̄ verū
loquit². nullus verū cogitat. nullꝫ eciā
verū oꝑatur. niſi ꝑ ſpm̄ ſanctū. Unde
Augg dicit. Omne verum a quocumqꝫ
dicat² a ſpū ſcō eſt. Unde dn̄s ꝑmiſit in
Jo. Cum autē venerit ille ſpc̄ verita.
do. vo. o. veritatē. nō ergo hoīes ꝑdica/
tores. nō cōcionatores. nō quoſcūqꝫ rec
tores. ſed pocꝫ deum laudent. a quo vt
valeant loqui habent. Unde dr̄ Math.
Cum ſteteritis an̄ reges et preſides zc̄
vſqꝫ qui loquit² in vobis. et luce. Ego
dabo vobis os et ſapienciā. cui nō po.
re. et cō. ō. adū. vr̄i. Unde dicit² de btō
Stephano. Actuū. vij. q̄ diſputantes
cū eo nō po. re. ſa. et ſpiritui qui loque/
batur. vt quid miraris. Cogita q̄ oīs
ſapiencia creata eſt nulla. ſi ſapiencie
increate fuerit comꝑata. ergo ſi ſapiā
ſancti ſpūs eſt increata. quō reſiſtere ei
poſſet omnis huāna ph̄ia? Bene ergo
ſpūs dn̄i celos. id ē aplōs ornauit. dum
eis peccata dimiſit. dum eos tam con/
ſtantes effecit. dum eos ſic interius in
flammauit. dum et eos linguis oīm lo
qui fecit. Rogemꝫ ergo zc̄.

¶ Item.

Ceperunt loqui varijs linguis.
Actuū. ij. Non poteſt naturalit̄
eſſe vt fons poſtq̄ locū ſuū impleuerit
non fluat in riuulū. nec fluuius poſtq̄
ſuas ripas impleuerit poteſt ſe tenere
ne ī ſua vicina effluat. ſed neceſſe eſt vt
a dextris et a ſiniſtris vniuerſa ꝑfun/
dat. Quā em̄ vas plenū liquore poteſt
non hinc inde diffundere ſi liquor non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

deſinat in ipm̄ ſupeꝛffluere. poſtq̄ ergo apl̄i ſpū ſcō pleni fuerunt. neceſſe fuit vt q̄d tenere nō poterāt. alijs eructarēt. Corda ergo plena et ſuꝑplena neceſſa/rio ꝓruperent in verba. vt ex flammā tibus cordibus ꝓcederent verba flam/mantia. audientiū corda incēdentia.

¶ In ūbo ergo ꝑmiſſo apoſtoloꝛū lingua oſtendit̄ fuiſſe venerabil̄. et oñdit̄ fuiſſe admirabil̄. nam venerabil̄ fuiſſe ꝓbatur. ex grē plenitudine ſed ſuꝑmirabilis fuiſſe monſtrat̄ ex oīm ꝑdeomatum variacōe. Deſcribit̄ ergo vt venerabilis ex ſpē ſcī plenitudine ꝑ quā non poterant ſe tenere ſed oꝑtebat eos alijs predicare cū dr̄ Ceperunt loqui. ſupp. ex plenitudine ſpē ſcī. Unde ꝑmo ꝑmittit̄. Repleti ſunt omnes ſpū ſcō. et ſtatī ſequit̄. et ce. loq̄. Sc̄do oñdit̄ ſuꝑmirabilis lingua coꝛū ꝛ ex ꝑdeomatū varia/cōne. cū addit̄. varijs linguis. Admi/rabile valde fuit et oībus ſtupoꝛem in/duxit. ꝙ ſic ſubito loquebant̄ omnibus linguis. Unde dicit̄ Actuū. ij. Facta aūt hac voce cōuenit ml̄. et men. cōfuſa eſt. qm̄ au. vnuſquiſq̄ꝫ lin. ſu. il. loquē/tes. Parthi. et medi. et elaite ꝛc̄.

¶ Eſt ergo Nōndum ad inſtructionē noſtrā. ꝙ duplex eſt lingua. Una bona Altera mala. ꝑma eſt apoſtolica. ꝑma eſt meritoꝛia. ꝑma eſt amanda. et timēda. Secūda diabolica. Sc̄da multe pene cauſatiua. ſc̄da deteſtanda. et penitus fugienda.

¶ Dico ꝙ prima lingua bona eſt et apoſtolica. et hec eſt triplex. Eſt enim lingua benigna et dulcis ne alijs noceat. lingua ſecura vt de deo loq̄ nō timeat. lingua deuota vt audientes incendat.

¶ Dico ꝙ eſt ꝑma lingua q̄ dulcis eſt et benigna. nulli detrahens. nullū ledens. omnibus ꝓficiens oībus bona ſuadens. de oībus bona dicens. De hac dicit̄ Eccl̄. lingua eucharis. id ē. gracioſa in bono hoīe habundauit Eu. eſt idem q̄d bonū charis. eſt idē q̄d gracia. Unde lingua charis. eſt lingua bona et gracioſa. nichil ſic hoīem gracioſum ꝓrimo reddit vt lingua dulcis et mollis. dicit̄ in Eccl̄. Verbum dulce multiplicat amicos et mitigat inimi/cos. Sepe eīm reſponſio mollis frangit irā. mitigat coꝛda ferocia. cauſat cōcoꝛ/diam. et iracūdiam mitigat. et beniuolenciam cōciliat. nō humana illa coꝛda eſſe ꝓbant̄. q̄ nec dulci colloquio miti/gantur. Unde ſaxea fuerunt iudeoꝛum coꝛda. q̄ domini reſponſione tam pia ad nullā miſericoꝛdiam ſunt inclinata. vn̄ ipſe de hoc in pſ̄. cōquerit̄. Cum hijs qui oderunt pacē eram pacificus ꝛc̄.

¶ Sc̄da lingua eſt lingua ſecura. non tepida. nō foꝛmidoloſa. ſed firma et ſolida ad loquendū diuina. Si oīs creatura ſuo modo et ſua lingua ꝑdicat diuinam potenciā. narrat ſapienciā diuinā. eciā manifeſtat beniuolenciā. Quō tacebit huāna lingua q̄ ad hoc eſt a deo ſpūalit̄ creata. Unde dicit̄ de Apl̄is Actuū. ꝙ loquebant̄ cū fiducia verbū dei. Unde dicit̄ Actuū. xviij. ꝙ dixit ſpūs ſcūs Paulo. Noli timere ſed loquere qꝛ ego tecū ſum. O quanta ꝑuerſitas. q̄ꝫ gra/uis iniquitas. q̄ꝫ deteſtanda cecitas eſt audacia loqui de mūdo. et timere loqui de deo ſuo. Sꝫ quis eſt hodie q̄ de deo loquit̄. ymmo q̄s eſt qui de deo int̄ hoīes loqui nō verecūdetur. Si eīm verum eſt q̄d dicit̄ in Johanne. Qui de terra eſt

de terra loquit᷑. Sciant ſe eſſe terram
amare terram. ſe deſcenſuros ad terrã
tenebris occupatã. q̄ nolũt loq̄ niſi de
terra. ve inq̄t Aug9. in principio cõf.
dñe tacẽtibus de te. loquentib9 aũt de
mũdo. q2 loquẽtes muti ſunt Ex habũ
dancia eñi cordis os loquit᷑. ergo qual᷑
eſt tua lingua tal᷑ eſt cõſc̃ia. ergo ſi lin/
gua eſt vana. ſi mundana ſi laſciua. et
mala eſt cõſc̃ia. Nam ſcd̃m Richardum
Idem eſt ũbũ cordis et oris vt nũq̄ȝ ſit
ũbũ in ore. qđ nõ fuerit prius ĩ corde.
ergo ſi idem ũbũ neq̄t ſil᷑ eſſe bonum et
malum. ſi malum eſt verbũ oris: bonũ
eſſe nõ poteſt verbũ cordis. ⁊ ideo nũq̄ȝ
p̃t hõ cognoſci meli9 q̄ȝ ꝑ ea que loquit᷑
Unde et dictũ eſt Petro Math. xxvij.
Nã et lo. t. ma. te facit. ¶ Tercia lin/
gua eſt lingua deuota q̄ nõ ſolũ loquit᷑
bona verba. ſed verba edificancia. ũba
inflãmancia. tepida corda penetrãcia.
vſq3 ad medullam Vñ dr̃ in Actibus.
q̄ dum adhuc loqueret᷑ Petrus: cecidit
ſpũs ſcũs ſup oẽs qui audiebant ũbũ.
Eccl᷑. xlviij. Surrexit helyas q̄ſi ig/
nis et verbũ eius quaſi facula ãdebat.
Verba eñi tepida et frigido mõ ꝓlata
tepidi cordis ſunt aptiſſima ſigna. nec
ſunt fidei ꝓmotiã nec cordiũ hoĩm exci
tatiã. ſed poci9 extinctiua. Vñ Bern̄.
Non pũt incendẽ verba q̄ de corde frigi
do ſunt ꝓlata. Sed ve miſero mũdo q2
non ſunt hodie viri qui ſũt cordis igni
ti. et ſermones noſtri ſunt frigidi. et
nullius quaſi momenti. Qui ẽgo hãc
triplicẽ linguã hñt in nullo ũbo offẽ/
deret vt ſic vir ꝑfectus exiſteret. Iac̃.
iij. Qui in verbo nõ offendit hic ꝑfec/
tus eſt vir. q2 qui putat ſe religioſũ eẽ
et nõ refrenat linguã ſuam huius va/
na eſt religio. ¶ Secũda lingua p̃ncipa
lis eſt mala. q̄ eſt fugienda et deteſtãda
et hec p̃t ſil᷑ eẽ ĩplex lingua. ſ. mendo
ſa. hec eſt maxime negocianciũ. lingua
doloſa et iſta maxime adulancium. et
lingua venenoſa. hec eſt maxime detra
hencium. Dico q̄ p̃ma lingua eſt men/
doſa q̄ ab oĩ quaſi veritate eſt aliena. et
maxime hac lingua peccant omnes ne
gociantes. omnes vendẽtes et emẽtes
q2 tales omnes ſic aſſueti ſunt falſitati
vt neſciant dicẽ veritatẽ. immo quaſi
verecundant᷑ ſi veritatẽ aliq̄n caſu loq̄n/
tur In hac eciã lingua maxime et gra
uiſſime peccãt cõiter aduocati. de q̄bus
omnibus dr̃ Ie̅. Docuerũt linguã ſuã
loqui mendaciũ. Ad lrãm. ipſi eñi co/
gitant. ipſi inſudant. et eciã pueros ſu/
os ſollicitant quõ mentiri valeãt. quõ
mendacijs aſſueſcant. dicit᷑ eñi contra
tale ꝯ ꝓũ. xvi. lingua fallax non amat
veritatem Turpe eñi lucrũ eſt ⁊ q̃cq̄d
dicat lex que ꝑmittit vt ſe decipiãt hoĩ
nes. nec citra medium eos reſtituẽ de/
cet. lex diuina. lex caritatis. lex natu/
ralis federis omnẽ fallaciam refugit.
nec tale lucrum admittit. Vñ dr̃. ꝓũ.
xxiij. Qui cõgregat theſauros lingua
mendacij vanus et excors eſt et impi/
getur ad laqueos mortis. Adeo enim
deo diſplicet mendacium. vt nulla intẽ
cõne. nullo caſu ſuꝑueniente poſſit hõ
mentiri meritorie. immo q̄ maius eſt
mendacium adeo eſt malum q̄ ipſe de9
qui de nichilo fecit mundũ. non poteſt
facere q̄ mendacium eſſet bonum. vel
non eſſet peccatum Unde dicit᷑ ꝓũ. vi
Sex ſũt que odit d̃s. ſ. ocl̃os ſublimes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

linguā mendacē ⁊c̄. Sed qḋ deus ſemel
oderit ſemꝑ odit. cū ſit īmutabilis. ctū
ergo exiſtit ꝙ nullo pacto mendacium
bū fieri poſſit. In mendacō tū ꝑnicōſo
magis ꝙ̄ in iocoſo. et adhuc minꝰ in of
ficōſo quis deum offendit. ¶ Scḋa lin/
gua eſt lingua doloſa q̄ eſt hoīm duplici
um. decipienciū. blandienciū ſiue adu
lanciū. et oīm ꝓditorum. hec eſt peſſiā
lingua. q: dum exterius bona videtur
ab ea non cauet͛ ſed ei pocius conſentit͛.
et ꝓpter hoc orabat ꝓpheta. ab hac lin
gua ſe liberari. quaſi multū periculoſa
Dn̄e inquit liberā aīam meam a la[illegible]ini.
et a lingua doloſa. O ꝙ̄ lingua doloſa.
ꝙ̄ peſſima. ꝙ̄ ad vitādum dubia. ꝙ̄ cū/
ctis ꝑplexa dum ſpondet bona. et red/
dit mala Jerēmie. ix. Sagitta vulnerās
lingua eorum dolum locuta eſt. In ore
ſuo pacē amico loquit͛. et occulte ponit
ei inſidias. Hec lingua blanda multū
regnat in malis mulieribus dum adu/
lacōnibus et blandiciis pertrahunt ho
mines ad peccatū Unde dicit͛ Prouer.
ſexto. Ut cuſtodias te a muliere mala.
et blanda lingue extra non concupi/
ſcat ⁊c̄. Require capitulo quinto ⁊. vij.
multa de hac lingua. Contra hanc lin.
guam deſtruendā. orat ꝓpheta cū dicit
Diſperdat dominus vniuerſa labi. do.
lingua mag. Qui dixerunt ⁊c̄.
¶ Tercia lingua eſt lingua venenoſa
q̄ dicit͛ ſerpentina. quia ſemper mota.
ſemper aḋ nocēdum parata. et dum al
terum percutit ſemper venenū mortis
immittit. Unde et Auguſtinus dicit.
Tres vno ictu occidit. Pſalmiſta Acu
erunt linguas ſuas ſicut ſerpentes ⁊c̄.
Qnorum oſ. ⁊c̄. O ꝙ̄ peſſima lingua.
ꝙ̄ proximo nociua. ꝙ̄ bonorum alterius
corroſiua. quanti eciam odij cauſatiua.
Hec enim lingua mala multa proximi
prodit. mala ſemper manifeſta maio/
ra ꝙ̄ fuerunt eſſe dicit. Omnia vero bo
na vel falſa eſſe predicat. vel facta adni
chilat. vel per ypocriſim fieri aſſeue/
rat ꝓpter hoc dicitur Prouerbiorū. ix.
lingua immoderata conteret ſpiritū. ⁊
econtra Prouerbiorum. iiij. Qui mode
ratur labia ſua ſapientiſſimus eſt.
Argentum electum lingua eius. Unḋ
quidam ſanctus pater dixit. ꝙ minus
malum eſſet manducare carnes in qua
drageſima. ꝙ̄ carnes comedere fratruꝫ
ſuorum. ¶ Sed notandum. ꝙ ꝓpter
hanc malam linguam tria maxime cō/
mittūtur falſa. ſcꝫ malum culpe. malū
temporalis pene. malum gehenne.
Dico ꝙ primum malum qḋ lingua iſta
peſtifera committit. eſt malum culpe.
Nam ad malam linguam. quaſi oīa oc/
currunt peccata. Nam vnde mendacia
vnde ꝑiuria. vn̄ falſa teſtimonia. Un̄
adulteria. vnde homicidia. vnde odia.
vnde rixa et diſcordia. niſi ex mala lin
gua? et ꝓpterea dicit͛ ꝓu. xiiij. Mors
eſt vita in manibꝰ lingue. vita ſi fuerit
bona. ſed mors ſi fuerit mala. nam licet
lingua non habeat oſſa. ꝓpter eam tū̄
nō ſolum franguntur oſſa. ſed incendū
tur ciuitates et caſtra. Unde in ca. Ja.
lingua aſſimilatur igni. q: ſicut ex mo
dico igne magna ſilua incenditur. Sic
ſepe ex paruo ſermone ciuitas vna de/
ſtruitur. quia ſepe dum modicum ver/
bum cōtra alterum dicitur gladio vin/
dicatur. et dum vnus occidit͛ ad arma
cōcurritur. ignis in domibꝰ ponit͛. et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

quicũqꝫ capit' iugulat'. ¶ Scd̃m ma/
lum qđ creat' ex lingua eſt tꝑalis pena
Nam hoĩ linguoſo ſemꝑ queritur ⁊ pa
rat' pena vel ruina. et nunq̃ꝫ ſibi ſucce/
dunt ꝓſpera. ſed pocius accidunt ei cõ
traria et aduerſa ꝓũ. xiij. ꝓpter peccã
labiorũ ruina ꝓximat malis ⁊ Eccl'.
iiij. labia ſtulti p̃cipitabũt eũ pſ. Vir
linguoſus nõ di. in t. Dignũ eſt. iuſtũ
eſt. rõni cõſonum ẽ. vt qui oẽs impug
nat. ab omnibus impugnet'. de malo ĩ
malũ ruat donec dolere deficiat. Unde
dicit'. ꝓũ. xiij. Qui cuſtodit os ſuum
cuſtodit animã ſuã. qui aũt immoderã
tus eſt ad loquendum ſenciet malum.
¶ Terciũ malũ qđ creat' ex lingua eſt
eternalis pena que eſt grauiſſima. nã
ꝓpter peccatũ lingue ꝑit ipſe q̃ loq̃t'.
filij diuellunt'. lingua ariditate ſiccat'.
igne perpetuo inflãmat'. et ſemꝑ ipſis
dentibus manducat' q̃uis tãtis penis
non cõſumat'. ſed ſemꝑ ad calamitatē
eandẽ repet'. Unde dicit' in pſ. Dilex/
iſti omnia ũ. p̃ci. lin. do. ⁊c̃. de aridita
te lingue dicit' Yſa. lingua eorũ ſiti ex
aruit. et. luce. xvi. dicit' Mitte lazarũ
vt intingat extremũ digiti ſui in aqua
vt re. lin. m. quia cr. in hac fla. Ab eo
petebat aquã gutte. cui dare noluerat
panis micam et poſtulat modicũ aque
ad extinctionẽ ardoris lingue. cui nõ
ſuffeciſſet accipere totũ mare. Tales
eni ſuas linguas non deſinent mãduca
re qui modo non deſinunt murmurarẽ
Unde dicit' Apo. xvi. Manducauerũt
id ẽ mãducabunt linguas ſuas pre do/
lore. et tunc deſiderabũt mori ⁊ mors
fugiet ab eis. O q̃ ſanum conſilium
eſſet ſi modo linguas rafrenarent. ſi ſe
a detractoribus tꝑarent. Si ad deum
laudandum linguas aſſueſcerent. ſi bo
nis et ſanctis ũbis intenderent. Tur/
pe enĩ eſt valde ꝙ lingua canis ẽ medi/
cinalis. vt ſanet vulnus omẽ qđ tãgit'
et hominis rõnalis ſit lingua mõrlis
inficiens omne qđ dicit Veniat igitur
ſpiritus ſanct9. veniat iſte beatus pa
raclitus. qui corda noſtra tangat et lin
guas incendat et ſecũ finalit' nos ꝑdu/
cat. Qui cum deo patre et filio viuit ⁊
regnat Amen.

¶ Dñica p̃ma p9 pentecoſt.

Eſtote miſericordes ſic' et pater
veſter mi. eſt luce. vi. Non ſine cauſa ẽ
ꝙ poſt omnia dñica feſta legitur euan
geliũ de miſericordia. Nam miſericor/
dia fuit ꝙ naturam noſtram xpiſtus
aſſumpſit. miſericordia fuit ꝙ ĩ mũdo
naſci voluit. miſericordia fuit ꝙ mortē
ſuſtinuit. miſericordia fuit ꝙ inferos
ſpoliauit. miſericordia fuit ꝙ carnem
noſtram immortalitatis ſtola dotauit.
Miſericordia fuit ꝙ eam ad celeſtia e/
leuauit. et miſerecordia magna fuit.
ꝙ ſpiritum ſanctum Apoſtolis dedit.
Bene ergo in hoc loco hoc euangelium
legendũ eccleſia ordinauit. in quo oſtẽ
dere voluit. ſe ſcire quid ex miſericordi
a a deo acceperit.
¶ In verbo ergo p̃miſſo dñs duo facit
Nam p̃mo nos ad ea q̃ ſunt pietatis ĩ
uitat. et hoc omnibus eſt preceptum.
Eſtote inquit miſericordes.
Secũdo ipſius pietatis formam ⁊ mo
dum inſinuat. et illud datum eſt in ex
emplum. Sicut et pater veſter ⁊c̃.
Dicit ergo. Eſtote mi ⁊c̃. Valde dili/
genter notandũ eſt ꝙ non dicit Eſtote

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

potentes. non dixit eſtote ſapientes. nõ
ait. eſtote iuſti vel crudeles. ſed eſtote
miſericordes. nam peccatores timent ſa
pienciã. que eorũ peccata maĩfeſtat. et
timent potenciã que mãdat execucõni
qd̃ iuſticia dictat. ſed miſericordiã que/
runt oẽs et volũt. q2 oẽs ea indigere ſe
credũt. Itẽ nõ poſſumꝰ deũ ſequi in ſa
piencia nec oĩno in iuſticia. nec in potẽ
cia. ſed ſequi eũ poſſumꝰ in mĩa. que cõ
ſiſtit in dimittẽdo. vel cõpaciendo qd̃ ſi
nõ potes ope. ſaltẽ corde. et ideo ponit
exemplũ pris. q̃ a nullo eſt. nec aliũ ali
quid habet. vnde oĩe qd̃ impẽdit pura
miſericordia eſt. qd̃ eñ aliquo mõ debi/
tum eſt pura mĩa eſſe nõ poteſt. Ad mi
ſericordiã ergo primo exhibendã nos
inuitat natura. nos inducit ſcriptura.
nos mouẽt exempla. nos impellũt ſup
plicia et nos alliciũt p̃mia. ¶ Dico q
Primo ad miſericordiã inuitat natura
ipſa. ſi quis eñ cõſideret mẽbra corpis
nrĩ quõ ſe diligũt. quõ ſe nutriũt. quõ
ſibi inuicẽ ſeruiunt. quõ in nullo ſe le/
dunt. ſed omnẽ ſibi miſericordiã impẽ/
dunt: inueniet ipſam naturam apte
docere miſericordiam. Item qd̃ maius
eſt. nonne oĩs creatura ſuo modo nobis
impendit miſericordiam? nonne terra
nos ſuſtentat. et nobis cibum et potũ
dat? nonne aqua nos potat. nrãs ter/
ras fecundat. et piſces in ſolaciũ nobis
dat? nõne aer calorem cordis nobis re/
frigerat. et vitã toti corpi adminiſtrat
et aues in cibũ accõmodat? nõne ignis
panem atqꝫ cibaria nobis coquit. fri/
gus a nobis expellit. et nos interius et
exterius calefacit? nõne ſol nos illumi
nat. et luna feruorem ſolis mitigat. et

celum ſe continue rotat vt hoĩm gñatio
nõ deficiat ſed ad cõplementũ ꝑueniat?
nullam eñ creaturam conſtat eſſe que
miſericordiam homini non impendat.
Unde quedã data ſunt homini in cibũ.
quedã in potum. quedã in veſtitum.
quedã in adiumentum. quedã in docu/
mentum. quedam vero in ſolacium.
Unde Iaco. dicit miſericordia ſuperexal
tat iudiciũ. non eñ ſic ꝑpendimꝰ iudi
ciũ: vt miſericordiã eſſe in rebꝰ oĩbus
credimꝰ. nam miſericordiã clamat ſuo
mõ oĩs creatura. non autem iuſticiam.
¶ Secundo ad miſericordiã nos indu
cit omnis ſcriptura. nam cõſtat ſcriptũ
eſſe in Matheo. Omnia que vultis vt
faciant vobis hoĩes. et vos facite illis.
hec eſt eñ lex et ꝓphete. Sed quicquid
impẽdimus ꝓximo. quicquid volumꝰ
nobis impendi ab eo miſericordia eſt.
Quid eſt eñ aliud miſericordia q̃ ꝓxi/
mo ſubuenire. ꝓximum defendere et
ꝓximũ ſubleuare. Manifeſtũ igit' eſt.
q miſericordiã tota ſcriptura docet. et
qd̃ miſericordie eſt cõtrarium ꝓhibet.
Nam ſi attendas oĩa p̃cepta diuĩa. illa
que dicunt' mortalia: aliud nõ inuenies
eſſe preceptum niſi qd̃ ad miſericordiã
ꝑtinet vel aliqd ꝓhibitum niſi qd̃ miſe
ricordie eſt cõtrariũ. Quid eſt q cum tot
ſint opa bona et mala. iudiciũ tñ illud
vltimũ in quo diſcucientur oĩa merita.
dum ſola ait miſericordia et immiſericor
dia: niſi q2 quodãmodo omne bonũ eſt
mĩa. et omne malũ immiſericordia. in
miſericordia ergo oĩe bonũ remunera/
bitur. et in imiſericordia oĩe malũ pu
niet' ꝓpter hoc dr̃ in Miche. Indicabo
tibi hõ quid ſit bonũ. et qd dñs requirat

a te facere vtiq3 miſericordiã Unde ipſe
dicit in Mat. Miſericordiã volo et non
ſacrificiũ. Si eñi vt Gre. dicit Omne
diuinũ mandatũ de ſola dilcõne eſt. et
ꝓbacõ dilcõis exhibicõ ẽ opis cũ miã
cõtineat affectũ amoris cũ ſit cõpaſſio
cordis. et habeat effectũ opis duz ſub
uenit ꝓximis miã tam dilcõem ꝙ eius
ꝓbacõem includit. et ꝑ cõſequẽs õne
qđ deus p̃cipit in ſe claudit. et ideo pre
cipit Thobias filio ſuo eiuſđ iiij. quõ
poteris eſto miſericors. ex ſubſtãcia tua
fac elemoſinã et ne auertas faciem tuam
ab vllo paupe Ita eñi fiet vt nõ auer/
tat a te facies dñi. Impoſſibile eſt iau
ditum eſt vt pereat vnq̃ homo miſeri
cors. Exemplũ de cornelio. Actuũ. x.
Exemplũ eciã de ſcõ Euſtachio. cuius
ſi hiſtoriã legeris manifeſte videbis ꝙ
xp̃c ſibi apparuit euq3 cõuertit. q2 in
ſtabat opibus pietatis Unde et Dañ.
dixit. Nabugodonoſor Audi cõſiliũ me
um et peccata tua elemoſinis redime.
ꝛ iniquitates in miſericordijs pauꝑm
Jero. Volui ſcp̃turas et nunq̃ memini
me legiſſe hominẽ piuz perijſſe Quis
vnq̃ homo crudelis bene vitã finiuit?
legas neronis hiſtoriã quã infra beati
petri legendam iuenies poſitã ꝛ vide
bis ad quẽ finẽ crudelitas eũ adduxit
Exẽplum nõ de Anthiocho ij. Mach.
ix. ꝛ ſic in omnibus intuere nec vnq̃ i
uenies crudelẽ virũ bñ finiuiſſe Eccl.
Cor durũ male habebit in nouiſſimo.
nõ ꝑabolam quã dicit dñs Mat. xviij.
vbi ſic ait ad ſeruum immiſericordem.
Serue neq̃ ꝛc. Tercõ ad miſericor/
diã nos mouere debent exẽpla. et p̃mo
exẽplum domini ſaluatoris. qui adeo

clemens fuit. vt ſi omnia eius geſta ꝑ
legeris: nichil inuenies crudelitatis i
eis. ymmo omne qđ fecit. omne qđ do/
cuit ſolam miſericordiã inſinuat. Exẽ
plũ de muliere in adulterio dep̃hẽſa
Jo. viij. quam non ſecũdũ legẽ dãp
nauit ſed ex pietate ſaluauit ſiue abſol
uit. Ubi docet et ipſo facto omẽs hoĩes
peccatores eſſe et dei miſericordia indi/
gere. et ideo debet quilibet ꝓximo mi
ſericordiã impendẽ. Nõ exẽpla de Job
et Thobia de beato martino et omĩbꝫ
alijs ſanctis Quid eñi opus eſt ꝑ ſcõis
diſcurrẽ. cum in paganis ſit miſericor
diam inuenire. dicit. ij. Macha. iiij.
ꝙ cõtriſtatus eſt rex Anthiochus ꝓp̃
mortẽ Onie ſũmi pontificis et flexus
ad miſericordiã lacrimas fudit. Itẽ dr̃
luce iiij. ꝙ ſamaritanus motus ẽ miſe
ricordia ſuꝑ eũ qui incidit in latrones
Si ergo inuenit miſericordia in paga
nis qđ debet eſſe in xp̃ianis Sed qđ ꝑ
hoĩm exẽpla noſtra orõ currit: cũ tãta
miſericordia inuenit in brutis? quid
eñi leone forcius? et tamẽ ſi in ſilua in/
ueniat qui coram eo genufle ctat et mi
ſericordiam ſignis petat. nõ ſolum euz
non mãducat ſed ipſũ aſſociat et defen
dit. quouſq3 eum extra ſiluam ducat.
niſi forte eum nimia valde fames inua
dat. Quid lupo guloſius et crudelius?
et tamẽ ſi paruulũ a matre proiectum
lupa inueneit. eum nõ comedit. nõ oc
cidit. ſed lactat et nutrit. Unde Augg.
dicit. ꝙ lupa fuit que remũ et romulũ
cõditorẽs vrbis rome quos mr̃ ꝓiecit ip
ſa nutriuit. Nota crudelitatẽ hominis
ꝛ benignitatem leonis. q2 cum leo ꝑcit
homo occidit. Nota et mirabile genus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

crudelitatis. quia quē mater ꝑiecit lu/
pa nutriuit. Itē inter oīa aīalia. tam
aquatica ꝙ terreſtria nil Cocodrillo in
uenit̄ crudelius. et tū poſtꝙ hominem
occidit ſup eū lacrimas effundit. Nōne
inuenti ſunt equi qui plorant in morti
bus dñorū. nec vltra cibum ſumere vo/
lūt. ſed ad mortē vſqꝫ inediam ſuſtinēt
Quid de canibꝫ dicam qui ꝓ dominis
tam fideliter bellant. vt ſe prius occidi
ꝑmittant. ꝙ a defenſioē deſiſtant? Naz
et canis rome fuit qui cū dño ſuo carce/
rem introiuit. nec ab eo ſeparı potuit.
qui cum mortuus ibi eſſet. et cuſtodes
cani panē darēt ille ad os defūcti ferebat
et vidēs ꝙ ille nō cōedēt. nec ipſe come/
debat. Cumqꝫ corpus illud mortuum
in fluuiū ꝓicerent. ſpectantibus roma
nis qui ad ſpectaculū tam grande cōue/
nerāt. canis in aquā ſaltauit. et corpꝫ
domini ſui ſuſtentare voluit. ne ſubm̄/
geret̄ in aquis. Itē de elephante dicit̄.
ꝙ ſi hominē in deſerto inueniat. primo
ne eū terreat aliquātulū de via exit. et
poſtea ſecum īcedit viā ei oſtendens ne
deuiare poſſit. et cōtra dracones et ali/
os ſerpentes pro defenſione hominis ſe
ꝑiculis et morti exponit. O huāna con
fuſio vt animal māſuetū natuā vincat̄
in meſericordia a brutali natura. que ē
de ſe crudeliſſima. Nam balena dū peri
culum tempeſtatis attendit: ſe ꝓ ſuis
ꝑuulis fluctibus tempeſtatis exponit
quos ſi aliter liberare nō poſſet. eos in
uentrem ſuum recipit. et ab omni leſi/
oē cuſtodit. et humana crudelitas ſuos
ꝑuulos abicit et occidit ¶ Quarto ad
miſeicordiam nos mouēt ſupplicia cru
delibꝫ inflicta. Vñ īmiſericordibus dr̄

Math. xxv. Ite maledcī in ignē etnū.
Impoſſibile enim eſt vt miſeicordiam
a deo ꝑcipiant. qui eam proximo exhi
bere non curant. Jacobi. v. Judicium
ſine miſeicordia fiet ei qui nō fecerit mi
ſericordiā. Quid hoc apcius? lege pſal/
mo. lxxx. Quanta mala imprecatus ē
Jude ꝓpter peccatum immiſericordie
Nam datur in manus demonū fit eius
oracō in peccatū. datur alteri eius offi
cium. fit diminucio ſuorum dierum fit
eradicacio vxoris et filiorum. fit deſtru
ctio omniū temporalium bonorū. nul/
lum infert̄ ſibi auxilium: ſed omīa pec
cata parentum reuocant̄ ſuper eum. et
quare hec omīa? Pro eo inquit ꝙ nō eſt
recordatus facere miſericordiam. et ꝑſe
cutus eſt hominem inopem ⁊ mendicū
et cōpunctū corde mortificare Et ſeruo
immiſericordi dicitur. Mathei. xviij ꝙ
tradidit eū tortoribus donec reddēt vni/
uerſū debitū. Nec crudelis Anthiochꝰ
apud deū miſericordiā inuenire potuit
ꝙuis eā implorauit. quia miſereī aliīs
noluit. ij. Macha. ix ¶ Quīto ad miſe
ricordiā nos mouē debent ꝑmia miſeri
cordibus repromiſſa. Sed que pt̄ dicē
lingua ꝙ alta. ꝙ magnifica. ꝙ glorioſa
ꝙ ſublimia ſint miſericordiū premia?
Gre. Que lingua dicere. vel quis intel
lectus capere ſufficit illa ſupne ciuita/
tis quāta ſint gaudia. Unde ob hoc di/
ctū ē Mathe. v. Beati miſericordes qm̄
ipi mi. cōſe. Quis eſt qui ſit ſine culpa
qͦs pt̄ gloriaī de vite innocentia? Si lu
na nō ſplendet. et ſtelle nō ſunt munde
in conſpcū ſuo. q̄nto magis hō putredo
et vermis Si īfantuli vita q̄ nō ē vnīꝰ
diei ſup t̄rā nō eſt mūda. ſed maculata

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

qualis eſt illorum vita qui diu ſunt in
culpa. Oīs ergo homo eget miſeřcordi
a. nec ad ſalutē eſt via niſi ꝑ miſericordi
ā Si ergo miām vis habere miſericor/
diā alijs ſtude impendere. Nā Augg.
exponēs illd̄ verbū aplī Cui vult mi
ſeret᷑ et qn̄ vult iudicat. ſic ait Miſere/
tur maxīa bonitate. et iudicat nulla iī
q̄tate. vt damnatus nō ň de ſuis meri/
tis cōquerat᷑. et libřatus nō niſi de dei
miſericordia glorıet᷑ Si omnes iuſticie
noſtre teſte yſaya ſunt ſicut pānus mē
ſtruate: igit᷑ qui ſaluat᷑ nō ſuis meri/
tis ſed ſola dei miſericordia liberatur.
Unde miſcordibus dicit᷑. Mathei xxiij.
Eſuriui ⁊c̄. Sitiui ⁊c̄. nudus fui ⁊c̄.
In carcē fui ⁊c̄. ergo venite benedicti
pa. mei pci. reg. ⁊c̄ Augg. ꝑ miſericor
dia nrā et pietate tunc ceſſabit crudeli
tas tirānorū et reddet᷑ vnicuiqꝫ iuxta
opera ſua Pius ēgo dn̄s cuius miſeri/
cordie nō eſt numerus: fiat nobiſcum
ſcd̄m magnā miām ſuā. Amen.

Dō̃ ſcd̄a

Diligam⁹ deū qm̄ ipē prior dilex
it nos. Jo. iiij. Vere valde bn̄ ⁊ ꝓprie
agit᷑ de dilcōe in Eplā et in euangelio
de miā. eo ꝙ miā pēdet ex dilcōe dīna.
ideo eum hō ſuo ꝓximo miſeret᷑ et eius
malis ex corde cōpatit᷑. q2 ei amore cō/
iungit᷑ Vn̄ videmus ꝙ ei quē non dili
gimus nō ſolum nō cōpatimur nec ei⁹
ꝑiculis cōdolem⁹ ſed letamur poti⁹ et
gaudem⁹. vt ergo poſſim⁹ miſericordes
eſſe ſicut ex ſupiori ſermone cōſtat ne/
ceſſariū eſt: aplūs nos īuitat ad dilcō
nem. Unde tria fcit in v̄bo ꝑmiſſo
Primo mouet ad dīni amoris affectū.
Scd̄o oñdit amoris obiectū.
Tercō vēo ſubdit amoris dīni motiuū
Miro mō ſapienſ ꝓcedit dū ꝑmo actū
amoris iniungit. ſcd̄o q̄d ſit amand̄ ex
ponit. tercō vero quid mouē debeat ad
amandū inducit Ponit ergo ꝑmo amo
ris ꝑceptū cū dr̄. Diligam⁹. ſcd̄o addi
t᷑ amois obiectū. cū ſubiungit᷑ Deum
tercio vero ſubnectit᷑ amoris motiūm cū
infert᷑. qm̄ ipſe ꝑor dilexit nos. Dica⁹
ergo Diligamus deū. ꝓpter hoc enim
ꝙ deum dt̄ amādū: dat nobis ītelligē
multiplex dilectionis obiectum.
Eſt ergo notandum ꝑmo ꝙ eſt dilectio
mala. dilectio vana. dilectio bona.
Dilectio mala eſt dilectio peccatorū. et
ideo deteſtanda. Dilectio vana ē dilcō
mūdanorum et ideo nō curanda. Sed
dilectio bona eſt dilectio eternorum. et
ideo expetenda Dico ꝙ prima dilectio
eſt ideo deteſtanda q2 mala. quis enim
nō doleat quis nō fleat amorem ſuum
qui anime vita eſt. quo nichil melius ī
homine eſt ponere circa malū. et nō di
ligere ſummū bonum. O q̄ infelix cō
mutacō. q̄ deteſtanda cōfuſio a ſummo
bono affectū tuū deflectē. et in fecibus
collocare. et mercari ſuppliciū ſempit/
num vnde conſequi poteras ſummum
bonum. et cum dicit᷑ Jo. iij. lux venit
in mūdum et dilexerunt homines ma
gis tenebras q̄ lucem Quid per lucem
intelligimus niſi xp̄m dei patris filiū
⁊ per cōſequens ſummū bonum. quid
ꝑ tenebras niſi peccatū: Nam peccata
ideo tenebre dicta ſunt. quia tenebroſū
hominem faciunt. dum ornamentum
gracie ei tollunt. et finaliter ad tene/
bras ſempiternas adducūt. Cōtra na
turam eſt omnino tenebras amare.

Quis vnquā vidit oculum tenebroſum
magis appeti ꝙ̄ lucidum ? Ex defectu
quidem conſtat eſſe magis delectari in
tenebris ꝙ̄ in luce. ſicut patet in oculo
noctue Unde et Boecius ait Tales ho
mines tenebras amātes ſunt illis aui/
bus ſimiles . quarū oculos nox illuīat
dies cecat. vnde et ſubdit. ꝙ tales neq̄/
unt oculos tenebris aſſuetos ad lumen
ꝑſpicue veritatis attollere . Et lippus
oculus et infirmꝰ ſine ſui leſione nō po
teſt lumen ſolis aſpicere Non eſt defcūs
in luce ſed in oculo infirmante . Scd̄o
eſt dilectio mundanorū. que nullatenus
eſt curanda quia et ſi exterius apparet
pulchra eſt tn̄ interius tota vana Unde
talis dilectō bene ſimilis eſt pomis t̄re
zodomorum. que cū ſint exterius valde
pulchra. ſi fuerint intus apta inueni/
untur penitus vana et q̄ſi fauillis ig/
neis intus plena . Unde qui mundū di
ligunt arguunt' in pſ. Filij hoīm vſq
quo graui corde. vt qd di. va. et queritis
mendacium. Temporalia enī vanitas
eſſe dicūtur qꝛ dum homo eis innitit'.
vt ab eis ſuſtentet'. tunc deficere cōpro
batur Nam et baculus arundineꝰ qui
intus eſt vanus ꝑ cōſequens nō eſt fir/
mus. ſi homo illi appodiet in profundū
demergi neceſſe eſt Dicuntur eciā tem/
poralia mendatium quia multa amato
ribus ſuis ꝓmittunt nec illis ꝑſoluūt
Nam ſanitatem ꝓmittunt et infirmita
tem adducunt . ꝓmittunt ſecuritatem
et inducunt hominem in timorem. pro
mittunt ſufficientiam et adducunt in/
digentiam. ſpondent longam vitam et
mortis ſunt acceleratiua. ſpondēt ſum/
mum bonum et ad ſupplicium ꝑducūt
eternum Nōne ergo mendatium dicūt
vere qui omnino omnibus mentiunt'.

¶ Tercio eſt dilectio eternorum et hec
eſt deſideranda et amplexanda quia op
tima Non enī decipit. nemini quicquā
tollit ſed quicquid promittit exſoluit .
ymmo in infinitum magis Unde dicit'
Rōnos octauo . Scimus quoniā diligē/
tibus deum omnia cooperantur in bo/
num Unde gloſa ibi Tal' deus et con/
ſolatur proſperis et exterret aduerſis.
vt īfirmitate ꝓbetur humilitas. afflic/
tione paciencia. contradictione ſapien/
tia. odio beniuolentia. Unde Auguſtiꝰ
Proſunt iſta mala q̄ ſuſtinent iuſti vel
ad delenda peccata vel ad probandam
iuſticiam vel ad demonſtrandum huiꝰ
vite miſerias . hec ergo dilectio diuina
non eſt tedioſa. non eſt periculoſa. non
eſt ocioſa ſed eſt delicioſa et eſt operoſa.

¶ Nōndum eſt igitur ꝙ ad hanc diui/
nam dilectionem nos maxime tria in/
uitant . Nam deum amare nichil cordi
iocūdius et nichil eſt amanti vtilius .
Deum amare eſt facile. deum amare eſt
delectabile. deum amare eſt vtile . Ame
mꝰ deum qꝛ nulla eſt in hoc difficultas
ſed multa facilitas . Amemus deum q̄ꝛ
nulla eſt in hoc aſpeitas ſed cordis mag
na iocunditas Amemus deum quia in
hoc nulla damnoſitas ſed vtiq3 multa
vtilitas . Dico ꝙ deum amare non eſt
graue non difficile ſed plurimum leue.
Graue tibi forte eſt ieiunare . graue ad
ſanctum Jacobum ire . graue vino vel
carnibus abſtinere . graue oīa vendere
et pauperibus erogare ſed nunq̄ dixis
graue deum tuum . creatorem tuum .
redemptorem tuū. cōſeruatorem tuum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et tam beneficum factorem tuum amaē
nichil in hoc extra te requiritur. nichil
niſi qđ maxime in tua poteſtate eſt po/
ſtulatur Quid enim ſic proximum cor
di exiſtit vt amor cordis. ꝓpter hoc di
citur Deutrono. xxx. Mandatū quod
ego precipio tibi nō ſupra te eſt. nec vl/
tra te poſitum. nec in celo ſitū. vt poſ/
ſis dicere. Quis noſtrum ad celum va/
let conſcendere ? Quis inde deferet il/
lud ad nos vt audeamus et opere com/
pleamus? neqꝫ trans mare poſitum eſt
vt cauſeris. et dicas. Quis ex nobis
tranſfretare poterit maē et illud ad nos
deferre. vt poſſimus audire et facere
qđ preceptum eſt Sed iuxta te ē ſermo
in ore tuo. et in corde tuo vt facias illđ
et addit. Conſidera qđ propoſuerim ti
bi bonum et malum. vitam et mortem
vt diligas dominum deum tuum ꝛ am
bules in viijs eius ꝛc̄ que ſunt ibi.
Secundo amare deum eſt valde delecta
bile. Bernardus. Nichil cogitatꝛ dulci/
us. nichil auditꝛ ſuauius. nil guſtatꝛ ſa/
pidius ꝙ ihē dei filius Vñ qđam deſcri
bens amorē ſic ait Amor eſt mulcebris
affectus. infatigabilis habitꝰ. iocunda
poſſeſſio. Omnis enim delectacio ani/
me ex amore eſt. Nam cum in dei frui/
cione ſummum gaudium conſtet eſſe.
quare non eſt fruendum niſi beatiſſiā
trinitate. et frui non ſit aliud ꝙ amore
deo propter ſe adherere Reſtat omnem
delectacionem in amore conſiſtere. qua
re vbi nullus amor eſt. nulla delectacio
eſſe poteſt. Ergo ſi amor delectacio eſt
ſiue dulcedo. amore nichil dulcius. nich
il ſuauius eſſe poteſt. et ſi ſic eſt ī amoē
cōmuniꝫ dicto. qđ dulcedinis eē putas

in amoē diuino. cum amor figitur ī ſū/
mo bono ſūmeqꝫ iocundo? Auguſtinus
Amoē te diligo deus meus dulcedo vrā
delectacio ſūma. Non eſt igitꝛ mirum ſi
ille qui deū diligit tꝑalia vniūſa cōtēp
nit. Vñ dicitꝛ Can. viij. Si dederit ho/
mo vniūſam ſubſtan. domꝰ ſue ꝓ dilec
quaſi nichil deſpiciet eā. ſcꝫ ipſam ſub
ſtanciam cōtemnet. quaſi nichil eſſe cre
det ꝓpter amorem eius quem diligit.
Vñ dicit aīa ſancta in Canti. Inueni
quem diligit anima mea. tene. illū nec
dimittā Tercio deū amare eſt valde
vtile. valde fructiferū. non ſolum ī hac
vita ſed maxime in futura. vbi erit re/
muneracio ſūma dilectionis. Nichil enī
homo niſi ex amore meretur. quare di/
lectio ſola in patria premiatur. et ſecū
dum eius quātitatē premium compē/
ſatur. ꝓpter quod et preceptū eſt luce.
iiij. Diliges dominum deum tuum ex
toto corde tuo. q̄ſi dicēt. magna ſit dile/
ctio vt magna poſſit eſſe premiacō Mi
ra eciam in hac vita virtus diuini amo
ris. quia nec aduerſitate deicitur. nec
proſperitate diſſoluitꝛ. nec vlla tēpta/
menta demonum timere probatꝛ. Nam
veri amatores capi poſſunt. ligari poſ
ſunt. verberibus affici poſſunt. ſed ab
amore proprio ſeparari non poſſunt.
Poteſt enim aurum in ignē mitti. po/
teſt pre calore diſſolui ſed non in valore
minui. nec in colore offuſcari. ſed reddi
tur purius. et ſic fulgidius apparet. ꝛ
pulchrius. Nūquam enim ex auro vti
le vas formatur : niſi prius ſub malle
o deducatur. Nec granum in horreo an
teponitur ꝙ per tribulā a paleis ſepa
ratꝛ. nec ex granis delectabilis panis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

efficitur niſi prius in farinam molarū circuitu cōteratur Et ꝓpter hec oīa dicitur Can. viij. fortis vt mors dilectio. Jmo morte forcior inuenitur q̄ꝛ dilectio vitam cōtemnit quā ꝓ deo ſuo impedit. mortem deſpicit quā non fugit ſed appetit. Vnde et dicebat in Actibus Paulus. Ego non ſolum alligari cupio ſed mori paratus ſum ꝓ noīe dn̄i nr̄i ihesu xpriſti Ro viij. Quis nos ſepabit a caritate xp̄i. fames an gladius ⁊c̄. et ſubdit. Certus ſum q̄ꝛ neq̄ꝫ mors neq̄ꝫ vita poterint nos ſeparare a caritate dei ⁊c̄. Rogamus ergo xpriſtum.

Item

HOmo quidā fecit cenam magnā et voca. multos lu. xiiij. Scribitur Heſter primo. ꝙ ille rex potētiſſimus Aſſuerus fecit cōuiuiū ꝑmagnificum cunctis inclitis ꝑſarum et medorū. q̄d monſtratur honorificum fuiſſe ex diuturnitate dierum. ex amenitate locorū. ex ꝑ̄cioſitate tentoriorū. ꝑiter et locorum. ex ordinacōne miſſarū. ex habundācia ferculorum et ex varietate vinorum. ex ꝑ̄cioſitate aureorū vaſorum et ex vrbanitate principū miniſtrorum. Si igitur cōuiuiū tam magnificū tam ſplendidū tam copioſum. tam eciā diuturnū facere potuit rex mortalis. rex fragilis. rex corruptibilis. vita breuis: quid dilc̄is filijs ſuis ꝓmmo fr̄ibus ſuis facturus eſt rex ille mirabilis. ī poteſtate īcōprehenſibilis. ſapientia inꝑſcrutabilis. bonitate īacceſſibilis. vita īterminabilis et copia bonorum oīm tam ſublimis. Si eīm ſicut rex ſe habet ad regem. ſic cōuiuium ad cōuiuium ſe habere oīno neceſſe eſt et excellere. bene ergo et vere premiſſum eſt in themate. homo quidā fecit cenam magnam. In quo v̄bo dominica cena a tribus eſt cōmendata. Nam cōmendatur primo ex parte inuitantis amici vel domini. Inuitans dominus eſt ineffabilis. Scd̄o eſt ex ꝑte cibi appoſiti. cibus appoſitus eſt deſiderabilis. Tercio vere ex parte populi inuitati ſed populus inuitatus eſt admirabilis. Nam inuitantem dominū oſtendit inaffabilem nominis altitudo Cibum appoſitū oſtendit appetibilem dulcedinis magnitudo ſed populū inuitatū reddit admirabilem numeri multitudo. Notatur autē nominis altitudo. cū dr̄ Homo quidā. ideo eīm nomē ip̄m tacetur nec v̄bis exprimitur vt ineffabile eſſe oſtendatur. iuxta illud Judicum ad Manne. Cur nomē meū queris q̄d eſt mirabile. Scd̄o innuitur celeſtis dulcedinis magnitudo. cū additur. fecit cenam magnam. Tercio vero nōtur inuitati populi multitudo cum ſtatim ſubiungit Et vocauit multos. Dicit ergo. Hō quidam fecit cenam magnam verum q̄ꝛ omnis euangeliſte intencio vertitur circa cenam. idcirco de ſola cena agendum eſt Eſt ergo nōndum ꝙ eſt multiplex cena ſicut colligitur ex ſcriptura. Eſt enim cena vna reſpectu boni inferioris et hec eſt cena indigencie corporalis. Eſt cena reſpectu boni interioris et hec eſt cena arrogancie mundialis. Eſt cena reſpcū boni exterioris et hec eſt cena leticie ſpūalis Eſt cena reſpcū boni ſuperioris et hec eſt cena dulcedīs eīnalis Et eſt cena reſpcū dn̄i ſ̄rioris et hec ē cena ſupplicij ſempit̄nalis. Dico ꝙ ꝑ̄ma eſt indigēcie corꝑalis q̄ꝛ eīm corpꝰ aīale habemus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et ſemꝑ igne cõſumente intus ardemq;
ideo alimentis . deꝑditum reſtaurare
indigemq;. niſi eñi fieret deꝑditi reſtau
ratio. cito fiẽt humidi radicalis conſũp
tio et ꝑ cõſequens mortis inductio. nec
tamen hec cena q̃uis nature ſit cõſerua
tiua debet eſſe nimia vt edant² ſuꝑflua.
Sed debet eſſe modica tꝑata et perca.
Boeciꝰ. Natura modicis paucisq; con/
tenta eſt . qm̃ ſi ſuꝑfluis vrgere velis ã
ſuꝑuacuũ fiet ã noxiũ. vnde eñi tot do/
lores capitũ tãta diſtenſio ſtomachorũ.
tanta diſtorſio viſcerum. tanta putre/
factio cunctorũ humorũ : niſi ex nimia
replecõne ciborum ? Dum eñi cibus vl/
tra menſurã aſſumit² : calor naturalis
ſuffocatur. digeſtio impeditur. putre/
factio generat². ex qua oĩa corpis mala
cauſant². vnde Poeta Ex longa cena ſto
macho fit noxia pena. Si vis eſſe leuis
ſit tibi cena breuis. hec cena licet debeat
eſſe breuis vel pca. nõ tamẽ occulta. nõ
in latibilis celebrata. ſed more antiquo
in publico facta non diuitibꝫ quidẽ ſed
tm̃ pauꝑibus preꝑata Vnde luc. xiiij.
ſcriptũ eſt . Cũ facis prandiũ aut cenã
noli vocare amicos tuos neq; fratres
neq; diuites. ne te reinuitẽt. et fiet tibi
retributio. ſed voca pauperes debiles .
cecos et claudos et btũs eris . q2 nõ hñt
vnde retribuant tibi. retribuet² aũt tibi
in retribucõne iuſtorum ꝓpter hoc dice
bat Iob. Si comedi buccellã vnã ſolus
et nõ comedit pupillꝰ ex ea . O q̃ male
ſeruatur hodie. q̂s hodie ĩuitat n̈ ſuos ?
quis niſi ꝓpinquos ? quis niſi diuites
et glorioſos ? ſed turpe eſt valde . Nam
de leone dicit² ꝙ predã captã nõ comedit
quin alijs beſtijs indigentibus ipſum

ſequentibus derelinquat. Tante eciam
liberalitatis aquila exiſtit . ꝙ ſemꝑ de
ſua preda auibꝫ eam ſeq̃ntibus cadere
ſinit. que ſi ei nõ ſufficit aliq̃ auem de
ſeq̃ntibꝫ capit et ĩ medio ponit. nõne
igit² turpe eſt ſi homo rõnalis negligit
qð animal brutũ facit ? Scdo Cena
eſt arrogantie mũdialis. hanc ad pom/
pam faciunt mundi principes ſuã glo/
riam oſtentãtes Vnde dicit² Marci. vi.
ꝙ Herodes natalis ſui cenam fecit. ſed
quibꝫ ? nunq̃d pauꝑibus ? nunq̃d indi
gentibus ? nõ inquit. ſed ſicut ſequitur
Prĩcipibus ſacerdotum et tribunis et
primis galilee. O q̃ mala cena q̃ vana
q̃ ĩmoderata. vbi ad ſuꝑfluitatẽ come/
ditur. vbi vane cõuiue letant². vbi ebrie
tati ſeruiunt. vbi a puella inpudice ſal
tatur . vbi ſaltanti ĩ domũ et in fraudẽ
ꝓmittitur . vbi iniquũ munus poſtu/
latur . vbi eciã qð inique petit² iniuſte
conceditur. Et ſic dum tali cene inten/
ditur vir ſanctiſſimus iniuſte occidit².
O quanta mala ſequũtur peccatorum
conuiuia. nam ibi lingua nullis guber
naculis gubernata . ibi mendacia . ibi
verba ſcurrilia . ibi periuria . ibi ſepe
odia. ibi ſepe lites et verbera. ibi canti/
lene. ibi vanitas plurima. ibi eciã mu/
ſica inſtrumenta. et per cõſequens via
ad omnẽ laſciuiam. et vlterius ad dam
nacõnem eternam. Vnde cõminatur do
minus talibus Yſaye quinto . Ve qui
cõſurgitis mane ad ebrietatem ſectan/
dam . et ad potandum vſque ad veſpe/
ram vt vino eſtuetis . et ſequitur. Cy/
thara lira tympanum in conuiuijs veſ
tris et opus domini non reſpicitis.
Sed nunquid non punietur ? ſequitur

ꝓpterea dilatauit infernus animā ſuā
et aperuit os ſuū abſq; vllo termino et
deſcendent fortes eius. ſublimes eius.
glorioſiq; eius ad eum. Exemplum ad
hec oīa de holoferne. de quo dr̄ Judith.
xij. ꝙ fecit cenam ſeruis ſuis. bibitq; vi
num multum. ob quam cauſam mulier
eum occidit et omnē eius exercitū diſ/
ſipauit. ¶ Tercia cena eſt cena leticie
ſpūalis. hac dum anima paſcitur mira
iocunditate tenet᷑. Si eīm delectatio eſt
ꝯuenientis cū conueniente quantā ibi
putas delectationem adeſſe qn̄ creator
ſue ꝯiungitur creature ad ſilitudinem
eius facte. pater pius amātiſſime filie
et ſponſus ꝑdulciſſime ſue ſponſe Jpſe
eīm dicit Apoca. i. Ego ſto ad hoſtium
et pulſo ſi qs aperuerit michi. intrabo
ad eum et cenabo cū illo et ille mecum.
O dulcis et delectabilis cena dū dilcūs
in menſa cordis ſuſcipitur dum āplexi
bus amoris aſtrīgitur et tāta dulcedīe
cor tenet᷑ vt illud Can. dicere ꝯpellat᷑
Anima mea liq̄facta eſt vt dilcūs locu/
tus ē. Q̄d eſt eīm metallū qd̄ tam durū
exiſtat ꝙ ad ignis pn̄ciam nō liqueſiat
nonne ignis dū ferrum incendit omnē
rubiginem in eo ꝯſumit. firmitatē ab
eo expellit duriciem in mollicie m ꝯtit.
et ip̄m ferrū incendens ſimile ſibi facit
Si ergo ignis iſte corporeus in ſubſtā/
cia et ꝟtute finitus. ſic facit in ferro tā
duro. quid putas ignis diuinę virtute
immenſus facit in anima Vn̄ Ambro.
loquens de Matheo et de ꝯuiuio qd̄ fe/
cerat ſic ait. Qui domicilio intīno ſuſci
pit xp̄m maximis exuberātiū paſcit᷑
delectacōnibus voluptatū et Augꝰ. in
li. ꝯfeſſi. loquens ad deū ait. Introdu
cis me dn̄e aliqn̄ in quandā inexꝑtam
dulcedinē. que ſi ꝑficiat᷑ in me. niſi illa
ſit vita eterna. neſcio quid ſit aliud in
patria vita beata. ¶ Quarta cena eſt
cena dulcedinis eternalis et hec eſt cena
optima in ſūmo bono locata. oīs mali
ſiue ꝯtrarij ablatiua et omīs boni mī
niſtratiua et oīs hūani deſiderij comple
tiua Si eīm cena nature ſic afficit guſtū
Si cena grē ſic delectat affectum. quid
faciet cena glorie que oīm hoīm termi/
nat appetitū. ꝓpter hoc dr̄ Apo. xix.
Beati qui ad cenā nupciarum agni vo
cati ſunt. Quid enim eſt btītudo niſi bo
norum oīm plenitudo. ſic eīm diffinita
eſt a Richardo. et Boecius dicit. ꝙ btī/
tudo eſt ſtatus oīm bonorum aggrega/
cōne ꝑfectus. Felix igitur eſt illa cena
vbi nō apponūtur ꝯuiuantibꝫ in cibū
carnes porcorū. non ſpine piſcium ma/
rinorum. nō aliquid tranſeuntiū bono
rum ſed ipſum illabitur bonū ſummū.
Jlla igitur cena beata erit nobiliſſima
ꝯuiuantium dignitate q2 reges erunt
vniuerſi ꝯuiue. Jtem erit ampliſſima
bonorum oīm vbertate Jtem erit delec
tabiliſſima miniſtrantis ſublimitate.
Vnde de dn̄o ſaluatore dicit᷑ in luca. ꝙ
tranſiens mi. eis Quō poſſent pati de
fectum quibus ſeruiet ſummū bonum.
ꝓpter hoc bene dictum eſt Moyſi. Ego
oſtendā tibi omne bonū. id eſt ꝑfectum
et ſummū bonū. ꝑfectū eīm eſt vt ph̄us
docet. cui nichil penitus addi poteſt et
ideo nichil eſt quicquid de illa btītudīe
dici valet q2 in infinitū omne eloquiū
excedens. ꝓpter hoc Apoſtolus dicit.
nec oculus vidit nec auris audiuit nec
in cor hominis aſcēdit q̄ preꝑauit deus

hijs qui diligunt eum. ¶ Quinta cena
eſt ſupplicij īfernalis. exiſtens ſupiori
cōtraria. qꝛ ſicut ibi apponūtᷣ oīa bona.
ſic ecōtra hic omnia mala. ibi cōuiuātes
ſunt oēs reges. hic cōuiuātes ſunt oēs
carnifices. ibi miniſtrat xp̄c. hic diabo
lus. ibi ſanctus datur in cibum vt iam
dictū eſt omne bonū. hic peccatores mi
ſeri ſerpētibus dantur ad deuorandum
Unde Apoca. xix. Clamauit angelus
voce magna. Venite cōgregamī ad cenā
magni dei vt manducetis carnes reg.ū.
carnes tribunorū et forciū. loquitᷣ Aui
bus. idē demonibꝫ in aere cōmorātibꝫ
Bern. Sunt ibi tortores ſerpentibus
horridiores. deformes. nigri. ſed nō ad
verbera pigri. Et nōbile eſt ꝙ hec cena
diciᷣ magna. qꝛ multi cōmenſales ī ea.
et dicitur eciā magna qꝛ multa et varia
fercula. ſ. tormentorū gnā. vbi flamma
vniūſa exurens. vbi frigus cuncta in/
uadens. vbi acuta febris vniūſa depaſ
cens. vbi vermis oīa intus et extra cor
rodēs. vbi lepra inficiens. ſulphur hor/
ribiliter fetens. vbi ventus vrens vni/
uerſa cōcuciens. vbi grando cuncta cor/
rumpens. pſ. Ignis gra. nix. gla. ſpē
p. ps calicis eorū ps ideo dicit. qꝛ ſe nō
poſſe exp̄mere totā illam penā oñdit.
qꝛ omne dictum excedit. Qui ergo vult
hanc cenā effugē: ſtudeat de p̄ma cena
pauperes paſcere. ſcdām vitare. terciā
querere. vt tandē ad quartā q̄ eſt glorie
valeat puenire Ipſo donante qui dig/
natus eſt nos ad cenā vocare Amen.

¶ Item.

IAm pata ſunt omnia. luce xiiij.
Si frēs amātiſſimi dei. ſi dilecti
filij xp̄i. gloriantes filij ad cenā
dn̄icam inuitati. ſi conſtat oīa iam eſſe
pata. qd negligitis? qd moras facitis?
quid diucius expſpectatis. et ad cenam
hanc nō venitis? nōne qui erant inui/
tati ſunt ab ipſa cena excluſi: qꝛ negli/
gencia victi et peccatis detenti venire
hora debita noluerūt? ſic eīn iurat dn̄s
luce xiiij. Amen dico vobis qꝛ nemo vi
rorū illorū qui vocati ſunt guſtabunt
cenam meā. nō ſit ergo ex pte nrā negli
gēcia. ſed audite thema Iam pata ſūt
omnia. ¶ In hoc eīn verbo deſcribiᷣ
ipſa cena quantū ad tria. ſcꝫ quantum
ad prepacōnem p̄ambulam. quantum
ad bonorū opulenciā. Prepatio pream
bula eſt opus diuine pudencie. cuius
eſt oīa puidere. Competēcia ordinis ī
opus ſumme ſapiencie. cuiꝰ eſt omnia
ordinare. Bonorū opulencia eſt opus
ſublimis potencie cuiꝰ eſt bona vniūſa
pducere. ¶ Dico ꝙ deſcribiᷣ prepatio
p̄ambula. qn̄ diciᷣ Iam. quaſi diceret.
non poteſtis excuſari. quia prius ipſe
paui ꝙ ſitis vocati. ſcdo additᷣ ordinis
cōpetencia cum infertur. parata ſunt.
Quid eſt eīn preparare niſi menſas expo
nere et miniſtris cū ferculis adornare.
Tercio ſubditur bonorum omniū opu
lencia cum ſtatim adiungit Omnia.
qui ergo omnia ſe paraſſe dicit. omnē
omnino defectum excludit. dicit ergo
Iam pata ſunt omnia. et ꝙ hoc verum
ſit qꝛ omnia pauit racio oſtenſiua con/
uincit. nam omne qḋ eſt aut bonū aut
malū eſt. ſed omne malū. aut eſt malū
culpe. aut eſt malum pene. Si culpe:
cū tale malum nō ſit aliqua natura ſed
priuatio pura: cauſam habet nō effec/
tiuam ſed pocius defectiuā. et ideo oīs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

culpa ā diuiſione dicta excludēda eſt eo
ꝙ non ſit a deo ꝑata ſed ſolum ꝑmiſſa.
Si autē eſt malū pena. cū oīs pena ſit
iuſta et oīe iuſtū eſt vtiq; bonū reſtat
vt oīs pena ſit a dīna iuſticia. Itē oīe
bonū aut eſt nāle. aut eſt ſpūale aut car
nale. At iſta oīa a deo homī ſunt ꝑata.
ergo bene dicit. ꝑata ſunt omīa. ¶ Nō
ergo ꝙ dn̄s ꝑauit hoī bona nature. ꝑa
uit bona fortune. ꝑauit bona grē ꝑauit
bona glorie et ꝑauit nichilominꝰ mala
pene vt ſic bona nature ſint a potencia
creante. bona fortune ſint a ꝓuidencia
diſpenſante. bona grē ſint a beniuolen/
cia reꝑante. bona glorie ſint a miſericor
dia cōſeruante ſed malū pene ſit a iuſti
cia iudicante. Racōne creantis potēcie
deus a nobis eſt cognoſcendus. Racōne
diſpēſantis ꝓuidēcie deus eſt admiran
dus Racione reꝑantis beniuolencie oī
graciarū actione eſt extollendus. Rōne
cōſummātis miſericordie ſume venerā
dus eſt et laudandus Sʒ rōne punien/
tis iuſticie valde eſt ꝑtimeſcēdꝰ. Dicaꝰ
ergo ꝙ deꝰ ꝑauit homini bona nature
nichil eīm eſt in mundo a deo factum qđ
aliquo modo nō ſit ad hoīem ordinatū.
omnia enim nrā ſunt ſicut dicit Aplūs
non ſolum inferiora ſed etiam ſuꝑiora.
quedā tn̄ ad cuſtodiendū. quedā ad paſ
cendū. quedā ad mirandū et quedā ad
cōſolandum. Et hec eſt racio q̄re in fine
omniū factus eſt homo Gen̄. i. vt ꝑ hoc
daretꝰ intelligi ꝙ ipſe quodāmodo eſſet
finis oīm. ſicut phūs dicit. ij. phicorū.
De hac preꝑacōne dicitꝰ ꝓuiorū. viij.
quando preꝑabat celos aderam. quādo
certa lege et gyro vallabat abiſſos. qn̄
ethera firmabat ſurſū et liberabat fon
tes aquarum. quando appendebat fun
damenta terre ⁊c̄. et ſequitur. Delicie
mee eſſe cū filijs hoīm. q̄ſi diceret. quia
cum filijs hoīm eſſe delicioſum erat m̄.
ideo homini hec bona oīa preꝑaui. vbi
tangunꝰ ſcđm lrām omnia mundi cor/
pora ſiue ſint luminoſa vt celeſtia aut
tranſparētia vt aer et aqua ſiue opaca
vt eſt terra que omnia ſunt ꝑpetue du/
ratura ſcđm eſſenciam. licet non ſcđm
figuram omni homini obſequencia Ex
hac ergo preꝑacōne bonorū nature deꝰ
a nobis eſt cognoſcendus. Stultum eſt
eīm et minorem te beſtijs cōſtat eſſe illū
nō cognoſcere. qui tibi tā alta tam lata.
tam pulchra dignatus eſt facere Nunq̄d
non canes ꝓpter modicū panis domi/
nos ſuos noſcunt ꝓ eis bella ſuſcipiūt
et ſe morti exponunt. Nunq̄d equi pro
modico feni dominos ſuos diligunt et
aduerſarios dn̄orum calcibus et morſi/
bus impetunt. Et quid diſcurro ꝑ do/
meſticas feras. quādo leo crudeliſſimꝰ
beſtiarum ſi recipiat ab homine benefi
cium domeſticum fit. cum hoīe vadit et
fideliſſime ei ſeruit. Solus igitꝰ homo
benefactorem ſuū mirificū nō cognoſcit
ſed oīno ingratus exiſtit Unde Gregꝰ
exprobrat hoī ꝑ hūc modū Celū cogno
uit q² eo nato pro eo ſtellā miſit Terra
cognouit q² eo moriente cōtremuit Sol
cognouit q² eius morte radios ſuos ab
ſcondit et Mare quia ei ſe calcabile pre/
buit. Infernꝰ cognouit quia mortuos
quos habebat reddidit. Saxa et lapi/
des agnouerunt quoniā in eius morte
ſciſſi ſunt. Cōſidera ergo inquit q̄ata
ſit duricia hominis quia nec per bene/
ficia nec per miracula deum cognouit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Secũdo ſi hec tibi pua videnť eſſe atten
de quot deꝰ parauit tibi bõ fortune. et
licet hec bona q̃ dicunť fortune ſint eciã
bõ nature. in hoc tñ differũt a pmiſſis
q2 illa ſunt pmanencia. hec aũt cũ tpe
trãſeũcia. nec ſunt in ſuo eſſe ſtabilia.
Et ideo denoĩata a fortuna q̃ depingi/
ť cum rota. nũc deprimens iſta nũc ele
uãs illa. Hec eñi bona a deo ſunt hoĩni
p̄parata ad ſenſuũ huãnorũ ſolacia. et
in nature adiumenta vide admirabilē
puidenciã dei noſtri. Dederat eñi hoĩ
viſum auditum guſtum odoratum ⁊ ta
ctum. Attende ergo n geera colorũ. nũc
alborum. nũc nigrorum. nũc mediorũ
q̃ tibi dedit ppť viſũ. vide quot cõſonã
cias vocũ. quot voces auiũ modulanciũ
quot gña muſicorũ ĩſtrumẽtorũ. quot
eciã genera cantilenarũ tibi dederit pp/
ť auditũ. vide quot geneã odorũ. quot
genera herbarũ et florum. quot geneã
ſpecierũ et aliorũ odorabiliũ corporũ ti
bi dederit ppter olfactum. vide quot ge
neã saporũ. quot geneã carniũ. quot ge
neã piſciũ. quot geneã fructuũ quot ge
neã bladorũ. quot geneã viñorũ. quot ge
nera olerum tibi dederit ppter guſtũ.
vide quot geneã liq̃dorũ ⁊ aridorũ quot
geneã calidorũ ⁊ frigidorũ. quot geneã
veſtimẽtorũ et vnguẽtorũ tibi data ſũt
ppter tactũ. Si eñi iſta ⁊ alia pluĩma
q̃ ſũt dimiſſa diligenter cõſiderenť. val
de admirabilis eſt deꝰ nr̃. vñ ex admi/
racõe ſolius boni guſtabilis. dicebat po
pulus dei in p̃s. Nũquid poterit deus
pare menſam in deſerto. quĩ pcuſſit pe
trã ⁊ flux. aq̃. Nũq̃d et panē poterit da
re aut pare menſam pplõ ſuoꝛ. et ſequi/
ť. Mãdauit nubibꝫ deſup ⁊ ia. ce. a ⁊ť.
pluit illis ⁊ť. trãſtulit auſtrũ ⁊ť. Non
ne admiãbile ē q̄ ſexcentẽa milia hoĩm
ſenibus. mulieribus et puulis cunctis
exceptis. xl. annis abſq3 labore pauitꝛ.
Qui eorũ calciamẽta et ipa nichilomiꝰ
veſtimẽta illeſa oĩno ſeruauit. q̃ panē
celitus pluuit eis. q̃ erat vt dr̃ oĩs ſapo
ris. qui ad numerũ arene maris. vola
tilia illi adduxit. Vere enim dicere po
terãt illud Heſter. valde admiãbilis es
dñe. et facies tua plena eſt graciarum.
Tercio o homo ſi tibi non ſufficit.
quia tibi parauit bona nature. et bona
fortune. ſaltem attende quia tibi para/
uit bona gracie. Ex quo a te ē valde di
ligendus. quia hoc bonũ nõ eſt bonum
ventris ſed mentis. Dederat enim deꝰ
humane anime potenciam cognitiuam
qua poſſet p amorem ſuo principio ad
herere Dederat et opatiuã qua ſuo poſ
ſet regi ſeruire. Attende igitur o homo
quot tibi gña dedit ſciẽciarũ cõtẽplati
uarũ et actiuarũ ſiue materialiũ ⁊ moã
lium propter intellectiuã Atẽde quot
tibi genera dederit graciarum virtutũ
donorum beatitudinum. et fructuum
ſpiritualium. propter potenciam affe/
ctiuã Attẽde nichilominus homo quot
tibi genera dederit preceptorũ. conſilio
rum. exemplorum. promiſſionum. et
cõminacionũ propter operatiuam. Et
ſi tibi pauca iſta videntur. Attende q̃/
lem graciã tibi fecit dominus dum ſe/
ipſum in preciũ tibi dedit in patibulo
crucis. ⁊ in cibum ſe tibi tradidit in ſa
cramento altaris. Et quia plenitudo
graciarũ homini collatarũ in hoc viſio
continetꝛ: ideo de hoc ſolo propheta deo
dr̃. Paſti in cõſpec. meo menſã. In hac

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

enim menſa quia xp̄i vera caro in cibū tra
dit᷑. et verus ſanguis eius in potū ani
me dat᷑ omnis gracia continet᷑. Vn̄ dici
tur in alio p̄s. Paraſti in dulcedine. t.
paup̄i deus Quid tibi deus o paup̄ ho
mo parauit. vtiq3 grām et hoc ex dulce
dinis ſue beniuolencia. Sit ergo tibi o
homo amabilis deus tuus ꝓpter donū
ſcīe illuſtrantis. Sit tibi dulcis ꝓpter
donū gracie redundantis. Sit iterū ti/
bi dulcis ꝓpter donū cōſilij dirigentis
Sit eciā tibi p̄dulcis ob donū ſacramē
ti altaris grām augmentātis Sed ſi bo
na nature bona fortune. et bona gracie
tibi nō vident᷑ ſufficere: attēde quot ti/
bi ꝑauit dona glorie. Ex quibus nō ſo/
lū eſt cognoſcendus. non ſolū admiran
dus. nō ſolū toto corde amādus. ſed ſū/
me eſt venerādus. Dederat eūi deus ho
mini animā et corpus. vt ergo beatus
fie᷑t totus hō. factus eſt deꝰ hō. vt dū ip
ſius diuinitatē a tēdēt beatificaret᷑ ī mē
te. et dū carnē inſpicēt fieret btūs ī car
ne O gloria ſūma anime huāne p̄para
ta Quis vt Gre. dt: ītellcūs cape ſuf
ficit illa ſup̄ne ciuitatis q̄nta ſint gau/
dia. Nā ibi deus in ſua eēcia et gloria
ſua aſpicit᷑. ibi de ipſius amiſſiōe nullo
mō timet᷑. ibi deꝰ ſūme diligit᷑. ibi aīa
ſūma delectacōe tenet᷑. ibi oīm bonorū
vbertate repletur. Ibi eciā eēna pace ā
ni ꝑſus expulſa formidie. et omni ſe/
mota anxietate ſecura ꝑfruit᷑. ibi vita
que nūꝙ finit᷑ ibi nec mors nec ſeniū ꝑ
timeſcit᷑. ibi in cibū ſūmū bonū appoi/
t᷑. ibi vinum ꝑpetue dulcedīs miſtrat᷑
Attende eciā ex ꝑte corpis quot tibi bō
parauit. Nam ibi viſus q̄ nūc paſcitur
coloribus vanis illā regionē luīnoſam
videbit. que ex pura luce conſiſtit. Si
enī ſol vnus ſic mūdū illuīet. cogita ꝙ
luīoſa eſt regio illa que eſt ex ſua natuā
ex luce puriſſima. vbi ſunt innumerābi
lia corpa ſup̄ ſolem ſplendēcia. vbi xp̄i
huīlitas ē illuīans vniūſa. et inſup̄ v/
bi dīna eēncia ſup̄ hec oīa radiat in vir
tute. Si ergo ꝓpter hoc vltimū oculus
oīa ſup̄dcā ītuebit᷑: quāta putas dilec/
cione tenebit᷑. Itē ſi cantus auiū. ſi cā/
tilene hominū ſic nunc delectant audi/
tū: Quid erit oīm ſanctorū audire con
centū deū laudanciū: Quid olfactui ibi
eit vbi odor īeſtimabilis: Quid guſtui
dulcius ſumme delcābili: Quid tactui
vbi blandimenta dulciſſima erūt: quid
toti corpi cuiꝰ eit tanta claritas vt ſup̄
ſolem r̄ſplendeat tāta agilitas. vt ī mo
mento totū mūdū ꝑtranſeat. et vbicūq3
volet ſe ſtatī inueīet tāta virtuoſitas ſi
ue ſublimitas. vt oē corpus ꝙtūcunq3
ſolidū penetraē valeat. Tanta eciā im
paſſibilitas vt nulli paſſioni ſubiaceat
Propter hec omnia ⁊ alia infinita dici
tur Yſa. quinto. Oculus non vidit abſ
q3 te deus que paraſti diligentibus te.
Et Aplūs hoc dicit apcius ſic. Quod
nec ocu. vidit. nec au. aud. nec ī cor ho.
aſcē. q̄ pre. de. di. ſe. Ad hec igit᷑ boā ab
eēno hoī p̄ꝑata. inuitabit dn̄s in die vl
tiā. qū dicet Mathe. xxv. Venite. ecce ab
oī malo ſepatio. bn̄dcī prīs mei. ecce eē
na benedcō. ꝑcipite regnum. ecce ſūmi
honoīs collacō. qđ vobis pātū eſt ab ori
gine mūdi. ecce eīna p̄deſtīacō. q̄ nichil
eſt aliud ꝙ p̄paracō gracie ī p̄nti ⁊ glē
in futuro ¶ Quinto deꝰ nō cognoſcēti
bus eū ex boīs nature. nec admirātibꝰ
ex tot bonis fortune. nec diligentibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ex tantis bonis gracie nec venerãtibus
ex preparacõne glorie : preparauit ꝑpetua
mala pene . vbi ſemꝑ homo finitᷣ et ad
penam cõtinue reparatur . vbi vita omni
morte acerbior inuenitᷣ vbi mors nunꝙ
finitᷣ et mors que modo ſic fugitᷣ et oditᷣ
tunc omni affectu appetitᷣ . vbi omnes
fame et ſiti ꝑiclitanᷣ et tamen ꝑter pe
nas nichil eis apponitur . vbi carnes al
terutre ab alterutris comeduntur . vbi
corpa vermibus et ſerpẽtibus oꝛiuntᷣ
et ab eis cõtinuo corroduntᷣ . vbi morti
ficatoriũ eſt omne qď cernitᷣ . vbi nichil
delectabile ſed tonitrua ſtupenda et vo
ces horribiles demonum . vbi planctus
et vlulatus et ſtridor denciũ audiuntᷣ .
vbi nichil niſi fetidiſſimũ odoratur . vbi
nichil niſi amariſſimũ guſtui ꝑ̄ſentatᷣ .
vbi calidum eciã eſt in ſummo et eciam
in ſummo frigidum omne qď tangitur
Talia ſunt fercula et longe peiora et
numero plura q̄ miſeris eternaliᷣ ſunt
parata et hoc eſt qď dicturus eſt dñs in
die iudicij . ſicut dr̄ Mathei xxxv . Ite .
ĩ quo notatᷣ ab omni bono diuiſio Male
dicti . in quo notatᷣ eterna excõmunica/
tio In ignem . in quo notatᷣ acerbitatis
penalis intenſio . Eternũ . in quo nõtᷣ
pene ꝑpetuatio Quipatus eſt diabolo
et angelis eius . In quo nõtur Praua
aſſociatio . O ꝙ dura ꝙ aſpera ꝑ̄ꝑatio
ꝙ ſtupenda ſentencie latio . a q̄ nemo po
terit abſcondi . cui nõ poterit reſiſti . cui
nichil poterit obici . cõtra quã non pote
rit aduocari . et ideo in ſecula ſeculorũ
non reſtabit miſeris niſi pati . ergo ka/
riſſimi frẽs mei qui vult effugẽ mala
pene ſtudeat deum cognoſcere ex bonis
nature ſtudeat cognoſcere et admirari

ex bonis fortune . ſtudeat cognoſcere et
admirari et amare ex bonis grẽ . vt ꝑ
hec poſſit pertingere ad bona glẽ Ipſo
donante zc̈ .

Dñica tercia .

Humiliamini ſub potenti manu
dei . vt vos exaltet in tꝑe viſitacõ
nis . ij . Per vlťa . Cogitans aliquando
de hoc verbo miratus ſum plurimum .
quõ non omnes humilitatis itinera ap
prehendunt Nam cõſtat ex ipſo nature
inſtinctu omnes hoĩes ſublimationem
ſui eſſe appetere et deiectionem ꝑ poſſe
refugere nec mirũ q2 ad bona ſublimia
factus eſt homo Sed ſicut patet ex ipſa
ſcriptura . cui atteſtatᷣ certa exꝑientia
ſublimis via eſt ad deiectionẽ . humilis
autem ad ſublimacõem . ergo inſtinctu
docẽtis nature . oĩs hõ deberet ꝑ plana
incedere vt ſic poſſet ad ſublimia ꝑue/
nire Sed natura ſic hodie eſt ꝑuerſa vt
omnis homo gloriã appetat ſed viã hu/
militatis qua ꝑueniat . odiat . fugiat et
cõtemnat vt cũ nemo abbas eſſe poſſit .
qui monachus ante non fuerit Iſti vo
lunt abbates fieri ſed refugiunt mona/
chari . iſta ergo attendens Aplũs dicit
Humiliamini zc̈ . In quo ṽbo ꝑ̄mo
nos ad humilitatẽ inuitat Huĩliari eñi
eſt nobis datũ in ꝑ̄ceptũ Scďo ſub quo
ſit huĩliandũ ĩſinuat . deo eñi ſubdi oĩo
eſt neceſſariũ Tercõ vero q̄re ſit huĩliã
dũ explanat . ſublimari eñi datᷣ huĩlibꝫ
in ꝑ̄miũ Huĩlitas ergo nobis ꝑ̄mo de/
ſcribitᷣ ſub rõne ꝑ̄cepti . cũ dı̄t huĩliami
Scďo ſub rõe actꝫ neceſſarij cũ infertᷣ
ſub potenti manu dei . Tercõ vero ſub
rõne cõmodi ſiue meriti . cũ ſtatĩ adiun
git vt vos exaltet in tẽpore viſitacõnis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Dicit ergo humiliamini. ¶ Et nõ(n)d'
ꝙ ad humilitatẽ tria ad p̃ns ſunt necceſ
ſaria. ſcꝫ recognitio ſui. recogitacõ pcc̃i
ꝓprij. et cõſideratio efficacis exempli
Miro eñ modo hoĩem humiliant recog
nitio ꝓprie vilitatis. cõſideracõ ſue ini
quitatis et meditacõ aliene bonitatis.
nam recogitatio ſui eſt humilitatis in/
choatiua. recordatio peccati ꝓprij eſt
inchoate ꝓmotiua. ſed cõſideratio effi/
cacis exempli eſt totiꝰ edificij cõpletiua
Dicamus ergo ꝙ primũ ad humilitatẽ
inducẽs eſt recognicõ ſui. ſcdm ꝙ ſcptũ
eſt in Miche. Humiliatio tua in medio
tui. q̃ſi diceret. q̃d ſcrutaris celeſtia?
q̃d ambulas ꝑ mũdana? q̃d vagaris ꝑ
quecũqꝫ extranea? ſi hũiliari vis teipſ̃m
cõſidera. cogita ergo tecũ ex q̈ materia
homo ſis formatꝰ a deo. ex q̈ vili matia
gñatus. ex q̈ vili cibo in ventre nutri/
tus. cũ quali veſte ſis in mũdũ effuſus
quibus in mũdo ſis curis expoſitus. et
quis finis ſit tibi prepatus. O qui iſta
aduerteret et ſepe mente reuolueret:
ſtultus eſſet ſi ampliꝰ ſupbire auderet
Unde Innoc̃. dicit. Fecit deus hoĩem
de limo terre. que ceteris vilior eſt ele/
mentis. Conſiderãs ergo homo aq̃tica
ſe vilem inueniet. conſiderans aerea ſe
viliorem cognoſcet. cognoſcens ignea ſe
viliſſimũ reputabit. nec audebit ſe coe/
quare celeſtibus nec poterit ſe preferre
terrenis. q2 ſe parẽ iumentis inueniet
et ſimilem recognoſcet. Ecce quãta vili
tas ex pte materie. Quedã alia tangit
Bern. dicẽs. In ſordibus gñamur. in
tenebris cõfouemur. matres plurimũ
oneramus. in doloribus pturimur. et
in partu matrũ ventres more viperes

laceramus. et nudi naſcimur. et mem/
bris omnibus impotentes mundo ex/
ponimur. et a ploratu vitã incipimus
Unde ergo corpus hoĩs gloriatur cum
ſit ſaccus ſtercorum. cibus vermiũ. et
materia pulverum et ſubdit. O mira
vanitas et mira fatuitas cordis noſtri
cuius elacõnem domare nequit tanta
materia humilitatis. quin adhuc ſup/
biat illa vilis cinis. Si iſta o hõ atten/
dis. et non erubeſcis nec humiliaris.
bruto ſtulcior eſſe ꝓbaris. Nam pauo
cũ caudam erigit. et tantã pulchritudi/
nem inde cernit. quaſi glorioſus incedit
Sed mox vt ad ſuorũ pedum feditatẽ
viſum flectit. mox rotam deſtruit. et
gloriam omnẽ deponit Si ergo irrõna
lis auis ex tam modica feditate ſeipſ̃am
ſic deicit: Quomodo tu homo rõnalis
ſupbis. cum tanta ſit tibi materia hu/
militatis? Boecius eñi dicit de Conſo
lacõne philoſophie. ꝙ ſi homo linceis
oculis vteretur vt eius viſus obſtacula
penetraret. nonne illud Altibiadis in
ſupficie pulcherrimũ corpus: turpiſſi
mum videretur? Quare ergo lutũ nõ
attendis quo ſemper ponderatus ince/
dis? ¶ Secũdum q̃d ad humilitatem
monet eſt recognitio vel recogitatio ſui
peccati. Si enim homo ſe peccatorem
cognoſcit. Si enim racõne ſe rexerit:
vulnus ſuum deteſtat' et odit. medicũ
querit. cui ꝑ cõfeſſionem vulnus oſten
dit. et ſe ad omnẽ ſatiſfactionem parat
ſecundum imperium ſacerdotis. Nam
de humilitate cõtricõnis dicitur in pſ.
Cor cõtritum et humiliatum deus nõ
deſpicies. De humilitate confeſſionis
dicitur Eccleſiaſtes quarto. Humilia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

preſbitero animam tuā. De humilitate ſatiſfactionis dr̄ in Heſter xiiij. Humiliata eſt heſter ⁊c̄. Quis eſt em̄ ſi amicū ſuum. ſi dn̄m vel patrē offenderet. qui cōfuſionem non induat et preſenciam amici non fugiat donec illi ſatiſfaciat. niſi ſpiritū phitonicum et pilatinam mentē et arabicum vultum habeat aut quaſi quodāmodo diabolꝰ incarnatus exiſtat In tantū hoc naturale eſt ꝙ in multis brutis inuenire quis valet que cum dominos offendant cōfuſione induunt et eorum preſenciam fugiunt et ſuo mō humiliata incedunt. Nam falco a ſuo dn̄o miſſus ad auem. ſi eam non capit verecundia ductus illa die ad manum vix redit ſed ꝑ aera vagus incedit De leone beati Jeronimi. certum eſt ꝙ aſinum ſibi cōmiſſum ad paſcua deducebat. ibi eum cuſtodiebat. ſero ad monaſterium reuocabat et qꝛ ſic ſe obediſſe gaudebat. clauſtrum intrabat. ad monachos ſingulos accedebat et eos modo quo poterat motu capitis ſalutabat. Dum autē ſemel in agro obdormiuiſſꝫ Aſinū ꝑdidit pre verecūdia intrare nō audens ſed foris humiliter iacens. ipſa vultus triſticia. quaſi peccatū cōfitens redargutus a monachis faciem nō leuabat. O humana confuſio eterna digna ſupplicio. offendit brutum hoīem mortalem et humiliare ſe nouit. Offendit homo deum ſuum. creatorem potentiſſimum et redemptorem piiſſimū. gubernatorem prudētiſſimū et benefactorem largiſſimum et recognoſcere negligit hō mortalis et ſi cognouerit humiliari refugit et cōtemnit. nō attendens ꝙ ꝓpter deum humiliari nō eſt deici ſed pocius

ſublimari. ſaluatore teſtante qui nō mētitur. Omīs qui ſe humiliat exaltabitur Bernādus. O puſitas. o abuſio filiorū adam qui cū aſcendere ſit difficilimū. deſcendere vero facillimū. ipſi aſcendūt leuius et deſcendūt difficilius et addit ꝑ humilitatē aſcendant ad ſublimitatē qꝛ hec eſt via nec eſt alia p̄ter eam et qui aliter aſcendit cadit pocius ꝙ aſcendit. ¶ Terciū qđ ad humilitatē facit eſt cōſideratio efficacis exempli. ſemꝑ enim debet homo attendere vitam meliorum et ſeniorum cōꝑatione ſe reputare viliſſimū. Nam de ipſis ſanctis dicit̄ in pſ. Humiliatū eſt in laboribus cor eorum. ſi quis em̄ ſanctorum vitam attēderet ſeipſum vilificaret et modicus in oc̄lis ſuis eſſet Unde Yſidorꝰ. Quid ſupbis qui ſi hodie es cras forte non eris Eſto igitur puus in oculis tuis vt magnus eſſe poſſis in oculis dei et vt hoc facile poſſis: ſemꝑ meliorum attende exēpla Unde dicit̄ ad Philippēſes. iij. In humilitate ſupiores omnes arbitrantes. Vir em̄ humilis nulli ſe cōꝑare debet omnes meliores ſe reputare Bernārdꝰ. In anima nō eſt timenda quantacūqꝫ humiliatio ſed eciā horrenda nimis nimiūqꝫ pauenda erectio. Noli ergo inq̄t o homo te cōꝑare maioribus. noli minoribus. noli alicui. noli vel vni. Unde legitur de beato Bern̄. ꝙ totus mūdus eum tm̄ eleuare nō poterat quantū ipſe ſolus ſe deiciebat. ſummus em̄ credebat̄ ab omnibꝰ ſed infimū ſeipſe reputanꝫ nulli ſe homini preferebat Sic ergo pꝫ primū in quo humilitas nobis ꝓponitur ſub racione precepti. et ſequitur in quo nobis inſinuatur ſub racōne actus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

neceſſarij. Unde dicit. Sub potēti ma
nu dei. qꝛ enī velimꝰ nolimus. oportet
nos deo ſubici. conſilium ſanum eſſet ſi
quis de neceſſitate virtutem faciens. ſe
voluntarie deo humiliaret. Sapientis
enī officiū eſt ſe inclinare vbi nō poteſt
caput erigere. nam et aſinus qui dicitᷣ
animal ſine ſenſu. cum oſtium modicū
inueīt ſe īclinare nouit. et ipſi et oneri
humeros flectit. Inuētus eſt aliquādo
equus qui cū dominus aſcendere vellet
ſe vſqꝫ ad ꝑma flectebat. et aliquando
genua in terrā ponebat. ergo qḋ facit
beſtia domīo morituro. nō faciet homo
regi eternaliter regnaturo? ¶ Eſt ergo
Nōndum ꝙ humiliari debemꝰ ſub ma/
nu dei triplici de cauſa. ꝑ eius enī ma/
num omnipotentem ſumus conditi con
dente vniuerſa. Sub beniuolencia na/
turam humanā redimente. ꝑ manū be
niuolentē ſumus redempti. ſub iuſticia
puniente. ſed ꝑ manū punientem iudi/
candi. Reſtat ergo vt humiliemus nos
creatori noſtro tamꝙ̄ potentiſſimo pri
cipi. noſtro redemptori tamꝙ̄ benigniſ
ſimo pontifici. noſtro iudicatori tamꝙ̄
iuſtiſſimo iudici. ¶ Dico ꝙ humiliari
nos debemus deo factori noſtro tamꝙ̄
potentiſſimo regi. Unde dicitᷣ Judith
viij. Humiliemus illi animas noſtras
in ſpiritu cōtrito et humiliato ſeruien/
tes illi. nam in maiori mūdo videmus
ꝙ ſcd̄m motum ſuꝑiorum inferiora cor
pora omnia diſponūtur. Et q̄uis pla/
nete omnes naturaliter ab origente in
occidentem ferantᷣ. motui tamen firma
menti ſubiciuntur. ſic vt ab origente in
occidentem deferantur. In minori eciā
mūdo hoc ip̄m ꝑpenditur ꝙ membro

diuino. ſcꝫ cordi membra vniuerſa ſub/
duntur. et ei ꝑ oīa ſubdita eſſe ꝓbantᷣ.
ſolo excepto membro peccati. Videmꝰ
eciā ꝙ dum leo rex animalium rugit.
omne animal greſſum figit dum cauda
in terra circulum facit? omne animal
qḋ intra exiſtit timens imperium ſui
regis tranſire circulum non preſumit.
Si ergo inferiora corpora ſic obſequūtᷣ
ſuꝑiori motui? Si animalia ſic humi/
liantᷣ leoni? Si cetera corporis mem/
bra ſic obediunt cordi? vn̄ ineſt homini
tam ꝑuerſa natura. tā deteſtanda ſuꝑ/
bia vt humiliari et ſubdi rēnuat ſum/
mo omniū creatori? Sed puto ꝙ tales
ſe nō credunt factos a deo ſed dicunt in
corde illud Deutronomij xxij. Manus
noſtra excelſa et non dominus fecit hec
omnia. ſed cum deus ſuꝑbis reſiſtat.
humilibus autē det graciam. quomodo
tales credunt poſſe aſcendere nō influ/
ente omnipotente? nūquid radius po/
teſt ſtare ſole nō influente? nunquid ri
uus poteſt creſcere fonte influere deſiſ/
tēte? nunquid ramuſculus poteſt ſur/
ſum tendere ſi radix humorem deſinat
miniſtrare? Tales ergo ſunt ſimiles
cucurbite que quia ꝑuas radices terris
infigit? deficit quando creſcit Auguſti
nus dicit. Arborem non videtis que ra
dicem in ꝑmo figit. vt tendere ſurſum
poſſit. nam que ſine radice altitudinē
petit non proficit ſed decreſcit.
¶ Secundo nos humiliare debemus
domino deo noſtro tamꝙ̄ pijſſimo pri.
nos ſuo precioſo ſanguine redimenti.
Fedum enim eſt et contra racionem.
vt tu ꝓpter eum humilꝭ eſſe nolis. qui
ob graciam tui in tantum ſe inclinauit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Nam tantū te rex eternus amauit ꝙ ſe
humiliauit vſqʒ ad nature tue aſſump
cōnem vſqʒ ad humilem cōuerſacōnem
vſqʒ ad oculorum velacōem. vſqʒ ad to/
cius corꝑis flagellacōem. vſqʒ ad colum
ne ligacōnem vſqʒ ad iudeorū irriſionē
vſqʒ ad viliſſime et amariſſime mortis
toleracōnem. ergo ſi ipſe dominus ꝓ te
ſic humilis eſſe voluit. tu ſeruus viliſſi
mus cōtra eum ſuperbe incedes? Audi
ſerue nequam quid a deo tuo dicitur.
Yſaye quinquageſimo tercō. Nos repu
tauimꝰ eum quaſi leproſum. ꝑcuſſum
adeo et humiliatum. vnde nec reputa/
uimꝰ eum. vnde inflatur vilitas ſerui
quando ſic humiliata eſt ſublimitas do
mini Iuſtum igiť eſt racōni cōſonum
eſt vt ꝓpter deum ſe humiliet ſeruus.
quando ꝓpter ſeruum humiliatus eſt
dominus Auguſtinꝰ. Si tantū humi/
liauit ſe dei maieſtas. ſuꝑbire quomō
audeat humana noſtra infirmitas ꝓp/
ter hoc Phil. ſecūdo nos monet Aplūs
dicēs Hoc ſentite in vobis qđ et in xp̄o
iheſu. qui cū forma dei eſſet exinaniuit
ſemetipſum. id ē humiliauit ſemetipſm
et factus eſt obediens vſqʒ ad mortem.
Quaſi ſtupens Bernūdus dicit. Quid
intumeſcis pellis morticina. quid extē
deris o ſanies fetida. qđ inflaris o caro
miſera. princeps tuus eſt humilis et tu
es ſuperbus. caput tuum humile et tu
membrum inflaris Vere qui ꝓpter do
minū tam benignū humiliari rēnuunt
et ꝓ eo mori ꝑtimeſcunt. feris crudeli/
bus ingratiores exiſtunt. Nā cū quidā
miles leonem a ſerpēte eruiſſet: beſtia
fidelitatē induit et militi inſeꝑabiliter
heſit. cumqʒ ille dum vltra mare redire
vellet nauemqʒ cōſcendiſſet et naute leo
nem in nauem ſuſcipere nollent. beſtia
tante fidelitatis fuit. ꝙ in mari ſe po/
ſuit et tam diu dominum inſecuta fuit
quouſqʒ in mari defecit et perijt Si er
go fera crudelis tm̄ ꝓ ſuo liberatore pa
ti voluit vel potuit. tu pro tuo creatore
redēptore et gubernatore et cōſeruatore
humiliari nō poteris? ¶ Tercō ſi non
vis humiliari tā potentiſſimo regi nec
tam piiſſimo prī. ſaltem ſtudeas humi
liari ſeueriſſimo iudici. Adeo ſeuerꝰ ſit
dum vltionis gladiū arripit vt nullis
p̄cibus. nullis muneribus flecti poſſit
Cogita miſer hō ꝙ̄ ſublimes milites
qꝛ humiles eſſe noluerunt de celo eiecit
et ꝑpetuis ignibus cruciandos expo/
ſuit Quō dathan et abiron terra viuos
abſorbuit Quō ſaulem regē ſuperbum
deiecit et dauid humilem ſublimauit.
Quō Nabugodonoſor vſqʒ ad beſtiam
humiliauit. Vnde dicitᷣ ſcđa Petri. ij.
Si deus angelis peccantibus non peꝑ
cit ſed rudentibus inferni detractos in
tartarum tradidit in iudiciū crucian/
dos ſeruari et originali mundo nō peꝑ
cit ꝛc. Et ciuitates zodomorum in pul
uerem redigens eūſione damnauit ꝛc.
ꝓpter hoc eciā dicitur in Eccleſiaſtico.
Humilia ſpiritum tuum valde Ex hac
conſideracōne dicebat Dauid. ſecundi
Regum ſexto. ludam et vilior fiam et
ero humilis in oculis meis. Si ergo o
tu ſuperbe ſic omnes ſuperbos deus
deicit: quid tu facere credis. De qua
virtute confidis per quam prudenci/
am rebellare preſumis? De Falcone
dicitur. ꝙ illa die qua Aquilam in
aere ſentit: timore ſui regis ipſa die

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ad ꝑdam nō exit. et tu ſerue vilis ſūme
potencie rebellare intendis? Vñ. cōtra
deum fratres ius habere nō poſſumꝰ.
qm̄ in multis eum offendimus. ſed nec
eū fallere poſſumus. cum ſapientiſſiꝰ
ſit. nec violentare cum ſit potentiſſimꝰ
Quid igitur inquit nobis reſtat. ñ ad
humilitatem tota mente confugere. et
qđ in alijs minus habemꝰ de ipſa ſup/
plere. Sic igitꝰ patet ſcđm. in quo hūi/
litas nobis ꝓponitꝰ ſub racōne actꝰ ne/
ceſſarij. Sequitꝰ terciū in quo nobis ꝓ/
ponitꝰ ſub rōe cōmodi vel meriti. cum
dr̄. vt nos exal in tem. viſitacōis. Hūi
lis enī non ſolū exaltabitꝰ in futura vi/
ta, iuxta illud Eccl. xxix. Humilē ſpi
ritu ſuſci. gloria. ſed eciā in hac vita. nā
in nobis ē tria cōſideāre q̄ remuneāntꝰ.
ſcilicet potēcia cognitiua. potēcia ama
tiua. potencia operatiua. Potēcia cog/
nitiua exaltatur homo q̄ntum ad ītel/
lectum ꝑ ſcienam illuſtrantem. poten/
cia amatiua exaltatur quantū ad affe/
ctum ꝑ graciam inflāmantem. ſed po/
tēcia oꝑatiua exaltatur quātū ad effe/
ctū ꝑ grām cooꝑantē. ¶ Dico ꝙ ꝑmo
ſublimatꝰ homo in via quātū ad intelle
ctū ꝑ ſcienciam illuſtrantem. dignū eſt
enī vt qui propter deum ſe vacuū repu
tat. ꝙ deus illi plenitudinem tribuat.
Nam cōſtat nichil ꝑfectionis eſſe in na
tura c̄ata. qđ non ſit in ſummo ī īcrea/
ta eſſencia. Sed philoſophus probat ⁊
ipſa expiencia clamat. ꝙ natura nō pa
titur aliquod eſſe vacuū. ꝓpter quod
ſi aliquod dolium ſit liquoē plenū vſqꝫ
ad ſummum. et ipſum orificium ſit a/
deo clauſum. vt aer ſubintrare non poſ
ſit. ſi illud terebello minimo ī ꝑmo ꝑfo
rauerit. nichil de liquore exibit. qꝛ ſi a
liquid exiret ſupius. ergo vacuum ma
neret. qđ natura non ſuſtinet. Ergo ſi
natura creata propter ſuam nobilitatē
hoc faciat. quanto forcius ſumma natu
ra hoc faciet Sed humilis propter deū
ſe reputat vacuum. ergo dignū ē vt de
us in illū influat aliquod repletiuum
vnde eius illuminet intellectū. et ꝓp/
ter hoc dicitur Prouerbiorū. vbi humili/
tas ibi eſt ſapiencia. ſed ecōtra ē de ſuꝑ
bo. qui plenum ſe reputat. vñ dignum
eſt vt nichil recipiat. Nam vas qđ vno
liquore eſt plenū aliū capere non poteſt
Vnde qui ſupbia plenus ē. capax diui
ne ſciencie non eſt Vnde Didimꝰ phūs
Alexandro magno ſic ait. Deus preſto
ē dare tibi ſapiēciā. ſed tu nō habes vbi
teneas eā cū ſupbia plenus ſis. ¶ Se/
cūdo ſublimatꝰ hō in via quātū ad affe
ctū. nam ſcđm natuē curſuꝫ certum eſt
ꝙ aque omnes deſcēdunt ad valles ⁊ fu
giunt altos mōtes. īmo natura aq̄ ē ꝙ
ſi ī ſuo trāſitu valles īueīat. nūꝙ̄ vltra
ꝓcedat ñ eas repleat. ꝓpī hoc dr̄ ī lu.
ꝙ oīs vallis implebitꝰ Et in ps̄. valles
hūdabūt frumento. cuiꝰ racō eſt et ex ꝑ
te hūdantis humoris. et ex ꝑte celeſtis
caloris. qui in vallibus valde fortis ex
iſtit. ergo ſi valles ſunt humiles. et aq̄
diuino caloē excocta ē grā: dicere reſtat
ꝙ deus habūdantem grāꝫ humilibꝰ ī/
buit. i. Pet. vltio Deꝰ ſuperbis rſiſtit
hu. aūt dat gra. q̄d enim grā nobilius.
quid precioſiꝰ. ꝑ quā homo ſūmi regis
efficitꝰ filiꝰ: quaē ſequitꝰ. ꝙ hō miro mō
ꝑ grām ſublimatꝰ. nec mirū. qꝛ nubes
quāto ⁊ leuior ⁊ cauernoſior eſſe proba
tur. tāto āplius a radio ſolis penetratꝰ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et penetrata ſit dominātis caloris vir/
tute in altum extollitur vt totaliter ig/
niatur ſicut pꝫ in impreſſionibꝫ factis
in ſupma pte aeris. qua videtur aliqñ
ſtelle quaſi ꝑ celum diſcurrē et caudam
poſt ſe trahere et a phō vocantᷣ Azub.
¶ Tercō ſublimatur homo quantum
ad effectum. nam ꝓſperantur humiles
in opibus ſuis qꝛ deus opatur in eis.
Exemplum de Dauid. quē deus ſic ſub
limauit qꝛ humilis valde fuit. Unde dr̄
Eccl. iiij. Radices ducum ſupborum
arefecit deus. plantauit humiles ꝓ eis
Si em̄ ſine dn̄o nichil opari poſſumus
quō ꝓſpere agere poſſet qui ſecum deū
nō haberet. nō poteſt arbor creſcere nec
fructus vllos ꝓducere humore deficien
te. ſole non influente calorem. ymmo ſi
ſol totum humorem in planta cōſump/
ſerit eam in aridam tunc cōuertit et de
ficere cogit et de vero ſole dicitᷣ luce. i.
Depoſuit potentes de ſede et exal. hu.
qui ergo conſolatur humiles det nobis
ſic humiliari in via vt ſublimari poſſi/
mus in patria qđ nobis pſtare dignetᷣ.

¶ Item

Gaudiū eſt angelis dei ꝛc̄ luce xv
Quantū ſanctis āgelis obligati
ſumus et qꝛ nr̄i cuſtodes et nr̄i erudito
res et qꝛ nr̄i ꝓpugnatores et qꝛ noſtri
interceſſores. quis dicere ſufficiat. Ecce
em̄ ꝙ licet deum cōtinue cōtemplentur
licet ante deum delectabiliter epulentᷣ.
et ſpūis in dei laudibus occupentᷣ. non
tn̄ dicit ꝙ gaudeant de dei cōtemplacōe
nō de dulci fruicōne. nō de ſuaui modu
lacōne ſed de nr̄a conuſatione nec tamē
inſolitū. nam cōſueuerunt hōīes coīter
gaudere ꝓ reuocatione ꝓſcripti ꝓ libe/
ratione captiui. ꝓ ſuſcitatione mortui
et pro inuentione ꝑditi filij vel amici.
luce xv. Epulari oportebat et gaudere
qꝛ frater tuꝰ hic mortuꝰ fuit et reuixit
perijt et inuētus eſt ¶ In verbo ergo
premiſſo maxīe duo tangūtᷣ. Primū
eſt ſcōꝝum leticia. ipſa em̄ leticia in an/
gelicis ſpiritibꝫ ſignū eſt eximie carita
tis. Scđm vero eſt ipſius leticie matia
ſiue cā Materia autē ſiue cā in ipſis hoī
bus ſignū eſt eciā accepte deo et bn̄pla/
cite voluntatis. Per caritatē ergo ange
lorum ad amorē ꝓximi ꝓuocamur ſed
ꝑ cōuerſacōem huāꝫ ad onus pn̄ie inci
tamur. Nōtᷣ ergo angelorū gaudiū qñ
dicit Gaudiū eſt angelis dei. Notatᷣ et
mateia leticie ſiue cā. cū addit ſup vno
peccatore pniām agente. ¶ Dico ergo
Peccatoris em̄
gaudiū eſt angelis dei. Peccatoris em̄
pn̄ia et inducit gaudiū in ꝓpria cōſciā
et ī militanti eccleſia et inſup in celeſti
curia Et ſi ſic angeli gaudēt de pcōre
cōuerſo. quantū gaudē debet hō de frē
et ꝓximo ſuo Si em̄ ſimilitudo amorē
auget in rebus Unde Omne animal di
ligit ſimile ſibi Si nos diligūt angeli
a nr̄a natura extranei et alterius ſpēi.
quantū ſe dn̄t amare q̄ eadē natura pre
diti et ab vno hoīe omnes ſunt gn̄ati et
omnes fratres facti Verū qꝛ de gaudio
bono et malo ſatis dixiſſe me recolo in
quarta dn̄ica de aduentu. Nunc pn̄tem
ſermonem ad penitenciā conuertamus
Eſt ergo Nōndum ꝙ inductiua ad pe/
nitenciā ſunt plura. ſcꝫ autoritas di/
uini eloquij. benignitas dei. dictamen
naturalis ſtimuli. cōgruitas temporis
ſiue loci. efficacitas exempli. repro/
miſſio premij. comminatio ſempiterni

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſupplicij. Nam ſcripture autoritas eſt
penitēcie p̄ceptiua. diuina benignitas
ē ad penitēciā illectiua. Nature viuaci
tas eſt pn̄ie dictatiua. tēporis ſiue loci
cōgruitas eſt ad pn̄iam inductiua. ex/
ēpli efficacitas ē ad pn̄iaȝ ꝓmotiua. p̄
miȷ̄ dādi ſublītas ē ad pn̄iaȝ attractiā
ſed pene cōmīate atrocitas ē ad pn̄iam
cōpulſiua ¶ Dicamꝰ ergo ꝙ p̄mū mo/
uens ad pn̄iām ē ſcripture diuine au/
toritas Quid em̄ aliud p̄cipit oīs ſcrip
tura n̄ agere pn̄iām. Unde et ſaluator
nr̄ p̄dicacōnē ſuā inchoauit a peītēcia
Mathei p̄mo. Penitenciā inquit agite
cuius racio poteſt eſſe. qꝛ ſicut dicit Au
guſtiꝰ. Niſi quis penitcat p̄us veteris
vitā nouā īchoare nō p̄t. ſeu peītere ac
tus eſt peītencie ergo conſtat neceſſari
ā eē ītutē peītencie totū edificiū ſpūa/
le p̄cedere Sicut igitur ſtultus eēt qui
ꝑietes vellet erigere domꝰ nullo p̄iac/
to fundamento. ſic ōnino amens ē qui
vult ſpiritualiter edificaē obmiſſo fun
damētali pr̄icipio peītencie Nam vt ī
alia ſciencia ꝓbatum eſt color albꝰ ōni
um colorum eſt fundamentum Vn̄ pic
tores quādo aliquid pingūt ſemꝑ colo/
rem album ſubiciūt. quia illo obmiſſo
fruſtra laboratur Jlle ēgo qui vult vir
tutibꝰ coloāri. neceſſe habet p̄us peni
tencia dealbari ab oī feditate pcc̄i.
¶ Secūdum ad penitenciam inducēs eſt
diuina clemencia Conſueuerūt em̄ ho
mines dominos clementes amaē ⁊ cru
deles tirānos effugere. nec mirū quia
aues fugiūt volucres de rapina viuen
tes. Nam et hec eſt cauſa. quare colum
be libenter reſident circa aquas vt acci
pitrem cernant. qꝛ docente natura cog/
noſcunt ꝑ vmbrā vtrū ſit de ferīētibus
in aere vel in terra. ſūt quedā que nun
quam feriunt auem niſi volando. et q̄/
dam que nullam inuadunt n̄ ſedendo.
vnde ſi ſunt de ferientibus in aere. co/
lumba non ſe mouet a t̄ra. ſi autē ſunt
de inuadentibus in t̄ra mox columba
ſe leuat in aera. Sicut ēgo ouis natuā
liter lupum fugit quem īduſtria natu/
re cognoſcit eciam ſi nūquā vidit. Sic
homo naturaliter malum dominum fu
git. ſed clementem amplexatur ⁊ dili/
git. Sed quis adeo clemens vt dn̄s ?
nam oēs terrarū reges ſi offendantur
a ſeruis. alios faciunt a rebꝰ omnibus
ſpoliari. Alios exoculari. Alios vero
ferro occidi vel ſuſpendi Sed benignꝰ
dominus toto die offendit. toto die in
iurijs ꝓuocatur. toto die a ſeruul' blaſ
phematur. et tn̄ penitenciam noſtram
expectat. et ad eam inuitare nō ceſſat.
Unde dicitur ad Romanos ſecūdo An
diuicias bonitatis eius. paciencie et
longanimitatis cōtēnis. An ignoras
ꝙ benignitas dei ad penitēciā te addu
cit. et ſtatim ſubdit cōtra penitere no/
lentes. Tu autem ſecūdum duriciam
tuam ⁊ coꝛ inpenitens theſa ī iram ⁊c̄
¶ Tercium mouens ad penitenciam eſt
ipſa natura in q̄ plantatus ē ſtimulus
ſemꝑ murmurans cōtra mala. vn̄ dici
tur de Juda Mathei viceſimoſexto. ꝙ
ductus penitencia retulit triginta ar/
genteos pr̄icipibus ſacerdotum dicēs.
Peccaui : tradens ſanguinem iuſtum.
Nam ꝙ ductꝰ eſt penitencia fuit natu
rali inſtīctu natuāl' ſtimuli. ſed ꝙ laq̄o
ſe necauit fuit ex inſtigacione diaboli.
Natura enim dictat ꝙ hō ſatiſfaciat ſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

offēdit. licet Plō et aliȷ̄ n̄ ponāt pināꝫ
et purgatoriū poſt hāc vitā. immo ītūī
ē pinā de dictāie natuř. vt bruta nobis
penitenciam inſinuent Nā leena qn̄ ad
ulteriū cū ꝑdo cōmittit. ad maritū n̄
redit n̄ ꝑus in aq̄ ſe laueřt. ꝛ a ſe fedita
tē amouit. ꝙ ſi caſualiter fecerit. mari
tus hoc ꝑ flatū cognoſcit. et ī eam tāꝗ
vltor ↄ̄minis mox inſurgit. et grauiſſi
me eā punit Hoc idem facit ꝑ oīa cico/
nia cū adulteio fueřt īq̄nata. quā ſi ma
ſculus nō lotā adulteraſſe cognouerit n̄
ſolū eā roſtro acriť pungit. ſed ſi poteſt
occidit. O humana miſeria. o culpa le/
taliter inde ſecutura. nā beſtia poſt of/
fenſam lauare ſe nouit. ꝛ homo ꝑ peītē
ciā lauare ſe negligit dum offendit.

¶ Quartum mouens ad peītenciam ē tē
poris et loci cōgruencia Nam vt habeť
Eccľ. iȷ̄. Omnia tempus habent et ō/
nia bona ſūt in tempore ſuo. Nōne ſtul
tus eſſet vt Boeciꝰ dicit. qui in vite. tē
pore veris vuas querit. et in autumno
violas petit. ſic pariter ſtultus eſt ut i
dem aſſerit qui aurum querit in vite.
vuas in ſilice. ꝛ piſces ī mōte. Quia ſi/
cut res oīs querenda eſt in tp̄e ſuo. ſic
eciam ī ſuo loco. ergo ſi dominꝰ tempꝰ
in quo nūc viuimꝰ. ꝛ locum in quo ſu
mus nobis ad penitenciam dedit. ſtul/
tū ē hic peītenciā nō agē ꝛ tēpus aliud
vel locū aliū expectare. Unde ipſe cōq̄/
riť Apo. iȷ̄. Dedi ei tēpus penitencie.
et nō vult penitere a fornicacōne ſua. ī
mo qđ peius eſt ſicut diciť ī Iob. xxiȷ̄
Dedit illi deus locum penitencie ꝛ ille
abutitur eo in ſuꝑbiā. O ꝙ̄ grauis ia/
ctura. ē ꝑdicio tp̄is cū vltra recuꝑaī n̄
poſſit Si ꝑdatur aurū. ſi veſtis. ſi qđ/
cūqꝫ talium recuꝑeāi poteſt. ſed tp̄s ꝑ
ditū vlterius redire nō valet. et ꝓpter
hoc dominus dicit in Io. Opeāmī dū
dies ē id ē dū tp̄s eſt. veīet aūt nox qn̄
nemo poterit opeāi. ¶ Quintum mo/
uēs ad peītenciā ē exēpli efficacia plꝰ
em̄ cōſueuerūt mouere exēpla ꝙ̄ verba
Unde et aīalia bruta diſcunt exēplis a
parentibus q̄liter eis viuendū ſit. Vn
dř ꝙ cerua ducit paruulos ſuos ad ru/
pes et docet eos ſaltare. et quō ſe debēt
abſcōdē. Et aquila docet paruulos ſu/
os volare et eſcam ſibi querē. et ſic ē in
omībꝰ inuenire. Et ideo mirum ē quō
homo tot exēplis ꝑambulis ad penitē/
ciam ſic piger exiſtit. nam de Io. bap
diciť Mathei. i. ꝙ erat predicans bap/
tiſmum penitencie in remiſſionē pccō
rum. Et ſequiť ibi. ꝙ indutus erat pi/
lis camelorum. et locuſtas et mel ſilue
ſtre comedit. Cogita tu homo peccator
quid ī facē expedit. qn̄ ille q̄ in vtero ſā
ctus fuit tam aſꝑa deſerta intrauit. tā
to tempe ibi fuit. tam aſpera veſtimen
ta detulit. et cibo tam aſꝑo vſus fuit.
Nam vt penitenciam nō effugeres ſal/
uator dominus exemplum penitencie
tibi dedit. dum deſertum intrauit et q̄/
draginta diebus ſine cibo ibi fuit.

¶ Sextum mouens ad penitenciā eſt
gloria penitentibꝰ repromiſſa. quis ē
adeo debilis qui nō ieiunaret ſi ſtatim
poſt ieiunium mille aureos accipere de
beret ? Quis adeo eſt auarus qui pro
deo nō traderet vnum nummū? ſi mox
pondus auri ſe crederet accepturum ?
Quis adeo guloſus eſt qui a pane orde
aceo non ad horam abſtineret ſi ſtatim
poſt horam preparatam ſibi nobilem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ternam ſciret Quis a meretrice fetida nõ
ſe ad horam abſtraheret ſi mox oēs de/
licias in meritum accepturum ſe crederẽt
Nam et canes currũt leporem querũt
inuentũ multo cũ labore inuadunt nec
tñ comedunt. ſed modicũ panis quem
ꝓ merito expectant accipiũt Quanta
ergo ſtulticia eſt nolle tēpale bonum ꝓ
eterno tradere. vile ꝓ p̄cioſo. ꝑmũ ꝓ ſũ/
mo. finitũ ꝓ infinito. et qđ neceſſario ꝑ
ditur nolle dare ꝓ bono ſempiternaliter
duraturo. et ꝓpter hoc dicit Bernar/
di q̄ penitenciā ꝑdidit. Ve tibi qui ſi
declinando pugnam ꝑdis quia perdes
gloriam. vel victoriā ſimul et coronam
Per penitēciā nēpe poteſt hō ꝑditam
inuenire coronam. hanc ꝑdicōnem co/
rone plorat Je. Tre. vltimo in ꝑſona
peccatorum. Cecidit inqt corona capi
tis no. ve nobis quia pec. O q̄̄ dolēt fi
lius rēgis frācie ſi corona quā debet ha
bere in capite cōtingeret eum culpa ali
qua perdere Tu ergo non doles ſi co/
ronam ꝑpetuam ꝑdidiſti. De hac coro
na dicit Ja. primo. Beatus vir q̄ ſuf/
fert temptacionem ꝛc̄. Septimū mouēs
ad penitenciā eſt eterna pena nō penitē/
tibus p̄parata Quis enī eſt bos tā fe/
rox q̄ timore ſtimuli nec rectꝰ incedat.
Quis aſinus ita rudis q̄ timore baculi
os a blado non trahat. Quis equus a
deo durus q̄ calcaria nō pauēſcat. Nul
lum omnino eſt animal qđ ſuam ſalutē
non appetat. et ſibi noxium per natu/
ram non fugiat Ergo ſi tu vis fugere
penam age penitenciā. nam et ipſi in/
fernales duriſſimā agent penitenciā
ſed infructuoſam. Nam irremediabilr̄
plorabunt. linguas ſuas pre doloribꝰ
manducabunt. ſibi inuicem carnes vo/
rabūt. ſed nichil eis iſta valebūt Sap.
ſecūdo Tūc dicent intra ſe pēitenciam
agentes ꝛ p̄ āguſ. ſpē ge. O qđ valebit
plorare vbi nullus ſacerdos poteſt ab/
ſoluē. et tñ tm̄ plorabunt. ꝙ non ſunt
ī mări tot gutte aq̄ quot ab oculis vnīꝰ
cuiuſqꝫ ſunt exiture Nec mireris quia
ſic neceſſe eſt eſſe. nā cōſtat maris gut/
tas finitas. quia finite omnes ſunt neceſ
ſario ꝑtes finiti. quia ſi ꝑtes īfinite eſ/
ſent. ꝑtes totū excederent qđ īpoſſibile
eſt. Cum ergo corpus finitū ſit mare.
et ꝑtes eiꝰ gutte. cōſtat ꝙ numero ſūt
finite At lacrime cuiuſlibet dampnati
ſūt infinite. nullo vnq̄ꝫ tempore finiēde
plures ergo erūt dampnati cuiuſlibet
lacrime q̄ ſub celo ſunt gutte aque ꝓpi
hoc dicit Apo. ſecūdo. In tribulacōne
maxima erunt ni penitenciā egerint.
Non ergo dicas o hō grauis eſt peniten
cia. ſed ſapienter tecū tracta. ꝙ ſi modo
ieiunare nō potes: quō in īferno ꝑpe/
tuo ieiunabis. Itē ſi elemoſinam dare
non potes ne forte mendicus ſis: quō
mendicitatē illam perpetuo ſuſtiēbis.
Itē ſi nichil modo cōtrariū pati potes
quomodo habitare poteris cū ardoribus
ſempiternis Ergo ſi vis iſta nūc effugē
penitenciam age quia ille qui precipit
hominem penitere: ipſe eſt qui dat por
tare. et facit opus leue. quod alias eſſet
graue; Rogemꝰ ergo criſtū.

Dō. iiij.

Vanitati creatura ſubiecta ē Rō.
viij. Creatura enim oīs eoipſo ꝙ cre/
atura eſt et quia nichil vel de nichilo ē
vanitati et mutabilitati ſubiecta eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

nec eſſe ſtabile de ſe hēt. ſed eſt poſt nichi
lum in nichilum tendens. ſi manu dīna
nō fuerit ſuſtentata. Vn̄ Damaſcen9 dt
Omne qđ a verſione incipit ī verſionē
tendit. q2 omne qđ incipit eſſe: finibile
eſt et corruptibile ꝑ naturam. Vnde in
Thimeo. Plato dicit. ꝙ intelligēcie na
tura ſua ſunt diſſolubiles. et hoc idem
aſſerit Damaſcen9. ꝙ angelus grā non
natura eſt immortalitatē ſuſcipiens. ſi
ergo nobiliſſima creatura vanitati ſub
iecta eſt: bene dictum eſt. vanitati crea
tura ſubiecta eſt. ¶ In quo ūbo tangit
Aplūs duo. Nam ꝑmo mūdi tocius. et
oīm ꝑtiū eius tāgit varietatē. vanitati
inqͥt ſubiecta eſt. Scđo vero tāgit varie
tatis cauſalitatē. creatura inqͥt. quaſi
dicēt. ex hoc creatura vanitati ſubiecta
eſt q2 de nichilo facta eſt. naturale eīm ē
vt omne materiatū in ſuā materiā reū
tatur. ergo et qđ materiā habet non cor
palem ſed de nichilo eſt. naturaliter eſt
in nichilū vadens. ſi ꝑ diuinū influxū
nō fuerit in eſſe ſeruatū. ¶ Sed nōnđ
ꝙ licet ſit multiplex vanitas. poteſt tū
ad pn̄s dici ꝙ triplex eſt vanitas. vani
tas nature. vanitas bone fortune. vani
tas gracie gratis date. Vanitas nature
eſt hūilitiua ſupbie. Vanitas bone for/
tune eſt cōtemptiua auaricie. ſed vani/
tas grē gratis date eſt deſtructiua curi
oſitatis humane. ¶ Dico ergo ꝙ ꝑma
vanitas eſt vanitas nature ꝙ̄ maxime
vidimus in homine Pſalmiſta. Homo
vanitati ſimilis factus eſt. dies eius ſic
vmbra pretereunt. quid eīm vmbra va/
nius? que nulla ſtabilitate fulcitur.
ſed ad motū corporis ſemꝑ corrumpitᷣ.
et altera generatᷣ. vmbra in ſua forma
ſtabilitatem nō habet. ſed nunc parua.
nunc magna. nunc mediata. nunc dex/
tra. nunc ſiniſtra apparēs eſt. Si ergo
vmbre tam vane homo ſimilis eſt. quid
homine vanius eſſe poteſt? Dic enim
michi in rebus omnib9 quid vitro fra/
gilius qđ tactu iam leui frangitur. nec
amplius reꝑatur. et tamen ſicut dicitᷣ
ſup Tymeū Platonis. Corpus hoīs
vitro fragilius exiſtit. nam vitrū vno
tantum modo frangitur. ſcilicet. ſi alio
corpore collidatur qđ eo ſit durius. At
corpus hominis nunc febre diſſoluitᷣ.
nunc apoſtemate prefocatur. nunc ſqui
nantia gutturis via precluditur. nunc
torſionibus venter dirumpitur. et infi
nitis ſic quaſi modis occiditur. ergo ſi
conſtat eſſe fragilius qđ modis pluri/
bus rumpitur ꝙ̄ vno: fragilius vitro
corpus hominis probatur eſſe. Vnde
dicitur in pſalmo. Vniuerſa vanitas.
quia nichil eſt quaſi vanitatis in omni
bus creaturis qđ in homine inueniri
non poſſit. ꝓpter qđ dicitur in Job.
Homo natus de muliere. in quo notatᷣ
nature fragilitas. quia mulier. quaſi
mollis aer dicitur. breui viuens tem/
pore. in quo vite modicitas. repletur
multis miſerijs. in quo notatur vite ca
lamitas. qui quaſi flos egreditur. et cō
teritur fugit velud vmbra. in quo vite
vanitas. et nunquā in eodem ſtatu ꝑ/
manet. in quo notatur vite mutabili/
tas. Item vt omnia que ſunt racōnis
breuitate cōcludam. Dicamus ꝙ homo
eſt vanus in cogitando. Pſalmiſta.
Dominus ſcit cogitacōnes hominum.
qm̄ vane ſunt. Item vanus in loquen/
do Ezechielis decimotercio. locuti eſtis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

vana et vidiſtis vobis mēdacia Yſaie lviij. Cōfidūt ī nichili ⁊ loquūt vaīta tes Itē eſt vanus ī opando. Je. ij. va na ſunt opa eorū et riſu digna. et ideo dicit iiij. Regū. xv. Abiecerūt legē do/ mini et pactū qd pepigit cū pribus eo rum et ſecuti ſūt vaītates et vana ege/ runt. Itē ē vanus in ſua adoleſcencia diffluēdo luxu ⁊ fluxu. ⁊ delectacōibꝫ carnalibꝫ īſiſtendo qꝛ adoleſcēcia parū durat et voluptas ad momentū delec/ tat. ſed in eternum excruciat. vn̄ dicit Eccl. ſecūdo Si multis annis vixerit homo ⁊ in hijs oībus letatus fuerit : me miniſſe debet tenebroſi carceris et die/ rum malorū. q̄ cū venerit vaītatis ar/ guent pterita. et ſequit. Adoleſcencia et voluptas vana ſūt. Itē homo vanꝰ eſt de pulchritudine gloriando vnde dr̄ Prou. fallax gracia et vana eſt pulchri tudo Quid enī vanius ꝙ qd modica fe bre diſſoluit. Vn̄ Boecius. forme ni tor tam rapidꝰ ē ⁊ velox vt ūnaliū flo/ rū ſit mutabilitate fugacior. Secūda vanitas eſt q̄ attendit in bonis fortuē q̄ homo tota die nitit cōgregare. tanꝙ p ea natuē ſue vanitatem tollere poſſit Nā Hugo dicit. Vanū ē oē qd caſſa ſpe fruſtrat expectātē. ſiue ſit fluidū cū p/ ſiſtē credatur. ſiue fragile cū credat ſoli dum. ſiue vacuū cū putet eſſe plenum nec quietem dat laborāti nec plenitudi nem cōtinenti. ergo ſi temporalia oīa vana ſunt : quomodo ſuſtinebunt cum ſint labilia: quō quietabūt cū ſint flui da: quomodo ſaciabunt cū ſint vacua. Cū enim ſecundum philoſophū nemo det qd nō habet : quomodo quod eſt va/ nū pbere poterit alteri fulcimentum.

Quō baculus vacuus pōdus hoīs ſuſ tentabit: Itē quō vmbra veritatem re plebit: Propterea dicit Eccl. ij. in p/ ſona ſalomonis. Magnificaui ingt opa mea. edificaui domos. plantaui vine/ as. feci ortos et pomeria. et conſeui ea cūctis generibꝫ arborum. extruxi piſ cinas aquarum. poſſedi ſeruos et ancil las. multāqꝫ familiam habui. armēta boū. et magnas ouiū greges vltra oēs q̄ fuerūt añ me. et oīa q̄ deſidrāuerunt oculi mei. nō negaui eis. nec phibui cor meū quī oī voluptate frueret ; Quis vnꝙ tā diues vt iſte: et tn̄ ſtatim ibidē adiungit. Cūqꝫ me cōūtiſſem ad vniu̇ ſa que fecerat manꝰ mea. et ad labores in quibus fruſtra ſudaueram. vidi in oī bus vanitatem et afflictionē ſpiritus ⁊ nichil ſub ſole pmanē Quid ēgo ſtul cius ꝙ amorē ſuū ponere in vanū. ſpe rare in vano. et domum ſuam cōſtituē ſup vano. Unde dicit Yſa. xx. loquēs de mundo ſub figura egipti. ve vobis fi lij deſertores ſperantes auxiliū ī forti/ tudine pharaoīs et habentes fiduciam in vmbra egipti. erit enī vobis fortitu do pharaoīs in cōfuſionē ⁊ fiducia vm bre egipti in ignominiā. ⁊ ſubdit egip tus enī fruſtra et vane auxiliabit. Et nota ꝙ valde pprie egiptum ſiue mun dum vmbram eſſe dicit. nam vmbra li cet habeat omnis corpis liniamēta. ſo liditate tn̄ corpis et mēbrorum peni/ tus caret Unde ſicut ſtultus eſſet q̄ vm bram ſuam in pfundo flumine cernēs cōfidens ſuper eam aſcenderet. cum ab ea ſuſtentari nō poſſet ❡ Sic per om nia ſtultus exiſtit qui in mundi vani tate confidit. Nam omnis talis eſt illi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

cani ſimilis. de quo dr̄ ꝙ dū carnis fru
ſtū ore geſtaret. dum ūbrā carnis . ſub
vnda alterā carnem putaret : carnibꝫ
dimiſſis ad vmbrā cucurrit. ꝛ cū ibi ni
chil inueīt vmbrā cū carnibꝫ perdidit .
Vn̄ de tigride dr̄. ꝙ cū ſit aīal tāte velo
citatis vt nichil illā effugere poſſit. cū
qꝫ venatores filios eiꝰ auferunt in eq̄s
velocibꝫ fugam arripiunt . ſed tigridē
effugere curſu non poſſunt. ſed cū ſpe
culo eam decipiūt. nam cū illā ſibi ꝓxi
mare conſpiciunt. ſpeculum poſt ſe pro
iciunt. et eadem ſuū ydolum in ſpeculo
videns et filium eſſe credens dū in ima
ginē tendit. et ibi quaſi filio cōgaudēs
ſpem ſuam ponit verū filium irrecupe
rabilit̄ ꝑdit . Sic qui in preſenti bono
ſpē ſuam ſtatuunt verum bonum amit
tūt. ꝓpter qđ dicit̄ in Pſal. Filij ho
minū vſqꝫ quo graui corde ꝛc̄. Tēpoā
lia eīm dicūt̄ uana. q2 habentē n̄ ſaciant
ſed dicūt̄ mēdacia. q2 qđ ꝓmittūt n̄ do
nāt. Tercō uanitas attēdit̄ ī bōis grē
gratis date. Sed cūctis alijs omiſſis .
vidēdū ē de ſola uanitate cōſcīe q̄ multis
eſt cauſa ruine. De hac eīm dr̄ Eccle. i.
Ego inquit Eccleſiaſtes fui rex ī iheru
ſalē. ꝛ ꝓpoſui ī corde meo īueſtigaē ſa
pienē de omībꝫ q̄ fiūt ſub ſole . ꝛ ecce u
niūſa uanitas ꝛ afflictio ſpūs. eo ꝙ in
multas ſapīa ſit īdignacō multa. eo ꝙ q̄
addit ſciām addit et dolorē. et licet oēs
curioſi ſūt uani ut q̄ dicūt oēs predeſti
natos q̄litercūqꝫ vitā inſtituētes ſalua
tum iri : vaniores tn̄ ſunt qui diuine ꝑ
ſciēcie cauſas īq̄rūt. uaniſſimi aūt qui
oīa ex neceſſitate veīre cōtēdunt. nichil
qꝫ ꝑ liberū arbitū fieī dicūt. Sꝫ q̄ hoc
dicunt ſibiipſis aptiſſime cōtradicunt

Nā deum eſſe p̄ſciū futurorū aſſerunt.
ꝛ deū eſſe dicūt ꝛ credūt. ſed dū ex neceſ
ſitate oīa euenire contendunt. deū eſſe de
ſtruūt. notādū eſt igit̄ ꝙ dicere omē fu
turū eſſe neceſſarium. et eſt deſtruē eſſe
diuinum. et ē cōtra certum exꝑimētū.
et eſt cōtra omnis ſciencie documentū.
Nā ꝙ deſtruat eſſe diuinū ꝓbat̄ ſic Si
omne futurū a deo p̄ſcitū eſt neceſſariū
ergo deus nō ex voluntate ſed ex neceſſi
tate idē ꝓducit ad eſſe. q2 cū voluntari
um et neceſſariū. ſicut ut ūbis utar phi
loſophi : ꝓpoſitū ꝛ natuā ex oppoſito di
uidant̄ : nullum volūtariū ē neceſſariū
nec ecōtra Deꝰ igit̄ ex neceſſitate opat̄
quidquid in mūdo opat̄. ergo nō ē pn̄
cipiū voluntariū. Et eſt nobilius volū
tariū ꝙ ſit neceſſariū. ergo deus nō eſt
nobiliſſimū pn̄cipiū nec ꝑ cōſequēs ſū
mū bonum . Sed omne qđ tale eſt deꝰ
nō eſt. ſed hoc cōſequēs eſt falſiſſimū. er
go et añcedēs. Itē ſi deꝰ ex neceſſitate o
ꝑat̄ ſicut ſol de neccitate lucet. ſic̄ ſol non
p̄t nō lucē : ita deus qđ facit n̄ poteſt di
mittē. ergo cōſtat deū ſūme nō eē pote
cie. ergo nec ꝑ cōſequēs deū eſſe. Itē ſi
deꝰ pn̄cipiū voluntariū nō eſt cum cō
ſtet ꝙ ī ſolis habentibꝫ volūtatē ſcīa ē.
ergo deus ſciām nō habet ullā. ergo nō
ē deus. ꝛ ſine ſcīa oīm futurorū ſcienci
am habet. Sed utrūqꝫ cōſequēs īpoſſi
bile eſt. ergo et añcedēs. Item ſi ōne fu
turū neceſſariū ē nichil mortalit̄ bonū
ā malū ē. ergo n̄ ualet deū plus laudaē
ꝙ blaſphemare. n̄ plꝰ eū diligē. ꝙ odi
re. nō plus ei ſeruire et obedire ꝙ con
trariū facere. qđ ſi verū eſt deus bonus
nō ē. q2 hoc opꝰ boītatis ē. ſed hoc ē fal
ſū. ergo ꝛc̄. Itē ſi nichil bonū vel malū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

eſt vt ex ſuperioribus patet. ergo nulla
pena que a deo infligitur iuſta ē. Nū
ergo deus luciferum deiecit. dū ꝑmos
ꝑntes de ꝑadiſo expulit, dum mūdum
diluuio ꝑdidit. dū ciuitates ſodomorū
ſubūtit. īiuſte egit. ergo iniuſtꝰ ē deꝰ.
Si ergo oē qd̄ futurū eſt neceſſarium
eſt: deus vtiqꝫ deus non eſt. Itē ſi oē
futurum ex neceſſitate euenit. fruſtra
in mūdū filiꝰ dei venit. fruſtra docuit
⁊ legem dedit. fruſtra ad penitenciam
inuitat. et fruſtra mortē ſuſtinuit. er/
go non veritas fuit. falſū ergo eſt quic/
qd̄ eccleſia credit. quare cum oīa falſa
ſint reſtat hoc falſum eſſe ꝙ hec oīa co/
git cōcludere. Secūdo dicere oīe futu
rum eſſe neceſſe eſt cōtra expimentum
certū. Nā manifeſte ꝑcipit homo in ſe/
ipſo ꝙ quidam ſunt actꝰ inuoluntarij
Nā nobis nolentibus verberamur no/
bis nolentibus morimur. nec hoc vita
re poſſumꝰ. ſed nobis non nolencibus
ſed volentibus manducamus. īcedimꝰ
et ſedemus. ergo ſi oīe voluntariū con
tra neceſſariū eſt diuiſū. reſtat non oē
futurum eſſe neceſſariū. Itē ex noſtra
ſciencia ſcire poſſumus quid de dei ſciē
tia credere debeamus. Sed cōſtat ꝙ ſi
te video ambulare te ambulare ſcio. ſed
certiſſime cognoſco ꝙ non ideo ambu/
las quia ego ambulare te ſcio. quia etſi
oculos ad alia ūtā et te ambulaē obliui
oni tradam: non tñ cum ꝑſcitu ſciēcie
deſines ambulaē. ſi deſineſ. ſic tue am
bulacionis mea ſciencia eſſet cā: ergo
ſcīa quātūcūqꝫ ſit de ćta re: cā rerū nō
eſt. Non ergo qꝛ deus ꝑſcius rerū ē iō
oīe futurū de neceſſitate eueniet. quia
deus ſicut rem futurā nouit. ita et mo
dum quo eſt futura ꝑnoſcit. Unde non
ſolum me ſciuit peccaturū ſed libertate
liberi ārbitrij me peccaturum prenoſcit.
Unde Anſel. dicit ꝙ hec non eſt conce/
denda Deus ſcit hominē peccaturū: niſi
addas ꝙ ſcit eum peccaturū ex mcā ar
bitrij libertate. ¶ Tercio dicere oīe
futurū eſſe neceſſarium: eſt cōtra oīs
ſciencie documētū. Nam philoſophia
diuiditur in tres ꝑtes In ſciēciaꝫ mo
ralem. racionalem et nālem. At mora/
lis ſciencia ꝓbat aliqd̄ eſſe ſūmū bonū
qd̄ eſt finis oīm actuum Sciēcia rōna
lis ꝓbat aliqd̄ eſſe ſūmū verum qd̄ eſt
lumen oīuū racōnū. Sciencia natuāľ
ꝓbat aliqd̄ primum eſſe et ſūmū qd̄ ē
prīcipium omniū natuārū. ergo ſiť de
iſtis dicitur deus ē infinitus. et cōſtat
ꝙ nr̄ intellectus eſt omnino finitus cū
finitū ab infinito excedatur ī infinitū
cōſtat eē ſtultiſſimū velle rimari diui/
nū ſecretū qd̄ eſt occultiſſimū Itē phi
loſophus dicit ꝙ noſter intellectus ha/
bet ſe ad manifeſtiſſiā nature ſicut ocu
lus veſpertilionis ad lucem ſolis. ergo
ſi nō poteſt manifeſta cogitare quō non
deficiet ad occulta? Et ſi ſic deficit circa
creata quō credis cognoſcere increata?
Stultū igiť cōſtat eſſe de diuinis occul
tis diſputare velle q̇ nō poſſumꝰ hec ī/
feriora cognoſcere. Dic tu michi q̄ ani/
mam tuā cōmittis diuine ꝑſciēcie: qꝛ
magis tuā negligis aīaꝫ ꝙ oīa tua alia
Si eīm bonū agē rēnuis qꝛ dicis fit ne
ceſſario ūn qꝛ deꝰ ipē ꝑſciuit: q̄re ſic de
corꝑe tuo nō dicis cū īfirmaris? ſed que
ris tibi medicū vt ſanitatē cōſeq̄ poſſis.
Quaē cōed. q̄re bibis ſi ꝑſciēcia cūcta
facit? q̄re nō ita corpus vt aīam ꝑſcie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

cõmittis diuine. quare terrã tuã labo/
ratori tribuis. q̃re vineã excolis ſi oĩa
ꝓuidẽcia fcit. ergo ſtulte fac de aĩa tua
q̃d facis de vinea. puta eam remouẽdo
ſuꝑflua. ligoniſa eã ꝑ cõfeſſionẽ puriſſi
mã. liga eã ꝑ ſatiſfactionẽ impoſitã. et
trahe eã ſiue planta ad bona opa. et ſic
ſi feceris tibi ſpõdeo ꝙ ſicut vinea vinũ
tribuit. ſic tu bonis opibus habũdabis
et ĩ fine vitã etnã hẽbis Ipo donãte ⁊c̃

Item.

PEr totã noctẽ laborantes nichil
cepimꝰ. luce. v. ſicut ex dictis ſa/
pientũ colligit̃. nox eſt lucis occultatiũa
obſcuritatis inductiua. caloris expul/
ſiua. frigoris cauſatiũa. et horroris et ti
moris eſt incuſſiua. q2 ergo eſt lucis oc/
cultatiũa ſignat defectũ ſciẽ. q2 obſcurita
tis inductiua. ſignat tenebrã ignorãcie
q2 caloris ẽ expulſiua ſignat paucitatẽ
grẽ. q2 frigoris cauſatiua ſignat habun
danciã culpe. ſed q2 timoris ẽ incuſſiua
ſignat multitudinẽ mali pene. vñ ergo
et ꝓprie nox ſignat vitã pñtem in qua
rara vel nulla eſt vera ſciã. in qua mul/
tiplex ignorantia. in qua rara grã. in
qua multiplex culpa. et in qua oĩs con
ſpicit̃ eſſe pena. nam cõſtat ꝙ in culpa
cõcipimur ĩ doloribꝰ ꝑturimur. mũdo
ignorantes effundimur. mox nati pe/
nis exponimur. adulti iterũ iniquita/
tibus implicamur. et in multis anxie/
tatibus morimur. Bene ergo dicũt ſci
Apoſtoli. ꝑ totã noc. la. nichil cepimꝰ.

In quo verbo hec pñs vita primo
deſcribit̃ vt penoſa ꝓpter habundanciã
mali. Scd̃o deſcribitur vt infructuoſa
ꝓpter penuriã boni. penoſitas pñtis
vite nõtur cũ dr̃. laborantes ꝑ to. noc.

Infructuoſitas nõtur cũ infert̃ nichil
cepi. q̃ſi dicerent. multũ laborauimus
ſed nichil ꝓfecimꝰ. dicamꝰ ergo ꝑ totã
noc. la. Sꝫ nõndũ. ꝙ laborant auari
vt vani quos fatigat cura anxia mũda
norũ. laborãt laſciui vt quos diſſoluit
cõcupiſcentia peccatorũ. laborãt pigri
vt confracti quos enaruat difficultas
agendorũ. laborãt iuſti vt xp̃i diſcipli
quos releuat deſiderium eternorum.

Dico ergo ꝙ primi laborantes ſunt
viri auari totaliter tꝑalibus dediti. cu/
ris ꝯ varijs occupati. hij nichil aliud co/
gitant. de nulla re curãt. cũ obulo aĩaꝫ
venalem habent niſi quõ diuicias que/
rant. et quõ agrũ agro et domũ domui
addant. cõtra illud Yſaye. v. ve qui cõ/
iungitis domũ domui. agrũ agro copu
latis ⁊c̃. Iſti ſunt ſimiles pueris qui
vana ſectando diſcurrunt tota die cum
ſero domum redeunt nichil utile ſecum
ferunt. Sic auari totũ mũdũ circuẽũt
montes tranſeunt. maria ſulcant et di/
uidunt et omnibꝰ laboribꝰ et ꝑiculis
ſe exponũt ſed cum in morte ad cõſcien
ciam redeunt nichil ſibi lucri pret̃ uani
tatem et culpã inueniunt. Unde dicit̃
Eccl. v. Eſt et alia ĩfirmitas peſſima
quã vidi ſub ſole. diuicie conſeruate in
malum dñi ſui ꝑeunt eñi in afflictione
peſſima. et addit. filium gñauit qui in
ſumma egeſtate erit. qui ſicut egreſſus
eſt nudꝰ ab utero. ſic reuertet̃. et nichil
afferet ſecum de labore ſuo. et ſubdit.
Quid igit̃ ꝓdeſt ei ꝙ laborauit in ven/
tum omnibꝰ diebus vite ſue. O ſũma
ſtulticia ſic lucris intendere. cõtra natu
ram eſt auaricie deſeruire. Nam cõſtat
ſecundum naturã inſtitutã omnia eſſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

cōmunia nulla penitus ꝓpria. Item
hoc cōſtat de natura reꝑata. Nonne in
ꝑmitiua eccleſia erant diſcipulꝰ oīa coīa.
Item dr̄ in hiſtō triptita. ꝙ Plato ciui
tatē ſuā ſic inſtituerat ꝙ oīa coīa illis
erant. Itē natura tradidit terrā hoībꝫ
cōculcandā. ergo cōtra naturā eē cōſtat
ſi t̄renis teipm̄ ſubmittas. Itē conſtat
ꝙ deus hoīem rectū fecit ſicut Eccle. dr̄
ſed ſcd̄m phūm et ſcd̄m certū experimentū
illud rectū exiſtit. cuiꝰ mediū non egre
dit̄ ab extremis. ſic duo hoīs extrema
ſunt ingreſſus ad vitam. et egreſſus a
vita Sed cōſtat ꝙ homo pauper eſt in
ingreſſu. ergo pauꝑ ſimilit̄ dēt eſſe in
ꝓgreſſu. ꝙ ſi diuicias q̄rit rectitudinē
ꝑdit quā natura donauit. Item aīalia
non cōgregant ī horrea niſi q̄daꝫ pauca
ut apis et formica et talia q̄bus ꝓuidit
natuā. q2 cū eſſent ꝑua et corꝑe debilia
nō poſſent in yeme ſibi querē eſcā. ergo
cōgregatio humana nō venit ex natura
ſed ex auaricia. Unde dr̄ Mathei. vi.
Reſpicite volatilia celi ꝛc̄. reſpicite lilia
agri ꝛc̄. ¶ Sc̄d̄o laborāt laſciui carnis
voluptatibus dediti ponētes in volup
tatibus finē boni. ſicut olim q̄daꝫ phī
dicti epicuri. iſti laborant egritudine
peſſima. q2 egritudo ipſa fomentū ſuſci
pit a natura. peſſimā eīm egritudinem
illā eſſe cōſtat. cui cōplexio corꝑis et tē
poris natura diſcordat. Vn̄ febris cāta
in hoīe flecmatico ex natura ꝛ ſi adue
niat in hieme que frigida eſt et humida
eſt valde ꝑiculoſa. Unde ꝓpter ꝑiculū
carnalis febris dr̄ cor hoīs infirmari.
cuiꝰ paſſio vel modica eſt ꝑiculoſa. pſ.
Infirmatū eſt cor eorū in laboribꝫ. in
firmati ſunt nec fuit q̄ adiuuaret. In

hac eīm paſſione vix inuenit̄ auxilium
n̄ diuinū Unde ſcd̄m Aplm̄ cū ea nō eſt
bellandū. ſed poci9 fugiendū. Debent
tn̄ miſeri cōſiderare exempla brutorū.
quelibet fēīas ſuas appetunt. nulla tn̄
ſic ſunt ad luxuriā prona vt homo. Nā
bruta vt in pluribꝫ ſemel in anno mo
uent̄ ad luxuriā. homini nō ſufficit oē
tēpus. Turtur mortuo cōpare nunꝙ̄
nubit. ſed ex meōria mortui ſemꝑ luget
homo nō eſt cōtentus vna. ſed illa mor
tua ſuꝑducit alterā. terciā et quartam
Elephas in anno quinqꝫ diebꝫ tantū.
quibus rariſſime addit ſextū. vacat ad
coitum. et tunc latebras cū cōiuge q̄rit
et ad ſocios nunꝙ̄ redit niſi ꝑus in aq̄
ſe lauerit. nec poſt inpregnacōem vnꝙ̄
vxorē cognoſcit. cū tamē fetū portet in
ventre duobꝫ annis. Sed homo oī tꝑe
libidini vacat. et publice de peccato ſe
laudat. ita vt nec poſt grauidacōnem ſe
abſtineat. Unde contingit ꝙ̄ ſepius ve
fetū interimat. Item int̄ piſces nulla
ſunt adulterina cōnubia. et multa ſunt
alia bruta que ſuis femīs cōtenta ſunt.
ſed hō rōnalis creatura nō eſt cōtentus.
ſed īuadit ſepius alienā. et cū peccatū
carnis ſit peccatū ꝑticule ſenſualis. in
qua hō cōmunicat cū brutis. ipſe tamē
homo contra naturā rōnis luxurie pre
cunctis brutis nitēdit. ¶ Tercō labo
rant pigri tamꝙ̄ enaruati et cōtracti.
naturalit̄ eſt eīm ꝙ in vno miliario vie
plus laboret homo cōtractꝰ ꝙ̄ in q̄tuor
ſanus. et hoc nō ꝓpter gratuitatem vie
ſed ꝓpter cōdicōnem ꝑſone. piger ergo
plus laborat manū de ſinu trahendo ꝙ̄
alius tota die ī vinea laborando. Unde
dicitur ꝓuerbiorum. Abſcondit piger

manū ſuam ſub aſcella et laborat ſi ad os cōuerteret eam. Non igitur mirum eſt ſi tales diuina mandata non ſeruāt Unde dicitur in Pſalmis. Nunquit adheret tibi ſedes iniq̄tatis q̄ fing. la. ī ꝑcep. Ber laborem in precepto fingit. qui diuina mandata grauia eſſe credit cum dominus ipſe dicat Onus meum leue Sed hoc peccatum eſt contra naturam hominis tam inſtitutā ꝙ lapſam Nam de homine condito dicitur Gen. primo. ꝙ poſuit eū deus in paradiſo. vt oparetur et cuſtodiret illam. ſed homini lapſo dixit In ſudore vultus tui pane tuo veſceris. et propterea dixit. Aplūs Qui non laborat non manducet. Iuſte ergo piger quia quieſcit vbi eſt laborandum. ibi eternaliter laborabit vbi eſſet quieſcendum. Que maior ſtulticia ꝙ negligere vitā. ſine qua nō eſt vita. quare miſer piger non attēdis araneam tam vilem ꝛ exiguam creaturam que mox nata. vix viſui ſubiecta aſcendit in telam ꝛ ſe euiſceāt vt telam ſuam ordinet et componat. vt ſit viuē valeat. dicit Ambroſiꝰ in examerō. ꝙ apum nulla omnino eſt ocioſa. ſed quedam cōtra alias certant. Alie circa victum inuigilant. Alie futuros imbres explorant. Alie florida loca exquirunt Alie ceras de floribus ſugunt. Alie cellulas mira cōmixtione componūt Alie circa regem cuſtodiendū exiſtunt Alie venientes excipiunt. et earum onera ſuſcipiunt et reponunt. Alie cibos parant quos equaliter cunctis apponunt Nō ergo magnū pcc̄m exiſtit qñ hō negligit qđ modica apis tā ſolerti exquit. Quarto laborant qdā ſic xpi diſcipuli nūc ieiunando nūc vigilando nūc maībꝰ laborādo. nūc diſcurrendo. nūc predicando. nunc ſalutis conſilia cunctis dando. Unde monet Aplūs. primo ad Corinthe. vi In omnibus exhibeamꝰ nos ſicut dei miniſtros. in laboribus. in ieiunijs. in vigilijs ꝛc̄ Unde eciam Thimotheo dicebat. labora ſicut bonꝰ miles criſti Nunquid laborabit miles vbi tantis laboribus affectus eſt princepsꝰ ſtultū eſt vt membrum quieſcat. vbi caput laborat. Et ideo dicitur Ja. vltimo Exemplum accipite fratres exitus mali. longanimitatis. laboris et paciencie ꝓphetarum q̄ſi diceret. Attendite ꝙ longanimes in expectando. ꝙ laboroſi in operando. ꝙ pacietes in portando. et ꝙ fortes in mortem ſuſtinendo extiterunt; qui enim ſic in hac vita laborauerit poſt mortem in requie erit iuxta illud Apoca. Ammō iam dicit ſpiritus vt requieſcant a laboribus ſuis. Rogemus ergo xpm.

¶ Dō q̄nta

SI qđ patimini ꝓpť iuſticiā bti ꝑima Pet. i. Tria enim legimꝰ genera paſſionū Nā penarū qđam ſūt innate. ſicut fames ſitis et cōſimiles q̄dā inflicte. vt crucifixiones ſuſpenſiones et ſilēs. quedā ſunt volūtarie aſſūpte vt in penitētibus pꝫ. Verū nulla paſſio inq̄tū paſſio eſt meritoria. vel deo grata niſi accedēte voluntate cū gracia. que eā faciat laude dignā. vt pati ex voluntate ꝓpť iuſticiā defendendam. vel ꝓpť iuſticiā faciēdā. Nā ille patiť ꝓpter iuſticiā defendēdā q̄ ꝑus vult pati oēm penā ꝙ negare fidē verā. vel dimittē. ſanctā vitā. Sed ille patitur ꝓpter

iuſticiam faciendā qui ad culpam in ſe
puniendā ſumit penitenciam Ad hanc
igit penitēciā recte faciendā l ad penā
quātūcꝫ meritoriā paciēdā vel ſuſtinē
dam cōcurrunt neceſſario tria . que in
ſupiori themate ſunt nōnda . ſcꝫ Pena .
cauſa . et gracia . Pena que culpe eſt pu
nitīa . Cauſa que eſt ꝑordinatīa . Gra/
cia q̄ eſt vtruſcꝫ ꝑfectiua Nā ſine gracia
ſi cauſa eciā eſt iuſta pena nō eſt meito/
ria . Vn̄ Aplūs Cor . Si tradidero cor
pus meū vt ardeā . ſupple ſi eſſet poſſi/
bile ꝓpt xp̄m . caritatē nō habeā nichil
m̄ ꝓdeſt . Nōt ergo p̄mo pena puniens
cū dicit patimini . Scdo nōt cauſa con
ueniēs . cū addit ꝓpt iuſticiā . Tercio
notat grā ꝑficiēs ſiue cōplens cū adiū
git . beati . Beatitudo enī ſcdm q̄ ē vir/
tus vie noīat cōplemētū grē . quia igit
iſta tria . ſcꝫ pena . cauſa et grā concur/
rūt ad vnā ꝑfectā penitēciā . ideo breui
tatis grā ſimul oīa ſunt tractāda . Non
dum eſt igit q̄ ꝑ paſſiones cū cauſa du
cente . et grā ꝑficiente a ſcoria peccato/
rum abſtergimur . ī donis gracie ſolida
mur . in xp̄iſto tanq̄ filij cōfortamur .
tanq̄ heredes regni ad gloriam p̄para/
mur . Pena igit eſt pene ꝓ culpa debi/
ti ſolitiua . eſt gracie ꝑfectiua . eſt capiti
xp̄o aſſimilatiua . et eſt ad gloriam in/
ductiua . Dicamus ergo q̄ ꝓpter paſſi
ones ꝓpter deum aſſumptas . primo a
ſcoria peccōrum mūdamur . Nam cōſtat
q̄ dū aliquis peccat deū cōtra ſe prouo
cat et ad penam ſcdm diuinā iuſticiā ſe
obligat . Dum ergo voluntarie penam
ſubit vel ab alio ſibi inflictam propter
deū pacient ſuſtīet z pati diligit . a pe
na ꝓ culpa debita ſe abſoluit . Nā deus

cum ſit pius non iudicat bis in idipſū
Quare ſi homo ſe punit deus ab eo am
plius non requirit . Et iterum hoc ve/
rum eſt q̄ penam non ꝓ iuſta cauſa ſed
pro culpa inflicta ſi fiat voluntarie de
us acceptat . et ſibi ſatiſfactum reputat
Exemplum de latrone . Lu . xxiij . Qui
quia de neceſſitate virtutem fecit deus
in tantum penam acceptauit q̄ a criſto
audiuit . Hodie mecum eris in paradiſo .
Et propterea fratres Joſeph Ge . xlij
cōfitebantur ſuam culpam . z dicebāt
penam quam incurrebant eſſe iuſtam .
vt ſic poſſint abſolui a culpa . et placaē
diuinam irā Merito inquiunt hec pati
mur quia peccauimus in fratrē noſtrū
videntes anguſtias anime eius dū de/
precaretur nos et non audiuimus .
¶ Nota penitenciam multorum qui quia
penam ꝓ culpa aſſumpſerant diuinaꝫ
iracūdiam placauerunt z ſubuerſiōis
periculum euaſerunt . Jone . tercio . Et
quid mirum ſi pena voluntaria . quam
peccator aſſumit iſte igne ſpirituali ru
biginem peccatorum cōſumit . quando
ignis corporalis ſic rubiginem metallo
rum abſtergit . Potēcior eſt enim ignis
ſpiritualis . q̄ ſit ignis corpoālis . quia
quāto eſt aliquid ſimplicius tāto ē vir/
tuoſiꝰ . Ergo ſi ignis corpalis purgaē
p̄t matiā corpalem . multo forciꝰ igis
ſpūalis rubiginē ſpūālem Videmꝰ enī
q̄ ignis adueniēs ferro . dū eius interio
ra inuadit . ab eo oēm rubiginem tollit
frigiditatē ī calorē cōutit . duiciē mollē
facit . et in ſuā pulchritudinē ipſū cōu/
tit . Itē aurū ſi in igne ponat in pon/
dere nllo mō minuit . ſed ſolū ab impu
ritate abſtergit et amplius depurat es

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

fulgidius inuenitur. Item conſtat ꝙ a
qua eſt ſordium remotiua. et pannorū
purificatiua. Sꝫ aqua tribulacionem
ſignat in ſcp̄tura. ergo qd̓ facit materi
alis aqua non gracia vel paſſio gracio
ſa. Itē ventus perflans ab aq̄lone in
quo ſignatur malum pene. eo ꝙ ex aq̄
lone pādetur omne malum. ſicut dicitur
Iheremie. primo. Eſt aeris depurga/
tiuꝰ. nebularū et nubium fugatiuꝰ. ſu
perfluorum cōſumptiuus. immūdicie
abſterſiuus. et ſerenitatis eſt cātiuus.
Ergo et modo cōſimili paſſio gracia i/
formata ex iuſta cauſa ſuſcepta. ſcorie
peccatorum eſt abſterſiua . et ſp̄ualis
mūdicie inductiua Exēplum de pueris
Daniel. iij. qui in fornacem ꝛc̄. Et fe/
cit mediū fornacis quaſi ven. ro. flan/
tem Unde et ꝓpheta dicebat ſub figuā
horum. Tranſiuimus ꝑ ignem et aq̄
ꝛc̄. ¶ Secundo penis voluntarie ꝓp
ter deum aſſumptis. nō ſolum abſter/
gimur. ſed gracia ſolidamur. miro eni
modo paſſiones conſolidant virum iuſ
tum. Nam et aqua caſtrorū et ciuitatū
ſūt fortilicia . omnem locum quem cir/
cueunt forciorem reddunt. Unde Exo/
di xiiij. dictū eſt in figura ꝙ aq̄ erāt fi
lijs iſrahel ꝓ muro a dextris ꝛ a ſiniſ/
tris. Unde dicit Boeciꝰ. ꝙ virtus ex
eo dicta eſt. ꝙ ſuis viribus nitens nul/
lis ſupetur aduerſis. naturale enim ē
ꝙ virtus agentis vbi reſiſtenciam īue
neīt ibi ad deſtructionem cōtrarij forci
us inualeſcit. ꝓpter quam cauſam ſol
magis in mari calet q̄ꝫ in terra ꝓpter
aque reſiſtenciam. Et ignis quāto ſoli
diorem inuenit materiam in quā agit
tanto forcius eam inuadit et in ea ma/

ioris caloris vim rilinquit. Unde ma/
gis calet aurū ignitū q̄ꝫ ferrum et argē
tū magis q̄ꝫ ſtannū. Videmus enim ꝙ
dum in ignem aliquid aque aliq̄s ꝓij
cit ꝙ tunc forcius inualeſcit. ꝓpt̄ quā
cauſam dum faber ferrū in ignem mit
tit ſepe ignem aqua aſpergit. Sic et
paciēcia . quāto forcius inuadit̓ tanto
forcior redditur et amplius ſolidatur.
Eſt enim vt incus qui quāto plꝰ mal/
leis ꝑcutitur tanto ſolidior inuenit̓ et
dicit̓ ſcd̓o ad Chorītheo. vndecimo. ꝙ
virtus in infirmitate ꝑficitur. Item
aplūs Cum infirmor tūc forcior ſum.
Cuius racōnē aſſignat cū dicit . ꝙ tri
bulacio pacienciam oꝑatur Quod eni
ſcutū paciencia forcius. que ictus lapi
dis reicit. ignes nō fugit. mortem con/
tempnit. et gladios vilipendit. Unde
Gregorius. Quod fornax auro. lima
ferro. flagellū grano. hoc facit tribula/
tio viro iuſto. Unde Aplūs dicit pri/
mo ad Chorinthe. q̄rto. Maledicimur
et benedicimus. ꝑcuſſionē patimur et
ſuſtinemus ꝛc̄. O q̄ꝫ pauci ſunt hodie
qui ferant ſcutum paciencie niſi aliqui
ſimulate. vt qd̓ non ſunt videant̓ eſſe.
Vn̄ dū quidam vt Boecius dicit arro/
gacʒ ſibi nomē philoſophi : q̄dā volens
eum probare ſi philoſophus eſſet iniu
rijs eum aggreſſus eſt. At ille ad tem
pus pacienciam arripuit. ſed mox illo
ceſſante ait Nūc cognouiſti me eſſe phi
loſophum. cui ille. cognouerā inquit ſi
tacuiſſes. ¶ Tercio paſſionibus xp̄o
tanq̄ꝫ filij conformamur. magnū eſt ſi
milē eſſe regi. ergo ſi ei vis eſſe ſimilis
oportet vt paciaris. i. Petri q̄rto. xp̄o
in carne paſſo et vos eadē cogitatione

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

armamini ? Quis enī dei filiꝰ fuit qui
ꝑ viā hanc nō trāſiret. Cogita de Abel
ꝑmo iuſto. ꝓphetas attende Apoſtolos
intuere. et martiriū memorare. viā ſilēꝫ
vel ſilitudinis imitare. Quō ſilis duci
eris. ſi nō in toto corꝑe vulnereris. ſepe
me recolo legiſſe Macrobiū dicentē. ꝙ
multi fuerūt ſerui qui ꝓ dn̄is ſuis tra/
diderunt ſe morti. Sed nunꝙ̄ legi regē
quemꝙ̄ vel principē ſubiſſe mortem ꝓ
amore ſerui. ergo ſi rex regum fecit qđ
nullus alius facere voluit ? pro ſeruo
nō bono ſed malo ſe tradidit. valde in/
gratus exiſtis. ſi ei ſimilis eſſe nō vis
in plagis Aplūs bene dicit. ij. Thimo.
iij. ꝙ oēs qui pie volunt viuere in xp̄o
ꝑſecucionē paciunt̄. ergo ſi hoc ē piorū
oīm ita vt nullus exemptus ſit ? reſtat
qui pati refugit pie in xp̄o non viuit.
ergo oīs talis xp̄i filius nō exiſtit. Et
hec eſt cōcluſio Apoſtoli ad Hebr̄. xij.
Fili mi noli negligere diſciplinā dn̄i.
quem enī diligit dn̄s caſtigat. flagellat
autē omnē filiū quē recipit. quis enim
filius quē nō corripit pr̄. quaſi diceret
nullus. Unde cōcludit tamꝙ̄ ex ſuppo/
ſicōnibus manifeſtis. Si inquit extra
diſciplinā eſtis. cuiꝰ ſcilicet diſcipline
ꝑticipes facti ſunt oēs filij. ergo ad/
ulteri et filij nō eſtis. qđ hijs aptius ?
Neceſſe igiť eſt ſi volumus filij eſſe xp̄i.
vt nō ſolum nō fugiamꝰ ſed appetamꝰ
pati. ad ſimilitudinē xp̄i in toto corꝑe
vulnerari. Non enim fidelis miles eſſe
creditur qui rege toto corꝑe vulnerato
ipſe nō vulneratus egreditur. Nam et
coruus filios ſuos eſſe non credit. niſi
poſtꝙ̄ eos in nigredine ſimiles ſibi cer/
nit. nec autē hoc eos paſcit. ¶ Quarto

per paſſiones ad gloriam ꝑgimus vel
preparamur. Uerum pena pauca et glā
multa. pena temporalis ſed gloria eter
nalis. pena momentanea. ſed gloria eſt
eterna. et ꝓpterea Apoſtolus dicit ad
Romanos octauo. Non ſunt condigne
paſſiones huius temporis ad futuram
gloriam que reuelabitur in nobis Que
enim condignitas eſſe poteſt finiti ad
infinitum. imi ad ſummū. temporalis
ad eternum ? Unde hoc admirans Pe/
trus. prima Petri vltimo. Deus inq̄t
omnis gracie qui vocauit nos ad eter/
nam ſuam gloriam in xpriſto iheſu mo
dicum paſſos ꝛc̄. Nam ſicut dicitur
Sapiencie. In paucis vexati in mul/
tis bene diſponuntur. quoniam deus
temptat eos ꝛc̄. Nam ſicut aurum for/
nace. ſic iuſtus probatur tribulatione.
Aurum enim in igne nō minuitur ſed
clarius redditur. Sed ſi falſus dena/
rius in igne ponatur ? ꝙ ſit falſus moꝶ
cognoſcitur. Item purum aurum ſi
malleo conteratur. nunquā ſub malleo
ſcinditur ſed amplius dilatatur. Sꝫ ſi
aliud metallum ei admiſceatur. ſemꝑ
ſub metallo ſcinditur. nec vnquā ſoli/
datur. niſi ab illo metallo prius inter/
mixto antea ſeparetur. ſed ſemper ſub
malleo inobediens inuenitur. Item
aurum ꝑcuſſum non reſonat. nec etiā
vas plenum ſonat. ſic et homo ſi gracia
ſit plenus ? tactus iniurijs non clama
bit. ſed ſi vacuus ſit cōtinue oſtentabit.
Unde ſi vis ſcire qualis homo ſit aggre
dere eum iniurijs. quoniā ſicut ſanctꝰ
Gregorius dicit. Qualis vnuſquiſqꝫ
apud ſe lateat illata ſibi contumelia
probat. et ꝓpterea in fine omnium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

beatitudinum Mathei quīto Dominꝰ
ſuſtinēciā pſecucionum tanꝗ̄ comple/
mentum omnium ꝓbat Vñ ſic ait Be
ati qui pſecucionem paciūtᷣ ꝓpter iuſ/
ticiam. quoniā ipſorum eſt regnū celo/
rum Quomodo eñ̄ ſcire poteris vtrum
homo ſit humilis. vtrū iuſtus. vtrum
amator pacis. et ſic de alijs ñ eū pun/
gas iniurijs Qui ergo mala ſibi illata
pacienᷣ ſuſtinet. vtiqꝫ filius dei eſt. et
regni celeſtis eſt heres. qꝛ ſcd̄m aplūm
Si ſimꝰ ſocij paſſionum erimus et cō
ſolacionum Dominus ergo iheſus qui
ꝓ nobis eſt paſſus. det nobis ſic paciē
ter ferre mala preſentis vite vt pueni
amus ad ſoliū glorie eius. Amen ¶ Itē

Omnis qui iraſcitᷣ frī ſuo reꝰ erit
iudicio Mat. v. Ꝙ̄ ſit graue frēꝫ
ſuum odire. ex hoc euangelio poteſt pa
tere. dum homo ex ſolo motu cordis in
terno reus fiat iudicio Et ex quocūqꝫ
indignacōnis ſigno exterius maīfeſto
fit reus cōſilio. Ex quocūqꝫ verbo īiu/
rioſo eterno ſupplicio Quis hoc alicui
hominū crederet. ſi xp̄us hoc non dix/
iſſet Eſt eñ̄ ira motus ad vindictā vel
ira eſt aſcenſio ſanguinis circa cor cum
ſit paſſio ſpiritualis: aſcenſio ſanguīs
materialiter ad irā diſponit. ſimile eſt
qñ dicitur. ꝙ lac eſt ſanguis bis coctus
in vbere. et ꝙ vinum ē aq̄ putrefacta
in vite ¶ In verbo ergo p̄miſſo domi
nus nr̄ tanꝗ̄ bonus medicus duo facit
Nam primo inſinuat nobis morbum.
ſecundo addit morbi remedium Sicut
enim deus ordinauit vt nullum ſit ī re
bus malum quod non habeat contra ſe
bonum: nec vllum ſit venenū omnino
quod non habeat ſuū antidotū quāuis

nobis aliquādo ſit occultum. et ergo in
ſinuans primo maliciam morbi cū di.
Qui iraſcitur. ſecūdo addit bonitatem
remedij. cū adiungit Reus erit iudicō
Quid eñ̄ reum iudicō eſſe niſi pecca/
torem ſe ex hoc iudicare. et corā dei mi
niſtro ſe accuſare et iudicio eius ſe com
mittere? Nam ſi ira ſolo corde teneatᷣ:
nec vllo ſigno vel verbo manifeſtetᷣ hoī
facto ſatiſfacere non tenetᷣ. Sꝫ racha
quod eſt ſignū indignacōnis: naſo vel
alio membro fecerit. ad ſatiſfaciendū
fratri obligatus exiſtit ¶ Eſt ergo no
tandū ꝙ ira eſt omnino fugienda. naꝫ
ira deo multū diſplicet ira valde diabo
lo placet. ira homini multū nocet. Nā
ira deo plurimū diſplicere patet. Con
ſtat eñ̄ ꝙ hō habitaculū dei eſt. ergo dū
ira hominē turbat deū quodammō ꝓ/
uocat. Vnde ſup id Ephe. iiij. Nolite
contriſtare ſpiritu dei. Dicit gloſa Dū
ira ſpiritū pulſat ſancti ſpiritus habi/
taculum turbat. Si ergo kariſſime nō
vis a te deum repellere iram proijce. ſi
cut Eccleſiaſticus conſulit facito. Au
fer inquit iram a corde tuo Turpe eñ̄
eſt. verecundum eſt. graue valde pecca
tum eſt facere deo tuo creatori tuo ſapi
entiſſimo. cōſeruatori tuo fortiſſimo.
gubernatori tuo prudentiſſimo. et pa
tri pijſſimo et amantiſſimo tui: qd̄ nō
faceres cōuicino; Quis adeo ruſticus
eſt qui vicinum ad ſe venientem repel
leret? quis principē ſue ciuitatis abij
ceret? quis ſeruus ſuo terreno dn̄o non
aſſurgeret? Si ergo homini iſta facis:
quomō deū tuū pellis? quem vtiqꝫ nō
pellis a domo tua ſed qd̄ ē grauiꝰ a ſu/
a. Quis corpus tuū fabricauit? quis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

animā tuam tibi dedit. puto deū dediſ/
ſe tibi. ſed reſpondebis ſicut habetᶻ ex ū
bis illius ſancte mulieris. ſcdi. Matha.
vij. Dū igitᶻ deū a te abici ꝫ a domo quā
cōdidit eū pellis. et dum proditoꝛ ipſi
us exiſtis: vt hoīēs diabolici crimē le
ſe maieſtatis incurris. ¶ Scdo ira dy
abolo valde placet. nec mirandū eſt. qꝛ
in aliqͤ peccatis vnum ꝟ duos lucratᶻ.
Sed in ira nō ſolū hoīem vnū. vnā do/
mū. vnū caſtrū. ſed aliquādo totū reg/
nū Vn̄ em̄ ab Abel iuſto vſqꝫ modo tot
homicidia. vn̄ tot ciuitatū incendia. vn̄
tanta domoꝛum ruina. vn̄ ſedicōnes et
bella: n̄ ex ira. Unde dicitᶻ in Eccleſia
ſtico Homo iracundus intēdit litem. ꝛ
peccatoꝛ turbat amicos. ꝛ in medio pa
cē habenciū ponit diſcoꝛdias. quid lite
peius. quid amicitia dulcius. quid pa
ce vtilius. ira deteſtabilis que lites ge/
nerat. amicitias turbat. ꝓ pace ponit
diſcoꝛdias. Prouͦ. vij. Vir iracundus
ſuſcitat rixas. ¶ Tercō ira homī mul
tū nocet. eſt em̄ veritatis occultiua. vn̄ ī
pedit aīm ne poſſit cernē verum. ē lin
gue impeditiua. ē racioīs ſubuerſiua.
eſt tocius intellectiue cecatiua eſt tocig
hominis afflictiua. quid eſt iſtis peiꝰ.
et tamen ira ꝑter tāta mala eſt vite di/
minutiua. Nam conſtat ꝙ triſticia de/
ſiccat oſſa: cōſumēdo medullam in q̄ ra
dicatur vita. ſed ira eſt triſticie cauſati/
ua. ergo eſt et vite abbreuiatiua Unde
dicitur Eccleſiaſtici. tercio. Zelus ꝛ ira
cundia minuūt dies Et propterea ira
cundi ſunt ſimiles vrſo. qui per iram
occaſionaliter ſeipſum occidit. Cū em̄
mel libentiſſime comedat querit arbo/
res cōcauas vbi mel inueniat. et cum ī
ueuit illuc ſepius vadit. hoc dum vena
toꝛ agnoſcit ante foramē malleum gra/
uem ponit. quem ibi fune ſuſpendit vt
vrſus veniēs nec propter malleum ca/
put intromittere valens. cum capite
malleum remoueat. ſed malleus dum
ad locum proprium venit caput eius
percutit. Sed ille vrſus aliquantulū
iratus malleum magis ꝙ̄ primo repel
lit. et malleus foꝛcius rediens foꝛcius
caput eius impetit. At vrſus fortiſſi/
me iratus fortiſſime a ſe malleum pel/
lit ignoꝛās ꝙ quāto longius retrocedit
tanto foꝛcig eum ferit. Dum ergo mal/
leus ſic longe repulſus redit. et ſui pō/
dē natuāli ipſū ſic acriter ferit. qui cū
ſit capite debilis de arboꝛe cadit et ſic ſe
piſſime ira perit. ¶ Sequitur. Reus
erit iudicio. hec eſt medicina. ſi quis in
currerit coꝛdis irā vt homo ſe iudicans
īcurriſſe culpam: puniat ſe ꝑ vindictā
ydoneam. Sed notandum ꝙ p̄ter il/
lud iudicium animāduerſionis extre/
me. de quo ſatis puto eſſe dictū in Ser
monibus de aduētu: triplex eſt iudici
um quod ad preſens occurrit. Scilicet
Judicium punicionis ꝓprie. et eſt bo/
nū. quia ꝓꝑe malicie punitiuū. Judi/
cium ſuſpicioīs aliene ꝛ eſt malū. quia
boni alterius infectiuū. Judicium pre
ſumcionis inique ꝛ eſt valde malū. qꝛ
quod eſt ſolius dei: eſt vſurpatiuū Di/
co ꝙ eſt iudicium punicionis ꝓprie. et
eſt bonū quādo homo amoē iuſticie pu/
nit ſeipſū. vel ſacdoti ſe tradit ad puni
ēdum. Cū em̄ iuſtg ſit deus. bis in id
ipſū nō punit. ergo ſi himo ſeipſum pu
nit deg āplig nō reqͥrit. ꝓpē qꝺ diuing
aplūs dt Si noſmetipſos iudicaremus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

non vtiqꝫ a domino iudicaremur. ¶ Cū
āt iudicamur a domino corripimur vt
non cum hoc mūdo damnemur. quaſi
diceret. Si te punis deus vltra non q̄
rit. ſi āt te non punis. deus ipſe te pu
nit ne cum mundo damneris. Mirum
eſt ꝙ homo non facit qđ ſuo mō animal
brutum facit Nam lupus dum caulam
ouiū inuadit ne ſentiri a canibꝫ poſſit
cōtra ventum ſemꝑ incedit. qui ſi caſu
pedem ad petrā percuſſerit. ſtatim vl
tor in ſeipſum inſurgit pedem dētibus
capit et acriter eum ſtringit. quaſi ip
ſe fuerit q̄ peccauerit ¶ Scdm iudiciū
eſt ſuſpicionis aliene. facile eīm ꝓpter
corruptionem nature homo malum de
ꝓximo ſuſpicatur. et hoc eſt malum.
quia ſuſpicioſus ſepe dicit malū qđ eſt
bonum. et qđ bonum eſt dicit malum.
Si tamē iudiciū in ſola ſuſpicione ſtet
humana tēptacō eſt. et peccatum veni
ale eſt. Sed ſi ſuſpicōnē tanꝙ certā diſ
finiat graue peccatum incurrit. Unde
ꝓpheta ſic̄ exponit gloſa. petit ab hoc
iudicio liberai. dum dicit Amputa ob
ꝓbrium meū quod ſuſpicatus ſū quia
iu. t. iocunda et eſt ſenſus. Domine a
ſuſpicōne me libeā. quia ſepe eſt falſa.
et ideo quia tua ſola iudicia quia vera
ideo ſunt iocunda. ꝓpter enim falſita
tem ſuſpicionis. dicit Apoſtolus Co-
rintheorum. quarto. Michi pro mini-
mo eſt vt a vobis iudicer. aut ab hu-
mano die. nec meipſum iudico. qui au
tem iudicat me deus eſt. Si ergo ſolus
deus verus iudex eſt. et nullꝰ homo de
ſe poteſt iudicare vero iudicio: quanto
minꝰ de proximo. Unde cum quidam
fratrum dixiſſet abbati ſuo ſe eſſe tur

batum. quia malum de quodam fratre
audiſſet. ait ille. Non credē debes. Et
ille. fidelis ē iq̄t ille q̄ hoc dixit. cui ab
bas. non eſt fidelis. quia ſi fidelis eſſet
non talia tibi retuliſſet. et ille r̄ndit.
Ego oculis meis vidi. cui abbas. Co-
gita ēgo et iudica ꝙ tua peccata ad mo
dum trabis ſunt magna. tui vero fra-
tris magna ſicut ꝑua feſtuca ¶ Terci
ū iudiciū eſt temeritatis iniq̄. et ē peſ
ſimuꝫ. quia qđ eſt ſolius dei ē vſurpa
tiuum. de oculis enim alieni cordis te
mere iudicare peccatum eſt vt Auguſti
nꝰ docet. Nam cognoſcere cor hūanum
ſolius eſt dei ꝓprium ergo aliorum iu
dicare occulta et cōdemnare: eſt ſibi id
qđ dei eſt vſurpare. et ideo hoc iudiciū
eſt omnino prohibitum. Mathei ſeptiō
Nolite iudicare et nō iudicabimini. in
quo enim ⁊c̄. Quid inq̄t vides feſtucā
in oclō fratris tui ⁊c̄ Un̄ Aplūs Co-
quarto. Nolite ante tēpus iudicaē quo
aduſqꝫ venerit dominus q̄ illuminabit
abſcōdita tenebrarū ⁊c̄. Et quid mirū
ſi de occultis ſic eſt agendū cū manifeſ
tū peccatū cum tanta examiācōe ſit iu
dicandū Non ſūt eīm acribꝫ curāda vul
nera que poſſunt dulci ſanari mediciā
nec eſt īfirmo danda pocio amara niſi
ſub aliqua dulcedīe palliata. nec vi ſci-
dendum eſt apoſtema ſi aperiri vale-
at ꝑ emplaſtra ſiue virtute et ope ali-
cuius alterius herbe. aut huiuſmodi.
Unde eciaꝫ in decretis in quadam diſ
tinctione notabiliter valde et bene dici
tur. ꝙ leniter caſtigatus reuerenciam
exhibet caſtiganti. ſed aſpera nimia in
crepacio nec correctionem efficit nec ſa
lutem. Sunt ergo arguenda peccata

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſed cū miſericordia qꝛ nemo iuſtus eſt ſup terrā qui faciat bonū et nō peccet. ergo ſi omnes peccatores ſumꝰ omnes miſericordia indigemꝰ ſed miſericordia cū illo nō ſit qui ꝓximo miſericordiam nō impēdit. ergo dū aliꝗ ſubtrahit miſericordiam ſibi vitā ſalutis intercludit. Itē nemo eſt qui ſtet niſi dn̄o tenente nec quiſquā cadit niſi dn̄o ꝑmittente. Augꝰ. Nō eſt peccatū ꝙ faciat vnus hō qḋ nō poſſet aliꝰ hō ſi deeſſet conditor a quo factus eſt hō. ergo ſi ſtas dei miſericordia eſt. ſi cadis iuſticia eſt Tu ergo qui ex ſola miſericordia ſtas. ſi ꝓximo miſericordiā nō impēdas. dignū eſt vt a miſericordia cadas et in omnia mala ruas. Non eſt ergo tutū ad ꝑtē rigoris ſe vertere Nam cū quidā fr̄ grauiter in cōgregacōne peccaſſet. miſerunt ꝓ abbate moyſe vt veniret et eum iudicaret Ac ille venit ferēs poſt ſe ſacculū arene Cumqꝫ illi quererent. qḋ hoc eſſet. ait ille. ſunt mea peccata que pꝰ me poſita nō video illa. et veni hodie aliena iudicare peccata. ac illi dū audierunt compuncti fratri pepcerent. Rogamꝰ ergo

Dn̄ica ſexta.

Si mortui ſumꝰ cū xp̄o credimꝰ ꝙ ſimul viuemꝰ cū illo Rō. vꝗ. Optima et rōnalis ꝓpoſitio. nā iuſticie cōuenit et equitas hoc requirit. vt ſi cū laborātibus mercedē quis recipere velit. laborū eorū ꝑticeps ſit. Nā miles qui pugnantibus ceteris ipſe pugnare refugit et quieti ſe tradit. cū pugnantibus ſpolia de iure nō diuidit. Vnde dr̄ ꝗ. Thimo. ꝗ. Fidelis ſermo. nam ſi mortui ſumꝰ ⁊ viuemꝰ. ſi ſuſtinebimꝰ et cōgregabimꝰ. Jn ūbs ergo ꝑmiſſis duo tangunt̄. Primo tangit̄ ſtatus meriti quo xp̄o ſimilamur in via. hec aſſimilatio eſt in toleracōne malorū. Scḋo tangit̄ ſtatus premiꝗ quo ei aſſimilamur in patria. et hec aſſimilatio eſt in acceptcōne bonorū. Nōt̄ ergo ꝑmo aſſilācio vie cum dr̄ Si mortui ſumꝰ cū xp̄o Scḋo vero nōt̄ aſſimilacō prie cū infertur Credimꝰ ꝙ ſimul. iuxta illud Rō. vi. Si cōplantati ſumꝰ ſiſitudini mortis eius ſimul et reſurrectionis erimꝰ

Eſt ergo Nōnḋ ꝙ triplex eſt mors Vna mala Altera bona Tercia ꝑfecta. Mors mala eſt hoīm in mortali pcō decedentiū et hec eſt hoīm damnandorū. Mors bō eſt in xp̄o quieſcentiū. et hec eſt oīm iuſtorū. Mors ꝑfecta eſt hoīm ī xp̄o morientiū. et hec eſt hoīm ꝑfectorū

Dico ꝙ mors ꝑma eſt oīm īmortali pcō decendentiū. et hec mors eſt peſſiā qꝛ ad mortem ꝑpetuam adductiua. pſ. Mors peccatorū peſſiā. hec mors peſſima dicta eſt qꝛ nichil ea peius cogitari pt Vnde dr̄ in Eccl. O mors ꝙ̄ amara eſt meōria tua hoīni pacē hn̄ti in diuicꝗs ſuis Et ſi ſola meōria ſic ē amara: quid erit tolerantia? O ꝙ̄ amarum eſt hoī peccatori filios deſerere. ꝑntes vxorem viduare. diuicias oīes relinqre. et ſe morti eterne contradere. ſed de hac morte. Require ſuperius dn̄ica prima octaua Aſcenſionis. Secunda mors eſt hoīm in xpriſto quieſcētium. et hec mors eſt bona. quia dicit Auguſtinus. Mors non eſt dicenda mala quā bona vita preceſſit. non enim facit malam mortem niſi id quod ſequitur mortem. primo de ciuitate dei. Eſt enim bona mors iuſtorum. quia finis eſt omnium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

vanitatum. omniū concupiſcentiarum
oīm dolorum oīm mundanorū. oīm mi
ſeriarum et oīm peccatorum. Quid enī
meliꝰ ꝙ id qđ oīa mala finit et bona
oīa introducit? Si enī bonū ſummū
finis eſt oīm nrōrū deſideriorū. cōſtat
omne illud eſſe bonū ſine quo nō conti/
git ꝑuenire ad ipm̄ qꝛ finis imponit ne
ceſſitatē hijs que ſunt ad finē. ſed ſine
morte non contingit ꝑuenire ad finem
deſideratum. ergo mortis beneficium
maxime a iuſtis eſt appetendū. Unde
Gregoriꝰ dicit. ꝙ iuſtis mors eſt in de
ſiderio. et vita in pena. ꝓpter hec oīa
dicit᷑ Apoca. xiiij. Beati mortui qui in
dn̄o moriunt᷑. q̄re? qꝛ ammodo iam di
ſpi. vt re. a. la. ſu. Felices ergo q̄ nūc
laborant vt poſtea in eternū quieſcant
Sed ecōtra infelices illi q̄ hic laborare
peccatis incipiunt et poſt mortē ꝑpe/
tuo laborabunt pſ. laborabit in eternū
et viuet adhuc in finem. id eſt ſine fine
ſemꝑ enī viuent et ſemꝑ morientur. vt
mors ſit eis vitalis. et vita ſemꝑ morta
lis. ¶ Tercō mors eſt hoīm ꝓ xp̄o mo
rientium. et hec eſt oīm martirū. et hec
mors dicit᷑ precioſa ſanguine coronata.
vt enī ſancti martires pūt ꝓ dn̄o mori
voluerunt ſanguinē ſuum effundi. pſ.
Precōſa in cōſpec. do. m. ſan. e. Tamꝙ̄
enī ouis ad occiſionem ducti ſunt ita vt
alij crucibus ſunt appenſi. alij in ligno
confixi. alij in aquis ſubmerſi. alij la/
queis ſuffocati. alij igne cōſumpti. alij
toto corꝑe lacerati. et vſqꝫ ad oſſa teſtis
raſi. alij in eculeum eleuati. alij quoqꝫ
membratim inciſi. alij beſtijs traditi.
alij carceribus macerati. alij in capite
diminuti. De hijs in parte quere ad

Hebreos xi. Poterant ergo ſancti mar
tires dicere illud pſalmiſte. ꝓpter te
mortificamur tota die eſ. ſu. ſi. oues oc.
O ꝙ̄ felices vt vulnerato rege nō eſſent
milites ſine vulnere. qđ potuerunt xp̄o
melius recōpenſare. ꝙ̄ reddere mortem
ꝓ morte. et ſanguinem fundere ꝓ ſan/
guine. Unde et dicebat Thomas Jo.
xij. Eamus et nos moriamur cum illo
Exemplum de Eleazaro ſcđo. Macha.
ſexto. et de ſeptem fratribus. eiuſdem
vij. Sed ve illis qui nolunt modo pati
ꝓ xpriſto quia nec regnabunt cum ipo
ſed cum diabolo arſuri perpetuo igne
ſulphureo. Apocalipſis. xiiij. Crucia/
bunt᷑ inquit igne et ſulphure et fumꝰ
tormentorum eorum aſcendet in ſecula
ſeculorum. ¶ Sequitur modo conſe/
quenter in Themate. Quia ſimul vi/
uemus cum illo. In hoc notatur aſſi/
milatio quā ſancti habebunt cum xp̄o
in patria. Et notandum. ꝙ quidam
viuunt mundo ꝑ culpam delectantem.
Prima vita mala quia aīme infectiuā.
Quidam viuunt in xpriſto ꝑ graciam
decorantem. Secunda bona. qꝛ anime
ornatiua. Quidam vero in celo ꝑ glo/
riam cōſummantem. Tercia vero ſum
ma qꝛ anime cōpletiua. ¶ Dico ꝙ ſunt
quidam qui viuunt mundo. id ē vt pla
ceant mundo. et quia non poſſunt mū
do placere. niſi faciant ea que ſunt mū/
di. ideo omnibus mundi delicijs et pec
catis ſe tradunt. Unde dicitur prima
ad Thimotheum quinto. ꝙ vidua in
delicijs viuens mortua eſt. ſed ſi eſt vi/
uens quomodo mortua eſt? Nunquid
poteſt homo ſimul mortuꝰ eſſe et viuē?
quomō enim videre poteſt qui cecus eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſed non referunt͛ ad idem. Nam viuere
corpe. et eſſe mortuū mente. vel viuere
carnaliter et eſſe mortuū ſpūaliter. vel
viuere natura et mortuū eſſe culpa. nō
ſunt p̄uatiue oppoſita. viuūt ergo pec/
catores ſed infelici vita. ita vt melius
dici valeat mors amara. qꝛ mortis eter
ne eſt cauſatiua. Si eīn vita nature vt
dicit Gregꝰ. Eterne vite compata mors
eſt pocius dicēda ꝙ vita: q̄d ſenciēdum
eſt de vita illa q̄ ſoli diabolo ſeruitur in
culpa. Veniet kariſſimi dies veniet et
cito veniet. q̄n mori deſiderēt. qui nunc
in pccīs viuere ſtudent. Vn̄ dr̄ in Apo.
ꝙ in illa die dicent petris et montibus
cadite ſup nos. et querēt hoīes mortem
et fugiet ab eis. Scdo ſunt quidam
qui viuūt xp̄o p gracia̅. ſicut membrū
viuit in corpe. ſicut ramꝰ in arbore. ſic
Salamandra in igne. ſicut camelcon ī
aere ſicut piſcis in flumine. et ſicut tal
pa in elemento terre. Unde Aplūs dice
bat in Actibꝰ. In illo viuimus moue/
mur et ſumꝰ. Nemo eīn ſibi ſed ſoli xp̄o
viuere debet. vt ipſe ſolus in vita nr̄a
laudet͛. Unde Aplūs. Rōnos. xiiij. ait
Nemo eīn ſibi viuit. et nemo ſibi morit͛
ſed ſi viuimꝰ deo viuiꝰ. et ſi morimur
dn̄o morimur. Siue ergo viuimꝰ ſiue
morimur dn̄i ſumꝰ. id ē eſſe debemus.
Quis eīn eſt ſi feodum a rege accepit:
ꝙ ex feodo nō ſeruiat. et qui caſtrū feo/
datum ad eius honorem nō teneat. Nā
dignus eſt feodum pdere qui non vult
domino ex feodo ſeruire. ergo ſi tu vitā
a xp̄iſto non a te habes illi ſoli nō tibi
viuere debes. Si canis ſeruit domino
ꝓ pane modico. ſi aſinus tot onera por
tat ꝓ modico feno. ſi bos tota die labo/
rat in agro ꝓ palearum ſtramento. Si
equus tota die laborat dn̄m portando ī
dorſo et ei ſeruit in bello cū tāto piculo
ſui ꝓ modico ordeo: quid facere debet
homo deo. vita. ſenſu intellectu et tot
bonis nō ſolum temporalibus ſed ſpiri
tualibus adornatus. viuit dominꝰ. qꝛ
qui cōtrariū facit filius mortis exiſtit.
Tercio ſunt qui viuūt in regno per
gloriam. ſicut ſunt omnes ſancti qui in
anima iam ſunt beati. De hac vita dice
bat Aplūs ad Colocenſes. iij. Mortui
eſtis. ſup[er]le peccato et vita vr̄a abſcon/
dita eſt cum xp̄o in deo. xp̄iſtus eīn eſt
vita noſtra qua nunc viuimꝰ p gracia̅.
et viuemus in futuro p gloriam. Unde
Aplūs Cum xp̄c apparuerit vita vr̄a:
tunc et apparebitis cum xp̄iſto in glā
Johannis. vij. Hec eſt vita eterna vt
cognoſcant te verum deum et quem mi
ſiſti Jheſum x̄p̄m. xp̄iſtus igitur vita
noſtra pducat nos ad illam vitam bea/
tam in qua ſancti omnes viuunt in pa
tria Amen.

Item de eodem.

Accipiens Jheſus ſeptē Panes
gracias agens fregit ⁊c̄. Mathei
vij. Videte fratres clemencia̅ ſaluato/
ris dn̄i et ruminate attencius ꝙ pius
pater dn̄s fuerit. qui defectum ſequen/
tium ſe pati nō potuit. ſed compaciens
eis miraculoſe alimenta donauit. volen
tes igit͛ hunc ſermonē ad noſtrā vtilita
tem conuertere. et panes ſpūali modo
accipe. Verba p̄miſſa in themate pūt
xp̄iſtiano cuilibet cōpetere. Cuius eſt
elemoſinas dare. Et ſcdm̄ hoc tria in
premiſſo verbo nōnda ſunt. Primum
eſt ex parte dei panem homini dantis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

¶Ex pte dei dantis notat̃ liberalitas et
hoc in panum accepcione non enim ho
mo accipe panes poſſet niſi eſſet libeã
litas que preberet. ſecūdū eſt ex pte ho
minis graciā referentis. ex pte hoĩnis
accipientis. nõtur humilitas. et hoc ĩ
graciarum actione. terciū eſt ex pte ip
ſiꝰ accipientis fideliter diſpenſantis.
ex pte diſpenſantis notat̃ fidelitas. et
hoc eſt in panū diſtribucõne et fractioē
¶Nõt̃ ergo primo liberalitas in do/
nante. cū dr̃ Accepit ihẽ. panes. ſupple
a deo dante. ſecūdo notatur humilitas
in grãs referente. cū addit̃. grãs agẽs
tercõ notat̃ fidelitas in hoĩe diſpẽſante
cū ſubditur. fregit ꝛc̃. verū ad intelli/
genciā dicendorū notãdū eſt ꝙ in homi
ne tria ſunt ſcilicet corporalis natura.
Anima. ſubſtancia ab vtroqꝫ cōpoſita
Quidam panes ſunt homini neceſſarij
ex pte nature corpee. Quidā ex pte aĩe
Quidā vero ex pte ſubſtancie cōpoſite.
Duo igit̃ pmi panes erunt ipſius cor/
poris neceſſarij Tres ĩtermedij erunt
ipſiꝰ aĩe. ſed duo vltimi erunt ipſiꝰ cō
iuncti. Dicamus ergo ꝙ pmus panis
ē corporalis alimonie. ſecūdus penalis
miſerie. tercius ē ſalubris ſcīe. quartus
ē ſancte euchariſtie. quītꝰ ē lacrimal̃ pe
nitēcie. ſextus eſt ſpūal̃ leticie. ſeptimꝰ
eſt felicitatis et glorie. Dicamꝰ ergo ꝙ
primꝰ panis eſt alimoĩe corpoãlis. nā
qꝛ in corpore p calorem agentē et cōſu
mentē fit cōtinua humidi radical̃ pdi/
cio. niſi p cibū fiēt reſtauracō. et q̄dam
caloĩs retardacō. cito ſeq̄ret̃ humoris to
talis cōſūpcō ꝛ p cōſequēs corporis diſſo
lucio. Eget eīm corpꝰ pane. qꝛ hic cibꝰ
ē maxīe reſtauratiuꝰ. ſolidatiuꝰ et cor
dis cōfirmatiuꝰ. pſo. Panis cor hoĩs cō/
firmat. et ppĩ hanc cauſam dr̃ Eccle.
xxxiij Cibaria ꝛ virga et onus aſino. pa
nis ꝛ diſciplinā ꝛ opꝰ ſeruo. Opſta ſili/
tudo. qꝛ corpꝰ ꝰ ad modū ſerui et aſini
debet tractarĩ. qꝛ vt ſeruiat et oneã ferat
datū ē hoĩ. Sicut ergo dantur aſino ci
baria ne in via deficiat. virga ne laſciui
at. ꝛ onꝰ vt ſeruiat. ſic corpi cū ſit pi/
grū. ad oẽ bonū debet darĩ panis ad ſu
ſtētacõez neccitatis. diſciplinā ad refrena
cõem voluptatis. ꝛ opꝰ ad pfectū vtili
tatis Sed qꝛ turpe eſt panē hūc mãdu
care ꝛ grãs danti n̄ agẽ. velle cōedere ꝛ
hoſpite inſalutato recedere Ideo dignū
ē ſemper ad laudem dei ſūpto cibo gra/
cias agere. Actuum. xxvij. Sumens
Paulus panem gracias egit in conſpe
ctu omnium Sed pauci ſunt hodie qui
licet optīe cōedant nec grãs deo reddãt
ſimiles cani rabido qui porrigentē ſibi
panem inuadit. Unde de talibus dicit̃
Heſter. vltimo. Quidam inquit datam
ſibi gloriam non ferentes non ſunt con
tenti gracias non agere pro beneficijs.
ſed in eos qui dederunt molientur inſi
dias. ¶Secundo panis eſt miſerie tē
poralis. nam ſicut auis ē ad volanduꝫ
et piſcis ad natandum. ſic homo natus
eſt ad laborandum. Unde dictum eſt ei
Geneſis. tercio. In ſudore vultus tui
veſceris pane tuo. donec reuertaris in
t̃ram de qua ſumptus es. Tota eīm vi/
ta hominis eſt ĩ exercitio huius panis
cuius inicium eſt in merore. medium ĩ
labore. et vltimum in dolore. Unde di
citur Eccleſiaſt. quadrageſiō. Occupa
cio magna creata eſt õnibus hoĩbus. ꝛ
iugum graue ſuper omnes filios adā.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

die exitus de ventre matris eorū vſq3
in diem ſepulture in matrē oīm. Et li
cet hic panis ſit laborioſus poteſt tamē
fieri fructuoſus ſi pacienter q̄s ferat et
grās inde agat. Unde dr̄ Sap. xviij.
de filijs iſrl̄. quantū nō ledebant͛ grās
agebant tibi et vt eſſet differēcia te deū
petebant. Sicut enī flagella que affli/
gebant egipcios nō ledebant hebreos.
ſic ſancti cū affligunt͛ non ledunt͛ eo ꝙ
nequeant ꝑ impacientiam frangi. vt
ergo ſit differentia vtrorūq3 in tribula
cōnibus: boni ꝑ graciarū actionem ad
deum cōuertūtur ſed mali auerſi indu
rant͛. ¶ Tercius Panis eſt ſciencie ſa
lutaris. et hic panis eſt aīe. et tanto eſt
corꝑali melior. quāto aīa ipſa ꝛ corpore
eſt dignior. Unde longe maior eſt ele/
moſina qua aīma reficitur q̄ꝫ elemoſina
qua corpus paſcitur. de hoc igit͛ pane
dicit͛ Eccl̄. iij. Cibauit illum dominus
pane vite et intellectus. id ē panē quo
viuit intellectꝰ Mathei iiij. Nō in ſolo
pane viuit homo ⁊c̄. de hoc pane mul/
tas debemus gracias agere cum ſit re/
fectio aīme ex ꝑte intellectiue potencie.
Ne ſimus de illis ꝓphetis. de quibus
dicit͛ Rō. i. Qui cū cognouiſſent deum
nō ſicut deum glorificauerunt nec grās
egerēt. ſed euanuerūt in cogitacōnibꝰ
ſuis et obſcuratū eſt inſipiens cor eorū
dicentes enī ſe ſapientes eſſe ſtulti facti
ſunt. patet ergo ꝙ dum grās non age/
rent ſcienciā ꝑdiderunt. Nam de quodā
magiſtro Pariſienſi dicit͛. ꝙ dum ſe de
ſciencia extolleret. ſic omnē ſcienciam
ꝑdidit vt nec ꝑma elementa cognoſcēt.
¶ Quartus Panis eſt ſacramentalis
ſiue ſancte euchariſtie. et hic panis nō
eſt panis ventris ſed mentis. vnde nec
in ventrem deſcendit. ſed ꝑ effectum in
mente ſe recipit. de hoc dicitur Jo. vi.
Panis quē ego do caro mea eſt ꝓ mūdi
vita. ſed heretici hoc nō credunt nec at/
tendunt. ꝙ cum iudei more heretico de
hijs verbis dn̄i dubitarent et tamquā
increduli dicerēt. Quō poteſt hic carnē
ſuam dare ad manducandū? Dn̄s cum
eſſet magiſter veritatis nō eorum intel
lectū corripuit. nec ſentenciā mutauit.
ſed qd̄ dixerat cōfirmauit. ſic inquiens
Amen amen dico vobis niſi manduca.
car filij ho. et bi. eiꝰ ſan. nō hēt vitā in
vobis ⁊c̄. adeo enī apte de hoc ſacramē
to docuit Jo. vi. vt nemo niſi cecus ſit
debeat dubitare vel poſſit. ſed ꝓbacōes
huiꝰ ideo hic obmitto q2 in quodā ſer/
mone dn̄ice cene ſatis habunde dixiſſe
me recolo. Pro iſto vtiq3 pane innume
rabiles debemꝰ grās agere. q2 ſi ſemel
ſe dedit in preciū noſtre redempcōnis.
tota die dat ſe nobis in viaticū noſtre
peregrinacōnis. aliqn̄ daturꝰ eſt ſe no
bis in premiū glorificacōnis. Ob quā
cauſam cotidie dr̄ in miſſa. Grās aga/
mꝰ dn̄o deo nr̄o. et respondet͛ ab oībꝰ.
Dignum et iuſtum eſt. quis enī niſi ſit
oīno ingratus ꝓ tam admirabili ſacra
mento. et tam ampliſſimo dono deum
non laudet. Unde dicitur ij. Cor. ix.
Gracias ago ſemꝑ ſuper inenarrabili
dono eiꝰ. ¶ Quintꝰ panis eſt penitē/
cialis qn̄ anima ꝓ ſuorum peccatorum
memōria gemit. ita ꝙ ſepe homo exterior
excitatus lacrimas eciā fudit. ſed iſte
panis preſencialiter anime eſſe dicit͛.
non q2 exterior homo nō affligatur. ſed
q2 pn̄a exterior nulla eſſe ꝓbatur. niſi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſup̄ interiorē fundat᷑ De hoc igit᷑ pane
habet᷑ in pſ. Cibabis nos pane lacma/
rū. et po. da. nobis ī la. ī menſura. q2 ſe
cundum magnitudinē delectacōnis de
bet eſſe magnitudo doloris. Quia etſi
cōtricio q̄tūcunq; modica oēm morta/
lem deleat culpā. eo q̄ gratia culpe ſit
cōtraria. nec ēta idem poſſit eſſe cū ea.
nō tū deſtruit oēm penā. et ideo cōtri/
cioni eſt ſatiſfactio addita. vt ſi cōtricō
aliquid minus habeat ſatiſfactō ſupple
at. Poſſet tū cōtricio eſſe tāta q̄ abſol/
ueret culpā et penā Sed q2 hec ſacerdo
ti nō cōſtant. ſꝫ eſt ſatiſfactio aliq̄ īpo
nenda maior vel minor ſcd̄m q̄ cōtricō
nis maiora vel minora ꝓpēdūt᷑ eſſe ſig
na. Nā ſi minus q̄ꝫ debuerit hic ſatiſfe/
cerit. diuina iuſticia q̄ nichil īpuītū di
mittit. ī purgatorio hoc exēgit. Vn̄ q2
homo vtrū plene penituerit ſcire nō po
teſt. ſꝫ peniterē debet. quia dato q̄ pl9
faceret q̄ꝫ deberet. deus ad augmentū
meriti hoc acceptat. Pro hoc igit᷑ pane
de quo multa dicta ſunt ſup̄ Dō. tercia
p9 Pent. grē ſunt agēde. iuxta illd̄ A
poſtoli Ephe. v. fornicacō et immundi
cia non nominet᷑ in vobis ſicut decet ſā
ctos. ſed magis grārū actio. Sextꝰ
panis eſt leticie ſpiritualis. qn̄ totꝰ ho
mo fit ſpiritualis. ſic q̄ caro ſpūi n̄ reſi
ſtit ſed ꝑ omnia illi cōſentit. Ꝛ licet pau
corū ſit iſte panis. nō tū vt puto aliqd̄
tēpus fuit. qn̄ eccleſia tales nō habuerit
De hoc aūt pane dicit᷑ Eccl᷑. ix. Cōe/
de in leticia panē tuū. et bibe cū leticia
vinū tuum. quia placent deo opa tua.
conſtat eīm q̄ panis reficit. ſed vinum
obliuionem inducit. quia aīa cū gra/
cia plena exiſtit tantā leticiā in ſe ſen/
tit refecta ſpiritualibus cibis. q̄ obli/
uiſcitur omīs oīno doloris et quicquid
mali ei exterius acciderit totum id ſi/
bi ꝓpter xp̄m dulceſcit. ꝓpter qd̄ dici/
tur Pro. xxx. Date ſicerā merentibus
et vinū hijs q̄ in amaritudiē aīe ſunt.
vt bibāt et obliuiſcantur egeſtatis ſue.
et doloris ſui nō recordent᷑ āplius. Ex
pone hoc de ſpūali leticia. de q̄ ſola au/
toritas eſt vera Vnde dr̄ ad Theſſa. vl
timo Semꝑ gaudete et in omnibꝰ gra
cias agite Septimꝰ panis ē panis
celeſtis ſiue ſempiternalis. in quo ē cō/
ſumacio boni et complementum omīs
deſiderij. Nam hoc pane habito nō eſui
ent neq; ſicient āplius. neq; cadet ſup
illos ſol neq; vl. eſ. Non enim beati eē
poſſent ſi aliquo huius indigerēt Sed
cōſtat q̄ omēs tales ſunt beati. ergo n̄l
lo eos indigere neceſſe eſt confiteri. ꝓp
ter quod de hoc pane dr̄ Luce. xiiij. Be
atus q̄ manducat panem in regno dei.
Hic panis eſt panis ille celeſtis qui de
celo deſcendit. qui non ſub ſacramento
traditur ſanctis. ſicut modo nobis. ſed
in ſua eſſencia. et in omī dulcedine ſua
deguſtatur cotidie a beatis. O dulcedo
ſumma. o ſuauitas n̄ ſolū in nullis ſer/
monibus exꝓmenda ſed nullis cordibꝰ
cogitanda deguſtare in plenitudine
ſummum bonum Pro hoc igitur pane
gracias agunt continue celeſtes ille mi
licie. Vnde dicitur de hac celeſti milicia
Yſaye. quinquageſimotercio. Gaudi/
um et leticia inuenitur in ea. gracia/
rum actio et vox laudis. Sed ſciēdum
eſt q̄ panes iſti ſunt frangendi et fide/
liter diſſipandi. Primus enim panis
videlicet panis corporalis alimonie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

frangendus eſt miſericorditer. ad pau
perum ſuſtentacõnem. Panis corꝑalis
pene frangendꝰ eſt humilit̃ ad ſui ꝯſer
uacõnem. Panis ſalutaris ſcie̾ eſt fran
gendus vtiliter ad ꝓximi erudicõnem
Panis euchariſtie eſt frangendꝰ ſacra/
mentaliter ad cordiũ vnionem. Panis
pñie debet frangi humiliter vel vtiliter
ad carnis mortificacõez. Panis ſpũal
leticie frangendꝰ eſt dulciter ad aĩe con
ſolacõnem. ſed panis glĕ frangendꝰ eſt
habundanter ad ſempiternã refectionẽ
¶ Dico ꝙ panis corꝑalis alimonie ẽ
frangendꝰ miſericordit̃. ad pauperum
ſuſtentacõnem. Yſa. viij. Frange eſu
rienti panẽ tuũ. nõ habundanti. panẽ
tuũ. nõ alienũ. et egenos vagoſqꝫ ĩduc
in domũ tuã nõ alienã. cũ videris non
veſtitũ operi eum nõ aliũ. Si eñ falco
que predo eſt auis filiũ quẽ aquila ꝓi
cit ex quadã pietate recolligit. et ip̃m
tanqꝫ ꝓpriũ filium paſcit: quid facere
debet homo ꝓximis q̃bus ꝑ naturã eſt
ſimilis et eis ex diuino p̃cepto obliga/
tus exiſtit ¶ Scdꝰs panis frangendꝰ
eſt humiliter ad ſui ꝯſeruacõnem. ſicut
eñ mare dum vndis erigit᷑ veniens ad
arenã cõfringit᷑: ſic ſpũs dum in ſuꝑ/
bia eleuat᷑ cõſiderata ſua miſeria diſſi/
patur Iob. xxviij. Dictũ eſt mari huc
vſqꝫ venies ʒc. et hic cõfringes tumen
tes fluctꝰ tuos. Exemplũ de Pauone
qui cũ de pulchritudine caude in altum
extollitur. ex cõſideracõe et feditate pe/
dum oĩs in eo ſuꝑbia diſſipat᷑. ¶ Ter
cius Panis qui eſt ſcie̾ eſt frangendus
vtiliter ad ꝓximorũ erudicionẽ. Vnuſ
quiſqꝫ eñ cui deꝰ dedit ſcienciã tenetur
ex caritate ꝓ loco et tꝑe ꝓximũ ignorã

tem docere. Si enim animalia ſuos do
cent pullos quõ debeant aduerſa fugẽ.
quõ victum querere. quõ volare quomõ
hoſtes fugere: nunquid homo nõ debet
proximum docere? Vnde in figura eſt
dictum in Exodo. ꝙ populus circui/
bat. ſupple querẽs predicacõnem. colli
gens manna ꝑ deuocõnem. frangebat
mola ꝑ ingenij meditacõnem coquens
in olla ꝑ feruentem dilectionem et faci
ens ex eo tortas ꝑ amaram ſatiſfactio/
nem. eratqꝫ ſaporis q̃ſi panis oleacei.
ſupple ꝑ ſpiritualem delectacionem.
Et eſt notabile ꝙ dicit. ꝙ populus cir
cuibat. quia ſoli pauperes hodie predi
cacones q̃runt quas potentes et diui
tes fugiunt quia mala q̃ faciunt audire
nolunt. Vnde dicitur Trenarum.
Paruuli pecierunt panem ʒc̈. Sed de
diuite dicitur in pſalmo. Noluit intel/
ligere vt bene ageret. ¶ Quartus pa
nis qui eſt euchariſtie. eſt frangendus
ſacramentaliter ad cordium vnionem.
nam ad hoc principaliter eſſe creditur
vt comedẽs alijs membris eccleſie vnia
tur: ſicut membra in naturali corpore
ꝑ mutuũ ſeruiciũ et amorem iungunt᷑
Vnde dicitur. i. Corintheorũ decimo.
Panis quẽ frangimus ʒc̈. ſacramenta
liter eñ frangitur dum ſpecies ille frã
guntur. et ſacramentaliter manducan/
tur. dum dentibꝰ atteruntur Integer
tamen xpiſtus ſub qualibet perticula
hoſtie cõtinetur. Spiritualiter autem
manducatur. dum ei ꝑ amorem mem/
bra vniuntur. de hoc dicitur Mathei.
viceſimoſexto. Accipiens iheſus panẽ
gracias egit fregit. deditqꝫ diſcipulis
ſuis ʒc̈. dum enim dominus carnem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſuam frangendam tortoribus tradidit
prīs iram cōfregit. dixerat eñi pater. ꝙ
diſperderet eos ſi nō moyſes electꝰ eiꝰ.
id ē xp̄c ſtetiſſet ī cōfractione in cōſpcū
eiuſ. Tunc eñi cōfregit. arcū. ſcutum.
gladiū et bellum. vt quicquid in nobis
erat cōfractum fieret ſolidū. ❡ Qntus
panis qui eſt penitēcie: frangēdus eſt
viriliter ad carnis mortificacōnem. vñ
dñs Mathei. Poſtq̄ de panibus turbā
ſaciaſſet dixit Apoſtol. Colligite frag/
menta ne ꝑeant. qꝛ eñi quantūcumqꝫ
quis peniteat. ſemꝑ ſupeſt vñ doleat.
eo ꝙ cotidie homo peccat. ideo neceſſe ē
vt fragmenta. id eſt ſingula peccata hō
meditando recolligat vt ex eis cōtinue
ſe affligat. Iſte eñi panis tunc vere frā
gitur et dentibus quodāmodo conterit
dum ſepe meditacōibꝰ maſticat et ꝑ cō
tricōnem in mola cordis atterit. Unde
de penitēte dicit pſ. Contriuit portas
ereas vectes fer. cōfre. Es eñi inter oīa
metalla magis durat. et ferrum ꝓpter
ſui duriciā cuncta domat. Tunc ergo
porte eree. et vectes ferrei cōfringunt
qn̄ peccā multū durātia et hoīez ex toto
domantia ꝑ penitenciā deſtruuntur.
Sed ſi tibi graue videt ferre pmāe ong/
formicā attende. q̄ ſepe poſt ſe trahit ma
ius pondus q̄ᵖ ſit totū eius corpus.

❡ Sextus paīs qui eſt ſpūalis leticie
et frāgendus dulcit ad aīe cōſolacōnem
O q̄ᵖ dulcis eſt iſte paīs. qn̄ dulcedo dei
animā intus paſcit. que ad ſui ſolaciū
aīa meditando materialit frangit. ſed
hic panis non datur extraneis. ſed tm̄
filijs Bern. Delicata eſt dīna cōſolatio
et nō datur admittētibus alienā. qꝛ ſic
in Matheo dicit. Non eſt bonū ſumere
panem filiorum et dare canibus. Nam
et ipſi heretici dicunt. ꝙ nullā de deo cō
ſolacōnem intus ſenciunt. nec vllas lac
mas deuocōnis effundūt. cū tñ petrus
culpā ſuā defleuerit. Et magdalena ha
bunde lacmas ſperſerit. Et paulus cū
quibuſdā diſcipulis in actibus multū
plorauerit. ymmo et ipſe dñs ꝓ nobis
plures lacmas fudit. Si ergo dñs plo
rauit ꝓ nrō peccato: quō peccator non
flebit ꝓ peccato ꝓprio. nō eſt ergo verū
qd dicunt ꝙ xp̄i diſcipuli plorare non
dnt. ❡ Septimus panis ſcꝫ eternalis
frangendus eſt habundanter ad ꝑfectā
refectionē. tunc eñi panis iſte franget.
qn̄ bonū ſummū in ſeipſo videbitur. et
abſqꝫ omni medio cognoſcet. Unde dr
luce vltimo. ꝙ cognouerunt dñm ī frac
tione panis. nam ibi erit tantarū de/
lectacionū confractio. vt nō poſſit exp/
mere vllus ſermo. Sꝫ qd nunc narrare
nō poſſumus. tunc donante xp̄o ſencie
mus qn̄ guſtabimus q̄ᵖ ſuauis eſt dñs.
Ipſo donante qui cum deo prē ꝛc.

❡ Dñica. vij.

STipēdia peccati mors. Ro. vi.
Scdm cōſideracōem phi. qncūqꝫ
ſe offerunt bona et mala. bona ſunt eli/
genda. et mala ſunt reſpuenda. et de bo
nis ſunt ſemꝑ eligenda meliora. et de
melioribus optima. Sꝫ culpa eſt mala
ymmo peſſima. ergo a nullo eſt eligēda
ſed pocius reſpuenda. et ꝙ ipſa ſit peſſi
ma ſic ꝓbatur. Cuius finis eſt malus
et ipm eſt malum. ergo aſcendēdo gra/
datim cuius finis eſt peſſimus et ipm
eſt peſſimum. Sed vt ait veritatis pro
pheta. Mors peccatorum peſſima. ſed
hec eſt finis et culpa. ergo culpa peſſiā

ꝙ autē mors nō ſolū nature. ſed gehēne
finis ſit culpe. hoc eſt qḋ habet᷑ in the-
mate. Stipendia inq̄t pcc̄i mors. ſicut
eūi in bello militātibꝫ denaria tradūt᷑
et ſicut in vinea laborātibus denarius
impēdit᷑. ſic peccātibꝫ mors ꝓ ſtipēdio
datur ¶ Unde in verbo pmiſſo ſtatus
deſcribit᷑ peccatoris. Primo quantum
ad culpā. culpa eſt cauſa pene. et notat᷑
cauſa cū dr̄. Stipēdiū. Sc̄do quantū
ad penā. pena eſt premiū culpe. et nōt᷑
cum addit᷑. mors. Nōndum eſt igit᷑. ꝙ
peccatū eſt nature vulneratiū. et hoc ē
malū. eſt grē repulſiuū. et hoc ē magis
malū. et eſt ſummi boni ablatiū. et hoc
eſt oīno valde malū. ¶ Dico ꝙ peccatū
eſt nature vulneratiū. eſt eīm priuatio
modi. ſpeciei et ordinis naturalis. vt
Augꝰ dicit. Dū eīm homo ꝑ modū ordi-
natur ad diuinā potenciā. ꝑ ſpeciē ad
ſapienciā. et ꝑ ordinē ad beniuolenciā
et qn̄ ꝑ culpā ab iſtis deordinat᷑. Hec
tria corrumpi dicuntur. nō ꝙ totaliter
corrūpant᷑ ſed qꝛ homo ꝑ peccatū a deo
elongat᷑. et ſemꝑ dum peccat magis in-
abilis et indiſpoſitus ad redeundū red-
dit᷑. et ꝓptēa hoc attendēs ꝓpheta dice-
bat. Non eſt ſanitas in carne mea. a fa-
cie ire tue non eſt pax oſſibus meis a fa-
cie peccatorū meorū. ecce ꝙ ꝑ peccatum
ſanitas ꝑdit᷑. pax oſſiū. id ē oīm viriū
naturaliū ꝑturbat᷑. Attende ergo q̄ta
ſit ſtulticia hoīs. Nam Boeciꝰ dicit. de
cōſolacōne. ꝙ nulla omīno eſt creatura
que ſui eſſe cōſeruationem nō appetat.
ſue ſalutis nociua nō fugiat Ad hoc eīm
elementa omīa ſua ſemꝑ repetunt loca
vt in eis eorum conſeruatio tucior eſſe
poſſit. Ad hoc eīm columba accipitrem
fugit. aues falconē. lepuſculus canem.
ouis lupi rabiem. et animalia cuncta
leonem. qꝛ ſuam cupiunt tueri ſalutem
fugereqꝫ ꝑniciem. ¶ Cum ergo homo vt
cetera ſuā ſalutē diligat: qḋ eſt ꝙ ſolus
preter omnia cōtrariū ſue ſalutis non
fugiat. Dum ergo culpam nō fugit cū
poſſit que ſue eſt deſtructiā ſalutis. ſtul-
ciorem ſe beſtijs eſſe oſtendit Bernūdus
Nonne beſtialior beſtijs homo eſt: rōne
vigens ſed rōne nō vtens? ¶ Secundo
peccatū eſt gracie diuine expulſiuū. et
vite ſpiritualis ꝑ cōſequens corruptiua
Nam ſicut corpus viuit anima. ita aīa
viuit gracia. dum ergo culpa mortalis
graciā pellit animā cōſequēter occidit.
ergo peccare eſt vitā ſuam deſtruere. et
mortis ſibi laqueū ꝓcurare. qḋ oīno eſt
contra omnē appetitum nature. et ideo
quante ſtulticie ſit aduerte. Que eſt eīm
natura que nō appetat ꝑfectionē ſuam!
q̄re tota die corrumpunt᷑ elementa niſi
qꝛ mateīa que eſt ſub forma viliori eſſe
appetit ſub meliori vel nobiliori. vt ſic
eius appetitus valeat t̄minari et ꝑfici
Unde et celeſtia corpa dicunt᷑ eſſe incor-
ruptibilia qꝛ celi forma cū ſit nobiliſſiā
omnem terminat appetitum qui eſt in
materia. vt aliud eſſe nō appetat cōtra-
rium effugiat. Sed grā eſt ꝑfectio aīe
quantū ad eſſe. ſed qꝛ ſc̄dm doctrinam
philoſophicā anima ꝑficit᷑ virtutibus
et ſciā. ergo ſi homo nō appetit graciā.
ſed ſequit᷑ culpam. ſtulcior eſt qualibet
creatura viliſſima. ꝙ autē culpa ſit grē
expulſiua omnis hoc clamat ſcriptura
Unde de hoc poteſt illud accipi. Ja. i.
Peccatum cum cōſummatū fuerit gn̄at
mortem. cōſtat ꝙ nō loquitur de morte

nature. qꝛ nullus ſtatim illa morte mo
rietur qn̄ peccat . ergo de morte culpe
que eſt priuatio gracie . et eſt mors aīe
quantū ad ſcd'm eſſe . De duobus hijs
membris habetur plane in luca In ꝑa
bola. de illo qui incidit in latrones quē
ſpoliauerunt . ſupple gratuitis et vul/
nerauerunt in naturalibꝫ ſicut ibi glō
exponit. ¶ Tercio Peccatum eſt ſumi
boni ablatiuum. Unde dicitur Yſaye. l.
Nunquid abbreuiata eſt manus dn̄i vt
ſaluare nequeat . aut impotens facta ē
ad liberandum. q̄ſi diceret non. ſequitᷣ.
quare non adiuuat . Sed iniquitates
inquit noſtre diuiſerunt inter deū noſ/
trum et nos. et peccata noſtra ꝓhibue/
runt bonum a nobis quid hoc peius ?
Nonne bonum ſummū finis eſt noſtro/
rum deſideriorum. ergo dum illud tolli
tur omne bonū hominis ꝑditur. finis
ad quem ſumus penitus remouetur .
ergo oīs noſtra actio fruſtra eſſe ꝓbatᷣ
dum illud ꝓpter qd' homo oꝑatur nul/
latenꝰ obtinetur. qꝛ oꝑans ꝑ intellectū
ſcd'm phm̄. ſemper intendit finem. qui
finis ad opus mouet efficientem .
¶ Sequitᷣ Mors. et Nōndum. ꝙ mor
tem introduxerunt. diabolus inuidēs.
mulier comedens. vir cōſenciens. Dia/
bolus em̄ p̄mo motus inuidia mortem
ſuggeſcit . Scd'o mulier tacta ſtulticia
pomum mortis comedit. Sꝫ vir tercio
quadā allectus cōplacencia vxori cōſen
ſit. qꝛ vt Augꝰ ait . Uxorem cōtriſtare
noluit . nec peccatū tam graue credidit
ſicut fuit. Dico ergo p̄mꝰ mortē indu/
cens fuit diabolus felicitati hoīs inui/
dens. ex inuidia enim motꝰ eſt vt eum
temptaret vt ſic ſocios tranſgreſſionis

haberet Alia cauſa erat qꝛ hoīem aſcen
dere nolebat. vnde ipſe ceciderat. Unde
dicitᷣ Sap̆ . ij . Inuidia diaboli mors
intrauit in orbem terrarū . Imitātur
autē illū qui ſunt ex ꝑte illiꝰ . O quot
habet in hoc pcc̄ō ſeq̄ces ? pauoni ſimi/
les . de qua dicitᷣ ꝙ inuidens vtilitati
hoīm fimū ſuum abſcondit vt inueniri
vix poſſit . qꝛ illū medicinalem hoī eſſe
cognoſcit. ¶ Scd'o mortē inducēs fuit
mulier comedens . et ſic p̄ceptū diuinū
tranſgrediens . O inobediētia praua !
vnde cōſecuta ſunt tanta mala . vtinā
diabolice ꝑſuaſioni aſſenſū nō dediſſet
Utinā de cōminacōne dei nullatenꝰ du
bitaſſet. nec in ſua r̄nſione. forte. qd' ad/
uerbiū dubitandi eſt poſuiſſet. vtinam
vnā ꝓ q̄ habuiſſet aliā cōtriſtare nō vo/
luit. ad pulchritudinē pomi vetiti ocu/
los nō vertiſſet. Nam ſi de pomo vetito
nō guſtaſſet nō illam mortis ſentenciā
incurriſſet. In quacūqꝫ hora comedeis
morte morieris Unde dr̄ in Eccl̄. Pla
ga mortis mulier A mulierē em̄ inicium
pcc̄i. ꝑ illam oēs morimur. ¶ Terciū
Mortē inducēs fuit vir vxori cōpaciēs
eiqꝫ cōſenciens. eam cōtriſtare nolens.
O infelix cōpaſſio q̄ dum feminā omnē
ſuā poſteritatē ad mortē damnauit. In
felix iudicaretᷣ illa cōpaſſio ſi aliq̄s iu/
dex ſic vni hoī condoleret. vt dū illū ad
modicū cōtriſtare nollet. oēs hoīes cita
tis occidēt . q̄d igitᷣ fuit vt vni mulieri
cōpaciēs totū mundū damnaret Un̄ ad
Rō. v. Uniꝰ delicto multi mortui ſunt
Et Nōnd'. ꝙ dicit. vniꝰ delicto. qꝛ ſolo
pcc̄ō ade mortui ſumꝰ oēs. Si em̄ mlēr
ſola peccaſſꝫ nec ei adā cōſenſiſſꝫ. huānū
geꝰ nullū ex hoc diſpēdiū īcurriſſꝫ. ſed

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

deus illi de vxore alia ꝓuidiſſet. et illa ſola ſui criminis penā portaſſet. ſed di ces. ſi adam peccauit q̄re genꝰ hūanū ꝓpter hoc corruptionē incurrit? Quo modo ergo peccaui in adam qui nondū natus eram? ſed attēde kariſſie. ꝙ ſi ali qua arbor corruptibilitatem incurrit. quicq̄d ex ea poſtea natū vel artificiali ter factum fuerit totū corruptum erit. Si in maſſam paſte quis fermentū po ſuerit. nōne om̄is qui inde poſtea fcūs fuerit panis corruptus eſt? immo ōni no ē impoſſibile vt ex maſſa corrupta panis torta poſſit fieri incorrupta. er go cum cōſtet ꝙ humana natura om̄is in adā tāꝙ in maſſa fuerit. illo corrup ta tota corrupta fuit. nichil ergo poſte a nō corruptum ex eo naſci potuit. Nō eſt ergo vnde mireris. quia ſi magnus aliquis rex ſuum ſeruum ad alta ſubli maret. ſi poſtea cōmitteret peccatum vnde in ſeruitutem redigi deberet: nū quid non omnis proſteritas eius eide ſeruituti ſubiaceret? Juſte ergo genus humanum perijt poſtꝙ pater omniū deum offendit ¶ Sed notandum ꝙ ſti pendiū peccati non ſolum eſt mors cor poralis ſed eciam gehennalis. Unde di citur Prouerbiorum. xiiij. Eſt via que videtur homini recta nouiſſima autem eius ducunt ad mortem. Hec aūt mors amariſſima que dicit᷑ ſecūda: maxime timenda eſt ꝓpter tria. ſcilicet propter tormētorū numeroſitatē. ſunt em̄ infer nalia tormēta numero infinita. ꝓpter eorum acerbitatem. ſunt acerbitate in ſūmo intenſa. ꝓpter eorum eternitatē ſunt enim duracione ꝑpetua et eterna Dico ꝙ illa tormēta ſūt valde timenda

quia quaſi numero infinita. vt neq̄ant exp̄mi vlla lingua. Vn̄ non niſi in ꝑte ea noīat ſcriptura pō. Ignis ſulphur. ſpūs ꝓcellarū pars calicis eorū ꝓpter quod Jē. xij Qui ad mortē ad mortē. q̄ ad gladiū ad gladiū. qui ad famē ad fa mē. qui ad captiuitatē ad captiuitatē. Ibi enim eſt mors immortalis. gladiꝰ ſūmi doloris. fames intolerabilis. et nl la res commeſtibilis. ſitis ſūme penal᷑ et nulla res potabil᷑. frigiditas impor tabilis. et nulla res que veſtire poſſit. et captiuitas eꝛnalis. Tranſibunt em̄ ſicut dicit᷑ in Job. Ab aquis niuium ad calorē nimiū. Secūdo illa pena eſt acerbitate in ſummo intenſa. et ideo vt pluꝛes in ſcptura ab igne eſt denoīacio nem ſortita. Nichil eſt enim igne calidi us. qui in ſummo quarti gradus eſt ca lidus. Nichil in agendo eo atrocius. qꝛ omne quod capit diſſipat et conſumit. Nichil ī agendo īmēſius. quia nichil ei ſufficit. Sed quāto plura ei adduntur ſemper ad agendum maiores vires aſ ſumit Tante enim caliditatis inferna lis ignis exiſtit. vt ſanctꝰ Auguſtinꝰ dicit. ꝙ ſi totum mare influeret: ipſum nec modicum temperaret. et proptē hoc dicitur Apocalipſis. xxi. Timidis et incredulis fornicatoribus et mendaci bꝰ. pars illorum in ſtagno ignis et ſul phuris. qd᷑ eſt mors ſecunda. Additur autem hic ſulphur igni. quia ipſum fe tidum reddit. quia perfecte lucere non ſinit. ſed teterrimum reddit. et quia eſt pabulum ignis ſempiternalis: nutrit Unde dicitur. ꝙ ſi quis in aliquo vaſe ſolido clauderet ignem cum ſulphure. ita ꝙ reſpirare non poſſet: ꝙ ſemꝑ ibi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

arderet nec vnq̄ deficeret. Tercō mors
illa eſt duracōe eterna. que eſt eīm pena
tam ꝑua que nō eſſet acerbiſſima ſi cre/
deret eterna Unde ſi hoīem poneres in
pulcherrimo mundo palatio. et ponere
tur in lecto aureo. et ſibi daret omne qđ
delectaret in cibo. et indueret purpura
et biſſo. et diceret ſibi ꝙ inde non eſſet
ꝑpetuo exiturus. prius vellet eſſe mor
tuus q̄ viuus. ergo quid eſt vbi cū acer
biſſima pena eternitas eſt. ꝑl. Sicut
oues ī inferno poſiti ſunt. mors depaſ/
cit eos. Augꝫ. Quid paſcit ad hoc nu/
trit vt iterū renaſcatur. Unde damnati
dicent illud Yſa. xxxviij. Percuſſimꝰ
fedus cū morte. et cū inferno fecimus
pactum. O durū pactum nullis vnquā
ſeculis finiendū. Saluator igit nr̄ nos
liberet a culpa. adiuuet in morte ꝑma
et eruat a ſcđa. Qui cū deo prē et fi. ꝛc̄

Itē de eodem

OMnis arbor que nō facit fructus
bonos ꝛc̄ Mathei vij. Naturale
et cōmunis vſus eſt plantam ſuccidere
que fructus cōgruos ꝓ tempore neſcit
afferre. ſi planta īſenſibilis ꝓpter ſuā
infructuoſitatē ſuccidītur nec ei aliquo
modo ꝑcitur. Nā ſcđm phōs Homo eſt
arbor euerſa. cuiꝰ radices ſunt crines.
cuius trūcus eſt collum. rami arboris
ſunt membra corꝑis. folia ſunt verba.
fructus ſunt oꝑa. Unde attendendū eſt
ꝙ ſi ſic arbor punit que bona nō facit:
quid fiet arbori illi qui bonis obmiſſis
multa mala cōmittit. Unde et de ſeipſo
Job dicebat. Quaſi auulſe arbori abſ/
tulit ſpēm meā. Deſcribitur ergo arbor
humana in verbo premiſſo quantū ad
bonorum obmiſſionem. Omnis enim
arbor que nō facit fructus bonos. ꝑmo
eīm homo peccat quantū ad diuinam cō
minacōnem. Excidet inq̄t. Secundo
deus penam cōminat vt redeat quātū
ad pene illationē. Tercio cōminacionē
in penam cōmutat. Notandum eſt
ergo ꝙ afferunt quidā hoīes fructum
malum. et ſunt hoīes mali. quidā affe/
runt fructum vanū vel nullum. et iſti
ſunt vani. quidā vero afferunt fructū
bonum. et hij ſunt boni vel iuſti. Dico
ꝙ ſunt quidā qui afferunt fructū ma/
lum et omnino corruptū. et tales ſunt
omnes peccatores mandatorū domini
tranſgreſſores. vnde cuilibet tali dicit
illud Amos. vi. Conuertiſtis fructū
iuſticie in abſinthium. Omne eīm ma/
lum eſt malum ſed bonū in malum ver
tere eſt peſſimū. Multi ſunt qui bonū
faciunt. ſed illud praua intencōne cor/
rumpunt. tales ſimiles ſunt arboribꝰ
que fructus pulchros in apparentia fa
ciunt. ſed intus corrupcōne pleni ſunt
Multe eīm ſunt arbores q̄ habent poma
exterius pulchra. ſed intus ſunt vermi
bus plena. ſic et multorum hoīm oꝑa
miſericordie. aliquando ſunt exterius
pulchra. ſed intus cōſiderata ſunt peſſi
ma. Tales ſunt Cigno ſilēs que auis
eſt pēnis albiſſiā vt nichil nigredinis
ſit in ea: ſub penna tamē alba caro eiꝰ
eſt valde nigra et macra et ad degeren/
dum dura. Secundo ſunt quidam
qui afferunt fructum vanū vel nullū.
de hijs dicitur Oſee Nono. Radix eorū
deſiccata eſt nequaquā fructum faciet.
nec hoc mirum quia ſicut radius a ſole
et riuulus a fonte: ſic arbor tota de/
pendet a radice arboris. ergo ſicut eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

impoſſibile radium eſſe nõ influente ſo le. riuulum fluē fonte deficiente Sicut arborem fructum ferre deſiccata radice Hoc eſt eñi radix in arbore qđ eſt os in homine. quia ſcđm phūi mediante radi ce arbor attrahit alimētum. ergo ſicut eſt impoſſibile hoīez viuē ſine ore. eo ꝙ non poſſet cibū ſumere. ſic eſt impoſſi bile arborē viuere deficiente humore. q̃ deducitur a radice. Radix eñi omnium fructuum eſt originale nutrimentum. Propterea ſi illa humorem gracie a de o nō hauſerit ſed arida fuerit. nullꝰ bo nus fructꝰ in hoīe eſſe poteit. quī ſcđm ſentenciam dūi. Non poteſt arbor bona fructus malos facere et econtra. et ſi vi deatᶻ aliquādo fructū bonum facere. nō facit illum verum ſed vanum. Unde de arboribus que ſunt ſup̱ lacū ſodomorū pro certo narratᶜ. ꝙ faciūt poma exteri us valde pulchra. et omnino boīs ſimi lia. ſed intus ſunt vana Unde manu p̄ſ ſa reſoluuntᶻ ꝓtinus in fauillam. vide ant ergo omēs tales ꝙ ſi dñs luce. xiiij ficulnee maledixit. in qua nullos fru ctus īuenit. quos habere ſcđm tēpus tūc debuit. qđ eis facturus ſit ſi tempe fructuum eos ſine fructu inuen ritᶜ.

¶ Tercio ſunt aliqui qui afferūt fru ctum bonum. de quibus Mathei ſ̄o. dicitur. Arbor bona fructus bonos fa cit. Ex fructu enim cognoſcitur arbor Eſt ergo notandum ꝙ fructus tunc eſt bonus. quando eſt purus per intenci onem. quando ſapidus per deuocōem. et quando eſt honeſtus per conſeruacio nē. Dico ꝙ fructꝰ eſt bonꝰ ſi ſit purus p̱ intēcionē. quia ſcđm Ambro. Intē cio tua opi tuo nomen īponit. et dat in telligi ſi intencio ſit recta. vt ſit veritas in electione. et caritas in affcōe. Unde in ſic intendente dicitur Prouūbiorū ter cio. Primi et puriſſimi fructus eius. Primi dicit quia poma primi tp̄is con ſueuerūt eſſe cariora ꝛ magis placibilia ſed puriſſimi. ideo addit. q̄ nulla come ſtio eſt hoī grata ſi ſit īmūda. et niſi ſit pura et mūda. Eſt ergo fructus pmē. p̄mus ſi offeratᶻ deo tp̱e iuuentutis. ſ. puriſſimus qū non agitᶻ ſpe mercedis. Scđo debet fructus eſſe ſapidus p̱ de uocōem. q̄tūcūq; eñi cibus mūdus exi ſtit : niſi guſtui ſapiat nō multū hō ac ceptat nec multū laudat. guſtus enim ſolus eſcas diiudicat. ſic eciā ex p̱te aīe q̄ deuocio vera et oīa op̱a deo facit ac cepta. et que in ſe ēēnt deſpecta facit de o valde grata. facit aīe eſſe ſapida. Vñ Judicū. ix. loquitᶻ ficus que ſignat vi rū deuotū : ad arbores alias dicēs Nū quid poſſum deſerē dulcedinē meam et fructus ſuauiſſimos ꝛ veniē vt inter ce tera ligna ꝓmo uearᶜ. Nolūt enim aliįs preferri viri deuoti ne perdant fructꝰ ſuauiſſimi dulcedinem. fructꝰ enim ē ſuauis quando delectat tactum. eſt ſua uior quando delectat olfactum. Sed eſt ſuauiſſimus quando delectat guſtum. iuxta illud Cāticorū tercō. Fructus eius dulcis gutturi meo. Vñ poſſet di ci. ꝙ ſuaue eſt opus quod fit libenter. ſuauius quod fit gaudenter. Sed ſua uiſſimum quod fit dulciter. Tercio de bet eſſe fructus foris honeſtus per con uerſacionem. non enim eſſe poteſt ꝙ ſi homo ſit bene diſpoſitus intus. ꝙ non appareat exteriꝰ. cum per interiora ex teriora regantur. Unde Auguſtinꝰ dī

Nō putes te habere cor pudicum· ſi ocu
los habes impudicos· quia impudicus
oculus impudici cordis eſt nūcius· im
poſſibile q̃ſi eſſe videt͛ ꝙ ſi interior hō ē
ſanctus· quin ſit ei grauis inceſſus hu
milis oculus et ad terrā deiectus· ſur/
dus in vanis auditus· inſipidus q̃ſi
guſtus· et fere inſenſibilis tactus· Vñ
homo ſi compoſitus poteſt dicere illud·
Eccl· xxiiij· Ego q̃ſi vitis fructificaui
ſuauitatē ꝛc̃· Quid vite in exterioribꝫ
vilius· quid deſpectius· q̄d tortuoſius·
et q̄d eius floribus redolentius· quid
fructu dulcius· q̄d eo iocūdius· q̄d eciā
nature ſalubrius· Sꝫ multi hodie ſunt
arboribus ſimiles que hn̄t folia multa
et poma q̃ſi nulla· vel vana· multa v̄ba
ſed pauca facta· hic ergo delcābilis fruc
tus non debet euaneſcere ꝑ accidiā· nec
putreſcere ꝑ laſciuiam nec corrumpi ꝑ
vanā gloriā· ſed cōſeruare ꝑ ꝑſeueran/
ciam iuxta illud Jo· xvi· Poſui vos vt
eatis et fructus afferatis et fructꝰ vr̄
ma· Nam ſi arbor aliter ſe habuerit ex/
cidet͛· ſuꝑple in morte quā nemo poteſt
effugere· in ignē mittet͛ dum ꝑ miniſ/
tros demones aīma rapietur et carceri
infernali tradetur· ac cruciāda illis
ignibus exponetur· Xpiſtus ergo ih̄c
nos fructificare ſic faciat ꝛc̃·

¶ Dn̄ica viij·

Ipſe ſpiritus teſtimonium reddet
ſpiritui nrō ꝙ ſumus filij dei ꝙ
ſi filij et heredes· ad Rōs viij· Nullius
teſtimoniū verius p̄t dici ꝙ̃ teſtimoni/
um ſpūs ſc̄i· deus enī eſt et ideo mētiri
non poteſt Cui ergo ipſe ſpūs teſtimo
nium reddit vel ꝓhibet ꝙ ſit dei filius
certꝰ eſt. et q2 oīs filiꝰ heres eſt· de here
ditate dubitare nō licet ¶ In v̄bo ergo
p̄miſſo duo breuit͛ nōnt͛. Primū ē filia
cōnis dn̄ice certitudo Scd̄m eſt p̄mij al
titudo; filiacōnis adoptacio hēt fieri ꝑ
graciā· Retribucō ſiue hereditatis colla
tio hēt fieri ꝑ gloriā· Notat͛ ergo diuini
filiacio cum dicit͛· Ipſe ſpūs ꝛc̃· Scd̄o
nōtur filiacōnis retributio· cū infert͛·
ꝙ ſi filij et heredes· Circa primū bre/
uiter eſt Nōndum· ꝙ aliq̄s ſe patrē oñt
q̄tuor modis· ſcꝫ ꝑ educacōnem· Con/
ſueuerunt enim filij a ꝑntibus educari
ad corꝑis ſuſtentacōnem· ꝑ erudicōem
erudiuntur filij a ꝑntibus ad mentis
illuminacōem· ꝑ caſtigacōnem· corrigū
tur filij a ꝑntibus ad malorū deuitacio
nem· ꝑ ſucceſſionem heredes inſtituūt͛
filij a ꝑntibus ad primonij cōſeruacio/
nem· Dico ꝙ quis ſe patrē eſſe oñt ꝑ
educacōnem· et ꝑ amplam bonorū bn̄/
dictionem· Pater enī non ſolum filium
veſtit et paſcit· q2 in hoc pueri non diſ/
ferrent a ſeruis ſed filio p̄ cūctis omīa
bona cupit· Vnde dr̄ Geneſis· xxvij·
Ecce odor filij mei ſic̄ odor agri pleni·
quē benedixit dn̄s· ecce magnitudo de/
ſideriorū· Det tibi deus de rore celi et
de pinguedine terre. Ecce plenitudo de
liciarum· habundanciā frumēti et vini
et olei· ecce copia diuiciarū· Seruiant
tibi populi ꝛ eſto dn̄s fratrū tuorū. ecce
ſublimitas bonorū· Vide q̄d deus filijs
ſuis faciat quos ſic ardēter amat. quos
delicijs ſaciat· quos diuicijs dilatat. et
quos hōribus ſic exaltat· Sꝫ ve malis
filijs qui patrē tam piū nō diligūt· ſed
de tantis bonis ingrati ſunt et diabolo
pocius ꝙ̃ xp̄o obediūt. ꝓpter q̄d pater
pius cōquerit͛ Yſa· i· Filios enutriui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et exaltaui. ipſi autem ſpreuerunt me.
Heu me filij peſſimi tātis bonis ingra
ti. q2 cornices que coruini generis aues
ſunt: ſicut a ſuis ꝑntibus nutrite fue/
runt. verſa vice dum ꝑntes ad ſenectu/
tem deueniūt. et eorum penne cadunt.
filij pēnis ꝓprijs eos operiunt et cale/
faciunt et cibos quo pūt eos paſcunt.
Quid eſt ergo ꝙ ꝓplūs xpriſtianus ſic
a deo dilectꝰ. ſic ſublimatus ſic gracijs
et donis adornatus magis ꝙ̄ volatilia
celi eſt īgratus? nulla gens eſt ſub celo
que ſic ſuū deſpexerit deum ſic̄ ꝓplūs
xp̄ianus? Nā ſi quis inter ſarracenos
malum de Mahometo diceret. qui eum
deū eſſe nō crederet ſed ꝓphetam dei:
ſine vlla miſeracōne eum occideret. Sz
xp̄c verus deus tota die inter nos blaſ
phemat̄. et eius ml̄ti a ribaldis iniurie
irrogant̄. nec qꝫ reſtat. non qꝫ puniat
ſed inuenitur pocius qꝫ defendat. Vn̄
dn̄s cōminatur talibus filijs Yſa. xx.
Ve inquit filij deſertores vt faceretis
cōſilium et nō ex me. et ordiremini te/
lam et nō ꝑ ſpiritū meū. multa cotidie
fiunt cōſilia. multa fiunt ſtatuta. ſed ꝓ
temporalibus obſeruandis. nō ꝓ iniu/
rijs puniendis. Caueant ingrati filij
ne faciat illis deus qꝫ facit pellicanus.
Dicitur enim de pellicano. ꝙ qn̄ filios
ſuos mortuos eſſe cernit. ꝙ copioſe ſuꝑ
eos ſanguinem ſuum fundit. et ſic eos
vite reſtituit. ſed ꝓpter ſanguinis effu
ſionē in tantū fit debilis vt querē cibū
non poſſit. vnde coacti pulli cibum ei
querunt. et quidam ex eis naturali pie
tate cōmoti parentē paſcunt. Sed qui/
dam ex eis degeneris ſunt. et de matre
nullam penitus curam gerunt. qꝫ mē

diligenter aduertens. reſumptis viri/
bus filios ſe paſcentes amat. et refouet
ingratos vero a ſe pellens nullis vlterꝰ
auxilijs de cetero fouet. ¶ Secundo
quis ſe patrem oſtendit ꝑ erudicōnem
Nam et in tantum hoc eſt naturale. ꝙ
eciā bruta ſuos filios docent. Vnde dr̄
de yrundine. ꝙ docet pullos ſuos ſter/
cora eicere extra nidum. Aquila eciam
ſuper pullos ſuos volans eos ad volan
dum ꝓuocat. Sed que creatura ſic dili/
genter hec facit vt deus qui docet omnē
hominem ſcientiam. Nam ſicut dicitur
in Baruth. Hic adinuenit omnē viam
ſciencie. et dedit illam iacob puero ſuo.
et iſrahel dilecto ſuo. Vnde ipſe dicit
ꝓuerbiorum p̄mo. Audi fili mi diſci/
plinam patris tui vt addatur gracia ca
piti tuo. et torques collo tuo. Quis nō
audiat talem patrē ſic vtilia nos docen
tem. Ipſe eīn docet nos vt mortē culpe
fugiamus. prima Johannis ſecundo.
Filioli hec ſcribo vobis vt non pecce/
tis. Item docet vt vita gracie viuamꝰ.
Eccleſiaſtici quarto. Sapiencia filijs
ſuis vitam inſpirat. Item vt ad gloriā
venire ſtudeamꝰ. Sapientie duodecīo.
Bone ſpei domine feciſti filios tuos.
quorum parentibꝰ dediſti iuramenta
et cōuentiones bonarum ꝓmiſſionum
Nonne igitur eſt amanda diuini pr̄is
eruditio que mortem deuitat. vitam do
nat. mortuos ſuſcitat. et ad gloriā nos
perducat. ¶ Tercio quis ſe patrem
oſtendit per correctionem. et adeo hoc
natura docet. vt eciam bruta pullos ſu
os corrigant. Vnde dicitur de Accipi/
tre. ꝙ dum videt pullos ſuos negligēs
et de nido nolle exire. timens ne per

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

pigriciam inſoleſcant. et ſic ad predam
apti non fiant. eos roſtro ꝑcutit et ad
predã ire cõpellit. Deus ergo ſe patrẽ
eſſe oſtẽdit dũ filios ſuos caſtigare nõ deſi/
nit. In hac eñi vita ſicut ꝓbat experien/
tia magis cõfligunt filij dei ꝙ diaboli.
qꝛ filij dei qui ad gloriã ordinant : a ſco
ria peccatorũ purgant cũ qua ad glãm
nõ intrat. Sꝫ filij diaboli q̃ eternis ig
nibus reſeruant non hic puniũtur. ſed
pocius ꝓ aliquibus bonis que hic faci/
unt in temporalibus premiantur. Et
quia nullum bonũ eſt irremuneratũ :
quia in alia vita ſunt ꝓ peccatis accep
turi ſupplicium : aliquorum ſuorum
bonorum hic accipiunt premium. Et
quia nullum malum eſt impunitum :
premiũ qd in alia vita ſunt accepturi
ꝓ aliquib9 ſuis peccatis hic accipiũt
punimentũ. Unde in hac vita ꝓſperari
eſt ſignum peſſimũ. ſed affligi et pati
eſt ſignum optimum. quia oſtendit ho/
minẽ eſſe dei filium. Unde dicitur ꝓũ/
biorum. iij. Diſciplinam dñi fili mi ne
abicias cũ ab eo corripieris. quem enim
diligit dñs corrigit. et quaſi pater in
filio cõplacet ſibi. Unde dicitur Job.
Beatus vir qui corripitur a dño qꝛ ipẽ
vulnerat et medetur. ꝑcutit et manus
eius ſanabunt Nunquid nõ videtis pa
tres carnales de alienis filijs nõ curãre.
et ꝓprios caſtigare? Uñ ſapiens dicit
ꝙ qui ꝑcit virge odit filium. Qui ergo
hic a deo nõ corripitur. nõ eſt dei filius
neceſſario argumento concludit ꝓpter
qd dicitur Jaco. i. Omne gaudium ex
iſtimare fratres ⁊c. ¶ Quarto quis
ſe eſſe patrẽ oſtendit ꝑ ſubſtitutionem
vel ſuſtentationem qñ filiũ facit heredẽ

hereditas non conſueuit dari extraneis
non filijs ſpurijs ſed legittime natis.
Unde dicit Galatas. v. Non erit heres
filius ancille cũ filio libere. et ꝓpterea
additũ eſt in themate Si filij ⁊ heredes
In quo vt iam dictũ eſt. tangit filiorũ
remuneratio vel retributio ¶ Eſt igit
Nõndum. ꝙ hec hereditas eſt appetẽda
ꝓpter ſummã excellentiam. Nam ꝓpt
ſuam excellenciam ꝓbat eſſe nobiliſſiã
ꝓpter ſummã opulentiã. Nam ꝓpter
ſummã opulentiam ꝓbat eſſe ditiſſiã.
ꝓpter ſummã leticiam Nam ꝓpter le/
ticiam ꝓbatur eſſe iocũdiſſima. ꝓpter
eternam ꝑmanentiam. qꝛ ꝓpter ꝑma/
nentiam probatur eſſe firmiſſima.
Dico ꝙ hereditas illa a deo appetenda
eſt qꝛ nobiliſſima. Si eñi nobile qd pu/
tatur ĩ ſeculo eſſe filiũ militis. comitis
et baronis. vel qd maius eſt eſſe filiũ re
gis : qd putas eſt dignitatis et eminẽ/
tie eſſe filiũ altiſſimi regis. qui rex om
nium ſanctorum exiſtit. Ubi ſunt ergo
qui appetunt nobiles fieri. vbi ſunt qui
nobilibus vxoribus laborant vniri. vt
ſic poſſint nobilitari. Ueniant et fiant
filij ſummi regis. Nunquid nõ ſanctus
Petrus vilis piſcator fuit. Sed qs rex
eſt hodie tante nobilitatis vt ſanct9 Pe
trus. quẽ ab omnib9 regibus adorari
videmus? Attendite eciã fratres quis
ex vobis eſt qui omnia bona ſua nõ da/
ret regi francie ſi eum rex adoptaret.
Venite ergo vt poſſitis eſſe nobiles. qꝛ
omnes ſunt magni reges celeſtis prĩe
ſunt heredes. Unde de vno eorum dicit
et qd de illo intelligis : de quolibet alio
accipe Caleph hereditatem. et Dauid
conſecutus eſt ſedem regni in ſecula.

¶ Secūdo hḗditas illa eſt appetenda·
q̃ꝛ ditiſſiā· vbi ſūt oēs auari· vbi ſunt
vſurarij· vbi oēs mūdi curis dediti vt
poſſint ditari veniāt et accipiant diui
cias infinitas· dīcias pacificas et ſecu/
ras· dīcias eꝛ̄naliter duraturas Quid
tibi deeſſe poteīt qñ ī archa cordis ſum
mū bonū habebis? Vñ hoc eſt qḋ opta/
bat Apꝰ· Ephe primo ſcire· vt ſic eos
poſſet ad amorē illarū diuiciarū allice
re. Dicebat ergo eis eiuſḋ primo· Det
vobis deus ſpiritū ſapiencie ꝛ reuelaci
onis vt cognoſcatis q̄ diuicie glorie he/
reditatis eius in ſanctis. O ſi quis ag/
noſceret ꝙ̄ ſit illa curia diues· ꝙ̄ libēt
ſe et oīa ſua daret vt ad illas diuicias
ꝑueniret. Vñ q̄dam ꝑ mortem cuidam
amico ſuo apparēs requiſitus qualiter
ſibi eſſet· ait· bñ michi eſt· q̃ꝛ ſicut au/
diuimꝰ ī ciuitate domini eſt et milleſi
es āpliꝰ. Tercō hereditas illa eſt appe
tenda· q̃ꝛ iocūdiſſiā· nichil eīm delcācio/
nis poteſt excogitari qḋ in plenitudine
nō ſit ibi· ꝙ̄uis neq̄at lingua dici nec a
nimo excogitai· Excedit eī in īſinitū ō
nē hoīs cogitatū. ¶ Vnde dt leui· xxx·
Nolite āmbulare in legibus nac cōnū id ē
peccatorū et dabo vobis hereditatē flu
entē lac et mel. Quid eīm lacte nitidiꝰ
qḋ melle dulcius? Oculus ergo carnis
ibi paſceꝛ̄ in lacte humanitatis· ꝛ ocu/
lus mentis in melle dīnitatis ¶ Quā
to hereditas illa eſt appetēda q̃ꝛ firmiſ/
ſiā. pacifica et ſecuriſſima· et ideo dura
cione eterna. Omne enim bonū quan/
tūcūq̄ꝫ magnū ꝑ nullo habendum eſt
ſi habitū perdi poteſt· vt ergo illo bono
nichil ōnino deſit· ſicut eſt nobiliſſimū
dignitate· ditiſſimum vbertate· letiſſi/
mum iocunditate· ſic eſt paciſicum fir/
mitate. p̄s· Manſueti aūt hereditabūt
terram· et ha· in ſe· ſe· ſuper eam· Vñ
ipſorum verbū eſt illud Judicum xviij
Intrabimus ad ſecuros et regionē la
tiſſimā· et tradet dominus nobis locū
in quo nullius rei eſt penuria Amen·

¶ Item

Facite vobis amicos de mammo/
na iniquitatis· luce· xvi· Ex hac ꝑabo
la apte colligitur ꝙ nūq̄ꝫ debet eſſe ſecu
rus cui cōmiſſa ſūt bona alterius· qui
eīm bona natuꝛ̄e ñ ſolū carnis ſed anime
q̇ tot bona fortune· qui tot bona gracie
a deo accepit mirū eſt quō tutꝰ dormit
comedit ſiue bibit. Vnde ſanum conſi/
lium valde eſt facere qḋ dominus ī the/
mate monet facite vobis amicos· q̄ſi di
ceret· multa bona accepiſtis nec ad rō/
nē reedendam ſufficitis· ergo ḋ mām̄o
na iniq̄tatis· id ē de diuicijs ineq̄liter
poſſeſſis vobis dei ſeruos aīcos fc̄iatis
vt cū defeceritis adiuuari poſſitis ab
illis Auggꝰ· eīm dicit q̄dā eſſe peccā mor/
talia ꝑ q̄bus homo dampnacionem in
currēt niſi intceſſio alicuiꝰ ſcī eū libe/
raret. et dicit ꝙ licet omni tp̄e inq̄ſiſſet
vt q̄ eſſent hec peccata cognoſceret ad eo
rū tñ cognicionem· nūq̄ꝫ potuit ꝑueīre
ergo quia dñs dicit ꝙ ab illis hō eripi
tur īterceſſione ſanctorū· nullus homo
eſt q̇ aliquē ſcīm ſpecialē ſpeālī deuocōe
hrē nō deberet· cui ſe cotidie comēdaret
et ꝑ cꝰ honore aliq̄d ſpeciale facēt· q̄re
Job dictū eſt Ad aliquē ſanctorū con/
uertere· bñ ergo dicit· facite vobis ami
cos In quibus ūbis q̃ꝛ diuicie cōꝑāt
amicitie· et ꝑ obtinēda ſcōrū amicicia
ſūt tradēde ꝛ duo p̄ncipalit ſūt notāda

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſcilicet .ꝑmū eſt diuiciarū vtilitas. Nā
diuicie cōputātᷣ ī bonis fortune. ſecun/
dū vero ē aīcitie dignitas et vtilitas. aī
citie aūt cōputātᷣ inᷣ bona minora. ſed
bonū aīcitie inᷣ bona maiora. Nā ſi oē
qḋ ꝓ āquo datᷣ vel dari a deo ꝑcipitᷣ. eſt
vilius eo ꝓ quo datᷣ. cū a deo ꝓ aīcitia
acq̄renda diuicie dari mādātur. ſicut ī
verbo premiſſo mōſtratur. ergo ſcōꝝ
aīcitia melior opibꝫ eſſe cōuincitᷣ. diui
cie ergo ſanctorum amicie cōꝑate ꝓ ni
chilo ſunt habende. vnde dr̄. Eccl. vij.
Amico fideli nulla eſt cōꝑacō. et nō eſt
dignum pōderacō argenti ⁊ auri q̄ poſ
ſit reſiſtere cōtra bonitatē fidei illius.
Circa diuicias ergo ꝑmū notādū eſt ꝙ
dicuntᷣ mām̄ona īiq̄tatis. maxime ꝓp
ter tria. ꝑmo q꜡ ſunt īique ī veniendo.
ſecūdo q꜡ ſūt īique ī exiſtēdo. tercio. q꜡
ſūt īique in recedendo. ergo ſi īique ve/
niūt. īique vobiſcum exiſtūt. īique vos
deſerunt. ſꝑ īique ſūt ergo nūꝙ amāde
ſunt. Dico primo. ꝙ diuicie ſunt īique
in veniendo. diuicie eīn non ſolum ſūt
inique. quia ex īiquo acquiruntur. ſed
eciā q꜡ īiquis hoībꝫ vt īplurimū adue/
nire ꝓbantᷣ. vn̄ dr̄ in Eccl. Vidi ⁊ ali
am vanitatē ſub ſole ſeruos ābulantes
ī equis ⁊ pn̄cipes ābulantes q̄ſi ſeruos
ſuꝑ terrā. Hodie vere adimpletū ē. q꜡
nobiles diuicias ꝑdiderūt ⁊ vſurarij eas
obtinuerūt. vn̄ dicitᷣ Eccl. v. Noli attē
dere ad poſſeſſiōes iniquas. et ne dicas
ē michi ſufficiēs vita. nō eīn ꝓderunt
tibi. O cū quāto labore veniūt que no/
bis cauſa damnacōis ſunt. ſed hoc miſe
ri nō attēdunt. Unde dicitᷣ. ꝑma Thi/
mothe. vltimo. Qui volūt diuites fieri
incidunt in laq̄os diaboli et in deſideria
multa et īutilia ⁊ nociua q̄ mergūt hoī
nē ī interitū et ꝑdicōem. ¶ Secūdo ſūt
diuicie īique in exiſtendo. q꜡ ſepe ſuos
dn̄os faciūt iniquos. Unde dr̄ Eccl. xj.
Si fueris diues nō eris īmunis a deli
cto. Vn̄ multi qui in paupertate optimi
ſunt: poſtꝙ diuites fuerint peſſimi ſūt
vſuras faciunt. rapinas intendūt. ⁊ cō
uicinos paupes oppmūt et occidunt ⁊
ꝓpterea dr̄ in pſ. Diuicie ſi affluant no/
lite cor ap. q̄ſi diceret. ſi diuicias cōtingat
habē noli eas amare ¶ Tercio ſūt iniq̄
in recedendo. nam ꝙtūcunqꝫ amentᷣ ꝙ
tūcunqꝫ honorentur. ꝙtūcunqꝫ eis ſer
uiatur. ab eis tamē homo in morte nō
adiuuatur. ſed multo magis īpeditur.
Exēplum de diuite epulone. Luce. xvi.
Vn̄ dr̄ Prou. vi. Non ꝓderunt diuicie
in die vlcōnis et vindicte. et ꝓpter hec
omnia dicitur in Eccle. Nichil eſt iniq̄
us ꝙ amare pecuniā. eo ſcilicet ꝙ iniq̄
veniunt. inique ꝑſiſtunt. et inique ho/
minē deſerunt. Quid ergo faciendū eſt
in amicos vtiqꝫ expendantur. a quibꝫ
nullus in neceſſitate deſeritur. et quia
omni tempore diligit qui amicus eſt. ſi
cut ſapiens dt̄. et ꝓptea dn̄s dicit faci
te vobis amicos. Verū quia ſcd̄m Se/
necā. Omnia deliberanda ſūt cū amico
et idē velle et idem nolle tibi debet eſſe
cum eo. Primo eſt homo in aduerſitate
probandus anteꝙ ſit in vera amiciti
a aſſumendus. iuxta illud. Eccle. vi.
Si poſſides amicū in tēptacione poſſi
de illum. et non facile credas illi. Eſt er
go notandū ꝙ ſunt tria gn̄a aīcorū. nā
ſūt q̄dam aīci ꝑniciales ſiue mortales.
et hij q꜡ mali ſunt penitus fugiēdi. qui
dā ſūt amici temporales. et tales quia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

vani ſūt peitus ñ curādi. Quidā ſunt
aīci ſpūales. et iſti qꝛ boni ſūt penitus
āplexandi. Dico ꝙ quidā aīci ſūt ꝑ/
nicōſi vt hoīes ſathanici peſtiferi ꝛ p̄
peſte fugiēdi. tales eīn aīcitiā ſimulāt
vt dū hō ab eis ñ cauet venena male vo
luntatis effundant. ſūt eī ſimiles ſcor/
pioni. q̄ hoī faciē blandam oſtendit ſed
dū cōfidit ipſū cauda ꝑcutit et venenū
immittit. Tales ergo ad tēpus ſe ami
cos oſtendūt ſed cito ſe ad inimicitias
vertūt. vnde dicitᷣ Eccľ. vi. Eſt aīcus
qui ad īimicitias cōuertitᷣ et qui odiū
ꝛ rixas ꝛ cōuicia denudabit. Nā ſicut
dicitᷣ in ꝓū. Vir īiquꝰ lactat aīcū ſuū
et ducit eū ꝑ viam non bonā. Iſti ſūt
ſimiles colūbe domite ad decepcōnē ſil
ueſtriū columbarum edocte. Nā ſilueſ/
tribꝰ aīcitia cōiungitᷣ ꝛ eas ad rete du
cit. ꝛ vt eas fallat prīꝰ ipā rete ītrat ꝛ
ꝑmittit vt auceps cū altera eā īuoluat
Exemplum de abſolon ſecūdi Re. xiij.
Qui fratrē ad cōuiuium īuitauit. quē
ſecū cōedētē occidit Exēplū eciā d̄ ſimo
ne Machabeo. i. Macha. vlt. quē P̄tho
lomeus ad cōuiuiū inuitauit eumq̄ oc
cidit. Secūdi aīci ſunt tꝑales ꝛ mū
dani. et qꝛ ſūt vani ſunt peitus nō cu/
randi. ꝛ tales ſunt amici fortune ñ na/
ture. Et ideo fortuna alludēte alludūt
et ipſa deſerente recedunt. Boecius.
Quē fortuna facit amicū. infortuniū
faciet inimicum Iſti ergo amici etſi in
mundo florenti homini ſeruiunt et eū
aliq̄liter diligūt: poſt mortē īn peitus
derelinquūt nec quo vadat amicus at/
tēdunt. Quis eſt hodie amicus qui ſic
in vita diligat vt pro amico vnam miſ
ſam dicere faciat. Nam videmus ꝙ filij

teſtamenta nō ſoluant. vxores mox q̄ſi
alijs nubant. Ergo ſi iſti qui maxime
obligati ſūt ſic cōtemnunt. quid mirū
ſi omnes alij derelinquunt. et propte/
rea dicitᷣ Eccleſiaſtici. vi. Eſt amicus
ſecundū tempus ſuum. ꝛ ñ permane/
bit in die neceſſitatis quando tanta ne
ceſſitas. ſicut quādo homo mortuus ig
nibus traditur exurēdis. ergo qui ve/
re eum amaſſet tunc maxime eum ad/
iuuaret. Ergo omnis mundus eſt fal/
ſus amicus qui in morte penitus deſe/
rit. de ſuo non tribuit. auxilium nul/
lum impēdit. ſed poſt mortem īpedit.
dū ſibi vxorem ꝛ filios oſtendit cū diui
cijs quas amauit. Amici ergo tales ō
nes ſunt cani ſimiles. qui dū habet os
in quo ſunt carnes illud in ore geit. pe
dibus frangit et in loco tuto ponit. ſed
carnibus eius roſis ſtatim illud abicit
et cunctis exponit. Inuenti ſunt tñ ca
nes qui ī dominorum mortibus plora
uerunt. nec ipſos mortuos deſtruerūt
Nā canis rome fuit qui iuxta dominū
mortuū ſtabat nec aliquid comedebat.
ad os defuncti mox deferebat. et vidēs
ꝙ ipſe non tāgebat: nec ipſe cōedebat.
Quis igitur homo poteſt cani in ami/
citia aſſimilari. Narrat Ambro. ꝙ dū
quidam ſecum habens canem a quodā
milite ſummo mane occiſus fuiſſet. ca/
nis vt poterat dominū defendebat. ſed
quia ille armatus erat et ei nocere non
poterat iuxta mortuum triſtis ſtabat.
eūq̄ cuſtodiebat. cumq̄ dies creuiſſet
ꝛ illuc quaſi tota ciuitas cōueniſſet. ad
uenit et miles vt ſe neſcire oſtenderet.
At vt eum canis vidit mox corā cunc
tis eum inuaſit. et tam diu tenuit et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

momordit quo vſqȝ ille confeſſus eſt ꝙ
eum occidit. ¶ Tercio ſunt alij amici
qui ſunt veri. et tales ſunt ſpūales viri
qui ſicut ī vita vere diligūt ſic in morte
non deſerunt. ſed tunc maxime auxiliū
impendunt. nunc ꝓ eo orando. nunc ꝓ
eo lacrimas effundendo. et nūc miſſas
ꝓ eo cantando. Tales enim amici qui
corde diligunt vere cōpaciunt᷑. qꝛ dili-
gunt. ore vere ꝓ eo ardentiꝰ deprecant᷑
quia diligunt opere pro ipſius anima
queqȝ bona facere cōprobantur. Unde
dicitur Eccleſiaſtici ſexto. Amicus ſi
ꝑmanſerit fixus. erit tibi quaſi coeq̄lis
et in domeſticis tuis fiducialiter aget.
De hijs ergo dominꝰ dicit. facite vobis
amicos. Rogemus ergo xp̄m.

¶ Dn̄ica. ix.

NOn ſimus concupiſcentes malo-
rum. ꝑma Corintheorū decimo.
quia omne malū ex concupiſcencia hēt
ortum. dum concupiſcencia ꝓhibetur
omne malum in ipſa vetatur. beatus
ergo Apoſtolus. Omne malū remouere
a chorintheis volens. cōcupiſcenciam
eis ꝓhibet. verum qꝛ nō oīs cōcupſcen-
cia mala. ſed eſt quedam bona. ideo
Apoſtolus in verbo iam dicto maxime
duo facit. Primo enī Concupiſcenciā
vetat. cōcupiſcencie ꝓhibitio notatur
cum dicitur. non ſimus cōcupiſcentes.
Secundo quā vetat ſpecificat et deter-
minat. cōcupiſcencie ſpecificatio nōtur
cum additur Malorū. ꝑ hoc ꝙ malorū
addit. concupiſcenciam aliorum eciam
eſſe oſtendit. que mala vtiqȝ nō exiſtit
Nam triplex eſt cōcupiſcencia boni. ſ.
reſpectu ſpiritualis ſapiencie. reſpectu
cōtemplacōnis eterne. reſpectu beatitu-
dinis obtinende. ¶ Dico breuiter ꝙ
eſt cōcupiſcencia bona qua appetimus
ſpiritualem ſapienciam. Eccleſiaſtici
primo. Fili cōcupiſcens ſapienciam.
obſerua iuſticiam et deus ꝑbebit illam
Unde dicitur tercio eiuſdem. Auris bo-
na cum omni cōcupiſcencia audiet ſapi-
enciam. Secūdo eſt cōcupiſcencia bona
qua appetimus diuinā cōtemplationē
Pſalmiſta. ꝙ̄ dilecta tabernacula ꝛc.
Tercio eſt cōcupiſcencia bona qua con-
cupiſcimus ſummam beatitudinem.
Unde de diuina ſapiencia dicit Eccl.
viceſimoquarto. Tranſite ad me omēs
qui non cōcupiſcitis me. Unde omnis
talis poteſt dicere illud ad Philippēſes
prime. Cupio diſſolui et eſſe cum xp̄o
Uerum de hac concupiſcencia non hic
agit. niſi vt de ea aliqualis cognitio ha-
beatur. ¶ Secunda cōcupiſcencia eſt
cōcupiſcencia mala que eſt hic ꝓhibita
tamquā omniū malorum materia.
Eſt ergo nōndum. ꝙ triplex eſt concu-
piſcentia mala. ad quā reducunt᷑ omīa
mala. ſcȝ luxurioſe voluptatis luxurio-
ſorum. nam luxurioſi querunt in carne
laſciuiam. Guloſorum guloſe auidita-
tis. Guloſi dulcedinis circa guſtum ex-
ꝑienciam tēporalis auarorum querunt
cupiditatis. Auari autē querunt rerū
opulenciam. ¶ Dico ꝙ cōcupiſcencia
Prima eſt luxurioſe ꝛ vane voluptatis
et hec ꝓhibetur Exodi viceſimo. Non
concupiſces vxorem proximi tui. Hec
enim concupiſcencia tria mala facit.
Nam animam per illicitum ardorem
inflammat. diuinum timorem macu-
lat et eneruat. Ipſam eciam animam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

animā ſiue mentē ad inferiora īclinat.
Dico ꝙ cōcupiā luxurioſe voluptatis
eſt tocius cordis vel carnis inflāmatiā
Sicut eñ ignis totā materiā quā īua
dit ſuo ardore incēdit : ſic luxuria mē
tem hominis corripit vt nichil alid̄ co/
gitare vel diligere poſſit. ꝫ in ſimilitu
dinē ſui mentē cōuertit. Sic cōcupiā
cor qd̄ īuadit ſic totū incēdit : vt nichil
aliud cogitare vel diligere poſſit. Qui
vult ergo flāmā libidinoſam extinguē
debet materiā oēm incēdentē abſtrahe
re. ſenſus obſtruere. et lacrimarū aq̄s
corda ꝑfundere. Nā inter oīa que ſunt
cordis incentiua peſſima eſt viſio curio/
ſa. vel viſus curioſitas. ¶ Unde dicitur
Mathe. Qui viderit mulierē ad cōcu.
eam iam me. ē in cor. ſuo. O quāta ma
la facit viſio vana. exēplū de Dina pa
triarche filia. Gene. xxxiiij. Que cum
egreſſa eſſet ad videndum mulieres re/
gionis illius fuit rapta et violent̄ op/
pſſa. Ob quā cauſam tota ciuitas illa
funditus euerſa eſt. Propterea dicitur
Eccl. ix. Propter ſpeciē mulieris mul
ti ꝑierunt. et ex hoc cōcupiā q̄ſi ignis
exardeſcit. Sicut eñ ignis nūq̄ dicit
ſufficit: ſic nec cōcupiā ſacietatē īducit
ſed ſempꝫ magis incēdit. eciā ſi opꝰ ex/
ercere nō poſſit. Un̄ luxurioſus ē ydro
pico ſimilis. qui quāto plus bibit tāto
plus ſitit ¶ Secūda cōcupiſcencia eſt
timoris diuini euacuatiua. nam poſt/
ꝙ cōcupiſcencia cor inflammat. oculos
mentis cecat. et homo quid faciat non
aduertat. quas penas paſſurus ſit nō
attendat. ꝫ ſic diuinum timorē tūc eua
cuat. ꝙ diuina iudicia non formidat.
Unde dicitur illis ſenibus Danielis.
xiij. Semen chanaan et non iuda ſpe/
cies decepit te. et cōcupiſcencia ſubuer
tit cor tuum Nichil eñ eſt ſub celo qd̄ ſic
eneruet corpus hominis et effeminet
ſicut cōcupiſcencia mulieris. Unde reg
nante cōcupiſcencia non valet potēcia.
non prodeſt ſapiencia. non cōfert ſubli
mis vita. ſed ſunt omnia ſtipule ſimi/
lia quādo aduenit ignis flamma. ꝓp/
ter hoc dicitur Prouerbiorum. vij. Nūc
fili mi audi me. ne abſtrahatur in vijs
mulieris mens tua. neqꝫ decipiaris a
ſemitis eius. quia multos vulneratos
deiecit. et fortiſſimi quiqꝫ īterfecti ſūt
ab ea. Quis enim primo parente nrō
dignior? quis ſampſone forcior? quis
ſalomōe ſapiencior? Si ergo tales femi
na deiecit. quis ab ea de cetero tutꝰ eſt
Sicut enim ignis ferrum duriſſimū
domat. et omnem eius duriciem ī mol
liciem laxat. ſic ignis cōcupiſcencie fer
rea pectora mollificat et eneruat. ſicut
patet Eſdre. iij. vbi agit̄ de fortitudi/
ne mulieris ¶ Tercia cōcupiā eſt aīe
proſtratiua et ad inferiora inclinatiua
et a celeſtibus abſtractiua. et hec ē cau
ſa quare in hoc peccato maxime vere/
cūdat̄ homo. q̄ in potēcijs alijs domi/
natur ſibipſi. ſed hoc peccatū ſubicitur
carni. et ideo dum ſuo ſubicitur inferi/
ori cui debet naturaliter dominari co/
gitur ipſo facto verecūdari. In hoc eñ
peccato totus homo fit caro. et dū ad ī/
feriora hō deprimit̄. racio tota ſubuertit̄.
et hō brutis ſimil̄ efficit̄. immo vt ve
rū fatear brutis multis īferior īuenit̄
Nā de ciconia legit̄ ꝙ cōpari ſuo fidem
ſeruat. nec dū viuit alteri ſe vnit. nec
vnq̄ eam extra nidū cognoſcit Ecōtra

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

miſer homo fidē non ſeruat. quā vxori
ꝓmiſit. ꝯpa nulla cuſtodit. et in oī lo/
co ſigna ſue luxurie relinquit Nōne hoī
eſt confuſio magna. qn̄ inter tot piſciū
gn̄a nulla ſūt adulterina cōiugia. et in
ter hoīes tot ſūt virginū ſtup̄. tot cōſan
guinearū inceſtuoſa cōmercia. tot adul
teria. et tot milia peccata nature cōtra
ria. propter hanc ergo inclinatiuā vir/
tutē dicit᷑ de iudicibꝫ Danielis. xiij. ꝙ
exercuerunt ī concupiſcencia eius. et a
uerterunt ſenſum et declinarunt ocu//
los ſuos ne viderent celum. nec recorda
rentur iudiciorum iuſtorum. Ecce ad
quantam ſubuerſionem cordis eos con
cupiſcēcia inclinauit. cum tamē eſſent
tp̄e ſenes. cum eſſent in lege ſapiētes.
cum eſſent omnium iudices. et qd̄ ma/
gis eſt cū eſſent officio ſacerdotes. ꝓp/
ter hec omnia mala et alia infinita fu/
gienda eſt cōcupiſcentia. Unde dicitur
in Eccleſiaſtico. Ne preſtes anime tue
cōcupiſcēcias eiꝰ. qꝛ faciet te venire in gaudi
um inimicis tuis. et Prou. vi. dicit᷑ de
muliere. Non cōcupiſcat pulchritudi/
nem eius cor tuum. ne capiaris nuti/
bus illius et cetera. ¶ Secunda cōcu/
piſcencia eſt guloſitatis. et hec eſt valde
mala. quia peccati eſt cauſatiua. eſt er/
go gula luxurie cauſa. quia cū venter ⁊
genitalia ſint membra vicina. ex vici/
nitate mēbrorum intelligitur cōfedera
cio viciorum. ſicut Job ait. hec enī cōcu
piſcencia eſt que totum hoīem per mu/
lierem occidit. hec eſt que eſau p̄mogenī
tis ſpoliauit. hec eſt que p̄mogenitū fili
um dauid regis gladio fratris dum eſ/
ſet temulentus oppreſſit. hec eſt que pri
cipē holofernē gladio mulieris ſuppoſu

it. hec fuit que Johannem in capite mi
nuit. hec eſt que ſuper populum Iſra
hel dum carnes concupiuit: diuinam i
racundiam prouocauit. pſalmiſta. Cō
cupierunt cōcupiſcenciam in deſerto. ⁊
ſequitur. Adhuc eſce eorum vſqꝫ impe/
di. et de hoc habetur plene Numeri. ſe/
cundo. Unde et locus vbi ſepulti ſunt
omnes qui cōcupierunt carnes dictus
eſt ſepultura cōcupiſcencie. Nam ad lit
teram gula preter hoc ꝙ eſt diuine ira/
cūdie prouocatiua. eſt eciā mortis corꝑ
ris īductiua ⁊ accelātiua. cū enī natu/
ra vt Boecius dicit. cōtenta ſi paucis
ſi ſupfluum cibū admiſerit cū decoque/
re illum non poſſit. calor naturalis in
ipſa decoctione ſuccūbit. quare cibum
indigeſtum in ſtomacho derelinquit. q̄
dū ibidem putreſcit. cū a natura expel
li non poſſit. infirmitates varias ī cor
pus inducit. propter qd̄ dicitur Eccle
ſiaſtici. xxxvij. In multis eſcis erit in
firmitas. Guloſi ergo cōtra naturam
agunt dum ſuperflua capiunt et ab ip
ſis brutis deficiunt. Nam de leone di
citur. quando ſemel bene paſtus eſt ꝑ
tres dies poſtea abſtinet. ſi ſe cibo gra
uatum perſenſerit vt currere non poſ/
ſit. bipedē in ventrem mittit et carnes
ſuperfluas inde trahit. Sed miſero ho
mini non ſufficit ſemel bene comedere
in die. ſed ſi bene mane comedit. bonā
cenam propter hoc non dimittit. vbi ſe
pe cibaria ſibi noxia capit. cōtra natu/
ram falconis qui omnes carnes noxias
fugit. nec in vehemencia famis putri/
das carnes tāgit. ſed laboris pocius paci
ens abſtinēdo tā diu expectat quouſqꝫ
cōgruā p̄dam ſibi acq̄rat ¶ Tercio vero

cõcupiſcencia eſt tẽpalis cupiditatis.
et hec adeo õnes hoĩes ocupauit. ꝙ ſic
Iẽ. dicit A minimo vſqꝫ ad maximũ
oẽs auaricie ſtudẽt. cũ tamẽ ꝓhibeat᷒.
Exo. xx. Non cõcupiſces rẽ ꝓximi tui
nec domũ zc̃. de cõcupiſcentibꝫ aliena
dicitur michee ſecũdo. Concupierunt
agnos et violenť tulerũt. domos rapu
erũt et calumniabãť virũ et domũ eiꝫ
Iſti ſũt ſimiles griſonibꝫ ⁊ leonibus.
qui in quibuſdam montibꝫ cuſtodiunt
aurum et lapides precõſos. nec hoĩes
clam illuc accedere ꝑmittunt. ſic auari
diuicias in ſcrineis ponunt. nec ipſi
comedunt. nec alios comedere ſinunt
Sunt enim ſimiles talpe. que cum de
ťra viuat nũqȝ de ťra ſe ſaciat ſꝫ timẽs
ne ſibi deficiat. Unde dicit Eccľ. xix.
Uiro cupido et tenaci ſine racõe eſt ſub
ſtancia Et bene dicit ſine racõne. quia
de ea non facit qđ racio faciendum eſſe
dicit. ſed pocius qđ auaricia ſuggerit.
Dictamen eñ racõis eſt. vt indigenti
detur. non ꝙ in archa reponatur Sed
attendant luxurioſi. attendant guloſi.
attẽdant et auari quia dicit᷒. i. Jo. iiij.
Mundꝫ tranſibit et cõcupiſcencia eiꝫ.
Rogemꝰ ergo criſtũ zc̃.

Item de eodem

Uides iheſus ciuitatẽ fleuit ſuꝑ
eam. luce decimonono. legimꝰ criſtum
fleuiſſe in ſua paſſione noſtram culpã
ſiue ingratitudinis maculam quam ĩ
hominibus eſſe cernebat. Plorauit ⁊ ĩ
lazari ſuſcitacõne humanã miſeriã. ad
quam lazarum reuocabat Plorauit et
hic noſtram ignoranciam. quã tãtam
eſſe videbat. Magna aũt cecitas illa fu
it. gaudebant nec mala ſibi ſuꝑuentuã
aduertebant O quãti ſũt hodie q̃ in va
nis gaudent. ꝙ ſi mala eis ſuꝑuentu
ra cognoſcerent flerent vtiqꝫ non deri
derent. Ob quã cãm dicit᷒ Deu. xxxij
Utinam ſaperent et intelligerẽt ac no
uiſſima prouiderent. Quia igitur ſibi
ventura ꝑicula ille populus ignorabat
eorum cecitatem iheſus ex pietate de
flebat. ⁊ ideo bene dicitur. vidẽs iheſꝰ
ci. fle. ſ. il. In quo vtiqꝫ verbo oſtẽ
dũtur principaliter duo. ſ. future cala
mitatis certa ꝑ̄cognicio. et ipſius xp̄i
vera cõpaſſio. ꝑmũ eſt admirabile ex ꝑ̄
uiſione oĩm futurorum. ſecundum eſt
imitabile in effuſione lacrimarũ ex cõ
paſſione mali proximi effuſarũ. dicit
ergo videns iheſus ciui. zc̃. Nõť ergo
ꝑmo calamitatis certa ꝑ̄cognicio cũ dr̄
Uidens iheſus ciui. Notatur ſecundo
ipſiꝰ criſti cõpaſſio vera. cũ addit᷒ fle
uit ſuꝑ il. Circa hoc ꝑmum ꝓcedẽduꝫ
eſt diſputando. Nam aiũt multi Si ca
laĩtatẽ ciuitatis ille futurã ꝑuidit: eiꝰ
ſciencia falli neſcit: quõ euitaĩ ab illis
potuit. nec attẽdere volunt deũ ſic res
preſcire futuras vt nullam neceſſitatẽ
eis inducat. ſed de hoc reqre dñca tercia
poſt penthecoſtes. vbi de hac mateĩa di
cta ſunt bona plurima ſubtiliter. Nũc
autem propter rudes tenenda eſt via
alia Queratur ergo ab eis qui volunt
penetrare diuina ſecreta que nulle cre
ature ſũt nota. ſola anima criſti excep
ta que nouit ſimpliciter omnia: vtruꝫ
ipſi cognoſcant create nature: nõ dico
maxima et occulta. ſed eciam minima
Nam ſtultum eſt velle ſcrutari dĩna. q̃
ſunt infinita. et nulli intellectui ꝑuia
et ignorare ťrena q̃ nimirũ intellectui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

humano aliquo mō ſuppoſita. Dic ergo
tu qui diuina miraris quō fulmen ſiue
ſagitta illa in aere gñata impetu ad in
feriora delata intret ad ſcrinei intima
et ibi diſſoluat vaſa aurea et argentea
nō leſa vel fracta ſcrinei ſubſtancia. nec
vnde intrauerit vel exierit. appareant
vlla veſtigia. cum tamen non paciatur
natura eſſe ſimul duo corpora groſſa.
ſicut pbat omnis philoſophia. et certa
experiencia. Dic eciā quomodo manū in
cirotheca ardere faciat et cirothecā non
ledat. Dic eciā quō denarios in burſa
liquefaciat et burſam penitus nō cōbu
rat. Dic quomodo totum corpus hoīs
in cinerem ſoluat et veſtimenta omīno
non ledat. cum facilius ſit comburere
veſtimentum ꝙ corpus humanū. Dic
quomodo vinum totum de vaſe fundat
et ipſum vas non confringat. Aut quō
econtra aliquando dolium frangat. et
tamen per tres dies vinum non fluit
ſed ſicut coagulum pmanet. hec omnia
et multa alia habentur certa experien/
tia. et multa alia ponit venerabilis
Beda. et ſuper libros Metheororum.
aliqua horum ſunt poſita. Sed venia/
mus ad viliora nec obmittam tot mira
bilia. que in lapidibus et herbis oſten/
dit ipſa natura. Dic michi cum ſit phi
ſica regula. omnibus per ſe nota ꝙ ne/
mo poteſt dare qd̄ non habet. Quomō
denarius argenteus cū ſit albus nulli
nigredini omnino permixtus. Si ſup
cartam vel aliquid aliud fuerit tractus
non generat lineam albam ſed nigram
Dic eciam cum duo contraria ſimul in
aliquo eſſe nō poſſint. vnde palee inſit
tanta caliditas. ꝙ poma non matura

caloris virtute maturat? Et econtra
tanta frigiditas. ꝙ in eſtate media ni/
ues ſine leſione cōſeruat? Dic cū ignis
ex aqua extinguatur et ex oleo nutria/
tur. quid eſt qd̄ ignis ille qui latet in
calce. ppter qd̄ dicitur eſſe ſi oleo ſup/
fuſus fuerit extinguitur ignis in calce
latens. nec in feruorem excitatur. Sed
ſi aqua infundatur p quā omīs feruor
extinguitur ignis in calce latens. mox
et ſatis velociter : in magnum feruorē
erigitur. Innumera talia dicere poſſem
vbi me pauca ponere nimia ſermonis
longitudo compellit. Si ergo ſcruta/
tores curioſi. neſciunt de tam puis red
dere racōnem. deſinant diuina ſcrutari
ſecreta. et ſcdm Apoſtolum. Non plus
ſapere ꝙ oportet. Nam ſicut dicitur
pverbiorum. Scrutator maieſtatis
opprimetur a gloria. Ceſſat ergo curio
ſitas iſta vana et ſit nobis cura de ſalu
te ppria. Nam et bruta quibus de pre/
ſciencia nulla eſt omnino cura. querūt
ſalutifera et per ea ſalutem quam que/
runt inueniunt. quanto forcius racio/
nalis creatura debet ſue ſalutis procu/
rare remedia. Nam canis dum graua/
tus exiſtit herbā querit et inuenit quā
dum comedit ventrē remollit. et feces
de ventre exire compellit. Ceruus dū
ſagitta impetitur. ſi in vulnere ferrū
remanſerit. herbam diptanus inuenit
qua ferrum de vulnere excutit. vrſus
dum infirmitatem incurrit formicas
querit quas dum comederit ſanitatem
amiſſam reinuenit. Quid ergo ad hec
omnia facit preſciencia. que nō eſt rerū
cauſa. quin pocius ad iſta omnia mo/
uet ipſa natura. a deo creaturis collata

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Nos ergo kariſſimi non ſimus brutis
vaniores. ſed exemplo leonis deſtrua/
mus cauda. id ē mortis memoria curio
ſitatis nrē veſtigia. Et exemplo aquile
renouemur ad meliora. nec amplius diſ
putemus de dei preſciencia que multis
eſt in ruinam. qꝛ ſicut dicitur Jēmie.
Vanus factus eſt omnis homo a ſcien/
cia ſua. dicamus ergo. videns iuſti. zc̄
Verum licet doctor eximius Auguſtī9.
Duas tantum diſtinguat ciuitates.
Unam dei Alteram diaboli. que tamē
vt ipſe ait ciuitates. nondum in ſuos
ꝑuenerunt fines. poſſumus tamen di/
cere. ꝙ triplex eſt ciuitas. ſcꝫ Ciuitas
mundialis. Ciuitas ſupernalis. Ciui
tas infernalis. Prima eſt ciuitas mala
et vana. et ideo deſpicienda. Secunda
ciuitas bona et optima. et ideo affec/
tanda. ſed Tercia eſt mala et peſſima.
ideo declinanda. ¶ Dico ꝙ eſt ciuitas
prima que eſt mundi. In hac enim ciui
tate omnes ſumus mixti. Auari et lar
gi. diaboli amici et benigni. Sed boni
habitant ī ea ſolum corpore. Mali vero
ſimul corpore et mente. Unde dicunt
iuſti illud Hebre. viceſimotercio. Non
habemus hic manentem ciuitatem ſed
futuram inquirimus. In cuius rei ſignum.
Cayn filius diaboli ſtatim cōdidit ciui
tatem in terris. qꝛ non erat eam habi/
turus in celo. ſed Abel qui deo placuit
cum ciuitatem eſſet accepturus in celo.
nullam omnino edificauit in terris.
Nō ergo ꝙ non eſt curanda hec ciuitas
mūdana. Primo qꝛ nulla in ea iuſticia
Secundo qꝛ in ea nulla boni habundā/
cia. ſed omniū bonorum penuria. Ter
cio vero quia nulla in ea eſt via ſecura.

¶ Dico ꝙ ciuitas iſta mundana eſt cō/
tempnenda. qꝛ in ea nulla iuſticia. et
nulla quaſi bona. ſed mala culpe omīa.
In hac enim ciuitate omnes cōſuetudi/
nes ſunt male. et oēs leges ſunt inique
et peſſime et iniuſte. et ideo dicitᷣ Yſa.
primo. Quomodo facta eſt meretrix ci/
uitas fidelis. iuſticia habitauit in ea
Nunc autem homicide. Argentum tuū
verſum eſt in ſcoriam. vinū tuum mix/
tum eſt aqua. principes tui infideles.
ſocij furum. omnes diligunt munera
ſequuntur retributiones. pupillo non
iudicant zc̄. Oſee quarto dicitur. Non
eſt veritas. non eſt miſericordia. non eſt
ſciencia dei in terra. Sed maledictum
mendacium. homicidium. furtum. et
adulterium. inundauerunt. et ſanguis
ſanguinem tetigit. Et Micher ſeptimo
dicitur Perijt fides et ſanctus de terra
et rectus in hominibꝰ nō eſt. Ecce q̄lis
eſt ciuitas noſtra mundana. vbi quaſi
nulla ſunt bona. nulla iuſticia. ſed om/
nia prorſus mala. Et ꝓpterea dicitur
Naum tercio. Ve ciuitati ſanguinum.
vniuerſa mendacij dilaceracōne plena.
non recedet a te rapina. Vox flagelli.
vox īpetus rote equi frementis et qua/
drige feruentis et vox equitis aſcenden
tis et micantis gladij. fulgurantis haſ
te multitudinis interfecte. et grauis
ruine. nec eſt finis cadauerum et corru
ent in compitis ſuis ꝓpter multitudi/
nem fornicacōnum meretricis ſpecioſe
zc̄. O q̄ꝫ peſſimum eſt habitare in hac
ciuitate. racione tam multiplicis ma/
li pene. ¶ Secunda Ciuitas iſta
eſt vilipendenda. quia in ea eſt omni/
um bonorum: quaſi penuria. Nulli

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſunt in ea vere habundantes ſed omēs
miſeri et egentes p̄ſ. Diuites eguerūt
et eſurierunt. et ſi qui videntᷣ diuites
ſunt egentes : quid in ea pauperes fa/
ciūt? Gene. dicit. q paup̱ nō eſt ſolum
qui parum habet. ſed eciam omnis cui
multū deeſt. ſed nullꝰ in hac vita ſuper
ſiſtit cui multa nō deſint. ergo omnes
mūdani ſūt pauperes et egentes. n̄lli
beati ſed omnes miſeri. nulli pleni ſed
omnes vacui. Unde in figura huiꝰ di/
cebant omēs leproſi illi curis mūdaīs
infecti iiij. Regū vij. Siue ingredi vo/
luerimꝰ ciuitatē fame morimur. ſiue mā
ſerimꝰ hic moriendū nobis eſt. Nichil
enim eſt in hac vita qḋ animā repleat
nichil qḋ eam p̱fecte reficiat. ſed ſi om/
nem mūdū obtineat. adhuc eſt qḋ cupi
at. eo q boni infiniti de ſua natura ſit ca
pax. Et propterea dicitur in Pſalmo.
Famem pacientur vt canes. et circu.
ciuitates Canis eīn qui ſemp̱ fameſcit
queqꝫ turpia comedit in tm̄ q reicit. ꝛ
nichilominꝰ reiecta reſumit. et ſic ē in
auaīs ¶ Tercō hec ciuitas ē vilipēdē/
da. qꝛ nulla quies in ea. n̄lla res vē pa
cifica. n̄lla vere ſecura. ſed guerra conti
nua. nunc cum deo. nūc cū mūdo. nūc
cū diabolo. nūc cū ſeipſo. vbi ergo ſunt
ſemper bella et lites. quō vera pax ē?
quō requies ē vbi pn̄ceps ē qui omnis
diſcordie caput eſt? Ephe. vi. Nō eſt no
bis colluctacio aduerſus carnem ꝛ ſan
guinē ſupple tantū. ſed aduerſus pn̄ci
pes et poteſtates tenebrarū harum. ſi
ergo malum conſtat eſſe cū principe ī
terra ſua bellāe. reſtat mūdū p̱ affectū
debē fugē. ſi volumꝰ eiꝰ pn̄cipē ſup̱aē
Quomō eīn ciuis aliquis eſt bonꝰ vbi
pn̄ceps adeo eſt malus? ſic eīn ſcp̄tum
eſt in Eccᵒ. Qualis rector ciuitatis ta
les et habitātes in ea. quomodo eciam
ciuitas illa poterit eſſe ſecura que fun
data eſt in arena. et oīa eius edificia
lutea et cōtinue ī remotus in ea. Unde
dicitur Apoc. xviij. Cecidit babilō il/
la magna ꝛc̄. lege totū capitulum quia
multum ad ꝓpoſitum facit. ¶ Scda
ciuitas que ſup̱nalis eſt n̄ ſolū eſt bona
ſed eciam valde bona. quia nulla mala
in ea. et ſunt omnia in ea optima p̄ſ.
Glorioſa dicta ſunt de te ciuitas dei. cu
ius rex eſt ſumum bonū. cuius ciues
ſunt omnes reges. cuiꝰ diuicie ſunt im
menſe. cuiꝰ delicie ſunt innumeābiles
Cuiꝰ lumē eſt infinitum clarius ſole.
cuiꝰ porte ſūt auree. cuiꝰ muri oēs ſūt
lapide p̄cioſo cōtexti Omnia iſta pro/
bantur plane Apoca. xxi. vbi ſic con/
cluditur. Ipſa ciuitas aurum mūdū
ſimile vitro mūdo. Quid auro pulchri
us. qḋ vitro mundiꝰ? et tn̄ pulchritu/
do illiꝰ ciuitatis in infinitū excedit.
Sed igitur exempla huius ponit quia
expreſſiora ponere nequit. Tercia eſt
ciuitas īfernalis. que nō ſolū eſt mala
ſed peſſima. quia a ſummo bono ꝑpe/
tuo ſeparata. et in eternum omnibus
malis expoſita. cuius ciuitatis rex eſt
dyabolus. cuius ciues ſunt omnes ſi/
cut ethiopes. turpiſſimas et cōbuſtas
habentes facies carbonibꝰ nigriores.
Un̄ dr̄ Tre. Denigrate ſūt ſuper car/
bones facies eorū. ꝛ nō agniti in plate
is. qꝛ facies cōbuſte vultus eorū. de hac
ciuitate dictū ē ſub figuā Iheri ho Io
ſue. vi. Sit inquit hec ciuitas anathe/
ma et omnia que in ea ſunt. Ieri ho

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Ihericho inīpretatᷓ luna. q̄ nunc eſt ple/
na. nūc media. nūc cornuta. nūc vacua
ſiue nulla. et ſignat ciuitatē hanc peſſi
mā ꝓpter varietatē que eſt ibi ī pena.
quia modo ſūt in igne vrēte. modo ſub
niue frigidante. modo ſub verme corro/
dente. Vn̄ dicitᷓ in Job. ꝙ tranſibunt
ab aquis niuiū ad calorē nimiū. et qui
qn̄ fuerit ſub vno tormento credet ſibi
minus male eſſe ſub alio. et ideo ibi eſt
penarū variacio. Sup hac ciuitate nō
plorauit. quia in ꝑpetuum maledicta.
Nec ſuper ſcd̄am. quia in eternū beata
Sed ſuper p̄mam que eſt miſera vt dū
dampnatᷓ. quia cū ſcd̄a poteſt fieri bea/
ta. cū tercia dampnari. Rogemus ergo
dn̄m vt nos regat et iuuet in p̄ma. cu/
ſtodiat a t̄cia. et ī fine ꝑducat nos ad ſe
cūdā. q̄ ſemꝑ eſt bn̄dcūs in ſecu. Amen

¶ Dō. x.

QUi ſe hūiliat exaltabitᷓ. Lu. xviij
Sicͣ non ē couencio xp̄i cū demo
ne. nec tenebrarū cum luce. nec iuſticie
cum iniquitate. ſic omnino eſt impoſſi
bile ſcd̄m mūdū clareſcē. et in celo glori
oſus exiſtē. cuius rei exēplum in luna
eſt maximū. luna eīn quanto minus lu
cet ab inferiori: tanto amplius lucet in
ꝑte ſuꝑiori. et quanto decreſcit eius lu
mē ꝑ cōꝑacionem ad celū. Et quādo ex
ꝑte mundi dicitur eſſe vacua vel nulla
tūc ex ꝑte celi tota eſt luminoſa. e cōtra
quando ex ꝑte nrā incipit illuminare.
ex ꝑte celi incipit obſcurari. ita ꝙ quā/
do ex ꝑte nrā dicitur eſſe plena. ex ꝑte
celi eſt tota obſcura. Eſt et aliud notabi
le. quia quando ex pte noſtra tota eſt lu
minoſa. et tota in ſuperioribus eſt ob/
ſcura. tunc a ſole in ſumma diſtancia ꝛ
maxime elongata. q̄nto ſoli fit ſemper
ꝓximior. tanto ex ꝑte mundi fit obſcu
rior. et ex ꝑte celi lucidior. Ita ꝙ quā/
do luna in eodem gradu minuto. et eo/
dem medio cum ſole cōiungitur. ex ꝑte
mundi tota obſcuratur nec omnino vi/
detur. ſed ex ꝑte celi tota ꝑfectiſſime il
luſtratur. Sic eſt omnino in quolibet
homine inuenire. quia qui mundo pla
cet deo placere non poteſt. Vnuſquiſꝗ
q̄nto in mundo eſt vilior. tāto apud de/
um eſt precioſior. ita ꝙ ſi vilis apd̄ mū
dum: ſit maximus apud deum. Unde
Aplūs de ſe et de alijs Apoſtolis dice/
bat p̄ma Corin. iiij. Deus inquit nos
aplōs nouiſſimos. id eſt viliſſimos oſtē
dit. tanq̄ꝫ morti deſtinatos. ꝛc̄. et addit
Tanq̄ꝫ purgamenta huius ſeculi facti
ſumus omniū peripſimaᷓ. Quid aplīs
apud deum ſublimius. quid purgamē
to mūdi fetidius. quid peripſima īue/
nitur vilius. Obſcuriſſimi igitur erāt
mundo qui erant lucidiſſimi xp̄o. Vn/
de Iheronimus dicit. Impoſſibile eſt
vt quis fruatur preſentibus bonis et
futuris. vt hic ventrem. et illic men/
tem repleat: vt de delicijs ad delicias
tranſeat. et in celo et in terra appareat
glorioſus. Concluditur igitur ex pre/
miſſis. ꝙ qui vult apud deum meritis
ſublimari: neceſſe habet in mundo hu/
miliari. Quia quāta eſt humiliacio. tā
ta erit ꝛ exaltacō. bene igitur dominus
ex ꝑabola in euangelio. p̄miſſa conclu/
dit. cum dicit. Qui ſe humiliat exalta/
bitur. ¶ In quo vtiqꝫ verbo maxime
duo facit. Nam p̄mo ſtatum in quo me
remur oſtendit. Secundo vero ſtatum
in quo p̄miamur adiūgit. p̄mū ē cauſa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſecundi et ſecūdum eſt pͥmiū pͥmi. No/
tatur em̄ ſtatus penitēcialis in meͥto
quando dicitur. Qui ſe humiliat. Se
cundo notatur ſtatus ſublimacōnis in
premio cum ſubinfertur. Exaltabitur
¶ Sed circa primum eſt notādum. ꝙ
eſt neceſſaria triplex humilitas. ſcilicȝ
cordis. oris. operis. Cordis eſt aliarū
cauſatiua. Oris aliarū eſt expreſſiua.
Operis omnium completiua Et ergo
pͥma huīlitas cordis. que eſt aliarū cā/
tiua. ſicut enim fundamentum eſt pri
cipium parciuȝ aliarum. et ſicut fons
principium eſt omnium fluuiorum. et
ſicut radix principium eſt omnium ra
morum. ſicut cor eſt principium omni
um membrorum. ſic humilitas cordis
cauſa eſt humilitatum omnium aliarū
quare illa poſita ponuntur et alie. Et
illa remota nulle ſunt alie eciā ſi videā
tur aliquid eſſe. et ideo dominus ſpeci
aliter inuitat in Matheo. Diſcite inqͭ
a me quia mitis ſum et humilis corde.
Auguſti. Niſi omnia que facimus hu/
militas pͤceſſerit: quecūqȝ cōcomitata
et ſecuta fuerint iam nobis ſuperbe de
opere bono gaudentibus extorquebit
omnia de manu ſupbia In benefactis
timendū eſt. ne forte ea que laudabilit̄
facta ſunt laudis cupiditate perdant᷑.
Eſt ergo notandum ꝙ preter illa q̄ ſu
perius dicta ſunt Dōca tercia pꝯ Pē.
ad cordis humilitatē tria cōmode men/
tē inducūt Primū eſt pudor ex conſide
racione proprie infirmitatis Scdm̄ ē
dolor ex cōſideracōne ꝓprie iniqͣtatis.
Terciū vero ē timor ex cōſideracōe fu/
ture calamitatis. Dico ꝙ primum mo
tiuū ē pudor ex cōſideracōne ꝓprie in

firmitatis et fragilitatis. Nā ſi attēda
mus materiā ex qua ſumus: ſumus q̄
ſi nichil. ſi attendamus penam quam
ſuſtinemus: ſumꝰ ipſum nichil. ſi ve/
ro attendamus culpam quam cōmitti
mus: ſumus minus ꝙ̄ nichil Debemꝰ
ergo cōſiderare noſtrā materiam. que
eſt prope nichil. Unde pͣ̄l. Subſtancia
mea tanꝙ̄ nichilum ante te. Debemus
eciam cōſiderare tā multiplicē penam
per quā nichil ſumus pͣ̄l. Ego ad nichi
lum redactus ſum et neſciui. Debemꝰ
eciā cōſiderare noſtram culpam ꝑ quā
minus nichilo ſumꝰ. quia priuacō bo/
ni eſt. ⁊ nulla pura priuacō aliquid ē.
Nam ſi peccatum aliquid eſſet. deus q̄
omnia poteſt: peccare vtiqȝ poſſet. ſȝ
ſi deus peccare non poteſt: pccm̄ igit̄
nichil eſt. Sed omnis peccans ſeruus
peccati eſt. ſicut Petrus Apoſtolꝰ do/
cet Seruus autem omnis minor domi
no eſt. ergo peccator nichil ē. qꝛ ſeruus
peccati eſt qd̓ nichil eſt Et propter iſta
tria motiua que ſunt miſeria. pena. et
culpa. dicitur Michee. vi. Humiliacio
tua in medio tui. q̄ſi diceret. Si te cōſi
deres ex ꝑte materie vilis es. ſi ex ꝑte
pene vilior es. ſi vero ex ꝑte culpe vilif
ſimꝰ es. qꝛ minus nichilo. Et ꝓpter iſ
ta dicit᷑ in Eccl᷑. Quid ſupbis cinis et
puluis Innocenciꝰ. iiij. Unde em̄ ho/
mini ſuperbia. cuius cōcepcio culpa.
naſci pena. labor vita. neceſſe mori
Secūdum eſt ad humilitatem mouens
conſideracio preterite iniquitatis. Si
enim homo attenderet quantum deum
ſuum. creatorem ſuum. redemptorem
ſuum. et cōſeruatorem ſuum offende/
ret. ꝙ̄ male ſuum tempus expēdit. ꝙ̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ingratus beneficijs diuinis extiterit.
ꝙ bona obmiſerit. ꝙ ſuis exemplis ad
malũ adduxerit. niſi totus ferreus fue
rit. multũ in corde dolebit. Unde dicit᷑
Prouerbiorum. Meror in corde viri hu/
miliabit eum. Ad hanc humilitatem
multũ mouere debet humilitas domini
quia ſeruus non maior eſt domino. nec
diſcipulus maior magiſtro. miles nec
maior ſuo principe debet eſſe. Nam con
tra naturam eſt. vt membra ſint ſuo ca
pite alciora. nec eciam patitur ipſa na/
tura. vt fundamentum ſit alcius ſuo
tecto. vel ꝙ aer ſiue terra ſit alcior ſuo
celo. ¶ Tercium eſt timor ex cõſidera/
cõne future calamitatis. nullũ eſt enim
animal ſic rudibile qđ ſi verberari time
at ſupbiam non deponat. Unde hoĩes
caniculũ verberant. vt leo conſiderans
expaueſcat. Unde dicebat Propheta.
Afflictus ſum et humiliatus ſum ni/
mis. Unde ex eo qđ dicit᷑ in Eccleſiaſt.
Vindicta carnis impij ignis et ũmis.
Ignis inquam qui non extinguetur.
vermis qui nõ morietur. Sicut eñi hic
ignis conſumit vniuerſa que rapit. ſic
ille ignis quos ſuſceperit nõ cõſumit.
ſed ſic ſemꝑ eos cruciabit. et eos inte/
gros cõſeruabit. et ideo inextinguibiſ
eſt. quia materia cõbuſtibilis nunquã
ſibi deerit. nec mireris qꝛ montes quoſ/
dam eſſe vidimus quos ſemꝑ ardere cõ
ſpicimus. nec tñ defectũ pati videmus
Eſt eciã quedã ſpecies ignis que manũ
tangentis exurit. ſed eam nullo modo
conſumit. Magna ergo ſtulticia eſt pro
hijs vanis que tenere nõ poſſumus vt
eternaliter illo igne cruciari velimus.
Nam ſi penarũ ac deliciarum eſſet tem
pus equale. nõ eſſet tñ hoc elegibile. vs
ꝑ vna die deliciarum. eſſet vna dies pe
narum. cum dolor vnius hore omnes
annos leticie faciat in obliuionẽ venire
¶ Scđo eſt neceſſaria humilitas oris.
vt ex humilitate oris manifeſtet᷑ humi/
litas cordis. Nam ex ipſo rugitu ſupꝑ/
bia leonis cognoſcit᷑. et ſepe ex latratu
canis ferocitas indicatur. hec autẽ oris
hũiliatio ſiue hũilitas ĩ tribꝰ oñdit᷑. ſ.
in deuota pccõrum cõfeſſione ꝑ deuotã
eñi pccõrum cõfeſſionẽ ordinatur hõ ad
ſeipm dũ ſe de pccĩs accuſat. In benig/
na et molli rñſione. ꝑ benignã et mollẽ
reſponſionem ordinaamur ad ꝓximũ.
ſi dulciter ei reſpondeat. In feruenti
orõne. per fruentem orõnem ordinatus
homo ad deum. quẽ deuotus exorat.
¶ Dico ꝙ humilitas oris primo appa/
ret in verecunda cõfeſſione. quando hõ
ſe de peccatis accuſat. Ad hanc inuitas
Eccleſiaſticus quando dicit. Humilia
preſbitero animã tuam. in confeſſione
ſe debet homo humiliare. humiliter ad
pedes ſedendo. oculos inclinãdo. et ve/
recunde loquendo. Quõ non verecunda
beris qui deum offendiſti. tantis eius
beneficijs ingratus fuiſti. Nam leopar
dus dimiſſus ad beſtiam niſi eam ĩ tri
bus vel in q̃tuor ſaltibꝰ capiat ductus
verecundia quaſi dñm ſuũ offenderit
attendens diffugit et dimiſſa ſupbia.
verecundus incedit. Similiter et acci/
piter ſi auem ad quã mittitur nõ inua
dit pre verecũdia ad manũ die illa vix
redit. Si ergo verecundatur brutũ qñ
qđ debet nõ facit. nõ verecũdabit᷑ homo
racõnalis? ¶ Scđo apparet oris humi
litas in benigna et molli reſponſione.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Reſponſio eñ mollis frangit iram ꝛ re
trahit a vindicta. ꝓpterea dicitur ꝓu
biorū xv. Melior eſt humiliari cū mitibꝫ
ꝙ diuidere ſpolia cū ſuꝑbis Mites ſūt
quorum verba dulcia ſunt. qꝛ inter ſu
perbos ſunt iurgia ſemper. Exemplo
domini qui tanꝙ ouis ad occiſionem du
ctus. et ſicut agnus corā tondēte ſe nō
aꝑuit os ſuum vt dure aliquid reſpon
deret. licet ferocitatem aduerſariorum
placare non poſſet. fuerunt eñ leone
crudeliores. De quo dicitur. ꝙ ſi ho/
mo corā eo genuflexerit. et humiliter
eum rogauerit. ꝙ homo ꝑit ꝛ viam ei
oſtendit. niſi forte nimis famelicꝰ fuit
¶ Tercō apparet humilitas oris in o
racione deuota. Oracio enim viri hu/
milis ſemꝑ impetrat qđ intendit. Un
de dicitur Eccľ. xv. Oracio humilian
tis ſe penetrat nubes et donec propin
quet ñ cōſolabitur. ꝛ nō diſcedet donec
reſpiciat altiſſimus. Oracio dicit᷑ oris
racio Unde humiliter orat qui ſicut hu/
militatem ptēdit exterius ſic eā habet
interius Cōtra illos qui nequiī ſe huī
liant. et interiora eorum opera plena
ſunt dolo. dicitur in Eccľ Unus orās
et vnus maledicens cuius vocem exau
diet dominus? Qui inquit ieiunat in
peccatis ſuis et iterū eadē facit / quid
ꝓficit humiliando ſe oracionem illius
quis exaudiet? Non igitur bona humi
liacio oris. niſi aſſit humilitas cordis.
Verū ꝙ indigna res vt ſub pallio hu
militatis iactācia militet. ꝛ inde velis
videri melior vnde te accuſas deteriorē
Mirabile inquit genus iactancie vt ñ
poſſis videri ſcūs niſi appareas ſcelera
tus Tercō neceſſaria eſt huīlitas opis
non eñ pt eſſe ſi homo ſit huīlis cordis
qui huīlis exiſtat in opere. nā ꝛ dulce
do fluctis aque pēdet a fonte. Nō ergo
ꝙ hec huīlitas opis in tribus exiſtere cō
ſtat. ſ. in diuinorū obſeruācia mādato
rū. In mortificacōe carnaliū viciorū ꝛ
in tolerancia quorūlibet adūſorum. vt
in pmo huīliet᷑ racionalis. In ſecundo
cōcupiſcibilis. in tercio iraſcibiľ. Dico
ꝙ humilitas opis pmo appet in adimple
cione celeſtium mādatorū Exemplum
huius humilitatis pfectū in capite no/
ſtro apparuit. q̄ vſqꝫ ad mortem viliſſi
mā ſemetipſū humiliauit propt obedi
enciā pris. Ad Philip. ſecūdo. Humili/
auit ſemetipſum factus obediens vſqꝫ
ad mortem ꝛc. Si ergo caput ſic obedi
uit. quid faciendū eſt mēbris? Nūquid
non ſerpens totum corpus pro capite
ponit? hō ergo mēbrū ſe ñ humiliabit.
qñ caput ſe ſic incliāuit? ¶ Secūdo ap
paret hec humilitas in mortificacione
viciorū Unde dr̄ Judit. iiij. Clamabat
omnis populꝰ ad dominū cū īſtancia
magna. et huīliauerunt aīas ſuas in
ieiunijs. Notabiliter dicit ꝙ clamaue/
runt et ieiunauerūt. qꝛ orōne ſanātur
peſtes mētis. ſed ieiunio peſtes carīs.
Nā et ſerpēs cū renouari deſiderat pri/
mo ieiunat. et ſe macerando pellem re/
laxat. vt ſic facilius eam deponat.
Tercio oſtēditur humilitas opis ī to/
lerancia adūſorum. Nam veſica vento
plena. acu puncta fede ſtrepit. et rota
non bene vncta ſtridorē generat. Sed
purum aurum malleo ꝑcuſſum quā/
tūcūqꝫ. non reſonat. ſed ſolum ſub icti/
bus ſe dilatat. et ꝓpterea dicit᷑ ī Eccľ
Omne qđ tibi applicatū fuerit accipe et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

in dolore ſuſtine. et in aduerſitate tua
pacienciā habe. quō in igne probatᷣ au
rū. homines vero receptibiles in cami/
no humiliacōnis. Sed quidam nolūt hu/
miliari nec corde. nec ore. nec ope. Sed
non attendunt ꝙ domus in alto poſita
et in loco humili non fundata. ſed ī ſub
limi pocius collocata : facili impulſu dei
citur. Et turris alta ſepe fulmine ꝑcu
titur. Et arbor nimis in altū porrecta
forcius ventis impulſa . ſepius a radice
diuellitᷣ. Unde dicitur de ſupbo Mat.
vij. ꝙ ſimilis eſt viro q̄ edificauit domū
ſuper arenam et deſcendit pluuia ꝛc.
Sequitur. exaltabitᷣ. In quo notatur
humilitatis p̄miū. et quia de p̄mio vie
dictum eſt ſupra. Dominica tercia poſt
Penthe. nūc aliquid dicendum ē de pre
mio patrie. quia dicitᷣ in Eccle . ꝙ qui
humiliatus fuerit erit in gloria. Eſt er
go notandum ꝙ humiles exaltanᷣ tri/
pliciter. ſcilicet ad aſpectū viſioīs dīne
et hoc eſt ſūme delectabile vſq3 ad cōſen
ſum ſocietatis angelice. ꝛ iſtᷣ ē ſumme
honorabile . vſq3 ad participiū heredi/
tatis eterne. et hoc ē ſūme quietatiuū.
Dico ꝙ p̄mo exaltatur quis vſq3 ad a/
ſpectum viſionis diuine O ꝙ̄ ſublime ē
iſtud videre illam ſapiēciā ſummā que
lumen eſt omniū racionum . Et videre
bonitatem illam que finis eſt omnium
actionū Ad hanc enim viſionem ſequi
tur ꝑfecta delectacio. et ſūma cum dele
ctacione fruicio ꝛ omnium deſideriorū
quietacio. Impoſſibile eſt enim ſūme
pulchrum videre. et non perfecte dili/
gere. ꝓpter qᷣ Auguſtinus dicit. ꝙ vi
ſio eſt tota merces. et plena beatitudine
Et philoſophus quidam ait. tā delicata

eſt diuina viſio : tātoq3 amore digniſſi
ma. vt quicqd haberi poſſit illa nō ha/
bita non faciet hōminē beatū. ſed miſe/
rum. ꝛ ꝓpterea dicitur Yſaie. lv. Ecce
intelliget ſeruus meus. ecce viſio. ꝛ ex
altabitur. ecce dilectio. et eleuabitur. ec
ce honoris adepcio . et erit ſublimis val
de. ecce omnium deſideriorū quietacio.
quid iſtis dulcius. ſi enim ſic delectatur.
aquila in viſione ſolaris rote : ꝙ̄tū dele
ctabitur anima ī viſione diuine ſubſtā/
cie que aquilam fecit et ſolem. Currūt
aīalia poſt pātherā vt eius odorē ꝛ pul/
chritudiē ſacienᷣ. ꝛ aīe non deficiēt pre
dulcorē dū ſūmū delcābile cōtēplanᷣ.
Scdo exaltatᷣ humilᷣ vſq3 ad cōſeſſum
ſocietatis angelice. magnū hoc et hono
rabile valde angelis in celeſtibus cōſedē
Vñ dr̄ in Eccle. Sapiencia humiliati
exaltabit caput illius. et in medio mag/
natorum cōſedere illū faciet. Pſalmiſta
Exaltent eum in eccleſia plebis . et in
ca. ſeniorum. la eum. ſi magnum eſt ad
menſam nunc ſedere cum milite comite
vel barone. quid eſt ad menſam ſedere.
vbi cōſtat oēs reges eſſe. et ſumum bo/
nū oībus miniſtrarē. ꝛ ꝓpterea dr̄ Ecclᷣ.
xxiiij. In medio ꝑplī ſui exaltabitᷣ. et ī
multitudine electorum habebit laudem
et inter benedictos benedicetᷣ. ¶ Ter
cio vero humilᷣ exaltabitᷣ vſq3 ad ꝑticipiū
hēditatis eīne. Vñ dr̄ ei in pſ. Cuſto /
di viam eius ꝛ exaltabit te. vt heredita
te capias terrā. Via domini quā cuſto/
diēdam eſſe docet humilitas eſt. cui ĩra
viuencium reddenda eſt Mathei quīto.
Beati mites quoniam ipſi poſſidebūt
terrā. ita tamē ꝙ quanto hic eſt humili
or : tāto ibi erit ſublimior Mathei. xxi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Quicūq3 ſe huīliauerit ſicut puulꝰ iſte
hic ē maior ī regno celorū. Rogemꝰ ⁊c̄
Publicanus alonge ſtans ¶ Itē
nolebat ocu. ad celū leua. ⁊c̄ lu.
xviij. Scd̄m Bernard̄. ſicut colligit̄ ex
euāgelica pabola nichil ē qd̄ ſic valeat
ad pmerendā grām. ad grām augmē/
tandam. et ad grām conſeruandam. q̄
ſi inueniaris oī tempore nō altū ſapē
ſed timere. Nam qr phariſeꝰ altū ſapu
it damnabilit̄ corruit. et quia publica
nus huīlia de ſe ſenſit miſericordiam in
uenire meruit. mirū quia de ſe totum
ſenſit qd̄ eſt neceſſarium peccatoī ad de
um redire volenti. ¶ Nota q̄ quatuor
ſūt peccatori neceſſaria q̄ a publicano
in themate ſunt expſſa. pudor macule
tior offēſe. dolor culpe. deſideriū venie.
Nōt̄ pudor macule cū dt̄ publi. alō ⁊c̄
Scd̄o timor offenſe. cū addit̄. nolebat
ocu. ad ce. le. Tercio notatur dolor cul
pe. cū ſubdit̄ Percuciebat pectꝰ ſuum
dicens. Quarto nōt̄ deſiderium venie
cū ſubinfert̄ Deus ppicius eſto michi
peccatori ¶ Primū igit̄ qd̄ eſt neceſſa
riū peccatori iuſtificari volenti eſt pu
dor de macula Nā qr publicanꝰ ſe macu
loſum ſiue ſordidum agnoſcebat. et p/
maginē ſuā fedatā eſſe cernebat. ppte
rea alonge ſtabat ⁊ appropinquāre deo
mundiſſimo non audebat. timebat eīm
ſi appareret rigoroſe repelleret̄. Vn̄ et
magdalena. ob hanc cauſam non ad fa/
ciē dn̄i acceſſit ſed poſterius ad pedes ſe
poſuit. Unde de ea dr̄ luce ſeptimo. q̄
ſtabat retro ſecus pedes domini. quia
enim ſe peccatricē agnoſcebat ad faciē
dn̄i quē offendēt accedere non audebat
ſed ducta verecūdia foris ſtabat pedes
tenebat. quia caput tangē nō audebat
Amariſſimē flebat qr ipſum offendebat
et quia verecūde acceſſit veniam omni
um peccatorū obtinuit. Nō tales mul/
ti qui ſemper volūt eſſe primiores la/
tari et in cōiunctione ſūt ſemper p̄mi.
et ideo ſi prius fuerāt mali poſtea ſūt
peiores. Auguſti. enim dicit. q̄ facile
mētur veniā qui ſe ex reuerēcia ſubtra
hit ab altari ¶ Secundo eſt neceſſariū
peccatori timor pro offenſa. in peccato
enim non ſolum cōtrahit maculam ſed
eciam et deus offenditur. dum ei īiui
a irrogatur. Publicanus ergo quia ſci
ebat ſe demu offendiſſe nō audebat ad
celum oculos leuare. Stultꝰ enim al
tro eſt qui dum in furto cōprehenditur
faciem iudicis nō veretur Nam vt ſepe
iam ſup̄ oſtendi ipſa irracōnabilia aīa
lia timorem induūt dum offendunt et
coram dominis apparere fugiūt. qd̄ cū
ita ſit quis audeat oculos ad iudicē ele
uaē quē vidit cōtra ſe gladium euagi/
natum tenere. Sic eīm habet̄ Joſue. v.
cum eſſet in agro ihericho leuauit ocu/
los ſuos et vidit virum contra ſe ſtātē
euaginatum tenentē gladium. et ſeq̄t̄.
q̄ cecidit pronus in terrā. Et ſi ille tā
ſanctus et a deo ad officiū tātū aſſūp/
tus ſic iudicis gladiū formidauit quid
peccatorem facere cōuenit Pe. Si iuſ/
tus vix ſaluabit̄ impiꝰ et peccator vbi
parebūt. Johan. v. C. ōcucietur cedrꝰ
libani quid faciet virgula deſerti. Da
tur ergo Job xj. ſanum conſilium pec/
catori Si iniquitatem inquit que ē in
manu tua abſtuleris a te et nō perman
ſerit in tabernaculo tuo vlla iniuſticia ⁊
tunc leuaē poteris faciem tuam abſq3

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

macula et eris ſtabilis et non timebis.
¶ Terciū qđ eſt neceſſariū peccatori ē
dolor ꝓ culpa. quantumcūqꝫ eīn verecū
dia magna eſſz. et quantumcūqꝫ homo
timeret. niſi de ipſa culpa doleret. diui
nam iracundiā nō placaret. et ꝓpterea
Publicanꝰ non ſolum a longe ſtabat. et
oculos non leuabat ſed et pectus tunde
bat qđ ſignū doloris erat. Unde Augꝰ.
Eſt pn̄a bonorū et humiliū fideliū co/
tidiana pena. in q̄ pectora nrā cōtundi
mꝰ dicētes. Dimitte nobis peccata nrā
Unde legit̄. i. Regū. xxviij. ꝙ Dauid
ꝑcuſſit pectus ſuū in ſignū doloris. ñ
kariſſime hic pectora noſtra tundamꝰ.
malleorū īfernaliū ꝑcuſſiones ſine fine
ſuſtinebimꝰ. Unde dr̄ in ꝓūbi. Parata
ſunt deriſoribꝰ iudicia et mallei ꝛc̄. O
quāto leuiꝰ quanto fructuoſiꝰ eſſet hic
pectꝰ tundere ꝙ̄ ibi inutiliter tūſiones
demonū tolerare. hic eīn vno ictu deus
placat̄. ſed ibi ab ictibꝰ in ꝑpetuū non
ſedat̄. ¶ Quartū qđ requirit̄ neceſſa/
rium peccatori eſt deſideriū ꝓ venia q̄d
eīn timor valeret ñ grā informatꝰ eſſet
et poſtea ex deſiderio venie dicēt. Deus
ꝓpiciꝰ eſto m̄ peccatori. vbi tangit di/
uinā potenciā qū dicit. deus Oſtendit
ſuam indigenciā. qū ſubdit. michi pec/
catori. et implorat diuinā clemenciam
qū mox imponit ꝓpiciꝰ eſto. Ipſe eſt
enim ſicut ꝓpheta ait. Qui ꝓpiciatur
omnibꝰ iniquitatibꝰ tuis. et ſanat oēs
infirmitates tuas. i. Johīs. ij. Ipē eſt
ꝓpiciatio ꝓ pcc̄is nrīs. ¶ Sz Nōndū
ꝙ ad ꝓpiciandum q̄druplex eſt mouēs
ſcʒ velocitas cōuerſionis. Anxietas cō
tricōnis. Judicium cōfeſſionis. Sup/
plicium ſatiſfactionis. ¶ Dico ꝙ p̄mū
mouens deum ad ꝓpiciandum eſt ve/
lox cōuerſio. Judex eīn offenſus citius
placatur quādo offendens cito ad eum
reuertitur. contumatia enim culpam
valde aggrauat et cito cōuerſio multū
alleuiat. Unde dicit̄ Eccleſiaſt. xvij.
Ne demorieris in errore impiorum ſed
ante mortem confitere. quia a mortuo
ꝑit confeſſio. viuꝰ ergo et ſanus confi/
teberis. qꝛ magna eſt miſericordia dei
et ꝓpiciatio illius cōuertentibus ad ſe
¶ Secūdum mouens ad miſerendum
eſt anxia contricio. ſine qua fruſtra eſt
omnis cōuerſio. In ſola eīn cōtricione
culpa dimittitur et eterna pena in tem
poralem cōmutatur. Nam pater miſe/
ricordiarum. dulcis ſponſus animarū.
nō poteſt diu ſuſtinere videre filium la
crimantē. cordis anguſtias ſuſtinentē.
et cū dolore miſericordiam poſtulantē.
Unde dicit̄. iiij. Regum. x. Si cognoue
rint plagam cordis ſui et deprecati fue
rint te ex toto corde dicētes. peccauimꝰ
iniuſte egimꝰ. iniquitatem fecimꝰ. tu
exaudies eos et propiciaberis populo
tuo quia peccauit tibi. Unde ex corde cō
trito dicebat Heſter. xiiij. Exaudi dn̄e
deprecacōnem meā. et ꝓpiciꝰ eſto ſorti
tue et cōuerte luctum noſtrum in gau/
dium. ¶ Tercium mouens ad ꝓpici/
andum eſt pura cōfeſſio. nam poſtquā
homo cōtritus eſt ſtatim ad confeſſionē
accedere debet. vt ſe peccatis accuſet et
ſecūdum iudicium ſacerdotis ſatiſfacē
ſit paratus ꝓpter qđ dicitur Jeremie
quinto. Conſidrate vias iheruſalam.
id eſt anime aſpicite et exquirite in
plateis eius an inueniatis facientem
iudicium. et propicius ero ei. vere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

a ſacerdote iuſte iudicatur nichil ab eo
vltra requiritur. et ꝓpter hoc ſicut Au
guſtinus dicit. Querẽdus eſt ſacerdos
qui ſciat ſoluere et ligare. qꝛ ſi in abſol/
uendo clauis erraret. apud iuſtum iu/
dicem abſolutus homo nõ eſſet ſed neceſ
ſarium eſſet vt in purgatorio penam ñ
iuſte dimiſſam pſolueret. Quõ enim
medicus plagã vulnuſqꝫ curabit. ſi qua
le ſit ignorauerit. et ſi medicinam illi
cõuenientẽ non nouerit. ſecundũ enim
menſurã peccati debet eſſe et plagaruꝫ
modus. Quartũ motiuum ad propi
ciandum ẽ ſufficiens ſatiſfactio. q̃ faci/
ẽda ẽ ſcdm ĩprium ſacerdotis. et ſine
recidiuacõe peccati. vnde ſatiſfaciẽs in
caritate eſſe debet. de hac ergo ꝓpiciacõ
ne dicitur Job. xxxiij. Inueni inquit
in quo ei ꝓpicier. quia caro eius eſt at/
trita ſupplicijs. Unde dicit. ij. Mach.
iiij. lumbos percincti cilicijs. inuoca/
bant dominum ꝓpicium ſibi fieri. Ro/
gemus ergo dominum ꝛc.

Dñ. xi.

Grã dei ſũ id qd ſũ pma Cor. xv.
cõſueuit diſtingui duplex eſſe.
Unũ naturale. alterũ vero morale. vel
vnũ qd dicit eſſe natuẽ. Alterũ vero eẽ
grẽ. et vnũ dr eſſe pmũ. qꝛ eſt alterius
fundamentũ. alterũ vero dicit eſſe ſecũ
dũ. Eſſe qd eſt eẽ moris et ordinis ꝑfi/
ſcia et grã. grã tñ accipit aliqñ gña/
liter. et dr gracia qſi gratis data. Ali/
qñ ſpũaliter. et tunc dicit grã. qꝛ gra/
tã reddit aĩam. ẽgo grã generalr accep
ta includit. nõ ſolũ ſpecialem grãm. ſed
et ipſam naturã. Nam et ipſius nature
eſſe. et omẽ poſſe. et omẽ ſcire. et omne
bonũ velle. et omẽ facere. cõſtat ex grã

nobis eſſe. Grã enĩ fuit ꝙ deus mũdũ
fecit. ꝙ ipſũ ꝑ ꝑtes varias ſic diſtĩxit.
ꝙ in finẽ vltimũ ordinauit. ꝛ breuiter
quicqd fecit et facit. ſiue dando eſſe ſiue
ſupaddẽdo bene eſſe. totũ gracia eſt et
fuit. Sic ergo largo modo accipiendo
grãm: in verbo pmiſſo nõtur maxĩe
duo. Nam pmo Apẜ. diuinã exprimit
largitatẽ ſiue grẽ liberalitatem Graci/
a inqt dei ſũ. ſcdo oſtendit humanã mẽ/
dicitatẽ ſiue pauꝑtatem. cũ addit id qd
ſũ qſi diceret Apẜ. ꝑ me nichil ſum. ꝑ
ſũ dei grãm ſũ. Juſti ẽgo aliquo modo ſũt
et id qd ſũt a grã dei ſũt. Mali aũt etſi
ſũt qd ſũt. qꝛ vtiqꝫ mali ſũt: eẽ tñ ſim
pliciter dici nõ poſſunt. quia a vero eẽ
ꝑ maliciã rceſſerũt. Cõſtat enĩ ꝙ homo
mortuus nõ ẽ homo. et ñ minus cõſtat
ꝙ qui a vita vera receſſit. vtiqꝫ non vi/
uit. Mortuus ergo oĩs talis exiſtit. er/
go qd fuit eſſe deſiit. Nã et in methaſiſis
philoſophus dicit. ꝙ õne illud quod nõ
facit illud ad qd ẽ: deſinit eẽ qd eſt Cũ
enĩ lux ad lucendũ facta ſit. ſi lucere de/
ſineret vtiqꝫ lux nõ eſſet. ergo cũ hõ ad
ſumũ bonũ factꝰ ſit. cũ ab illo recedit.
vere eſſe deſinit. Item ſcdm philoſophũ
et ipſum Bociũ. et qd maiꝰ eſt Augꝰ
Ens ꝛ bonũ ſimpliciter cõuertunt. er
go qd a bono deficit. pariter et ab eſſe r
cedit. ergo dum mali bonitatẽ ꝑdunt.
qd fuerant eſſe deſiſtunt. quare verſi in
maliciã humanam vtiqꝫ amiſere natu/
rã. Aſſerit ergo Bociꝰ et cõcludit. vt
quem transformatũ vicijs videris hoĩ
nẽ eſtimare ñ poſſis. Sed ſi auaricia
feruet ꝛ alienarum opum ẽ violentus
ereptor: lupo ſimilem eſſe dixeris. Si
ferox eſt inquietus: vrſo ſimilauaueris

Si linguam litigíjs exercet. cani com/
pareris. Si inſidiator occultus. ſimila
eũ vulpeculis. ſi vero ira ſeuit. leonis
animũ geſtare putabis. et concludit.
Boecius. fit inqͣt vt q̃ bonitate deſerta
homo eſſe deſierit: cũ in diuinã naturã
tranſire nõ poſſit. vertatᶻ in beluam et
eſt racio quare Aplũs dicit hoĩem ſine
grã nichil eẽ. i. Cor. xiij. Si caritatẽ
autẽ inquit nõ habeã nichil ſum. Eſſe
eñ vt Boecius docet. ordinem retinet
ſeruatqȝ naturã. ¶ Eſt ergo Nõndum
ꝙ eſt cõſiderare hoĩem quantum ad tri
plicem ſubſtanciã. ſcȝ quantũ ad ſubſtã
ciam tp̃alem. quantũ ad ſubſtanciam
ſpũalem. Si eñ cõſideres hoĩem quan
tum ad naturã q̃ſi nichil eſt. ſi quantũ
ad formã: ipm nichil ẽ. ſi vero quantũ
ad graciã eſt illud qd̃ eſt. dicat ergo vir
iuſtus Grã dei ſum id qd̃ ſum qꝛ ꝑ nãȝ
q̃ſi nichil ſum Unde dr̃ Yſa. xl. Omẽs
gentes q̃ſi nõ ſint ſic ſunt corã eo. et q̃ſi
nichil et inane reputate ſunt ei. et ipſe
pſ. Quid eſt homo qꝛ magnificas eum.
q̃ſi diceret. nichil. Nõ ergo ꝙ tria ſunt
q̃ naturã humanã adnichilant. ſcȝ cor/
rupcio humane ſubſtancie. defectio hu/
mane potẽcie. calamitas pn̄tis miſerie
¶ Dico ꝙ primũ qd̃ naturã humanã
adnichilat eſt corruptio ſue ſubſtancie
que ſatis eſt patens nec ꝓbatione indi/
get. Nam hodie es ſang. cras infirmus
Hodie viuus es. cras vero mortuꝰ. q̃d
inter omnia homine fragiliꝰ. conſidera
q̃ incorruptibilia celeſtia corpora. cõſi/
dera q̃ ꝑpetua ſint elementa. cõſidera
q̃ diuturna ſit lapidum permanentia
conſidera q̃ longeua in plantis et in
brutis ſit vita longiſſima. Fenix auis
quingentis viuit annis. Elephantes
viuunt annis tricentis. Vultures dr̃
viuere centũ annis. Hec ergo attendẽs
ꝓpheta dicebat. Ecce mẽſurabiles po.
dies m. et ſubſtãcia m. t. nichil ante t.
et Job vij. Parce michi dñe nichil eñ
ſunt dies mei. Idẽ. Dies mei velocius
tranſierunt q̃ a texente tela ſucciditur
¶ Scdm qd̃ humanã naturã adnichi
lat eſt defectio potencie. ſicut eñ homo
nichil a ſe habet. ſic nec aliquid ꝑ ſe pt̃.
vnde et dicebat Job xvij. Caligauerũt
oculi mei et oſſa mea quaſi in nichilum
redacta ſunt. In caligacõne oculorum
impotencia cognoſcendi nõtur quam
qui habet ante deum ꝓ nichilo reputatᶻ
Sapiẽ. ix. Si quis fuerit cõſumatus
inter filios hoĩm. ſi aufuerit ab ipſo ſa/
piencia tua quaſi nichil reputabitur.
In nichilacõne oſſium defectus poten
cie operatiue innuitur. qui eſt hodie tã
tus vt vix ſit qui bene opetur. vnde et
Job dicebat. Nunc derident me iunio/
res tempore quorum michi virtus eãt
ꝓ nichilo. vtinã attenderent homines
quõ a lincibus ſupamur in viſu. et quõ
a lupis in auditu. quõ a vulturibus in
olfactu. quomodo ab araneis et apibus
in opere. quomodo a tauris in robore.
et quõ a tigribꝰ in velocitate et baleĩs
in corporis mole. ¶ Terciũ qd̃ noſtrã
naturã adnichilat eſt calamitas pn̄tis
miſerie. quam effugere eſt impoſſibile.
Quis ſufficienter narrat egritudines
corporũ? quis dicere poſſit egritudĩes
animarũ. quis effugere poſſit tot gñia
laqueorũ. et tot modos temptacõnum
Unde Ambro. Nauigantibus nobis ꝑ
hoc mare magnũ vbi reptilia quorũ nõ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

eſt numerus animalia puſilla cū mag/
nis. id eſt diuerſa gn̄a inimicorū. valde
nobis ꝓtimeſcendū eſt ne nauē nr̄am ā
fluctus abſorbeat. ā ꝓcella tempeſtatis
arripiat. aut in eternā predam pirata
crudelis abducat. et hoc eſt qđ dicebat
Job. q̄ſi rupta et apta porta irruerūt
in me. ecce quaſi nulla defenſio et ad mi
ſerias deuoluti ſunt. ecce abſq; cōtradi/
tione omnimoda expoſitio. et quaſi in
nichilum redactus ſum. ecce omnimoda
ſubpeditacio. Scđo nichil eſt hō ꝑ for/
tunam. nam oīa bona fortune. aut ſunt
honorū eminentie. aut ſunt delicie. aut
ſunt diuicie. honores querūt ſuꝑbi. de/
licias q̄runt luxurioſi. ſed diuicias que
runt cupidi et auari. Sunt ergo ꝑ̄ma
fortune bona honor et gloria. Ac gloria
humana nō eſt vera ſed ymaginaria. et
vmbre ſimilis eſt ergo penitus nulla.
vnde minorē ꝓbans ꝓphā dicit in pſ.
Ymaginē eorum ad nichilum rediges.
Gloſa. ymaginē dicit glām tēporalem
que vera nō eſt. ſed ſolum ſimilitudo glē
Vnde et dn̄s dicebat Johannis ſeptīo.
Si quero gloriā meā. gloria mea nichil
Eſt em̄ fumo ſimilis. qui ꝙ quanto al
cius aſcendit. tanto cicius euaneſcit.
¶ Secundo fortune bona ſunt diuicie.
diuine glorie compate. audi quid ſapi/
ens dicit Sapiē. vij. Diuicias nichil
eſſe dixi in compacōne illius. et omne
aurum arena eſt exigua ꝛc̄. Mundus
em̄ facit ſicut incantator ſtultis hoībus
qui dum in manu credunt denarium.
non inueniunt niſi fumū. Mundus em̄
anguille eſt ſimilis que ſepe dū teneri
creditur nō habetr. ymmo quāto manu
forcius ſtringitr. tanto cicius de manu
egreditr. et ꝓpterea diuites ſunt ſicut
ſomniantes. qui dum dormiūt diuites
eſſe credunt. ſed euigilantes vacuos ſe
eſſe inueniunt. pſ. Dormierūt ſomnū
ſuum vſq; ꝛc̄. Job xxvij. Diues cum
dormierit nichil ſecū affert. apiet ocu/
los ſuos et nichil inueniet. Vnde dicitr
Actuū nono. ꝙ Saulus aptis oculis.
nichil videbat. quomō em̄ videri poteſt
qđ non eſt. vnde diſcipuli in transfigu/
racōne dn̄i eleuatis oculis neminē vide
runt niſi ſolum Iheſum. quare. q2 ipſe
ſolus vere eſt. ¶ Tercō bona fortune
ſunt ipſe delicie q̄ omnino ſunt vane et
penitus nulle. in hijs em̄ peccatis que
ſolius carnis ſunt hoīes totaliter bruta
les fiunt. et ideo dū brutalem naturā
induunt. natura ꝓpria nudi fiunt. In
omni peccato eſt vanitas. q2 ſemꝑ plus
eſt ibi doloris et anxietatis q̄ delectacō
nis. quis vllis exꝑmat verbis quantū
laborent illi qui vano amore ſunt capti
Nunc reſpiciendo. nūc circueundo nūc
oportunitatē peccandi querendo. nunc
noctes ſine ſomno ducendo. nunc omne
qđ poſſident expēdendo. et nunc curis
innumeris ſuam animam affligendo.
Et cum miſeri hec omnia faciant. ſepe
tamen illud quod cupiunt nō attingūt
et dato ꝙ ꝑficiant qđ intendunt nichil
aliud q̄ damnū in archa. et peccatū in
cōſciencia ſe accepiſſe inueniunt. et ꝓp
terea dicitr Eccl. xl. Modicū tamquā
nichil in requie et ab eo in ſomnis. q̄ſi ī
die reſpectus. quaſi diceret tantū ꝓdeſt
ei delicias ſumere. quantum eas ſom/
niare. et tantum eās habere quantum
videre. et ꝓpterea dicit Innocentius.
Quid proſunt diuicie. quid epule.

quid delicie. non liberant inquit hoīez
a morte. nō defendunt a verme. nō eri/
piunt a fetore. Dicat ergo vir ſanctus
nichil ſum cōdicione nature. nichil oīno
ex cōdicione fortune. ergo oīne qd̄ ſum
ſum ex bñficio grē. Unde Aplūs Infe/
lix eſt homo q̄s me liberabit de corpore
mortis huiꝰ. et ſubdit. grā dei ꝑ dn̄m
ihesum xp̄m. bene ergo dicit. grā dei ſū
id qd̄ ſum. excludēs nāz. fortunā nichi/
lominus culpam q̄ hominē faciunt ꝑ ſe
nichil eſſe. Nam quē natura fortunat.
fortuna corꝑaliter ſuſtentat. culpa an/
nichilat. grā iuuat vel reꝑat et cōfortat
Nam grā ſuſtētamur. grā cōfortamur.
et grā nrō fini cōiungimur vn̄ Bern̄.
Nulli ſunt conatꝰ liberi arbitrij niſi ꝑ
graciam excitent̄. et fruſtra ſunt niſi ꝑ
graciā adiuuent̄. et Augꝰ dicit. q̄ grā
ꝑuenit hoīs voluntatem vt homo bonū
velit et ſubſequitur ne fruſtra velit. et
ꝓpterea Aplūs. ſemꝑ in principio et
in fine ſuarū epiſtolarū illis quibꝰ ſcri
bit graciā interpretatꝰ. Quid eſt eīm hō
ſine gracia. vtiqꝫ cadauer mortuum. et
eterno incendio preꝑatum. Dicit pſ.
Infirmatū eſt cor meū ꝑ nature defici/
enciā et renes mei cō. ſunt ꝑ deliciarū
habundanciā. et ego ad nichilū re. ſū.
ꝑ rerum oplenciā. et neſciui ꝑ meā ne/
gligenciam. Ob hanc cauſam petebat
Jēmias. v. hic et in futuro a deo non
puniri. Corripe inquit me dn̄e in iudi
cio nō in furore tuo ne forte ad nichilū
redigas me. Qui ergo deſiderat eſſe ali
quid fugiat qd̄ eſt nichil. Rogemꝰ zc.

¶ Item.

Bene omnia fecit ſurdos fe. au. et
mu. loq̄ Mathei. vij. Quis nullū
ſit opus in quo non oꝑetur deus. eo q̄
ipſo nō influente nulla eſt oīno virtus
nrā. tria tñ ſunt eius oꝑa famoſiſſima
huāna oī laude maiora. ſ. Opꝰ ꝓductō
nis Opꝰ gubernacōis et opꝰ reꝑacōis
per opus ꝓductōis oīa de nichilo fecit
facta diſtinxit. et diſtincta ornauit. ꝑ
ſcd̄m opus vniuerſa gubernat et regit.
et ne in nichilum redigantur ꝓtegit et
defendit. ꝑ terciū vero opus qd̄ deſtruc
tum fuerat reꝑauit. In Primo ergo
opere ille qui eſt ſumme bonus et nullī
augmento vel detrimento ſuppoſitus.
nobis oſtenſus eſt eſſe bonus. eo q̄ oīa
bene fecit. et ad bonum finē omnia or/
dinauit. In ſcd̄o opere nobis oſtenditꝰ
magis bonus. dum non ſolum amicis
ſed et aduerſarijs beneficiū gubernacō
nis nō ſubtrahit ſed impēdit. In tercō
vero opere oſtenſus eſt ſumme bonus
dum ouem ꝑditam ad caulam ſuis hu/
meris reportauit. ergo ſi primū opus
bonū fuit. et ſcd̄m quātum ad nos me/
lius fuit. et terciū maxime bonū fuit.
reſtat veriſſimum eſſe qd̄ euangelicus
textus dicit Bene omnia fecit. Si eīm
natura creata ſcd̄m q̄ philoſophꝰ dicit
nichil fruſtra facit. nec habundat ſuper
fluis. nec deficit ī neceſſarijs. quid mi/
rum ſi natura que hanc de nichilo fecit
omnia bene fecit. ¶ In verbo ergo
premiſſo deus noſter a duobus maxīe
oꝑibus cōmendatur. ſcilicet Ab opere
creationis et ab opere reparationis.
Opus creacōnis fuit indicatiuū poten
cie. qz de nichilo cuncta fecit. et hoc nōtꝰ
cum dicitur Bene omnia fecit. Opus
vero reꝑationis fuit manifeſtatiuum
beniuolencie. qz opus ꝑditum reꝑauit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et hoc notatur cū addit ſurdos fecit au.
Verū de p̄ma pte thematis ſufficiat il/
lud qđ in generali dictum ē. qm̄ bonus
in creacōne. gubernacōne. redempcio/
ne. apparuit. Nam ſatis in hijs trib9
habūdans materia loquendi p̄dicatori/
bus datur. Sequitur ſurdos fecit audi
re et mutos loqui. In quo tangitur no
ſtra reparacō facta per triſtum. vt ergo fi
nis reducatur in ſuum p̄ncipium euā/
geliū introducit infirmū laborantē. do
minum curantem. ⁊ et populum grās
agentem. Nā infirmitas fuit ſurditas
in aure. et mutitas in ore. Qis eīn na/
turaliter ſurdus ē naturaliter mutus.
Curacio vero fuit audicō et locucō. et ī
fine ponitur grārum actio ¶ Eſt ergo
nōndum q homo fit ſurdus q̄tuor mo/
dis. ſcilicet ex defectu attencōnis. ex im
pedimento exterioris occaſionis. ex ve/
hemencia violente īpulſionis. ex mali/
cia cōplexionis. Dico q prim9 modus
quo fit homo ſurdus eſt ex defectu intel
lectualis attencionis. conſtat eīn q a/
nima ſimplex eſt. et ideo in eodē tempe
ſimul ad diuerſa intendere n̄ poteſt. vñ
Phūs dicit. q ſcire plura poſſum9. ſed
vnum ſolum intelligim9. Dum ergo a
nima alicui vni intendit. ab alio p eo/
dem cōtinenti neceſſario ſe auertit. Et
ſic quantū ad illud ſurda exiſtit Et ſic
ſpiritualiter ſurdi ſūt. qui dum mūda/
nis curis intēdunt xp̄iſtū in cruce cla
mantem nō audiunt. Vnde de talibus
dicitur Eccle. vlt̄. Obſurdeſcent omēs
filie carminis. mirābilis ſurditas nō au
dirē vocē que totā terrā cōcuſſit. que pe/
tras ſcidit. monumenta aperuit. ⁊ ſon
tem tocius mūdani luīnis obſcurauit.

mirabile eſt vt viui vocem non audiant
quam mortui audierunt. ⁊ fractis vin
culis mortis ad vitā redierunt. ¶ Se
cūdo fit homo ſurdus ex īpedimēto ex/
terioris occaſionis. ſicut ſi t̄ra lapis vl
tale aliquid in aurē cadit. cōtingit q ho
mo nō audit. et ſic ſp̄ualiter ſurdi ſunt
qui in aure cordis poſſeſſiones. domos
pecuniā ponunt. et ideo p̄dicatorez vo
cantē ad patriam audire nō p̄ut Sūt ē
go ſilēs aſpidi iuxta illđ p̄s furor illis
ſcđm ſimilitudinē ſerpentis ⁊c̄. Aſpis
eīn vt Yſidor9 ait. ne audiat vocem in/
cantātis. vnam aurem in terrā figit. et
alterā cauda claudit. ſic auarus p̄dicato
rē fugit. et vnaȝ aurem cū amore pecu
nie obſtruit. Alteram vero cū ſpe lōge
vite obtuāt. longitudo caude longitudi
nē ſignat vite ¶ Tercō fit homo ſurd9
ppter vehemenciam violente īpulſio/
nis. Vnde dicunt phī aliqui. q ex con/
curſu et obuiacione celeſtium orbiū. q̄/
dam dulciſſima generat² melodia. ſed
ppter ſuam magnitudinem ſic auditū
obtundit. q eam non percipit Unde di
cit Ambroſius in Exameron. q inco/
le terre illius vbi oritur calibs. prop/
ter nimium atq; horrendum fragorem
quem fluuius ipſe facit. dum de preci/
picio montis inferius cadit. omnes ſic
ſurdi ſunt. q ſonitum illum aure non
ſenciunt. hoc autem modo ſpiritualiter
ſurdi ſunt. qui infernum vlulantem nō
audiunt nec illas penas eternales attē
dunt. Sunt enim omnes tales fabris
ſimiles. qui dum ictus malleorum con
tinue et ſepe audiunt quaſi ad alia om
nia ſurdi ſunt. Sic et aſſueti peccatis
ſic ſurdi ſunt in eis. vt clamorem non

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

audiant ſupplicij infernalis. ꝓpter qđ
dicit Yſa. xxxiij. luxit et languit t̃ra.
cõfuſus eſt libanus et obſurduit. terra
eſt corpus. libanus. qui candicatio int̃/
pretat̃ eſt ipſe animus. terra nr̃a luget
et languet dum corpus noſtrum nimia
cura tp̃alium ſe exercet. ita vt ſepe ad
litteram luctum et languorem generet.
Sed animꝰ qui ſpũalem auditum ꝑdi
dit et ſurditatẽ incurrit cõfuſus finalit̃
erit. dum coget̃ ſentire qđ refugit nunc
audire. ¶ Quarto fit homo ſurdus
ꝓpter maliciã interioris cõplexionis.
Nam conſtat hoĩem fieri ſurdum ex hu
moribus opilantibus neruos auditiuos
et oſtia aurium replentibus. vt nulla
in eis poſſit fieri alliſio. Et hoc modo
ſurdi ſunt qui nõ audiunt cõſcienciam
interius arguentẽ. Cũ eñi aĩa in q̃tuor
ſuis affectionibꝫ ſit corrupta. ſic in oĩ/
bus fit ſurda vt oĩno non ſenciat dum
murmurat cõſciencia. Et eſt valde mi/
rabile oculos habere et nõ videre. aurẽs
et nõ audire. Unde Yſa. xliij. Educ fo
ras populum cecum et oculos habentẽ
ſurdũ et aures ei ſunt. Sꝫ veniet hora
q̃n velit nolit oculos ad videndum : et
aures ad audiendum apire cogetur.
¶ Nõ tñ ꝙ oẽs iſti ſurdi pñt curari.
Primi curant̃ ſi audiant vocẽ domini
pulſantis. Secũdi ſi audiãt vocem xp̃i
cõmonentis. Tercij ſi audiant vocem
inferni vlulantis. Quarti ſi audiant
vocẽ cõſciencie murmurantis. ¶ Dico
ꝙ p̃mi ſurdi pñt curari ſi audiẽ velint
vocem dñi pulſantis. Dignum eſt illã
vocem audire quã audiunt omnes crea
ture. ſiue in celo. ſiue in aere mote. ſiue
in mari diſpoſite. ſiue ĩ terra plantate.

Hec eſt illa vox q̃ vniũſa de nichilo ad
eſſe deduxit. que de theſauris occultis
ventos adducit. que in cruce ſic alte to/
nuit ꝙ eam infernꝰ audiuit. et ſic alte
in fine clamabit ꝙ omnia humana cor/
pora quantũcumqꝫ diſperſa ſubito ſuſ/
citabit. et tunc adimplet̃ illud luce. vij
Surdi audiunt. ¶ Secundi ſurdi poſ
ſunt curari ſi audiant vocem xp̃i cõ
monentis. nam bruta vocem hominis
audiunt. et vocata veniunt. et p̃ceptis
datis obediunt. Quõ ergo non magis
hoĩes ſuos cõmonitores debent audire.
et hijs q̃ ad ſuam ſalutem ſpectant intẽ
dere. et cũ hoc fecerint adimplebit̃ illđ
Yſa. xxxv. Tunc apient̃ oculi cecorũ
et aures ſurdorũ patebunt. ¶ Tercij
ſurdi pñt curari ſi ſonũ audiãt inferni
vlulantis. quis nõ ſtultus vocẽ audiat
ꝑpetualiter flenciũ pre dolore claman/
tium. et tanto ſtridore dencium penas
ſuas ꝓfeſtanciũ : et nõ curet ? Unde dr̃
eis Yſa. xxxv. Surdi audite et ceci in/
tuemini ad videndum. ¶ Quarti pñt
curari ſi vocẽ audiant cõſciencie argu/
entis. ſed quidam in hijs ſimiles ſunt
gallinis auguſtalibus q̃ q² eſcas repe/
riunt vocate nõ veniunt. Niſus eciam
ſi paſtus ſit ad manũ non redit. ſed q²
oĩno nolunt audire cõſcienciam corrigẽ
tem. cogentur audire ipſam accuſantẽ.
Unde Yſaye. xxxvij. Audient in die
illa ſurdi verba libri. id eſt conſciencie
accuſantis. Job tricesimoſeptĩo. Sup
hoc expauit cor meum et motum eſt de
loco ſuo. eo ꝙ audiuit audicõnem in ti/
more vocis eius et ſonum de ore eius ꝓ
cedentem. ¶ Secunda infirmitas fuit
mutitas. que naturaliter conſequitur

ſurditatem. ¶ Et nō ꝙ homines fiunt
muti ex q̄tuoꝛ cauſis. ſcʒ ex lingue ĩdiſ
poſicōne. ex vocis inīcluſione. ex lacer/
toꝝ̄ infrigidacōne. et ex calidi humoꝛis
infuſione. ¶ Dico ꝙ p̄mo fit homo mu
tus ex lingue ĩdiſpoſicōne vt qñ lingua
palato adheret et ab eo ſeꝑata nō eſt. et
hoc modo ſpūaliter muti ſunt qui in cō
feſſione loqui neſciunt. Unde dicitur
Eze. linguam tuā adherere faciam pa/
lato tuo xx. hoc autem fit cum lingua
ruboꝛe ligatur vt cōfeſſio non ſequatur
iuxta illud p̄s. Muta fiant labia doloſa
Quid eſt ꝙ pice loquūtur. et homo mu
tus efficit̄ Nam in legenda ſancti Tho
me Cantuari. habetur. ꝙ dum niſus
auiculam inſequeret̄ quandā. illa cla/
mauit alta voce ſancte Thoma adiuua
me. et ſtatim niſus eſt moꝛtuus. q̄d eſt
ergo ꝙ hō fit mutꝰ tot malis oppꝛeſſꝰ.
¶ Secundo fit homo mutus ex vocis
intercluſione. qꝛ vocis tranſitus ad os
aut nullus eſt aut non ſit potens eſt vt
plenam vocē poſſit effundere vel emit/
tere. vnde illum ſpiritum vocalem per
nares ꝙ quaſi mugiētes effundunt. Et
hoc modo ſpiritualiť ſunt muti qui ad
graciarū actionē nullas voces emittūt.
Tales enī ſunt ſicut bruta mugentia.
nec laudantes diuinā bonitatem. ſunt
ergo iſti ſimiles Zacharie. luce pꝛimo.
Qui dum ſibi ꝓmitti donum audiuit
nullas gracias retulit. ꝓpter q̄d muti
tatem incurrit. vnde oēs tales poſſunt
dicere illud p̄s. Ego tamꝙ̄ ſurdus non
audiebam. et tamꝙ̄ mutus nō aꝑiens
os ſuum. ¶ Tercīō fit homo mutus ex
lacertoꝛum longa infrigidacōne. ſicut ĩ
ꝑaliſi patet eſſe. et hoc modo ſpūaliter
muti ſunt a caloꝛe amoꝛis diuini ꝑali
facti. non poſſunt verba edificationis
alijs loqui. Unde dicitur Machabeoꝝ̄
ix. ꝙ alchimus qui pꝛecepit muros de/
ſtrui domus dei a deo ꝑcuſſus eſt et pa
liſi diſſolutus. nec potuit vltra loqui.
Sicut enī ꝑcuciunt̄ qui poſſunt alios
bene inſtruere. et eligunt pocius mala
dicere vel oīno tacere. de quibꝰ dr̄ Yſa.
lvi. Speculatoꝛes eius ceci oēs. canes
muti nō valentes latrare. ¶ Quarto
efficit̄ homo mutus ex calidi humoꝛis
infuſione. vnde et ligamentū quoddam
ſub lingua naſcitur q̄d ranula vocatur
que mutum hominē facere cōpꝛobatur.
et hoc modo ſpūaliter muti ſunt qui in
ꝓrimoꝛum correptione muti fiunt. et
maxime dum munera accipiunt que
ſepe iudicum oꝛa cōcludunt. tales ergo
omnes ſub lingua ranulam habent qꝛ
ad lrām ꝛ eſt quidā ranūculus qui ſi in
os canis latrātis ꝓiectus fuerit obmu/
teſcere eum facit. Unde dicit̄ in Eccl.
Encenea et dona excecant oculos iudi/
cum et quaſi mutus in oꝛe cōuertit coꝛ
rectiones eoꝛum. Sʒ nota ꝙ hec ĩfirmi
tas xpꝛiſti virtute curatur. vnde dicit̄
ꝙ mutos fecit loqui. Curatur ergo mu
titas. p̄ma. dum homo recte loquit̄ in
cōfeſſione Curat̄ ſcd̄a. dum deuote lo/
quitur in graciarum actione. Curatur
eciā tercia. dum attente loquit̄ in oꝛōne
Sed curat̄ quarta cū iuſte loquitur in
correctione. ¶ Dico ꝙ p̄ma mutitas
curat̄ quando quis recte loquit̄ in con/
feſſione. iuxta illud Mathei ſeptimo.
Solutū eſt vinculū lingue eius et loq̄/
batur recte. Recte enī loquit̄ et iuſte q̄
ſe nouit ꝓ peccatis oībus accuſare. Uō

et Job ix. dicebat. Dimittā aduerſum
me elo. m. vſq3 zc. Si latrant canes cō
tra adūſarios dn̄orum ſuorū. quō nō la
trabit pcōr cōtra tot peſtes peccatorū
ſuorum. ¶ Scd̄a mutitas curaᵗ cū hō
deuote loquitur in graciarū actione. qꝛ
ſicut Auguſtiꝰ dicit. Quid enī meliꝰ. et
corde gerimꝰ. et ore ꝓpalamus et cala/
mo exp̄mimꝰ q̄ꝫ deo grās hoc non dici
breuius. nec audiri leuius. nec ītelligiᵗ
gracius. nec agi fructuoſius poteſt.
Unde Ephē. v. dr̄. Impleti ſpū ſancto
loquentes vobiſmetipſis in pſalmis et
ymnis et cāticis ſpūalibꝫ grās agētes
ſemꝑ. ¶ Tercia mutitas curaᵗ cū q̇s
attente loquiᵗ in orōne. Exemplum de
Anna. i. Regū. i. de qua dicitᵗ ꝙ loque
baᵗ. et tm̄ labia illius mouebāᵗ. et vox
penitus nō audiebaᵗ. ¶ Quarta mu/
titas curaᵗ cū q̇s recte loquiᵗ in correc
tione. Unde dicebat Ieᵐias xxxx. Nā
olim loquar vociferans iniquitatem.
ſedum eſt enī ſi lingua canis eſt medici/
nalis hoībus. ꝙ lingua hoīs nō ſit vtiᷝ
ꝓximis. et ergo qui bene fecit oīa. ſint
laudes in ſecula ſeculorum.

¶ Dn̄ica. xij.

Diliges dn̄m deū tuū zc̄. Mathei
xx ij. Si tociꝰ ſcp̄ture ſacre uba
penſemus: nichil aliud deū q̄ꝫ amorem
dn̄i precepiſſe inueniemꝰ. Nam ꝓpter
amorē in mundū venit. naturā noſtrā
aſſumpſit. legem ſolius amoris tradi/
dit ad cuius cōfirmacōnem in mortē ſe
dedit. Un̄ ꝓpter hoc dicit Aplūs Rōc.
xiij. Plenitudo legis eſt dilectio Gregꝰ
Dn̄ica precepta multa ſunt et vnum.
Multa ꝑ diuerſitatē opis. Sed vnū in
radice dilcōnis Augꝰ. Ille totum tenet
quicquid latet et patet ī diuinis ſermo
nibus qui caritatē tenet in oībus Ideꝫ
Scriptura dīna et nichil aliud p̄cipit
q̄ꝫ caritatē. Si rōnem oīm horū queris
in promptu eſt. Nam cōſtat ꝙ Anima
quatuor affectionibus regiᵗ et moueᵗ.
Nunc ꝓ bono p̄terito ſperādo. ꝓ malo
p̄nti dolendo. Nunc de futuro mundo.
et qꝛ circa iſta ſe afficere et bene poteſt
homo et male. ideo q̇tuor iſta ſi ſunt ċca
bona. ſunt materia oīm virtutū. oīmqꝫ
bonorū Si vero circa mala: ſunt mate
ria oīm viciorum. verum oīm iſtarum
affectionū amor radix eſt et principiū
in toto regno aīe poſſidēs ſingulare do
miniū. Nā ſicut fons eſt principiū oīm
riuulorū. Et ſicut radix in arbore oīm
ramorū. ſic amor eſt radicale p̄ncipiū
oīm affectionū. qꝛ ergo amor ſuꝑ cordꝰ
regnum plenū habet dominiū. qui dat
alteri amorē ſuum dat ei totū cor ſuum
ymmo dat ei ſe totū. quia cor eſt tocius
vite motuſqꝫ principiū influens aliꝫs
omnibꝫ vitā et motū. Dum ergo ſcrip/
tura ſolum amorē p̄cipit quicq̇d eſt in
hoīe cōprehendit. Unde cū dn̄s dixiſſet
Diliges dn̄m deū tuū. ſtatim adiūxit.
Hec eſt enī lex et ꝓphete. dicit ergo Di
lige dn̄m deum tuū zc̄. ¶ In quo ūbo
maxime tria facit. Primo enī precipit
actum neceſſariū. Dilige inquit. Scd̄o
ipſius actꝰ obiectū. Dn̄m deū tuū inq̄t
Tercio vero addit ipſius actꝰ formā et
modum. cū adiungit. ex toto corde tuo.
¶ Nōndum eſt igiᵗ hic circa primū ꝙ
deus nichil aliud q̄ꝫ amorē ab homine
poſtulat. ꝙ ſolam dilcōnem homini mā
dat ꝙ de ſola dilectione hominē probat
ꝙ de ſola dilectione ipſum remunerat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

¶ Dico ꝙ deus ſolam dilectionem ab
hoīe poſtulat Deut. iiij. Audi nūc iſrl
quid dn̄s deꝰ tuus requirit a te niſi vt
diligas eum. Quid leuius homini mā/
dari potuit. quid ſic in poteſtate hoīs
vt diligere. quis de precepto tam leui ſe
poterit excuſare Augꝰ. Poteſt michi
aliquis dicere non poſſum ieiunare nō
poſſum res meas totas paupibꝫ dare.
et in monaſterio deo ſeruire. ſed nunqͥd
poteſt dicere. non poſſum diligē: nichil
tam facile vt amare. et illum maxime
a quo habes. tot bona nature. tot bona
fortune. et tot bona gracie. Bruta q̄ſi
omnia ſuos benefactores cognoſcunt et
eis ꝓ poſſe deſeruiunt. Sarraceni et
quicūqꝫ pagani diligentes ſe diligunt.
Et tu illum amare non potes a quo tot
innumera bona habes? ¶ Secundo
deus de dilectione hominē ꝓbat vtrum
eum diligit. non ꝙ ipſe non ſciat. ſed
vult et aliȷs manifeſtus appareat. Vn̄
dicit Deutro. xiij. Temptat vos dn̄s
deus veſter vt palam fiat. id eſt ſciri fa/
ciat: vtrum diligatis eū an nō in toto
corde et in tota anima. Hec eīm̄ tempta
tio diuina ſepe fit ꝑ flagella Nam dena
rius ſi ſit falſus ſtatim ſcitur ſi in igne
ponat. Ignis eīm̄ argentū a plumbo
diuidit et tribula ſepat grana a paleis
lima a ferro rubiginem tollit Unde Au
guſtinꝰ dicit p̄mo de ciuit. dei. Manet
diſſimilitudo paſſorū ſub ſimilitudine
paſſionum. qꝛ ſicut ſub eodem igne au/
rum rutilat. palea fumat. et ſub eadē
tribula palee cōminuuntur. frumenta
purgantur: ſic eadem adūſitas bonos
probat ac purgat ſed malos damnat.
vaſtat exterminat. ¶ Tercio ſolam di

lectionem deus homini mandat. Unde
de dilectione quaſi ſingulari mandato
in quo omīa mandata cōtinentur dn̄s
dicit in Johāne Hoc eſt ait preceptum
meū vt diligatis inuicē. precipit autē
ſola dilectio. qꝛ amor ſi aſſit omnia ad
portādum leuia eſſe facit Bernardus.
Nichil amanti difficile. nam videmus
in naturalibus ꝙ calor habet virtutem
alleuiatiuā. nam ꝙ homo plus ponde/
rat mortuus q̄ꝫ viuus. plus ante cibū
qn̄ eſt vacuus q̄ꝫ poſt cibum qn̄ eſt ple/
nus. eſt ipſius caloris defectus. nam ca
lor dum in humidum agit. fumū ex eo
reſoluit. quē dum purificat. ipſum per
membra tranſmittit totū corpus alle/
uiat. ideo plus corpus mortuū q̄ꝫ viuū
ponderat. qꝛ reſpirans ex eo aer corpꝰ
alleuiat. Unde ligna que multum po/
roſa ſunt. et multū aeris in ſe recipiūt
in aquis poſita ſupiora petunt nec ad
fundum deſcendunt. Que autē multū
ſolida ſunt nec aerem in ſe claudunt:
ponderoſa valde ſunt et cicius fundum
petunt. Et ꝓpter hanc cām̄ ſcd̄m phm̄
Omne corpꝰ quāto ſolidius tanto pon/
deroſius. Unde aurū qꝛ ſolidiſſimū et
minime poroſum. et per cōſequens nec
aeris eſt receptiuū: eſt maxime ponde/
roſum. qꝛ igitur poſt cibum calor natu
ralis cōfortatur qui ante debilitatur:
ideo poſt cibum homo leuior inuenit.
Si ergo in naturalibꝫ ſic calor vniūſa
alleuiat. non eſt mirum ſi hoc ſpūalis
amor efficit. ¶ Quarto deus ꝓ ſola di
lectōne hoīem remunerat. nichil eīm̄ eſt
qđ placere valeat quātumcūqꝫ magnū
exiſtat. niſi ex amore procedat. et ideo
deus non tantum quid facit homo

attendit. ſed ex quãto amore illud faciat
hoc obſeruat. Quare omẽ meritum ho-
minis in ſolo amore cõſiſtit. Vñ dicitur
Ja. pmo. Beatus vir qui ſuffert tem
tacionẽ ⁊c. Eſt enĩ ineffabilis hec coro
na que diligẽtibus ſe eſt parata. iuxta
illud. i. Cor. ſcđo Nec oculus vidit nec
auris audiuit. ⁊c. Sic igitur patet. ꝙ de
us homĩem ꝓbat vtrũ eum diligat. Re
ſtat nũc videre qualiter homo ꝓbabiliter
ſcire poſſit ſi deum diligat. Notãdum
ergo ꝙ huius amoris triã ſũt probabi-
lia ſigna. ſcilicet recordacõ aſſidua. inq̃
ſicõ ſollicita. affectio ſingularis. Tũc
enim ſignum eſt. ꝙ homo vere diligat:
ſi ſemper amatum in memoria teneat.
ſi ſollicite ipſũ querat. et ſi ſolum eũ a-
mat. Dico ꝙ primum ſignũ amoris ẽ aſ
ſiduitas recordacõnis. quod enim vere
diligitur tenaci memoria retinetur. eo ꝙ ex
ĩpreſſioẽ amoris ſic memoria transfor
matur vt preter dilectũ nichil aliud cogite
t. Nam amor eſt vis vnitiua et om̃ino
ĩ amatum trãſformatiua. Vnde Hay-
mo. Scio anima mea ꝙ amor eſt vita
tua. et dum aliquid diligis ipſa vi di-
lectionis in eius ſimilitudinem tranſ-
formaris. Quomodo ergo eius obliui
ſci poterit. in quem omnino trãſforma
ta exiſtit. Non obliuiſcitur ciconia nidi
ſui. non obliuiſcitur aſina quãtũcunq̃
remota filij ſui. Ergo obliuiſcetur ani-
ma domini dei ſui. creatoris et conſer-
uatoris. et pijſſimi redemptoris. Vn-
de dicitur in Eccleſiaſtico. In omni ani-
ma tua dilige eum qui te fecit. Ex tota
anima diligere eſt dilectum ſemper in
memoria tenere. Memoria eſt pars ani
me. et ideo qđ tota anima diligitur ſemꝑ

memoriter retinetur. propter quod dice-
bat Je. in Tre. Memoria memor ero et
tabeſcet in me anima mea. Anima enĩ
dum dulciter memoratur eius quẽ dili
git. quaſi pre amore tabeſcit. ¶ Scđm
ſignum amoris eſt ſollicitudo inquiſici
onis. Si quis enim bouẽ vel equũ vel
quẽcunq̃ rem dilectam perdiderit. nõne
eam cũ ſollicitudine querit. Nonne qui
eſcit cum inuenerit. Minus ergo ſuo a
ſino dominum diligit. qui eum ſollicita
mente non querit Eſt enĩ prouerbium
ꝙ qui bene amat non dormit. Vnde cã
tat eccleſia. Intenta ſupplicacio dormi
re cor vetat. Sed non dormit auarus.
ſed tota nocte pecuniam computat. mi
nus pecunia deum amat. ſi in oracione
dormitat. Et propterea anima p̄ amo
re languida ſponſi. dicit Canticorum.
tercio. In lectulo meo quaeſiui quem dili-
git anima mea. et ſequitur. ſollicitudo
Surgam inquit ⁊ circuibo ⁊c. et ſequi
tur. Propterea inueni quem diligit aĩ
ma mea quia enim ſollicite queſiuit. ĩ
deo inuenire promeruit. Exẽplum de
maria magdalena. que ideo xpiſtum om
nium prima inuenit et vidit. quia ſoli
citius ceteris eum queſiuit. Exemplũ
etiam de magis. quia ſollicite queſierũt
ipſum inuenire meruerunt. ¶ Terci
ũ ſignum amoris eſt ſingularitas affe
ctionis. ſingularitas enĩ amoris ĩuenitur in
brutis. Vñ pro vxoribus ſuis fortiſſimã
bella gerunt. Nã leo quia nouit ꝑdum
cũ leena cũcumbere ipſũ quẽcunq̃ po
teſt inuadit. ⁊ ſi p̄t occidit. Sic eſt in om̃
nibus vt q̃ ꝑfecte vxorem amat. nõ vult
ꝙ ipſa alium diligat. Quia ergo deus
zelotes eſt anime. quia nos tam amauit

ad hunc amorem ſocium non admittit.
ꝓpterea Pluribus intentis minor eſt
ad ſingula ſenſus. Ex hÿs ergo neceſſa
rio ſequit᷑. ꝙ ſi aliq̄d cum deo diligitur
qd̄ nō ꝓpter ipſum diligat᷑. ꝙ deus mi
nus amatur. vt ergo dilectio poſſit eſſe
ꝑfecta. debet eſſe ſolitaria. Augg. in li.
Confeſſionū. Minus te dn̄e amat qui
aliq̄d tecū vel nō ꝓpt̄ te amat. et Gre.
Tanto q̄ſq3 ab eterno amore ſeiungit᷑.
quanto in inferioribus delectatur. Ob
hanc cauſam dicebat ꝓpheta. Diligam
te dn̄e virtus mea. te ſingulariter dicit
in quo ſe nichil aliud amare oſtendit.
Te eīn ꝓnomen demonſtratiuū. ſubſtā
ciam deſignat tantū. cum excluſione al
terius. licet alio mō accipiat ſepe vſus.
Nam et ꝓpter hanc ſingularitatē amo
ris dicebat idem pſ. Quid eīm michi eſt
in celo et a te quid vo. ſuꝑ ter. q̄ſi dicet
nichil et dicit defecit caro mea et cor me
um zc̄. ſequit᷑. Dn̄m deum tuum. In
quo notatur. quid eſt amādum. Nō ꝙ
debes amare deum ꝓpter tria. ſcz ꝓpt̄
beneficiū creacōnis. ꝓpter beneficium
gubernacōnis. ꝓpter beneficiū reꝑaci
onis. nōne amandus eſt a te qui tibi de
dit eſſe qui te ſeruauit in eſſe. et qui te
reꝑauit ad eſſe grē. Dico ꝙ debem⁹
diligere deum qui nos creauit. Mirū
eſt eīm valde cū homo ſic diligat ſuū eſſe
ꝙ ip̄m datorem nō diligat ſui eſſe. ipſe
eīm eſt deus homo qui ꝓpter te celum et
terram creauit. qui ꝓpter te tam celeſ-
tia q̄ꝫ terreſtria tam diuerſis coloribus
adornauit. Qui etiā te pre ceteris ſua
ymagine decorauit. te rebus prepoſuit.
ſicut patet Geneſis in principio. Quo
modo ergo benefactori tanto ingratus

exiſtis. quem non diligis vt teneris.
Vnde dicit Auguſtinus. de ſpiritu et
anima. O miſer ego quantū deberem
diligere deum meum qui me fecit cum
non eram. et de nichilo fecit me. Non la
pidem. non arborem. nec aliqd̄ de ani-
malibus. ſed hominem voluit me eſſe.
dedit michi non ſolum eſſe. ſed viuere.
ſentire et intelligere Et addit. cum tan
ta beneficia diligenter attendo. dolore
pariter et rubore cōfundor Vere dolere
et erubeſcere debet. qui tanti benefacto
ris amore nō feruet. quia omnis talis
mortuus eſt Johannis tercio. Qui nō
diligit manet in morte. Vnde dicitur
Canticorum ſecundo. Recti diligunt te
Quid ſunt recti niſi qui cognoſcunt ꝙ
deus fecit hominem rectum. ſicut in
Eccleſiaſtico ſcriptum eſt. Et grates
referunt propter beneficium. Vnde et
hanc rectitudinem mentis oſtendit rec
titudo corporis. Sicut eīm corpus ſem
per reſpicit centrum. ſic anima amore
recto ſemꝑ debet reſpicere deum. Vnde
Ouidius in primo Methamorphoſios
Pronaq3 cum ſpectent animalia cetera
terram. Os homini ſublime dedit. ce-
lumq3 videre Juſſit. et erectos ad ſide-
ra tollere vultus. Sed ſi homo affectū
ſuum a deo creatore ſuo declinet. et ad
amorem huius mundi et temporalium
rerum animum conuertit: iumentis
ſimilis efficitur. quia ſicut iumenta q̄-
tuor pedibus corpus ſuum a terra le-
uant. ſed ad terram ſemper caput incli
nant: ſic homo qui deum ſicut obligat᷑
non diligit: dum quatuor affectioni-
bus anime mentem ſuā a terra eleuare
debeat. et ea que ſurſum ſunt ſapere:

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſe eum ad terram ꝑ amorem inclinat.
quem caput oīm affectionū eſſe cōſtat
Recti vero dicunt̄ qui deo ꝑ amorē vni
unt̄ qꝛ rectū recto facile coniungit̄. ſed
curuū recto nunquā bene cōiungitur.
¶ Scḋo debemꝰ diligere deū qui nos
cōſeruat et regit. quis em̄ ad momentū
in ſuo eſſe ſubſiſtere poſſet? niſi v̄tus
p̄ma ad eius cōſeruacōnem influeret.
Conſtat em̄ ꝙ oīs virtus poſtrema de
pendet a p̄ma. et ceſſante influere p̄ma
Nulla eſt poſterioris ꝑmanentia. Quō
em̄ fluet riuulus. ſi fons fuerit deſicca/
tus. quō brachiū poterit manū mouere
vel manꝰ digitū ducere. Si nō fluxerit
virtus a corde. Quō gn̄atio vel motus
quicūq; in inferioribꝰ poterit eſſe. Si
virtus motus ꝓprij ceſſat influere.
Quō poterit quicumq; intelligere. vel
ſentire vel viuere Si deficiat ip̄m eſſe.
patet ergo ꝙ neceſſe eſt ip̄m effectū defi
cere. ſi cauſa eius ceſſet influē. Si deus
cauſa oīm p̄ma. nō eſſet perierēt cauſa
ſcḋa. et quecumq; cauſata ſi deſit ꝓprie
cauſe influentia. et ideo ſicut nulla res
eſſe potuiſſet. niſi ipſe creaſſz. ita nulla
res ꝑfecte ſtaret: niſi ipſe cōditor con/
ſeruaret. Unde dicitur Deutronomij
triceſimo. Elige vitam vt et tu viuas
et ſemen tuum: diligas dominū deum
tuum. ipſe em̄ eſt vita tua. Conſtat hoc
non formaliter eſſe dictum. quia deus
nulli rei forma eſt. eo ꝙ omne qḋ tale eſt
imꝑfectum eſt. ergo hoc affirmatiue
dictum eſt. eo ꝙ ipſe vitam noſtram cō
ſeruet. Unde ꝓpheta hoc a deo petebat
cum in pſalmis deo dicebat. Conſerua
me domine quoniam ſperaui in te.
¶ Tercio debemus deum diligere qui
nos ad eſſe gracie reparauit Homo em̄
perierat a ſuo factore et cōſeruatore re/
ceſſerat et ſeipſum diabolo in ſeruum
tradiderat. et ideo crimen leſe maieſta/
tis incurrerat. quia diuini habitaculi
ꝓditor erat. in ſeipſo perierat. Uenit
autem filius dei patris et hominem in
duit. et ideo pater ꝓ homine ſatis fecit
pro cuius redemptione ſanguinem ſuū
fudit. Unde dicitur in Apocalipſi.
Dilexit nos et lauit nos a peccatis in
ſanguine ſuo. O dilectio mira. O amo/
ris eminentia. O amicitia inexperta.
ſeipſum dare vt poſſet ſeruum ingra/
tum. et ſeruum inutilem liberare. Sed
vicit eum magnitudo amoris. licet eſſz
in ſe inuincibilis. Unde in figura huiꝰ
dicitur primi Regum decimo octauo.
ꝙ anima Jonathe. id eſt xpiſti cōglu/
tinata eſt anime Dauid. ſcilicet eccleſie
militantis. vel cuiuſlibet fidelis et di/
lexit eum quaſi animā ſuam. ſe exſpo/
lians pro ea ponens in mortem animā
ſuam ¶ Sequitur. et toto corde tuo.
In quo tangitur diligendi modus.
Eſt autem modus diligendi deum. ſecū
dum Bernardum. Diliges ſine modo.
Sed quia quod creatum eſt diligi ſine
modo non poteſt: ideo diligi. ſaltem
toto corde. tota mente. et tota anima
deus debet. ¶ Dico ꝙ debemus dili/
gere toto corde fideliter ſine duplicitate
tota anima feruentur ſine tepiditate
tota mente memoriter ſine obliuione.
Dico ꝙ amandus eſt fideliter ſine du/
plicitate. vbi enim duplicitas. non eſt
vnitas. vbi diuiſio in amando conſiſtit
toto corde nō diligit. qui vult ergo toto
corde et intencōne diligere duplicitatē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

omnem neceſſe eſt remouere Unde dicit᷑
Sapie᷑. iij. Fideles in dilectione acq̃/
eſcent illi. Fidelis ille dicit᷑ qui corde
ſimplici nõ duplici dño famulat᷑. Et q̃
ꝓpter morte̅ ſui dm̃ nullius hoi̅s vul/
tum veretur. Unde Bern̄. introducit
quenda̅ pueru̅ ſic ꝑntibꝫ ſuis ꝓ amore
dm̃ reſpondentem. Non ſufficit inquit
vobis parentes kariſſimi. ꝙ me miſeru̅
in tantam miſeriam induxiſtis. ꝙ in
peccato veſtro peccatore̅ me genuiſtis.
ꝙ me de peccato nutriſtis. niſi eciam i̅
viuendo michi miſericordiam quam co̅
ſecutus ſum ab eo qui morte̅ non vult
peccatoris me filiu̅ gehenne facere vul/
tis. Sed multi hanc fidelem dilectione̅
nõ habent. ſed plus diligunt mundum
vanum q̄̃ deum Unde de talibꝫ dicitur
Prouerbiorum ꝑmo. Uſquequo ꝑuuli di
ligitis infanciam. et ſtulti que ſibi ſunt
noxia cupient᷑. Tales ergo dicunt᷑ par
uuli qꝛ ꝑuuli plus diligunt pomu̅ va/
num q̄̃ aurum vel ciphum argenteum
Et dicunt᷑ ſtulti qꝛ more fatuoru̅ plus
appreciant lutum q̄̃ aurum. O ſumma
ſtulticia. Narrat Macrobius multos
fuiſſe ſeruos qui ſic fideliter te̅porales
dominos dilexerunt. ꝙ ſe ꝓ eis in mor
tem tradiderunt. ymmo qđ magis eſt
canes multi fuerunt qui ꝓ defenſione
dominoru̅ ſuorum ſe in morte̅ dederunt
et xp̄c qui tantu̅ nos amauit nullu̅ ho/
minem inuenit qui pro eo mori velit.
¶ Scđo amandus eſt deus tota ai̅ma
id eſt feruenter ſine tepiditate Unde dr̄
Cantico. i. Adoleſcentule. dilex. te ni.
Ideo dicit nimis. qꝛ qui ferue̅ter dili/
git modum in amando neſcit. ſed pre
magnitudine amoris a ſeipſo deficit.

Unde ecia̅ dicit illđ Can. Anima mea
liqueſacta eſt vt di. lo. eſt. O q̄s poſſit
verbis exꝑ̄mere. quis valeat cogitare.
quõ ai̅ma co̅ualeſcat. quõ tota liqueſcat
quõ a ſeipſa deficiat. du̅ voce̅ dilciſſimi
ſponſi ſecu̅ in intimis colloquentem cor
dis aure ꝑcipiat. Si em̄ piſces marini
ſic delectantur in ſonitu ſimphonie vt
turmatim co̅curra̅t vtrimqꝫ et ſaliant
circa nauem. ſi ſic ecia̅ delectant᷑ boues
et bubulci ad ſonitum alicuius inſtru/
menti et ad vocem canta̅tis bubulci vt
onere non grauent᷑ aratri. quõ ſponſa
amore languida non liqueſcere poterit.
dum tocius ſuauitatis in ſuis intimis
vocem audit Unde languens pre amore
dilecti querit ab ipſo ſponſo. Canti. i.
Indica m̄ que̅ diligit ai̅a mea. vbi dor/
mis. vbi cubes in meridie. O felix ai̅a
que talem ſponſum p̄ omnibꝫ elegiſti.
que̅ amare eſt beatu̅ eſſe. et cui ſeruire
nõ eſt aliud q̄̃ regnare. ¶ Tercio dili
gendus eſt deus tota mente. id ē memo
rit̄ ſine obliuione. Si ipſe ignis poſtq̄̃
ferrum aliqđ vel lignum inuadit totu̅
lignum in ſuam ſimilitudinem vertat
vt nichil aliud eſſe videat᷑ q̄̃ ignis: qđ
miru̅ ſi ai̅ma ſummo igne inflammata
et tota in eius ſimilitudinem transfor/
mata iugem ipſius memoriam habet.
Si nõ obliuiſcit᷑ bos preſepis ſui. ſi nõ
qđ prundo tempus aduentus ſui. ſi nõ mulier
cumqꝫ animal cibi ſui. et ſi nõ mulier
infantis vteri ſui: quõ anima obliuiſci
poteſt dilectiſſimi ſponſi ſui. et predi/
lectiſſimi pri̅s ſui. ideo ipſa dt̄ Can.
iij. Inueni que̅ di. ai̅a mea. ipm̄ in me
moria ſemp hre̅. Unde dt̄ Can. i. tene/
bo eum nec dimit. hic em̄ tenere non eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

114

faſciculus mirre dilectus meꝰ m̄ inter
vbera mea. cor eīm int̄ vbera collocatū ē
Quid eſt ergo int̄ vbera dilectū tenere
ꝙ dilectū corde penſare. et talis cogita/
cō nūꝙ eſt onerosa. ſed ſūma alacritate
plena. ideo eſt faſciculo mirre odorife/
re comparata Sed de hijs quere prima
Dō. poſt penthecoſtes. Rogemus.

Item

Fiduciā habemꝰ ad deū. ij. Cor.
iij. Sapiētis cōſtat officium eē
ī eo ſpem ſuam ponere qḋ eū valeat dū
neceſſe eſt adiuuare. Nā ſtultiſſimū eſſe
cōſtat. ſi quis in eo. qḋ iuuare nō valeat
cōfidenciā ſuā ponat. et ideo Aplūs in
verbo ꝑmiſſo duo facit Primo eīm actū
nobis virtuoſum inſinuat quē debemꝰ
hr̄e cum dicit. Fiduciā habemus. Se
cūdo actū determinat et īformat. quaꝫ
formā neceſſe eſt nos ſeruarꝰ. cum addit
Ad deum. In deo eīm ſolū hoībus ē cō/
fidendū. cuius ſolius eſt poſſe ferri ſub
ſidium. Eſt tñ notandū. ꝙ quidā ſpem
ſuam ponunt in ſublimitate potencie.
quidam in copioſitate pecunie. ꝗdam
in altitudine ſapiencie. quidam in car/
nis pulchritudine. ꝗdam in exquiſicio/
ne malicie ſiue culpe. quidam vero in
habūdancia diuine clemencie Prima fi
ducia eſt omnino friuola. Secunda eſt
falſa et ſtulta. Tercia eſt inutilis et in
fructuoſa. Quarta eſt penitus vana.
Quinta eſt abhominabilis et iniqua.
Sexta vero eſt ſolida et vera Dico ꝙ
quidam ſunt qui confidunt in humana
potencia. aliquando ꝓpria. aliquando
aliena. quia quidam ſunt ī ſe potentes.
quidam vero ſunt potentibus adheren/
tes. Sed talis fiducia ōnino eſt friuola
et quaſi nulla. Nam omīs potēcia que
non eſt a ſeipſa ſed fluit ab alia eſt omī/
no nulla. ñ ꝙtū dat illi ꝑma. Nulla eſt
ōnino virtus arboris. niſi quā a radice
ſuſcipit. et nulla eſt virtus in mēbris
cuiuſlibet aīal' ſi in eam non fluat vir/
tus prior. ergo dum diuina virtus ſit
oīm potenciarum ſimplr̄ prima. nulla
eſt omnino humana potentia. ſed ſemꝑ
nititur fruſtra niſi a diuina virtute fu
erit coadiuta. vbi eſt enim potencia ce/
ſaris. vbi potencia Neronis. vbi poten
cia Alexandri Macedonis. Omnes de
fecerūt. nec in ſe ſperātes ſe iuuare po/
tuerunt Nam ceſar fuit mortuus ceſus
a romānis Nero qui piſcabatur retibꝰ
aureis. dum vellet occidi a romanis dē
tibus fuſtem acuit. et ſe per ventrem
traſfixit. Alexander veneno amicorū
interijt. propter qḋ dicitur in pſalmis
Nolite confidere in principibus. Item
in alio pſalmo Bonum ē ſperare ī dño
ꝙ in principibus In potencia ergo ter
rena confidere que ſeipſam ñ poteſt ad/
iuuare nec ſe a morte eripere : eſt ſuper
baculum arundineum ſe appodiare. et
per filum ſtuppe ſe de maxima ripa
deponere. et ad flatum vndiqꝫ ventis
expoſitum ſine ruina tenere. Propter
que omnia dicitur Iheremie viceſimo.
ſeptimo. Maledictus homo qui cōfidit
in homine. et ponit carnem brachium
ſuum. Notabiliter dicit carnem. id eſt
potēciam carnalem. q2 caro ē pars fra/
giliſſiā z tenera. ñ virtute ſua ſed oſſis
bnficō ſuſtenta. Secūdo ſunt ꝗdam
qui cōfidunt in humana ſapiā nec attē
dunt ꝙ a ſapīa diuina ē omīs ſcīa. Nā
ſcḋm phm̄ cui cōcordat certa expiencia

Anima creatur ſicut tabula raſa · in q̃
nulla eſt omnino pictura. Unde ſi quis
puulum int̃ feras nutriret nullã oĩno
ſcienciã haberet. Anima ergo cum de ſe
ſcienciam acquirit ad omne illud qḋ in
alterũ influit eo nobilius exiſtit · quia
vt vult phũs · et ꝙ magis eſt Auguſtiꝰ
dicit · Omne agens eſt preſtancius ſuo
paciente · ſed rõnali anima ſolus deus
nobilior eſt · igitur ipſe ſolus ei ſcienciã
infundere poteſt · Unde Augꝰ dicit · ꝙ
rõnalis anima a ſola ꝓ̃ma veritate for/
matur Et in libro ſentẽciarũ magiſter
probat · ꝙ ille ſolus hoĩem docet qui in
celo cathedram habet · Et hoc idem dñs
in Mathe · Ne inquit vocemĩ magiſtri ·
vnꝰ eſt enĩ mgr̃ vr̃ q̃ in celis eſt · Reſtat
ergo ꝙ anima nõ a ſeipſa ſed a domino
habet ſcienciã Itẽ ſicut ſe habet oculus
carnis ad ſolem materialem · ſic ſe hẽt
oculus mentis ad ſolem ſpiritualem ·
ſed oculus carnis nichil videt ſine luĩe
corpali · ergo nec oculus mentis quicꝗ̃
intelligit ſine luce ſpirituali · vnde pſ ·
In luĩe tuo videbimꝰ lumẽ · ergo ſi oĩs
nrã ſciã pendet a diuina · in illa cõfidẽ/
dum eſt nõ in nrã · qꝛ nrã inquantum
nrã ? eſt fallax et ſtulta · iuxta illḋ Je ·
Stultus eſt omnis homo a ſciencia ſua
De hac ergo ſtulta cõfidentia dr̃ Rõ · ij ·
Confidis inquit te ducem eſſe cecorum
et lumen eorum qui in tenebris ambu/
lant ⁊c̃ · et addit · qui predicas nõ furã/
dum furaris · qui dicis nõ mechandum
mecharis · q̃ſi diceret · Unde ꝙ̃ ſtulta eſt
tua ſapiencia · dum ꝑ eam nõ vitas no
ciua · Nã bruta int̃ herbas ſalutiferas
et nociuas · nec diiudicant · nec diſcer/
nunt · malas effugiunt · bonas rodunt
a locis ſibi nociuis recedunt · et loca ſibi
cõgrua querunt · ſicut cyconie et yrun/
dines nobis apte oñdunt dum ĩ hyeme
loca calida ſibi q̃runt · ergo ſi tu nõ facis
tua ſapiencia · quod bruta faciunt ſua
induſtria ? ſtulcior es ꝙ̃ animalia alia
Dicas ergo tu qui confidis in humana
ſciencia ? quid Socrati ſua ſciã ꝓfuit ·
ꝓpter quã eum malorũ ĩuidia veneno
ꝑemit ? quid Cathoni tanta ſapiencia
valuit · qui dum ceſaris ꝑtãti inuidit ·
ꝓpterea manu ſe occidit ? quid ſapien/
cia Senece valuit ꝓpter quã eũ Nero
eligere mortẽ coegit ? quid Achitopheli ·
cuiꝰ cõſilium erat vt cõſilium dei ? ſua
ſapiã valuit qui laquro ſe ſuſpendit ?
Tercõ ſunt quidã qui confidunt in
habundantia pecunie · vnde ſemper ſtu
dẽt acquirẽ · et de hijs dicit Baruth · iij
Ubi inq̃t ſunt principes genciũ qui do
minantur ſup beſtias et in auibus celi
ludunt · qui argentum thezauriſant et
aurum in quo cõfidunt hoĩes · nec eſt fi
nis acquiſicõnis eorum · et ſequitur ·
Exterminati ſunt et ad inferos deſcen
derunt et alij in locũ eorum ſurrexerũt
Ecce ꝙ̃ infructuoſa · ymmo ꝙ̃ damnoſa
eſt nrã ſciã · Unde damnati talia inter
ſe in inferno cõferunt · ſicut dr̃ Sapiẽ ·
Quid nobis ꝓfuit ſupbia et diuiciarũ
iactancia quid cõtulit nobis ? tranſiert
oĩa tamꝙ̃ vmbra et tamꝙ̃ nuncius ⁊c̃
et tamꝙ̃ nauis ⁊c̃ · tamquã auis ⁊c̃ · et
tamꝙ̃ ſagitta emiſſa ⁊c̃ · Optima exem
pla et naturalia ibi ꝑ ordinem poſita ·
Sunt ergo iſti ſiles formicis · q̃ ſunt in
india · ad magnitudinẽ canũ · que aurũ
tanta auiditate cuſtodiũt · ꝙ ꝓ̃us occidi
ſe ꝑmitterent ꝙ̃ ab eis aurum auferri

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

aurum qđ tam ſollicite cuſtodiunt : nō
comedāt nullum fructū ex auro eas ha
bere conſtat. Vñ talibus in mundo ſpe
rantibus ſub figura egipti dicitᷣ Yſaie
xxxi. Ve qui deſcenderūt in egiptum.
ad auxiliū in eq̄s ſperantes. habentes
fiduciā ſuper quadrigis. qꝛ multi ſūt.
et ſuper equitibus qꝛ p̄ualidi nimis.
et non ſunt cōfiſi ſup̱ ſanctū iſrahel Et
ideo corruet auxiliator et cadit cui prā
tur auxilium. ſimulq; omnes conſumē
tur ¶ Quarto ſunt qui cōfidunt in cor
porali robore ſiue cū hoc in carnis pul
chritudine. Vñ dicitᷣ Eze. xvi. p̱fecta
eras in decore meo quē poſuerā ſuper
te dicit dominus. et habens fiduciā in
fortitudine tua et pulchritudine forni/
cata es et exposuiſti te omni trāſeunti
Sed vana eſt iſta fiducia qꝛ nulla ē forti
tudo. q̄ n̄ aliqñ cōterātᷣ Nā petra a mol
liſſima aque gutta cauatᷣ. Ferrum rubi
gine ſua cōſumitᷣ Cetus piſcis maxīg
ſepe a cocodrillo occiditur. Elephas ab
vnicorne ſepius in ventre pforatur. et
cocodrillꝰ a quadaꝫ p̱ua auicula que p̱
os eius in ventrem vadit et in ipſo vē
tre diſrumpitur. et ſic ab eo occiditur.
Sed qđ per bruta diſcurritᷣ qñ ſamſon
fortiſſimus ab vna muliere ligatᷣ. capi
tᷣ zc̄ Poeta. Nil adeo validū qđ nō q̄nq;
trātur. hoc et ab īualido ſepe videre po
tes. Ferreus aſſiduus cōſumitᷣ ānulꝰ
vſu ; Quid de pulchritudine dicā. que
nulla firmitate fulcitur. ſed modica fe/
bre diſſoluitur Propter qđ z flori feni
bñ aſſimilatur. qui dum mane virens
et pulcher oriatur : tactus ſolis incen/
dio mox ſiccatur Unde dicitur in Ca.
Ja. Ortus ē ſol ardore et areſcit fenū

et flos eius decidit z decor vultus eiꝰ
dep̱ijt. fallax ergo gracia z vana ē pul
chritudo. ſicut vltimo Prouerbiorum.
habetur. Nam propter pulchram pel/
lem ſepe capitur murilegꝰ. vulpis q̄ri
tur et p̱dus occiditur. Unde Ouidius
Forma bonum fragile eſt quantumq;
accedit ad annos : Fit minor. et ſpa/
cio carpitur ipſa ſuo ; ¶ Quinto ſūt q̄
dam qui cōfidunt in exquiſicōne mali/
cie ſiue culpe. et hec fiducia eſt aliaruꝫ
omnium peſſima. et eſt omnino nulla
et ideo maxime inimica Nam aliꝗđ eſt
potencia. aliq̄d eſt ſapīa. aliq̄d eſt pecu
nia. ſed nichil eſt ōnino culpa. Et ideo
cōfidere in peccato ē cōfidere in nichilo
z ideo inter ōnia maxime diſplicet deo
de illis qui in augurijs et diuinacōibꝫ
ſpem ſuam conſtituunt. et ſub talium
dcōrū fiducia confidēter in malicia vi
uunt. Unde dicitur anime ſe in augu/
rijs inuoluēti. Yſa. xlvij. Nūc audi de
licata que habitas confidēter. et dicis ī
corde tuo. Ego ſū ego ſū et non eſt pre/
ter me amplius. nō ſedebo vidua z ig/
norabo ſterilitatem. et fiduciā habuiſti
in malicia tua. et propterea veniēt ſu/
per te in vna die ſterilitas z viduitas.
irruet ſuper te calamitas quam nō po
teris expiare. Et ſequitur. Sta cum in
cātatoribus tuis. et cum multitudine
maleficiōruꝫ tuorum ſi forte proſit tibi
Et ſequitur Stēt z ſaluent te auguēs
celi qui contemplantur ſidera z ſuppu
tant menſes vt nuncient tibi futura.
Et ſequitur Ecce facti ſunt ſicut ſtipu
la. ignis cōbuſſit eos. et cetera que ſūt
ibi. Tangit hic falſos aſtrologos. qui
cū poſſint aliq̄ vera cōiurando p̄dicere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

de impreſſionibus q̄ in hÿs īferioribꝰ
cauſantur ex aſtris : ſuas volunt diui
nationes ad ea que ſunt liberi arbitrÿ
deducere Sed cōtra iſtorū ſtulticiā ſa/
tis vt arbitror diſputatū eſt in quodam
ſermone de Ephiā. et ideo ibi quere
Sexto q̄dam ſunt qui cōfidunt in dn̄i
bonitate. et hoc ē qd̄ in themate additū
eſt. ad deū. nam et ipſe dn̄us ad hanc
fiduciā inuitat diſcipulos Mathe. xiiÿ
habete inquit fiduciam quia ego ſū. no
lite timere. q̄ſi dicēt. cū ego poſſim oīa
cum ſciem vniuerſa. et cum deſiderē vo
bis bona. quid eſt ꝙ ꝑtimeſcitis mala?
Si ergo vobiſcum ſum quid poterit vo/
bis eſſe nociuum? Unde et Job hoc at/
tendens dicebat. Pone me domine iux
te ta. et cuius vis ma. pu. cōtra me ꝑs
Bonum eſt cōfidere in domino ꝙ̄ cōfi. ī
ho. et racionem aſſignat in alio loco. do
minus inquit illuminacio mea et ſalꝰ
mea quē ti. Dominus ꝓtector vite mee
&c. Et propter hec omnia dicitur Jere
mie. xvÿ. Beatus vir qui confidit ī do
mino. et erit dominus fiducia eius &c.
Qui enī hanc fiduciam habuerit. et in
omnibus non cōtradixerit. et hic ſecu/
rus erit. & ī futuro celeſtē gloriā poſſi/
debit. Exemplum de ſuſanna Daniel.
penultimo. de qua dicitur. ꝙ erāt cor ſu
um fiduciā habens in dn̄o. Unde dicitᷓ
Yſaie. xliÿ. Qui habuerit fiduciā mei
hereditabit mōtē ſcm̄ meū. Ad quē mō
tē nos ꝑducat qui viuit &c.

Dō. xiÿ.

Deus vnꝰ eſt Gala. iÿ. Sūt enī
hēretici qui olim dicti ſūt maithei
nunc autem vſu cōmuni appellantᷓ pa/
taeni. qui omni ſciencia deſtituti. et a
diuina gracia derelicti : duo ponunt eſ
ſe principia. vnum boni. alterum vero
mali. non enī intelligentes ꝙ dominus
in Jo. ait. venit princeps mundi huiꝰ
et in me non habet quicꝙ̄. illud Apꝰ.
Deus huius ſeculi excecauit mentes ī/
fidelium. et hÿs ſiliā diabolū mūdū fe/
ciſſe obſtinata mēte defendūt. Ceci enī
iſti nō attendunt ꝙ ī gramatica didice
rūt. ſi tn̄ vnꝙ̄ gramaticā audierūt De
us enī aliqn̄ nomen eſt nature Unde di
ctum eſt in Exo. Deus tuus vnus eſt.
Aliqn̄ nomen eſt potencie. Un̄ dictū ē
Moyſi. Ecce cōſtitui te deū pharaonis
Aliqn̄ nomē ē grē. Un̄ dicitᷓ in pſalmo
et dn̄s hoc idem replicat in euangelio.
Ego dixi dÿ eſtis et fi ex omnes. Eſt ē
go natura deus vnus ſed ꝑticipacione
bonitatis ſiue poteſtatis vel grē pluri/
mi poſſunt eſſe. Un̄ Apꝰ. Siquidem
ſunt dÿ multi. et dn̄i multi. nobis au
tem vnus eſt dominus Jheſus criſtus
&c. et Boecius Natura vnus eſt deꝰ. ꝑ
ticipacione autem nichil ꝓhibet eſſe ꝙ̄
plurimos Argumētum autem qd̄ ex il
la autoritate trahunt. venit princeps
mundi huius: nullius eſt apparencie q̄
enim ita argueret. Rex frācie pn̄ceps
eſt francie. ergo ipſe condidit franciam
ſtultus ab omibus haberetᷓ. ergo dya/
bolus non dicitᷓ mundi princeps. quia
ipſe mundum condiderit. ſed quia per
tyrannidem principetur in malis. nec
deus dicitur per naturam. ſed per ty/
rannicam potenciam. Nam ꝙ ſit im/
poſſibile duo ponere principia. Quo/
rum vnum ſit principiū boni. alterum
vero mali : patet racōibꝰ neceſſariÿs.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et propoſitōibus ꝑ ſe notis. Et vt ob/
mittam q2 oīs hoc clamat ſcriptura di/
uina. oīs philoſophia. z breuiter ōnis
creatura. oīſq3 natura dicamus hoc ꝑ/
mum eſt maxime bonū qd' ex hoc pro/
batur q2 natuā q̄ nichil appetit fruſtra
vel fruſtra facit. et in omnibus bonum
finem intendit: ꝑmo oīm eſſe ꝓduxit.
ſicut habetur ex libro de cauſis. Omīs
etiā creatura ſuum eſſe diligit. et omne
illi cōtrariū refugit. vnde elemēta oīa
ꝓpria appetūt loca. ſuo eſſe cōuenien/
cia. plante omnes in ſuis locis ſuo eſſe
cōueniētibus oriunt᷑ ita ꝙ ſi alibi trāſ
ferant᷑ in ariditatem vertunt᷑. Anima
lia omnia apte nociua refugiunt z ſui
eſſe ſalutem ꝑ omnia querunt Eſſe er/
go magnum bonum eſſe ꝓbat᷑ quod ſic
ab omni natuā appetit᷑. ſollicite cuſto
ditur. eſſe eius cōtraria ſic ab ōnibus
euitant᷑. verum ſi ſūmum bonum ma/
lum eſt nullum bonum in ſe habet. q̄a
qd' aliqd' bonum habet purū malū eſſe
non valet. ſicut vinum eſt purum. ſi a
liquid non habeat aque admixtū Sed
eſſe vt dictū eſt. magnū bonū eſt. ergo
ſi ſūmū malū eſt. eſſe nō habet. ergo ſi
mul eſt et non ē. quod impoſſibile eſt.
Reſtat ergo ꝙ nulla modo ſūmū malū
eſt Itē ſecundū philoſophū potencia ē
de numero bonorū. et intātum hoc ve/
rum eſt. ꝙ ipſum poſſe malū n̄ ē Eſt
etiā naturalis appetitꝰ ad poſſe. qd' nō
eſſet ſi potencia mala eſſet. oīs potēcia
igit᷑ bona eſt. Sed ſi ſūmū malū ē. ſic
omnia mala poteſt. ſicut ſūmū bonum
omnia bona facere valet. vnde ſūmum
malum reſpectu mali omnipotens ē.
ſed ſūmum malū quia omni bono caēt
potencā nullam habet. ergo ſimul z ſe/
mel poteſt oīa. z nichil potētꝰ qd' oīno
impoſſibile eſt. Itē ſciēcia maximū
bonum ē q2 ꝑfectio anime eſt. ſine qua
nullum bonum eſt ꝑfectum. et ideo om
nes homines ſcire deſiderant et ignorā
ciā fugiūt z deuitāt. ergo ſi ſūmum ma
lum eſt et omni bono caret nullam oī/
no ſciēciā habet. ſed quod nichil nouit
nulli nocere ſcit. ſūmū ergo malum nō
eſt ſūme malū Item ſi ſummū bonum
cōſtat qd' oīa poteſt: ergo ſummū ma
lum deſtruere valet Deſtruet ergo ſū/
mū bonum. et cōſtat ꝙ voluntatē deſ/
truendi illud habet. q2 cōtrariū ſibi ē.
ergo in ipſum agens. eſt ipſū in nichi/
lū redigens. ergo ſi ſummū bonū ē. ſū
mū malū eſſe nō poteſt. Item ſummū
bonum poteſt eſſe bonū. et ſumme ma
lum poteſt in oē malū. ſed ſummū ma
lū corrumpere eſt maximū bonum. et
ſummū bonum corrumpere eſt ſummū
malū. ergo ſūmū malū poteſt corrūpe
ſūmū bonū. et ſūmū bonū poteſt corrū
pere ſummū malū. Sed qd' corrūpit᷑ ꝑ
ſuū cōtrariū n̄ eſt potētiſſimū neq3 ſū
mū: ergo ſi ē aliqd' ſūme bonū z aliqd'
ſūme malū nichil ē ſumme malū vel bo
nū. Sic ergo cū cōſtet neceſſario ſūmū
bonū eē: ergo nichil oīno ē ſūmū malū
bū ergo dicit Apꝰ. Deꝰ vnus ē.. ergo
ſi deū noſtrū imitari volumꝰ. vnum z
nos eſſe debemꝰ. q2 ſine vnitate ei pla
cere nō poſſumꝰ. Notandū ergo ē. ꝙ q̄
tuor ſunt que maxīe nos debēt ad vni
tatem mouere. ſ. vnitas pncipij ꝓdu/
centis. et vnitas interius boni infor/
mātis. vnitas boni exterius īducētis
vnitas boni ſupiꝰ cōſūmātis. primum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

bonum eſt trinitas ſumma. vel diuina
eſſencia cuius eſt hanc vnitatē efficere.
Scdm̄ eſt ipſa interior grā. cuius offi/
cium eſt vnire. Terciū eſt oīs mūdana
creatura. cuiꝰ eſt ad vnitatē efficaciter
ꝓmouere. Quartū vero eſt glā. cuius
eſt vnitatē hanc conſeruare. ¶ Dico ꝙ
primū mouens ad vnitatē eſt ip̄m pri/
cipium rerū oīm ꝓductiuū. nam cōſue
uerūt eſſe vnus ꝑplūs. vna ciuitas et
vnū caſtrū que diſponuntur ſub eodem
rectore vel poteſtate. et reguntur eodem
iure. Item dicunt vnū ſcolares illi qui
ſunt ſub eodē doctore rōne vnius ſcole.
inquantū conſtat eos vniformit̄ cōuer/
ſari. Itē dicunt vna domus. vna fami/
lia. omnes qui ſunt ſub eodē prē. Itē
multe ouis dicuntur vnus grex. quādo
vniūtur ſub eodē paſtore. et ſic eſt bre/
uiter in oībus inuenire. Sꝫ deus nr̄ ē
rector vnus ꝑ creacōnē. Mal. ij. Nun/
quid nō deus vnꝰ creauit nos? Itē eſt
vnus doctor ꝑ cordiū illuīacōeꝫ Math.
Vnus eſt mgr̄ vr̄ q̄ in celis eſt. Itē vnꝰ
pr̄ ꝑ gubernacōem et defenſionē Mal.
ij. Nunqd non pr̄ vnus oīm nr̄m? Itē
vnus paſtor ꝑ educacōeꝫ et cuſtodicōeꝫ
Jo. iiij. vnus paſtor et vnū ouile. ergo
ſi illi hn̄t vnitatē. qui ſunt ſub eodē rec
tore. ꝙuis nō ſunt ſub eodem doctore.
paſtore vel patre. et ſic de quolibet alio
membro diſtinctionis intellige. multo
forcius inter xp̄ianos vnitas debet eſſe
cū nō ſolū ſint ſub vno rectore. ſed et ſil
cum hoc ſub eodē doctore. eodē prē. eodē
paſtore. et hec fuit racio ꝙ deus in omi
gn̄e aīalium duo ſimul ꝓduxeit maſcu
lum et feminā in gn̄e hoīm. vnū ſolum
ꝓduxit. ex cuiꝰ coſta muliēꝫ formauit

vt dum ſe eſſe ab vno viderent. vnitatē
inter ſe cōſeruarent. Sꝫ omīa in cōtra/
riū verſa ſūt. fracta ſūt vincula. rupta
ſunt federa. oīs domꝰ eſt diuiſa. oīs vil
lula. ciuitates et caſtella. et maior eſt int̄
hoīes guerra ꝙ inter ferociſſima aīalia
Sꝫ mouet ad implendum eſſe et eſt in
multis locis ad īpletū. qđ dn̄s ꝑdixit.
Omne regnū in ſeip̄m diuiſū deſolabit
nec mirū. qꝛ oē qđ eſt vnū ꝑdit eſſe ſuū
ſi fuerit in duo diuiſū. Cū eīm ex corpe
et aīa fiat vnū. ſi ea ſepari cōtingat ne/
ceſſe eſt vt aīal peat. et ſic in oībꝰ aliīs
inuenies ſi diligenter obſerues. Scdo
ad vnitatē nos mouere dēt vnitas grē
informantis. nam vna fide illuſtramur
vno baptiſmate emūdamur. in vna ec/
cleſia erudimur in q̄ ſpūalit̄ paſcimur
et potamur. De pmo dt Aplūs. Ephi.
iiij. Vnus deꝰ vna fides. vnū baptiſma
De ſcdo dr̄ in Can. Vna eſt colūba m.
i. eccleſia. ſiue ſponſa. q̄ dr̄ columba. qꝛ
ſicut columba eſt pacis nuncia. ſimpli/
citatis forma. natura mūda. prole fecū
da. pietatis emula. ſocietatis amica. et
immemor iniurie ꝓprie. q̄ oīa magne
virtutis ſunt ſigna. Et ꝓpterea dicit
de illa pmitiua eccleſia Actu. iiij. ꝙ mul/
titudinis credenciū erat cor vnū et aīa
vna. Sed proch dolor qꝛ maior vnitas
inuenit in brutis ꝙ inueniat in nobis
Nam formice in vna domo qeſcunt. vna
nimit̄ exeunt. vnanimit̄ grana colligūt
vnanimit̄ redeūt. vnū horreū ſibi con/
ſtruūt de quo vnanimiter cibū ſumūt.
vbi iſta vnitas inter hoīes eſt? et plus
in apibus. qꝛ licet vniformiter faciant
ea q̄ iam dicta ſunt. tamē in aluari de/
certo ſil rumorē faciūt. Ad ſonū vnius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

apis officiaīe ad hoc oēs dormiūt. ꝛ ad
ſonum eius euigilant cū de mane ſur/
gunt. ꝛ vni regi ſine diuiſioē obtēꝑant
fideliť. ꝙ pro eius ſuſtentacōē ſe mori
fame ꝑmittunt ¶ Tercium qđ nos ad
vnitatem inducit : eſt vnitas creature
exterioꝛis. vñ debemus attēdere qꝛ vno
celo cōcludimur. vna luna de nocte diri
gimur. vno igne a frigore liberamur.
vno mari circūdamur. ex vna aqua po
tamur. vna terra ſuſtētamur. cuiꝰ fruc
tibus educamur. Si ergo lapides q̃ ex
eodem monte excidunť. et arbores que
in eodem loco opere nature generanť.
in q̃dam nature ſimilitudine vniūtur :
quanto forcius vniri deberent homines
qui tanta rerum multitudine vniūtur
Item vide ꝙ amoꝛ naturalis ſicut Bo
etius dicit. vnit celeſtia corpora vnita
te ꝑmaxīa nullo vnq̄ꝫ tꝑe ꝑturbā. vnit
vniuerſa inferiora. vnit īuicem hec et
illa. dū ꝑmis inclinat ſūma. et ſūmis
ſubicit ima. ergo ſi propter hoīm ge/
neracionem vt cōpleretur numerꝰ elec
torum hec vnitas tanta a deo ē oꝛdina/
ta : quāto forcius vnio inter homines
eſſe debet. propter quos eſt tanta vnio
aliȷ̄s data. Oīm eīm que in mūdo ſunt
finis ē ipſe homo. ſicut habetur ſecūdo
phiſicorū. Item ſi amoꝛ nature vnit tā
diūſa principia ſicut ſūt materia ꝛ foꝛ/
ma. quorū vnum eſt omnino paſſiuū.
alterū omnino actiuum. quid debet eſſe
inter humana coꝛda que cōueniunt in
eadem natura. Itē vbi maioꝛ cōtrarie/
tas q̄ꝫ inter q̄tuoꝛ elementa : vbi ignis
eſt calidus et ſiccus. ꝛ ecōtra aqua fri/
gida et humida. ergo ſi iſta tam cōtra/
ria in vnum ꝑ amorem cuius virtus ē
vnitiua in omni corpore inueniuntur
vnita : quō ñ poſſūt vniri humana coꝛ
da q̄ ſunt ſimilia in natura : Item vbi
maioꝛ diūſitas q̄ꝫ inť corpus et animā
quorū vnū ē corporale et alterū ſpūale
vnū cōpoſitiſſimum. alterū ſimpliciſſi
mū. vnū quātū alterū ñ extēſum. vnū
moꝛtale alterū īmoꝛtale. et tñ ꝑ amorē
tā fortiſſimo vinculo vniunť vt nec coꝛ
pus ab anima. nec anima a corpore ñ
violencia maxima ſeꝑetur. ergo quid ē
ꝙ anime tā ſimiles inter ſe ñ ſe poſſūt
amare. Itē quāta diſſimilitudo ē inter
mēbra humani corporis. in quo enim
oculus eſt ſimilis auri vel auris manui
vel manus cruri vel crus pedi vel pes
capiti ſiue coꝛdi : Et tñ tāto amore nec
tuntur. vt vnū ꝓ altero ſe exponat.
vnū ꝓ alteo ſe vulnerari faciat. ꝛ alte/
rum ab altero leſū nūq̄ꝫ vindictam ex/
petat. ſed vnūqđq ꝫ alteri ꝓ poſſe de/
ſeruiat. vñ hanc ſimilitudinem notans
diligenť Apoſt. dicit. ȷ̄ȷ̄. ad Rō. Sicut
in vno corpore multa mēbra habemus
ōnia autē mēbra nō eundem actum ha
bent ita multi vnum corpus ſumus in
criſto. ſinguli autē alter alteius mēbra
Et expreſſe hoc idem ponit ꝑma Corī
te. xiij. Ex quibus verbis tale elicitur
argumentum. Quanta corpus anima
dignitate excedit. tāto maioꝛ debet eſſe
vnitas mencium q̄ꝫ vnitas corporum.
Si ergo tantus debet eſſe amoꝛ inť coꝛ
poālia membra : quantus eſſe debet in
ter ſpiritualia : Sed nos ſpiritualiter
ſumus mēbra corporis criſti. ſicut ex
ipſis pꝫ verbis Aplī : Ergo magis q̄ꝫ
mēbra corꝑis nrī debeꝰ eſſe vniti. Sed
ploradū eſt hodie qꝛ lōge maioꝛ ē vnitas

membrorum carnalium ꝙ̄ ſpiritualiū.
¶ Quartū qđ mouet ad vnitatē ē vni
tas glorie cōſūmātis. cōſueuerāt ſe ama
re nāliter qui ordinati ſunt ſimul ad a/
liquē finem. ergo cū ad vnā ꝑticipan/
dam gloriā ſimus. quid eſt ꝙ viniti non
ſumus De hac vnitate ꝓpheta dicebat
Vnam petij a domino hanc requiram.
vnā inꝙ̄ gloriā que ſola huāne aīme eſt
cōſūmatiua. hic enī incipit ibi implet̄
Q̄ď dominus in Jo. orauit. Volo paī
vt ſint vnū ſicut et nos vnū ſumꝰ. hāc
vnitatē in nobis inchoet criſtus in via
et cōſūmet in patria. Qui cū pre.

¶ Item.

Fides tua te saluū fecit. lu. xvij.
lep̄ aq̄ curatus eſt iſte ꝑ fidem ē
vniuerſalis mēbrorū corrupcō ⁊ humo
rū. inicium habens in vaſis et comple
mentū ī frōtibꝰ. ſiue porīꝰ extra vaſa
Naſcitur autem ex quatuor humoribꝰ
putrefactis incenſis tū et corruptis et
in coleram nigrā mutatis. Vn̄ Cōſtā
tinus dicit. ꝙ lepra eſt paſſio frigida ⁊
ſicca. naſcens de colera incenſa et putre
facta apparens in ſuperficie corporis.
ꝓpter quod dicit Gregorius. ꝙ lepra
eſt viciū cutis. putrefactis humorū qui
bus admiſcetur melancolia. ꝓpter eiꝰ
qualitatem frigidā. et ſiccū putrefcōni
repugnātē. nec poteſt cōplēi niſi in cor
ꝑe. vt morā faciat in mēbris. in q̄bus
cōpletur putrefactio. et fit lepre geneā/
tio. Caſualiť tū accidit. aliqn̄ lepra cū
ſit morbus cōtagioſus ⁊ ex cohabitacio/
ne. ſcā ſepius cum leproſis. Aliquādo
ex coitu mulieīs ſtatim cognite a lepro
ſo. aliqn̄ ex ſemine corrupte leproſe. q2
lepra quaſi iure hereditario tranſit ad
prolem. Aliquando accidit cū fetus cō
cipitur tp̄e menſtruo. Aliqn̄ ex corrup
to lacte mulieris leproſe. Aliqn̄ ab iſ/
to aere. ⁊ cibis nimis frigidis ⁊ ſiccis
vt carne bouina et aſinina vrſina et hu
iuſmodi. Aliqn̄ ex cibis nimis calidis.
ſicut ex frequenti vſu fortis alleate. et
piꝑate. Aliqn̄ ex carne porcina granu
lis infecta. et vino eciam corrupto.
Sed quocūq; modo generetur vix niſi
diuina manu curatur. et maxime ī cor
ꝑe ſi cōfirmetur Hodierni ergo leproſi
ſunt a domino ſaluatoē curati. et ad ſa
cerdotes ſunt miſſi. in ſignum ꝙ ōnes
peccatis infecti debent ſacerdotibus cō
fiteri et ab eis abſolui. verūtamē cum
decem fuerīt. vnus ſolus ad dominum
redijt. qui grates ei pro beneficio red/
didit. vnde a domino audiuit qđ ſupiꝰ
audiſtis. fides tua te ſaluum fecit. In
quo verbo leproſus immo porius iam
mūdatus cōmendatur a duobus. p̄mo
ſcilicet quantum ad virtutis habitum.
quo interius abſtergebat̄. habitus vir
tutis fuit inteioris macule abſterſiuꝰ.
ſecundo quo ad factum miraculū quo
exterius curabatur. miāculum fuit ex
terioīs macule curatiuum fuit enim ꝑ
fidem interius cuātus a culpa. ſed per
miraculum fuit emūdatus a lepra. Di
camꝰ ergo ei fides tua et cetera.
¶ Eſt ergo notandum circa totale ver
bum. ꝙ fides ē aīme viuificatiua. Eſt
intellectus illūminatiua. Eſt dyaboli
ce tyrannidis confractiua. Eſt munda
ne opulentie cōtemplatiā. Eſt miācula
rū oꝑatiua. Dico ꝙ fides eſt aīme viui
ficatiua. Conſtat enī ꝙ aīa eſt mortua
dū exiſtit ī culpa. ⁊ a veā vita ē ſeꝑata

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Sed cuius eſt culpã expellere. eius eſt
anime vitã donare. qr ſol cuius ẽ aeris
tenebras fugare. eius eſt aeri lumen da/
re Et ignis dum a ferro frigiditatẽ ex
pellit caliditatẽ ꝑ cõſequẽs ĩtroducit.
Sic eciam eſt in omnibus aliis. Sed
fidei eſt formaliter animã a culpa purga
re. Vñ dicitur in actibus fide purificans
corda eorum. ergo cõſtat eſſe fidei vitã
dare. Vnde dicitur Abacuc Juſtus autẽ
meus ex fide viuit. Sed quid vita no/
bilius? vide plantas in hieme. q̄ quodã
modo videntur deſtitui beneficio vite. q
ſunt deformes et ſqualide et omni pul/
chritudine deſtitute. et fructibꝰ omni
bus ſpoliate ſoli incendio ignis deſtĩa
te. Vide eas poſtea q̄ ſũt vernali calo/
re cõtecte. et q̄ niue prius erant oppſſe
ſolis beneficio reuiuiſcũt. q̄ pulchris
foliis veſtiuntur. quãta floruz ſuauita
te ornantur. et quãta fructuũ vbertate
humanis neceſſitatibus coaptantur Sed
quid oportet pẽgrina exẽpla aducere?
quid enĩ inter oĩa animalia homĩe pul
chrius? Imo quis digne poſſit humanã
pulchritudinẽ enarrare? ſed merito vi/
te ſuam ipſe pulchritudinem tuetur.
Nam vita ſubtracta quid humano cor/
pore vilius? quid eo deformius? quid eo
fetidius? ergo maximum bonũ eſt vita
que ſic ornat omnia. et fructibus red/
dit apta. Et ideo pro defendenda vita
pugnant omnia animalia. fugiunt no
ciua. et querunt ſibi ſalubria. Et quid
de maximis dicam. q dum egrotant q̄
rant ſibi medicinam: quando formica
et apis tam parua querunt ſibi odori/
fera loca. et fugiunt fetida. Quid eſt q
falco eciam in acerbiſſima fame vitat
omnia putrida. quia ſunt ſue vite con/
traria. q̄d eſt q aquila lapidem precio/
ſum in nido cum filiis ponit. niſi vt e/
orum vite nichil nocere poſſit? quid eſt
q pellicanus ſuper filios mortuos ſan
guinem ſuum fundit. niſi vt eos ad vi
tam reuocare poſſit? Maximum ergo
bonum eſt vita. pro qua ſeruanda tan/
ta eſt animalium cura. Sic eciã omĩs
humana induſtria ſollicita eſt propter
vitam. ad quid enĩ comedit homo vel bi
bit. ad quid veſtitur? niſi vt eius vita nec
interiori calore cõſumpta. nec frigore
exteriori offenſa valeat eſſe ſalua Sed
ſi tanta eſt vita mentis. fides ergo que
eſt anime viuiuificatiua. ẽ virtus nobi
liſſima et fundamentalis potencia. Vn/
de dicitur Hebre. ſecũdo. q ſit ſubſtan
cia. quia ſicut ſubſtancia eſt fundamen
tũ et principium oĩm actionum. ſic et
fides bonorum oĩm ſpiritualium
Secũdo fides eſt intellectus illumina/
tiua. ꝑ eam enim irradiat ſuper aĩam
lux diuina. Vñ dicitur ad Hebre. ſecũ
do. fides eſt argumentũ non appariciũ.
Sicut enim in aliis ſcienciis argumẽ
tum eſt illuminatiuũ veritatis: ſic et
fides reſpectu ſupnorum eſt illuſtrati/
ua mentis non effectiue illuſtrando ſz
viam eterno radio diſponendo Nam fi
des eſt ſimilitudo quedam eterni lumi
nis. et ideo ad ipſum recipiendum diſ
ponit. Nam in rebus naturalibus ap
te videmus qz quãto aliquid agens plus
inuenit in aliquo obiecto de ſimilitudi
ne ſua tanto agit in ipſum maiori effi
cacia. verbi gracia. Plus enĩ percipit de
natura luciditatis tabula deaurata q̄
deargentata. Et plus iſta q̄ ſolum de

albata. et hoc plus ꝙ lignea. que ſolum
eſt lenigata. Si hee tabule oēs opponā
tur ſimul radio ſolis ſeorſum a ſeipſis:
radius deſcendens ſuꝑ eas: ſuꝑ deau/
ratam maiorē radiȷ̈ refulgentiā gn̄abit
eo ꝙ maxime ei ſimilis ſit. Et ſit ſemꝑ
in eis ſingulis. in illa maior refulgen/
tia erit. que radio ſolis ſimilis magis
exiſtit. Sic et in nobis ſpiritualiter fit
quanto q̄s ꝑ maiorem fidem fit eterno
lumini ſimilis. tanto amplius ad eter/
nas illuminacōnes ſe diſponit. Sed dū
diuinus radius in ipm̄ deſcendit. ma/
iorem effectum in ipm̄ imprimit. quia
ſcdm̄ ꝙ phūs oſtendit. Actus actiuorū
ſunt in paciēte et diſpoſito. hoc eſt autē
dicere. ꝙ actus agentis eſt ſcdm̄ diſpoſi
tionem pacientis. Nam actione vnica
ſol agens in ceram: ſoluit lutum et ſal
cōſtringit. quia ſicut dicitur in libro de
cauſis. Prima cauſa ſe vno modo habet
ad ipſam. videmus eciā ni medicina ꝙ
quanto medicina digeſtiua et preꝑatiā
fuerit cōuenientior. tanto purgatiua
et expulſiua eſt ꝑfectior. hoc tm̄ reſpcū
dei nō fit ex ncc̄itate ſed pocius ex con/
gruitate. Patet igitur ex iam dictis ꝙ
nō eſt mirum ſi heretici ſint oīno ceci.
cum careant lumine fidei diſponente.
iuxta illud Apoſtoli. Tenebris obſcu/
ratum hn̄tes intellectum ꝛc. quid enī
videt oculus ſine ſole. et q̄d intellectus
capiet credibiliū ſine fidei lumine. tolle
fidem. quō credis virginem parere et
omne ſimile. ¶ Tercīo eſt fides diabo/
lice tyrānidis expulſiua. nec mirum qꝛ
oīs poteſtas diabolica eſt finita. fides
autē eſt quodāmodo infinita. eo ꝙ ſuꝑ
infinita dei potencia eſt innixa. Unde

et dominus dicit. ꝙ oīa poſſibilia ſunt
credenti. ergo ſi nō eſt cōꝑatio finiti ad
infinitū. non ſolum nō poteſt diabolus
cōtra fidelem virum. quin pocius mira/
biliter timet eum. Unde Ephē. vltimo
dicit Aplūs. In oībus ſumentes ſcutū
fidei in quo poſ. ō. ne. ig. ex. et prima
Petri vltīo. Aduerſarius vr̄ diabolus
tamꝙ leo ꝛc. Diabolus enī naturā hēt
leonis. nam leo dū multum fameſcit in
montē excelſum aſcendit vt predā quā
appetit cōſpicere poſſit. quā dū viderit
cōtra eam fortiſſime rugit. et illa ꝑter/
rita gradū figit ſed ille ad eam accedit.
eamqꝫ dilacerat et diſrumpit. Sic dia/
bolus more leonis dum nos ꝑdere mul
tum ſitit tunc in altū montē aſcendit.
qn̄ virū ſanctū in altitudine vite locatū
inuadit. altiſſime rugit qn̄ ei fortes tēp
tacōnes immittit. quē eciam niſi fide
reſiſtat occidit. ſed ſi fide reſtiterit mox
cū cōfuſione repellit. Nam et eſt quedā
beſtiola ꝑua que ꝑ os ignē ꝓicit. et fi/
guram fidei in ſe gerit. quam leo in tm̄
fugit. ꝙ ea viſa ſtatim ei predā relinqt
pmmo ſic illā beſtiolam fere ſilueſtres
expauent. ꝙ ſi q̄s coriū eius habuerit.
et in manu portauerit vt videri poſſit
ꝑ deſertū inter feras tutus incedit. nec
eſt fera quin fugiat. ſi hanc eius pellem
attēdat. Vere hec beſtiola ꝑua eſt fides
grano ſinapis modico aſſimulata quā
ſic formidant demonia vt relinquāt cor
pora diu poſſeſſa. fidei virtute cōtrita.
et hoc patet ī demoniaco curato Math.
xvij. Ubi cū diſcipuli quererent quare
nos nō potuimus eicere eum. et ait dn̄s.
ꝓpter incredulitatē veſtrā. Nam ſi ha/
bueritis fidem ſicut granum ſinapis.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

¶ Quarto fides eſt omnis mundane
opulencie cōtemtiua. nichil em̄ ſic con/
temnit omnia mūdi ꝓſpera ſicut fides
vera. Quomodo non contemnet homo
temporalia vana et modica. ſi firmiter
atqꝫ ſine heſitatione crederet ſe per hoc
accepturū bona eterna. que ſunt ſūma
et infinita. Unde dicitur ad Hebreos
ſcdo. Fide qui vocabatᷣ abraham obe/
diuit exire in locum quem accepturus
erat in hereditatem. et exiịt neſciens
quo iret. et ſequitur. Exſpectabat em̄
fundamenta habentē ciuitatem. cuius
artifex et conditor deus. et ibi ſic dicitᷣ.
Fide moyſes grandis effectus negā/
uit ſe eſſe filiū filie pharaonis. magis
eligens affligi cum populo dei. ꝙ̄ tem/
poralis vite habere iocunditatem. ma/
iores eſſe diuicias eſtimans thezauro
egipciorū improperiū xpriſti. paucos
in hiịs habens hodie ſectatores ſed a mi
nimo vſqꝫ ad maximū omnes auaricie
ſtudent. indigenciā ꝑ auariciam expel
lere ſicut puto credentes. cum econtra
magis eos facit indigentes. nam cōſtat
ꝙ quanto virtus aliqua ꝑfectior eſt.
tanto ad oꝑandum paucioribꝫ mediịs
indiget. Unde natura nunquā facit ꝑ
plura qđ eque bene poteſt fieri ꝑ pau/
ciora. Unde videmus ꝙ nobilior eſt vir
tus angelica ꝙ̄ humana. qꝛ cū humana
in oꝑacōne ſuā non poteſt in opus ꝓce
dere niſi habeat eciā inſtrumenta. an/
gelica tamen inſtrumento nō eget. vir/
tus autē diuina et ideo ſūma. quia nec
vlla eget materia. vide eciā in omnibꝫ
rebus naturalibus ꝙ ſemꝑ ſunt viliora
cōmuniora. Unde maior eſt multitudo
cōmuniū lapidum ꝙ̄ precioſorum. ma/
ior eſt copia plumbi ꝙ̄ argenti et auri.
maior eſt copia quercuū ꝙ̄ palmarum
Itē plura ſunt minoralia ꝙ̄ vegetabi/
lia vegetabilia ꝙ̄ ſenſibilia. plura ſenſi
bilia ꝙ̄ racōnalia. ergo ſi homo indiget
multis diuiciịs. nec modicum ſufficit.
hoc ex imꝑfectione diuiciarum ꝓcedit.
que nō poſſunt implere niſi ſint valde
multe. ymmo qđ grauius eſt quāto plu
res: tanto pluribus homo indiget. Nā
quanto quis dicior eſt. tanto pluribus
domibus. pluribꝫ vtēſibilibꝫ. et pluribꝫ
ſeruientibus et cuſtodibꝫ indiget ſicut
ꝑ experientiā patet. et ideo diuicie ſunt
falſe et inutiles cum ſuos nunꝙ̄ facient
poſſeſſores. ſed magis eos faciant indi
gentes. Nonne ſtultus eſt qui re aliqua
vtitᷣ ad cōtrariū eius ad qđ eſt? Nonne
ſtultus eſt volens extiguere ignē ligno.
pice et oleo? Nonne eciā ſtultus eſt qui
volens extinguere ſitim: ſal comedit?
Sic ſtultus eſt qui ſacietatē appetens
cōgregare diuicias ſtudet. que ſuos poſ
ſeſſores faciūt amplius ſicientes. Sūt
enim ventri ſimiles. venter em̄ quāto
plus cibis impletur. tanto amplius di
latatur et capacior ad recipiendum effi
citur. quando autem paruum ei datur
conſtringitur et de modico ſaciatur. Et
paupertas que paucis cōtenta eſt diui
ciịs melior eſt et ſimpliciᷣ magis appe/
tenda. ¶ Quinto fides eſt miraculo/
rum impetratiua. cuius racō eſt. quia
fides ea credit que ſupra naturam et
racōnem ſunt. et ideo ea impetrat que
etiam ſupra naturam exiſtunt. Unde
dominus dicit Apoſtolis Mathei ſecun
do Capitulo. Habete fidem dei. quia
quicumqꝫ dixerit huic monti: tolle

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

te et iacta te in mare et non heſitauerit
in corde ſuo ſed crediderit qḋcūq; dixe
rit fiat fiet ei. Unde dicitur Hebreis.
xj. Sancti per fidem vicerunt regna.
obtura. ora leonū. extī. īpe. ignis. ef.
aciē gla. cōua. de īfirmita. f ſunt in bel
lo. Qui ergo volunt ꝓfunda intelligē.
qui volunt diabolum ſuperare. qui vo
lunt mundum cōtemnere. et a deo om/
ne qḋ iuſte poſtulant impetrarē. ſtude
ant ſe dono fidei premunire. Ipſo do/
nante. cui ſoli eſt honor et gloria.

¶ Dō. xiiij.

Spiritu ambulate ꝛ deſideria car
nis non pficietis. ad Gala. v. Non eſt
officiū ſapientis ſed porius amentis ꝛ
ſtulti dormire vbi eſt vigilandum. ſede
re vbi eſt ſtandum. quieſcē vbi eſt labo/
randum. et iacere quando eſt ambulan
dum. et hoc maxime verum ē quando
via eſt valde longa. obſcura. et dubia.
periculis multis plena. temporis mo/
ra ad hanc viam currendam cōceſſa eſt
breuis et modica. Hoc ergo attendens
Aplūs nos ad ambulandum ſollicitat
et inuitat. ¶ In verbo premiſſo max
ime tria facit. Nam inuitat ad bonorū
ꝓfectum. ꝓfectus eſt in via dei nō ſta
re. Ambulate inquit. Secundo dat ꝓ
ficiendi modum. modus ſecundū deum
incedere notatur. cum dicitur. Spiri/
tu. Tercio ꝓfectus oſtēdit vtilitatem
et fructum. fructus et vtilitas ē carīs
deſideria nō complere. et notatur fruc
tus cū addit. Et deſideria carnis non
perfici. Dicit ergo ambulate ꝛc. Sed
notandum ꝙ tripliciter eſt ambulādū
ſcꝫ ꝑ viam huīlitatis. vt ſit humilis in
corde. ꝑ mediū puītatis. vt ſit puritas
in mente ſiue in intencione. Per altitu
dinē pauꝑtatis vt ſit pauꝑtas in opē
Dico ꝙ ꝑmo ambulandū eſt per viam
huīlitatis Securius enim vadit q per
viam planam et humilem incedit. ꝙ q
alta et ruinoſa cōſcendit Omnis enim
caſus de neceſſitate ab alto eſt. et ideo q
in ymo ſedet cadere nūꝙ poteſt. ergo ſe
curus eſt. ſed omnis vere humilis in ī
fimo loco iacet. ergo de eius caſu dubi/
tare non licet. Caſus eī eſt deſcenſus
a loco ſuꝑiori in locum qui inferius eſt
ergo ille qui in ymo eſt. deſcendere vl/
tra non poſſit. ergo eum cadere oīno ē
īpoſſibile. niſi prius eū contingat aſcē
dere. Solius ergo ſuꝑbi qui in alto eſt
ruina et caſus eſſe poteſt. Et ꝓpterea
Aplūs in Eplā ad Ephe. iiij. ad hanc
ambulacionem inuitat dicēs. Obſecro
vos ego vinctꝰ in domino vt digne am
buletis vocacione qua vocati eſtis cum
omni humilitate. ¶ Secundo ābulan
dū eſt ꝑ viam puītatis. ipſa eī natuā
ōnia aꝑpetit mūda. fugit ſordida et ī/
munda Quis eī eſt qui nollet habere
munda veſtimenta? quis ē qui ſordidis
manibus accedit ad menſam? quis eſt
q nō aꝑpetat mūda cibaria. pura. rara
nulla ſorde ꝑmixta? Quiſqꝫ libēcīꝰ va
dit ꝑ viā mūdā ꝙ per luteſam. ergo ſi
docēte natuā ꝛc. Execucōēꝫ iſtiꝰ ſermo
nis require in ſermone qui ſic incipit.
¶ Item
Ambula corā me.

Spiritu ambulate et deſideia car
nis nō pfici. ad Gala. v. Dr pu
eris elemētarijs Utile cōſiliū q ſpēnit ꝛ
inutile ſumit. Sciens igiꝰ Apoſtolus
quoniā multos cōſiliaros habemꝰ. qꝛ ſe
cūdū Bern. clamat diabolus. clamat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

mundus. clamat caro. clamat xp̄s. Di
abolus clamat decipio Mūdus clamat
deficio. Caro clamat inficio. Criſtus
clamat reficio Oſ̄dit nobis in verbo ꝓ
poſito cui⁹ debeamus ſequi cōſilij inſtī
ctū. declāt ſequendi ꝓfcm Vn̄ in verbo
iſto duo facit. Primo hortat̄ nos ſequē/
dā ſpūs ſancti inſpiracōem. cum dicit.
Spū ambulate. et hoc eſt ſcd̄m inſtin/
ctū et inſpiracōem ſpūs ſancti Secūdo
ſpēdet carnalis affcōis euaſioēm. cum
ſubdit. et deſi. car. non pfi. ¶ Nō ergo
ꝙ ambulare ſpū. hoc eſt ſcd̄m inſtinctū
ſpūs ſancti eſt optimū. Ipſe enī ē ſpūs
qui lauat cor ꝑ cōtriciōem. ornat aīam
ꝑ virtutū decoracōem. Ipſe eſt q̄ lauat
mentē ꝑ celeſtiū cōtemplacōem. Primo
dico debem⁹ ſpū ambulare. hoc ē ſcd̄m
inſtinctum ſpūs ſancti. quia ipſe lauat
cor ꝑ cōtricionē lacrimoſam. Pudet ho
minem hrē veſtem lutoſam et nō pudet
habere aīam pcc̄is totalit̄ deturpatam
Ex quo patet. ꝙ multi ſunt qui plus
eſtimāt veſtes ſuas ex ſordida lana con
fectas. quia ſcd̄m Poetā. Veſtes quas
geritis ſordida lana fuit. ꝙ̄ animas ſu
as ad imaginē dei factas et ꝑcioſo ſan/
guine ihū xp̄i redemptas. Iſti ſūt ma
li eſtimatores. quia multi reputāt ſplē
dorem veſtiū De quibus tn̄ dicit Ber.
Qui gloriat̄ de pulchritudine veſtiū: ſi
milis eſt furi letanti de cauterio ſibi fa/
cto. ppt̄ pcc̄m enī vſus veſtiū inoleuit
et vilem reputāt nitorē aīarū. cū tn̄ ni
tor et iuſticacio aīe tam magni valoris
ſit. ꝙ Aug⁹. dicit ſuper Jo. ꝙ ex im/
pio fit iuſtus maius eſt omnibus celo
et terra. maius videt̄ īpios iuſtificare
ꝙ̄ iuſtos creare. quia etſi vtrūq₃ ſit eq̄/
lis potēcie. hoc tn̄ maioris miſericordie
Simus igit̄ veri eſtimatores et plus
eſtimemus ſplendorē aīarū et ambule
mus ſpiritu. id eſt ſcd̄m inſtinctū ſpūs
ſancti. Ipſe lauat. Vn̄ ps. flauit ſpūs
eius. et fluent aque. ſpūs ſanctus flat
quādo cor peccatoris ad cōtricionē exci
tat. et tunc fluūt aque lacrimarum qui
bus lauant̄ ſordes peccatorū. Iſte ſunt
aque efficaciſſime. que de nocētibus fa/
ciunt innocētes. ſicut dicit Ambro. in
Exam. et noxia in terris. in aquis in
noxia ſunt. leo terribilis eſt in terris.
mitis in fluctibus. nec mirum quādo
hoc quidem ī eccleſia eciam hoīes imitā
tur. vt predonū ablata nequicia cū in
nocentibus cōparet̄. qd̄ non ſolum de a
quis baptiſmi ſed de aquis lacrimarū
poteſt intelligi. ¶ Secundo debem⁹ ā
bulare ſpiritu. hoc eſt ſcd̄m inſtinctum
ſpiritus ſancti. Ipſe enim ornat aīam
virtutum decoracione. ꝙ̄tum decorē ha
beant anime virtuoſe vel virtutib⁹ ple
ne tali poteſt colligi racione. Omne enī
illud qd̄ alicui ineſt pulcherrimo ipſu₃
configurās. neceſſe eſt vt pulchrum ex/
iſtat. Sed virtutes cōfigurant hominē
deo. ſicut dicit Dama. libro tercio Vir
tutes anime caracteres dīne exiſtunt
naturē et de⁹ ē pulcherrim⁹. ſicut dicit
Aug⁹ de ciuitate dei libro. x. Viſio dei
tāte pulchritudīs eſt. tanto amore dig/
niſſima vt ſine hac quibuſlibet alijs bo
nis ꝑditum non dubitet quecūq₃ infe/
liciſſimū dicere Ergo virtutes ſūt pul
chre quas haurimus ex ſpiritus ſancti
infuſione. et propter hoc ſpiritu ambu
late. hoc eſt ſcd̄m ſpiritus ſcī inſtinctū.
Iſtē ornat aīam virtutum decoracione

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Job .xxxvi . Spiritus eius ornauit
celos. ſpiritus dei celos ideſt ſanctos or
nat. quando animas ſanctorum ꝑ vir/
tutes caracteriſat et ſibi cõformat. Sed
hodie multi ſunt qui plus apprecian/
tur pulchritudinem faciei corporalis ꝙ̄
mentis. cū tamen pulchritudo corpoꝛis
ſit ꝓrſus nociua tranſitoria ſuperficia
lis et repētina . dico ꝙ pulchritudo cor
poralis eſt nociua ſicut dicit poeta. Ra
ra ē cõcordia forme atqꝫ pudicicie. Fre/
quenter enim elegācia pulchritudinis
corporalis eſt deꝑditio caſtitatis . Qui
diꝫ. faſtus ineſt pulcris ſequiturqꝫ ſu/
ꝑbia formam . ludunt formoſe. caſta eſt
quā nemo rogauit . Unde legitur in le/
genda beate Brigide quā cū adultā qui
dam nobilis ſibi peteret cõiugem . ipſa
caſtitatis deſiderio apud deum p̄cibus
obtinuit . vt aliq̄ ſibi data corporis dif
formitate omnium ꝓcorum in ea ceſſa
ret inſtancia . Tunc vnus oculus cre//
puit et liquefactus eſt. qđ videns pater
eius ꝑmiſit eam velaī oculuſqꝫ eius ſa
natus eſt. ſimiliter Ambro. in libro de
virginitate. Iuuenem vetres fabule fe
runt cū ꝓpter admirandā oris pulchri
tudinē in eū ītēderēt mulieres : dicitꝰ ī/
araſſe vultum ſuū ſtigmatibus. ne qua
poſſet eum amare ¶ Sic pulchritudo
corporalis non ſolum eſt nociua ſed eciā
tranſitoria et momentanea. Unde Bo
ecius in tercio de cõſolatiõe philoſophie
Forme nitor rapidus ē ꝛ velox ꝛ ver/
nalium florum mutabilitate fugacior
Et paucis interpoſitis addit. Eſtima/
te ꝙuis vultis nimia corꝑis bona : dū
ſciatis qđcūqꝫ miramini īduane febris
igniculo poſſe diſſolui Eſt eciā pulchri

tudo corꝑalis ſuꝑficialis et aꝑparens
tantum . Un̄ Boecius vbi ſupra. Etſi
inq̄t linceis oculis homines vterentꝰ vt
eorum viſus queqꝫ obſtancia penetra/
ret. nonne introſpectis viſceribus illud
Altibiadis pulcherrimū ī ſuꝑficie cor/
pus turpiſſimum appareret Igitur te
pulchrum videri non tua natura. ſed o
culorum ſpectācium reddit infirmitas
Hanc igitur pulchritudinē ꝑuipendas
et pulchritudinem anime habere ſtude
as ¶ Tercio ſpiritu ambulate ideſt ſe/
cundū inſtinctum ſpiritus ſancti. ipſe
enim eleuat mentes celeſtium contem/
placione. ꝙ̄ diu homo eſt in terra viden
tur ſibi terrena corpora eſſe magna. ce/
leſtia vero minima . cum ſecundū Al/
fraganum. minima ſtellarum fixarum
viſu notabilium maior ſit omni terra.
Et quaē hec niſi ꝓpt̄ approximacõem
hominum ad hec terrena et elongacõnē
eorum a celeſtibus Si vero oculus cor/
poralis elongaretur a terra. et proxim
aret celo tūc eēt ecõtrario . quia celeſtia
viderentur ſibi maxima . et terreſtria
quaſi nulla. ſicut oſtendit boeciꝰ in ter
cio de conſolatiõe philoſophie. ita dicēs
Omnem terre ambitum ſicut aſtrologi
cis demõſtrationibus accepiſti: ad celi
ſpacium puncti conſtat optinere racio/
nē. id ē ſi ad celeſtis globi magnitudinē
cõferatꝰ: nichil ſpacij prorſus habere iu
dicetur . Sic ſimiliter ꝙ̄ diu homo ocu
lum ſpiritualis contemplationis vel cõ
ſiderationis nõ approximat celeſtibus
ſed accõmodat eū terreſtribus iſtis : ce/
leſtia ꝑuipendit et terreſtria magnipē
dit. Sicut manifeſtū ē in illis q̄ in ire/
nis gaudijs ꝑtē ſuā et ſortem rati ſunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et dixerunt Sap. ij. Nemo nr̄m exſors
ſit luxurie nr̄e. vbiqꝫ relinquimꝰ ſigna
leticie nr̄e. hec eſt ꝑs nr̄a. et hec eſt ſors
Econuerſo vero a terrenis ſe elōgauerat
et celeſtibus approxīauerat q̄ terreſtria
ꝑuipendit. et dixit Pſa. xlix. Anguſtꝰ
eſt m̄ locus. fac m̄ ſpaciū vt inhabitem.
Si volumꝰ igit᷑ vt bona vere exiſtētia
nobis ſapiant. et bona apparentia no/
bis deſipiant. approximemꝰ celo. qd̄ fit
mediāte ſpū ſcō. Eze. viij. Apprehēdit
me in cincinno capitis mei et eleuauit
me ſpūs inter celum et terrā. ſicut dicit
Gregꝰ. ꝑmo li. moraliū. q̄d ꝑ caput n̄
ea que pͥcipalius vniuſcuiuſqꝫ actōis
mens ipſa ſignat᷑. cincīnus. igit᷑ capi/
tis eſt ſupma vis mentis vbi hō ſanctꝰ
apprehendit᷑. et ꝑ ſpiritū ſanctū inter
celū et terrā leuat᷑. quādo ad cogitandū
celeſtia illuſtrat᷑. et ſic deo cōformat᷑. et
veriſſime eius ymago dicit᷑. ſicut vult
Augꝰ. in queſtionibus ad Oraciū. vbi
dicit. Ipſa mens q̄n cogitat ea que ſūt
eterna. tunc vera ymago eſt dicenda. co
gitando eterna. Et vir eſt. ſicut btūs
Paulus ait. Vir nō debet velare caput
cū ſit ymago glorie dei. id ē q̄ tumcūqꝫ
ſe extenderit in eo ꝙ eternū tāto magis
inde format᷑ ad ymaginē dei. et ideo nō
eſt cohibenda hec extenſio. vt inde ſe cō/
tineat aut tempet. Quādo vero ea agit
aut cogitat que ſunt tp̄alia : mulier ap
pellatur. tunc nō eſt dicēda ymago dei.
et ideo debet velare caput ne nimiū ſit
eius ad inferiora ꝓgreſſio. ¶ Sequit᷑.
Deſideria carnis nō ꝑficietis. vbi ſpon
det nobis carnalis affectus euaſionem
Quoniā autem deſideria carnis mala
ſunt et vitanda. et malum nō vitatur
niſi cognitum. Videamꝰ circa que ver/
ſatur carnale deſideriū. de quo nos ex/
pedit btūs Johēs ꝑmo. Epiſtola ſcd̄a.
Omne inq̄t qd̄ eſt in mundo aut concu/
piſcencia carnis eſt. aut cōcupiſcencia
oculorū. aut ſupbia vite. Unde nota. ꝙ
deſiderium carnis verſatur circa tria.
Circa voluptatū delicias. Circa diui/
ciarum habūdancias. Et circa dignita
tum arrogancias. Primo dico ꝙ deſide
rium carnis verſatur circa voluptatū
delicias. Nullꝰ qui haberet capitalem
inimicū libenter porrigeret ei contra
ſe gladium ad eum impugnandū. licet
autem tres inimicos habeamus. ſicut
canit eccleſia. Mūdus Caro Demonia
diuerſa mouent ꝓlia tm̄ nullus eſt no/
bis nocentior q̄ꝫ ille qui eſt nobis fami/
liarior. ſicut dicit Boecius in de Con/
ſolacōne. Que peſtis efficacior ad nocē
dum q̄ꝫ familiaris inimicus. caro nr̄a
inimica eſt ſpiritui nr̄o. quia caro cōcu
piſcit aduerſus ſpiritū. Galatas ſcd̄o.
Familiaris eſt nobis in tantū ꝙ ſemꝑ
nobiſcū eſt. nec ea eciā carere volumus
volūtate naturali. Pn̄ ij. Cor. v. Nolu
mus ſpoliari ſed ſupueſtiri. Unde niſi
ſtulti ſumꝰ gladiū ei nō ꝓbebimꝰ. ꝓbe/
mus autē gladiū. q̄n nimis voluptuoſe
ipſam fouemus. Unde dicit Jheronꝰ.
in Eplā ad Euſtochiū vinū et adoleſcē
tia duplex eſt incendiū voluptatis. q̄d
oleum flamme adicimꝰ : quid ardenti
corpuſculo fomenta igniū miniſtramꝰ.
ſequamur ergo conſilium Apoſtoli Ro/
manos decimotercio. Carnis curam
ne feceritis in deſiderijs. Carnis curā
in deſiderijs faciunt. qui ſecūdum deſi/
deria carnis viuunt. certe hoc antiqui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

patres noſtri non fecerunt. Vñ laudat
eos Boecius iij. libro de cõſolacõe. Fe
lix nimiũ prior etas contenta fidelibꝫ
armis . nec inerti ꝑdita luxu. faciliqꝫ
fera volebat ieiunia ſoluere glande Nec
bachica munera norat. liquido cõfundẽ
melle. ſonos dabat herba ſalubres. po
tum quoqꝫ lubricus amnis. Et propt̃
iſtam mirabilem abſtinenciã antiqui/
tus habuerunt excellentem cõtinenciã
Unde narrat Ualerius. li. ꝑmo Uſus
vini romanis feminis ne in aliqđ dede
cus ꝓlaberentur fuerãt interdictus. qꝛ
ꝓximus a libero patet ĩ tẽplum vene
ris gradꝫ. z ad incõceſſam venerem cõ
ſueuit eſſe. Et in eođ libro dicitur. ꝙ
cornelius ſcipio miſſus in hiſpania. eo
momento quo caſtra intrauit : edixit.
vt omnia que voluptatis cauſa cõꝑata
erant auferrẽt et ſubmouerent Unde et
duo milia ſcortorũ legunt ab exercitu
abijſſe Sic gentiles voluptatũ laſciui
as exercẽbantur Sed quid de hominibꝫ
noſtri tꝑis. certe videtur ꝙ omnes bal
neati ſunt in fonte ſalmatis. legit ĩ fa/
bulis de illo fonte ꝙ vnda eius erat aſ/
pectu decorãns . guſtu dulcis . tactu ſua
uis Et õniũ ſenſuũ vſui gratiſſima. ſꝫ
tanta mollicie eneruabat vt viris ſexũ
adimeret . et propter hoc dicitur. Naũ
tercio. Ecce populus tuus. mulieres
in medio tui. Jam eñi viri ſicut mulie
res laxãtur mollicie voluptatum. nec
eſt aliqs qui attendat illud poeticum.
Sint ꝓcul a nobis iuuenes vt femina
compti. ¶ Secundo deſiderium car/
nis verſat circa diuiciarum habundã/
cias . Quis vnꝗ fuit ita fatuus ꝙ con
gregaret ſpinas ĩter quas verſando ſe

pungeret. quis vnꝗ preelegit medico
et ſano corꝑi corpus magnum in quo
cõtinue infirmaret. Quis vnꝗ lectũ
voluit ſibi ſternere int̃ vrticas ꝑ quas
aſſidue vreretur. Sed hec faciũt diuici
arum habũdanciã inhiantes. Ecce do/
minus diuicias ſpinis cõparat. Luce.
viij. Simul exorte ſpine ſuffocauerũt
illud. dicit in verbo dei. quod expones
Gregori in Omelia dicit ꝑ ſpinas di/
uicias intelligi. quia vndiqꝫ pungunt
aĩm poſſidentis. pungunt ſollicitudĩe
et timore ꝑdendũ . ꝑant et diuicie cor
pore magno et inſano. ꝓpterea Augꝰ
de ciuitate dei libro tercio. vbi cõparat
poſſeſſiones modicas cum ſufficiencia
modica et ſano corpore . diuicias vero
magnas cũ auaricia magna et inſano
corpore : ibi ſic dicit. Corporibus ho/
minum ſacius eſt modicam ſtaturãm cũ
ſanitate habere. ꝙ ad molem aliquã gi
ganteã ꝑpetuis afflictionibus ꝑuenĩe
nec quieſcẽ cũ ꝑuenerit. ſed quãto grã
dioribus membris tanto grãdioribus
agitaĩ malis. Diuicie eciam cum aua/
ricia habite ſunt vrtice vndiqꝫ vrentes
ſpiritualem tactum anime Unde dicit
Oſee nono. Deſiderabile argentum eo
rum. vrtica hereditabit . Deſiderabile
argentũ auarorum . quoniam eorum
mentes cõtinua exurunt cura. et ꝓpt̃
hoc dicit Boecius in libro tercio Quam
uis fluente diues auri gurgite ñ exple
tuãs rogat auarus opes. oneretqꝫ bac
cis id eſt gemmis ꝑcioſis Colla rubri
littoris Ruraqꝫ cẽteno ſcindat opima
boue Nec cura mordax deſerit ſuperſti
tem. defunctumqꝫ leues non comitan/
tur oues. Scire debetis ꝙ deus hoĩes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

voluit eſſe cõtẽtus neceſſarijs. ⁊ abſtine
re a ſuꝑfluis. Un̄ neccria huãne nature
deus in frequencia hoĩm cõſtituit. Res
vero q̄s deſideramꝰ nõ ꝑ necitatẽ ſed ꝑ
curioſitatẽ ĩ abditis ẽaturarū finibꝰ no
bis abſcõdit. ſicut dt̄ Hugo in opꝫ triū
dierū. Quid eſt ꝙ ea q̄ huãnis vſibus
necria ſūt cõi hoĩm frequẽcia ipſa pro
uidẽcia ẽatoris cõſtituit. Ea vera q̄ nõ
natuã ꝑ neceſſitatẽ. ſed cupiditas expe
tit ꝓpt̄ ſpem ĩ abditis terrarū finibus
abſcõdit. vt quẽ amor virtutis ab im/
moderato nõ caſtigat appetitu. ſaltem
laboris tedio victus cõquieſcat. ¶ Ter
tio dico ꝙ deſideriū carnis verſat̄ circa
dignitatū arrogãcias. ſed qui in digni/
tatibꝰ exiſtūt montem aſcenderunt. in
quo fortiſſimi quiqꝫ deiecti ſūt. In mõ
te cecidit lucifer qui fuit p̄ripuus inter
creaturaꝫ intellectuales. Ibi corruit a
dam qui fuit p̄mus inter creaturas ra
cionales Ibi corruit ſaul. qui fuit pri/
mus inter reges tẽporales Unde digni
tates ſunt figuãte per mõtes gelboe de
quibus legit̄. tercij Regū p̄mo. Mõtes
gelboe nec ros nec pluuia ve. ſup vos.
nec ſint agri p̄miciarū. In mõtibꝰ em̄
dignitatū et p̄lacionis cõſtituti frequẽ
ter vento elacionis deſiccant̄. et fenum
quo diabolus paſcit̄ efficiūt̄ ſicut dicit̄
Io. xl. de vehemoth. p̄mo huic montes
herbas ferūt. montis id ẽ dignitates.
vehemoth herbas ferūt. quia in digni/
tatibus cõſtitute vento elacõis areſcūt.
et ſic ꝑ maliciã in cõꝑacõne ipſiꝰ cibꝰ
fiunt. Un̄ Gre. xxxiij. Morali. expo/
nens illud verbū dicit. quia vehemoth
in ſuꝑborū mentibus ſua ſemꝑ deſide/
ria recognoſcit quaſi herbas in mõtibꝰ
inueĩt. q̄bus refectū ſue malicie ventrẽ
tẽdit. Et de hoc deſiderio carnis. q̄ ver/
ſat̄ circa dignitatū arrogãcias dicitur
Prou. xxi. Anima impij deſiderat ma
lū. ſuꝑbus qui in p̄ſidendo nõ queĩt ho
norẽ dei ſed ſuū : ꝓpriſſime dicit̄ impiꝰ
ſcd̄m eum̄ beatū Augꝰ. in Enchiridiõ.
pietas grece dicit̄ theoſebia. id ẽ dei cul
tus. hoc eſt dei honor quia priſidẽs vel
ſuꝑbus. q̄ nõ querit honorẽ dei ſed ſuū
ꝓpe dicit̄ ĩpius. Iſte autem deſiderã
do dignitatẽ deſiderat malū. quia dig/
nitates nõ ſunt appetende ꝓpter ſe ſed
ꝓpter vtilitatẽ reipublice. ſic̄ dt̄ Boe.
in li. de cõſola. alloquẽs phiãm. Tu m̄
et qui te ſapiẽciū mentibꝰ iuſſerit deꝰ
cõſcij nichil me ad magiſtratū abiendū
niſi bonorū oĩm ſtudiū impuliſſe Iſti
deſiderio debemꝰ reſiſtẽ ſciẽtes dignita
tes. plenas piculis eẽ. Recitat Valeriꝰ
ꝙ cū cuidã viro approbate virtutis ve
ſtis impialis cū diademate eſſet oblata
ille veſtẽ recipiẽs ait. O pannū nobilẽ
pociꝰ ꝙ̄ felicẽ. quã ſi quis attẽdat quan
tis ſollltudinibus et piculis ſit refertꝰ
nec in luto iacentẽ tollat. Silẽ exẽplū
narrat idẽ de quodam egrediente portã
ĩ cuiꝰ capite ſubito corona erupit. rur/
ſuſqꝫ regem eū fore cū vrbẽ reūtiſſet.
q̄d ne accideret voluntariū ac ꝑpetuū ĩ
dixit exiliū. Cuiꝰ cõteſtande rei grã ca
pitis coronati effigies quã habuit por/
ta qua acciderat incluſa eſt.

Querite p̄mū regnū dei ¶ Item
Mat. vi. Sicut dicit. phūs elem̄
ta appetūt loca ſua. et hec eſt cã corrup/
cõis in aĩalibꝰ Appetit em̄ ignis ſperã
ſuã ſilr̄ aer. aq̄. terra. et breuit̄ vnūq̄d
qꝫ appetit oigini ſuo cõiūgi. ſicut oñdit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Boeciꝰ. iij. li. Repetūt ꝓprios queqȝ
recurſus. Redituqȝ ſuo ſingula gaudēt
Nec manet vlli traditus ordo. ¶ Niſiqȝ
fini iūxerit ortum. Stabilemqȝ ſui fe
cerit orbem. Anime autē racionalis lo
cus proprie eſt deꝰ. Auguſtinꝰ de quā/
titate anime. ꝓpterea quādam habita
cōnem anime ac patriam ipſū deū cre
do quo creata eſt. Ut ergo in animabȝ
noſtris naturaliter omni appetitui cō
ſenciamus. et deum locū animarū noſ
trarū appetamus. ideo dicit. querite p̄/
mū regnū dei ¶ In quo verbo duo fa
cit. primo oſtendit appetitus ſignum.
ſecundo manifeſtat appetitus obiectū.
appetitus aīe eſt vt appetat deū. ſignū
ſiue elucencia eſt queſicio dei precipua
Unde dicit. Querite p̄mū. id ē pre om
nibus alijs. omnia enim que deſiderā
tur huic nō valent comparari. ꝓuer/
biorū tercio. Appetitꝰ autē huius ma
terie eſt viſio dei apta Unā addit regnū
dei. Nota ergo ꝙ debemus querē regnū
dei ſiue deum tripliciter. Cum dolore
amare contricionis. Cum rubore vere
cōfeſſionis. Cum labore plenarie ſatiſ
factionis ¶ Primo debemꝰ eū querere
cum dolore vere cōtricionis. dolet cecꝰ
de abſencia coloris. dolet infirmus de
abſencia ſuſtentacionis. dolet meſtꝰ de
abſencia conſolacōis. quādo autē pecca
mus omnia iſta incurrimus. Ceci ſu/
mus. dicit enī dominus de peccatoibꝰ
Mat. xxij. Ceci ſunt duces cecorū. Infir
mitatem ſpūalem cōtrahimus pſ. Mi
ſerē mei deus quoniā infirmus ſū Me
ſticiā eciā etſi nō ſp actu. ſp habitu ha
bemꝰ ꝙ diu in peccō iacemus Semper
enī p̄luit ſeua pturbata cōſciēcia. Sap̄

xvij. ꝓpter hoc merito dolē debemꝰ il/
lacrimantes cū Anna Thobie quāto.
Heu mi fili vt qd te miſimꝰ ꝑegrinari
lumē oculorū nrōrū. baculū ſenectutis
noſtre. ſolaciū vite nrē Unde ipſū cum
dolore vere cōtricōnis querere debemꝰ
ſicut figuratū eſt luce. ij. Ego et pater
tuus dolentes querebamꝰ te. dicit ma
ria. p quā figurat' amaritudo cōtricō/
nis. Sed quis eſt qui cōtriſtatur z do
let de peccīs. bene ſcimꝰ dolere de amiſ
ſione rerū temporaliū. qm̄ dicit Augꝰ
iij. li de ci. dei ca. z. Magis ſtomachāt'
ſi villam malam habeāt ꝙ ſi vitā. qua/
ſi hoc ſit maximū hoīs bonū. habē om
nia bona p̄ter ſeipſū. Bene ſcimꝰ dolē
de morte carorū. cum tamē dicat' Ihe/
remie. xxxij. Nolite flere ſup mortuū
nec lugeatis ſuper eū fletu. plāgite eū
q egredit'. ſcilicet ſpm̄ qꝛ nō reūtet' āpli
us. et nō poſſumꝰ dolere de morte ſpū
ali animarū. Pagani tranſgreſſionem
legū hūanarū iudicabūt ī ſuis et eciā ī
ſeipſis. Unde narrat Valeriꝰ li. vi. ꝙ
Zeleſius vrbem locrēciū ſaluberrimis
muniuit legibus. inter quas erat ta/
le ius cōſtitutū. ꝙ dep̄henſus ī crimine
adulterij. vtroqȝ oculo priuari deberet
At vero cū eiꝰ filiꝰ eſſet dep̄henſus in
tali flagicio. cū tota ciuitas in honorē
pris adoleſcētulo penā dimittit. aliq̄/
diu repugnauit. ad vltimū ppli preci/
bus deuictꝰ ſuo prius deinde filij ocu/
lo eruto vſum vidēdi vtriqȝ reliqt debi
tum ſupplicij reddidit modū eqtatis
admirabili tēperamēto ſe int miſericor
die prēm z int iuſtū legiſlatorē ptitꝰ
eſt. Ibidē narrat de Carundio q cū le
gē cōdidēat ob ſedicōſas ciuiū cōdicōes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

vt ſi quis cinctus ferro. cõcionem intra
ret cũ ferro cõtinue interficeret̃ Inter/
iecto tempore ipſe idẽ e longinquo rure
domũ repetens gladio cinctus ſubito in
dictam concionem ſicut erat cinctus in
eam ꝓceſſit Et cũ eſſet admonitꝰ de ſo
lucõne legis. et ab eo q̃ ꝓxime ſtabat.
Ego inq̃t illã reſarciam ac ꝑtinꝰ ferro
q̃d habebat diſtricto incubuit. Cumqꝫ
liceret culpã diſſimulare vel errorẽ de/
fendere. penam tñ repẽſare maluit. ne
q̃ fraus fieret iuſticie. Si ſic tranſgreſ/
ſorem legis humane dolebant et indi/
nabant pagani quantũ dolere deberent
de tranſgreſſione legis dei xp̃iani. p̃ci/
pue. cũ ſcḋm Ambro. Peccatũ ſit preua
ricatio legis. et trãſgreſſio mandatorũ
dei ¶ Scḋo querendum eſt regnũ dei
vel ipſe xp̃s cũ rubore cõfeſſionis. vere/
cunda cõfeſſio quodammõ videtur vio
lentum corꝑale martiriũ. In corꝑali
cũ martirio ſanguis effuſus deorſum
fluit. In verecundo autẽ cõfitente con/
tra naturã aſcendit. q꞉ ſicut dicit Boe/
cius ſuꝑ Cathegorias Ar. Cum peni/
tet homo de aliquo delicto. ſanguis ani
mus nature. q̃ſi coopturus delictum ten
dit ad exteriora. et fit homo rubius. vñ
legit̃ Yſaye. xxiiij. Erubeſce ſidon ait
mare Sydon interpretat̃. venatio triſ
ticie. et ſignat illos qui deſiderant ꝓxi
mo triſticiam martirij ſuſtinere. Mare
ſunt ſancti martires. qui amaritudinẽ
martirij ſuſtinuerunt iſti dicunt. O ſi
don. id eſt o tu qui deſideras proximo
martiriũ ſuſtinere. erubeſce in cõfeſſio
ne. et ſic poteris quodãmõ martir eſſe.
Et de iſto modo querendi dicit̃ in pſ.
Imple facies eorum ignomina et que-

non eum dñe. Sed qui ſunt qui velint
iam de peccatis ſuis verecunde cõfiteri
iam verificat̃ illud Jeremie. iij. Frons
meretricis mulieris facta eſt ∫ñ no. eru.
et ſcitis quare hoc Conſiderant et adũ
tunt verecũdiam quã debent ſuſtinere.
corã cõfeſſore ſolo. et nolunt aduertere
verecũdiam quã habebunt ſuſtinere co
ram toto mundo in finali iudicio. Iſti
ſimiles ſunt fatuo q̃ erubeſcit de reme/
dio. de vulnere autem q̃d latere non p̃t.
non erubeſcit Vñ eis eueniet ſicut eue
nit cuidam iuueni inſolenti. de quo nar
rat Beda. in geſtis anglorum. Qui cũ
infirmaretur viſitauit eum rex reuerẽ
dus hortans vt cõfiteretur. qui reſpon/
dit ꝙ non tunc faceret. ne ſodales ei in/
ſultarent. ſed cũ reſurgeret. ſed infirmi
tate aggrauante iterato viſitauit eum
rex. tunc ait ille. ꝙ tunc nulla fuit vti/
litas eum viſitare. eo ꝙ duo iuuenes
pulchri intrauerunt. quorum vnus por
tauerat librum pulchrum in quo erant
bona q̃ feci ſed pauca. Poſtea vero intra
uit rex exercitus malignorũ ſpirituũ.
quorum maior ꝑtulit librum horrende
viſionis. enormis magnitudinis et põ
deris importabilis. in quo erant deſcrip̃
ta omnia ſcelera mea q̃ feci vel cogitaui
tetris litteris. dixerunt ad illos albos
iuuenes. quid facitis vos hic. Iſte eſt
noſter. quibus ille verum eſt. ducite eũ
in tumulum damnacõnis. Duo quoqꝫ
ꝑcuſſerunt me. Vnꝰ in caput et alius
in pedes. et cum ſuperuenerint tunc
moriar et ad inferna detrahar ¶ Ter
cio querendum eſt regnum dei ſiue xp̃s
cum labore iuſte ſatiſfactionis. Natu/
ralis equitas dictat vt quem homo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

offendit ei ſatiſfaciat. Cum autē pecca
mus offendimus deum. offendimus
ſubiectum ꝓpꝛium. offendimus ꝓxi/
mum. Deo ſatiſfacimus ꝑ oꝛacōnem.
ſubiecto ꝓpꝛio ꝑ carnis caſtigacōnem.
ꝓximo elemoſinarum largitione. Deo
eciam omni noſtra ſubſtancia eſt ſatiſ/
faciendum. Triplicem autem ſubſtan/
ciam habemꝰ a deo. ſubſtanciā rei tꝑa/
lis. ſubſtanciā coꝛꝑalis. et ſubſtanciā
anime ſiue mētis. De ꝑ̄ma ſubſtancia
ſatiſfacimꝰ deo ꝑ elemoſinarū largicō/
nem. De ſc̄da ꝑ carnis maceracōnem.
De tercia ꝑ deuotā oꝛōnem. Et iſtud fi
guratū fuit Math. ij. ꝙ Magi obtulerēt
dn̄o Aurū. thus et mirrā. Aurū ſubſtā
cie tꝑalis. thus deuote oꝛōis de ſubſtan
cia mentis. Mirrā acerbe maceracōnis
ex ſubſtancia coꝛꝑis. Et iſto mō querē
tes accipiamꝰ illud Pſa. lviij. Me etem̄
de die in diē querūt et ſcire vias me. vo.
Debemꝰ querē deū de die caſtigacōnis
amare. in diē largicōnis elemoſine. et
ſic poterimꝰ vias eius ſcire bn̄ficio oꝛō
nis deuote. De oꝛōne narraꝛ̄ in vitaſpa
trū. ꝙ Julianus apoſtota miſit demo/
nem quendā. vt reꝑtaret ei rūſum de
oꝛigente qui trāſiens ſuꝑ locū vbi erat
publicus monachus oꝛans. nō poterat
vltra tranſire. ſed ſtetit ibi immobilis.
illo cōtinuante oꝛōne poſt q̄tuoꝛ dies re
uerſus eſt. in facto negocio ad Julianū
cumqꝫ ſe dixiſſet impeditū a monacho
oꝛante Julianus cōminatus eſt mona/
cho. ſed in breui ille interemptus eſt.

Dn̄ica. xv.

Dum tempus habemus opemur
bonū ad omnes Galat. vj. dicit
Ambroſiꝰ in exameron. ꝙ ouis in fine
eſtatis dum ꝑſentit aduentū frigoꝛis
vel yemis. q̄ſi inexplebilis eſt ad paſtū
et auidiſſime comedit quī inſtinctu na/
turali ſterilitatem yemis precognoſcit.
Similiter foꝛmica. ſicut dicit Salomō
ꝓuerbioꝛū vi. ꝙ ꝑat in eſtate ſibi cibū
et cōgregat ī meſſe qd̄ in yeme comedat
Sed homo rōne dotatus modo cum ſit
tempus cōgregandi bona merita vnde
viuat in futura vita. toꝛpet ignauia.
qd̄ nō faciunt aīalia irrōnabilia. Cum
tū deberemꝰ facere ſcd̄m Exemplum.
qd̄ narrat Barlam. dicit enī ꝙ quedam
fuit Ciuitas cuius fuit cōſuetudo hrē
principē nouū omni anno. anno autē
expleto deponebaꝛ̄ et rebus omnibus
denudabatur. et in exilium relegabaꝛ̄.
Contigit autē quendā ſapientē illius
ciuitatis principē fieri. Qui cū legem
ciuitatis cognouiſſet omnia q̄ habere
potuit premiſit in exilium. anno autē
finito ea q̄ premiſerat inuenit. et aliꝗs
fameſcentibꝰ ipſe bene habuit. ciuitas
eſt mūdus. qui nudat et ſpoliat exeun/
tes. exiliū eſt celum a quo exulati ſumꝰ
ad qd̄ debemꝰ mittere bona merita vt
habeamus eterna premia. et ꝓpter hoc
dicit. Dum tempus habemus ꝛc̄.
In quo verbo premiſſo Tria facit.
Primo oſtendit bene operandi opoꝛtu/
nitatem. ibi Dum tempus habemus.
Secūdo diſſuadet ocioſitatem. ibi Ope
remur bonū. Tercō declarat boni ope
ris generalem ꝓficuitatem. cum dicit.
ad omnes. Bona enim q̄ facit iuſtus.
omnibꝰ ꝓficiunt. ſicut enī dicit Anſel.
in li. de ſilītudinibꝰ ꝙ bonitas cuiuſqꝫ
omni creature eſt vtilis et bona. excep/
tis demonibꝰ et damnatis hominibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

¶ Nō ergo ꝙ tempus pn̄s ad quatuoꝛ
eſt nobis indultū. ſ. ad verā penitēciā
agendā. ad pugnā cōtinuā exercendā
ad ūtutū plantariam excolendā. ad dei
miſericoꝛdiā cōſequēdam. ¶ Primo di
co eſt nobis pn̄s tempꝰ indultum ad ꝑ
agendā penitenciam. Dicitᶻ de cane in
libro de aīalibus. ꝙ qn̄ infirmatᶻ come/
dit radices herbe cuiuſdā vt vomat. et
ſic ſibi medetᶻ. Item ſicut dicit Phūs.
leopdus capꝛe ſilueſtris bibit lac. et vī
doloris euitat. Item ſicut dicit Cicero
Caſtoꝛes redimūt ſe a parte coꝛpoꝛis
ꝓpter quā māxīē appetuntᶻ. qm̄ ſicut
dicit Iuuenalis caſtoꝛ ſe eunuchum fa
cit cupiens euadere dampno teſticuli.
Item ſicut dicit Yſidoꝛꝰ. Cerui ſerpē
tum ſunt ꝙ cū grauatos ſe infirmitate
ꝑſenſerint ſpiritu eos attrahunt de ca/
uis. et ſupata veneno ꝑnicie eoꝛū pa/
bulo reꝑantur. et ſic Idē dicit. quādā
herbā cerui ꝑmo inuenerūt cuiꝰ paſtu
ſagittas excuciūt cū a venatoribus vul
nerantᶻ. Ecce et beſtie et aīalia irrōna/
bilia medicinā cōtra infirmitatē q̄runt
cauſas infirmitatū vitare norūt. Soli
homīes infirmitatis ſpūalis. id ē pccī
medicinā phoꝛreſcūt. cōſidera eīm quot
videmus cotidie pccīs moꝛtalibꝰ infir
mari. et letaliter ſauciari. et tm̄ a pau/
cis videmꝰ medicinā peītēcie affectari
et ꝓpter hoc clamat Iē. viij. Expecta
uimus tempus medele. et ecce foꝛmido
nūc in tēpoꝛe gracie. ꝓpter ſacramen/
ta eſt tēpus medele. qd̄ expectauerunt
ꝓphē. Sed heu modo eſt quoꝛundā ad
frequentādum ſacramentū penitencie
tanta tepiditas. ꝙ ꝓcraſtinatur et dif/
fertᶻ cōfeſſio. hoc faciūt decepti quadam
preſumcōne vaniſſima. ſperātes ſe ſal/
uari finali penitencia. nō attendentes.
qd̄ Auguſtinus dicit. ꝙ penitēcia ſera
raro eſt vera. et qd̄ dicit Gregoꝛius hac
aduerſione ꝑcutitᶻ peccatoꝛ vt moꝛiens
obliuiſcatur ſui. qui dum viueret obli/
tus eſt dei. Iſtud patuit in illo fabro.
de quo narrat Beda in geſtis āglorū.
ꝙ viuebat ignobiliter et ſuſtentabatur
in monaſterio a fratribus ꝓpter opꝰ
neceſſitatem. ſeruiebatqꝫ ebrietati et a
lijs vicijs. magiſqꝫ reſidere nocte in e/
brietate ſua cōſueuit ꝙ̄ ad pſallendum
ire. qui infirmatus et ꝑductus ad ex/
trema. vocauit fratres. eiſqꝫ narrauit
videre inferos aptos. et ſathanā dimer
ſum in ꝓfundum. ꝛ capphin cū ceteris
qui xpīſtū crucifixerunt. ſibiqꝫ locum
ꝑꝑatum iuxta eos. et cū eum hoꝛta/
rētur ad penitenciam. Ait deſperans.
ꝙ non fuit ei locus imitandi vitam. ex
quo vidit iudicium ſuū iam eſſe cōple/
tum. ꝛ ſine viatico obijt. extraqꝫ mona
ſterium ſepultus eſt. nec pro eo aliquis
oꝛauit. ¶ Scd̄o indultum eſt nobis tē
pus preſens ad pugnam cōtinuam ex/
ercendam. Vis ſcire ꝙ̄ continuis īpug
nacioībus ſubiacemus. Audi quid dt̄
Auguſtinus. in libro de penitencia.
Sanctus Iob nō ait temtacōnem eſſe
in hac vita. ſed hanc ipſam vitam tem/
tacōnem eſſe dixit. ita loquens Nunqd̄
nō temtacio eſt vita hominis ſuper ter
ramᶻ. vt eīm taceamus de mundi et car/
nis temtacionibus. tot impugnacōnes
ſuſtineꝰ a demoībꝰ vt dicat Yſa. xxix.
Erit ſicut puluis tenuis multitudo vē
tilancium te. et dicit Remigius ſuper
Eplām ad Ephe. Philoſophi dixerunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et noſtri doctores opinant᷑ ꝙ ita plenꝰ
eſt iſte aer caliginoſus demonibꝰ et ſpi
ritibus malignis. ſic̄ ſol᷑ radius tenu/
iſſimis puluicul᷑ Si volumꝰ ergo ī hac
cōtinua pugna victores exiſtē debemꝰ
deuotis orōibꝰ de celo auxiliū poſtulaē
Exemplo Theodoſij. de quo legitur in
hiſtō. Rō. ꝙ cū Eugeniꝰ et arbogaſtꝰ
cū inſtructa acie alpiū tranſitus tenu/
iſſent. Theodoſius xp̄s ſomni ac cibi
orōi incūbens totā noctem puigil exe/
git. cū tn̄ ſe eſſe a ſuis deſtitutū ſciret.
fiducialit̄ arma arripiēs. ſignoqꝫ cru/
cis ſe muniēs ꝑlio ſe dedit. ac ſe in bel/
lum eciaꝫ ſi necem ſequeret᷑ victor futu
rus īmiſit. Cum autē ad cōgreſſionem
ventū ē vehemēs turbo a ꝑte theodoſij
in ora hoſtium ruit. qui et ab eius ꝑte
ſpicula miſſa valenter hoſti infligēt. et
hoſtili manu miſſa repelleret. Si ergo
ꝑ inſtanciā orōnis deꝰ dat victoriā hoī
cōtra hoīes. multomagis dabit homini
deuoto cōtra demones. Quia ergo mō
eſt tempꝰ pugnandi. eſt tempꝰ orandi
et de hoc t̄pe dicit᷑. ij. Regū. x. Eo t̄pe
quo ſolent reges ad bella ꝓcedere miſit
Dauid Joab et ſeruos ſuos cū eo ⁊ vni
uiſum iſrahel vt vaſtarēt filios Amon.
Nunc eſt tempꝰ quo reges. id ē boni ho
mines ſeipſos regentes. q̇a ſicut dicit
Senaca Vis regnū magnū dabo ī teip
ſum: ad bella ꝓcedunt. qꝛ cotidie cū di
abolo cōfligerēt. ſicut em̄ dicit Apoſt.
Ephe. vi. Non eſt nobis colluctacio ad
uſus carnē et ſanguinē. ſed aduſus pn̄
cipes et poteſtates te. harū. cōtra ſpiri
tualia nequicie in celeſtibus Et ꝓpter
hoc verꝰ dauid xp̄s ſeruos ſuos mittit
vt vaſtent filios Amon. id ē demones.

hoīes temtacōibus onerantes. Amon
em̄ interp̄tatur deuorans. Narratur i
vitaſpatrum. ꝙ Julianus apoſtota ⁊c̄
Require in precedenti ſermone in fine.
¶ Tercō dico ꝙ tempꝰ pn̄s eſt nobis
indultū ad virtutū plantariā excolen/
dam. Debet em̄ modo bonꝰ homo exco
lere animam ſuam extirpando vicia et
plantādo virtutes. ſicut dicitur Prou.
xxviij. Diligenter exerce agrum tuū.
et hoc debet facē nō ſolū ex ēplo p̄rm̄ ſed
eciam exemplo ph̄orum. Narrat enim
Apulegeꝰ ī libro de deo ſocratis. ꝙ ni
hil eque mirandum q̄ꝫ cum oēs cupiāt
bene viuere. et ſciant non alia quemq̄ꝫ
re viuere q̄ꝫ animo: nec fieri poſſe. quī
vt optime viuas animus colendus ſit.
et tamen hoīes animum ſuum non co/
lunt. videmus hoīes multū eſſe ſollici/
tos de ortis ſuis excolendis. ⁊ nichil cu
rare de aīarum ſuarū culturis. et ꝓp/
ter hoc beatus Augꝰ. in libro de verbo
dn̄i. Quid ꝓdeſt archa bonis plena. et
inanis cōſciencia: bona vis hr̄e. et bo/
nus eſſe non vis. Erubeſcē debes de bo
nis tuis ſi domus plena eſt bonis et te
habet malū. Excolat ergo hō cōſciencie
ſue ortum. qꝛ ad hoc eſt pn̄s tempꝰ in
dultū. Vnde dr̄ in Can. Tempus pu
tacionis aduenit. Homo ſcdm̄ Ph̄m eſt
tranſuerſa arbor Vnde fieri debet de ho
mine ſicut de putanda arbore. Arbor
em̄ quando putat᷑ preſcidit᷑. et ſurculꝰ
ei nobilioris ligni inſeritur. Sic ſimi/
liter in homine debet preſcidi ramꝰ vo
luptatis ꝓprie. et debet ſibi inſeri ra/
mus obediencie Q̄ꝫ libenter poſſemꝰ
nobis precidere ramum volūtatis ꝓp̄e
dicit em̄ Bern̄. Tolle ꝓp̄am volūtatē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et non eſt infernus q2 nō ardebit in in
ferno niſi ꝓpria volūtas. hoc eſt nichil
cauſa eſt ardendi niſi ꝓpria voluntas.
volūtas enī eſt cauſa peccādi. cauſa dico
nō efficiens ſed deficiens. q2 ſicut dicit
Auguſtinus. Adeo voluntariū non eſt
peccatū quin bene precidat in nobis ra
mus cōplexionis naturalis. et inſerat
nobis ramꝰ virtutis acquiſite et cōſue/
tudinalis. ſic narrat de ypocrate. ꝙ di/
ſcipuli ypocratis pictam eiꝰ imaginē
philemoni excellenti phō Niſeno oſtē/
derunt. qui ꝓnunciauit de ipſo. ꝙ eſſet
luxurioſus vir. Illis aūt indignātibꝰ
et culpantibꝰ philemonē. ꝙ de optimo
viro taliter iudicaſſet. ꝛtulerūt hoc ypo
crati. qui cōfeſſus eſt philemonē veruz
iudicaſſe. Sz amore phie et honeſtatis
dixit ſe cōcupiſcēcias cordis ſui viciſſe.
et accepiſſe ꝑ ſtudium qd nature fuerāt
denegatum. Silr de Demoſtene dicit.
in Policrato Preliacio eſt cū rerū natu
ra. et victor habitus malignitatē eius
ꝑſeuerātiſſimo omī robore ſuperando.
ita ꝙ alterū demoſtenē natura. alteruz
induſtria eſſet enixa. et dicit Ambro.
in Exameron. vbi ponit exemplū de a
migdalis. quō ex amaris fiunt dulces.
et in fine dicit Nemo poſitꝰ vel in ado/
leſcencie vel infancie lubrico de ſui cō
uerſacōne deſperet. lingua plurimaqz
in meliores vertunt viſus. et nō poſſūt
hoīm corda mutari. ¶ Quarto eſt no/
bis tempus pn̄s indultū ad dei miſeri
cordiam cōſequendam. dicit beatus Au
guſtinus. Miſeris miſericordia nccria
eſt. vlterius dicit Prouerbiorum. xiiij
Miſeros facit populos peccatum. nllꝰ
ergo eſt ſine miſeria. quia nullꝰ eſt ſine
peccati malicia. i. Jo. i. Si dixerimꝰ
quia peccatū non habemꝰ noſmetipōs
ſeducimus. et veritas ī nobis nō eſt. et
dicit leo Papa Nemo mūdus a peccato
nec infans cuius eſt vnius diei vita ſu
ꝑ terrā. et ꝓpter hoc omnibꝰ nobis ne
ceſſaria eſt dei miſericordia. et ideo ſū/
me eſt nobis querenda. Nunc enī tēpus
eſt quo inuenit miſericordia. ſicut dicit
pſ. Tu exurgens miſereberis ſyon qa
ve. tēpus mi. eius. dicit de leone. ꝙ qn̄
homo ad terraz ſe ꝓſternit leo ſibi ꝑcit
xp̄us leo eſt. Apo. v. Vicit leo de tribu
iuda. Quicunqz ergo peccator ſe ꝓſter/
nit. hoc eſt peccatū ſuū humilit recogno
ſcit. ille celeſtis leo ſtatim ſibi parcit. ꝛ
exurgit de miſerendi affectu ad miſera
cionis effectum. ſciens q2 hoc tēpus eſt
miſeracōi indultū. Et in huiꝰ miſera/
cionis ſignū feſtinat ad miſerandū. ſicut
dicit Augꝰ de ſpiritu et aīa. Tardius
enī videt deo peccatori veniam dare ꝙ
ipſi peccatori accipere. Sic enī feſtinat
peccatorē abſoluere a tormento conſciē
cie. q̄ſi plus cruciet ipſū cōpaſſio miſe
ri. ꝙ ipſū miſerum cōpaſſio ſui. Sed
ſcitis qui miſericordiam dei inueniunt
certe illi qui miſericordiam ꝓximis ī/
pendūt. ſicut oſ̄dit dn̄s Mathei. xviij
Serue neqꝫ omē ſp. di. t. qm̄ ro. me. ꝛc
et Ja. ij. Judiciū ſine miſericordia fiet
ei qui nō facit miſericordiā. ſtudeamus
ergo miſericordie ꝓximorū nō ſolū exē
plo ſanctorū patrū. ſed eciā exēplo pri
cipum gentilium. Narrat Seneca ī li.
de clemencia. De quodā qui multū ſtu/
duit hoſtes deſtruere. et cū non valeret
ad hoſtem quēdam deſtruēdū cōſuluit
vxorē q̄ dixit ei. fac qd medici ſolēt facē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

qui vbi vſitate remedia non procedunt
temtant cõtraria. Si veritate adhuc nõ
pfeciſti . nũc temta quõ ĩ cedat clemen
cia. ignoſce illi. qd ille gauiſus annuit.
factũ cõpleuit et cõſulatũ ei contulit. aĩ
ciſſimũq3 poſtea habuit. Sile exẽplũ
narrat Vege. li. iiij. vbi ait Philippus
cũ audiſſet phiciã quendã bonũ pugna/
torẽ alienatũ aĩmo. eo ꝙ tres filias in
ops vix alẽt. nec a rege adiuuaret mo/
nẽtibus amicis vt eũ releuaret. qd ĩqt
ille. Si haberẽ ptẽ corpis abſciderẽ ne
pocius ꝙ curarẽ. deiñ familiarit et ſe/
creto elicitum phiciã accepta difficulta
te domeſticarũ facultatũ pecũia ſuffici
enĩ inſtruxit. ac meliorẽ fideliorẽq3 ha
buit ꝙ fuit añ ꝙ crederet offenſus. ho
rũ exẽplo debem9 miſerei proximo.

Item.

Adoleſcens tĩ dico ſurge. vbi pmo
ſentit infirmitas irreptura. ibi
ſtatim ſunt remedia exhibenda. ſicut ĩ
nuit Poeta. Pricipijs obſta ſero medi/
cina parat. Dum mala p longas cõualuẽ
moras. certũ eſt aũt ꝙ cõſuetudo eſt al/
tera natura Si ergo hõ in adoleſcencia
ſua cõſuetus fuerit pccĩs vix ẽ reuoca/
bilis. Vñ dicit dñs Ie. xiij. Si muta
re pt ethiops pellẽ ſuã. et pdus vareta
tẽ ſuã. et vos poteritis bñfacẽ cũ didice
ritis malũ. et ppter hoc dñs in ũbo p
poſito etatẽ magis infirmã. et ad pccm̃
magis inclinatã alloquit dicẽs. Adole
ſcens tibi di. ſur. Adoleſcencie eñ ſta/
tus eſt multũ dubig et incertus. Vñ ẽ
inter q̃tuor difficilia a Salomone pũ/
biorum. xxx. cõputat9. vbi dicit Tria
ſunt m̃ difficilia et quartũ penitus ig
noro. vi ã aquile in celo. viã colubri ſu/
per terrã. viã nauis in medio maris.
et viam viri ĩ adoleſcencia ſua. hinc eſt
ꝙ deus in verbo iſto oſtendit precandi
oportunitatẽ et predicacõis qualitatẽ.
Oportunitatẽ predicandi tangit in no
minacõue adoleſcentuli. cũ dicit adoleſ
cens. ille eñ eſt ſtatus cui cõpetit pdi/
cari. qz qd noua teſta capit inueterata
ſapit. Predicacõnis autẽ qualitatẽ oñt
in exhortacõne ſurgendi cũ dicit. Tibi
di. ſur. Nota ergo ꝙ adoleſcentibus
tria ſunt predicanda. vt fugiant mulie
rũ familiaritatẽ. vt vitent lingue ũbo/
ſitatẽ. vt exercent inobediencie faſtuoſi
ſitatẽ. Primo dico adoleſcentibus pdi/
cand eſt vt fugiant mulierũ familiarita
tem. qz ſicut dicit Iheronim9 ĩ quadã
Eplã. Malũ tibi admĩſtrat quã libent
intueris. viſũ ſequit cogitacõ. cogitacio
nem delectacio. delectacioẽm cõſenſus.
cõſenſũ opacõ. opacõnem cõſuetudo. cõ
ſuetudinẽ neceſſitas. neceſſitatẽ deſpcã
cio. deſperacionem eterne damnacõnis
reprobacõ Vnde fugienda eſt mulierũ
familiaritas. Exemplo illi9 caſtiſſimi
adoleſcẽtis Ioſeph. de quo legitur Ge/
neſis. xxx. Mulier moleſta erat adoleſ
centi. et ille recuſabat ſtuprum. Et ſe/
quitur. ꝙ illa apprehenſa clamide veſti
menti eius diceret dormi mecum. Qui
relicto in manu eius pallio fugit. Exẽ
plo igitur iſtig adoleſcentes debent fu/
gere cõſorcia mulierum. quia vt ait Ie
ronim9. Si cũ viris femine habitãt nõ
deerit ius carniũ diaboli. Vnde ſancti
patres carnem ſuam iam abſtinencijs
et vigilijs q̃ſi mortuã ducentes timue/
runt cõſorcia mulierum. Vnde dicitur
in libro tercio Dialogorum. ꝙ dixit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Ne labeas amicitiā cū mūliere. et ibid̄
ait ſenex. Eamq̄ in ſolitudinē vbi nō ē
mulier. et dicit² ibidē. ꝙ quidam ſenex
noluit videre muliēs. A quo dū q̄reret²
q̄re rn̄dit. Cogitacōes ſunt ſicut picto
res inquietātes ex cōmēoracōe ſpērum
viſarū. Et legit² ibid̄. ꝙ ſcūs Arſenius.
orauit vt deus deleret memoriā mlr̄is
de corde ſuo q̄ rogauerat eū vt oraret ꝓ
ea; quāto magis adoleſcētes fugē dn̄t.
medullarū ſanguīe bullientes Mulier
eīn ſtipula eſt. adoleſcēs ignis. ſicut dt
Jeronius. Stipula accēdit ignē. flāmi
gero igne ꝑcutit feīa cōſciām. ꝑiter ha/
bitātez exuritq̄ꝫ fundamenta mentiū.
Et nō ſolum iuuenes dn̄t vitare fami/
liaritatē mulierū ſed eciā ipē virorum
ſicut narrat² in libro q̄ dr̄ Paradiſus.
de quadā q̄ intra qd̄dam ſepulchrum ſe
dedit. ꝛ ſic ꝑ decem ānos donec mortua
eſt ſtetit. cuius vultū nemo videre potu
it. et hoc ideo. q: inq̄t cuiuſdam aīmus
in me leſus fuerat. et ne viderem eum
malui meipſam in ſepulchro includere
ꝙ nocere aīme ad ſimilitudinē dei facte
Ex hac aūt mulieris fuga ſequit² et ob
tinet² cōtinencia. q̄ nunc talis accuſata
eſſet in xp̄ianis. ſicut fuit in paganis
Narrat eīn Valerius de Zenocratis cō
tinencia ꝙ apd̄ Athenas nobile ſcortū
ſpoſpondit iuuenibꝰ ſe poſſe corrumpe
eius temꝑanciā. et nocte veniēs iuxta
eum accubuit. nec in aliquo eius conti
nenciā labefecit. Et deridentibꝰ ꝙ eius
aīm flectere nō potuiſſet illecebris pa
ctumq̄ꝫ victorie precium repoſcentibꝰ
dixit. Non de ſtatua ſed de hoīe pignus
ſecum poſuiſſe. Vocauit philoſophum
ſtatuam. ꝓpter immobilem eius conti

nenciam. ¶ Secūdo predicādum eſt ado
leſcentibꝰ vt vitent lingue verboſitatē
Eſt eīn tēpus tacendi et tēpꝰ loquēdi.
Eccleſiaſtici. iij. Nō tibi dicit p̄us tacē
di et poſtea loquendi. eo ꝙ ille veracit̄
loqui nouit qui p̄us bene tacere didicit
et q̄ſi quoddā nutrimētum ubi ē cenſu
ra ſilencij. ſicut dicit Gregorius ſuper
Eze. Ordinauit natura longam diſtā/
ciam inter cor et linguā vt verba q̄ pri
us in corde dicunt² id ē cogitant². longa
memōracōe moroſe diſcuciantur anteq̄
lingua ꝓferant² Sicut dicit Auguſtinus
ix de ī Opera hoīs nulla ſunt q̄ nō pri
us in corde dicant² et ſtatera mature p̄
meditacōnis ponderētur. quia dicitur
Eze. xxi. Verba prudentū ſtatera pō
derabunt². ꝓpter hoc ſcribitur Eccle.
xxxij. Adolenſcens loquere ī tua cauſa
vix cū neceſſe fuerit. Sunt eīn quidam
q̄ in adoleſcencia ſua ita aſueſcunt gar
rulari. quaſi contra ordinacōnem natu
re cor habeant coniunctum lingue. cū
tamen ſicut dictum eſt natura ordina/
uerit magnā diſtanciā inter cor et lin/
guam. vt qd̄ cor cogitat lingua ſine bō
premeditacōne non ꝓmat. quia qui be
ne vult fari debet bene p̄meditari. Do/
cet enim premeditari neceſſariū q̄ dicē
preponit loco. tēpori et ꝑſonis p̄ntibꝫ
cōueniēcia ſint. Exēplo ſocratis greci
oratoris. De quo legit² li. p̄mo Satur/
nalium. Qui cū in cōuiuio a ſodalibus
oraret² vt aliq̄d in medio ꝓponeret de
fonte eloquencie. rn̄dit que p̄ns tēpus
et locus exigit ego nō calleo. q̄ ego calle
o p̄nti loco nō ſunt apta nec tēpori. Et
ideo ſequit² ibid̄. nichil tā cognitū phiē
ꝙ locis et tp̄ibꝰ optaē ſermoēs ꝑſoārū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

q̄ aderunt eſtimacōne in mediū vocata
Diſcant ergo adoleſcētes in tꝑe adoleſ/
cencie ſue linguas ſuas domare. niſi eī
ꝑ magnā a iuuētute aſſuetudinem eſt
mēbrū vix domabile. ꝓpter qḋ dr̄ Ja.
iij. Oīs nā beſtiarū et volucrū et ſerpē
tum et ceterorū domat᷑ et domata ſunt
a natura huāna. linguā aūt nullus hoī
num domare poteſt. et ꝓpter hoc legiꝰ
ꝙ aliq̄ ſancti vt poſſent līguas ſuas do
mare lapillos ſub lingua portauerunt
cōtinue. Gentiles eciā magis volebant
linguis carē ꝙ̄ alijs nociuū aliq̄d ꝓfer/
re. Vñ Boe. in. iij. Cū dioniſiꝰ quēdā
virū ſupplicijs vt tirānus adacturum
putaret vt aduerſū ſe facte cōiuracōnis
ſocios ꝓdēt. linguā ille momordit atqꝫ
abſcidit et in os tirāni ſeuiētis abiecit.
Iſtḋ fecit vnus paganꝰ. ſed heu ꝙ̄ carꝰ
eſt q̄ hoc facēt xp̄ianꝰ. ¶ Tercō adoleſ
centibꝰ eſt predicanḋ vt exercent᷑ ī obe/
diēcie faſtuoſitatē. In obediā offert᷑ de
o volūtas ꝓpria q̄ int̄ oīa ſacrificia ē deo
acceptiſſiā. iuxta illud E cl᷑. iiij. Meli
or eſt obediā ꝙ̄ victime. legitur eciā in
vitaſpatrū. ꝙ dixit quidaꝫ ſenex. Non
pugnāt demones nobiſcū qn̄ faciꝰ nr̄as
voluntates. qꝛ ipſa tūc voluntas demo
nū fit. ꝓpterea eīm eſt volūtas murus
eneꝰ int̄ hoīem et deū quā ſi reliq̄rit hō
poterit dicē. In deo meo tranſgrediar
murū. Iſtū ergo murū dn̄t adoleſcētes
tranſire et ſuꝑioribꝰ ſuis hūiliter obe/
dire Vñ ſcribit᷑. i. Pe. vlt̄. Adoleſcētes
ſubditi eſtote ſenioribus: qn̄ lingua eſt
recēs et tenera tunc faciliꝰ flectitur. cū
aūt antiquat᷑ et indureſtit tunc faciliꝰ
frangit᷑ ꝙ̄ flectat᷑. Similiter iuuenes
in adoleſcencia ſua facile ſunt ad obedi/
endū aſſuefactibiles. ſi autem in iuuē/
tute ſua non didicerint vix in ſenio obe
dientes erunt. ꝓpter qḋ dr̄ Eccl᷑. xxx.
Curua ceruicē eius in iuuentute ⁊ tū
de latera eius dū infans ē ne forte īdu
ret et nō credat tibi. Si aduerterent iu
uenes obediē virtuoſitatem et inobedi
encie penitudinem. ſe aptarēt ad obe/
diencie ꝓmpritudinē. Sic efficax et v̄
tuoſa eſt obediā ſubditorū quā exhibēt
ꝑlatis ſuis vt mereat᷑ obedienciā crea/
ture irrōnalis. Vñ legit᷑ in vitaſpatrū
ꝙ Johānes diſcipulus abbatis Pauli
tāte hūilitatis et obediē fuit vt in nllo
penitus abbati cōtradicēt īꝑanti vel ī
aliquo murmuraret. cui cū abbas ꝑci
peret pro quodā negocio ire in ꝓximū
vicū et reuerti. dixit abbati. pater au/
diui ꝙ leena eſt ibi. tunc ſenior quaſi io
coſe dixit ei. Si venerit ad te alliga eā
et adduc tecū. cū veniſſet ad locuꝫ iam
veſpere egreſſa leena irruit in eum quā
ipſe apprehendēs tenere voluit ſed ipſa
de manu eius fugit. ſequenſqꝫ eā dixit
Abbas ꝑcepit vt ducā te ad eum. et cō/
tinuo ſtetit beſtia. et apprehendēs eam
reuertebat᷑ ducēs leenā alligatā. qḋ vi/
dens ſenex volens eū humiliare dixit.
Canem fatue duxiſti michi. ſicut tu
inſenſatus es. ita et beſtia tua. et ſol/
uens leenā ire ꝑmiſit. De penitudine
autem ī obediencie exemplum habemꝰ
in ipſo filio lucrecij. de quo narrat Bo
eci. de diſciplina ſcholarium. ꝙ fuit abſ
qꝫ diſciplina nutritus conſumens ſua
ī aleis et meretꝰcijs negocijs. et a prē re
dētus creberrime de anguſtijs crucia.
tandem captus ꝑntis penuria redimi
nō potuit. Qui cū lacrimis voce q̄rula

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

petiuit oſculum a patre. et cum pater
acceſſiſſet naſum illius morſu amariſſi
mo vel acutiſſimo ſecuit dicens. Quare
in meis primis erroribꝫ incaſtigatus
euaſi. ac magiſtri mei documentis non
obediui. ſocioſqꝫ meos cōtempſi. Filiorū
patri neccē eſt caſtigacōi indulgere.

¶ Dn̄ica. xvi.

NE deficiatis in tribulacōibꝫ me/
is ꝓ vobis. Ephe. iiij. Quoniaꝫ
tribulacō ꝑlatorum eſt tēptacio ſubdito
rū. quia dr̄ Za. xiij. Percuciā paſtoreꝫ
et diſpergentur oues gregis. Qm̄ cum
iuſtis aliquid aduerſitatis aduenit vul
gus ꝓpter demerita eis aduenisse cre/
dit. ſicut patuit in Aplō Paulo. de quo
legit᷑ Actuū. xxviij. Cum cōgregaſſet
paulus ſarmentorū multitudinē et im
poſuiſſet ſuꝑ ignē vipera calore cū pro
ceſſiſſet inuaſit manū eius. vt ergo vi/
derunt barbari pendētem beſtiā in ma
nu eius dicebant ad inuicē. vtiqꝫ homi
cida eſt homo hic qui cum euaſit de mari
vlcio diuina nō ꝑmittit eum viuere. et
ꝓpter hoc dicit Boeciꝰ. i. de Conſola.
Hoc dixeim vltimā eſſe aduerſe fortuē
ſarcinam. ꝙ dum miſeris aliqd̄ crimē
affigitur ſceleris penam merito paſſos
credatur. Et hinc eſt qd̄ Aplūs nolens
ſubditos in ſuis tribulacōibus ſcanda/
lum aliqd̄ ſuſtinere dignabat᷑ verbum
iam dictū eis ꝓponē. Ne deficiatis igt
In quo ꝑmo u̇bo hortat᷑ nos ad boni ꝑ
ſeuerancia m. ne deficiatis ſcꝫ a fide vel
bona oꝑacōne. Scd̄o oſtendit deficiēdi
occaſionem friuolam dicens In tribula
cōibꝫ meis. Cū ergo homines quinqꝫ
de cauſis tribulent᷑. ſicut in hijs u̇ſibꝫ
contine᷑. Cur homo torquet᷑ ne faſtus
ei dn̄etur. ſicut Paulus Corinthe. xij.
Ne magnitudo ꝛc̄. Cur homo torquet᷑
vt ei meritū cumuletur. Vnde Jo. iij.
Cur hō torquet᷑ vt penis culpa pietur
Vt in maria ſorore Aaron. Cur homo
torquet᷑ vt xp̄c glorificet᷑. Johannis xi
Neqꝫ hic pec. neqꝫ pa. eius Cur homo
torquet᷑ vt dupliciter cruciet᷑. ſicut He
rodes Actuū. xij. Friuolum et vanū
eſt hoīem tribulatū vidē et iudicare tri
bulacōis cauſam non niſi peccatum eē.
Tercō deſcribit t̄bulacōnis ſue cauſam
veram. cū dicit ꝓ vobis ſcꝫ meo exēplo
informandis. ſicut dicit᷑. ij. Pe. ij. Xp̄c
ꝓ nobis paſſus eſt no. re. exemplū ꝛc̄.
¶ Dicit ergo. Ne deficiatis in tri. m.
Nōnd̄ eſt ergo. ꝙ q̄tuor ſunt q̄ q̄druplr̄
deficiunt. Deficit em̄ robur arboris. ra
dicis āputacione. flāma ignis lignorū
minoracōne. Vita cordis alimentorum
ſubtractione. Radius ſolis terre inter/
poſiciōe. Silr̄ homo deficit ad modū ār
boris radicis. id ē timoris dn̄i āputa/
cione. ſicut arbor q̄to ꝓfundior radices
figit. tāto robūſtior exiſtit. ſic hō quāto
ꝓfundiꝰ ex t̄iore dn̄e ſeueritatis huīli
at᷑. tāto forcior cōtra diaboli temtacōes
efficit᷑. Vnde dr̄ Eccl̄. xxvij. Si nō in
timoē dn̄i tenueris te cōſtant̄. cito ſubu̇
tetur domꝰ tua. Certe domꝰ cōſciē cito
ſubu̇tit᷑ vento īpulſionis diabolice. ſi n̄
tenuerit ſe firmit̄ in timore domini. dr̄
Amos. iij. leo rugiet q̄s nō timebit eū.
rugitus leonis eſt illa final̄ ſentēcia diſ
tricti iudicis q̄ dicet illd̄ Mathei. xxv.
Diſcedite a me maledcī in ignē eter ꝛc̄
Quis erit qui hanc vocē non timebit.
ſcribitur Job. xxvi. Cum vix ꝑuā ſtil
lam ſermonis eius audieriꝰ. q̄s poterit

tonitruum magnitudinis intueri Vis
ſcire. qꝛ vix ſtillam ſermōis eius homo
audire et ſufferre poterit. Ecce habes
Jo. xviij. qđ dixit ihē illis qui miſſi fu
erant ad cōprehendēdū eū. quē q̄ritis?
Rñderunt ei. ihm̄ nazarenū. dixit eis
Ego ſum. Abierūt retrorſum et cecide/
rūt in t̄rā Si ego iſtā ꝑuā ſtillā ſermo
nis eius cū dixit. Ego ſum: vix audiē
potuerunt. quō tonitruū final' ſentēcie
ſuſtinebunt? Ex timore igitͬ dn̄i iudi/
cij noſipſos ꝓfunde inclineꝫ. ne ad mo
dum arboris amota radice timoris de
ficiamus. ſicut ille de quibꝫ dͬ Yſa. xij
Aruit herba. deficit germē. viroꝝ inte
rijt. In quocūqꝫ deficit radix dn̄i ti/
moris. in eo aret herba ſiue ſtipes cordꝭ
ꝑ obſtinacōis īpenitudinē. deficit ger/
men boni opis ꝑ ocioſitatis ſegniciem
Viroꝝ fame et honeſtatis interijt ꝑ cō/
uerſacōnis īeptitudinē. Radicemur er
go in timore nō ſolū intuitu dn̄e iuſti/
cie. de q̄ viſū eſt. ſed ex mortis cōitate.
Dicitur eīn Eccl' Cōmunionē mortis
ſcito. et dicit Boeciꝫ. ij. de conſolacioē.
Mors ſpernit altam gloriam. īuoluit
ꝑiter humile et excelſū capit. equatqꝫ
ſūmis infima. Et huius timoris exem
plū accipe. legitͬ ꝙ cū filiꝫ vniꝫ nobil'
et vnicus intraſſet religionē vt deo ſer
uiret. veniſſetqꝫ pater vt eum vi extra
hēt. cum nō poſſēt illi religioſi tenē eū
petijt iuuenis vt poſſet loqui cū patre
qđ cū eſſet ei cōceſſum. ait puer ad pa/
trē. ꝙ ſi auferret vnam conſuetudinē q̄
erat in patria ſua rediret ad ſeculum.
Annuit pater ꝙ libenter auferet. pe/
rijtqꝫ vt ſibi illam exp̄meret. cui filius
ꝙ ī terra ſua fuit conſuetudo vt iuuēs

morerentͬ ſicut ſenes. et ſi illā auferret
ipſe rediret. qđ ſi nō faceret ipſe non re
diret. qđ audiens pater et videns eum
cōſtantē ī ꝓpoſito ait. nec volo ꝙ ad ſe
culum redeas ſed hic deo ſeruias. cōuer
ſuſqꝫ cuꝫ filio ſeruierunt ābo fideliter
deo. ¶ Scđo deficit ignis flāma ligno
rum minora cōe. ſi deficit homo ad mo/
dum flāme ignis bonorū operū ceſſa
cione. hō debet eſſe ad modū flamme ig
nis mobilis et ſurſum tendens. Mobi/
lis bene operandi ꝓmptitudine et velo
citate. et ſurſum tendens recta inten
cōne. iuxta illud qđ ſcribitͬ Prou. xxij.
Vidiſti virum velocem ī opere ſuo. co/
ram regibus ſtabit. Coram regibꝫ id ē
angelis. ſtabit recta ītencione. Sꝫ heu
quidam ſunt qui tanta pigricie torpe/
ſcunt. quibus formicam ſacre ſcripture
ꝓponant. Prouͦbiorum ſexto Vade ad
formicam o piger. et diſce ſapienciam.
que cū nō habeat ducem nec preceptorē
nec principem. parat eſtate cibum ſibi
et cōgregat in meſſe qđ ī hieme cōedat.
Unde timendum eſt ne iſtis eueniat ſi
cut Cicade. ſcribit Eſopus proſaicus
dico. nō metricus. ꝙ formica yeme fru
ctum ex cauerna trahens ſiccabat. qđ e
ſtate colligens coagulauerat. Cicada
autem eam rogabat eſuriens vt daret
aliqͥd illi de cibo vt viueret. Cui for/
mica. quid faciebas inquit in eſtate? at
illa. Non mihi vacabat. Per ſepes ob/
errabam cātando. Formica ergo ridēs
et frumentum includens ait. Si ī eſta
te cantaſti yeme ſalta. Sic eueniet pi/
gris qui nichil boni modo faciunt. ſed
in ludis et plauſibus viuūt. modo in
eſtate vite p̄ſentis cantant. ſed in yeme

mortis ſe vacuos et eſurientes inueni/
ent. Caueamꝰ igitur ne deficiamꝰ ad
modum flamme ignis ꝑ minoracōnem
lignorum . id ē bone opacōnis. dicitur
Prouerbiorū xxvi. Cum defecerint ling
na extinguetur ignis . cum defecerint
ligna . id eſt exercitia bone opacionis .
extinguetur ignis. id ē ꝓmptitudo et
velocitas obediencialis. Sicut eñ ig/
nis velox et mobilis eſt. ita vere obedi/
ens velox et mobilis eſt ad implendum
quicq̄d ſibi fuerit iniunctū. Iſtam ve/
locitatē et mobilitatem obediendi hūit
ille. de quo btūs Ieronimꝰ in vitaſpa/
trum dicit. Quidā de fratribꝰ planta/
uit lignū aridum. et dixit diſcipulo ſu
o ꝑ ſingulos dies riga iſtd̄ quouſqꝫ fru
ctū fecerit . Sumens autem ex fructu
eius ſenex dixit fratribus. Accipite et
manducate obediencie fructum . zc̄.
Tercio deficit vita corporis alimento/
rum ſubtractione Similiter vita hoīs
ſpūalis deficit alimenti ſpūalis . id eſt
verbi dei ſubtractione. Non eñ ſolo pa
ne viuit homo zc̄. ſicut dicitur Mathei
iiij. Sed heu cotidie corpꝰ farcimus di
uerſis fercul' vel dapibus et in anima
bus ieiuni remanemꝰ. et ꝓpter hoc de
talibus cōqueritur Iob. xxiiij. dicens
Pauit ſterilem q̄ non parit z vidue bn̄
non fecit. qd̄ verbum tractans Grego/
rius. xvij. Moralium dicit. Que hoc lo
co ſterilis niſi caro nominatur . q̄ dū ſo
la preſencia appetit gignē cogitaciones
neſcit. Que autem vidua niſi aīma nū
cupatur. quam cum ſibi conditor con/
iungere voluit ad thalamū vteri virgi
nalis venit. dauid teſtante. qui ait. Et
ipſe tanquā ſponſꝰ pro. de ta. ſ. q̄ recte
vidua dicitur quia eius vir pro ea mor
tem pertulit. et nunc in celi penetrabi/
libus ab eius oculis occultus. quaſi in
parte alterius regionis viuit. Iniquꝰ
ergo ſterilem paſcit . et vidue non ben e
facit. quia carnis deſiderijs ſeruiens .
curam anime vitamqꝫ contemnit . hec
Gregorius . Sed ſi volumꝰ vite corꝑali
nichil deficē non paſcamus ſterilem ſed
benefaciamus vidue libenter ſumendo
pabula ſacre doctrine. vel predicacōnis
euangelice. ſcribitur eñ Prouerbiorum .
viceſimonono. Cum ꝓphecia defecerit
diſſipabitur populus . cū defecerit pro
phecia. id ē predicacō ꝓphetarum dn̄s
confirmanda vel dei predicacio. prophe
cia quia predicit futura. ſ. malis penā
eternam et bonis gloriam ſempiternā
Cum igitur talis ꝓphecia defecerit diſ
ſipabitur populus quia diſſoluetur in
bonis moribus . A qua diſſolucōne nō
ſolum retrahūt predicatores moderni.
ſed eciam ātiqui philoſophi. Exemplū
vnum narrat Trogus pompeius . de
pitagora . qui cum audiſſet crotoniata/
rum vrbem omnino diſſolutam. et vir
tutis opera indigentem illuc venit . et
matronarum ſeparatarum a viris doc
trinam et puerorum a parentibus fre
quenter habuit. Docebat nunc eas pu/
dicitiam z obſequia in viros. nūc illos
modeſtiam et litterarum ſtudium. et ī
ter hec velut virtutū genitricem fruga
litatē oībus. Et ſic aſſiduitate diſputa
cōnum ad frugem melioꝛs vite populū
reuocauit. qua eciā intencōne licet non
pari grauitati terencius diuſorū hoīm
mores collegit vt lectorem doctiorē red
deret. vt in ephitaphio eius habetur .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Deſcripſi mores hominuꝫ iuuenumqꝫ
ſenumqꝫ Qualiter et ſerui decipiūt do
minos. Quid mētrix qđ leno dolis con
fingat auarus. Hec quicunqꝫ legis ſic
puto tutus eris. Si ergo doctrinā vir/
tutū audierūt et admiſerūt hij q̄ erant
a fide xp̄i alieni. q̄ꝫ libent̄ deberent au/
dire xp̄iani. Sꝫ ſunt qui dicūt. ꝙ viri
religioſi ꝓplūi viā virtutū edocentes in
republica ad nichil vtiles ſunt. qđ falſū
eſſe dicent ſi verbū Senece de tranquil
litate animi adūtere volunt. qꝛ dicit ſic
Non is ſolum reipublice ꝓdeſt. q̄ curat
res et de pace belloqꝫ cenſet. ſed qui iu/
uentutē exhortatur. qui in bonorū pre/
ceptorū inopia virtutē inſtituit qui ad
pecuniā luxuriamqꝫ ruentes retrahit
et ſi moretur in priuato publicum tā
negocium gerit. ¶ Quarto deficit ſol
radius terre interpoſicōne. ſimiliter de
ficit homo a radio cōtemplacōis diuine
interpoſicōne terre. hoc eſt interpoſicōe
terrenorum amore. Corpꝰ opacū oppo
ſitum corpi luminoſo cauſat vmbrā. et
quanto maius eſt corpus opacū: tāto
maiorē ꝓicit vmbrā. Cum igit deꝰ ſit
lux. et tenebre in eo nō ſunt vlle. ſic di
citur. i. Jo. i. Alia aūt terrena. immo
omīs creatura opaca ſit. Unde dr̄ Job
xxvi. Ecce luna nō ſplendet et ſtelle nō
ſunt munde in cōſpectu eius. patet qui
aliq̄ꝫ creaturā amando inter ſe et deum
ponit: vmbrā facit. et quāto maior eſt
amor: tāto maior eſt vmbra. quia ſic di
cit Gregꝰ. Tanto q̄s ab amore diuino
ſeiungit: quāto forcius inferius dele/
ctatur. et de iſto defectu dr̄ Prou. xvij.
Quid lucidius ſole: et hic deficiet. Sol
iſte naturał q̄ꝫtumcūqꝫ lucidus deficit

tū omni in lu̅ie nō ſibi et in ſe: ſed no/
bis qui ꝑuamur eius ſplendore. qꝛ vt
dicit Ambro. exam. iiij. Nox vt vetēs
ꝓbauerunt q̄ nobis vel etate vel munē
ſcie ꝑcurrerūt vmbra terre eſt. Sic ſilē
ſol eternꝰ deficit quidē. nō ſibi nec in ſe
ſed nobis q̄ ſuſpendimur ab ipſiꝰ lu̅ie
ſicut Dyoniſiꝰ li. cel. ierarchie. c. iij. cap.
de peccatore. ſuſpendit a pn̄te ipſius lu
mine nō recedente ſed ſuperſplendente.
ipſi oculos claudenti. atqꝫ auertente ſe
ad occurrēte benigne. hec ē vmbra pcti
refrigeracō caritatis. in q̄ diabolꝰ dor/
mit et requieſcit. Sicut Job dicit. xl.
Sub vmbra dormit in ſecreto thalami
in locis humeātibꝰ. qđ exponēs Gre.
Mora. xxxiij. dicit behemoth. quia in
illis. q̄ſi quandā requiē inuenit. quos
a veri ſol ardore ſubtrahendo frigidos
facit. ſub vmbra dormiē ꝓhibet. vltꝰ
exponit. quid ſit in ſecreto thalami. et
in locis humētibus dicēs Quid apte a
liud in locis humentibus n̄ luxuria de/
ſignat: et ꝑ thalamū gloria ſupbie. per
loca humencia luxuria corꝑis exp̄mit.
Antiquꝰ itaqꝫ hoſtis humanuꝫ genus
vel ꝑ elongacōem ꝑcipue vel ꝑ luxuriā
premēs in ſecreto thalami. atqꝫ ī locis
humentibus dormit. qꝛ damnat hoīem
ſubdicōne ſue dn̄acōis. aut ꝑ elacioēm
ſpūs. aut per carnis corrupcōem tenet
hec Gregorius. Certe talem vmbrā in
Benedicto papa inuenit. De quo Pe.
Dam. ſcribit. ꝙ viſus eſt poſt mortem
iuxta molendinū in ſpecie monſtri. qđ
habebat aures et caudam aſini. et reli/
quū corpus vrſinum. et dixit cuidam
eum aſpicienti. quia beſtialiter vixi be
ſtie ſpeciem poſt vitam preferre merui.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Ego īquit fui benedictus ſolo nomine
nup̄ pp̄. et ſic vſq₃ ad diem iudicij per
dumeta et loca fetida et ſulphura incen
dijs cōflagrata ꝑtrahor. donec poſt iu/
diciū ſimul in corꝑe et aīma dampna/
bor Nec immerito. qꝛ a primordio vſq₃
ad finē vite cōuerſatus fui in ceno lux/
urie viſus fuit ab auribus eq̄ incipē. ꝛ
in caudam aſini iminare. Aſinꝰ eīn eſt
animal luxurioſū. et de luxurioſis dr̄.
in Eze. Carnes aſinorū carnes eorū.
ꝙ aūt ꝑ cetā membra vrſi tenebat ſpe
ciem vitā in omībꝫ docet̄ duxiſſe carna
lem. Nam ſicut a phiſicis traditur. vr
ſa cum parit fruſtum carnis effundit.
qd̄ mox dū effuſū ē crebrius lingendo
cōponit. et ſic ad ſui ſimilitudinam lī/
gua formante ꝑducit. quia ergo luxuri
oſe et carnaliter vixit in aſini ſimilitu
diē et vrſi figura cōparuit ¶Item
Qui ſe humiliat exaltabit̄. multi
ſunt qui credūt ſe hr̄e verā ſpem
et habent vaniſſimam preſumpcōnem
Quicunq₃ eīn ſperat de permio nullo
precedente merito. non eſt ſpes ſed pre
ſumcio. In cuiꝰ rei figura eſt cū mr̄ fi/
liorum Zebedei Math. xx. petiuiſſet a
domino Dic vt ſedeant hij duo filij ꝛc.
dominus r̄ſpondit. Nō ſcitis quid peta
tis poteſt. bibere ca. quem ego bi. ſum.
quaſi diceret. prius agendū eſt de meri
to et poſtea de premio. et ꝓpter hoc di
cit Poeta. Spes quā meritum nō pre/
ueniat a ſpe deuiat. et nomē dat ei pſū/
cōis. Ut igitur ordine iuris naturalis
ꝑmittatis meritū. veniendo ſic ad glo/
rie premiū. dn̄s ꝓpoīt vobis hoc v̄bū.
Qui ſe humiliat. ¶In quo verbo pri
mo hortat̄ vnūquēq₃ nr̄m ad meritum
virtuoſū. cū dicit Qui ſe humi. Scd̄o
ſpōdet cuilibet noſtrū ꝑmiū glorioſū.
cū addit. exaltabit̄. dicit ergo. q̄ ſe hu.
¶Nota ergo ꝙ humilitas meritoīa cui
debet̄ exaltacōis gloria cōſiſtit in t̄bus
ſcꝫ in ꝓprie eſtimacōis adnichilacione
qd̄ inducit cōtemtū ſui. In dignitatū
ꝑuipenſione. qd̄ inducit dilectionē dei
In aliquorū ſibiipſi prelacōne qd̄ īdu
cit appreciacionem xp̄i. ¶Primo ēgo
dico ꝙ humilitas meritocia conſiſtit in
ꝓprie eſtimacōis adnichilacōne. et hoc
inducit cōtemtū ſui vt ſcꝫ homo in pro
pria eſtimacōne nichil eſſe reputet ſeip
ſū. ꝛ oīm que habet recognoſcat datorē
deum. Unde Aplūs. i. Corinthi. iiij.
Quid habes quod non accepiſti. q̄d glā
ris quaſi non acceperis. ꝙ eīn hō aliq̄d
reputat ſeipſū. vel credit ſe aliq̄d hr̄e a
ſe vel ꝓpter ſuū meritū mirabilit̄ ē no
ciuū. Iſtud eīn deiecit luciferū de celo.
Eze. xviij. Peccaſti et eieci te de monte
ſcō dei. hoc eciā deiecit Pe. ad tēpus de
ordine apoſtolico. cū dixit Mat. xxiiij.
Et ſi omēs ſcandalizati fuerint et non
ego. Deus eīn ſupbis reſiſtit humilibꝫ au
tē dat grām. Ia. iiij. Ecōtra adnichila/
cō ꝓpe reputacōis multū ē vtil. ꝛ deo
valde acceptabilis. ſic̄ patet in phariſe
o et publicano. de q̄bus legit̄ lu. xviij.
ꝙ phariſeus ſtās hoc apud ſe orabat de
us grās ago tibi qꝛ n̄ ſū ſic̄ ce. h. rap. in
iuſt. adulteri. velud eciā hic publicanꝰ
Ieiuno bis in ſabbō. de. do. ō. q̄ poſſi.
Nō ꝙ euāgeliſta nōbilit̄ dicit ꝙ apd̄ ſe
orabat. apud ſe dicit non apud deum.
Rogābat enim arroganter nō humilit̄
cum tamen ſcriptum ſit Iudith. nono
Humiliū et manſuetorum ſemper tibi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

placuit deprecacio. Sed publicanus a/
longe ſtans no. o. ad ce. le. xv. et ꝓpter
hoc vt ſequitur. Deſcendit hic iuſtꝯ ab
illo Hanc humilitatē q̄ conſiſtit in ꝓp̄e
reputacōis adnichilacōe. dauid habuit
cū dixit ij. Regum. vi. Ludam et vilior
fiam plus ꝙ̄ factus ſum. et ero huil' in
oculis meis. hec ē hūilitas q̄ facit hoīez
in oculis ꝓprijs ſibiipſi vileſcē. ex quo
ſequit᷑. cōtemptus ſui. ita vt hō laudaī
doleat et vituꝑari gaudeat. de quo pul
chrum exemplum ponit Gregorius i.
Dial'. nō refert. ꝙ Cōſtantinus cuius
fama valde excreuerāt. cū quadā die ſuꝑ
gradū ligneū ſtans lapides in eccleſia
repararet. ruſticus quidam qui ꝓpt̄ fa
mā eius de longinquo venerat ad vidē
dū eū obnixe petijt vt vir dei ꝓ quo ve
nerat ſibi oñderet᷑. At hij qui eū noue/
rant dixerunt ipſū eſſe qui ſuꝑ gradū
ſtabat. Et quia ille fuit puſillus valde
et exili forma atqꝫ deſpecta. ruſticꝯ eū
deſpexit atqꝫ deriſit dicens. Ego gradē
hoīem credidi. iſte aūt de homīe nichil
habet. qđ vir dei Cōſtantinꝯ audiēs in
amplexus ruſtici ruit. eumqꝫ nimio a
more ſtringens oſculari cepit. et grās
agere dicens. Tu ſolus es qui ī me ap/
tos oculos habuiſti. ¶ Scđo humili/
tas meritoria cōſiſtit in dignitatū vili
penſione. et hec inducit hoīem ad dilcō
nem dei. qui eīm ex honoris ambitu ī ꝑ
lacōne alijs preeſſe deſiderat. quaſi celo
ſe coequat. Unde Boeciꝯ. v. de cōſolacō
ne. Quid de dignitatibus potenciaqꝫ
diſſerant. q̄s vos vere dignitatis ac po
teſtatis neſcij celo equatis. ꝙ̄ vero ridi
culoſum ſit hoīem appetere alijs p̄eſſe i
bidem oſtendit. Nōne o terrena aīalia
cōſideratis quibꝫ preſidere videamini
ꝙ ſi int᷑ mures videres vnū aliquē ius
ſibi ac poteſtatē p̄ ceteris vendicātē. ꝙ̄to
moueretis cachinno Quid vero ſi corpꝯ
ſpectes imbecillius homine repire q̄as
quos ſepe muſcarum pulicūqꝫ morſus
vel aliorū natura reptanciū necat ītroi
tus. qui vero exemplo dn̄i qui cū ſciret
venturos qui quererēt eum vt facerent
eum regem fugit ſicut dicitur Jo. vi.
Dignitates fugiunt et refutant. deum
honorant. Unde dicit᷑ Eccleſiaſtici iij.
Magna potencia dei ſolꝯ ab hūilibus
honorat᷑. ab humilibus. id ē ex humili
tate dignitates fugientibꝫ. Sed q̄ ſub/
limari in dignitatibus aſpirant. et ex
hoc ab alijs timeri deſiderant. Audiāt
quid Boecius de hoc dicat tercio libro.
Poteſtatem cenſes ſatellite latus ambit
qui quos terret ipſe plus metuit. et de
hoc ſimiliter Tulius in libro de officiō
Qui ſe metui volent a quibus metuūt᷑
eoſdem metuant ipſi neceſſe eſt. et poīt
exemplum de Dyoniſio tiranno. Qui
tanto timore angebatur. in tantum. ꝙ
cultros tonſorios metuens : candente
carbone adurebat capillum. quia non
audebat pre timore ſibi permitti ab a/
liquo radi barbam. Attendant eciā in
dignitatibus ꝙ modicam habent potē/
ciam. et ideo non ſibi ſed deo appetant
attrbui gloriam. Exēplo regis karnoti
qui fuit rex Norwgie. Dacie ꝛ anglie
de quo narratur. ꝙ cum floreret maxi
mo vigore imꝑij ſui equū ſuū in litore
maris tumeſcentis ſiſtere iuſſit. et allo
quens mare ait. Jmpero tibi ne aſcen
das īram meā. nec veſtes vel mēbra do
minatorum tui madefacere preſumas.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

nichilominus mare aſcendit et terram
et pedes eius madefecit. Quo facto ille
reſiliens ait. Sciant oĩes habitatores
orbis vanam et friuolam eſſe potenciã
regis. nec regis quemq̃ nomine dignũ
preter eum cuius nutui celum et terra
et mare obediunt et nunq̃ poſtea capi/
ti ſuo coronam auream impoſuit. ſed
ſuper ymaginem ſaluatoris in cruce cõ
poſuit. in laudem regis eterni.
¶ Tercio. Humilitas meritoria eſt in
aliorum ſibi prelacõne et inducit proxi
mi appreciacõnem. quomodo ſcire pote
rimus. qđ ad Romanos duodecimo đt
Apoſtolus. Honore inuicem preueni/
entes Alios digniores in virtutum me
ritis eſtimemus. homo enĩ illum quo ſe
digniorem eſtimat. vix honore p̄uenit
ſed contemnit. Unde qualiter quiſqꝫ
noſtrum alteri cõparari debeat oſtẽdit
Anſelmus. de ſimilitudinibꝰ vbi dicit
Quia nõnunq̃ ideo extollimur ꝙ nos
alijs non recte compamus. Videndum
eſt nobis quo illud mõ facere debeamꝰ.
Si enĩ nos alijs volumus compare. ea
tantum debemus cõſiderare q̃ a nobis
ſunt in nobis. non a deo. quaſi preſtita
nobis. ſic namqꝫ ait. Qui de bonis a
deo ſibi preſtitis ſuper alium extollitʳ.
velud qui veſtibus alienis indutus glo
riatur. non ergo hoc aliorum bonis cõ/
pare debemus. ſed mala tantũ noſtra.
q̃ a nobis in nobis habemus. Nõ ſi fece
rimus mala. ſ. noſtra bonis aliorum.
nec cõferamꝰ nos. inferiores eſſe ceteris
hominibus nobiſipſis videbimus. De
hac humilitate dicit Apoſtolꝰ Phil. ij.
In humilitate ſupiores ſibi inuicẽ ar/
bitrantes. ſ. vt alter alterũ ſe digniorẽ

reputet apud deum. huius exemplum
accipe in beato Benedicto. Mauro. et
Placido quorũ quilibet alter alteri non
ſibi miraculum qđ cõtingit aſſcripſit.
Narrat Gre. ij. li. dial. ꝙ cum beatus
Bñdictus in cella ſua ſederet placidus
eius monachus egreſſus ad hauriendũ
aquã cecidit. quẽ mox vnda rapuit et
pene vnius ſagitte curſu a t̃ra retraxit
qđ vir dei cognoſcens. maurũ feſtinan
ter vocauit dicẽs. Frater Maure. puer ĩ
lacũ cecidit. et iam longius a terra tra/
hitʳ. Qui mox viri benedcõne accepta
ad p̃ris imperiũ currit vſqꝫ ad locum
quo puer ab vnda ducebatur p terrã ſe
ire exiſtimãs eũqꝫ p capillos retraxit
rapidoqꝫ curſu rediijt. qui mox vt terrã
tetigit. ad ſe reuẽſus. poſt tergũ reſpexit
et ꝙ ſup aq̃s cucurriſſet agnouit. Mi/
ranſqꝫ extimuit factũ. reuẽſus ad patrẽ
rem geſtã retulit. qđ factũ benedictus
non ſuis meritis ſed virtuti obedientie
imputauit. Ecõtra Maurus ꝓ ſolo eiꝰ
imꝑio eius factũ dixit ſe conſciũ in illa
virtute nõ eſſe quã neſciens fecit. Puer
vero extractꝰ dicebat Melothem abba/
tis ſup caput meũ videbã. et ipſam me
de aquis educere cõſiderabam. Sequitʳ
Exaltabitʳ. vbi poſt meritũ virtuoſum
ponitʳ premiũ glorioſum. gracia cuius
Nõnđ. ꝙ huic triplici humilitati rñdꝫ
crucis exaltacõ. huĩlitati enĩ q̃ conſiſtit
in ꝓprie eſtimacõnis annichilacõne rñ
det exaltatio ꝑſonalis ſui. humilitati q̃
cõſiſtit in dignitatũ ꝑpeſſione. rñdet
exaltatio p̃ſidialis dominij. humilitati
q̃ cõſiſtit in aliorũ ſibi prelacõne rñdet
exaltatio vniuerſalis cõgratulacõnis.
¶ Primo dico ꝙ huĩlitati q̃ cõſiſtit in

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ꝓprie eſtimationis adnichilatione. vn
det exaltacō pſonalis ſiue pſonale ē qḋ
ſequitur pſonam. Nulla autē exaltacio
mundana pſonam ſequit̄ quia nec exal
tacio diuiciarum et glorie. nec exaltacō
dignitatū et excellencie. nec exaltacio
regiminis et potencie pſonam ſemper
ſequit̄. quia frequenter pſonam cui in/
ſunt ante mortem deſerunt ſemper aūt
et indubitant̄ in morte. ſicut patet illḋ
ꝑ exempla apte. Et p̄mo de exaltacōne
diuiciarum et copie narrat. Valerius
libro. vi. de quodā. Qui cū pro voto in
omnibꝫ fortunā haberet ſcḋam tandem
ſue proſperitatis impaciens anulum
precioſiſſimo lapide. inſignem in mare
proiecit. hoc inquiens habeo aduerſus
fortunam ꝙ hunc anulum pdidi. mag/
nam nimirum ꝑtem fortunarū mearū
neqꝫ in tanta temeritatis inſolencia ſu
um fortuna deſeruit alumnum. in craſ
tino ſiquidē regius cocus de ventre pi/
ſcis anulum illum recepit et regi red/
didit tamꝗ̄ inſequentem ſe fortunam
effugere nequienti. qui tamen poſtea
extreme calamitoſus. Pompeium victo
rem pertulit. et illum velut blandiore
gremio fortune foueri indoluit; Unde
et ſemetip̄m interimit. Idem patet de
exaltacōne dignitatum et excellencie ꝙ
cito deſerunt perſonam in Creſo. et in
Ciro. de quibꝫ Boecius. v. de Conſo.
Neſciebas creſum regem ciro paulo an̄
formidabilem eſſe. mox deinde miſeran
dum regem flammis traditū. miſſo ce/
litus imbre defenſum. Num te preterit
Paulū. p ſe regis a ſe capti calamitati/
bus pias impēdiſſe lacrimas. Idē pꝫ
de exaltacōne regiminis et potencie in
Seneca et Papiniano. quorum vnus
potentiſſimus fuit apud Nerone alius
apud Antonium principes. de quibus
Boecius. iij. de cōſola. Nero Senecā fa/
miliarē preceptoremqꝫ ſuū ad eligende
mortis coegit arbitriū. papinianū diu
int̄ āglicos potentē. militū gladius an
tonius obiecit vterqꝫ potencie ſue renū
ciare voluerunt. Exaltacōnes ergo mū
dane non ſunt pſonales qꝛ pſonam deſe
runt. ſed exaltacōnes ſupne ſunt pſona
les qꝛ pſone cui adueniūt: nō ad tp̄us
ſed eternaliter inherebunt. Unde p̄mo
Macha. xiiij. Exquiſiuit omnimodo ex
altare ꝑplm̄ ſuū. ita vere deus exq̄ſiuit
id eſt exquiſite ab eterno p̄ordinauit ab
eterno oīmodo exaltare. id ē nō ad tp̄e
ſed in ꝑpetuū. iuxta illḋ Iuſti autē in
ꝑpetuū viuēt. Secūdo huīlitati q̄ con
ſiſtit indignitatū ꝑuipēſione. rn̄det ex
altacio p̄ſidialis dominij. quicūqꝫ exē/
plo xp̄i q̄ dixit Io. xviij. Regnū meū
nō eſt de hoc mundo: preſidencia mūdi
et dominia fugiunt. hij dominiū et pre
ſidenciam celeſtē habebunt. Unde ipſe
xp̄s dicit Mathei. xix. Vos qui ſecuti
eſtis me in re. cū ſe. fi. ho. in ſe. ma. ſe.
iu xij. t. iſrahel. Sed ꝓch pudor preſidē
ciam tpalem ambiunt z querūt xp̄iani
quā fugierunt et oderūt pagani. Scri
bit Elmandus in croni. ſua. de Ellio
qui cū ex ſenatore eſſet creatus impera
tor et obſecrante ſenatu vt filium ſuū
Auguſtum ceſarē vocitaret. reſpondit
ſufficere inq̄t debet vt egoipſe inuitus
regnauerim cū nō mererer Principatus
enim nō ſanguini debetur ſed meritis Et
inutiliter regnat q̄ rex naſcit̄ et nō me/
ret̄. Pudeat ergo nos xp̄ianos ambire

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

pſidencias tēpales. quas fugierūt gen
tiles. et ſic merebunt exaltari ad pſiden/
cias eternales. ſcribit in pſ. Exaltabit
te vt hereditate ca. t. terrā. dico viuēci
ū. de q̄ in pſ. Credo vi. bō dm̄ in t. vi.
iſtā capiemꝰ hereditatē. id ē hēditario.
iure. q᷑ vt dt Apꝰ. Rō. viij. Heredes
quidē dei. cohēdes autē xp̄i. hec ē preſi
dencia q̄ dat verā dignitatē ⁊ verā ptā/
tē. Illa enim ē vera dignitas vt homo
vocet deꝰ et ſit. et illa eſt vera ptās cui
nulla creatura cōtraire poteit. hec aūt
illa celeſtis preſidēcia nobis dat. ſicut
Augꝰ. in li. de ſilitudinibus dicit. vbi
loquit de patre celeſti ſic. Regni ſui con
ſortes vos efficiet et heredes. filioqꝫ ſu
o vnigenito ſibi ꝑ omnia eq̄li et coōipo
tenti corꝑales ſtatuit ⁊ coheredes. oīqꝫ
creature iubebit. Vt in omni qd̄ voleꝰ
nobis obediat vocatoſqꝫ noīe ſuo deos
faciet. ipſe em̄ dicit. Ego dixi dij eſtis
et fi. ex o. ſed ipſe deꝰ edificãs eſt. tu ve
ro deus edificatus. ¶ Tercō humilita
ti q̄ cōſiſtit ī aliorū ſibiipſi ꝑlacōne. rñ
det exaltacō vniūſalis cōgratulacōnis
Equū tm̄ et dignū eſt vt de illiꝰ ſubli
macione et honore vniuerſaliter et ſin/
gulariter oēs beati cōgaudeant. qui ex
vera humilitate in hac vita oēs ſibi ſua
eſtimacōne digniores reputabat. ſicut
btūs et huīlimus Franciſcus. de quo
legimus. ꝙ nō ſolum reputabat ſed eci
ā dicebat ſe maximū peccatorem. ⁊ cū
quereretur qua cōſciēcia hoc dicere po
tuiſſet. reſpondit. ꝙ ſi deus maximo
peccatori ſicut ſibi graciā cōtuliſſet. gra
cior ei foret. Sicut Apoſtolꝰ Paulus
qui ſua reputacione omnes apoſtolos
preferebat. ꝑmo Corintheorum. xv.
Ego ſum minimꝰ apoſtolorum qui nō
ſum dignus vocari apl̄us. meruit vt il
lud nomē ꝑ anthonomaſiam. id ē ꝑ ex
cellenciam ſibi cōueniat. Vt q̄n dicitur
apoſtolus ſimpliciter. nullo addito. n̄
de alio ꝙ̄ de ipſo accipi ſoleat. de hoc dr̄
in Pſalmo. Exaltent eū in eccleſia ple
bis ⁊c̄. Eccleſia plebis eſt congregacō
inferiorum ſanctorum. cathedra ſenio/
rum eſt dignitas ſuꝑiorum ſanctorū.
Illi igitur iubent exultare et laudare
Quia omnes tali humili congratulari
debent et vniuerſaliter congaudere.
Vnde legitur in vitaſpatrum. ꝙ qui/
dam ſenex deſiderabat videre animam
iuſti de corpore egredientem. et cum ꝓ
ceſſiſſet vidit peregrinū in vico mori/
entem. nec habentē curam. ad quem cū
acceſſiſſet deſcendit Gabriel Michahel
et angeli ad eum. rogabātqꝫ animam
vt exiret q̄ non exeunte Gabriel Mich
aheli. ſume eam inquit. cui reſpondit.
Iuſſi ſumus vt educamus ſine dolore
eam et abſqꝫ vi. et ecce vt videbatur ve
nit Dauid et alij ſancti cum Cythara.
pſallentes et modulantes. et vt audi/
uit pſallentes egreſſa eſt. et recepta a
Michahele. et ſic aſſūpta in celū

¶ Dō. xvij

SOllicite ſeruate vnitatem ſpūs
in vinculo pacis. Epheſios. ſecundo.
Quia nichil omnino eſt bonum niſi ſit
eciam vnum. eo ꝙ ſcd̄m philoſophum
cōuertātur ſimpliciter vnum et bonū.
quia omnia appetunt eſſe vnum. ideo
ſanctus Apoſtolꝰ monet ad pacis vin/
culum et ad vnitatem animorū. bonū
enim pacis cōſeruatiuū eſt vnitatis ꝙ̄
diu em̄ q̄tuor elementa quibus corpus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

noſtrū componitur. ꝑ celeſtem virtutē
cōciliatiue in pace cōſeruantur. vnitas
non diſſoluitur ſed ſi pax iſta frangatᷣ
de neceſſitate vnitas tollitur. et omnia
in corpore diſſoluūtur. Et ideo Aplūs
in verbo premiſſo primo ſollicitudinē
ꝑcipit ſiue ad ſollicitudinem inducit.
cū ait. Solliciti. ſupple. eſtote vel ſitis
Secūdo de quo ſollicitudo eſt habenda
ſubiungit. cum addit. Seruare vni-
ſpū in v. pa. pax enim q̄ cauſa eſt vni-
tatis cito inter tot contraria ad interitū
venit ſi homo ſollicitus non exiſtit. Ve
rum quia multa ſunt ſupra dicta de pa
ce. et plurima de vnitate. Nunc reſtat
aliquid de ſollicitudīe dicere. de qua ni
chil me recolo dixiſſe. ¶ Eſt ergo notā
dum. ꝙ duplex eſt ſollicitudo. Prima
mala. et eſt hominum peccatorum. Se
cunda vero bona. et eſt quorundā iuſto
rum. Prima q2 mala: et ideo fugiēda.
Secūda quia bona: omnino appetēda.
Verum mala eſt in triplici differencia
Prima eſt differencia hominum auaro
rum. ſecunda eſt hominum guloſorum.
Tercia vero eſt hoīm ſuꝑborum et cu-
rioſorum. Sollicitudo auarorum eſt ī
cōgregando tpalia. luxurioſorum eſt ī
experiendo ſuauia. ſed ſuperborum eſt
in appetēdo ſublimia. ¶ Dico ꝙ ſollici
tudo prima eſt hoīm auarorū in cōgre
gando tpalia. et licet ſollicitudo iſta ſit
plurimū vana. ad eam tū hodie exten-
ditur oīs humana induſtria ſiue cura.
Vnde Sapiens dicit Eccleſiaſtici. ij.
Deteſtatus ſū omnē induſtriā meam q̄
ſub ſole ſtudioſiſſīe laboraui. habiturꝰ
heredē poſt me quē ignoro. vtrū ſapiēs
an ſtultꝰ ſit futurꝰ et dn̄abitᷣ ī laboībꝰ

meis in quibus ſudaui et ſollicitꝰ fui.
Mira res congregant formice et apes.
et cōgregāt hoīes: ſed diſſimiliē valde
Nā ille hoc faciunt ex neceſſitate. hoīes
vero ex cupiditate. Cum enim ille ſint
corpore pue. et viribꝰ quaſi nulle. n̄ col
ligerent in eſtate. non poſſent exire in
yeme. et ſic perirent neceſſario fame. que
oīa ſunt in hoīe. Itē ille dum cōgregāt
faciunt horrea ſua cōmunia hoīes vero
cōmunia faciūt ꝓpria. Itē apes maxi
mā ptem cōmunicāt hoībus. ſed auari
nichil volunt dare pauperibus. Itē for
mice ſua grana que colligunt de ſua na
tura ad fructificandum apta ſunt ne vl
tra germinent per medium diuidunt.
Sed auari ſua q̄ colligunt ad vſuram
impēdunt. et pecuniā q̄ de ſua natura
infructuoſa eſt: fructificaē plurimū fa
ciunt. Sed caueant auari ne fiat eis qd
fit apibus et formicis. Nam in aluecari
a apium morantur quedā apes magne
corpore. q̄ nunꝙ volunt cum alijs labo
rare q̄ omēs labores aliarum comedūt
et ille que laborant fame pereūt Simi
liter quedā formica q̄ dicitur formicaleō
eo ꝙ quaſi leo ſit formicarū. earum hor
rea inuadit et grana comedit. et eas fa
me mori cōpellit. Sic ſepe auaris con-
tingit. quia pro pecunijs a potentibus
capiuntᷣ verberantᷣ. et aliquando occi-
duntur. et bonis omībus ſpoliantur.
et hoc eſt qd̄ in Eccleſiaſte dicitur Pec-
catori autem dedit deus afflictionem ꝛ
curam ſuperfluam. vt addat et cōgre-
gat. et tradat ei qui placuit deo. ſed hec
vanitas eſt caſſa ſollicitudo mentis.
Dum ergo auarus credit omnibus bo
nis impleri: ſepe contingit cum bonis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

omnibus ſpoliari. et qđ peius eſt vita
priuari. et ſic impletᷣ illud Geñ. xxx.
Et ſic deluſa eſt ſollicitudo querentis.
¶ Scđa ſollicitudo guloſorum et luxu
rioſorū in querēdo ſuaue. Vnꝰ quantū
ad tactū Alius quantū ad guſtū. Nam
de luxurioſis ſenibus dicitᷣ Dañ. xiij.
ꝙ cotidie obſeruabant videre eam. O
quanta eſt ſollicitudo amantiū in obſer
uando in reſpiciēdo in ſeruiendo in cō/
tinue cogitando quō placē poſſit amato
Non pūt laſciui amatores comedē. non
pūt dormire. nō pūt in loco quieſcere.
Exemplū de Amon ij. Regū. Qui dili/
gens thamar pre amore languebat nec
valens comedere vel bibere. deficiens ī
lecto iacebat. et hec eſt racio q̄re galli ñ
caſtrentᷣ. nunq̄ꝫ inpinguantᷣ. qꝛ dū in/
ueniūt eſcas. nō ſibi manducāt ſed gal/
linas appellant. vt qđ inueniūt accipi/
ant. et ꝓpterea dř Ie. xlix. Turbati
ſunt in mari. ſcʒ carnales peccatores ꝑ
ſollicitudine et quieſcere nō potuerunt
Sed iſtis iungitᷣ ſollicitudo guloſorum
quorū eſt ſollicitudo diuerſa in varijs
vinis et ſaporibꝰ exq̄ſitis. Vnde hanc
ſollicitudinē ꝓhibet deus Mathei q̄nto
Nolite inq̄t ſolliciti eſſe anime veſtre.
id eſt animali vite quid mādicetis aut
quid bibatis. nam aīa. id ē aīalis vita
plus eſt q̄ꝫ eſca. q̄ſi dicēt. quid de cibis
ſic ſolliciti eſtis. ſi enim plus eſt apud
deū vita veſtra q̄ꝫ eſca. certū eſt ꝙ diui/
na ꝓuidentia. q̄ paſcit volatilia ſine ea/
rum cura et vobis dabit vite neceſſaria
O quanta ſtulticia velle inpinguari et
apparere ponderoſus carnibus fieri.
Quare nō attendunt ꝙ aliq̄n homines
in bellis capti ſunt. ꝙ ibidem mortui

ſunt. quia grauati carnibus cum alijs
fugere nequerunt. Nam et aues q̄ ſunt
multe carnis et pauce pēnoſitatis. ſepe
ad laqueos et recia cadunt. quia volare
non poſſunt. Vnde Pardix ꝓpter ha/
bundanciam ſue carnis vix a terra ſur
git. et mox terram repetit. et ideo la/
queos vix effugit. Vnde de Strucōne
Gregorius dicit. ꝙ alas ad volandum
erigit. et quia ponderoſi eſt corporis a
terra nullatenus ſe ſuſpendit. Hoīnes
igitur multum pingues corꝑe grauati
nec in celis eleuantur. nec in terra mul
tum viuere ꝑmittūtur. Sepe capones
pingues cicius occiduntur. et Boues
ſepius pingues in macello mactantur
Nam yrundo qꝛ modice carnis exiſtit.
citiſſime volando ſpaciū tranſit. Nulla
vnquā auis prede eam inuadit. ſed vi/
uere in pace ꝑmittitur. et ꝓpter omīa
dicitur Phippenſis. Nichil ſolliciti ſi/
tis. ¶ Tercia ſollicitudo eſt hominū
ſuperborum in appetendo ſublimia vel
in potencia vel in ſciencia vel apparen/
tia. Vnde dicitur Eccleſiaſtici ſecundo.
Cum alius laboret in ſapientia et doc
trina. et ſollicitudine homini ocioſo que
ſita dimittunt. vtinam attēderent qui
ſublimari cupiunt q̄ꝫ ſit tutum ſedere
in ymo. et q̄ꝫ ruinoſum ſedere in alto.
Nam montes quanto alciores inueniū
tur. tanto ſepius nubibus et pluuijs
et grandinibus moleſtantᷣ. ſepius ne/
bulis cooperiuntur. ventis forcius agi
tantᷣ. et in terre motibus vehementius
cōquaſſantur ita vt ſepius atterantur
et in puluerem redigantur. Columba
eciam q̄ꝫ diu ſedet in foraminibꝰ petre.
tuta eſt ab accipitre. ſed ſepe occiditur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

dum ſe leuat in aera et formica ꝙ diu
manet in terra ab omnibus auibus eſt
ſecura. ſed poſtꝙ alas aſſumit. et in ae
re volando ſe erigit. yrūdinū et aliarū
auium predo fit. ¶ Eſſet ergo kariſſimi
hec ſollicitudo mala : cū ſit auarorum
ſiue guloſorum. ſiue omnium ſuperbo/
rum. q̄ quietem tollit et omnia mala ad
ducit. Unde ſecūdi Machabeorum ix.
Dicebat rex ille Anthiochus. hijs tri/
bus peccatis plenus. Receſſit ſomnus
ab oculis meis et corrui pre ſollicitudīe
et dixi in corde meo. in quos fluctus
tribulacōnum deueni. ¶ Scd̄o eſt ſol/
licitudo bona. et hec eſt ſimilit̄ triplex.
Racōne dei. racōne ſui. racōne ꝓximi.
Prima eſt vt homo in bono proficiat.
Scd̄a vt a deo non recedat. ſed Tercia
eſt vt proximum corrigat et defendat.
¶ Dico ꝙ prima ſollicitudo eſt reſpcū
dei vt homo ſemper ad deum reſpiciat.
ſanctū eius timorem die noctuqꝫ p̄ ocu
lis habeat. et ſic in bono ꝓficiat. Unde
dicit̄ in Michea. Indicabo tibi homo
quid ſit bonū et quid dn̄s requirat a te
vtiqꝫ facere iudicium et miſericordiam
et ſollicite ambulare cum deo tuo. Si
tam ſollicitus eſt ſerpens ꝓ capite ſuo
quantū debet ſollicitus eſſe homo pro
dn̄o ſuo. Si ſerpens totum corpus ex/
ponit ne caput offendatur. quantū ſol
licitus homo eſſe debet ne capitis ſui
xpriſti offenſionem incurrat. Unde dr̄
ij. Thimo. iij. Sollicite cura teipſum
ꝓbabilem exhibere deo operarium in
cōfuſibilem. et ꝓpter hoc bonum eſt nō
habere vxorem qꝛ dicitur p̄mo Corin/
theorum octauo. Qui cum vxore eſt ſol/
licitus eſt q̄ ſunt mundi. quomodo pla/
ceat vxori qui vero ſine vxore eſt ſollici
tus eſt q̄ ſunt dei quomodo placeat deo.
¶ Scd̄a ſollicitudo debet eſſe reſpectu
ſui. vt a deo nullo modo recedat. Unde
dicit̄ Deutronomij iiij. Cuſtodite ſolli
cite animas veſtras. Si omnia quadru
pedia. ſi omnia volatilia. ſi oīa aquati
ca. ſic ſeruant ſollicite brutalem vitam
neceſſario aliquando perituram. quanta
deberet eſſe homini cura cōſeruare vitā
nobiliſſimam perpetuo duraturam.
Si homo ſic eſt ſollicitus ſeruare pecu/
niam. Si tanta cura cuſtodit corporis
vitā ꝙ ſollicite ſeruare deberet ſine pec
cato animā ſuam nobiliſſimā creaturā
Unde Doming in Matheo. Quid inqͥt
ꝓdeſt homini ſi totum mūdum lucret̄
anime vero ſue det̄. pa. Aut quā dabit
homo cōmutationem pro anima ſua.
quaſi diceret non potes dare deo cōmu/
tacōnem aliquam. cum plus valeat ani
ma tua ꝙ omnis mundana ſapiencia
ſiue ſubſtancia. Unde hoc probatur ex
parte principiorum tam intrinſecorū
ꝙ extrinſecorum. Nam ex parte cauſe
efficientis. ſic arguitur. conſtat enim
ꝙ ille effectus dicitur eſſe nobilior in
quem prima cauſa nobilius influit. et
nobiliorem effectum relinquit. ſed ſup
celum qd̄ conſtat eſſe nobiliſſimam par
tem mundi. non influit niſi eſſe cum
eius cōſeruatione. Super animā vero
racionalem non tantum influit eſſe.
ꝓmo et viuere et ſentire. et qd̄ omniū
bonorum ab ipſo collatorum eſt maxi/
mū intelligere Supra modum eſt ergo
nobilior anima ꝙ ſit celi ſubſtancia. et
per conſequens ꝙ ſit omnis natura hu
mana. Item Cuius finis eſt bonus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et ipſum eſt bonum ergo et cuius finis
melior eſt. et ipſm melius eſt. Si finis
aīe btītudo ē ad quā ꝑticipandā nulla
ē alia ſub celo creatuā Anima ergo toto
mūdo nobilior eſt. Itē finis nobilior eſt
hijs q̄ ſunt ad finē qꝛ illis imponit ne/
ceſſitatē. ſed homo ſicut dr̄ ꝗ. phiſicorū.
Et ſacra ſcriptuā hoc docet ꝫ quodāmō
eſt finis oīm. ꝓpter quem mūdus hic
factus eſt ergo homo nobilior mūdo eſt.
ſed nobiliſſimū hoīs aīa eſt. ergo aīma
nobiliſſima creatura eſt. Itē oīm rerū
ſcd̄m eſſenciam eſt materia vna. omnis
rerū dignitas eſt a forma. a q̄ eſt diſtinc
tio rerum ꝑfecta. Sed celi forma ꝙuis
inter corporeas ſit nobiliſſiā. eo ꝙ max
ime ſit actiua. eſt tn̄ forma carens fun/
ditus omni vita. ergo cū aīa humana
vita viuat nobiliſſima. conſtat ꝙ eſt no
bilior celi ſubſtancia. nam Auguſtinus
vult et phūs. ꝙ omnis ſubſtācia viuēs
eſt nobilior q̄libet ſubſtancia nō viuēte
eo ꝙ viuere ꝑ addicōnem ſe hēt ad eſſe.
et regula eſt. ſi bono addatꝛ totū bonū
ſit magis bonū. ¶ Tercia ſollicitudo
debet eſſe reſpectu ꝓximi. vt ipſm homo
corrigāt et caſtigat. paſcat et defendat.
Nam ad iſta in caritate ꝓ loco et tēpore
quilibet homo tenetꝛ. ſed illi maxime q̄
alijs dn̄antur. ſiue ſint reges ſiue prin
cipes ſiue duces ſiue terrarum ptātes.
ſiue in domibus patres. Unde dicitur
Kōnos duodecimo. Qui preeſt ꝫ in ſoli
citudine. ſupple debet p̄eſſe. Unde pau
lus dicit in Actibus. Petrus et Johēs
dederunt dextras michi. et Barnabe
vt nos euangelizaremus in gentibu s
Ipſi vero in circumciſione tantum vt
pauperum memores eſſemus. et ſolli/
citus fui. hoc ipſum facere Aſpicite ka/
riſſimi in maiori mundo. quāta eſt ſolli
citudo vnius ꝑtis ad alterā. nam ſupi
ores ꝑtes nō ceſſant influē inferioribꝫ.
Nam celum ſua influentia eſt oīs gn̄a/
tionis et corruptionis et motus. in oīb
bus inferioribꝫ cauſa. ſol ſua īfluentia
illuſtrat vniuerſa. incendit frigida. et
ad fecunditatem terre eleuat vapores
in aera quos diſſoluit in pluuiā. luna
humoris in corꝑibus eſt augmentatiā.
et in oſſibus medullarū repletiua. et
ſolaris incendij repreſſiua. Ignis mi/
rabiliter in multis hominē iuuat Aer
ſpiratim donat. Aqua potū admīſtrat
Et terra alimenta cōdonat. Itē in mi/
nori mundo. Cor membris omnibus
vitam donat et motum. pulmo cordis ē
flagellum. Epar omnibꝫ membris ſan
guinē purū tranſmittit. cerebrū ad vti
litatē cordis neruos ꝑ corpus effundit
et ꝑ eos membris omnibꝫ ſenſū mittit
Stomachū cibū appetit coquit et dige/
rit. ſuꝑfluum foras mittit. et qd̄ vtile ē
mēbris ſcd̄m indigenciā vniuſcuiuſqꝫ
diſtribnit. Et breuiter ſi ꝑ omnia mē/
bra curras. nullum inuenies qd̄ alteri
non ſeruiat. nullumqꝫ qd̄ alterū nō di/
ligat. nullumqꝫ qd̄ alterum impediat.
nullumqꝫ qd̄ ſe ꝓ altero non exponat.
nullumqꝫ qd̄ alteri leſo non cōdoleat.
nullumqꝫ qd̄ alteri non cōgaudeat. Si
ergo tāta eſt ſollicitudo membri ad mē/
brum in minori mundo. et tanta ꝑtis
ad ꝑtem in in maiori mundo. quanta
debet eſſe ſollicitudo membri ad mem/
brum. ſiue ꝓximi ad ꝓximū in corpore
xp̄i miſtico? Non credat ſe eſſe xp̄i mē/
brum. ſed membrū paliticum. mortuū

vel preciſum qđ vulnera alterius mem
bri nō ſentit ꝙ nō admonet ūbis qui nō
ſeruit in factis . ſi poſſibilitas aſſit . et
ꝓptēa bñ dictū eſt Solli . ſer . vni . ſpr .
in vin . pa . Qđ ipē nobis p̄ſtare digneť

Item .

Diliges dñm deū tuū ex toto cord
tuo ⁊c̄ . Math . xxij . Quis hoc ver
bum ſup dñica xij . ſit tractatū . nō pigꝫ
adhuc illud aſſumē . cū conſtet ipm̄ eſſe
cōtemtiuū et cōplementū tocius legis
dīne . Nam conſtat ꝙ qui deū diligit et
ꝓximū diligit quē deus diligendū p̄ce
pit . ſed qui ꝓpter deum diligit ꝓximū
ꝑntibus et maioribꝫ debitū honorē im
pendit . nullū ūbo ledit vel facto occidit
nullius rem cōcupiſcit vel furando diſ-
trahit vel violent̄ inuadit . ad nullius
vxorem accedit . nec p̄ter ꝓpriā alienā
cognoſcit . nec aliq̄d facit qđ ſibi fieri no
lit . ſed pocius vniūſis impendit . q̄ fieri
ſibi cupit . et ſic de omnibꝫ alijs in lege
dīnī cōtentis . ergo de p̄mo ad vltimum .
Qui deū diligit ꝑfecte facit oīne qđ lex
diuina dicit . qđ ſi ita eſt . ymmo qꝛ ita ē
quid ꝑ diuerſa vagaris . quid terras va
rias circuis . quid plurimis curis anxi
aris . quid arciū doctores inquiris . cū
oīne qđ deus a te q̄rit nō extra te ſit ſed
intus ī intimis ſcriptū ſit . vano kariſ
ſime labore conſumeris . fruſtra maria
tranſis . cū in corde habeas oīne qđ q̄ris
Unde Bern . Inexcuſabilis eſt oīs hō .
ſi non diligit dñm deū ſuū tota aīa . tō
mente totaqꝫ virtute . Clamat nempe
ei in corde innatā cum rōne iuſticia . vt
ex toto illum diligē debeat . cui ſe totū
debere nō ignorat . qđ tibi tuo corde inti
mius . ergo ſi deū in corde habes . ſi hoc
diuinū preceptū in corde tuo indelebili
ter ſcriptū eſt . ſi dñm non diligis ūlla
tibi excuſatio remanet . Bñ ergo dñm
deū tuū ⁊c̄ . In quo ūbo maxime ia
nōntur . Primo Deus ad actū amoris
nos inuitat . Scđo . quid amandū ſit a
nobis inſinuat . Tercō vero . q̄s ſit mo-
dus amoris explanat . Primū eſt neceſ-
ſarium qꝛ preceptū . Scđm eſt neceſſa-
riū qꝛ amoris obiectū . Terciū vero eſt
neceſſariū . eo ꝙ amoris nobis tribuat
modū . p̄mo ergo dñs amoris preceptū
inſinuat . qñ dicit Diliges . Scđo . quid
ſit amandū inſinuat . qñ addit . dominū
deū tuū . Tercō . quis ſit modꝫ amoris
explanat . cum ſubdit . in toto corde tuo
dicit ergo diliges . Sꝫ nōnđ ꝙ dīna
dilectio debet eſſe pura . ꝑ excluſionem
cuiuſcumqꝫ dilcōnis . debet eſſe vera ꝑ
excluſionē oīs ſimulationis . debet eſſe
actiua ſiue opatiua ꝑ excluſionem oīs
obmiſſionis . Dico ꝙ diuina dilectio
debet eſſe pura nullo cōtrario amore ꝑ-
mixta . ſed omni carnali vel mundana
dilectione excluſa . Diciťeñī vinū eſſe
purum qñ nulli eſt extraneo liquori ꝑ-
mixtū Et aurū diciť eſſe purū . qñ eſt
ab omni alio metallo ſeꝑatū . et lux dr̄
eſſe pura qñ oīno tenebris ē inꝑmixta .
ergo tunc deū pure diligimꝰ . qñ nichil
p̄ter ipſum amamus . Unde oīa verba
amoris q̄ ponūtur in Canticis . preten
dunt hanc puritatē dilectionis ſiue ſit
illud . En dilectus meus loquiť michi .
ſiue ſit illud . Anima mea liquefacta eſt
vt di . lo . eſt . ſiue ſit illud . Inueni quē
diligit anima mea . id ē quē ſolū diligit
ſolus eñī diligiť . ꝓpter quē omne dili-
gitur qđ amať . In nulla omnino re eſt

indecentioꝛ macula ꝙ̃ in amoꝛe . Nam
quanto aliq̃d in gn̄e ſuo eſt nobilius et
pulchꝛius: tanto macula in eo apparet
indecẽtius. Unde qꝛ oculus in gn̄e mē/
broꝝ viſibiliũ eſt pulchꝛioꝛ et nobilioꝛ.
ideo macula in eo poĩta apparet indecē
tioꝛ. cũ ergo dilectio in gn̄e virtutũ ſit
nobiliſſima . ſi admiſceat᷑ carnalis aliq̃
macula. turpius apparet in oculis ma
ieſtatis diuine. ꝙ̃ in aliq̃ alia virtute .
Itẽ quanto aliq̃d magis depurat᷑ a ſuo
cõtrario. tanto eſt maioꝛis virtutis in
actu ꝓpꝛio . Unde magis letificat vinũ
purũ. et magis inmutat cerebꝛũ ꝙ̃ lim
phatũ. et magis illuminat lux pura. ꝙ̃
ſi ſit tenebꝛis admixta. et albedo quãto
magis eſt in nigredini inmixta. tanto
magis viſus eſt diſgregatiua : ergo di/
lectio ſpũalis ꝑfectioꝛ erit. et in ſuũ ob
iectum potẽcius poterit . quanto ab oĩ
amoꝛe extraneo purioꝛ apparebit . Et
tanto ad ſublimioꝛem gradum. in celis
hoĩem eleuabit. Nam ignis quanto pu/
rioꝛ exiſtit tanto velocius ſumma petit.
Unde videmus ꝙ ignis carbo. quia eſt
matterie terreſtri cõiunctus in altũ nõ
erigit᷑. ſed quoniam nec ibi eſt purus
prius extinguit᷑. ꝙ̃ ad locũ ſibi debitũ
eleuet᷑. Ignis vero purus nunquã niſi
in ſua ſpera eſſe poteſt. Sic amoꝛ ſi pu
rus fuerit hominem in celo leuabit. et
tanto alcius quanto purioꝛ habebitur.
Sz dices nunquid nõ debet hõ diligere
ſeipm̃. tam aĩm ꝙ̃ coꝛpus ſuũ. nunq̃d
nõ tenetur diligere ꝓximũ. ſi ſic : ergo
amoꝛ talis nunꝙ̃ purus in aliquo erit
Sed dico ꝙ homo debet dilig̃e ꝓximũ
et ipm̃. et hoc ꝓpter deum . et cõſtat ꝙ
dum ꝓpter deum diligit ꝓximum et

ſeipſum . non ꝓpter hoc diligit minus
deum. iuxta illud philoſophicũ dictum
ꝓpter ꝙ vnũquodq̃z et illud magis. et
Gregg. Ille veraciter caritatẽ habet. q̃
et amicũ diligit in deo. et inimicũ ꝓpt̃
deum . ¶ Scd̃o dilectio debet eſſe vera
ꝑ excluſionē oĩs ſimulacõnis et ſophiſ/
ticacõnis. Unde Aplũs dicit . Dilectio
ſine ſimulacõne. ſimulata dilectio res ē
ſophiſtica in ſua apparẽtia parum vel
nichil hñs de ſua exiſtencia . Unde qui
ſimulare diligit nichil vel modicũ dili/
git. ¶ Nota ergo ꝙ res Sophiſtica in
tribus differt a re vera. ſ. In p̃cioſitate
quantum ad valoꝛem. In virtuoſitate
quantũ ad opacõem. In motu quantũ
ad debitam inclinacõnem. Exemplum
oĩm accipe in balſamo . Nam ſicut hẽt᷑
in libꝛo de vegetabilibus . Balſamum
ſophiſticatũ non eſt tante pꝛecioſitatis.
nec tanti valoꝛis. quanti balſamũ verũ
exiſtit . Item deficit in pondere. qꝛ nõ
tantũ ponderat ſicut verũ . Itẽ oĩbus
fere liquoꝛibus. liquoꝛ veri balſami ma
gis ē grauis. cũ vero ſophiſticũ exiſtit.
nõ eſt tanti ponderis Unde hoc eſt vnũ
de expimentis. qñ ꝓbat᷑ balſamũ. vtrũ
ſit ſophiſticatũ vel verũ. ¶ Tercĩo defi
cit ſophiſticatũ in opacõne. qꝛ ſicut veri
balſami naturam nõ habet. ſic nec eius
virtutẽ et efficaciã habet. Non enĩ ſicut
verũ balſamũ valet cõtra paſſionē epi
lenticã. ſiue ſciaticã. ſiue cõtra oculi ma
culam . et ſic de aliĳs opacõnibus veri
balſami. ſic ergo ꝑ oĩa eſt intelligendũ
de dilectione ſophiſtica . p̃mo ꝙ deficit
a vera p̃cioſitate. nam vera valet regnũ
celoꝝ. ſed ſophiſtica nullũ parit meritũ
ſimo multũ demeritũ Itẽ deficit ab ea ꝛ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

pondere ſiue in inclinacōne. Nam natu
ralis inclinatio oīs rei eſt ad ſuū opti/
mū Unde virtus guſtatīa ſemꝑintēdit
ſummū in ſaporibus Uirtus auditiua
in inſtrumentis organicis. et vocibus
et canticis Et ũtus viſiua in colorib9.
Unde oīs virtus tanto plus vel min9
in ſuo optimo delectatᷓ ſcd̄m ꝙ ad eius
ſummū plus vel min9 accedit. Dilectio
ergo vera maxime diligit ſūmū bonū.
poſt deū et ꝓpter dn̄m plus diligit hu
manitatē aſſumptā q̄ꝫ dominā noſtrā.
et dominā magis q̄ꝫ angelos ⁊ angelos
ꝑmi ordinis q̄ꝫ ſcđi et ſic deſcēdit ꝓpor
cionabiliter vſqꝫ ad extremū qđ poteſt
diligi ꝓpter deum. Unde plus diligit
animā ſuam q̄ꝫ ꝓximū. et plus animā
ꝓximi q̄ꝫ ꝓpriū corpus. et plus corp9
ꝓpriū q̄ꝫ alienū. Omnis tn̄ inclinatio
vere dilectionis ſꝑ pn̄cipaliter in deū
tendit. et q2 in natura nichil fruſtra fit
finaliter deū querit et acquirit Sed di
lectio ſophiſtica ſiue ſimulata. q2 in deū
non tendit ſed placere inferioribus q̄rit
dum a ſūmo bono hoīem ad infimū ter
minū illi oppoſitū introducit. In quo/
libet eīn motu locali. quantū ab vno ter
mino receditᷓ. tantū alteri ꝓximatᷓ. q̄re
neceſſario ſequitᷓ. ꝙ quāto amor falſus
a bono ſūmo ſepatᷓ tanto ꝓfundo malo
rum magis approximatur. ſicut ergo
vera dilectio leuat hoīem vſqꝫ ad celum
ſummū. ſic ꝑ oppoſitū vana dilectio de/
primit vſqꝫ ad infernale ſupplicium. et
tanto ꝓfundius quāto hic verū falſius
Itē deficit falſa dilectio a vera in nāli
opacōne. ſicut eīn non habet vere dilec/
tionis puritatē. ita nec eius virtutem
nec opacōnē nec ꝑ cōſequēs vere dilcōis

retribucōnem. ſed poſt eternā meretur
cōfuſionem Si eīn ſic grauitᷓ punitᷓ qui
monetā falſificat. et aurū et argentum
ſophiſticat: quid illi faciendum putas
qui ſophiſtice deū amat. ¶ Tercio. di
lectio debet eſſe actiua ꝑ excluſionē oīs
ocioſitatis. non eīn poteſt lux nō lucere
nō poteſt ignis nō ardere. ergo quō pt
amor eſſe et non amato ſeruire. Unde
dn̄s in Jo. Si diligitis me mā. m. ſer.
qui eīn inq̄t nō diligit me mādata mea
nō ſeruat. et Grego. ait. ꝙ probatio di
lectionis. exhibitio eſt oꝑis. Unde cer/
tiſſimū argumentū eſt qđ nō fallit. ꝙ q̄
rēnuit opari cū poſſit. vtiqꝫ deū nō di
ligit. quia eīn forme ignis eſt calefacere
Ideo impoſſibile eſt aliq̄d formā ignis
induere et nō calefacere. Unde ferrum
ignitum eſt valde incenſiuū Cum ergo
amor ſit ignis ſpūalis. miro modo ani
mam incendit. et eam ad opationes q̄
ſunt amoris inducit Qui dicit quia di
ligo deū et mandata eius non cuſtodit
mendax eſt. non eſt enim poſſibile vt
homo diligat. et dilectio nō ſeruiat. quē
plus q̄ꝫ animā ſuam amat. ¶ Sequitᷓ
Dn̄m deum tuū. In quo quid ſit amā/
dum inſinuat. non eīn debem9 diligere
mundū. cum. i. Jo. ii. ſit nobis ꝓhi/
bitum. ſed debemus amare deū et dn̄m
nr̄m. et hoc triplici rōne. ſcʒ q2 nos in
vita virtutib9 ditat. q2 in morte nos a
malo cōſeruat. q2 nos poſt mortē in bo/
no cōſūmat. ¶ Dico ꝙ dn̄s deus nr̄ a
nobis eſt diligēdus. q2 nos in vita gra/
tiis ſuis ditat. ſicut ecōtra mūdus ſuos
amatores exſpoliat. et bona apparen/
tia donat vt decipiat Unde domin9 di/
cit ꝓuibiorum octauo. In viis iuſticie

ambulo vt ditem diligentes me. ſed dñe
quibꝫ diuicijs. Nunq̄d carnalibꝫ q̄bus
deſcenditur ad infernū. non inquā ſed
ſpūalibus quibus homo leuatᷣ ad celum
Quis ergo ſic īgratus vt nō amet hūc
dñm. qui nō ſolum tot bona nature. et
tot bō fortune nobis cōtulit. ſed inſuꝑ
omnibus bonis ſpiritualibus ornauit.
Quis em̄ ſic ingratus in mūdo. qui ſi
cecus eſſet nō eum diligeret qui ei viſū
gratis redderet. qui ſi auditu. ſi guſtu.
ſi tactu careret. nunq̄d datorem ex hoc
nō amaret. quid ergo eſt o homo ꝙ illū
nō diligis qui tot bona corporis tibi de
dit. et animā nobiliſſimā creaturā dei
ymagine inſignitā. pre creaturis cete/
ris tuis viſceribus inſpirauit Dicitur
ꝙ apes ſic ſuū regem tenere amant. ꝙ
qn̄ poſt ipſum turmatim ꝑ aera volant
quelibet ei quantū poteſt appropinq̄re
laborat ita ꝙ quelibet ſe eius ſeruicijs
offerat. ꝙ ſi laſſus fuerit eum portant
nec vlla apis eſt adeo laſſa quin eo viſo
vires recipiat. ꝙ ſi eū caſu aliquo mori
cōtigerit. circa ſe omnes ponunt et cōti
nue gemunt. nec vlterius cibum ſumūt
et niſi de medio ſubtrahatur fame mori
untur Quanta ergo hominum ingrati
tudo ſi ſuum cōſeruatorem nō diligunt
a quo omne qđ ſunt. omne qđ ſciunt ac
cipiunt: quando volatilia tam vilia.
tam parua ſuū regem ſic diligere pñt.
a quo nichil horum accipiunt. ¶ Scđo
debemus deum noſtrum amare. quia
nos in morte a malo cōſeruat. nam dū
homo morti approximat omnia tꝑalia
q̄ amauit. ab eius auxilio ceſſant. nul/
lum ei auxilium mundus preſtat. qui
porigꝫ obſtando. filij. vxor diuicie eius

dolorem plurimum aggrauant. et dia/
bolus tunc fortiſſime eum inpugnat
vt in deſperacōnem inducat. ꝓpter qđ
mala eius omnia ad memoriā eius re/
uocat. et eū grauiſſime coram deo accu
ſat. vt ſic eum cōuictum ad carcera du/
cat. Sed benignus dominus cui homo
modo ſeruit ſiᷓ cōtemptus a nobis nos
in vita ſeruat. ſic et in morte cuſtodit.
ſi boni aliquid in nobis inuenerit. pſ.
Cuſtodit dominus om̄es diligentes ſe.
ſupple. in morte. quid faceret miſer hō
contra hoſtem tam fortem ſic dimicantē
ſic totis ſuis viribus inuadentem. niſi
dominus adiuuaret Sed ipſe eſt qui ꝓ
ſe diligentibus pugnat. et potenciam
aduerſarij noſtri frenat. Unde dictum
eſt Deutronomij. xij. in figura. Si cuſ
todieritis mandata mea q̄ ego precipio
vobis. vt diligatis dominum deum veſ
trum. diſperdam omnes inimicos veſ/
tros. et nullus ſtabit contra vos. Sed
nolunt miſeri iſta mō audire. nolunt
deum tam beneficū ſibi amare. Nolunt
ad iſta oculos aperire ſed veniet et cito
veniet dies illa tremenda quando cogē
tur oculos aperire. et q̄ modo dicimus
cogentur aſpicere. quia ſicut dicit Gre
gorius. Pena oculos aperit. quos cul/
pa claudit. Nam de Talpa dicitur. ꝙ
omni tempore quo viuit oculos nō ape
rit. ita vt ob hanc cauſam eam oculos
non habere conſcribant. ſed ſub terra fo
dit. terram diligit. nec de ea comedit
quantum vult. quia ne ei deficiat expa
ueſcit. ſed in ſola morte oculos aperit.
In quo mortalibus exemplum non
modicum dereliquit ꝛc̄. ¶ Tercio
bonus dominus non eſt contentus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ꝙ vos in vita conſeruat. et in morte ſic
adiuuat. ſed poſt mortē premiat et coro
nat. ¶ Et attende o homo qꝛ nō premiat
deus bona q̄ tu feciſti. ſed ſua bona. et
ſua dona q̄ tibi dedit. et ideo maxime a
nobis amandus. quō illum nō diligis
qui cum te de ĩiuſticia damnare poſſet.
te ex pietate ſola ad bona tam immenſa
et tā ſublima introducit? Vn̄ dr̄ Yſa.
lxiiij. Oculus nō vidit deus abſq3 te q̄
preparaſti diligentibus te. Unde ſponſa
dicit Can. ij. En dilectus meꝰ loquit̄
m̄. ſupple poſt mortem. Surge amica
mea de labore ad requiē. ꝓpera et veni
de captiuitate ad b̄titudinem Iam eīm
yems tranſijt. qꝛ malū ledens diſceſſit
flores apparuerunt in terra nrā. quia
bonū oīs odoris et ſuauitatis tibi pre-
paratum exiſtit. tēpus putacōnis aduenit
qꝛ omnibus malis dīna falce reſecatis:
nō reſtat n̄ vt delecteris omnibꝰ bonis
Si ergo vis iſta hrē. diſcas deū tuū di
ligere. ¶ Sequit̄ ex toto corde tuo. id ē
ex toto te. qꝛ eīm cor eſt fons totiꝰ caloīs
et principiū oīs amoris. qui toto corde
diligit. oīne qđ poteſt facit nec deꝰ plus
requirit. ſed vt iſta melius pateant.
¶ Nōndū ꝙ cor eſt oīm affectuū nrōꝝ
originale pꝛīcipiū Eſt ſubſtācia ſolidū
Et eſt motu cōtinuū. Cor eīm inter oīa
membra habet principalitatem. habet
carnis ſoliditatem. et habet motꝰ conti
nuitatē. Scđm igit̄ iſta. deū diligere
eſt eum diligere precordialiter et princi
paliter. et eū amare fortiter et cōſtant̄.
et eum amare pſeueranter. ¶ Dico ꝙ
debes deum diligere toto corde. id ē pre
cordialiter. medullitus et principalit̄.
Cor eīm ſcđm phm̄. in li. xij. de aīalibꝰ
Eſt oīm membrorum principaliſſimū
et principaliter. et p̄mo a natura ꝓduc
tum tamquā membrorū oīm fundamē
tum. In corde eciam ſicut dicit. eſt oīm
venarum principiū. et p̄ma virtus car
nis et ſanguīs in corde et eius ſanguis
eſt mundus clarus. et maioris ſenſus.
et magis conueniens intellectui. et in
ipſo eſt principium tociꝰ ſenſus aīa-
lium. et nullum membrum ſic eſt neceſ-
ſarium. qꝛ ipſum eſt omnis vite ſenſus
et motus fontale principiū. Et addit.
ꝙ cor eſt principiū oīm motuū delecta-
bilium. Et alibi dicit. ꝙ cor in homine
ſe habet ſicut radix in arbore. Unde qū
cor delectatur. omnes arterie aperiunt̄
et quando contriſtatur omnes pariter
conſtringuntur. Ex quibus manifeſte
apparet. ꝙ toto corde diligē: eſt ex toto
ſe ex omni aſtrictione. ex oī ſuo poſſe.
ex toto tuo ſcire. deum amare. quia hoc
eſt amare precordialiter. medullariter
et ardenter. Unde licet in via nō poſſit
ſic amari medullitus. tamen quantum
poſſumus eſt amandus. et ſup omnia
et in oībus eſt amandus. Unde ſponſa
eius allecta dulcedine et tota eius ab-
ſorta amore. quaſi ebria dicit. illud qđ
habetur in Canticis. Anima mea liq-
facta eſt. vt dilcūs locutus eſt Si eīm ex
leticia cordis ſic membra oīa efficiunt̄
vt ſe ab exterioribus ſignis homo ſe ab
ſtinere non poſſit. quin arrideat arri-
denti. quomodo ad colloquium ſummi
boni animā alloquentis. et ad ſpūale
gaudium excitantis anima totis p̄cor-
dijs non gaudebit. in tantū ꝙ gaudiū
tollerare nō poſſit. vere qui deū precor
dialiter amaret. totus in gaudio eſſet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſicut ebrius incederet vt vix ſe in exte/
rioribꝫ pareret et ab omnibꝫ creaturis
quereret illud Can. nū quē diligit a. m.
vi. ſi inueneritis dilectū meū. dicite ei.
q2 amore langueo. ¶Scdo cor eſt ſubā
ſolidū. q2 eni cor eſt membrū nobiliſſimū
nec alicuiꝫ leſionis abſqꝫ ꝑiculo ſuſcep
tiuū. quin pociꝫ acus punctus ei mor/
tis eſt cauſatiuus. Unde ſapiens na/
tura ꝓuidit. et ei durā et ſolidā carnē
dedit. ne facile ledi poſſet. et quantū ad
hoc deū diligere toto corde. eſt eū fortiſ
et cōſtanter amare. et prius oīa mundi
mala tollerare. et mortis ꝑiculum ſuſti
nere. q̄ ab eius dilectione recedere ꝓpt̄
qđ in Can. viij. dicitur. ꝙ fortis eſt vt
mors di. q2 cū morte pugnat et eam ſu/
perat. Unde hoc eſt qđ dicebat Aplūs
Rō. viij. Quis nos ſeꝑabit a caritate
xpiſti ɀc. ¶Tercio cor eſt motu cōti/
nuū. ſicut eni in maiori mundo celum
a motu nō ceſſat. q2 ſi ad modicū ceſſa/
ret. eo ꝙ omīs alius motus ab illo eſt.
omnis in rebus gñatio deꝑiret Sic in
minori mūdo oīs motus cor principiū
eſt. Unde ſi a motu modicum ceſſaret.
mox animal deꝑiret. q2 oīs motꝰ alius
in eo ceſſaret, nec animal viuere vel mo
ueri poſſet. niſi cōtinuus et vniformis
motus cordis exiſteret. Quantū ergo
ad hoc deū toto corde diligere. eſt deum
ꝑſeueranter et cōtinue amare et nunꝙ̄
ab hoc actu ceſſare. iuxta illud Prou.
Omni tp̄e diligit qui amicus eſt. ſi eni
ad modicū tēpus ceſſet homo diligere.
neceſſe eſt totum ſpūale edificiū deꝑire
Cum eni amor ſit vita cordis. et cor ſit
principium omnis operis. quō viuere
aliqđ opus poterit. ſi cor ipm non vix/
erit et amore priuatum fuerit.

¶Dnīca xviij.

GRacias ago deo meo in gracia q̄
data eſt vobis. qm̄ in oībus diui/
tes facti eſtis in illo. i. Corintheorum
legitꝰ. ꝙ elephas qñ infirmitatē incur/
rit. quandam herbam ꝓ recuꝑanda ſa/
lute colligit. et anteq̄ eam in cibum ac
cipiat ad flumen accedēs ſe lauat. et her
bam verſus celum eleuat. q̄ſi gracias
deo agat. et ab eo ſanitatem expoſcat.
Turpe eſt ergo ſi qđ facit beſtia irracio
nalis non faciat creatura racionalis. et
ideo Apoſtolꝰ in verbis iam dictis duo
facit. nam Primo affectū caritatis oñt
et de bono ꝓximi gracias deo reddit.
Scdo ipſe ꝓximo de bono accepto con/
gratulatur. Regraciatur ergo Apoſtolꝰ
deo beneficia largienti. cum ait. Grās
ago deo meo. cōgratulatur proximo be
neficia accipienti. cum addit. in gracia
q̄ data eſt vobis. dicit ergo. gracias ago
ɀc. In quo oſtenditur. ꝙ debemus deo
gracias referre vel reddere. et ei nō in/
grati eſſe. qui tot nobis dignatur bene/
ficia conferre. Unde ſemper debemus
deum laudare. corde. ore. et opere. ſicut
ibi dicit aparte. ¶Eſt ergo Nōndum
ꝙ ingratitudinis peccatū eſt maximū
ꝓpter tria. ſcilicet. quia facit in anima
pronitatem ad offendendum. Ingrati
enim facile cadunt. Difficultatem ad
ꝓficiendum. ingrati difficulter profi/
ciunt vel reſurgunt. impoſſibilitatem
quedammodo ad deum placandum. in/
grati indulgenciā vix aut nunꝙ̄ acqui
runt. ¶Dicamus ergo ꝙ gracie ſunt
ꝓ viribus deo reddende. eo ꝙ ingrati/
tudinis peccatū reddit hominē pronū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ad malum. cuius racio. qꝫ nemo ſtat ꝑ
ſe. ſed deo ſolo tenente. ergo ſi hoc igno/
ras vel ſi neſcire te fingis. ita vt nullas
grās deo reddas vel agas. dignū eſt vt
te dimittat. quo facto neceſſe eſt vt tu
ruas. Quō eīn ſtare poteſt edificiū quā
tumcūqꝫ altū. ſi q̄s ab eo ſubtrahat fun
damentū. Item peccatū eſt qđdaʒ pon
dus maximū. ſed oē ponderoſum nālr̄
tendit ad centrū. nec ſtat quouſqꝫ ꝑtin
gat ad ymū. niſi ei obſtat aliqđ obſtacu
lum. ergo cū peccatū ingratitudinis ſit
inr̄ oīa maximi ponderis. ad mala cectā
hoīeʒ cadere facit. poſtq̄ꝫ hoīeʒ deus de/
reliq̄t. et ꝓpter hoc dr̄ Roͦ. i. Cū cog/
nouiſſent deū. nō ſicut deū glorificaue/
runt. aut grās egerunt. ſed euanuerūt
in cogitacōnibus ſuis et obſcuratū eſt
inſipiens cor eorū. ꝓpter qđ tradidit
eos deus indeſideria cordis eorū ꝛc̄. ibi
eſt tradere. id eſt nō adiuuare et graciā
ſubtrahere. et ad eius cōſeruacōeʒ non
influere. ipſo ergo nō regente neceſſe eſt
cadere. Quō ergo nauis inr̄ fluctus. et
fortiſſimos ventorū inpulſus ꝑtrāſibit
illeſa. ſi in regendo deficeret ei nauta.
Unde Aug͡g ſic ait. Quid miraris ſi ho
minē quē dn̄s deſerit. cunctis aliȷ̄s in/
mūdicȷ̄s cedit atqꝫ cōſentit iure a pec/
catis aliȷ̄s trahitur. rapitur. poſſidet᷑.
a quo eīn q̄s victus eſt. eius et ſeruus ē
et addit ꝑ peccatū in gratitudinis aīa
ſordidatur. trahitur. rapitur et capit᷑.
Scđo ingratitudo impedit ꝓfectū
ad bonū. nam pondus eſt quo vnūqđqꝫ
ad ꝓpriū locum fert᷑. Unde ſicut terra
ſuo pondere petit ymū. Sic ignis ſuo
pondere petit ſummū. q̄re ſi ꝑ diuinā
potenciā pondus leuigans tolleret᷑ ab
igne non poſſet vltra aſcendere. ſed in
ſpūalibus peccatū eſt pondus ad yma
dep̄mens. ſi ergo grā eſt pondꝰ ad ſu/
periora trahens. ergo ſubtracta grā ab
ingratitudīs culpa ꝛ vltra aſcendē vel
ꝓficere oīno eſt impoſſibile. et ꝓpterea
dr̄ ȷ̄ȷ̄. Thi. iȷ̄ȷ̄. In nouiſſimis diebꝰ in/
ſtabunt tꝑa ꝑiculoſa. et erūt hoīes ſuip
ſos amantes. cupidi. elati. ingrati ꝛc̄.
ſed vltra nō ꝓficient. et ꝓpterea īuitat
Aplūs. ad graciarū actionē. ſcđo Cor.
Ambulate inq̄t radicati in xp̄o. habun
dantes ī illo in graciarū actione. nichil
eīn in hac vita potes facē meliꝰ q̄ꝫ de oī
bus grās deo agē. Tercō ingratitu/
do quantū in ſe ē aufert venie locū. qꝫ
ſicut dicit Ber. Ingratitudo eſt ventus
vrens deſiccans fontē pietatis. cū eīn ꝑ
influenciā cordis oīa membra viuant
et eciā ſenciant. nōne indignū membrū
eſſꝫ. et vitā ꝑderet. ſi ſuo p̄ncipio influ
enti grās nō impendēt. nunq̄d nō vide
mus. ſicut a mari exeunt oēs aque. ſic
ad ipſum redeunt. ymmo hūc circulum
q̄ſi oīa faciunt. nam celū omni die ab eo
puncto vnde mouere ſe incipit ad idem
redit. ſed hunc circulū ſol in vno anno
cōplet. ſed luna eū in vno menſe ꝑficit.
ergo cū quaſi in omnibꝰ ſic ſit. cū a deo
omnes grē fluant decens vtiqꝫ eſt vt in
ip̄m redeant. quare qui alit̄ facit fontē
tocius grē ſibi claudit. nec habet vnde
recte veniā ſperare poſſit. Unde dicit᷑
Sapiē. xvi. Ingrati ſpes. tanq̄ꝫ yber
nalis glacies tabeſcet et diſperget᷑ ſicut
aqua ſuperuacua. ſicut glacies yber/
nalis modico tacto calore tabeſcit. et ſi/
cut aqua q̄ ſemel decurrit in preceps.
iterum non recurrit. ſic qui ingratus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ꝑſtitit. vano ſe calore diſſoluit. et quan
tum in ſe eſt facit ne gracia q̄ ab eo de/
fluxit vltra redeat ad hoſpicium ſui cor
dis. Exemplum nobile Mathei. xiiij.
De illo cui dn̄s oīa cō donauit. ſed quia
ingratus de tāto beneficio extitit eū in
debitū dn̄s reuocauit. et carceribus tra
di iuſſit. donec vniuerſa q̄ accepat red/
deret in ſolidum. et vſqꝫ ad quadrantē
nouiſſimū. et ꝓpter hoc ꝑiculum euitā
dum mouetur quilibet ad beneficiū re/
cognoſcendū. et ad grās deo reddendū.
Eccleſiaſtici. xxix. Graciā inq̄t fideiuſ
ſoris tui ne obliuiſcaris. dedit enim ꝓ
te animam ſuam. Si turpe eſt apud ſe
culares illius graciam obliuiſci. qui ꝓ
te redimēdo a morte tradidit pecuniam
ſuam. q̄ꝫ turpiſſimum eſt nō recordari
illius gracie. qui ꝓ te dedit animā ſuā
¶ Sequit᷑. qꝛ in omnibꝫ diuites facti
eſtis in illo in quo oſtendit᷑ congratula/
tio ad ꝓximū diuinis beneficijs preuē
tum et honoratū. qꝛ ſcd̄m caritatis re/
gulam Si gaudeat vnū membrum. cō/
gaudeant omnia membra. eo ꝙ omnia
membra vno vinculo ſūt vnita. Refert
ergo gracias ſanctꝰ Aplūs. qꝛ diuites
erant nō inquā auro vel lapidibus pre
cioſis ſed pocius ſpiritualibus donis.
¶ Eſt ergo Nōndum. ꝙ ſunt tria gn̄a
diuiciarum. Nam ſunt quedam diuicie
tꝑales q̄ ſunt penitus contemnende. qꝛ
periculoſe Quedā ſpūales q̄ ſunt ſolli/
cite conſeruande. qꝛ precioſe. Quedam
eternales q̄ ſunt modis omnibus aꝑpe/
tende. qꝛ glorioſe. ¶ Dico ꝙ ꝑme diui/
cie ſunt tꝑales et penitus nō curande
nec corde amande. quare. qꝛ ſunt vane.
Pſalmiſta. Diuites egerunt et eſurie/
runt. Item quia ſunt falſe. Pſal. Filij
hoīm vſque quo graui corde ꝛc̄. Item
qꝛ ſunt tranſitorie et caduce. Job. xiiij.
Diues cū dormierit nichil ſecū aufert.
aperit oculos ſuos et nichil inueniet.
Itē qꝛ ſunt poſſeſſoribus ſuis nociue.
Unde dicit᷑ in Eccl̄. Aliam vanitatem
vidi ſub ſole diuicie cōgregate in malū
dn̄i ſui. et ideo ꝓpter hec omnia dicitur
in ps̄. Diuicie ſi affluāt nolite cor appo
nere. nō dicit ꝙ nō habeant᷑ ſed ꝙ corde
nō ament᷑. quare. qꝛ nō poſſunt cordis
capacitatē implere. neqꝫ ipſum ſaciare
ergo nec ipſum ꝑficere. nec ab indigen
cia liberare. Nam om̄e qd̄ eſt natū cape
aliq̄d in ſeipſo nō poteſt repleri aliquo
qd̄ ſuit minꝰ ipſo Vn̄ vas capiēs duos
modios ꝑ vnū repleri nō poteſt Sꝫ cor
hoīs capax eſt ſummi boni. ergo nullo
alio illo minore p̄t impleri ſed cū ſūmū
bonū ſit infinitū. oē bonū illi cōpatū ē
q̄ſi nullū. ergo cor hoīs eſt illiꝰ infiniti
boni capax ſic certum eſt ꝙ adimpleri
n̄llo alio bono poſſit. Itē cū natura nō
paciat᷑ aliq̄d eſſe vacuū. qꝛ ſūmo bono
nō plenū. laborat attrahē q̄dcūqꝫ tꝑale
bonū. ne remaneat vacuū Sꝫ qꝛ oē qd̄
attrahit eſt q̄ſi punctū ſue capacitati cō
ꝑatū. dum ad replecōnem ſui argentū
vel aurū attrahit. q̄ſi ſe inuenit vacuū
et numq̄ꝫ plenū. et ideo nō q̄eſcit ſed ſꝑ
alia q̄rit. et hec eſt rō q̄re auari nō p̄nt
quieſcē. qꝛ cū vacuitas q̄ eſt in eis ſemꝑ
naturalit᷑ repleri cupiat nec acquiſitis
repleri valeat. ideo aꝑpetitus acq̄rendī
nō ceſſat. ſed ſꝑ ad alia q̄renda feſtinat.
Hec ē rō qꝛ pecuniarij q̄ſi ſūt oēs auaī
Quia ſic᷑ locus aliq̄s vacuus. dū aquā
ad ſui replecōem recepit q̄ꝫ diu plenus

non fuerit aquam lotis collateralibus
nō refundit. Et ſicut videmus ꝙ dum
pluit terra prius ſatis bibit. poſtea diſ
currere ad partes alias aq̄s ſinit. Sic
auarus q̄ꝛ repleri cupit cū repleri non
poſſit: alijs q̄ cōgregat non effundit.
¶ Scd'o ſunt alie diuicie q̄ ſunt ſpūa/
les longe hijs meliores. et diuicie tales
ſunt dona et virtutes. hijs eñ diuicijs
diuites ſūt qui diuicias ꝓprias ꝓpter
xp̄m cōtemnunt. Unde dr̄ Eccl. xiiij.
Eſt diues in ſpūalibus cū nichil hēat.
ſcʒ in tp̄alibus. et eſt paup̄ in tp̄alibꝫ.
cū in multis diuicijs ſit. ſ. in ſpūalibꝫ.
Hee eñ diuicie nō ſunt vane. non ſunt
falſe. nō ſunt nociue. ſed ſunt p̄cioſe. ꝑ
q̄s emit̄ ſublimacō eterne glē. i. Ephē.
Nō ceſſo grās agere ſemꝑ memoriā vr̄i
faciens in orōnibꝫ meis. vt deus et pr̄
glē det vobis ſpiritū ſapiē. et illuminet
oculos cordis veſtri. vt ſciatis q̄ ſint di/
uicie glorie hereditatis eius in ſanctis.
id ē q̄ ſunt ille diuicie ꝑ quas acquirit̄
glorioſa hereditas. et hoc eſt qd̄ dr̄ Ia.
ſcd'o. Nonne deus elegit pauꝑes in hoc
mundo diuites in fide et opibus bonis
et heredes regni. qd̄ repromiſit diligen
tibus ſe. Virtutes ergo ſunt vere diui/
cie q̄bus homo in vita ornat̄. in morte
iuuat̄. et poſt mortē ad regnū eternita
tis ꝑducitur. non vt pecunie in neceſſi
tate deſerunt. nō vt ille decipiunt ſiue
fallunt. ſed quicquid homini ꝓmittunt
et plus in infinitū. vt ergo habeantur
hee diuicie. oīes alie ſunt in pauꝑibꝫ
expendende. ¶ Tercio ſunt alie diui/
cie q̄ dicuntur eternales. q̄ ſicut ſunt ex
cellentiores et omnibus ſublimiores.
ſic ſunt eternaliter ꝑmanentes. Nunꝙ̄
ſuam excellentiam ꝑmutantes. mirū
eſt eñ valde ꝙ auari has diuicias non
appetunt. et pro hijs acquirendis ſua
omnia nō expendunt. Nullus enim eſt
mercator qui non libenter daret cuprū
vel auricalcum. vt reciꝑet aurū. et qui
nō impenderet ſtannū vel plumbū. vt
ꝓ iſtis haberet argentū. Quid igitur
eſt ꝙ dare nō volunt lutū ꝓ bono ſūmo
vanū ꝓ vero. tranſitoriū ꝓ eterno. et
vile modicum ꝓ immenſo. Hee ſunt
eñ diuicie quas fidelibꝫ optat Aplūs.
Philippenſes iiij. Dn̄s impleat omne
deſideriū veſtrum ſcd'm diuicias ſuas
in gloria Pſalmiſta. Gloria et diuicie
in domo eius. id eſt diuicie glorioſe.
Unde ipſe dicit Prouerbiorum octauo.
Mecum ſunt diuicie et gloria. Ad has
nos xp̄iſtus ꝑducat ꝛc̄.

¶ Item.

Confide fili mi remittuntur tibi
peccata tua Math. iij. Paraliſis
eſt leſio ꝑtis humani corporis cum pri
uatione motus et ſenſus. et fit aliqñ ex
infirmitate cōſtringente. quandoqꝫ ex
humore opilante. quandoqꝫ ex calore cō
ſumente. et in neruos ſenſibiles cōpun
gente. quandoqꝫ fit ex vulnere neruos
inſcidente vel diuidente. ex hijs enim
omnibus cauſis denegatur tranſitus
ſpiritus animalis. adminiſtrare ſen/
ſus et motus. quare ſi nerui ſenſibiles
motu fuerunt oīno preciſi. vel ex toto
ſint opilati membrum efficitur immo/
bile et inſenſibile. ſi vero non plena fue
rit opilatio non erit in membro tranſi/
tus illius ſpiritus ꝑfecta denegatio ge
neratur tremor in membro non ꝑfecte
adhuc ꝑalitico. et hic tremor accidit ex

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

malicia membrorū inferius deprimen
cium. ſupius erigenciū. Dum enī hec
erigit illa dep̄mit. ex bello tremor acci
dit. maxime autē paliſis habet fieri ex
ſupfluitate ciborū et potuū. ex quibus
fit ſupflua gñacio humorū neruos opi
lancium. Uerum paliſis iſtiq hominis
de quo in Euangelio ſermo fit. non eſt
pticularis vt tantū vnum mēbrū īua/
deret. ſed erat vniūſalis. eo q̄ recte me/
diam ptem corporis occuparet. et quia
talis paliſis q̄ eſt vniūſalis eſt valde ad
curandū difficilis. ita vt in ſenibꝫ vix
curari poſſit. ideo magna virtus ſalua
toris apparuit. dum et ei peccata dimi
ſit. et ipſum vlterius a morbo corporis
ſolo v̄bo curauit. Et quia plus eſt aīa
q̄ corporis ſubſtancia. et p conſequens
eſt peior morbꝫ mentis q̄ corp̄is. p̄us
eum deus a culpa ſanauit. cum ait. Re
mittuntur tibi peccata tua. Sc̄do eum
a morbo corp̄is liberauit cū poſtea dix/
it. Surge tolle lectum tuū ꝛc̄. In quo
medicis dat̄ exemplum. dum aliquem
aggrediunt̄ infirmū vt prius eum īdu
cant ad penitudinē mentis. deīde acce/
dant ad curacōem corp̄is Quia dum p
culpa a deo morbus ſepius infligit̄ fru
ſtra cōtra morbum omnis medici labor
impenditur niſi p̄us cauſa morbi p ſu
premū medicum abſcindatur. In v̄bo
ergo premiſſo dominus duo facit.
Primo enī egrotantis animā erigit. ne
deſperet. Sc̄do ei abſolucōnis bn̄ficiuꝫ
impendit. dum peccatum īdulget Pri
mo ponitur dei cōfortacio. et a deſperā
do erectio tanq̄ congrua diſpoſicio. cū
addit. Confide fili. Secundo ſubditur
culpe dimiſſio et omnis morbi curacio

cum addit. Remittunt̄ tibi peccata tua
Nam per primū fit reparacio potentie
cognitiue Sapīe. iij. Qui cōfidunt in
illum intelligent veritatē. Sed p ſcd̄m
fit reſtitucō potencie affectiue. luce vij
Remittunt̄ ei peccata multa. q. di. m.
Sed nōndū. q̄ ſupra dñica. xij. dictuꝫ
eſt quō quidam cōfidunt in ſua potēcia
quidam in ſua ſapiencia. quidam ī ſcā
vita. Nunc igitur illis eſt addendum.
Primo q̄ illi qui cōfidunt in ſua poten
cia innitunt̄ baculo arundineo. Sc̄do
qui cōfidunt in ſua ſapiencia innitun/
tur ductori ceco. Tercio qui confidunt
in ſua vita innitunt̄ picture et ydolo.
¶ Dico primo. q̄ qui cōfidunt in ſua
potencia innitunt̄ baculo vano et cōca/
uo. cui ſi innixus fuerit homo cadat ne
ceſſario. Nōne ſtultus eſſet qui vmbrā
ſuam in flumine videns. de eius ſolidi
tate confidens. ſuper eam aſcenderet.
ab ea poſſe ſuſtinere credens. Talis ē
omnis mundana potencia. que cum ſe
ipſam adiuuare non poſſit. omnes in
ſe confidentes deicit et allicit. Unde in
figura dictum ē Ezechie. quarto. que
eſt iſta fiducia tua qua niteris. id eſt.
qua confidis vt audeas rebellare. An
ſperas in baculo arundineo et cōfracto
egipto. Baculus enim arundineus q̄/
uis exterius videatur ſolidus. interiꝰ
tamē omīno eſt vacuus. et ad pondus
ſuſtinendum ineptus. quare qui ei in/
nititur ambulans ſuper ripam cum ī
cedit cum fiducia ſubito ruit ad yma.
Et talis eſt omnis humana potencia.
q̄ cum in ſe nullo modo ſit ſolida. nulli
poteſt eſſe ſtandi fiducia. Unde dicit̄ in
pſalmo. Nolite cōfidere ī pncipibꝫ ꝛc̄.

¶ Secūdo qui confidit in ſua ſapiencia
innititur ductori ceco. ſenſus eīm hoīs ce
cus eſt nec viā q̄ eundū eſt videt. n̄ lux
ſūma eum illuīnet. Videmꝰ eīm ꝙ nic/
hil oculus carnis videt. niſi eū ſolaris
lux adiuuet. quō ergo lux interior ali/
qd̄ videre poterit. ſi a ſūma luce adiuta
nō fuerit. et ꝓpterea dicitur Michee. vij.
Nolite cōfidere in duce ceco. Quis eīm
eſt dux noſter n̄ ſenſus noſter? Sz q̄ ei
innixus fuerit in precipitiū totus ibit
Quis magis cecus ꝙ ille q̄ in via ſeq̄t
cecū. Mat. Si cecus ceco ducatū p̄ſtet
ambo in foueā cadunt. ¶ Tercio qui
cōfidit in ſua vita innititur picture et
ydolatrie cū ſcd̄m aplm̄. nichil oīno ſit
ydolum qui in eo cōfidit neceſſario ruit
Pictura eīm ymaginē rei habet. ſed de
re nichil habet. et ideo adiuuare nō p̄t.
ꝓpter qd̄ dicitur Yſa. xlij. Cōfundantur
qui cōfidunt in ſculptili Sculptile eīm
videtur habere hoīs faciez ſed ficte. nō vē
hanc cōſtat habere. ſic et omnis ypocri
ta habet ſanctorum v̄ba et opera ſed n̄
habet ſanctitatem internam. Unde dr̄
Ieremie vij Nolite cōfidere in verbis mē
dacij dicētes tēplum dn̄i tēplum dn̄i ē
Multi eīm vident templū dn̄i. vt hoīes
ſathanici. qui ſcd̄m veritatē ſunt tem/
plum diaboli ꝓditores peſſimi aīmos
hn̄tes vulpinos. et facies yplatinas.
Non eſt ergo cōfidendum in huāna po/
tēcia. nō in humana ſapiencia. non in
vite apparencia. In quo igitur cōfidēdū
eſt? in dei potencia. q̄ vniuerſa de nichi
lo ſūt facta. Unde dicitur Sap. Omnia
in numero zc̄ Itē in dei ſapiā q̄ cūcta
ꝓducta ſunt indiſpoſita ſūt ornata et
in eſſe ſeruata. ꝓpter qd̄ ait propheta
Conſerua me dn̄e zc̄ In hoc ergo tam
potentiſſimo. tā ſapientiſſimo. tā beni
uolentiſſimo dn̄o cōfidendū eſt. Unde
ipſe dicit in Johanne. Confidite ego
vici mundū. quis ergo timeat ſi ī dn̄o
confidat. Unde dicitur de viro iuſto ꝓ
uer. Juſtus ſicut leo confidens abſq3
terrore erit. Optime dicit ſicut leo. cu/
ius tanta eſt ꝓbitas vt nichil penitus
timeat. Immo ſi videre ſe credat. vena
tores non fugit. ſed in patētem campū
vadit. et p̄us omnibus illum inuadit
qui prius in eum ſagittam vel iaculū
miſerit. ꝓpter qd̄ dicitur Prouerbiorum.
leo fortiſſimus beſtiarum ad nullius pa
uebit occurſum. ſic ergo et homo iuſtꝰ
non habeat. vnde timeat. cum in ſūme
potentem. in ſumme beniuolentē con/
fidat. Nam et eſt quidam piſcis adeo
magnus qui dicitur Cetus. vt aliquādo
nautis aliqua inſula videatur ¶ Unde
ſi caſu aliquo naute. decepti ei appropī
quarēt. aquam cum ore ſuper nauem
in tanta quantitate proicit. ꝙ nauem
ſubmergit. cum cocodrillus piſcis ſer/
pentinꝰ et venenoſus. piſces minores
inuadit vt comedat. illi ad cetum cōfu/
giunt z ad eius caudam ſecuri cōſiſtūt
At ille peſtifer piſcis cum deuincē ce/
tum non poſſit. a faucibus ſuis fumo
ſum odorem et fetidiſſimū eicit. vt ſic
piſces deicere poſſit Sed cetus ſummo
odore de ore emiſſo fetidum illum odo/
rem repellit. et ſic in ſe cōfidētes pire
nō ſinit. ergo ſi ſic cetus facit. xpiſtus
cōtra diabolum in ſe cōfidentes non iu
uabit? Nam cetus in hoc xpiſtum. ſed
cocodrillus ſignat diabolum ſerpētem
antiquum. ¶ Sequitur remittuntur

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

tibi peccata tua. In quo notatur venia
ab om̄i culpa. ¶ Ꝯʒ Nōnō. ꝙ ad cul
pe remiſſionē tria maxīe reqrunt᷑. ſ.
Grā preueniēs et diſponēs. liberū ar/
bitriū cōſentiens. Deus totū efficiens
Iſtis em̄ tribus mod̄ effic̄it᷑ de impio
pius. dum ꝑ graciā excitat᷑. dum ꝑ li/
berū arbitriū grē cōſentit᷑. dum ꝑ deū
peccatū dimittit᷑. ¶ Dico primo ꝙ ad
dimiſſionē pcc̄i requirit᷑ grā aīaʒ exci/
tans et adiuuans et cōfortans. Nā ſine
grā nec bonū cogitamꝰ nec bonū voluꝰ
nec bonū aliqd̄ facimus nec in bono ali
quo ꝑſeueramꝰ. Unde Ber. Conatus
liberi arbitrij nulli ſunt ṅ ꝑ grām exci
tentur. et fruſtra ſunt ṅ ꝑ graciā adiu
uent᷑. et Augꝰ dicit. ꝙ gracia preuenit
hoīs voluntatem vt bonū velit. et ſubſe
quit᷑. ne fruſtra velit. Quō em̄ poſſet
peccatrix aīa fieri deo grata ſine gracia
quō eciā pellet᷑ ab anima culpa gracia
nō infuſa. nunꝙ̄ em̄ vnū cōtrariū tolli
tur. niſi ꝑ ſuum cōtrarium expellatur
Quō em̄ frigus pelli poteſt niſi ꝑ calo
rem. quō pellet᷑ tenebra ſine luce. quō
cecitas pellet᷑ ab oculo. niſi adiuuante
viſione. ſed culpa et grā ſunt oppoſita.
ergo nunꝙ̄ ab anima tollitur culpa. ṅ
infundat᷑ dei grā. Et ꝓpterea dicitur
de Maria magdalena. luce. vij. Remit/
tunt᷑ ei peccata multa. quaſi dicēt. m.
qꝛ em̄ caritas ignē habuit. ideo oīs in
eo rubigo cōſumta fuit. Quid miraris
ſi ignis ſpūalis anime rubiginē tollit.
quando ignis materialis vt cernis. ſic
omnem rubiginem in ferro conſumit.
Scd̄o ad dimiſſionē peccati requirit᷑
liberū arbitrium cōſentiens et quantū
in ſe eſt faciens. Nam dominus ſcd̄m

cōmunem legem nulli dat graciam niſi
volenti et cōſencienti. et quantū in ſe ē
facienti. ſi ſit adultus et non ſtultus.
nam et in naturalibꝰ curis ſic eſſe vide
mus. ꝙ bonus medicus et in arte peri
tus nunꝙ̄ medicinā purgatiuā tribuit
niſi diſpoſitis. et ſcd̄m naturam prepa
tis dicitur eſſe natura et cōdicio expul
ſiui farmati. Unde ſi diuiſiuum et pre
paratiuū eſt ad expulſionē colere. pur
gatiuū eiuſdem debet eſſe nature vt co/
leram purget. et ſic in alijs eſt. qꝛ quā
to artificialior precefferit in purgando
materiam preꝑatio. tanto melior et vti
lior inducit᷑ purgatio. Unde videmus
ꝙ nunꝙ̄ animā corpori dominus infu
dit. niſi corporis organizatio et debita
diſpoſitio in corpore ipō precefferit et qꝛ
in corpore animalis nobilior preꝑatio
precedit ꝙ̄ in corpore vegetabili et nobi
lior in corpore hoīs ꝙ̄ in corꝑe alterius
aīalis. ideo nobilior forma datur ſenſi/
bili ꝙ̄ vegetabili. et nobilior homini ꝙ̄
alteri animali. Unde fuerūt ſapientes
qui dixerunt. ꝙ corpus plante diſpone
batur ad ſuſcepcōnem aīe vegetabilis
ꝑ influenciam celi ſiderij. corpus aīal̄
ad ſuſcepcōnem aīe ſenſibilis ꝑ influē/
ciam celi criſtallini Ꝯʒ corpus hoīs ad
ſuſcepcōnem aīe racōnalis ꝑ influenciā
celi empirei. Ex q̄bus oībus manifeſte
colligit᷑ ꝙ quāto diſpoſitio melior. tāto
forma ſuꝑinducta nobilior. et q̄uis ex
ꝑte dei hec nō ſit neceſſariū. eo ꝙ poſſit
minus diſpoſito maius cōferre donū.
eo ꝙ ſit gratis datū et tam congruum
vt ſcd̄m diſpoſicōnem ꝑambulam q̄ tn̄
nō ſit abſqꝫ ꝓuidente grā infundat᷑ a
deo medicina om̄is ſcorie purgatiua. et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ideo vnuſquiſq₃ ꝑueniēte grā excitāte
et adiuuante de dīnis inſpiracōnibꝫ cō
ſentire debet a malo ꝓ poſſe recedere ⁊
dñm rogare. elemoſinās facē. et ſic q̄ntū
poteſt ſe ad infundēdam graciā ꝑꝑare.
et hoc eſt qđ ꝓpheta īnuit. quādo dicit
Dixi cōfitebor. Ecce prepacō et tu. re.
īpi. ꝑc. m. Ecce gracie infuſio Eccl. ij.
Quis inuenit eū et deſpexit eū quātū
inq̄t pius et miſericors eſt. et dimittit
in die tribulacōnis peccata. ¶ Tercio
ad dimiſſionē pecca. tī maxime et prīci
paliter requirit᷑ deus totū faciens. nā
et gracie collacō. et hoīs prepacō. et cul
pe purgacō eſſe nequeūt ſine deo. Nam
ipō nō influente. nulla p̄t eſſe opatio
creature. ipſe eñī graciam creat. et eam
aīe donat. Vnde dicit᷑ Rō. iij. Omēs
eñī peccauerūt et egent gracia dei. id ē
deo gratificante. Vnde ipē dicit Yſay.
Ego ſum q̄ deleo iniq̄tates tuas ꝓpter
me. ſicut eñī radius illuminat aerē. hoc
habet a ſole. Et ſicut riuulus q̄ irrigat
terras. hoc habet a fonte. ſic ꝙ gracia
animā mūdet. hoc hēt ab ipſo ꝑmo in/
fluente. qđ eñī a ſe nō ē. nec ꝑ ſe agere
poteſt. hec tñ remiſſio peccati. maxime
facta eſt in ſanguine xpi. Vnde dictū ē
ad Hebre. iiij. Omnia in ſanguine mū
dant᷑. et ſine ſanguīs effuſione non fit
remiſſio peccatorum.

¶ Dñica xix.

OMnia pata ſunt venite ad nupti
as. De iſta materia Reqre ſup̄ Dō. ij.
Mira dei nrī benignitas. et ſupadmi
rabil' pietas. quō ad bona celeſtia ſiue
ad eternas epulas nos inuitare nō ceſ/
ſat. Quis eñī hoīm tante auctoītatis ē
ꝙ ad ſuas nupcias adūſarios ſuos in/
troducat. ¶ In verbo ꝑmiſſo oñdunt᷑
Duo. de dño deo nrō. Primū eſt. ſūme
pietatis ſublītas. Scdm vero eſt ipſi
ſumma liberalitas. Eius ſūma pietas
oñdit᷑ in omni bonorū prepacōne. Oīa
inq̄t pata ſūt Eius vero liberalitas oñ
ditur in tam ſollicita inuitacōne. cum
additur. Venite inq̄t ad nupcias. dicit
ergo Omnia parata ſunt ꝛc. quis eñī
pare poſſet oīa bona q̄ cōfert natura. q̄
fortuna. q̄ gracia. q̄ eciā gloria. niſi ciui
tas ſūma. cuius ſunt oīa. Sed de hys
Require ſup̄ Dō. ij. poſt Pentecoſtes.
vbi agit᷑ de dō Cena. Sz nunc ad pūs
īuitat ad nupcias Tripliciter. Primo
eſt locus ſpacioſiſſimꝰ ad cōuiuādum.
Scdo eſt Cibus delicioſiſſimꝰ ad refici
ēdū Tercio ſeruꝰ ē ſpōcioſiſſimꝰ ad ſerui
endū Dico ꝙ nupciarū locus eſt ſpacio
ſiſſimꝰ ad cōuiuandū vel recipiendum
ibi eſt palaciū indicibile magnitudine
ſumma cōfertū. cuius fundamentū eſt
omni lapide ꝑcioſo cōſtructū. totū intꝰ
et extra luce veſtitū. cuius pauimentū
eſt auro gemmiſq₃ mira varietate cōtex
tum. O iſrahel ſcriptū eſt in Baruch.
Quā magna eſt domus dei. et ingens
locus poſſeſſionis eius. quid eñī celo ē
altius. tantū eñī vt philoſophus quidā
dicit a terra diſtat. vt ſi via plana eſſet
et homo omni die ꝑ miliarea q̄dragīta
mearet. in ſeptem milibus annis ꝑue/
nire nō poſſet. Nec mireris. qꝛ videmꝰ
ꝙ modicus ignis de nocte lucens ꝑ lon/
ga terrarū ſpacia valde magnus appa/
ret. Quanta ergo diſtancia eſt in qua
ſol qui vniuerſum mūdum ſuo lumine
complet. qui maior terra octies dicitur
eſſe. ſic nobis paruus apparet ꝛc.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Sed conſtat demonſtratiue eſſe ꝓbatū
ꝙ in circumferencia eſt ſexcies tantū ꝙ
tū ē a circumferēcia vſqꝫ ad centrū ergo
tanta latitudo et capacitas celi eſt. ꝙ in
quadraginta duobꝰ milibus annis cir
curri non poſſet . et tanta eſt in celo ſtel
lato nobis vicino. quāta eſt in empireo
latiſſimū eīn palacium eſſe cōuincitur
vbi regis noſtri nupcie celebrantur .
Unde in figura ſupnorum ciuiū dictū
eſt Geneſis. xxiiij. Eſt apud nos locus
ſpacioſus ad manendum. et ſequitur
in pſona domini. ſeruū vnūquemqꝫ ad
nupcias inuitanſ . Ingredere bene/
dicte dn̄i. cur foris ſtas . paraui domū
et locum camelis . Cameli ſunt hoīnes
onera penitencie nūc portantes. Unde
ꝓpter hanc tantam ſpacioſitatem ait .
ꝓpheta. Statuiſti in loco ſpacioſo pe .
m. non talis amplitudo eſt in inferno.
ſed locus anguſtus et modicꝰ. illi mul/
titudini ſuorū habitantium cōparatus
Nam cū terra eo ꝙ ſit centrum. in mū/
dana machina ſit omniū corporum mi/
nima. et celo compata ſit quaſi nulla.
cum infernus ſit in corde terre conclu/
ſus eſt locus artiſſimꝰ. Quare illi qui
in hac vita alta palacia q̄runt. ibi adeo
arti erunt. ꝙ ſe mouere vix poterunt .
¶ Secundo eſt cibus ad reficiendum
delicioſiſſimus . Nam propter delicata
variaqꝫ cibaria libenter accedunt hoī/
nes ad cōuiuia . et ꝓpterea ꝓpheta ait
Paraſti in conſpectu meo menſam. Mi
rum eſt ꝙ de ferculis mēſe tacet . et hoc
ideo facit . vt oſtēdat ꝙ verbis exprimi
non poſſit . Unde et in alio Pſalmo .
Paraſti in dulcedine tua paupi deus .
pauperi dicit. quia pauperū eſt regnū
celorum. ſolam dulcedinem tangit . eo
ꝙ ſapor hic omnes alios ſapores tranſ
cendit. et eſt maxime nature cōformis.
Unde dum hunc tetigit oēs alios pui/
pendit . ꝓpter qđ dicitur Sapiē. xvi.
Paratum panē preſtitiſti eis habentē.
O dulcis et omnis ſuauitatis saporem
Quis enim ſic inſanus in mundo. ꝙ ſi
vnum panem habere poſſet qui ſibi p
omnia ſaperet ſicut vellet . quem dum
guſtaret totū inueniret : qui alium pe
teret ? verū. talis eſt ille celeſtis panis.
de quo qui ſemel guſtauerit . quidquid
volet in ꝑpetuum obtinebit. Sꝫ carna
les ſenſualibꝰ dediti. et diuina luce pri
uati. iſta nō credunt. Similes auibus
illis quarum intuitum nox illuminat
dies cecat . ſed hoc tantū attendite et
apud voſipſos ꝓpria racōne conferte .
ſi dominus inimicis ſuis et malis ſer/
uis tradidit in cibum tot genera piſci
um. tot genera volatilium . tot genera
animaliū. tot genera ſaporum. tot ge/
nera liquorum lactis et mellis . olei et
diuerſorum vinorum. tot genera pomo
rum. et tot genera bladorum. quid pu/
tas daturus eſt filijs ſuis et amicis ꝓ
quibus liberandis animā ſuam dedit?
Nulli igitur dubium eſſe debet ꝙ innu
merabilia ſunt bona filiorū. nunc bona
temporalia hic cōtemnentium. quando
tanta malorum paſſus eſt bona eſſe ſer
uorum . ¶ Tercio eſt ibi ſeruus ſpecio
ſiſſimus ad miniſtrandum. Nam ille q̄
eſt ſpecioſus forma pre filijs hominum
immo vt Beda dicit . pre milibus an
gelorum erit in hijs nupcijs miniſtra/
tor. luce. Precinget ſe ꝛc̄. Et quomodo
ibi poſſe putas deficere vllum bonum .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

vbi qui ſeruit eſt ſummū bonū. et pp/
ter hoc Aplūs pma Corintheorū dicit
Nec in cor hominis aſcendit. nec oculꝰ
vidit. nec auris audiuit. q̄ ppara. deꝰ
di. ſe. Quale igitur illud eſt bonū. qđ
excedit omne qđ poteſt dici. qđ poteſt
audiri. qđ poteſt eciā cogitari. Unde de
hiis tribus dicit in figura iij. Regum
decimo. Videns regina ſaba ſapienciā
ſalomonis et domū eius hoc quantum
ad primū membrum. Et cibos menſe
eius et hoc quantū ad ſcdm. Et ordi/
nem miniſtrancium. et hoc quantū ad
iij. nō habebat vltra ſpiritū. Unde ait
ad regem. Verus eſt ſermo quē audiui
in terra mea. et nō credebam narranti
bus m. donec veni et vidi oculis meis.
et pbaui ꝙ minima ps michi nūciata
non fuerit. maiora enī ſunt opera tua
ꝙ rumor quē audiui beati inqt ſerui.
tui ⁊c. ¶ Sequitur. Venite ad nupci
as. In quo oſtēditur mira liberalitas
et ſumma curialitas. et ineffabilis bo/
nitas dei noſtri. Eſt ergo Nōndum. ꝙ
mūdana vita eſt vere ſciēcia. vana ſiue
vacua. Eſt amaītudine cuncta reſperſa
Et eſt vndiqꝫ laboribus plena. Et eſt
econtra vita beata lumine tociꝰ verita/
tis ornata. Eſt in omnibꝰ delectabilis
et iocunda. Et eſt pacifica et quieta.
Deus ergo dicit. venite. pmo a cecitate
ſciencie ad tociꝰ ſapiencie claritatē. per
quā pficit potencia cognitiua. Venite.
Secūdo ab amaritudine vite ad ſummā
iocunditatē p quā pficit potencia affec
tiua. venite. Tercio. a labore ad requiē
hoīs vtriuſqꝫ ppetuā p quā reficit po/
tencia opatiua. ¶ Dico ergo primo. ꝙ
deus nos inuitat tranſire a ſtatu ſtulti
cie et defectu ſciencie ad ſapiencie virtu
tem. Et quis eſt qui nō appetit natura
liter ſcire. Omnes enim hoīes vt phūs
docet. natura ſcire deſiderant. Omnis
enim materia appetit ſuā formā. eo ꝙ
ſine ea eſt inpfecta. Quid enim ſunt ve
getabilia niſi quedā ligna ſoli combuſ/
tioni deſtinata. deficiente in eis vege/
tabili aīma. et quid aīalia omnia ſunt
ſine anima ſenſitiua. niſi quedā corpa
putrefcōni pata. Quid enī eſt rōnalis
anima. qñ omni eſt ſciencia ſpoliata.
¶ Nota hic ꝙ viles ſunt hoīes ſtulti et
beſtiales. ꝙ inutiles puuli ꝙ honorabi
les qui ſunt ſapiencia fulgidi. Illi ob/
ſciencie defectū. Iſti ob ſciencie lumen
clarum. Dum ergo deus a tanta inp/
fectione ſciencie. ſicut hic cōſtat eſſe ad
pfectam ſcienciam vel ad nupcias. vbi
adminiſtratur pfecta ſciencia nos inui
tat. ſe liberaliſſimū eſſe probat. Unde
dicitur Prouerbiorū nono. Et eſt ver/
bum ipſius ſapiencie increate. ſi quis
eſt pupillus veniat ad me. et in ſimpli/
cibus locuta eſt. Venite comedite panē
meum. hic eſt panis ſciencie. de quo di/
citur Mathei. Non in ſolo pane viuit
homo ⁊c. et eſt ſenſus. ꝙ nō in ſolo pa/
ne materiali. ſed eciam in pane ſapien/
cie. quale eſt verbum dei. conſtat hoīem
perfici et nutriri. ¶ Secūdo Dominus
venire inuitat. a penuria et labore.
ſiue ab amaritudine vite ad ſummam
iocunditatem. et perfectam ſacietatem
Et hanc quis non appetat? Nam phūs
probat. ꝙ omnia bonum exoptant. Nā
ſcdm Boeciū. Omniū deſideriorum fi/
nis eſt bonū. ſicut intellectiue potencie
eſt pfectio ipſum verum. Sic et affecti

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

eſt ꝑfectio ipſum bonum . ergo ad ꝑfec
tionem ſui illa naturaliter appetit ſcire
verum . ſic iſta amat ⁊ appetit bonū et
maxime ſummū bonū . qđ ſolū capaci/
tatis eius eſt repletiuū . Ad hanc ergo
dulcedinem boni inuitat deus . Yſay .
lvi . Omnes inquit ſicientes venite ad
aquas . ſupple . ſapidas . et qui nō hētis
argentū ꝓperate et emite et comedite .
quaſi dicēt . Non indigetis argento vel
auro . ſed ſolum deſiderio . vt frui poſſi/
tis tanto bono Unde ſcribit . venite emi
te abſqꝫ argento et abſqꝫ vlla cōmuta/
tōne vinū et lac . In lacte ſuauitatem
anime . In vino corporis alacritatem .
Unde ſtatim ſubditur . Audite audien
tes me et comedite bonū . et delectabit
in craſſitudine aīa veſtra . ¶ Tercio
dominus inuitat venire a labore ad re
quiem . Requies enim finis eſt motus .
ideo eū vnūqđqꝫ corpus ad ꝓpriū locū
tendit naturalit̄ vt in eo quieſcē poſſit.
ꝓpter qđ vbicumqꝫ terram poſueris .
niſi violentia retenta fuerit ſemper tā
diu deſcendit . donec centrū inuenerit .
vbi nullo tenente quieſcit . Sic etiā vir
tus oꝑatiua q̄ modo laborat . quietem
illam ꝑfectam exſpectat . cum abſqꝫ ea
quieſcere non valeat . Unde ad hanc re/
quiem inuitat dn̄s in Matheo . Venite
inquit ad me omnes qui laboratis . et
o . e . et e . re . vos . venite igit̄ feſtināter .
venite cōfidenter . quia verax eſt qui in
uitat . Unde conqueritur de venire no/
lentibus . Johannis ſexto . Vos inquit
non vultis venire ad me . vt ego vitam
eternam dem vobis . quia ergo inuitati
ſic ſunt a xpiſto . vt iam dictum eſt . ve
niut ad nupcias dīnas . et ꝓpterea nō

ſolum dicit venite . ſed venite ad nupci
as . ¶ Sed eſt Notandum . ꝙ tria ſunt
genera nupciarum . ſunt enim nupcie
temporales . ſunt nupcie ſpirituales .
ſunt nupcie eternales . Nupcie tempo/
rales ſunt bone . ſi legittime ſunt con/
tracte . et ideo non damnande . Nupcie
ſpirituales ſunt magis bone . quia dei
et anime . et ideo cōſeruande . ſed Nup/
cie eternales ſūt ſumme bone . quia dei
et eccleſie ꝑ gloriam cōſummate . et ideo
affectande . ¶ Dico ꝙ prime Nupcie
ſunt temporales . quia ſponſalibus pre
ueniuntur annuli deſponſacōne et ani
morum conſenſu confirmantur . ſed con
iunctione corporum conſummantur .
De hijs nupcijs dicitur Johannis ij .
Nupcie facte ſunt in Chana galilee . et
erat mater Jheſu ibi . Sed de hijs nup
cijs habundanter eſt dictum . et contra
hereticos diſputatum . Dominica p̄ma
poſt Epiphaniam . et ibi require .
¶ Secunde Nupcie ſpirituales ſunt
dei et anime . quando anima deſponſatr
per fidem . et cōiungitur deo per ſerui/
dam caritatem . maior enim eſt cōiunc/
tio animorum ꝙ corporum . Quare cū
delectacio ſit cōuenientis cum conueni
ente cōiunctio . dum anima tam dulciſ/
ſimo ſponſo coniungitur . inenarrabili
ſuauitate tenetur . Nonne ferrum totū
incenditur dum igni cōiungitur . nōne
ex actōne ignis omne metallum liqueſ
cit . Sed dominus noſter eſt ignis . vt
Apoſtolus dicit . et eſt ſummus ignis .
et in ſummo caleſcit . ergo dum anima
ſe illi cōiungit . a ſeipſa quaſi deficit et
liqueſcit . et quaſi languida p̄ amore ſe
ſuſtinē nō poteſt . Unde de hijs nupcijs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

l

poteſt exponi cōuenientiſſime euange/
liū hodiernū. Nam cōſtat ꝙ nō loquit᷑
de tꝑalibꝫ nupcijs. nec eciā de eternis
eo ꝙ ab iſtis quidā pulſi ſunt q̄ veſtes
nupciales nō habuerunt. cū ad illas q̄
ſemel intrauerit vlterius exire nō poteſt
ergo loquit᷑ de ſpūalibꝫ nupcijs. et de
illis poteſt accipi illud Apocalip. xxi.
Venerūt nupcie agni et vxor eius p̄ꝑa
uit ſe. hec p̄ꝑatio fit qn̄ anima ꝑ bona
oꝑa ad dīnos amplexus ſe diſponit.
¶ Tercie nupcie ſūt nupcie eternales
q̄ ſunt xp̄i et eccleſie in ſūma dulcedine
cū ꝑfecto amoꝛ̄ cōiuncte. ſūme pacifice.
ſūme iocunde nunꝙ̄ finiende. ab omni
malo remote. et omnibꝫ bonis plene.
et iſte ſunt ſignate Heſter. vbi ſic dicit᷑
Juſſit rex cōuiuiū ſibi p̄ꝑari ꝑ magni
ficū cunctis principibꝫ et ſeruis ſuis
ꝓ cōiunctione heſter. quid ꝑ regem in
telligimꝰ niſi xp̄m. quid ꝑ heſter n̄ ec/
cleſiam triūphanciū. huic enī ſponſe in
fine mūdi ſcd̄m oīa ſua mēbra et ſcd̄m
coꝛpus et animā ſuo ſponſo amabili cō
iūgendo p̄ꝑabit᷑ cōuiuiū nllis ſermōi/
bus exponend̄. qꝛ quidq̄d de deo dixis
ſemꝑ in infinitū excedet. Ad has igit᷑
nupcias xp̄c dn̄s nos perducat qui ad
eos tā ſollicite nos inuitat.

¶ Dn̄ica xix

Mittite eū in tenebras exterioꝛ̄es.
Math. xxij. ſcd̄m phm̄. et qd̄ ē maiꝰ ex
ꝑimentū certū. cōtraria iuxta ſe poſita
melius ſunt nota. ideo iuxta tot bona
eterna dei filijs ꝑata. ſuppoſuit eterna
incommoda. malis et impijs inferēda
non enī ſine cauſa in tam ſolemnibus
nupcijs homo quid̄ introducit᷑. qui cū
veſte nupciali carē ꝓbet᷑. ligari mādat᷑
et in tenebras mitti p̄cipitur. Unde dr̄
Mittite eum ⁊c̄. ¶ In quo verbo dāna
toꝛū pena deſcribit᷑ a duobꝫ. ſ. ab oīm
excluſiōe bonoꝛū. excluſio oīm bonoꝛū
cōſiſtit in dīne viſionis carēcia. et nōt᷑
cum dicit᷑. Mittite eū in te. ex. Et oīm
tolleracōe maloꝛū. et hec cōſiſtit in ma/
loꝛū tollerancia. et hoc notat᷑ cum dicit᷑
Ibi erit fletus et ſtridoꝛ dencium.
Nōndum eſt ergo circa p̄mū. ꝙ qꝛ in/
ferni ſuppliciū excedit omne hūanū col
loquiū. ita ꝙ nequeat exp̄mi ꝑ vnicū
verbū. ideo damnati nunc dicunt᷑ pati
carceris obꝓbriū. nunc tenebrarū ꝑi
culum. Dicunt᷑ igitur damnati pocius
mitti in carcerē ꝓpter depſſionē. ꝓpt̄
obſcuracōem vel obcecacōnem vt obceca
tio puniat rōnalem. ¶ Dico ergo p̄mo
ꝙ Damnati mittunt᷑ in carcerē ad ir/
rōnal̄ depreſſionē. miro enī mō hoīes
incarceribꝫ deprimūtur. dum libertas
ab eis aufert᷑. dum curis anxijs atterū
tur. et dum oī ſolacō deſtituti ꝓbantur
Et vtiqꝫ dignū eſt vt qui modo ꝑ iram
paupes deprimūt et violent̄ ſue ꝑtāti
ſubiciunt. ipſi a potētibꝫ deprimant᷑.
et ꝓpter hoc ꝑiculum deuitandū. dn̄s
dicit Mathei quinto. Eſtote inquit cō/
ſenciens adūſario tuo cito dum es cum
illo in via. ne forte adūſarius tradat te
iudici. et iudex tradat te miniſtro et ī
carcerē mittaris. Amē dico tibi nō exi/
bis inde donec reddas nouiſſimū q̄drātē
id ē donec ſatiſfacias vſqꝫ ad peccatum
minimū. verū qꝛ q̄drans nūꝙ̄ reſtitui
poterit. eo ꝙ locus penitēcie nullis erit.
poterit. eo ꝙ locus penitēcie nullis erit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

nūc nullum minorem ſe opprimere qn̄
locus eſt penitencie. Unde de tali dicit᷑
Yſaye. xxiiij. Fortitudo et fouea et la
queus ſup̱ te qui habitator es terre et
erit q̄ fugerit a facie formidinis cadet ī
foueam et q̄ ſe explicuerit de fouea tene
bitur laqueo. et cōgregabunt᷑ in cōgre/
gacōnem vnius faſcis in lacū et claudē
tur in carcerem. ¶ Secundo dicuntur
mitti in ignē ad cōcupiſcibilis aduſti/
onem. Dignum eſt enī vt ardor libidi/
nis ignis puniat᷑ ardore. Unde dicitur
Mathei. ij. Mittet filius hoīs angelos
ſuos et col. de regno eius o. ſcan. id eſt.
omnes qui faciunt iniquitatem et mit/
tent eos in caminū ignis. iuſtum eſt vt
palmes infructuoſus p̱ diuinū gladiū
a vite preciſus cum nulli viſui niſi con
buſtioni ſit aptus. tradatur incendio.
Johānis decimoquinto. Si quis in me
non manſerit mittetur foras ſicut pal/
mes et areſcet et colligent eum et in ig
nem mittēt et arde. Videmus enim ꝙ
infructuoſe arbores preciduntur᷑ et igni
traduntur. luce tercio. Omnis arbor
que non facit fructum bonum exci. et ī
ignem mittet᷑. De homine qui eſt arbor
euerſa dictū eſt ſatis ſupra. ¶ Tercio
dicunt᷑ mitti in tenebras ad racōnalis
excecacōnem. iuſtum eſt enim vt qui no
luit bona facere dum potuit. nō poſſit
illa facere dum velit. Ceci enim ſunt.
et ab omni bono excluſi ſunt. Unde nō
ſolum dicuntur mitti in tenebras. ſed ī
tenebras exteiores. id eſt. ab omni luce
et ab omni bono ſeparatas. Unde dicit᷑
in Matheo. Inutilem ſeruū mittite in
tenebras exteiores. Digne in tenebras
mittuntur qui tenebras amauerunt.

Johannis tercō. Dilexerunt hoīes ma
gis tenebras ꝙ lucē. Itē q2 in tenebris
inceſſerunt. Prou. iiij. Via impiorum
tenebroſa. i. Jo. ij. Qui odit fratrem
ſuum in tenebris ambulat. Itē qui in
tenebris ſederunt. luce. i. Illuminare
hijs q̄ in tenebris ſedent. Itē qui alios
in tenebris defendunt Ephē. v. Nolite
cōmunicare opibus tenebroſis infruc/
tuoſis tenebrarum. magis autē redar/
guite. Item q2 tenebroſa op̱a fecerunt.
Unde de talibus dr̄ Rōs. Abicite op̱a
tenebrarū. et dn̄r peccata tenebre. quia
in tenebris fiunt. q2 tenebroſum faciūt
et q2 ad tenebras ducūt. ¶ Sequitur.
Ibi erit fletus et ſtridor denciū. Ecce
malorū habundancia. nā ſepe fletus ex
fumo creat᷑. ſed fumus ex igne gñatur
ſtridor vero denciū ex frigore gignitur
ſicut in febricitātibus oñdit᷑. Cū igit᷑
iſta duo. ſ. calor et frigus. maxime ſint
penalia. dū iſta duo ponit penas alias
cōprehendit. Eſt ergo Nōndū. ꝙ flent
damnati multiplici de cā. ſ. ex inuidia
beatorū. ex amiſſione bonorū. ex tollcā
cōne malorū. ¶ Dico ꝙ flent damnati
ex inuidia beatorū. et ex cōſideratione
magnitudinis eorum. dum illos quos
ſtultos reputauerūt in via. ſup̃ ſe exal
tatos vident in prīa. Unde dr̄ Sap. v.
de ipſis damnatis. vidētes turbabunt᷑
timore horribili et mirabunt᷑ in ſubita
cōne inſperate ſalutis. dicētes intra ſe
penitenciā agentes. et p̄ anguſtia ſpūs
gemētes. hij ſūt quos aliqn̄ habuimus
in deriſum et in ſilitudinē improperij
Nos inquiūt īſenſati vitā illorū eſtiāba
mg inſaniā zc̄. et ſubdt̄. Et quō cōpu
ſūt int̄ fi. dei. et int̄ ſcōs ſors illorū eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Scd̄o. flent damnati ex omni amiſ-
ſione bonorū. Cum eñ naturale ſit hōi
appetere bonū. nec qd̄ natuāle eſt relin-
quid natura q̄ꝑ diu eſt vt Boeciꝰ docet.
Unde ignis vbiq̄ȝ calet et aqua ſemper
frigida eſt. licet caleſiat per accidens.
damnati ſemꝑ habent appetitū boni.
cum ergo ſe excluſos cōſpiciunt. p̄re an
guſtia gemunt. et hoc ſignatum fuit.
Geneſis. xxvij. vbi habetur. ꝙ Eſau
vlulatu magno flebat. eo ꝙ patris be-
nedcōnes perdiderat. Tercō. flent
damnati ex tollerancia tormētorum.
q̄d peius cogitari poteſt q̄ꝑ omni bono
ꝑdito penā pati ex omni tormēto. nllū
eñ ē ibi bonū. nec aliqd̄ de eſt ibi malū
et ꝓpterea dr̄ in luce. ve nobis qui ride
tis qꝛ ploābitis. vnde verbū eſt cuiuſli
bet damnati. illd̄ Job. verſa ē in luctū
cythara noſtra. et organū meū in vocē
flenciū. qꝛ timor quē timebā euenit m̄.
et qd̄ verebar accidit. Si q̄ras. vn̄ ſcis.
ꝙ tanta ſit pena malorum. ſi forte huic
ſcripture hoc dicenti non credis. ſaltem
hoc cogita quantū domiꝰ amicos ſuos.
ꝓximo cariſſimos filios viros īnoxios
ſanctos martires et ſcōs Aplōs in hac
vita afflixit dum ignibus et beſtijs. et
omnibus penis eos tradi ꝑmiſit. quid
facturus eſt inimicis q̄re non cogitas.
q̄d vnico filio numq̄ꝑ culpe obnixo fecit
Quare nō attendis. quō vnū peccatū
primi ꝑntis puniuit. ꝑ quo totā poſ-
teritatē tot calamitatibꝫ. tot doloribus
et tot oneribꝫ et martirijs. et tot gn̄i-
bus penarū expoſuit. Igit̄ quid factu
rus eſt tot pc̄cis ab eis inpune hic fc̄is
Unde dr̄ Jēmie. xlix. Ecce inq̄t domiꝰ
q̄bus nō erat iudiciū vt biberent calicē
bibentes bibent. q̄ſi dicēt. ſi iuſtis tot
mala intulit. quid malis ſit facturus
aduerte. Unde dr̄ xlv. eiuſd̄ Ecce quos
edificaui ego deſtruo. et quos plantaui
ego euello. et tu queris tibi gaudiū et
delectamenta. noli inq̄t querē. Ecce ad
ducā malū ſuꝑ omnē carnē. ſicut ergo
ibi erit continuꝰ. ſic et ſtridor dencium
adeo magnꝰ. vt longe lateq̄ȝ audiatur.
Et ſicut mō ſtrident dentibꝫ cōtra vici
nos pauꝑes. ita tunc ſtridebunt cōtra
ſemetipſos. filij in ꝑntes et ꝑntes in fi
lios. p̄ſ. Obſeruabit pcc̄or iuſtū et ſtri
debit ſuper eū dentibꝫ ſuis. Sic modo
faciunt. ſed tunc nō iniuſtos. qꝛ ibi nō
erunt. ſed ꝓprias carnes mutuo deuo-
rabunt. Saluator igit̄ noſter q̄ nos ad
nupcias tam ſolempnes inuitat. ab hoc
eterno fletu ſua pietate cuſtodiat. et ad
ſuam gloriā introducat Amen.

Dn̄ica viceſima.

Uidete quomodo caute ambuletis
Epheſios. v. quia nullo mō in hac vita
eſt ſtandū. ſed eſt continue incedendum
ꝓpter vie periculum et inſidiantium
latronū cum multa ſapiencia ꝛ cautela
eſt ambulandū. Non eñ de ponte cadit
qui cū ſapiencia vadit. cito eñ et ſepe
in via quis reſpitat. deuiat atq̄ȝ cadit.
qui pedes incōpoſite ponit. et viā qua
eūdum ſit nō aduertit. Et ideo in
verbo premiſſo Apoſtolus facit Duo.
Primo eñ mouet ad cōſideracōnem de
bitam. de q̄bus eñ in hijs q̄ agimꝰ pre
ire debet attenta cōſideratio tamq̄ꝑ iti-
neris diſcretiua. et iſta conſideratio ne
ceſſaria notatur. cum iniqui. videte.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Scdo vero mouet ad opacōnem diſcre/
tam debet eīn ſubſequi in hijs q̄ agim9
diſcreta opatio. tam℞ vie cōſūmatiua.
Actio diſcreta notatur. cum additur.
Quō caute ambuletis. ¶ Nōndum eſt
igit᷑ circa primū. ꝙ q̄tuor nobis maxīe
ſunt videnda. ſcʒ. Superna Inferna.
Eterna Intna. Superna ſunt viden/
da ad appetendum ſiue ad deſiderium
inflammandū. Inferna ad fugiendū
et euitandū. Eterna ad currēdum ad
bonū. Intna ad operandum. ¶ Dico
ꝙ Superna ſunt p̄mo videnda et con/
ſideranda ad deſideriū inflammandū.
Nam ſicut Elephas dum ei vue ⁊ mori
oſtendūt᷑ : ad preliū accuitur. Et ſicut
leporarig dum ei ſanguis leporum da/
tur ad venandum amplius animat᷑.
Sic dum xpiſti milites celeſtia cōtem
plantur. ad bona omnia forcius inflā/
mantur Unde dum Stephang martir
celos aptos vidit. Illi lapidatio dulcis
fuit. dicitur eīn Actuū ſeptīo. ꝙ inten
dens in celum vidit gloriam dei. quid
eſt eīn tam amarum et graue. qd̓ dulce
et leue non ſaperet. ſi quis bona illa fu
tura attenderet. ſi ꝓ modico lucro non
grauat mercatorem maria periculoſa
tranſire. montes altiſſimos tranſcendē
extraneas regiones adire. quid putas
faceret. ſi mercedem regiā exſpectaret.
Ergo ſeruum dei quid grauare debet.
Si bonū ſummum ſermonem omnem
ſuperās ſepe cōſideret. et firma fide ex
ſpectet. et ꝓpterea dicitur iuſtis in pſ.
Guſtate et videte quoniā ſuauis eſt do
minus. quaſi dicēt ſi videritis et guſtu
ſentiretis. nichel durū expaueſceretis.
¶ Secundo debet homo videre Infer
na mala ad euitādum. ſi canis baculū
fugit. et bos ſtimulum ꝓ poſſe p̄terit.
et ſi ꝓpter calcaria equus currit. quid
debet facere creatura racōnalis dum in
ſumma iſta mala vultum mentis figit
Unde dicitur anime peccatrici. Iēmie
ſcdo. Vide vias tuas in cōualle et ſcito
quid feceris. Conuallis ꝓfundiſſima ē
infernus. et in centro terre poſitus. eſt
igitur verbi ſenſus. vide vias tuas ad
quē locum decurrunt. et ſcito quid facē
deceat. ne ad vallem illam tenebroſam
deſcendas. Dicitur aūt infernus vall᷑
non ſolum racōne profunditatis. quia
maxime a celo remotus eſt. ſed eciā ra/
cōne ſummi caloris. et quaſi intollera/
bilis in uallibus geneāti ex cōcauitate
et multiplicitate et reflexione radiorū
ſolarium. Et quia ſicut ad valles fluūt
aque omnes et feces omnes et turpitu/
dines ſic ad infernum. et ſuper hoīnes
infernales deſcendunt omnes maledic
tiones. Et ꝓpterea miſeri peccatores.
qui modo nolūt videre eterna bona ad
cōcupiſcēdum tunc a deo cogentur ocu
los eleuare ad ſue damnacōnis augmē
tum. Exemplū de diuite epulone. luce
deciōq̄nto Qui cū eſſet in tormentis ele
uans oculos vidit Abraham et lazarū
in ſinu eius et ait Pater Abrahā mitte
lazarum. vt intingat extremum di/
giti ſui in aqua vt refrigeret linguam
meam q̄a crucior in hac flamma. Attē
dite fratres attendite. quia pauperis
illius mēdici auxilium petit. quem in
ſua vita deſpexit. quia eum ſuſtentare
dum potuit noluit. ideo ab eo exaudiri
non meruit. Non ergo guttam aque ab
eo accepit. cum panis micam negauit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

¶ Tercio. videre debemus mala oīa
extranea vel externa tam aliena q̄ nr̄a
ad euitandū. Non enī poteſt vitari ma
lum ñ cognitū. quare ſcire malū nō eſt
malū ſed bonū Debet homo vidē ꝓpria
mala vt ab eis recedat. iuxta illud Jē.
Vide vbi nūc ꝓſtrata ſis meretrix. Itē
vidē dēt homo mala aliena vt ea fugiat
iuxta illud Naū. ad pcōres. Oīs inq̄t
qui videt te reſiliet a te. plurimū eſt enī
vtile ōniū facta ſcire. ſi quis hoc ſciat
ad ſuā vtilitatē cōuertē. vt bona videns
ea faciat mala vero refugiat. Vñ ꝓphā
ait. Vidi impiū ſuperexaltatū et ele. ſi
ce. li. et tranſiui zc̄. Si ergo in alio ſic
vidiſti. ſi vis ſtare et nō euaneſcere diſ
cas nō alta ſapere ſed timere. Eſt enim
ſtultus qui domū ꝓximā ruine videt.
et cauſam ruine cognoſcens. eā ꝓ poſſe
nō vitet. Vnde ꝓūbiū eſt. q̄ ille ſapien
tem ſe approbat. qui dū videt q̄ domū
vicini ignis īuadit ad ꝓpriā aquā fcāt

¶ Quarto videnda ſunt bona intna
ad ꝓficiendum. ne ſi nō videat ꝑ negli/
genciam inaneſcat. Vnde dicitur. ſcd̄o
Johannis. videte voſmetipſos ne ꝑda/
tis q̄ operati eſtis. ſed vt mercedem ple
nam accipiatis. et ꝓptēa mouet Apoſ
tolus. prima. Corintheorum primo.
Videte vocacōnem veſtram fratres. q2
non multi ſapientes ſcd̄m carnem. non
multi potentes. non multi nobiles. ſed
q̄ ſtulta ſunt mundi elegit deus vt con/
fundat ſapientes. et infirma mūdi ele/
git vt cōfundat forcia zc̄. Qui ergo ſua
intima et diuina opa in ſe ſepe aſpicēt
nunq̄ niſi humilia querēt. ſed q2 graue
eſt omnino qd̄ dicitur niſi diuino ſan/
guine condiatur : reſpice ſemper o ſu/
perbe in faciem xpriſti tui vide plagas
domini tui. Nam ad hanc mirabilem
viſionem ipſe nos inuitat. Trenorum
primo. O inquit vos qui tranſitis zc̄.
O qui hoc oculo mentis ſepe aduertēt.
et ad modum animaliū cibum hunc ru
minaret q̄ facile omnia mūdi mala por
taret. Sed qui modo eum nolunt vidē
pacientem in cruce pendentem. velint
nolint eum videbunt in potencia iudi/
cantē et omnes impios cōdemnantem.
Vnde dicitur Apocalipſis ꝑmo. veniet
in nubibus et videbit eum omnis ocu/
lus et qui eum pupugerunt zc̄.

¶ Sequitur. quō caute ambuletis.
In quo notat̄ operis diſcrecio. et ideo
hic Nōndum eſt. q̄ quadruplicitur eſt
ambulandum. ſ. Per viam ſapiencie.
Per viam iuſticie. Per viam penitēcie
et Per viam pacis et cōcordie Ambulaē
Per viam ſapiencie. ꝑtinet ad intellec
tum. Per viam iuſticie. ad effectum.
Per viam penitencie ad defectum. ſed
Per viam pacis et cōcordie. ad hoc eſt.
ne homo deueniat ad defectum.

¶ Dico ergo q̄ ambulandum eſt ad in
tellectum ꝑ intima ſapiencie. qui enim
ſic incedit xpriſti imitator exiſtit. quia
in nullo proximū ledit. Vnde dicitur
Col. In ſapiencia ambulate ad eos q̄
foris ſunt. nam ſapienter ambulare eſt
ſcd̄m viam xpriſti incedere. Cum enī
ipſe ſit via. qui ſcd̄m ipſum non vadit.
vtiq3 per viam nō incedit. ſed aliunde
aſcendit. ꝓpterea dicitur Yſaye. lx.
Ambulabunt gentes in lumine tuo et
re. in ſplen. t. et alibi in Yſaya. Hec eſt
via ambulate in ea. O ſumma hominū
ſtulticia quo docti ab ipſa diuina ſapiā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſunt ſtulcõres ꝙ̃ bruta. dū ſicut illa nō
cuſtodiūt vias ſuas Nā leo cauda ſua de
let veſtigia ne poſſit ab hoīe capi. Cer
uus vaiat ſaltus ſuos. ne canis ad odo
rem valeat eū ſequi. formica prenoſcit
tēpora qn̄ grana madefacta in cauerna
debeāt ad ſolem extrahi et ſiccari Apis
ſua tēpora cognoſcit. qn̄ debeat de alue/
ario euolaē vel exire. et qn̄ dēat ad opꝰ
egredi. Et ſic q̄ſi in cunctis īueīes ꝙ a
rectis itineribꝰ nō declinent. Quid eſt
ſolus homo cui ſapiencia infunditur. q̃
ſpūali modo a deo docetᷣ. ꝓpter ſapiāꝫ
graditur. non delendo cum leone mala
p̄terita. non declinando cū ceruo machi
namēta diabolica. nec cū formica conſi
derando futura tēpora. ¶ Secundo.
ambulandū eſt ad effectū ꝑ viam iuſti
cie. cū eñi iuſticia ſit virtus. et ad effec
tum ŭtutis dirigē officiū ſuū debeat.
Reſtat ꝙ iuſticia voluntatē dīgat max
ime in diſtribuendis. vn̄ qui iuſte ince/
dit in excelſo habitat et in opibus boīs
maxime pedē figit Vn̄ dr̄ Yſa. xxxiij.
Qui ambulat in iuſticia et loquitᷣ veri
tatē in excelſo h̄itabit. monumenta sax
orum ſublimitas eius. ꝓpter hoc dicit
ſapiā increata. Proū. viij. Ego in vijs
iuſticie ambulo in medio ſemitarū iu/
dicij. vt ditem diligentes me. et choros
eorū repleam. ſupp. virtutū. Qui eñi
ꝑ hanc viam incedit in iudicō tutꝰ erit
et dn̄o dicere poterit illd̄ Ezechie regis
Memento dn̄e qm̄ amblauerim coram
te in veritate et in corde ꝑfecto. ſed tur/
pe eſt quando bruta aīalia nos ſupant
in iuſticia facienda. Nam leo ſi adulte/
rium in leena ꝑſenſerit inultum abire
non ſinit. et ipſum adulterū Pardum

ſi poteſt occidit et ipſum leoꝑdum quē
filium adulterinū eſſe cognoſcit. quādo
cumqꝫ poteſt īuadit. et ſic nichil de ad/
ulterio vxoris inultū relinquid. lupus
cum de nocte inuadit caulas. vadit ne
ſentiri poſſit a canibus contra ventum
qui tunc ſpirat. ꝙ ſi caſu pedem ad pe
tram ꝑcuſſerit. et ſtrepitum fecerit. tā/
quā contra eum qui offenderit. in pedē
inſurgit. et ipm̄ dentibus fortiter ſtrī/
git. Apes acriter puniūt quas de ſuis
ocioſas inueniūt. et ſi quas regem offē
dentes inueniūt acriter puniūt. vtinā
exemplo leonis hoīes familias ſuas cor
rigerent. vtinā exemplo lupi ipſos caſ
tigarent. vtinā exemplo Apum ſuis ſo
cijs beneficium correctionis inpendeñt
¶ Tercō quantū ad defectum ambu/
landum eſt per viam penitencie et in
amaritudine anime. Unde dicit Sap̄.
Eccleſiaſtici. viceſimoquarto. In fluc/
tibus maris ambulaui. quid eſt ꝑ marē
quid eſt amarū incedere. niſi in amari
tudine penitencie. Unde et verbum eſt
peccatoris illud Yſay. Recogitabo tibi
omnes ānos meos in amaritudine aī/
me mee. Turpe eſt et fedum ſi bruta a
ſua feditate ſe lauant et homo culpa fe/
datus lauare ſe negligat. Nam elephas
poſt coitum cum vxore ad ſocios nunꝙ̃
redit niſi prius in aqua ſe lauerit. Nec
cignus auis poſt actum carnis nunꝙ̃
cibum capit niſi prius lota fuerit. O ce
citas ſūma. O natura corrupta. peccat
homo non cum vxore ſua ſed cū aliena.
fedat ſe omni culpa. et tamen nō lotus
penitēcia cibum ſumit qd̄ auis iam dcā
non facit. et cum alijs habitare p̄ſumit
qd̄ Elephas non admittit. ¶ Quarto

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

eſt ambulandum ꝑ viam pacis et cõcor
die vt pacē homo habeat cū ſeipſo. pacē
cū ꝓximo. pacem cū deo. vt ſic habeat
pacem intra. pacē extra. pacem ſupra.
Et cū deo maxime pax eſt hñda. qꝛ hec
eſt omnis alterius pacis radix et cā et
eſt eciā valde timendū ne ſi pacificū nō
habueris deū venias in defectū. Unde
dicit̄ in Job. Quis reſtitit ei et pacem
habuit? quō pacē poſſet hr̄e et nō deficē
qui cõtra omīpotentē nitit̄ rebellare?
ꝓptēa dñs in Malach. ait de viro iuſto
In pace et fide ambulauit mecū Verū
qui deum pacificū vult hr̄e oportet ꝙ
habitet cū humilitate. Nam qꝛ deus al/
tiſſimus eſt ſeruos q̄rit hūiles non ſuꝑ
bos. Unde Aplūs Ephē. iiij. Obſecro
vos vt digne ambuletis vocatione qua
vocati eſtis cū omni hūilitate. Turpe
eſt eīn ſi bruta mutuo pacifice incedunt
ſi grues ſuo regi obediunt. ſi bruta leo/
nem timent. et ad eius impīū gradum
figunt. nec circulū quē cauda ſua deſcri
bit tranſire preſumunt? ſi homo aīal
manſuetū natura. cū ꝓximo pacem nō
habeat. et cõtra diuinū impīū ſe extollat

¶ Item.

Erat quidā Regulus cuius filius
īfir. capharnaū. Jo. iiij. qꝛ q̄lis
rector ciuitatis. tales et habitātes in ea.
et q̄lis pr̄familias talis ⁊ eius familia
ido infirmꝰ eſt oīs ꝓplūs. ſi eius rector
fuerit infirmꝰ. nec illi male poterit eſſe
ſi rectorē conſtiterit eſſe bonū. Exēpla
innumera in li. Regum ſunt poſita de
hac matia. Nam qñ rex fidelis erat oīs
ꝓplūs deū ſolum adorabat. ſed qñ dux
ydolatra erat oīs ꝓplūs delinq̄bat. et a
cultura dīn deflectebat. ¶ In verbo
ergo p̄miſſo deſcribit̄ ſtatus cuiuſcūqȝ
ꝓuincie ſiue regni et cuiuſcūqȝ ciuitatis
aut caſtri tripliciť. Primo quantū ad
principē preſidentē oñdit̄ ex ꝑte dīn de
fectus ſcīe in regēte. ſcd̄o quantū ad ple
bem principi obſequentē oñdit̄ defcūs
potēcie in ꝓplō obſequēte. tercō quantū
ad locū iudicio cõgruentē oñdit̄ cā defi
ciencie in loco iudicij cõpetente. primo
ergo oñdit̄ defectus regis ex ꝑte p̄ſidē
tis cū dicit. Erat quidā regulus ex de/
fectu ſcīe et regis diminutiue ſic dicit̄
Scd̄o oñdit̄ defcūs potēcie et virtutis
ex ꝑte ſubdite plebis cū addit. Cuiꝰ fi
lius infir. ſubditus eīn ꝓplūs pt̄ dici fi
lius. qꝛ more filij gubernant̄. Tercio
oñdit̄ occaſio crimīs ex ꝑte loci ad ma
lum inclinātis. cū ſubdit Capharnaū
dicit̄ eīn villa cõſolacōis mūdane. cõſo/
lacōes aūt mūdane ñ fiant freno regīs
ſtricte ſepe ſunt cauſa ruine. Dicamus
ergo. erat quidā regulus. Et eſt Nōnd
ad hoc ꝙ ille qui p̄erit ſit rex nō regulꝰ
tria debet hr̄e. ſ. virtutē pietatem ſtren
nuitatem. Virtutē vt ſit verus et iuſtꝰ
in iudicijs. pietatem vt ſit clemens et
pius in alienis miſerijs. ſtrēnuitatem
vt ſit ũtuoſus et ſtrēnuus in periculis
ſiue bellis. ¶ Dico primo ꝙ rex debet
eſſe verus ī iudicijs. ſed nullus poteſt
iuſte ſiue vere iudicare niſi rerū meita
cognoſcat et cauſas. ſed hoc nullus pt̄
niſi iudicandi ſcienciā habeat. ergo qui
alios habet regere. debet cauſarū ſciāȝ
habere vt nō ſit regulus ꝑ defectū ſcīe.
Unde talibus dicit̄ in pſ. Et nunc re.
intel. eru. qui iu. t̄. ¶ Exemplum de
Salomone. iij. Regum. Cui cū dictū
fuiſſet a deo vt peteret quidquid vellet

et ſibi fieret vt populum iudicare recte
poſſet. ſolam a deo ſapiēciā peciJt quā
ꝑ aliJs hoībus accepit. eo ꝙ peticō tal'
plurimū deo placuit. laborent ergo prī
cipes potentes et iudices ſcienciā habē
ſi volunt cū iuſticia iudicare. Unde dr̄
Prouͤbiorū. xxviij. Rex qui iudicat in
equitate vel veritate paupes. thronus
eius ineternū firmabit᷑. et dicit notabi
liter paupes. q2 licet omnib9 ſit facien
da iuſticia. paupes tn̄ maxime egent
iuſticia. eo ꝙ deficiūt ab eis munera. q̄
modo a iudicibus requirunt᷑. Unde dr̄
in Decreto. Pauper dum nō habet qd̄
offerāt non ſolum in cauſis opprimitur.
ſed audiri cōtemnit᷑. Debet ergo iudex
diligenter cauſas examinare. et cōpta
veritate eam in lucē adducere. Nam et
Job. qui rex ſanctiſſim9 fuit de ſeipſo
dicit Cām quam neſciebā diligentiſſiē
inueſtigabam. ꝓpter qd̄ in Prouͤ dicit᷑
Gloria regum inueſtigare ſermonem.
¶ Scdō rex debet habere pietatem. et
verā cordis cōpaſſionem in alienis mi
ſeriJs. Unde et Job dicebat xxix. Cū
ſederem quaſi rex circumſtante exerci/
tu eram merenciū cōſolator. Flebam in/
quit ſup eo qui afflict9 erat et cōpacie/
batur anima mea pauperi. Nunq̄t eīm
regnū ſtare poterit. ſi clemencia regis
firmatum nō fuerit. Nonne ſaul qui ſa
cerdotes occidit a regno pulſus fuit ?
cuius ſoliū ꝑ miſericordiam quā cōſer/
uauit dauid in ſempiternū obtinuit.
Unde dicit᷑ Prouͤbiorum viceſimo. Mi
ſericordia et veritas cuſtodiunt regem
et roboratur clemencia thronus eius.
Nam et ſic eſſe debere oſtendit᷑ ipſa na/
tura q̄ regi apum aculeum non dedit.
vel ſi dedit cum eo nō ferit. leo eciā rex
animaliū tantā pietatē ſepe induit. ꝙ
ſi hominē in deſerto inuenerit. et ipſe
homo ſibi genua flexerit. ipm̄ non occi
dit. ſed ei ꝑcit et ipſi viam q̄ eūdem ſit
oſtendit. Quando ergo beſtia crudelis
tantā pietatem verſus hoīem induit.
Aduerte quid hoīem facere conuenit.
¶ Tercō Rex debet habere ſtrēnuita/
tem in preliJs. nam rege ſtante ſtat om
nis exercitus. ſed ipſo cadente vel eciā
fugiente aliquo caſu fugit omnis popu
lus. Unde dicitur p̄mi Regum nono.
Judicabit nos rex noſter egrediet᷑ an̄
nos et pugnabit prelia noſtra. Nam
ꝓpter hoc dicitur. ꝙ apes quando dn̄t
eligere regem. eligunt corpore maiorē.
forma pulchriorem. et viribus fortiorē
Unde quando turmatim bella cōmit/
tunt. viſo ſuo rege animant᷑ et forcio/
res ad bella reddunt᷑. ſed ipſo non viſo
ſtatim diſperguntur. Sic igitur patet
quales debeant eſſe principes poteſta/
tes Judices et rectores. ſed in cōtrariū
res verſa eſt. Nam ſunt hodie ignoran/
tes ſine erudicōne. Sunt immiſericor/
des ſine cōpaſſione. Sunt pigri et deſi
des ſine operacōne. ¶ Dico ꝙ princi/
pes et rectores ſunt hodie ignorantes
ſine erudicōne. nam hodie praui in con
ſiliJs ponuntur. et iudices raptores in
ciuitatibus ſtatuūtur. quare veritas
periclitat᷑ et iuſticia publice et priuatī
ſubuertit᷑. Unde Eccleſiaſtici iiiJ. Rex
inſipiens ꝑdet populum ſuū et ciuita/
tes inhabitabunt᷑ ꝑ ſenſum prudentiū
Secundo reges et duces ſunt immiſe/
ricordes ſine cōpaſſione. Unde dicitur
Eſdre tercio. Rex iniquus et iniqua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

opera eius. Tercio ſunt pigri et negli
gentes ſine oī bona opacōne. et ideo dr̄
Jer̄mie iiij. Ad omnia ꝑibit cor regum
et principū. quid eīn eſt ad oīa ꝑire. n̄
nichil opari velle. et ꝓpter iſta oīa dr̄
in Eccl'. Ve tibi terra cuius rex puer
eſt. et cuius principes mane comedunt
Nam extra ordinē comedere ſignū eſt
ſtulticie. ¶ Nōnd' igit' ꝙ iſti q̄ ſic ſunt
ignorantes nō dicunt' reges ſed reguli.
a quodā ſerpente ſic dicti. Nam ſerpēs
qui regulus dcūs eſt. qui alio noīe baſi
liſcus dcūs eſt. primo morſu letaliter le
dit. Scdo viſum inficit et corrumpit.
Tercio vero alitu ſolo occidit. Sic et
rectores nr̄i hodie. ꝑmo lacerant ſubdi/
tos ꝑ ſentenciā. ſcdo inficiunt ꝑ ignorā
ciam. tercō occidūt ꝑ infamiā. ¶ Dico
ꝙ r̄guli ſiue baſiliſci morſu dilaniāt vt
venena infigāt. ſunt eīn ſerpētes ſeuiſ
ſimi nichil pietatis hn̄tes. et tales ſunt
hodie q̄ nos regunt. elati. inflati. nulla
pietate veſtiti. Unde dicit' Yſa. xxxiij
In terra tribulacōis et anguſtie leena
et leo. vipera et regulus volans. leena
animal calidiſſimū eſt. ita ꝙ ſemꝑ geſ/
tiat coitum ſicut fertur. ꝓpter qd' non
cōtenta leone pardo cōmiſcetur. Unde
in ea eſt ſignificata luxuria. leo eſt aīal
ſuꝑbiſſimū ita ꝙ indignatur ſi a quoꝙ
inſpiciatur. vnde in eo notat' ſuperbia
Vipera eſt animal aſtutiſſimum. vnde
aſtucie ſibilo murenulam ad coitum vo
cat et eam a ꝓfundo maris excitat. vt
ad ſe veniat. cuius natuā eſt vt venenū
deponat anteꝙ coeat. ſed poſtea illud
reſumit. hec eciā naſcendo matrem dila
cerat. vnde in ea recte aſtucia ſignifica/
tur et diſcordia. Regulus eſt animal
crudeliſſimum. nulla prorſus pietate
veſtitum. Eſt ergo terra illa tribulacō
nis et anguſtie. quando rector eſt leena
per cōcupiſcenciam. leo ꝑ ſuperbiam.
vipꝑera per aſtuciam et diſcordiam.
regulus per ſeueritatē qui eīn tales ſūt
virgines corrūpunt ad vxores alienas
accedunt potencia minores ſubuertūt
maiores aſtucia deprimūt. et ſic ad mo
dum reguli tandem in omnes deſeuiūt
et venena infundunt vel diffundunt.
¶ Secundo noſtri maiores alios infi/
ciūnt ꝑ ignoranciā dum docent hoīnes
ſubditos falſam doctrinam. qua eorum
corrūpunt intelligenciā. Nam regulus
emittit ex oculis radios venenoſos q̄bꝫ
vniuerſa corrumpit. q̄ oculis cernit. et
ideo aues ꝑ aera volantes ſuo viſu infi/
cit et occidit. Sic et iſti venenoſos radi
os emittunt dum ab eis verba erroris
ꝓcedunt quibus etiam aues volantes.
id eſt viros cōtemplatiuos inficiunt et
regulus in hoc vino aſſimilatur. quia
ſicut vinū exterius ꝑ pulchritudinem
allicit. ſed potatum interius mentem
ledit. Sic baſiliſcus et nos in viſu infi
cit et occidit. et ꝓpterea dictum eſt.
Prou'biorum. viceſimonono. Ne intuea
ris vinum quando flaueſcit. dum ſplen
duerit in vitro color eius. ingreditur
enim blande ſed in fine mordebit vt co
luber. et ſicut regulus venena diffun/
dit. Tales ergo omnes ſunt qui verba
dulcia proferunt quibus alios latenter
inficiūt. et ad errorem ꝑducunt. Nam
venenum maſculinū peius eſt ꝙ femi/
ninū. et venenum ſerpenciū veterum
peius ꝙ iuuenū. et peius eſt illorum
ſerpentū qui habitant in ſiluis. ꝙ qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

habitant iuxta aquas Et peius eſt ve/
nenū qđ funditur a ieiunis ꝙ̄ qđ fundi
tur a repletis. Sic et ꝑ omnia heretici
plus nocent maſculi ꝙ̄ femine heretice. et
magis antiqui ꝙ̄ iuuenes. et amplius
illi q̄ videntᷣ magis religioſi et magis
pallidi et ieiunio magis afflicti. om̄es
tū ſunt reguli. omnes venenoſi et om̄s
vitandi. Nam de hijs dictū eſt in Yſa.
Qui comederit de ouis eorū morietur.
ꝛ qđ cōfotum eſt erūpet in regulū Oua
regulorum ſunt verba hereticorū q̄ inte
rius ſumpta hoīnem occidunt et regu/
lum eum eſſe cū alijs faciunt. ¶ Ter/
cio maiores noſtri corrumpunt alios ꝑ
ſuam infamiam et per malam ſuam vi
tam. dando ſubditis praue cōuerſacō/
nis exempla. Nam regulus eſt tante vi
rulencie ꝙ exiſtens in corpore ſerpen/
tis omne ſuper quo incedit adurit. q̄re
in circuitu eius nichil omnino vireſcit
quidquid ſibi ꝓximum fit inflatur et
ſtupeſcit et virus emittit et mox occū/
bit. ꝓmmo venenum huius ſerpentis
tante eſt fortitudinis. ꝙ ſi quis haſta
eum tetigerit ꝛ ipſū tenentem infecta
haſta occidit. Vnde narrat Auicenna.
ꝙ quidam miles cum lancea eum teti/
git et mox cum equo mortuus cecidit.
Tales ergo ſunt maiores noſtri. et he/
reticorum epiſcopi. ꝙ quitq̄t tangunt
adurunt. et viriditatē fidei in ſiccitatē
cōuertunt. omnes ſibi approximantes
inficiūt. et ſepe remotos ꝑ interpoſitas
ꝑſonas occidunt. et ꝓpterea dictū eſt
Yſa. xiiij. De radice colubri egredietur
regulus. et ſemen eius abſorbens volu
crem Coluber diabolus eſt. qui regulū
generat. quando aliquē peccatorem vel
aliquē praua ſencientē in aliqua ciui/
tate ꝓcurat. per quē mala exempla et
malam doctrinam ſeminat. et ſic volu/
crem non ſolum homines cōmunes ſed
eciam contemplatiuos abſorbet.
¶ Sequitur. Cuius filius infirma. In
quo notatᷣ defectus virtutis ex ꝑte ſub
dite plebis. nam ſicut maiores noſtri
patres poſſunt dici. ſic et ſubditi pn̄t
dici filij. ſed infirmi. nō in gracia ſolidi
ſi culpa fuerint infirmati. Nō ergo ꝙ
ſicut infirmitas naturalis. ſic et infir
mitas ſpiritualis Tria maxime mala
facit. Nam infirmitas corporis cutem
deformat ſanguinem diminuendo. De/
pauperat carnem cōſumendo. Debili/
tat vires ſubtrahendo. ¶ Dico primo
ꝙ infirmitas corporis eſt cutis defor/
matīa. dum enim calor innaturalᷣ mē
bra inuadit. ſanguinem inficit et eciā
imminuit a quo dum exterior cutis de/
ſerta fuerit de neceſſitate palleſcit Vnđ
dictum eſt p̄mi Machabeorum primo.
Iuuenes et virgines infirmati ſunt.
et ſpēoſitas mulierum immutata eſt.
Sed et qui cōſueuerunt fulgere ꝑ gra/
ciam. pallent ꝑ culpam. q̄ grauis valđ
eſt infirmitas in anima. Vnde de hoc
exponitur Trenorum p̄mo. Egreſſus
eſt a filia ſyon omnis decor eius. id eſt
ab anima. Nonne vides quomō in Au/
tumno palleſcunt in folijs arbores hu/
more deficiente. Nonne vides quomodo
carbo nigreſſit igne ipſum deſerente.
ſic paleſcit anima et nigreſcit humore
et calore gracie eam relinquente. O ꝙ̄
grauis eēt mulieri illa īfirmitas ꝑ quā
ſic deformaretur vt a patre no cognoſce
retur a ſponſo cōtemnereturᷣ et viliſſima

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

a tota ſua vicinia haberetur. Talis eſt
aīa infelix deformata ꝑ culpā. q̄ a ſpūa
li prē nō cognoſcit᷑ a ſponſo ſuo xpriſto
cōtemnit᷑ et vilis a ſcīs oībus reputat᷑
Unde dicit᷑ Tre. i. Omnes qui glorifi
cabant eam ſpreuerūt eam quī viderūt
ignominiā eius. ¶ Scd̄o eſt infirmitas
corꝑalis carnis depauꝑatiua. dum eīn
naturā inficit. faſtidiū in eam inducit
vt homo comedē nichil poſſit. quare cū
id qd̄ cōſumit᷑ reꝑari non poſſit. caro q̄
fluit et refluit in ſe deficit. et eam eciā
calor innālis cōſumit. Sic eciā culpa ſi
aīe regnū inuadat. omnibꝰ ſpūalibus
bonis eam exſpoliat et denudat. Unde
dicit᷑ Eccleſiaſtici. v. de quolibet tali.
Sicut egreſſus eſt nudꝰ de vtero mr̄is
ſue ſic reuertet᷑ illuc. et ſequit᷑. Miſera
bilis prorſus infirmitas quō venit ſic
reuertet᷑. Quis eīn ſcd̄m cōmunē legē.
cū culpa non naſcit᷑? quis nudus omni
gracia de ventre nō egredit᷑? ſic et nudꝰ
vtiqꝫ moritur. ſi a culpa dei gracia nō
curetur. ¶ Tercio infirmitas omnis
virtutis eſt adnichilatiua. et ſtomachi
debilitatiua. Unde infirmi ab oī v̄tute
corꝑis deſtituti. ad nulla oīno ſūt oꝑa
apti qꝛ dum natura ſibi neceſſaria non
habeat et deꝑditio ſemꝑ fiat et cum cō-
trario ipſo morbo cōfligat. neceſſe eſt ꝙ
debilitatem incurrat et mortē inſuper
ſi in bello ſuccūbat. pſ. Infirmata eſt
in pauꝑtate vita mea. quis magis in-
firmꝰ ꝙ̄ ille qui nō poteſt erectus ſtare
qui nō poteſt iacens ſurgere nec in ꝑtē
alterā ſe mouere. Talis eſt omnis qui
eſt in peccato. qui ꝑ culpā ꝓſtratus. nō
poteſt ſe erigere nec in ſtatum gracie ſe
mutare niſi gracia adiuuante.

¶ Sequit᷑. Capharnaū. qd̄ interpre
tatur villa pinguedinis. vel villa cōſo
lacōnis. in quo oſtendit᷑ occaſio crimīs
ex ꝑte rei ad malum inclinantis. Nam
temporales cōſolationes et pingues cō
meſtions ſepe cauſa ſunt egritudinis.
¶ Et ideo Nōndum. ꝙ Homo vt plu-
ries ex triplici cauſa infirmat᷑. ſcilicet.
Ex aeris corrupcōe. ex nimia replecōe
Ex nimia fatigacōne. ¶ Dico ꝙ ſepe
cā infirmitatis eſt aeris corruptio vel
infectio. Unde dicunt Medici. ꝙ plus
nocet aer infectus. fedus et corruptus
ꝙ̄ malus cibus. Nam ad hoc aer intus
attrahitur vt feruor cordis temperet᷑.
Dum ergo corruptus aer attrahitur.
cor ex eo infirmatur. ſed quid intelligi-
mus per malum aerem et corruptum.
niſi qd̄cumqꝫ mortale peccatum. quo
cōmiſſo anima moritur. Unde dicitur
Oſee quarto. Maledictum mendacium
et furtum et adulterium et homicidiū
inundauerunt. et ſanguis ſanguinem
tetigit. propterea inquit lugebit terra
et infirmabuntur qui habitant in ea.
¶ Secūda cauſa infirmitatis eſt. cibi
nimia ſumtio. et ſuperflua repletio.
quia dum nimiū comeditur calor natu
ralis in decoctione vincitur quare n̄lla
digeſtio celebrat᷑. ſed putredo in ſtoma-
cho generatur. vnde infirmitas poſt
cauſatur. Unde dicitur Eccleſiaſtici.
triceſimoſeptimo. In multis eſcis erit
infirmitas. ſic ex multis verbis et ma
lis cogitacōnibus ſpiritualis infirmi-
tas gn̄atur. ſed datur nimiū comedenti
conſilium in Ecclaſiaſtico. Surge in-
quit et euome et refrigerabit te. quid ē
eūi ſpiritualiter vomere. niſi peccatum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ꝑ confeſſionem detegere . ¶ Tercia cã
infirmitatis ſepe eſt ſuꝑflua fatigatio.
qꝛ ex nimia fatigacõne ſepe fit diſꝑan
tia humorum . laſſitudo membrorũ . et
ꝑturbatio ſpirituũ . et maxime ſtultũ
eſt in illius agro laboãre in quo neceſſe
eſt infirmitatẽ incurrẽ . nec ipẽ cuig eſt
ager curat adiuuare ſed querit occidere
Et de hac ĩfirmitate dicitur Yſay . xl .
Deficient pueri et laborabunt . et iuue
nes infirmitate cadent . qui aũt ſperãt
in dño mutabunt fortitudinẽ . aſſumẽt
pennas vt Aquile vola . et non de . vide
quanta eſt differencia inter laboẽs dei
et labores diaboli Sunt ergo carnales
pinguedines fugiende quia ſunt cauſa
ruine . Rogemus ergo xp̃m zc̃ .

¶ Dñica xxi .

Redde qđ debes . Mathei . xviij ʒ
Nulla eſt oĩno creatura q̃ qđ dẽt
non faciat excepto homine ſolo . et ipſo
diabolo . Nam angeli cotidie deum lau
dant . et nobis miniſtrant . ſuꝑceleſtia
omnia corpora ab infancia ſua non ceſ/
ſant . quia generacõem in inferioribus
cecant et vniuerſa illuminant . Ignis
vbiq3 illuĩnat et inflammat . Aer aĩali
bus reſpirandi materiam adminiſtrat
rorem generat quo terram fecundat . et
contra ſolis incendium res conſeruat .
Aqua ſemper refrigerat . terras ad fe/
cunditatem irrigat . et ꝑtes ne diſſoluã
tur continuat . et ne reducamur in pul
uerem eas ſeruat . Terra a ſua fecundi
tate non ceſſat . ſed omnia vite neceſſa/
ria adminiſtrat et breuiter ſic in omni
bus eſſe conſtat : ſolus autẽ homo ꝑpĩ
quẽ dominus hec omnia fecit qđ debet
facere negligit et contemnit et ideo int

omnes creaturas maxime reprehenſibi
lis eſt . Nec dicitur cecus catulus ſi ante
nonum diem non videat . cũ eo tempore
videre nõ debeat . Nec puer dicit᷑ edẽtu
lus qñ naſcit᷑ . q̃uis tũc dentes non ha/
beat . Nec dicitur arbor infecunda ſi in
yeme poma nõ faciat . Verũ qꝛ homini
tempus hoc datũ eſt ad merẽdum ſi qđ
debet dño non reddat . ipſe ſuo facto ſe
damnat . bene ergo ei dicit᷑ . Redde qđ
debes . ¶ In quo verbo maxĩe duo no
tantur . ſ . Exaccõ creditoris Creditor
eñi debitorem ad reddendum inuitat .
dicens . Redde . Et obligatio debitoris
debitorem obligatum eſſe denunciat vt
ex actio iuſta appareat . cum addit qđ
debes Verũ quia cũ creditoi debitũ red
ditur debitor ab eo abſoluitur . q̃re vnũ
ſine alio non poſſe eſſe probatur . ideo
ſimul hec oĩa ſunt tractanda . Eſt ergo
Nõndum . ꝙ homo aliquid debet dño .
Aliquid debet proximo . aliquid debet
animo ſuo . aliquid debet corpori ſuo .
Dico ergo p̃mo . ꝙ homo tria debet deo
. ſ . obedienciã in preceptis . reuerenciã
in promiſſis et gloriam in flagellis .
¶ Dico ergo p̃mo ꝙ debemus deo obe
dienciam in preceptis . Si eñi apes ſic
ſollicite regi ſuo obediũt . ad cuius nu
tum aluearia ſua relinquũt . et ad cuig
nutũ caſtra ponũt . Si eciã grues idem
faciunt . et ſuo regi ꝑ cuncta obediunt .
Si ſic famulant᷑ ſarraceni regibg ſuis .
Si ſic pagani ducibus ſuis quid debe
rent facere ſerui empticij domino ſuo a
quo habent omne qđ ſunt . om̃e qđ pñt
omne qđ ſciunt . et omne bonũ qđ faci/
unt Unde dicitur luce decimoſeptimo .
Cum feceritis oĩa q̃ ego precepero vobis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

dicite q2 ſerui inutiles ſumꝰ. qđ debui mus facere fecimꝰ. quantūcumq3 enim homo diuina mandata cuſtodiat ſemꝑ ſupeſt ſibi qđ timeat eo ꝙ neſciat vtrū ex caritate hoc faciat. cū ſine ea nullum opus deo acceptū exiſtat. Unde dicit̄ ꝑmo Corintheorum. xiij. Si linguis hoīm loquar ⁊c̄. Et ſi diſtribuero oīns facul. m. in ci. pau. et tradidero corpꝰ meū ita vt ar. car. aūt nō ha. nichil m̄ ꝓdeſt. ſupple. ad vitā eternam. q2 bona opera valent plurimū ad gloriā impe/trādam et ad mala pro ꝑte maxima de clinanda. Cum em̄ inter bonū et ma/lum nō cadat ꝓprie mediū qđ naturam ſapit extremorū. omne qđ homo facit ex intencōne et cōſideracōne libera vel ali quo mō eſt bonū. vel aliquo mō eſt ma/lum. q̄re cum homo facit aliqđ bonū de/clinat ꝑ cōſequens aliqđ malū qđ tunc faceret. ſi bonū illud obmitteret. Et ſic dum facit illud bonū declinat mali ꝑi/culum. ❡ Scđo debemꝰ dn̄o reueren/ciam de ꝓmiſſis. ſi enim reddit homo homini qđ ꝓmittit. et ad qđ ꝑ cartam publice ſe obligat. qđ deo facere cōuenit qui erit ſui iudicij iudex et teſtis Debe mus ergo ei reddē qđ in baptiſmo ꝓmi ſimus et omne qđ vouimꝰ. Unde dicit̄ Eccleſiaſtici. v. qđ vouiſti deo ne more ris reddē. pſ. vouete et reddite. vbi dt Auguſti. ꝙ vouere eſt voluntatis. ſed reddere eſt neceſſitatis ❡ Tercō debemꝰ gloriā deo in flagellis. Un̄. i. Theſſal. Gracias agere debēmꝰ deo ꝓ vobis frēs quoniā ſupercreſcit fides vrā. et hn̄dat caritas ita vt gloriemur in eccleſijs dei ꝓ paciencia vrā in omnibꝰ tribulacōi bus quas ſuſtinetis. ꝓpter qđ dicitur

ij. Paral. xx. Cum ignoremꝰ qđ agē debeamꝰ. nichil aliđ ſupeſt niſi vt ocu los nrōs eleuemꝰ ad te. ❡ Scđo debēmꝰ ꝓximo ſimiliter tria. ſ. ſupportacōem ī infirmitate. ſuſtentacōem cū hilaritate. Erudicōnem in virtute vel veritate. ❡ Dico ꝙ debēmꝰ ꝓximo ſupportacōem in ſua infirmitate vel fatuitate vel beſ/tialitate. Nemo eſt qui nō ſit defectiuꝰ in aliquo. qui nō infirmꝰ aliqn̄. qui ſi diu viuat nō premat̄ ſenio et ſic de quo cumq3 alio malo. ergo ſi tu vis ab alio ſupportari in defectibꝰ tuis Sic et ſup portare illud idem debes in ꝓximo. Unde dicit̄ Rō. v. Debemꝰ nos fir/miores inbecillitates infirmorū ſuſti/nere. ſed quidā nō ſupportant ſed cōfun dere laborant et ad vindictas aſpirant Unde in ꝑſona cuiuſlibet talis dicitur Prou. xxiiij. Quō fecit m̄ ſic faciam ei. et reddam vnicuiq3 iuxta opus ſuum. Sed ſicut ille q̄ dicebat. in pſ. Si red/didi ret. m̄. ma. decidā merito ⁊c̄. ❡ Secundo debemꝰ ei ſuſtentacōnem cum hilaritate. quō enim ꝓximū vt te ipm̄ diligis. ſi ei non ſubuenis. qn̄ po/tes. quomō amicus dei exiſtis. ſi eum in pauꝑe cōtemnis. fert̄ enī ꝙ cū quiđ pauper diceret Socrati philoſopho. ꝙ quidā prediues ſuus amicus exiſteret ille rn̄dit. ſi tuus eſt amicus. quomodo ille diues et tu pauper. ſi tuus amicꝰ eſſet te pauperē eſſe nō ſineret cum ſic diues ſit Tu ergo quō amicū dei te cre dis. ſi ipm̄ in pauꝑe non attendis vel vilipendis. ꝓpter qđ dicit̄ Eccl. iiij. Declina pauꝑi ſine triſticia aurē tuā. et redde illi debitum ſuū. Un̄ dr̄. Pro/uerbiorum decimonono. feneratur dn̄o

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

qui miſeretur paupi et viciſſitudinem
ſuam reddet ei plus eñ lucrat̄ ſeruando
q̄ȝ in archa frumenta cōdendo. ¶ Ter
cio debem̄ꝰ primo erudicōem in ũtute
vel in veritate. tenetur eñ vnuſquiſq;
erudire ꝓximũ ſuũ ꝓ loco et tp̄e Vnd̄
Aplūs dicit Rō. i. Sapiētibus et inſi
pientibꝰ debitoꝛ ſũ. et q2 iſta tria ſunt
facienda ex caritate. ideo dr̄ Rō. xiii.
Nemini quidq̄ȝ debeatis niſi ut inui.
di. i. vt iſta ex dilcōne faciatis. ¶ Ter
cō debemus corpi nrō ſilr̄ tria. ſ. natur̄
refectionē in ſua neceſſitate. refrenacō
nem in ſua voluptate. exercitacōem in oī
ſanctitate. ¶ Dico p̄mo q̄ȝ debem̄ꝰ cor
pori cōgruentē refectionē ꝓpter ſui aīa
litatē. ũ eñ cibũ acciperet. mox in ſeipſo
deficerēt. nec ab aīa regi poſſet. Vnde dr̄
Rōs. viij. Debitores ſum̄ꝰ non tantum
carni vt ſcd̄m car. vi. glō. et ſi ei neceſ/
ſaria miniſtrar̄ debeam̄ꝰ. ꝓpter qd̄ dr̄
Rōs. xiij. reddite omnibus debita ⁊c̄.
Magnũ eñ tributum eſt. qd̄ omni die
homo corpori reddere debet. Nam q̄ȝtũ
cumq; nos affligat. quātumcũq; a deo
ſubtrahat. quātumcũq; diabolum foue
at. ⁊ in manus eius nos tradē ſatagat
oportet tamen q̄ȝ homo ipſum paſcat.
¶ Scd̄o debemus corpi refrenacōnem
in ſua voluptate. Nam licet homo equũ
ſuũ paſcat. ipm̄ tñ forti refrenaculo fre
nat. et fortiter cũ expedit calcaribus ſti
mulat. Vnde dicit̄ Za. viij. Sanctifi/
care me debeo ſicut feci iam multis an/
nis. quid eſt enim ſe ſanctificare niſi ſe
fletibus. ieiunijs et vigilijs macerare.
Vnde gloſa dicit ibidem. Fletus et ieiu/
niũ ſanctificacio dicit̄. eo q̄ȝ ꝑ abſtinen
nam ſanctificant̄ multi. ¶ Tercō vero

debemus corpi exercitacōnem in omni
ſanctitate ne ocioſitate laſciuiat et ī bo/
no torpeſcat. Vnde dr̄ in figura Heſter
vi. Homo quē rex deſiderat honorare
dēt indui veſtibus regijs. veſtes regie
q̄bus rex noſter indutus fuit fuerunt
opera afflictionis et penalitatis q̄bus
ſemꝑ indutus fuit. Ille ergo induitur
veſtibus regijs qui carnem cũ vicijs et
cōcupiſcencijs crucifigit. Vnde dicitur
p̄ma Johīs. qui dicit ſe in xp̄o manere
dēt ſicut ille ābulauit et ipſe ambulare
¶ Quarto animo nrō ſilr̄ debem̄ꝰ ꝟa.
ſcilicet. vt memoria iugiter delectetur.
vt intelligencia humiliter eleuetur. vt
amoris eminēcia ſponſum dulciter am
plexetur. fiunt aũt hec tria in aīa nrā.
quando memoramur diuina beneficia.
qñ intelligimus diuina cōſilia. qñ am/
plexamur dīna iudicia. Dum eñ iſta
tria agunt̄ ymago diuina in hoīe repa
ratur. Dicamus ergo q̄ȝ ymago primo
reꝑatur in hoīe. quantũ ad meōratiuā
potenciā qñ recolimus iugiter diuina
beneficia. Illum ſolum debēt homo in
memoria tenere. quo habito cōſtat oīa
bona hrē. Vñ dicebat Thobias et vxor
eius eiuſdē. Oīa ſimul in te vno hñtes
nō debuim̄ꝰ te dimittē a nobis. quō nō
tenet̄ in meōria q̄ magis delcāt animā
q̄ȝ oīa alia mũdi bona. Vnde et Ieremi.
dicebat. in Tre. Memoria memor ero
et tabeſcet in me aīa mea. vere tabeſcēt
qui diuina beneficia. tam naturalia q̄ȝ
gratuita meōriter retineret. Et ꝓptēa
aīa ſiue plebs iudayca nolens recolere
diuina beneficia arguitur vt ingrata.
Deutro. xxxij. Gñatio inquit praua
atq; peruerſa. heccine reddis domino

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

populꝫ ſtulte et īſipiēs ⁊c. ¶ Creat aūt
dn̄s naturā cōdonando. facit ꝑalia au
gendo ſed poſſidet graciā adiungendo.
¶ Sc̄do. Ymago repatur quantū ad
potenciam intellectiuā ſiue cognitiuā.
dum humiliter leuatur ad diuina conſi
lia. Unde dicit ꝑma Corintheorū ſc̄do
Vir non debet velare caput ſuum. eo ꝙ
ymago ſit et gloria dei. Quid ꝑ virum
niſi intellectus accipit. qui nō eſt vllo
modo velandus. ſed pocius ad diuina cō
ſilia eleuandus. hoc autē intellectꝰ facit
dum in omnibꝰ ꝑmā veritatē conſulit
et ſcd̄m leges eternales quas aſpicit in
feriores potēcias oēs regit. ¶ Tercio
reparat ymago quantū ad potenciam
affectiuā. cū amor nr̄ amplexat dīna
iudicia vt dicat homo illud Daniel. iij
Juſtus es dn̄e in oībus q̄ feciſti nobis.
et oīa opa tua veā. Non ſunt ergo dīna
iudicia rp̄hendēda. nō curioſe īueſtigā
da. ꝙuis nobis nūc ſint occulta. ſed ſūt
timenda. veneranda. ſunt amanda. q2
iuſtiſſiā ſunt et vera. pſ. Judicia dn̄i
vera iuſti. in ſe. ipſa. deſiderabilia ſup
aurū ⁊c. Sed ſtulti dum qd̓ deus faciat
nō intelligunt dīna iudicia reprehendūt
ſed audiant qd̓ dicit Job. xxxi. Nunq̄
qui cū dn̄o cōtendit tam facile cōquieſ/
cet. vtiq3 qui dn̄m arguit. debet rn̄dere
illi. ergo ſi dn̄o non poſſumꝰ reſpondē
cum ſit ſumme ſapiē. nō debemꝰ eius
iudicia vt iniq̄ arguere. ſed tanꝙ iuſ/
tiſſima amare et cōprobare.

¶ Item.

OPortuit et te miſereri cōſerui tui
Mathei. xviij. Si hec euangelica
pabola tō mētis attēcōe penſet magna
ſpes de venia nobis dat. ſed timor de
offenſa non modicus generatur. Nam
ꝓponit nobis hic deus vt ſūme amabi
lis et ſūme terribilis. Vt ſūme amabil
penitētibꝰ. et eum adorantibꝰ. S3 vt
ſūme terribilis hoībus inmiſericordibꝰ
Itē ſumme amabil in miſericordia. ſū
me formidabil in iuſticia. Itē ſumme
amabilis in cōdonando peccatorū oīm
dimiſſionē. Amabilis in miſericordia
apparuit. dum ſeruo ꝓ venia roganti
debita vniuerſa dimiſit. Sed terribilis
valde apparuit. dū ſeruū inmiſericordē
in ſeruitutē priſtinā reuocauit. et oīne
debitū ab eo repeti iuſſit. vtinā atten/
derent viri crudeles. duri et impij ꝙ
ſit deo odio pximo ſuo non parcere. ꝙ
moleſtum fratrē affligere. et ꝙ durum
veniam petenti non dare. Nam ſi quis
attendat verba illius. pſalmi. Deus
laudem meā ne tacueris. īueniet ꝙ oīs
vir durus diabolice potēcie traditur.
in iudicio cōdemnatur. oracio eius in
peccatū cōuertitur. dies eiꝰ minuūtur
omnis eius dignitas alteri datur. filij
eius orphani efficiūtur. A ſuis ſedibꝰ
transferūtur. bonis omnibus ſpoliant
et mendicitati ſupponūtur. Nec eſt qui
eis miſereat. vxor ī viduitatem indu/
citur. et nomen eius ineternum delet.
parētum antiquorū peccata ad diuinā
memoriam reuocātur. et vltra in ꝑpe/
tuum nō delentur. Unde cōcludit ibidē
ꝓpheta. q̄ ſint oīm malorum tantorū
cauſa. Pro eo inq̄t. ꝙ nō eſt recordatus
facere miſericordiā. ſed pſecutus eſt ho/
minē inopem et mendicū ⁊c. et ꝓptea
in Eccleſiaſtico ſcriptū eſt. ¶ Cor durū
male habebit in nouiſſimo Bern̄. ¶ Eſt
aūt cor durū. qd̓ nec cōpunccōe ſcindit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

nec pietate mouetur . nec p̄cibus incli/
natᷣ. Nō credat ſe dei amicū . qui hab et
aīm ad miſericordiā durū . nam cōſtat
ꝙ ignis ſpūalis eſt potēcior valde ꝙ̄ ma
terialꝭ . cōſtat eciā ꝙ cor humanū cū ſit
carneū de ſua natura minꝰ eſt durū ꝙ̄
ſit ferrum. Patet ergo tū ex ꝑte ignis
tū ex ꝑte cordꝭ . ꝙ potēcior ſit ignis ſpū
alis reſpectu cordis ꝙ̄ reſpectu ferri ſit
ignis materialꝭ. Quia ſi qđ minꝰ videtᷣ
ineſſe ineſt . multo forcius qđ magis vi/
debitᷣ inerit. ergo ſi ad p̄ſenciā ignis ma
terialꝭ ferrū de neccītate molleſcit . et du
riciam ſuā ꝑdit. multo forcius cor huma
nū ſit molle ꝛ tenerū. ſi diuino ſit igne
inflāmatū. Non ergo credat dn̄o ſe ig/
ne ardere. q̄ ad cōpaciendum ꝓximo i/
uenit ſe durum eſſe . bene igitur dicit .
Oportet te miſereri ⁊c̄. Unde maxime
duo nōnᷣ. Unū ex ꝑte ſerui Alterū ex
ꝑte domini. qđ ponitᷣ ex ꝑte ſerui . po/
nitur vt preceptū. qđ vero ſubditur ex
ꝑte domini nobis ꝓponitᷣ in exemplū
Primo ergo oñditur nobis neceſſariū.
cū dicit. Oportuit te mi. cōſer. t. Scđo
ſubdit formā et modū cū addit. Sicut
et ego. t. mi. ſū. Tunc enī eſt vera miſe
ricordia qn̄ ſic indulgemus ꝓximo ex
aīo. ſicut a deo indulgerī volumꝰ nobis
Eſt ergo Nōndū. ꝙ licet omnia nrā
bona ſint nobis ex miſericordia. maxi/
me ſunt tria. q̄ diuinā miſericordiā oñ/
dunt eſſe ꝑmaximā . Primo enī oñditᷣ
eſſe maxima in gratuita collacione bo
norū . Scđo in relaxatione oīm debito
rum ſiue delictorum. Tercō vero in cō
ſeruacōne bonorū ſiue donorū. magnū
eſt enim homini deo aduerſanti tot bo/
na cōferre . maius eſſe videtᷣ tot debita

condonare . ſed maximū valde eſt hoīez
in gracia cōſeruare . quid enī prodeſſet
bonorū collacio. quid valeret malorum
oīm relaxacio. niſi ſequeretᷣ in bono cō/
ſeruatio . Dico ergo . ꝙ diuina miſe
ricordia . Primo monſtratᷣ in collacōne
bonorum tam naturaliū ꝙ̄ tꝑalium et
gratuitorū. quis enī vllis verbis expri
mere poſſet. quanta bona nobis deꝰ ex
miſericordia dedit. nō ſolum naturalia
et tꝑalia et gratuita cōtulit. Sed ipm
ſuum vnigenitum nobis dedit . quē de
ſua ſubſtancia genuit . et ꝑ quē omnia
q̄ in mundo ſunt fecit . Dum enī miſeri
cordia ſola motus . filium ſibi vnicū et
kariſſimū nobis dedit. cōſtat ꝙ per eū
et cum eo omnia bona nobis donauit .
Unde de Sapiā increata dicit ſapiēs.
Sapīe. vii. venerunt m̄ omnia bō ꝑiē
cū illa . Quō poſſet deeſſe aliqđ bonū .
vbi datur homini ſummū bonum . non
enī vt Boeciꝰ dicit. Summū bonū eſſe
poſſet cui vel minimū bonum deeſſet .
Reſtat ergo ꝙ cū deus pᷣ hoc tm̄ bonū
ex mīa nobis cōtulit ꝙ nihil ē . qđ ex
miſericordia nobis non cōtulerit . Unde
hoc attēdens ꝓpheta dicebat. Suſcepi
mꝰ deꝰ mīaz in medio tēpli tui . in me
dio ꝓpterea dicit . qꝛ oē mediū eſt ple/
niſſimū et influencia maximū. Nā ſol
qꝛ mediū planetarū eſt. in ſupiora ꝛ in
feriora eſt ſui luīs diffuſiuū. Cor qꝛ eſt
in medio aīalis motū et vitā cūctis mē
bris diffundit. Terra qꝛ in medio mū
di cōſiſtit īter omnia elementa eſt max
ime fecunditatis . Quid igitur fuit
in medio templi miſericordiā dei ſuſci/
pere. niſi cum ipſo filio ex miſericordia
nobis dato oīa gr̄a bonorū accipere .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

¶ Scd̄o apparet miſeīcordia dei in cō
donacōne malorum. cōſtat enī ꝙ anteꝗ̄
miſericordiā accipiamꝰ in pccīs ſumꝰ.
et dei inimici exiſtimus et tamē nobis
indulget. ſi miſericordiā humiliter poſ
tulamꝰ. Unde dicit̄ Mathei. xviij. ꝙ
dum Rex voluiſſet ponere rōnem cum
ſeruis ſuis. oblatus eſt ei vnus qui de/
bebat .x. milia talenta. qui cum vnde
redderet nō hrēt. eum vendi iuſſit cum
vxore et filijs et omnibus bonis ſuis.
ſed procidens ſeruus ille rogabat eum
dicens. Pacienciā habe in me et omnia
reddam tibi. Et ſequit̄. ꝙ miſertus do
minus eius di.eum. et omne de.di. ei
O ſumma miſericordia. ſumma pietas
ſtupenda dignatio dn̄i dei noſtri. qui
noſtris offenſis iniurijs ꝓuocatus hu
militer rogatus. nō ſolum offenſam di
mittit. ſed ab infernali carcere abſoluit
cui adiudicatus hō exiſtit. Nō hiſtoriā
Jone. iij. l. iiij. et quantū ad ꝓphete
predicacōnem. et quantū ad illorū con/
uerſionem. et quantū ad ꝓphete con/
turbacōem. et quantū ad dn̄i redargu
cōnem et miſeracōnem. ¶ Tercō oſtē
ditur diuina miſericordia in conſerua/
cōne donorum et hoc maximū eſt. quia
maxime vtile eſt. nichil enim valet ſed
peccatū pociꝰ aggrauat. ſi nos a mal̄
ad tempus abſolueret. ſi ad tēpus gra
ciam nobis daret et nō nos in gracia cō
ſeruaret. Unde hoc eſt qd̄ Jēmi. Tre
norum tercō confitetur. Miſericordie
inquit domini quia non ſumꝰ cōſumti
quia non defecerunt miſeracōnes eius
Quis eſt qui ad modicum per ſe ſtaret
quis eſt qui in peccatū quantūcumqꝫ
non rueret. ſi eum diuina miſericordia
non ſeruaret. et ꝓpterea dicit̄ in pſ̄.
Miſeracōnes eius ſuper omnia opera
eius. Sic ergo patet forma noſtre miſe
ricordie q̄ notat̄. vltimo. quare. Sicut
ego. tui miſertus ſum. ſemꝑ enī forma
prius eſt ꝗ̄ formatum. et exemplar p̄/
cedit tēpore exemplatū. ¶ Viſo ergo
de ip̄a diuina miſericordia que miſeri/
cordie noſtre eſt exemplar et forma. vi/
dendum eſt de miſericordia exemplata
et hec notat̄ cum p̄mittitur. Oportuit
te miſereri. Nō ergo ꝙ ad miſericordiā
ꝓximo exhibendam. nunc corporalem
releuando indigenciā. nunc eciā omnē
cōdonando offenſam dominus inuitat
nos in Matheo. cum dicit. Eſtote miſe
ricordes ꝛc̄. Dimittite ꝛ dimittet̄ vobis
et hoc quantū ad offenſam. Date et da
bitur vobis. et hoc quantū ad corpora/
lem alimoniā. Hac ergo dimiſſa cauſa
ad quā nos inducit vniuerſa ſcriptura
¶ Nota Tria maxime ad miſericor/
diam ꝓuocancia. Primū namqꝫ. ſunt
ꝓpoſita nobis in creaturis exempla.
Secūdum Infernalia ipſa tormenta.
Tercium vero ſunt diuina ꝓmiſſa.
Primū in ſe diligenter conſideratū eſt
miro modo humane inmiſericordie cō/
fuſiuū. Scd̄m quodāmodo eſt ad miſe/
ricordiam inpulſiuum. Terciū vero ē
ad miſericordicordiam allectiuum.
¶ Dico ꝙ Primum ad miſericordiam
nos inducēs eſt oīm breuiter creatura/
rum exemplum. Nam predicat miſeri
cordiam ip̄a angelica ierarchia. omnis
prorſus celeſtis curia miſericordiā ānū
ciat. ꝛ oīs inferior creatura. ſiue ſit ca/
rēs vita. vt ſunt quatuor elementa. ſi/
ue ſint Vegetatiua. vt omnes plante.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſiue ſint ſenſitiua vt animalia. cõſidera
ergo homo omnẽ angelicã ierarchiam.
quõ ſũma influant in media. et media
in minima. in omnẽ militantẽ eccleſiã
nũc illuĩando. nũc purgando. nũc pfi/
ciendo. Conſidera oĩa celeſtia corpa tã
celum ꝙ ſidera. et maxĩe ſolem et lunã
quõ influant in hec inferiora. nunc hu
mectando. nunc deſiccando. Nam apte
videmus in luna. ꝙ lumen qđ accipit
terris refundit. et ſic eſt in oĩbus alijs
Itẽ cõſidera elementa quãta ſint eorũ
ſeruicia. dum ignis frigus expellit. ci/
baria decoquit. et lumen tribuit. Aer
hõi vitã impẽdit. dum cordi ypanciam
tribuit tẽperans vim caloris Aqua tot
prebet ſeruicia. Terra tot in cibum re
rum gña. vt vix poſſit exp̃mi vlla lin/
gua. Itẽ cõſidera vegetabilia omnia.
et videbis ꝙ nullus ſit planeta qui hõi
nõ ſeruiat de aliq̃ materia. Itẽ aĩalia
nõ ſolum ſunt homini ſeruiẽcia. ſed inẽ
ſe habent ſuo modo miſericordie opera.
Unde Ambro. de Cornicibus loquens
dicit. ꝙ admiranda eſt huius auis cle/
mencia. quia cũ parentes ſui ad ſenec/
tutẽ veniunt. ita ꝙ penne eorũ cadũt ꝛ
volare nõ poſſunt. Cornices iuniores
pennis ꝓprijs eos operiũt. et collecto
cibo diligentiſſime paſcunt. Itẽ ꝙ ma
ius eſt. quãdo Cyconie mare tranſeũt
Cornices eas ſe in ſuis ſedibꝫ recipiũt
et cum eis in via precedunt et pro eis
fortiſſima bella gerunt et auibus adũ/
ſantibus ſe exponunt. ita ꝙ multe occi
duntur et plurime vulnerate redeunt.
Sicut dicit ibidem Ambroſius. Item
Uppupa multum vilis eſt auis et plu/
rimũ inmunda. Sed plurima ad pa/
rentes pietate plena. Unde quando hec
auis inueterauit ita vt videre et volare
nõ poſſit. Tunc filij eorũ euellunt ve/
tuſtiſſimas pennas parentũ ſuorum.
et liniunt oculos eorum. et fouent eos
ſub alis ſuis. donec recreſcant penne
eorum et reilluminentur oculi eorum.
Ita vt totũ ſuum corpus renouetur vt
antea. vt videre poſſint et volare. Et
poſtea ille gracias filijs agunt qui tam
pium obſequium ipſis p̃buerunt. Et
dicunt illi filij ſui. Ecce parentes dul/
ciſſimi. ſicut vos ab infancia educaſtis
nos. et omnẽ laborem veſtrum impen/
diſtis circa nos. eodẽ modo obſequiũ
impendimꝰ vobis. Si hec irracõnabi/
les ſibi faciunt inuicẽ. quomodo hoĩnes
cum ſint racõnales ꝑntibus ſuis nutri
menta dare nolunt.

Dñica xxij.

PRo vt caritas vrã magis ac ma/
gis habundet. Non incõgrue cari
tas figuratur in igne. cum dñs dicit.
Ignem veni mittere in terrã. et quid
volo niſi vt ardeat. ſicut enĩ natura ig/
nis eſt. vt quidquid inuenit preter ſe.
conatur vertere in ſe. et ei ſuam formã
imprimere. ſic eſt de caĩtate. cuiuſcũqꝫ
cor poſſederit. ad ſui ſimilitudinem tra
here querit et hec eſt qđ in verbo ꝓpoſi
to liquido eluceſcit cum Apoſtolꝰ dicit
Oro vt caĩtas veſtra ꝛc̃. In quo verbo
Apoſtolus tria facit. per q̃ nobis ſuffi
ciẽter cordis ſui caritas innoteſcit. vñ
Primo oſtendit deſiderij ſui actum ſiue
operam. cum dicit. Oro. Secundo deſi
derij ſui obiectum ſiue materiam. vt ca
ritas veſtra ha. Tercio declarat deſi/
derij modũ et formã magis in affectu.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ac magis in effectu. dicit ergo Oro vt
cari. Gracia cuius Nondum. ꝙ bene
debemꝰ cōſiderare vt caitas noſtra ma
gis ac magis habundet. q2 caritas eſt
Oīm bonorū primariū fundamentū.
bonorū fundatorū ſtabile fulcimētum.
bonorū ſtabilitorū finale cōplementū.
¶Primo Dico ꝙ caritas eſt bonorum
oīm primariū fundamentū. bonis opi
bus q̄ in vita facimus pn̄ti. eternitatis
nobis habitaculum ꝓparamus. ſed ſicut
eſt de edificāte corpaliter. ꝙ ſi ſine fun/
damēto bono domū erigit. operā ꝑdit.
ſicut ille de quo dicit dn̄s. luce vi. Qui
edificauit domū ſuam ſupra terrā ſine
fundemento quā illiſit fluuiꝰ ⁊ cōcidit
Sic eſt de edificante ſpūaliter. qui niſi
in fundamēto caritatis opa ſua poſuit
quantū ad mercedē rgni celeſtis nichil
proficit. q2 ſicut dictum eſt. caritas eſt
oīm bonorū primariū fundamentum.
Vnde dicit Aplūs Ephe. iij. In cari/
tate radicati et fundati vt poſſitis com
prehendere cū omnibꝰ ſanctis. q̄ ſit la/
titudo. longitudo. ſublimitas et ꝓfun
dum. Radicati debemꝰ eſſe in caritate
ad modum arborū ad fructificandum.
ſed hoc quo ad vitā actiuā: fundati ad
modum domus ad quieſcendum. et hoc
quantū ad vitā contēplatiuā. vt ſic tan
dem poterimꝰ cōprehendere in eterna
beatitudine q̄ ſit latitudo dei q̄ omnia
replet maieſtate. Jemie viceſimotercio
Celum et terrā ego impleo. longitudo
qua omnia pit. et ſequit eternitate.
Dn̄s regnabit in eternū et vltra. ſubli
mitas qua oīa excellit dignitate. Pſal.
Tu ſolꝰ altiſſimꝰ: ꝓfundum quo oīa
penetrat ſublimitate. Eccleſiaſt. xxiiij
Penetrabo inferiores ꝑtes terre. Sed
heu ꝙ pauci hodie inueniūtur q̄ in cari
tate firmiter radicētur. Inuenimꝰ eīn
multos plus fundatos in amore corpa/
li ꝙ in amore caritatis ſpūali. Narrat
eīn Solinus de quadā gente. in q̄ plu/
res vxores vni marito in mrīmonium
veniūt. et cū maritus deceſſerit apud
grauiſſimos iudices de maritis agunt
cauſā. et q̄ officio ceteās vicerit. victrix
hoc plane refert premiū vt aſcendat ro
gum cōiugis et ſupmas ei ſemetipſam
det exequias. cetere cum nota viuūt. ſ
repudio mīoris officij. Ecce quid iſte
faciunt amore mariti carnalis. cū nos
modicū ſuſtinere recuſeꝰ amore ſponſi
ſpūalis. ¶Scd̄o debemꝰ deſiderare.
ꝙ caritas habundet in nobis. quia ipa
eſt bonorū fundatorū ſtabile fulcimen/
tum. ſicut vult philoſophus. Vnūqdqꝫ
tantū habet de loco quantum habet de
forma. quia forma inclinat ad locum.
ſicut videmus ꝙ forma lapidis q2 gra/
uis eſt inclinat ad centrum. forma vero
aeris et ignis q2 leues inclinant ad ſpe
ras ſuas ſurſum. Cum igitur caritas
ſit forma anime. et locus anime ſpūal
ſit vt vult Gregoriꝰ: quantū habet hō
de caritate. tantū ſortitur de ſpūali loco
id ē. de deo. iuxta illud. i. Johis. Qui
manet in caritate in deo manet. Cum
igitur non ſorciatur fulcimentū niſi ī
debito loco. ſtudeamꝰ ꝑ caritatē fulciri
in deo. qd̄ eīn mobile et inſtabile eſt ful
cimentū preſtare nō poteſt Oīa autē
creata mobilia ſunt ſolus deus īmobi/
lis eſt Vnde dicit Boeciꝰ. ꝙ ſtabiliſqꝫ
manēs dat cunta moueri. et ꝓpter hoc
q̄ vult fulcimentū ſtabilitatis inuenire

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

debet ſe ad deum per formam caritatis
inclinare. Qui em̄ mobilibus et laben
tibꝫ innititur neceſſe eſt vt cū labente
labatur. quecūqꝫ bonorum fortuito/
rum mouet et ꝑturbat abceſſus. certe
ille in deo non eſt fulcitus. ſed in rebus
labentibus. Sꝫ vtinā ita parū mouēt
perditio tꝑalium quoſdam xp̄ianos
ſicut mouit aliquos paganos. Narrat
Seneca. Mageram demetrius ceꝑat
ꝛ cū Sabō philoſophus eſſet interroga
tus an aliquid ꝑdidiſſet. nichil inquit
Omnia mea mecū ſunt. et cū patrimo
nium eius in p̄dam ceſſerat. filias hoſ/
tis rapuerat. patria in aliā condicōem
ꝑuenerat. et vrbe capta non ſe victum
ſed indempnem teſtatus eſt.

¶ Tercio Dico. debemus conſiderare
vt caritas noſtra habundet. quia ipſa
eſt bonorum ſtabilitorum finale cōple/
mentum. Finis eſt melior hijs q̄ ſunt
ad finem. ſicut patet. ꝙ homo ꝓpter
cuius quietem domus fit. melior eſt
ipſa domo. Cum igitur omnia diuina
precepta nobis data ſint ad fouendam
mutuam caritatem. fruſtra adinplen/
dis diuinis preceptis laboramus niſi
in iſto finali cōplemento cōſumemus.
quia ſicut dicitur. prima. Thimothei.
primo. Finis precepti eſt caritas. fi/
nis intelligas conſumacōnis non con/
ſumtionis. ¶ Ecce habes in caritate
fundamētum. fulcimentum. et comple
mentum ſiue tectum. Iſtud tectum ſcī
martires cooperuerunt. quia ꝓ finali
caritate ſuum ſanguinem effuderunt.
Unde dicitur Exodi. viceſimoſexto.
Facies opimentum aliud tecto d̄ pelli
libus arietum rubricatis Tectum qđ ē
ſuperior pars domus. ſignat caritatē
que eſt maxima virtus. quia vt dicit
Apoſtolus. Nunc manent. fides. ſpes.
caritas tria hec. maior horū eſt caritas
Ipſa eſt tectum eccleſie defendens nos
ab imbribus caumatibus et tēpeſtate.
Caritas enim omnia ſuffert. id ē. oīa
ſufferre facit; huius tecti opimentum
eſt ſanctorū patrum nos precedētium
exemplum. qui ꝑmanentes in caritate
potuerunt omnia aduerſa equanimit̄
ſuſtinere. Dicitur autem opimentum
illud factum de pellibꝫ arietum rubri/
catis. qđ optime cōuenit martiribus ꝓ
electis. Siue enim Aries dicatur ab
ares qđ eſt virtus. ſiue ſcđm Yſidorū.
ab aris. quia hoc pecus primū a gen/
tibꝫ ymmolatur. cōgrue iſtis martiri
bus coaptatur. Ipſi enim fuerunt vir
tuoſi. et in aris ꝑ martirium īmolati
Pelles igitur arietum rubricate. ſunt
carnes martirum ꝓprio ſanguine cru
entate. Iſti ſunt eccleſie operimētum
quia membris eccleſie ſuſtinencie dant
exemplum. Sed heu nos moderni non
ſumus imitatores iſtorum Arietum.
ſed caprarum. Dicitur de capra. ꝙ hec
ſit eius natura. ꝙ ſi ligatur ei pannus
rubeus ad pedem. ſtatim credit ſe ha/
bere leſionem. et quoniam ſe vulnera/
tam putat pede claudicat. Sic eſt de
nobis. ſi ſumus in aliquo bono propo/
ſito tamquam in via. et titillat men/
tem noſtram turbatio aliqua. ſtatim
quaſi leſi. claudicamus. et vacillamus
ac a ꝓpoſito reſilimus. Et videtur ꝙ
ſimiles ſumus Xerſi duci medorum.
de quo narrat Trogus pompeius.
ꝙ fuit Primus in fuga. poſtremus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

in p̄relio. in p̄iculis timidus. in cuius
exercitu vt narrat Valerius. li. primo
equa peperit leporē qui eſt fugax aīal
Similiter in ſuſtinēdis arduis nos ha
bemus aīm leporis non autē arietis.

Item.

OStendite mihi nūmiſma cenſus
Mathe. q̄m ſicut dicit Ceſarius
ſup illo verbo Aplī. Rōnos. iiij. Nemo
ſibi viuit et nemo ſibi moritur. quātis
exemplū vere humilitatis et pfecte ca/
ritatis oſtendis. cū tantis et p tantis
eterna dona poſſidebis. Si vero qd ab/
ſit. iracundie. detractionis. et murmu
racōnis. vel inobediencie formā alijs
dederis. nō ſolum p te ſed eciā p alijs
quos deſtruxeris duplicit̄ gehenne ſup
plicia ſuſtinebis. Idcirco ſūmus r gl̄
et dn̄s. volens vt honeſte ⁊ exemplarit̄
ambularem9. dixit illud verbū qd pre
manibus habemus. Oſn̄dit m̄ nū. cē.

In quo verbo duo facit. Primo hor
tatur nos ad honeſte cōuerſacōnis mo/
ralem actum. Scd̄o oſn̄t moralis actus
nālē ſubiectū. Primo hortat̄ nos ad ho
neſte cōuerſacōnis actū. cū dicit. Oſtē/
dite m̄. quicūq; bene cōuerſat̄ deo oſtē
ditur q2 a deo approbat̄. qui vero male
cōuerſatur deo nō oſtendit̄. q2 a deo nō
approbatur. iuxta illud. Amen dico vo
bis neſcio vos. Scd̄o oſn̄t moralis act9
nālē ſubiectū. cū adiungit. Nūmiſma
cenſus. Eſt eīm nūmiſma denarij inſcp̄
cio. p quā intelligitur aīe ymago. q̄ eſt
moralis actus quaſi nālis habitudo.

Nō ergo. q debet ſe homo oſtendere
tribus. et hoc tripliciter. Deo cōſciām
p verā contricōnem. preſbitero maculā
p veram cōfeſſionem. primo emēdam
p ſatiſfactionem. Primo dico debet ſe
oſtendere deo et hoc cōſciām p verā con
tricōnem. Homo hn̄s faciem maculatā
ad minus tria facit. Aſſumit ſpeculum.
accōmodat oculum. applicat remediū.
ſpeculum maculā refert. oculus teſtīo/
niū phibet. remediū aufert. Similiter
homo debet facere tria. cuius p peccatū
eſt facies aīe deturpata. dēt cogitacōne
ſua quaſi in ſpeculo peccata ſua ipſi re
ferre. Certe illud ſpeculum aſſumſerat
Ezechias. qui dicebat. Recogitabo tibi
omnes annos meos in a. aīe m. debet
cōſcienciā. quaſi oculoꝝ phibere. Rō. ij.
Teſtimoniū reddente illis conſciencia
eorū. timor extremi iudicij eſt remediū
qd debet maculā auferre. Eccleſiaſtici
primo. Timor dn̄i expellit peccatū. et
de hijs tribus dicit Auguſtin9. de vera
et falſa penitēcia. Unde ſequit̄ an̄ ocu/
los extremi iudicij. Aſcendat homo tri
bunal mentis ſue. conſtituat ſe an̄ faciē
ſuam. Aſſit accuſatrix cogitacō. teſtis
cōſciēcia. Carnifex timor. qui. ſ. timor
q̄ſi carnifex peccatū tamq̄ membrū pu
tridū abſcidat. Ex hijs tribus. ſ. exco/
gitacōnis accuſacōne teſtimonio cōſciē
et timoris mactacōne ſurgit vera cōtri/
cio. p quā intimior homo oſtendit̄ deo.
Unde dr̄ Canticoꝝ. ij. Oſtende michi
faciem tuā. peccata mortalia ſunt qdā
velum inter deum et animā obductum
Yſa. lix. Iniq̄tates nrē diuiſerunt int̄
deum et nos. et peccata noſtra abſcon/
derunt faciem eius a nobis. Sed cū ve
nit vera cōtricio tollitur peccati velacō
et cognoſcitur anima a deo. cōſidera et
attende. vtrum homo libencius debeat
deponere faciei turpitudinē. vel faciei

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

pulchꝛitudinem. Certe nullus eſt tā
ebetis iudicij qui non iudicet ꝙ potiꝰ
amouenda eſt faciei turpitudo ꝙ̄ faciei
pulchꝛitudo. Sed nos inuenimus ali/
quos gentiles faciei coꝛꝑalis pulchꝛitu
dinem āmouiſſe ne alijs poſſent pecca/
ti occaſio eſſe. Narrat Valerius libꝛo
iiij. de quodā adoleſcente ſpurna noīe.
Qui cū eſſet excellētis pulchꝛitudinis
et mira ſpecie plurimā feminarū illuſ/
triū ſollicitaret oculos. et ex hoc uiris
earū et ꝑentibꝰ ſe ſuſpectū ſentiret oris
decoꝛem vulneribus abſtulit. defoꝛmi/
tatemꝗ ſue ſanctitatis fidē ꝙ̄ foꝛme ir/
ritamentū aliene libidinis eſſe maluit
Ecce iſte pulchꝛitudinē faciei depoſuit
quā omēs natuāliter deſiderant ⁊ nos
ꝑ ꝯtricōnem nolumꝰ āmouere turpi/
tudinem faciei ſpūalis. q̄ naturā deoꝛ/
nat. et oculos dei ad iracūdiā ꝓuocat.
Scdo debet ſe homo oſtendere pꝛeſ/
bitero. et hoc quantū ad maculā ꝑ verā
ꝯfeſſionē. peccatū eſt moꝛbus in aīma
latens cui nullius medici remedio ſuc/
curritꝛ niſi medullitus detegatur. Boe
cius i de diſ. Si opē medi. expec. opoꝛ
tet vt vulnꝰ detegas. ſed ſicut bene ſtul
tus eſſet qui non ꝯfunderetꝛ de moꝛbo
et ꝯfunderetꝛ de remedio. Sed ſtultiſſi
mus eſt qui nō erubeſcit de peccati cō/
miſſione. et verecundaretur de peccati
ꝯfeſſione. qd̕ videmus hodie multos fa
cere teſtimonio Ieṁie octauo. Expec/
tauimꝰ tempus medele et ecce foꝛmido
expectauimꝰ tēpus medele. id eſt vere
ꝯfeſſionis. et ecce foꝛmido verecundie.
et ꝯfuſionis. contra q̄ dixit dominus
illis decē lepꝛoſis. luce decimoſeptimo.
Ite oſtendite vos ſacerdotibus. quid

ſignatur in numero decē lepꝛoſoꝛum.
niſi vniūſitas peccatoꝛū decalogum le/
gis tranſgrediencium. Iſti ſi volunt a
peccatis mundi eſſe. debent ad ſacerdo
tes ire et ſe eis in vera ꝯfeſſione oſten/
dere. Sed heu quid̕ ſunt qui placere cō
feſſoꝛi volentes peccata ſua palliant et
attenuant. vt illud Pꝛouerbij accidat.
Diſplicet inſipiens. vnde placē putat.
putant enim ex hoc placere ꝯfeſſoꝛi. et
inde diſplicent oīm angeloꝛum cetui.
Et videte kariſſimi. quantum quo ad
amoꝛem veritatis noſtri xpꝛiſtiani diſ
crepant a quibuſdā paganis. xp̄iani
enī qui peccata ſua palliant et attenu/
ant malunt veritatē tacere ꝙ̄ eam dicē
do vitam eternam acquirē. cū pagani
mallent vitam coꝛpoꝛis ꝑdere ꝙ̄ verita
tem tacere; xpꝛiſtiani nolunt cū lucro
vite eterne veritatem dicere. pagani
nec damno vite coꝛpoꝛee volebant veri
tatem tacere. Narrat Valerius libꝛo de
illuſ. ꝙ cum Marcus Tullius ductus
eſſet captiuꝰ a carthaginenſibꝰ et miſ/
ſus Romam ſub iuramento redeundi
pꝛo cōmutacōne captiuoꝛum. Ille vero
Romam veniens venit in ſenatum et
captiuos reddi vel cōmutari negauit
eſſe vtile. eo ꝙ illi erant adoleſcentes
et boni duces. ipſe autem ſenectute con
fectus. et cum retineretur a ꝓpinquis
et amicis redire maluit. ꝙ̄ fidem da/
tam frangere. et cum non ignoꝛet ſe
ad crudeliſſimum hoſtem. et ad exqui/
ſita ſupplicia pꝛoficiſci iuſiurandum
conſeruandum putauit. vides ꝙ iſte
pꝛeelegit veritatem vite coꝛpoꝛali.
cum illi pꝛeelegant vite eternali ⁊c̈.
Tercio modo vero debet ſe homo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

oſtendere ꝓximo quo ad emendã ꝑ bo/
nam oꝑacõem et cõuerſacõem. homo ꝑ
peccatũ frequẽter ſcandaliſat ꝓximũ.
Si ergo illius ſcandali debet fieri ãmo
nicõ. oportet ꝙ illiꝰ monicõis fiat aliꝗ̃
oñſio. Sꝫ ſicut dictũ eſt ꝑ contricõnem
homo oñdit̾ ſoli deo. per cõfeſſionẽ ſoli
preſbitero. ergo oꝑtet ꝙ ꝑ exteriorẽ ſa
tiſfactionẽ oñdat̾ homo ꝓximo. vt qui
ſcandalizati fuerũt de eius ꝑuerſionẽ.
edeficent̾ de eius cõuerſione et ſatiſfac/
cõne et ꝓpt̃ hoc cõſulit ſapiens. Eccl̾
xviij. In tꝑe infirmitatis oñde cõuer/
ſionem tuã. modo eſt tꝑe infirmitatis
qꝛ hoĩes valde facile ꝑcuciuntur et ſcan
dalizãt̾ in ſuis cõſciencijs. Vnde dicit
Aplũs. i. Cor. viij. ꝑcuciẽtes cõſciãm
eorũ infirmã gladio. ſ. mali exempli. ꝛ
ꝓpter hoc debemꝰ oſtendẽ ꝓximis cõ
uerſionem noſtrã. vt qui ſcandalizati
fuerãt de malo edificẽtur de bono. Sꝫ
heu plus curabant pagani de malo ex/
emplo amouendo ꝙ̃ nos curemꝰ. dicit
Augꝰ. v. de ci. de Torquato. qui filiũ
nõ qꝛ cõtra priaꝫ ſed ꝓ pria pugnauãt
tñ qꝛ cõtra imperiũ ſuũ licet viciſſet oc
cidit. ne plus mali eſſet in exemplo im
perij cõtempti ꝙ̃ in glã hoſtis occiſi ;

Dñica xxiiij.

NOſtra cõuerſacio ĩ celis eſt. Nã̄
qui de terra eſt de terra loquit̾. ex ha/
bundancia em̃ cordis os loquit̾. vt oſtẽ
dat Aplũs ſe de terra nõ eſſe. id ẽ terre
na nõ diligere. dignatus eſt nobis ṽbũ
iſtud ꝓponẽ. Noſtra cõuerſacõ ĩ celis
eſt. In quo verbo oñt nobis cõtempla/
cõnis actũ. ꝛ declarat cõtẽplacõnis ob
iectũ. Primo oñt nobis contẽplacõnis
actũ cũ dicit Noſtra cõuſ̃ſacio. nos nõ
poſſumus ſuꝑius conuerſari corꝑe ſed
mente et cõtemplacõne. Scdo declarat
cõtemplacõnis obiectũ cũ addit In cel̾
eſt. Nõ ergo. ꝙ cõtemplacõnis nrẽ con/
uerſatio dẽt eſſe in triplici celo. In celo
ſuꝑceleſti btiſſime trinitatis vt cõtem/
plemur pr̃is potenciã nos creantẽ. filij
ſapienciã nos recreantẽ. et ſpũs ſancti
beniuolenciã nos remunerantem. Ecce
funiculus triplex qui difficile rumpit̾
Eccl̾. iiij. hoc eſt difficile rumpi debẽt
Si ergo nõ trahit te funiculus potẽcie
creantis. qꝛ heu ſicut dĩt Augꝰ. Arbor
ſeruauit ꝙ creata eſt. homo deleuit ꝙ
erectus eſt. trahat te ſaltem funiculus
ſapiencie reꝑantis. Vnde ipſa ſapiẽcia
reparans dicit. Yſaye. quadrageſimo/
quarto. Reuertere ad me qꝛ redemi te.
non dicit. reuertere ad me qꝛ creaui te.
ſed qꝛ redemi te. qꝛ maius motiuũ reũ
tendi ad dominũ nobis debet eſſe ipſa
redemtio ꝙ̃ ipſa creatio. qꝛ in creando
ipſe dixit. et facta ſunt. in redimendo
autẽ non tantum dixit. ſed acerba ſuſti
nuit. Si vero non trahit te funiculus
potencie creantis. nec funiculus ſapiẽ
cie redimentis. trahat te funiculus be/
niuolencie remunerantis. dicit̾ enim
Yſaye p̆mo. Omnes diligunt munera
ſequũtur retribucõnes In iſto celo ſuꝑ
celeſti beatiſſime trinitatis Apoſtolus
Paulus cõtemplatus fuit. quãdo dixit
ſecundo Corintheorum. duodecimo.
Scio hominem in xp̄riſto ante annos.
xiiij. ſiue in corpore. ſiue extra corpus
neſcio deus ſit: raptũ huiuſmodi vſqꝫ
ad tercium celum. hoc eſt vſqꝫ ad viſio/
nem dei per eſſenciam. Et licet nos
in preſenti vita deum iſto modo videre

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

non poſſumus. tū̃ ſtudere debemus vt
ipm̃ mō̃ nobis poſſibili cōtemplemur.
et videamꝰ. ſcꝫ in oīm ablacōne. ſicut
em̄ dicit Dyouiſiꝰ libro de di. noībus
Hec eſt cognitio vie. vñ dicit ſic. ad illď
qď eſt ſup̱ oīa via et ordine ſcďm virtu
tem aſcendimꝰ in oīm ablacōne. et ad
idē̄ redit. qď dicit in celeſti. Ierarchia.
Negacōes de deo ſunt veriores affirma
cōibus. verꝰ em̄ dicitꝛ. deus nō̄ eſt po/
tēs. nō̄ eſt ſapiens. nō̄ eſt bonus. nō̄ eſt
pulcher zc̈. veriſſimū̃ eſt. qꝛ ſcďm eunď
Dyoni. ita intelligi dē̄t. nō̄ eſt ſapiens
aliq̈. ſ. ſapiā̃. cogitabili et dicibili. et ſic
de alijs. vñ dicit in eoď libro. ſine mē̄te
et nō̄ ſenſibile ſcďm exceſſū̃. et nō̄ ſcďm
defectū̃ deo eſt ordinandū̃. Sꝫ certe iſto
mō̃ ad cōtemplandū̃ deū̃ non aſcendūt.
q̈ſi ſomnijs et reuelacōibus euaneſcunt
et quidq̆d eis apparuerit deū̃ vel ex deo
credunt. legitꝛ in iiij. li. Dialogorū̃. ꝙ
cū̃ quiď vehemēt̃ ſomnia attendē̄t ei p̱
ſomniū̃ longa ſpacia huiꝰ vite ꝓmiſſa
ſunt. Cumqꝫ multa ꝓ ſtipē̄dio longio/
ris vite collegiſſet. ita repē̄te defunctꝰ
eſt. vt in mundo oīa relinqueret. Ipſe
nichil ſecū̃ ex bono op̱e portaē̄t. ad deū̃
vero in oīm ablacōne aſcendit. ille qui
ſe deū̃ in hac vita nolle vidē̄ dixit. Sic̄
legitur de quodā̃ ſancto. ꝙ ei demon in
ſpecie dñ̄i apparuit et ipē̄ oclō̃s clauſit.
dicē̄s. Nolo deū̃ videre in hac vita. et ſic
demon confuſus abceſſit. ¶ Scďo nrā̃
cōuerſatio dē̄t eſſe in celo celeſti. ſ. ange
lice dignitatis. Angelica dignitas no/
bis frequent̃ cōtemplanda eſt. et p̄ cor/
dis oculis ſtatuenda qꝛ vt dicit Ierogꝰ.
Angelorum circa hoīes magna gracia
eſt. cum ergo dicat Cato. litem inferre

caue cum quo tibi gracia iuncta eſt.
ſummo opere cauere debemꝰ ne eis litē̄
inferamꝰ. litem autē̄ eis inferimꝰ. quo
ciens ipſos pcc̄is noſtris offendimus.
ſic vidit Iohannes Euangeliſta. ſicut
legitꝛ in legē̄da ſua. ꝙ cū̃ tres iuuenes
Cratonis philoſophi diſciplō̃s. qui oīa
ſua reliq̄rant cōuertiſſet. et illi poſtea
viderē̄t ſeruos ſuos diuites. ſe aūt pau
p̱es. et ex hoc turbati eſſent. dixit Io.
Vidi angelos veſtros flentes Angelos
autem Sathane gaudentes. ꝓpter hoc
ipſos angelos debemus cōtemplari. et
ad eos oculos cordis cōuertere. vt eorū̃
auxilio et oracōne. et eorū̃ imitacōnem
ſcďm diuinā̃ voluntatem poſſimus in
omnibus ad effectum p̱ducere. in om/
nibus adimplere. Unde de hoc celo celeſ
ti dignitatis angelice. clamamꝰ cotidie
in dominica orōne. fiat voluntas tua.
ſicut in celo z in terra. Unde Gregoriꝰ
Moralium viceſimoſeptimo. Poſſunt
per celos hij qui in celeſtibus ſunt con/
diti āgelici ſpiritus deſignari. Unde et
in oracōne noſtra dicere voce veritatis
inſtruimur. fiat voluntas tua. ſicut
in celo et in terra. vbi nimirū̃ volūtas
dei ſicut a ſup̱iore creatura agnoſcitur
ita in oībus eciā̃ ab humana īfirmitate
ſeruetꝛ. Contē̄plemur ergo ī hoc celo vt
faciamus dei voluntatē̄ eorū̃ exemplo.
qď qū̃ facimꝰ ſancti āgeli nobis approx
imant. cū̃ vero nō̄ facimus. ipſi ſe a no
bis elongant. Unde legitur ꝙ Paulus
diſcipulus Anthonij vidit quadam die
quē̄dam inter alios eccleſiam ingredi/
entem nudum et obſcurum toto corde.
Ex vtraqꝫ parte teneri et trahi a de/
monibus. capiſtro in naribus eius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

miſſo et angelum eius triſtē de longe
ſequentē. Cumq̧ omnes egrederētur
de eccleſia vidit illum clarum vultu et
candidū corꝑe exeuntē. demones a lon
ge ſequētes. et angelū eius iuxta eum
ambulantē letū et gaudētem. qui paulo
īnt̄rogante. Unde ei tā ſubita veniſſet
mutacō ? coram omnibus cōfeſſus eſt ſe
maximū fuiſſe peccatorē et fornicatorē
peſſimū. Sȝ cū in eccleſia legeret̄ iſte
verſus. lauamini mūdi eſtote ego inq̄t
cōpunctꝰ nimis rogaui dūm ꝓmittēs
corde et ore qꝛ vltra malū iſtud nō age/
rem ſed abrenūciarē omni iniquitati.
ammodo ſeruiens deo in mūda conſciā
In hiis ꝓmiſſionibꝰ egreſſus ſum de
eccleſia ſtatuens in aīo meo nichil vltra
mali agere coram oculis dn̄i. bonum eſt
ergo vt angelos cōtemplemur et ipſis
cōformemur. ¶ Tercō dico nrā cōuer/
ſatio. id eſt contemplatio et ſpeculatio
dēt eſſe in celo ſubceleſti eccleſie militan
tis. In hoc celo ſubceleſti. ſ. eccleſie mi/
litantis. Debemꝰ cōtemplari et ſpecu/
lari illa prelucida aſtra. hoc eſt glorioſa
exempla in celo militātis eccleſie poſita
Iſtud eſt eīn celū militantis eccleſie. de
quo figuratū eſt Geneſis ꝑmo. Fecit
deus duo magna luminaria. luminare
maius vt preeſſet diei. et luminare mi/
nus vt preeſſet nocti. et ſtellas et po.
ſuit eas in firmamento celi vt lucerēt ſuper
terrā. Duo magna luminaria ſunt xp̄c
ſcd̄m humanitatem. et glorioſa virgo
maria. luminare maius eſt ipſe xp̄us.
luminare minus eſt beata mater eius.
vt autē loquamur magis appropriate
ꝙ ꝓprie xp̄us datus eſt nobis ad pre/
eſſendū diei. hoc eſt viris magis racōne
vtentibus ꝑ boni exempli demonſtra/
cōnem. Sed beata virgo data eſt ad ꝑ/
eſſendū nocti. id eſt ſexui muliebri mi/
nus racōne vtenti. vt eis prebeat exem
plum imitandi. Stelle vero ſunt ceteri
ſancti qui poſiti ſunt in firmamēto celi
hoc eſt in eccleſia militante vt luceant
ſuꝑ terrā. hoc eſt verbo et exemplo illu
minent eccleſiā. O ꝙ̄ bonū eſt et delec/
tabile in ſtellis et luminaribus iſtius
celi. ſ. militantis eccleſie cotidie cōtem/
plari. et eis in quantū nobis eſt poſſi/
bile cōformari. quia de luminari ꝑmo.
ſ. xp̄o dicit Dioniſiꝰ. Eccle. ierarchie
c. iii. ꝙ nos ſi cōmunicari ipſi deſidera
mus ad diuiniſſimā ipſius ſcd̄m carnē
vitam debemꝰ reſpicere et nos ipſi aſſi
mulando in ſancta īmunitate peccati.
ad deiformē immaculatū habitū recur
rere. Contēplemur ipaȝ lunā eciā. id ē
beatā virginē mariā. non ſolum in opi
bus in quantū poſſumꝰ imitando ſed
eciam deuotis obſequiis venerando qd̄
facere nō poſſumꝰ ſine largo refuſiōis
anthidoto qd̄ patet exemplo. Contigit
in comiticia niuernenſi. Tres fratres
carnales. a quodā nobili exhereditari.
Unde ei inſidiabant̄ vt ipm̄ occiderent
ſed ꝓmunitus duos ex eis cōprehendit
et ſuſpendit. tercius aūt ꝓpoſitum ha/
bens eundē militem occidere Uenit ad
quendā ſacerdotē et dixit ei in cōfeſſiōe
ꝓpoſitum ſuum. et addidit. quatuor
vigilias in pane et aqua propoſui ieiu
nare beate virgini ne me ſine cōfeſſione
et viatico ſinat mori beata virgo. Tūc
dixit ad eum Confeſſor eius bonum ē
illud ieiuniū ſed parum vel nichil ꝓfi/
cis. ex quo voluntatem peccandi habes

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Abijt ergo ille et a milite cõprehenſus
gladijs miniſtrorū eius euiſceratᷣ mē/
bra eius diſſipantᷣ. nec tñ moritᷣ. ſed
ipſos ſic affatur fruſtra inquit labora
tis. quia niſi prius cõfeſſus et cõmuni
catus fuero a te occidi nõ potero Addu
cite michi ſacerdotē et cauſam quare oc
cidi non poſſum vobis indicabo. tunc
adducto ſacerdote cum cõfeſſus eſſet. et
cõmunicatus reuelata eis virtute p̄ſati
ieiunij ꝯtinuo emiſit ſpiritum.

Item.

SI tetigero veſtimentū eius tātū
ſalua ero. quoniam ſicut dicit phūs.
ꝓpter qḋ vnū quodqꝫ tale et ipm̄ ma/
gis. Si enim diligis puerū ꝓpter ma
trem multo magis diligis ipſam matrē
cum ergo mulier tantā ad veſtem xp̄i
habuit fiduciam vt diceret Si tetigero
etc̈. multo maiorē fiduciam habuit ad
ipſius perſonam. Unde iſta mulier in
verbo ꝓpoſito facit tria. Oſtendit ſuū
magnū deſideriū. cū dicit. Si tetigero
tantū. Declarat ſui deſiderij obiectum
cum addit. veſtimentum eius. Mani/
feſtat deſiderati ꝯfectum. cū ſubiūgit.
Salua ero O q̄tū ab iſtius mulieīs de
ſiderio diſtamꝰ qui cottidie in ſacramē
to altaris poſſumꝰ tangere xp̄i corpꝰ.
Mulier cõfidebat ſalutē cõſequi de ipſꝰ
veſtimento. et nos non curamꝰ de cor/
pore ſuo. Circa Primū Nõndum.
ꝙ quatuor ſunt Genera hoīm qui ipm̄
tangunt quatuor modis. Tangunt eū
peccatorum flagicia ꝑpetrantes ꝑ pec/
catorum ſuorum diſpliceēciam. Scribitᷣ
ſcd̄m quantitatē delicti erit plagarum
modus. Cum ergo ſapientiſſimus et
iuſtiſſimus iudex ꝓ peccato hominis
tā grauem exigeit vindictam vel emē/
qualem mortem voluerit ſubiſſe grauiſ
ſimam ut vnigenitum ſibi per omnia coe
qualem. patet ꝙ ad peccatum magnam
habet diſpliceēciam. Unde ait Bernūꝰ
Attende homo q̄ꝫ grauia ſunt vulnera
pro quibus neceſſe fuit xp̄riſtum dñm
vulnerari. et ꝓpter hoc dico ꝙ tangūt
eum peccatorum flagicia ꝑpetrantes
per peccatorum diſpliceēciam. et de iſto
tactu dicitᷣ. Geneſis ſexto. Videns deꝰ
ꝙ multa malicia hoīm eſſet in terra.
tactus dolore cordis intrinſecus. Dele/
bo inquit hominem quē creaui a facie
terre. Scitis ꝙ magis diſplicet alicui
aliqua deformitas ā turpitudo in frē.
et in proximo q̄ꝫ in alieno et extraneo.
ſicut probari poteſt exemplo. Narrat
Valerius de quodam qui cum cõpiſſet
filie virginitatem a quodam ꝑditam.
non contētus ſolum illum affeciſſe ſup/
plicio. ſed et puellam necauit. ita ne
nupcias eius turpes celebraret. acer/
bas exequias duxit. liquet ex hoc q̄ꝫ
alicui plus diſplicet deformitas in ꝓxi
mo q̄ꝫ extraneo. Si ergo tantū diſpli/
cuit deo peccatum in angelis qui eius
fratres non fuerunt. vt ſicut dicitur.
ſcd̄a Petri ſcd̄o. Rudentibus inferni
detractos in tartarū tradidit crucian/
dos. Si et anteq̄ꝫ eſſet frater hominis
diſplicuit ſibi eius tantum peccatum.
ꝙ ſicut dicitᷣ Petri ibidem. Originali
mundo non pepercit. ſed octauū Noe
iuſticie preconem cuſtodiuit. diluuium
mundo inpio inducens. quāto credītis
ſibi modo in nobis peccatum diſpliceat

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Ex quo frater noſter factus eſt. Hebre.
Non cōfundit̄ fratres eos vocare. vnde
maxime mō diſplicet peccatū. et ꝓpter
hoc ſūmope debemus fugē ipm. Prouꝰ.
xxi. Quaſi a facie colubri fuge peccatū
¶ Scd'o tangunt deū de ſuis crīminibꝰ
ſe turbantes ꝑ cōtricōnis vehemenciā.
dolet homo quādo ꝑdit denariū ad quē
recuꝑandū ꝓ poſſe laborat. multoma/
gis dolere debēt. qn̄ ꝑdit deū ꝑ peccatū
quē ſi nunꝗ̄ recuꝑabit non poteſt habē
aliquā certitudinē n̄ ꝑ diuinā reuela cō
nem. Jo. ij. Quis ſcit ſi cōuertatur et
ignoſcat deus. quaſi dicēt nullus ; hoc
eīn ꝙ d's ignoſcat peccatū eſt cōtingēs
futurū qd' ſolū cauſam habet in deo. et
ideo nō p̄t ſciri ab aliquo n̄ ſibi fieret re
uelacio Et propt̄ hoc dicit Alanꝰ ī anti
claudiano Tolle mathematicos eſt au/
gur ſurdus. aruſpex cecus. et ariolus
amens. pn̄cia ſcire fas ē hoī. ſoliqꝫ deo
p̄ſcire futura. et hinc eſt. ꝙ deberemus
dare operā. vt haberemꝰ cōtricionem
veram. qꝛ quicūqꝫ ꝓ pccīs ſuis ſe tur/
bauerit deum tangit. iuxta illud. Oīs
turba q̄rebat eū tangē qꝛ virtus de illo
exibat et ſanabat omnes. Turba dr̄ a
turbando. et ſignat omēs ꝓ ſuis vicijs
ſe turbantes. iſti tangunt eū ꝑ cōtricio
nis vehemenciā. et virtus de illo exit.
et ſanat omnes ꝑ infuſam graciā. Sic
certe ꝑ contricōnis vehemenciam teti
gerat deum. de quo legit̄ in vitaſpatrū
dicitur ibi. ꝙ vitam turpiſſimā ꝑ omē
tempus ducens. ꝑ miſeīcordiam cōuer
ſus diebus ac noctibꝰ in gemitibus et
fletibus ꝑdurabat. nō auſus oculos ad
celum leuare. nec nomē dei noīare. cui
inuidentes demones multa inſultando

ꝓbra et cōtumelia inuexerunt. Et ve
nientes ad eum noctu dixerunt. quid
hic agis o impie et flagicioſe. poſtquā
ſenuiſti in ſceleribꝰ tuis et oī ſpurcitia
nec iam ſufficiunt vires ad facinora vt
peniteas. et pudicus vis videri. vnus
ex nobis es iam nec alius poteris eſſe.
redi ad nos. et qd' ſupereſt tempus in
ꝑfruenda voluptate ne ꝑdas. preꝑabi
mus tibi delicias affluentes. qd timeſ
an̄ tempus. temetipm ad ſuppliciū tra
dis Si pena te delectat expecta paulu
lum et ꝑatam inuenies. hec et alia dicē
tes nitebant̄ eum a ꝓpoſito reuocare.
et in deſꝑacōnem inducē. Ac ille nichil
eis rn̄dit. nec mouit ſe de loco in quo ia
cuit ad adorandum. Cumqꝫ viderent
ſe cōtemni multis eum plagis cruciatū
reliquerūt qd' et fecerunt iterū et tercō
ſed cum ipſe ſemper ymmobilis perma
neret declinantes demones dixerunt.
viciſti viciſti. nec vltra ꝑuniſſi ſunt eū
ledere. qui in ſanctitate multos exēplo
ſui induxit ad penitenciā multaqꝫ ſig/
na et miracula oꝑatus eſt. ¶ Tercio
tangunt deum celeſtia contemplantes.
per deuoti cordis ſurſum ferenciam.
Cum certum ſit creaturam omnem ad
ſuam reniti originem. ſicut oſtendit
Boecius tercio de Conſolacōne. ꝑ tria
exempla. ꝑ domitam auem. ꝑ reflexū
fruticem. et per ſolem occidentem. De
p̄mo dicit ſic. q̄ canis altis garrula ra/
mis. Ales cauee clauditur antro. hinc
licet illita pocula molle largaqꝫ dapes
dulci ſtudio fundēs hoīm cura miniſtret.
Si tamen arto ſaliens tecto nemorum
gratas viderit vmbras. ſparſas pedi
bus ꝓterit eſcas. ſiluas tantum meſta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

reqrit . ſiluas dulci voce ſuſurrat . Ide͂
ꝓbat exemplo virge reflexe . et de ſole
occidente . Mirum eſt nos qui ſumꝰ ge
nus dei ſicut dicitur ī Actibus. Genus
igitur cum ſimꝰ dei . miror ꝙ ita parū
deſideramus recōiungi patri noſtro et
patrie cū tamen dicat Ouidius. Neſcio
qua natale ſolum duldedine cunctos du
cit et inmemores non ſinit eſſe ſui. Cū
igitur deus ſit nrā patria. et origo nrā
redire deberemꝰ frequenter ad ipſum
ꝑ deuoti cordis ſurſum ferēciam. et de
iſto tactu figuratū eſt. Geneſis . xxviij
vbi legitur . ꝙ Jacob vidit in ſomnis
ſcalam ſtantem ſuper terrā et cacumen
eius tangens celum . et angelos dei aſ/
cendentes et deſcendentes ꝑ eam : per
iſtam ſcalam debemus intelligere deuo
cōnem ſanctam . ꝙ ſuꝑ terrā ſtetit fi/
guratur ꝙ fundamentū vere cōtricōis
in recognicōne ꝓprie fragilitatis con/
ſiſtit. Jlle enī in terra ſtat qui fragili/
tatem ſuā terrenā frequenter penſat .
ꝙ cacumen eius celos tetigit. figurat ꝙ
cor deuoti hominis deuotio ſancta in ce
leſtibus ſuſpendit. ꝙ per iſtam ſcalam
angeli aſcendunt et deſcendunt. hoc eſt
ꝙ ipſi angeli deuote orantibus aſſiſten
tes. orōnes eorum deo offerunt. et con/
ſolacōnes dei ad ipſos referunt. Jn iſta
ſcala deuocōnis ſtabat et deum tetigeāt
illa femina ſancta de qua Gregorius
dicit ſuper Euangeliū . Si quis vult
veni. poſt me ꝛc̄. dicit Si . ꝙ cū quedā
matrona valde religioſa ad eccleſiā Jo
hannis et pauli crebro veniſſet . quadā
die cum ex amore ad orādum veniſſet.
egrediens duos peregrinos inuenit et
eis elemoſinam dari iuſſit. Ex priuſꝙ

eis diſpenſator eius ad largiendum ele
moſinam appropinquaſſet aſtiterunt
ei viciniꝰ duo et dixerunt . Tu modo
viſitas nos te in die iudicij requiremꝰ
et quidquid pecieris preſtabimus . et
hoc dicto diſparuerunt . poſſibile eſt ꝙ
fuerunt duo angeli q̄ aſtiterant in ora/
cōne illi deuote mulieri . ¶ Quarto tā
gunt eum in celeſtibus habitantes per
aperte viſionis intelligenciam . Delec/
tatio ē cōuenientis cū cōueniente con/
iunctio . ſicut oſtendit omniū ſenſuum
inductio . Delectatᷣ enim viſus in pul/
chro viſibili. et Auditus in armoniaco
audibili . Olfactus in aromatico odora
bili. Guſtus in guſtabili dulci . Tactꝰ
in leni tangibili . O quanta erit in deo
delectacio anime quando iungetur ſibi
tactu aꝑte intelligencie. quia inueniet
oblectacōnem in eo omniū ſpiritualiū
ſenſuū quandoqꝫ : ſicut dicit Anſelmꝰ
in ꝓlogo. Domine deus adhuc anima
in tenebris verſatur . circūſpicit et nō
videt pulchritudinem tuam Auſcultat
et non audit armoniam. olfacit et non
percipit odorem tuum . guſtat et non
percipit ſaporem tuum palpat et non
ſentit lenitatem tuam . habemus enim
hoc in te tuo ineffabili modo. qui ea de
diſti alijs a te creatis rebus ſuo ſenſibi
li modo. Sed obriguerunt et obtuſi ſūt
ſenſus anime vetuſto languore peccati
ſed cū erit exꝑta anima . tanget deum
aꝑte viſionis intelligencia. qđ non po/
teſt eſſe niſi in patria. Unde de hoc tac/
tu dictum fuit Marie magdalene. Noli
me tangere nondum aſcēdi ad patrem
quaſi aꝑte ſibi diceret . non me tanget
aliquis aperte viſionis intelligencia

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

niſi ipſa beata vita. ſicut eñ dicit Au/
guſtinus. in. i. de Trinitate. Tractus
finem facit no cõnis. et q₂ finem ꝑfecte
viſionis hrē non poſſumꝰ niſi cum cog
noſcere ſicut cogniti ſumꝰ et hoc erit in
pr̄ia vbi finaliter eū cognoſcet noſtra ī
telligencia. Tunc autē cognoſceꝰ oīa.
quia ſicut dicit Auguſtinꝰ. de mirabili
bus ſacre ſcripture. Cum ad illā lucē
patris ſummi venerimus nichil erit in
creaturis qđ non ſciamꝰ.

Dñica xxiiij.

Ambuletis digne deo ꝑ oīa pla
centes. ad Colocē. Qui vt dicit
Grego. In via dei non progredi retro
gredi eſt. et ſcđm pſ. Ibunt de virtute
in virtutem. ideo Apoſtolꝰ nolens nos
ocioſos ſtare. ſed cõtinue in bono ꝓficē
dignatus eſt verbū iſtud nobis ꝓponē.
Ambuletis digne zc. In quo v̄bo
facit Tria. hortatur nos ad bonā oꝑa/
cõnem. Ambuletis digne. noſtrum am
bulare eſt bñ oꝑari. Dirigit bone oꝑa/
cõnis intencõnem. Placētes deo nō hoī
bus neqꝫ mundo. Innuit intencõnis
recte totalem cõſūmacõem. Per oīa.
cõtra illos qui volunt deo placē et mūdo
Nō ergo ꝙ digne ambulamus. ſi tantū
in noſtris oꝑibus obſeruamꝰ. ſ. Si lu
men ſeq̄mur. Si ſupra nos nō extolli/
mur. Si mūdanis non inmergimur.
Primo dico digne ambulamꝰ. ſi lu/
men ſeq̄mur. Scribitur. Nemo accen/
dens lucernā ponit eam ſub modio ſed
ſuꝑ cādelabrū. vt luceat ominbꝰ qui in
domo ſunt. ſicut dicit gloſa. lucerna eſt
xp̄c. candelabrū eſt crux. ſuper quā eāt
alte leuatus vt omnibus luceret. et viā
ſalutis oſtenderet. Unde dicit Berñdꝰ

Alte aſcendit. vt ab omnibꝰ videretur
valide clamauit vt ab omnibꝰ audiret
lacrimas addidit. vt homo cõpateretur
Certe ſi iſtam lucernā ſeq̄mur. tūc dig/
ne ambulamꝰ. et peccatorum tenebras
euademꝰ. Vñ dicit in Jo. Qui ſequit
me. nō ambulat in tenebris zc. Certe
lumē vite hoc eſt lumine oſtendēte vitā
maxime indigemus. q₂ int innumera
et periculoſa demonū monſtra ambu/
lamus. ſcđm enim pſ. hoc mare magnū
et ſpacõ. ma. il. rep. quo. nō eſt nume/
rus. id ē diuerſa inimicorum agmina.
ſicut exponit Maximus epiſcopus. et
rurſū dicit pſ. In via hac qua ambula
bam abſconderūt ſuꝑbi. id ē demones
laqueū m̄. et de iſtis inſidiatoribꝰ di.
Caſſianꝰ in collacõnibꝰ patrū. Demo
nū denſitate tanta cõſtipatꝰ eſt aer iſte
q̄ eſt prope terrā. in quo nō quieti ocõſi
ꝙ ꝑuolant vt eos ſatis vtiliter aſpecti
bus nr̄is ꝓuidencia diuina ſubtraxerit
Aut eñ terrore cõcurſus eorū aut hor/
rore vultuū in quo ſe ꝓ voluntate cum
libitū fuerit transformant intollerābili
fortitudine hoīes cõſternarent. Aut ēte
nequiores cotidie eorū exemplis redde
rent. Si volumꝰ igit omēs iſtas inſi/
dias euadere. ambulemꝰ poſt xp̄m ſe/
quendo lumen vite. qđ maxime fit vir
tute oꝑacõnis bone. Talit criſtum ſe/
quebat ille de quo in vitaſpatrū dicit
ꝙ quidē de ſanctis pr̄ibus noīe Mucius
cum p̄mo fuiſſet latro maximꝰ. atqꝫ ī
omnibꝰ flagicijs opinatiſſimꝰ ad mo/
nicõnem ſalutiferam. ceſſans a furtis.
Auertit deteſtabiles vigilias in vigilias
honeſtatis q̄ mire abſtinēcie factus tū
die dñica panē comedit. et hūc diuinitꝰ

delatum. multūqꝫ ſe humilians. atqꝫ
ieiunijs et orōnibꝫ vacans. tādem poſt
orōes ſuas inuenit panē ſibi diuinitꝰ
miſſum quē nemo hoīm detulerāt q̄ ſuf
ficeret ad alterā dn̄icam. ſicqꝫ de bono ī
melius ꝓfecit. Et cū ſemel ad quēdam
diſcipulū infirmū feſtinaret. ſoli decli/
nanti ad occaſum dixit. In nomine dn̄i
nr̄i iheſu xp̄i pauliſpar ſta. donec ad
infirmū veniā. et ſtatim ſol obediuit ei
ſtans in loco ſuo donec ad infirmū veni
ret. Qui cū illuc ꝑueniſſet inuenit fra/
trem defunctū. et facta orōne dixit ad
defunctum. quid magis deſideras eſſe
cum xp̄o an adhuc ꝑmanere. Cui de/
functus reſumpto ſpiritu ait. quid me
reuocas pater. melius redire et eſſe cū
xp̄o. ꝑmanere aūt in carne michi neceſ
ſarium non eſt. Cui vir dei. Obdormi
inquit fili et ora ꝓ me. qui ſtatī obdor/
miuit in dn̄o. ¶ Secdo digne ambula/
mus ſi ſupra nos nō attollimur. quidā
extolluntꝛ ex magnitudine noīs et glīe.
quidā ex decencia pulchritudinis et for
me. Sed ꝙ iſta extollencia fatua ſit.
beatus Iob oſt̄. xiij. vbi dicit. Meōria
noſtra cōꝑabitur cineri. et redigentur
in lutum cineres noſtri. Unde Gregꝰ.
moraꝉ. xi. ſuꝑ illud verbū dicit. Recte
ſtultorum meōria cineri cōꝑatur quia
ibi ponitꝛ vbi ab aura rapiatur. quan/
tumcūqꝫ eīm quiſqꝫ ꝓ ꝑficienda gloria
ſui noīs elaboret. memoriā ſuam quaſi
cinerē poſuit. quia hanc citius ventus
mortalitatis rapit. ceruix ī lutū redi/
gitur. cū ſuꝑbus quiſqꝫ humiliatur in
morte. et elata caro tabeſcit in putredi
ne. Si volumus ergo digne ambulare
debemus extollenciam cauere exemplo

Pſalmiſte. Neqꝫ ambulaui in magnis
neqꝫ in mira. ſuꝑ me. In mirabilibus
ſupra ſe ambulat qui magna de ſeipſo
eſtimat. ſicut ille. luce. xij. Hominis cu
iuſdam ager vberes fructus attulit. et
ait intra ſe. Quid faciam qꝛ non habeo
vbi cōgregem fructus meos. deſtruam
horrea mea et maiora faciā. et illuc con
gregabo omnia q̄ nata ſūt michi. et bo/
na mea et dicam anime mee Anima ha
bes multa bona repoſita in annos plu/
rimos. requieſce. comede. bibe. epulare
Sȝ quia memoriā ſuam quaſi cinerem
poſuit. ideo ſequitur ꝙ dn̄s ſibi dixit.
Stulte hac nocte repetent animā tuam
a te ꝛc̄. Sed vtinā iſti qui extolluntur
ex magnitudine diuiciarum et poten/
cie vellent memoriter retinere qd̄ legi/
mus paganos quoſdam meminiſſe.
Recitat Tulius de Dyoniſio tyranno
ꝙ cum quidam amicus eius Democles
laudaret copiam eius. maieſtatem doī/
natus. rerum habundanciam. magnifi
cenciam edium regiarum et aſſereret
nunꝗ̄ beatiorem quemꝗ̄ fuiſſe. rn̄dit
ille. Uis ſcire inquit fortunam meam
Cumqꝫ ille velle dixiſſet collocari eum
iuſſit Dioniſius in lecto aureo pulcher
rimo. et menſam fecit preparari opu/
lentam. pueros et iuuenes ad miſtran
dum electos conſiſtere fecit et precepit.
Cumqꝫ adeſſent omnes delicie. et De/
mocles videretur ſibi fortunatus iuſſit
tyrannus fulgentem gladium et elima
tum filo ſerico appenſum dimitti vt im
pendēt capiti et crinibus illius Cūqꝫ
ille nec pulchros miniſtros reſpiceret
nec ad menſam manum porrigeret nec
in lectum aureum intēderet pre timore

ne gladius ſup caput eiꝰ caderet . dixit ei tyrānus. Talis eſt ſemꝑ vita quam beatā putabas. Ille vero exorabat ty/ rannū vt ſe abire licēt Sic deberent co gitare illi qui extolluntur potencia. ꝙ vita eorū eſt timoīs ſollicitudine plena et ita humiliari ſub manu dei omnipo tētiſſima. iuxta illud ꝑmo Pet. Humi liamini ſub potenti manu dei ꝛc̄ .

Tercō digne ambulamꝰ ſi terrenis nō inmergimur. ꝙ autē iſtis terrenis mente et deſiderio inmergi nullatenꝰ debeamus ex forma corporis documen tum habemus. Unde dicit Ouidius. Pronaqꝫ cum ſpectent animalia cetera terram. Os homini ſublime dedit celū qꝫ videre Juſſit. et erectos ad ſidera tollere vultus. Si ergo digne volumꝰ ambulare. non debemus iſtis terrenis deſiderÿs inmergi. ſicut ille de quo dī dominꝰ. Yſaye. viceſimo. Ambulauit ſeruus meus nudus et diſcalciatus . Quidam ſunt qui pauꝑtatem in effcū et affectu tenent et diligunt. et iſti nu di ſunt in effectu. et diſtalciati in affcū Iſti nec diuicias habēt nec habere deſi derant Alÿ ſunt qui ſunt pauperes in effectu. ſed diſcalciati non ſunt vt ſunt pauꝑes in affectu . Iſti etſi diuicias non habeant tamen habere deſiderant vtinam moderati eſſent in deſiderio ha bendi noſtri moderni xpriſtiani . ſicut antiqui pagani . Narrat Ualerius. de quinto tubrione Cui cōſulatum gen̄ti cum gens quedam magna vaſa argen/ tea magno pondere . et exquiſita arte fabricata ꝑ legatos miſiſſet. qui retule/ rant ſe vidiſſe vaſa fictilia in menſa eiꝰ Juſſit eos abire cum ſarcinis ſuis. mo nitos ne continencie tamꝙ̄ paupertati ſuccurrēdum putarent . Sꝫ heu hodie pauci tales ſunt qui ex cupiditate ha/ bendi omnia oblata et plura accipiunt Omnes diligunt munera . ſequuntur re tribucōnes. verus autem pauper eſt . qui diuicias fugit. et a peccatis ſe cuſ/ todit . talis regnum celorum poſſidebit Mathei quinto. Beati pauꝑes ſpiritu quoniam ipſorum eſt regnum celorum et de tali paupere narrat Gregorius . ſuper Euāgelium. qd̄ fuit quidam ſer uulus nomine rebus pauper. et meri/ tis diues. paraliticus a primeua etate cui ad ſeruiendum mater cum fratre aderat. quidquid autē ab elemoſina po tuiſſet accipere hoc eorū manibus pau peribus erogauit . ſtudebat in dolori/ bus gracias deo agere ymnis et laudi/ bus ſemper vacare. in extremis admo nens peregrinos hoſpites vt ſurgerēt ꝛ pſalmos canerent hortatus eſt. et cū moriens pſalleret. voces eorum cōpeſ/ cuit . dicens Tacete nūquid nō auditis quante laudes reſonent in celo . et ſic mortuus eſt. et magna fragrancia om/ nes repleti ſunt vſqꝫ poſt ſepulturam eius ꝛc̄ .

Item .

Ubicunqꝫ fuerit corpus . illuc cō gregabuntur et aquile Mathei. viceſimoquarto. In hoc euangelio oſtē dit xpriſtus aduentum antixpriſti. et aduentum iudicÿ. et quoniā ſicut dicit Eccleſiaſtici viceſimoſeptīo. Uolatilia ad ſibi ſimilia cōueniunt oñdit ꝙ ſicut membra antixpriſti ſequūt² antixp̄m. ſic membra xpriſti cōgregabuntur ad xpriſtū. et hoc innuit ꝑ verbum ꝓpoſi tum. vbi dicit. Ubicūqꝫ fuit corpus ꝛc̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

¶ In quo verbo tria facit. Nam p̄mo
oñt ſue maieſtatis dominiū ſolid̄ et ve
rū. Scd̄o oñt membrorū habitū meri/
toriū. Tercō oñt habitꝰ meritorij̄ fina
le premium. Primo oñt ſue maieſtatis
dominiū ſolidū et verū. cum dicit vbi/
cumqꝫ fuit corpus. hoc eſt vbicūqꝫ fuero
ego cuius eſt maieſtas ſolida atqꝫ vera
non vmbratilis. apparens tm̄ et tranſi
toria ſicut erit maieſtas antixpriſti: ibi
erunt et mei. Scd̄o oñt membrorū ſuo
rū habitū meritoriū. cum addit Aquile
Aquila dicit̄ ab acumine viſus per qd̄
intelligit̄ in ſanctis et electis dei fidei
habitus meritorius. Tercio oñt hītus
meritorij̄ finale premium cum infert.
Illuc cōgregabunt̄. in hoc em̄ p̄miant̄
ꝙ ad deum congregabunt̄. ¶ Nō ergo
ꝙ xp̄c optime ſe cōparat corpori ꝓpter
corpis trinā dimenſionē. que eſt dimē
ſio. longitudinis. latitudinis. et ꝓfun
ditatis. ita ipſe xp̄c habet. latitudinē
caritatis. longitudinē longanimitatis
ꝓfunditatē humilitatis. Primo dico.
Xpiſtus dicit̄ corpꝰ ꝓpter latitudinē
caritatis. ſicut em̄ corpus capit dimen
ſionē latitudinis. ſic xp̄c habet ꝑfectā
latitudinē caritatis. Ita xpriſtus erga
nos dilatat tm̄ ſuam caritatem. vt p̄ſ.
dicat. Nec eſt q̄ ſe abſcondat a calore eiꝰ
certe a calore quo nos diligit. nō eſt qui
ſe abſcondere poſſit. Sap. xi. Diligis
omnia q̄ ſunt et nichil odiſti eorum q̄ fe
ciſti. Naturā em̄ quā ipſe condidit in no
bis diligit et cuſtodit. ſed qd̄ nos facīꝰ.
ſcilicet peccatū ipſe ꝑſequit̄ et punit.
Et ꝙ ipſe nos diligat ſigno euidētiſſiō
manifeſtat. in hoc ſcꝫ. ꝙ nobis ab ipſo
nos auertentibus occurrit et obuiat.

Sicut Dionyſius in ſua ierarchia ſcd̄o
caplō declāt. Si recedat ab intelligibili
intellectualium ſpontanea ꝓpria ptās
malicie amore claudens naturaliter inſi
tas ſibi ad illuminandū virtutes ſuſpē
ditur a p̄nti lumine non recedente ſed
ſupſplendente. ipſi auertente ſe ab oc/
currente benigne. et ꝓpter talem lati/
tudinem caritatis corpis xp̄i cōꝑatur
templo. et dicit̄ templū. Johannis. ij.
Soluite templū hoc. et in tribus diebꝰ
excitabo illud. hoc autē dicebat de tem
plo corpis ſui. Templum dicit̄ quaſi
tectū amplum. et ſignat amplitudinē
latitudinis caritatis xpriſti. hoc autē
templum ſoluimꝰ. quocienſcumqꝫ mor
taliter peccamus. Unde illud dicebat
non optantis voto ſed predicentis vel
ꝓphetantis officio. Sed heu ꝙ diſſolu
cōne huius templi. id eſt caritatis xp̄i
tam parum dolemus. Inuenimus pa
ganos quoſdam vitam ſuam ꝓ cōſerua
cōne romane rei publice poſuiſſe. Nar/
rat em̄ Valerius. de quodam in cuius
capite cū picus ſediſſet. ꝛ affirmaſſent
aruſpices eo occiſo fore rei publice ſtatū
feliciſſimū ꝛ ſue domus miſerrimū. con
ſeruato. ſ. pico. in cōtrarium vtrumqꝫ
ceſſurum. Ac ille picum in cōſpectu ſe/
natus morſu necauit. Ecce iſte paganꝰ
pro cōſeruacōne rei publice romane ꝑi
culoſe ſe expoſuit et domū ſuā. Et nos
pro conſeruacōne rei publice xp̄iane. q̄
cōſiſtit in caritate nolumus ad modicū
dimittere voluntatē noſtram. et in hoc
forte fiducia nobis dat̄. qꝛ templū cari
tatis xp̄i in tribus diebus reedificat̄.
ſicut ſubiūgit̄ Et in tribus diebus re/
ſuſcitabo illud. ſ. cōtricione. cōfeſſione.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et ſatiſfactione ſed hoc eſt ſtultū in hac
ſepe peccare. q2 de illis tribus nullus
eſt qui poſſet eum certitificarē Unde Jo
hel Quis ſcit ſi cōuertatur et ignoſcat
deus. ¶ Scdo. xp̄c compatur corpori
et dicitur corpus. ſicut corpus capit di
menſionem longitudinis. ita xpriſtus
habet longitudinē paciencie et longa/
nimitatis. ſcribit in Jona Tollite me
et mittite me in mare et ceſſabit mare
a vobis Jonas interpretatur donatus
et figurat xp̄m. de quo dicit Yſayas.
filius datus eſt nobis. iſte dicit cuilibet
exiſtenti in mari hoc eſt tribulacōnum
amaritudines ſencienti. Tollite me et
mittite me in mare. hoc eſt recogitate
me in magnis tribulacōibus ꝓ nobis
fuiſſe. et ceſſabit mare a vobis. hoc eſt
mitigatur amaritudo veſtre tribulacō/
nis. Unde Gregorius. Quidquid ter/
rena propinat aduerſitas totum leue
erit ſi cōſideremus quid ꝓ nobis bibit
ad crucis patibulum. qui nos inuitat
ad celum. Et de iſto corpore longitudi/
nem longanimitatis habente figuratū
eſt Johannis viceſimo. Dum fleret in/
clinauit ſe et proſpexit in monumentū
zc̄. Nos flemus quando aliquid mali
ſentimus. tunc debemus reſpicere ī mo
numentum. hoc eſt conſiderare xpriſtū
ꝓ nobis mortuum. et ibi apparebunt
nobis duo angeli. menſurantes et figu
rantes paciēciam xpriſti. Angelus ad
caput figurat inceptionem boni matu
ram. Angelus ad pedes figurat finalē
pſeuerantiam. ſed vtinā tanta pacien/
cia vigeret in xpriſtianis. ſicut viguit
in paganis. Narrat Valerius de Theo
doro cyreneo. quē cum liſimachus rex

iuſſiſſet crucifigi ipſe reſpondit: terri
bile ſit hoc purpuratis tuis mea quidē
nichil inter eſt. an in ſublimi putre fiā
¶ Tercio. xpriſtus dicitur corpus.
quia ſicut corpus capit dimenſionem
ꝓfunditatis. ita xpriſtus habuit pro/
fundum eximie humilitatis. et de hoc
corpore dicitur. luce. viceſimotercio.
Ubi legitur de Joſeph. Acceſſit ad Py
latum et peciit corpus Jheſu. et depoſi
tum inuoluit in ſindone et poſuit ī mo
numento exciſo in petra Corpus xp̄i
depoſitum in monumentū figurat pro
fundiſſimam humilitatem. hanc humi
litatem debemus imitari. quia ſicut ipē
dicit. Diſcite a me q2 mitis ſum et hu/
milis corde. Humilis eſt q̄ honores nō
appetit. ymmo fugit. et pro nichilo ſe
reputari querit. Sicut fecit quidā Ab
bas. de quo legitur in vitaſpatrum.
Qui cum eſſet preſbiter in magno ceno
bio in egipto. quia honorabilis erat ibi
Videns humilitatem non poſſe exercē
fugit aſſumta veſte ſeculari ad cenobiū
qd̄ ſciuit eſſe diſtrictius et ibi receptus
eſt difficultate excoluit ortum et hume
ris ſuis ad paſtinandum ſtercus gere/
bat. et poſtea vix cognitus flens receſ/
ſit dicēs. q inuidia diaboli tali fuiſſet
humilitate fraudatus. et idem ſecundo
vice fugit ad partes paleſtine. vbi nec
eius nomen eius fuit auditum. Iſte er/
go erat vere humilis qui honores fugie
bat et de cōtumeliis gaudebat zc̄.

¶ Sequitur cōmune ſanctorum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

De ſancto Andrea.

Michi aūt abſit glīari niſi in cruce
dūi nrī ieſu xpī. Galā. vlt. Nar
rat Valerius maxīmg. ꝙ tanta in ro/
manis antiquis cupido glē fuit ꝙ non
ſolū tꝑalia bō ſed ⁊ ipām vitā quā oīs/
homo cōſeruare appetit ex natura trat
debant ī mortē vt indeſitientē poſſent
cōſequi noīs ſui famā. et relinquē poſ/
teris ſuis glorioſam memoriam. .

Circa ergo pmā ptē ſermonis. in
q oñdit quid cauē et vitare debeamg.
breuit eſt Nōnd. ꝙ huāna glā ex qcūqȝ
re cauſata ſit. ꝑpt qtuor ē ab omnibg
fugienda. ſcȝ. Quia viliſſiā ex ſua cō/
dicione. Quia vaniſſiā ſiue fragiliſſiā
duracōne. Quia falſiſſiā in pmiſſione
Quia maligniſſima in retribucōne.

Dico ꝙ mūdana gloria ideo nobis ē
fugienda qꝛ viliſſiā. et hoc de ſui natuā
rū ſit deo et angelis fetida et hōi valde
nociua et damni maximi illatiā. quia
bonorū oīm ſpūaliū deſtructiā. cū igit
hoīes de ſui natura appetāt ſp nobilia
et fugiant vilia. mirū eſt quō nālr
nō fugiāt hanc vanā gloriā quā ſcptuā
docet eſſe viliſſimā. ſic eni ſcribit. pmo
Mach. A ūbis viri pccōris ne timueri
tis. qꝛ glā eius ſtercus et vermis. quid
in rebus ſtercore deteſtabilius. Quid ī
aīalibus verme vilius. ergo ſi glā hoīs
ſtercus et vermis exiſtit. nō eſt hoībus
appetenda. ſed pocius fugienda. Eſt
eni huāna glā. putrido ligno ſimilima.
de quo phūs docet et ex ipſa expiencia
patet. ꝙ de nocte lucet. ſed de die putri
dum eſſe apparet. Quid eſt eni hoīem
glā vana de nocte lucere. niſi hoc pnti
tpe qd nocti vmbroſe eſt ſilē ⁊ glorioſus

incedere. et luminoſus infirmis oculis
apparē q nō pnt niſi ſcdm ea q foris ſūt
iudicaē Sed qn dies iudicij aduenerit ī
quo illuīabit dñs abſcondita tenebrarū
et manifeſtabit cōſilia cordiū. tunc qui
vident nūc glorioſi. apparebūt putridi
et viliſſimi et peitus nō curandi. qꝛ eſt
impoſſibile vt dicit Jeronig. vt homo
in celo et in terra appareat gloriſus.
vnde tales oēs ſunt lucipete ſimiles q
volando de nocte lucet ſed in die latet.

O ſi attēderēt hoc tyrāni qui ſic modo
ambulant glorioſi. quō apparebunt in
futuro viliſſimi. nigri ⁊ putridi. puto
ꝙ mō mirabiliter deteſtarent gloriam
huius mūdi.

Secūdo ſ fugienda eſt
nobis mundana gloria. qꝛ fragiliſſima
nec ē vlla ſtabilitate firmata. vnde nec
ſui nec ſubiecti eſt ſtabilitiua. ſed ſic eſt
defectiā ut qlibet vaporoſa vel fumoſa
ſubſtancia. q quantūcumqȝ ad tempus
appareat eſſe pulchra. inuenit poſt mo
dicum eſſe nulla. fumus eni quāto plg
in altum ſe erigit tanto plus deficit do/
nec euaneſcit. flos magni odoris et ad
tempus admirabilis venuſtatis exiſtit
ſed ad modicum tactu ſolis adurentis
areſcit. et oīs gloria eius pit Yſa. xl.
Omnis caro fenū et oīs glā eius tamꝙ
flos feni. exaruit fenū et flos eius deci
dit et oīs glā deperijt. Tales igit oēs
ſunt ſicut fenū tectorū qd prius ꝙ euel
latur exaruit. Exemplū. vbi eni nunc
glā Aſſueri Heſter. i. qui. c. xxvij. pui
cijs impauit. vbi glā illius maxi Alex
andri ī cuius cōſpcū oīs tra ſiluit pmo
Mach. vbi nūc glā tocius rōni imperij
qd ad mod ferri oīa regna tre pdomuit
Vbi ſūt pricipes genciū ⁊ q dñant ſup

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

beſtias ꝛc̄. et ſequitur. exterminati ſūt
et ad inferos deſcenderūt. et alij in loco
eorū ſurrexerūt. Baruth .iij. ¶ Tercio
mūdana glā ideo nobis eſt fugienda. qꝛ
eſt falſiſſima nulli ſeruans ꝓmiſſa. ſed
oēs hoīes fallens in via. Noīa vnū ſolū
quē nō fefellit. Quē eni regē vel ceſarē
nō decipit. longā eni et honorabilem vi
tam pacificā et ſecuram potēciam ſuis
amatoribꝫ cōpromittit. cū vnū momē
tum tpis addere vite nō pt. Quis in
glā Alexandro ſimilis qui nullū vnꝗ̄
bellū ꝑdidit. nullā ciuitatē obſedit quā
nō cepit. nullā ꝓuīciā vnꝗ̄ inuaſit quā
ſue dicōi nō ſubmiſerit. et tū qn̄ ſe ſubiu
gaſſe oīa credidit. et pacificā vitā ſpeā/
uit. tunc in momēto in modū aque de/
currētis deperijt. Fluit eni mundana
gloria ad mod' nauis mare ſulcātis. ad
modū auis aerē velocit' tranſeuntis. et
ad modū torrētis velociſſime currētis.
et poſt modicū vaneſcētis. eſt ergo hec
vana glā falſa. qꝛ dū in neceſſitatibꝫ ꝓ
mittit auxiliū ꝑſtat porcius inpedimen
tū. Unde ꝓpha cōfortans virū iuſtum
ait. Ne timueris cū diues factus fuerit
hō et cū mlt. fu. glā do. e. q̄ſi cū inte. nō
ſu. oīa neqꝫ deſ. cū eo glā eius. Quare
igit' gloriā hanc ſeqris. a qua in morte
iuuari nō poteris. ſed porcius ab ea īpe/
dieris. ¶ Quarto humana gloria eſt
maligniſſima. quia nō ducit ad gloriā.
ſed porcius ad penam in ignominiam
ſempiternam. Unde quarto. Oſee.
Gloriam eorum in ignominiam cōmu
tabo. in qualem ignominiā ſ. vtiqꝫ in
ignominiā ſummam. quando gloria in
ſummam tranſibit ignominiā. poten/
cia in inpotenciam Sapiencia in ſtul/
ticiam. et delectacō omnis in maximā
penam. Nam iuxta menſurā culpe erit
menſura pene. Unde Apoca. Quantū
ſe glorificauit et ī delicijs fuit. tm̄ date
ei tormentū et luctū. O vanitas vani/
tatū O ſūma ſtulticiarū dare ꝓ viliſſi/
mo plumbo argentū. dare ꝓ auricalco
aurum. ꝓ vitro margaritā. immo qḋ
peſſimū eſt dare pro nichilo bonū quod
poteſt eſſe eternū. Quis ſtultꝰ mcator
facēt hec. Sꝫ vaīglorioſus hec facit. qm̄
ꝓ glā vana q̄ oīno eſt nulla. gloriā ven
dit eternā. ꝓ laude viliſſiā ꝑdit bonū
qḋ potuit eſſe eternū. Nō eſt ſic gloriā/
dum ī mūdi glā. q̄ eſt viliſſiā. eſt fragi/
liſſiā. eſt mendaciſſiā. eſt maligniſſiā.
Sed in dei. q̄ eſt nobiliſſiā. ſtabiliſſiā.
veraciſſiā et optīa. hec oīa btūs Andre
as attendens dicebat. Michi abſit ꝛc̄.
q̄ſi dicēt gloriant' filij diaboli. Alij in
potencia. alij in ſciā. alij in rerū opulē
cia. alij in corporis elegācia. alij qḋ pe/
ius in ſua malicia. Sꝫ mī in ſola cruce
xpi eſt gloria.

¶ Item de eodem.

Xpriſto cōfixus ſum cruci. Gal. ij.
Narrat doctor egregius Auguſ.
in p̄mo de ciui. ꝙ manet diſſimilitudo
paſſorū ſub ſimilitudiē paſſionū. quia
ſub eod' igne aurū rutilat palea fumat
et ſub ead' tribula palee cōminuunt' et
frumenta purgant'. ſic vna et eadē vis
irruēs bonos purgat ac ꝓbat. malos
damnat. vaſtat. exterminat. ¶ Nōndū
ergo breuit'. ꝙ ſicut in cruce materiali
iiij. eſſe videmꝰ. ſic in cruce ſpūali iiij.
illis correſpondēcia eſſe ꝓbamꝰ. Nam
in cruce mālī eſt cōſiderare ligni ipſius
ꝓmū ſiue ꝓfund'. ligni ipiꝰ altū. ligni

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ipſius latū ſiue tranſuerſum. ligni etiā
ipſius longū. Sic crux ſpūalis quā xp̄i
aplūs portauit. iiij. habuit in ſe. ſcilicȝ
Profundum humilitatis. Altitudinē
paupertatis. latitudinē caritatis. longi/
tudinē longanītatis. ¶ Dico q̄ crux
ſpūal. quā ad imitacōem xp̄i venerabil
hic aplūs ſp geſſit. Primo hūit pfund
hūilitatis. ſicut em̄ in mālī cruce lignū
ymū totiꝰ crucis ē fundamentū et ſuſ/
tentamentū. ſic hūilitatis bonū crucis
pūie fūdamētale pn̄cipiū. q2 ſicut aqua
ſp fluit ad valles. ſic dīna grā ſp ad hu
miles. Vn̄ peccōr q̄ ſe nō huīliat et hūili
mente ſe ad graciā nō preparat. quantū
eſt de lege cōmuni graciā de deo nō acce
pit. q2 in eo locus vbi graciā teneat nō
exiſtit. vas em̄ liquore plenū n̄ accipit
alterum n̄ vero p̄us fuit vacuatū. hoc
ſciens btūs Aplūs. ſe in pn̄cipio ſue pe
nitēcie totū p hūilitatē euacuauit vt ſic
repleri poſſet oībus ſpūalibꝰ donis ſci
ebat em̄ deū dixiſſe ī Mathe. Qui vult
venire poſt me abne. ſe. et tol. cru. ſuā.
et ſe. me. Quid eſt ſe abnegaē. niſi oēm
ſupbiā mentis abicē a ſe. et pfectā hūi/
litatē induē. Quid eſt crucē tollē. et pꝰ
dūm ire niſi poſt dictā graciā pn̄alem
accipere. et ſic ſemper poſt ambulare.
Nam et in noſtrū exemplū p̄us ſe hūi/
liauit. pedes diſcipulorū lauit et terſit
q̄ crucē aſcenderet. hanc ſcūs Aplūs ſe
hrē oſtendit. Cum egee de cruce ſic ait
Ego crucis xp̄i ſeruus ſum. et crucis
xp̄i tropheū. diligere potiꝰ debeo q̄ ti/
mere. Sed quis hodie hūilis ymmo q̄s
nō totus ſupbus exiſtit? vis ſcire vtrū
ſcis humilis. Cogita apud te. ſi gloriā
queris vel appetis. ſi oblatam reſpuis.
Si doles de iniuriis. humilis non es.
ſed vento ſupbie plenus. ¶ Secundo
Crux ſpūalis habet altitudinē paup/
tatis. et dicitur paupertas alta eo q̄ a
terra q̄ eſt loco īfima ſit eleuata. et xp̄o
ſit proxima. Nam altitudo paupertatis
primo in ipſo rege regum deo noſtro et
regina matre eius reſplenduit. ſi atten
datur quō in ſtabulo natus. quō in p̄ſe
pio collocatus. ſup fenū in panniculis
inuolutus. modico lacte nutritus. quō
in tota vita eius pauprimꝰ. quō in cor
pore nudus. Bernūdus. Si totā vitam
dn̄i inſpexeris a ptu virginis vſqȝ ad
patibulum crucis. nō inueīes niſi ſtig
mata paupertatis. hoc xp̄i Apoſtolus
dum attendit. et omnia ppter xpiſtū
reliquiid et nudꝰ vitā in cruce finiuit.
Unde dicitᷣ in legenda. q̄ exſpoliauit
ſe et veſtimenta ſua tradidit carnifici/
bus. ppter hec omnia bn̄ poterat dicē
illud ad Glā. vltimo. Michi abſit ⁊c̄.
Michi mūdus crucifixus eſt et ego mū
do. Quid eſt ergo q̄ Apoſtolus et mun
do erat crucifixus. et ſimiliter mūdus
ſibi. niſi q2 in mundo fuit pauprimus
Sed quis cū apoſtolo. ymmo cum ipſo
domino pauper eſt. Quis eſt qui toto
poſſe diuicias et vltra poſſe nō querat
poeta. Inpiger extremos currit mer/
cator ad indos. p mare pauperiem fu/
giens per ſaxa per ignem. O ſumma
fatuitas ⁊ corpus tātis laboribus atteī
rᷣ ⁊ qd̄ peius ē animā diabolo vendere
vt in damnacōnem lutum terre valeat
congregare. Uſquequo Propheta ait.
congregas contra te denſum lutum. di/
cūtur diuicie denſum lutum. quia ſicut
bene denſum lutum nō facile ſepatur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſic vix a diuicijs cor auari ꝑfecte ſepatᷣ
Unde Bernʾdus. Querat diuicias pa/
ganus q̄ ſine deo viuit. querat iudeus
qui terrenas ꝓmiſſiones accepit. ſed q̄
fronte xp̄ianus diuicias querit. poſtq̄
paupes beatos eē iudicauit ¶ Tercō
crux ſpūalis debet hr̄e latitudinē cari/
tatis. latū eīn eſt mandatū dei nimis.
hic eīn amor nūq̄ ſic ꝓbatᷣ ſi ſit verus.
ſicut ſi ꝑ amore alterius aliq̄s moriatᷣ
Maiorem inq̄t Jo. hac dilcōnem nemo
habet. q̄ vt animā ſuā po. q̄s ꝑ a. ſuis
Unde dū filij Zebedei peterent a dn̄o
regnū qđ eſt ſolū amantiū. dn̄s ait ad
eos. poteſtis bibere calicē quē ego bi. ſū
quaſi dicet. Nūqđ ſic ē vt ꝑ hoc regno
habendo mecū mori pati ſitis. Nam et
de ipſo dn̄o dicitᷣ Hebr. xij. Propoſito
ſibi gau. ſuſti. mortē cōfuſione cōtem ta
Tanto eīn amore ardebat q mori pro
nobis et cōfundi nō ſolum nō cōtemne/
bat ſed ꝓprabat. qđ Apl̄us dum atten
dit mori pro xp̄o nō timuit. ſed pleno
gaudio cordis ad crucē acceſſit. vnde vi
dens crucē nō timuit. nō fugit. nō ocu/
los auertit. ſed clamauit et dixit. O bō
crux diu deſiderata ꝛ iam cōcupiſcenti
animo prepata. ſollicite q̄ſita. letus et
gaudēs venio ad te. ita vt et tu gaudēs
ſuſcipias me diſcipulum eius qui pe/
pēdit in te. Salue inq̄t crux p̄cioſa ꝛc̄
Si enim tanta eſt vis amoris vt multi
romanorū ꝓpter amorē patrie filios ꝛ
parentes occiderunt. quid ꝑ xp̄o crea/
tore potentiſſimo. redemtore pijſſimo.
magiſtro doctiſſimo deberēt facē xp̄ia/
ni. qui nos tantū amauit. q tam tur/
piſſimo gn̄e mortis mori nō refugit ſed
ſeipſū obtulit. Bernʾdus. Fidelis mi
les vulnera ſua non ſentit. dū benigni
ducis vulnera intuetur. Filius mortis
eſt ille qui videns regem gladio vulne
ratū mucrone cōfoſſum. ſanguine cruē
tatū ex bello ſe ſubtrahat et abſq; vul/
nere a bello recedat. Nam milites Alex
andri. q̄uis numero pauci et adūſarij
multi. dū regem ſuū p̄mo acies hoſtiū
inuadentē viderent ſic aīabantᷣ ad bel/
lum vt pauci multos ſternerēt. eo q
mori ꝑ ſuo rege nō refugerent ſed opta
rent. Nam et apicule ꝑ ſui regis amoē
ſunt mori parate ergo quid faciendum
ſit xp̄anis ꝑ rege ſummo qui ꝑ nobis
factus eſt homo. et vltimo pependit in
ligno. ¶ Quarto crux ſpūalis ad ſuū
cōplementū debet habere ꝑſeuerancie
ſiue longanimitatis longitudinem nichil
enim valet aliquid valenter incipere.
ſcutum ad bellum arripere. lanceam
fortiter agitare. fortiter hoſtem inuadē
ſi nondum obtenta victoria contingat
ſcutum abicere. ſolus eīn finis in rebꝫ
laude eſt dignus. Ob hanc cauſam cum
p̄ncipes dicerēt Mathei. xxv. Si rex
iſrahel eſt deſcendat nūc de cruce. vt vi/
deamus et credamus. dominus tamen
ob hoc deſcendē noluit ſed qđ cepit vſq;
in finem tenuit. et opus redemcōnis cō
pleuit humane. Sic et btūs Andreas.
ſicut legenda ſua dicit. de cruce poni no
luit nec deponi potuit. ſed vſq; ad mor
tem in ea permanſit.

¶ De ſancto Nicolao.

Seruus meus eſt iſrahel. vt ibis
vtar bti Auguſtini. duas vitas
ſibi diuinitus preditatas nouit eccleſia
Quarum vna dicitur actiua Altera cō
templatiua. Prima eſt in via. Secūda

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

vero in patria. prima in labore. altera in requie. p̄ma declinat a malo et facit bonū. ſcđa nullū habet a quo declinat malū et magnū habet quo fruatᷣ bonū Prima cū hoſte pugnat. ſcđa ſine hoſte regnat. ¶ Eſt ergo Nōnđ ad inſtruxionem audiēciū. ꝙ quidā corpi ſuo ſiue ventri ſeruiūt vt guloſi et laſciui. q̄dā hoīm ſeruiūt mūdo vt auari. quiđ dia bolo vt tumidi et ſupbi. quiđ vero xp̄o vt humiles et abiecti. ¶ Dico ꝙ ſunt quidā hoīm q̄ ſeruiūt prīcipalit̄ mūdo ſicut omnes auari. m̄catores mali. rap tores. vſurarij. Judices et aduocati. et cōmuniter prīcipes et tyranni. hij q̄ſi omnes plus diligunt aurum q̄ꝫ deum. Immo plus vnū equum. vnū aſinū. Immo ſepius vnū modicū nūmum q̄ꝫ xp̄m. Probatio huius eſt. quia ꝓ vno nūmo mentiri et ꝑiurare nō curant. et nūmum ſi ꝑdant more galli pulue rem ſollicite verſant nec ceſſant. ſed de xp̄o ꝑdito nichil curant. ita vt ſepe in tota vita ſua vix ſemel penitēciam acci piant. Sunt eīm tales iuda peiores. q̄ ꝓ triginta denarijs vendidit xpriſtū. quē forte credidit eſſe hoīem purum. Iſti ꝓ vno denario vendunt xpriſtū. Immo vt aliqn̄ lucrantᷣ nūmum pro quo tradunt eum. quē tn̄ credunt eſſe deum et iudicem eſſe futurum. Tales cū monentur. p̄ma. Johannis ſcđo. Nolite diligere mundū neqꝫ ea q̄ in mū do ſūt ⁊c̄. Quare mūdus diligendus nō eſt. quia quicquid in eo eſt malū eſt Item Mūdus diligendus nō eſt neqꝫ ſeruiendū eſt ei. quia cōtrarius eſt deo ꝓpter qđ dicitur in. luca. decimoſexto Nemo poteſt duobus dominis ſeruire. Nemo poteſt deo ſeruire et mammone. Item Mūdus diligendus non eſt. nec ei ſeruiendū. qꝛ ē vanꝰ ipē ſeruos ſuos adiuuare nō poteſt. vbi eīm nunc ſunt tyranni. qui mūdi facti ſunt ſerui. Nā Allexanđ poſtq̄ꝫ totū orientē obtinu it et tocius europe legatos accepit ſubi to veneno interijt. in tantū Allexanđ cupidus fuit. ꝙ ſibi totū mūdum non ſufficere credidit Vn̄ cū quiđ phūs ſibi diceret. ꝙ multi mūdi eſſent eſtuabat quō omnibꝰ īꝑare poſſet. ſic nō fecit ſcūs Nicolaus. mūdum cū pompis eiꝰ deſeruit. eccleſias ſepe viſitauit. ſicut ī legenda legitur quomodo mane fuit in eccleſia inuentus et in epiſcopū electꝰ. ¶ Secūdo ſunt quidam qui ſeruiunt diabolo. et hij maxime ſunt ſuperbi. De hac ſeruitute dicitur ſcđa Pei. p̄mo A quo quis ſuperatus eſt eius ſeruus eſt. ergo qui ſe a diabolo ſupeāri ꝑmit tunt. diaboli ſerui fiunt. Unde ibidem dicitur Serui eſtis eius cū obediſtis. Hec enim ſeruitus eſt valde mala. Illi enim ſeruire qui alium querit cotidie occidere. a ſummo bono ſubtrahere. et ad penas eternas adducere ſtultiſſimū michi videtur Unde dicitur Jēmie. vi. Seruietis dijs alienis qui nō dabunt vobis requiem die ac nocte. quia nec in die preſentis vite. nec in nocte tenebro ſitatis eterne. Qui eīm ſeruiunt nunc mundo. nunc corpori ſuo. vel ipſi dia bolo. et nunc ſemper ſunt in peccati ob ꝓbrio. cōfundentur in iudicio. et tan dem cruciabuntur eternaliter in infer no. Sic enim fecit ſanctus Nicolaus. quia ſe uper oracioni vacabat. et om nia deo diſplicencia declinabat ⁊c̄.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

¶ Tercio ſunt quidā qui ſeruiūt corpi
ſuo. et de hijs dr̄ Regū. xvi. Hij nō ſer
uiūt deo ſed ſuo ventri. et ad Philip. 3.
Quorū deus vēter eſt. Eſt enī ſeruitus
viliſſima colere ventrē p̄ deo. qui iuxta
Ber. nichil aliud eſt q̄ ſaccus ſtercorū
ſentina fetorū. cibus vermium; cogita
guloſe. quid nō fetidū tuo egrediat̄ ex
corpe. Nā videm9 terrā herbas p̄ducē
odoriferas. metalla lapides precioſos et
plantas. ſed tuū corp9 p̄ ſingula ſui fo
ramina res marcidas p̄ducit et fetidas
Itē plante omnes et arbores p̄ducunt
de ſe frondes. tu de tuo corpe ſputa feti
da. vrinā et ſtercus. abſurdū igitur eſt
corpus p̄ deo colere et ſeruire ei. et per
crapulā atq3 laſciuiā incedere. ſed caſti
gandiū eſt verberibus. atterendū ieiu
nijs et edomandum vigilijs. ne ſit ſicut
equ9 ſine calcarib9 et freno et ſicut bos
ſine ſtimulo q̄ laſciuit in p̄to. Maius ē
enī corp9 p̄priū ſubiugare q̄ ſibi regna
ſubicē. q2 ſicut Seneca dt̄. Multi regio
nes et vrbes ſubiugare potuerunt q̄ tn̄
ſuis corpibus ſeruierunt. et ea q̄ vicia
ſunt carnis nō ſubiugauerūt. hoc ſciēs
btūs Nico. adhuc infantulus ieiunare
cepit. et mām̄os. vi. et. iiij. feria. ſemel
bibens. ſtatī corpus ſubiugare ſtuduit
¶ Exemplū de Allexandro. qui nunq̄
victor nō fuit in bello. Omnes ciuitates
p̄uincias et p̄ncipes vicit. quē tn̄ car
nis vicia vicerūt. ex quo cōcludit̄ q̄ ſit
maius ſubiugare ſeipm̄ q̄ vincere totū
mūdū. ¶ Quarto ſūt quidā q̄ ſeruiūt
deo. et iſti ſūt oēs iuſti. q̄ nūc ſunt hū-
les et deſpecti. Qualis fuit btīſſimus
Nico. de iſtis enī ſeruis dt̄ lucas. Cum
oīa inq̄t bñfeceritis dicite q2 ſerui inuti
les ſumus. qd̄ debuim9 facere fecim9.
hoc aūt ideo dt̄. vt ſcp̄ de ſe hūilia ſenci-
ant. ne p̄ ſupbiam euaneſcant. O q̄ ſe-
curū q̄ fructuoſū eſt huic regi ſeruire
qui nichil querit a ſeruo qd̄ ſibi ſit vtile
ſed ſolum qd̄ ſeruo ſit ad ſalutē. Augg.
Nichil dn̄s iubet qd̄ ſibi p̄ſit. ſed illi cui
iubet. et ideo ait. verus eſt dn̄s. q̄ ſeruo
nō egit. ſed quo ſeruus indiget. Mirū
eſt quō cū ſancto Nicolao oīs mūd9 nō
ſeruit tam potētiſſimo ad iuuandū. tā
ſapientiſſimō ad cōſulendū. tā liberaliſſimō
ad ſubueniendū. tam benigniſſimo ad
p̄cendū. et cōtra nō ſeruientes tam ſeue
riſſimo ad puniendū. ¶ Dicit̄ enī de
Allexand̄. q̄ q2 liberaliſſim9 militib9
fuit. et oīa illis dabat q̄ in predā ex bo
nis hoſtiū inueniebant. ſic eos ad ſerui
endum ſibi pellexit. q̄ mori p̄ eo beatū
eſſe dicebant. ergo qualit̄ eſſet deo ſerui
endū. qui nō vt Allexand̄ ſolā tribuit
bona fortune. ſed dat tot bona nature.
et ex p̄te corp̄is ſimul et aīe. dat tot bō
gracie. dat dona ſciē. et p̄mittit tot bō
glorie. non tranſitorie ſed eterne. Nam
hec Attendēs btūs Nicolaus. pius fuit.
Nō de Puellis. q̄s liberauit de ſtupro
dando pondera auri.

¶ De ſcō Ambroſio.

DEdi te in lucem Yſa. xlix. Tres
creaturas legimus a deo creatas
Vnā opacā ſicut apparet in t̄ra. Aliā
trāſparentē et puiā. ſicut eſt in igne et
aere et aqua. Terciā luīnoſam et luci-
dam. ſicut eſt in ſole et luna et ſtellis.
¶ Eſt ergo Nōndum. q̄ doctor xp̄iſti
btūs Ambroſius fuit lux pura p̄ cini-
nenciā caſtitatis. Fuit lux inpaſſibil
per cōſtanciam firmitatis. Fuit lux

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

cōmunicatiua ꝑ amplitudinē caritatis
et pietatis. Fuit lux illuminatiā ſiue
aeris purgatiā ꝑ repulſū oīs cōtrarie
feditatis ſiue ꝑ redundanciā veritatis
vel ſic. Fuit lux paſſiua pacient aduꝰ/
ſa tollerādo. Fuit lux ſui cōmunicatiā
amando ¶ Dico ꝙ btūs Ambroſius
fuit lux pura cōtinenter viuendo. ſicut
luxurioſi ſunt inmūdi. qꝛ ceno luxurie
ſunt infecti. ſic viri caſti inſtar lucis di
cunꝰ mundi et puri. qꝛ a luto cōcupiſcē
cie ſeꝑati. Quare cū ſanctꝰ Ambroſiꝰ
fuerit caſtiſſimꝰ. recte puritati lucis ē
cōꝑatus. Unde cōuenient de eo poteſt
exponi illud Sapiē. vij. Candor eſt lu
cis eterne. nichil hn̄s inmūdicie. Unde
et ſubdiꝰ et ſpeculū ſine macula. vere
eīn ſine macula. aīa caſta qn̄ ſunt caſta
corda. caſta ſunt verba. et caſta opera.
Nam ſicut diciꝰ in vitaſpatrū. Illi nō
ſunt dicendi caſti qui ab oꝑe carnis ab
ſtinent niſi voluntate caſtus ſit animꝰ
caſtus affectus. et caſti ſunt oēs ſenſꝰ.
Phūs eīn dicit. ꝙ nō eſt caſtus omnis
q̄ cōtinet. ſed q̄ continet et hoc ipſo gau
det. continent ergo q̄ a natuā caſtitatis
remoti qui tota die vana audiūt. vana
dicunt. vana reſpiciūt ¶ Scdo lux ē
naturaliꝰ inpaſſibilꝰ. qꝛ nunꝙ̄ corrum
pitur ex actione extranea. Unde diciꝰ
Sapiē. vij. Super ſalutem et ſpeciem
dilexi eam. et ꝓpo. ꝓ lu. hrē illam. qm̄
inextinguibile lumen illius eſt. et re/
uera talis fuit Ambroſius. pacienter
adūſa portando. Nam et iuſtina regīa
cū eſſet arriana pulſabat Ambroſium
forti pugna ſed nullis minis. nullis p̄
cibus vel ꝓmiſſis eum deflectē potuit.
a rectitudine veritatis. ſed manens im

mobilis hereticos cōfundebat. cuius fi
dem magna miracula cōfirmabant q̄ ſi
eius legendam legeris. narrare hic po/
teris. ſed vbi hodie virtus in xp̄ianis
q̄ floruit in paganis. Nam inuenio vi
ros paganos nō pro deo ſed pro mūdo.
non pro eterna ſed pro tꝑali gloria. res
ſuas cōtempſiſſe et magis ꝙ̄ viuere mor
tem eligere. ¶ Tercō fuit lux ſui con/
municatiua et diffuſiua. rerū gn̄atiua
nutritiua et cōfortatiua. ſic btūs Am/
broſius fuit lux ſe cuntis cōmunicādo.
filios ſpūales gn̄ando. nutriendo et cō
fortando. atqꝫ omnes ꝑfecte amando.
omnibuſqꝫ cōpaciendo. Unde de eo p̄t
exponi illd̄ Eccleſiaſ. q̄dragesimopmo
Sol illuiāns ꝑ oīa reſpexit. ad modū
eīn ſolis. qui omnibꝰ lumen preſtat. oī
bus ſe cōmunicat. omnia naſcentia ro/
borat et confortat. btūs Ambroſiꝰ ſe oī
bus cōmunicabat. omnes docebat. oēs
amabat. ſanos cōfortabat. infirmis cō
ſolacōem prebebat. ſic amore frn̄o totꝰ
ardebat. et frn̄a cōpaſſio eius cor poſſe
derat in tantum. ꝙ cū aliqs caſum ſuū
vel peccatū narraret. ſic fortiꝰ fleret. ꝙ
ipm̄ ad flendū compellēt. dolebat eciā
multū qn̄ quis cadētibus īſultabat ſiue
ſpūaliter ſiue corꝑaliter. Unde cū ꝑ ci/
uitatē mediolanenſem incedēt et quidā
in via grauiꝰ corruiſſet. aliqꝫ eius ca
ſum riſiſſet. grauiꝰ ſcūs tulit et ad ridē
tē ait. Qui ſe putat ſtare videat ne ca/
dat. ſtatiqꝫ ille q̄ riſeāt cecidit et coactꝰ
ē flere ꝓpriū. q̄ caſū riſerat alienū. Si
eīn ſci viri ꝯſtantꝰ in caſu corꝑali. ꝙ̄ tū
putas dolēt de caſu ſpūali vbi nō cadit
corpꝰ āqn̄ morte caſurū. ſed cadit aīa eꝰ
naliꝰ duatura. ſit ergo ſepe dīno iudicō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

vt qui rideret caſum alienum. cogatur
flere ꝓprium. Unde in vitaſpatrum.
Quidā frater qui fratrem temptatum
in deſperacōnem poſuerat. et nō ſolum
ei cōpaſſus fuerat. ſed eū valde exaſpe/
rauerat. coactus eſt a deo pati. quod in
alio reprehenderat. Cumqꝫ eū temta
tio carnis ſic affligēt vt pati nō poſſet
ſed ad ſeculū redire diſponeret: miſſus
eſt ad eū alius ſanctus pater qui dicēt.
Ideo tibi hoc cōtigit. qꝛ illi fratri com/
pati neſciuiſti vt diſcas et ſcias qꝛ miſe
ricordiam volo et nō ſacrificium. Unde
Apoſtolus docuit. Si preoccupatus
fuerit homo in aliquo delicto. vos qui
ſpiritu huius inſtru. in ſe. le. cōſi. teip
ſum. ne et tu ſimiliter temp. Nemo em̄
ſtat niſi deo tenente. Nemo cadit niſi
deo permittente. ergo qui ſtat non ſue
virtuti. ſed diuine appropriet. ideo frī
cadenti nō inſultet. ſed ei ꝑfecte cōdolēs
ꝓ eo cōtinue deū oret. ¶ Quarto. lux
eſt acies purgatiua et illuīatiua. et ſic
rerum in obſcuritate latenciū oſtenſiua
et ſic ꝑ cōſequens argutiua. Nam dum
malum detegit ipm̄ arguendū eſſe oñt
Scūs ergo Ambro. fuit lux illuīatiua.
purgatīa. peccatorū oñſiua et argutīa.
Nam purgabat et illuīabat docendo et
p̄dicando. ſicut exemplū ē de Auguſtiō
quē Ambro. conuertit. Itē pccā detege
bat et errores deſtruebat rōnes effica/
ciſſimas oñdendo et arguebat nullū ti
mendo. ſicut patet in exēplo de Theo/
doſio impatore. cui eccleſie ingreſſū ꝓ/
hibuit. et de pccō qđ egerat valde redar
guit. et ad pniāꝫ aſperis v̄bis īduxit.
lege in legenda totū. qꝛ valde notabile
exemplū. et ꝓpter hūilitatē impatoris
ad penitendū. et ꝓpter cōſtanciā paſto
ris ad arguendū. Fuit ergo Ambro.
lux malorū detectiua et argutiua et ad
veritatem illuminatiua;

¶ De ſancta lucia.

Certamē forte dedit illi vt vincēt
Sap. iiij. Sapientis militis vi
riqꝫ cōſtantis et fortis officiū eſt nō ſo/
lū bella nō fugē ſed optare. vt bellando
victor poſſit coronā accipe. Non em̄ co/
ronat' niſi q̄ bellat et vincit. Gre. ſuꝑ
luc. qꝛ ad magna p̄mia venīe nō poteſt
niſi ꝑ magnos labores. Eſt ergo Nōndū
ꝙ pugna btē lucie. fuit fortis ad mūdi
delicias cōtemnendas. fuit fortis ad pe
nas tyrānicas deuincēdas. fuit fortiſſi
ma ad paſſiones ꝓpriꝫ corꝑis edoman
das. ¶ Dico ꝙ btā lucia. p̄mo magnū
et forte certamē habuit cōtra mūdū ad
dicias cōtemnēdas. Nā quāta ſit hoīm
multitudo quos diuicijs mūdꝰ decipit
et ad oīa mala trahit. q̄s ſufficient ver
bis dicē poſſet? ſed dei lucia adhuc ſub
matris cuſtodia poſita ꝓpter xp̄m oīa
arbitrata eſt vt ſtercora. vt xp̄m lucrifa
ceret. Nam ſicut patet ex ipſius legēda.
totū pr̄imoniū ſuū diſtraxit et pauꝑi/
bus erogauit vt xp̄m lucrifacēt. ſciebat
em̄ deū docuiſſe. Mathei. vi. Nolite the
ſaurizare vobis thezauros in terris ꝛc̄
et ideo ꝓpter hanc fortitudinē de ea p̄t
exponi illđ Prou. vltio. Fortitudo et
decor indumentū eius. decor et fortitu
do nobiliū ſūt cumuli diuiciarū. q̄bus
dum p̄clara ſibi cōparant veſtimenta.
glorioſi apparēt in via. ſed fortitudo et
decor lucie nō fuerīt diuicie q̄s cōtempſit
ſed virtutes aī q̄s amauit. q̄bus tamꝙ̄
veſtibꝰ ſpūalibꝰ ſe ornauit. Sed q̄s eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

hodie q̃ virtutes aĩ̃i q̃rat et nõ pocius
diuicias. O ſũma dementia xp̃iana. quõ
ſic ardenter appetit iſta. ¶ Sc̃do. btã
lucia fuit forcior ad paſſiões tyrãnicas
deuincẽdas. Magnum eſt eĩ contẽnere
mũdum ſed longe maiꝰ nõ curare tyrã
nũ. nõ minas vel tormenta Vñ dr̃ ꝓu.
vltĩo. Mulierẽ fortẽ q̃s inueñet. q̃ſi dicẽt
Inueñunt᷑ q̃ plĩme q̃ contẽnunt mũdꝰ
ſed eam q̃s poteñt inuenire q̃ nõ timeat
ignis incendiũ nõ duci ad ꝓſtibulum.
nõ ãputacõis gladiũ. q̃ fortis ergo hec
ſcã virgo fuit q̃ ſic cõſtant̃ et prudẽter ĩ
oĩbus tyrãno rñdit. q̃ a mille viris ac
bobꝰ tracta oĩno moueri nõ potuit nec
ad lupanar eã ducẽ oĩs paganorũ cona
tus preualuit. que et circa ſe ignẽ ardẽ
tem extinxit. lege hec oĩa et multa alia
ad hec facientia in ipſa eius legenda.
Sed qui hodie xp̃iani tyrãnis nõ obe
diunt. qui poſt potentes diuicias non
vadunt. Nõ fuerunt ſic antiq̃. ſed adeo
fortes erant vt tyrãnis in nullo obedi
rent. Nam pompeius quidã nobilis ro
manus dũ apud Ageciũ regẽ quondã.
legacõnis officõ fungeret᷑ ab eo captus
minis vt ſenatus cõſilia ꝓderet coge/
batur. ac ille vir fortis in p̃ñcia regis
digitum igni inmiſit. totũqꝫ ardere ꝑ/
miſit. et ſic ſe tormenta nulla timere oſ
tendit. q̃d dum rex vidit nichil ab eo vl
tra queſiuit. ſed ſe recipi in romanorũ
amicitia poſtulauit. In hac tanta forti
tudine diabolo reſiſtendũ eſt. cuiꝰ nos
ſemper premit tyrãnides. Unde Pet.
vltĩo. Aduerſarius veſter diabolus tã
le. ꝛc̃. ¶ Tercõ beata lucia fuit fortiſſi
ma ad carnis laſciuias edomãdas. ſiue
ad ipſas mortis miſerias tollerandas.

Nam et ſi ſit magnũ contẽnere mundũ
et maius cõtemnere q̃cumqꝫ tormen/
tum. maximũ tamen eſt ꝑfecte iudicaꝛẽ
ſeipſum. carnis ſupare deſiderium. et
mortis non timere ꝑiculum. cum ſit
turpe valde a carne deuictum eſſe. Vñ
ſapiens Salomon de muliere loquens
ſic ait. fortiſſimi quiqꝫ deiecti ab ea ſũt
Nam et multi fuerũt ſancti qui nec po
tuerunt igne nec ferro deuinci. qui tñ
a carne deuicti ſunt. Beata ergo lucia
fuit fortiſſima. et inter corruptos ṽgo
ꝑmanſit et mori pro xp̃o non metuit.
Vñ p̃t de ea dici illd̃ Prou. Accinxit for
titudine lũbos ſuos. q̃d fuit fortitudĩe
lumbos cingere. ñ paſſionibus carnis
fortiter reluctari. Phũs eñ dicit. q̃ for
tiſſimũ eſt vincẽ hanc paſſionẽ cõſenta
neã nature Ad q̃d ſignandũ dr̃ Can. iij
En lectulum Salomonis fortes ambẽ
unt ex fortiſſimis iſrahel omnes tenen
tes gladios et ad bella doctiſſimi. niſi
eñ lectulus noſtri corpis ab angelicis
militibꝰ fortiſſimis ſeruaret᷑ mox eiꝰ
clauſura ab inimicis apiret᷑. non glãri
dẽmꝰ ſi xp̃i amore cõtineaꝰ cũ inueĩaꝰ
paganos ꝓpt̃ ſuos deos ṽginitatẽ ſer/
uaſſe. Nam erãt multe ṽgines Rome q̃
ṽginitatẽ vouerãt dee veſte.

¶ De ſancto Thoma.

Quia vidiſti me Thoma. c̃didiſti
Jo. vlt̃. vt ṽbis vtar btĩ Gre. Quid eẽ
putamꝰ. nũq̃t caſu geſtũ eſſe c̃dimꝰ q̃
elcũs ille diſcipulꝰ qñ ad diſciplõs dñs
eſt ingreſſꝰ cũ eis intꝰ nõ eſſet. ſed poſt
veniens alijs referẽtibꝰ audiret. audi/
ens dubitaret. dubitans palparet. pal
pans crederet. Non hoc caſu inquit.
ſed diuina diſpenſacõne geſtum eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

¶ Eſt ergo Nõndũ. ꝙ cũ ſancto Aplõ
quatuor videre debem9. ſ. mundũ defi
cientẽ vt ipm cõtemnam9. carnẽ inſici
entẽ. vt ab ea fugiam9. Diabolũ ſedu/
cẽtem ſiue ſupbiam corruentẽ. vt ab ea
caueam9. Dñm vocantẽ. vt ſequi cõten
damus. Eſt autẽ hec diſtinctio ſcripta
iuxta Bernẽ. auctoritatem qui dicit. ꝙ
vocat nos mundus. vocat caro ſiue cor
pus. vocat diabulus. vocat xpriſtus.
Mundus vocat venite ad me ⁊ ego defi
ciã. Caro dicit venite ad me et ego inſi
ciam. Diabolus dicit. venite ad me et
ego decipiam. Xpriſtus dicit. venite
ad me et ego reficiam. ¶ Dico rego. ꝙ
ante omĩa debem9 videre mundũ defi/
cientẽ vt ipm non amem9 ſed cõtemna
mus. Nam vt Gregorius dicit. fugi/
endus hic mũdus eſſet eciã ſi ꝓſperis
omnib9 demulcẽt. Cum ergo nos tot
calamitatib9 pulſet. tot anguſtijs pre/
mat. tot defectibus agitet quid aliud ꝗ̃
ne diligatur clamat. ergo et ipſum nõ
amemus ſed vilipendamus. eius cõti/
nuos defectus deſpiciamus in omnib9
eius partib9. Sic eñ ſcribitur Jẽmie
quarto. Aſpexi terrã et ecce vacua erat
et celos et nõ erat lux in eis. vidi mon
tes et ecce mouebantur et omnes colles
turbati ſunt. Intuitus ſum et nõ erat
homo et omne volatile celi receſſit. hec
verba omnia ſonant vanitatẽ et inſta/
bilitatem in omnibus ptibus mundi.
omnia eñ ſunt vanitati ſubiecta. quia
de nichilo facta. vt Gregori9 dicit. vni
uerſa in nichilũ tẽderent ſi nõ ea man9
cõditoris retinẽt. et ſi nobiliſſima crea
tura ſit vniũſa vanitas. quid de ceteris
ſenciendũ eſt. Nam vniũſa vanitas oĩs

homo viuẽs quẽ eñ preſulũ romanorũ
quẽ Ceſarũ oĩm regũ mũd9 hic nõ deci
pit. ſicut eñ legit᷑ in legẽda ſci Sebaſ.
ſic hic ab inicõ oẽs fefellit vt oĩb9 ꝓbet᷑
eſſe mẽtitus. Vñ dr̃ Baruch. iij. Vbi
ſunt pncipes genciũ q̃ dñant᷑ ſup beſti
as q̃ ſunt ſup terrã. q̃ argentũ theſauri
ſant ⁊ aurũ in quo cõfidunt hoĩes ⁊ nõ
ẽ finis acq̃ſicõis eorũ. ext̃ miãti ĩgt ſut
et ad inferos deſcenderũt. et alij loco eo
rũ ſurrexerũt. ergo frẽs ſi ita eſt ſicut
tota die expiencia mortis docet. q̃d no/
bis faciẽdũ ẽ ? Certe q̃d dñs docet. faci
te inq̃t vobis aĩcos de mãmona iniq̃ta/
tis vt cũ defeceritis recipiãt vos ĩ etna/
tabernacula. ¶ Scribit᷑ eñ in Rõna
hiſtõ. ꝙ apd̃ gallos olim hec cõſuetudo
fuit. ꝙ q2 credebãt aĩas inmortales et
aliã vitã eſſe. ſibi pecuĩas mutuabãt et
dicebant. Ego tibi pecuniã in hac vita
mutuo. et tu michi reddes in alia vita.
vtinã ſic facerẽt hodie diuites mũdi vt
diuicias neceſſario pituras. et velint
nolĩt hic relenquẽdas ? nũc xpo in ſuis
paupibus mutuarẽt. vt in alia vita cẽ
tuplicatas reciperẽt. vbi ſunt vſurarij
q̃re vſuras cum deo nõ faciũt qui ꝓ xi
nõ xij. reddit. nec ꝓ libra ſolid᷒ in mẽſe
ſed ꝓ vno reddit centuplum. eciam in
hac vita. ſicut dicit᷑ in euãgelio Math.
et in alia dat regnũ eternũ. Nam quid
ſub hac figura narrat de quodã ſencto
pabolam q̃ multũ confert diuitibus ru
minata Nam ciuitas fuit cui9 cõſuetu
do erat ꝙ oĩ anno vnũ dñm eligebat.
et ei vt facẽt oĩe q̃d velle potestatẽ da
bat. ſed anno finito ipſum inuadebat
verberabant. boĩs omnibus ſpoliabãt
et ad quandã inſulam tranſportabant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

224

vbi nunq̄ dies erat. nec qđ biberet vel manducaret habebat et nūc calore. nūc frigore tabeſcebat. dum ergo dn̄s eorū ſic electus cōſuetudinē eorū didiciſſet. toto illo ãno quo prefuit ad illū locum frumenta et omnia neceſſaria vite trāſmiſit. et ſic vbi alij erant in penis. ipſe requiem adinuenit. ciuitas eſt mūdus Inſula infernus. a quo qui vult euadē neceſſe habet p manꝰ paupm illuc ſibi victualia premittē. hoc attendēs aplūs relictis omnibꝫ ſecutus eſt dn̄m ꝫ expone pabolam diligenť. ¶ Scđo debemꝰ videre carnē inficientē. Nullus vnquā hoīm fuit excepto domino quē caro nō infecerit. quis ex eo nō infectionē horribilem accepit. pma eni hora qua aīma ei infundit͛. mox ab ea maculatur. nec maculaᷓ deſiſtit q̄ diu homo viuit. Ob quā cauſam exclamabat Aplūs. Rō̃. vij. Infelix ego homo quis me librābit de corpore mortis huius. video inquit aliā legem in membris meis repugnā/tem legi mentis mee et captiuantē me in lege peccati et cetera multa. De hoc etiā poteſt exponi illud Ie͛mie. ij. vide vias tuas in cōualle et ſcito quid feceris cōuallis ad quā omnes ſordes fluūt eſt caro hominis. ergo in hac valle ſterco/roſa omnibꝫ malis infectionibꝫ plena vias tuas cōſidera et eas effugē labora Quis non libenter fugit ab hoīe lepra infecto? Quis ſi poteſt domū ſtercoro/ſam et fetidā nō declinat. Nōne formice et apicule fugiunt loca fetida. ſic ergo ſunt fugienda carnis noſtre vicia. q̄bꝫ aīa moritur et homo debilitatur vterqꝫ homo infirmat͛. mors accelerat͛. viſus debilitatur. et non ſolum terreſtre reg/num ſed et eternū irrecupabiliter pdi/tur. Unde de Allexandro narrat hiſtō. q̄ eius imperiū tribus vicijs exaltatū eſt. ſcꝫ. cultu veſtium. apatu ciborū et maxime viciorum carnalium quibꝫ ſe totum dederat neſciens damno peccati regna amitti. ¶ Tercō debemꝰ videre diabolum fallacem et ſupbiam corruentem. et de hoc exponitur illud luce. Uidebam ſathanam ſicut fulgur de celo cadentem. Sathanas adūſarius appel/lat͛. et ſignificat diabolū qui non ceſſat inuadere nō ceſſat decipere. non ceſſat nos ad ſupbiam inducere. ſed nos dum eius ſuggeſtiones ſentimꝰ eius cām attendamꝰ. Scriptū eſt eni Qui ſe exal. humili. zc̄ q̄r ergo menſura exaltacōis eſt menſura deiectionis. ergo ſicut ūgo maria q̄ fuit oīm creaturarū hūilima. ſuper omnē creaturam eſt exaltata. ſic diabolus q̄r ſupbiſſimus. vſqꝫ ad locū infimum eſt deiectus. Unde dicitur de lucifero. ix Yſa. Detracta eſt ad inferiora glā tua. concidit cadauer tuū. Quō cecidiſti de celo lucifer. q̄ mane oriebaris qui dicebas in corpe tu. ſup ce. aſ. zc̄. et ſequit͛ verūtn̄ in infernū detraheris in pfundū lacus ꝫ ſic et ruit oīs ſupbꝰ q̄r nō eſt datum ſūmis diu ſtare. ſed cadunt grauiꝰ qui ſederūt ſublimius forcius eni cadit edificiū altū q̄ planū. et caſus alti mōtis eſt grauior q̄ ſit collis lapis eni quāto a ſupiori loco deſcendit tāto forcius cadit. ¶ Itē Exemplū de rege Anthiocho. ij. Macha. ix. Qui in ſupbiam elatus et cōtra pplm̄ eleuatus tm̄ eſt deiectus. vt p fetore ſeipm ſuſti/nē non poſſet. Quare diuinā ūtutē cognoſcēs coactus ē dicē Iuſtū eſt mortale

91

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

i

ſubditum eſſe deo. Unde pp̄heta. Uidi impiũ ſup̄ exaltatũ et eleuatũ ſuper/
ce. li. trã. et ecce nõ erat. ⁊c̄ nõ eſt inuẽ
tus lo. eius. hec attendẽs Aplũs. ſup̄/
biã fugit et huĩlitatẽ app̄hendit et dño
p̄ oĩa obediuit. dicebatq̄ dño volenti
eũ mittẽ ad indos Tu es dñs deꝰ meꝰ
et ego ſeruus tuus fiat voluntas tua.
¶ Tercĩo. debemꝰ vidẽ xp̄m ad refec/
tionẽ eternã ſiue ad ſuperne felicitatis
brauiũ nos vocantem. venite inq̄t ad
me oẽs qui loboratis ⁊c̄. Und̄ poterat
dicẽ illud Geñ. xxxij. Uidi dñm facie
ad faciẽ et ſal. fac. ẽ a. me. Si eñi tanta
p̄t eſſe auiditas glẽ tp̄alis vt p̄ ea mlti
oĩa p̄icula nõ timuerũt q̄nta dẽt eſſe cu/
piditas glẽ eı̄nalis. Uñ de Allexandro
narrat hiſtõ. q̄ ſaciari nũq̄ potuit glã.
q̄re q̄ cũ talis glã ſit oĩno vacua nõ ſa/
ciat ſed inflat ſed nõ ſic glã eı̄na. Unde
pp̄heta. Saciabor cũ ap. ⁊c̄. videte er
go frẽs ſtulticiã noſtrã. videte errorem
noſtrũ. q̄ plures ſequũt̄ mundũ defici
entẽ. pluẽs diabolũ ſeducentẽ. q̄ xp̄m
p̄fecte ſaciantem.

¶ De ſancta Agneta.

Uenerunt nupcie agni et vxor agni p̄pauit ſe Apoc̄. xix. Quales
ſunt ille nupcie eı̄nales. q̄ nobiliſſime
q̄ iocũdiſſime. q̄s ſufficiat vel ṽbo dicẽ
vel corde penſare. Oculus inq̄t Yſay.
Nõ vidit deꝰ abſq̄ te q̄ prep̄aſti deus
diligẽtibus te. Nam et videmꝰ in hijs
tp̄alibꝰ nupcijs. dum q̄s nupcias facit
filio ſuo q̄ tunc quidquid poteſt facit.
Unde ſicut legit̄ in Heſter. ij. p̄ nup/
cijs et cõiunctione iuſſit rex pari cõui
uiũ iuxta magnificenciã principalem.
ergo ſi ſic in nupcijs facit homo morta
lis. q̄les ſunt nupcie quas filijs ſuis
facit deus ĩmortalis. has nupcias dũ
beatiſſima Agnes mẽte et fide cõcepit
ad eas ſe toto poſſe prep̄auit. et ideo bñ
dicitur. venerunt nupcie ⁊c̄.
¶ Iuxta hec igitur in verbo premiſſo.
Nõndum q̄ beata Agnes prep̄auit ſe.
ſcilicet. p̄ cordis mũdiciã ſe diuinis vo/
uendo. Per cõdignam penam carnem
op̄ibus macerando. Per malorũ tolle/
ranciã hoſtibus reſiſtendo. In hijs tri
bus vita p̄fecta cõſiſtit. ſcilicet. Si mũ
dicia et deuotio ſit in corde. Si caſtiga
tio ſit in corp̄e. Si paciencia app̄areat
in vtroq̄. ¶ Dico q̄ btã hec virgo. p̄pa
uit ſe p̄mo p̄ veram cordis mũdiciam
et orõnem deuotã. ſicut eñi cor eſt oĩm
membrorũ et tocius vite motuſq̄ prin
cipiũ. ſic mũdicia cord̄ eſt bonorũ oĩm
fundamentũ. prima ſapiencia eſt vita
laudabilis ⁊ mẽs purã. dt Gre. Nazãze
nus. In cuiꝰ ſignũ albedo oĩm colorũ
eſt p̄mꝰ. nec cõgrue poteſt color aliquis
pingi niſi ei fuerit albedo ſubſtrata.
eſt eñi menſura colorũ albus. Unde pic
tores omnes dũ aliq̄d pingere volunt.
calcẽ vel aliquid album p̄ fundamento
ſupp̄onũt. Sic et hec ſancta virgo p̄mo
ſe mundã in corde ſeruauit. deinde mũ
dam ſe foris exhibuit. quia mundicia
exterior interioris mũdicie eſt indicatiua
ſicut effectus ſuã cauſã. Nullus eſt eñi
motus in homine qui non cauſetur ex
corde. Agnes igit̄ ſic munda exterius
fuit. vt nec in lupanari inquinari po/
tuit. vnde veram habuit cordis mundi
ciam ſecundum argumentum. Ipſa
eñi ſciebat in Eccleſiaſtico eſſe ſcriptũ.
Qui timent dñm prep̄abunt corda ſua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et in ɔ̄ſpectu illius ſanctificabant aīas
ſuas preꝑant᷑ corda ꝑ mūdiciā te inuo/
cacōnem diuinā. q̄ȝ libenter venit dn̄s
ad locū mundū ſi fuerit aduocatus. pſ.
deſideriū pauꝑm exaudiuit dn̄s. ꝓpte
rea corda eorū et an. au. tua. Certiſſie̅
audit dn̄s mūdos corde. et omne qđ poſ
tulāt indubie donat. Unde refert Jero
nimus. Sibillam a deo donū ꝓphecie
accepiſſe merito virginalis mundicie.
videmꝰ apes amare mundiciam. et de
ſuis domūculis omnia ꝓicere fetida et
inmūda. ymmo quedā ex eis ad hoc ſūt
ordinate. quarū officiū eſt domunculas
mundas ſeruare. Turpe eſt ergo vt hō
inmūdiciā amet quā apicule deteſtant᷑
Sed proch dolor. q̄ȝ quidā ſunt ſimiles
ſcarrabonibus qui libencius in ſterco/
ribus habitant q̄̄ eſſe appetant inter ro
ſas. turpe videtur talia dicere. ſed tur/
pius eſt ea facere. vere hodie poteſt dici
de quolibet noſtro illud prouerbium.
Quis gloriabitur mundū habere ſe cor
Inmunda ſunt corda. Inmunda ſunt
verba. Inmunda ſunt oꝑa. tota hodie
regnat luxuria. ¶ Scđo beata Agnes
ſe preꝑauit ꝑ exteriorem penitenciam
carnem ieiunijs et vigilijs edomando.
omnes eñ creati ſumus ſub peccato.
ſicut dicit Apoſtolus. Rō̈s. Itē. Jaco.
in Cano. In multis offendimꝰ omēs.
Idem. Si inquit dixerimꝰ q̄ peccatū
non habemus. noſmetipſos ſeducimus
et veritas in nobis nō eſt. Quare iſta?
vt intelligatis. q̄ȝ et virgo hec ſacra cū
non eſſet abſq̄ omni culpa. ſcȝ. veniali
agebat penitenciā. Sed cū ſumꝰ hodie
omnes peccatores. nō ſicut ſancti qui q̄
ɔ̄mittebant leuia ſed ſicut criminoſi q̄
omnibus peccatis ſe implicant. vbi eſt
penitencia nrā. quis hodie dolet q̄ deū
offēdit. vere plus dolet ſi aſinū ꝑdidit.
quia aſino ꝑdito mox eum q̄rit. ſed deū
ꝑditum. poſt tꝑa longiſſima nō req̄rit
et ꝓpterea ɔ̄queritur dn̄s Jere̅mie. viij.
dicens Nunq̄d qui cadet nō reſurget. et
auerſus eſt nō reuertet᷑. Quare au̅ſus
eſt ꝑplūs iſte auerſione ɔ̄tencioſa apꝑ/
henderunt mūdana et noluerunt reūti
attēdi et auſcultaui. Nemo eſt q̄ bonū
loquatur. nec eſt qui penitenciam agat
ſuper peccato ſuo dicens. Quid feci?
omnes inquit conuerſi ſunt ad curſum
ſuum. q̄ſi equus impetu vadēs in ꝓliū
O vtinā contēderent q̄̄ ſit vtilis pnīa.
licet mō videat᷑ amara. Nam et poma
oīa ante ſunt amara q̄̄ dulcia. et aqua
in fonte eſt amara. id eſt in mari qđ eſt
fons oīm aquarū. ſed fit dulcis in veīs
terre ꝑ arenā colata poſtq̄̄ in terra for/
titer eſt ɔ̄cuſſa. Unde in huius figura
Ezechielis. ij. datus eſt ei liber ad de/
uorandum qui erat ɔ̄ſcriptus intus et
foris. et ſcripte erāt in ea lamentacōes.
carmen et ve. lamentacōes vtiq̄ꝫ pnīe
Carmen glē. ve damnacōis eterne. vt
ſic agens penitenciā q̄ hic videt᷑ amara
ɔ̄ſideret vite eterne pmīa. et ipa loca
penalia vt ſic dulceſcat penitēcia. Unđ
ſubdit ipe Ezechiel. q̄ comedit volumē
et factū eſt in ore eius tamq̄̄ mel dulce
eo q̄ amarū penitencie vertit᷑ in dulce
dinem glorie. Nam et dulcis eſt ſomnꝰ
poſt vigilie afflictionem. dulcis eſt re/
quies poſt laborem. dulcis eſt ſanitas
poſt languorem. dulce lumen poſt diu/
tinam cecitatem. dulcis tranquillitas
maris poſt tempeſtatem. et poſt longā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

pluuiam ſerenitas magis delectat ꝙ̄ an
te. et ſic eſt in alijs inuenire. et eſt qd̄
dicit Thobie iij. hoc habet ꝓ certo oīs
qui colit te qꝛ vita eius ſi in temtacōne
fuerit coronabitur. ſi in tribulacōne fu/
erit liberabitur. Si in correctione fuit
ad miſericordiam tuam venire licebit.
Non inquit delectaris in ꝑdicōnibus
noſtris. quia poſt tempeſtatem tran/
quillum facis. et poſt lacrimacōnem et
fletum. exultacōnem infundis ꝛc.

¶ Tercio ſe preparauit ꝑ veram pacien
ciam ſiue ꝑ malorum tollerāciam. tor/
mentis corporalibus intendendo. Unde
verberā et ignes nō timuit. lupanar nō
erubuit nec gladiū lictoris expauit. qꝛ
et ſi fuit iuuencula corꝑe vel etate. non
tamen mente vel fide. Unde Ambroſius
Corpore quid ē iuuencula ſꝫ animo ca
na. Sciebat eſſe ſcriptū Eccleſiaſtici ij
Fili accedēs ad ſeruitutē dei ſta in ti/
more et iuſticia et preꝑa animā tuā ad
temtacōnem. ſupple ſuſtinendā. Oīs eī
ad ſeruitutē dei accedēs ſe ꝑ̄pare dēt ad
bellum. qꝛ ſtatim armatur cōtra eum di
abolus. exemplū de Job. exemplū eciā
de Thobia. Quibus dictū eſt. acceptus
eras deo neceſſe fuit vt temtacō ꝓbaret
te. Unde dicit Gregorius. ꝙ illos ſolos
temtare negligit. quos quieto iure poſ
ſidere ſe ſentit. Unde Abbas Johānes
vt dicitur in vitaſpatrū. dū ſemel rogaſſꝫ
deum vt nō temtaretur. omnis temtatio
ab eo ablata eſt. ſed videns ſe minus ꝓfi/
cere. deū rogauit. et temtatio rediit. et
hec cauſa fuit quare deus dilectū Apoſ
tolū non exaudiuit orantē ꝓ amocōne
ſtimuli carnis ſed audire meruit. ſuffi
cit tibi paule gracia mea. quia virtus
in infirmitate ꝑficitur. Unde cōcludit
ibidē Paulus. libenter ideo gloriabor in
infirmitatibus meis. vt inhabitet ī me
ꝛc. Non ſunt ergo fugienda tēporalia ma
la. nō fugienda tormenta ſed cū xpiſto
pocius ſuſtinenda. vt ꝑ hec fugiamus eter
na ſupplicia. et p̄mia cōſequimur glorie.
qꝛ ſcd̄m Aplm̄ ſi fui. ſocij paſſionū ꝛc.

¶ In Conuerſione Pauli.

Surrexit ſaulus de terra apertiſqꝫ
oculis nichil videbat Actuū. ix.
Si quis hodierne Epiſtole hiſtoriā diligenter
ꝑlegerit. aperte videbit. ꝙ duplex viſio
fuit in paulo. Una exterior. que conſiſtit
in oculo corporali Alia interior. que conſiſtit
in oculo intellectuali. et quantū ad cor
poralem viſionē ad xp̄m conuerſus factus
eſt cecus. ſed quantū ad ſpūalem maxi
me fuit illuīatus. Unde dixit dn̄s ad
Ananiā de Saulo. et ecce vidit virum
Ananiā noīe ad ſe introeuntē. ſtat ꝙ de
viſione intellectuali dicitur quia illis tri
bus diebus viſū corporalem nō habuit.
nec eciā comedit neqꝫ bibit. Vide ergo
quoddā mirabile. quia dū viſum amiſit
corporalem exterius ipm accepit interius
et ꝙ̄ diu habuit viſum corporalem ad mo
dum cecus erat. cecus erat ad xp̄m vi/
ſus corporalis īpeditio ſpūalis. quia aīa
ad exteriora diffuſa ad interiora eſt quaſi
nulla. ¶ Eſt ergo Nōnd. ꝙ debemus
videre Jheſum penis afflictū vt omnis
in nobis deſtruatur carnalitas. Debemus
iheſū vidē oībus rebus tēporalibus deſtitu
tū vt oīs in nobis deſtruatur cupiditas.
Debemus vidē iheſū humilem et abiectū
vt oīs in nobis cōfundatur pompoſitas.
¶ Dico. ꝙ ante oīa debemus vidē iheſū
penis afflictum ſcilicet tamꝙ̄ latronē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

a populo ſuo captum . oculis velatum
iudici preſentatū et ad columnā ligatū
flagellis ceſum . ſanguine cruentatum
a militibꝰ illuſū . ab herode ſpretum .
a pylato cōdemnatū . in cruce eleuatū .
clauis duris affixum . lancea ꝑforatū
ergo ſi attēdas carnē illam virgineā in
vtero virginali cōceptam . vtiq̄ʒ carnē
tenerrimā . carnē nobiliſſimā carnem
nullo peccato fedatā . carnē deo vnitā
et dū hec videas q̄ fuit paſſa et in q̄bꝰ
ꝑtibus fuerit ꝑforata et ꝙ eius fuerit
pena diuturna . et quia fuerit ab illis
paſſa . q̄bus ſumma cōtulerat bn̄ficia .
videbimus dolorē eius fuiſſe ꝑmaximū
nec vnquā dolorem vel eſſe potuiſſe in
homie tantū . Unde ipſe dicit in tre . i .
O vos omnes qui tranſitis ꝑ viam ꝛc̄
Ad hanc paſſionē habendā pre oculis
nos inuitat Bernħdus dicens Habete
xpiſtū non ſemper retro in humeris
ſed ante pre oculis ne portantes et non
odorātes et ong . ꝑmat et odor non eri
gat Nam leuig inqnit veſtras iniurias
ferretis ſi videritis amaritudinē dn̄ice
paſſionis . ergo ſi tanta fuerit amaritu
do carnis domini ſaluatoris . quis de
cetero ū ſit gehenne filius audiat laſci/
uire . quis vltra preſumat in delicijs
carnem peccatricē nutrire . Non eſt iuſ
tum . non eſt racōni cōſonum . ut ſub ca
pite dolente membrum laboret viuere
delicate . Non habetur miles ille amicꝰ
regis qui tunc vacat luxurijs ſiue car/
nis delicijs : quādo rex ſuis armis in/
dutus . bellis eſt expoſitus et vulneri/
bus plenus et penis . Quare Apoſtolꝰ
Paulus . dum vulnera viſu interiori vi
dit ſe totum penis expoſuit . carnem af

flixit et virginitatem puram ſeruauit
ſicut habetur ex hijs q̄ dicit p̄mo Cori
theorū ſeptio . et ſecūda . Corinthe . iiij
In omnibus ꝑſecucionem patimur .
ſed nō dilinquimur . deicimur . ſed non
perimus ſemper mortificacionem ita
in corpore noſtro certum ferentes ut vi
ta iheſu in corporibus noſtris manifeſ
tetur ꝛc̄ ergo per omnia ſic ambulauit
Apoſtolus vt āmbulauerat xpiſtus .
et paciendo et virginitatem ſeruando .
Sed filij diaboli omni gracia deſtituti
ſeruiunt ſoli carni . peiores ꝙ pagani
Nam inuenio paganos ita carnalem
laſciuiā deteſtantes vt nec filiabus cō/
trarium agentibus pepercerint . Nam
legitur in romana hiſtoria . ꝙ quidam
nomine virgineus . cum intelligeret ꝙ
quidam de potēciorib9 romanorū filie
ſue cōcubitum expeteret deductam in
publicum puellam occidit . pocius vo/
lens eſſe occiſor filie pudice ꝙ eſſe pater
corrupte . ergo ſi tātus reperitur amor
virginitatis in paganis quātus debet
eſſe in xp̄ianis . quorum rex eſt virgo .
et regina ſimiliter mater eius .
¶ Secūdo debemus videre Iheſum
temporalibus ōnibus bonis nudum .
vt omnis in nobis deſtruatur cupidi/
tas Quis vnq̄ cupidus eſſe audeat .
dum xpiſtum videt naſci in ſtabulo .
poni in preſepio . iacere in feno . omni
carere tēporali ſubſidio . et nudum ſuſ/
pendi in ligno . Quis adeo ſceleratus
latro fuit cui in morte ſaltem camiſia
dimiſſa ex humanitate nō fuerit . ergo
dominꝰ pauꝑrimꝰ fuit qui parum in
ortu minus in ꝓgreſſu ſed nichil oīno
in obitu inuentus eſt hr̄e . et pauꝑibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ꝓpterea dicit in pſ. Videant paupes
⁊ letent. Quid? videant xp̄m. nichil pe
nitus poſſidentē. videant inquit et le/
tent. cū in paupꝑtate ſint frēs et ſocij.
nō cuiuſcūqꝫ viliſſimi ſed filij altiſſimi
dn̄i iheſu xp̄i. Quis verecundet vlteꝰ
paupꝑ eſſe ſi videat dei filiū mendicare
ergo videant et letent. qꝛ qui nunc cū
xp̄o ſunt paupꝑes cū eodē ſunt celeſtis
palacij coheredes. heredes inqt Aplūs
dei. coheredes aūt xp̄i. Unde Mathei.
Beati paupꝑes ꝛc. hoc igit in xp̄riſto
Aplūs dum attēdit et oculis ſp̄ualibꝰ
vidit omnia cū alijs Aplīs dereliquit
Unde in euāgelio. qd hodie eſt recitatū
legit vt dicant Aplī. Ecce nos reliqꝰmꝰ
oīa ꝛc. Jeronīꝰ. Nō magn̄ ſit xp̄ianis
derelinquē oīa. qꝛ multi Phī fecerunt
hec. ſicut Socrates et Crates diuicias
cōtemſerunt. ergo nos faciamus ꝓpter
xp̄m qd illi fecerūt ꝑ nature inſtinctū.
¶ Tercio. debemus videre paupꝑerē et
abiectū. vt cōfundat nr̄a pompoſitas.
oīs humana dignitas. et ſupꝑbie ſubli/
mitas. Nam monſtruū eſt. natura ab/
horret. vt ſit hūilis dn̄s et ſupꝑbꝰ ſeruꝰ
dn̄s ſit in pmo. et ſeruꝰ ſedeat in alto.
dn̄s vadat pedes. ſeruus eques. Audi
ergo qd de dn̄o dicat Pſa. liij. Vidimꝰ
inquit eū et nō erat aſpectus. et deſide
rauimꝰ eū deſpectū et nouiſſimū viro/
rum. virū dolorū. et ſcientē infirmita/
tes. qſi abſconditus vultus eius et de/
ſpectus. vnde nec reputauiꝰ eum ſed re
putauiꝰ quaſi leproſū et pcuſſum adeo
et humiliatū; hanc hūilitatē attendēs
et videns oculis ſp̄ualibus Aplūs ex
Saulo factus eſt Paulꝰ. id ē. ex ſupꝑbo
hūilis et modicꝰ. Nam Saulus a ſaule
Rege ſupꝑbiſſimo erat dictus. ex cuius
tribu fuerat natus. Sꝫ Paulus inꝑpre
tat modicus. Nōne ex ſupꝑbo humilis.
qn̄ dixit. Ego ſum minīꝰ Apoſtolorum
qui non ſum dignus vo. a. qꝛ pſecutus
ſum eccle. dei. Item. Nonne ex ſupꝑbo
factus eſt humilis. qn̄ ex pſecutore fcūs
eſt Aplūs. ergo frēs deponamus ſuper
biam et xp̄m humilem cū Apoſtolo imi
temur fugiamꝰ honores. quia xp̄s fu/
git et Aplūs oīno pro amore ſpreuit.

¶ Item.

Vas elcōis eſt m̄ vt portet nomen
meū coram regibꝰ et pn̄cipibus
et filijs iſrahel. Actuū ix. Duplicē elcō
nem legimꝰ in ſcptura. vnam eternalē
Alterā tpalem. ꝑ primā ſꝑ preꝑamur
ad gloriā et ad graciā. per ſcd̄am vota/
mur ad graciā. ſed nō ſemꝑ ad gloriam
Prima electio ē idē qd predeſtinatio ꝑ
quā in libro vite cōſcribimur cuiꝰ libri
ſcriptura nullo interueniente deletur.
Scd̄a electio eſt idē ꝙ tpalis vocatio. q̄
et ſi ad tēpus fiat ad graciā. nō tamen
ſemꝑ ad gloriam. quia non omnes qui
tēpaliter ſunt vocati. eternaliter ſunt
vocati Mathei. Multi ſunt vocati ꝛc.
Dicit ergo dn̄s ſaluator de Aplō. Vas
elcōnis ꝛc. ¶ Eſt ergo Nōndū. ꝙ ſcūs
Apoſtolꝰ. Fuit vas altum ꝑ cōtemtū
tēporalis ſubſtancie. Fuit vas clarū
et lucidum per donum ſapiencie. Fuit
vas purum ꝑ donū continencie. Fuit
vas ſolidum per donum paciencie.
¶ Dico ꝙ ſanctus Apoſtolus fuit vas
altum. vas a terra eleuatum. vas celo
ꝓximum. ꝑ cōtemtum temporalis ſub
ſtancie. Quis ſic pauper vt Apoſtolus
qui ꝓpter xp̄riſtum omnibꝰ derelictis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

nec de euãgelio cũ poſſet voluit viuere
ſed labore manuũ ſuarũ victum q̄ſiuit
ſicut aperte apparet in eius epiſtolis
vnde conuenienter de eo poteſt exponi
illd̉ Eccleſiaſtici. xliij. Vas admirabile
opus excelſi. eſt enī excelſũ ymmo ex/
cellentiſſimũ ꝛ cunctis ãmirabiliſſimũ
ſic ꝑfecte cõtemnere mundũ. ſpernē vic
tum nō curare veſtitũ. ſed omnia arbi/
trari vt ſtercora ꝓpter xpiſtũ. et ideo
hoc vas Apoſtolicũ ãmirabile dicitur
ꝓpter tria. virtuoſũ cõtemptũ. opus ex
celſũ. et ſũmi dei donũ. non enī poſſet
ſic ſe et ſua cõtemnere. niſi donãte illo a
quo eſt om̄e datũ optimũ et om̄e donũ
per. Jaco. i. Sed hodie contēnitur pau
pertas et auaricia regnat. quia ſicut
dicitur in Jeremia. A minimo vſq; ad
maximũ om̄es auaricie ſtudent. et Da
maſ. dicit. Auaricia ſuper caput om̄
Nec attēdunt miſeri q id qd̉ natura ſub
nris poſuit pedibꝰ ipſi ꝑuerſa natura
ſibi ponũt ſuper caput. Nunquid non
natura dedit nobis terrã pedibus con/
culcandã. ergo cõtra naturã eſt ſi terra
homini dominet̉. q̄ ei data eſt vt pedi/
bus cõculcetur. ſed nunquid aurũ et ar
gentũ nō gnãnt̉ ex terra. ymmo ſcd̄m
phũm ſunt egeſtiones terre. Nec mireris
ſi ſunt hec metalla ipſa natuã viliora.
cũ ſint exteriora creata et ad modicũ.
ſint vtilia niſi quantũ ea facit eſtimacõ
humana q̄ olim habuit ea viliſſima. et
plus vera bona alia q̄ aurũ reputabat
ergo non ſua natura ſed eſtimacio ſola
ea facit precioſa. Nunq̄d non plus valꝫ
frumentũ q̄ aurum. cũ ſit tocius vite
ſuſtentamentũ; qui enī in aliquo loco
eſſet plenus vndiq; auro. ſed pane ca/

reret et frumento. nũquid non inuadē
te fame totum daret aurum pro modico
pane? vnde enī hoc eſſet niſi quia tunc
natura res ponderaret et bono melius
anteponeret. q2 eſtimacõ falſificat iudi
cium. ¶ Secũdo Aplũs fuit vas clarũ.
et luminoſũ ꝑ donũ ſapiencie. fuit enī
ſciencie admirabilis. ita ut verba ſua
in magna veneracõne ſeneca haberet et
illi ad ꝓbanda ſua cõtraderet. Unde de
eo poteſt exponi illud Eccleſiaſtici. xl.
Vas caſtrorũ in excelſis in firmamēto
celi reſplendens. Vas caſtrorũ dicitur
quia per eum caſtra xpiſtiane milicie
illuminant̉. Quis vnquã ſic docuit.
quis ſic xpiſtum predicauit. quis ſic
mũdum illuminauit vt Paulus? Sic
enim xpiſtum ardenter amauit q to/
tum illum acquirere totis viribus la/
borauit. vnde dicitur q in firmamēto
celi reſplenduit quia ī dei eccleſia q̄ fir
mamentũ veritatis eſt velud magnum
luminare claruit et om̄es gentes docu/
it quorũ Apoſtolꝰ factus ē. quis ho/
die xpiſtũ vere predicat? quis ſequi/
t̉ hodie Pauli ſcienciã ꝛ nō pociꝰ vanã
philoſophiam. ymmo falſigraphiam?
plures incõꝑabiliter intēdunt phie et
legibus iuſtinianis q̄ ſcie vere q2 illis
acquirũtur peccatorũ fomenta ſed per
hanc ipſa anima a peccatis mundatur
cum tñ in Math. dicatur. quam dabit
comutacõnem homo ꝓ aīma ſua et q̄d
ꝓdeſt homini. ſi mũd̉. v. lu. a. ꝛc̄. ſed
vas clarũ. ſ. Paulꝰ hoc attēdens ꝓ hac
doctrina. tã ſana tã ſolida. tantis mira
culis cõfirmata mortuus fuit; mortui
ſunt oēs Apoſtoli. oēs ſancti Martires
ymmo et ipē dominꝰ ꝓ hac cõfirmanda

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

doctrina. et voluit capi. Illudi. et fla/
gellari. et qđ maius eſt tradi morti.
¶ Tercio Apoſtolus fuit vas purum
et mundū. ꝑ donū cōtinentie. Unde et
dicebat ꝑma Corintheorū vij. loquens
de cōtinencia. Volo oēs hoīes eſſe ſicut
meipſum. id ē. ſic cōtinē vt ego conti/
neo me. et de hoc vaſe pt exponi illud
Prouerbiorū xxv. Aufert inquit rubigi
nem de argento et egredietur vas pu/
riſſimū. Apoſtolꝰ fuit vas puriſſimū
Apoſtolꝰ fuit vas argenteum. Aplūs
enī fuit vas argenteū. ante cōuerſionē
ꝓpter donū ſapiencie. ſed erat rubigi/
noſū ꝓpter ꝑſecucōnem quā inferebat
eccleſie. Dum ergo xp̄c ipſi in uia appa
ruit. verbis terruit. totū ad interiora
reddidit. et intus lumine grē illuſtra/
uit. peccati rubiginē ab argento remo
uit. et vas puriſſimum illum fecit; pt
eciā dici. ꝙ Aplūs fuit vas purū. vas
purꝰ. vas puriſſimū. purū in conuer
ſione. purꝰ in cōuerſacōne. puriſſimū
in mortis tolleracōne. ſed qͦs hodie vas
purū. quis pt dicē mūdus ſum a pccō.
ymmo qui ſunt hodie qui ſeruiunt niſi
pccō facti ſunt omēs ſicut equus et mu
lus quibꝰ nō eſt intellectꝰ ¶ Quarto
Apoſtolus fuit vas ſolidū ꝑ donū paci
encie. vas enī ſolidū non cedit facile in
pellenti. qꝛ dum malleo cōtūditur non
inde frangitᷣ ſed malleus repcutitur.
hoc eciam apparet in pila q̄ ad murum
pcuſſa. non murū penetrat ſed ad ma
nū pcucientis velociter redit. dicit eciā
Jeronimꝰ. ꝙ ſagitta ab arcu emiſſa ī
lapide vel ferro. non ante ꝓgrediens.
ſed retro grediens ſepe pcutit ſagittan
tem. ſic et Apoſtolꝰ cū eſſet vas ſolidū
et gracia plenū. nec ledi nec ſonum dare
pcuſſum potuit. qꝛ nō ſonat tactū vas
plenū. ſed vacuū. De ſoliditate igitur
vaſis iſtius poteſt exponi illud Eccl.
Quaſi aurū ſolidū ornatū omni lapide
precioſo. Nō ꝙ dicitᷣ Vas aureum. et
vas ſolidū. Vas aureū ꝓpter refulgen
ciam caritatis q̄ totus ardebat. Vas ſo
lidum ꝓpter conſtanciam firmitatis q̄
nulli afflictioni cedebat. Sꝫ vas omni
lapide precioſo ornatū. ꝓpter reſplen/
denciā honeſtatis qua mundo fulgebat
Sed nunc videamus ꝙ fuerit ſolidus.
ꝙ conſtans ꝙ etiā firmus hic ſanctus
Apoſtolus. ſic et ipē ait. ꝑma Corin.
quarto. Deus nouiſſimos oīt Aplōs.
tamꝙ morti deſtinatos. et quibuſdam
interpoſitis ait. vſqꝫ ad hanc diem eſu
rimus et ſitimus nudi ſumus et cola/
phis cedimur inſtabiles ſumus et labo
ramus manibꝰ noſtris. Maledicimur
et benedicimꝰ. ꝑſecucōnem patimur.
et ſuſtinemus ꝛc̄. Item ſcd̄a Corinth.
ſeptimo. In omnibus tribulacōnem
patimur ſed non anguſtiamur ꝛc̄.
Item eidem. ſcd̄o. In laboribus plu
rimis. In carceribus habundancius.
In plagis ſupra modum. In mortibꝰ
frequēter. A iudeis quadragenas quīn
quies vna minꝰ accepi. Ter ūgis ceſꝰ
ſum. ſemel lapidatus ſum ꝛc̄. et addit
ſi glāri me oportet in hijs q̄ infirmitatis
mee ſunt glābor. Tales debēnt eſſe mi
lites xp̄i ſic ꝑ omnia ſolidi. vt nec ipſa
morte poſſent ab hoſtibꝰ terreri. Unde
dicit qͦs me ſepabit a caritate xp̄i ꝛc̄.

¶ In Purificacōne.

Viderunt oculi mei ſalutare tuū.
Luce. ij. Duo declaranturᷣ in ūbo

ꝓpoſito. q̄ ꝓmonent animā ad ſalutē
et ipſam ad deuocōnem inflammant.
Vnū ex ꝑte ſubiecti videntis Alterum
ex ꝑte obiecti viſibil. ¶ Primo ex ꝑte
ſubiecti notat᷑ dilati deſiderij cōplemē/
tum. cū dicit. viderūt oculi mei. ꝓmiſ
ſum erat ei nō viſurum ſe mortem niſi
xp̄m videret natū et manibus cōtrac/
tatū. et ideo cōcupiſcens deſiderio laſſa
batur. qꝛ ſpes q̄ differt᷑ affligit animā
vt dicitur Proūbiorum. decimotercio.
Videns aut letatus eſt et deſiderio con
quieuit et iuſte. Nam vt habet᷑ Proū.
decimotercio. Dſideriū ſi cōpleatur. de
lectat animā. ſ. deſiderantis. ¶ Scd̄o
ex ꝑte viſibilis obiecti. ꝓlati teſtimo/
nij firmamentū. cū addit. ſalutare tuū
hoc ē illud ſalutare qd̄ Iacob filios be
nedicēs clamauit. Gn̄ſis. xlix. Salu
tare exſpectabo dn̄e cuius dacōnis mi/
niſterium et ꝓmiſſionis beneficium.
hodie iuſtus Symeon teſtimonio reue
lauit. ꝓpter hoc ſibi cōpetit illud pſ̄.
Adhuc cōfitebor illi ſaluta. vultus me.
deus meus. dicit ergo. Viderunt oculi
mei. quid viderūt. certe nobile illud ob
iectū. qd̄ ē omnibꝫ ſalutare. ſ. dei filiū
noſtra huānitate veſtitum. a prē dele/
gatū. a mrē pn̄tatū. a me cū exultacōe
ſuſceptum. hunc viderunt oculi mei.
Quaſi ſolem pulchritudine delicioſum
Quaſi fontem plenitudine gracioſum.
Quaſi ducem altitudine generoſum.
Quaſi fratrē manſuetudine glorioſum
Quaſi iudicē rectitudine virtuoſum.
Nunc mirū hoc in ipſa diuina reuela/
cōne cognoui. Nam ex parte vtriuſqꝫ
parentis erat inipſo. Solaris plenitu
do decorans. Fontalis plenitudo dul
corans. Regolis altitudo honorans.
Fraternalis manſuetudo gratificans
Et iudicialis rectitudo coronans ſiue
remunerans. ¶ Primo. viderūt oculi
mei illum ſolem pulchritudine delicoſū
ad cuiꝰ intuitū. q̄ſi tenebris excitatus
lumē aſpexi. penſa igit᷑ qꝫ ſi dulce et de
lcābile eſt oculis vidē ſolem. Eccl. ij.
Quanto delcābiliꝰ eāt ſolem iuſticie cō
templari. et licet mortales oculi ſol hu
ius nō ſufferant claritatē ꝓpt̄ exce ſſū
radiorū a q̄bus reuerberat᷑ acies oculo
rum ſicut dicebat᷑ moyſi Exo. xxxiij.
Nō videbit me homo et viuet. tū vt dul
cius videret᷑ ⁊ eſſet ꝓporcō viſibilis ad
uidentē contꝑauit ſe nobis nrā ſuſcipi
ens et ꝓpria nō relinquēs. vt velata ī
carne videret᷑. viſa cognoſceret᷑. et cog/
nita dulcit᷑ ⁊ delcābiliter amaret᷑ et qn̄
in illo ꝑuo quē aſpexit ſuauē delectacō
nem īuenit. ideo poterat dicē de Iacob
Geneſis xxxij. vidi dn̄m facie ad faciē
et ſalua facta eſt aīa m. Iacob vidit in
ſubiecta c̄atura. ille vēo vidit in aſſūta
natura Ille vt dimittēt eſt ꝑcuſſus in
femore. Iſte vt dimitteret᷑ eſt letatus ī
corde Ille gemit luctādo. iſte manibus
amplexando. vtqꝫ btūs ſed iſte felicior
qui ſuſcepit. O infelices aīe q̄ huius ſo
lis viſione ꝑhenniter ſpoliant᷑. de q̄bus
dr̄. Supcecidit ignis. ſupp. male con/
cupiē. ſicut dicit intlineal. et nō vide/
rūt ſolem. pſ̄. puto nichil poſſit eis in/
felicius cogitari. ꝓptēa in ꝑſona dam
natorū dicit᷑ Thobie. iiij. Quale gau/
dium michi eſſe poteſt qui in tenebris
ſedeo. et lumen celi nō video. ſubtrahe
xp̄m ab aſpcibꝫ beatorū et nulle eis vi
debunt᷑ delicie celi. pone illū ī inferno.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et dānati nihil vlterius cōcupiſcent qꝛ
tota merces glē xp̄c eſt. ꝑpter hoc Pe/
trus. qui vidit in monte tranſfigurari
dixit. bonū eſt nos hic eſſe Math. xvij.
Quid eſt putandū de hijs q̄ diuinitatē
meruerūt vidē. ſi vidēs huāitatē glori/
ficatā. tanto petrꝰ afficiebatur gaudio
vt nunꝙ̄ vellet ab eius gaudio ſecerni
ſicut dicit glō. ¶ Scd̄o viderūt om̄es
ītires eū. q̄ſi fontē plenitudine grōſū.
q̄ſi ſuauis ad viſū. dulcis ad oſculū. in
ſaciabil' ad guſtū. et amabil' ad āplexū
Guſtate inq̄t. p̄ſ. et videte q̄m ſuauis
eſt domiꝰ. hic eſt ille fons qui dūdit de
delicijs ꝑadiſi. de vertice .ſ. colliū eter/
norū vt irrigaret aridos. fecūdaret in/
ſipidos. abſtergeret ſordidos. et ſacia/
ret famelicos. de quo Jo. vidimꝰ glām
eius glām quaſi vnige. a prē ple. g. ꝛc̄
et ſequit' de plenitudine eius nos om̄s
accepimꝰ graciā. hic fons p̄mo ꝑmiſſꝰ
pr̄ibus. ſed in fine ſeculorū oībꝰ reuela
tus. ꝑpterea ut guſtaret' ſtabat iheſus
et clamabat dicēs. Jo. vij. Si q̄s ſitit
veniat ad me. ſupple. qui ſum fons pa/
tens ꝛ viuus et bibat. et quid fiet te bi
bentibꝰ o xp̄e? aq̄ quā ego dabo fiet in
eo fons aque ſali. in vitā eter. Jo. iiij.
hunc fontē ſymeon aſpexit ocul' et illiꝰ
inebriatus dulcedine letus abceſſit. ſed
ve miſeris qui adhuc de fontali pleni/
tudine vident' ingrati. qui ante fontem
ſtant et ſiciunt nec guſtant dulcedinem
infinitā. Regula eſt. ꝙ qui nō guſtant
in p̄nti ꝑ graciam nunꝙ̄ guſtabunt in
futuro ꝑ gloriam. Juxta illud qd̄ de re
belli dicit' Job. xx. Cum enī dulce fue
rit in ore ſuo malū abſcondit illud ſub
lingua ſua panis in guttere ſuo vertet'
in fel aſpidum uitrinſecus et nō videbit
riuulos fontis vel fluīs torrētis mell'
ꝛ butiri. putas videbunt auari vel vſu
rarij minime. quia de illis dicit' a deo
Jēmie ſcd̄o. Duo mala fecit populus
meꝰ me derelinquerūt fontē aque viue
et foderunt ſibi ciſternas diſſipatas.
que continuare non valent ſibi aquas
¶ Tercō quaſi ducem altitudine gene
roſum. quia ex parte patris filius ex/
celſi. ex parte matris de ſtirpe regia ge
neratus. cui celi parabāt oſ ſequiū An
geli ſolaciū et totus mūdus eiꝰ impio
ſternebatur. vn̄ Yſay. quinquageſimo
Erunt oculi tui videntes preceptorem
tuū. et aures tue audiēt verba poſt ter
gum monētis. hūc vidi dicit Symeon
hunc tenui. hunc ſuſcepi. et ideo dicere
poterat Job quarto. et auditu audiui
te. idcirco ip̄e me reprehendo et ago pe
nitēciam in fauilla et cinere. hic eſt ille
qui venit a regalis ſolij ſedibus et me/
diam exterminij terram proſilijt vt ho
minem liberaret de quo Yſayas. lij.
Iſte aſperget gentes multas et ſuper
ip̄m continebunt reges os ſuum. quia
quibus non eſt narratū de eo videbunt
et qui non audierunt cōtemplati ſunt.
ſicut reges qui eum adorauerunt in p̄/
ſepio vagientem. et quoniam maximū
erat inter omnia beneficia oculis aſpi/
cere xp̄iſtum. ideo dixit. luce. decimo.
Beati qui vident q̄ vos videtis. Amen
dico vobis ꝙ multi reges et prophete
voluerūt vidē ꝛc̄. Videāt igit' aggredi/
entes ad pugnā ipſū precedentē. vt ſint
audaces Ipſum aſpexerāt ſancti mar/
tires. et infra fremētium cruciamenta
ſecuti fuerunt. p̄ſ. viderunt ingreſſus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

tu. deg. in gre. de. m. re. m. q̄ſi in ſcē ⁊
pudor eſt militi terga vertenti cū vide
rit regē in prelio . ¶ Quarto q̄ſi frēm
māſuetudine glorioſū. q2 os de oſſibus
noſtris in ſimilitudinem noſtrā factus
et habitu inuētus vt homo in nullo no
bis diſſimilꝰ q2 affinitate nobis vnitus
factus eſt noſter frater quē diu anima
deuota pecierat ſibi dari. Canti. viij.
Quis det te fratrē meū fugientē verba
matris mee. vt inueniam te foris et de
oſculer et iā me nemo deſpiciat . et q̄m
dulce erat homini videre fratrē deum .
ꝓpter hec pſ. xxix. Oculi cecorū vide/
bunt et addent mites in dn̄o leticiam.
quaſi tante condignacōnis cōnubia vel
ſponſalia celeſtes ꝙ fuiſſet incredibile
niſi primo pater celeſtis patribꝰ ꝓmi/
ſiſſet . et ideo quia Symeon futurū eū
preuidebat ad penam vt eſſet noſtre re
dempcōnis precium vel ſacrificiū huāne
ſalutis . dicere poterat illud Geneſis.
q̄dragesimoſexto . Jam letus moriar .
q2 vidi faciem tuam et ſuꝑſtitem te re/
linquo. huiꝰ ſiquidē germanitas incho
ata fuit ī incarnacōne verificatā in paſ
ſione . ſed glorificata in reſurrexione .
et ideo Surgens dixit Mathei vltimo
Ite nunciate fratribꝰ meis vt eant in
galileam. ibi me videbunt. ¶ Quinto
quaſi iudicē rectitudine virtuoſum .
Jam enim in illo ꝑuulo quē ipſe tene
bat in manibus ſingularē imperij dig
nitatem. racōne cuius vniūſorum dn̄m
predicabat et iudicem cū diceret matri
eius . luce ſcd̄o . Ecce poſitus eſt hic in
ruinam et reſurrexionē multorum in
iſrahel. Ecce vt dicit Ambroſius. Sy/
meon ꝓphetat in ruinā et reſurrexio/
nem multorū populorum. veniſſe dn̄m
iheſum xp̄m vt iuſtorū iniquorūq3 me
rita diſcernat. et ꝓ noſtrorū qualitate
factorū iudex verus et iuſtus aut ſup/
plicia decernat aut premia. Sed cū ſit
inpoſſibile ſine mentis cōſternacōne a
fidelibus equitatē iudicantis attendē
qualiter ſcilicet puniat inpios ī infer/
num. ꝑſcbꝫ malos terribiliter. irreuo
cabiliter abiudicabit damnatos in iudi
cio. Inquantū gaudebat de viſione di/
lecti . in tantū pia reuerencia timoris
ſollicitudine angebatur . Juxta illud
Heſter. vi. Vidi faciem tuam velut an
gelum dei et pre timore glorie tue con/
turbata eſt anima mea. Quid faciet in
pius ſi ſic terrebatur electus. Nā mira
erit iudicantis auctoritas. qui nec p̄ce
nec precio a veritate flectetur. Certe ſi
et illud quod dr̄ Danielis quarto Do/
mine in viſione tua diſſolute ſunt con/
pages corporis mei et nichil in me re/
manſit viriū. q2 latere īpoſſibile. appa
rere intollerabile ; Felix q̄ ſic cogitat
vt ſe totū ſub illiꝰ viſione ſubſternat .

¶ De ſancta Agatha .

Fortitudo mea et laus dominus
p̄ſ. Scd̄m doctrinā beati Bern̄.
Non eſt deteſtanda. ſed optanda infir/
mitas que xp̄iſti virtute firmatur .
Quis inquit dabit michi nō ſolum in/
firmari . ſed oīno et deficere penitus a
me ipſo vt deū virtutum ſumma ūtute
ſtabilita videā ; ¶ Eſt ergo Notādū
ꝙ hec ſancta ūgo accepit a domino for/
titudinem qua eſt vſa ad plura . Nam
Fuit fortis ad bonū fidei xp̄iſto ſpō/
ſo ſeruandum . Fuit fortis ad omne
temporale ſubſidium cōtemnendum.

Fuit fortis ad omne genus ſupplicij
tollerandum. Fuit fortis ad id qđ ce
perat finaliter exequendū ſiue ad pſe-
uerandū. Iſta eñi quatuor faciūt hoīz
eſſe pfectum. ſ. ſtabiliter fidem ſeruare
omnia ꝓpter deum contēnere et mala
omnia ꝓ eo portare et in hijs finaliter
pmanere. dicamq igitur ꝙ btā Agatha
fuit fortis ad bonū fidei thori ſeruand'
erat enī xp̄i ſponſa ipſiqꝫ conſecrata et
ideo ei non licebat vt alteri iungeretur
vnde īduci nō potuit vt nubēt q̇ncianꝰ
ipſe enim Quincianꝰ videns virginē
mira pulchritudine corpis refulgentē
et eam diuitē eſſe et nobilem voluit eā
ſibi ſumere in vxorem vt quia pulchra
poſſet in ea libido ſaciari qꝛ diues poſ
ſet p eam ditaī. et quia nobilis poſſet
p eam nobilitari. fecit igitur eā artari
et cuidam mrone tradi vt mutaret ani
mū eius. audi ergo fortitudinē virgīs
qꝛ p triginta dies fortiter inpugnata
vt mrīmonio iudicis cōſentiret ſupari
non potuit. quare mrōna iam dicta ad
quincianū veniēs dixit ei. facilig pnt
ſaxa molliri. et ferrū in plumbi molli-
ciem verti ꝙ hec puella cōiunci ; audi-
uerat enim illud Tobie vij. ꝙ ſare filie
raguelis tobie mrīmoīalī cōiūcte dcm̄
ē et ſic accipiebat vt ſibi eēt a xpriſto p
ſonaliter narratū. forti animo eſto filia
quaſi dicēt. ſerua fortiter fidē et ſponſi
tui ne ledas amorem. turpe eſt vt fides
q̄ ſepe ſeruatur mortali marito non ſer
uetur domino iheſu xpriſto. ¶ Scđ o
beata Agatha fuit virgo fortiſſima ad
omne tēporale ſubſidium cōtemnēdum
ſolum enim xpriſtum amabat. de ipſo
ſolo in omni preſſura ſperabat. ita ꝙ
nec ſuis vulneibus medicinā corpalē
requirebat ſed ſolum diuinū auxilium
inuocabat. vnde cū in eculeo ſuſpenſa
ꝛ multiplicibus plagis vndiqꝫ affecta
totaqꝫ eſſet corpore vulnerata et ſic in
carcere eſſet clauſa Apoſtolus Petrus
venit in forma medici ad eam hortans
vt eius medicinā acciperet vt ſic ſanai
poſſet ac illa medicum eum putans et
de ſolo dominno ſperans ait ad eum.
Corporalem medicinam corpori meo
numquā exhibui ſed habeo ſaluatorem
dominū iheſum xpriſtum qui ſolo ſer-
mone re. zē. lege hiſtoriam. poterat
ergo vere dicē de ſolo xpriſto cōfidens.
omnia tēporalia reſpuēs. illud Daui-
ticum ſcđ i. Regum. viceſimoſecundo.
Dominus petra mea et robur meum.
ſaluator meus. deus meus et fortis me
us. ſperabo in eum. Audi ſapienciam
virginis q̄ domum ſuam non fundauit
ſuper rem vanam. non ſuper arenam
non ſuper vaneſcentem materiam. ſed
ſuper ſolidiſſimam petram in xpriſto
vel ſuper xpriſtum ſe totam poſuerat.
et ideo perire non poterat. Sciebat eñi
eſſe ſcriptum Eccleſiaſtici. ſecundo.
Reſpice naciones hominum et ſcitote qꝛ
nullus ſperauit in domino et confuſus
eſt. Sed quis vnquā euaſit confidens
in diuicijs. Nam in vitaſpatrū habet'
ꝙ quidam vir pauperculus de ſolo deo
cōfidens. diuicias reſpuens ꝓpter qđ
omnia q̄ lucrari poterat pauperibꝫ da
bat. cuius ſanctitati diabolus inuidēs
ſibi ſuggeſſit. vt de hijs q̄ acquireret p
tem aliquā reſeruaret. vt ſi quando in
firmitatem incurreret vnde ſuſtentarē'
haberet. Cumqꝫ ille in hoc conſenſum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

daret . et iam multam pecuniam con/
gregaſſet . deo volente grauiter infirma
tus eſt . Cumqꝫ medicos aduocaſſet et
ꝓ cura oēm illā pecuniā expendiſſet .
curari tamen non potuit tandem ergo
ad deum afflictus ſe contulit . et pro ſa
lute ſibi auxilium inplorauit . Cui an
gelus apparēs ait . vbi eſt pecunia tua
in qua ſperaſti . dic illi vt te adiuuet .
Cumqꝫ ille ingemiſceret et miſericor/
diam peteret . ab angelo curatus eſt .
ꝓpterea dicere poterat beata Agatha .
et nos cum ea illud primi . Regū ſcd̄o .
Non eſt ſanctus vt dominus . neqꝫ enī
eſt alius extra te . et non eſt fortis ſicut
deus noſter . ergo reſtat vt in ipſo ſolo
non in mundo ſperare debeamus .
Tercō beata Agatha fuit fortis ad
omne genus martirij tollerandum .
Unde dicitur . ꝙ letanter ibat ad car/
cerem . et quaſi ad e . inui . ago . ſu . dn̄o
cōmen . eciam omnes penas cōminanti
dicebat . ſicut qui audit bonum nunciū
gaudet . ſic ego delector in hijs corpora/
libꝫ penis poſita . Quia ſicut frumen
tum non reponitur in horreis . niſi in
eis fuerit ſpica fortiter conculcata in pa
leis . ita anima mea nō poteſt in para/
diſum cum palma intrare martirij .
niſi corpus meum fuerit a carnificibus
crudeliter cōtractatum . lege in legen/
da eius gn̄a tormentorum . et populo
prdica . Nam ipſa btā aga . poteſt dicere
illud Eleazari . ij . Machabeorum . vi .
Fortiter inquit vitam extendendo ad
oleſcentulis exemplum forte relinquā .
ſi promto animo ac fortiter pro ſanctiſ/
ſimis legibus honeſta morte ꝑfungar .
et addit . orans ad dominum . Domine
qui habes ſanctam ſciēciam manifeſte
tu ſcis quia cum a morte poſſem libera
ri duros corporis ſuſtines labores ſecū
dum animā vero ꝓpter amorem tuum
libenter hec pacior . ſed quis hodie qui
non effugiat penam et mortem ſi poſ/
ſet ſi tamen aliquando pati cogantur .
de hoc ſolo cōqueruntur ꝙ innocentes
et abſqꝫ culpa paciuntur cum pocius
gaudere deberent . Nam innocētes mor
tui ſunt Apoſtoli . et omnes qui ꝓ xp̄o
fuerunt occiſi . ymmo ipſe xpriſtus fu/
it īnocentiſſime occiſus . ergo eſſet gau/
dendum . non dolendum ſi quis nō cul/
pabilis paciatur . Quarto . beata
Agatha fortis fuit ad ꝑſeuerandum .
nichil enim ei ſcutū paciencie arripere
valuiſſet . ſi non finaliter retinuiſſet .
Quid prodeſt cani ſi poſt leporem ali/
quantulum currat . ſed ante capturam
deficiat . niſi quia laborat in uentum .
beata igitur Agatha ſicut viriliter in/
cepit ſic mediauit . et ante victoriam
clipeum fortitudinis non abiecit . po/
tuit ergo occidi ſed non vinci . nec a co/
rona ſibi ꝓpoſita deterreri . Unde mor
tem non ſolum pacienter tulit et eam
ardenter deſiderauit . ſed et feruenter
eam p̄cibus poſtulauit vnde ſtans in
carcere poſt tot et tanta tormenta tam
diuerſa expandit manus ſuas ad de/
um et ait . Domine qui me feciſti et cuſ
todiſti ab infancia mea . qui corpus me
um a pollucōne ſeruaſti . et a me amorē
ſeculi abſtuliſti . qui me tormenta vin
cere feciſti . et in eis virtutem paciencie
tribuiſti . Accipe ſpiritum meum . et
iube me deus pater omnipotens ad
tuam miſericordiam peruenire .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et hĳs dictis animā celo reddidit. vide ergo quō ꝑſeuerauit. quō mori petiuit et quō ꝑuenire ad gloriam concupiuit. Accipiebat eñ illud verbum Thobie quinto. quaſi ſibi dictum forti animo eſto. quia in ꝓximo eſt vt a deo cureris ſed quidam fortiter incipiunt ſed ante finem deficiunt. Similes leoꝑdo qui ſi ſtatim beſtiā non rapit ad quā currit mox inſeq̄ deſinit et ſui curſus fructū nō accipit. ſic ꝛc.

Cathedra Petri.

Beatus es Symon bariona. quia caro et ſanguis nō reuelauit tibi ſed pater meus qui eſt in celis Mathei. ſexto. Duplicem beatitudinem eſſe a ſcripturis accepimus. vnam vie. alterā patrie. Nam beatitudo vie conſiſtit in plenitudine graciarum. Sed beatido patrie. in plenitudine gloriarum. Beatitudo vie eſt eſſe virtuoſū. ſicut patet Mathei quīto. Iuxta domini documētum. Sed beatitudo patrie eſt eſſe glorioſum ſcd̄m tres dotes anime. que ſūt viſio quantum ad potenciam racōnabilem. Tencio quantum ad iraſcibilem fruitio quantum ad concupiſcibilem.

Eſt igitur circa hoc tale verbum de Symone. Nondum ꝙ nobis eſt venerabilis ꝓpter plura q̄ geſſit. Nam primo legimus venerabilem hunc Symonem ꝓpter xpriſtum omnia relinquentem. Scd̄o legimus Symonem diuinā naturam in domino confitentem. Tercio legimus Symonem xpriſtū pre cetcis diligentē. Quarto legimus Symonē pre ceteris maiora mirabilia facientem

Dico ꝙ legimus Symonem ad primam vocem domini omnia relinquentem et eius mox imperio obſequentem. Symon enim interpretatur obediens. et ideo non mirum ſi ſtatim obediuit. omniaq; contempſit dum dominum audiuit. Unde dicitur Mathei quarto. Ambulauit Iheſus iuxta mare ꝛc. Mira obediencia quia nichil dixit. inducias nullas pecĳt. impoſſibilitatē nō alligauit. ſed mox omnibus relictis poſt dominum iuit. Unde admiratur. Gregg. dicēs. Audiſtis frēs kariſſimi ꝙ ad vnius viſionis vocem Petrus et Andreas relictis omnibus ſecuti ſunt redemtorem. Nulla adhuc mirabilia viderant facientem. nichil ab eo de p̄mio eterne retribucōnis audierant. et tamē ad vnicum domini preceptum hoc qd̄ poſſidere videbantur obliti ſunt. et addit quanta nos eius mĭacula videmus quot flagellis affligimur. q̄tis minarum aſperitatibꝰ deterremur. et tamē vocantem ſequi contemnimus. In celo inquam iam ſedet. qui de conuerſione nos amonet. Iam iugo fidei colla gentium ſubdidit. Iam mundi gloriam ſpreuit vel ſtrauit. Iam ruinis crebreſcentibus diſtricti iudicĳ ꝓpinquum denunciat diem. et tamen ſuperba mens noſtra non vult hoc ſponte deſerere. qd̄ cogetur inuita derelinquere. Quid igitur inquit in eius iudicio dicturi ſumus. qui ab amore mundi nec preceptis flectimur. nec verberibus deteremur. Sed quereres. quid Petrus dimiſerit. huic queſtioni reſpondet. Gregorius dicēs. In re fratres pocius debemus conſiderare affectum quam cenſum. multum enim reliquit qui quantumlibet

paruum habuit totum deſeruit: mul/
tum dimiſit. qui deſideriũ habendi de/
reliquit. Nam a ſequentibus xpiſtum
tanta dimiſſa ſunt. quãta a non ſequẽ
tibus cõcupſci potuerunt. Bene ergo
Petrus dicit. Ecce nos reliq̃. õ. ⁊c.
Berñdus. bene inquit Petre feciſti qꝛ
ſequi xpiſtum non poteras oneratus.
Forcius modicis currit ĩ aqua nauis
exonerata q̃ᵽ mercibus plena. Propter
hec leo dum fugere venatores cogitat.
ventrem grauatis cibis exonerat.
Quis vnquam bene fugit ſi oneratus
fuit. Nonne ſtultus eſſet qui plumbo
ſe oneraret. quãdo eum fugere oportẽt:
ergo cum Apoſtolis nobis cõtemnen/
da ſunt omnia q̃ habita grauant et a/
miſſa excruciant ſecũdum Berñdum.
Scd̃o legimus Symonem xpiſtũ
dei filium cõfitentem. Nam cũ Mathei
decioſexto. querẽt dominꝰ. quẽ dicunt
hoĩes eſſe filium hoĩs. et alij eum dice/
rent Johannẽ baptiſtã. alij Jeremiam
ipſe ait ad Apoſtolos. Vos aũt quẽ me
eſſe dicitis: et reſpondens Symon pe
trus dixit. Tu es xpiſtus filius dei
viui. Hec aũt confeſſio ſic deo placuit vt
dicẽt ſymoni petro. et ego dico tibi pe/
tre. tu es petrus. et ſup hanc petrã edi
ficabo eccleſiã meam. et porte inferi nõ
ꝑualebunt aduerſus eam ⁊c. eſt autem
notabile. ꝙ petrus cõfeſſus eſt xpiſtũ
corde. quãdo in eum credidit. cõfeſſus
eſt ore. quando eum gentibus ꝑ̃dicauit
et cõfeſſus eſt opere. quando ꝓ eo cru/
cifigi voluit. ſed quis eſt hodie q̃ xp̃m
cõfiteatᷣ ore vel corde qui eum cõfiteatᷣ
et opere. Tales eñ vt dicit Apoſtolus
ore dicunt ſe noſſe deum. factis autem
negant. Similes ſunt iudeis qui xp̃m
dñm cognoſcebant. grauius eñ peccãt
tales xp̃iani q̃ᵽ pagani vel ſarraceni:
Unde caput illud qd̃ Macharius inue/
nit hoĩs mortui in deſerto. dixit xp̃ia/
nos ſub paganis omnibꝫ eſſe in infer/
no. Tercõ legimus Symonem pre
ceteris xpiſtum diligentẽ. Unde Jo.
vltimo. dictum eſt ei a domino Symõ
Johannis diligis me plus hijs. vbi di
cit Auguſtinꝰ. ꝙ dominꝰ querebat qd̃
ſciebat. quia ſciebat ꝙ eum petrus pre
ceteris diligebat. quia ſepe vnus pro
omnibus reſpondebat. Quarto le/
gimus Symonem maiora miãcula fa/
cientem cum ad ſolã vmbram eius cu/
rabantur infirmi. Exemplum de Sy
mone mago. quẽ in omnibus ſupauit
De diſcipulo ſuo. quẽ multis mortuũ
iam diebꝫ ſuſcitauit. et filio Theofili
quẽ tredecim annis iam mortuum. et
in puluerem redactum ad vitã reduxit
nec dubiũ quin eum de inferno extrax
it. et ad miſericordiam reuocauerit cũ
in paganiſmo mortuus fuerit ⁊c.

De ſancto Mathia.

Beatus quem elegiſti et aſſum/
ſiſti habitabit in atrijs tuis. Pſalmiſta
Si electus omnis beatus exiſtit. quid
eſt ꝙ Judas beatus nõ ſed ꝑditus ex/
titit. Sic enim dicitᷣ de eo in Johãne.
Nonne ego duodecĩ vos elegi. et vnus
ex nobis diabolus eſt. Sed dicendum
hic breuiter. ꝙ eſt electio ſcd̃m verita/
tem. et eſt electio tm̃ ſcd̃m reputacõem
vel eſt electio ſcd̃m eternã ꝑ̃deſtinacõez
et eſt electio ſcd̃m tꝑalem vocacõnem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

In primo modo. duo diſcipuli fuerunt
electi. ſed ſcd'o nō fuit electus Iudas.
qꝛ tantum ſcd'm reputacōnem nō ſcd'm
veritatē. Unde nō fuit aliud eius electio
q̄ꝑ temporalis quedā vocatio. qd' ſi q̄ris. q̄re
vocauit eum. qꝛ ſciebat eum peccaturū
et ſe proditurum ? dicēdum eſt. ꝙ in hoc
oñdere voluit. ꝙ quantū in ſe eſt oībus
graciā dare paratus eſt. propter qd' nemo
perit niſi qui ſuā ſalutē negligit. et ſe
ad graciā non diſponit vel dei grā non
bene vtitur ſi accepit. Quare ſe nullus
excuſare poteſt. cū fuerit iudicatus. qꝛ
ſi graciā a deo non accipit vel ſi accipit
et eam perdit nō eſt culpa non dantis vel
graciā non influentis. ſed culpa eſt nō
ſe preparantis vel nolentis vel non ꝙ in
ſe eſt facientis vel a gracia iam accepta
deficientis. et non perſeuerantis. Si eñi
dñs propriū proditorem qui eum tradidit
precio tam vili in mortē ad ſe venientē
benigne ſuſcepit. peccata omnia illi cō/
donauit. et ſuū Apoſtolū et procuratorē
oīm eum fecit. quid faceret alijs non tā
ſceleratis. ſi ad eum ſe cōuerterent ſi de
peccato dolerent. ſi deuote eius miſeri/
cordiā implorarent. igit' ſi dampnamur
ſi graciā non accipimus. ſi in accepta
gracia nō perſeueramus nō imputandum
eſt deo. Nunquid culpa eſt maris ꝙ habū
dantiſſimas aquas vndique ſpergit nec
vnquā influenciā ſubtrahit. ſi fluuius
aliquis fuerit deſiccatus eo ꝙ aque via
aliquo obſtaculo ſit obſtructa. Item ſi
eſſet vas vndique clauſum vel ſi nō clau
ſum vtique perforatū eſſet vel in aliq̄ parte
fuit fractū in qd' currēt flumē magnū
cōtingat ꝙ vel nō intraret vel ſicut in/
traret ſic et foris exiret. ſed nūquid eſt
culpa influētis fluminis. ſi vas aquā
non reciperet vel ſi reciperet nō tenēt.
Cor eñi homīs cum liberum ſit poteſt
ſe gracie claudere. et illam nō admittē.
poteſt ſe aperire et illā receptā reicere.
q̄re ſi homo graciā non hēt ſi in accepta
nō perſeueret. hoīs culpa eſt et non dei.
¶ Eſt ergo Notandum. ꝙ aliter eligit
mūdus. Aliter eligit xp̄c. Nam mūdus
eligit et cōfidit in potencia. confidit in
ſapiencia. cōfidit eciam in opulencia.
Eligit igitur ad honores nobiles et potē
tes. Eligit iudices ſapientes. et Eligit
diuites habundantes. ecōtra dominus
Quia potens non formidat humanam
potenciam. Quia ſumme ſapiens non
miratur humanam ſapienciā. quia eſt
ſumme diues. nō appreciatur humanā
opulenciā. Non igitur more mundi ele
git deus nobiles vel potentes ſed infir/
mos et ignobiles. non Philoſophos ſa/
pientes. ſed piſcatores ſimplices. Non
glorioſos et diuites. ſed abiectos et pau
peres. ¶ Dico ꝙ dominus non elegit
nobiles et potentes ſed infirmos et ig/
nobiles. Unde ſcribitur Bar. tercio.
Ibi fuerunt gygantes nominati ꝙ ab
inicio fuerunt ſtatura magna ſcientes
bellum. non hos elegit deus. quare vt
ſe oſtenderet omnipotentem eſſe. et hu/
mana potencia non egere. infirmos ele
git. Si enim per potentes mūdum ex/
pugnaſſet. potencie illorum attributū
fuiſſet et non deum ex mundi ſubiuga/
tione laudaſſent ſed tunc tota laus in
deum refertur. dum potentiſſimus ab
infirmo expugnatur. Nemo miratur
ſi murilegus vincat murem. Si canis
leporem. Si lupus ouem. ſi leo bouem.

Sed ãmiratio magna eſſet ſi mus cat
tum inuaderet . ſi lepus canem occidẽt
ſi ouẽ lupus fugeret . et ſi bos leonem
ſubiceret. vt ergo mundo ſe nõ indigere
oſtenderet. diuina ſapĩa nõ elegit potẽ
tes quibꝫ mũdum ſubiceret . ſed elegit
infirmos et debiles. viles et ignobiles
quibꝫ dum omnẽ mũdi potenciam deie
cit quanta ſit potencia oſtendit . Unde
Corintheorum ꝑmo . Ignobilia et con
tẽtibilia et q̃ infirma mũdi ſunt elegit
vt cõfundat forcia . q̃s vnꝗ̃ ignobilior
fuit petro . et tamen ꝑ ipm̃ deus totũ
romanũ imperiũ ſubiugauit. ergo non
eſt curanda ſed penitus deteſtanda hu/
mana potencia . q̃ excluditur ab elcõne
diuina. nec ſui poteſt eſſe in ꝑiculis de
fenſatiua. ſicut cotidie probant bella .
vbi ſepe plures a paucis . potẽtes a de/
bilibus. ſapientes a ſtultis ſupantur .
¶ Exemplum Samſonis . qui a fẽia
ligatus. a philiſteis exoculatus eſt vel
excecatus . Nam et in naturis videmus
ꝙ Aquila timet irundinem. Elephas
murẽ. leo gallum albas pennas haben
tem . lupus lapidem . Dum ergo in oĩ
bus magna et forcia timent parua et
debilia . oſtenditur diuina potencia q̃
forcia trepidare facit . et debilia facit eẽ
ſecura . ¶ Scdo Dominus non elegit
iudices ſapiẽtes. philoſophos. ſed ſtul/
tos et ſimplices. Unde ꝑma Corinthe.
quito . Quia ſtulta mundi elegit deus
vt cõfunderet ſapientes . Quare hoc ?
ne ſi ſapientes elegiſſet . et ꝑ eos mun/
danam ſapienciam cõuiciſſet . victoriã
nõ deo homines ſed illorum prudencie
detuliſſent. In hoc enim diuina ſapiã
apparuit. quando per ſimplices viros
per illitteratos . per homines ignaros
⁊ omni prorſus ſciencia deſtitutos. om
nem ſapienciam mũdi deuicit et ſtultã
et cecam eſſe oſtendit Quis enim Jo/
hanne ſimplicior et tamen quis vnquã
fuit qui ſic alte de deo ſenſerit ? qui ſic
alte diuina miniſteĩa ſcrutatus fueit ?
qui ſic xpriſti magnalia alte intonueĩt
Dicit enĩ augꝰ ꝙ ſi alcius intonuiſſet
totus mũdus non caperet. vnde Jero.
Johannes ruſticus piſcator indoctus
et vnde illa vox obſecro ? In principio
erat ver. ⁊ ṽbũ erat apd̃ de. et deꝰ ⁊c.
hoc inquit Plato doctꝰ neſciuit . hoc de
moſtenes eloquens ignorauit Auguſ/
tinus tamen expreſſe dicit in libro cõ/
feſſionum. ſe legiſſe in libris platonis
totum euãgelium Johannis ab eo loco
vbi dicitur. in principio erat verbum.
vſqꝫ ad illud . verbum caro factum eſt.
qd̃ vtiqꝫ ibi non inuenit : eo ꝙ incarna
cõnis beneficium non agnouit . vnde
docet Auguſtinus. ꝙ dũ quidã philo/
ſophus platonicus Johannis euange/
lium legiſſet. dixit ad circũſtantes hoc
deberet aureis litteris ſcribi et in loco
valde alto ſuſpẽdi : vbi ab omnibꝰ poſ
ſet legi . Exẽplum de ſancta katherina
q̃ dum ſolum xp̃m cõfeſſa fuit . l. phõs
electos. obmuteſcere fecit. et ad fidẽ xp̃i
cõuertit. Item Exemplum de ſimplici
epiſcopo Alexandro. qui vicit phm̃ diſ
putantẽ cũ imꝑatore Conſtantino . di
cẽs. Precipio tibi in noĩe xp̃i ne loq̃ris
contra fidem xpriſti . et ille obmutuit.
nec loqui potuit . ¶ Tercĩo Dominus
non elegit. diuites . ſed contemtibiles
pauperes . Unde dicitur Jacobi ſcd̃o .
Nõne deus elegit paupes in hoc mũdo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

diuites in fide et heredes regni. qd̄ re/
promiſit deus diligentibus ſe Sed q̄re
hoc ? ne ſi ꝑ diuites mūdum viciſſet vic
toria non deo ſed diuitibus attributa
fuiſſet. Nam et Romani homines ab
aratro ſubtrahebant quos ad impium
ꝓmouebant. et per eos ſibi gentes ex/
traneas ſubiugabant. Nō ergo iuxta
beatū Auguſtinū. ꝙ hoc fuit maximū
miraculorū oīm ꝙ cum apoſtoli ſancti
fuiſſent numero pauci fuiſſent potēcia
infirmi. fuiſſent omni ſciā deſtituti.
fuiſſent diuicijs nulli. deus ꝑ eorum
paucitatē omnē multitudinem mundi
ſubiugauit ꝑ eorū infirmitatem omnē
potenciā mundi deiecit. ꝑ eorum ſim/
plicitatem. omnē ſapienciam mūdi vi
cit. et per eorum paupertatem omnes
diuicias mundi et ſeculi contemtibiles
fecit. ergo fratres laboremꝰ eſſe debiles
nō potentes. ſimplices nō ſapientes ꝛc̄

De ſancto Gregorio.

Quam ſpecioſa veterani ſapiencia
et glorioſus intellectꝰ et conſiliū
Eccleſiaſtici viceſimoqūto. Cōmendat
in verbo ꝓpoſito beatus Gregorius.
Quantū ad duo. quantū ad virtutem
clare illuminacōnis. cum dicit ꝙ̄ ſpe/
cioſa vete. ſapi. Nam ſapiencia vt dicit
Auguſtinꝰ. Eſt lumen quoddā ſpūale
et incorrupcibile. Scd̄o. quantum ad
ſuauitatem ſerene cōtemplacōnis. cum
addit. et glorioſus intel. et cōſilium. ad
qd̄ inuitat Baruch tercīo. Diſce vbi ſit
prudencia. vbi ſit virtus. vbi ſit intel/
lectus. vt ſcias ſimul. vbi ſit longitudo
vel longiturnitas vite et ūtus. vbi ſit
lumen oculorū. et pax. ꝛc̄. Dicit ergo
ꝙ̄ ſpecōſa vete. ſa. et vere ipſa ſapiā eſt
Primo expulſiua tenebroſitatis. Scd̄o
Roboratiā debilitatis. Tercīo repletiā
vacuitatis. Quarto collatiua ſublimi/
tatis. Quinto. exterminatiā penalita/
tis. Eſt inꝙ̄ primo expulſiua tenebro
ſitatis. ꝓpter qd̄ dicit prelatis Sap̄.
vi. Diligite lumē ſapiē oīs qui p̄eſtis
ꝑplīs Et racō eſt. q2 qui alios vult illu
minare. debet a ſe lumen claritatis dif
fundere. ſicut candela vel lucerna. ꝓpt̄
qd̄ dicit Hugo. ꝙ illuminare nō eſt niſi
lumīīs. ſicut illuminari nō eſt ň accipi
entis. alias contra faceret. iuxta illud
Rōnos ſcd̄o. Confidis te ducē cecorum
lumen eorū qui in tenebris ſunt hn̄tem
formā ſciencie et virtutis in lege. Qui
alium doces teipſum non doces ꝛc̄.
Hanc lucem oſtendit btūs Gregorius
Nō ſolum magiſterio ſed exemplo. qui
clarus vita. quaſi lucerna ſuper cande/
labrum poſita. ꝑ ſcripturarū intelligē
ciam errantes de tenebris reuocauit ad
vitam. ꝓpter qd̄ poterat dicere illud
Sapiē ſeptimo. ꝓpoſui ꝓ luce habere
illam. qm̄ inextīguibile eſt lumē illius
hec eſt illa lux illuminatrix q̄ reuelat ꝓ
funda et abſcōdita. et nouit in tenebris
cōſtituta. q̄ eciā de ſecretaīo veītatis ful
get mentibus hoīm. de qua exclamat
Auguſtinꝰ. O ſuauiſſima lux purgate
menti ſapiencia. Non enī ceſſas innuē
que et quanta ſis. ſunt enim nutus tui
omne creaturarum decus. Secūdo
eſt roboratiua debilitatis ad modū vir
tutis fortificātis. Propter qd̄ dicitur
Eccleſiaſtes nono. Melior eſt ſapiencia
ꝙ̄ arma bellica. et ideo vt dicit xxiiij.
Prouībio. Vir ſapiens fortis eſt. et vir
doctus robuſtus et validus. Gloſa.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Nō omnis fortis ſapiens. ſed econuerſo
q2 et ſi corꝑe debilis ſit ſi habūdet ſapiā
omnia adūſariȷ̄ diaboli certamina vin
cit. hec eſt illa q̄ in temtacōnibꝫ munit
et cōtra hoſtium inſultum reddit inpa/
uidum. et hac de cauſa dicit Eccl. ix.
Vidi ſub ſole ſapienciā et probaui max
imam. Ciuitas parua et pauci hoīnes
in ea viri. venit cōtra eam rex magnus
id eſt diabolus qui eſt rex ſuper omnes
filios ſuperbie. et vallauit eam et ex/
truxit municōnes per gyrum et ꝑfecta
eſt obſidio. Job decimonono. Obſide/
runt in gyro tabernaculum meum. in
uentus eſt in ea vir pauper et ſapiens
et liberauit vrbem ꝑ ſapienciam ſuam
et concludit. et dicebam ego meliorem
eſſe ſapienciam fortitudine; per hanc
Gregorius. vicit carnem et demonem
ſuperauit. nec vnquam deſeruit ſapiē/
ciam. Nonne maxima ſapiencia et vir
tus fuit in ipſo quando romam in tem
pore cōquaſſionis cum inundaſſet flu/
uius et peſtis inualeſceret in homini/
bus a tempeſtatis voragine oracōnis
inſtancia liberauit. ſicut patet in pro/
ceſſione quam fecit portando ymaginē
virginis ante ſe. vbi concentus angelo
rum auditus eſt in aere dicentium.
Regina celi xc. vbi et angelus viſus eſt
cruentem gladium tenens. ꝓpter qd̄
ſibi cōpetit illud Eccleſiaſtes ſeptimo.
Sapiencia confortauit ſapientem ſuꝑ
decem principes ciuitatis. homo ſapi/
ens et ſua ſapiencia manent ſicut ſol.
¶ Tercio eſt repletiua vacuitatis ad
modum theſauri locupletantis. Ipſa ē
enim q̄ terminat omne deſideriū cordis
humani. ꝓpter qd̄ dicit Sapiē. tercio
Beatus homo qui inuenit ſapienciam
et cui affluit prudēcia. Sapiencia eīm
eſt in ſapore et deuotione cōtemplacōis
Prudencia vero in verbis et operibus
actionis. huius autem valorem ſapien
cie intelligens felix Gregorius. omnē
ſeculi pompam ac fallaces diuicias mē
tis reputacōne cōtempſit. ꝓpter qd̄ dt
Sapiens ſeptimo. Optaui et datus eſt
michi ſenſus. et inuocaui et venit ī me
ſpiritus ſapiencie. et prepoſui illā reg/
nis et ſedibꝫ et diuicias nichil eſſe dixi
in compacōne illius qm̄ omne aurum
in compacōne eius arena eſt exigua et
tamꝗ̄ lutum eſtimatur argentum in
cōſpectu illius. et racō quare ei non pt̄
aliqd̄ corruptibile compari eſt ſufficien
cia ꝑfectionis illius in qua nūlla manet
indigencia. et ideo ſapienciā poſſidens
poſſidet omne bonū. iuxta illud Eccl.
pmo. Plenitudo ſapiēcie timere deum
et plenitudo a fructibus illius. Sap.
viiȷ̄. Si diuicie appetunt̄ in vita. qd ſa
piencia locupletius. Salomon. Sapiā
melior eſt cūctis opibus precioſiſſimis
et oīne deſiderabile non pt̄ ei compari.
¶ Quarto eſt collacīa ſublimitatis ad
modū regis intronizātis cōfert ei ſoliū
triūphale in regno et inīabiliter ſe dili
gentes extollit. poſſide ſapienciā ait ſa
piens. arripe illā et ſublimabit te glori
ficaberis ab ea cū eam fueris amplexa
tus. dabit capiti tuo augmenta gracia/
rū. et corona inclita ꝓteget te; Poſſidē
eīm ſapienciā nō eſt ſcire lrās vel codices
poſtillatos habere ſed vti ea in opere et
diſtribuere aliȷ̄s in ſermone. propter
qd̄ dicit ſapiens. Sapiencie octauo.
Qd̄ ſine fictione didici et ſine inuidia

communico. et honeſtatem illius nõ ab
ſcondo. et Tulius. Sapiã eſt nobilis
thezaurus auarũ dedignat᷑ poſſeſſorẽ
niſi publicet᷑ elabit᷑. et diſtributa ſuſci
pit incrementũ. Vñ: Sapiã enim cõ
municatiua eſt. q᷑ animũ liberaliter in/
clinat diſponit liberaliter transfunden
dum qd᷑ hauſit cupide. hac igit᷑ ſapiã
beatus Gregorius ditatus et dotatus:
Duplici exaltacõne apparuit honoratꝰ
et honorabilis. Exaltacõne eñi tp̃ali
quo ad excellenciã p̃ſidentie pontifica/
lis. et ideo competit ei illud Eccl. xv.
Exaltabunt illũ apud ꝓximos ſuos. ⁊
inpleuit illũ ſpũ ſapiẽ ⁊ intellcũs. ⁊ ex
altacõne celeſti quo ad influenciã glorie
nupcialis. iuxta illd᷑ Eccl. xxiiij. In
medio populi ſui exaltabit᷑. et in pleni
tudine ſancta glãbitur. in qua ſic ſolide
ſtetit. ꝙ nõ ſolũ faſtũ dedignaretur in
vita. ymmo aliene laudis preconiũ con
temnẽt ſibi dari. ¶ Q̃nto extermina/
tiua penalitatis vel viuificatiua mortali
tatis ad modũ fontis exuberãtis. Ipſa
eſt eñi que exterminat omnẽ languorẽ.
et terminat ꝑ cõſequens omnẽ penam
ſiue tp̃alem ſiue eṫnalem. ꝓpter qd᷑ dr̃
Prou. xiij. lex ſapiẽtis fons vite vt de
clinet a ruina mortis. Nam queadmo
dũ fons ſcatuiens ſordes expiat. ſic ipã
ſapiã diluit maculas criminũ. et q᷑ de
cretũ pene ac excidiũ mortis incurrit᷑
ex pccõ. ideo fugato ipſo ꝑ ſapiãm aĩa
velut a vetuſto languore curata repat᷑
ad vitã. Unde Eccleſiaſtes. viij. Eru/
ditio et ſapiã vitam tribuũt poſſeſſori
ſuo. hic eſt ille fons. qui in quatuor ca/
pitula. prima q̃tuor euangelia diuiſus
irrigat vniũſam ſupficiem terre. vt iã

anime guſtanti dulcedinẽ vite. nichil
ſcire nichil noſſe libeat. niſi xp̃m ihesũ
et hunc crucifixũ. de quo fonte emanãt
aque in vitã eternã ſalientes. Jo. iiij.
hanc ſapienciã Gregorius queſiuit in
medio vmbre mortis vt mortem anime
declinaret. ꝓpter qd᷑ ſibi cõpetit illud
Eccl. xv. Cibauit illũ dñs pa. vi. et
intellcũs et a. ſa. po. illũ dñs deus nr̃.
et cõfirma. in il. et nõ flec. et cõti. il. et
nõ cõfun. et iuſte. q᷑ ſicut mater lacte
nutrit filiũ. ſic ſapiã ſuis filijs vitam
inſpirat.

¶ Sequitur. In Annũctia/
cõne btẽ Marie virginis.

AVe gracia plena dñs tecũ. bene/
dicta tu in mulieribꝫ. luce. q̃nto.
Oſtendit Angelus in verbo ꝓpoſito ꝑ/
dulcis allocucõnis archanã virginem
cõmendabilem a quatuor.
Primo. A puritatis ſanctitudine. et
ideo admirabilem. cum dicit. Aue.
Scdo. A bonitatis plenitudine. et ido
amabilem. cum dicit. Gracia plena.
Tercõ. A dignitatis altitudine. et ido
venerabilem. cum dicit. Dñs tecum.
Quarto. A laudis magnitudiẽ. et ideo
deſiderabilẽ. cũ dicit. Benedicta tu in
mulieribus. Dicit ergo Aue. id ẽ. ſine
ve. et hoc ſignanter dicit᷑. vt culpa p̃mi
parentis in ipſa tam̃ꝙ in mrẽ ſalutis
extincta oſtendatur. ꝓpter qd᷑ Nota ꝙ
¶ Triplex eſt ve. A quo ipſa virgo in
munis fuit. ſcilicz. Originalis macule
Actualis culpe. Gehennalis pene.
Et hoc exprimitur Amos. quinto. In
omibus plateis planctus. et in cõpitis
cũctis q̃ foris ſunt dicet᷑. ve. ve. ve. vbi
triplicatur ve. vt Primũ reſpondeat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

macule originali. de qua Je. iiij. Ve m̄ vt quid me genuit mr̄ mea. et ido ſtati cū homo naſcit͛ vocem dolentis exp̄mit Sapīe. vij. et ego natus accepi cōmu/nem aerē. et in ſilr̄ factam decidi terrā. et primā vocem ſimilem omnibꝫ emiſi plorans Ab hoc obprobrio virgo maia immunis fuit p mung ſanctificacōis. ſcdm illud p̄ſ. Scificauit tabernaculū ſuū altiſ. et bernūdus. Perfecta mr̄ dei ante fuit ſcā ꝙ nata. Scdm vt rūdeat culpe actuali in qua incurrit͛ mors p extinctionē gracie. iuxta illud Yſa. i. Ve genti peccatrici populo neꝙ. filijs ſceleratis; Ab hoc obprobrio fuit īmunis virgo maria. ꝓpter plenitudinem virtutis. vt eſſet nō ſolū a mortalibus verum eciā a venialibus aliena. vnde Augſtinꝰ. cū de pccis agitur nullam de beata virgine voluꝰ fieri mēcionē hoc fuit virgīs p̄uilegium. quod nulli ſanctorū vnꝙ̄ cōceſſum fuit ¶ Terciū rūdet pene iehennali cui ve nullū erit remediū Eccleſiaſtici quarto. Ve ſoli q2 ſi ceciderit ſupple in penam. non habebit ſubleuantē. q2 in inferno nulla eſt redemptio. ab hoc obprobrio nō ſolum īmunis fuit. ymmo aliorū inuocanciū ipſius patrociniū ne ibi corruāt benignissima libeātrix. ꝓpt̄ quod ipſa dicit Eccleſiaſtici. xxiiij. In me omnis grā vite et veritatis. In me oīs ſpes vite ⁊ virtutis. Hoc triplex ve Johānes au/diuit Apocalipſis octauo Audiui vocē vnīꝰ aquile volantis p medium celi et dicētis. voce magna ve ve ve habitantibus ī terra. Primū ve diluiꝰ in baptiſmali emundacōne in quo xp̄o regnāmur cōſepulti cū xp̄o p baptiſmum in

morte. de quo poteſt illud dici et intelligi qd̄ ſcribitur Apocalipſis ix. ve vnū abijt. et ecce veniūt adhuc duo poſt hoc ¶ Scdm eſt in ſacramentali cōfeſſiōe vbi abſtergimus maculas peccatorum de quo Apo. ij. Scdm ve abijt. et ecce ve terciū cito veniet. ¶ Terciū in ge/nerali reſurrectione. et hoc erit in fine mundi quando fiet reſurrexio mortuorum. vbi ſeruos fideles cōuocabit ad cōuiuiū nupciale. et tranſiens miniſtra/bit illis. Tūc cōplebitur illud Apoc̄. xxi. Abſterget deus omnem lac̄. ab o. ſanctorū ⁊c̄. Illud triplex ve formida/bant philiſtei cū in caſtris hebreorū archa dn̄i id ē virgo maria duceret͛. p̄mi Regum. iiij. Ingemuerūt dicentes. ve nobis nō fuit tanta exultacō heri et nudius tercīꝰ. ve nobis qn̄ futura eſt tri/bulacio. ve nobis. dicit igitur Aue.

¶ Sequit͛. Grā plena. vere plena. vt ait Jeroꝰ. q2 ceteris p partes marie vero ſe totā infudit grē pleītudo. habuit eni̅ triplicē graciā. ſ. Primo graciā delectantē p excellenciā caſtitatis. Secūdo graciā redundantē. p beniuolenciā pietatis. Tercō vero ſublimantē p cōtinēciā vel p̄nciam diuinitatis. ¶ Dico ꝙ p̄/mo hūit grāꝫ delectātē p excellēciā caſtitatis iuxta illd̄ qd̄ de ipā p̄t expoī heſ. ij. Erāt formoſa valde et īcredibili pulchritudine oīmqꝫ oculis grōſa: vt amabilis videret͛ nō ſolū ocul̾ hoīm quorū cōcupiſcenciā refrenebat ſola p̄ncia ſed ⁊ āgelorū quos ūginitatis grā familiares hēbat ad colloquiū. ꝓpter qd̄ dicit Ber. virgo maia gēmis ornata ūtutū geīnoqꝫ mētis ⁊ corpis decoē p̄fulgida ſpecie ⁊ pulchritudīe ſua in celeſtibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

cognita celi ciuium in ſe prouocauit aſ/
pectum. ita vt regis aīm in ſui cōcupiſ
cenciā inclinaret ad ſe nunciū de ſuꝑ/
nis adduxit ¶ Scđo graciā redundā
tem ꝑ beniuolenciā pietatis ita vt ſpō/
te ſe offerat indigentibus. dicens illud
Eccľ. xxiiij. Tranſite ad me ō. qui cō
me. et a ge. me adinple. et poſt. ego q̄ſi
fluuiꝰ dorix exiui de ꝑadiſo. et ſicut aq̄
ductus. ſtultus eſt igiť qui negligit q̄n
miſericordie ſinū apit vniūſis vt nō ſit
qui ſe abſcondat a calore eius. Gregg.
Intuemini quāto deuocōnis affectu a
nobis eam voluerit dn̄s honorari. qui
tocius bonitatis plenitudinē ponit in
maīa. vt ꝓinde ſi quid ſpei. ſi quid grē
ſi quid ſalutis in nobis eſt ab ea noueri
mus redundare. ¶ Tercō graciā ſub/
limantē ꝑ cōtinenciā ſeu p̄nciam diui/
nitatis. qꝛ ſola deū concepit. et in vtero
virgo baiulauit quē celum ꝛ t̄ra cōtinē
nō potuit. ꝓpter qđ dictum eſt ſibi ab
angelo. luce. i. Inueniſti graciā apud
dn̄m. ecce eīn con. et pa. filiū ꝛc̄. ꝓpter
qđ dicit Augg. Sola hec ṽgo ſingularē
graciā ſumme diuinitatis accepit. Ei
datum eſt vt in ea rerū oīm creator mi
ſericordiū crearet. Inſtitutor ſeminarū
ſine ſemine cōciperet. et deus abſq; in
icio inicialiter naſceret. dicit igiť grā
plena. Sequitur. dn̄s tecū. Bernđus.
Dn̄s tecū. illius eīs mater cuius deus
pater. filius paterne claritatis erit co/
rona tue caſtitatis. exquo ſuꝑ omnia
ſorcieris ineſtimabilem dignitatē. dn̄s
inquā tecū. ſed quomō dominꝰ tecum
certe ſic. In deſiderio tamq̄ȝ in ſacrario
ſpūali. Scđo tamq̄ȝ in thalamo nupcia
li. Tercio in auxilio tamq̄ȝ in preſidio
virtuali. ¶ Dico Primo. in deſiderio
tamq̄ȝ in ſacrario ſpītuali. iuxta illud
Sapiē. ix. Tecū ſapiā tua. id ē. filius
tuus qui eſt ſapiā patris. tecū dico in
corde. tecum in opere et ſermone. ita vt
dicēs. Dn̄e ante te omne deſideriū meū
Pſalmiſ. ſic eīn erat cū maria vt nō re/
cederet ab ore ꝑ locucōnē. nō recederet
a corde ꝑ cōtemplacōnē. nō recederet a
manibꝰ ꝑ opacōnem. ideo cōpetit ſibi
qđ dictū eſt. ij. Regū. vij. Omnia que
ſunt in corde tuo vade et fac qꝛ dominꝰ
tecum eſt. ¶ Scđo. in vtero tamq̄ȝ in
thalamo nupciali. ibi eīn deus vnitus
eſt hōi et terrenis celeſtia federata ſunt
Bernđus. Dn̄s pater tecū qui genuit
quē cōcipis. dn̄s ſpūs ſcūs tecū de quo
cōcipis. dn̄s filius tecū. quē carne tua
induis. Bernđus. Modo fuit dn̄s ſin/
gulariter in maria. ꝓpter hanc ſingu/
laritatē dicit Eccleſiaſti. viceſimoq̄rto
Qui creauit me requieuit in taberna/
culo meo. Vnde idem fuit creator et in
habitator. quia idem Alpha et o. princi
pium et finis. ¶ Tercio. in auxilio
tamq̄ȝ in preſidio virtuali. iuxta illud
qđ dictū eſt. Joſue. i. Tecū eſt dn̄s ds
tuus in oībus ad quecūq; ꝑrexis. mei
to ergo non timuit in egipto vbi ꝑegri
nata eſt cū filio ſuo quē genuit. nec ti/
muit in oībus vijs ſuis ſciens illū quē
baiulabat hoībus omnibꝰ eſſe potēcia
forciorē Iſto mō eſt in oībus creaturis
licet ſublimiori modo cū matre et preci
pue in electis interior et exterior. Su/
ꝑior et inferior. replendo interior. cir/
cūdando exterior. dicit ergo. dn̄s tecū.
Sequiť. bn̄dicta tu in mulieribꝰ. id ē
plus q̄ȝ omnes mulieres. Nec mirum

erat enim illum paritura in quo bene
dici debebant omnes tribus terre. Di/
catur ergo. benedicta tu in mulieribus
ſcilicet. triplici benedictione. Primo be
nedictione terminatiua deſiderioꝝ.
Secundo. benedictione ſuperlatiua do
minantium. Tercio. benedictione dif/
fuſiua beneficioꝝ. ¶ Dico ꝙ primo
fuit benedicta benedictione terminati/
ua deſiderioꝝ. Nam in ipſa quieue
runt ꝓmiſſiones et deſideria patrum.
quia ipſa peperit ſaluatorem mundi.
Ipſa in mundo fontes benedictionis
adduxit. propter quod in ſpiritu Eli/
zabeth dixit. luce primo. Benedicta tu
in mulieribus et benedictus fructus
ventris tui. benedictionem ſibi optat.
et iam benedictam annũciat. ¶ Scdo
benedictione ſuꝑlatiua dominantium
qꝛ ipſa fuit que caput ſerpentis contri
uit pede. et mater regis facta. ad dexte
ram filij ſolium ſuum ſuper omnes an
gelorum ordines exaltauit. et ideo com
petit ſibi vt dictũ eſt illud. Judith. xiij
Benedicta es filia a domino deo excelſo
pre omnibꝫ mulieribus ſuꝑ terram et
iterũ. benedixerunt illam omnes vna
voce. dicentes. Tu glã iheruſalem. Tu
leticia iſrahel. tu honorificencia populi
tui. Ad illud imperiũ nullus vnquam
aſcendit. nec eñ primã ſimilem viſa ẽ.
nec habere ſequentẽ. ꝓpter qḋ clamat
Auguſtinus. O femina ſuper feminas
benedicta. que virum omnino non no/
uit. et virum ſuo vtero circumdedit.
Tercio benedictione diffuſiua bñficio/
rum. Nam quidq̃d maledictionis Eua
intulit. totũ abſtulit benedictio Marie
Inſuꝑ et graciã refudit xp̄i origine.

quam prius non habuit mundus. Vñ
Bernñdus. Quis miſericordie tue o be
nedicta longitudinem. latitudinẽ. ſub/
limitatem et ꝓfunditatem queat inueſ
tigare. Nam longitudo eius vſqꝫ ad no
uiſſimum diem inuocantibus eam ſub
uenit vniuerſis. latitudo eius implet
orbem terrarum. vt quia miſericordia
plena ſit terra: ſic et ſublimitate eius
ciuitas ſuꝑna inuenit reſtauracõnem.
& ꝓfundum eius ſedentibus in vmbra
mortis. obtinuit redemcõnem.

¶ De ſancto Marco.

Michi omniũ ſanctorum minimo
data eſt gracia hic in gentibus
euangelizare inueſtigabiles diuicias
xp̄i. Epheſios. iij. Nam ſcḋm phm̃ ĩmo
qḋ maiꝰ eſt certũ experimentũ. naturã
nichil patitur eſſe vacuũ. Unde ſine lo
cato nunq̃ ſinit aliquẽ eſſe locũ. ꝓpter
quã cauſam ſi vrceus vel vas aliq̃d inu
ſum in aquã ponatᷣ. quantũcumqꝫ ad
inferius deꝓmatᷣ ſurſum ſemꝑ ebulit.
nec aliquid aque intus intrarẽ ꝑmittit
eo ꝙ aere plenum eſſe ꝓbetur. ¶ Eſt
igitᷣ Nõndũ. ꝙ beatus Marcus ꝓpter
xpriſtum in quatuor ſe fecit minimum
cõtra quatuor in quibus ſe magnificãt
homines. Nam quidam extollunt ſe in
potencia. quidam in rerum opulencia.
quidã in ſciencia. quidã vero in vita.
iſta quatuor ſunt ſigna ſuꝑbie. Multũ
poſſe. multũ habere. multũ ſcire. mul/
tum credere ſe valere. Btũs ergo Mar
cus ſe fecit mĩmũ contra p̄dicta modo
quadriformi. Nam fecit ſe minimum
ꝑ cõfeſſionem ꝓprie culpe. ꝑ ſimplici/
tatem ꝓprie vite. ꝑ cõtemtũ mundane
pecunie. ꝑ abnegacõnem ꝓprie ꝑſone

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

¶ Dico Primo. ꝙ btūs Marcus ſe re/
putauit minimū ꝑ cōfeſſionem ꝓprie
culpe ī ſua ↄfuſione. Sic em̄ in puer.
dr. Juſtus in prīcipio accuſator eſt ſui
et hoc eſt valde rōnabile. qꝛ nunꝙ̄ eger
medicinā a medico īplorat. nͥ ei ꝑus in
firmitatē detegat et oñdat. nūꝙ̄ poteſt
ante vulnus curari. poſtꝙ̄ fuerit foras
eductum ergo ſcd̄m iſta. neceſſe eſt ante
omnia ſpūaliter egrotanti vt oſtendat
vulnus medico ſpīrituali vt ſic poſſit ab
eo curari. et iuſtus ꝑ cōſequens fieri.
ob quam cauſam dicere poterat beatus
Marcus. ꝑmo Corintheorū. iiij. Ego
ſum minimꝰ Apoſtolorū. qui non ſum
dignus vocari Aplūs. quī ꝑſe. ſum ec.
dei. Ecce cōfeſſio peccati. omnis em̄ hō
eccle. dei ꝑſequitur. qn̄ pccīs inficitur
et ſic fideles in eo turbantᷣ. et iſta talis
humiliatio eſt cōtra illā ſuꝑbiā q̄ glāntᷣ
ypocrite. de ſcitate vite. Ypocrite ne vide/
antᷣ mali nolunt cōfiteri. ſed ad modū
Cigni ſub pēna alba. id ē. ſub vite ap/
ꝑncia. occultāt carnē nigrā. id ē aīām
pccīs infectā. ſed veniet dies illa. dies
omī amaritudīe plena. qn̄ publicabūtᷣ
corā toto mūdo omnia. ¶ Scd̄o. btūs
Marcus ſe fecit mīmum ꝑ ſimplicitatē
vite. audierat em̄ dn̄m dicentē. Eſtote
prudētes ſicut ſerpētes ꝛc̄. Vn̄ et dice/
bat Aplūs. Nos ſimplices ꝓpter xp̄m
cū ſimplicibꝰ ſermocionacō eiꝰ. Vnde
poterat btūs Marcus dicē cū Apoſtolo
ꝑmo Cor. ij. Nichil fateor me ſcire int̄
vos niſi iheſū xp̄m et hunc crucifixum
Vnde. exemplo huiꝰ. Si q̄s ſe eſtimat
aliq̄d ſcire. nōdū cognouit quē admodū
oporteat eum ſcire. Nam qui ſuꝑbit de
ſciā q̄ a ſolo deo eſt. ſimilis eſt illi corni/

cule. q̄ gloriatᷣ de pennis aliarū auiū.
Sꝫ dum q̄libet auis pēnas ſuas ab eo
abſtraxiſſet remanſit penitus nuda. et
omnis eius glā in ignominiā ↄfuſa ē.
ſic eſt in die iudicij cū diuinis vel diui/
cijs nudantᷣ miſeri nō habebunt vnde
valeant glāri. qꝛ ſolum pccīs q̄ ꝓpria
ſua ſunt inueīuntᷣ onerati. ¶ Tercio
btūs Marcus ſe fecit mīmū ꝑ contem/
tum pecunie. et omnis tꝑalis ſubſtan/
cie. Nudus em̄ nudū dn̄m ſecutus eſt.
Nō em̄ poterat ſequi veſtitus ſed quidā
querūt ſe magnificare. glorioſi apparē
ꝑ cōgregacōnem pecunie. non attēden
tes qd̄ dictum eſt Symoni mago a Sy
mone petro. pecunia tua tecū ſit in ꝑdi
cōne. O quāta ſtulticia ſe onerare pecu
nia qua cicius dimergitur in penam.
Quis ſtulcior ꝙ̄ ille qui congregat ſibi
ligna. quibꝰ ignis eum ardens ꝑpetuo
nutriatᷣ. Nonne ſtultiſſimꝰ eſſet qui ꝑ
lubricā viā incedens. et ꝓfundū maxi/
mū iuxta ſe haberet. in qd̄ ſi ſemel cade
ret in ꝑpetuū non exiret. ſi ſe plumbo
in luto et lubrico oneraret. q̄bus ad ca/
ſum et precipiciū pronior eſſet. ergo ſi
toti in lubrico poſiti ſumꝰ. ſi profundū
inferni iuxta nos cernimus. ſi cotidie
noſtros vicinos ruere et cadere paſſim
videmꝰ. quid eſt ꝙ nos corꝑali ſarcina
oneramus Sapientes naute dū aquis
premūtur. ventis quaciūtur. tempeſta
tibus impelluntᷣ. non nauim onerant
ſed eam alleuiant. nō merces querunt.
ſed inuentas abiciunt. et nos fratres
vbi niſi in tēpeſtuoſiſſimo mari ſumꝰ.
ergo iuxta verbum btī Ambroſij. Ca/
uendū valde eſt nobis ne nauem noſtrā
vel fluctus abſorbeat vel procella tem/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

peſtatis allidat. vel in eternam penam
pirata crudelis adducat. ¶ Quarto.
Sanctus Marcus ſe fecit minimū per
abnegacōnem ſue voluntatis. et hec eſt
ſumma ꝑfectio. Nam et mali poſſunt
ꝑ cōfeſſionem peccata detegere. poſt vi/
tam ſimplicem ducere. poſt tꝑalia iſta
deſpicē. ſed nemo niſi vir magnanimꝰ
poteſt ſeipſum cōtemnere. Gregorius
Nō magnū quippe eſt homini abnegaē
qđ habet. ſed multum quippe eſt valde
abnegare qđ eſt. Forte inquit non eſt la/
borioſum homini relinquē ſua. ſed labo
rioſum eſt valde relinquē ſemetipſum.
ergo ſanctus Marcus dum ſeipſum ob
xpriſti amorē reliquit viam ꝑfectionis
arripuit. Sciebat enī dominū dixiſſe.
Qui maior eſt veſtrū fiat ſic minimus
et Mathei. Qui vult venire poſt me ab
neget ſẽ. Quid enī eſt ſeipm̄ abnegare
niſi voluntatē ſuam deo dare. et ſe totū
deo cōmittere. nichil de ſe retinere. ſed
multi ſunt qui nō ſolum nō ſe abnegāt
ſed ceteris preponi laborant. nō atten/
dentes ꝙ exalto loco grauius cadit᷑. et
exn̄ti inalto ruina grauior preꝑatur.
quanto nubes altius tollunt᷑. tanto for
cius et ſepius ventorū turbinibus q̄ci/
untur ſepe feriunt᷑ tonitruis alti mon
tes quando quietiſſime manent valles
Arbor enī quanto magis in altum aſcē
dit. tanto magis turbinibus ſe exponit
et ſucciſa forcius terrā ferit. ergo ſtultū
eſt appetere vnde neceſſe ſit grauiſſimo
caſu concidere. Job. Eleuaſti me et q̄ſi
ſuper ventū ponens alliſiſti me valde.
exemplum de lucifero. Yſaye. xiiij.
Qui altiſſimus fuit. et ideo in ꝓfun/
diſſimum locum inferni cecidit.

¶ De ſancto Philippo
et Jacobo.

Venite filij audite me. Pſalmiſta
Licet enī in ſanctis euangelijs nō
legatur. q᷑ innumerabilia dominꝰ dixit
et fecit q̄ nemo euangeliſtarum ſcripſit
Sicut habet᷑ in fine Johannis. Nulli
tamen dubiū eſſe debet. ꝙ ſicut dominꝰ
Petrum et Andreā et Jacobum et Jo/
hannem nec nō et Matheū vocauit. et
ad ſe ſequēdum inuitauit. Sic et Apoſ
tolos ceteros euocauit. Nam et de Phi
lippo expreſſe habetur Johannis p̄mo
ꝙ dixit ei ihc̄. Sequere me. Omnia igit᷑
ita eſt. bene et congrue de horū Aplōrū
vocacōne dicit. oſtendens ꝑ ꝓphetam.
Venite filij audite me. ¶ Eſt igitur
Nōndum ꝙ cum ſanctis Apoſtolis ve/
niē debemus ad plura. ſ. Ad diuinā re
uerēciam eccleſias viſitando. Ad diui
oneris ſupportāciam xpriſto obediēdo
Ad malorum oīm tollerāciam xpriſtū
ſequēndo. Ad paupꝑtatis eminenciam
temporalia cōtemnendo. Ad premij ex
cellenciam ad patriam aſpirando.

¶ Dico. ꝙ Primo debemus venire ad
diuinam reuerēciam eccleſias viſitādo.
et frequētando. Nam et dicit᷑ in Acti.
ꝙ Petrus et Johannes aſcendebant ī
templum ad horam oracōnis nonam.
et credendum eſt ꝙ ſicut in illa hora ſic
et ad omnes horas alias aſcendebant ī
templum. Nam et de hoc ſancto Jaco.
dicitur. ꝙ ꝓpter excellenciam ſue ſanc
titatis diceretur ab omnibus iuſtus.
et eſſet. quia ſaluatori fuit ſimilimus.
ꝓpter qđ et frater domini dictus fuit
De cōſenſu Apoſtolorū oīm poſt mortē
domini Jeroſolimis factus ē epſ. ꝙ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſoli ex omnibus Apoſtolis concedebatᷣ
vt ſancta ſanctorũ ingrederetur. vbi ge
nua figens in tantũ ꝓ populo orabat.
vt eius genua induerent duriciã came/
lorum. Nos ergo ad hanc diuinã reue/
renciam et oracõnem deuotam. inuita/
mur in Pſalmo. cũ dicitur Venite ado
remus et ꝓcidamus ante deum. plore/
mus coram dño qui fecit nos qꝛ ipſe eſt
dñs deus noſter. nos autẽ populus eiꝰ
et oues paſcue eius. hodie ſi vocem ꝛc.
Si enim ipſe eſt dñs qui creauit. Si
ipſe eſt qui redemit. Si ipſe eſt dominꝰ
qui gubernat et regit. Si autem nos
populus eiꝰ. ſi oues paſcue eius. ergo
venite corpore adoremus mente. ꝓcida
mus ante deum mente et corpore. plo/
remus coram eo ex peccatorum recorda
cõne. ex bonorum omiſſione. ex precep
torum tranſgreſſione. et ex oĩm conſen
ſuum interiorum corrupcõne. magna
verecundia populis xpriſtianis. ꝙ cũ
pagaĩ viſitarent ydola ſua. ſic honora/
rent. ſic dona offerrent in templis ſuo
rum deorum. ymmo demonũ peſſimo/
rum. Ipſi eccleſias fugiunt. ad ipſas
ire contemnunt. decimas et dona non
offerunt. Sed pocius ſi poſſunt ab eis
aliqui auferunt qui diuturnum poſſe/
derunt. Milites eciã noſtri temporis ve
recundantur ad eccleſias ire. et ſi caſu
illuc vadant. verecũdantᷣ dñm adorare
O ſumma ſtulticia qñ tam leta facie ge
nu flectitis ĩreno dño a quo nichil vel
parũ poſſidetis. et illũ verecũdamini
adorare a quo habetis omne qđ eſtis oẽ
qđ ſcitis. et oĩe qđ ex rebus omnibus
poſſidetis. ſed ego ꝓ ipſo xpriſto ſecure
ſpondeo vobis. ꝙ ſicut vos eũ nunc eru
beſcitis et adorare cõtemnitis. ſic ipſe
in morte veſtra cũ ante ipm veneritis
dicet vobis neſcio vos. qui eĩ me erubu
erit et ſermones meos corã homĩbus et
ego erubeſcam eum coram patre meo.
¶ Scdo venire debemꝰ ad diuini iugi
ſupportacõem xpo obediendo. hoc iugũ
leue aſſumſerũt ſancti Apoſtoli. qñ vo/
cantem dominũ ſunt ſecuti. audiuerãt
enim ipſum dicentem. tollite iugũ meũ
ſuper vos. Iugum enim meum ſuaue
eſt. et onus meum leue. Ad hoc igitur
iugum ab omnibus aſſumendum inui
tat dñs Mathei. xj. cum dicit. Venite
ad me omnes qui laboratis et onerati
eſtis et reficiam vos. vos inquit labo/
ratis laboribꝰ mundi. et onerati eſtis
onere peccati. et ego reficiam vos dulce
dine ſpirituali. refugiunt modo pecca/
tores miſeri laborare. cũ tamen omnis
eorũ vita ſit amariſſima pena. ſollicitu
do cõtinua Quis nõ videat quantũ la/
borant luxurioſi. quantum ſuperbi.
quantum auari. quantum inuidi. niſi
ſit penitus cecus. nõ ſentit freneticus
duriſſimam febrem quam pertolerat
Ymmo ſepe alte cantat ignorans ꝙ
mors ſibi inſtat. Non ſentit epulenti
cus cum cadit in ignem. et tamen gra/
uiſſima eſt illi infirmitas. que in carne
ſic animam alienat vt ignis ardorem
non ſenciãt. Grauiſſime ergo infirmi
ſunt peccatores. qui cum in ſummo la/
bore viuant. ſic abſtracti ſunt vt eum
non ſenciat. ſed veniet dies illa. veniet
illa vltima pena que velint nolint ape/
riet oculos mõ clauſos. et excitabit mõ
ſenſus mortuos ſiue paraliticos mem/
brum enim paraliticum nõ ſentit cum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſpiritus ad eum tranſire non poſſit ſed
cum infernalis illa pena viã reſerauit
velis nolis tunc ſenſus ad membrũ re/
dibit et tunc te male vixiſſe plorabis.
Unde ſunt dicturi damnati illd̓ Sap.
quinto. laſſati ſumus in via iniquitatis
et ꝑdicõnis. et ambulauimus vias diffici
les. viam autẽ domini ignorauimus. id eſt
ſcire noluimus vel ſi ſciuimus de ea nõ cu
ramus. ergo ante illã tremendã horam
aſſumamus cũ Apoſtolis frẽs iugum
domini ſuaue et onus leue. qd̓ non gra
uat ſed alleuiat nõ deprimit ſed reficit.
Non ad infernũ mergit ſed ad celeſtem
patriam ſenſum vehit. et quanto plus
de eo tollit. tanto leuius currit.
¶ Tercio venire debemus ad malorũ
oĩm tolleranciam xpriſtum ſequendo.
xpriſto enim in carne paſſo. ſicut dicit
Apoſtolus Petrus. et nos eadẽ cogita/
cõne armemur. Unde hij ſancti Aplĩ
pacienter omnia ꝑicula portauerunt.
ita ꝙ nec mori pro xpriſto timuerunt.
Sicut ex eorũ patet legenda. ſciebant
enim dñm docuiſſe. Mathei deciõſexto.
Si q̃s vult venire poſt me abneget ꝛc̃.
Ille enim vere ſeipm̃ abnegat. qui ſe ĩ
mortem ꝑ xpriſto tradere nõ formidat
et omnia mala mũdi ꝑ eiꝰ amore paci
enter tolleãt. Sunt enim iuſti ſimiles
lingnis ſethim. q̄ in igne ſi ponantur.
nullo incendio cõſumũtur. Pellis Sa/
lomandre quantũcumqꝫ vetuſta. ſi in
ignem fuerit poſita. nõ ſolum non com
buritur ſed a ſordibus mundatur et in
melius renouatur. Adamas vt fertur
tante eſt fortitudinis vt non ſolum ig/
ne nõ ardeat ſed nec modo aliquo cale/
fiat. viri ergo iuſti ad modũ auri pñt

igne liqueri. id eſt. poſſunt occidi. licet
non poſſunt vlla tribulacõne conſumi.
Sicut aurum poteſt in fornace poni et
liquefieri. ſed non in pondere et valore
poteſt minui vel corrumpi. ymmo au/
rum fit pulchrius et ſplendidius dum
ab igne inflammatur; Vera pacien/
cia ſimilis eſt cuidam gemme. a qua ſi
veſtis tacta fuerit in igne poſita nõ ar/
debit. quia nichil eſt qd̓ nocere poſſit
homini pacienti. quia ad modum incu
dis. quanto forcius malleis tunditur.
tanto amplius ſolidatur. Sed quis ho
die talis. hodie ſumus ſimiles folijs quo
cumqꝫ modo vento agitentur. ſecundũ
illius inpulſum mouẽtur. Non eſt qd̓
ſuſtinent facta. non verba. ymmo nec
ſigna. ſed ad modum marine ſpume.
Nunc ſubito generantur. Nunc ſubito
corrumpuntur. ¶ Quarto venire de/
bemus ad paupertatis eminentiam.
ꝓpter xpriſtum omnia relinquendo.
hoc enim hij ſancti fecerunt Apoſtoli.
dum a xpriſto vocati omnia reliquerũt
Turpe et contra racõnem eſt. vt ibi di
ues ſit ſeruus ꝛ miles. vbi rex pauper
eſt. Uñ vt dicitur Mathei decimonono
Dictum eſt iuueni illi diuiti. Vade et
vende omnia que habes. et da paupe/
ribus. et habebis theſaurum in celo.
et veni ſequere me. Non poſſumus ſi/
mul diuites eſſe in celo et in terra. ſed
neceſſe omnino eſt. vt qui hic diues eſt.
ibi ſit miſer et panper. Unde eciam
Jeronimus. Inpoſſibile inquit eſt vt
aliquis de delicijs ad delicias tranſeat
et in celo et in terra appareat glo͛ioſus.
Unde Pictagoras phũs cũ ob amorem
ſapiencie ad lrãrũ ſtudium Athenas

vadens ſua omnia reliquiſſet cum poſt
multa tp̄a patriā repetiſſet et omnes
poſſeſſiones ſuas deſertas et incultas
cernēt. ait ad circūſtantes. Nō ego inq̄t
ſaluꝰ eſſe potuiſſem. n̄ ꝑus iſta ꝑiſſent
¶ Quinto venire debemꝰ ad p̄mij ex/
cellenciā ad patriā anhelando. ad hanc
eīn inuitamur in die iudicij. q̄n facta ē
oīm reſurrexio. oīm ad iudicium cōgre
gatio. oīm meritorum diſcuſſio. eo mō
quo dicit᷑. Mathe. xxv. Tunc eīn dicet
dn̄s hijs q̄ a dextris eius erūt. Venite
b̄ndicti p̄ris mei ꝛc̄. O vox dulciſſima
vox amantiſſima. vox deſiderata. vox
omnibus p̄dicanda. vox leticie ꝑpetue
cauſatiua. venite inq̄t ab omni malo de
cetero rece dēdo. venite omne bonū reci/
piendo. venite mortē et oīa ꝑicula fugi
endo. et venite vitā eternā in munꝰ ac
cipiendo. b̄ndicti p̄ris mei. id ē b̄ndicti
a p̄rē meo. nō b̄ndictione tp̄ali. nō bn̄/
dictione tm̄ ſp̄uali. ſed qd̄ eſt maximū
benedictione eternali. venite inquit et
ꝑcipite regnū non vanū ſed verum. nō
vacuū ſed plenū. nō hoſtibus patulum
ſed pacificū et quietū. nō momentaneū
ſed eternū. Econtrario ve illis et eternū
ve q̄ merebunt᷑ audire a xp̄o. Ite vos
maledicti in ignem eternū. q̄ prep̄a.
eſt diabolo et angelis eius. O q̄ vox vel
lingua dolorem exprimat ſummū dam
natorū. clamores flenciū. et flumina la
crimarum dum ſep̄abuntur a b̄tiſſima
trinitate. et ſummi boni dulciſſima vi/
ſione. et tradentur diabolo hoſti crude
liſſimo. igni acerbiſſimo et eterno. ergo
fratres dum tempus habemus. venia/
mus ad diuinā reuerenciā. veniamus
ad penitenciā. veniamus ad malorum

preſentium tollerantiam. vt fugiamus
illa futura mala et apprehendamus cū
ſanctis apoſtolis premia eterna.

¶ Sequitur. de Inuen/
tione ſc̄e Crucis.

Lignū vite eſt hijs qui apprehen/
derint eam. Prouerbiorum. iij. Vita eſt
actus nobiliſſimꝰ. actꝰ cōtinuus. viuēꝯ
interpolatus. a deo viuentibus datus.
adeo cunctis deſideratus. vt ꝓ vita ſer
uāda ſollicita ſint celeſtia. ſollicita ſint
terrena. ſollicita vegetabilia. ſollicita ſen
ſibilia. ſollicita racōnabilia. et certe q̄ſi
breuiter omnis natuā. Quare. q2 viuē
tibus eſt eſſe. teſte philoſopho. Unde vi
ta corrupta perit omne viuens natura
et ſic eſt non ſolum naturaliter. ſed qd̄
maius eſt ſpiritualiter. Unde Anima
vita gracie ſpoliata dicitur eſſe mortua
ergo ſi viuere cupimus crucem domini
amplectamur. quia lignū vite eſt hijs
qui apprehenderint eā. ¶ In hijs pau
cis verbis maxime duo nominantur.
Nam Primo dominica crux ab effectu
ſiue fructu deſcribitur. quando dicitur
lignum vite. Secundo quibus hic fruc
tus proſit oſtenditur cum infertur. eſt
hijs q̄ apprehenderint eam. Quis v̄tus
crucis q̄ non eſt aliud q̄ illius virtus
q̄ fuit in cruce ſuſpenſus eſſe potuiſſet
omnibus hominibus in ſalutem ꝓpter
ſuam ſufficientiam. nō tamen habuit
efficaciam niſi in uolentibus apprehen
dere eam. Quis eīn virtus ſolis omnes
homines illuſtrare ſufficiat. tamen nō
oculos clauſos illuminat. nō oculos in/
firmos letificat. nec in domū que ſe ei
non aperit radios ſue lucis immittit.
bene ergo lignum vite dicitur hijs qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

apprehenderunt eam. Eſt ergo Nondū
ꝙ ſicut cōmunit̄ ſolet dici. ¶ Triplex
eſt Vita. ſ. Naturalis. Spiritualis. et
Eternalis. Iuxta hanc triplicē vitam
Triplex eſt lignū vite. cuius efficacia
ſeruatur vita. ſcꝫ. Primū lignum vite
fuit plantatū ī medio ꝑadiſi terreſtris
Scd̄m et mediū lignum vite in medio
mundi celeſtis. Tercium lignum vite
fuit et eſt plantatū in medio paradiſi
ſupcelestis. Item ex defectu triplicis
ligni vite. Triplex vita ꝑditur. Mors
Triplex inducit᷑. Prima mors nature
Scd̄a. mors culpe. Tercia. mors ge/
henne. ¶ Dicamus igit᷑ incipientes a
primis. ꝙ prima vita eſt vita q̄ dicitur
naturalis. q̄ non eſt aliud ꝙ̄ vnio cor/
poris et anime. de hac dicitur. Geneſis
ſcd̄o. ꝙ fecit deus hominē de limo terre
et ſpirauit in faciē eius ſpiraculū vite
et factus eſt homo in aīam viuentē. dei
enim inſpirare fuit animā. creare et
corpi ipſi infundere. vt ſic fieret homo
in animam viuentem. id ē. habens ani
mam qua viueret; ſine vita quid eſſet
omnis homo? Quid enim eſt corpus
hominis ſine vita. niſi caro quedā feti/
da. deformis pallida ſiue nigra. nullis
vſibus apta. niſi vt redeat ad terram
de qua fuit aſſumta. et ideo adeo eſt ca
ra hominibus vita vt pro ea ſeruanda
ſint vſus. labores. omnes temporaliū
congregacōnes. et omnes cōmeſtiones.
et veſtium cōpoſicōnes. domorum et ar
morum fabricacōnes. et quāuis omnis
ſic humana cura ſit ad vitam ſeruandā
Non poteſt tamen vita hominis eſſe lō
ga. ſed eſt breuis et vana. momentanea
et caduca more vaporis. vapor enim

ſiue fumus videbitur magnus cum aſ
cendere incipit. ſed dum eſſe creditur
euaneſcit. ſic et vita dum florere videt᷑.
modica febre extinguitur. Vnde Iaco.
primo. Quid eſt vita veſtra. vapor eſt
ad modicum parens. ſed quare ita eſt.
id ita eſt. qꝛ nūc vita noſtra ligno vite
caret. quo ſolo conſeruari poſſet. Vnde
Augꝰ. Poſtꝙ̄ Adam peccauit et ꝑ ſen/
tenciam diuinā neceſſitatus mortem in
currit. dn̄s eum a ligno vite ſeꝑauit ne
ſi de illo comederet diutiſſime viueret.
Vnde Geneſis tercio. Ne forte mittat
manum ſuam et ſumat de ligno vite et
viuat in eternū. Adam igitur a ligno
vite ſeparatus. cum amplius ꝑ alios
cibos reparare vitam non poſſet neceſ/
ſitatem habuit moriendi nō ſolum ꝓpt̄
diuinam ſentenciam. ſed eciam ꝓpter
defectum ligni conſeruantis vitam.
Omnes igitur morimur. et quaſi aque
dilabimur in terram q̄ non reuertunt᷑.
Regum. Vadam inquit Iob. et non re
uertar ad terram tene. et oper. mor.
tal. ergo dilectiſſimi cū ſimus adiudi/
cati morti et ſit neceſſitas in nobis mo/
riendi. et racōne peccati. et racōne de/
fectus ligni. de quo dixi. ſi hanc vitam
tenere non poſſumus ſic viuamus. vt
vitam aliam nō ꝑdamus. Exemplum
de Helya et Enoch. poſſet hic predicari
qui de ligno illo vite comedentes tanto
tempore ſunt ſeruati in vita ¶ Scd̄a
vita eſt vita ſpūalis qua aīa viuit deo.
Sicut enī aīa eſt vita corꝑis ſic et deus
eſt vita anime. q̄re ſicut recedente aīa.
corpus moritur. Sic dei gracia diſce/
dente ab anima. anima ſua vita priua
tur. non quantum ad vitam nature.

ſed quantũ ad vitam gracie. De hac em̄
vita dicebat Aplũs. Uiuo ego iam non
ego. viuit vero iu me xp̄s. et eſt ſenſus
ego vita grẽ viuo ſed a me nõ habeo. ſed
a xp̄o. hec autẽ vita nobilis qua anima
noſtra viuit ex medio ligni vite cauſat᷑
in nobis. et de hoc ligno exponit᷑ illud
Sap̃. xvi. Benedictũ lignum ꝑ qđ fit
iuſticia. hoc eſt em̄ lignũ cui cõmittunt
hoĩes animas ſuas. ſicut dicit᷑ ibidem.
xiiij. Sap̃. hoc em̄ lignũ ſalutiferũ ſig/
nificatum in primo ligno iam dicto. et
aliȷ̃ opinant᷑ ꝙ fuerit ex eodem ligno.
Quia cũ Adam infirmaret᷑ ad mortem
et filius eius Seth ad ꝑadiſum iuiſſꝫ
et de ligno vite ꝓ patris ſalute peteret
Angelus ꝑadiſum cuſtodiens ramum
illius arboris tradidit eiqꝫ dixit. cũ
lignum hoc fructum fert. tunc tuus pr̃
ſalutem accipiet. Sed aliȷ̃ dicunt. ꝙ de
illo ligno fuerit in quo Adam peccauit
Seth ergo ramum accepit et veniens.
patrẽ mortuũ inuenit. vnde ramũ ad
eius caput plantauit et procedente tp̄e
creuit. et in arborem magnũ ſurrexit
quã ſalomon incidi mãdauit. ſed in tõ
domo ſua vbi hoc lignum poneret non
inuenit. Nunc em̄ vel maius debito vel
minus inueniebatur. et ſic deo volente
factum eſt. vt in quodam loco ꝓ ponte
poneretur. vt per hoc ſignaretur quia
futurus pons erat ex ligno faciendus.
per quem hoc mare magnum ad celum
xpriſtianus populus eſt tranſiturus.
ac regina ſaba. dum ad regem ſalomo/
nem venit. in ſpiritu hoc lignum cogno
uit. nec ſuper illud tranſire voluit. ſed
ſalomoni indicauit. ꝙ in illo ligno erat
aliquis ſuſpendendus. ꝓ cuius morte
regnũ iſrahel deperiret. qđ Salomon
dum audiuit illud in ꝓfundiſſimũ ter
re demergi fecit. ſed inſtante tempore
dominice paſſionis terra crepuit et ibi
piſcinam fecit. in qua lignum ſuꝑnata
uit. cuius virtute aqua ad tempus mo
uebatur. et ꝗ prius tunc in eã deſcende
bat ſanabatur. quacunqꝫ infirmitate
teneretur. ſicut dicitur Johannis. v.
Cum ergo crucifixoẽs domini hoc lig
num vidiſſent. ipſum acceperunt. et ex
eo crucem domini ꝑauerunt. breuiter
dixi. qđ longũ eſt vt hic predicator cru/
cis aliquã materiam acciꝑet. hoc igit᷑
vite noſtre lignũ in medio mundi plan
tatum fuit. quia ieruſalem in medio
terre dicitur eſſe ſita. ob quã cauſam. et
in Pſalmo dicitur. Oꝑatus eſt ſalutem
in medio terre. Dignum vtiqꝫ vt qui ꝓ
ſalute oĩm paciebat᷑ in medio oĩm pone
retur. vt a medio ad extrema equaliter
tantum beneficium funderetur. Hoc ẽ
igitur lignum vite in quo vita mundi
pependit. per quod vitam omnibus de
dit. ſine cuius beneficio nullꝰ vita gra
cie viuit. hoc vite lignum in patibulo
figuratum fuit. in quo ſuſpenſus ſer/
pens eneus olim fuit. ad cuius aſpec/
tum omnes ſanabant᷑. qui ab ignitis
ſerpentibus mordebantur. Unde Jo/
hannis tercõ. Sicut moyſes exaltauit
ſerpentem in deſerto. ſic exaltari opoꝛ
tet filiũ hominis. vt omnis qui credit
in illum non pereat. ſed habeat vitam
eternam. Igitur omnis nobis vita ex
cruce dominica. Narrat enim Caſſio/
dorus. ꝙ quidã apud cõſtantinopolim
fuit qui xpriſtianus erat ſed crucem do
minicam adorare nolebat. infirmatus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

p

igitur nimium cum pro ſalute rogaret
dominum apparuit illi angelus crucē
ei oſtendens et dicens. Si vis curari
hanc adora. ex quo mundi dominus in
ea pependit. nullum vnquam homini
beneficium cōtulit niſi ob graciam cru
cis. Conſtantino eciam dictum eſt in
hoc ſigno cōfide et vinces. qui cum vex
illum ſuum in formam crucis vertiſſet
nullum inuenit hoſtem. quē non vince
ret vel ſterneret. Dicitur eciā in hiſto/
ria eadem. ꝙ nullus vnꝙ̄ in bello illud
crucis vexillum portātium potuit vul
nerari vel occidi vel capi. ymmo dum
quidam de portantibus ſemel hoſtes ti
meret. et alteri ſignū tradens ſe de me
dio ſubtraxiſſet. ille inter tela remāſit
illeſus. hic autem ſagitta letaliter eſt ꝑ
cuſſus. Manifeſtū eſt igitur ex p̄miſſis
ꝙ qui ab hoc ſigno longe ſe facit. vita
gracie carens. mortem culpe incurrit.
exēpla adhoc multa quē in legenda de
inuencōne ſancte crucis. In legenda
ſancti xpiſtofferi et ſancte xpiſtine.
vbi ſunt pulcra exēpla quomō diabo/
lus timeat crucis ſignum. Exemplum
de Juliano Imꝑatore. qui in abſencia
magiſtri librū aperuit et demones ad/
erant quos cum ſigno crucis tremens
fugauit magiſtro redeunti factum nar
rat. et addit. demones nichil tantum
timent ſicut ſignum crucis ¶ Ter/
cia vita eſt eternalis. et hec eſt vita ſum
ma. vita ſola beata. vita pacifica et ſe/
cura. que conſiſtit in viſione diuina.
Cum inquit Apoſtolus. Xpiſtus ap
paruit vita noſtra. tunc et vos appa/
rebitis cum ipſo in gloria. Pſalmiſta.
Quoniā apud te eſt fons vite. et dn̄s ī

Johanne. Ego ſum via. veritas et vi/
ta. via in meritis vel exemplis. veritas
in preceptis. vita in premijs. vel via
ducens. veritas docens. vita reficiens.
hec inquit eſt vita eterna. vt cognoſcāt
te verum deum et quem miſiſti iheſum
xpiſtum. cognoſcant inꝙ̄ non cogni/
cōne vie que eſt obſcura. ſed cognitione
patrie. q̄ eſt aperta vt videatur deus in
ſua eſſencia. q̄ quia in ſummo eſt pulc̄
ſumme delectat animā. hec autem dul/
ciſſima ſanctorum vitā eſt eis ex ligno
vite. qd̄ eſt in medio paradiſi vt poſſit
ab omnibus manducari. Johannis vl
timo. loquens de ieruſalem celeſti. dicit
In medio platee eius ex vtraqꝫ parte
fluminis lignum vite. flumen appella
tur habundancia glorie. que copioſe ad
modū aque fluminis redundat in ſanc
tos. Pſalmiſta. Fluīnis inpe. le. ciui.
dei. De hac dulcedine ſponſa deguſtata
dicit in Canticis. Sub vmbra illius
quē deſiderabam ſedi. et fructus eius
dulcis gutturi meo. ſed qui ſeꝑatus fu
erit ab hoc ligno vite. in fine priuabit̄
vita glorie. et incurret mortem damna
cōnis eterne. vbi eſt vita ſemper mori/
ens. et mors ſemper viuens. vita vita
carens. et mors mori neſciens.

¶ De Apparicōne ſcē Michael.

Hlius autem angelus exiuit de tē/
plo habens et ipē falcem acutam
Apocalipſis decimoquarto. Angeli ſe/
cundum doctrinaam beati Dioniſij.
ſunt lumina clariſſima. ſpecula pura.
quantum poſſibile eſt ſumme luci ſimi
lima. et ideo adeo ſunt ſummo bono cō
formia. vt ſicut diligunt omnia bona.
ſic et deteſtantur omnia mala. ꝓpter

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

qd' leguntur mitti ad auxilia bonorum
Nunc vero ad punicionē malorum . et
hoc maīfeſte apparet Apocalipſis viij .
de Angelis cū ſeptē tubis . et eiuſdē . xv
de Angelis cū ſeptē fial' ira dei plenis
Unde de quod' Angelo cui datū eſt hrē
falcem . id ē diuinū iudiciū . ſicut dt glō
ſiue iudiciariā poteſtatē exercē in ſub/
ditos . ¶ Eſt igit' Nōnd' ꝙ licet angeli
oīa peccata deteſtent' et odiant cum cō
tra ſuū dn̄m fiant . ſcriptura tn̄ maxīe
quedā cōmemorat . q̄ ꝑ angelos grauit'
ſunt punita . ¶ Et eſt Primū peccatū
ſupbie . hoc eim̄ peccatū cū ſit maxime
cōtra deum et fuerit peccatū primū . et
cauſa quodāmō oīm peccatorū . dure in
angelis eſt punitū . Nam ſcp̄tura cōme
morat luciferū eiuſqꝫ ſequaces ſupbie
peccato corruiſſe . ſic eim̄ de peccaco eius
dicit' xiiij . Yſa . qui dicebat inq̄t ꝓphā
in corde ſuo in celū cōſcendā . ſuꝑ aſtra
celi exaltabo ſoliū meū ſed' . in mō . teſ .
in la . aq̄lo . ero ſimilis altiſſimo . ecce ſu
perbia . ſed nunq̄d remanſit impunita ?
Audi eundē ꝓphetā ibidē . Detracta eſt
ad inferos ſupbia tua . cōcidit cadauer
tuū ad infernū detraheris in ꝓfundū
laci quaſi di . ſicut aſcendere voluiſti ad
ſummū . ſic detractus es ad ꝓfundum .
ſemꝑ eim̄ caſus eſt ſcd'm menſurā aſcen
cōnis . de hoc eim̄ dicit' Apocaliſis xij .
Factum eſt preliū magnū in celo ꝛc̄ .
ergo peccatū ſupbie qd' mali angeli cō/
miſerunt a ſanctis angelis in eos vin/
dicatū eſt . timeant ergo viri ſupbie . ꝙ
ſi ſancti angeli ſuis cōſortibus et ſibi ī
natura ſimilibus nō pepcerunt ? certū
eſt ꝙ nec hoībus pcent . Exemplū huiꝰ
habetur in hiſtoria de Herode agrippa

qui cū inflatus ſuperbia ſibi diuinos
honores oblatos nō reſpueret . mox ab/
angelo letaliter eſt ꝑcuſſus . ¶ Scd'm
peccatum . qd' punitū eſt ꝑ angelos . eſt
peccatū inobediencie ſiue gule . quod ꝑ
primos parentes nrōs in ꝑadiſo cōmiſ
ſum eſt . ſicut habetur Geneſis tercio .
Nam q̄uis dicatur ibidē . ꝙ dominꝰ eos
emiſit de paradiſo . tn̄ ſcd'm Auguſtinū
Angelus dei fuit qui poſt meridiem ī
paradiſo deambulabat ꝛ eos emiſit ne
forte tollerēt de ligno vite ꝛ in eternum
viuerent ¶ Terciū peccatū qd' ꝑ ange
los punitū eſt . fuit luxuria inhumane
laſciuie . Nam ꝓpter maximū hoc pec
catum miniſterio angelorū diluuim eſt
inductum . et poſt diluuiū ſuper zodo/
mam et gomorram celeſte deſcendit in/
cendium . Quia duo angeli venerunt
zodomam veſpere ſedente loth in fori/
bus ciuitatis ꝛc̄ . et ſequitur . pluerunt
ſuper Zodomam et gomorram ſulfur
et ignem . ¶ Quartū peccatum qd' per
angelum punitum eſt . fuit impietas
et immiſericordia . qd' punitum fuit in
pharaone plagarū varietate . Nā ꝛ poſt
plagas dimiſſis filijs iſrahel . angelus
preceſſit eos per mare . et cum egipcij
quoqꝫ inſeq̄ volebant ſubmerſi ſunt ꝛc̄
¶ Quintū Peccatum . qd' ꝑ angelum
punitum eſſe legimus . eſt auaricia .
Exemplum de Balaam . qui propter
multa donaria illi ꝓmiſſa volebat ma
ledicere filijs iſrahel . angelus occurrit
ei euaginato gladio ꝛc̄ . et ſequitur .
niſi aſina declinaſſꝫ a via te occidiſſem
ꝛ illa viuet' . ſi ſic auaiciā paganorū pu
niuit . qd faciet xp̄ianorū ¶ Sextum
peccatū qd' ꝑ angelos punitum eſt fuit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

vana gloria. exemplum de dauid q̄ iuſ
ſit numerare populum ¶ Septimum
peccatum qđ per angelum punitum ē
fuit blaſphemia de quo habetur. quar/
ꝛ. regum .xix. In nocte venit angelꝰ
ti ꝑcuſſit ī caſtris aſſirioꝝ. c. ꝛ lxxxv.
mi lia virorū ꝛc̄. Cogitent ergo qui de
um blaſphemāt. vel eius ſanctos vel ho
mines ad ymaginē dei factos ꝙ ſit deo
et angelis odioſum. ¶ Ultimo angeli
ſancti ſumme iuſticie coniuncti omne
deteſtantur peccatum. cum deo ſit odio
ſum. Hoc apte patet in ſeptem plagis
nouiſſimis in quibus ira dei ī fine mū
di eſt conſūmanda. vel ꝑ ſeptē angelos
ſicut legitur. Apoca. decimoquinto. et
xvij. et poſt multa mala peccatoribus
inflicta. ſic vnus āgelus clamat Apo.
decimonono. Venite ꝛ cōgregamini ad
cenā dei vt manducetis carnes regū ꝛc̄

¶ De ſancto Johāne baptiſta.

DEdi te ī lucē gēciū. Yſa. quadra
geſimonono. Quid luce nobiliꝰ
que eſt natura in ſummo omnium con/
ſtituta. rerum omnium pulchrificacīa
eſt tamen hic notandum ꝙ lux nō vni/
formiter ē in omībus corporibus ſed a
liter eſt in ſolari ſubſtācia. aliter in lu/
nari. Aliter in alia qualibet celi ſtella
Nam in ſole eſt lux pleniſſima inacceſſi
bilis propter ſuam excellenciā. In lu/
na eſt cōprehenſibilis propter eius ha/
bundantiā. Sed in qualibet alia ſtel/
la eſt viſibilis propter ſui temperan/
ciam ¶ Notandum eſt igitur ad pre/
ſens ꝙ ipē Johannes lux fuit Quia ve
ram lucem preuenit. ¶ Et quia verā
lucem annunciauit. ¶ Et quia predi/
cando et baptiſando mūdū illumiāuit

Lux enim vt ex multis pauca dicam
eſt natura directiua per radiorum ex/
panſionem. Eſt natura confortati/
ua per virium roboracionem et viſus
delectacionem Eſt natura arguitiua
per rerum occultarum manifeſtacōnē
Et eſt natura inflammatiua per radi/
orū repercuſſionem et multiplicacionem
¶ Dico ꝙ lux natura eſt deuiancium
vel errancium ac per mare nauiganciū
directiua. dum enim radios ſuos in ter
ram proicit tenebras pellit. et viā qua
eundum eſt patefacit. Unde dicitur in
Jo. Qui ambulat in die non offendit
quia lucem huius mundi videt. Qui ā
bulat autē in nocte. offendit. quia lux
nō eſt in eo. Johannes ergo fuit lux di
rectīa. qn̄ oſtendit nobis ſalutis viam
que fuit hec via. Ille q̄ de ſe dicit. ego
ſum via veritas et vita. ſed hanc viam
oſtendit. qn̄ criſtum digito demonſtra/
uit. ſic cū habetur. Jo. vidit Johan/
nes Jeſum venientem ad ſe dixit. Ec/
ce agnus dei ecce qui tol. pec. mū. hic
eſt de quo dicebam. poſt me veīet vir q̄
ante me factus eſt ꝛc̄ ¶ Fuit eciā lux
Johēs oīm directīa. magna valde ꝛ lu
minoſa. cūctis. de ſe ꝑbendo exēpla. ie
iunādo. modica ꝛ vilia cōedendo. aſpa
ꝛ vilia induēdo laudes hominū fugiē
do. ſicut patet multipliciť vn̄ fuit lux ī
tenebris lucēs ſicut habetꝛ Jo. Sed q̄s
hodie docet primū ſeq̄ criſtū. q̄s de ſe
aliis nō pocius mortis ꝙ vite ꝑbet exē
plū: Oīa hodie ſūt corrupta. corda. ū
ba. opa. exempla. videmus ī hominibꝰ
nulla vel pauca bona ſed oīa q̄ſi mala
ꝛ tn̄ ꝑceptū ē dn̄i ī Ma. Sic luceat lux
veſtra co. ho. vt vi. ope. veſ. bona ꝛc̄.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Sed conquerit᷑ dominus in Johanne
Ego lux in mundũ veni. et dilexerunt
homines magis tenebras ꝙ lucem . ve
re magis diligimꝰ peccatis nos excep/
tis opera tenebroſa ꝙ luminoſa et ma/
gis mundana ꝙ xpriſtiana . et magis
diabolica cõmercia ꝙ diuina . et vicia
pocius ꝙ virtutes. et ꝓpterea expulſi
digne a gloria . deſcendimꝰ ad inferna
ad terram vtiqꝫ tenebroſam . dignum
eſt eñi vt qui more noctue fugit. ꝙ tene
bras diligit vt expulſus a luce. vere te
nebras poſſideat ſempiternas . vt qđ
ſemper amauit ſemper poſſideat .
¶ Secundo lux eſt debilium cõforta/
tiã et viſus delcãtiua Vñ Philoſophus
dicit. ꝙ in aſcenſu ſolaris lucis vſqꝫ ad
mediam diem . cõfortentur et creſcunt
vires in corporibus animalium . q̄ in
deſcenſu eius ad occaſum decreſcunt .
et reſoluuntur in ſomnum ; videmus
eciam ꝙ ad preſenciam lucis confortan
tur itinerãtes. cõfortantur nauigan/
tes. et egrotantes. lux eciã miro modo
viſum delectat. quando ſe illi cõtemꝑat
Unde Eccleſiaſtes . Dulce lumen et de
lectabile eſt. oculis videre ſolem. Johã/
nes ergo fuit lux confortatiua dum ad
penitenciam populos exemplis et ope
ribus animauit . Nam et predicacõem
ſuam a penitencia inchoauit Sicut ha
betur Mathei ſecundo. et in luca tercio
Ubi dicitur . ꝙ venit in omnẽ regionẽ
iordanis. predicans baptiſmum peni/
tencie in remiſſionem omnium pecca/
torum. parate inquit viam domini rec
tas facite ſemitas dei noſtri . Ecce quõ
confortabat omnes in generali. confor/
tabat in ſpeciali. turbas ad elemoſinas
Publicanos ad iuſticiam . milites ad
miſericordiam. Nam ſicut habetur luce
tercio . Interrogabant eum turbe di/
centes . Quid faciemus et nos. quibus
dicebat. Qui habet duas tunicas. vnã
det non habenti. et qui habet eſcas. ſi/
militer faciat . dicebant et publicani .
Magiſter quid faciemus. quibus ille .
nichil aliud ꝙ qđ conſtitutũ eſt vobis .
id ẽ . ea que recipiſtis fideliter et iuſte
tractetis . Item militibus querẽtibus
et nos quid faciemus ait. Neminem cõ
cuciatis. neqꝫ alteri calumniam facia/
tis. et eſtote contenti ſtipẽdijs veſtris ;
vide quomodo omnes in generali et in
ſpeciali confortabat . O ꝙ felices tur/
be. mercatores et milites ſi doctrinam
hanc obſeruarent. Sed quis eſt qui de
duabus tunicis. pimmo ĩ mĩmis de va
rijs vnum det non habenti. Quis qui
iuſte et ſine fraude mercacõnes faciat .
et qui in aliena bona ſibi commiſſa .
turpiter non inuadat. Quis eſt ex ma
ioribus qui minoribus calumniam nõ
faciat . qui ſeruos non concuciat . qui
ſuis ſtipendijs contentus exiſtat. Uti
nam officiales nichil acciperent vltra
ſuum . ſed omnes quidam furantur et
rapiunt . et qui plura rapit melior et
ſapientior reputatur ꝛc̃ . ¶ Tercio .
lux eſt natura argutiua per rerum oc/
cultarum manifeſtacõnem. dum enim
lux tenebras pellit . occulta detegit. et
abſcondita manifeſtat. latrones et ad/
ulteri tenebras querunt latere volunt.
et ideo lucem fugiunt et odiunt ad mo
dum rubete . Eſt enim Rubeta quedã
Rana venenoſa q̄ odit loca odorifera. et
boni odoris ꝛ diligit fetida et fumoſa .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et ideo lucem fugit et tenebras ſemper querit qd̓ omniū maleficorum officium exiſtit. Unde dicitur Johannis tercio. Hoc eſt iudicium quia lux in mundum venit. et dilexerūt homines magis tenebras q̄ lucem. Erant enim eorum mala opera. Omnis enim qui male agit odit lucem. et non venit ad lucem. ut non arguantur eius opera mala. Qui autem inquit facit veritatem venit ad lucem. ut mani. eius ope. que in deo ſunt facta. Fuit ergo Johēs lux argutiua. qꝛ peccatores grauiter arguebat nulliqȝ ꝑcebat. Unde dr̄ Mathei. iij. ꝙ videns multos phariſeorum et ſaduceorū ad baptiſmum ſuum venire dixit eis. ꝓgenies viperarū et filij patrum ꝑuerſorum. quis monſtrauit vobis fugere a venturā ira. facite ergo dignos fructus penitēcie. Ecce ſecuris ad radicem arboris poſita eſt. omīs arbor que nō facit fructum bonum excidetur et in ignem mittetur. Ecce q̄ grauiter arguebat illos qui videbantur ceteris ſanctiores. Nō eciam verebatur ꝑſonā potentis. unde nec herodi parcebat ſed eum de uxore fratris ſui quā fratre viuente acceperat. grauiter arguebat. ſicut habetur. Mathei nono. Nam et ob hanc cauſam ab herode occiſus eſt. lege hiſtoriam totam. O quot inter nos ſūt hodie herodes. fornicatores. aliorum habentes uxores. virginum conſtupratores. et maſculorum concubitores qui lucem odiunt arguentes fugiunt. predicatores audire nolunt. ſed Johannem ſi poſſent occiderent. Sed nunquid herodes hoc fecit inpune. Non inquam. ſed ipſe in exiliū relegatus miſerrime vitā finiuit cum ipſa meretricula quā amauit. ſed et puellam que ſaltauit et caput Johannis petijt. viuā terra abſorbuit Dicit tamen quedam hiſtoria. ꝙ dum herodias caput Johannis teneret. caput eius in eam efflauit. et ꝓtinus in puluerem vertit. ¶ Quarto lux eſt natura inflammatiua ſiue calefactiua per radiorum reꝑcuſſionem et multitudinem. dum enim ſolares radij ad corpꝰ opacum veniunt. dum tranſire vltra non poſſunt ab ipſo corpore repercuſſi retrocedunt. Sicut pila ad murū proiecta. cum pertranſire non poſſit reꝑcuſſa ab ipſo corpore retrocedit. Radij ergo ſic repercuſſi circa corpus illud ſe multiplicant et maximum ibi calorem generant. Unde ſemper maior calor eſt iuxta parietem q̄ in campo. et maior eſt eciam calor in valle q̄ in monte. qꝛ in valle radij detinentur ne tranſeant. cum in monte detineri non valeant. Item ex eadem racōne minor eſt calor tempore hyemis q̄ eſtatis. qꝛ in hyeme radij ſuper terram quaſi cadunt ex latere et vltra tranſeunt et non ibi ſubſiſtunt. ſed in eſtate cū cenith eſt punctus recte poſitus ſuper caput noſtrum approximat ſol et radij q̄ſi diametralit̄ cadunt ſuper terrā. et ſic ibi ſubſiſtunt nec vltra procedunt. ꝓpter qd̓ calorem efficiunt. Fuit ergo Johannes lux calefactiua et inflammatiua in verbo et operibus et exemplis. unde et de eo dicitur. ꝙ fuit lucerna ardens et lucens Ardens in affectu. lucens in intellectu vel ardens in corde. lucens in opere vel ardens quantū ad ſeipſum. lucens per comparationem ad proximum. Ipſe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

enī fuit helyas. de quo ī Eccleſiaſ. di/
citur . ꝙ ſurrexit helyas ſicut ignis et
verbum eius ſicut faccula ardebat . ſed
ve mūdo miſero. quia non eſt hodie qui
hac luce inflammetur . ſed ſumus niue
frigidiores que nunquā calefieri poteſt
Nam et quoddā oſſiculum in dextro la
tere rubete eſt . qđ eſt tante frigidita/
tis ꝙ ī lebetem ſi miſeris feruē nō ſinit
et ſi feruet ſtatim feruere deſinit ; ſic
multi non ſolum in ſe non ſunt calidi.
ſed adeo frigidi . vt oēs cum quibus
cōuerſantur infrigident .

¶ Item .

IOhannes eſt nomen eius. luce .
pmo. Tante excellencie fuit bea
tiſſimꝰ Johannes vt plene lingua dici
nequeat. Quis enim ſic totus ſanctus
ſic oī tpe vite ſue cōuerſatus . ſic a deo
cōmendatus. vt precurſor hic maximꝰ
Non enī abſqꝫ racōnabili cauſa Johēs
tociens appellatus fuit . ergo bene ad
laudem eius aſſumitur vt dicatur Jo/
hannes eſt nomen eius. quaſi vir mag/
ne gracie. vel magnorum meritorum .
quāuis igitur eius altiſſima meita ple
ne non poſſumus exprimere lingua .
breuitatis tamē gracia. ex quatuor poſ
ſumus oſtendere altiſſima. ſcilicet. Ex
parte habundantis gracie quā accepit.
Ex pte humilis conſciencie p quā vilia
de ſe ſenſit. Ex pte aſpē penitencie quā
ſemper portauit . Ex pte zeli iuſticie
pro qua mori nō timuit . ¶ Dico pmo
ꝙ beatus Johannes magnorum fuiſſe
meritorum oſtenditur ex pte habundā
tiſſime gracie quam accepit. Johannes
enim interpretatur. In quo eſt gracia
dei. et vt daretur intelligi ꝙ eius gra/
cia fuit maxima. nam a tribus ſpiritu
ſancto dictante plenus eſt appellatus .
vt ex ore trium teſtium tam veracium
eius meritum pbaretur fuiſſe pmaxi
mum . Nam primꝰ inpoſitor nominis
vt de deo obmittam fuit Angelus qui
Zacharie apparens ait Elizabeth vxor
tua pariet tibi filium . et vocabis nomē
eius Johannes. luce. primo. lege hiſto
riam . Item et hoc ibidem. cum natus
eſſet puer . venerunt circumcidere eum
Et vocabant eum nomine patris eius
Zachariam . Quibus obuians mater
eius ſciens quid dixiſſet angelus ait
Dixit ad illos. Nequaꝙ. ſed vocabitur
Johannes Iterum dum innuerent pa
tri eius quem vellent vocari eum poſtu
lans tabellam ſcripſit. dicens . Johēs
eſt nomen eius . et ſequitur . ꝙ mirati
vniuerſi. Unde mirati ſꝫ quia ſic ab an/
gelo nunciante . ſic a mr̄e concipiente.
Sic a patre generante puer Johānes
cōcorditer eſt nominatus. dum ergo to
ciens aſſerunt eum eſſe Johannem .
oſtendunt in eo plenitudinem gracie .
ſed nos hodie fratres mei in culpa con/
cipimur . In peccatis naſcimur . In
peccatis nutrimur . et In peccatis vt
ſepius nominamur . Unde poſſumus
merito gemere. ſicut Innocentius dicit
Eo ꝙ ſit noſtra cōcepcio culpa. natiui/
tas pena. et vita mori. cotidie morimur
Cotidie vitam finimꝰ Cotidie ad mor
tem tendimus . nec ad punctum ſtare
poſſumus. vnde ob noſtras tantas mi
ſerias mos fuit olim in terra. vt in na/
tiuitatibus hominum flerent eo ꝙ ad
penas venirent et in eorum morte gau
derent . eo ꝙ mundi mala effugerent ;

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Nota eius meita ab eodem angelo quo
dominus nũciatus . a maria adhuc in
vtero ſalutatus . et natus ab ipſa ĩ bra
chijs leuatus . et in natiuitate eius to/
tus mundus gauiſus. ¶ Secundo ap
paret fuiſſe magnorum meritorum ex
pte humilis conſciencie . p quã vilia de
ſe ſentit. Si enim iuxta ſentenciam ſal
uatoris que mentiri non potuit . oĩs
qui ſe humiliauerit exaltabitur . ergo q̃
ſe magis hũiliat magis exaltabit' ⁊ qui
maxime . maxime. ſed beatus Johan/
nes ſũme humilis fuit . vilia maxime
de ſe ſenſit . vilia de ſe predicauit . vilia
de ſe ſemper querẽtibus reſpondit . hec
omnia pbãtur. Jo pmo et . terciõ. Cũ
enĩ Jo . tãtus eſſet q crederetur a mul
tis meſſyas . requiſitus a ſacerdotibus
et leuitis ſe non eſſe criſtum . nec helyã
nec prophetam reſpondit . ſed vocem ſe
eſſe dixit . q̃ſi diceret q̃d in me erratis .
criſtus dei verbum manet in eternum.
ſed vox deficit cum audit' . et poſt mul/
ta que humilitatem eius ſonant . cũ di
cerẽt ei . Quare baptiſas ſi tu nõ es criſ
tus . dixit Ego baptiſo vos aqua medi
us autem ſtetit quẽ vos neſcitis ipſe eſt
qui poſt me venturus eſt . qui ante me
factus eſt . cuius ego non ſũ dignus ſol/
uere corrigia calciamenti . ⁊c̃ . Et plu/
ra addidit de ſua hũilitate . terciõ eiuſ/
dem circa finem . ergo quia ſic ĩ ſummo
humilis fuit . ſũme exaltari promeruit
ſed quis hodie humilis cum Johanne .
quis non ſuperbus cum herode . quid
hodie mũdus niſi ſuperbia . vnde diſcor
die . vnde guerre . vnde rixe . vnde in/
cendia . vnde homicidia . vñ furta . vnde
adulteria . vnde oĩa mala niſi ex ſuper
bia que diuina peruipendit imperia .
diuina refugit premia . nulla inferna/
lia formidat ſupplicia ? Utinam atten/
derent miſeri q eorum gloria eſt ſicut
palea igne ſuccenſa . que ad ictum oculi
conbuſta : nec vel vtiles cineres derelin
quit . Sunt enim ſicut aqua defluens
que prius diſſoluitur q̃ tangatur . Eci
am multum erigitur ⁊ inflatur ſpuma
maris . ſed mox euaneſcit modico vento
tacta . Unde vobis filij ſuperbie tanta
de vita fiducia ? Nunquid non corpus
humanum fragilius ẽ q̃ vitrũ ? q2 vi
trũ ſolo cõcuſſu alterius corporis rũpi
tur . ſed hominis corpus modis innu/
meris frangitur . ſed nũquid cõfidis in
pecunia ? ſed vbi mũdi dites ? vbi prĩ
cipes ? vbi reges qui oĩa poſſiderunt ?
ſic de potencia . ſic de ſapiencia peitg ẽ
ſenciendum . ergo fratres non ſuperbi
amus cũ herode ſed ſimus humiles cũ
Johanne . Non ſuperbiamus cum dya
bolo . ſed ſimus humiles cum criſto .
Tercio oſtenditur fuiſſe magnorũ me
ritorũ . ex parte auſtere penitẽcie quã
ſemper portauit . fuit enĩ auſtera eius
penitencia ex pte loci . et ex pte penitẽ
cie . veſtimẽti . et ex pte cibi In hijs enĩ
tribus cõſiſtit auſteritas peĩtencie . Nã
infantulus introiuit deſertum vbi ẽ lo
cus vilis locus ſterilis . locus inhabi/
tabilis . Item eius veſtimentum viliſ
ſimum ⁊ aſprimum . Item cibus eius
modicus et admirãdus . et ſimilit' potg
vñ dr̃ Math . iij . Ipſe Johanẽs erat in
deſerto ⁊ habebat veſtimẽtũ de pilis ca
melorũ . et zonam pelliceã circa lũbos .
Eſca autem eius erat locuſte et mel ſil/
ueſtre . de potu eius dicitur Lu . vij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Venit Johannes Baptiſta. non man/
ducans panem. neqꝫ bibens vinū. pre
dictum enī erat ꝑ angelum. luce. p̄mo.
vinū et ſi ceram nō bibet. Sed quis ho
die talem penitenciā facit nō in deſerto
ſed in amplis palacijs et lectis ſpacio/
ſiſſimis peniteng. Noſtra penitencia
ſunt delicatiſſima veſtimenta. non duo
paria ſed plurima. nō locuſta nec panis
et aqua. ſed fercula varia et vina dulcia
et diuerſa; vere nō eſt vera ſed falſa eſt
noſtra penitēcia. ymmo nec penitēcia
eſt noīanda. vbi nulla ſunt aſpera ſed
dulcia vniūſa Si enī Johēs q̄ ex vtero
fuit ſanctus. q̄ vt dicit᷑ actualiꝰ nunq̄
peccauit tā aſperā penitenciā faciebat.
Quid facere dn̄t peccatores impij. pec
catis omnibꝫ pleni. Ipſe enī Johānes
p̄dicauerat facite fructus dignos pn̄e.
luce. iij. vbi dicit Gregoriꝰ. ꝙ nō debet
eſſe par penitēcia eiꝰ qui parū. et eius
qui multū peccāuit. ergo ſi ſcd̄m menſu
ram culpe. debet eſſe mēſura pn̄e. Si
Johannes et helyas. et omnes ſcī p̄res
ī deſertis egipti tantis ſe vigilijs et ie
iunijs macerārunt. tam aſpera et incul/
ta veſtimenta portauerunt. Quid nos
pleni peccatis omnibꝫ facē deberemus

Quarto. Johannes oſtendit᷑ fuiſſe
magnorū meritorū ex pte zeli iuſticie
ꝓ quo aīaz ſuā poſuit. Nā q2 Herodē
de vxore fratris arguit. quare herodes
ipm̄ occidit. multipliciter metuebat he
rodes Johannē. ſciens eum virū iuſtū
et ſanctum. O quot ſunt herodes qui
iuſtos premūt. angarias eis inponūt.
et quandoqꝫ pro iuſticia occidunt nec
argui volunt ꝛc.

De ſancto Petro et Paulo.

Vos qui ſecuti eſtis me in regña/
tione cum ſederit filius hominis in ſe.
ma. ſu. ſe. et uoſ. iu. xij. t. iſrꝉ Mathei
xix. Jeronimꝰ. Grādis fiducia. petrꝰ
piſcator erat cibum manu et arte quere
bat. et tn̄ confidēter dicit. dimiſimꝰ oīa
facimꝰ qđ iuſſiſti. quid igiꝰ dabis no/
bis premij. Ad hanc queſtionē rn̄dens
ait. Vos qui ſecuti eſtis me ꝛc.

Circa igiꝰ ſtatum Meriti quo ī via
potiſſime indigemꝰ. vt tandē ad p̄miū
veniamus: in morandꝰ eſt et nōndum
anteq̄ veniamꝰ ad Meritorū ſtatum.
ꝙ ſunt Quidā ſequētes carnis delcā/
bilia. Carnē ſequūt᷑ guloſi ꝛ luxurioſi
Quidā ſunt ſequentes mūdi deſideria.
Mundum ſequūtur auari et cupidi.
Quidā ſunt ſequētes xpriſti veſtigia.
Xpriſtum ſequūtur Apoſtoli et Aplici
viri ſiue pocius omnes ſancti.

Dico ꝙ quidā ſunt qui ſequūtur car
nē et carnis delectabilia ſicut guloſi et
luxurioſi. qui ad nichil aliud vacant.
niſi vt bene comedant ꝛ bibant et vana
videant. vana audiāt. et turpia tāgant
Tales ſilēs ſunt porcis. q̄ os totū dū
comedunt in paſtam figunt. et ſine de/
maſticacōne degluciunt. et ſtatim poſt
cibum in luto ſe ponunt. nec orī a luto
pcunt. Certe tales ſunt omnes carnis
amatores. qui p̄mo ſe cibis et vinis in
gurgitant. et ſic tandē luxurie vacant.
Unde de quodam eis dicit᷑. Prou. vij.
Ubi loquit᷑ de muliere meretrice. q̄ irri
tiuit iuuenem multis ſermonibus. et
procaci vultu blandita eſt ei. et ſequi/
tur ibi. ꝙ ſequit᷑ eam q̄ſi bos ductus,

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ad victimam et quaſi agnus laſciuiens
ignorans ꝙ ad vincula ſtultus trahat᷑
donec tranſeat ſagitta iecur eius vel q̄ſi
auis feſtinet ad laqueum neſciens ꝙ de
periculo anime eius agatur. Nõ verba
illam p̄mo ſequitur eam lentus. quaſi
bos ad macellum ductus. Secundo ſeq̄
tur eam letus. quaſi laſciuiens agnus.
Tercio ſequitur eam feſtinus quaſi vo
lucer ad eſcam celeri volatu deducta.
Primo vinculatur et neſcit. Secundo
ſagittatur et non fugit. Tercio occidit᷑
et ſic perit. Vinculatur primo mala af
fectione. ſagittatur ſecūdo in occiſionis
acceptione. ſicut in riſu eius vel in aſ/
pectu oculorum eius et ſimilibus. ſed
Tercio occiditur in confeſſione ſiue in
peccati ꝑpetracōne. et ꝓpter hec omīa
dicitur Eccleſiaſtici. decimooctauo. ca.
poſt cōcupiſcencias tuas. ne eas a volū
tate tua auertere. quia ſi dederis aīme
tue concupiſcencias faciet te venire in
gaudium inimicis tuis. ¶ Secundo
ſunt quidam qui querunt mendacia et
mundanorum falſa deſideria. et tales
ſunt omnes auari. et cupidi et grifoni/
ci. O ſumma fatuitas auarorum que/
runt vento et vanis mundanis ſaciari
quia non attendunt ꝙ nunquā ſaciari
poſſunt. ſed quanto plura acquirunt
tanto plura appetunt. et vacuos ſe eſſe
magis inueniunt. dicitur enim Eccle/
ſiaſtici tercio. Quaſi qui apprehendit
vmbram et ſequitur ventum. ſic qui at
tendit ad vilia mundana. vere mūdus
eſt vmbre ſimilimus. quia ſicut vmbra
aliquid eſſe videtur. ſed dum apprehen
ditur non ſentitur nec manu tenetur.
ſic mūdus nunc videtur aliquid. ſed to

tus vanus exiſtit. ſicut vnuſquiſq; in
morte ꝑpendit. Iob. quaſi flos egredit᷑
et cōterit᷑ zc. ergo ſtultiſſimi ſūt auari
qui volunt vmbra fugiente repleri. et
vento vaniſſimo ſaciari. Sunt enī dra
coni ſimilimi auari. qui querit vento ſa
ciari. et vento credit ſuū internū incen
dium mitigari. de hoc enī ſicut Iero.
ait ſuper illud xiiij. leui. Attraxerunt
ventū ſicut dracones. Draco inquit eſt
animal ſitibundū intimū vt vix aqua
valeat ſaciari. et ideo vento os aperit.
vt ſic ſitim extinguē poſſit. Quare cū
nauem in mare viderit. et ventū maxi
mum circa nauis velum adūterit. tāto
impetu illuc vadit. ꝙ ſepe nauem ſub/
uertit. et tamen draco nichil ꝑficit. cū
ardorem nullo vento vnquā extinguē
poſſit. Sed Nõ hoc ꝙ omnes breuiter
q̄ carnem ſequūtur et mūdum ſequunt᷑
conſequūtur eciam diabolum tirānum
vtiq; peſſimū querētem omnes ſecum
trahere ad infernū. et tale eſt ſequi dia/
bolum quale eſſet ſi agnus ſequeretur
lupum. porcus vrſum. gallus vulpem.
lepus canem. et cetera. Et licet caro om
nes inficiat mundus in omnibus paſ/
ſim deficiat. et diabolus omnes deci/
piat. nec alicui verum dicat q₂ grifoni/
cus eſt. tamen hos peſſimos dominos
ſequitur omnis mūdus. vnde in figuā
huius dicitur. ſecundi Regum tercio.
ꝙ omnis iſrahel toto corde ſequebatur
Abſolonem ad perſequendum Dauid
Abſolon. quia laſciuus ſignat mundū.
ſed q₂ tirannus. ſignificat diabolum in
ſuis membris ꝑſequentē xp̄m. ſed attē
dite frēs. q₂ Abſolon perijt. et omnis
populus qui eum ſequebat᷑ diſperſus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

fuit : q2 tempus adueniet qñ amatores
ſui corpis. amatores mundi. et cõſecu/
tores diaboli. omnes cum ſuo principe
ignibus infernalibus ſunt tradendi.
¶ Tercĩo ſunt qui ſequũtur xpriſtum
agnum mãſuetiſſimũ. doctorem prudẽ
tiſſimũ. regem potentiſſimũ. et patrẽ
dulciſſimũ. et tales fuerunt Apoſtoli.
et omnes Aplici viri. et q̃s poſſet ſuffi
cienter cogitare. quis ſufficienter ũbis
exp̃mere. q̃ pfecte q̃ cõtinenter. quãto
feruore Aplõrum principes ſecuti ſunt
dñm ſaluatorem. Nam rebus omnibus
nudi. fame ſitiq3 confecti. verberibus
attriti. carceribus macerati. iniurijs
plurimis pvocati. tandem ſequentes
xp̃m iudicati ſũt morti. Uege legendã.
poteſt vnuſquiſq3 Aplõrum dicere p ſe
illud Job. xxij. Veſtigia eius ſecutus
eſt pes meg. veſtigia humilitatis pfun
diſſime. pauptatis altiſſime. caritatis
ardẽtiſſime. et paciẽ cõſtantiſſime. qui
vnq̃ in mundo ſit humiles. ſic omnibg
rebus paupes. ſic flamma caritatis ar
dentes. ſic in pſecucõnibus pacientes.
vt Petrus z Paulus. Vñ Paulus dice
bat Rõ. viij. quis nos ſepabit a caritate
xpi. tribulatio an anguſtia zc̃. et ſeq̃r
certus ſum q neq3 mors neq3 vita zc̃.
poterũt nos ſepare a caritate dei. que
eſt in xpriſto dño. vnde potuit quilibet
iſtorũ figurari in ethay. qui ij. Regum
decimoquinto. dixit ad regem Dauid.
viuit dñs et viuit anima tua domine.
mi rex ibi erit ſeruus tuus. vbi fuerit
dñs meus rex. Sic eũ ſancti Apoſtoli
dicere potuerunt vero Dauid domino
ſaluatori. Nam Petrus dixit. Animã
ponam p te. Paulus aũt ait. Michi vi

uere xpriſtus eſt et mori lucrum. et cu
pio diſſolui et eſſe cũ xpriſto. qui ſunt
hodie fideles xpriſto. qui pati mori pro
xpriſto. quando p eius amore non poſ
ſumus pati verba; qui nõ ſuſtinet ver
ba. quomodo portaret mortis ſupplicia
Nunquid nix ſiue ros. ſuſtineret ignis
incendia. que calorem nequeunt pati
ſolis. O xp̃iana confuſio et ſempiterno
digna obprobrio. que non poteſt pati
pro xpriſto zc̃.

¶ De ſcã Maria Magdalena.

Quẽadmodũ deſideãt ceruus ad fon
tes aquarũ. ita deſideãt aĩa mea
ad te deus. ps. q̃ ardenti deſiderio
quamq3 flagranti incendio ſe Magda/
lena ad xpriſtũ habuit. quis ullis exp̃
mat dignis verbis. Nam p̃mo ex mag/
no deſiderio odioq3 peccati ad fontem
miſericordie ſitibunda velud ceruus ad
fontem venit. fontes lacrimarum effu
dit. quibg dominicos pedes lauit. ſuis
capillis extерſit. et oſcula illis magni
amoris inpreſſit. pter qd̃ audire pro
meruit. remittũtur ei peccata multa.
quoniã dilexit multum. ¶ Eſt igitur
circa deſiderium hoc nõndum. pter
hoc q xpriſtus eſt deſiderandus omni
tempore. ab omni gente. omni neceſſi/
tate. omni proſperitate. in omni aduſi
tate. ex omni parte. eo q ipſe eſt deſi/
derabilis viſui. vt ſit homini delectatio
in videndo. Eſt deſiderabilis auditui
vt ſit delectatio in auditu. Eſt deſidera
bilis ſenſui ſiue guſtui. vt ſit homini de
lectatio in guſtando. ¶ Dicat ergo et
ante omnia Magdalena et quilibet noſ
trum cum ea. Deſidero domine te vidẽ.

Sicut enim naturale eſt ſummū bonū
deſiderare. ſic et deſiderare cōſpicimus
ſumme pulchrum. viſus enim natura/
liter delectatur in pulcro. Unde omĩa
animalia ſequūtur pantheram vt vide
ant eius pulchritudinem. Item miro
modo Aquila delectatur dū ſolis pul/
chritudinē intuetur. delectatur et plu/
rimū viſus hominis dum virens pra/
tum et flores conſpicit. et dum purum
et clarum ſpeculum intuetur delectabi
lit viſus acies reparatur. et ſi ſic de/
lectat pulchrum hoc corporale. quid pul
chrum efficit ſpirituale. et ſi ſic delectat
viſum hunc corporalem ſol iſte mate/
rialis quantum delectat viſum anime
ſpiritualem ſol ſpiritualis. et ſi tanta
eſt pulchritudo in creato hoc ſole. quāta
eſt in ſole creante et cunctis rebus pul/
chritudinem dante? Eſt igitur ſaluator
noſter. de quo dicitur p̃ma Petri p̃mo.
In quē deſiderant angeli proſpicere. &
ſi angeli. conſtat ꝙ omnes ſancti. Und̾
dictum eſt aggei. ij. Ueniet deſiderātus
cunctis gentibus. et ſi eſt ſic deſiderabi
lis omnibus. qualiter Maria Magda/
lena ardebat. quomodo eſtuabat. quō
eius faciem videre cupiebat. q̄ preter
eum nichil aliud diligebat. Unde pote/
rat dicere illud Pſalme. Anima mea de
ſiderat te in nocte. id eſt. dum adhuc
eſſem in tenebris peccatorum. ſiue int̄
tenebras mundanorum. et hoc deſide/
rium patuit. Johannis decimo. Ubi
dum mortuū ploraret a ſorore audiſſet
magiſter adeſt. ſtatim fratris oblita
ſurrexit et ad fontem miſericordie feſti
na cucurrit. vere poterat dicere illud.
Pſalmiſte. et poteſt eſſe verbum cuiuſ/
libet ſancte anime. Sitiuit aīma mea
ad deum &c. Non poteſt anima amore
feruens pati ſui dilecti abſentiam.
Exemplum de ſponſa. Canticorū. ij.
Que ſic querebat ſic ardedebat. ſic lan
guida incedebat. ꝓpter abſenciam ſui
ſponſi. Sed quis hodie hoc deſiderio q̄/
rit xpriſtū. quis dabit capiti meo aquā
et oculis meis fontes lacrimarum. vt
non ceſſem a fletu cum videam omnem
mūdum magis valde deſiderare aurū.
ꝙ̄ amantiſſimum dominum. currunt
reges. currunt principes. currunt pa
riter omnes gentes ad aurum. et vix
eſt vnus qui currit ad xpriſtum Pſa.
primo. Principes tui infideles. omnes
diligunt munera. ſequūtur retribucō/
nes. et Jeremi. A minimo vſque ad
maximum omnes auaricie ſtudent.
ſed nunquid impunē? Narrat ſcriptuā
ꝙ quidam reuerſus ab inferis. vidit
Neronem imꝑatorem in quodam bal/
neo qđ erat ex auro liquefacto. ſuꝑ cu/
ius eciam dorſum liquidum fundebat᷑
a demonibus aurum. poterat enim di/
cere demon ille qui hoc gerebat officiū.
qđ dictum fuit Craſſo Imperatori.
Dum enim captus eſſet et aurū in os
eius liquefactum effunderetur. diceba/
tur ei. aurum ſitiſti. aurum bibe.

¶ Secundo dicat Venerabilis Mag/
dalena. et quilibet noſtrum cum ea.
Domine deſidero te audire. Naturale
eſt auribus audire ſuauia. Nam Bo/
ues et Cerui libenter audiunt melodi
am. et miro modo delectantur in cantu
Cigni in tantum cantum amant. ꝙ
ad cantantes de nidis aduolant. et vo/
ces conſimiles formare laborant.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſed ſi tantum delectat auditum cantus
auium ſiue hominū. et ſonus inſtrumē
torum. ſi ſic afficitur animus dum ali/
quis bonus orator vel cōcionator audit᷑
Quid putas diuinam ſapienciā cōcio/
nantem audire. Dicit᷑ eīm. tercij Regū
decimo. Omnis terra deſiderabat vidē
Salomonem. vt audiret ſapienciā eius.
Salomon fuit rex pacificus xpriſtus.
Ob ſapienciā huius regis venit regina
ſaba a finibus terre. ſicut dicitur. iiij.
Regum decimo. Nam audita regina fa
ma Salomonis venit ad eum et audi/
ens omnem ſapienciam dixit ad eum
verus eſt ſermo quem audiui in terra
mea. ſuper ſermonibus oris tui. et ſu/
per ſapiencia tua. Nec credebam narrā
tibus: donec ipſa veni et vidi oculis
meis. et ꝓbaui q̄ media pars narrata
michi non fuit. Maior eſt enim ſapien
cia tua q̄ꝫ rumor quem audiui. Beati
ſerui tui qui ſtant ſemꝑ coram te et au/
diūt ſapienciam tuam. Argue ergo ſic
Si igitur regina Saba inuenit tantā
ſapienciam in figura: quātum putas
Magdalena inuenerit in re ipſa?
Dicitur enim in luca. q̄ ſedens ſecus
pedes domini audiebat verbum illius
quod Auguſtinus exponens ait. Erat
inquit Maria intenta dulcedini verbi
domini. et mira dulcedine tenebatur.
q̄r maior eſt refectio mentis q̄ꝫ ventris.
Unde poterat Maria Magdalena dicē
illud Pſalmiſte. Quā dulcia faucibus
meis eloquia tua. ſuper mel ori meo.
Et ſimiliter dicitur illud Canticorum
Anima mea liquefacta eſt vt dilectus
locutus eſt. Et quid hoc mirum eſt. cū
ſic equi exiſtant dum vocem audiunt
tube ſonantis. quid anima ſancta facit
dum aure cordis diuine ſapiencie intē
dit. O ſi ſcirent miſeri peccatores. q̄ꝫ
ſit dulce q̄ꝫ ſuaue intus in corde diuinā
ſapienciam loquentem audire. Omnia
dimitterent. de nullo curarent. ſed ad
eius auditum totis auribus aſpirarēt
Unde dicebat ſponſa in Canticis. En
dilectus meus loquitur michi. q̄ magno
narrat. quia in ipſa locucōne ſuaui
tatem admirabilem ſenciebat. Narrat
eī Gregorius q̄ quidam nomine Ser
uulus dum in lecto iaceret et coram ſe
diuina verba legi faceret ſubito clamaē
cepit. Tacete tacete. Cumq̄ꝫ tacuiſſent
Nunquit ait non audiſtis quante lau/
des reſonant in celo. Cumq̄ꝫ ad illas
laudes collo ſuſpenſo aurem intēderet:
tantā delectationem ſentit. q̄ mox celo
animam reddidit. ergo ſi ſic delectat au
res carnales ſanctorum audire cōcentū
modulacōnes et armoniam: quid eſti/
mas eſt audire diuinam ſapienciam et
ipſum verbum eternum. quod omnis
beatitudinis ſanctorum cauſa eſt et pꝛīn
cipium?

Tercio dicat beatiſſima
Maria magdalena. Domine nō ſolum
deſidero videre te vt ꝑficiatur meus vi
ſus. Non ſolum audire vt perficiatur
auris mea. ſed et corde deſidero te ſenti
re vt cōpleatur anime guſtus. In eīm
deguſtacōne et cōplexu ſuaui eſt cōple/
mentum et ꝑfectio omnis boni. maior
eīm eſt dilectacio ī rei amabilis cōplexu
q̄ꝫ in auditu vel viſu. Nichil ē eīm amor
q̄ꝫ rei couenientis cū ſibi couenīēte cō/
iunctio. Un̄ longe plus delectat viuū
guſtatum q̄ꝫ auditum vel viſum. Nam
guſtus eſt quidā tactus. vt dicit phūs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Unde Propheta. Guſtate et videte qm̄
ſuauis eſt dominꝰ. Apoſ. ſi tamen guſ
taſtis ꝙ̄ dulcis eſt dominꝰ. quaſi dicēt
Scire ꝙ̄ dulcis eſt nō poteſtis niſi guſ/
tetis. non guſtu carnis ſed mentis. po/
terat ergo ſancta dicere Magdalena.
quod. ſponſo. in Canticis dicitur.
Sub umbra illius quem deſiderabam
ſedi et fructus eius dulcis guttuē meo
quomodo enim aliquis Triginta ānis
in deſerto abſque humano ſolatio fuit.
ubi nichil aliud guſtauit ꝙ̄ verbum et/
num. O quanta dulcedine tenebatur
Uege totam hiſtoriā. quia ad narrandū
valde eſt pulc̄. et multū facit ad mariā
Nam ad litterā dum corpus xpriſti de
guſtaſſet tanta eam dulcedo inuaſit. ꝙ
mox animā exalauit. ꝙ ſi tantā delec/
tacōnem habere potuit dum adhuc eſſꝫ
corruptibilis et mortalis. quid nūc glo
rioſa ſentit. dum ſuo dilecto cōiuncta ē
in celis quē ſic amare potuit in terris.
O dilectio ſumma ī hac vita paucis ex
perta. et in ea valde paruula mora.
Quid eſt ꝙ nō deſideraris ab omnibꝰ?
Certe quia non perfecte poteſt amari
qd̄ non contingit aliquando experiri.
Nam ſanctus Bernūdus. qui aliquādo
expertus fuerat dicebat. Semel te guſ
taui bone iheſu. utinam milleſies mori
poſſem. et ſemel iterum guſtarem. Si
ſic dicebat. qui ſemel ad momētum guſ
tauerat. quid eſt ſanctis et beatis qui
cōtinue guſtant. Neſcio quid dicam.
nichil eſt illi dulcedini comparabile. et
ideo magis tacendum ꝙ̄ aliquid inper
fecte dicendum Quidquid enim de illa
dulcedine vitaqꝫ beata dicere poteſt lin
gua. minꝰ valde eſt ꝙ̄ vna aque gut/
ta ad totum mare comparata. aut ad
magnitudinem celi vna modica terre ꝑ
ticula. O ſumma ſtulticia ꝓ carnis de
lectacōne tam parua. ꝓ modica huius
ſeculi gloria. et ꝓ minima tēporalium
copia. oīno citiſſime petitura perdere
velle illam delectacōnem eternam. et
econtra ad penam ꝑuenire ꝑpetuam.

Item.

REmittūtur ei peccata multa quo
niam dilexit multum. luce ſeptīo
Dilectio ſiue amor in rebus ſpūalibus
eſt ſicut ignis in corporalibus. Nam ſi
cut ignis habet virtutem corporis cale
factiuam. rubiginis abſterſiuam duri
ciei remollitiuam. ſic dilectio velut ani
marum ignis dum in animam agit.
ipſam intime calefacit. et omne frigus
ab ea expellit. eam ad pietatem et mi/
ſericordiam mollem facit. et omnē cul/
pe rubiginem ab eadem abſtergit.
Gregorius. Quid eſſe dilectionē cre/
dimus niſi ignem. Quid culpam niſi
rubiginem. ergo tanto amplius pec/
cati rubigo cōſumitur. quanto cor pec
catoris caritatis igne concrematur.
Eſt ergo Notandum. ꝙ hec venera
bilis femina Magdalena. ſupra huma/
num eloquium dilexit xpriſtū. cuius
amoris ſigna probantia. quatuor fue/
runt iſta. Primum ſignum fuit aſſi/
duitas recordacōnis. Secundum fuit
ſollicitudo inquiſicōnis. Tercium fuit
ſinceritas affectionis. Quartum vero
ſignum fuit feruor emulationis.
Iſta enim quatuor ſigna. miro modo
probant ſi quis alterum diligat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Et probant non ſolum opere exteriore
quod non numq̃ decipit. ſed interiore.
¶ Eſt igitur primum ſignum dilecti/
onis aſſiduitas recordacionis dilecti.
Amor enim ſi verus ſit cor quieſcẽ non
ſinit. ſed cõtinue ad ſui amati recorda
cionem impellit. Vbi eſt amor ibi cor.
Cũ enim amor ſecũdum dioniſium ſit
vis vnitiua Et ſecundum Hugonem eſt
vis tranſformatiua. dum amantẽ trãſ
format in amatum. neceſſario de eo ge/
nerat cõtinuum cogitatum. ſicut enim
homo nõ poteſt ſui obliuiſci. ita nec ſui
amati. q2 violẽcia impreſſi amoꝛis ſepi
us mouet aſpectũ cognicionis. vis igit᷑
ſcire ſi deum perfecte diligas. vel aliud
plus deo amas. attẽde ſi de eo pl9 q̃ de
alijs rebus cogitas. quia de illo plus co
gitas quod plus amas. vbi enĩ theſau/
rus tuus ibi cor tuũ eſt. veritas hec do/
cet que mentiri non poteſt. ergo ſi plus
cogitas de mundo. plus de lucro. plus
de carnali amico vel ſocio q̃ de xp̃o. non
vertas ĩ dubiũ. ſed ſit tibi certiſſimum
argumẽtum ꝙ amas iſta plus q̃ xp̃m
Nam ob hanc cauſam dominus dicebat
de diuino amore. Luce decimo. Diliges
dominũ deũ tuũ ex toto corde tuo. et ex
tota anima tua. et ex tota mente tua.
Nota diligenter ꝙ non dicit ex parte
cordis vel eius medio. ſed ex toto. nec tã
tum dicit ex toto corde. ſed ex tota ani/
ma et ex tota mente. dans per hoc intel
ligere ꝙ non debeamus aliud velle. ali
ud cogitare q̃ criſtum. Nam ſicut Ber
nardus dicit. Diligere deum toto cor/
de ẽ diligere toto intellectu ſine errore.
Diligere deum tota anima eſt diligere
tota voluntate ſine contradictione. Di/
ligẽ vero tota mente: eſt diligere tota
memoria ſine obliuione Sed quis ka/
riſſimi ita diligit. Nonne plus cogita/
mus de minimis. plus de mundo plus
de aduerſario ſubiugando. plus de car
nali peccato q̃ de domino Iheſu criſto
ergo dum plus iſta q̃ deum diligimus
filij perdicõnis et non filij dei ſumus.
quia ipſe dicit. Qui amat patrem aut
matrem plus q̃ me: non eſt me dign9
Et quod de patre et matre dicit᷑ quib9
maxime obligamur. multo forcius de
alijs omnibus intelligit᷑. ergo nullus
talis eſt deo dignus. ergo non eſt eius
ſed ſui aduerſarij filius. vnde ipſe di/
cit omnibus talibus in Iohanne Vos
ex patre diabolo eſtis. quod intelligi
debet ex diabolo. ſcilicet non creacione
ſed imitacione. Non talis Maria mag
dalena. que ſemper portauit criſtum
ĩ memoria. vt nichil aliud preter ipſũ
amaret vel cogitaret Dicitur enim ꝙ
poſt mortem domini impaciens alios
homines videre deſertum ĩtrauit. vbi
neminẽ vidẽt ſed de ſolo domino cogita
ret. vnde vere poterat dicere illud Tre/
norum. Memoria memor ero. et tabeſ
cet in me anima mea ¶ Secundum di
lectionis ſignum eſt ſollicitudo inqui/
ſicionis. Prouerbium eſt enim qui be/
ne amat non dormit Intenta enĩ ſup/
plicacio vt dicit Ambroſius dormire
cor mundum vetat. Nam et perfecte
amans eciam ſompniat de amico. quod
facit ipſa anime ſollicitudo Videmus
enim ad ſenſum. ꝙ ſi quis non videat
rem quam diligit et neſciat vbi ſit. nõ
quieſcit. non dormit. comedere ad tẽ/
pus omittit et ſollicite illam querit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Unde Sponſa. Canticorum tercio.
Pre amore et abſencia ſponſi languens
ſic ait. In lectulo meo per noctem que/
ſiui quem diligit anima mea. ſed quia
xpriſtus non inuenitur in lecto nec in
ſuaui loco. addit et dicit. Surgam et
circuibo ciuitatem per vicos et plateas
queram quem diligit anima mea. ſed
quia dominus Jheſus non inuenitur
inter cognatos et amicos. addit anima
ſancta. dicens. paulullum cum pertran
ſiſſem eos. ſcilicet. Cognatos et notos.
inueni quem diligit anima mea. tenui
eum non dimittam; Talis reuera fuit
Magdalena. que domino mortuo ſibiq;
ſubtracto non dormiebat. quieſcere nõ
poterat. ſed ſepe ad monumentum cur
rens intus aſpiciebat. et quãuis ipm̃
ibi non eſſe cerneret. ſepe tamen ad vi/
dendum ſe inclinabat. Quia vt dicit
Gregorius. de ea loquens. vis amoris
intencõnem multiplicat inquiſitio/
nis. Sed quis hodie xpriſtum querit.
Querunt luxurioſi et guloſi ſuauia.
querunt Superbi ſublimia. querunt
Auari pecuniam magis ꝙ̄ xpriſtum.
vere multi plus diligunt aſinum ſuum
Porcum ſuum et equum. ymmo dena/
rium vnum ꝙ̄ deum Unde hoc ꝑbas?
Certe ex inquiſicõne ſollicita. Nam ꝑ/
dit homo bouem et ſollicite eum querit
perdit equum et non quieſcit. perdit
Ouem et poſt eam vadit. perdit Aſinũ
et querit. Sed perdit homo peccando
xpriſtum. et quieſcit. dormit. bibit. co/
medit et non querit. O quot ſunt qui
diu dormiunt in peccatis nec curant ꝑ
penitenciam xpriſtum dominum in/
uenire. Unde ipſe cõqueritur Jeremie.

ſecundo. Omnes inquit dereliquiſtis
me fruſtra. percuſſi filios vel patres
ueſtros diſciplinam non receperũt.
Quare enim dixit populus meus. re/
ceſſimus. et non veniemus vltra ad te.
Nunquid obliuiſcitur virgo ornamenti
ſui. Populus vero meꝯ oblitus eſt mei
diebus innumeris. ¶ Tercium di/
lectionis ſignum eſt ſinceritas affectio
nis. Eſt enim ſincere deum diligere.
nichil non ipſũ vel ꝑpt̃ ipſum amare.
Auguſtinus. ad dominũ in libro Con
feſſionum. Minus te domine amat qui
tecum aliquid amat qđ non propter te
amat. Sicut enim aurum mixtum vel
inpurum non tam eſt carum vel precio
ſum. ſicut illud qđ eſt purum. ſic dilcõ
mixta et non pura minus eſt accepta
deo. virtus enim vnita eſt potencior ꝙ̄
diuiſa. quia Pluribus intentus minor
eſt ad ſingula ſenſus. Quare dilectio in
plura diuiſa non poteſt eſſe ſincera vel
pura. et ideo ſemper eſt talis dilectio
diminuta. Gregorius. Tanto quiſq;
a diuino amore ſeiungitur. quanto in
inferioribus delectatur. ergo qui vult
deum ſincere amare ipſum ſolum debet
diligere et alia omnia propter ipſum.
Sic enim eum Magdalena amabat.
Unde in perſona eius cantat eccleſia.
Regnũ mundi ɀc̃. O quanto amore fla
grabat ad xpriſtũ qui nullum poterat
ſibi inuenire ſolacium. nullum niſi de
ipſo habere gaudium. de cuius amore
ſic ebria erat tota. ꝙ nõ hoĩes curabat
nec ipſos adũtebat conſueuerunt hoĩes
obliuiſci poſt mortẽ non tantũ amicorũ
ſed eciã filiorũ. ¶ Exemplũ de Dauid
qui poſtꝙ̄ filium mortuũ eſſe audiuit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſtatim ſurrexit flere omiſit. faciem la/
uit et cibum ſumſit. ergo cogita quan
tum Maria Magdalena dilexerāt viuū
quē ſic amabat mortuum. Poterat eīm
dicere illud Canticorum. Faſciculus
mirre dilectus meꝰ michi inter vbera
mea commorabitᶻ. quaſi diceret dilcūs
meus michi ſic redolet eciam mortuus
ſicut mirre faſciculus qui eſt valde odo
riferus. et ideo eius amor et memoria
ſemper inter vbera mea cōmorabitur.
in medio pectoris mei ſiue in medio cor
dis. Eſt enim cor in medio vberum.
De hoc igitur tanto amore eius dicit. b
Gregorius. Que prius frigida peccan
do fuerat. poſtmodum conuerſa valde
ardebat. Vnde ſtabat ad monimentū
foris plorans. et tanta vis amoīs eam
accendebat ꝙ a monumēto domini diſ
cipulis recedentibus nō recedebat. Sꝫ
amoris igne ſuccenſa eius quē ablatū
credebat: ardebat deſiderio. Sed quis
hodie in celo ſic amat regnantē. in om/
nibus: ſicut illa amabat in ſepulchro
iacentem. Frigida ſupra niuem ſunt
corda noſtra. Frigida verba et vniūſa
frigida ſunt opera. quaſi ſint adaman
tina. dicitur eīm ꝙ Adamas nullo igne
calefieri poteſt. nōne ergo durior et fri/
gidior adamante. qui diuino nō poteſt
calefieri igne. et tanta xp̄i ad nos cari/
tate demolliri. O duri et inſenſati filij
adam et frigidi. quos non emollit nec
incendit tam ingens flamma amoris.
¶ Quartū amoris ſignum eſt feruor
emulacōnis. vt homo laboret illum imi
tari quē diligit. ſignum eīt eſt ꝙ homo
diligat deum ſi odiat omne malum deo
cōtrarium. et diligat omne bonum cū
ſit placitum. Pſalmiſta. Qui diligitis
dn̄m odite malum. Naturale enim eſt.
vt qui delectatur in aliquo. neceſſario
cōtriſtetur in eius cōtrario. Vnde Guſ
tus qui in dulci delectatur. in amaro
turbatur. et qui amat ſanitatem fugit
et deteſtatur infirmitatem. ergo qui di
ligit dn̄m refugit malum. fortis eīm eſt
vt mors dilectio. ſicut dicitur Cantico
rum vltimo. quia ſicut ſeperat animā
a corpore ſuo. ſic qui vere diligit recedit
ab omni eo qđ poſſit diſplicere dilecto.
Maria Magdalena. ergo que multum
dn̄m amauit. cum fuiſſet filia regis.
ſicut hiſtō Mathei dicit. Nam Maria
Magdalena caſtrum habuit ex parte
matris regnum omne cōtempſit. et om/
nes carnis delicias dereliqt. et quidqd
ſcire potuit eſſe contrarium xpriſto;
Poterat dicere illud Mathei. Domine
ſequar te quocumqꝫ ieris. Sed que ho/
die anima fide xpriſti deſponſata. xp̄i
ſanguine redemta. xpriſti miſericordia
gubernata. ſic ſequitur ſponſum ſuum
vt Magdalena?

¶ De ſcō Jacobo.

Dilectus deo et homībus Moyſes
cuius memoria in benedictione
eſt. zc. Eccleſiaſtici quadrageſimoqnto
Recte ꝑ Moyſen beatus Jacobus intel
ligitur. qꝛ vterqꝫ ex aquis ſumtus. qꝛ
vterqꝫ in filium adoptatus. ſed Moy/
ſes a filia Pharaonis. Jacobus a diui/
na ſapiencia. qꝛ vterqꝫ egyptum. id eſt
mūdum dereliquit. et quia vterqꝫ dux
dominici populi factus fuit. plana ſūt
iſta ſi quis legat q̄ de Moyſe et Jacobo
dicta ſunt in ſcriptura. Exodi. et ſcđo
ad Hebreos. de Moyſe et Jacobo.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

in euangelijs. ¶ Eſt ergo Nondum
ꝙ p̄ter illa q̄tuor ſigna. que ſupra dixi
in ſermone de Magdal. hec q̄tuor alia
ſunt poſita. q̄ ſunt dilc̄onem ꝓbantia.
Eſt em̄ bonorū oīm prius ſignum. cō
municatio. Scd̄m eſt ſeruicij exhibicō
Tercium eſt Voluntatum cōformatio
Quartū eſt aduſorum ꝓ amico tollera
tio. valde forcia ſūt hec ſigna amoīs Si
omnia amico cōmunicas. ſi totū eius
ſeruicijs te inpendas. ſi te ꝑ oīa illius
voluntati conformes. et ſi pro illo pati
quecumqȝ mala non timeas. ¶ Dico
ꝙ Dilectionis eſt primū ſignū. ſi ſibi
amici oīa bona cōmunicant. et ſi vnus
amicus alteri omnia ſua donat. Amor
enim eſt bonum inappreciabile. et ido
qui ꝓ amore omnia tꝑalia donat ſiue
tribuit bonam nūmatam accipit. quia
rem vilem pro precioſiſſima tradit.
Canticorum vltimo. Si dederit homo
omnē ſubſtanciam ſue domus ꝓ dilec/
tione. quaſi nichil deſpiciet eam. id ē.
modicum eſt deſpicere omnia pro ea.
Quis ita ſtultus mercator. qui nō da/
ret auricalcum ꝓ auro. et plumbum
ꝓ argento. Quis nō daret ordeum ꝓ
frumento. Item quid mirum ſi ſe dat
homo dilecto ſuo qui tradidit ei omne
cor ſuū. Qui enim alteri cor ſuum do/
nat. dat ei omne qđ eſt. omne qđ poteſt
et omne qđ habet. ergo qui dat cor ſuū
daret ei facile omnē mundum eciam ſi
mundi multiplicarētur in infinitum.
Multum ergo xpriſtus. beatū Iacobū
dilexit. et multum ab eo dilectus fuit.
quia ꝓpter eum Iaco. omnia dereliq̄d
non ſolum res temporales. ſed eciā di/
lectos parentes. ymmo ſeipſum qđ
maximū eſt. Nam ipſe cum fratre ſanc
tiſſimo vocati a domino Mathei. iiij.
Continuo relictis retibus et patre ſe/
cuti ſunt eum. ſed quis hodie ſic diligit
xpriſtū? qui pauperi xpriſti buccellā
negat. quomodo daret ei plenum mo/
dium? qui negat pauperi vetus et cō/
fractum. quomodo traderet ei nouum
et ſolidum. qui negat pauperi hoſpiciū
Quomodo ei traderet ipſam domum.
ergo qui pro xpriſto non tradet hoc tē/
porale bonum. vtiqȝ vanum et neceſſa
rio ꝑiturum. Quomodo deret ei amo/
rem ſuum. Vnde dicitur prima Iohīs
tercio. Qui viderit fratrem ſuum ne/
ceſſitatē habere et clauſerit viſcera ſua.
ab eo. quomodo caritas dei manet in
illo. fratrem notabiliter dicit. vt oſten
dat quanta ſit crudelitas hominū. qui
non paſcunt fratrem ſuum. vtiqȝ dei
filium cum vna equa paſcat alterius
eque pullum. et vnus paſcit alterius
filium. et Falco aquile paruulum.
¶ Secundum Amoris ſignum eſt.
Si ſibi dilecti mutuo ſeruiant. non p̄t
eſſe vt ignis ſit in paleis vel in lignis
et non ardeat non poteſt ocioſus eſſe
ignis. ſed ſemper creſcit vel decreſcit
ignis ſecūdum ſentēciam Salomonis
eſt inſaciabilis et nunquā dicit ſufficit
Ymmo quanto plura ligna ſuſceperit
tanto in maiorem flammā ſe erigit. et
ex habūdancia mateīe vires ſuīt. ſic in
ſp̄ualibus per omnia facit vis amoris
Amor em̄ quieſcē neſcit. ſed ſicut Ber̄.
ūt. vel creſcit vel deficit. qꝛ ſtare neſcit
Amor dei nō ocōſus. opat᷑ em̄ magna ſi
eſt. ſi operari rēnuit iam amor nō eſt.
Sicut enī vrſus ad palū ligatꝰ tō die

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

circa ſtipitē ſe vertit. ſic amor continue
ad deum et ad ꝓximum ſe conuertit.
Unde dominus dixit Jacobo et ceteris
Apoſtolis Johannis xiiij. Si quis di
ligit me ſermonem meū ſeruabit. Gre/
gorius dicit. Probacio dilectionis eſt
exhibicio opis. non poteſt eſſe vt ignis
ſit et non caleat. Nec ſimiliter poteſt eē
vt amor ſit et non ferueat. hoc Apoſto/
lus ſanctus dum attendit ignem ardē/
tem intus celare non potuit. ſed primꝰ
de omnibus Apoſtolis amorem criſto
reddidit quem accepit Nam ꝑmus in/
ter omnes Apoſtolos pro criſto morti
ſe tradidit. ſicut dicitur actuum duode
cimo ꝙ miſit herodes rex manus vt af
fligēt quoſdam de eccleſia occi. au. Ja.
Fra. Jo. gla. lege in legenda quomodo ⁊
quare mortuꝰ fuerit. ⁊ de miraculo qd̄
in via fecit ⁊c̄. Attēdite fratres ſi criſ
tum diligitis ex ſeruicio penſate Qui
eū̄ diligitis ſeruit Ergo qui non ſer/
uit non diligit. Sed nos nō ſeruimus
quia diuina ꝓcepta nō agimus. nō ſer/
uamus. ſed mundum amamus et mū
danis curis intendimus. honores appe
timus carnem nutrimus Criſtum igi
tur dominum non amamus. igitur fi/
lij mortis ſumus. quia qui non diligit
manet in morte. ſicut dicitᷣ ī Cano. Ja
Tercio perfectum amoris ſignum eſt
ſi voluntas cum voluntate cōueniat. vt
idem omnino velint ⁊ ſapiant. ī nullo
penitus contradicant. ita tū̄ vt nichil
aliud ꝙ̄ bonum appetant Nam in ma/
lis eſſe non debet conformitas volunta
tum. quia ſanctus amor refugit omne
malum ¶ Narrat valerius ꝙ dum qui
dam a quodam ſuo amico. quoddam in

iuſtum peteret. et ille facere omnino rē
nueret. ille indignatꝰ ait. Quid michi
opus amicicia tua. ſi qd̄ a te peciero nō
facis. Ille reſpōdit. Immo quid michi
tua opus eſt. ſe propter te agere debeo
turpia. ergo vbi verus eſt amor volūta
tū in boīs cōformitas eſſe debet. vt ſit
idem nolle idem velle. Unde Iheroni/
mus dicit. Qui perfecte amat totam ſi
bi amantis voluntatem vendicat. quia
nichil eſt omnino imperioſius caritate
hec autem cōformitas voluntatum per
fecte in criſto fuit ⁊ in Jacobo qꝛ nichil
voluit Apoſtolus: niſi quod eum velle
voluit criſtus. Cum enim Jacobus et
Johannes nobiliſſimi duo fratres ſeſſi
onem ad dexteram ⁊ ad ſiniſtram a do
mino peterent et ille diceret eis. Neſci/
tis quid petatis. ſtatim vt eius volun/
tatem audierunt tacuerunt. ⁊ illd̄ am/
plius non pecierunt. hec autem confor/
mitas voluntatum maxime probatᷣ ꝑ
amorem proximorum. quia hoc ſolum
eſt nobis a deo mandatum. vt nos inui
cem diligamus. quia vt ait Apoſtolus
Qui diligit proximū legem impleuit.
Unde dominus ad Apoſtolum in Jo/
hanne. in hoc cognoſcēt oēs quia mei
diſcipuli eſtis. id eſt voluntate michi cō
formes ſitis ſi dilecōnem habueritis in
uicem. ergo qui diligit deum diligit et
fratrem ſuum. Unde ſecū̄dum Auguſ
tinum omnes fratres ſumus. ſi Euam
et Adam attēdamus a quibus vniuer
ſi deſcendimus. Unde et ipſi qui ſunt
inimici ſunt proximi. et ideo a nobis
ſunt diligendi. Unde Auguſtinus. ego
ad dilectionem inimicorum vos moneo
Quia ad ſananda vulnera peccatorum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

nullum medicamentū vtilius eſſe ſencō
et dicit. elige modo qđ tibi placuerit. ſi
inimicos amaueris non ſolum amicus
dei ſed filius eſſe mereberis. ſi autem ī
imicos amare nolueris. deum propici
um habere non poteris. ¶ Quartum
ſignum dilectionis eſt. ſi pro amico ſuſ
tinere non refugis. Non em̄ diligit nec
amicus exiſtit qui ſequitur in proſpis
et deſerit in aduerſis. qui em̄ alterum
pfecte amat. verbera. vincula inprope
ria. rerū dampna et picula mortis por
tat. fortis eſt em̄ dilectio vt mors. ſicut
dicitur. Canti. vltīo. quia non ſupera
tur a morte. ſed ſuperat ipſa mortem.
Unde ſeneca loquēs de amicicia dicit.
Amicus qui vtilitatis cauſa aſſumtus
eſt. tā diu placebit q̄ diu vtilis ē Qua
re in vera amicicia nichil placere de/
bet aliud preter ipſam. et addit. ergo
amicum quero. vt habeam quē in exili
um ſequar. pro quo moriar cuius me
morti opponam. et me ipſum in mor/
tē ipendam. Talis amicus fuit criſto
ſanctus Apoſtolus. pro cuius amore
capite eſt truncatus. Omni em̄ tempe
diligit qui amicus eſt. et frater in adū
ſitatibus cōprobatur. Sed quis hodie
triſtus. Quis pro eo mori paratus q̄s
pro eo fert vulnera. quis verbera. quis
verba. vere adimpleta ē pphecia aplī
ad Thimo. iij. In nouiſſimis diebus
inſtabunt tempora piculoſa. et erūt ho
mines ſeipſos amātes. qđ tm̄ eſt dictu
q nec eſt dilectio ad deum nec ad proxi
mum. ſed vniuſcuiuſqȝ ad ſeipſum.

¶ Item.

ERit ſepulchrū eiꝰ glorioſū. Yſa.
ſecundo. ſicut patet et ad ſenſum
cernimus tota die nullius ſancti ſepul
chrum ſic ē apud omnes homines glo
rioſum. qꝛ in principio miraculis plu
rimis fabricatur. quia in medio mag/
nis virtutibus adornatum et qꝛ mag/
nis preuilegijs eſt dotatum. nec debet
alicui verti in dubium q ille qui ſic eū
voluit honorari in via donis ampliſſi/
mis eum ſublimauit ī patria. qui tot
beneficia preſtat ad eius oſſa et oſten/
dit cūctis tam ampla miracula. ſicut
patet in eius legenda: q̄ta ei contulit
in celo premia ſiue dona. Ergo fratres
multum a nobis eſt honorandus: quē
honorat deus et eſt in omnibus neceſſi
tatibus inuocandus quia eſt audibilis
ſanctus et deo gratiſſimus. pro honore
cuius omnium apoſtolorum p̄mus ē
mortuus ad ſepulchrū miraculoſe dela
tus. ¶ Eſt igitur notandū q triplex
ſepuchrū ē nobis ſepius memorandū
ſcilicet. ſepulchrum temporale ad qđ ho
mo per mortem deducitur primum eſt
cogitare horribile ſed aliqn̄ finiendum
¶ Sepulchrum infernale. in ſepulcro
infernali p peccato affligitur hoc eſt
toto corde deteſtabile. quoniā ad ſempi
ternalit̄ horrendum ¶ Sepulchrum
etnale quo aīa deo pfruit̄ hoc eſt deſide
rabile quia ad eternaliter delectandum
Dico q ſepulchrū p̄mū eſt tēporale. et
ē de ſua natuā horribile. ſed eſt aliqn̄ di
mittēdū. ſicut erit ī reſurrexione corpm
q̄do ex illis ſepulcris corpa aſſumet̄. ad
duo alia adducet̄. ſecūdū q aīe in illis
corporibus meruerūt. vel deduci ī celū
ſiue ad īfernū. de hoc ſepulchro tota ſcp
tura eſt plena. ꝛ ido hic ſufficiat aucto
ritas. p̄s. ſepulchra eorū domus eorū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

in eternum. non dicit in eternum quia
ibi ſemper ſit ſtandum. ſed longo in eis
tempore ꝑmanendum. ſ. vſqꝫ ad iudi/
cium. O ꝙ dura eſt domus iſta. et ꝙ
ſtricta. ꝙ fetida. ꝙ paupercula. et ꝙ
obſcura. que cõmunis eſt omnibꝫ diui/
tibus et paupibus. Ruſticis et regibꝫ
viris et mulieribꝫ. puulis et ſenibus.
vtinã attenderent viri fortes et reges.
principes et diuicijs habũdantes. quõ
a tam amplis palacijs ſunt deferendi.
ad ſepulchrum tam ſtrictum. et a pala
cijs tam luminoſis. et fulgidis. ad ſe/
pulchrum horrẽdum et obſcurum. et a
palacijs ſic rebus omnibus ſupplenis
ad ſepulchrum tam indigens et egenũ.
et a palacijs filijs et familijs adorna/
tis ad ſepulchrum ſic vacuum. ſic ab a
micis et filijs derelictum. Bernẽdus.
Vbi eſt illa preterita pompa. vbi prete
rita gloria. vbi famulorũ obſequenciũ
turba. vbi veſtimenta tam fulgida. vbi
culcitra tam mollis et tenera. vbi vina
illa rubencia. vbi fercula illa tam vaia
et diuerſa. Heu qui paulo ante viue/
bat in delicijs. in palatio. totus man/
ducatur a vermibꝫ Vnde Innocẽcius
dicit. heu fratres attendite qui paulo
ante inclitus reſidebat in domo. ecce ꝙ
pauper iacet in tumulo. et qui glorio/
ſus incedebat in aula. ecce ꝙ deſpectus
iacet in tumba. et qui veſcebatur deli/
cijs in cenaculo. ecce nunc cõſumitur a
vermibꝫ in ſepulchro. ab hoc ſepulchro
excluduntur omnes excõmunicati. om
nes heretici. vſurarij. et omnes pecca/
tores niſi prius abſoluti fuerint et con
feſſi. Vnde narrat Gregorius. ꝙ cum
excõmunicati fuiſſent in loco ſacro ſe/
pulti. quando diaconus in eccleſia cla/
mabat. vt omnes excõmunicati exirẽt.
quidã videbat eos de ſepulchris exire.
et extra eccleſiam ire. Narrat et idem
Gregorius. ꝙ dũ vſurarius quadã pe
cunia clericis data. fuiſſet in loco ſacro
ſepultus. cuſtos eccleſie vidit eũ in noc
te a quibuſdam ſpiritibꝫ nigris valde
ipſo fortiter clamante et ſe lamentante.
ligatis pedibus foris trahi. Cumqꝫ
cuſtos ad tumulum cucurriſſet. et cum
illum in ſepulchro non inueniſſet. ſci/
uit non eſſe fantaſticum. ſed verum fu
iſſe qđ viderat. Narrat eciam de alio
fornicatore. qui ſine penitẽcia mortuꝫ.
et in loco ſacro ſepultꝫ. ꝙ ignis ex fun
do ſepulchri proceſſit. qđ non ſolum car
nem et oſſa vorauit. ſed ipſam terram
vndiqꝫ cõſumſit. Non ergo ſicut dicit
Auguſtinus. Valet inpio eccleſiaſtica
ſepultura. ſed pocius eſt ei ad penam.
Ad hoc ſepulchrum eſt corpus Apoſtoli
delatum. ſed nõ fuit ei fetidum ſed odo/
riferum. nõ deſpectum ſed glorioſum.
vt nullus vnꝙ regum habuerit ſepul/
chrum ſic ab omnibus honoratum. tot
donis et preuilegijs a deo dotatũ. Vñ
bene eſt dictum. erit ſepulchrum eius
glorioſum. Secundum ſepulchrum
eſt infernale. in quo homo dure punit̄
Nam qui ad hoc peſſimum ſepulchrum
deducitur. cõuertuntur eius delicie in
tormentum. honores in obprobrium.
et diuicie in cumulum egeſtatis. conſi/
deremꝰ fratres ſi ita eſt; Sicut enim
Luce decimo ſexto dicitur. Mortuus ãt
eſt diues et ſepultus eſt in inferno.
¶ Nota ꝙ diues erat ab alijs honoratus.
fulgide veſtitus. et cotidie ſplendide

comedebat. ſed ſortis mutacio q̄ꝛ diues ſepultus eſt in inferno. q̄ purpuratis honoratus tenetur in viliſſimo. qui de/licijs aſſuetus totus eſt poſitus in tor mento. Nam et de quolibet delicijs de/dito dicitꝰ Apocalipſis xvi. Quantū ſe gloriſicauit. tantū date ei tormentū et luctū. O quanto cōſultius illi diuiti fu iſſet vt panē ordeaceū omni tꝑe come/diſſet q̄ꝫ delicijs affluxiſſet. ꝓ q̄bus tā grauia tormenta portaret. quanto me/lius fuit illi lazaro tꝑaliter mendicāti qui in ſinū Abrahe eſt portatus q̄ꝫ illi diuiti habundanti qui in ſupplicijs eſt ſepultus. Quid illi vt dicit Auguſtinꝰ. valuit marmoreus locus? quid illi de cor ille purpureus. quid turba ploran tium famulorū poſtq̄ꝫ ductus eſt ad in fernū. Nō eciam et cū hoc quō in egeſ/tatem ſibi diuicie ſunt conuerſe. Sicut eīn dum vixit fuit ditiſſimus. ſic mor tuus eſt inuentus pauꝑrimus. Pſal. Dormierat ſomno ſuo et nichil inuene/runt omnes viri diuiciarū in manibꝰ ſuis. Quid eīn aqua vilius. q̄d habetꝰ ab hominibus aqua habundancius cō/munis eſt omnibus non ſolum hoībus ſed eciā pecoribus. ergo ille nō tibi vide tur factus eſſe pauꝑrimus cum varijs ferculis habundaret. et vina varia bibe ret. Aquam cōmunem aſinis non dico ſitulam. ſed vnam guttam. ad ſitim re/frigerandam quā pecijt habere non po tuit. ymmo ab ipſo Abraham quem vo cauerat patrē audiuit. Recordare fili quia recepiſti bona in vita tua. et laza/rus ſimiliter mala. nunc autem hic cō/ſolatur. tu vero cruciaris. Nolite vacarē fratres potacōnibus et cōmeſſacōnibꝰ

et purpureis veſtimentis. quia racio Abrahe eſt bona Conſtat q̄ꝫ omnes qui nunc habent bona paſſuri ſunt multa mala. non temporalia ſed eterna. vnde de omni tali qui ducitur ad infernum poteſt dici illud Jeremie. viceſimoſcdo Sepultura aſini ſepelietur. Nam ſicut aſino prius corium detrahitur. et poſ/tea canibus et auibus deuorandus ex/ponitur. ſic omnis diues prius diui/cijs ſpoliatur. et ſic perpetuo crucian/dus demonibus datur Job. diues eīn cum dormierit. nichil ſecum affert. aperiet oculos ſuos et nichil inueniet. Pſalmiſta. Ne timueris cum diues fac tus eꝛ. ¶ Ad hoc ponitur exemplum in hiſtoria Barlaam. q̄ꝫ erat ciuitas q̄/dam. que omni anno regem ſibi pone/bat. et plenam illi poteſtatem vt omnē q̄d vellet facere dabat. ſed anno finito ipſum ad quandā inſulam portabant. vbi ex penuria bonorum omniū. fame ſiti. et frigore deficiebat quorum vnus cum regnauit tantum ad inſulam pre/miſit q̄ꝫ ibi habundantꝰ vixit. Ciuitas eſt mūdus que amatoribus ſuis poteſ/tatem omnis mali tribuit. ſed in fine eos ad infernum tranſmittit. vbi fame ſiti et frigore tabeſcant. Unde Eccleſi aſtici ante mortem prepara iuſticiam. q̄ꝛ nō eſt apud inferos inuenire cibum. ¶ Tercium ſepulchrum eſt eternale in quo homo beatificatꝰ. hoc eīn ſepulchro nichil melius. nichil dulcius. nichil vti lius. dum tranſit homo a triſticiā ad le ticiam. ab egeſtate ad copiam a confu/ſione ad gloriam. non vtiq̄ꝫ tranſitoriā ſed eternam. Unde dicebat Job quaſi mortē appetens ⁊ ſepulchrū hoc cupiēs

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Dies inquit mei breuiabũtur et ſolum
michi ſupeſt ſepulchrum. quaſi diceret
vtinã cito dies temporis mei finiantur
vt veniam ad ſepulchrum qd michi ſup
eſt ſolum ad mee gracie complementũ.
Quis ad introitum talis ſepulchri nõ
gaudeat? Quis videns ſemel tantũ bo
num ſcdo non redeat? quis illum iubi
lum narrarẽ ſufficiat? Dicit in legenda
beati Nicolay. ꝙ vir inuento auro tãto
exultauit gaudio vt non poſſet expri/
mi vllo modo. Multi em̃ inuenti ſunt
homines. qui ex aliqua tranſitoria re
et mundana tantum gaudium accepe/
runt. ꝙ dilatato corde vltra debitum:
perierunt. ergo ſi creatura tantum po/
teſt ingerere bonũ creatum. aliquãdo
finiendum quantũ infert homini gau/
dium. bonum ſummũ increatum. ꝑpe
tuo poſſidendum. Hic em̃ dicitur viro
iuſto Job. quinto. Ingredieris in ha/
bundantia ſepulchrum. vere in habun
dancia vbi nullius boni penuria. et
nullius mali preſentia. O ſepulchrum
beatum quare te nõ querimus. quare
te non appetimus. quare pro te obti/
nenda bona noſtra omnia non tradi/
mus. certe puto quia iſta facimus. vel
quia q̃ vere de te dicunt nõ credimus.
vel quia ꝓ tempore hoc miſero in quo
ſumus tuã dulcedinem nõ guſtamus.
Auguſtinus dicit. ꝙ vna gutta tue dul
cedinis eſt maior q̃ꝫ occeanum. Quare
michi certum eſt. ꝙ ſi quis tue dulce/
dinis vnam ſolam guttam ſentiret pro
nichilo omnia bona carnis et mũdum
cõtemneret. et milleſies morti ſe tradẽt
vt ad tuam plenam dulcedinẽ veniret.
ergo fratres kariſſimi horreamus ſe/
pulchrum temporale. fugiamus infer/
nale et deſideremus ſempiternale.

Ad vincula Petri.

Surge velociter. Actuũ duodecĩo
Quia ſancti hãc hodiernã Epiſ
tolam exponentes. per beatũ Petrum
Cathenis aſtrictum. hominẽ peccato/
rem vinculis alligatũ ſpiritualiter vo/
lunt intelligi. poſt narracõnem hiſtorie
que Apoſtolicas teneat laudes.
Sunt autẽ Quatuor peccata. q̃bus
maxime inheremus terre. Jacent vel
ſedent negligentes et pigri. hoc vicium
ſiue peccatũ eſt circa potenciam opati/
uam. Incumbunt ꝑ affectum totalitẽ
terre cupidi et auari. Cupiditas et A/
uaricia ſũt circa potenciam amatiuã.
Jacent lubrici et laſciui. lubricitas et
laſciuia. eſt circa generatiuam. ergo ſi
ſurgere eſt a terra ſe erigere debemus
hoc notare. ꝙ Primo debemus ſurgere
a ſomno pigricie per ꝙ operari negli/
gimus. Secundo a frigore auaricie ꝑ
qd auro ſeruimus. Tercĩo a calore luxu
rie quo nos inficimus. Quarto vero
ab incendio gule. quo ſuperflua degul/
tamus. Dico ꝙ Primo eſt a ſomno
pigricie ſurgendum. vt operari poſſi/
mus. Nam maleficus ſomnus quo tota
die ſedemus vel iacemus. ſicut et corpo
ralis ſomnus aufert viſum bone cogi/
tacõnis. Senſum diſcrecõnis. Motum
operacõnis. et facultatem racõnis. et
ſomnia varia. et fantaſias inducit.
Stultum eſt enim et racõni cõtrarium
dormire vbi eſt vigilandum. ſtare vbi
eſt ambulandum. et quieſcere vbi eſt
operandum. vel laborandum. Unde

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Unde dicitur Miche. ꝑmo Surgite et
ite quia nō habetis hic requiem. homo
eñi factus eſt ad laborē ſicut auis ad vo
landum vt habetur in Job In ſudore
vultus tui dictū eſt homini veſceris pa
ne tuo. ergo non dormiendum ſed vi/
gilādum. nō pigritandum ſed ſollicite
operandum Eccle. pto nono. Quodcū/
q̄ poteſt manus tua inſtanter opare.
quia nec racio nec prudēcia nec ſapien/
cia eſt apud inferos quo tu ꝓperas Vñ
dominus in Jo. Opamini dum dies ē
veniet autē nox qñ nemo pote. o. O q̄ꝑ/
tum flebunt. q̄ꝑtum amare plorabunt
poſt mortem qui modo opari et penitē
ciam agere rennuūt. ſed nichil lacrime
tunc valebūt. quia tempus opandi qđ
nunc eſt amiſerunt. ibi non eſt tempus
ad agendum ſed tantum ad paciendū
Unde ad Romanos tercō. Fratres ho
ra eſt iam &c. quaſi diceret. Quid dor/
mitis. quid negligitis. quid vlterius
expectatis. ecce quia eſt criſtus ī ianu
is iudicium appropinquat. et tempus
reddende racionis inſtat. Unde dicitur
prouerbiorum ſeptimo Uſq₃ quo piger
dormis quādo cōſurges ex ſomno tuo?
quis ſtultus dormiret. dum bellū mor
tis inſtaret. dum ignis iam domū in/
uaderet. dum mox ferēda ſentēcia mor
tis eſſet. unde. Salomon pigros exci/
tans ꝑ exemplum. Vade inquit ad for
micā o piger et cōſidera vias eius. q̄ cū
non habeat ducem aut preceptorem ꝛ eſ
tate pat ſibi cibū vt comedat. Nōte fra
tres formicarum modicitatem quantū
ad corporis paruitatem. Notate variā
earū multiplicitatem. Notate ſagacita
tem in eundo. in grana non ordeacea
ſed triticea eligendo. et ipſa grana ne
germinent diuidendo. et in futuro tē/
pore comedendo. cum tamen ducem nō
habeant qui eos doceat. nec precepto/
rem quem timeant. ergo nos quid faci
emus qui tam magni corpore ſumus.
qui doctorem veracem habuimus. qui
preceptorem cōminantem ſuſcepimus
quā corā eo excuſacionem habebimus.
ſi operari negligimus. ¶ Utinam
cogitarent quomodo inter apes nulla
eſt ocioſa. ſed omnes ad laborandum fo
ras vadunt. paſcua querunt. et mel ex
floribus legunt. ita q̄ tote onerate re/
deunt. et ocioſas grauiſſime puniunt.
et ſi poſſunt occidere. ¶ Secundo
ſurgendum eſt a frigore auaricie quo to
taliter terre incumbimus. Unde aua/
ri dicunt in pſalmo. conglutinatus eſt
in terra venter noſter. id eſt omīs affec
tus noſter. venter eñi quia cibaria ap/
petit. et ea conſeruat. affectum ſignifi
cat. ergo cum auari ſic lateſcunt et ter/
re inherent neceſſe habent vt ſurgant.
et ad deum faciem ſuam vertant. Unde
dicitur de Apoſtolo Matheo. q̄ ad theo
loneum ſedebat et varie vel vane tem/
poralia lucra querebat. q̄ ſurgens ſe/
cutus eſt ſcilicet criſtum. Mathei nono
¶ Surgere debet homo ad modum
virge. que mox nata incipit aſcendere
a terra ſe eleuare et verſus celum ſe ſꝑ
erigere Numq̄ꝫ enim ad terram ſe flec/
tit. immo ſi violenter curuata fuerit ꝛ
mox dimiſſa ad celum caput erigit. ſo
lum enim pedem in terram figit. vt ſi
bi neceſſarium attrahat alimentum.
Turpe eſt ergo vt homo qui factus eſt
ad poſſidendum eternum regnum et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſemper faciem eleuatam portat ad celū
Nunquā celum reſpiciat . Nunquā ad
celum ſe erigat . ſed ſemper more bruto/
rum terram reſpiciat . animam nobi/
liſſimam dei ymagine inſignitam . ad
terrena conuertat . ſeqꝫ tetum ſubiciat
terre quā calcat . Quid tibi homo dig/
niſſima creatura eſt terra . Unde tibi
cum terra tam fortis amicitia cum ge/
neratus ex ea non poſſis aſcendere ad
tue beatitudinis locum . ſed demergais
eius pondere ad infernum . puto ꝙ di/
ces ꝙ ꝓpter victum et veſtitum terra
indiges . ſed fac ſicut planta vel virga .
ſolum pedem tene in terra . id ē . accipe
ex ea neceſſaria . et dimitte ſuperflua
que tibi ſunt in ruinam . ¶ Tercio .
ſurgendum eſt a peccato luxurie . ꝑ qđ
nos totos inficimus . et corpus et ani/
mam maculamq̄ . luxurioſi enim more
ſcarrabonum in ſtercore continue ſe de/
uoluunt . et adeo infecti ſunt ꝙ ſterco/
rum fetorem non ſenciunt . Ciconia
cognoſcit fetorem et ſentit . quando ſua
vxor adulterata fuerit . et miſer homo a
deo infectus exiſtit . ꝙ fetorem ꝓprium
nō aduertit cum feteat magis ꝙ̄ putri/
de carnes . ergo fratres ſurgendum no/
bis eſt a turpitudine . Exemplo filij
prodigi . qui omnia q̄ a patre acceperat
luxurioſe viuendo conſumſerat . luce .
decimoquinto . Tandem poſt multa q̄
geſſerat reuerſus ad ſeipſum ait . Sur
gam et ibo ad patrem meum . et dicam
ei . pater peccaui in ce . et coram te . iam
non ſum dignus vocari filius tuus .
fac me ſicut vnum de mercenarijs tuis
Et ſurgens venit ad patrem ſuum .
O qui ſic faceret . qui ſic a malis peni/
teret . qui ſic toto corde ad deum rediret
qui ſic peccatum ſuum diceret . qui ſic
humiliter veniam peteret . ſicut ille lar
gam miſericordiam inueniret . Nam vt
ibidem dicitur . dum ille adhuc longe
eſſet . pater ſuus illum videns miſeri/
cordia motus et currens ſuper collum
eius cecidit et dulce oſculum illi dedit .
ſtola prima illum induit Annulum in
manu eius poſuit . Calciamenta in pe
dibus dedit . et magnum cōuiuium illi
parauit . omnia iſta verba magnam
oſtendunt eſſe dei noſtri clemenciam . q̄
non abicit . non contemnit . ſed dulciter
ſuſcipit filios penitentes . et ad ſuam
miſericordiam reuertentes . econuerſo
autem grauiter punit non reuertentes
ad Rō . ſecundo . Secūdum duriciam
tuam et cor impenitens thezaurizas
tibi iram in die ire . iuſti iudicij dei .
qui reddet vnicuiqꝫ iuxta opera ſua .
Nam quia dominus poſt paſſionem ſu
am quadragintaduobus annis . vt re/
dirent ad penitenciam iudaycum po/
pulum exſpectauit . dum conuerti ren/
nuit Titum romanum Imperatorem
ſuper eum induxit . qui eis obſeſſis vn
decies cētēā milia fame et gladio ex eis
mori fecit . et omnes alios vendidit .
ita ꝙ triginta ex eis pro denario vno
dedit . quia ipſi dominū vendiderant
triginta denarijs . ¶ Quarto . ſurgere
debemus a peccato Gule quo carnem
augmentamus . et ipſum deum ſperni
mus . Gule enim ſeruire eſt . pinguedi/
nem augmentare . et pinguedinem au/
gere eſt ſanguinem minuere . qui eſt nu
trimentum vite . Anima enim hoīs in
ſanguine eſt . Vn̄ viri pingues modicū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

habent de ſanguine. Sicut tam Ph̄us
ꝙ Conſtanting dicunt. quia pinguedo
nichil eſt aliud ꝙ ſanguis coagulatus.
et qui modicū habent de ſanguine. mo
dicum habent et vite. vnde cōmuniter
dicitᷣ. qui pingues ſunt diu viuere nō
poſſunt. Unde Exemplum ponit de
egro. qui quando circa renes impin/
guatur. cito infirmatur et moritᷣ. Iſti
e.n̄ pingues dum eis pinguedo diſſolui
tur: ſubito moriuntᷣ. et celeriter a reu/
mate ſuffocantᷣ. et ſimul corpore et aīa
pereūt. Unde et quorum deus venter
eſt et gloria zc̄.

De ſcō laurentio.

Probauit me quaſi aurum qđ ꝑ
ignē tranſit Job viceſimotercio.
Miro valde modo ſignatur nobis in au
ro ignis maximo calore probato. Nam
conſtat ꝙ auro nichil eſt pulchrius. in
omnes formas picturarū auri pulchri
tudo tollit principatū. ymmo pulchri/
tudo auri decorem metallorum omniū
et colorū excedit. ſic et btūs laurentius
pulchritudo fuit in ſuo tempore tocius
eccleſie ꝓpter maximam quam habuit
honeſtatem. Eſt igitur Nōndum. ꝙ
ſex ignes maxime legimus in ſcripturā
Eſt enim ignis illuminans et inflam/
mās ~~ſiue lauans~~. eſt ignis maculans
et ignis probans. eſt ignis purgans.
eſt ignis exterminans. et eſt ignis bea
tificans. Dico ꝙ eſt Primus ignis
Illuminans et inflammans. et hic eſt
ignis diuine gracie cuius officium eſt
et animam illuminare ad verum. et in
flammare ad bonum. Sciencia enim
et virtutibus perficitur intellectus.
vt dicit Philoſophus. et ideo ſi perfici

volumus. hoc igne indigemus. hic eſt
ille ignis. de quo dicitur in Matheo.
Ignem veni mittere in terram et quid
volo niſi vt ardeat. Nobilis certe ignis
propter quem accendendum dominus
venit in terram. O quanta diligencia.
ꝙ ſollicita cura deberet hic ignis nutri
ne poſſet extingui. cum talis ſit anima
ſine hoc igne ſpirituali. ſicut carbo ſine
igne mateiali. Opera enim noſtra hoc
igne ſpirituali non incenſa ſunt ſicut
cibaria multum groſſa et dura igne
materiali non cocta. talis eſt enim aīa
ſine hoc igne ſpirituali. qualis eſt ſto/
machus ſine calore naturali. cuius vir
tute non poſſunt cibaria coqui vel di/
geri. ergo ſicut per vitam corporalem
calor naturalis fouendus eſt cibis et
rebus cōfortantibus. ſic per vitam ſpi
ritualem calor gracie ſpiritualis nutri
endus eſt ſanctis verbis et operibus
bonis. quia ignis materialis ſepe pe/
rit deficientibus ſibi lignis. et ꝓpterea
de hoc igne preceptum fuit. leuitici.
Ignis inquit dominus in altari meo
ſemper ardebit. quem nutriet ſacerdos
ſubiciens ligna ꝑ ſingulos dies. Altaē
dei noſtri eſt cor humanum qđ ſemper
debet eſſe igne gratie inflammatum.
et ne deficere poſſit ſemper bonorum
operū nutriendus eſt lignis. Scđs
ignis iam dicto igni contrarius eſt ig/
nis maculans et animam deformans.
et hic ignis eſt culpe hic enim naturaľ
ignis dum anime aduenit omnia eius
bona conſumit. et naturam inficit.
Et de hoc igne dicitur Job triceſimo/
primo. Ignis eſt vſqꝫ ad conſumtio/
nem deuorans. et iterum dicit Job.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ignis deuorat tabernacula eorum. qui
libenter munera accipiunt. hic eſt ille
ignis qui dicitur exire de Ramno. De
quo dicit' in libro iudicū. Egrediatur
ignis de Ramno. Dicitur em̄ ꝙ arbor
illa ſignificatiue de ſe ignem emittit. qui
omnia circumadiacentia deſtruit et cō/
burit. hic ignis domus noſtre cōſumti
uus. nō eſt nutriendus. ſed aqua p̄me
extinguendus. Quis enī ñ ſtultus nō
aquā ad domū defert. dum eam ardere
videt. et quis non ſtatim quando eam
p̄mo ignis inuadit illuc nō currit et ex
ſpectat quouſqȝ conſumta fuerit. Non
em̄ eciā facile aqua extinguitur ignis.
poſtꝙ̄ et plurimū ignis inualuit. Nec
facile culpa remouetur ab anima. q̄n
in ea diu fuerit radicata. Nam rubigo
q̄ diu ferrum tenuit. ſi fortiter innitit'
illi non facile remouetur. ergo non diu
eſt in culpa ſtādum ſed citiſſime eſt illi
per penitenciam occurrendum ꝛc̄.
¶ Tercius ignis eſt probans et exa/
minans. quo ſanctus laurencius fuit
hodie ꝓbatus. dum in Craticula fuit
aduſtus. Igne em̄ omne metallū pro/
batur. Nec vnquā denarius falſus cog/
noſcit' niſi ignis incendio probet'. Vas
em̄ ſolidum et plenū non crepat ad ig/
nem appoſitum ſed ignem non ſuſtinet
vacuum. ergo vas ſolidum. vas aureū.
vas plenum laurencius fuit. qui igne
probatus pacienciam non abiecit. ſed
velud fortiſſimus clipeo munitus ada/
mantino in omni periculo aduerſantū
Sed quis hodie paciens in aduerſis.
Similes ſumus ligno balſami. quod
nullomodo vult gladio tangi. ymmo ſi
tactum fuerit ſtatim perit. Non ſic lau
rencius qui ardens dicebat illud Pſal.
Ignie me examinaſti et non eſt inuen/
ta in me ꝛc̄. ꝓpter hec dicebat. Proba
me deus et tempta me. vre renes meos
et cor meum. ¶ Quartus ignis ē pur
gans. qualis eſt in purgatorio. Offici/
um enī ē ignis purgare eos qui in ſta/
tu ſalutis ſūt ꝛ rubiginē a metallis ab
ſtergere. Qui enī ē in ſtatu ſalutis et
ſufficienter in preſenti non ſe punit.
ad ignem purgatorij ꝑuenit velit nolit
Quia vt dicitur in Job. Qui timet
pruinam irruit ſuper eum nix. ſepe dū
vrſum ſe credit effugere. preter ꝓpoſi/
tum incidit in leonem. Sic et qui per
penitenciam refugit hic puniri. graui
ori reſeruatur examini. quia purgato/
rio igni. vbi iuſto dei iudicio omnia ri
goroſe ſunt purganda. et reddendum
eſt omne debitum vſque ad nouiſſimū
quadrantem. O quot opera que nūc vi
dentur aurea et argentea. tunc appa/
rebunt lutea. confracta et vana ſiue po
cius nulla. Aurum ſophiſticatum ſiue
artificialit' factum in igne poſitum ap/
paret eſſe nullum. Sic apparebit in
purgatorio igne. quia multa q̄ modo
creduntur aurea eſſe. apparebunt erea
ſiue nulla. O quanti ſunt hodie qui vi/
dentur edificare aurum et argentum.
qui inuenient ſe edificaſſe lignum et ſti
pulam. id eſt. opera purgacōne digna.
Quis poteſt illud tam graue incendiū
tollerare. et tamen quis illum ignem
poterit declinare. Eſt enim hac pn̄ti

pena diuturnior et eſt hac pena tempo
rali infructuoſior. quia hec temporalis
pena meretur palmam et gloriam.
verum ille ignis ſolum penam habet.
ſed palmam non habet. Unde plus ſa/
tiſfacit homo hic deo valde in modica
pena voluntarie aſſumta. ꝙ̄ in ꝑmaxi
ma ibi neceſſitate inflicta. Eſt tamen
racio ſtatus immeritoria. nulla laude
digna. timeant igitur peccatores hunc
ignem nichil relinquid intactum. et
nichil penitus inpunitum. ſiue fuerit
verbum permodicum. ſiue opus inuti
liter factum. ſiue quid modicum corde
penſatum. Unde dicitur Mal. tercio.
Qui ſtabit mecum aduerſus eum. O
fratres mei qui modicam febrem. vel
modicum quemcumqꝫ dolorem non po
teſtis pati. Quid facietis. quantum
dolebitis. quantum plorabitis. illo in/
cendio inflammati et totaliter a penis
abſorti. vnum tamen maxime habet
ignis. quia preter hoc ꝙ peccata conſu
mit. et tantum tempus ibi exiſtit:
omnes in ſecuri ſtatu ponit. quia qui
ibi eſt poſitus. a penis eſt eternalibus
abſolutus. et poſtꝙ a peccatorū ſordi/
bus purgatus fuerit: de vita ſecurus.
Quintus ignis eſt exterminans.
et hic ignis eſt in inferno. cuius confla
tor eſt diabolus. hic enim ignis eſt peſ
ſimus. qꝛ eſt ſupra ꝙ̄ dici valeat afflic/
tōnis illatiuus. et tamen quod eſt mi/
rum reparatiuus. Unde Yſayas dicit
Quis ex nobis poterit habitare cum
igne deuorante. Mirum valde. quia
ille ignis eſt inportabilis. et tamen eſt
ineuitabilis. vt declinari nō poſſit. eſt
enim ignis vſqꝫ ad conſumcōnem deuo
rans et pene iam deuoratum reparan/
ita vt iterum atqꝫ iterum. ymmo vſqꝫ
ineternum valeat deuorare Unde dicit
btūs Gregorius. ꝙ in inferno eſt vita
moriens. et mors ſemper viuens.
Unde Gloſa. exponens illud pſalmiſte
Sicut oues in inferno poſiti ſunt.
mors paſcit eos: dicit ꝙ ſicut herba ab
ouibus carpitur. Sic homo in inferno
ſemper moritur. vt ſemper mori poſſit
et ad vitam cōtinuo reparatur. Eſt eci
am grauiſſimum ꝙ ille ignis eſt eter/
nus. nullis vnquam temporibus fini/
endus. verum miſeri peccatores non
erunt in inferno per annum. non per
annos centum. non per annos mille.
non per milia milium: ſed per plura
mille milia. ꝙ̄ ſint penne omniū auiū.
et plus ꝙ̄ pili et capilli omnium ani/
malium. plus ꝙ̄ ſint grana bladorum
omnium. ꝙ̄ flores et fructus et folia
omniū arborum. plus ꝙ̄ omnes herbe
terre. plus ꝙ̄ ſint lapilli et arene om/
nium fluuiorum et marium. et plus
ꝙ̄ ſint in occeano mari et fluminibus
puteis et fontibus gutte aquarum.
et adhuc vltra hec omnia in infinitum
Unde dicitur Yſaye vltimo. Vermis
eorum non morietur. et ignis eorum
nō extinguetur. et in Canticis Moyſi
Deutronomij. triceſimoſecundo dicitᶻ.
Ignis ſuccenſus eſt in furore meo. et
ardebit vſqꝫ ad inferni nouiſſima. de/
uorabit terram cum germine ſuo. id eſt
viros terrenos cū omnibꝫ filijs ſuis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et montes funditus cōburet. id eſt radi
cem ſiue radicalia corda ſupborum cōſu
met. cōſumentur fame guloſi et deuora
bunt eos aues. id eſt demones morſu
amariſſimo. Attendite et attēdite frēs
mei quia ille ignis nō ſolum eſt impor
tabilis. non ſolum ineuitabilis. non ſo
lum interminabilis. ſed eciā irrefrige/
rabilis. cum nichil ad temperamentū
eius caloris haberi poſſit. Nam guttā
vnam aque diues. luce. xv. periȷt quā
tamen habere non potuit. quam eciam
ſi accepiſſꝫ nichil penitus ſibi valuiſſꝫ
ymmo ſi totum fontem totum puteum
vel eciā maximum fluuium accepiſſet.
nec ſitim illam mortiferam mitigaſſet.
Dicit enim Auguſtinus. ꝙ tanta vis
eſt illius ignis. vt ſi totum mare in ip
ſum flueret: ipſum nec ad modicum tē
peraret. ¶ Sexto eſt ignis beatificās
et hic ignis eſt in celo vbi vita beatorū
eſt. nec aliud ꝙ̄ caritas et amor non ad
modū vie ſed patrie. Nam hic ſanctus
ignis in via eſt paruus imperfectus ꝛ
diminutus. Sed in patria vndiquaqꝫ
ꝑfectus. Unde Yſayas dicit. Viuit do
minus cuius ignis eſt in ſyon. et cani/
mus in iheruſalem. Syon que interꝓ
tator ſpecula eſt militans eccleſia. in ꝗ̃
eſt caritas modica illi caritati glorie cō/
parata. Sed iheruſalem que viſio pa/
cis interpretatur eſt celeſtis curia. ſiue
triumphans eccleſia. vbi eſt caritas in/
ſtar ignis in camino in ſanctorum cor/
dibus inflammata O qualis ꝙ̄ ſuauis
ꝙ̄ amabilis ꝙ̄ deſiderabilis iſte ignis
qui ſanctos viuificās letificat. ſanctos
glorificat. ſanctos in bono cōfirmat.

¶ Item de eodem.

IGne me examinaſti et non eſt in
uenta in me iniqtas. Pſalmiſta.
Inter omnia elementa ignis maxime
eſt actiuus. eo ꝙ plus ceteris habeat de
forma et minus de materia. et cōſtat ꝙ
omīs actio eſt a forma. ſicut oīe poſſe
pati a materia. Unde Yſidorus dicit.
ꝙ ignis eſt fortiſſīe actionis cōſumens
que rapit. Cum enim ſit calidus in vl
timo quarti gradꝰ nichil eo eſſe poteſt
calidius nec per cōſequens actiuū am/
plius. ymmo cum omne calidū ab igne
habeat vt ſit calidum. cū ꝓpter qđ vnū
qđqꝫ et illud magis: ignis elementum
eſt calidiſſimum et per cōſequens ſūme
actiuum. ſumme cōſumtiuum. ſumme
penetratiuum. et rei cuiuſcumqꝫ diui/
ſiuum. et rei compacte diuiſiuum et li/
quefactiuum. Si non credis videre po
tes in metallis que ſunt corꝑa ſolidiſſi
ma. corpora compactiſſima. ꝑ actionē
tamen ignis non ſolum molleſcunt ſed
penitus liquefiunt. Iſta enim omnia
et ignis corporalis facit ferro. et amor
ſpūalis in anima. Itē attende ꝙ ſicut
materialis ignis deficit cito nō auctus
ita et ignis ſpiritualis cito deficit non
nutritus. ¶ Eſt ergo Nōndum. ꝙ ad
nutriendum hunc ſanctum ignem. qua
tuor maxime ſunt neceſſaria. Primum
eſt pura meditacio cordis. Secundum
eſt ſancta collocucio oris. Tertium eſt
multiplicacio operis. Quartū vero eſt
humiliatio vera mentis. Miro modo
hiȷs quatuor predictis amor nutritur
in homine. ſcilicet. Puris meditacōni/
bus Caſtis ſermonibus Sanctis ope/
ribus. et Humilibus mentibus.
¶ Dico igitur ꝙ primū nutrimentū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſpiritualis ignis neceſſaria eſt pura et
ſancta meditatio cordis. ſicut eñ praue
cogitacões hominem ſeparant a deo.
ſicut dicitur Sapiencie primo. Sic et
pure deo vniunt et amorem quo vni/
mur nutriunt. Cor enim ſicut eſt om
nium mẽbrorũ primũ et a natura pri/
mo et principaliter ꝓductum. et tam/
ꝗ̃ capitale membrum influens omni/
bus aliis corporis membris vitam et
motum. vt inquit philoſophorum prin
ceps Areſtotiles: ſic eſt ſpiritualis ig/
nis tocius amoris radicale ſubiectum.
et principale domicilium. Vnde ad ſen
ſum videmus. ꝙ quidquid corde dili/
gimus. oculis illud libenter aſpicimus.
et ſepe ad illud oculos eleuamus. liben
ter de eo loqui audimus. ad locum vbi
eſt pergimus. brachiis illud amplexa
mur. et oſcula illi amoris impmimus
Ergo primum Nutrimentum caſti
amoris maxime in corde exiſtit. vt ſint
munde affectiones. Caſte meditatio/
nes. et ſemper deuote cogitationes.
Sequitur enim ex hiis incrementum
ſpiritualis ignis. Sicut ex pice oleo
et pinguedine creſcit ignis materiał:
Sanctus vero laurencius. quia ſe ſem
per ſanctis meditationibus exercebat
et cogitacões inutiles reſpuebat. ideo
ſpiritualem ignem in ſe omni tempore
augmentabat. et ſic ille totus intus ar
debat. ꝙ exteriorem ſuis applicatum
vix carnibus ſenciebat. Vere ergo po
terat dicere illud Pſalmiſte. Concaluit
cor meum intra me. et in meditacioni.
m. exigi. Dum enim cor ſanctis medi/
tacõnibus exardeſcit vel incaleſcit. ig/
nis in eo diuinus inardeſcit. et ſuſci/
pit non modicum incrementum. ſed
quis hodie bona. caſta. munda et iuſta
cogitat? hodie vana cogitamus. Mun/
danis intendimus. et mundana rumi/
namus. et ideo nichil caſte diligimus.
quia cordi coinquinato nichil mundum
eſt. ſed coinquinata eſt eorum mens et
cõſciencia. Vnde poſſumus dicere illđ
Job. Cogitacões mee diſſipate ſunt
torquentes cor meum. Cogitationes
inquã vane. et diſſipacõnem omnium
bonorum faciunt. et velut aque ignem
deuocõnis extinguũt. Nam et quidam
fuit ſanctus pater. qui ꝙ diu ſe ſanc/
tis cogitationibus exercebat. et per
amorem in deum exarſit. alimentum
de deo de celis accepit. omni die panis
ei mundiſſimus mittebatur. ac poſtꝙ̃
cepit diabolo pulſante inmunda cogi/
tare panis miſſus cepit ſordidus ap/
parere. Cumqꝫ ſubuerſis omnibus
cogitationibus mundis ſola cogitaret
inmunda. panis totus niger et ſordi/
dus apparuit. et vltra ei miſſus a deo
non fuit. Sicqꝫ factum eſt. vt qui ſcã
cogitans. diuino igne totus ardebat.
dum inmunda reuoluere cepit. cordis
ignẽ quẽ diu nutrierat mox extinxit.
Ob hanc cauſam multi philoſophi fue/
runt qui ſibi oculos eruerunt vt ſub/
tracta ſibi videnda materia. nulla om/
nino inmunda. ſed ſolũmõ cogitarent
illa que ſaperent puritatem. Secũ
dum qđ eſt neceſſarium ad ſpiritualis
ignis nutrimentum eſt ſancta collocu/
tio oris ſiue ſanctitas ſermonis. patet
enim experientia. quod ſancta verba
audita. vel predicata miro modo in/
cendunt corda. Nonne vt Jeronimus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Iheronimus dicit. Exultant equi in
prelijs dum vocem bucine audiũt. Nõ/
ne ad pugnam ſiunt milites fortiões et
forcius agitãt lanceas ſtrictoſq; mucro
nes dum principis preſencia extitant?
Nonne boues z cerui dulcibus vocibus
animantur? quãta ergo eſt virtus ver
borum ſpiritualium. Unde dicitur. Ec
cleſiaſtici quadrageſimo octauo. Sur/
rexit Helias ꝓpheta quaſi ignis et ver
bum eius quaſi facula ardebat. Talia
fuerunt verba beati laurencij. alios in
flammancia. ſicut patet in Ipolito et
alijs quos conuertit. Bene poterat di/
cere ſanctus ypolitus illud Iheremie
viceſimo. Factus ē ſermo domini ſup
ple michi predicatus per beatum lau/
rencium in corde meo quaſi ignis eſtu
ans. et defeci ferre non ſuſtinens. Ver
bum enim domini eſt. et cor inquit in/
mutat. purgat z ĩnouat. Pſal. Ignitũ
eloquiũ tuum ve. Et iterum. Eloquiũ
domini intelligencia e. Unde Actuum
primo. Spiritus ſanctus apparuit in
linguis igneis. vt corda credenciũ intã
tum eſſent flammancia. Sed quis ho/
die loquitur dei verba ad bonum conci
tancia. et verba diuino igne ardencia?
quin pocius fratres verba noſtra ſunt
mundana. ſunt laſciuia. ſunt ad malũ
prouocancia. ſunt ad diſcordias cõcitã
cia. ſunt omnẽ diuinũ ignem extinguẽ
cia. Sed vir linguoſus non dirigetur
in terra. vt dicit ſanctus propheta. O
quanta mala faciunt mala verba. quid
cũi in hac vita bonis moribus melius.
Nõne ad cõponendos bonos mores oĩs
nobis ſcriptuã tradita eſt z omnis pro
phecia. ergo nichil bonis moibus ĩ vita
eſt melius. ergo nichil malis verbis eſt
peius quia vt dicit Aplũs Corrum/
pũt bonos mores colloquia mala. Bẽ
leuis res eſt ſermo ſed grauiter vulne/
rat eſt enim aptiſſimũ euacuandis cor
dibus inſtrumentũ. Itẽ ait O ꝙ̃ velo
cit currit verbũ. dũ vno modico multi
tudinis aures audiencium tangit? cor
da inficit z animas illorum interficit.
vnde quidam ſanctus pater animad/
uertit. ꝙ dum quidam fratres de deo
loquerentur bonus angelus appropin
q̃bat illis. cumq; de mundo loquerent
diabolus illis appropĩq̃bat. vnde vere
iuxta ſanctum Iacobũ in canonica ſua
Qui verbo non offendit hic ꝑfectus eſt
vir ¶ Tercium quod valet ad aug/
mentum ſpiritualis ignis eſt continua
cio boni operis. Sicut enim materia
lis ignis nutritur lignis z augetur il/
lis augmentatis. z extinguit illis ab co
lis extractis. ſic ſuo modo ignis ſpiritual
nutritur opeibus ſanctis z creſcit illis
multiplicatis. z defitientibus deficit.
Unde in figura huius preceptum fuit.
ſexto leui. Ignis ĩ altari meo ardebit
ſemp quẽ nutriet ſacerdos ſubiciẽs illi
ligna per ſingulos dies. Altare dei eſt
cor hominis. in quo ſemp debet ardere
diuinus ignis. nutritus ſemp lignis
boue operacionis Nota tamen ꝙ domi
nus docuit hunc ſanctum ignem nutri
ri lignis. non paleis id eſt operibus
ſolidis et non vanis. Item ligna ignẽ
nutriencia non debent eſſe madefacta.
ſed ſicca. quia opera quibus nutritur
hic ignis non debent eſſe carnalia flu/
uida vel tranſitoria ſed ab omni infici/
ente. nociuo. maloq; humore deſiccata

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

vt ſic ſint veri ignis nutritia. Eſt igit᷑
viris ſpūalibus fortiter opandum hoc
igne incenſis. q2 ſicut dicit Gregorius
Amor dei non eſt ocōſus. operat᷑ enim
magna ſi eſt. ſi autē operari rennuit.
amor non eſt ¶ Arbor eīn que fructum
non fert eo tempore quo debet. de ſe teſ
timoniū phibet. qꝫ calore ſibi debito ca
ret. et ideo eſt digna ſuccidi et ardenda
ignibus tradi. q2 homo qui nūc rēnuit
opari eterno poſt mortē tradendus eſt
igni. In quo poſtq̄ ſteterit p tot mille
milia annorū. quot ſunt arenule oīm
mariū adhuc tm̄ inſtare habebit. ſicut
quando incepit et in infinitū magis.
¶ Quarto ad cōſeruacōnem ignis ſpi
ritualis requirit᷑ vera humiliacō mētis
ſicut eīn materia l'ignis cito extinguit᷑
et in fauillam reſoluitur. niſi bene cine
ribus coopiatur. ſic ſpiritualis ignis
euaneſcit cito niſi cinere vere humilita/
tis fuerit cooptus. Species enim certe
valde ſunt redolentes ſed niſi clauſe te/
neant᷑ vt reſpirare nō poſſint citiſſime
euaneſcunt. Beatus ergo laurencius.
amorem quo totus ardebat et nutriuit
ſemper optima meditando. ſemper op
tima loquendo. ſemper optima operā/
do. et ſemper vilia de ſe faciendo. pp/
ter que in tantū amor exercuit in cor/
de vt vix ſentiret ignem qui exterius
ardebat in corpore. Unde et dicebat de
cio Aſſaſti me miſer ex vna parte. gira
aliam et manduca. hoc eciā igne totus
accenſus clamabat. poſt beatum Six/
tum papam. Quo progrederis pater
ſine filio ꝛc. Quid inquit in me diſpli/
cuit paternitati tue. Nūquid degenerē
probaſti experire certe ꝛc. Cui Epiſco
pus. Non ego te deſero fili. ſed maiora
tibi debentur pro fide xpriſti certami/
na. Nos. quaſi ſenes ꝛc. lege vtriuſqꝫ
hiſtoriam et predica.

¶ De Aſſumtione beate Marie virginis.

Que eſt iſta que Aſcendit de deſer/
to affluens delicijs. innixa ſup
dilectum. Canticorum Octauo. Quia
facta mirifica ſolent exprimi verbo am
miracōnis et perſona ignota. ſub ver/
bis dubitacōnis. ideo ſpiritus ſanctus
preſciens virginem glorioſam. ſuper
choros angelorum. tam venerabiliter.
q̄ mirabiliter fore exaltandam. de tam
excellente domina quaſi ignota. licet
ab eterno precognita in perſona ſuper/
norum ciuium in verba ammiracōe du
bitacōnis prorumpit. dicens. Que eſt
iſta que aſcendit de deſerto afluēs de/
licijs ꝛc. Certe illa eſt que diu latitaue
rat in abiſſo humilitatis. Illa nunc
aſcendit ad tronum maieſtatis. terri/
bilis vt caſtrorum acies ordinata. cu/
ius animam iam dudum penetrauerāt
gladius paſſionis. illa affluit delicijs
ſuauiter tamquā cella vinaria. que eciā
prius creatorem ſuum baiulauerat in
argaſtulo ſui ventris caſtiſſimi. ideo
nunc innixa eſt ſuper dilectum ſuum
mirabiliter tamquā virgo regia. miro
igitur et ſingulari modo in v̄bis iſtis
ſupradictis de Canticis ſeptimo. in/
ſinuatur aſſumtio virginis fuiſſe com/
mendabilis Quantum ad Triplicem
prerogatiuam. qua iſta domina glori
oſa virgo perfecte reſplenduit. ſcilicet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Caritas Humilitas et Pietas. Ita ꝙ
iſtam dominā eleuauit ꝑfecta caritas.
Eleuatā intronisauit cōmunis humi/
litas. et intronizatam cōfortauit afflu
ens pietas. Unde ꝑfecta caritas reddit
iſtam aſſumcōnem ſolemnem et honori
ficam. in ſocietatis comitatu. et Notat᷑
cum dicitur. Innixa ſuꝑ dilectum ſuū
Profunda ſiue cōmunis humilitas red
dit eam ſingularē. et mirificam in dig/
nitatis gradu. quod Notatur cum ſub/
ditur. Que eſt iſta que aſcēdit de deſer
to. Affluens vero pietas. reddit eam
omnibꝫ vtilem et fructuoſam in ſequē
ti effectu. et hoc Notat᷑ cum ſubinfert᷑.
affluens delicijs. Unde ſic debent iſta
ordinari ad hoc vt iſta littera recto ordi
ne cōſtruatur. Que eſt iſta innixa ſuꝑ
dilectum ſuum. que aſcendit de deſerto
delicijs affluens. Niſi enim prius in/
nixa fuiſſet amicabiliter dilecto: non
aſcendēt mirabilit᷑ de deſerto. neqꝫ eciā
ꝑ hoc delicijs affluxiſſet ſuauiter intro
nizata. ¶ Que eſt iſta igitur innixa
ſuper dilectum ſuum? Dico ꝙ iſta eſt
Celeſtis ſponſa. Regalis filia. Nobilis
domina. Celeſtis ſponſa ideo innixa
eſt ſuper dilectum ſponſum ſuum ei ad
herendo delectacōne dulciſſima ſiue ſua
uiſſima. vt ipſa dicit. Canticorum. vi.
Dilectus meus deſcendit in ortum ſuū
ad redolencia aromatum. Multum eīn
aduentum huius ſponſi deſiderabat.
cum dicebat. Canticorum quinto.
Deſcendat dilectus meus in ortum ſuū
vt cōedat fructū pomorū ſuorū. Regal᷑
fili aideo innixa eſt ſuper dilectum pa
trem deum. ei adherendo dilectione de/
uotiſſima. ſiue ſubiectione reuerentiſſi
ma. Canticorū quinto. Indica michi
quem diligit anima mea. Unde poteſt
dicere Canticorū quinto. Ego dilecto
meo et dilectus meus michi. cōtempla
tur eīn tam diuinam ꝙ̄ humanam na/
turam. cum dicebat Canticorum q̄nto
Dilectus meus candidus et rubicūdus
electus ex milibus. caput eius aurum
optimum. come eius ſicut elate palma
rum ꝛc. Nobilis domina ideo innixa
erat ſuper dilectum filium ſuum ei ad/
herendo dilectōne intima et tenerrima
Prouerbiorum vltimo. admirando de
aduentu filij. dicebat. Quid dilecte mi
Quid dilecte vteri mei? Quid dilecte
votorum meorum? ne dederis mulieri
bus ſubſtanciam tuam. et diuicias tu/
as ad delendos reges. ¶ Que aſcendit
de deſerto in celum. vbi Notatur eius
profunda humilitas. que reddit eius
aſſumtionem ſingularem et mirificam
in dignitatis gradu. Unde Nōndum.
ꝙ ſicut aſcenſus gratuitus eſt alcior qū
qd̄ aſcendit eſt gracie plenius et aſcen/
ſus naturaliter eſt alcior quando qd̄ aſ/
cendit eſt materia leuius et purius. ſic
et aſcenſus volūtarius eſt alcior quādo
qd̄ aſcendit eſt diuino amore feruencius
Sic per iſtum modum virgo glorioſa
quia celeſtis ſponſa tamꝙ̄ gracie pleni/
or aſcendit feliciter ſuper choros ange/
lorum. et hoc per plenitudinem ſancti/
ficacōnis. Regalis filia tamꝙ̄ carne et
mente purior aſcendit mirabiliter ſuꝑ
omnes ordines beatorum. et hoc ꝓpter
prerogatiuam ſpecialem v̄ginalis fecū
dacōnis ſiue cōcepcōnis. Nobilis dn̄a
tamꝙ̄ affectu feruēcior aſcendit ineffa
biliter ſuper eſtimacōnem hominum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et hoc ꝓpter celſitudinem excellſiue cō/
templacōnis. Iſta ergo celeſtis ſponſa
tamq̄ grē plenior aſcendit. felicit̄ ſuꝑ
choros angelorū. et hoc ꝓpter plenitu
dinem ſanctificacōis. Geneſis primo.
Fons aſcēdebat e t̄ra irrigās ſuꝑficiē
vniuerſam terre. id ē. virgo maria ſca/
turiēs karitmatū fluenta irrigat vni/
uerſitatem. tam triumphantis q̄ mili
tātis eccleſie. ideo omnes vna voce de/
bemꝰ cantare. canticū iſrł. qd̄ cātauit
Moyſes. Numeri. xxv. Aſcēdat puteꝰ
quē fecerunt pricipes et ꝑauerunt du
ces multitudinis in datore legis; hec ē
enim cuius impetus letificat ciuitatē
dei. Iſta et regalis tamq̄ carne et men
te purior. aſcendit mirabiliter ſuꝑ oēs
ordines beatorū. et ꝓpter ꝓrogatiuam
ſpālem virginalis cōcepcōnis. Unde
de ea poteſt dici illud iij. Regum xviij.
Ecce nubecula ꝑua. q̄ſi veſtigium hoīs
aſcendebat de mari. id eſt. virgo maria
ab aquis carnalitatis depurata. mira/
biliter aſcendit de mari. id eſt. de ꝓfun
do huius mūdi. ad ſimilitudinem xp̄i
hominis ſuꝑ chors angelorum. et oīm
beatorū. Unde hec eſt filia pharaonis.
q̄ aſcēdebat de ciuitate ī domū. quā edi
ficauerat ei Salomon. iij. Regū tamq̄
in ꝓpria manſione. quia magnitudini
meritorum non ſufficiebat manſio an/
gelorum. Iſta ſimilit̄ nobilis domina
tamq̄ affectu feruentior. aſcendit in/
effabiliter ſupra eſtimacōnem hominū
pre celſitudine excelſe cōtemplationis.
Unde de ea dicitur Canticorum tercio
Que eſt iſta que aſcendit ſicut virgula
fumi ex aromatibꝫ. mirre et turis vni
uerſi pulueris pigmentarij. Notatur
mirabilis odoris flagrancia exiens ex
eiꝰ ſacrario et intrans vſq; ad intiora
velaminis. Pſalmiſta. Aſcendit ſuper
cherubin et volauit ſuper pennas ven/
torum. ¶ Tercō notatur eius afflu/
ens pietas que reddit eam omnibꝫ vti
lem et fructuoſam cū ſequenti effectu.
ꝓuentu affluentiū nobis deliciarū. cū
ſubinfertur delicijs non mundanis et
tꝑalibus que anteq̄ habeant̄ coinqui/
nant et poſt cruciant et actu habite nō
ſaciant. Unde Jeronimꝰ O homo ſi ſa
pis. ſi cor habes. ſi lumen oculorum eſt
tecū deſine ea ſequi. que eciā aſſequi mi
ſerrimū eſt. q̄ amata inq̄nant. poſſeſſa
onerant. amiſſa cruciant. hec igit̄ nō
ſunt vera bona. q2 nec venerunt michi
cū illa de qua dicit̄ venerunt m̄ omnia
bona ꝑiter cū illa. ſed certe affluit deli/
cijs. ꝑūtem mira venuſtate decorātibꝫ
militātem eccleſiam et cōtinua ſubuen/
tione fouentibus. Celeſtem curiā ſiue
triūphantem eccleſiam melliflua ſuaui
tate inebriantibus. ¶ Primo igitur
affluit delicijs. ipſam mira venuſtate
decorantibus. quia eſt decor et ſpeculū
angelorum et virginum. Iſta enim eſt
domina virgo regia. gemmis ornata
virtutum. geminoq; mentis et corꝑis
prefulgida decore ſpecie ſua et pulchri/
tudine ſua. in celeſtibꝫ cognita celeſtiū
ciuiū in ſe ꝓuocauit aſpectū. ita vt re/
gis aīm in cōcupiſcenciam ſui inclina/
ret. Unde de ea Can. vij. Quā pulcra
es et decora. kariſſiā in delicijs tuis
ſtatura tua aſſimilatā eſt palme 2c.
¶ Scdo affluit delicijs militantem ec
cleſiā cōtinua ſubuentione fouentibꝫ et
cōſolantibus. q2 eſt aduocata miſerorū.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Quidq̄d enim deliciarum honoris ſiue diuiciarum et glorie eſt in illa domi/na glorioſa ·totum redundat in conſolacione miſerorum. Unde ipſa dicit Pro/uerbiorum delicias ſuas eſſe cum filijs hominum ¶ Tercio affluit delicijs celeſtem curiam ſiue triumphantem eccleſiam melliflua ſuauitate inebriātibus quia eſt gloria ſanctorum. Unde dicit de ea Yſaie vltimo. Letamini cum Iheruſalem. et exultate in ea qui diligitis eam Et ſequitur. vt ſuggatis ⁊ repleamini ab vberibus conſolacionis eius. vt mulgeatis et delicijs affluatis.

¶ Item.

Que eſt iſta q̄ aſcendit per deſertū ſicut virgula fumi ex aromatibus mirre et thuris. Canticorū tercio. In verbis iſtis angelorum chori videntes gloriam et excellenciam inconſuetam ⁊ admirabilem. virginis glorioſe hodie ī celum aſſumpcīōem ipſam iubiloſa voce commendant. admirātes ipſius Pri/mo ineffabilem magnificenciam perſonalem. ibi que eſt iſta. Secundo dignitatem virtualem. ibi q̄ aſcendit ꝑ deſertum. Tercio humilitatis perfectionem ibi. ſicut virgula fumi. Quarto omni/modā reſtrictionē carnalitatis. ibi. mirre et thuris. Un̄ glorioſe virginis magnificenciam perſonalem et dignitatem virtualem tranſcendentem angelorum exercitus. qui ceteris ruentibus per/ſtiterunt perpendimus ¶ Primo per animi compaſſionem. Unde Cantico/rum ſexto. Que eſt iſta que progredit̄ quaſi aurora conſurgens. Iheronimꝰ ponit que aſcendit. Circa quod aduertendum eſt. ꝙ ſicut aurora eſt inter nos et ſolem media. rorīflua. lucifera. ſic virgo Maria fuit et eſt mediatrix et ꝓcuratrix indigenciū. vt patet in vini nupcialis ꝓcuracione. cōſolatrix men/cium vt in multorum periculorum amorte cōe. Ob hec p̄dicta Maria miſericordie regina. omni laude et veneracione digna. merito accepit nomē qđ eſt ſuꝑ oīe nomē pure cōueniens creaturē. Un̄ ꝑs. Que aſcēdit ſuꝑ occaſū cōdeſcēdēdo defectibus iam dictis. domina celi et mundi nomē eſt illi. Un̄ q̄cūq; voluerit ab ea miſericordie oculo reſpici ac heres regni dei. ceteris dignior effici. fiat per cōpaſſionem defectuū ꝓximi. riuulus miſericordie fontis dicti. Un̄ Amos. ix Aſcendet ſicut riuus. et defluet ſicut fluuius egipti. qui edificat in celo aſcenſionē ſuam. Propter quod dicit̄ Moraſeptīo. ca. xv. Caritas que nos ad vim cōpaſſionis humiliat: alcius in culmine contemplacōis leuat. Et quia infe/rioris chori angeli pie ſaluti hominum immediacius ſunt intenti tamꝙ offici/ales et exercitus xp̄i. Ideo ipſi cū Maria ſecum querente de ſua et ſuorum ſaluacione. celorum domino cum multiplici tripudio. graciarū actionis referunt holocauſta. Unde ꝑmi Machabeorum quīto dicit̄ de Iuda. qui interꝑtat̄ glorificacio et eius exercitu qui aſcēderūt in montem ſyon cum leticia et gaudio. et obtulerunt holocauſta quod nemo ex eis cecidiſſet. ¶ Secundo aſcendit per fidei illuſtracionem. Unde dicit̄ Canticorum ſexto. Que eſt iſta que aſcēdit ſequit̄. pulchra vt luna. Circa qđ conſiderandū eſt ꝙ luna. ſicut dicit̄ in Examerō. eſt decor noctis. dn̄atrix maris.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

lumē qḋ a ſole recipit in terrā reflectit Sic maria eſt decor ignorantis ſexus muliebris in ſua cōuerſatione. dn̄atrix ſubmergentis amaritudinis in hereſū interemptōne. cōmunicatrix recepti a deo luminis in Apoſtolorū eruditione. Unde Michee ſcdo. Aſcendit iter pan/ dens ante eos. Aſcendit inq̄ in cōuerſa tione. iter pandens regni dei in hereſū interemptōne. at ante eos. videlicet in vacillantiū Apoſtolorum cōfirmatione et eruditōne ꝑ doctrine et operum ex/ hibitōnem. Uū Moraliū viceſimoter cō Contēplantes foras exempla lucis ve/ lud aſtra p̄bent. ſed intus vſq; ad nixe viſionis certitudinē preſſi : noctis cali gine non aſcendunt. Quoniam autem ſecūdum Dyoniſium Archangelorum eſt angelos ſibi ſubiectos docere . ſicut maria docet ſexum femineum in cōuer ſatione ꝓphecias reuelare. ſicut docuit maria in Apoſtolorū eruditione demo/ nes arcere. ſicut maria fecit in hereſium interemptōne . ideo virgo glorioſa int̄ ipſos archangelos quaſi ſibi officiales digne cōuerſans. vt limpidius q̄ p̄mis thoris archangelorū ſibi dei ſecreta re / uelent : merito exercitibus ipſi in ſua aſſumptione occurrentibus dicitur Yſaye ſcdo. Uenite aſcendamus ad mō tem dn̄i et ad domum dei noſtri. et doce bit nos etc̄. Si em̄ ſcdm Gregorium. in Moral. li. v. xliiij. Capitulo Paracli/ tus poſt mediatoris aſcenſum alius hu mani gn̄is cōſolator omnē quē repleue rit ad deſideranda inuiſibilia accendit. in via ſupple. quanto amplius in pria ubi caritas eſt ꝑfecta. ¶ Tercio aſcen dit ꝑ xp̄i gn̄acōnem. Unde Can. ſexto

Que eſt iſta que aſcendit vt ſol : Unde cōſiderandum. q̄ beata virgo ad modū ſolis materialis habet virtutē fecunda tiuam ſpiritus ſancti in filij cōceptōne viuificatiuā in effuſi ꝓ nobis ſanguīs miniſtracōne. cōſeruatiuam in celeſtis doni cuius pincerna eſt . ſeu celleraria cōmunicacōne. Unde Apoca. ſeptimo . Uidi alterum angelum aſcendētem ab ortu ſolis. vidi inquit angelum magni conſilij abſq; viri cōmixtione humanā naturā aſſumere a clariſſimo ſole. Un̄ Iheronimus. Electa vt ſol fulgore virtu tum q̄ ip̄e eam elegit ſol iuſticie. vt naſ ceretur ex ea ſcdm illud Yſa. Egrediet̄ virga de radice yeſſe . et flos de radice eius aſcendet. Yeſſe interp̄tatur incen/ dium. vnde egrediat̄ ab amoris incen / dio virga recte intencōnis et ſalutifere predicacōnis vt ſequatur. flos ſalutis. Nam vt dicit Gregorius Moraliū decīo Illo ſimplex ꝑ intencōnem recti opis ꝓuenit. quo ingenioſius minime aſcen/ dit. q2 nō ꝑ predicacōnem ſubtilem. ſed ꝑ vtilem et intelligibilem Iheſus ſpūa liter gn̄atur. ꝓpter qḋ dicit gloſa ſup illud Mathei xij. Quicūq; fecerit volū tatem pr̄is mei etc̄. Glō. Hij ſunt pr̄es qui cordibus fideliū me generant Cū autem ſcdm Dyoniſium. Uirtutes hn̄t virilitatē ad oꝑacōnem fortē et incōmu tabilem ſcdm deiformitatē eis inditam et in verbi dei ꝑ virginē cōceptione fue runt oꝑationes virtuoſiſſime. vtpote . abſq; viro fecundatio. ſalua virginita/ te generatio. deus homo. mater virgo . Merito de glorioſa virgine ad chorum virtutum tamq̄ ſibi conſodalium : ad regnandum cum laudibus ꝓcedente :

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

dicit² illud. ꝑmanſit illi virtus vt aſcen
deret in excelſum terre locū et ſemē eiꝰ
obtinuit hereditatē. ¶ Quarto aſcen/
dit ꝑ potencie valitudinem. Vñ Can.
ſexto. Que eſt iſta que aſcendit. et ſeqᷓ²
terribilis vt caſtrorum acies ordinata.
que quidē acies terribilis redditur. qñ
adinuicem ꝑfecta cōcordia agendorum
fuerit ordinata. hanc maria habuit per
aſſenſum fidei. in cōceptione filij credē
do magnalia miniſtrandorum. quā ha
buit in arduis ſtudioſiſſime intendēdo
cōſtancia ꝑferendorum. Hanc filius ad
matrē habuit in cruce. ipſam Iohāni
cōmendando. ad filium ipſa mr̄ eidem
iuxta crucem cōmoriendo Si enī qd̓ di
citur. ij. Regū xviij. Contriſtatus rex
Dauid. qui inťpretat² manu fortis aſcē
dit in cenaculum porte. et fleuit et ſic lo
quebat² vadens. fili mi abſolon zc̄ qd̓
interpretat² pater pacis. inimicantis
filij mortem dolens: quanto fortius
glorioſa virgo celorum rege quē conſtā/
tiſſime amabat. crucem noſtre ſalutis
portam aſcendente contriſtata vſqꝫ ad
cordis intima Sic loquebatur. fili mi
abſolon. Abſolon fili mi. Abſolon fili
mi quis michi det vt ego moriar ꝓ te?
Abſolon fili mi. fili mi Abſolon. ꝑ huiꝰ
vero cōcordiam ad deum magnificenciā
et fidelitatis roboracōnem. malignis
ſpiritibus terribilis redditur. Vnde
Damaſcenꝰ in ſermonibus ſuis dicit.
Deſcendens a corꝑe aduenis celo. tibi
obuiant angeli et archangeli aſcenſum
tuū horrent ſpūs maligni. et nos quidē
in xpriſti acie cōſtituti. nō ſumus puſil
lanimes. ꝑimmo penitēcie opibus adeo
viriliter inſiſtamus vt celeſtem conſecu

turi gloriā. eterna ſupplicia euadamus
ſcd̓m illud Moralium ſexageſimoquarto
Vt electus quiſqꝫ eterna ſupplicia eua
dat. debet hic aſſiduis flagellis atteri.
quatenus mūdus et purgatus valeat
inueniri. quoniā autem qui in via per
virtutes eleuātur. ſpirituali ꝓrogatia
gracie ꝑfundunt². adeo vt ei aduerſe po
teſtates ſubiciant². et aſſimilantur po
teſtatibus. Quarū ſcd̓m Dyoniſium.
Inimicas poteſtates ſubicere ꝓprium
eſt miniſterium. ideo congruentiſſime
glorioſe virgini. cuius in iheruſalem
eſt poteſtas. ac eius cōmunicatui dicit²
illud pſ. Aſcendunt mōtes et aſcendūt
campi. in locum quem fun. eis.
¶ Quinto ꝑ aſcenſum eius. ꝑ ꝑpancie
ſimilitudinē. Vnde Iere. Aſcēdit deꝰ
ſuꝑ nubem leuē. et ingrediet² egiptū.
et mouebunt² ſimulacra. vbi aduerten/
dum eſt. ꝙ beata virgo ſicut ad modū
nubis eſt pluuie nuncia: ſic ipſa gracie
preuiſa. ſic eam nubem eſſe oſtendit in
ea mētis ſcītas Nubes ſi in ventū. id ē
verboſitatē reſoluitur. plurimū ē noci
ua. Vnde ipſam nō eſſe ventū ſed nubē
oſtendit oris taciturnitas. Nubes eſt
caloris mitigatiua. ſic eam fuiſſe nubē
oſtendit carnis integritas. Deus enim
mūdum ingrediens vel ingreſſus horū
cōtrarijs aduerſat². ſcꝫ mentis ꝑuerſi/
tati. oris loquacitati. et carnis feditati
ꝑ que anima ꝑiclitatur. ſicut ꝑ ipſorū
cōtraria multis difficilia. ſed perutilia
dignificatur. ꝓpter qd̓ dicitur ſeptio
Moralium. xxv. Aſcenſus in labore.
deſcenſus cum voluptate. Quoniā aūt
ſecundum Dyoniſium ideo dicunt² pri
cipatus. quia habent alias reducere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ad primū principiū ſcilicet deū et quā/
tum fas eſt in ꝑſidendi officio principi
aſſimilant᷑. In hijs autē cōformes ſunt
glorioſe virgini q̄ ſeipſam in deū redu/
cens. diuinitatis cultui ſe totalit̄ māci
pauit. et precioſum ſanguinē ꝑ quē re/
dempti ac reducti ſunt alij: filio miniſ
trauit. ideo regine celi cuius detencio
in plenitudinē ſanctorū eſt pricipatuū
exercitus ipſam ad ſe ſolemniſſime de
choro poteſtatū vocando merito dicunt
illud Joſue. xviij. Vſquequo marcetis
ignauia. ſupple o celi regina. mundi do
mina. et non aſcendis ad terram quam
dominus deus tuus daturus eſt tibi?

¶ Sexto aſcendit ꝑ paciencie fortitu/
dinem Cant. Que eſt iſta q̄ aſcendit ſi
cut virgula fumi. Sunt tria fortis pa
ciencie oſtenſiua. q̄ fuerunt in virgine
glorioſa. ſcȝ flexibilitas obediencialis
exultacōnis. leuitas pie ac maternalis
allocucōnis. quando adinuentum poſt
triduū filium dixit. fili quid feciſti no/
bis ſic ꝛc. cōmunicacio ſine difformita
te offenſe ſerenitatis. ac murmuracōis
tempore paſſionis. Unde Canticorum
ſeptimo aſcendam in palmam et appre
hendam fructū eius. Palma vt ait Yſi
dorus. li. vij. Eſt arbor victorial᷑ cuius
fructus delcābilis et ſuauis pacienciā
ſignificat ꝑ quā triumphus obtinetur.
Unde Nobile vincendi genus eſt pacīa
vincit qui patitur. ſi vis vincere diſce
pati. et fructus retribucōnis eterne ap
prehenditur cum econtra ꝑ inpacienciā
victus. quia pro ꝓprijs deſiderijs ad/
implendis ſubicitur eternis ſupplicijs
adicit᷑. Unde ſex. Moralium viceſimo
quarto. In alto humanus animꝰ ſtat.
quando ſuꝑnis retribucōnibus inhiat
ſed ab hoc ſtatu deſcendit cum turpiter
victus ſeſe defluentibus mundi deſide/
rijs ſubicit. hec Gre. Quia vero ſcd̄m
Dyoniſium. dominacōnes ſe deo cōfor/
mantes regulam et legem ſue preſiden
cie quantū poſſibile eſt imitant᷑. et ab
illo q̄ omnibus dominat᷑ mentis aciem
nō auertunt. ad ſimilitudinē virginis
glorioſe. ideo merito vt ad dn̄acōes tanq̄
ad cōmilitones ꝓprios ad regnandum
ꝓcedat ſolemniſſime cōmouetur Pſa. I
Ubi dicit᷑. ſuper terram dominantium
aſcende et ſuꝑ habitatores eius viſita.

¶ Septimo aſcendit ꝑ humilitatem
rectiſicā. pſ. Beatus vir cuius eſt auxi
lium abs te aſcen. in corde. ſuo diſci. in
val. la. vtiqȝ dei genitrix beata eſt et
erat. quando humilitatis gradum tri/
plicem aſcendebat quorum graduum.
Primus eſt ſubdere ſe ſuꝑiori videlicet
deo. qd̄ fecit in ancillatus profeſſione.
dū dixit Ecce ancilla dn̄i ꝛc. ¶ Scd̄s
eſt ſubdere ſe pari. qd̄ fecit in elizabeth
famulatus exhibicōne. Terciꝰ eſt ſub/
dere ſe inferiori. qd̄ impleuit in Joſeph
magiſtratus ſubiectione. O q̄ felix eſt.
qui huius aſcēſiones in corde ſuo diſpo
ſuit. qꝛ Gre. Moralium aīa q̄ſi quandā
ſibi ſcalam exhibet ſemetipſam. ꝑ quā
ab exterioribus aſcendendo in ſe tran/
ſeat. et a ſe in autorem tendat Un̄ ſcd̄m
illud ꝓūbiorū xxv. Ne glorioſus appa/
reas corā rege: meliꝰ eſt vt dicat᷑ tibi:
aſcende huc. q̄ humilieris corā pricipe
humilieris inquā. qꝛ ſcd̄m illud xxxij.
Moral. xiij. Mira ac diu̇ſa res agit᷑ vt
huīles celū petant. dum ſe in terra dei/
ciunt. ſuꝑbi īfima petūt dū deſpiciēdo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ceteros. quaſi in alcioribus extolluntur
vel aſcendunt. Iſti dum ſe deſpiciunt
celeſtibus iungunt. illi dū ſe erigunt a
ſupioribꝫ diuidunt. atqꝫ vt ita dixerī
illi ſe eleuādo depmūt. iſti ſe depmētes
leuant vel aſcendunt. hec Gregg. et qꝛ
ſic ſcribit ad Ephe. iiij. Qui deſcendit
videlicet in via. ipſe et aſcēdit in pria.
troni autē ſcdm Dyoniſiū dicunt ſedes
altiſſime et deifere. qꝛ deū ſibi pſidentē
ferunt. et deificā poteſtatem p diuerſa
iudicia in ſubiectis creaturis exercent.
et oſtendunt ꝙ humiliacōnis pmiatio.
ſit gloriſicacōnis ſublimatio. in choro
dominationū regnanti cōgruentiſſime
dicit genitrici dei. amica aſcēde ſupig
videlicet ad tronos. et erit tibi gloria co
ram ſimul diſcumbentibus ꝛc.

¶ Octauo aſcendit p cōtemplationem
viuificā. Unde Numeri viceſimoſeptio
Dixit dominus ad moyſen. qui intpre
tatur aquaticus. aſcende in montē iſtū
Abarim. qd interptatur ptranſiens et
contemplare terram quā daturus ſum
filijs iſrahel. Ecce ꝙ ad contemplandū
nullus debet accedere. vel ſe extendere
niſi prius fuerit aquaticus ſiue irriga-
tus humore grē. qꝛ dr vi. Moral. lviij.
Quoſdam vita cōtemplatiā vltra vies
aſſumpta cogit a veritate tacere. quos
in ſtatu ſue rctitudinis huīliter poteāt
ſola actiua cuſtodire. Unde cū ad cōtem
platiuā vitam ydonea diſcreſione non
ſufficis. ſolam ſecurus actiuā tene. cū
eā hec magna eligens deficis. eo cōten
tus eſto qd p minimo eſtimaſti. vt ſi p
cōtemplatiuā vitā a veritatis cognicōne
cōpelleris cadere: regnū celorū p ſolā
actiuā valeas ſaltē luſcus intrare. hec

Gregg. Maria autē cum vt ſupplena
gracia. et ideo ad cōtemplandum deum
ydonea aſcendit ſyconiorū ficum vacu
am. hoc eſt infructuoſam mūdi pulchri
tudinem p intellectū tranſcendit. vt vi
deret iheſum. quē ſpecioſum forma pre
filijs hoīm in carne. et delicioſiſſimum
in diuinitate indefeſſe cōtemplabatur.
Quoniam autem in preſenti vita. vir-
go glorioſa contemplationis aciem di-
rexit in lucem inacceſſibilem. adeo vt
nichil videret niſi ſolum iheſum nec at-
tenderet niſi deifluam claritatem. In
ordine vero cherubin. qd interpretatur
ſciencie plenitudo. pricipaliter relucet
radijs diuini luminis. quantum ad p-
ticipacōnem diuine cognicōnis. ppter
qd a Dyoniſio cognoſcentes dicuntur.
quia in domo diuine ſapiē. ie ſunt cete-
ris excellencōres. idea de ipſa in abiſſo
diuine claritatis iam abſorta vt pmiū
merito correſpondeat congruentiſſime
dicitur illud Pſalmiſte. Aſcendit ſuper
cherubin et volauit ꝛc. tamꝙ ad illos
qui ſuo actui in gloria ſunt pre alijs cō
formes. ¶ Nono aſcendit per dilectio-
nem deificam. Unde Canticorum viij.
Que eſt iſta que aſcendit de deſerto de-
licijs affluens. innixa ſuper dilectum
ſuum. Ecce tria dei dilectionem perfec
tam concomitantia. Delicioſitas ſpiri-
tualis. delicijs affluens. Familiaris-
preſuauis. Unde innixa ſuper dilectū
ſuauitas ſingularis. Unde additur.
ſuum. Glorioſa enī virgo maria diui-
nis intenta et amore ineſtimabili ſue-
cenſa. pallio fantaſtici amoris albato-
ac cuſtodibus. id eſt ſenſualibus ac ſen
ſibilibus pertranſitis: dilecti quam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſummo opere querendo inueniebat. de
licijs ſuauiſſimis ſingulariſſime afflu/
ebat Gre. Cum mens internā dulcedi
nē degustat : amorē eſtuat. ire ſup ſemet
ipſam nititur. ſed ad infirmitatis ſue
tenebras fracta relabit̄. et magna vir/
tute pficiens. videt q̄ videre nō poſſit
hoc qđ ardēter diligit. nec tñ ardēter di
ligeret niſi aliq̄tenus vidēt. Quia vero
ſeraphin. qui ardentes interpretantur
quanto domino vicinius collocantur.
tanto ardenciori motū dilectionis inti
me inflammant̄. q̄ motus ē quietis et
refectionis anime cauſatiuus et cōple/
tiuus. ideo xp̄s genitrici ſue ardentiſſi
me amatrici. de ordiē cherubin ad ſera
phin tamquā ad cōmenſales ſibi decen/
tiſſimos vocādo dicit. illud qđ Samuel
dixit Sauli p̄mi regum nono. aſcende
ante me in excelſum vt comedas mecū
hodie. Samuel interpretat̄ nomīatus
a deo Iheſum ſignificās. Sic a deo an/
teq̄ concipetur in vtero nominata fuit
Saul autē peticio interpretat̄ Reginā
celi et dñam ſignificans interueutricē
nrām. ¶ Decimo aſcendit ad fruicōez
ſublimiſſimam. Unde Exodi viceſimo
quarto. Eſto patus dixit dominus ad
moyſen. vt aſcendas ad montē Synay
qđ interpretatur menſura mea. ibi ſta/
biſq3 mecū ſup verticē montis Synay
tam ineſtimabilis mutue iocunditatis
ibi nullus aſcendit tecum. Ob predicta
iam dicit Damaſceng. in ſermonibuis
ſuis. Nō iuiſti virgo beata in celum vt
Helyas. neq3 vt Paulus ad terciū celū
aſcendiſti. : ſed regale filij tui ſolium
attigiſti. quid mirum. certe cum ipſa
ſit filia patris. filij mater. ſpūs ſancti

ſponſa. deum amore naturali et gratui
to ardentius et intimius omnibus dili
gens. atq3 p amorē exceſſiuū ſibi vehe/
mentius vnita exiſtens in via vi amo
ris amantem in amatum tranſferentis
merito apertis amplexibus innititur
ſuper dilectum ſuum in patria. vbi ex
plenitudine cōdicionum glorie affluen
tium a vultu veri aſſueri. id eſt xpriſti
intra brachia ipius extatice colliſa dei/
flue conſolatur. vnde ad tronum glorie
filij ſublimanda congruentiſſime leta/
bunda dicebat illud Iohānis viceſimo.
Aſcendo ad patrem meum et patrem
veſtrum. deum meum et deum veſtrū
cum filij ſit filia racione aſſumentis
perſone. ſicut eſt mater filij racione na
ture aſſumpte. Aſcendo dicit inquam.
ſcđm Damaſcenum. decuit matrem ad
filium ſublimari. vt ad ipſam aſcendat
ſicut ad ipſam deſcenderat. vt qui ptu
ſeruauerat virginitatem. poſt mortem
non videat corrupcōnem. et quā pater
deſponſauit in ſponſam : in celeſtibus
thezauris ſeruet̄. et a matre que ſunt
filij poſſideantur.

¶ Item.

Eleuata eſt magnificētia tua ſup
celos. pſ. Contēplans dauid in
ſpū matrē dñi ſingulari p̄uilegio ad ce/
los aſſumptā et ſup angelorū ordines
exaltatam : aſſumit verbū ppoſitū in
quo cōſiderant̄ q̄ ipſam mirabiliter ſin
gularem oſtendunt. ſcz Conceſſum p̄ui
legium in eius pgreſſione. preparatum
faſtigium in ſedis aſſumpcōne. oñdit
igit̄ uginis aſſumpcōez mirabilē. p̄mo
p̄uilegiū demonſtratū in mortis pgreſ/
ſione. Nam alij tranſeunt ex hac vita

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

relictis corpibus. ipſa vero cū corpore
ſimul et anima celos aſcendit. aliorum
corpa in cineres et putredines reſoluū/
tur. corpus vero virginis poſt mortem
irreſolutū. ꝑ omnia pſeuerat. aliȷ̄ eciā
dolore paciuntur obprobrium mortis.
ipſa vero ſine dolore ſuſtinuit. et ideo
eius eleuatio ſignificata eſt ī eleuacōne
montis. de quo Yſa. triceſimoquarto.
Erit in nouiſſimis diebꝫ mons domꝰ
domini pꝛepatus in vertice montis. et
eleuabitur ſuper omnes colles. mons
iſte in quo beneplacitū eſt deo habitare
in eo. de quo eciam abſciſus eſt lapis
ſine manibus: eſt virgo maria. de qua
ſine humano opere natus eſt xpriſtus
qui eſt lapis angularis. hic mons eleua
tus eſt ſuper omnes montes eleuacōne
mirabili. non ſolum quo ad animā. ſed
quo ad corpus. qꝛ mirabiliter corpore
ſimul et anima. ad dexterā filiȷ̄ glorioſa
aſcendit. ꝓpter hoc Damaſcenꝰ virgi
nem alloquens dicit. licet enī naturalr̄
beataqꝫ anima tua. a tuo glorioſo corpe
ſeparetur. corpus quoqꝫ ſepulture datr̄.
verumtamen non manet in morte nec
ſoluitur in corrupcōnem. cuius enim
parientis virginitas inuiolata pman
ſit. huius et migrantis corpus irreſolu
tum ꝑ omnia pſeuerat. et ad meliorem
ſanctioremqꝫ vitam traducitr̄. nō morte
diſſolutū. ſed eterna gloria pmanſurū.
ꝙ autem cum corpore ſimul et anima
ſit aſſumpta. tribus racōnibus poteſt
oſtendi. que ſunt hec. Prima congrui/
tas reuerencie maternalis. indignum
enim videretur vt ſi ille qui mandauit
parentes honorari. ꝓprie matris reue
renciam nō ſeruaſſet. quod tamen eſſet
ſi corpus reliquiſſet in terris incogni/
tum nec deuota faceret viſitacōne fide/
lium frequentari. et hanc ponit Auguſ
tinus. ſi voluit dominus integrum ma
tris virginitatis ſeruare pudorem.
Cur non velit incorruptum a putredi
ne ſeruare corporis decorem. Nunquid
non pertinet ad benignitatem domini
matris ſeruare honorem. qui legem ſol
uere nō venerat ſed adimplere. Et Ber
nardus. Quoniam ſanctorum corpora
deus vt puta petri et pauli glorioſe ve
neranda reddidit et honore tam miri/
fico ſublimauit. vt et ipſis deputetur
locus. eorum veneracōne congruus. et
ad ipſa mundus properet vniuerſus.
Si igitur marie corpus beatum ſuper
terram eſſe dicatur. cum nulla deuota
frequentetur viſitatione fidelium. nec
eidem deputetur locus honorabilis. ni
mirum videretur materni corporis ho
norem contempſiſſe. cum tamen aliorū
ſanctorum corpora ſic honoret ⁊c.
Secunda dignitas excellencie cor/
poralis. conſtat enim corpus matris
domini inter omnia corpora mundi fu
iſſe digniſſimum. quia tabernaculum
regis glorie eſſe promeruit. cum igitur
eiuſdem nature fuerit corpus marie cū
corpore xpriſti. qḋ de ipſa formatū eſt
ſicut corpus xpriſti nō vidit corruptio
nem. ſic nec corpus maīe videre debuit
Unde Auguſtinus. Caro enī xpriſti
caro eſt marie. quam ſup aſtra tranſ/
uexit. honorans omnem humanam na
turam. multomagis ergo maternam.
cum ipſe natura et non adopcione ma/
tris ſit filius: conſequens certe eſt. vt
ſit et filiȷ̄ mater natura et nō adopcōne

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Si em̄ vnitatem poteſt facere grā ſine
proprietate nature : quanto magis in
virgine matre vnitas grē cum natura
ſpũali. Unde thalamũ dm̄ celi. taberna
lum xpiſti. dignum eſt ibi eſſe vbi ipſe
eſt tam pretenſum theʒaurũ. dignius
eſt celum ſeruare ꝙ terram. ¶ Tercia
puritas innocencie virginalis Nam ſic
ſacratiſſimũ corpus eiꝰ fuit puritatis
decore ornatũ : ſic debet eſſe ſuꝑ omnia
incorrupcõnis munere preuilegiatum.
ſed hoc nõ eſſet ſi ſuꝑ celos nõ eſſʒ tranſ
latum : igitur beata virgo ſingularem
poſt xp̄m in celiʒ obtinuit principatũ
Unde Auguſtinꝰ. tantã integritatem
merito incorruptibilitas nõ putredinis
vlla reſolutio ſequitur. vt ſacratiſſimũ
illud corpus vermibus in eſcam tradi/
tum. quia ſentire non valeo : dicere p̄ti
meſco et Damaſcenꝰ. Hanc autē merito
beatã que verbo dei aurem inclinauit.
quã ſpũs ſanctus repleuit. que p̄nam
miſericordiã in vtero baiulauit que ſine
virili cõmixtione concepit. ſine dolore
peꝑit. quã mors abſorbet. quã corrup/
tio audet agere ĩ corpus qđ ipſam por/
tauit ? ¶ Tercio oſtendit mirabilem
aſſumpcõnem virginis. ordinatum col
legium in eius ꝓgreſſione. Nam ad ali
orum ſanctorũ funera angelos legimꝰ
affuiſſe. ad matris vero dei funus non
ſolum ãgelos. ymmo ſcđm Iheronimũ
tocius milicie celeſtis exercitum Alij ce
los aſcenderunt ꝓpria iuſticia et dĩna
illos erigente veritate. ipſa vero tamꝙ
ſingularis dña regis brachijs cõplexa
celum aſcendit. et ideo eius eleuatio ſig
nificata eſt in nube de qua dicitur Nu/
meri decimo. Eleuata eſt nubes de ta/
bernaculo. ꝓfectiqʒ ſunt filij iſrahel ꝑ
turmas ſuas Nubes eleuata. virgo fuit
ad celos aſſumpta tabernaculũ federis
eccleſia militans. filij ꝓfecti ꝑ turmas
ſuãs. ſunt cetus angelorũ poſt virginē
aſcēdentes. ad cuius aſſumpcõnis pre
uilegium angeli mirantes dixerunt.
Can. octauo. Que eſt iſta q̄ aſcendit de
deſerto. deli. af. innixa ſuꝑ dilectũ ſuũ
quaſi diceret. hoc nobis nouũ et inſoli/
tum. vt mulier humeris regnũ innixa
tantis honoribus ditata procedat ad ſo
lium. ideo in admiracõem cõuerſi ſcire
deſideramus tanti miſterij veritatem.
Quorum queſtioni et ammiracõni tri/
plex data eſt reſponſio. Primo a rege
honorabiliter deferente. non em̄ decebat
regem matris ſilere preconiũ. cui tam
familiare et ſingulare cõtuberniũ exhi
bebat. ne virginis excellenciã ignorara
rent. ꝓpter hoc dixit. Hec eſt primitia
caſtitatis. ſine corrupcõne fecunda. ſine
dolore puerpera. ſola inter mulieres a
maledictione et dolore ꝑturientiũ alie/
na. et ideo eſt ſpecioſior ſole. et ſuꝑ oēm
ſtellarũ diſpoſicõeʒ luci cõꝑata : īuenit̄
prior Sapiē. vij. Hec eſt em̄ mr̄ mea
riuus et emanatio claritatis. Secũdo
a mrē ſublimiter aſcendente vt ſicut an
geli reginã alloquentē audiant. et eam
oĩbus prelatã cognoſcant. ꝓpter hoc
Eccl'. xxiiij. Ego mr̄ pulchre dilcõnis
et ti. et ag. zc. q̄ſi dicēt Non miremini
in tantis ꝑuilegijs ditata aſcendo. quã
dei filius p̄ ceteris dilexit et ꝑrogatiua
mirabili ſublimauit. q2 in me oĩs grã
vie et ũtutis. in me ſpes vie et ſalutis.
et ideo quaſi vitis fructificaui ſuauita/
tem odoris z flores mei fructus honoĩs

et honeſtatis Et ſi ad vltimū forte que
ris. ego flos campi ad quē vndequaqꝫ
patet acceſſus. que ſum omnibus oīa.
ſic igitur ego ſum omnibus cōmunia ī
celo et in terra. et lilium cōuallium hu
milibus et in ymo et in pūrgatorio la/
borantibus. ¶ Tercio ab acie delecta
biliter ſubſequente. et ſic reſponſum eſt
Geneſis viceſimoquarto. Ipſa eſt mu/
lier quam preparauit dominus filio do
mini mei. id eſt xpriſto. generoſitatem
glorioſi contubernÿ habens. qꝛ omniū
dominus et pater elegit illam Sapien
cie nono. et ideo hodie ad cubiculum re/
gis adducitur. vt que in terris appa/
ruit virtutum omnium ornamentis
eximia: in celis videatur excelſa.

¶ De ſcō Bartholomeo.

Poſuiſti domine ſup caput eius
coronā de lapide precioſo. Pſal.
Triplex corona eſſe legit in ſcriptura
Vna aurea que datur virginibꝫ. Alia
ſtellea. que datur predicatoribus ꝓpter
ſuam luminoſitatem. Tercia lapidea
que dat martiribus et ꝓ xpō pacienti
bus. qꝛ lapis ꝓpter ſuam ſoliditatem
pacienciā ſignificat. ſed pauci ſum9 qui
has coronas accepim9. qꝛ pauci ſunt ho
die virgines. pauci boni predicatores
et nulli quaſi martires. Vnde ploran/
tes cum Ieremia poſſumus dicere illud.
Trenorum vltimo. Cecidit corona ca/
pitis noſtri. ve nobis qꝛ peccauimus.
Eſt igitur nōndum ꝙ triplicē modo co
ronā portam9 quā nō portauit Aplūs
ſed proiecit. Prima eſt corona laſciuie.
qua carne et mente inficimur. et hanc
coronā imponit nobis corpus inficiēs
Secunda corona auaricie. q̄ ad terrena
depmimur. quā imponit nobis mūd9
deficiens. Tercio vero eſt corona ſup/
bie. quā nobis imponit diabol9 fallēs
vel decipiens. ¶ Dico ꝙ pma corona
qua coronamur a carne. eſt corona laſci
uie quā ſerui ventris et carnis ſibi tota
die imponunt. ad litterā eñi videm9 ꝙ
ſerui ſui corporis ſibi ad modū corone
certa faciunt de floribus ſiue de roſis.
Vnde dicūt illud Sapiē. Coronemus
nos roſis anteꝙ̄ marceſcant. nullū ſit
pratū qd' pretereat luxuria nrā. et eſt
notabile qꝛ dicunt anteꝙ̄ marceſcant.
qꝛ corū corone mane ſunt virides. ſero
ſicce. mane redolētes. ſero ſunt q̄ſi nulle
Sicut eñi habetur Yſa. xl. vel xli. Oīs
caro fenū et gloria eius tamꝙ̄ flos feni
exſiccatū eſt fenū et cecidit flos. ergo co
rona ſiue gloria carnis eſt ſicut gloria
feni vel nulla. ꝓpheta fiant ſicut fenū
tectorū. qd' prius ꝙ̄ euellatur exaruit.
Iob. Homo natus de muliere. Ecce vi
te fragilitas. breui viuens tempore.
Ecce vite modicitas. repletur multis
miſerÿs. Ecce vite calamitas. qui q̄ſi
flos egreditur et cōterit et fugit velud
vmbra. Ecce vite nrē vanitas. et nūꝙ̄
in eodem ſtatu permanet. Ecce ſtatus
varietas vel cōmutabilitas Pſalmiſta.
Mane ſicut herba tranſeat. veſpere de/
cidat. induret et areſcat. Quid igit hō
carnalis in corona vaniſſima gloriaris
quid de tanta varietate letaris? Nōne
vides ꝙ conſtanter celeſtia corpa ſtant
quatuor elementa ſtant. metalla multa
et talia. tu vero totus vanus vt vmbra
velocius tranſis. ꝙ̄ fumus et herba fe/
ni. Nam Nero impator qui totus fuit
ſeruus carnis publice ſeruiēs laſciuÿs

ſepe ferens certa de roſis dum vanitatē
hominū non cognouit. dum ſe diu reg/
nare poſſe credidit iudicāte deo in quē
ipſe nō credidit. manu propria fuſte ſe
ꝑ ventrem tranſfodit; hanc coronam
Apoſtolus ſibi non poſuit ſed coronam
pocius caſtitatis. Probat eī Valerius
maximus multis et varijs exemplis
in vno eodemq̄ ſtatu neminem poſſe
ſtare. quia hij mores fortune ſunt hos
deicere. illos eleuare. ſumma imis. et
ima ſūmis euertere. Unde dicit ꝙ qui/
dam ſaruiorum tirannus. bonis omni
bus fuit plenus. et omnibus videbatur
fortunatiſſimus. Nam omne quod deſi
derabat ſibi veniebat ſicut volebat. ita
vt omne quod vellet quaſi ſibi efficeret
Nam ſemel vt dicunt quidam anulum
quendam ſibi kariſſimum in mare ꝓie
cit. ad videndum ſi ſibi fortuna muta/
ret aſpectum. quem continuo recupera
uit. capto maximo piſce qui anulum
deglutiuit ei reſtituit. Sed fortuna hec
ſic grata in principijs non ſic ꝑſeuera/
uit. ſed faciem eidem mutauit quē cap/
tum a prefecto darij. cruci affigi fecit.
Unde concludit idem valerius contra
fortunam diuiciarum loquens. caduca
nimiū inquit et fragilia ſunt hec tem/
poralia bona. que ſubito adueniunt.
ſubitoq̄ recedunt. et in nullo loco nul/
laq̄ perſona ſtabilibus radicibus fixa
conſiſtunt. Sed illos quos in ſublime
aliquādo extulerunt improuiſe deſtruc
tos. ī miſerabile ꝓfundum demergunt
Ob quam cauſam narrat idem. Rex
quidam ſapiens fuit. cui dum corona
regia eſſet oblata. vt capiti imponeret
Ille eam manu retenta diu dicitur reſ
titiſſe et tandem dixiſſe. O corona ma/
gis nobilis ꝙ felix. quam ſi quis vere
cognoſcat: ꝙ multis curis. multiſq̄
periculis et multis miſerijs plena ſit ꝯ
nemo hanc tollere vellet iacentem.
Hec omnia dum ſanctus iſte Apoſtolꝰ
conſiderauit. ꝓpter xpriſtum omnia
dereliquit. ¶ Tercia corona qua a dia
bolo coronamur. eſt corona ſuperbie.
Ipſe enim diabolus eſt rex ſuperbie.
ſicut dicitur in Iob. Hec autem corona
eſt vana et ſuper vano fundata. et ideo
ſemꝑ ruine parata. domus enim alta
non in petra. ſed in arena fundata ſem
per minatur ruinam. et tanto maiorē
quanto ſitum obtinet alciorem. quanto
enim lapis a ſubliniori cadit. tanto for
cius terram petit. nam et arbor quāto
eſt alcior. tanto eius caſus eſt grauior.
ergo corona ſuperbie temporaliter alta
cum ſit ſemꝑ ad ruinam parata. nullo
modo eſt appetenda. Nam in Yſaya vi/
ceſimooctauo. De hac corona ſic dicitur
Ve inquit corone effraym. et flori deci/
denti glorie exultacōnis eius. quaſi di/
ceret. Ve eternum erit cum ſuperbia
coronato. cum corona talis ſit. ſicut glo
ria floris ad modicū decidentis. Unde
ſtatim ſubditur ibidem. pedibus cōcul
cabitur corona ſuperbie. hebreorum ef/
fraym. et erit ſicut flos decidens gloīa
exultacōnis eius. ꝓpter quod damp/
nati dicunt illud Sapiencie quinto.
Quid nobis profuit ſuꝑbia. multum
et in tempore breui allex. ſuper. et ex.
ſe. xx. ſed dum non credidit ſubito ve/
lud fumus euanuit. Julianus apoſto/
ta in tantum aſcendit ꝙ contra xpriſ/
tum dei filium ſe erexit. ita ꝙ ſignum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

crucis vbiqꝫ locorū deſtruxit Sed dum
vincere pſas credidit. a milite īuiſibili
victus fuit. et dum cōfirmari in regno
ſperauit. in quo tantū impauerat tri/
bus annis. tunc ſubito lancea pforatus
interijt. et vellet nollet ꝗ xp̄s de eo tri
umphauerit. ore maledicto coram oībus
cōfeſſus fuit. ꝓpterea ſcūs hic Aplūs
coronam ſupbie ꝓcul abiecit. et dū coro
nam humilitatis accepit. ad regum ce/
leſtium diadema ſublimari promeruit
vt de eo ꝓprijſſime dici poſſit. poſuiſti
dn̄e ſup caput eius coronam de lapide
precioſo ꝛc.

De ſcō Auguſtino.

SIc honorabit' quēcumqꝫ rex volu
erit honorari Heſter ſexto In
hijs v̄bis de beato Auguſtino tangunt'
tria. qꝛ deus beatū Auguſtinū triplr̄
honorauit. Primo honorauit eum in
ſpiritualium filiorum multiplicacōne.
Scd'o in ſacrorum ſtigmatum impreſ/
ſione. Tercio in miraculorū opatione.
Primo ergo honorauit eum in ſpiri
tualium filiorum multiplicacōne. De
hoc ſcribit' Eccl'. iij. Deus honorauit
patrē in filijs. Vere deus patrē noſtrū
Auguſtinū in hijs honorauit Beatus
eīn Auguſting cum religione et regula
quā fratribus ſeruandā ſcripſit. matri
moniū cōtraxit. Unde dicē potuit illd'
Sapiē. Queſiui ēn illam ſponſam acci
pere. Quot autē ex ea filios gn̄auerit
toti mūdo patet. ſi igit' verū eſt. pmmo
qꝛ gloria prīs eſt filig ſapiens. quanta
huius ſit gloria qui tantorū filiorū ſa/
piencia et deuocōne letatur. ſicut dicit
Ambroſius. quot enim fratres de iſta
religione ꝓducent' et iam ꝓducti ſunt
ad regnū celorū. ꝓ tot et tantis ſpūalē
habet gaudiū. ſicut patet ꝑ Apoſtolū
ad Philip. iiij. Fratres mei deſidera/
tiſſimi. gaudiū meū et corona mea. glō
id eſt de quibg in pn̄ti letificor. in futuro
coronabor. Diſcipul' eīn in agone victo
ribg digna corona erit. et dicit Ceſarig
ſup illud Rō̃s xiiij. Nemo ſibi viuit et
nemo ſibi morit' Quantis exemplum
vere humilitatis et pfecte caritatis et
cuiuſcumqꝫ boni oſtenderis: cū tantis
et ꝓ tantis poſſidebis. Si vero qd' ab/
ſit iracunde detractionis vel inobedien
cie et murmur racionis formā dederis
alijs: nō ſolū ꝓ te ſed eciā ꝓ alijs quos
deſtruxeris gehenne ſupplicia ſuſtine/
bis. Unde in beato Auguſtino impleta
eſt illa bn̄dictio que ponit' Thobie vi.
Videatis filios veſtros et filios filiorū
veſtrorū vſqꝫ in terciā ꝛ quartā gn̄atio
nem. Prima gn̄atio filiorum. ſcꝫ ordo
fratrum ſuorum. Secunda generatio.
ordo pauperum. fuit enim pauperri/
mus et pater pauperum. Tercia peni
tencium. quorum exemplar fuit. Sed
quarta generatio eſt eorum qui exem/
plo vel verbo dictorum trium ordinum
perueniant. et ꝑuenerunt ad regnum
celorum. Horum oīm iam filios videt
quia de eorum meritis ſemꝑ gaudebit
et gaudet. Secundo honorauit eum
in ſacrorum vulnerum impreſſione.
Heſter ſexto. homo quē rex voluerit ho
norari. debet indui veſtimentis regis.
Certe homo quē rex regum et doming
dominanciū voluit honorari. fuit bea/
tus Auguſtinus. et propter hoc eum
veſtimentis regis induebat. quādo ſuo
rum ſacrorum vulnerum ſtigmata ſuo

in beato Auguſtino. qd dicit in Can-
ſeptio Come capitis tui ſicut purpura
regis iuncta canalibus. O beati Augus
tine. Come capitis tui. id eſt affectio/
nes mentis tue. Dicit Gre. in moral.
Quid p caput niſi ea que principalis
uniuſcuiuſqz actionis eſt mētis opera
ſignificat. Come capitis ſunt affectio/
nes ſue mentis. Come eñi exeunt de ca
pite. et affectiones ſue cogitacōnes exe
unt de corde Mathei decimoquinto. de
corde exeunt cogitacōnes. Iſte cogitacō
nes et affectiones beati Auguſtini fue
runt ſicut purpura regis. hoc eſt caro
xpi purpurata colore ſui ſanguīs. quo
fuit aſperſa quādo in ligno crucis fuit
affixa. Dicunt autē affectiones beati
Auguſtini ſimiles carni xpi. nō forma
liter ſed affectiue. ita enim affectiones
ſuas dirigebat frequenter diuino pfu/
ſus amore in deum et diuinam paſſio/
nem. qz ſacrorum ſtigmatum xpriſti in
corde ſuo meruit impreſſionem. Unde
ipſe dicit ī libro Confeſſionū. Sagitta
ueras tu cor meū caritate tua. et ingeſ/
tabam uba tua in viſceribus meis. vul
nerauerat quoqz xps cor meū Et iterū
Nec ſaciebar illis diebus dulcedine mi
rabili. conſidera altitudinem conſilij di
uini. ſuper ſalutem generis humani.
Ex quo patet qz beatus Auguſtinꝰ me
ruit impreſſionem vulnerum xpriſti ī
corde ſuo ſpiritualiter. p conſequens in
omnibus membris. quia cor eſt fons.
qui influit membris omnem virtutem
operatiuam. ita qz nichil eſt in membris
qd nō hauſerint a corde. Si ergo ſtig/
mata fuerunt in corde. p conſequens fue
runt in omnibus membris. qd probat
phūs ſic dicens. Omnis virtus vnita
forcior eſt ipſa diuiſa. ſed omnes vir tu/
tes vniuntur in corde. ergo qd eſt circa
cor. forcius eſt qͣ qd eſt circa membra.
multo ergo forcius et efficacius beatus
Auguſtinꝰ vulnera xpi habuit ī corde
ſpūaliter: qͣ alij ſancti quos legimus
habuiſſe in membris viſibiliter.

¶Exemplum legit. qz quedā mulier ad
beatū Auguſtinū acceſſit. quē ſtuden/
tem inueniens ſalutauit. Ipſe vero ad
eam nō intēdit. cogitans illa qz in faciē
mulieris ob ſanctitatē nollet intendere
ppius accedit. negociū exponit. illa qz
ſe nō aſpexit: multa cū triſticia receſſit.
altera autē die cum Auguſtinꝰ miſſam
diceret. et mulier ibi eſſet. poſt eleuacōez
corporis xpriſti mulier rapta vidit ſe ſtā
tem ante tribunal trinitatis. et vidit
beatū Auguſtinū facie inclinata de tri/
nitatis gloria attentiſſime diſputantē.
et vox ei dixit. cum Auguſtinū pridie
quereres de trinitate ſic diſputauit. et
ideo qz ibi fueris penitus nō aduertit.

¶Tercio honorauit eum in miraculo
rum oſtenſione vel operatione Eccleſiaſt
xxxviij. Dedit hoībus altiſſimus ſcien
ciam honorari in mirabilibus ſuis. ete
ſcienciam quā altiſſimus dat hominibus
id ē ſanctis humane viuētibus. p quā
honoranter in ipſius mirabilibus eſt
ſciencia fidei. ad oſtendendum eūi fidei
meritū cōcedunt ſanctis opera miracu
lorum. Unde Marci ix. Omnia poſſi/
bilia ſunt credenti. qz ergo btūs Augꝰ.
pfecte credidit. et fidem corā hereticis
ita cōſtanter predicauit qz Manicheum
ad fidē cōuertit et aliorū multorū heti/
corū errores fugauit. ideo dūs multis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

miraculis honorauit. nō ſolū poſt mor/
tem ſed eciā in vita. Unde ei competit
illud Eccl. xlviij. In vita ſua fecit mō
ſtrum. et eciā in morte mirabilia opa/
tus eſt. Hic dum adhuc viueret vidit
diabolum portantē librum vidit in quo
peccata hoīm deſcripſit. Et item poſt
mortem legitur. ꝙ quidā monachus no
mine Hugo. ſancto Auguſtino deuotus
qui eius ſcriptis miro deſiderio paſce/
batur crebra ſupplicacōne rogauit vt ī
die Auguſtini merētur mori. ante xv-
diem feſtiuitatis eius vt in vigilia btī
Auguſtini cum ſup humū quaſi mori/
ens poneret: ecce multi fulgentes viri
albis amicti eccleſiam proceſſionaliter
intrauerūt. quos ſequebat quidā reue
rendus vir pontificalibus inſignitus
quos cum vidiſſet monachus in eccleſia
exiſtēs obſtupuit. qui nam ſint et quo
velint interrogauit. cui vnus ait. btūs
Auguſtinus cum ſuis clericis vadit ad
deuotum ſuum vt animā ſuam ad celū
deducat. in infirmariam ergo illam ꝓ/
ceſſio ꝓcidit. et cū aliquādiu māſiſſent
ibi ſancta anima de carne ſoluta eſt ⁊c.
Sed que poteſt eſſe illa racio quare do/
minꝰ puluerem in cineres ſanctorum
ſuorum tanto honore ꝓſequit. et tanta
ꝑ eos mirabilia opatur. Certe ideo eſt
vt nos manuducat ad ipſos ſanctos de
bite honorandū. Indignum eīn valde
ſi nō honoret vilis ſeruus quos tantum
honorat vniuerſalis dn̄s. ꝓcipue cum
honor ſanctis exhibitus in laudem dei
reflexus. ꝙ in feſtis deberemꝰ dimittē
opa ſeruilia et vacare circa diuina mi/
niſteria. attendētes ſollemnitatum vio
lacōnes ꝙ grauiter ſint puniende. ſicut

figuratum eſt Numeri. Cū eſſent filij
iſrahel in ſolitudine et inueniſſent hoi/
nem colligentem ligna in die ſabati ob/
tulerūt eum moyſi et aaron. et vniūſe
multitudini qui recluſerūt eum in car/
cerem. neſcientes quid ſup eo facere de/
berent. Dixitqꝫ dn̄s ad moyſen. morte
moriat homo ille. obruat eum lapidibꝰ
omnis turba. Spiritualiter ligna ſcin
dit qui in diebus feſtis materiā ignis
infernalis colligit. Sed nomen ipſius
nō ponitur. quia tales de libro vite de/
lentur. Sed dominus iuſſit vt eum la/
pidibus obrueret turba: quia in die iu
dicij talium cōdemnatio ab omnibꝰ eſt
ſanctis approbanda.

Item.

Inuocauit et venit in me ſpiritꝰ
ſapiencie. Sapiencie ſeptimo.
ſcribit in Cano. Iaco. Qui indiget ſa
piēcia poſtulet a deo. q̄ dat oībus afflu
enter et nō improperat Qui eīn aliquo
indiget qd̄ poteſt hr̄e ſi petat. negligen
cie poſſet argui ſi a donatore illud non
petat vel poſtulet. Non res eſt petenda
ab eo qui non habet. ſed qui poſſidet.
Nunquid a ficu vue petende vel ficus a
vite? Cum igit omnis ſapiencia ſit a
deo vt habet Eccl. i. et ipſe ſit ſumme
largus. omnibus eam dare ꝑatus: ab
eo ſolo. ſapiēcia ab omnibꝰ eſt petenda
qd̄ btūs Augꝰ. dū cognouit: ſapiens
eſſe appetijt ſapiēciā a dn̄o poſtulauit
et poſtꝙ poſtulauit accepit. vn̄ bene dī
Inuocaui et ve. ⁊c. Eſt igit Nōndū
ꝙ beatus Augꝰ. habuit in ſe ſapienciā
oīm antiquorum patrum ⁊ ſanctorum
habuit eīn ſapienciam angelorum. que
conſiſtit in miniſtrando ſapienciam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

patriarcharũ que eſt ſimilis ſapiencie
viatorum. Sapienciam ꝓphetarum
quorum eſt ꝓuidere futura et populis
nunciare. Sapienciam apoſtolorum.
que ſimilitudinem habuit mercatorum
Sapienciã martirum. que eſt ſicut ſa-
piencia pugnatorum. Sapienciã con-
feſſorum ſiue pocius ſanctorũ doctorũ.
Sapienciã virginũ que cõſiſtit in fugi
endo omnia mala que poſſunt eſſe occa
ſio peccati. ¶ Primo ergo dicamus ꝙ
Auguſtinus habuit ſapienciam ange-
lorum. que cõſiſtit in miniſtrando. om
nes enĩ ſunt ſpũs ãminiſtratorij. ſicut
ad hebreos. Dicit͛ autẽ ille ſapiens mi
niſter qui voluntatẽ dñi prudẽter intel
ligit. fideliter complet et ꝑficit. et qui
dñm qñ iratus ẽ placare nouit. Tales
fuerunt angeli in pricipio ſue cõuerſi-
onis ad deum: qñ malis ſupbientibus
ãgelis et ideo de celo ruentibꝫ. Sancti
angeli dum voluntatẽ dñi aduerterunt
ad deum fideliter conuerſi. eius iram
ſuo obſequio humili placauerunt. Scrip
tum eſt enĩ ꝓuerbiorum ij. Vbi ſupbia
ibi et cõtumelia. hoc quantũ ad ãgelos
malos. Sed vbi humilitas ibi et ſapiẽ
cia. et hoc ꝓpter bonos. Beatus ergo
Augꝰ. Miniſter bonꝰ. deo fideliter mi
niſtrauit. et eius iram et ad ſe et alios
ſepe ꝓcibus mitigauit. bene igit͛ de eo
poteſt exponi illud ꝓuerbiorũ. Indigna
cio regis nũcius mortis. et vir ſapiens
placabit illũ. ꝙ autẽ btũs Augꝰ. iram
dei adhuc eo viuente placauerit patet.
Dum enĩ vuãdali totã affricã vaſtaue-
runt. nõ ꝑcentes ſexui vel etati. et poſt
hoc yponem manu valida obſiderunt.
tunc euocatis fr̃ibus ait. Ecce rogaui
dñm vt nos ab hijs ꝑiculis eruat. aut
pacienciam tribuat aut de medio tollat
et terciũ obtinuit. Tercio ergo obſidio
nis menſe lecto decubuit ꝛc. Sed quis
hodie qui deo ſic miniſtrat vt irã eius
placet et non pocius ꝓuocet͛. mala ſunt
hoĩm corda. plena diſcordia. odio vene-
noſa. mala quoqꝫ ſunt verba nrã. male
dicta. detractoria. et mala ſunt opera.
vt ꝓbant latrocinia. homicidia ꝛc. Sꝫ
nunq̃ꝫ ex talibus deus placat͛ ſed pocꝰ
ꝓuocatur. In omnibꝫ hijs inqͥt Yſa.
Non eſt aduerſus furor eius et adhuc
manus eius extenta. Si enim verbũ
dulce multiplicat aĩcos. et mitigat ini-
micos. ymmo tirannos crudelitatibus
cõſuetos. quanto magis placat͛ hijs dꝰ
qui ex natura totus manſuetus eſt et
benignus. ¶ Scdo beatus Auguſtinꝰ
habuit ſapienciã pr̃iarcharum que eſt
ſimilis ſapiencie viatorum. Dicit͛ enĩ
ſapiens viator. qui nouit rectã tenere
viam. Sed ille dicitur ſapiencior qui
viarum nouit ꝑicula deuitare. ille vero
dicitur ſapientiſſimus. qui vbi nec via
eſt nec ſemita: nouit iter ſuũ dirigere
Tales fuerunt ſancti pr̃iarche. qui nõ
dum apparente via preceptorũ que in
lege Moiſy fuit data. nec ſemita ꝓmiſ-
ſorum cõſiliorum. que ꝑ xpriſtum in
euangelio eſt oſtenſa. terram tñ ꝓpriã
diuiſerunt. cõſanguineos reliquerunt.
et viã ſcrutari ceperũt. Ad qua iret͛ in
celum. Nam ſicut habetur in Geneſi.
et Apoſtolꝰ meminit ad hebreos Abra
ham vocatꝰ obediuit. exijt in locũ quẽ
in hereditatẽ accepat neſciens. quo iret
Talis reuera fuit btũs Augꝰ. q̃ vocatꝰ
ꝑ predicacõnem ſancti Ambroſij. et ꝑ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

exhortacōnem beati ſimpliciani ita ex/
arſit vt ſocium ſuum Olippiū tā vultu
ꝙ mente turbatus inuaderet et fortiť
clamaret. quid patimur? qd audimus?
ſurgunt indocti et rapiunt celū et nos
cum doctrina noſtra in infernū dimer/
gimur. et currens in quendam ortum
reliquit omnia que habuit. et vanam
gloriam quam habuit ex ſciencia. Itē
ita cognatos et notos ⁊c. nec viā ſciuit
qua iretur ad celum. quia nec peniten/
tiam. nec aliquā aliam viam ſciuit. qr
nec xpriſtianus fuit ſed ſub ficu ꝓiecit
ſe. et amariſſime flens incipiens viam
penitencie voces lamētabiles dabat di/
cens. ꝙ diu cras ꝙ diu cras et cras ſine
modo. ſine paululum modo vt modo nō
habeat modum. et ſine ibat in longum
Unde de eo dr ꝓuerbiorum. Vir ſapi/
ens dirigit greſſus ſuos. Sed quis ho/
die hunc ſanctū ſequit. Ecce kariſſimi
trita eſt via. nota eſt hominibꝫ ſemita
celi ianua eſt aperta. data ſunt pcepta.
ꝓpoſita ſunt diuina conſilia. et tamen
non eſt qui teneat ea. ſed omnes diuer/
tunt a via. pſ. Omnes declinauerunt
ſimul muti ⁊c. Vere ſunt homines nrī
temporis ſimiles vulpi. qui nunquam
recte vadit. ſed ſemper tortuoſis et am/
fractuoſis gradibus incedit. adeo enim
ſunt tortuoſe vie hominū griſonicorum
hodie vt neceſſe ſit in eis errare. Unde
de hoc poſſet exponi illud ꝓuer. xxx.
Tria michi difficilia. et quartum pe/
nitus ignoro. viam aquile in celo. et vi
am colubri ſuper petram. viam nauis
in medio maris. et viā iuuenis in ado/
leſcentia ſua. omnia iſta quatuor ſicut
patet ad ſenſum. ſic amfractuoſe vadūt
et tunc huc nūc illuc diuertunt. nunꝙ
recto itinere pcedunt. Certe ſic et hoī/
nes griſonici. hodie derelicta via dei.
que eſt tota recta. viam ſequūtur ſerpē/
tis antiqui et huius vaniſſimi mundi.
cuius via eſt tota tortuoſa quāuis eis
videatur recta. Unde et in Prouerbijs
Eſt via que videtur hominibus recta.
ſed nouiſſima eius ducunt ad mortem.
¶ Tercō beatus Auguſtinꝰ habuit ſa/
pienciam pphetarū. quorū eſt puidere
futura et ea populis nunciare. Talis
reuera fuit beatus Auguſtinus. legiť
enim de eo ꝙ cū mater eius nomine mo
nita femina vtiqꝫ religioſa ꝙ plurimū
fleret ꝑ cōuerſione eius. quadam die
vt dicitur in libro cōfeſſionum. vidit ſe
ſtare in quadam linea triſtem. quidā ei
affuit pulcherrimꝰ iuuenis. cauſamqꝫ
triſticie interrogauit. Dixit ꝑdicionē
filij mei Auguſtini deploro. ille reſpon
dit. eſto ſecura. quia vbi tu ibi ille. et
ſtatim iuxta ſe filium ſtare vidit. hoc
dum Auguſtino diceret ait. falleris mr
nec tibi dictum eſt vbi tu ibi ille. ſed vbi
ille ibi tu. qd videbatur in ſpiritu pro/
phetico dicere ore. quia ꝓ ſuis meritis
futuris ī ſanctiori ſtatu: ſibi deberet cō
regnare cum xpriſto. Ex quo patet ꝙ
in beato Auguſtino pleniſſime fuit ſa/
piencia pphetarū. ſed heu hodie tales
non ſunt. quia nō ſolum futura nō pre/
uident. ſed nec preſentia cōſpiciunt. qr
non ſunt ſapiencia illuminati. ſed ſunt
ceci. omnis veritatis lumine deſtituti.
Unde Yſa. quinquageſimoſexto. Spe/
culatores eius omnes ceci. canes muti
non valentes latrare. Tales etenim
rectores non attendunt nec corrigunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

mala que fiunt quia ceci ſunt et muti. Neſciẽtes ꝙ canes muti. pane nõ digni ſunt. ſed a domo repelluntᷣ. id ē a celo. ¶ Quarto beatus Auguſtinꝰ habuit ſapienciam apoſtolorum. que ſimilitudinem habuit cũ ſapiencia mercatorũ. ipſi em̃ ſunt qui titulo emptõnis emerunt regna celorum Mathei decimo. Ecce nos reliquimus omnia. et ſecuti ſumus te. quid ergo dabis nobis p̃miȷ̃s? et ait illis ihesus. vos qui reli. etc. Optima reuera mercacio. vbi ꝓ ꝑuis dantur magna. pro corruptibilibus incorruptibilia. et pro caducis eterna. Tales reuera apoſtoli fuerũt. dum ꝓ paucis magna. pro tranſitoriȷ̃s eterna emerunt. Certe hanc ſapienciã apoſtolorum mercatus eſt beatus Auguſtinꝰ quia dum a ſancto Valerio fuit ordinatus preſbiter. monaſterium mox inſtituit et cepit viuere ſcd̃m regulam ſub ſanctis apoſtolis cõſtitutam. nõ ſolum ſua relinquendo. ſed eciã in vigiliȷ̃s et ieiuniȷ̃s et in ceteris omnibus eos imitando. expone ſicut noſti. ſciebat enim ꝙ hec ſapiencia omnia precederet mũdi bona Iuxta illud ꝓuerbiorum tercio. Beatus homo qui inuenit ſapienciam et cui affluit prudencia. ſed quis hodie hanc ſapienciam querit. et non pocius abicit. et toto poſſe diuicias querit? et quis hodie non eſt factus mercator. nõ ad lucrandum celorum regnum. ſed pocius argentum et aurum. Mercatores ſunt nõ vt olim ꝑſone viles ſed milites principes. imꝑatores. reges. duces. comites. barones et ceteri nobiles Et nõ tales ſunt mercatores apoſtoli. qui pro vilibus dant precioſa. ꝓ terrenis dant celeſtia. ꝓ perituris et tranſitoriȷ̃s dãt eterna et ſumma bona. ¶ Quĩto btũs Auguſtinus habuit ſapienciã martirũ Nam ille ſapiens pugnator diciturᷣ. qui nouit aduerſariorum inſidias deuitare Sapiẽcior creditur. qui nouit inſidiȷ̃s circũuenire aduerſarios. ſed ille ſapientiſſimus habetᷣ. qui ipſas hoſtium manubias captiuas ducens de hoſtibꝰ triumphat; Talis reuera fuit ſapiencia martirum pugnatorũ. qui ſeruientibꝰ ſibi manibus meruerunt ꝑtingere ad triumphum. Quis enim fabricauit coram ſancto Stephano. qui fuit p̃mus martir noui teſtamenti. niſi manus lapidancium? Quis ſancto laurencio. niſi manus aſſancium? Quis beatiſſimis apoſtolꝭ Andree et Petro. niſi manus crucifigenciũ? Quis ſancto Bartholomeo. niſi manus excoriantium? Quis beate Barbare. niſi varia tormentorum genera a ꝓprio ſibi parente inflicta? et ſic de aliȷ̃s. Vnde dicitur Eccleſiaſti nono. Melior eſt ſapiencia ꝙ̃ arma bellica. hanc ſapienciam vir dei Auguſtinus habuit. cũ martirium ſic deſiderauit. ſic animoſe queſiuit. et ad paciendum omne qd̛ potuit fecit Vnde ipſe Auguſtinus ait. ꝙ duplex eſt voluntas. videlicet plena et ſemiplena. plena quando nichil de eſt ex parte volentis. quin faceret ſi poſſet. et tunc voluntas ꝓ facto reputatur ad meritũ Si ergo ſic conſtat. ꝙ vere martir vir dei fuit. qꝛ ita cõſtanter cõtra hereticos fidem xp̃ianam p̃dicauit. ꝙ dixerũt nõ eſſe peccatũ qui eũ interficeret. nec tamẽ ceſſauit. qꝛ deuotiſſime martirium deſiderauit. Item forcius ille pugnat qui

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſpiritualiter ꝙ qui corporaliter pugnat.
Sed ipſi datum eſt bellum ſpirituale.
ſcilicet cum vicijs. Igitur martirij ge-
nus exiſtit. ꝙ autem cum vicijs effica-
citer pugnauerit patet. quia ſic vicia
odiuit. ꝙ nec in alijs ſuſtinere potuit.
Unde ſcripſit in menſa ſua iſtos verſus.
Quiſquis amat dictis abſentū rodere
vitam. Hanc menſam vetitam nouerit
eſſe ſibi. Sȝ quis hodie paciens ad por-
tandum non ſolum martirium ſed vel
ſolum verbum? quaſi diceret. nullus.
ex quo patet ꝙ beatus Auguſtinus ha-
buit ſapienciam martirum. ¶ Sexto
beatus Auguſtinus habuit ſapienciam
confeſſorum. ſiue pocius ſanctorum doc-
torum. que eſt ſicut ſapiencia magiſtro-
rum. Sapiens enim doctor eſt qui pru-
denter docet in aliquo tempore ſicut in
yeme tota. Sed ſapiencior qui docet in
tota vita. Sapientiſſimus vero qui ſic
doceret in iſta: vt ſibi in alijs eſſet vti-
lis futura. Talis reuera fuit beatus
Auguſtinus. qꝛ fideliter docuit in yeme
hoc eſt in amaritudine huius mundi et
frigiditate qui bene per yemem ſignifica-
tur. docuit ſapiencius in tota vita ſua.
qꝛ a tempore ſue cōuerſacōnis nunquā
docere ceſſauit. et docuit ſapientiſſime.
ſe videlicet et proximū ſuū. in hijs que
valent ad acquirendum futurum pre-
miū. et ad euadēdum infernale ſuppli-
cium. et hoc patet in humili ſua confeſ-
ſione vbi ſe de minimis accuſauit vide-
licet. ꝙ cū puer eſſet luſit cū pila. et ſic
de ceteris. In quo ſibi gloriā eternam
et proximo viam aperuit. quia confeſ-
ſio eſt porta vite eterne. Et ideo poteſt
de eo exponi illud Eccleſiaſtici. viceſi-
motercio. Sapientis ſanctitas quaſi
inundatio habundabit. et conſiliū eius
quaſi fons vite. Sed quis hodie eſt qui
ſic proximum doceat. qui ſic eidem bo-
na anime conſulat. et non pocius vana
querere. vana amare. vanis omni tpe
deſeruire. ſtatim modo vt nati filij ali-
quid cognoſcere incipiūt ſtatim inſtru-
untur. vt vanis intendant. vt munda-
nis aſſueſcant. vt cōputare diſcant. qs
vnquā modo docet filium vt deo ſeruiat
vt ad eccleſiam vadat. vt mundū relin-
quat. heu modo dolendum eſt valde. qꝛ
pagani filios ſuos et filias ſuas trade-
bant templis demonum quos colebant
et ibidem omni tempore ſeruire ſtatue-
bant. Sȝ xpriſtiani ſerui empticij xpi
precioſo ſanguine comparati volunt fi-
lios ſuos magis ſeruire mundo ꝙ xpo
Magis crudeliſſimo tiranno ꝙ vero et
pijſſimo domino. Sunt enim ſimiles
tales omnes lupis. qui filios mox adul-
tos. docent ad predam et inſtruunt ad
inſidias canibus et ouibus faciendas.
¶ Septio beatus Auguſtinus habuit
ſapienciam virginū que conſiſtit in fu-
giendo vana. in fugiendo hominū con-
ſorcia. in vitando verba ſcurrilia. et
omnia que poſſunt laſciuie eſſe cauſa.
hoc perfecte fecit beatus Auguſtinus. dū
mūdum penitus fugit. religionem ele-
git. in tantum enim mox vt cōuerſus
fuit: deum dilexit et omēs cauſas laſci-
uie odiuit. vt diceret et conquereretur
in libro confeſſionum. Sero te amaui
pulchritudo tam antiqua. tam noua.
intus eras et ego foris. et ego vbi requi-
rebam mecū eras. et ego tecū nō erā. vo-
caſti et clamaſti rupiſti ſurditatē meā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

coruſcaſti et fugaſti ſpiritū meum. guſ/
taui et eſurio et ſicio . tetigiſti me . et
exarſi in pacem tuam . id eſt in tuum a
morem et non in alium . Item in tan/
tum odiuit laſciuie cauſas . ꝙ nullā fe/
minam. nec ſororem. nec fratris filias
cum eo habitare permiſit. nec cū mulie
re ſolus loqui voluit. ſciebat enim ſcrip
tū eſſe Eccleſiaſtici tercio. Sapiens et
intelligens abſtinebit ſe a peccatis. Il/
le vere abſtinet qui non ſolum non pro
cedit in opera . ſed ab omībus abſtinet
inducentibus cauſis. Exemplum de di
na filia Jacob . que quia ſe infra taber
naculum non continuit. ſed ad videndū
foras ꝛc̄.

¶ Item de eodem.

Quaſi ſtella matutina ī medio ne/
bule. et q̄ſi luna plena in diebus
ſuis lucet. et quaſi ſol refulgens. ſic iſte
refulſit in templo domini. Eccleſiaſti/
ci. quinquageſimoquarto. Habent ſan
ctorum merita quibus laudibus popu/
li preconijs attollantur. vt ipſorum vi
ta fuit coram deo preuilegijs virtutum
accepta . eorum merita ſint apud homi
nes laudum veſtigijs precioſa . et ideo
quia memoria iuſti cum laudibus Pro
uer. p̄mo. Poteſt igitur beatus Auguſ
tinus in verbis premiſſis commendai
quantū ad tria . videlicet quantum ad
triplicem eius ſtatum. ſcilicet ſubiectio
nis prelacionis. et religionis. qui ſub/
methafora ſtelle et lune et ſolis oſtēdun
tur. Primo quantum ad ſtatū ſubiecti
onis. fuit illuſtratus ſciēcia. cum dicit
Quaſi ſtella matutina in medio nebu/
le. Secundo quantum ad ſtatum p̄laci
onis fuit fecundatus iuſticia . cū addit
et quaſi luna plena in diebus ſuis lucet
Tercio quantum ad ſtatum religionis
fuit dulcoratus clemencia. cū infertur.
Et quaſi ſol refulgens in templo domi
Per p̄mum eſt imitandꝫ ab vniūſis. ꝑ
ſecundum a prelatis. ꝑ terciū a religio
ſis. dicit igitur quaſi ſtella matutina ī
medio nebule . q̄m hec tria ſūt in aīma
peccatrice. obſcuritas ignorancie. Rō .
p̄mo. Obſcuratū eſt inſipiens cor eorū
Et p̄s. Obſcurētur oculi eorum ne vi/
deant ꝛc̄. ¶ Malignitas auaricie que
non querit n̄ palpare terrena. et ideo ī
groſſati ſunt et craſſi vt anguſta celi ia
nua eos introire non ſinat. ¶ Fluxi/
bilitas luxurie Geneſis quadrageſimo
p̄mo . Effuſus eſt ſicut aqua. Mathei.
decimonono. Facilius eſt camelum ꝛc̄
Et apcius Iē. quinquageſimooctauo.
Effuſi ſunt ſicut vituli ſuper herbam.
In medio igitur nebule obſcuriſſīe de/
ſiſſime et fluxibiliſſime. beatus Auguſ
tinus fuit quaſi ſtella matutina emit/
tens multiplices radios ſcilicet.
Radium veritatis contra abſcuritatem
ignorāncie . Radium largitatis contra
malignitatem auaricie. Radium caſti/
tatis cōtra fluxibilitatem luxurie.
¶ Primo fuit ſtella emittens radiū ve
ritatis cōtra obſcuritatem ignorancie .
Nam in liberalibus artibus ſufficien
ter edoctus fuit. adeo vt ſummus phi/
loſophus et rethor diſertiſſimꝰ habere/
tur. oēs libros Areſtotilis liberalium ar
cium quoſcūqꝫ legere potuit intellexit
ſicut ipſe teſtatur in libro cōfeſſionum.
et ideo omnes doctores eccleſie tā ſciē/
tia ꝙ ingeīo vicit cōparabiliter florēs
tam exemplis virtutum ꝙ affluencia.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

doctrinarū. ꝓpter qđ voluſianus dicit
legi dei deeſſe. quicquid Auguſtinū cō/
tingat ignorare. Unde poteſt dici de eo
illud Apoca. xxxij. Ego ſum ſtella ſplē
dida et matutina. Hunc radium emit/
tunt doctores catholice veritatis ad fu/
giendas tenebroſitatis errores. Danie
lis xij. Qui docti fuerint fulgebūt q̄ſi
ſplendor firmamenti. et qui ad iuſtici/
am erudiunt multos. q̄ſi ſtelle in ꝑpe/
tuas eternitates. ¶ Scđo radium lar
gitatis cōtra malignitatē auaricie. Nā
ſicut legitur ſua diſperſit in paupes et
hereditates ſibi derelictas. tamꝙ diui/
nis locupletatus diuicijs recipe recuſa
bat. et ideo ſibi cōuenit illud ꝓuerbio/
rū vltimo. Manum ſuam apuit inopi.
et palmas ſuas extendit ad pauperes.
vbi duo notat. ſcilicet manus apercio/
nem et palmarū extenſionē. minus eñ
eſt manus aperire inopi petenti. ꝙ pal
mas extēdere paupi pre verecūdia ſub
ticenti. Inopi q̄ non habet adiutoriuꝫ
hūanū. Ad paupes q̄ non habent neceſ
ſaria tēporalia bona Aperi ergo manū
inopi. et extēde manū tuā ad paupes.
ꝓpter qđ dicit Gre. fruſtra manus ad
deum rogaturus expandit. q̄ n̄ eas ī di/
genti paupi extēdit. hec ē illa ſtella cla
riſſime largitatis. cuꝰ radios nulla vn/
ꝙ potuerūt peccatorū cupiditate eclip
ſari. aut quorumcunqꝫ aduenienciū
occaſione in luce minui. et ideo cōuenit
ſibi illud Sapiencie xviij. fuit illis id
eſt pauperibus ī velamento diei et ī lu
ce ſtellarū nocte. id ē tempore aduerſita
tis et indigencie. Tercō radiū caſtita/
tis cōtra fluxibilitatem luxurie. ſtella
eñ puriſſima ē. ſic et Auguſtinꝰ. puri

tatem diligens. ſordes carnis horrebat
adeo. vt ꝓpter puritatis cuſtodiam nō
ſolū cū alienis. ſed nec cū ſororibus ha/
bitabat. nūꝙ cū mulieribus ſolꝰ loq̄ vo
lebat. dicens q̄ ex illis poſſūt infirmi
ores animi aut humanis temptacioībꝰ
cōcuti. aut certe falſis hoīm ſuperſticio
nibus infamari. ꝓpter qđ poterat di/
cere illud Job xxxi. Si deceptum ē cor
meum ſuper mulierem ꝛc. Sciebat eñ
quia caſtitas vera eſſet ſpecioſior ſole et
ſup oēm ſtellarum diſpoſicionem. Sa/
piencie. vij. et xvi. Quaſi ſtella mūdiſ
ſima radios ſuos ſue caſtitatis effudit.
Tales ſunt ſtelle de quibꝰ dicitur. ſtel
le autem dederunt lumen in cuſtodijs.
Auguſtiꝰ fuit ſtella matutina in cuſto
dijs ſuis et letate ſunt. patet ergo quo
modo Auguſtinus fuit ſtella matutina
in ſtatu ſubiectionis. Sequitur. et quaſi
luna plena ꝛc. vbi oſtenditur ꝓceſſus
eius in ſtatu prelacionis. ꝑ lunā eñ q̄
mire eſt humiditatis. habet fieri maris
cōmocio et trāquillitas. ſic per ꝓlatos
diſcordia mundi et pacificacio diſpoīt᷑.
et Eccle. l. Qualis eſt rector ciuitatis.
ꝛc. et ideo notabis. q̄ non dicitur luna
qualiſcunqꝫ diſpoſicioīs. ſed ſolum lu/
na plena. in plenitudine namqꝫ tria ſe
ſe cōcomitantur. ſcilicet. plenitudo lui/
nis. figure. et virtutis. hec tria dicun/
tur eſſe in prelatis ſi ſunt luna plena ꝛ
non vacua. notatur ergo primo in ple/
nitudine ipſius luminis claritas ſcien
cie. Secundo in plenitudine figure no
tatur orbicularitas paciencie. Tercō ī
plenitudine nōtur vbertas ordīs deuo
ti. pmo in plenitudine luīs notatˀ clari
tas ſciēcie. vt oculus mentis ſit lucidꝰ.

non habens partem aliquã tenebraruʒ
ſcdm illud Yſaie. lviij. Implebit ſplen/
doribus aĩam tuam. tũc tãta irradicõe
pfuſus videt athamos dilectianũ. Ma/
thei. v. Beati mundo corde ẓc̃. qd̃ patu
it in Auguſtino q̃ plenus luce. grẽ ſe de
peccatis minimis accuſabat. vt qñ puer
erat libenter ludebat cũ pila: cum ad
ſcolas ire deberet. et ꝙ curioſe videbat
araneas muſcas ſuis retibus capiẽtes
Nec mirũ. Nã vt dicit Gre. Bonarum
menciũ ẽ ibi culpas ponere vbi culpa ñ
eſt Sed quidam ſic̃ luna noua lucent in
noctis ꝑncipio tãtũ qui vt tenera etate
innocenciã ſectantur. ſed adulti eã de ſe
rũt Alij velud luna antiq̃ in fine noctis
tantum lucent et ſunt qui poſt inſolen/
ciam et obedienciam mandatorum dei
poſt errorem conuerſi iuſticiam appre
hendunt. Alij autem ſic̃ luna plena. et
hij vere pfecte ĩnocenciam cũ virili con/
ſtancia. cũ finali pſeuerancia cõiungũt
¶ Secũdo in plenitudine figure nota
ẜ orbicularitas paciencie. qꝛ figuẽ capa
ciſſime. omnia recipiens ſicut paciens
quia vt dicit Jacobi ꝑmo. Paciencia o/
pus perfectum habet vt ſitis pfecti et
integri nullo deficientes. hanc plenitu
dinem habuit Auguſtinus ſicut patuit
Nam ſecundum Gregg. ſi ille vere per/
fectus eſt q̃ in aliorum ĩfirmitatibus fe
rendis impaciens nõ eſt. tanto Auguſ
tinus pacificior ꝑdicandus: quãto ꝓxi
morum imperfectionem paciencius to
lerabat. Sciebat em̃ illud lu. vi. pfectꝰ
omnis diſcipulꝰ eſt ſi ſit ſicut mgr̃ eius
hec eſt pfecta paciencia mortem ferendo
ꝓ xp̃o. ſed ad opa pfectionis tenent̃ ꝑ
lati. et iõ dicit dñs Mathe. v. Eſtote er

go pfecti. ẓc̃. ꝓpter hoc amici Job. x.
vbi ẽ paciencia tua et pfectio: exiſtimã
tes ipſũ a pfectione cecidiſſe. ſi paciẽciã
in aduerſitatibus non teneret. Sꝫ q̃dã
ſũt non luna pfecta ſed diminuta in cõ/
ſũmacione menſis. Eccleſiaſtici. xliij.
a luna ſignificacõem diei feciſti. lũinare
qd̃ minuit̃ in conſũmacione mẽſis ſcd̃ʒ
nomen eius. ẓc̃. Nota ꝙ qñ luna ꝑmo
a ſole r̃cedit apparet corniculata ad mo
dũ arcus cornibus ſemp verſis ad occa
ſum. qñ iterũ appropinquat ad cõiunc/
cionem recipit eãdem formã. ſed in pte
ad ſolem verſa recipit lumen ¶ Tercĩ
in plenitudine virtutis notat̃ vbertas
ordinis deuoti. plenilunium em̃ cauſat
pleĩtudinẽ humorũ et medullarum in
aĩali. ſicut patet in oſtreis. ad cuiꝰ ſili
tudinem dicere potuit de aĩa cõtempla
tiua. ꝑs. Sicut adipe et pinguedine r̃
pleatur anima mea. Nec dubium eſt cũ
dicat Eccleſiaſticus. xxxv. Oblacio iuſ
ti impinguat. Nã p redundacõem r̃fle
ctit in ſubditos qd̃ acquirit oracionibꝰ
deuotis. hanc plenitudinẽ habuit Au/
guſtinus. qui in ſubditis languentibꝰ
ſanitatem. in aridis mentibus vberta/
tem. et in obſeſſis corporibus libertatẽ
inſtancia oracionis extorſit. ſicut patꝫ
in libro de ciuitate dei. vbi duo mirabi
lia de ſe tamq̃ de alio refert dicẽs. ꝓpo
nẽſem q̃dam virginem que cum ſe oleo
punxiſſet. cum ꝓ illa orans preſbiter
lacmas inſtillauerat: mox a demone fu
iſſe ſanatam. Scio eciam epiſcopum ſe
mel ꝓ adoleſcente oraſſe quem non vi/
dit. illumqꝫ illico demone caruiſſe. et
pluã alia. quãuis humilitatis cauſa no
men obticeat. Deutronomij. xxxij.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Neptalim habundancia fruetur. et plenus erit benedictionibus. deum mane et meredie poſſidebit. quia de plenitudīe virtutis cōmunicabit patrociniū ſanctitatis. Ideo cōuenit ſibi illud pſ. Sicut luna pfecta in eternum ꝛc. Patet ergo quō fuerit luna plena in ſtatu prelacionis. Sequit̄ et ſic ſol refulgens ꝛc. vbi oſtenditur faſtigium pfectionis in ſtatu religionis. ppter qd̄ nota q lumen ſolis habet altitudinem in ſitu. Rectitudinem in īceſſu. dulcedinem in effectu. que omīa ſtatum religionis oſtendunt. vt ſic dicatur Judith. quinto. Qui diligunt te domine ſicut ſol in ortu ſuo ita rutilant. ¶ Primo igitur ſol habet altitudinem in ſitu. ſcd̄m illud Eccle. xxiiij. Ego feci in celū vt oriret̄ lumen indeficiens. in quo nōtur cōtemptus tpaliū quē in altiſſiō tenuit Auguſtinꝰ. qua diuicias mundi et earū gloriā cōtempſit et ope et voluntate. Vn̄ in libro ſoliloquiorū. vbi eum racio interrogat. Diuicias nullas cupis? reſpondit. Cum tricesimum annum agerē. poſtea temporalia iſti cupe deſtiti. vt nec aliud in hꝰs preter victum neceſſarium cogitarem. nec mirū. quia vt dr̄ Eccle. xxxv. hō ſcūs in ſapīa ſua manet. ſicut ſol. qui quāto altior tāto feruēcior eſt. ¶ Scd̄o rectitudinem in īceſſu. Nō enim incedit p curuum. Vn̄ dt̄ Auguſti. Recticlineus eſt inceſſus ſuꝰs. hanc rectitudinē habuit Auguſtinus in corde p puram dilcōnem. In ore p diuinam confeſſionem. In ope per honeſtā ſatiſfactionē vel cōuerſacionem. vt ſic perfecte diceret illd̄ pſ. ad oīa mandata tua dirigebar. ꝛc. Per hanc eciam ē exemplar amatoribꝰ veritatis. ppter qd̄ dicit in libro cōfeſſionū. Eliq̄batur veritas tua in cor meum. fluebant lacrime et bn̄ michi erat cū eis. vt ſic ſol ſanctus in terris multos illuīando dirigeret. ſcd̄m illud Eccleſi. xliij. ſol illuminans per omnia reſpexit. ¶ Tercio dulcedinē in effectu Ecc̄i ſcd̄o. Dulce lumen et delectabile eſt oculis videre ſolem. Hanc dulcedinem gn̄abat in diffuſione doctrine. cum aliis ūba vite predicando ſtillaret. Quia vt dicitur Prouerbiorū. xix. Fauus mellis verba cōpoſita. non tātū de floribꝰ eloquencie et verborum exornacione q̄tum de verborum circumſpectione loq̄tur vt dicit expoſitor Verborū enim circumſpectio dulcis eſt vt fauus mellis. et erat ita in verbis doctoris. duo ſunt in melle. dulcedo ad refectionem affectꝰ et cera ad illuīnacionem intellectus. vt ſic cōpleatur illud Eccle. xlix In ore q̄ſi mel indulcorabitur. Et Canti. iiij. Fauus diſtillans la. p hoc igitur triplicis pfectioīs ſtudium poteſt dici Eccle. xliij. tripliciter ſol exurens mōtes radios igneos exſufflans ꝛc. Dicit ergo Quaſi ſtella matutina. ꝛc

¶ In decollacione ſcī Johīs

Decollauit eū ī carcere. et attulit caput eius in diſco. Math. xiiij. Hodie ſicut noſtis celebrat eccleſia decollacionem Johannis. cū ipſe decollatꝰ n̄ fuerit. ſed circa feſtū azimorū āno ſcz p̄cedente dn̄icā paſſionis. dignū tn̄ eſt vt hodie celebretur. tum ppter oſſiū eius cōcremacionem. tum ppter oſſium collectionē. tū ppter capitis eius īuencōnē. tū eciā ppt digiti tranſlacionē. vn̄ in ūbis ppoſitis oñdit̄ herodis īpietas

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

quãtum ad duo . videlicet quantum ad
enormitatem ſceleris. cũ dicit. Decolla
uit eum in carcere. magnum enĩ fuit ſa
crilegium et violencia tam ſanctum vi
rum tenere . maius iuſtum indecenter
ligare. maximũ vinctum in carcere de
tinere. ſed ſũmum. vinctũ et tentum de
collare . Nec ſilendum eſt . quia ideo in
carcere decollauit ne turbacõnem popu
li furientis incurreret . et ne ob tãtum
facinus infamaretur. et ideo factum eſt
vt dum inceſtũ latere voluit ꝑ mortem
Iohĩs. oĩbus innotuit. ꝓpter qđ pote
rat dicere iohẽs illud quod legitur. iiij.
Regum ſexto . Miſit homicide filius et
precidatur caput meum Vere filius ho
micide. quia ſecũdum hiſtoriam et Be/
dam . hic fuit herodes antipa filius he/
rodis aſcalonite. qui pueros occidit. et
frater agrippe. qui Iacobum inter fecit
¶ Secundo ad penſionem muneris.
cum addit. et attulit caput eius ĩ diſco
id eſt in vaſe rotundo deſuper extenſo .
vel pro menſali ſuperpoſito menſe. vel
ſuꝑior menſa in triclinio . vel pulpitũ
nominatur. hoc fuit munus qđ dedit he
rodes herodiadi. in premium ſaltacoĩs
filie. que caput Iohannis pro munere
ſiciebat. ſed ſi queris quare herodias cõ
ſuluit vt non aliud caput peteret ꝙ ca/
put Iohannis. Ieronimus. quia op/
tabat in poteſtate linguam habere que
illicitas nupcias arguebat ſecũdum ꝙ
de malignis dicitur. Sapiencie . ſecun
do. Circumueniamus iuſtum. quoniã
contrarius eſt operibus noſtris. Vnde
timebat ſicut dicit Beda . Ne Herodes
aliquando Iohẽ monente reſipiſceret .
¶ Dicit igitur. decollauit eum in car/
tere. vbi oſtenditur enormitas criminis
propter qđ nota ꝙ quatuor introducũ
tur que criminis enormitatem oſtẽdũt
in herode. ſcilicet prophanacio ſacre mo
nicionis. obſeruacio ſtulte iuracionis .
machinacio ſecrete collacioĩs. et conſũ/
macio ſimulate damnacionis. ¶ Pri/
mo prophanacio ſacre monicioĩs oſten
dit enormitatem criminis Nam ob hoc
Iohannes in odium herodis venerat .
quia eum de inceſtu libidinis arguebat
Dicebat enim herodi Iohannes. Ma/
thei. octauo. Non tibi licet habere vxo/
rem fratris tui. Hec fuit vxor philippi
fratris herodis filia regis arabum. de
quo ſecunda Corintheorum duodecĩo .
Damaſci prepoſitus gentis arithe re/
gis quã interueniente diſcordia a philip
po viro ſue pater abſtulit et in dolorẽ
ipſius herodi nupcijs copulauit. tũ Io
ſephus dicit. ꝙ iſta fuit filia ariſtoboli
et ſoror agrippe quã cõtra legem duxe
rat. ſecundum illud Leuitici. decimooc
tauo. turpitudinem fratris tui non re
uelabis. et ideo quia Iohannes in ſpi/
ritu et virtute helie venerat. qua autoĩ
tate ille arguebat Achab. et vxorem il/
lius. ita Iohannes herodem . Sz quid
ſequitur Certe qđ dicit Amos quinto .
Odio habuerunt corripiẽtem in porta
et loquentem perfecte abhominati ſũt.
quod adhuc videmus fieri in homini/
bus ſceleratis. Propter quod dicit Cri
ſoſtimus. Malos qui monet offendit .
et incurrit odium qui arguit crimino/
ſos ¶ Secundo obſeruancia inique iu
racionis . Dicitur enim Mathei deci/
moquarto. Qui cum iuramento polli/
citus eſt dare . qđcũqz poſtulaſſet ab eo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ad hec forte iurauit vt decollacionē pa/
ret. qua videretur facere. inuitus qđ fa
ciebat ſpontaneus. Vñ iurauit. ecce fir
macio mali faciendi. et ſacrilegi iuramē
ti. ꝓpter quod ſacrilegus ille Herodes
non excuſatur de iuramento peſſimo ſi
ue periurio. ꝓpter hoc dicit Auguſtig
Inter delicias et laſciuias conuiuanci/
um temere iuratur. et qđ impie iurat
implet. et quia non fuit in veritate et
iuſticia et iudicio. ſtultus fuit in iurā/
do. et impijſſimus in obſeruando Sed
nō. ꝙ piurium dicit tribus modis. vno
modo falſa iuracio. cū ſcꝫ quod iuratur
falſum eſſe ſcitur. Alio modo iuramen/
ti tranſgreſſio. ſcilicet cū aliquis iurat
et iuramentum licitum non ſeruat.
Tercio modo dicitur ꝑuerſe iuracō. ſci
licet cū res illicita iuātur. ſicut fecit he
rodes. qui fuit doloſus in promittēdo.
et ſacrilegus in obſeruando. ¶ Tercō
machinacio ſecrete collacioīs. Nā vt ha/
beret occaſionem occidendi. cenā ordina
uit in qua cum vxore conſpirauerat de
iohīs interitu: vt videt. ꝓpter qđ dicit
Mat. vi. Et cū dies oportung veniſſet
herodes natali ſuo fecit cenam. ſolus he/
rodes ꝛ pharao natali ſuo legūtur cōui
uium celebraſſe. Sed vterqꝫ homicida
feſtiuitatē ſanguine fedauerat. Ille eu
nuchum peccantem. Iſte iohēꝫ flagicia
ꝓ iuſticiā increpantem. et ideo vtilius
eſt nobis diem mortis lugendo celebra
re. Eccleſiaſtitici ſeptimo. melior ē di
es mortis die natiuitatis. hec machina
cō ꝓceſſit a duobus. quia ſcilicet depreſ
ſus erat a timore male humilitāte. ꝓp/
ter qđ dicitur. Mathei decimoquarto.
volens eum occidere timuit. et acceſſus

ab amore male inflammante. maxime
quia inclinatus erat verbis. que inſidi
abātur illi Mathe. vi. herodias autem
ꝛc. ¶ Quarto conſummacio ſimulate
damnacionis. Nam ipſe verſipellis cō/
triſtari ſe ſimulauit. vt dampnum ſac/
legij. non ſponte ſed inuitus videretur
inferre. ꝓpter hoc dr. Contriſtatus ē
rex. id eſt triſticiam ſimulabat. ſcdm il
lud Eccle. xij. In oculis ſuis lacrima/
tur inimicus. ſed ſi inuenitur tempus
non ſaciabitur ſanguine. Mater inſidi
ando. filia in ſaltando. herodes iugulā/
do. oēs iſti in necem iohīs cōſpirauerāt
ſanguinem ſicierūt. vt ſic impleatur il
lud Eccleſiaſtici. decimooctauo. Sicut
mater ita ꝛ filia. filia matris tue es tu
Iſta fuit noua beſtia que contēpto cor/
pore caput q̄rit. et matris peccato dās
mugitum. Johannem ſanctiſſimum iu
gulauit. Propter quod dr. Mathei deci
moquarto. Miſit herodes et decollauit
eū. Sed de ſepultura Johannis contra
rietas eſt. Nam Iheronimus dicit. ꝙ
Johannes apud ſebaſten eſt occiſus. q̄
olim ſamaria dicebat vbi herodes fecit
domum regiam. Et apud metharenta
quod erat opidum vltra Jordanem ſi/
tum: ſepultus. et hoc gloſa concedit cū
Joſepho. Sed eccleſiaſtica hiſtoria di/
cit contrarium. Sed de capite nulli du
bium eſt. quin Iheroſolimis ſit ſepul/
tum. Dicit igitur. Decollauit eum in
carcere. vbi notatur enormitas criminis
¶ Sequitur. et attulit ſcilicet ſpicula/
tor caput eius in diſco. Propter quod
notabis ꝙ caput Johannis baptiſte fu
it dulcoratum ſtillicidio pietatis inter,
ne. Decoratum preuilegio ſanctitatis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

p̄celſe honoratum faſtigio dignitatis et
ne. Reuelatum beneplacito voluntatis
diuine ¶ Primo caput Johannis bap
tiſte fuit dulcoratum ſtillicidio pieta/
tis interne. et ideo poterat dicere il/
lud Canticorum quinto. Caput meuz
plenum eſt rore. &c. quod patuit in ze/
lo animarum et ignito cōpaſſionis incē
dio ad animas reuocandas. ita vt dice/
ret cum Jeremia ix. Quis dabit capiti
meo aquā et oculis meis fontem lacrima
rum et plorabo die ac nocte interfectos
populi mei. Hanc dulcedinem manife/
ſtauit circa herodem et vxorem quos cu
piebat ab īceſtu libidinis reuocare Sz
videte qualem ſuſcepit ab ipſo proprie
tate mercedem. ille arguebat ex pietate
ne dampnaretur. et illi caput amputa/
uit ne de crimine notaretur. ¶ Se
cundo fuit decoratum preuilegio ſancti
tatis precelſe. propter qd̄ merito poteſt
dicere illud Canticorum quinto. Ca/
put eius aurum optimum. Aurum e/
nim inter metalla primatum tenet no/
bilitatis. tā in pulchritudine q̄ eciam
in valore. ſic iohannes inter hoīes po
ſitus p̄matum ſanctitatis aſcendit. qd̄
oſtenditur. Mathei ſecundo. Inter na/
tos mulierū non ſurrexit maior Johā
ne baptiſta. et ideo aurum optimū nō
ſordet ſcoria neqz falſo colore coloratum
ſed purum et innocencia. et ab omī cri/
minis infectione mundatū Vn̄ cōuenit
ei qd̄ patriarcha Jacob filios benedicēs
ait de Joſeph. Geneſi. xlix. Fiant be/
nedictiones in capite Joſeph. et in ver
tice naſarei īter fratres ſuos. quas qui
dem bn̄dictiones Johi gabriel affutu/
ras predixit. cum naſciturum de ſterili

nūciaret. dicit Lu. p̄mo. Vinum et ſice
ram non bibet et ſpiritu ſancto replebi
tur adhuc ex vtero matris ſue. qd̄ ꝓpri
um erat nazareorum. Numeri ſexto.
¶ Tercio honoratum faſtigio dignita
tis eterne. ꝓpter quod poſſumus dicē
cū ps. Poſuiſti domine in capite eius
coronam de lapide precioſo. Nam ſi ſpe
cialis corona debetur martiribus. pre/
dicatoribus. virginibuſqz: qualis erit
corona Johīs. cuius caput martirij virgi
nitatis et predicacōis virtus honorat.
ꝓpter qd̄ de ipſo canit. ſancta tricenis
alios coronant &c. vt ſic cōpleatur illd̄
ꝓū. quarto. dabit capiti tuo augmenta
graciarum et corona inclita proteget
te. Nec mirum. Nam vt dr̄ Prou. ſecun
do. Benedictio domini ſuper caput iuſ
ti. quo contra de ipſis dr̄. Abacuc iij.
percuſſiſti caput de domo īpij. denudaſ
ti facti. e. vſ. a. ¶ Quarto reuelatū be
neplacito voluntatis diuine. Legit̄ eni
in eccleſiaſtica hiſtoria. q̄ herodias ca/
put Johānis in iheruſalem fecit deferri
et iuxta habitaculum ſepeliri. timens
ne ꝓpheta reſurgeret ſi corpus cum ca
pite fuiſſet ſepultum. ſed tp̄e Marcia/
ni principis vt habetur in ſcolaſtica hi
ſtoria caput ſuū iohēs duobus monachis
reuelauit. qui cū ad palacium herodis
veniſſent inuenerunt ſacrum caput ſac
cis et cilicijs et pellibus quibus in de/
ſerto indutus fuerat inuolutum. De/
inde ꝑ paupem quendā figulū q̄ caput
in pera portabat ad emiſſeam vrbem ē
tranſlatum. poſt multum vero tēporis
ſancto marcello monacho in ſpecie ſtelle
prefulgide reuelatum. et poſt modicuz
conſtantinopolium deportatū. et vltiō

regnante papino in galliam apud pic/
thauiam tumulatum. vt ſic dicatur Jo
hanni illud Can. vij. caput tuū vt car/
melus. et come capitis tui ſicͭ purpura
regis.

In natiuitate btē ūginis.

Sapiencia edificauit ſibi domum
excidit colūnas ſeptē ꝓuerbiorū
nono. In verbis prepoſitis eleganter
oſtenditur ortus virginis ſub methafo
ra domus ſapiencie. et ꝙtum ad hoc oſ/
tenditur virgo. Primo vt honorabilis
mundicia venuſtante. cum dicit. Sapi
encia edificauit ſibi domum Secūdo vt
admirabilis. cum addit. Excidit colū/
nas ſeptem. Dicit ergo Sapiencia pri
mo. verbum dei Co. p̄mo. predicamus
xpiſtum verticem et dei ſapienciam. e/
dificauit coopante patre et ſpiritu ſan/
cto domum/in vtero virginis glorioſe.
de qua carnem aſſumpſit. vt ſic dicatur
de ea. Geñ. xlviij. Hec eſt domus et ce
li porta. merito hec dicitur domus hono/
rabilis/cum fuerit dedicata. vt ſcilicet ī
habitaculum ſiue tabernaculum maie/
ſtatis. in refugium ſiue oraculum pie/
tatis. in refrigerium ſiue remedium ſa
nitatis. in triclinium ſiue conſiſtoriū
diuinitatis. Primo vt eſſet inhabitacu
lum ſiue tabernaculum maieſtatis. fu/
it enim ſecreta et ſincera camera regis.
quā nulla vnꝙ̄ potuit violare ſciſſura.
Propter quod dei filius dicit in Yſaia
Domum maieſtatis mee glorificabo. ꝑ
cuius portam ſic egreſſus eſt deus. vt
porta ſemꝑ clauſa maneret. Eze. xliiij
Porta hec clauſa erit et non aperietur.
et vir non tranſibit per eam. quoniam
dominus deus iſrahel ingreſſus eſt per
eam. et ideo perfectiſſima conſūmacioē
ſecundi. Regum ſeptimo. Domū autem
ſuam edificauit ſalomon. id eſt xpiſtus
duodecim annis. et ad finem vel ꝑfectū
vſqꝫ perduxit. quia poſt decimūtercium
annum etatis virginis/dei filius īcar/
natus eſt in vtēo eius. vt merito dicatur
tercij Regum ſexto. Perfecta eſt domus
in omni opere ſuo. Puriſſima cōſecra/
cione/vt habitatori cōueniat. ꝓpter hoc
dicit dauid in p̄o. domū tuā decet ſancti
tudo dñe in longitudine dierū. et hec fi
gura preceſſit tercij Regum nono. ſan
ctificaui domū hanc quā edificaſti mi/
chi. vt ponerē nomen ibi in ſempiternū
et erunt oculi mei et cor meum cunctis
diebus &c. Quietiſſima quiecioē/de
qua p̄mo ꝑalipomi. xxviij. Cogitaui
vt edificarem domum. in qua requie/
ſceret archa federis domini. archa fede/
ris humanitatis verbi. hec requieuit ī
domo hac. quia nouem menſibus fuit ī vte
ro virginis. vt merito virgo de ſe dicat.
Eccleſiaſtici viceſimo quarto. Qui cre
auit me. requieuit in tabernaculo meo.

Secundo in refugium ſiue oraculū
pietatis. et ideo dicitur domus ꝓpicia
cōis. p̄mo Paralipominō. xxviij. De/
ditqꝫ dauid ſalomoni filio ſuo deſcripci
onem templi et porticus. et ſequitur. &
domus propiciacionis. quia ab ipſa e/
manant flumina graciarum. Eze. qua
drageſimoſeptimo. Cōuerti me ad por
tā domus. et ecce aq̄ egrediabant̄ ſub illa
lumen domus ad orientem. Facies
ēāt domus. i. ūgo maria reſpiciebat ad o/
rientē. id ē ad xp̄m. de cuius plenitudi
ne ditata habūdanciā ſanctis trāſfudit
in fedus miſeracionis. de qua tercij

Regū octauo. Edificaui domum nomi/
ni domini dei iſrahel. et cōſtitui ibi lo/
cum arche. ī qua fedus eſt dm̄. qđ ꝑcuſ
ſit cū pr̄ibus noſtris. hoc eſt fedus miſe
ricordie. quod cōſtituit in regina clemē
cie. in qua tanꝗ in cōfugium peniten/
tes veniam ſumūt. propt̄ quod clamat
ps̄. Eſto michi in deū protectorem. et ī
domum refugij vt ſaluū me facias. In
opus erudicionis. ibi em̄ deus viam re
dempcionis oſtendit. ibi documenta ſa
piencie reuelauit. ꝓpter hoc anima ſan
cta clamabat Canti. octauo. Ducam te
in domū meā. ſequitur. ibi me docebis.
et domĩg Eccle. ij. Apropinquate ad
me indocti. et cōgregate vos in domum
diſcipline. ¶ In munus exaudicionis
de qua Yſaie lvi. Letificabo eum in do/
mum oracionis mee. et domĩg in euā
gelio. Domus mea domus oracionis ē.
propter quod dicebat ps̄. Introibo in
domum tuam. et adorabo ad templum
ſcm̄ tuum. ¶ Tercio in refugiū ſiue r̄
medium ſanitatis. hec fuit domus aro/
matū. de qua quarti Regum. xx. Oſtē
dit eis domum aromatū et aurū et ar/
gentū et pigmenta varia. vngentaqꝫ ꝛ
domum vaſorū ſuorꝫ. et ideo ante por
tam eius iacent languidi. iacent ſenti/
bus peccōrum ꝑcuſſi. vt de plenitudiē
virtutis eius ſuſcipiant ſanitatē. ꝓp/
ter quod dr̄ in ꝑſona virginis. prouer.
octauo. Beatus vir qui audit me. et q̄
vigilat ad fores meas cotidie. et obſer/
uat poſtes hoſtij mei. qui me inuenerit
inueniet vitam. et hauriet ſapienciā a
domino. Ibi em̄ ſunt pigmenta redem
cionis. xp̄s ſcilicet. qui expiet peccōres
ſicut dicit̄. vnguentarius faciet vnctio
nes ~~conficiet~~ ſanitates. Aromata dile
ctionis Eccle. xxiiij. Sicut cinamomū
ꝛ balſamū odorem dedi. quia ſicut odor
ſic dilectio trahit. et quāto ſuauior tan/
to amabilior. ſicut Bernar. Non ad eā
timeat accedē humana fragilitas. tota
em̄ ſuauis eſt. ſi quid durum. ſi q̄d īcre
pacionis. ſi quid indignacionis occur/
rerit homo. ¶ Vngenta deuociōis. De
quibus Can. p̄mo. Oſculet̄ me oſculo o
ris ſui. quia mel ſūt verba tua vi fra.
vn. op. ¶ Quarto in triclinium ſiue cō
ſiſtoriū deitatis. ibi em̄ cōſtituit ſolium
regni ſui in hoīe/ſuꝑ hoīes regnaturg.
vt purpura nr̄e mortalitatis indutus/
faceret nos deo nr̄o regnū. et ab alieno
domino quaſi quodam iudicio reuocarēt
de quo p̄t ſuī illud Eze. octauo. Audi/
ui vocē ad me loquentem de domo. id eſt
de virginis vtero. et vir q̄ ſtabat iuxta
me. id eſt xp̄s. dixit ad me. fili hoīs locg
ſolij mei. ꝛ locus veſtigiorū meorum pe
dum. vbi habito in medio filiorū iſrl̄ ī
eternum. ꝓpter quod ſecurum acceſſū
habuit homo ad cōſiſtorium dei. cū regē
glorie cerneret humanatū. et hoc ſigna/
tum eſt. Heſter vij. de Aſſuero. de quo
dr̄. ꝙ ſedebat ſuper ſoliū ſuū in cōſiſto/
rio palacij. cōtra hoſtium domg. Et iō
non īmerito beatiſſima virgo maria ē
glorioſa delicijs premiorū. Vnde de ea
dr̄. Repleta eſt gloria domus dn̄i. vt ſic
fuit in ſanctificacione gracia plena. ſic
in plenitudine glorie ſit beata. Speōſa
ꝑconijs meritorū. ps̄. Speī domg diui
dē ſpolia. Nā dr̄. iij. Re. vi. Pauimētū
domg texuit auro intrīnſecus et extrīnſe/
cg. ꝛ operuit lignis cedrīnis. qr habuit gra
ciā venuſtantē. et graciā cōſūmantē ꝛc̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Impioſa miraculis beneficiorum. quo
iam totus mundus exultat. quia totꝰ
ipſius beneficijs plenus eſt. dicit igit̄
ſapiēcia edificauit ſibi domum ꝛc. Se
quitur et excidit colūpnas ſeptē. Sem
ꝑ nōndum eſt ꝙ in hac domo ſapiencia
dei filius excidit colūnas. qr eam grā
ſeptiformi cōpleuit. vel ſeptē virtutibꝫ
illuſtrauit. vt ꝑfecta eſſet in omī decore
tamꝗ̄ domus ſapiencie. excidit ergo in
ea. primo colūnam iuſticie. vt eſſet ſan
cta in meritis cumulandis. et hec fuit
columna marmorea. de qua Can. quin
to. Crura illius columpne marmoree.
que fundate ſunt ſuper baſes aureas. i.
ſuꝑ grām ſanctificantem. Marmor em̄
alijs lapidibus eſt ſolidiꝰ. forcius. pul
chrius. et vtilius. In cuiꝰ venis diūſa
rum gemmarum materia inuenit̄. ſic
iuſticia perpetua et īmortalis eſt ſapiē
cia. et in ea multarum virtutū materi
a inuenitur vel cōtinet̄. ꝓpter quod di
citur ꝓuer. x. In habundanti iuſticia
virtꝰ eſt maxima. que fuit in virgine.
Secundo calumnam prudencie vt eſſet
ꝓuida in periculis declinandis. et hec
fuit columna argentea. de qua Canti.
iij. Ferculum id eſt vehiculum fecit ſi
bi rex ſalomon de lignis libani. colum
nas eius fecit argenteas. reclinatoriū
aureum. aſcenſum purpureū In argē
to em̄ claritas prudencie ſignat̄. que in
ter omnes virtutes magiſtra eſt. ſicut ī
cōſultando. ferendo et preuidendo. ꝓp
ter quod cōuenit ſibi illud p̄mi Regum
viceſimoquinto. Erat mulier illa pru
dētiſſima ꝛc. Tercio colūnam tēperan
cie vt eſſet caſta in deſiderijs expiādis.
et hec fuit colūna cedrina. de qua tercij

Regū ſeptimo. ligna quoqꝫ cedrina ex
ciderat ī colūnas Cedrus em̄ odore ſuo
oēs ſerpentes fugat. ſic beata virgo caſ
titatis odore oēs ſerpentinos motus ī
aſpicientibus cohibebat. Et in huius
ſignū dicit̄. iij. Regū. vij. fecit et qua
tuor deambulatoria inter columnas ce
drinas. Quarto columnam fortitudīs
ſiue paciencie vt eēt firma in moleſtijs
tolerandis. et hec fuit columna aurea.
Eccli. viceſimo ſexto. columna aurea ſu
per argente. et pedes ſtabilis mulie
ris. Hoc patet in aduerſitate quā ꝑtu
lit tēpore natiuitatis xp̄i. et tēp̱e cum
in egiptum pauꝑcula cum filio fugit.
et filiū in cruce leuaī doloroſa cōſpexit
de qua Bern. fortitudo imperabat do
lori ſilencium. et quod difficillimū erāt
moriebatur. et mori non poterat. Hec
eſt mulier illa fortis quam ſapiens mi
ratur. Prouerbiorum vltimo Mulierē
fortem quis inueniet ꝛc. Sed quoniā
hee quatuor virtutes principia ſūt diſ
poſita ad introitum regni celorū. ideo
in hac ſimilitudine dicit̄ Exodi viceſi
mooctauo. Colūne autem in īgreſſu fu
erunt. ſcilicet tabernaculi. quatuor ꝛc.
¶ Quinto columnam fidei. vt eſſet in
ea ſerenitas ſciencie contemplantis. Et
hec eſt columpna enea. de qua tercij Re
gum ſeptimo. Statuit columnam dex
teram et vocauit eā nomine Iachim. id
eſt firmitas. quia eccleſia dei viui vt di
cit̄ primo ad Thimothe. tercio. Colū
na eſt et firmamentum veritatis. quo
niam talis fuit virgo irradiata diuino
lumine tempore paſſionis cum omnes
diffugerent. pſalmiſta Ego cōfirmaui
colūnas eiꝰ ꝛc. ¶ Sexto colūnam ſpei

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

vt eſſet in ea ſecuritas confidencie ſubli/
mātis. et hec eſt columna ignea. de qua
Sap̄. xviij. Ignē ardentem colūnā di/
rectricē habuerūt ignote vie. quia ſicut
illa p̄cedebāt ad ducatū vie. ſic ſpes ad
brauium patrie. hanc Salomon erexit
in templo et vocauit eam noīe Booz id
eſt robur. q2 ſpes roborat animam vt
nullius poſſit hoſtilitatis adūſitatibꝫ
cōmoueri Hebre ſexto. Cōfugimus ad
tenēdam ſpem. quā ſicut anchoram aīe
habemus firmam tutā ac fortem. vt ſic
dicat' Apo. xix. pedes eius tanq̄ colū/
na ignis. ſed hee due poſite erant ī por
tico templi. tercij Regū. ſeptimo. Quia
per has duas. promiſſa dīna p̄ deſideri
um expectamus ¶ Septimo caritatis
columnam. vt eſſet in ea copioſitas beī
uolencie. et hec eſt columna nubea. de q̄
Eccleſiaſtici. xxiiij. et tronus meus
in columna nubis. id eſt in vtero virgi/
nis. quia in ea et de ea carnem aſſump
ſit. hec eſt illa columna. per quam nos
deus ad terram p̄miſſionis preuio ful
goris luīe anteceſſit. Exodi. xiij. prece/
debat eos dominus ad oſtendendam vi
am p̄ diem in columna nubis ⁊c̄. quia
caritas ſic manet cum anima ī via. vt
anima non recedat. p̄cedit et antecedit.
vt ſic fuit comes itineris: ſic fiat et ſuc/
ceſſio voluptatis. et q2 iſte tres ūtutes
fuerūt colūne in tabernaculo. idō in figu/
ra dr̄ Exo. xxvij. Colūne tres et baſes
tres. dicit igit' Sapīa edifica ⁊c̄.

¶ Item de eodem.

Dominus poſſedit me ab initiō vi
arū ſuarū. et anq̄ ⁊c̄. p̄uerbio.
octauo. Quia glorioſa virgo maria. cu
ius hodie natiuitatē ſancta mater eccle
ſia celebrat: mater fuit ſapiencie. quo
niā cōcepit et peperit ſapiencie habita
culū. in quo ſapiencia habitauit. p̄ubi
orū octauo. Sapiēcia edificauit ſibi do
mum. Requieuit eū et inhabitauit nō
tū in mente. ſed eciam in carne. Eccle
ſi. xxiiij. Qui creauit me requieuit in
tabernaculo meo. ideo qđ dicit' de ſapiē
cia dici poteſt de ipſa. ſic propter vehe/
mentem expreſſionem vtitur. quaſi ab
ſtracto pro concreto. p̄pter exceſſū ſan
ctitatis. ita vt corpus vehementer luci
dū vocemus lucē. et propter magnitu/
dinē et multitudinē iuſticie dicamꝰ ho
minem eſſe ipſam iuſticiam. et hoīem
multū veracem. ipſam veritatē. et idcir
co nō inconuenienter iſta lcō ad lrām in
telligitur de ſapiencia omniū artifice.
in qua deus condidit. et diſponit om̄ia
p̄s. Om̄ia in ſapiencia feciſti. intelligi
tur miſtice de virgine glorioſa. que vt
dictum eſt mater eſt ſapiencie. et ſp̄ūa/
le habitaculum et templū. cōmēdat aūt
et deſcribit ſeipſam virgo maria. nō in
ſe glorians. ſed in deo totū impiū refe/
rens q̄tū ad duo. Primo q̄tum ad graci
e plenitudinē p̄ quā facta ē dei tēplū pe/
culiarē. cū addit. dn̄s poſſedit me. illa eīm
res aliq̄ dr̄ ab aliquo poſſideri. q̄ pecu/
liari quodam iure inhabitatur. ergo di
cit virgo glorioſa Dominꝰ poſſedit me
hoc eſt in me per graciam habitauit. et
totā me ſibi peculialiter vendicauit p̄p
ter quod angelus eam ſalutauit dicens
Luce. ij. Aue grā plena ⁊c̄. Secūdo quā
tū ad excellēcie magnitudinē p̄ quā po
ſita eſt oībus in exemplū et ſpectāculum
cū dt Inicō viarū ſuarū. hoc ē tanq̄ cū
ctis digniorē ⁊ excellēciorē. vt merito eā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

omnis creatura miretur. et ſtudeat imi
tari. dicit ergo dominus ꝛc̄. Que nam
igitur queſo et qualis eſt iſta poſſeſſio.
quoniam ſe eſſe poſſeſſionem virgo glo
rioſa et prudentiſſima gloriat᷑ Nempe
iſta eſt poſſeſſio grata. et placita ꝑ viā
adepcionis. Ipſam enī deus elegit ſibi
in poſſeſſionem. ipſam p̄elegit non niſi
q꞉ ſibi cōplacuit. ſed vt ſibi placeret ipē
fecit. qm eam ſibi gratificauit. et adop/
tauit. eandemqꝫ ſibi deputauit. gratifi
cauit autem et deputauit ſibi eam vt ſi
bi placeret in duplici vita. ſcilicet acti/
ua et cōtemplatiua. in quarum vtraqꝫ
fuit virgo maria. p̄cipue xp̄i miniſtra
trix. miniſtratrix que ſibi obſecuta eſt
eum in ſuo corpore portando. eum nu/
triendo. eumqꝫ baiulando in egiptum
fugientem et redeuntem. p̄cipua nichil
ominus cōtemplatrix xp̄i ſemꝑ medi/
tans in lege domini die ac nocte. ſemꝑ
qꝫ ſuſpenſa in dīnis oraculis. ſemꝑ at/
tendens ad verbū quod cōceptura erat
ſemper de eo cogitans poſtq̄ eum cōce/
pit et peperit. et quoniā vtraqꝫ hec vi/
ta duplex ſignata eſt. ꝑ illas duas ſoro
res Martham ſcilicet et Mariā. quarū
vna ſedulo et ſollicite miniſtrabat. Al/
tera verbis eius intenta. et ad pedes
ſedens attētiſſime audiebat. Ideo euā/
gelium quod de iſtis duabus ſororibꝫ
legitur. q̄uis altera peccatrix plus ex/
titerat in aſſumpcione eius. ad eius cō
mendacionem illud euangelium recita
tur De electione iſtius poſſeſſionis po
teſt intelligi quod in Pſalmo dicitur.
Jacob elegit ſibi domus iſrl̄ in poſſeſ
ſionē ſibi. Jacob qui interpretatur luc
tator vitam actiuam deſignat Iſrl̄ qui
īterp̄tatur vir videns deum. cōtempla
tiuam ſignificat. Primo autem nomen
eius Jacob. poſtea iſrl̄ a deo vocatus ē
et quia in nulla ꝑſona a deo creata. hec
duplex vita perfecte cōcurrit vt in vir
gine glorioſa: ſatis cōgruēter de ea ꝑt
illud intelligi Tu igit᷑ xp̄iane qui cole/
re debes ꝛ imitari mrēm xp̄i: exerce te
in hac duplici vita. ſcꝫ labore et opere
et in vacacione et q̄ete cōtemplacionis.
Ita tn̄ ꝙ in actione deuitet᷑ ſollicitudo
ſuꝑflua. in ocio autē non queratur in/
ercia vel deſidia. ſicut dicit et docet Au
guſtinus nono de ciuitate dei. ¶ Se/
cundo iſta eſt poſſeſſio munda pulchra
et decora. per gratiam ſanctificacōis.
Ipſe enim qui eam elegit et adoptauit
et gratificauit. ipſe ſanctificauit. pu/
rificauit et decorauit et mirabiliter ad
ornauit. vt eſſet dei poſſeſſio pura. ſcā
et ſpecioſa. videmꝰ enī ꝙ agricole ſuas
poſſeſſiones excolunt. radices noxias
euellendo. infructuoſos palmites am/
putando. malas et inutiles herbas ex
tirpando. bona ꝛ vtilia ſeminando plā
tando plantulas fructuoſas. Ita celeſ/
tis agricola de iſta ſua poſſeſſione euul
ſit fomitem cocupiſcencie. qui eſt prin/
cipium. cauſa et radix fere omnis pecca
ti. ſperſit ſemina virtutum. eamqꝫ mul
tiplicibus donis et cariſmatibus ador/
nauit. De iſtius poſſeſſionis ſanctifi/
cacione poteſt intelligi quod dicit Pſal/
miſta Quoniam tu poſſediſti renes me
os. ſuſc. me de vte. ma. mee. Nulli dubi
um ꝙ concupiſcencia ipſa in lumbis vi
get et in renibus ſit luxurie radix Igi
tur poteſt veraciter dicere glorioſa vir/
go tu poſſediſti renes meos. q̄a ego quā

ſanctificaſti. et et in cõcupiſcencie fomi
tem extirpaſti. et auulſiſti. et ſuſcepiſti
me de vtero mrĩs mee. quia eius ſcĩfica
cio p̃ceſſit natiuitatẽ de vtero. Fuit eĩ
ſanctificata mater dei anteꝗ̃ nata. Vñ
poteſt ſibi dicẽ dominus quod dixit Je
ꝑmo. Priuſꝗ̃ te formarẽ in vtero noui
te. et anteꝗ̃ exires de ventre ſanctifica/
ui te. et hoc cõuenientẽ ĩtelligitur qḋ le/
gitur Numeri. xxxv. Mũdabitᷣ poſſeſſi
o vrã me exiſtente vobiſcuꝫ. Ego enim
ſum dñs qui habito inter filios iſrahel.
Quiſq̃s igitur xp̃ianus deſiderat vir /
ginis more habitaculum eſſe dei. vt in e
ius mente inhabitet deus. ſtudeat emũ
dare cõſciãm ſuam. lacrimis diluat pccã.
carnẽ ſuam mortificet cũ vicijs. et cõcu
piſcencijs. non faueat carnalibus deli/
cijs. ſtudeat ſe exercẽ in actibus et ope
virtutũ vt ſit dei templũ et habitaculũ
mũdũ ſpecioſum. et aptũ diuine habitaci
õi. Tercio iſta poſſeſſio eſt fructifera ꝑ
graciam fecundacioĩs. Ille enim qui e
am ſibi elegit conſecrauit et ſanctifica /
uit. Ipſe eam fecundauit vt ſine virili
ſemine. ſine amplexu et opere : ex ſuis
puriſſimis ſanguinibus per ſpiritum
ſanctum conciperet. et parteret filiũ dei
Ex vtero enim virginis ſanctificato. ꝑ
ſpũm ſanctum verbum dei naturã hu /
manam ſuſcepit vt eſſet vna ꝑſona deꝰ
et homo. et q̃ extitit ab eterno ſine ma/
tre filius patris. fieret ex tempore ſine
patre filius matris. ſalua eciam prop̃/
etate vtriuſqꝫ. hoc eſt illud vaticinium
Yſaie prophete. Ecce virgo cõcipiet et
pariet filiũ ꝛc̃. hec eſt illa nouitas ihe/
remie. Femina circumdabit virum.
Quis audiuit vnꝗ̃ taleᷤ aut vidit huic

ſimile. conceptus ſine libidine. partus
ſine corrupcione. virginitas cũ fecundi
tate. et fecunditas cum virginitate. hec
eſt terra benedicta. que fructum ꝓtulit
noſtre ſalutis. ps. Benedixiſti domine
terram tuam. et poſt terra noſtra da /
bit fructum ſuum. quem fructũ expli/
cat Yſaias. Aperiatur terra et germi
net ſaluatorẽ. Pſalmiſta. Filij merces
fructus ventris. Vnde poteſt deus dicẽ
illud Eccle. ſcd̃o. Poſſideo bonam poſ/
ſeſſionem. vtiqꝫ bona ẽ poſſeſſio et fru
ctifera. nõ ſterilis que talem ꝓtulit fru
ctũ Eccle. xxxvi. Qui poſſidet mulie/
rem bonã inchoat poſſeſſionem Tu ãt
o anima xp̃iana et deuota iſtã virginẽ
ſaluta. benedictũ ventris eius fructuꝫ
non obliuiſcaris. ſed benedicans freq̃n/
ter illum cũ illa recita et reuolue ſedu /
lo. Aue maria grã ꝛc̃. eamqꝫ ſtudeas
imitaĩ. et ſi filiũ carne cõcipe non pote
ris. ſaltẽ mente cõcipias ꝑ bonũ ꝓpo/
ſitũ. ꝑ bonũ cogitatũ. forma eũ ꝑ bonũ
affectũ. et pias ꝑ actũ perfectũ Ne for/
te poſſit dici de te qḋ de malis dr̃ Yſaie
Venerunt filij vſqꝫ ad partum. et vir/
tus non eſt pariẽti. Quarto iſta ẽ poſ/
ſeſſio quieta. pacifica. et trãquilla. per
grãm diuine protectionis et cõfirmacõ
nis Fuit eñi ſecura et trãquilla poſſeſ
ſio dei glorioſa. ṽgo maria. vt nullꝰ de
moĩacus ſpiritus. nullus cuiuſcumqꝫ
temptacionis impulſus ad eam poſſet
pertingere. vallata eñi erat dĩno auxi/
lio. ſepta angelico preſidio. vt ãt dixit
lu. xxi. Dũ fortis armatus cuſtodit atᷣ
ium ſuũ in pace. ſũt oĩa q̃ poſſidet. quis
forcior dĩna ṽtute ꝰ quis potẽcior ãgelicis
poteſtatibus. quorũ officiũ eſt coercere

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et reprimere poteſtates que fulciūt vir
ginem et defendunt. vbi autē non eſt ſe
pes diripiet᷑ poſſeſſio diuini vel angeli
ci preſidij Eccleſi. xxvi. Septa eciam
fuit beata virgo diſciplina. q̄tū ad om
nes ſenſus vt nullus pateret hoſti adi/
tus vt eſſet ortus concluſus et fons ſig
natus. per graciam cōfirmantem. Nul
lus enim ī ea fuit motus aduerſus ra/
cionem rebellis. nullus animi eius ꝑ/
turbacionis aut paſſioīs īpetus. nul
lus inordinatus appetitus. immo om
nes motus. omnes potēcie ⁊ vires per
fecte. et erant racioni ſubiecte. adeo vt
nulla in ea inobediencia. nulla pugna.
nulla repugnācia. ſed omnia in ea ſicut
in archa Noe. animalia erant pacata ⁊
ideo in iſta pace factus eſt locus eius.
et tu anima deuota ſi vis deum habere
cordis habitatorem. ſerua ſenſus tuos
⁊ claude omnes fores per quas aditus
eſſe poteſt ad animam. Sepias eam
munimine diſcipline ne in te poſſit ali
qua perturbacio. et ne mors per feneſ/
tras tuas ingrediatur. Seda in te om
nes tumultus fantaſmatū. Calca om/
nes ſtrepitus paſſionum. vt facto ſab/
bato dignetur in te dominus quieſcere
et in ſuo corde tamq̄ in ſuo tabernacu/
lo habitare ¶ Quinto eſt iſta poſſeſſio
plena ſine diminucione. tantum enim
eam ſibi dominus vendicauit. nullum
voluit habere vel pati in ea conſortem.
Et glorioſa virgo in nulla quātūcūq̄
exigua ſui ꝑticula. alium admiſit dn̄m
aliū ſuſtinuit poſſeſſorē nec q̄tum ad
cogitatum. nec q̄tum ad effectum. nec
q̄tum ad actum. ſed toto dilectionis ī/
petu ferebatur in deum. illud implens
ꝑfecte mandatū diuinum. Diliges do/
minum deum tuum ex toto corde tuo ⁊
ex tota anima tua. et ex to. viribꝰ tu.
et ex tota fortitudine tua. nichil in mū
do dilexit. nichil appeciit. nichil voluit
niſi deum vel propter deum. vt vel mo
dico amore remitteretur. aut impedi/
retur. quo minꝰ ferretur in deū. Quo
niam vt dicit Auguſtinus in ſcd̄o libro
confeſſionum. Minus te domine amat
qui tecum aliquid amat. quod non ꝓp
ter te amat. de iſtius poſſeſſionis pleī/
tudine Pſalmiſta. Impleta ē terra poſ
ſeſſione tua. Numeri. xxiiij. Erit om/
nis terra poſſeſſio eius. vbi habet᷑. eit
ydumea poſſeſſio eius. Terra btā vir/
go maria eſt. que eius totaliter. īntegra/
liter et ꝑfecte poſſeſſio eſt. nichil ī ſe ha
bens poſſeſſori alienum. et tu aīma de
uota que cupis eſſe iſtius virginis imi
tatrix. ſi vis ꝑfecta dei eſſe poſſeſſio ſu
mope caue. ne cuiuſcunq̄ aut mundia
lis excellencie. aut mundialis opulenci
e. aut mūdialis leticie. aut mundialis
amicitie. mūdialis ſapiencie. aut alicu
ius rei tranſitorie amor vite habeat lo
cum. ſed omnibus que mundi. que car/
nis ſunt relictis toto dilectionis impe
tu ferais in deum ¶ Sexto iſta poſſeſ
ſio eſt continua ſine interrupcioē nūq̄
alium admiſit dominū. nec recepit ali/
um poſſeſſorem. ſed ab inicio continue
eam dominus poſſedit. quoniam nūq̄
deum offendit. nec venialiter. nec mor
talit᷑. nūq̄ ab eo receſſit. nec ꝑ hoc ipſe
ab ea. ſed in ea per graciam habitauit.
Pſalmiſta. Memor eſto congregacionis
tue quā poſſediſti ab inicio. q̄libet ꝑſo
na hūana quedā eſt cōgregacio. quidam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

tectus. q̄dam collegium. immo quoddā
regnū. in quo diuerſe potencie. ſcilicet
ſenſitiue exteriores. ſicut ſenſus cōmu/
nis. fantaſtica. logiſtica. et memoralis
Sunt et potencie intellectuales. ſcilicet
memoria. intelligencia. et voluntas. in
quibꝰ conſiſtit imago dei. quibus oībꝰ
preeſt. volūtas tanꝗ̄ dn̄a et regina. que
tendit ſequi cōſiliū racionis tanꝗ̄ iudi
cis. Tunc aūt illud regnū bene regit᷑
qn̄ inferiores potēcie ſubdunt᷑ et obedi
ūt medijs. medie ſupmis. ſupme ordiā
te volūtati. volūtas ſoli deo. ita ꝙ ab eꝰ
volūtate et mandatis nūꝗ̄ recedit. Ta
lis ordo fuit in virgine maria. ita ꝙ iſ
te ordo ſemper perſeuerauerit. et iō ab
inicio cōtinue eam deꝰ poſſedit. vt poſ/
ſit dicē. Memor eſto ⁊c̄. q̄ſq̄s igit᷑ es cri
ſtiaē. ſi iſti poſſeſſori te aliqn̄ ſubtrax
iſti. id ē ſi pc̄m et maxime mortale cō/
miſiſti. ſi alij poſſeſſori te ſubdidiſti Nā
quot q̄ſq; pccā cōmittit tot demonibꝰ ī
poſſeſſionem ſe tradit. Yſaie viceſiō ſex
to. poſſederūt nos domine alieni abſq;
te. dole ⁊ ſatage. vt ad iſtum tam benig
num et tā bonum redeas poſſeſſorem.
qui te excolat. et plantaciones virtutū
in te plantet. et in te ſicut in poſſeſſioē
ſua dignetur per graciam habitare.
Septimo deniq;. iſta eſt poſſeſſio per/
petua ſine fine et terminacione. Beata
enim virgo maria non fuit poſſeſſio in
terrupta. ſed per finalem perſeueranci
am vſq; in finem deducta. et tandem ꝑ
gloriam ſiue in gloria ad complemētū
perducta. ſola eīm perſeuerancia perdu
cit ad gloriam. Mathei quarto. Qui ꝑ
ſeuerauerit vſq; in finem ſaluus erit.
De iſtius poſſeſſionis perpetuitate et
interminabilitate. Baruth dcie q̄uar/
to. O iſrahel ꝗ̄ magna eſt domus dei. ⁊
ingens locus poſſeſſionis eius. magnꝰ
et non habens conſūmacionem. excelſꝰ
et immenſus. Domus dicitur vgo ma
ria. quia in ea deus habitauit. q̄ eius ē
locus. qꝛ in caritate quieuit. que dr̄ do/
mus magna. ꝓpter caritatis latitudi/
nē. locus ingens ꝓpter ſapiencie ꝓfun
ditatem. Magnus et non habens conſū
macionem ꝓpter ꝑſeuerancie et perpe
tuitatis diuturnitatē. excelſus et īmē/
ſus ꝓpter intencionis altitudinem. et
ſublimitatē. Tu igit᷑ xp̄iane hanc vir/
ginem imitare. vt a diuino amore nul/
la tribulacione. nulla aduerſitate ſepa/
reris. ſed vſq; ad finē longanīs ꝑſeue/
reres. vt ſis ꝑfecta dei poſſeſſio ſempit᷑
na. et ſic poſſidearis a deo. vt et tu inet᷑
num poſſideas eum. īmediate videas e
um. delectabiliter ames. eūq; ſine fine
collaudes. quia vt dicit Auguſtinus.
xxij. de ci. dei. videbimus et amabimꝰ
amabimus et laudabimus. et hoc erit ī
fine ſine fine. Amen.

In exultacōne ſcē crucis.

Ad ꝑplōs exaltabo ſignū meū yſa
ie xlix. Crux dn̄ica. qꝛ ex tactu
dn̄ice carnis fuit ſcīficata. in q̄ et fcā ē
redemcō nrā: ī multis extitit exaltata
Nam p̄mo p̄ncipaliter fuit exaltata in
doīca paſſiōe. qn̄ dn̄s Jo. xix. Baiu/
lans ſibi crucē eam ſup ſuos humeros
eleuauit. et tandē ipſe ſup eam aſcēdit.
Nonne valde exaltata fuit. quā altiſſi/
mus ſup ſe portauit. Unde dicit᷑ cruci
flecte ramos arbor. Et dn̄s in Eze. p̄/
dixit. Ego dn̄s exaltaui lignum humi
le. Unde ſcd̄m Auguſti. Crucis lignū

extitit exaltatum q̄n lignum quod erat
latronum patibulum factum eſt regale
vexillum. et tranſiuit ad frontes impe
ratorum Secundo crux fuit exaltata ī
apoſtolorum predicacione. quando per
totum mundum gloria crucis eſt predi
cata et diuulgata Unde et dicebat Apo
ſtolus. Nichil iudicaui me ſcire int̄ vos
niſi xp̄m iheſum. et hunc crucifixum.
Non veni inquit chorinthijs ad vos in
ſapiencia verbi. vt non euacuetur crux
xpriſti. Tercio fuit exaltata in ſua in/
uencione. propterea que facta ſunt tūc
miracula. lege hiſtoriam Quarto fuit
exaltata in victorie collacione. et in hu
ius ſigni oſtenſione cōſtantino dictū eſt
Confide in hoc ſigno et vinces. Quīto
fuit exaltata hodierna die in eius recu
peracione. et in victorie collacione. et ī
miraculorum multorum operacione. le
ge hodiernam hiſtoriam. Sexto crux ē
exaltata in fidelium deuocione. eo ꝙ ab
omnibus adoretur. bene igitur et ꝓp̄e
dictum eſt ad Ap̄los. ſignum meum.
In quo verbo notantur maxime duo.
videlicet crucis xpriſti dignitas vel ex
cellencia ſingularis propter pōdus hono
rabile quod portauit. Nobilitatem eīn
cōtraxit ex tangente. Signum inquit
meum. Secūdo deuocio popularis quā
cruci conferri non deſinit. et in hoc in/
ſinuatur ſanctitas. quādo dominus di
cit. Exaltabo inquit ad populos. xc̄.
Eſt igitur notandum ꝙ preter illa bn̄
ficia per crucem nobis ab antiquo colla
ta. magna nobis tota die exhibentur bn̄
ficia plus ꝙ̄ vlla exp̄mi poſſit lingua ā
ſcribi valeat vlla carta. Nam crux xp̄i
eſt ſignum oberrantibus ad ſemitam r̄
ductiuum. Eſt ſignum penitentibus
gracie collatiuum. Eſt et ſignum pug/
nantibus impotencie firmatiuum Eſt
ſignum proficientibus intelligencie di
rectiuum. Eſt ſignum diligentibus mi
ſericordie promiſſiuum. Eſt ſignum
morientibus in periculum protectiuū
Eſt et ſignum peruenientibus ad glo/
riam inductiuū. ¶ Dico ꝙ crux criſti
eſt ſignum oberrantibus ad ſemitam r̄
ductiuum. Hoc eſt enim ſignum recla/
matorium quo falcones r̄clamantur ad
manum. In hoc tamen ſigno ad modū
aucupis non poſuit dominus carnē ali
enam. ſed ꝓpriam ꝓprio ſanguine ru/
bicundam. Sed proch dolor. quia auis
extranea vocata ſuo r̄clamatorio xp̄i ſe
pe non venit ad modū ſaturi accipitris
qui vocatus r̄dire cōtemnit de hoc ſigno
ꝓfugos reuocante dicit' Yſaie. leuabit
inquit dominus ſignum ī naciones. et
cōgregabit profugos iſrl̄. Qui erant ꝓ
fugi non qui ad modum filij profugi e/
rant a deo peccando elongati. Sed hij
ad vitam ſunt reducti crucis ſignacu/
lo ducti. Nōne hoc eſt ſignum cuius vir
tute per ſanctos tam innumera mirabi
lia facta ſunt? Nōne hoc eſt ſignum quo
tartara fracta ſunt. et celi aperti ſunt?
Nonne hoc eſt ſignum quo ſunt leproſi
mundati. et paralitici erecti. et demo/
nes effugati. ceci in lumen reducti. et
ad vitam mortui reuocati? Hec enim ꝑ
crucem omnia. et ſunt corporaliter fac/
ta. et fiunt ſpiritualiter continue in ec
cleſia. Ergo fratres ſi deuiamus. hoc
tanto ſigno reuocati redeamus. Nam ꝫ
agniculus ſi in grege oberrauerit mox
audita q̄ſi quodā ſignaculo voce matris

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſignū mox agnoſcit. et ad eam ꝑtinus
redit. Patet ergo ꝙ crux eſt ſignum ad
ſemitam reductiuū. ¶ Scd̄o Crux eſt
ſignum gracie collatiuū. ſignum eſt enī
dñica crux indulgencie. Si enī dn̄s ꝓ
ſuis crucifixoribus voluit crucem pati
ꝓfecturus eſt obuiam homini penitē
volenti. ¶ Exemplū de filio Prodigo
luce. xv. Unde dicitur Geneſis. v. Ponā
arcum meū in nubibus celi. et erit ſig/
num federis inter me et inter terram.
nec erunt vltra aque diluuij ad delendā
omnē carnem. Quid eſt arcus in nube
niſi xp̄us in cruce. arcus ergo ille celeſ
tis quia habet cornua verſus terram.
ꝓpter qd̄ non eſt tenſus ad eam ferien
dam ſignat pacem et graciā. xp̄us ergo
dum in cruce extendit tranſuerſaliter
brachia et caput inclinauit ſe voluntarie
paſſum oſtēt. et hoc ſignum facilioris eſt
grē repande. Unde Bern̄. Atten. de hō
caput inclinatū ad oſculum. extenſionē
brachiorum ad amplexum. apcionem
lateris ad affectum. Igitur ſicut circu
lus eſt ſignum taberne. ſic crux ſignū
fuit gracie cōferende. Nunquid nō rex
ille vult militibꝫ diſtribuere thezaurū
q̄ omnibꝫ locis ꝑforat archam? Nunqͥd
nōne vult effundere vinū qui in tot lo
cis ꝑforat dolium? ergo a ſimili nonne
vult nobis gracie dare donum. quē in
cruce vides tot vulneribus ꝑforatum?
Bern̄dus. Clamat clauus. clamat vul
nus ꝙ miſericordie dn̄i nō eſt numerus
Foderūt inquit ei manus et pedes et
latus ꝑ quas rimas licet michi fugere
mel de petra et oleum de ſaxo duriſſiō.
et ꝓpter hec omnia dicit Apoſtolus. ad
Rōnos. octauo. Qui ip̄o filio ꝓprio nō

pepꝑcit. ſed ꝓ nobis omnibus tradidit
illum. quō nō cum illo oīa nobis dona/
bit. ergo eſt ſignum gracie collatiuum.
Tercio crux eſt ſignum pugnantibus
impotencie firmatiuū et roboratiuum
ſic enī cōſtantinꝰ cū ea totum ſuū exer/
citum roborauit. ꝙ plenum triūphum
non ſolum de maxentio. ſed de cunctis
hoſtibus reportauit. nec vllus toto tꝑe
imperij ſui poſt aſſumtū vexillum cru
cis dominice ei reſiſtē potuit. Eraclius
imꝑator dū in hoc ſigno ſpem poſuit
tantuum ab ea robur accepit ꝙ filium
Coſdre in ſingulari certamine vicit et
tandem ſibi omnē illius exercitum ſub
iugauit. Nam hoc ſignū et vulneratos
ſanat. et debilitatos roborat. Unde dū
Numerorū. xxi. filij iſrahel ab ignitis
ſerpentibus morderentur. preceptum
fuit moyſi. vt faceret ſerpentum eneū
quem pro ſigno in ligno ſuſpenderet.
quem dum vulnerati attenderent ſana
rentur. ¶ Serpens eneus ſimilitudi
nem habens ſerpētis nō tamē habens
venenū. fuit xpriſtus non habens pec/
catū. ſed ſimilitudinem carnis peccati.
ſicut igitur illi vulnerati a ſerpētibus
ſanabantur ad illius ſerpentis aſpectū
ſic modo ꝑcuſſi a demonibus ſanantur
et fortificantur. Unde ipſe dicit in Iohē.
Sicut moyſes exaltauit ſerpētem ī de
ſerto. ſic exaltari oportet filiū hoīs ꝛc̄.
Ymmo longe magis. quia ibi tantum
fuit figura. hic veritas pura. vnde ille
ſerpens ex virtute huius ſerpentis vir
tutem habuit ſanatiuam. Unde dicitur
Sapiencie ſecundo. Qui enim con/
uertebatur non per hoc ꝙ videbat ſana
batur ſed per te omnium ſaluatorem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Ad litteram loquitur de illo ſerpēte cu
ius virtus erat per hunc ſanare. quia
igitur hoc ſignū vulneratos ſanat. per
conſequens eos firmat. et ad bellandū
roborat. dum eñ fidelis miles ducem
ſuum vulneratum in cruce videt. miro
modo roboratur ad bellum Bernđus.
Si paſſio domini ad memoriam reuo/
cetur nichil eſt tam durum qđ nō equo
animo tolleretur. valde milites animoſi
fiunt. dum vexillis regis intendunt.
et hoc ſatis aperte dicitur. i. Macha.
viij. vbi legitur ꝙ dato ſigno de adiuto/
rio dei. ipē dux in pma acie cōmiſit cū
Nicandre et facto ſibi adiutore oīpotēte
interfecerunt fere. nouē milia hoīm. et
reliquos fugere cōpulerūt. igitur crucis
ſignū eſt vulneratorū oīm ſanatiuū. et
oīs debilitatis et inpotēcie firmatiuū.
¶ Quarto ſignū crucis eſt ambulanti
bus et pficientibꝰ itineris directiuū.
ambulātes eñ ſepe deuiant et oberrāt
ſi cruces que ponuntur in vijs in multis
ptibus nō attēdant ſic viam ad patriā
neſcit. qui crucē dñi non attēdit. Unde
dicitur. preſbiteris quorū eſt alijs prebē
iter. Yſa. xvi. prepate viā ante omnes
alios incedētes. et planū facite iter de/
uia offendicula remouendo. et leuate
ſignū ad populos crucis eis itinera de
monſtrādo Nam ſicut dicit in eod. yſa.
hec eſt via recta et nō eſt alia pter ipā;
Nonne dñs in Johāne dicit. Ego ſum
hoſtiū et ꝙ qui aliunde intrat fur eſt et
latro. Quid igitur fruſtra quidā querūt
ſibi viā ad patriā p mundi diuicias.
quidā vero p honorū eminencias. Fruſ
tra laborant qui ſup petrā ſeminant.
qꝛ nō eſt hic via ad regnum. ſed potius
ad infernū. Nōne ſtultus eſſet q̄ vellet
aſcendere montem ſi teneret viam de/
ducentē ad vallem. Quis n̄ ſtultus vo/
lens cū feſtinancia ire romam. viam te
neat ducentē ad cōpeſtellam q̄ ſemper
elongat a roma. cum igitur via crucis
nichil habeat niſi aſperū. et hec ſola ſit
via ad regnū. Reſtat neceſſario ponen
dum. ꝙ omīs via q̄ dulce bonū ſequitur
non amarū ductiā eſt ad infernū. ſicut
eñ aqua omnis fluīnis intrat et finitur
in mari. ſic ē vt dicit Ric. Omnino neceſſe
vt omnis humana dulcedo terminetur in
amaritudinē. Quid eñ morte amarius
et maxime ea. q̄ dicitur ſcđa. q̄ nunꝙ finitur
et q̄ eſt vita in mundo. q̄ mortis termi/
nacōne nō clauditur. q̄ cum in dulcedine
vite pñtis ducitur: nō ſolum morte cor/
poris ſed morte gehennali q̄ eſt grauiſ/
ſima. terminatur. ergo fratres nō labo/
remus in uentū. non nos decipiat hoc
bonū creatum. quia nulla via alia eſt
ad regnum. niſi per dominū crucifixū
Unde cum ſanctꝰ Franciſcus multis
lacrimis viā ſalutis a deo oraret oſtēdi
librum accepit. quē ad hoc poſuerat.
in altari. Quem cum aperuiſſet: ſibi
qđ occurreret tāꝙ ſibi dominꝰ demon/
ſtraret acciperet. dominica paſſio ſibi
primo occurrit. Cumqꝫ ne caſu factū
eſſet ſecūdo et tercō hoc feciſſet. ſemper
ſibi idem occurrit. Tunc intellexit vir
dei ꝙ non erat alia via ſalutis. q̄ꝫ domi
nice paſſionis et crucis. ergo licet con/
cludere ꝙ crucis vexillum eſt ſignum
penitentibus directiuum. ¶ Quinto
Crux xpriſti eſt ſignum amantibus
miſericordie promiſſiuū. ſi eñ maiorē
caritatem nemo habet q̄ꝫ vt animā ſuā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ponat q̃s ꝓ amicis ſuis. patet ꝙ multū amauit. qui ꝓ nobis crucem ſuſtinuit Ber. patet amor cordis ꝑ vulnera corporis. ⁊ iterū Ber. ait. hoc eſt bone ihe ſu q̃d deuocōnem meā multo plus mouet plꝰ vrget calix domine quē bibiſti opus redempcionis noſtre vnde de hoc exponitur illud Yſaye. ſecūdo. Radix yeſſe qui ſtat in ſignum populorum ipſum gentes deprecabūtur. ad litteram de criſto loquitur. qui fuit radix yeſſe quia ſicut radix eſt principium fundamentū et ſuſtentamētū tocius arboris ſic criſtus eſt radicabile pncipium oīs gracie ſpritualis. ſed hic in cruce poſitus eſt in ſignum vt ab ōnibus videretur. omnes eum depcaremur vt nobis miſericordiā īpetraret. Nō eſt ergo fratres mouendū ab ore. non eſt eciā mouendum ab opere hoc ſignum nobis miſericordie īpetratum. vn̄ in quatuor āgulis veſtium moyſes loquens de philacterijs ī q̄bus paſſio dominica eſt ſignificata dicit. erit hoc q̃ſi ſignum ī manu tua. et quaſi munimentum āte oculos tuos quaſi diceret. ſi em̄ cor exteris cor tuum ad agenda erit hoc tibi ꝓ ſigno in manu tua. Si vero ad cogitanda erit tibi ꝓ ſigno ante oculos. vnde dicitur Eccleſiaſtici. Graciam fideuſſoīs tui ne obliuiſcaīs dedit em̄ ꝓ te animā ſuam Quid pro te aliud tā magnū daē potuit. ergo qui pro te dedit animam non faciet tecum miſericordiam ? ſi tamen tāti beneficij non inueniaris īgratus.

¶ Accipe hoc exemplum beati Carpi. q̃d ponitur in legenda. cui criſtus dixit ꝙ erat ꝑatus iterum pro peccatoribus crucifigi. O ſūma pietas ſūmaqꝫ miſericordia dei ſaluatoris que cū tota die offendatur a nobis. nō tn̄ a nobis ſua beneficia aufert ſed continuā miſericordiam īpendit et nunc per intna cōſilia. nunc ꝑ exteriora carnis verbera nūc ꝑ ſcripture documēta nūc ꝑ cōtinua beneficia et nunc etna cōminando ſupplicia bonaqꝫ promittendo eterna ? nos cogit ad regnum ergo crux eſt miſericordie donatum.

¶ Sexto eſt ſignum morietibus ab hoſte defenſiuū Non tute quis tranſit vbi latrones ſtāt in inſidijs. niſi vexillum deferat ſancte crucis. Nam hoc ſigno victorioſo viſo terrentur mirabiliter demones. fugantur hoſtes. nec appropinquare audent demones. vnde qn̄ quis oleo vngitur in extremis. crux ibi dimitti in auxiliū morientis conſueuit. vt ea viſa confortetur infirmus ⁊ terreatur diabolꝰ vnde dictum eſt in figura. Exo. duodecimo. ab angelo ꝑcuſſore. erit vobis ſanguis agni in ſignum et videbo ſanguinem et tranſibo vos. nec erit inter vos plaga diſꝑdens. qn̄ ꝑcuſſero terrā egypti. Et propter hoc dicit angelo ꝑcuſſori. Eze. nono. Signa thau ſuper frontes virorū gemenciū et dolencium. et ſubditur ibi ſuꝑ quē videritis ſignum thau ne occidatis. ergo ſi nulli ꝑcitr. ſed ōnis occiditr ſuꝑ quē thau nō īuenitur reſtat ꝙ crucis ſignū eſt morienciū defenſiuum. Nam ⁊ de quodā Judeo narrat Gre. ꝙ dū ī quoddā templum idolorū ꝓpter noctem aliqn̄ declinaſſet eo ꝙ aliud hoſpicium habē nō poſſet. timēs ꝗuis in crucifixum nō crederet crucis ſignaculo ſe muniuit cumqꝫ ī ipſa nocte ibi multitudo demonū conueniſſet ?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Vnus ex eis ait. Quis eſt ille qui nos
aſpicit Cumq3 quidā irent vt viderēt
territi clamauerūt ve ve ve vas vacuū
ſed ſignatū. ſtatimq3 oīs illa turba diſ
ꝑuit demonū. Dicit᷑ eciā in hiſtō trip/
tita. ꝙ nemo illorū qui tēpore Conſtā
tini vexillum crucis portabat tēpore
belli. potuit vnq̄ vulnerari vel capi.
ergo ſi ad dfenſionē hoīs tanta ī viuēti
bus eſt virtus crucis. quantum putas
auxilij cōferre mortuis cum tunc in ex
trema ncc̄itate ſint. ¶ Septīo Crux
xp̄i eſt ſignū ꝑueniētibus ad gloriam
ꝓductiuū. et in ipſa gloria ornatiuū.
Nulli eīn celeſtis ianua claudit᷑. ſi vex/
illum crucis ab eo ferat᷑ Vnde dicit᷑ in
quadā hiſtō. ꝙ latro qui fuerat cū dn̄o
crucifixus vadens ad paradiſū delicia
rum. ſuꝑ ſe detulit crucis ſignū. qd̄ dū
vidit angelus cuſtodiens ꝑadiſum. ſta
tim eum intrare ꝑmiſit. ꝓpter qd̄ et
Apocalipſis ſeptimo. dicit᷑ ꝙ Johānes
vidit numerū ſignatorū ex omnibꝫ gē/
tibus ſtantes ante tronū amictis ſtolꝭ
albis et palme in manibus eorū Cūq3
quereret. qui eſſent. audiuit. hij ſunt q̄
venerunt ex magna tribulacōne. et la/
uerunt ſtolas ſuas in ſanguine agni.
ergo ſi in celis volumꝫ coronari neceſſe
habemus hoc ſigno ſignari cū ſit glorie
collatiuū. et in ipſa gloria ornatiuum.
Ad quā nos perducere dignetur ꝛc̄.

¶ De ſancto Matheo Aplō
et Euangeliſta.

Conuerſus ſum vt viderem vocē
q̄ loquebatur mecum Apocalipſis p̄mo
Peccatum ſicut docet Auguſtinus. Eſt
auerſio ab incōmutabili bono. et cōuer
ſio ad cōmutabile bonū. In omni eīn
mortali peccato ſūt neceſſaria iſta duo.
ſcilicet Auerſio ꝛ Cōuerſio. ſed auerſio
eſt in peccato. ſicut formale. et cōuerſio
ſicut materiale. et ideo aūſio ꝛ cōuerſio
non ſunt duo peccata. ſed vnū. et ſunt
ſimul iſta duo. ſ. auerſio et cōuerſio.
Nam ſicut in de Gn̄atione et Corrup
cōne elementorū. vt phūs dicit. Gn̄acō
vniꝰ eſt corruptio alteriꝰ. et ecōuerſo.
ſic eciā ſuo mō intelligendū eſt in pcō.
quia nunq̄ quis a deo auertit᷑. niſi ad
aliud cōuertat᷑. et dum ad cōmutabile
bonū conuertit᷑. ab incōmutabili bono
auertit᷑. verum. q2 oīa peccata in aūſi/
one cōueniūt. ex illa ꝑte diſtingui non
pn̄t. q2 nulla int̄ ſe differūt ꝑ ea in q̄bꝫ
cōueniunt. ergo ex ꝑte cōūſionis ad cō
mutabile bonū fit diſtinctio peccatorū
Vn̄ cōuerſio ad pecuniā dicit᷑ auaricia
Cōuerſio ad ꝓpriā excellenciā dr̄ ſuꝑ/
bia. et ſic oīs culpa denoīat᷑ a cōuerſiōe
ꝓpria. ita ꝙ ſit hec denoīatio a matīa
nō a forma. ¶ Sz Nō ꝙ q2 ſimplex ē
aīa non p̄t ſil᷑ et ſel᷑ ad duo cōuerti bō.
et maxīe ſi ſint diſtācia multū. Quare
homo cōuerſus ad incōmutabile bonū
nō poteſt cōuerti ad cōmutabile bonū.
ꝑimo dū ad deū cōuertit᷑ neceſſe eſt vt
a bono cōmutabili eius facies auertat᷑
q2 ergo btūs Math. tāq̄ publicanꝰ cāt
ad mūdū cōuerſꝰ. et a deo aūſus a xp̄o
vocatus. neceſſe hūit faciē a lucro. quo
intēdebat auertē et ſe ad xp̄m vocantē
cōuertē. Vnde optime dicit. Cōuerſus
ſum vt vi. vo. ꝛc̄. p̄mo vt viderē me vo
cantē. In quo ūbo oñdit in duobꝫ ſuā
obedienciā et cōuerſionē eſſe ꝑfectam
ſcilicet. Ex parte cordis a quo omne
bonum iniciatur. Cor bonum omne

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

iniciat tamq̄ fontale vite principium.
et ex p̄te op̄is quo bonū quodlibet con/
ſummat᷑ cor eciā omne opus bonū con
ſummat dum illud adducit in actum.
¶ Nōt᷑ igit᷑ p̄fecta cōuerſio cordis. cū
dicit. Conūſus ſum. Scd̄o notat᷑ p̄fcā
ſup addicō op̄is. cū addit. vt vi. vo. q̄ lo
me. Quid enī fuit vocem videre niſi eā
audire. et quid eſt vocem audire. niſi
voci obedire. qd̄ dicitur in op̄e ponere.
vnde mos eſt apud quoſdam q̄ cum no
lunt qd̄ audiunt facere: dicunt ſe non
audire. Non inquiunt te audiemus.
id eſt qd̄ dicis non faciemꝰ. Dicat ergo
ſanctus Matheus. iam ex publicano
factus Apoſtolus. Conūſus ſum ꝛc.
¶ Eſt igit᷑ Nōndum q̄ ad Conūſionē
etſi omnia nos inducant. ſunt tamen
quatuor que nos debent mouere. ſcʒ.
Culpa Gracia Pena ꝛ Gloria. Nam
nos ad cōuerſionem mouere debet in
primo culpa qua dominū deum redem
torem offendimus. Secundo. gracia
quā peccando p̄didimus. Tercio pena
quā p̄ culpam meruimꝰ. Quarto. glā
a qua nos excluſimus. Dico q̄ ad conū
ſionem cū ſancto Apoſtolo faciendā mo
uere debet nos culpa qua deū offendiꝰ
quid eſt enim culpa niſi quedam lutoſa
fetenſqꝫ materia. Sʒ quis eſt pulchris
pannis ornatus: ſi in lutum caderet:
qui citiſſime inde non ſurgeret ſi ſaltē
valeret? Sed quid anima precioſius?
ergo ſi in lutum cecidit culpe. nunquid
non cito inde debet ſe erigere? ¶ Item
Quis eſt in regno francie. qui ſi regē
offendiſſet. non p̄ poſſe laboraret. nec
moram interponeret. vt in eius graciā
rediret ergo qd̄ ſit regi mortali. nō ma
gis faciendum eſt domino inmortali?
Et ideo beatus Apoſtolus a xp̄o voca/
tus. nec racōnem domino reddidit. nec
inducias poſtulauit. Sed ſicut dicitur
Mathei ix. Surgens ſecutus eſt eum.
poterat enim dicere illud Pſalmiſte.
Cogitaui vias meas. ſupple. p̄teritas
et verti pedes meos. id ē affectꝰ meos
in teſtimonia tua. Que enī mulier Si
nobiliſſimū virum haberet deprehenſa
ab eo in adulterio: nō ſtatim ſurgeret
verecundiam indueret et ad virum in/
dulgentem et ſuppliciter vocantem nō
ſtatī accederet? et veniā lacrimis poſ/
tularet? ſed talis eſt anima xp̄i ſponſa
peccatis proſtituta. ergo ipſe dicit aīe.
Jēmie. iij. Tu inquit fornicata es cū
amatoribus multis tamē reuertere ad
me et ego ſuſcipiam te. ſolum hoc peto
a te. vt recognoſcas in te virum tuum
me dn̄m tuum offendiſſe. vnde ſtatim
ſubdit ibidem. leua oculos tuos in di/
rectum. et vide vbi nunc proſtrata ſis.
O ſumma et inenarrabilis pietas dn̄i
dei noſtri. fornicatur vxor alicuius ho/
minis et ſtatim eam expellit et vix vn
quam ei p̄cit. ſed peccat anima. xpriſti
ſponſa. nec vno tantum. nec pluribus
peccatis ſed modis innumeris. cū mū
do. carne et diabolo. et ſtatim ſi redeat
ſtatim eā vocat ad ſe et omnia peccata
condonat. ymmo qd̄ maius eſt nolentē
redire vocat vt redeat. et vt reuertatur
reuocare non ceſſat. Unde dicit Jēmi.
Conūtimini filij reuertētes. qꝛ ego vir
veſter et aſſumā vos. Et multa ponit
ibi de hac mateia. Scd̄o ad conūſionē
nos mouere debet grā quā peccādo p̄di
dimus. Quis enī non doleret ſi p̄deret

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

frumentū in horreis poſitum. Quis ſi
ꝑderet vinū in dolijs cōſeruatū. Quis
ſi amiſerit aſinū. boue᷑ vel equū. Quis
inſuꝑ nō doleat ſi ꝑdat theſaurum diu
in ſcrineis cōſeruatū. ſed quātus crede̅
dus eſt omnis theſaurus corporalis
conꝑatus ſpūali? Quid eſt eīn corpus
ad animā. ergo quāto eſt aīa corpe no/
bilior. tanto theſaurus aīe. eſt theſauro
corꝑali melior. ac igit᷑ theſaurꝰ anime
eſt. quo ſolo anima diues eſt. ergo ſi tm̄
doles ꝓ amiſſione theſauri corporalis.
quantū dolorem hr̄e decet ꝓ amiſſione
theſauri ſpūal᷑. ergo ſi ꝑdidiſti neceſſe
habes ad deū cōuerti. vt donū recuꝑes
qđ amiſſum eſt ¶ Item cōſidera aliud
Si eīn aliq̄s haberet a rege Francie
aliqđ ſignū quo habito eſſet amicus re/
gis. quo oſtenſo pateret ei quandocūqꝫ
vellet ingreſſus ad regem. et quo ſigno
ſeruato deberet a rege regnum magnū
accipere. dic ſi potes. quantū doleret ſi
ſignum hoc ꝑderet. multū eīn doleret;
Et pauperes ſi cōtingat eos ꝑdere ſig
num per qđ admittūtur ad elemoſinā
pape? quantum putas dolerent; ſed
gracie eſt tale ſignū. quo habito amici
ſuꝰ regis eterni. et quo oſtenſo. ad in/
tima ſecreta eiꝰ admittimur et quo ſer
uato eternū regnū accipimꝰ. ergo nō/
ne dolebit ex omnibus medullarū pre/
cordijs qui hoc ſignum ꝑ negligenciam
ſuam ꝑdiderit? ergo fratres mei rōne
ſigni ꝑditi debemus cum Apoſtolo ad
xpriſtum cōuerti. Unde dicit nobis in
Johele. Conūtimini ad me in toto cor
de veſtro. In ieiunio fletu et planctu.
et ſcindite corda vrā et non veſtimienta
vrā. ecce qualit᷑ dēt cōuerti ad dn̄m qui
eius ꝑdidit ſignū. Nam dēt eſſe cōuer/
ſio ꝑfecta et integra. qꝛ corde toto/debet
eſſe corꝑis afflictīa. qꝛ in ieiunio/debet
eſſe lacrimoſa. qꝛ cū fletu multo/debet
eſſe doloroſa. corde ꝑfecto et cōtrito; et
qꝛ ſic ad xp̄m hic ſcūs aplūs eſt cōuſus
poteāt dicē illđ Jēmie. xxxi. poſtq̄ cō/
uertiſti me. egi pn̄iaꝫ/et illđ Job. xlij.
Ideo me rep̄hendo et ago pn̄iaꝫ in fa/
uilla et cinē. O q̄ta fuit huius apl̄i pe
nitencia/q̄ dura/q̄ aſꝑa/q̄ diuturna/in
diſcurrēdo/in p̄dicando. in fame/in ſiti/
et calore/et frigore/et vltio mortē ꝓ dn̄o
ſuſtinendo. Unde Aplūs de ſe alijs qꝫ
Apl̄is. i. Corinthe. iiij. Puto eī nos
deꝰ Aplōs nouiſſiōs oñt. tanq̄ morti
deſtinatos. qꝛ ſpectaculum facti ſumus
mūdo. angelis et hoībus/et addit/vſqꝫ
in hanc horam. et eſurimꝰ et ſitimꝰ/et
nudi ſumꝰ. colaphis cedimur. et inſta/
biles ſumꝰ zc̄. ſed q̄s hodie dolet de grā
ꝑdita. q̄s laborat vt graciā amiſſā re/
cuperet ꝑ pn̄iaꝫ. Unde dn̄s conquerit᷑
Jēmie ij. dicens. q̄re dixit ꝓplūs meus
receſſimꝰ non veniemꝰ vltra ad te. heu
me. qꝛ a dn̄o deo nrō receſſimus/ad deū
cōuerti ꝑ pn̄iaꝫ nō curamus. et tn̄ dn̄s
benigniſſimus dicit. ꝓplūs meus/quō
ſuus/ſi ab eo receſſerat. quō ſuꝰ/ſi redie
nolebat? ſed ſuus eāt. ꝓpter faciendā
cū eo miſericordiā. ſed nō ſuus/ꝓpᷓ cul
pā cōmiſſā. vel ſuꝰ/ꝓpᷓ elcōeꝫ eternā.
nō ſuꝰ/ꝓpᷓ tꝑaleꝫ maliciā/vel ſuꝰ/ꝓpᷓ
eos q̄ erāt ibi boni. et nō ſuꝰ/ꝓpᷓ eos q̄
erāt ibi mali. ¶ Tercio ad cōuerſionē
nos mouē debet pena/quā peccādo me/
ruimꝰ. ſtati eīn vt peccauimꝰ et graciā
dīnā abiecimꝰ/et ne pene tanq̄ mortis
filij ſumꝰ obligati. ymmo ſtatim vt hō

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

peccat ſi deus non miſericorditer expec
taret. ſed ſecūdū iuſticiā cōtra nos ꝓce
deret. ſtatim nos ī infernū deiceret. et
eſt mirabile. quia vnde deberemus deo
ege ſubiectiores . et ipſius maxī ama/
tores. inde ſumus peiores. quis iudi/
cem non amaret ſi ingratus non eſſet :
qui cū mox eū ex iuſticia occidē poſſet
eum cum miſericordia exſpectaret. ſed
verū eſt qđ in Eccle. ſcriptū ē. quia in
quit non ꝓfertur ſtatim contra malos
ſnīa. filij hominū abſq; vllo timore ꝑ/
petrāt mala Sed ſciant peccatores cer
tiſſime. ꝙ quāto ex miſericordia diuci/
us exſpectantur tanto ſi non cōuertan
tᷣ durius ex iuſticia puniēntᷣ. et qđ ꝑus
fuit miſericordia poſtea trāſibit in vin
dictam. Naturale eīm eſt vt iudices qui
mites ſunt . et cū malifactoribus miti
us agunt. ꝙ dum illi miſericordiā non
agnoſcunt. iudices in iram forcius in
ardeſcunt . et tanto fiunt crudeliores .
quāto ꝑus fuerant mitiores . Exēplū
ſecundi Machabeorum ſexto . De illis
qui rogabant eleazarū ꝓpter antiquā
quā habuerūt cum viro amiciciam vt ſe
comedere carnes porcinas tm̄ ſimulaēt/
vt ſic mortem euaderet . Cumq; hoc ſe
facturū negaret. dicitur ibi ꝙ illi qui ꝑ
us fuerāt ei mitiōres . in irā maiorē cō/
tra eū cōuerſi ſunt . et ꝓpter hanc cau
ſam dicitur in. ꝑo. Niſi cōuerſi fueritis
gladium ſuum vibrabit ad vulnerādū
arcum ſuum tetēdit et parauit illum . ad
ſagittandum. et in eo parauit vaſa mor/
tis ad eternaliter puniendum . O ſi ſci
rent quātis penis ſunt puniendi. ꝙ ī/
tenſis doloribus affligendi . ꝙ diutur/
nis ⁊ continuis ignibus exurendi vel

lent nō eſſe nati O ſūma ſtulticia homi
nis. qꝛ timet agnus lupum et eū fugit
timet mus murilegū ⁊ ſe ab eo abſcon
dit . timet ꝑuus vrſū. et aīal omē leonē
et eius rugitū expaueſcit. timet aqui/
lā omīs auis dum ipſam in aere ſentit
vnde ipſa die qua falco eā ſentit ad pre
dandū nō exit. et homo creatura racio/
nalis. cuius ē anima īmortalis . et pe/
na que ei dabitur eſt ex ꝑte peccati eter
nalis nō tāta ꝑicula expaueſcit . Si ti
met latro ſuſpēdiū cuius pena ē ad mo
mentum . quāto amplius eſſet timen /
dū ſi ſꝑ duraret ſuſpēdiū ⁊ pena illa ꝙ
ex laqueo ſentit ad momētū eſſet dura
bilis ī eternū. ergo quō ſic ſtulti ſumꝰ
vt nō timeamus ignē īflammātem . ig
nē deuorātem. ignem indeficientem. ⁊
ſerpentes ignitos. carnes nrās ꝑpetuo
⁊ cōtinue comeſturos. nūꝙ ad ſacietatē
venturos. ⁊ oīa hec et alia mala īnuēra
nō ſuſtinebūt miſeri ad momentū . nec
ꝑ mille milia annorū . ſed ꝑ plura mil/
le millenaria ꝙ ſint ī mari gutte aqua
rū. et magis ī infinitum . qꝛ vſq; ī ſem
piternum . Tūc eīm deſinet pena miſe
rorum . qñ gloria deſinet beatorum. ī /
mo qñ deus deſinet eſſe dominus oīni /
um Et ꝓptrā ſane homini cōſulitur ī
Eccleſiaſ. ne inquit tardes cōuerti ad
dominum et ne differas de die in diem
ne ſubito veniat ira illius et in tempe
vlcionis diſperdat te . Quarto ad
conuerſionem mouere nos debet gloria
quam peccando amiſimus homo enim
qñ equū ā pecuniā ꝑdit. ſtatī ſurgit et
vadit qrēdo donec reīueneīt qđ amiſit
exēplū de hoc ponit dominꝰ de illo qui
ouē ꝑdidit ⁊ de muliere que dragmam

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

amiſit·ergo ſi ſic fit ꝑ parua re tꝑali/ꝛ
ꝑ re mortali· qd faciendū eſſet ꝑ re in
menſiſſima/nullis tꝑibꝫ finiēda ·Ergo
frēs mei ſi peccando gloriā illam beatā
amiſimꝰ· ſi nos a ſocietate ſanctorū ex
cluſimꝰ/ꝑ penitenciā nos ad deū cōuer
tamꝰ·et indulgenciā illius fuſis lacri
mis poſtulemꝰ· qꝛ benignus eſt dn̄s/et
recuꝑabimꝰ qd amiſimꝰ· Unde dicitur
Joheł· ij· Conūtimini ad dn̄m deum
vrm̄· qm̄ benignꝰ eſt in tollerādo· mi
ſericors in ſuſtinēdo· paciens in expec
tando· multe miſericordie in remittēdo
et pſtabilis ſuꝑ malicia in graciā cōfe/
rendo et gloriā finalit̄ dando· et ꝓptēa
dicit̄ in Ezechi· Cōuertimini et agite
pn̄iaꝫ a cıminibꝫ et inıq̄namentis vrīs/
et nō eſſet vobis in ruinā iniq̄tas vrā·
De hijs q̄tuor cōſideracōibus ad cōuer
ſionē mouentibus· ſic ait Bern̄· Con/
ſidera vn̄ venis· et erubeſce quantū ad
primā vbi ſis· et ingemiſce quantū ad
ſcd̄am quo vadas· ꝛ cōtremiſſe quantū
ad terciā· ad qd vadas· et cōcupiſco quā
tū ad quartā· qd ipē preſtare dignet̄ ꝛc̄

Item de eodem

Poſtq̄ꝫ cōuertiſti me egi peniten/
ciā Jeremie xxxj· Sicut em̄ baptiſmꝰ eſt
poſt peccatū ſiue poſt naufragiū· pma
tabula/q̄ eripimur a procella/ſiue a cul
pa· q̄ eſt maris tēpeſtas· ſic penitēcia
ijs q̄ relabunt̄ in culpā/eſt ſcd̄a tabula/
ſiue natabula/qua liberat̄ aīa a recedi/
uo· Nam ſic baptiſmo liberamur a cul
pa originali· ſic per penitenciā liberā
mur ab actuali· ergo qui poſt ablucōeꝫ
baptiſantis recidiuat in culpā/nō debꝫ
ſcd̄am contēnere medicinā· cū· iam ami
ſerit primariā· Egrotus em̄ ſi non ſit·
ſtultus/ſi recidiuet poſtq̄ꝫ a medico eſt
curatus· medicum aduocat/et rogat vt
ſcd̄am medicinā apponat·per quā mor
bum eiciat· Cum em̄ egritudī ſit cōtra
ria medicina· et cōtraria curent̄ cōtra
rijs· ſicut calido frigidum et frigido ca
lidū· quociēs replicat̄ morbus tociens
repetenda eſt medicina· Sicqꝫ quociēs
iterat̄ culpa· tociens illi cōtraria reite/
randa eſt penitēcia· cum ergo ſanctus
Aplūs poſt mūdacōnem pn̄iā/in circū
ciſione factam/fuit relapſus in culpam/
Non eſt veritus agere pn̄iaꝫ· Unde dt
domino poſtq̄ꝫ cōuertiſti me egi pn̄iaꝫ ī
in quo verbo notant̄ pripaliter duo·
Unū ex pte dei· ex pte dei notat̄ vel mō
ſtratur miſericordia/qua aplm̄ publica
nū conūtit· Alterū ex pte apli· ex pte
apli notat̄ iuſticia· qua ſe ꝑ peccato
puniuit· Oſtendit̄ aūt diuina clemen/
cia/in aplm̄ cōuertēdo· cū dicit̄· poſtq̄ꝫ
cōuertiſti me· Scd̄o notat̄ apli iuſticia
in ſe acriter puniendo· cum addit̄ Egi
penitenciā· Eſt igit̄ hic Nōndum·
q̄ ad pn̄iaꝫ ad pn̄s· q̄tuor ſunt motiua
·ſ· mūdicialis ignominia in qua ſumꝰ
Infer Judicialis ſentēcia/quā timemꝰ Sup
nalis miſeria/quā pati meruimꝰ Aga
nalis gloria· a qua nos excludimꝰ igno/
mus igit̄ pn̄iaꝫ· vel vt euadamꝰ igno/
miniā· vel vt redeamꝰ in graciā/vel vt
declinemꝰ eternā miſeriā· vel vt admit
tamur ad gloriam ꝑpetuam·

De ſancto Michaele·

Angelis ſuis mādauit de te vt cuſ
todiant te in omnibus vijs tuis ꝛc̄·
Verbum ꝓpoſitum aſſumtum de pō·

ad laudẽ et cõmendacõnem angelorum
ſil quoqꝫ excitat nos ad eorũ dilectõem
et ad diuinam laudem et graciarũ accõ
nem. Deus enĩ ꝓpter ſuam pietatem
deputauit angelicã dignitatẽ. ad adiu
uandam noſtrã infirmitatẽ. Deſcribũ/
tur aũt ſancti angeli in verbo ꝓpoſito.
quantũ ad tria vel ſcilicet quantum ad
officiũ. vel quantũ ad iniũctũ miniſ/
terium. vel quantũ ad inpenſum obſe/
quiũ ſiue beneficiũ. ita ꝙ in officio ex/
tollitur angelica dignitas. cum dicitur
Angelis ſuis. Angelus enĩ eſt nomen
officij. nõ nature. Nam angelus idẽ eſt
qđ nũcius. Non pue aut exigue digni/
tatis eſt. eſſe nunciũ dei. Unde Augg.
decimoquinto. de Trinitate. habet deg
inquit nuncios. id ẽ. angelos nõ ꝙ ei
qđ neſcit annunciẽt. ſed bonũ eorũ eſt
eius de operibus cõſulere voluntatem.
In iniuncto miniſterio oſtenditur di/
uina pietas. cum dicit. Mandauit de
te magne pietatis et benignitatis indi
cium eſt deputare tales miniſtros huã/
ne infirmitati. ſine ꝗbus nullomõ eſſet
tuta In inpenſo beneficio exprimitur
humana vtilitas. cum ſubiungitur. vt
cuſtodiant te in omnibꝫ vijs tuis. De
quibus cuſtodibus Yſay. lxij. Super
muros tuos conſtitui cuſtodes ꝛc.
Ne autẽ contingat nos eſſe ingratos di
uinis preſidijs dicamꝫ aliqđ de angeli
cis miniſterijs et collatis beneficijs.
angeli ſancti diuino imperio multipli
cia nobis impendunt obſequia. multi/
plicia eciã cõferunt beneficia. q̃ omnia
ad nouẽ reduci poſſunt iuxta nouena/
rium angelorum ordinem. Primo enĩ
nobis obſiſtunt in malis et peccatis.

ponunt impedimenta. frequẽter enim
tum ex natura corrupta. tum ex infir/
mitate contracta. tũ ex malicia cõcepta
labimur in multiplicia et enormia pec
cata. niſi ſancti angeli obuiarent nobis
ꝛ impedimenta apponerent. qđ optime
ſignatum eſt. Numerorũ duodecimo.
vbi dicitur. ꝙ contra balaam Angelus
euaginatum hñs gladium quẽ cernens
Aſina auertit ſe et ibat ꝑ agrum. quã
cũ verberaret balaam vt eam ad viã re
ducẽt. ſtetit angelus in anguſtijs dua/
rum maceriarũ quibus vinee cingunt
quem videns aſina iunxit ſe parieti et
attriuit ſedentis pedes. at ille iterũ ver/
berauit eam. et tunc angelus in anguſ
to loco. vbi nec ad dexteram neqꝫ ad ſi/
niſtram poterat declarari. obuius ſtetit
Cumqꝫ videret aſina ſtantem angelũ
cecidit ſub pedibꝫ ſedentis. qui iratus
cepit gladium vt eam percuteret. dix/
itqꝫ aſina. Nonne animal tuũ ſum. cui
ſemꝑ inſidere conſueuiſti. dicẽs. Quõ
quid vnq̃ ſimile feci tibi. At ille ait.
nunq̃ ꝓtinus aperuit oculos balaam
dominus. et vidit angelum ſtantem in
via euaginato gladio. Cui angelus.
Cum tu verberaſti aſinam ego veni vt
aduerſarer tibi. quia peruerſa eſt via
tua. michiqꝫ cõtraria. Breuiter quan/
tum ad ꝓpoſitum ſufficit. felix talis
aduerſarius. quia in malis aduerſatᷣ.
et ideo optimum eſt cõſilium ſaluatoris
Mathei v. Eſto cõſenciens aduerſario
tuo. dum es in via ne forte aduerſariꝰ
tradat te iudici. et iudex tradat te miniſ/
tro et in carcerẽ mittaris. Amen dico t
nõ exies inde donec reddas nouiſſimũ
q̃drantẽ. Aduſariꝰ iſte boꝰ ãgelus eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ꝗ̄ ī malis nobis obſiſtit ⁊ ī hijs ei cōſen
tirē debemus ne forte tradat nos iudici
id eſt xp̄o iudicāti vel in fine vel ī mor/
te. Angeli eīm qui nos modo cuſtodiūt
poſtmodū nos accuſabūt . vt iudex tra
dat miſtro .i. diabolo tortoī . ⁊ mittat te
in carcerē infernalē Vſqꝫ ad minimum
quadrantem id eſt nichil remanebit im
punitū . vel vſqꝫ ad miniā pcc̄a . ꝑ hoc
ꝙ dicit donec ſoluat . pena intelligitur
eterna . Nam illud debitū ſoluit᷑ vt non
relinquat᷑ penitēdi locus . nō ꝙ aliquā
do illa pena ceſſet. Si autē aliquis cu/
rioſe īquirat quō azina locuta ē . ⁊ quō
dominus aꝑuit os eius . Dico ꝙ nō cō
tulit ſibi dominus officiū loquele . nec
ſimplicit᷑ . nec ad tēpus vt quidam dixe
rūt. Sed vt dicūt Origenes et Auguſ
tinus angelus mouebat organa eius
⁊ plectrū līgue formabat verba ſicut di
abolus ſerpentē . qui loquebatur Ade:
quare nō terrebatur de re tam inſolita
quia nimia cupiditate cecatus ferebat᷑
ad accipiendum muneā que Balaac ꝑ
miſeāt . vt dicit Auguſtinus . Aſſuetus
erāt monſtris balaam cū eſſet incātator
¶ Secūdo reſiſtūt aduſarijs . et repel
lunt hoſtilia temptamenta. Nā vt dicit
Aplūs . ephe . ſexto . Nō eſt nobis colluc
tacio aduerſus carnem et ſanguinē tm̄
ſed aduerſus principes et poteſtates .
aduerſus ſpiritualia nequicie in celeſti
bus . Et in Cano . ꝑma petri quīto . ad
uerſarius veſter diabolus ⁊c̄ . Cui nul
la poteſtas ſuper terrā cōparari pt̄ . vt
dicit Job . modo inpugnat ꝑ violenciā
tribulacōnū . Modo ꝑ blandicias tēpta
cionū Modo ꝑ aſtucias ⁊ fraudulēcias
illuſionū ⁊ decepcōnū . modo ꝑ curioſita
tem . Contra igitur hoſtes tam calli/
dos tam potentes hūana fragilitas ne
quaꝙ ſtarē poſſet niſi haberet ſcōs ange
los adiutores . qui eorū ſeuiciā coherce
rent et eorū refellerent inpugnaciones
Gracias igit᷑ deo qui tales nobis dedit
ꝓpugnatores Hoc optime ſignatū eſt
Danielis ſexto . vbi dicit᷑ miſit dn̄s an
gelū ſuū et cōcluſit ora leonū et nō me
cōtaminauerūt . leones vt ꝑdcm̄ eſt : de
mones ſūt qui multo leonibus crudeli
ores nos appetūt deuorare . ps̄ Ne tra
das beſtijs aīas cōfitētes tibi . ſed dn̄s
mittit āgelicā poteſtatē qui eorū coher
cent rapinas : vt aut non noceant aut
ſi noceant : non noceant qn̄tū appetūt ⁊
hoc eſt ora leonū cōcludē . hoc nihilomi
nus ſignatū ē ꝑ angelum Thobie . qui
demonē noīe aſmodeum qui interficie/
bat viros ſare alligauit ī deſerto ſupio
ris egypti . vt neminē ledēt hoc eſt eius
cōpeſcuit poteſtatē . hy ſūt nr̄i cuſtodes
⁊ ꝓtectores . qui ſemꝑ ⁊ vbiqꝫ nobis aſ
ſiſtūt . nec nos paciūt᷑ ledi niſi velimus
ꝓpī quod dicit illa ſacra Judith xiij
Viuit dominus quoniā cuſtodiuit me
angelus eius . hinc euntē ibi morantem
et inde huc reuertentē . et nō ꝑmiſit me
in coinquinari ¶ Tercio pccōres ſiue
in pcc̄a lapſos illuminant . ⁊ excitāt ad
pn̄ie lamēta . ſicut eīm dicit ſaluator Jo
octauo . Qui facit pcc̄m ſeruus eſt pcc̄
Ideo ꝙ diu voluntas ſub peccato eſt . ⁊
eſt peccato aſtricta . non poteſt deteſtari
peccatum . non poteſt per ſe ſibi diſpli/
cere peccatū . et ideo vndiqꝫ incitant et
ſtimulant angeli . deus igitur ex ſui mi
ſericordia . qui non continet in ira ſua
miſericordias ſuas ꝑ angelos facit nos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

excitari. Unde iacentes in peccatis ex/
citant et ſtimulant vt reſurgant. dein
inquiunt ſurge miſer et conſidera vbi
iaces quomodo corrupiſti tuā naturā.
defedaſti pulchritudinē tuam qua eras
ad ymaginē eterne pulchritudinis. nā
repuliſti a te ſpiritū ſanctū. factus es
demonū ꝓſtibulum ꝑuaſti te eternis
premijs. obligaſti te eternis ſupplicijs
Surge igit᷑ et redi ad penitēciam. hoc
ſignatum eſt Geneſis. decimoſexto. vbi
dicitur ꝙ agar fugienti a facie ſare dñe
ſue occurrit āgelus domini et dixit ei.
Unde venis aut quo vadis. reuertere
ad dominā tuā, et humiliare ſub manu
eius. Agar q̄ interpretat᷑ aduena. eſt
aīa nrā. q̄ debet eſſe in hoc mūdo ꝑegri
na. Sara q̄ interpretat᷑ ꝑticeps eſt et̃/
na ſapiēcia. cui mens noſtra debet eſſe
ſubiecta. ergo angelus dñi tranſgredi/
enti diuina mandata. et qꝛ refugit a fa
cie dñi dicit reuertē ad dominā tuam.
conuerte te ad diuinā ſapienciā. et hu.
ſub manu eius recognoſcendo culpam.
petendo veniā: hoc idem ſignatum eſt
Actuū. viceſimoſcdo. vbi dr̄. ꝙ Petro
in carcere cōpedito angelus domini aſ/
titit et lumen reſulſit in habitaculo.
ꝑcuſſoqꝫ latere petri exci. ꝛc. et cecide
runt cathene de manibꝰ eius; lumen
refulget in carcere quādo peccatori vin
culis peccati compedito intenebris ob
nubilitato infundit aliquē radium ſue
illuminacōis. angelus aſtat et latus
ꝑcutit peccatoris. excitando ad lamen
tum ſiue gemitum contricōnis et dicit
ſurge velociter ꝑ peccati derelictionem
et tunc cadunt cathene de manibꝰ per
abſolucōnem. et bone operacōnis reſti/
tucōnem. ¶ Quarto qm̄ indigemus
ad reſurgendum a culpa. et faciendam
penitenciā auxilio gracie dei apud deū
ꝓ nobis interpellant et inpetrant no/
bis graciarū cariſmata. ſancti enim an
geli ſcdm Auguſtinū ſunt ſemꝑ in veſ
tibilis et talamo circa deum et ſemper
deo aſſiſtūt. nos autē in iſto exilio rele
gati. et a facie dei excluſi. nō poſſumus
ad deū habere acceſſum. ideo ipſi orant
ꝓ nobis deum. et quādo vident deum
cōtra peccatores iratum. placant eius
iram. inplorāt miſericordiam. obtinēt
graciā qd̓ optime ſignatū eſt. Zacha. ij
Ubi dicit᷑. ꝙ angelus reſpōdit et dixit
michi. Dñe deus exercituum quouſqꝫ
non miſereberis ieruſalem et vrbium
iuda quibꝰ iratus es et ſequit᷑. Rndit
angelo dominus verba bona et verba
cōſolatoria. Ad q̄d reſpondit angelus.
fortaſſis diuine voluntati. quam vidit
iratam contra ieruſalem. Unde dixit.
domine deus exercituū: in quo mani/
feſtatur eius potencia qꝛ habet tot an/
gelorum exercitus obtēperantes ſibi et
parentes ſue voluntati. Quouſqꝫ ꝛc.
id ē. ꝙ̄ diu durabit tua iracundia. pla/
care dñe deſinat ira tua. fac cū peccato/
ribus miſericordiam. et reſpondit dñs
angelo verba bona et verba cōſolatoria
Unde ſequit᷑ poſtea. reūtar ad ieruſalē
in miſericordijs. Si igit᷑ angeli media
tores ſunt. ꝓ nobis deū interpellant
nō obduremus aut obfirmemus facies
nrās et ſi deus cōuertit᷑ et nos in mīa
reſpicit. et recipit nos in gracia. remit
tit nobis offēſam. nos cōuertamur ad
deū ꝑ humilem obedienciā. ¶ Quinto
nos corroborāt et cōfirmāt et cōfortant

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et ꝓmouent ad exercitia virtutum. hu
mana eni̅ fragilitas vix auderet aggre
di tam arduas ꝑfectionis vias. que vi
dentur eſſe ſup̲ natura̅ et facultate̅ hu/
mana̅. niſi haberet auxilia et adiutoꝛia
angelica. quo̅ auderet aggredi via̅ ꝓꝑe
tue obediencie. totu̅ mundu̅ et que mu̅
di ſunt relinquere ꝓpter deum. quo̅ au
deret ſe moꝛti exponere ꝓpter xpiſtu̅.
niſi angeli eum co̅foꝛtare̅t ꝛ adiuuare̅t
vtiqꝫ no̅ auderet homo attemtare tam
grandia. et ſi auderet non ꝑſeueraret.
Sed deus ꝓuidit nobis iſtos foꝛtiſſio̅s
adiutores. quod ſignatu̅ eſt Thobie. i.
vbi dicit᷑. ꝙ cum thobias pater vellet
mittere filiu̅ ſuu̅ ad gabelum cognatu̅
ſuum. reſpondit filius ꝙ neſciebat via̅
Et dixit ei pater. egrede̅. ꝑge. et inq̅re
aliquem fidelem virum qui eat tecum.
et egreſſus inuenit iuuenem ſtantem
p̲recinctum et ꝑatum ad ambulandum
et ignoran̅s ꝙ angelus dei eſſe ſaluta/
uit eum. et cum quereret vtrum noſſet
viam q̄ ducit ad rages ciuitate̅ medoru̅
reſpondit. Noui. et omnia itinera eius
frequenter ambulaui. Quem cu̅ filius
introduxiſſet ad patrem. Queſiuit pr̅
ab angelo. Nunquid poteris ꝑducere fi
lium meu̅ ad Gabelum in Rages ciui
tatem medoru̅ ? cui reſpondit angelus
Ego ducam et reducam eum ſanum ad
te. In omnibus hiis nichil aliud ſigna
tur niſi ꝙ angeli nos in via ꝑfectio̅is
dirigunt. ipſi ducunt. ipſi deducunt.
ipſi reducunt. Nullus ergo debet time̅
Nullus debet trepidare. aut foꝛmidare
magna aggredi. cum habeat tales du/
ces. tales adiutores. hoc ipſum ſignatu̅
eſt tercii Regum viceſimo. Vbi dicitur

ꝙ angelus domini tetigit latus Helie
dixitqꝫ illi. Surge comede. grandis
eni̅ reſtat tibi via Surrexit et comedit
et ambulauit in foꝛtitudine cibi illius
xl. diebus. et xl. noctibus vſqꝫ ad mon
tem dei oꝛeb. Angelus di̅i homine̅ tan
git. qua̅do tepeſcente̅ excitat. Dicit ſur
ge comede q̅n eum ad aggrediendu̅ ar/
dua co̅foꝛtat. quia in illa co̅foꝛtatione
xl. diebus et xl. noctibꝰ. hoc eſt toto de/
curſu laborioſo iſtius vite vadit. id eſt.
in virtutibus ꝑficit. quouſqꝫ veniat in
monte̅ dei oꝛeb. id eſt. ꝑtingat ad ſtatu̅
ꝑfectionis vel poſt p̄ntem laboꝛem ad
monte̅ di̅i. id eſt ad ſublime̅ et ſtabilem
quietem eternitatis. ¶ Sexto exhibe̅t
nobis ſalutaria documenta et reuelant
miſteria. Sancti ete̅m angeli a̅n reru̅
fiendarum ꝓductionem ipſaru̅ cauſam
et ro̅nes in v̅bo dei vident. Ipſi nichi/
lominus co̅tinue faciem dei co̅templant᷑
Mathei. xix. Angeli eoꝛu̅ ſemꝑ vident
facie̅ pr̅is. Quid eſt ergo qd̅ no̅ videa̅t
qui vidente̅ o̅ia vident. Vnde dicit Gre.
Ipſi et de futuris ad ſalute̅ ſpecta̅tibꝰ
Nos aute̅ q̅ꝛ
p̅mo recipiu̅t illu̅i̅aco̅nes.
coꝛpꝰ qd̅ coꝛrumpit᷑ aggrauat anima̅ ꝛ
et deprimit terrena inhabitatio ſenſum
cogitante̅ ꝛ ad illa inuiſibilia co̅tuenda
no̅ ſumꝰ ydonei. et ideo deus ꝓuidit no
bis magiſtros q̄ nos inſtruant et reue/
lent miſteria et refundant di̅nas illu̅i̅a
co̅nes. Omnia veteris teſtamenti di̅na
miſteria fere facta ſunt mediantibꝰ an/
gelis. lex eciā miniſterio angelico fuit
tradita. q̅ꝛ vt dicit Aplu̅s ad Gal. iii.
oꝛdinata fuit ꝑ angelos in manu medi
atoꝛis. hoc eciā patet in omnibꝰ ꝓphe/
tis. Vnde Zacharias dicit angelos qui

loq̄batur in me. et idē dicit᷑ Apo. xxiij
Miſit dn̄s angelū ſuū oſtendē cōſeruo
ſuo q̄ oportet fieri cito. Nō dubito ꝙ̄ quin
angeli maxime aſſiſtant ſtudētibus ſa
piēcie et multa eis reuelent qb᷑ digni
ſunt. ¶ Septimo mentē noſtrā eleuāt
et inflammant. deſideria letificant et ī
gerunt ſpūalia ſolacia. nos eñ ſumus
tepidi ipſi ardent diuina dilcōne. Pſal.
qui facit angelos ſuos ſpc̄. et mi. ſ. ig.
ur̄. ideo eleuant mentē noſtram. ꝛ in
flammant ad amorē eternorū. Apoca.
xxi. Suſtulit me āgelus in ſpū in mō
tem magnū et altum et oſtendit michi
ciuitatē ſanctam ieruſalem. In montē
in ſpiritu ſuſtulit quando mentē in in
fimis iacentem ſeu ad infima inclinatā
ad amorē ſuꝑnorum erigit. et gaudia
illius ciuitatis oſtendit quibus deſide
rium attendit vlterius. quoniā in iſta
ꝑegrinacōne īter anguſtias deficerem᷒
niſi aliqua oblacōne celeſtiū reſpirare/
mus. ideo ipſi cōſolantur et afferunt
gaudia et ſpūales conſolacōnes. Vnde
angelus Raphael ſic ſalutauit Tobiā.
eiuſdē quinto. Gaudium ſemper tibi
ſit forti animo eſto in proximo eſt vt a
deo cureris. Angelus nichilomin᷒ nū
ciauit gaudium natiuitatis ſaluatoꝛis
paſtoribus. dicens Annūcio vobis gau
dium magnum qd̄ erit omni populo.
qꝛ natus eſt nobis hodie ſaluatoꝛ mūdi
luce. ſcd̄o. Angelus eciā nūciauit gau/
dium reſurrexionis mulieribus. Ma/
thei vltimo. Nolite inquit timere quia
iheſum qui crucifixus eſt queritis. ſur
rexit ſicut dixit ꝛc̄. ¶ Octauo. in cō/
ſpectu dei ꝓferunt omnia bona noſtra
opera ſeu merita non ꝙ deus nō noue/
rit quem nullum latet ſecretum. ſed qꝛ
deus vult et ita oꝛdinauit vt ea q̄ ipſe
nouit et amat. narrent laudent et pre/
dicent. ideo fortaſſis vt ipſi deum cōſu/
lentes nos ꝓmoueant ſemper ad ma/
ioꝛa. et vt ipſe deus nobis conferat gra
ciarū augmenta. et vt oꝑa noſtra ſint
in conſpectu dei accepta. ꝓpter hoc ſcrip
tum eſt Tobie. viceſimoſcd̄o. Vbi dicit᷑
ꝙ Raphael dixit tobie. quando oꝛabas
cum lacrimis et ſepeliebas moꝛtuos.
ego optuli oꝛacōnem tuam domino.
Exemplum hoc. Actuum decimo. De
Coꝛnelio. qui erat vir religioſus et ti/
mens deum. Cui dixit Angelus. Coꝛ/
neli. oꝛōnes tue et elemoſine tue in me/
moꝛiam aſcenderūt in conſpectu dei ꝑ
approbacōnem et accenſionem et ꝑ dig
nam remuneracōnem ꝫ multum ergo
debemus conari et ſatagere ad bona
quando tales aduocatos et tales nun/
cios habem᷒ qui ſtatim ea referunt in
conſpectu dei. et ſcribunt in libro vite.
¶ Nono ipſi perducunt et introducūt
electos ad eterna premia ſiue regna ce/
leſtia vt mōſtrat Bernd̄us in dialogo.
In puncto ſeparacōnis anime a coꝛꝑe
obſeratis coꝛpoꝛis ſenſibus. Angeli bo
ni et mali cōueniunt vel adueniūt qui
omnia bona et mala ad memoꝛiam re/
uocant. ita ꝙ ſtatim iudicet dominus
omnia bona et mala ſua merita vel de/
merita. hinc eſt angelus bon᷒ bona alle
gans et recitans. inde āgelus accuſans
et oīa mala ad memoꝛiam reuocans. et
ſi que mala bonis ꝓ̄ponderent vtpote ſi
reꝑiatur in moꝛtali ſtatim traditur toꝛ
toꝛibus qui retrudūt eam in carcerem
inferni cruciandam in ſecula ſeculoꝛū.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſi vero decedat in caritate tūc cū aliquo
purgabili boni angeli deducunt eam ī
purgatoriū qua purgata deducūt eam
in ꝑadiſum Si autem in tanta deceſſe
rit caritate vt omnem conſumſerit ru/
biginem peccatorum . ita ꝙ nichil pur
gabile ſecū habeat : ſtatim accipiūt eā
ſancti angeli et deferunt et introducūt
in regnum celeſte vbi diuina viſione in
ꝑpetuum ꝑfruetur Hoc exemplū ha/
bemus in Lu . xvi . de diuite epulone ⁊
lazaro mendico . vbi dicitur ꝙ mortuus
eſt diues et ſepultus eſt in inferno . vti
qȝ ad talē ꝓchiam cum tali proceſſio/
ne delatus mortuus eſt pauper . porta/
tuſqȝ ē ab angelis in ſinū abrahe Secū
dum Auguſtinum . ſinus Abrahe eſt
ſecretum quietis vbi requieſcūt anime
ſeꝑate Sinus eīn cōmuī nomine ſecre
tum appellatur . hoc ſignatum eſt exodi
xxiij . Mittet enim deus precurſorem
ſuū angelū vt introducat te in terram
chanaan . ¶ Item .

ET ōnes angeli ſtabant in circui
tu troni et ſeniorū ⁊ ceciderunt ī
conſpectu troni in facies ſuas et adora
uerūt deum . Apocalipſis ſeptīo . Que
cumqȝ ſcripta ſunt ad noſtram doctrīnā
ſcripta ſunt . vt per audita et intellecta
diſcamꝰ deū non ſolū diligē ſed ipſum
amādo timere . Et hinc eſt ꝙ oculis in
gratorum introducitur humilitas an/
gelorum . qui deo inherentis feruent in
cendio dilectiōis ⁊ inuigilant obſequio
deuotiōis vt pudeat preſumptio fragi
litatis humane . vbi ſic ſe humiliat alti
tudo nobilitatis angelice . Et in verbo
propoſito oſtenditur angelorum ſtudio
ſitas ꝙ̄tum ad duo . ¶ Primo ꝙ̄tū ad
ꝓmtitudinem obſequendi cum dicitur
Et omnes angeli ſtabāt in circuitu tro
ni . in circuitu dicit . vt intelligatur in
angelis vnitas voluntatis . in deo vero
ſublimitas poteſtatis . Danielis ſepti
mo milia miliū miniſtrabāt ei et deci
mi . cē . mi . aſ . ei . ¶ Secūdo ꝙ̄tū ad de
cus reuerencie cū addit . et ceciderunt ī
facies ſuas in conſpcū troni et adoraue
runt dominū ¶ Quorū reuerencia ī
duobus oſtendit̄ ſcilicet in ſigno humi
liacionis quia ceciderūt in facies ſuas
et in iubilo adoracionis quia adoraue/
runt deum . ꝑpt̄ quod ſequit̄ Benedic
tio ⁊ claritas et ſapiencia ⁊c̄ Dicit igi/
tur et omnes angeli ⁊c̄ licet angeli ſe/
cundum ſe conſideāti omnem creaturā
decore tranſcendant quia flores natuē
ſūt ſicut dicit Auguſtinus . tñ conſide/
rati inꝙ̄tum ī ierarchijs ⁊ ordinibus
ſunt diſtincti ita ꝙ ſuperiores inferio
ribus ꝑferant̄ et inferiores ſuperiori/
bus diſponant̄ : quanto huius ordina
cionis diſpoſicio in illis magis relucet
tanto viris intelligentibus magis pla
cet vnde ſi admirata ē regina ſaba ordi
nem miniſtranciū in menſa ſalomonis
quanto magis ꝑt anima ordinem mi/
niſtranciū in menſa creatoris . vel cuia
illius . ſcilicet qui facit cōcordiam ī ſub
limibus ſuis . Job . xxv . et ideo nota ꝙ
angeli diſtincti ſūt in triplici ierarchia
ſcȝ ſupma . media ⁊ infima ¶ Supre
ma eſt aſſiſtencium maieſtati diuine .
Media eſt reſiſtencium poteſtati cōtra
rie Infima eſt miniſtranciū neceſſitati
hūane . ¶ Prima ē aſſiſtēciū maieſtati
dīne et hȝ ſūt q̄ſi cubicularij et palatī
in cōſiſtorio dei . quia deo immediacius

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

coniũgitur ⁊ ipm vicinig cõtemplantᷣ. de qua Dyoniſig in celeſti ierarchia dr. Prima celeſtiũ ierarchiarũ in excellen/tibg eſſencijs ſanctificatᷣ ordinē habēs omnibg alciorē : et qm̄ hic accipitᷣ pñs aſſiſtencia p cõuerſionē ad deum ideo ĩ ordine triplicatᷣ. ¶ Nam ad Conũſio/nem tria ſunt neceſſaria. Primo ſũma dilectio. et hoc quantũ ad ſeraphyn. q̃ interpretātᷣ ardētes ſiue incēdentes. de qbg ps. Qui facit angelos ſuos ſpũs. et mi. ſuos flā. ignis vel ignē vrentē. q̃ licet oĩs alij ardeant in amore dĩno Iſti tñ ardēcius q̃ amoris ignē in pri/mis accipiũt. et forcius ardētes ad cete ros accēdēdos flammā dilcõis emittũt. Vñ. Dyoniſius p̃ma ſanctorũ āgelorũ diſpoſicõ magis ſimilem hēt igneā ꝓpe tatem. id ē caritatē. et qm̄ caritas oĩm virtutum dona excellit. ideo cõſequens fuit vt ille ordo qui oĩm eminētiſſimg eſt a ſola caritate ſumeret ſingularitatē in ſui diſcrecõne et appellacõne. quãuis vt omnes alij ceterarũ dona virtutum. alijs eciā excellencius poſſidēt a q̃bus appellacõnem et vocabulum ſumere po tuiſſent. ¶ Secũdo ꝑfecta cognitio. et hoc quantũ ad ordinem Cherubin. qui interpretatᷣ Plenitudo ſciē. Nam cetis angelis ſunt lumine ſapiē clariores. et ideo dñr ſiguacula dĩna. ſpecula ſplen/dida et aſtra matutina. ⁊ ꝓpt̄ hoc dicit Yſidorg. q̄ cherubyn ſunt ſubliniora agmina angelorum. p̄ter ſeraphyn. et q̄ vicinig ſapiencie dĩne ſuppoſiti am/pliori diuine ſciencie dono repleti ſunt ꝓpter qd̄ dicitur Ezechie. decimo. Ele uata eſt gloria domini ſup cherubyn et atrium repletum eſt ſplendore glorie

domini. et quoniā in eis ē maifeſtacõ diuine claritatis. et ideo petebat et di/cebat deo. pſ. Qui ſedes ſup cherubyn maĩ. co. eff. quaſi dicet. Sicut illis ma nifeſtus es ſplendore diuinitatis ita ſi as nobis manifeſtg in ſuſcepcõne huā/nitatis. De iſto ordine fuit lucifer ille. qui cecidit ſicut exponit Gregorrius. ſup illo verbo. Tu cherub extentus ⁊c̄ et tamen non erat de illo. ſed de ordine ſeraphyn. ſed hēbat habitũ illi ordini cõuenientē ⁊c̄. ¶ Tercō ꝑpetua repre henſio ſiue fruicõ. et hoc quantũ ad or/dinem tronorum a tronis dictus. eo q̄ in eis deg ſedeat iudicia ſua diſcernat et cuncta ſubiecta diſponat De quibus Danielᷣ. ſeptĩo. Aſpiciebā donec troni poſiti ſunt et antiqug dierum ſedit. et quoniā deus in eis ſedet. ideo a beato Dyoniſio ſedes vocantᷣ altiſſiē pacate. et deifere altiſſime ſedes dñr. quia alte p diuinā auctoritatem. qua in iudicō ordinantᷣ. altcõres p diuinā cõformita/tem qua iuſticie regulam imitantur. altiſſime p diuinā ſublimitatē qua deo immediatig ordinantᷣ. pacate dicũtur quia ex qualitate operis deſcendit qua litas retribucõnis ſcilicet ex culpa pe/na. ex iuſticia gloria. deifere vero dicũ/tur. quia deum preſentē ſuſcipiunt et deificam poteſtatem p diuerſa iudicia indicant et oſtendunt ; merito iſti tres ordines ſunt in prima ierarchia. quia pre omnibus ardent incendio diuiē di/lectionis quo ad p̄mos ; pre omnibus fulgent radio ſerene cognicõis. quo ad ſcd̄os ; pre omnibus eminent p̄uilegio ꝑpetue intuicõnis. quo ad tercios. et ideo dñr aſſiſtere nõ miſtrare q̄ nunꝗ̄

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſcd̄m Dioniſium ad exteriora mittunt᷑
ℭ Secunda ierarchia eſt reſiſtentium
poteſtati cōtrarie. et hij deputati ſunt
in regimen rei publice quaſi diuini ex/
ercitus bellatores. q̄ deſignari poſſunt
in angelis qui apparuerunt Jacob .
Geneſis. xxxij. Quos cū vidiſſet dixit
Caſtra dei ſunt hec. qꝛ ad modum caſ/
trorum nos muniūt qui ſumus faciles
ad ſeducendum. fragiles ad reſiſtendū.
debiles ad oꝑandum ſiue agendum. et
ideo occurrunt nobis tamq̄ potentiſſi/
mi adiutores . vt eorū auxilio muniti
diſcamus hoſtium potēcias nō timere
ad quorū virtuoſitatē inſinuandam ne
ceſſaria fuit vel virtus oꝑatiua vel vir
tus executiua vel virtus expeditiua .
ℭ Primo quo ad virtutē operatiuam
ſunt dn̄ationes. quorū eſt alijs imꝑare
et in ſpūali bello nos inſtruē Sicut dt
Grego. Unde ſunt quaſi duces exerci/
tus. quorum prudencia gubernamur.
Et tales ſignari poſſunt in angelo . de
quo Zacharie . ij . Angelus qui loque
bat᷑ in me egrediebat᷑ et alius angelus
venit in occurſum eius et dixit . curre
et loquere ad puerū iſtum dicēs. abſq3
muro habitabit᷑ iheruſalem zc̄ . Recte
igit᷑ ſpūalis certaminis poſſumus eſſe
victores. qn̄ tam excellentiſſimorū ſpiri
tuū tutela muniti ſumus. qđ tūc conti
git cū regnum anime ſecundū imperiū
racōnis dirigimus. et carnis volupta/
tibus reluctamur. Nam quid proderit
barbaro ſuperaſſe ? ſi a ſola voluptate
vincamur. et hoc dicit᷑ ꝓuerbiorū . xvi
Melior eſt paciens viro forti et qui dn̄a
tur animo ſuo expugnatore vrbium .
Unde Claudianus. Tunc omnia iure
tenebis cū poteīs rex eſſe tui. ℭ Scd̄o
quoad virtutē executiuam ſunt poteſ/
tates. quibus nichil eſt impoſſibile ex/
equi quod imꝑatur . Propter qđ dicit
Dyoniſius. q̄ ſancte poteſtates equiua/
lentem cū dn̄ationibus hn̄t poteſtatem
Et ideo hn̄t poteſtates aereas cohercē
vel arcere et ipſas a nocumentis cōtra
rijs cohibere Unde Grego. Poteſtates
in ſuo ordine potenciā ſuſceperunt. vt
eorū diſpoſicōni aduerſe ptātes ſubici/
antur . Quid igit᷑ formidat inbecillis
animi xp̄ianus . cui tot deus contulit
preſidia ptātis. Non paueas igit᷑ repē
tino terrore irruētes cōtra te impiorū
ptātes. cū taliū militū preſidio ſis mu
nitus. Unde racōne potencie dicit ps̄.
Bn̄dicite dn̄m oēs angeli eius potētes
virtute. zc̄ ℭ Tercīo quoad virtutem
expeditiuam ſunt v̄tutes quibus datū
eſt poſſe ſuꝑ omīa difficilia ad diuinū
miniſteriū ꝑtinencia. Et ideo eis attri
buitur mirabilia oꝑari . Et ideo dicit
dn̄s q̄ hn̄t deiformem motum firmiter
ſencientē inſuꝑ ſubſtancialem et poten
tificam dei virtutē. Nam licet ipſorum
virtus infirma ſit diuine virtuti com/
ꝑata : non tamē infirma eſt ab eadē ꝑ
graciā firmata. ꝓpter qđ dicit ps̄. bn̄.
do. om. vir. eius. mi. eius. qui. fa. uo.
eius. et ordinant᷑ hij ordines ſcd̄m ma/
iorem dignitatē et minorē . qꝛ plus eſt
reſiſtere q̄ repugnare. et repugnare q̄
ꝑ ſe oꝑari poſſe. et ſic p̄me ſunt dn̄atio
nes. quaſi exercitus p̄ceptores. ſecūde
poteſtates. quaſi exercitus bellatores.
Et tercie virtutes. quaſi exercitus ſer/
uatores. et in hoc apparet mirabilis dei
ſapiencia . que ſicut cuncta diſpoſuit

vt nichil inordinatum relinquat. vnde
quia diabolus in nobis poſt caſum ra/
cōnem ſeducit ꝑ aſtucias. virtutem op
p̄mit ꝑ violencias. ⁊ voluntatē allicit
ꝑ blandicias. id ne nobis cōtigat trib9
ordinibus veīt poſt nos. p̄mi Macha.
quīto. vt ſic nō immerito dn̄s exercitu/
um nuncupet. ¶ Tercia ierarchia eſt
miniſtranciū et horū eſt neceſſaria ha/
bitudo ad eos qui habitāt in terra ⁊ iſti
deputati ſunt ad regimen ſpeciale. ſiue
alicuius prīcipis. ſiue alicuius gentis
vel hominis. de quib9 Heb. p̄mo Om
nes ſunt adminiſtratorij ſpirit9 in mi
niſteriū miſſi ꝓpt̄ eos qui hereditatē ca
piunt ſalutis. vnde diſtinguit Apoſto
lus duplicē miſſionem. ſcilicet inuiſibi
lem que ē angelorum ad angelos. ⁊ hec
omnibus cōpetit eciā ſublimioribus et
miſſionem viſibilem que ē angelorum
ad homines. et hec cōpetit inferiorib9.
quib9 ꝓprie cōpetit miniſtrare. de q̄/
bus Yſaye. decimooctauo. Ite homiēs
veloces ad gentem cōuulſam ⁊ dilacera
tam. ad populū terribilem ⁊c̄. ſed quī
hec Ierarchia preſens officium miniſ/
teriale habet. ſic ꝙ triplex eſt ordo ange
lic9. ſecundum ꝙ tripliciter cōtigit an/
gelos ad regimen alicui9 deputati. qꝛ
¶ Aut ordinati ſūt ad regimē alicui9
principis. pro vt eū dirigāt ī legibus
ſiue gradibus p̄ſidencie. et ſic ſūt prīci
patus. ¶ Aut ad regimen alicui9 gen
tis ā multitudīs. ꝓ vt eos euidēter eru
diunt in moribus ⁊ ſapiēcia. ⁊ ſic ſunt
archangeli. ¶ Aut ad regimē alicui9
hoīs. ꝓ vt eū cuſtodiūt ī ſeītis īnocen/
cie ⁊ ſic ſunt angeli. patet ergo ordo ad
ſufficiēciā iſtorū. qꝛ plus ē p̄ſidere prī/

cipi ꝙ vni genti. et plus deputari ad
cuſtodiam multitudīs ꝙ ad regimen ꝑ
ſone ſingularis ¶ Primo quidam ordi
nātur ad regimen p̄ncipum ꝓ vt eos
dirigunt in gradibus p̄ſidencie. et ſic
ſunt prīcipatus. quorū ꝓprium eſt prī
cipes ī p̄ſidendo dirigere et ordinare ſe
cundum dyoniſiū et eciam ſecundum
illud Iſaie tricesimoſecundo. prīceps
que digna ſūt prīcipe cogitabit ⁊ ipē ſu
ꝑ duces ſtabit. et vere Nā quēadmodū
ipſi in ſe ordinati ſūt in quātū ad p̄mū
prīcipium reducūtur ⁊ ipſū quātū eſt
poſſibile imitāt̄. ſic ſubditos ſibi prīci
pes ordināt et gradibus p̄ſidencie diri
gēdo reformāt. ⁊ hij deſignaī poſſunt ī
angelo q̄ ap ꝑuit Ioſue prīcipi exerci/
tus doīni cū cū diceret nr̄ es an aduer
ſariorū reſpondit Ioſue quinto Nequa
ꝙ. ſed ſum prīceps exercitus domini
Secundo quidam ordinātur ad r̄gimē
gēciū ꝓ ut eos īſtruūt ī moib9 ⁊ ſapien
cia. ⁊ hij ſūt Archangeli. quorum pro
prium eſt multitudini preſidere. ſicut
Michael q̄ olim fuit prelatus ſinagoge
mō dicit̄ p̄latus eccleſie ſicut dicit dio
niſius. ⁊ hoc ē qd̄ dicit̄ Eccleſiaſ. xvij.
In vnāquāqꝫ gentē p̄poſuit rectorem
Gloſa id ē angelos. Iſtorū eciā officiū
eſt illuīnare. purgare. et ꝑficere. ⁊ ſub
limia ſecreta hoībus reuelare. nec nō et
demones a nobis refrenādo fugare. ſi/
cut patuit ī archāgelo raphahele. To/
bie. viij. qui relegauit demonē ī deſerto
ſupioris egipti. Tercō q̄dam ordināt̄
ad regimē hoīm vt eos cuſtodiāt ī ſemi
tis innocencie ⁊ hij ſūt angeli ad vniuſ
cuiuſqꝫ hoīs cuſtodiā deputati. de q̄b9
p̄s. angelis ſu. mādā. de te vt cuſtodiāt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

te in omnibus vijs ſuis. horum ꝓpriũ
eſt. quos cuſcodiũt ad dei reuerenciam
excitare. ſemꝑ peccãtibus penitenciã
ꝑſuadẽ. et malos a maleficijs reuocare
ꝓpter qđ dicit Jeronĩg. Magna digni
tas animarũ. vt vnaqueqꝫ ab ortu ſue
natiuitatis hẽat angelũ ad cuſtodiã de
putatũ. et qđ magis miãbile eſt eciã ob/
ſtinatis te ꝑſidis effectum ſue cuſtodie
nõ ſubtrahunt: ad hoc exigit lex diui/
nitatis cuius ꝓpriũ eſt in nullo negli/
gere ordinẽ. ſed ꝑ p̃ma media. et ꝑ me/
dia extrema reducere. dicit igitur. et
omnes angeli ₢.

De ſancto. luca.

In lege dñi fuit voluntas eius. et
in lege eius meditabitur die ac nocte.
ps Duplicẽ actũ habet anima nrã.
Vnũ intellectiuũ qui ꝑficit² lumine.
Alterũ affectiuũ q̃ amore ꝑficit² inflã/
mante. lex ergo dñi cũ illuĩnat et inflã
mat et intellectũ ꝑficit circa verum. et
affectum inflãmat ad bonũ. In cuius
figura. lex in igne moyſi data fuit. et
ſilr̃ Aplĩs. linguis igneis eſt oſtẽſa. vt
ſicut dt̃ Berñ. legẽ igneã lingue ignee
loquerẽt². vel verum certiſſimũ eſt ꝙ ig
nis et lucet et calet. lucet viſui. et calet
tactui. vt ꝑ hoc daret² intelligi. ꝙ lex q̃
dabat² in igne et erat ad docendũ ipm
hoĩs intellectũ. et nichilominꝰ erat ad
inflãmandũ affectũ. lex ergo cũ faciat
creata bona. eſt amanda et cõſcribenda
et eſt opere adimplenda. quia ergo btũs
lucas. hanc legẽ amauit. hanc exq̃ſiuit
et cõſcripſit. hanc eciã obſeruauit. ideo
de eo bene dicitur. In lege domini ₢.
In quo verbo reſpectu diuine legis cõ/
mendat². Ex ꝑte deſiderij qđ habuit in
amando. vt ſic eſſet ei amor in affectõe
Ex ꝑte miſterij. qđ habuit ĩ ſcribendo
ſimul et ſtudendo. ſtudiũ in cõſcripcõe
ſimul et lectõne. Ex ꝑte actus cõtinui
in ꝑſeuerando. labor aſſiduis in cõti/
nuacõe; Iſta eñi tria faciunt hominẽ
eſſe ꝑfectum. Primo ſi legem interius
diligat. Notat² ſanctũ deſideriũ qđ hẽt
in amando. In lege dñi fuit voluntas
eius. Scđo ſi in ea ſtudeat manu con/
ſcribat. et notat² eius miniſterium. qđ
hũit in legendo. ſcribendo et meditãdo
et in lege eius medita. Meditacõ enim
vt dicit Berñ. Inueſtigat qđ poſtea
manu ſcribat. Tercõ vero ſi ꝑſeueranẽ
hoc agat. et notat² opus cõtinuũ qđ ha/
buit ſemꝑ in ſtudendo. cũ addit². die ac
nocte. bene eñi ſtudentes nõ ſolum in
die ſtudent. ſed eciã in nocte. Circa er/
go ſtudiũ diuine legis. qđ beatus lucas
habuit verſatur. hic iſte ſermo ₢
Eſt ergo Nõndum ꝙ. ſ. iſte euange
liſta. legem Tripliciter habuit ꝛ eciã
portauit. Nam eam habuit in affectu
ꝑ actum dilcõnis. et habuit in affatu
ꝑ actũ p̃dicacõis. Sꝫ eam nichilominꝰ
portauit in manu ꝑ opus cõſcripcõnis
ſiue ꝑ effectũ opacõis. quid enim hꝫ
melius. quid ꝑfectius. quid deo placi/
bilius. nichil aliud deus requirit a no/
bis niſi vt legẽ ſuam obſeruemus q̃ di/
uina conſilia continet et mandata.
Primo feramus in corde eam medulli/
tus diligẽdo. Secũdo in ore eam alq̃s
p̃dicando. Tercõ in opere eam cõplen
do vel obſeruando. Dico. ꝙ ſanctus
lucas legem domini primo portauit in
corde tamq̃ꝫ in bonorũ omniũ radice.

Niſi enim radix ab arbore fuerit bona
omnia que ſunt illius arboris fiunt va
na et ad vſum inutilia. vnde ſapientes
agricole. dum vident amigdalum incō/
gruū ferre fructum. ſub terra fodiunt
et radicem eius inueniunt quā clauis
ꝑfodiunt. totā arborē ſalutiferam faci/
unt. qꝛ dum ꝑ foramina facta noxius
humor educit̃. arbor tota ſalubris effi
citur. ſalus enim radicis arboris ſalus
exiſtit. Cum igit̃ cor ſit membrum ra/
dicale et cauſa in corpore tocius motus
et vite. dū cor bene diſponit̃ oīa bene
gerunt̃. ſicut eo infirmato omīa infir
mant̃ et eo moriente. membra oīa mo/
riunt̃. cōſueuit eīn dici ꝙ ſi caput infir
mat̃. oīa membra langueſcunt. ſed hoc
verius de corde dr̄. ſed qꝛ ſi caput ledit̃
ā vulnerat̃. non tn̄ ſigna doloris in mē
bris alijs oſtendunt̃. ꝗuis ei membra
oīa cōpaciāt̃ ſed cor ſi ad modicū tanga
tur. ſi acu pungat̃. ſi ad modicū vulne
retur. omnia membra nigreſcunt. et ꝑ̄
calore deficiūt. Sapienter eīn ſanctus
lucas legem dnī prius ī corde portauit.
ne ſi fundamentū bonorum omniū re/
liquiſſet fruſtra in ceteris laboraſſet.
Fruſtra eīn omnia fiunt in domo. fun/
damento nō antea ſolidato. Fruſtra ho/
mo riuulū purgat niſi ante fonte pur/
gato. Similiter vana ſunt verba. nulla
omīno ſunt opera. niſi purgata prius
fuerint corda. qd̄ ſciens beatus lucas
prius diuinā legem ſtuduit habere in
corde ne fruſtra eam portaret in ore. vñ
de eo ꝑ̄t dici illud Pſalmiſte. lex dei eig
in corde ipſius et non fu. ger. eius. q̄ſi
diceret Ideo ingreſſus ſuus oꝑa ſolida
habuit. quia bonū fundamentum illis

ſubſtrauit. dum prius ꝑ amorem dn̄e
legis cordis ſubſtanciā ſtabiliuit. Nos
ergo fratres exemplo beati luce diuinā
legem. id eſt diuina p̄cepta amemus et
ipſa in corde portemus. ſicut in Deut̃.
ſcribitur diuinū preceptū qd̄ eſt precep
torum omniū contentiuū nō eſt in celo
ſitum. nō eſt vltra mare poſitum. ſed ē
in cordibus noſtris ſcriptum. ſtilo fer/
reo tamꝙ̄ vngue adamantino vt inde
radi nō poſſit. Vnde Jeremie tercio.
Dabo legem meā in viſceribus eorum
et in corde eorū ſcribam eam. ſed dices.
qd̄ eſt hoc diuinum preceptū ſic nāliter
nobis impreſſum. Certe illud qd̄ ſcri/
bitur in Matheo. oīa quecumqꝫ vultis
vt faciāt vobis hoīes et vos facite illis.
hec eſt inquit lex et prophete. id eſt de
nichilo alio predicant lex et prophete.
Quia qui hoc preceptū tenet. et legem
omnē et ꝓphetas adimplet. Sed quis
hodie qui obſeruet. vnde rixe. vnde diſ
cordie. vnde guerre. vnde odia. vnde ho
micida. vnde furta. vnde falſa teſtimo/
nia. ſi faceremus fratribus illa omnia
que nobis cupimus ab alijs eſſe facta?
Sed hodie completa eſt ꝓphecia Aba/
cuc qua dicitur dilacerata eſt lex. Nōne
lacerata. nonne conciſſa. nonne abolita
de qua nichil ab omnibus obſeruatur?

Secundo beatus lucas legem do/
mini portauit in ore. Non enim ſuffi
cit ſolo corde portare. niſi portetur et
ore. quia nō poteſt ignis in ſinu latere
quin foris appareat. nec in domo quin
ardeat. Sicut enim ſol non poteſt non
ſplendere. et ſic roſa non poteſt odorem
non ſpergere. et ſicut aqua fluens non
poteſt terras proximas non irrigare

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſic nec cor deo deuotū ſe poteſt abſcondē
quin manifeſtet ſe ore cū neceſſitas vel
caritas hoc requirit Nam ſicut dicit A
poſtolus ad Rōs Corde credit᷑ ad iuſti
ciam ore autē confeſſio fit ad ſalutē. Nō
poteſt radix latere ſub terra ſi viuat qn̄
in germen arboremq; ꝓrūpat. Unde
Criſoſtimꝰ dicit. ꝙ ſi radix lateat et ſe
exterius nō extendat. certū ſignū eſt ꝙ
nō viuat. Exemplū de Iēmia. qui cū
ꝓpoſuiſſet in corde ſuo non loq̄ in noīe
dn̄i: adeo verbū dei in corde eius cōca/
luit. ꝙ illud ſuſtinere nō potuit donec
alijs p̄dicauit. Cum ergo ſanctꝰ lucas
hoc igne caleret. non cōtentus fuit legē
dei tantū corde portare. ſed eam ſtudu/
it ore p̄dicare alioſq; ad xp̄m conuertē
Unde de eo poteſt exponi illud Malach.
ij. lex veritatis fuit in ore eius et mul
tos auertit ab iniq̄tate. Ip̄e eī ſicut me
dicus fuit corꝑum. ſic fuit ꝑ diuinū v̄bū
medicus animarū. Ipſum eīn diuinū
verbū feruenciꝰ predicatū eſt. ſicut col
lirium oculorum anime ſanatīm. et ſic̄
medicamentum ſanitatis introducti/
uū. p̄ſ. lex dn̄i immacu. conu. animas
p̄ceptū dn̄i fidele. lucid᷑ illu. ocu. Sed
quis hodie cū beato luca alios docet nec
p̄dicamꝰ hodie ore nec opere: oīa v̄ba
noſtra hodie ſunt mūdana. ſunt vana.
ſunt mala. et ad malum inflammancia
nō ad bonū. Quis de deo hodie loquit᷑
Quis loquitur ad edificacōnem audiē
cium et nō magis ad corrupcōnem. cor
rūpunt bonos mores colloquia mala.
Canes leones et alia animalia bruta
viuencia de rapina lacerant ore corꝑa.
ſed nos laceramus maliuolo ore corda.
Pſalmiſta. lingua eorum gladius acu/
tus. Sepulchrum eīn pa. eſt gut. e. ve.
aſ. ſub la. eorū. quorū os male xc̄.
Tercō ſanctus lucas legem domini
portauit in opere. Nam et manu eam
ſcripſit. ſicut euangelium opere adim/
pleuit. dum carnis integritatem ſerua
uit Ieiunijs corpꝰ detriuit. et diuina
mādata ſollicita cura ſeruauit. ex frcū
enim arbor cognoſcitur. Nam ex ipſo
fructu quē facit hominibus innoteſcit.
vtrum doctor bonꝰ vel malus ſit. vtrū
eciam arbor vel bona vel mala ſit. opa
enim exteriora probant. qualia corda
intus exiſtant. Unde et dominus in
Math. dicebat. attendite a falſis ꝓphe
tis xc̄. et addit. ex fructibꝰ eorum cog/
noſcetis eos. Nam cuius nature vitis
ſit. exterior fructus oſtendit. Nunquā
melius qualis ſit magiſter agnoſcitur
ꝙ̄ per id qd᷑ exterius operatur. quia et
ſi deus videat corda. nos videre nō poſ/
ſumus niſi opera. bona igitur arbor
beatus lucas fuit. quia bonos fructus
portauit dū qd᷑ corde credidit ore p̄dica
uit. et operibus adinpleuit. ſciebat eīn
eſſe ſcriptum. Prouerbiorum primo.
Conſerua fili mi. precepta patris tui.
et ne dimittas legem matris tue. et pa
ter xpriſtus eſt. ſed mater noſtra eccle/
ſia eſt. et tercō eiuſdem Cuſtodi legem
meam et erit vita anime tue. ſed quis
hodie diuina mādata ſeruat. q̄s cōſilia
diuina ſequit᷑. certe qui obſeruat ea. ad
btītudinē ſufficient̄ ſe p̄ꝑat. Iuxta
illud Iacobi p̄mo. Si quis pſpexerit
in lege perfecte libertatis. nec auditor
obliuioſus factus ſed factione opis. hic
beatus in facto ſuo erit. legem liberta/
tis legem euangelicam ſiue gracie dicit

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

eo ꝙ liberum faciat obſeruantem a ſpū
ſeruitutis diaboli a ſeruitute mundi ⁊
a ſeruitute corporis ꝓprij . et ꝑducat
ad libertatem regni . vbi non erimus ſi
cut ſerui . ſed ſicut intimi amici . ſicut
kariſſimi filij . ⁊ ſicut reges incliti rega
li diademate coronati . vnde ſcribitur in
Jo . Si filius vos liberauit vere liberi
eritis . Nam ex conſideracione tante hu
militatis dicebat ꝓpheta . bonū michi
lex oris tui . ſuꝑ milia auri et argenti .
milia dicit eo ꝙ plus excedit ꝙ̄ verbo
exprimi poſſit . quia oīs mundana ſub
ſtancia . et ſi ſit aurea eſt tota vana . nō
ſaciatiua . et trāſitoria . multiplici mu
tacioni ſuppoſita . et ad mala omnia fi/
naliter inductiua . ſed lex diuina ē ſim/
pliciter vera . quia ab ipſa veritate eter
na tradita eſt . ⁊ eſt ad vitam ꝑpetuam
īductiua . Nam ꝙ lex ſit vera dominus
aſſerit quando dicit . Ego ſum veritas
Si veritas fuit mētiri non potuit . igi
tur verum fuit omē qđ docuit . Unde et
ipſe dicit Judeis . Si veritatem dico vo
bis . quare non creditis michi ¶ Itē ꝙ
diuina lex ſit eterna dominus dicit . Lu
ce . Celum et terra tranſibunt . verba
autem mea nō tranſibūt . ꝓpheta . In
eternum domine ꝑmanet verbum tuū
¶ Item ꝙ lex diuina ducat ad vitam
ipſe dicit in Johanne . verba que ego
locutus ſum vobis . ſpiritus et vita ſūt
et in matheo . Si vis ad vitam ingre/
di ſerua mandata . Sed quis hodie qui
obſeruat . O ſumma fatuitas et cecitas
deteſtāda . quia obſeruantur ad vnguē
ſtatuta ciuitatum ſeruantur leges imꝑ
atorum et regum . ſeruantur decreta p̄/
ſulum . Seruant egri precepta medico/
rum . ſed non eſt qui legem ſeruet regis
regum . dei deorum et domini domino
rum . et ideo quaſi omnes deſcendimus
ad infernum . ſed perpauci ſunt qui va
dant in celum . .

¶ De ſcīs Simone ⁊ Juda .

Qui ſunt hij qui vt nubes volant
et quaſi columbe ad feneſtras ſu/
as . Yſaye . ſexageſimo . Quia priores
patres coniugijs vtebantur . et filios
generabant ⁊ curis rei familiaris intē
ti ſubſtancias poſſidebant . ideo pro/
pheta per ſpiritum preuidens apoſto/
los et eorum ſequaces ſubſtancias deſe
rere coniugia non appetere . filios non
generare . nil in terra petere . nichil poſ
ſidere : non eos ꝑ terram velud homiēs
ambulantes . ſed nubes volantes appel
lat . cum dicit . qui ſunt hij ⁊c̄ . In qui/
bus verbis de duobus hos glorioſos a/
poſtolos Simonē ſcilicet ⁊ Judam cō/
mendat . Primo de altitudine ꝑfcōis
euangelice . cum dicit Qui ſūt hij qui
vt nubes volant . Gre . volant eīm qui t̄
ram quaſi non tangunt . quia in ipſa
nil appetunt . ¶ Secundo de ſim/
plicitatis manſuetudine . cum addit . et
ſicut columbe ad feneſtras ſuas . Gre .
ad feneſtras ſuas quaſi columbe ſunt .
quia per manſuetudinis ſpiritū in hoc
mundo nil ꝑ oculos concupiſcunt . dicit
igitur . Qui ſunt illi qui vt nubes ⁊c̄ .
et cōuenienter ad queſtionem propoſi/
tam poteſt reſponderi in perſona iſto/
rum . Iſti ſunt paſtores gregis . con/
ſeruatores legis . ſenatores vrbis . aſſeſ
ſores iudicis . ¶ Primo iſti ſunt paſto
res gregis quibus a criſto conmiſſa eſt
cura regiminis vniuerſalis . et ideo ad

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

t

ꝓpoſitam. qui ſunt iſti. ipſi de ſe pn̄t
prebere reſponſū Geneſis. xlvi. Viri
paſtores ſum⁊ pauerunt eī gregem
dn̄i. exemplo vite. Verbo doctrine ſub
ſidijs oracōnis deuote. ꝓpter qd̄ dicit
Bern̄. De apoſtolis loquens. tales de
cebat humani generis paſtores et doc/
tores conſtitui. qui et dulces eſſent et
potentes et ſapientes. dulces vt me/
blande et miſericorditer ſuſtinerent.
potentes vt fortiter ꝓtegerent. ſapien
tes vt ꝑ viam ducerent. q̄ ducit ad ci/
uitatē: quibus cōtrarij ſunt pleriq̄ a/
deo. vt ſi queſieris. Qui ſunt iſti. pote
rit vtiq̄ reſponderi illud Mathei. hij
ſunt lupi rapaces. quia de paſtoribus
facti ſunt lupi. et de cuſtodibus merce/
narij. ¶Secundo iſti ſunt cōſeruato/
res legis adeo. vt pro legis defenſione
vſq̄ ad mortem viriliter decertarent.
et ideo competit eis illud Judith. v.
Zabulon et Neptalim. obtulerunt ani
mas ſuas morti. et ideo ad queſtionem
ꝓpoſitam. Qui ſunt iſti poteſt reſpon
deri illud Apocalipſis ſeptimo. Iſti
ſunt qui venerunt ex magna tribulacō
ne. et lauerunt ſtolas ſuas in ſanguine
agni: nec mirum. audierant enim deū
dicentem eis. luce. viceſimoſecundo.
Vos eſtis qui permanſiſtis mecum in
tribulacōnibus meis. et ideo domini
roborati exemplo. obturauerunt ora
leonum. extinxerunt impetum ignis.
effugauerunt aciem gladij. hebreorum
ſecundo. ꝓpter qd̄ competit eis illud
Eccleſiaſtici. viceſimoquinto. hij ſunt
viri miſericordie. qui iuſticie obliuio/
nem non acceperunt. ¶Tercio Iſti
ſunt ſenatores vrbis. quorum rex xp̄s.

De quibus Prouerbiorum vltimo. No
bilis in portis. vir eius. quando ſedeit
cum ſenatoribus terre⁊ quos rex regū
per mūdum diſperſit. vt ſicut ſol in ra
dijs apparet ſicut Roſa in odoribꝫ ſen.
titur. ſicut ignis in cintillis ſuis aſpi/
citur. ſic illorum virtutibus xpriſti po
tencia cognoſcitur. ꝓpter qd̄ cum Ab
agniſus rex vidiſſet thadeum. ſcilicet.
et Iudā. ſe xpriſti diſcipulum ſibi pro
miſſum aſſerentem ille intuitus eum
vidiſſet in eius vultu quendam mirū
ſplendorem mirifice radiantem. Ado/
rans deum dixit. Vere diſcipulus xp̄i
ihesu filij dei viui ⁊c̄. et ideo ad queſtio
onem ꝓpoſitam. Qui ſunt iſti. poteſt
non incongrue reſponderi illud Exodi
triceſimoquinto. hij ſunt dij tui iſrahel
qui te eduxerunt de terra Egipti.
Dij dico ſunt. nou natura. ſed gracia.
quia natura licet vnus ſit deus parti/
cipacione. tamen non prohibebitur
eſſe quamplurimos. ſecundum illud
pſalmiſte. Vos autem dij eſtis. et filij
excelſi homines. Iſti ſunt igitur qui
populum eduxerunt de terra Egipti.
id eſt. gentes ab ydolorum cultura ad
lumen fidei reuocando duxerunt.
¶Quarto. iſti ſunt aſſeſſores iudicis
ſecundum ꝙ dominus in euangelio re/
promiſit eis dicens. Cum ſederit filiꝰ
hominis iudicare omnes tribus terre:
ſedebitis et vos iudi. duo. tri. iſrahel.
Horum enim ꝓprium fuit. apparere
in mundo. et ideo ad queſtionem ꝓpo/
ſitam. Qui ſunt iſti. poteſt reſponderi
illud Apocalipſis quinto. Hij due oli/
ue et duo candelabra in conſpectu dei
ſtantes. ſtabūt eī nō ad ferendam ſinaz

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſed ad ꝓbandam. non ad exhibendam
miſericordiam. ſed pocius ad iuſticiam
vlciſcendam. et ideo gladij ancipites in
manibus eorū ad vindictam in nacōni
bus et increpationes in populis ꝛc̄.
Et vt oſtendat̄ ꝙ eorū aſſiſtencia non
ſolum terminat̄ in vlciſcenda culpa. ſed
et in exhibenda gloria. et ideo ſicut ap/
parēt duri quantū ad electos. ſecundū
illud qď poteſt ſumi Zacha. v. Hij ſunt
duo filij oliue ſplendoris. qui aſſiſtunt
dominatori terre. Illi ergo ſunt qui vt
nubes volant. Omes eīn Apoſtoli pnt
dici nubes. ſcilicet. quia pluunt verbis
quia choruſcant miraculis. q̄ꝛ tonant
iudicijs. q̄ꝛ volant cōtemplacōe mentis
Primo pluunt verbis. quia in omnem
terram exiuit ſonus eorum et in fines
orbis terre verba eorum. vt aridam ter
ram. corda ſcilicet hominum pluuijs
ſalutaribus irrigarent. ꝓpter hoc de
eis dicitur. tercij Regum. quinquageſi
moquinto. Cribrans aquas de nubibꝫ
celi. hec fuit pluuia voluntaria quam
ſegregauit dn̄s hereditati ſue. vt dum
Symon in egiptū et Thadeus ad Aba
garum regem ediſſe et vltimo in ꝑſida
predicarent. vt ſic compleretur illud.
Eccl. v. Si replete fuerint nubes ym
brem ſuper terram effundēt. nec mirū
Nam vt dicit Job. xxxvij. Fructum de
ſiderant nubes. quia nubes rore cōcreſ
cunt. ¶ Scd̄o coruſcant miraculis. vt
ſic dicamus. quē admodū nubibus fiūt
coruſcationes ignis: ſic et ab apoſtolis
miraculorum opera. Ibi ꝑ opationes
neqꝫ vapore humido impellente. hic
autem ꝑ virtutem gracie dn̄o in omni/
bus preſidijs cōferente. pſ. Illuxerūt

choruſcacōnes tue orbi terre. vidit et cō
mota eſt terra. cōmota cum videret in
iſtis apoſtolis ſigna et mirabilia incō/
ſueta. ſcilicet magos in ſuis preſtigijs
ligari ſerpentes effugari. tigrides mā
ſuetari. mortuos ſuſcitari. et qď plus ē
filiū puelle quē ex adulterio conceperat
vnius diei ad ꝓferendum teſtimonium
vt dyanem infamatum abſolueret: ap
pellari. et ideo competit eis illud Eccle
ſiaſtici. xliij. In imperio ſuo accelera/
uit niuē et accelerat nubes choruſcacio
nes emittere iudicij ſui. ꝓpterea apti
ſūt thezauri. et volauerūt nebule ſicut
aues in magnitudine ſua poſuit nubes
et confracti ſunt lapides grandinis. et
Job. xxxvi. Si voluerit extendere nu
bes q̄ſi tentoriū ſuū in fulgure luīs ſui
deſuper cardines quoqꝫ maris operiet
¶ Tercio tonant iudicijs. ſicut p̄us ē
choruſcacio quantū ad ſenſum ꝙ toni/
truū. vt ex fulgure ſonitus ſenciat̄. cū
tamē ſimul ſunt tempore. ſic in ſanctis
precedunt mirabilia. vt ex ſignis time/
antur iudicia. ꝓpter qď p̄ſ. vocem de/
derunt nubes. Etenim ſagitte tue trā
ſiunt. vox tonitrui tui in rota An non
maximū tonitruū. cum diceret Judas
Jude quinto. et veniet deus in ſanctis
nubibus ſuis facere iudicium contra
omnes ꝛc̄. ¶ Quarto volant cōtempla/
cōne mentis. Nam leuitate ventorum
flatus cito currunt. ſiue ad auſtrum.
ſiue ad occaſum. ſic agilitate virtutis a
peccatorum ponderibus alieni. volant
ꝑ mentis decurſum ſiue in celum ꝑ con
templationem glorie. ſiue in deum per
exceſſum leticie. et hoc eſt qď dicit Job
triceſimoſeptīo. Nubes ſpergunt lumē

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſuum quo inſtant cuncta ꝑ circuitum.
quocūq; eos volūtas gubernātis dux/
erit. ad omne qd̄ ꝑcipit illis ſupˀ faciē
terrarū. ſed qm̄ occulte ſunt cōtemplaci
ones vie qubus ſancti volant ſupˀ ſe et
in dulcedine mētis ſue. ideo addit. Nū
quid noſti ſemitas nubiū magnas et ꝑ
fectas ſciencias. quaſi dicēt nō ꝙ illig
ſolius eſt ſcire. q̄ habet aīas ſurſū ꝑ cō
templacōez ſuſpendē. et in ſe. q̄ſi qbuſd̄
amoris funibꝫ eleuare et ido nōbis. ꝙ
volatus ſcōꝝ ꝑficit̄. q̄tuor pēnis. ſ. di
lcōnis. oracōnis. cognicōis et deucōis.

¶ Primo indigent ſancti ad volandū
penna dilcōnis. ſine qua aīa inferius
quaſi pondē grauata depmit̄. et cum
qua aīa ad ſublimia eleuat̄ Unde ſicut
auis ſine pēnis nō poteſt ī altū euolare
ſic nec poteſt aīa ſiue dilcōne ad celum
aſcendē. ꝓpter hoc dicit̄ Job quinto.
Homo ad laborem naſcit̄. ſicut auis ad
volandum. Grego. Sancti aūt viri qꝛ
tranſeuncia nō amant. nō ſolum nulla
rerum tꝑaliū pondera tollerant ſed ſi
qua adūſa cōſurgunt in ipſis ſuis preſ
ſuris et languoribus nō laborant; et
ideo bene ſubditur. et auis ad volandū
Quia tanto animꝰ a laboꝛis afflictōne
ſe ſubtrahit quanto ſe ꝑ ſpem ad ſubli/
mia et ſumma ſuſtollit. an nō. q̄ſi auis
paulus ad volatū natus fuerat. qui tot
aduerſa ſuſtinens dicebat. Phil̄ iij.
Noſtra cōuerſacō in celis eſt. et ideo eſt
hec pēna ſuſtollēs. de qua dicit Ephe.
iij. In caritate radicati et fundati. vt
poſſitis compħendere cū omnibus ſcīs
que ſit latitudo. longitudo. ſublimitas
et profundum. ¶ Secundo indigent
penna cognicōnis. vt viz. aīa guſtet &
videat quoniam ſuauis eſt dominus.
quia ſicut guſtare ꝓprium eſt amoris.
ſic videre cognitionis et hec eſt penna
Aquile. de qua Yſay. volabunt. quaſi
aquila feſtinans ad comedendū. Aquila
enī irreuerberatis oculis ſolem in rota
cōſpicit et ipm̄ de remotis contemplat̄
ſic aīa irradiata diuino lumine deum
videt. et omnia infra ſe poſita viſu con
templacōnis attingit. cum nullū ꝑter
deum in ſuis actibus recognoſcit. hoc
modo volant ſancti cum deum non cu/
rioſis aſpectibus. ſed fidelibus cōtem/
plantur. ſicut dicit̄ Prouerbiorum. liiij.
Faciunt ſibi pennas vt Aquile. et vo
lant in celum. quoniam ſummū inter
omnia deſideria eſt videre deum. et ido
dicit Job. triceſimotercio. Quis michi
tribuat vt cognoſcam et inueniā eum.
et veniā vſq; ad ſolium eius. hoc eſt ſo/
lium ad qd̄ Yſayas videre viſiōe ꝓphe
tica a volando cōſcendit. cū dixit Yſa.
vi. Vidi dominū ſedentem ſuper ſoliū
excelſum. ¶ Tercio indigent penna
deuocōnis. Nam poſt amorem et cogni
cōnem nil reſtat. niſi vt anima ſperan
do ꝑficiat. et ad deum ſuum ſe deuocō
nis iubilo cōtemplando ſuſtollat. Diui
na namq; gracia intellectum illuſtran
do illuminat. vt poſt influenciam lu/
minis mens tota ī deſiderium deuocō
nis feruoribus incaleſcat. hec eſt pēna
columbe. de qua pſ. Quis dabit michi
pennas ſicut columbe et volabo et req̄/
eſcam. volat. id ē. deſiderio fragrat. ſed
requieſcit dū cōſcienciam noſtrā deuo/
cōnem ſerenat. et hinc eſt ꝙ ad modum
columbe Anima iubilando deplorat.
quia quo guſtu mentis ſentit dulciora

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

que ſperat. eo amarius vitam preteritā
in amaritudine recompenſat. ſecundū
illud Yſaye Triceſimo Octauo. Medi/
tabor vt columba. et poſt. Ecce in pace
amaritudo mea amariſſima. Columba
enim pro cantu gemitum habet. et ideo
Yſaye. quinq̄geſimo Nono. dicitur.
Quaſi columbe me. ge. ſed quidam ha/
bent pennas terreſtres. et tales ſignaī
poſſunt. Numeri. quīto. Volabant in
aere duobus cubitis ſuper terram.
Quarto indigent penna oracōnis.
et hec eſt cōſeruatiua et eciā complitiua
omniū qd̄ ē vigilanti mente dona dato
ris cognoſcere. et animū a curis eciam
ſecularibus ſequeſtrare. vt iam tectum
contemplacōnis aſcendens dicat illud
Pſalmiſte. Vigilaui et factꝰ ſum ſicut
paſſer ſolitariꝰ in tecto. paſſer eſt ille
qui ſagax ad alta virtutū fugit. vt tuti
a laqueis eſſe poſſint. ſic volant ſolita/
rij. ſe ſupra ſe. ad diuina leuantes. vt
dum dilecto ſuo mentis preſenciam in
gerunt. alijs patrocinium miſeratio/
nis implorent. ſcd̄m illud qd̄ ſignatum
eſt. leuitici Decimoquarto. Cumq̄ȝ di
miſerit paſſerem volare in agro. orabit
ꝓ eo et rite mūdabitur. Qui ergo has
quatuor pennas habet. ſcilicet. dilectio
nis. cognicōnis. deuocōnis. et orōnis.
recte poterit abſq̄ȝ obſtaculo ad celeſtia
euolare. ſicut iſti de quibus dici poteſt.
illud Yſaye. quinto. Volabunt in hu/
meros philiſtiim. ſimul predabuntur
filios orientis; quoniā talibus velut
diligentibus deum omnia ſeruiunt et
cooperantur in bonum. et eciam forti/
tudo philiſteorum et infidelium vt ca/
piant predam hereditatis a qua angeli
deſertoresq̄ȝ exciderunt

Omniū Sanctorum.

Beati qui habitant in domo tua
domine. in ſecula ſeculorum lau/
dabunt te. ps̄. ſicut magiſtri librorum
recapitulāt in fine ſummarī lectiones
quas diucius docuerunt. ſic eccleſia ſol
lemnitates ſanctorum. de quibus per
totum annum ſollemniſauit quaſi in fi
ne anni in feſto omniū ſanctorum epi/
logat. et ſicut regina ſaba videns ſapi/
enciā ſalomonis et domum quā edifica
uerat et hī. ſeruo. et ordī mi. nō habuit
vltra ſpiritum. ps̄. dicens. concupiſcit
et deficit anima mea in atria domini.
et in alacritate cordis clamans ait.
Beati qui habitant in domo tua domi
ne &c. vbi notat ſollemnem ſanctorum
manſionem. et iugem graciarū actio/
nem. Quantum ad Primū notatur
habitandi actus. cum dicitur. habitant
Habitandi locus. cum dicitur. In do/
mo tua. Habitancium fructus. cum di
citur. beati. Quantum ad ſecundū
qd̄ eſt Graciarū actio notatur laudis
expreſſio. ibi. laudabunt. laudantium
recta intencio. cum dicitur. Te. Et vē
uſq̄ȝ tam laudis ꝙ laudantium cōtinu
atio. cum dicitur. In ſecula ſeculorum
Domus igitur hec celeſtis patria eſt.
quā deſiderare debemꝰ vt in ea hītemꝰ
Pſalmiſta. Vnam petij a do. hanc req̄.
vt inhabitē in do. do. ō. die. vi. mee. et
ſcd̄m diuerſos domꝰ huiꝰ habitatores
ſunt in ea diuerſe habitacōes. Jo. xiiij
In domo patris mei mul. man. ſunt.
Primo igitur eſt domꝰ hec opulenta.
ps̄. Gloria et diuicie in domo eiꝰ. Non
ſunt ille diuicie tpales que relinquunt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

inquietudinem in cogitatu. inſaciabili
tatem in appetitu. cecitatē in intellectu
ſterilitatem in fructu. Sed ſpirituales
que nec poſſunt amitti nec auferri nec
reſolui nec putrefieri vel comburi. In
iſta domo habitāt pr̄iarche et opulenti
qui diuicijs tempalibus bene vſi ſunt
Geneſis. xlvij. Dixit pharao ad patri
archas. In optimo loco fac eos habitarē
et trade eis terram yeſſen. qđ interpre/
tatur deſiderium. qꝛ licet tpalia poſſi/
derent. tamen cordis intimo deſiderio
ferebant̄ ad celeſtia. que ſola ſunt deſi/
derabilia. et fruūtur celeſti beatitudīe.
Mathei quinto. beati mites quoniam
ipſi poſſidebunt terram. Mites ſunt q̄
nichil inordinate amant in luto tempo
ralium. Et ideo non inueniunt animū
eorum turbatum. ſicut aqua pura in ſe
eſt ſerena. ſed admixto luto efficit̄ tur
bida; Ab inhabitacōne huius domus
repelluntur auari. quia nulla opulen/
cia poſſunt ſaciari. Auarus eīn nō im/
pletur pecunia. Hij ſunt q̄ inhabitant
domos luteas. qui terrenū habent fun/
damentum conſumuntur velud veſtis
a tinea. Domos luteas inhabitant qui
in fece terrenorū exultant. Terrenum
hn̄t fundamentū q̄ eis innitunt̄ p affec
tum. cōſumūt̄ velut a tinea q̄ penetrat
efficaciter et tamen inſenſibiliter. facit
eīn damnū ſed nō facit ſonum. Amato/
res eīn tpalium pdunt cordis innocen/
ciam carnis cōtinenciā et acceſſu tpis
vitam et gloriam. ſed damnū hoc negli
gunt. quoniam in terrenis nimis occu
pati ſunt; Et vtinā aduerteremus qđ
dicit Apoſtolꝰ. Scimus ꝙ ſi terreſtris
domus noſtra huius habitacōnis diſſol
uatur. edificacionem a deo habemus
domum non manu factam. ſed eter/
nam in celis. ¶ Secunda domus iſta
lucida eſt. quia lucerna poſita eſt ſup cā
delabrū. vt luceat omībus qui in domo
ſunt. Mathei quinto. Ibi eīn lux incre
ata diſcipulos ſuos illuminat. vt illuc
deſiderio pergat. qui clare veītatem vi
dere deſiderat. Yſaye quinto. Venite
aſcendamus ad montem domini et ad
domum dei Jacob. et docebit nos vias
ſuas. In hac domo habitant prophete.
Exodi. x. Vbicūqꝫ habitabant filij iſrl
lux erat. Iſrahel vir videns deum pro
phetas ſignificat. quia qui hodie pro/
pheta dei olim appellabatur videns.
primi Regum ix. ex ſumma eīn inten/
cōne affectum in deum ſumme vniebāt
Et in illa vnione illuminabantur per
irradicacōnem a primo lumine. in qua
irradicacōne auferebat̄ velamen vel cor
pulencia intellectus. vbi limpide cog/
noſcebant. et feruide deſiderabant. et
nunc fruuntur beatitudine. qꝛ Mathei
quinto dicitur. Beati qui eſuriunt et
ſiciunt iuſticiā. In hac domo non habi
tāt talpe et capti oculis. qui oculos hn̄t
et nō vident. nichil eīn nouerunt de di
uinis. ſed tota eorum ſapiencia conſiſtit
in fundis humanis. mercationibus et
culturis. Ieīmie nono. Habitacio tua
in medio doli. in dolo rennuūt me ſcire
dicit dominus. vel ſicut lxx. tranſtule/
runt. vſuram ſuper vſuram. et dolum
ſup dolum. ¶ Tercio domus hec ſecre
ta eſt. a malis eīn non inuenitur. quia
ſolo deſiderio recto introrſum queritur
Job viceſimoprimo. Dicitis enim vbi
eſt domus principis. Valde enim ſoli/

tarium et ſegregatum oportet eum eſſe a negocijs mundi et in magno feruore amoris viuẽ. q̃ domũ illã velit inueĩre Iob xxxix. Cui dedi in ſolitudine domũ et tabernacula eius in terra ſalſuginis. cõtemnit multitudinẽ ciuitatis. qꝛ viuunt vt pauci. In hac ergo domo ſecreta ſunt Apl̃i. quibus dñs reuelauit ſecreta cõſilia ſua ſicut amicis. Deuť. xv. Non deerunt paupes in terra habitacõnis tue. paupes fuerunt Apoſtoli qui oĩa ꝑ xp̃o relinq̃runt. vt preberẽt exemplum imitatabile q̃ cĩa relinquerũt conſiliũ irrefragabile Si vis eſſe ꝑfectus ⁊c̃. Mathei. xix. Auxiliũ inſupabile xp̃m. ſ. qui dicit de ſe in pſ̃. ego aũt mendicus ſum et pauꝑ ⁊ premiũ ĩcõꝑabile. qꝛ regnũ celorũ. falſa em̃ ſapiencia ſeculi. ymmo vera ſtulticia ꝑplm̃ illũ cuiꝰ dextera plena iniq̃tate et ꝑmtuaria eorũ plena eructancia ex hoc in illud. Beatũ dixerũt ꝑplm̃ cui hec ſũt. et nõ beatũ cuiꝰ eſt dñs deus eius. Vñ Philoſophi. Btĩtudinẽ fallacẽ dicebãt ſiue ponebant in diuicijs. ſed nõ ſic ſolus et btũs potens. ſed btĩtudinem in pauꝑtate poſuit. qui pauper natus ẽ. vixit. obijt. niſi cũ eſſet iſte diues. De quo Eccleſiaſtici. xv. Btãtus diues q̃ poſt aurũ nõ abijt ⁊c̃. Quis eſt hic ⁊c̃. Que em̃ maiora mirabilia q̈ꝫ diuicias reſpuẽ. quas plurimũ ꝓcurat diabolꝰ aufert mũdus. ſitit appetitus. In hac domo non habitant ſuꝑbi diuites. pſ̃. Non habitamt in medio domus mee. q̃ facit ſuꝑbiam. ſed habitant cũ demoĩbꝰ ab illa erectis habitacõe. ꝑ eorũ elacõe. Iob. lvi. Gigãtes gemunt ſub aquis et q̃ habitat cũ eis ; pſ̃. Eligis abiectꝰ

eſſe ĩ domo dei mĩmi magis q̈ꝫ habitaẽ in tabernaculo peccatorũ. ¶ Quarto domus hec eſt firma et robuſta. qꝛ fundata eſt domꝰ dñi ſupra firmã petram Mathei ſeptimo. Vir ſapiens edificauit domũ ſuã. ſupra firmã petrã. ſ. triumphantẽ eccleſiam ſuꝑ xp̃m. licet em̃ aliqui lapides vel paries vnꝰ ceciderit de illa domo. tamen illa domus cotidie reꝑatur. et illi parietes reficiuntur. Thobie vltĩo Domus dei q̃ eſt in terra iſrahel. q̃ incenſa eſt reedificabatᶻ. ⁊ illic reuertẽtur omnes timentes deum. In hac domo ſecuri habitant martires. de quibꝰ legitᶻ. occidi poſſunt et flecti nequeunt. totam em̃ fiduciã ſuam in dño poſuerunt. et ideo ſicut mons in dño ꝑſtiterunt. pſ̃. Qui cõfidunt in dño ſicˀ mõs ſyon ⁊c̃ ꝓpĩ hoc btũs Stephanꝰ ſecurus erat contra lapides. laurẽcius cõtra ignem. Paulus cõtra gladiũ. Petrus ⁊ Andreas cõtro crucis patibulũ Sebaſtianꝰ cõtra ſagittas. Ideo fruũtur illa beatitudine Mathei. v. Beati qui ꝑſecucõnem paciũtᶻ ꝓpter iuſticiã ⁊c̃. Beati. dico ꝓpter iuſticiã. Si em̃ ꝓpter te dñs ſanguinem fudit. ſanguinen eciã tuũ ꝑ eo fundẽ debes. ve igitᶻ carnalibꝰ quos dñs ſolitarios reliquit ſine grã qui nõ pũt hanc domũ ĩuenĩẽ ꝑ quã pũt ad ciuitatẽ celeſtem intrare vel inhĩtare. pſ̃. Errauerũt in ſolitudĩe et in aquoſo viã cĩtatis hĩtaculi nõ inuenerũt Quinto. domus hec ornata ẽ Eccľ. lvi. Sicut ſol oriens mũdo in altiſſimis dei. Sic mulieris ſpẽs bone in ornamentũ domꝰ eius. ſic em̃ eſt ſol ornamentũ celi et ſtellarũ. Sic dei ſapiã ornamentũ ẽ domꝰ celeſtis et glĩe ſcõrũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Varia autē graciarū dona ſunt . varia
ornamenta . ꝓuerbiorū octauo . Sapi/
encia edificauit ſibi domum excidit co/
lumnas ſeptem . hic ergo habitant con/
feſſores . qui varias habuere virtutes .
pſalmiſta . Iuſti confitebunt² noī tuo . ꝛ
habitabunt recti cum vultu tuo . Quia
iuſticiam coluerunt in opere rectitudi/
nem habuerunt in voluntate . et nomē
criſti cōfeſſi ſunt ore . et bene dicit iuſti
Iuſticiam cū̄ lex nature docet . lex mo
yſi p̄cipit . lex ewangelica conſummat .
eius inchoacio eſt nemini iniuriam fa/
cere . ꝑfectus omnes diligere . conſūma
cio ē oībus bn̄facē ſi potes . ſi nō potes :
velle . et quia ſeipſos mortificarunt in
penitencijs et lamentis . ideo fruunt²
beatitudine Mathei . v . Beati qui lu/
gent qm̄ ipſi cōſolabuntur . Luxit ante
qui lugens nos monet . nec riſiſſe legit²
Ideo luce . vi . beati qui nunc fletis quo
niam ridebitis . lacrime cū̄ ſunt laua/
torium in clauſtro anime . quibus dele
mus litteras . quas diabolo dedimus
quaſi cirographum . quādo peccauimus
Et ideo ſemper flere debemus . et ta/
men timere debemus . quia beatus ho
mo qui ſemper eſt pauidus . Si enim
aliqui in via corā latronibus ſecuri ſūt
hec ſecuritas prouenit . vel ex ignoran/
cia . vel ex inopia . quia aut quod poſſit
auferri deeſt . vel qui poſſit auferre ab/
eſſe putatur . Time ergo vel quod te in
ueīs nō timētē . vel fac nō timeas qđ ti
mere te inuenis . i . aut oculos aperi . ā
pauper eſto . Ab hac habitacione repel
luntur ypocrite . Apoca . i . Scio ubi
habitas vbi ſedes eſt ſathane . Sexto
domus hec ē mūda . nichil cū̄ inqnamē
ti ſuſtinē p̄t . ꝛ ideo ab eo corruit diabo
lus poſt cuius lapſum inpolluta eſt . v .
Macha . xiiij . Nunc domine ſanctorum
omniū conſerua ineternum impollutā
domum iſtam que nuper mundata eſt .
Ideo habitant in ea virgines et conti/
nētes . pſalmiſta . Domine quis habita
bit in tabernaculo tuo . aut quis requi
eſcet in monte ſancto tuo . innocens ma
nibus ꝛ mundo corde . qui īgredit² ſine
macula Innocentes corde fuerūt virgi
nes ſine macula in carne vel corde . vel
dicit Innocentes corde ſine macula in/
famie . Et ideo fruūt² hac beatitudine .
Mathe . v . Beati mūdo corde : qm̄ ipſi
deū videbūt . Sine caſtimonia eīn ne/
mo p̄t videre deū . Sed ve inmundis ꝛ
luxurioſis . qui repellunt² ab hac habi/
tacione . Dicet ergo rara caſtitas eccle/
ſiaſticis noſtris . vbi nūc habitas in in/
ferno cū plutone . Apoca . xviij . facta ē
babilonia magna habitacō demoniorū .
ꝛ cuſtodia oīs ſpūs inmundi . Quia vi
ri ſpūales facti ſūt ꝑ luxuriā incole eig
et ibi cuſtodiūt² ſicut in carcere . ad pe/
nam eternam ꝛ magna dicit ꝓpt̄ multi
tudinē habitāciū . q² iā fere paſſim om
nes ad hāc inmūdiciā cōuertūt² . ꝛ cleri
ci ſpeālit² . Vn̄ Petrus damiani . Veni/
et dies immo nox . qn̄ libido tua o clerice
vertet² in picē . qua ſe ꝑpetuus ignis in
tuis viſceribus inextīguibilē nutriat .
ꝛ medullas tuas ſimul ꝛ oſſa īdeficiētī
cōflagracōe depaſcat qre eīn flāmis libi
dinis eſtuas . qua frōte . qua audacia ſa
cris altaibus appropīquas Certe q̄to
ſanctius eſt miniſteriū : tāto mundiorē
reqrit miniſtrū . electus es vt doceas of
ficiū caſtitatis : non vt fias exemplum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

aliene libidinis ꝛc. ¶ Septio domus
hec eſt iocunda et gaudioſa. quaſi gau/
dium ⁊ leticia inuenietᷣ in ea graciarū
actio et vox laudis. Quod exprimitur
Jeremie. xiȷ. Steterunt duo chori laudā
cium in domo dm̄. hij ſunt angeli et ho
mines beati. vacantes laudibus diui/
nis. In hac ergo domo habitant angeli
qui nō ceſſant clamare dicentes. Sctūs
Sanctus Sanctus. Yſaye. deciꝰquīto
Exulta et lauda habitacō ſyon. qꝛ mag
nus in medio tui ſanctus iſrahel. Oīs
eñi ierarchia angelica ad deum laudan
dum eſt ordinata. et qui amplius lau/
dant ſublimius remunerātur in cogni
cōne et amore. vt dicit Cōmentator iij
libro. ſuper angelicam ierarchiam. lau
dant autem deū quantū a creatura eſt
poſſibile laudari eum. Cum eñi irreuͦ/
berata mentis acie dei ſapienciā cōtem
plantur. in ipſum ſuas extendunt in/
telligencias infatigabiliter. et in gra/
ciarum actiones toti aſſurgunt. et dū
ipſi admirantur ſupra ſe qui eſt vnus
in ſubſtancia. trinus in pſonis. in quo
eſt ſumma pax. ſumma tranquillitas.
ſumma pacis tranquillitate et pleni/
tudine pfruuntur. ſtudentes vnū fieri
in ſe quantū poſſunt. ꝓpter vnitatem
pacis quā vident ſupra ſe. et ad pacem
et ad tranquillitatem pacis reuocant
omnia ſub ſe. Mathei quinto. Beati
pacifici quoniā filij dei vocabuntur. vt
ergo eis qui vitam abiecerunt angeli/
cam. nec faciunt in eccleſijs ſuis reſidē
ciam. aut ſi faciunt ꝓpter pecuniam ⁊
horas ſuas non dicūt ex deuocione. nec
deum laudant. Jeremie nono. Viſitabo
dicit dominꝰ ſuper omnes qui attonſi
ſunt in coma. quia omnes gentes hñt
prepucium. et vbi eſt illud. extra de ce/
lebracōne miſſarum. diſtricte precipi/
endo mandamꝰ. in virtute obediencie
vt officium nocturnum pariter et diu
turnum. quantū deus dederit ſtudioſe
celebrent pariter et deuote. vbi dicit.
Apparatus. Qui contra hoc preceptū
faciunt inobedienciam incurrunt. et
Berñdus. Cum pſallis cor ad ſenſum
pſalmi hēas. niſi ad ſublimius rapiatᷣ.
et omniū q̄ ibi dicuntur vel dicendi in
tuo choro. vel audiendi in alio vſqꝫ ad
vnum iota ſcias te eſſe debitorem. Iſti
ergo cum ſtipendia accipiant et offici/
um nō impleant iniuſticiam exercent
et ideo domine. non habitabit iuxta te
malignus neqꝫ pmanebunt iniuſti añ
oculos tuos. ¶ Octaua domus eſt ſup
naturalꝭ et ſupmirabilis incolatus vir
go et mater maria. que ſup omnes an/
gelos eſt exaltata. quā dn̄s elegit in ha/
bitacōem ſibi. ſup oēs habitat eminenꝰ
pſ. Elegit eam dn̄s. et preelegit eam et
habitare fecit eā in tabernaculo ſuo. et
qꝛ domꝰ hec ꝓpter habitatorū copiā nō
anguſtatur. Baruth. iij. O iſrahel ꝙ̄
magna eſt domꝰ dei. ſed habitatores re/
quirit donec impleatᷣ. luce xiiij. Com/
pelle intrare. donec impleatur domus
mea Ideo licet omnes ſanctorū ſtatus
diſparē habeāt claritatē. tū parem hñt
iocūditatem. quia gaudium vnius eſt
gaudiū alterius. Pſal. Sicut letanciū
omniū habitacio eſt in te. et iterum.
Ecce ꝙ̄ bonum ⁊ ꝙ̄ iocundum habitare
frēs in vnū. Omnes eñi vnitate carita
tis cōgregati ſūt. et oēs nr̄is miſerijs
cōdeſcendunt. et ideo bt̄i miſericordes.

quoniam miſericordiam cõſecuti ſunt.
Repellunt ergo diſcordes et odia reſer
uantes Geneſis xiij. Nõ quibant paſ/
tores habitare cõmuniter Abraham et
loth: qꝛ rixa facta eſt inter eos. patent
ergo cõditiones domus et habitancium
ſtatus et fructus cum dicitur. Beati
qui habitant zc̃ ¶ Item.

Beati qui habitant in domo tua
dñe in ſecula ſeculorũ laudabunt
te. pſ. ¶ Conſiderans dauid ſolemnitatẽ
ciuiũ ſupnorũ: eructauit verbũ bonũ
di. Beati q̃ habitant zc̃. ¶ Et innuit
tria. que faciunt ad ſanctorũ gloriã.
Quorũ primũ eſt ſtipendiũ premiale
et glorioſum. ibi Beati. qꝛ dicit Augꝰ.
Vita beata eſt premiũ cuiꝰ ꝓmiſſione
gaudemus. et ſi gaudemus ſpe et ꝓmiſ
ſione: multo magis gaudent ſancti de
poſſeſſione. Unde deut. xxxv. Beatus
es tu iſrahel. quis ſimilis tui populus
qui ſaluaris in deo iſrahel. Sc̃d̃m eſt
habitaculũ regale et glorioſum. ibi In
domo tua. non in exilio huius miſerie.
vbi eſt hoſpiciũ tranſeuntiũ. ſed in celo
Quia celum eſt domus quieſcentium.
Mundus eſt hoſpiciũ breue. et ideo re/
linquendũ. de hac domo dr̃. pſ. letatus
ſum in hijs que dc̃a ſunt m̃. in do. dñi
ibimus. Unde multi in hoc mundo no
luerunt nec domum nec locum nec aliq̃
rem. ſed tanq̃ peregrini et aduene in
hoc ſeculo habitant in deſertis. Terciũ
eſt officium eternale et gaudioſum. ibi
In ſecula ſeculorũ laudabunt te. Illud
eſt officium ſanctorum. Cantare. exul
tare et deum laudare. Auguſtinus.
Ibi vacatur dei laudibus. qui eſt om/
nia in omnibus. Unde Pſalmiſta.

Benedicam dominũ in omni tempore.
ſemper laus eius erit in ore meo. ſemꝑ
laudat qui ſemꝑ diligit. ¶ Videamus
quibus vijs et gradibus ſancti aſcende
runt ad iſtam beatitudinem. vt eorum
imitando veſtigia. beati eſſe poſſimus
Primo videamus de rege xpriſto qui ẽ
rex glorie. quia licet omnium virtutũ
prerogatiuam habeat. tamen aꝓpri
ate loquendo beatificatus eſt propter
innocenciam. licet enim omnia que ſũt
hominis ſumſerit non tamen ignoran/
tiam et peccatũ. Unde ipſe ſolus dicit.
Ego autẽ in innocencia mea ingreſſus
ſum. hanc ſcilicet beatitudinẽ. O deus
innocencie reſtitutor et auctor. quis te
mitior. quis te innocentior. Si ſecun/
dum quod dicit Auguſtinus. innocens ẽ
qui nec ſibi nec alij nocet: ipſe non ſo/
lum nulli nocuit ſed omnibus profuit.
et tamen paſſus fuit dura verba. duri
ora verbera. et horrenda mortis ſuppli
cia. ſicut dicit Bernũdus. et tamen fuit
agnus ſine macula. et certe quanto mã
ſuetior in illata iniuria. tanto debetur
ei alcior beatitudinis gloria. Ille enim
qui ſecundum Bernũdum fuit mitiſſi/
mus ſuꝑ omnes homines magiſterium
manſuetudinis ſpecialiter ſibi aꝓprõ/
auit. Mathei ix. dicens. Diſcite a me
quia mitis ſum et humilis corde. O ſer
pentini filij Ade. adhuc multi videntur
de veneno ſerpentis qui Adam intoxi/
cauit habere in cordibus per rancores
in lingua ꝑ blaſphemias. in manibus
ꝑ oppreſſiones. Cum tamen poſtquã
facti ſunt xpriſtiani. venenum tale de/
berent deponẽ in aqua baptiſmi. ergo
te exquo xpriſtianus es non tantũ ore

et verbo ſed opere et veritate. et vt di/
recte imiteris xpriſti manſuetudinem
reſpice in faciem xpriſti tui et cōſidera
coronam ſpineam. alaparū iniuriam.
virgam arundineā. ſputorum nauſiā.
In manibus et pedibus clauorū fixu/
ram. In latere acutiſſimam lanceam.
In ore felleam ſpongeam. In aure gar
riencium cōtumeliam. In toto corpore
flagellorū vulnera et in ligno crucis ig
nominiā. et ꝓ hijs omnibꝫ recōpenſa
cōem nullam. pater inq̄t. ignoſce illis
Non dicit vindica. O cor amariſſimū.
q̄d ad tam ſuauiſſimā vocem nō dulceſ/
cat. et amaritudinē odij non deponat.
Qui igitur vult ad beatitudinem cum
xpriſto ꝑuenire. debet ſicut ille ambu/
lauit zc̄. et diſcat eius doctrinam vt ſit
mitis et manſuetus in affeccōne. in ſer
mone. et in conuerſacōne. Quia beati
mites quoniam ipſi poſſidebunt ter/
ram. Sicut habetur Mathei quinto.
ſuper quo dicit Gloſa. Mitis eſt quem
nec ira. nec rancor afficit. ſed omnia eq̄
nimiter ſuſtinet nec turbatur. Ideo di
cit Jaco. Fili in manſuetudinem ſer/
ua animam tuam. ¶ Secundo. bea/
tificata eſt celi regina per humilitatem
obediencie et reuerencie. Sicut enim
Adam et Eua. per ſuꝑbiam et inobe/
dienciam ꝑdiderunt paradiſum terreſ
tre. Sic mater gracie per humilitatem
profundiſſimam acquiſiuit beatitudi/
nem celeſtem. Unde ipā dixit illud luce
Reſpexit humilitatē ancille ſue. Ecce
enim ex hoc beatam me dicent omnes
generationes. quaſi ſingulariter hanc
virtutem proponit. Unde. quia te hu/
miliaſti vſqꝫ ad ancillam. Ille qui de

poſuit potentes de ſede. exaltauit te in
celi reginam. Unde per humilitatem
ad ſublimitatem aſcenditur. nec eſt via
alia preter ipſam. Qui enim aliter va
dit. cadit. ergo deſcende vt aſcendas.
humiliare vt exalteris. humilitas igit̄
exaltat et magnificat. licet gloria mun
di videatur hominē magnificare. ſicut
ſtulti dicunt. Beatum dixerunt popu
lum cui hec ſunt zc̄. tamen non eſt ap
petenda. ſicut dicit Yſayas. Popule
meus qui beatum te dicunt. ipſi te de/
cipiunt. Iſtam beatitudinem munda
nam non elegit ſibi maria. ſed meliorē
partem elegit. ſcilicet. humilitatem.
Si igitur beati eſſe volumus. humili/
tatem virginis imitemur Unde de hac
humilitate dicitur Mathei quinto.
Beati pauperes ſpiritu quoniam ipſo
rum eſt regnum celorum. De qua gloſa
ſic ait. Non inflati. non ſuperbi. Pau
peres ſpiritu ſunt humiles. et timen/
tes deum. id eſt. non habentes inflan/
tem ſpiritum. et hec eſt melior pars
quam elegit maria. ¶ Tercio. beati/
ficati ſunt angeli ſancti ꝑ firmitatem
adherencie. Sicut enim lucifer et ei cō
ſencientes auerſi ſunt per amorem ꝓ/
prie excellencie a creatore ſuo. et tam/
quā diſcoherentes ceciderunt. Sic qui
adherentes deo ꝑmanſerūt firmiter. z
ſtabiles in illa beatitudine facti ſunt.
Certum eſt. ꝙ ſicut qui adheret laben/
ti labitur. ſic qui ſtanti adheret ſtabi/
litur. Unde dicitur ſuper illud Apo/
calip. Stelle celi ceciderunt: Nullum
permittit deus cadere qui ei ſeruit ve/
ro amore. Cum ergo ſicut dicit Bea
tus doctor Auguſtinus. Beatitudo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſit deo adherē. Angeli qui deo adherent
beati ſūt Jdeo dicitᷣ ſcd̄i Regū decimo
Beati viri tui ſcꝫ ſtabiles et viriles ꝑ
amorem et beati ſerui tui. quia pa/
rati ad tuam laudē. qui ſtāt corā te ſem
per ꝑ glorie confirmacionem. O felix
glutinū et bonū vinculū caritatis quod
ſic glutinat angelos deo vt nūꝗ diſſol/
ui valeāt ā diſiūgi. Hoc ē vinculū ꝑfec/
tionis vt dicit Aplūs. qd̄ non ſolū an/
gelos deo. ſed ⁊ homines vnit q̄ꝛ eos fa
cit deiformes ſcd̄m Anſelmū. de ſimili
tudinibus. O caritas ꝙ̄ magnū eſt vin
culū tuū. qd̄ non angelos deo. ſed deū
etiā in vnam ꝑſonam deū et hoīem mi
rabiliter copulaſti. deum ad terrā trax
iſti ad colūnam ligaſti. cruci affixiſti.
in ſepulcro clauſiſti. ⁊ tādem ad inferos
attraxiſti Quis inꝗ fecit hec omnia?
niſi amor ſalutis noſtre? O grauiores
ſaxo et plumbo quos tanti amoris vin
culum nō traxit ſurſum ad deū ex quo
prius traxit deum deorſū ad homines
Unde qui vult beatificari cum angelis
oportꝫ vt deo iūgatur ꝑ amorē. Illi ſo
li ꝑtingē ad beatitudinē poſſunt. qui
caſto amore deo adherēt Vn̄ pˢ Michi
adherē deo bonū eſt. quaſi diceret adhe
reant alij cuicūqꝫ voluerit. ego deo
adherebo. qui ē ꝓtector meus in via ⁊
beatificator ī patria ¶ Quarto beati/
ficati ſūt patriarche ꝑ largitatē miſeri
cordie. fuerūt miſericordie opibus plenī
opiebāt nudos ⁊ huiuſmodi Jdeo ſūt
de numero eorū de quibus Mathei quī
to. Beati miſericordes quoniā miſeri
cordiā cōſequētur et vere miſericordiā
cōſequūtᷣ cū dei miſericordia ſit fons ⁊
noſtra miſericordia eſt riuus ad ꝓpri/
mū deriuatus quia fons ipſius miſericor
die prius ſit ad nos Vn̄ pˢ Beatus q̄
intelligit ſup egenum et pauperē. ege/
num dicit. non ſuphabūdantē ⁊ diuitē
Luce. Cum facis prandiū ⁊c̄. O deus
eterne ſi miſericordes erūt beati? nūqd
immiſericordes erūt miſeri? Judicium
ſine miſericordia poſſidebit qui non fa/
cit miſericordiam. Quid dicam de illis
qui deſpiciūt paupes. abhoīantur ino
pes. affligūt humiles. ꝑſequūtur debi/
les. certe expedit eis vt ſuſpendatᷣ mo/
la aſinaria in collo eorū. et mittantᷣ in
ꝓfundū maris. Ecce qui deſpicit ꝓxi/
mum ſuum peccat. Qui autē miſeretur
pauperis miſericordiā cōſequetur. Ta
les fuerunt patres antiqui. qui de ſuis
facultatibus pauperibus imꝑtiti ſunt
Yſidorus. hoc tantum habet rerum poſ
ſeſſio preſencium. ſi reficiat vitam mi/
ſerorum. ſeruando amittimus. largien
do ſeruamus. Unde verſus. ſolas quas
dederis ſemper habebis opes ¶ Quin
to beatificati ſunt prophete ꝓpt̄ veri
tatem intelligencie. in ore ipſorum nō
inuentum ē mendacium. neqꝫ dolus in
lingua. neqꝫ falcitas in verbis. neqꝫ
duplicitas in locucione. Jdeo ante tro
num dei ſunt beatificati. Qui pro veri
tate ſe expoſuerunt. et pocius volebant
vitam perdere ꝙ̄ veritatem. ſicut patꝫ
in Yſaia. et michea. ⁊ ceteris. Unde de
eis poteſt dici illud Eccleſiaſtici. Bea/
tus eſt qui non eſt lapſus in verbo. ſcili
cet per falſitatem et mendacium. O ꝙ̄
pauci hodie homines inueniuntur de
iſtis beatis. Quoniam veritas in pla/
teis corruit et falſitas vbiqꝫ regnat. ro
ſa aruit. ſpina creuit. O abuſio maxīa

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

cum falſitas nichil valeat . ſicut dena/
rius falſus ad decipiendum . cur ita ap
preciatur a criſtianis . qui debent eſſe
filij veritatis . falſi in omni vendicione
et empcione . et in omni congregacione
ꝛ nacione . Vñ p̃s . filij hominum vſque
quo graui corde vt quid diligitis vani/
tatem ꝛ queritis mendacium . hoc ē cer
te ſignum diuine gracie reprobatiuum
vnde ſequitur . diſperdat dominus vni
uerſa labia doloſa ꝛc̃ . ꝛ perdes omnes
qui loquũtur mendaciũ Qui ergo vult
eſſe beatus diligat veritatem cum pro/
phetis . ¶ Sexto beatificati ſunt ap/
poſtoli et euãgeliſte propter pauper/
tatem indigencie . Ipſi eñi ſunt primi
in beatitudinibus . Mathei . quĩto . be
ati paupes ſpiritu ꝛc̃ . Alijs pmittit
beatitudo de futuro . ſed apoſtolis . pau
peribus ꝛ martiribus de preſenti . Iã
habent clauē regni . iam cuſtodiã ianue
vt alios poſſint intromittere in eternã
beatitudinem . et propter hoc diuites
ſunt licet nichil habeant temporale . Ec
cleſiaſtici . triceſimoprimo . Beatus di
ues qui inuentus eſt ſine macula . ꝛc̃ .
bene pauper criſti diues eſt . qui electꝰ
ad regnum ꝛ heres regni celeſtis ē . Ja
cobi primo . Omē gaudium exiſtimate
ꝛc̃ . Gloſa . Non indignemini fratres
ſi mali florent in hoc mundo et vos pa
timini . non eſt enim criſtiane dignita
tis in temporalibus exaltaī . ſed pociꝰ
deprimi . Illi nichil habent in celo . vos
nichil in mũdo . ſpe ergo illius boni ad
qd̃ tenditis . quidquid in via contigerit
gaudere debetis . Quid igitur dicemꝰ
Quid precioſius vera paupertate que
eſt precium regni celeſtis . Auguſtinus
Venale habeo et cetera . Jacobi primo .
Nonne deus elegit pauperes ī hoc mũ
do . Non igitur diſpliceat tibi pauper/
tas . quia nichil poteſt dicius inueniri
quia regnum celorum per paupertatē
cõpãtur . O kariſſimi ſi beatitudo et ve
re diuicie eſſent in auro . nũquid nõ eã
ſibi criſtus retinuiſſet . ꝛ diſcipulis ſu/
is dediſſet . ſed non ſolum non habuit .
ſed eciam contemſit . paupertatem ele/
git tenuit et docuit . et diſcipulis ſuis
diuicias prohibuit . Si primo fugeba
tur ante criſti aduentum non eſt mirũ
quia neſciebatur precium eius . Sed
poſtq̃ deus in ſuam accepit ptem . am/
plexanda eſt tamq̃ res precioſa . Sicut
enim vinum infuſione pigmentorum
fit claretũ vel nectar : ſic pauptas criſ/
ti amore dulcorata . in quo ſunt omnia
aromata et qui eſt fons tocius dulcedi/
nis : fit pocio ſaluberrima . Vnde pau
pertas omĩbus criſtianis debet eſſe ſa/
pida ſed heu hodie multi eam abhorrēt
et habent palatum affectu cupiditatis
fellee . q̃lis fuit ille cui petrus dixit In
felle amaritudinis te video . Septimo
beatificati ſunt martires propter ſtabi
litatem paciencie . Ipſi enim tam q̃ ro
buſti milites ſuſtinuerunt tribulacio/
nes ꝛ pſecucões cum eſſent fortes et be
ne armati armis fidei vere vicerũt reg
na . acquiſierunt beatitudinem . apue/
runt celum regnum enim celorum vim
patitur . ſicut dicitur . et violenti rapi
ũt illd̃ . armatura eorũ nõ haſta gladiꝰ
nõ clipeus . ſed ſola paciencia maxima
virtutum pugnat . quia inermis arma
tos ſolet ſepe vincere viros . vnde ſicut
dicitꝰ in Pſalmo . ¶ Confregit potencias

Arcum. ſcutum. gladium. et bellum.
ꝓpterea ſemꝑ habet victoriā et coronā
Jacobi p̄mo. Beatus vir q̄ ſuffert tem
tacōnem ꝛc. q2 nemo ſanctorū ſine pa/
ciencia coronatus eſt. ideo Jacobꝰ mo/
net pacientes eſtote ꝛc. q2 beati qui ꝑ/
ſecucōnem paciunt᷑ ꝓpter iuſticiā ꝛc.
Sꝫ heu hodie ſunt multi ſicut columna
putrida que cito frangit᷑. et ad flatum
venti cito cadit. homo inpaciens eſt. ſi
cut homo nudus quē virga vulnerat.
Jeronimꝰ. Fratres armate vos paciā.
quia tempus eſt belli. dum viuimꝰ. in
agone certaminis poſiti ſumꝰ. q2 mili
cia eſt vita hoīs ſuꝑ terrā. Qui ergo
vult vincere firmiter teneat arma paci
encie. ¶ Octauo. beatificati ſunt con/
feſſores. ꝓpter ſobrietatē abſtinencie.
Cibis em̄ nō vacabant ſicut bruta aīa
lia cōmeſſacōnibus et ebrietatibus. ſed
ꝑce viuebant in ieiunijs multis et ab/
ſtinencia. Natura em̄ docet abſtinenciā
que homini dedit os ꝑuū ꝑ ceteris aīa
libus ꝛc. et ſicut ille diues epulo ꝓpt̄
ſui voracitatē deſcendit ad eternā famē
ſic ſancti ꝑ ſobrietatē ad glē btītudinē.
leuiū em̄ ꝓpriū eſt aſcendē. et econūſo.
Aplūs. Sobrie iuſte et pie viuamꝰ ꝛc.
Mathei. v. beati qui nunc eſuritis ꝛc.
¶ Nono. beatificati ſunt ūgines ꝓpt̄
puritatē caſtiōnie. vita em̄ virginū et
cōtinenciū ſpem hēt ſpecialē btīficacō/
nis in t̄ra. q2 celice vite aſſilant᷑ Math.
xv. Simile eſt regnū celorū. decē virgi
bus ꝛc. Unde pſ. Beati inmaculati
in via ꝛc. id ē. in p̄nti vita q̄ alijs via
ad celū. alijs via ad patibulū. alijs ad
miſericordiā. alijs ad gloriā. Unde in
medio poſiti ſumus vt inmaculati poſ
ſint aſcendere ad celū et iniqui ꝓiciāt᷑
ad inferni ſterquiliniū. et certe anima
nobilis debet abhorrē iſtā maculā ne ī
via polluant᷑ pedes affectionis. veſtis
corporis. et maxime clerici et religioſi.
¶ Decīo. beatificati ſunt finaliter peī
tentes ꝑ iuſticiam. pſ. beati quorū re/
miſſe ſunt iniq̄tates ꝛc. et illud. btūs
vir cui nō inputauit dn̄s pc̄m. et illud
beati qui cuſtodiūt iuſticiā. q2 punie/
rūt vel purgauerūt corda in cōtricōne.
os in cōfeſſione et orōne. manus in ele
moſinarum largicōne.

¶ De Animabus.

Memento vinctorū tamq̄ et ipſi
vincti. Hebr. vltīo. ſcd̄m beatū
Gregorī. in moral. anime ꝑfectorū ſta
tim euolant ad celū. Anime reproborū
ſtatim deſcendunt ad infernū. ſicut in/
quit electos a die ſui exitus corꝑis bea
titudo letificat. Ita credi neceſſe eſt vt
a die exitus ſui reprobos ignis exurat
Animabus igit᷑ purgandorū proſunt
ſuffragia defunctorū. de iſtis quaſi ī
ꝓximo regnaturis. poſt feſtū ſanctorū
oīm feliciter regnātiū eccleſia ſolemni/
zat hodie. ¶ In ūbis ꝓpoſitis iuxta
litterā ſumptis apoſtolꝰ nos ſpecialiter
hortat᷑ ad cōpaſſionē et ſubuencioꝫ vic
torū ꝓpter euangeliū xp̄i. qd̄ intelligē
ciā ſpūalē hortat᷑ oīs vniūſalit̄ xp̄ia
nos ad cōpaſſionē et ſuffragia defunc/
torum in carcere purgatorij. Ait ergo.
Mementote ꝛc. Primo diſſuadens in/
gratitudinem obliuionis. Secundo ꝑ/
ſuadens ꝓmtitudinem cōpaſſionis.
Tercio ꝑſuadens ſollicitudinem pro/
uiſionis. ¶ Proponit nobis igitur de
functos primo in ſpeculum memorie

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

vt recordemur quales fuerint quantũ
ad vanitatẽ huius pegrinacõis. Eccl.
ix. Memento quĩ omnes in tpe ſumus
Vbi gloſa. Vniũſa vanitas et afflictio
ſpũs. Secundo in ſpeculum intelligen
cie. vt cõtemplemur quales ſunt quan/
tum ad neceſſitatẽ obligacõnis. cũ ad/
dit vinctorũ. Hebreos. x. Vinctis cõ
paſſi eſtis rapinã bonorum veſtrorum
cũ gaudio ſuſcepiſtis. cõgnoſcẽtes vos
habere meliorẽ et manentẽ ſubſtanciã.
Tercio in ſpeculum puidencie vt preſ
tolemur. q2 tales erimus ad pdemtita/
tem cõdicõnis. cũ ſubdit. tamq̃ꝫ et ſimꝉ
vincti expectantes aduentũ paris con
dicõnis. Sapiẽ. vi. Vnus eſt omnibꝫ
introitus ad vitam et ſimilis exitus.
Eccleſiaſtici. xxxviij. Memẽto iudicij
mei. ſic eñ erit et tuũ mihi heri. et tibi
hodie. Mementote ergo recolentes inco
latum pegrinacõnis vinctorũ. cõſiderã
tes reatum obligacõnis. tamq̃ꝫ ſimul ꝛ
vincti expectantes aduentũ paris con
dicõnis. ¶ Circa Primũ pponentes
nobis ſpeculum memorie incolatũ pere
grinacõnis. cõſideremus qualiter efflo
ruerunt in ortu emarcuerunt in tranſi
tu. exaruerunt in obitu. ortus eñ abho
minabilis ducit in cõtemtum ſui. Trã
ſitus miſerabilis in cõtemtum mundi.
Obitus horribilis in cõtemtũ peccati.
hoc ſpeculum pponit nobis Bernñdus.
in meditacõnibus dicens. quid ſupbis
terra et cinis. cuius conceptio culpa.
naſci miſeria. vita pena. mori anguſtia
¶ Primo ergo recordemur in cõtemtũ
noſtri ortum abhominabilem. Si eñ
cõſideremꝰ ſemen cõceptus. alimentũ
fetus. piculum ptus. vocem ploratus.
ſpurticiam ortus. cũ alijs circumſtan/
cijs ſatis apparebimus cõditione origi
nis tales in oculis noſtris. ppter hoc
dicitur Eccleſiaſtici. xli. Memento que
ante fuerint qualiter gñatus ex ſemine
viliſſimo. plaſmatus ex limo. creatus
ex nichilo. quid ergo ſupbis terra et ci
nis. Vnde eſt ergo ꝙ non aduertimus
qđ oculis videmus. Nempe q2 cõcupiſ/
cencia carnis eſt preſtigiatrix ſenſuum
pretendit eñ corpori iuuentutẽ. ſtabili
tatem. ſanitatem. pulchritudinẽ et for/
titudinẽ. Vnde quaſi viciosa naturali
cõſuetudine oĩs homo oſtentat pulchra
occultat vilia et turpia. et ſic cõcupiſcẽ
cia deludens ſenſus ſpũales et oculum
racõnis. obſcurat bona aĩe ſpũalia. hec
eſt facinoroſa cõcupiſcencia que facit ve
ritati nõ obedire. Galatas. x. O inſen
ſati galathe. Homo cũ ſit creatura dig
niſſima. tñ ſepata aĩa corpus remanet
creatura viliſſima. i. Teſſoloni. iiij.
ſuper illud. Nolumus vos ignorare de
dormientibꝫ ꝛc. glõ. Augꝰ. in ſermoẽ
de ũbis Apoſtoli. Corpus qđ viuit ex
aĩa fit aĩa diſcedente ex aĩe. qđ ambula/
bat iacet. qđ loquebatꝛ tacet. oculi clau/
ſi lucem nõ capiunt. aures nulle voci
pateſcunt. oĩa membrorũ officia quieſ/
cunt. nõ eſt qui moueat greſſus ad am
bulandũ. manus ad opandum. ſenſus
ad pcipiendum. Nonne iſta eſt domus
quã neſcio quis inuiſibilis inhabitator
ornabat. receſſit qđ cũ amore colebatur
remanſit qđ cum horrore videtur.
¶ Secundo recordemur in cõtemtum
mundi tranſitũ miſerabilem. homo eñ
breui viuens tpe repletur multis miſe
rijs. nunq̃ꝫ eñ in eodem ſtatu pmanet

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

b

Trenorum .iij. Memoria memor ero
et tabeſcet in me aīa mea. Tabeſcē eīm
eſt. quaſi mori ſub miſeria vite. mortē
expectare cōtinue Seneca in Eplā. lv
Cotidie morimur. cotidie demit aliq̄
ps vite. et cū creſcimus vita decreſcit.
Eccleſiaſtici. ix. Memento q2 mors nō
tardat. De miſerijs huiꝰ mundi. bern̄
dus. in ſermone de Aſcenſcōne dn̄i. Mū
dus eſt. vbi malicie plurimum. Sapiē
modicū. vbi vicioſa oīa. lubrica. opaca
obceſſa laq̄is peccatorū. vbi piclitant
aīe. affligunt ſpūs. vbi tantū vanitas
eſt et afflictio ſpītus. Sz a cōſideracōe
huiꝰ miſerie nos aūtit cōcupiā mundi
ſophiſticatrix menciū. Sophiſticādo
enim ſuas viles merces. occultat onera
ſub honoribus. picula ſub dignitatibꝰ
dolores ſub delicijs. languores ſub di/
vicijs. Unde ſic ſunt reſperſa amaritu
dībus omīa. q diligenter examinata
plus habent de īſtaali q̄ delcābili: hoc
optīe figuratū eſt. iiij. Regū. x. Quia
ibi dicitur q Iezabel. depinxit oculos
ſuos ſtibio: Iezabel interpretat fluxus
vanus vel ſterq̄liniū et ſignat mūdum
q̄ nichil eſt niſi quidā fluxus vanitatis
et vilitatis. qui tūc ſtibio oculos ſuos
pingit cū dolores anguſtias amaritu/
dines. quaſi pingens coloribꝰ ſophiſti/
cis delectacōibus ſuperfundit. Tercō
recordemur in cōtemtū pcti. obitū hor/
ribilem. Nam ſcd̄m Platonē. Summa
philoſophia ē aſſidua mortis meditacō
Eccleſiaſtici ſexto. In omnibꝰ opibus
tuis. memorare nouiſſima tua. et ineī
num nō peccabis. qd̄ ptractās. bernūdꝰ
in ſermone de Aplīs dicit. Nouiſſima
tua ſunt mors. Iudiciū gehēna. nichil
morte horribilius. nichil iudicō terribi
lius. nichil gehenna intollerabiliꝰ cogi
tanti. ad pfectū ergo contemtū peccati
et ſi multis annis vixerit homo. et in
hijs omnibus letus erit meminiſſe debet
tenebroſi carceris zc̄. Eccleſiaſtes. ix.
Sed a cōſideracōne mortis auertit. cō
cupiſcencia vite alienatrix mentium.
Seneca. vna ē cathena q̄ alligatos oēs
nos tenet. ſ. amor vite. Eplā. lvij. Nō
eſt q mors timeat. ſtulciꝰ eīm nichil eſt
ſcd̄m ipm q̄ timore mortis mori. eſt tn̄
cū diligenti diſpoſicōne certitudinalit
expectanda. Unde Seneca ibidē. Incer
tū eſt quo te loco mors excipiet. Itaqz
tu illam omni loco expecta. Circa
ſcd̄m pncipale ppponit nobis in ſpecu/
lum ītelligencie reatū obligacōis cū ad
dit. vinctorū. Attēdend igit ē q ſicut
vincula duriſſimi carceris auferunt fa
cultatē operandi. libertatē ambulandi.
poteſtatē liberandi. et inferūt neccitatē
tollerādi. Sic aīabus purgandis car/
cer purgatorij. reddit meritū impoſſi/
bile. Iugum ineffugibile. debitū inſo
lubile. Incendiū intollerabile. hec autē
q̄tuor de iſtis vinctis cōprehenduntur
vnico verſu Pſalmi. Sedentes in tene
bris zc̄. tenebre impediūt operacōnem.
vincula euaſionē. mendicitas ſolucōem
ferrū inducit afflictōez. Primo igit
attēdend ē q ſedētes in tenebris purga
torij nō pn̄t mereri pn̄t tn̄ p merita vi
uai. membra eīm vincta cū nō ſint mor
tua. ſicca vel paliţica. pn̄t recipe corpo
ris influenciā. licet nō poſſint rependē
adminiſtracōnis officiū hoc autē fit iuſti
cia dei dignitatē reſpiciente q2 deceſſe/
rūt in grā et in miſericordia indulgēte

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

quia non poſſunt ſe iuuare per ꝓpria Ideo ſaluator cōſulit Jo.ix. Operari oportet dum dies eſt. veniet nox qñ nemo poterit operari. O negligencia nrā videmꝰ nos incarcerari et negligimus operari vt poſſimꝰ ꝑ opa liberari. ꝓpt̄ hoc reprehendit nos ſapiens Eccl.ix. Quecumqꝫ poteſt manus tua inſtanter operare. ergo dū tēpus hēmus operemur bonū ad omnes. maxime aūt ad domeſticos fidei Gala.iiij. vbi gloſa. Tēpus ſeminandi eſt pñs vita qua currimus. In hac licet nobis qđ volumꝰ operari. cū vero tranſierit operandi tp̄s aufert᷑. ſignanter autē addit. maxime autē ad domeſticos fidei. licet eñ ſuffragia oībus iuſtis indigentibus ꝓſint. maxime tñ hijs ꝓ quibus ſpecialiter fiunt. Si eñ caritas gradus hñs opus informat et intencio ordinat. Certum eſt ꝙ nō fruſtratur intencio et deuocio ſatagentis. in ꝑſona horū mereri potenciū clamat. Aplūs Colo.iiij. Mementote vinculorum meorum. ¶ Scđo attendendū eſt iugum ineffugibile. ꝓpter qđ dicūtur vincti. Omnes eñ aſtricti tenentur ex decreto diuine iuſticie donec reddiderīt nouiſſimū quadrantē. cuius racio eſt. qꝛ cū in ſupnam iheruſalem nichil inqͥnatum intrare poſſit Apoca. vltimo. Impoſſibile eſt animā intrare regnū glorie ꝙ̄ diu habet aliqđ purgandum. Hoc figuratū eſt. tercij Regum ſexto. vbi dicitur. ꝙ Malleus et Securis nō ſunt audita in edificacōne templi. ꝑus eñ quadrabantur et dolabant᷑ lapides et ligna in libano et poſtea collocabant᷑ in templo. Sic lapides viui neceſſario in hac vita. quadrant᷑ et poliuntur merito. vel poſt hanc vitā igne purgatorio anteꝙ̄ ſuꝑedificent᷑ in celo. Ille igitur ſolus educit vinctos in fortitudīe et p̄t liberare. nos autē poſſumꝰ ꝓcurare et elemoſinis et orōnibus impetrare. ſcā ergo et ſalubris ē cogitacio ꝓ defunctis exorare vt a peccatis ſoluant᷑. Macha. xij. O mirabilis cecitas ꝑmittimus ymmo ꝓcuramus nos ligari funiculis peccatorum. et ꝑ cōſequens iugo pene et nolumus ſoluere vincula colli noſtri donec facti ſimus impoſſibiles ad ſol/uendum. ideo clamat Yſayas lv. caplō Solue vincula colli tui captiua filia ſyō Preueniamus ergo iſtā neceſſitatē faciendo dignos fructus penitēcie. ne p̄cludamus nobis libertatem ingreſſus ad regnum. ¶ Tercio attendendū eſt de/bitū inſolubile. vnde dicit Mendicitate Nam manente reatu peccati et deficiente moneta meriti: nō pñt ſoluere qđ ab eis exigit᷑ niſi ꝑ violenciā ſupplicij. et dignum eſt ꝙ quidā cum ociant᷑ tēpore vbertatis mundi: egeant tēpore neceſſitatis. Prou.iiij. Qui ſtertit in eſtate filius cōfuſionis eſt. O q̄lis et quanta mendicitas Mendici ſunt et tñ mendi/care non licet niſi qđ ꝑ eis mendicans eccleſia clamat. Miſeremī mei miſe. ꝛc̄ Job xix. licet Gre. dialo. iiij. Cōcedat ꝙ aliqͥ ex ꝓuilegio ſpeciali optinuerīt ſuffragia ꝑ ſeipſos. qđ eis diſpenſatiue indultum eſt ad ꝓcurādum ꝓpriā liberacōnem et ꝓpter noſtrā inſtructionē ꝙ̄to igit᷑ mēdicitas maior. tāto in ſub/ueniendo pietas v̄tuoſior. dt Augꝰ. in de ci. ca. xv. curacō funis. cōdicio ſepulture pōpe exequiarū magis ſūt viuorū ſolacia ꝙ̄ ſubſidia defunctorū. et tamen

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

c

ſcdm Auguſtinū ibidē. Thobiam ſepe/
liendo mortuos deū ꝓmeruiſſe teſte an
gelo demonſtrat᷑. Si igit᷑ curā ſepultu
ris inpendis. q̄ inquantū huiuſmodi
parum poteſt ꝓdeſſe defunctis. eſt tn̄
tanti meriti: quantū meritoria eſt illa
pietas illos iuuare qui ſe iuuare non
poſſunt. vt illos expeditos a vinculis.
poſtmodū habeamꝰ interceſſores in ce
lis. ſcdm em̄ Auguſtinū. in Enche. ca.
ix. Non eſt negandū defunctorum ani/
mas. pietate ſuorū viuentium releuari
cum pro illis mediatoris ſacrificium of
fertur; hec eadem ſentēcia ponitur in
gloſa. Teſſa. iiij. ¶ Quarto. attendē
dum eſt ſuppliciū incōpabile qđ ſignat᷑
in ferro. In pſoā horū dixit Manaſſes
quinti Paralipo. vltio. Incuruatus ſū
vinculis ferri. Augg. ſuꝑ pſ. Grauior
eſt purgatorius ignis q̄ꝫ quidq̄d poteſt
homo pati in vita iſta; Unde eſt igitur
ꝙ tanta pena in momento non expiat
peccata. quoniā miſericordia ſuꝑ exal/
tat iudiciū. Si em̄ ſuppliciū ſtatim nō
purgat omne peccatū illa pena eſt pa/
rum ſatiſfactiua. licet multum ſit acer
ba. quia magis eſt iuſte afflicta. q̄ꝫ ſit
ſponte aſſumita. O ſumma peruerſitas
recuſamus facere penitēciam trepidan
tes timore vbi non eſt timor. et illa hor
renda ſupplicia ꝑuipēdius in q̄bus de
us armauit. creaturam adulcōnem ini
micorum. Sapiē quinto. Niſi forte ali
quis datus ſit in reprobum ſenſum vt
non credat ſe viuere poſt hanc vitam.
Sicut quidā ex ꝓprio intellectu et ex
dictatu ꝓprie rōnis ſe cōcludunt mor/
tales tamq̄ꝫ eſſent cōuincūt irrōnales;
Tamq̄ꝫ igitur ſimul vincti memētote
vinctorum. ne nos veniamꝰ in hunc lo
cum tormentorū Exemplū. i. Macha.
decioquīto. dicentiū. Nos ergo in omni
tempore ſine intermiſſione memores
ſumꝰ vrī in ſacrificijs q̄ offerimꝰ ꝛc.

¶ De ſancto Martino.

IN bonitate et alacritate aīe ſue
placuit deo iſrahel. Eccleſiaſtici
q̄dragesimoquīto. loquens eccleſiaſticꝰ
acta patrū precedenciū et ipſorum oꝑa
noſtris auribus ingerens inter patri/
archas. ꝓphetas. ſacerdotes. et reges
hoc ad cōmendacōnē Phinees dixit vel
intulit cuius cōuerſatio teſtimonium
magne laudis aſſumſit et poſt cōpetit
beatiſſimo martino. cuius hodie meō/
riam celebramꝰ. In quo cōmendatur
¶ Primo. vt virtuoſus in innocentie
venuſtate. cū dicit In bonitate. Boni
tas em̄ ſubiectum et obiectum virtutis
eſt. et ideo ipſi virtuti eſt neceſſaria. vt
nichil ſit virtuoſum niſi inquantū bo/
nitatem ꝑticipat. ꝓpter qđ dicit Au/
guſtinꝰ. ꝙ virtus eſt bona q̄litas men
tis qua recte viuitur. qua nemo male
vtitur. q̄ deus ī nobis nō ſine nobis cō/
mendatur. In hac martinꝰ tm̄ ꝓfecit.
vt in omni ſtatu. ſemꝑ ad maiora con/
ſcenderet. Nam bonus fuit in ſtatu mi
litari. melior in habitu monachali. ſed
optimus in cathedra pontificali.
¶ Scdo vt gracioſus iuſticia ſiue leti
cia delectante. cum addit. et alacritate
anime ſue. id ē. ſecuritate cōſciēcie. qua
nichil hōi iocundius eſſe pt. ſcdm illud
Eccl. xxx. Non eſt oblectacō ſuꝑ cord᷑
gaudiū. vide q̄ꝫta iocūditas eſt ſꝑ in bo
no ꝑficē. et criminis infectione carē. inī
hoſtes viuē et nichil hoſtilitatis habere

¶ Tercio. vt generoſus amicicia ſiue
noticia ſublimante. cū iſtis placuit deo
iſrahel. vt ſic merito dicamus de eo illḋ
Sapiēcie iiij. Placens deo factus eſt di
lectus et viuens inter peccatores tranſ
latus eſt. dicit igitur in bonitate zc̄.
cum enī malum ꝑ oppoſitū priuet bo/
num q2 cōtrarium malum bono. ſicut
dicit' Eccleſiaſtici triceſimotercio. ideo
vt clareat bonitas virtutis at ex ſeipſa
ſe nobis amabilē et deſiderabilē reddat
Ordinemus contra ipſam ex oppoſito
malū. quatenꝰ oppoſita iuxta ſe poſita
pulchrius eluceſcant. ꝓpter qḋ ſcire de
bemus. ꝙ bonitas circuit omnes virtu
tes. ſicut ꝑ oppoſitum malicia. omnia
genera viciorū. et ideo quanto nobilior
et ꝑfectior. tanto in pluribus reperit'.
et a pluribus indigetur videlicet. In
ſubiectione. humilitas reuerentie. In
cōpaſſione. pietas cōſciencie. In cōuer
ſacōne. integritas cōtinencie. In refec
tione. ſobrietas temperancie. In reſpō
ſione virilitas ſiue longanimitas paci
encie. In affectione caritas amicitie.
In opacōne ſtrennuitas prouidencie.
humilitati obuiat malum. qḋ dicitur
faſtuoſitas arrogancie. pietati cupidi/
tas auaricie. Caſtitati feditas petulan
cie. Sobrietati voracitas gule. Virili/
tati animoſitas iracundie. Strennui/
tati tepiditas negligencie. et ſic patet.
¶ Primo cōplectitur bonitatē in ſub/
iectione. humilitas reuerēcie. Nam ille
ꝑfecte bonus eſt qui non timet animo.
non tonat verbo. non recalcitrat facto.
ſed in omni re ſe ſubicit. ꝓpter deum.
ſcdm illud Prouerbiorum decimoquinto
Qui bonus eſt hauriet a dño graciam.
ſupple. iuſtificacōnis. hec eſt illa gracia
q̄ ſola reſpicit et cognoſcit humilia. ſola
dignificat et extollit ad ſumma. de qua
loquit' Eccleſiaſt. iij. dicens. Quanto
magnus es humilia te in omnibus et
coram deo inuenies graciā. hanc humi
litatē Martinus verbo et exemplo fir/
mauit. et contra cōſuetudinem magna/
torum. non ſolum ſupioribus ex officō
paruit. ſed qḋ eſt mirabilius ſubiecto
ſibi famulo. ſe humilitate ſubiecit. Vn̄
in legenda ſua dicitur. vno tantū ſeruo
comite cōtentus erat cui verſa vice dn̄s
ſeruiebat zc̄. Pudeant igitur qui in ho
noribus conſtituti humilia dedignant'
Cum humilitas ī homine honor ſit ho/
noris et dignitas dignitatis. vt dicit
Bernardus. ꝓpter hoc poterat Mar/
tino a domino dici illud quod legitur
primi Regum decimonono. Beatus es
tu et bonus in cōſpectu meo. et exitus
tuus et introitus tuus mecū eſt et nō
inueni quicq̄ mali. ſed nō places ſatra
pis. id eſt ſuperbis. et ideo huic obſtat
malum qḋ dicitur faſtuoſitas arrogan
cie. de qua Pſal. Qui diligitis dominū
odite malum. ſupple ſupbie. quia odibi
lis coram deo et hominibus ſuperbia.
Eccleſiaſtici x. ¶ Secundo in cōpaſſi
one pietas conſciencie. de qua dicit Sa
piens. Prouerbiorū tercio. Noli ꝓhibere
benefacere. ſed ſi vales et ipſe benefac.
et ideo ignorantibus vel forte contem/
nentibus pietatem dicitur Mich. ſexto
Indicabo tibi homo quid ſit bonum. et
quid dominus requirat a te. vtiq̃ facē
iudicium et diligere miſericordiam. ex
hoc bono cōmendatus eſt Thobias qui
paupes vicinos vocauit ad prandium

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

afflictos cõſolabat᷑ eloquio et mortuis
ſollicite ſepulturam exhibebat. ꝓpter
qđ dictum eſt filio thobie. Thobie vij.
filius boni et optimi viri es. bene ſit
tibi fili mi. hanc bonitatem habebat
Martinus. qui vt dicitur ſtudebat aſ/
ſiſtere laborantibus. opem ferre miſe/
ris. alere egenos. veſtire nudos. nichil
quod ſibi preter cotidianum victum reſer
uans. Exemplum de paupere. cui di
midiã clamidem vel veſtem ſe nudato
dimiſit. ꝓpter qđ ponderator operum
et retributor virtutum dixit Martinus
adhuc cathecuminus hac me veſte cõtex/
it. Et ideo recte poteſt dici de eo illud
Prouerbiorum quinto. Benefacit ani
me ſue vir miſericors. qui autem crude
lis eſt et propinquos abicit. Propter
qđ huic obſtat cupiditas auaricie. De
qua prima. Thimothei vltimo. Radix
omnium malorum eſt cupiditas. hanc
amant et exquirunt qui non cupiunt
regnare cum xpriſto. De quibus dicit᷑
Miche. tercio. Odio habuerunt bonum
et diligunt malum qui violenter tol/
pelles eorũ. deſuper carnes eos et caſ/
Tercio. in cõuerſatione integritas
continẽcie. et hec ẽ puritas illa que relu/
cet in hijs qui diligunt corporis et ani
me venuſtatem. De qua dicit Apoſtolus
prima Corintheorum ſeptimo. Bonũ
eſt homini ſi ſic permanſit ſicut et ego.
ſupple. virgo et caſtus. cuius ꝓprium
eſt non ſolum actum cohibere ſed appe/
titum reſtringere. hanc puritatem ha/
buit Martinus qui vt dicitur integer
ab hijs vicijs fuit quibus genus hoĩm
inplicari ſolet. vt regis per innocenciã
poſſet conplacere cõſpectui cuius con/

tubernium diligebat. Racõne cuius
dicere poterat illud Sapiencie octauo
In multitudine videbor bonus. ſcilicet
ſublimitate animi cõtinentis in bello
fortis diuturnitate meriti ꝑualentis.
hec enim duo ſunt in quolibet cõtinen
te. ſcilicet ſublimitas animi in aſꝑna/
tione deſiderij laſciuie et diuturnitas
meriti in conſummacõne prelij cõſur/
gentis. Nam vt dicit Auguſtinus. In
ter cetera xpriſtianorum certamina.
duriora ſunt prelia caſtitatis vbi coti/
diana pugna ſed rara victoria. huic op
ponitur feditas petulancie que fedat na/
turam exterminat graciam. deprauat
et deordinat conſcienciam. De qua do
minus dicit. Mathei decimoquinto.
Malus hõ de malo theſauro cordis ſui
profert malũ. ex corrupta conſciencia
non niſi corrupta opera generantur.
ꝓpter hoc malum deus mũdum dilu/
uium ꝑmit. ſicut patet Geneſis ſexto
Vidit deus quod cuncta cogitatio cordis
humani intenta eſſet ad malum omni
tempore penituit eum hominem feciſſe
ſuper terram etc. Quarto in refec/
tione ſobrietas. De qua dicit thobias.
decimotercio. Bona eſt oracio cũ ieiu/
nio et elemoſinã. magis quam theſauros cõ/
dere. quare quia per oracõnem refici/
mur ſuauitate contemplacõnis et per
ieiuniũ afficimur in puritate et alacri
tate. ad deuocõnis elemoſinam facien/
dam notantur votiua ꝓmiſſione retri/
bucõnis oracõ Unde media inter iſtas
ſocias cõſtituta. volat duabus alis ad
celum vt tantũ nouerit carnalia blãdi/
menta ꝓpter eternas delicias faſtidire
ꝓpter hoc Auguſtinus. Pedes enim

noſtri quidam anime ꝑnices ſunt ſi/
des atq; ieiunium· qui cito de humilio
ribus ad alciora cõſcendunt cito de ter/
renis ad celeſtia gradiuntur. Hec bo
nitas in Martino preſtanter refulſit.
qui vt dicitur peruigil in orõne. fatiſ/
centes artus ſpiritui ſeruire cogebat.
cõſiderans illud Apoſtoli. Ro. tercio.
Bonum eſt homini non comedere car/
nes et non bibere vinum · in quo fra/
ter tuus offendatur. iudicij temeri/
tate. aut infirmetur ſua fragilitate.
huic bono obſtat voracitas gule. que
hodie regnat in multis. qui in ventris
ſaturitate eorum gloriam poſuerunt.
De qua dicitur ad Ro. decimoquinto.
Malum eſt homini qui ꝑ offendiculũ
manducat. malum quidem quia non
poſſunt mentales delicias cum car/
nalibus poſſidere. ſecũdo quia ſcan/
dalizat proximum. ¶ Quinto in reſ
ponſioẽ lõganimitas paciẽ. que preci/
pue in aduerſitatibus et contumelijs
comprobatur. De qua ad Roma. decio
quinto. Noli vinci a malo. ſed vince in
bono malum. quaſi diceret. tunc vince
ris cum iraſcendo recalcitras. tunc pre
uales cum contumelias obmuteſcendo
relaxas. et ita ſi pudet ſuperbiuiſſe.
gaudeas in malis ſilencium poſuiſſe.
Scdm illud Romanos quinto. Hijs
quidẽ qui per pacienciam boni operis
gloriam et honorem et incorrupcõnem
querentibus vitam eternam hanc bo/
nitatem Martinus exercuit qui dure
increpatus a principe. nulla fractus
aut mutatus iniuria moderate reſpon
dens. paciencie meritũ non ꝑdidit. ſed
ſeruauit. et ideo iturus ad xp̄m poteãt
ꝓferre ſecurus ·illud Ezechie qđ legit
Yſaye. xxxviij. Memẽto q̄ſo dñe et ob
ſecro quõ ambulauerĩ coram te in veri/
tate et in corde ꝑfecto. et qđ bonũ eſt in
oculis tuis fecerĩ. ſed huic bono obſtat
animoſitas iracundie. De qua Proũ.
decimoſeptimo. Semꝑ iurgia querit
malus. angelus ãt crudelis mittetur
contra eum · Sequit. qui reddit mala
ꝓ bonis nõ recedet malũ đ domo eius.
huius culpa oſtendit maxima quoniã
per ipſam deſtruitur et viciatur yma/
go diuina. Unde Gregorius in Mora.
Quãta ſit iracundie culpa penſemus
per quã oĩs manſuetudo amittit. ſup/
ne ymaginis ſimilitudo viciatur.
¶ Sexto in affectione caritatis amici
cie. per hanc eĩ omnis virtus ꝑficitur
de qua dicit Eccleſiaſtici ſexto. Amico
fideli nulla eſt comparatio et nõ eſt dig
na põderatio argenti et auri contra bo
nitatem fidei illius · hanc bonitatem
perfecte oſtendit Martinus. qui inter
ſpem. amoremq; poſitus dubitabat pe
ne quid mallet. quia nec eccleſiam xp̄i
deſerẽ. nec a xpriſto volebat diucius ſe
parari. Attẽdens illđ Pſalmiſte. Spe
ra in dño et fac bonitatem et inhabita
terram et paſ. in diuicijs eius. hec eſt
virtutum nutrix. hec eſt bonorum oĩm
conſũmatrix. Unde ſicut ſolis radius
terrã germinare facit et alia virtute ca
loris membra fecundat corporis. Sic
amor diuinus ſi mentẽ inceperit. ad
innumerabilia opera ſe extendit vt di
cit Auguſtinꝰ. Sed huic bono obſtat
peruerſitas inuidie. De qua dicitur
Proũbiorum decimoſeptimo. Qui ꝑ/
uerſi cordis eſt non inueniet bonum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Nam ꝓprium eſt inuidie eciam aliorū
bonis anxia felicitate torqueri. Sicut
amicitie ꝑ oppoſitū in bonis iocundari
ꝓpter qđ Eccleſiaſtes decimoquinto.
Nequam eſt oculus liuidi et auertens
faciē. et poſt Oculus malꝫ ad mala ꝛc.

¶ Septimo In oꝑacōne ſtrēnuitatis
ꝓudencie. et hic eſt qui ſemꝑ oculum
habet ad premiū dicēs illud ad Gala.
vltimo. Bonum autem facientes nō de
ficiamus tempore enim ſuo metemus.
quaſi diceret. ſicut multiplicacō operū
ſic perceptio premiorū. Illa ſeminant᷑
in via. iſta metuntur in patria. ꝓpter
qđ dicit᷑ Sapiē. iij. Bonorum laborū
glorioſus eſt fructus. hec bonitas fuit
in Martino. et ideo plenū bonis opi-
bus in celis angeli cantando tulerunt.
Sicut ſanctus Seuerinus luculenter
aſpexit. et in ſuo tranſitu demoni aſtā
ti reſpondit. Quid hic aſtas cruenta
beſtia. nichil in me funeſtum reperies.
poterat igitur illud dicere. Sap. viij.
Puer eram ingenioſus. id eſt ſtrēnuus
in oꝑando et ſortitus ſum animā bonā
boni oꝑis meritū cōtinuando. ſed huic
obſtat tepiditas negligencie. de qua
Eccleſiaſtici viceſimotercio. Multam
maliciam docuit ocioſitas. Unde ſeruo
pigro flagellum in vlcionem ſeruatur.
hoc enī multiplex bonum debemus am
plecti. cum odio et fuga mali oppoſiti.
ſcđm illud Romanos decimoquinto.
Odientes malum adherentes bono. et
quare. certe quia ꝓcedent qui bona fece
runt in reſurrexionē vite qui vero ma
la egerunt in reſurrexionem extremi
iudicij ꝛc.

¶ Sequitur de ſcā Elizabeth.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

De ſancta Elizabeth.

Hec erat in omnibꝫ famoſiſſima.
timebat eni deū valde. nec erat q̄
loq̄ret verbū malū de ea. Judith viij.
Cōmendatꝫ btā Elizabeth. ſub pſona
huiꝫ vidue. a pfectōne opis. hec erat fa
moſiſſiā ex fiore cord. timebat eni deū
ex teſtiōnio oris nec erat q̄ loquitꝫ de ea
u̅bū malū ꝛc. Quantū ad Primū ex
ibꝫ acq̄ritꝫ bō fama. ex pbitate. Sic eī
famoſus fuit rex Dauid q̄ īt ptatꝫ manu
fortis. ex ſapiā. ſic eī famoſus fuit rex
Salomon. Oēs eni deſideābant audīe
ſapiāꝫ eiꝫ. ex ſcītate. ſic famoſus fuit
rex Joſyas. ſed btā Elizabeth fuit ī oī
bꝫ his famoſiſſiā. famoſa eī fuit ex pbi
tate quā hūit cōtra carnē quā ſubiuga
uit p ciliciū aſpitatis cōtra mūdū quē
ſubbiugauit p eminēciā pauptatis. cō
tra diabolū quē ſubiugauit p exercitiū
huilitatis. De pmo Judit. xv cōfortatū
ē cor tuū. eo q caſtitatē amaueris. et pꝫ
virū tuū aliū neſcieris. et ido manꝫ dūi
cōfortauit te. et eris bn̄dicta in eternū.
Maxiē eni fuit auſteritatis Carnē au
ſteitate mortificauit. Spiritū caſtitate
vouit eni caſtitatē ſiue cōtinēciā ī mrī/
monio. ſi ſupviuēt maito. ꝛ ī iuuētute
elegit beatū Jo. Euāgel. caſtitatis ſue
cuſtodē. Vn̄ cū quid Auūculꝫ ſuꝫ Eps
vellet ei dare maritū. et ipſa rēnuiſſet.
q̄ſiuit ab ea q̄d feciſſes. ſi dediſſem tibi
virū vel maritū. et feciſſem te cogi. Rn̄
dit. p̄cidiſſē mi naſū et deformaſſem me
ne āplius cōcupiſcerer. q̄d et nos ad ex
emplū eius. impleamꝫ illud Phi. iiij.
Quecūqꝫ ſunt pudica. quecūqꝫ ſūt ſcā.
quecūqꝫ bone fame. hec cogitate. fugia/
mus ergo eos. de quo Prou. v. Quorū
vie pūſe ſunt et infames greſſus eorū

vt eruaris a muliere aliena ꝛc. id eſt. q̄
nos alienant adeo. et ſecūd Gre. hoc vi
ciū. eo q ſupiores ſiue prēs ſiue plati
infeiores nō corripiūt ſicut dn̄t. Siles
hely. q̄ filios ſuos q̄ dormiebant cū mu
lieribꝫ q̄ obſeruabant ad hoſtiū taber/
naculi. nō corripuit ſeueritate iudicis
aut diligencia prīs. dicens. i. Regū v.
Quaē facitis res huiuſcemodi. q̄s ego
audio. Nolite fi. mei. nō ē bo. fa. q̄d ego
audio. nec tranſgre. p. dm̄. De ſc̄do. i.
Cor. vi. In omībꝫ exhibeamꝫ nos. ſic
dei miſtros in oī paciā in tribulacōe et
ſequitꝫ p infamias et bonā famā. Iſta
eni miſtrauit pacient. dn̄o in miſterio
pauptatis. Cū eni eſſet filia regis. ex/
pulſa fuit adotalicio ſponſi poſt mortē
eiꝫ cōpulſa in pauptate manē vel viuē
In ara porcorū pnoctaē. et media noc
te veiens ad frēs miōres. fecit eos cātaē
Te deū lau. p̄ gaudio pauptatis īuēte
hic cōfundit eos q̄ pauptatē vouerūt ꝛ
eid libellū repudij porrigūt. et Nō q
dt p īfamiā et bonā famā. hodie eī pau
pes xp̄i īfamantꝫ q̄ bone fame ſūt apud
deū dū a malis hoībꝫ blaſphemantꝫ. et
eis moleſtie et īiurie īferuntꝫ. et detrac
cōnes. De tercō Job. xviij. Auribꝫ eni
audi famā eiꝫ. u̅ba ſūt angelorū famā
eiꝫ cōmendātiū. cuiꝫ huīlitas patuit.
in ventula cui bn̄fica fuāt cā in lutū in
pulit. et ſignū pfcē huīlitatis corda et
hītu miōrū ſic potuit aſſumſit. ſic ego
ipē audiui ab eiꝫ cōfeſſore. et ab eiꝫ an
cilla q̄ fuāt ſecū nutta a iuuētute. q̄ tā/
te auſteitatis eāt q nec panē nec carnes
nec piſces. edebat nec vinū bibebat et
ſup tabulas ad dormiend iacebat. fuit
eciā formoſa in ſapiā. Sapiēs eni fuit
theſauraria. Scolaſtica. Operaria ꝛc.

De primo. Mathei xiij. Inuenta vna
precio. marga. de. omnia ſua et compa
uit eā. non de vilibus hoc eſt de tpalibꝫ
Sz de lapidibꝫ p̄cioſis fecit thezaurū
ſuum. hoc eſt de bonis ſpiritualibus.
ſcz virtutū opibus. Unde ab infancia
ludebat ꝓ Aue maria. Regnum mundi
cōmutauit in regnū celi. ſecūdi Heſter
ix. Fama nominis eius creſcebat. et
ꝑ cuncta ora volitabat. Unde ad exem
plum eius multe nobiles egerunt peni
tenciam et ingreſſe ſunt religionem.
Conſiderauit enī agrum et emit illum
Prouerbiorū vltimo. Bona enī merca/
trix bene ſciuit emere. bene ſciuit ven/
dere. emit enī celeſte regnum quo nichil
eſt vilius cum emitur. nichil eſt carius
cum poſſidetur. Malum eſt malum eſt
dicit omnis emptor. et cum diſceſſerit
gloriabitur. de Secundo. ſicut enim
Salomoni infuſa eſt ſapiencia dormi/
endo. ſic iſti beate ignorando. vt imple
retur in ea illud quinti. Paralip. ix.
Viciſti famā virtutibus tuis. et tercij
Regum x. Dixit Regina ſaba regi Sa
lomoni. Maior eſt ſapiencia tua quam ru/
mor quē audiui. legebat enim in libro
conſciencie et cōferebat cum dn̄o orōne
et deus inſpirabat ſibi ſapienciam ſuā
in deuocōne. Quod ſignatum eſt in iu/
uene illo ſcolari ꝓ quo orauit. et orōne
infuſa inflammauit. et ſic inflāmatus
ordinem minorum intrauit in quo diu
et ſancte vixit. De tercō patet in eius
miraculis. Infirmos curābat mortuos
ſuſcitabat. vt impleretur in ea illud
Mathei ix. Exiuit fama eius in vniu/
ſam terram illam. Fuit eciā famoſa ꝓ
religione et ſanctitate ſua. Sancta enī
fuit ꝑ puritatem reſpectu ſui. ꝑ pieta/
tem reſpectu proximi. ꝑ caritatē reſpcū
dei. De primo Ruth p̄mo. Velox apud
cūctos fama percrebuit. Heccine eſt illa
inter pulchras pulcherrima. Pulchra
enī fuit in cōſciencia et pura. Cum enī
adhuc eſſet quinquēnis ibat añ altare.
Pſalteriū aꝑiendo. genuflexiones faci/
endo. et ſicut dicit in ꝓuerbijs: ꝓuerbiū ē
Adoleſcens iuxta viam ſuam etc. et cū
ſenuerit non recedet ab ea. Et propter
hanc puritatem cōtraxit diuinam ami
citiam. Prouerbi. xv. Qui diligit cordis
mundiciā. propter graciā labiorū habe/
bit amicū regem. De ſcdo Prouer. xv.
Fama bona impinguat oſſa. Erat enī
plena pinguedine cōpaſſionis que irri
gat ariditatem mentis. cōdonat enim
faciliter delinquentibus. Nunquam enim
ſicut lego inuenitur irata vel turbata
donabat indigentibus. ſeruiebat impo
tentibus. vlcera et apoſtemata cōtrecta
bat proprijs manibus Thobie primo.
Eſurientes alebat. nudis veſtimenta
prebebat et mortuis ſepulturam ſolli/
cite exhibebat. et hoc patuit ī hoſpitali
quod ipſa conſtruxit. Et cōpaſſionem
ſuam per opera pietatis oſtendit. De
tercō. quinti Machabeorū viij. Fama
virtutis eius diffundebatur vbique. quia
caritas dei erat diffuſa in eius corde.
vt ſcilicet ſoli xpriſto ꝑ dilectionem ad/
hereret. omni alio delectabili ab ea re/
moto. Nam propriū filium anni et dimi
dij a ſe elongari fecit. Duas ancillas quas
a iuuentute habuerāt ab ea eius cōfeſſor
ammonuit. poſſeſſionibus omnibus re/
nunciauit. quia dicit Can. viij. Si dede
rit homo omnē ſubſtanciā domus ſue

ꝓ dilectione. quaſi nichil reputabit eā
Unde ergo fuit famoſa in ſcitate. qꝛ pu
riſſiā in cōuerſacōne. pijſſiā in cōpaſſi
one et ardētiſſiā in dilcōne. ¶ Sequit᷑
de timore cord᷒ timebat eñ dñm valde
timore caſto. quo mulier caſta timet et
diligit ſponſū. non ſeruili quo adultēa
tiet eū. timendus eñ ē xp̄c vt pr̄ piiſſi
mꝰ. mgr̄ ſapiētiſſimꝰ. dñs iuſtiſſimꝰ.
Nos aūt filij diſcipuli ſerui eiꝰ pr̄ igit᷑
eſt q̄ nos vult recōciliare. p̄s. Quō mi/
ſeret᷑ pr̄ filiorū miſertꝰ ē dñs timētibꝰ
ſe. mgr̄ q̄ vult nos docē et cōſiliū dare.
Eccl. v. Qui timent dñm p̄pabūt cor
da ſua. dñs q̄ nos hēt iudicare. Mala.
ſi ego dñs vbi eſt tīor meꝰ. quē timorē
exp̄mit Job xxxi. q̄ſi tumētes ſup me
fluctꝰ timui dñm ⁊ pondꝰ eiꝰ ferre nō
potui. ¶ Seq̄t᷑ de teſtiōnio oīs. cū dr̄
nec eāt ⁊c̄. Nō eñ loq̄bat᷑ illa de aliquo
ūbū malū qꝛ nouerat qꝛ de oī ūbo ocīōſo
qd᷒ locuti fuerīt hoēs reddāt rōez in die
iudicij. et Ja. v. Sic loq̄mī et ſic facite
qꝛ pl. liber incipi iudicari Non loq̄bat᷑
eñ eis q̄s ūbū malū qꝛ nō ſuſtiēbat ſed
interrūpebat. cōſueuit eñ dicē. vbi nō
eſt dñs. q̄ſi di. Nō defecit qū habeat᷑ ſp
matia loquēdi de ipſo. vñ ꝑ eā obſtruc
tū eſt os loquēciū iniq̄. erubeſcāt ergo
q̄ ſedētes ī menſa detrahūt abſentibꝰ lo
quētes qd᷒ nō decet p̄l. Sedēs adū. frēz
tu. loq̄bais ⁊c̄. Non loq̄bat᷑ de ea aliq̄s
ūbū malū. qꝛ nō poteāt Eccl. lv. eſt ta
cēs nō hñs ſubāz loq̄le. et ī ſignū puri/
tatis. ei auicule ſuo mō locute ſūt ī ſe/
pl̄ tā eiꝰ. cātantes miā dulcedīē ſup̄ lo
cū. vbi ſepeliebat᷑. et exeq̄e celebrabāt᷑.
Qui eñ locutus ī aſina ad corripiēdā
ꝓphē veſaniā loqui potuit ī auibꝰ ad
maīfeſtandā ſcē inocēciā. v. Pe. v. Cor
reptōez hūit balaā ſue vaſanie ſubiuga
leal hoīs voce loquens.

¶ De ſancta Cecilia

PResiſtiſti decori mō ūtutē p̄s. di
ues ⁊ largꝰ dñs. magna exhibet
ſuis militibꝰ munera. vñ cōfert eis de
corē vt placeāt. et ūtutē q̄ adūſaīos vin
cāt. Iſta eñ duo miro mō ꝑficiūt aīaz
ſiue dei ancillā et famulā. ſ. decor pudi
cicie et ūtus paciē. vt ꝑ pudiciciā hrēt
ſe ad bō. ſed ꝑ paciāz fortis fiēt contra
mala. ¶ Vñ in ūbo ꝑmiſſo ſcā ūgo hec
duo tāgit Unū ex ꝑte dei Alterū ex ꝑte
ſui Nā p̄mo tāgit doīcā largitatē ſcd̄m
ꝙ accipit᷑ ī donāte. tbuiſti inq̄t. Scd̄o
tāgit ſuā vtilitatē ſiue muneīs ꝙtitatē
ſcd̄m qd᷒ fuit in accipiente. cū addit. de
cori mō ūtutē. vel alit̄ p̄t dici. et ī id̄ re
dit. videlicz. ꝙ p̄mo nōt᷑ libeālitas dīn
ībuētis. cū dr̄. tribuiſti. Scd̄o nōt᷑ ho
neſtas et ſcītas ūgīs capiētis. cū addit᷑
decori mō ūtutē. verū qꝛ ūtus eſt decor
aīe. ūtus cōprehendit decorē. et ideo de
ſola ūtute ſufficit dicē. ¶ Eſt ergo No
tand᷒. ꝙ indigeꝰ multiplici ūtute. quā
ſcimꝰ fuiſſe in aīa ſcē cecilie. viz. ūtute
p̄nīe. ūtus p̄nīe eſt aīe purgaīa. ūtute
paciē. ūtus paciē eſt ūtus in dubijs di
rectīa. ūtute ꝑſeuerācie. ūtus ꝑſeuerā/
cie ē virtꝰ ī bonis cōtinuaīa. ¶ Dico
ꝙ cū btā cecilia īdigeꝰ ūtute p̄nīe q̄ ē
aīe purgaīa Vñ hēt᷑ in eiꝰ legēda quō
ſub veſtibꝰ deauratis ciliciū ipſa fere/
bat. et quō carnē ieiunijs edomabat. q̄
oīa ſūt opa p̄nīe Ipa eñ ſciebat Aplm̄
Petrū dixiſſe. v. Pet. i. Miniſtrate in
fide vrā virtutē. id ē. fidei vrē addite.
opa p̄nīe vt ſicut habetis fidē in corde.
ſic penitēciā habeatis in opē. q̄re quia
credē et nō agere nō eſt aſſecutiuū vite.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Iaco. i. Fides ſine opibus mortua eſt
Vn̄ fides nō opanciū eſt ſic̄ fides demo
nū. Ipſi credunt et cōtremiſcūt. Vn̄ et
btā Cecilia dicebat ad ſuos. Eya mili/
tes xp̄i abicite opa tenebrarū et indui/
mini armis lucis. id eſt peccata abicite
et ꝑ donū p̄n̄e ūtutes induite ¶ Scd̓o
opus h̄emus cū ſcā Cecilia ūtute pacie
qꝛ nō ꝓdeſt ſi pmāʒ agamꝰ niſi malis
occurrētibus reſiſtamꝰ. q̊d valet carnē
frenare. et ſuggerenti diabolo cōſentiē
Vnde ūgo hec ſcā tm̄ fuit pacie virtute
firmata. vt nulla tirānorū expaueſcēt
verba. nulla timēt tormenta. vt patet
ex eius legenda. Sciebat em̄ Aplm̄ ſcꝑ
ſiſſe ad Ephē. vi. Cōforta. in dn̄o et in
pacia ūtutis eius et induite vos arma
turā dei. vt poſſitis ſtare adūſus inſidi
as diaboli. Vera dei ūtus et armatura
eſt ipſa pacia q̄ oīa ſuſtinemꝰ aduerſa.
Que vnq̄ꝫ galea. q̄ lorica. q̄ ſcuta quan
tumcūqꝫ forcia. ſunt nos ꝓtegencia vt
pacia ſepe occidit̓ hō ſub galea ſed nūq̄ꝫ
ſub pacia. P̄us em̄ potuerīt ūtires capi
ūberibꝰ cedi. carceribꝰ macerāri. et toto
corpe diſſipari q̄ꝫ eorū pacia infirmari
Nā et ſcūs ille Stephanꝰ. dū lapidibꝰ
quateret̓: in tm̄ firmabat̓ vt ꝓ lapidan
tibus dn̄m p̄caret̓. vē ergo ſcā Cecilia.
dū ab hoſtibꝰ p̄meret̓ poteāt dicē illud
p̄ſ. Dn̄e do. ū. ſalu. mee obūbraſti ſup
ca. x̄l̄. ſed q̊s ē hodie hac ūtute armatꝰ
abiectus eſt mō clipeus forciū vt nulla
ūtus ſit ad agendū et oīno n̄lla ad paci
endū. ¶ Tercō cū btā Cecilia indige
mus ūtute ſapiē. q̄ in oībus dirigamur
doceamur et xp̄i adūſarios cōfundamꝰ
Hec em̄ ūgo ſacra ſapiā miā reſplēduit
xp̄m aliȷ̄s p̄dicauit. adūſarios fidei cō/
futauit m̄ltos ad fidē conūtit. ita vt tra
dat̓ a m̄ltis ꝙ ſic̄ habuit aureolā ūgini
tatis et effuſiōis ſanguīs: ſic habuit ꝛ
p̄dicacōis. Nōne ip̄a virū conūtit. nōne
cōgnatū ſuū cōibꝰ m̄ltis ad fidē duxit.
De hac ūtute dicebat Aplūs. luce vltīo.
Sedete in cītate donec induamī ūtute
ex alto. hec em̄ ūtus deſuꝑ data fuit ad
illuīandū. ad loquendū. ad docendū. ad
teſtificandū Vnde dictū eſt Actuū p̄mo
Accipietis ūtutē ſpc̄ ſci ſupue. in vos.
eritis m̄ teſtes. Vn̄ ad ſignandū iſta in
linguis igneis ſpc̄ ſcs appuit. qꝛ dīna
ſapiā maxime in linguis ſe manifeſtat
Vnde dn̄s dicebat Aplīs. Ego dabo vo
bis os et ſapiāʒ. cui nō poterūt reſiſtē
oīs adūſariȷ̄ vrī. ſed hodie nō eſt ſapiā
non diuina ſciā. ſed regnat quedā griſo
nica et malicioſa aſtucia. ad ꝓximū in/
uoluendū. ad fallendū et ad confunden
dū. Iēmias. Sapiētes ſunt vt faciant
mala. bene autem facere neſcierunt.
¶ Quarto indigemus cū btā Cecilia
virtute ꝑſeuerancie. vt in bono q̊d ince
pimus nō deficiamus. Quid em̄ valet
optima fundamēta ſupponere parietes
altos erigere. ſed tectum non addere.
Verū ſancta Cecilia bonū q̊d incepit
vſqꝫ ad finem ꝑduxit et optima morte
cōcluſit. ſicut eius legenda oſtēdit. Nō
enim ꝓ xpriſto mori timuit. que de eo
Prophetam dicentem audiuit. Yſaye.
quadrageſiōſexto. Qnia dat laſſo vir/
tutem et hȷ̄s qui nō ſunt fortitudinem
et robur multiplicat. Quis em̄ timet
qui talem auxiliatorem habet. Vnde
ꝓpheta dicit in p̄ſ. Non p̄uabis bonis
eos qui ambulant in innocēcia domine
virtutū Beatus homo qui ſperat in te

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

De Sancta katherina.

PEnne colūbe deargentate et poſteriora dorſi eius in pallore auri. Qm̄ duplex eſt ſtatus Juſticie. quidā ꝑegrinacōnis in pugna p exercitiū caritatis. quid' fruicōnis in glā p deſideriū veritatis. Ideo ab iſto duplici ſtatu p̄t b̄tiſſima katherina. nō inmeito cōmendari. ¶ Primo a claritate noīs. q2 nobilis rectitudīs euidēcia. cū dicit. pēne columbe deargentate. id ē. diuinis eloquijs erudite. habuit eñ in ſcā conuſacōne rc̄itudinē iuſticie. pulchritudinē. ſapiē. et dulcedinē eloquēcie. qd' patuit in diſputacōe quā fecit ī qua qnquagīta phōs oratores ſupauit. et ad fidem xp̄i cōuertit. nec mirum. Nam vt dicit p̄s. Eloquia dñi eloquia caſta. arg. ig. zc. ¶ Scd'o a dignitate muneris. q2 mirabil' b̄titudīs affluēcia. cū addit z poſteriora dorſi eius in pallore auri. Gloſa Poſteriora huig columbe. id ē. vltia in ſpē auri ſplendēt. quia poſtq̄ de mūdo exijt. ſup aurū in caritate lucet. q̄ nūq̄ excidit. Dicit igit' pēne colūbe zc. nec mirū ſi colūba fuit. quā ſpc̄ ſcūs edocuit q̄ virētibus folijs. martirij ad archā ſūme theſaurizacōis aſcēdit. ¶ Sz nō ꝑ columba habet qnqz ꝓꝓetates. rōne q̄rū btā katheina colūba dici p̄t. Eſt eñ columba hūilis ī affectu. et p hoc deſignat' ſimplicitas innocēcie. lugubris in cantu. et p hoc deſignat' aſꝑitas pn̄ie. Mirabilis in viſu. et p hoc deſignat' ſagacitas ꝓuidēcie. Celer in volatu. et p hoc deſignat' obſeq̄oſitas obediē. fertil' in effectu. et p hoc deſignat' fecunditas cōtinēcie. ¶ Primo. Colūba eſt hūil' in affectu ſiue cōuictu. felle eñ caret. et ideo roſtro nō ledit. ꝑedā non accipit. nec ūgulis aues diſcꝑit. ſicut d't phūs et p hoc deſignat' ſimplicitas īnocēcie. quā katheina ūgo corde tenuit. oē docuit. et oꝑe cuſtdiuit. et ideo cōmendat' a ſpōſo ſuo xp̄o. Can. vi. Vna eſt colūba mea. i. non duplicitate aī ſed ſimplicitate deſiderij. q2 ūtutibg z cariſmatibg leua ſimplicitate ꝑficit'. vt d't Can. ij. Vna eſt mr̄i ſue. q2 p graciā regn̄ata ſuis in ſimplicitate elcā. et in elcōis merito cuſtodita. hāc ſimplicitatē xp̄c ſuis diſcipul' cōmendauit. vt videlicz nemi nē ſimplicitate deciꝑent. nec doloſitate turbarēt dicēs. Mathei. x. Eſtote prudētes ſic' ſerpētes z ſimplices ſic' colūbe In hoc īnuit dn̄s q̄ dēt eſſe in nobis ſagacitas ſerpētina vt caput cuſtodiamg et ſimplicitas colūbe vt neī noceamus Sz heu hodie q̄d' ꝑdiderūt ſimplicitatē colūbe et aſſūſerēt fe͞ocitatē aq̄le. q̄ ꝑuas et magnas aues ſuo ſubſtīnit dn̄o p rapiās. et q̄s non p̄t cōtingē roſtro. ſaltē cōturbat īꝑio. d' q̄bg ſopho. iij. pn̄cipes eig q̄ſi leōes rugiētes. iudices eig lupi zc̄ ¶ Scd'o ē lugubris in cātu. gemitū hn̄t ꝓ cantu. et p hoc deſignat' aſꝑitas pn̄ie. quā hec ūgo ab ānis pu'libg m̄da na contēnens ī ſuo corꝑe dn̄o cōſec'uit. et licz q̄d fiēt nō hrēt in oꝑe. faſtigiū tn̄ rgale cōtemſit vt dn̄m īueīret ꝓpī hoc potāt dicē illd' Yſa. xxxviij. Sic pull' yrundīs ſic clamabo me. vt. co. Seq̄t' re. ōs. ā. m. īama. aīe mee. Optiū eſt hōi p̄us flere delicta q̄ ſentiē tormēta. igit' ſi pccōr es. melig ē ī lacīmas fundē q̄ꝑ pire. id'o d't Augg. tolle vocē coruinā et habe gemitū colūbinū. Si vēo pccōr ñ es. iuā nichiloīg peīētis īuadas nec cū phāſeis eo ī ſtulticiā ſeducaīs. ſed q̄d' conūtūt aſꝑitatē pn̄ie ī dulcedinē vite.

Et talibus reſtat gemitus infructuoſꝰ
ꝑiculoſus. ⁊ doloroſus. quia gemitus ī
fernalis. De quibus Yſaias lix. Rugie
mus quaſi vrſi oēs. et quaſi colūbe me
rētes gememus. Ibi erit captiuacio de
ſolantis anguſtie et murmuracio cruci
antis cōſciencie. Nam. v. Murmura-
bunt gementes. quaſi colūbe. murmur
in cordibus ſuis ⁊c̄. ¶ Tercio eſt mi-
rabilis in viſu Nonies eīn viſū amittit
et nonies recupat. vt dicit Gre. et per
hoc deſignat' ſagacitas ꝓuidēcie. quam
hec virgo oſtendit contra triplicis im-
pugnacionis inſultū. ſcilicet cōtra cōcu
piſcenciā carnis. cōcupiſcenciā oculorū
et ſupbiam vite. ꝓpter hoc cōpetit ſibi
illud Cañ. v. Oculi eius ſicut colūbe a
ſup riuos aquarū. que lacte ſunt ſuper
lote. ⁊ reſidētes iuxta fluenta plena. et
bene dicit reſidētes iuxta fluēta plena.
vt in aqua vmbrā vel formā accipitris
intuētes. velocius currant ⁊ fugiāt. et
caucius declinēt ꝑiculū. Dicit igitur
phūs in li. de aīalibus ꝙ tria ſūt gene-
ra accipitris ꝑſequētis colūbas. Vnū
ꝙ tm̄ p̄dat in terra ſedentes. Alterū in
aere volātes. Sed tciū ī arboē quieſcē-
tes. Oīa tn̄ hec colūba nāli quadā īduſ
tria deludit genā. Nā ſi vidit accipitrē
in aere p̄dantē fugit ad terrā. Si p̄dā-
tē ī tra. fugit ad arboēs. Si autē p̄dā
tē in arboē. in aerē eleuat' Et hoc deſig
nat tplex genus tēptacionis diabolice
quo accipitres inpugnāt xp̄ianā aīaꝫ
Scilicet. Auaricie. Luxurie. Supbie.
ꝓpter qd̄ dicit Ihero. de agmine colū-
barū. Crebro accipit' vnā ſepat quā ſta
tim īuadit ⁊ lacerāt. et tūc cruore ⁊ car-
nibus ſaciat' Sed qm̄ katerina hec tria
ꝓuidencie clipeo deuicit. Ideo dicit' de
ea. Cañ. v. Oculi tui colūbarū. id ē ꝑ
uiſoēs tui. ſꝫ q̄dā amittūt ſagacitatē ꝓ
uidēcie. ⁊ ꝑdunt timiditatē cōſcie. Vn̄
dicit' Oſee vij. Effici q̄ſi colūba ſeduc-
ta nō hn̄s cor ¶ Quarto celer ē in vola
tu. Catuati eīn ꝓgredit' et nidū ſuū ī
trādo freqnētat. et ꝑ hoc deſignat' obſe
q̄oſitatis obdiencie. quā in ſc̄is admiāt'
Yſa. vi. Qui ſūt iſti q̄ vt nubes volant
⁊ q̄ſi colūbe ad fēſtrās ſuas Nā diuiſ ī
ꝑio ſubditi volāt ad feneſtras ſuas. id ē
ad cuſtodiā ſuorū ſenſuū. ꝑ examiacio-
nē ſuorū opm. ꝑ ad mandatorū legaliū
execucioēꝫ. ſc̄dm. i. Oſee. v. aduolabūt
q̄ſi auis ex egipto. ⁊ q̄ſi colūba de tra aſ
ſyriorū ⁊c̄. Qd̄ et hec virgo ꝑmitatrix
ſc̄orū ꝑfecit. dū oculos viſui. manꝰ opi
pedes greſſui ſpontanea obſequioſitate
ꝑauit. ꝓpter quod poterat dicē cū ꝓ-
pheta. Quis dabit michi pennas ſicut
columbe. et volabo et requieſcam. Sed
quidam nō hn̄t obſequioſitatē obedien
cie. ſed remiſſionem negligencie. De
qua dicitur Eccleſiaſtici ſeptimo. Con
iunc. in montibus quaſi colūba cōua-
omnes trepidi. ¶ Quīto eſt fertilis in
effectu frequenter enim in anno pulli-
ficat. Et per hoc eciam deſignatur fe-
cunditas conſciencie. que maior eſt io-
cunditate nature. Quia vt dicit Am-
broſius. Nō matrimonij onus. non do
lor partus. et inde numeroſior ſoboles
mentis pie. que omnes pro liberis ha-
bet fecunda ſucceſſionibus ſterilis orbi
tatibus. neſcit funera. nouit heredes.
Huic ſoli dicitur Canticorum quinto.
Aperi michi ſoror mea. amica mea. co-
lumba mea. ⁊ nota ꝙ vocat eā ſororem.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

quia coheredē habitacōne. Amicā quia
feruentē dilectione. Columbā quia fer
tilē operacōne. inmaculatam. quia ful
gentem profeſſione. Merito katherina
dicta eſt columba nidificans in ſummo
ore foramīs. Ieremie decimoquarto.
Quia in vulneribus xpriſti. ibi enim
grandeſcunt mentes. ibi non oneribus
ſed virtutibus fecundant̄. ad qd̄ vocat̄
Canticorū quinto. Veni columba mea
in foraminibus petre. dicit igit̄ pēn e
Columbe de argentate.

De Dedicacōne.

Elegi locū iſtū michi in domū ſa/
crificij. quinti Paralipome. ſeptimo.
Iſta fuerunt verba domini ad Salo/
monem. poſt fabricacōnem et dedica/
cōem templi. et poſſunt eſſe verba eiuſ
dem domini ad Epiſcopum poſt conſe/
cracōnē eccleſiaſtici habitaculi. In quo
Duo continentur circa eccleſiam ad ho
norem dn̄i dedicatam. ſcilicet. Appro/
priatio dominij. cum dicitur. Elegi lo
cum iſtum michi. Et intencio officij.
cum ſubditur. in domū ſacrificij. ideo
dicitur Elegi locum iſtum michi. quia
domus in eccleſiam conſecrata debet
eſſe ab omnibus prophanis ſeparata.
et ritui dominico deputata. et dicitur
domus ſacrificij qȝ ibi cotidie immolat̄
hoſtia vera. ſcilicet. corpus filij dei.
Hec dog pro tanta hoſtia ymmolanda.
fit ad cōdicōnem quadruplicē. videlicȝ
Ad inſtructionem laycorum.
Ad pfectionem clericorum.
Ad vicinam cōmunicacōnem ſupnorū.
et Ad ammocōnem ſordium viciorū.

Quantū vero ad inſtructionē laycorū.
eſt eccleſia dog erudicōnis p audienda
predicacōne ſcripturarum. Domus ſpi
ritualis pro poſtulanda impetracione
graciarū. Domus exaltacōnis pro ob
tinenda refectione animarū in celebra/
cōne miſſarum. Primo ergo. quan/
tum Ad inſtructionē laycorū. eſt eccle/
ſia domus erudicōnis p audienda pre
dicacōne ſcpturarū. Unde Eccleſiaſtici
vltimo. Appropinquate ad me indocti
et congregate vos in domū diſcipline.
verbum eſt diuine ſapiencie ad laycos.
qui dicūt̄ indocti. eo q in diuinis elo/
quijs nō ſunt inſtructi. Iſti appropi/
ant ad ſapienciam increatam. quando
tam aurium q̄ cordium prebent audiē
ciam ad predicatorum eloquenciā. con/
gregantur in domū diſcipline. quando
adunant̄ intra parietes eccleſie mate/
rialis. vbi in diebus ſolemnibus trac/
tanda ſunt verba dn̄ice doctrine. Qui
autem vult plene ad diuinam ſapiām
appropinquare. debet quādo ingredit̄
eccleſiam. oīes curas ſeculi de ſuo pec
tore relegare. et pedē affectus ab omni
inmūdicia ſeparare. vt ſit intentus in
hijs q̄ dicūt̄ et poſſit ad ea totis viribg
anhelare. ideo dicitur Eccleſiaſtes iiij.
Cuſtodi pedem tuū ingrediens in do/
mum dei et appropinqua vt audias.
Ille mētur ad legem ſiue veritatem in
tellectus pficere. qui nouit pedem. id ē
puritatē affectus a ſordibg cuſtodire.
Secundo Eccleſia eſt domus oracio
nis pro poſtulanda impetracōne gra/
ciarum. De qua dicitur Mathei. viceſi
moprimo. Domus mea domus orōnis
vocabitur. loquitur dominus iudeis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

de templo. in quo q̄ꝛ videbat negocia ſe
culaīa tractari. facto flagello de funicu
lis. cepit vendentes eicere et ementes.
quia eccleſia eſt locus orōnis et obſecra
cōnis. non vendicōnis vel mercacōnis.
ideo ad hanc domum debent xpriſtiani
vna conuenire in diebus ſolemnibus ⁊
feſtiuis. ꝓ gracia dei impetranda. pro
culpa dimiſſa diluenda. et pro ſocietate
angelorum habenda. quia p̄uenerunt
principes. id eſt. angeli pſallentibus
cōiuncti. id eſt. in caritate confederati.
et eciam ꝓ pace cōſeruanda. quia ibi in
dn̄icis diebus et ſolemnitatibus pacis
oſcula ſibi inuicē porrigunt xpriſtiani
Q̄uis enim quilibet locus habeat deū
preſentem. tamē locus in eccleſiam con
ſecratus eſt ad oracōnem precipue eli/
gendus. ſcilicet. ꝓpter memoriā cruci
fixi habendā. ꝓpter ſocietatem angelo
rum acquirendā. et ꝓpter pacem hoīm
cōſeruandam Vnde Pſal. Introibo ad
domū tuam adorabo ad templum ſcm̄
tuum in timore tuo. ¶ Tercō eſt eccle
ſia domus exultacōnis ꝓ obtinenda re
fectione animarū. in celebracōne miſſa
rum. ideo Pſal. In domū dn̄i letantes
ibimus. id eſt. in eccleſia cū leticia cōue
niemus. quia ibi celebrantur miſſe. in
quibus ſunt oracōnes. obſecrationes.
poſtulacōnes. et graciarum actiones.
et quia ibi cōficitur ſacratiſſimum cor
pus xpriſti. in cibum et alimoniā men
cium deuote intendentium ſacramenta
lem. ſi recipitur. vel ſpūalem. ſi deuote
creditur. et Q̄uis in q̄libet miſſa poſſit
corpus domini ab audiente ſpūaliter
manducari: tamē ter in anno vel ſemel
videlicet in paſcha: ſaltem a quolibet

xpriſtiano ſacramentaliter ſumi debet
vt ſic corpus criſti miſticum. qd̄ eſt ſcā
et vniuerſalis eccleſia per ſuſcepcōnem
corporis xpriſti veri poſſit incorporari
et ſi letanter in domum cōuiuij trahit
appetitus corporalis. exultanter certe
in eccleſiam dei ad recepcōnem corpis
xpriſti. debet trahere appetitus ſpūal
quia in illo cibo vniuntur caro xpriſti
glorificata et anima beatificata. et di/
uinitas xpriſti tam carni q̄ȝ anime in/
diſſolubiliter ſociata. Scd̄o ad ꝑfectio/
nem clericorum eſt eccleſia dedicata vt
ſit domus immolacōnis in oblacōne ho
locauſtorum. Domus benedictionis in
adminiſtracōe ſacramētorum. domus
decantacōnis in frequentacōne pſalmo
rum. ympnorum ⁊ canticorum. Iſta enī
tria competunt clericis in diuino cul/
tu deputatis. quia debent ſeipſos in
corpore et aīma deo totaliter immolaē.
ſacramenta populo miniſtrare. et deo
laudes cōtinuas decantare. vt ſint in ſe
quaſi hoſtie immolati. ad proximum
obligati. et ad deum ordinati. Eligant
abiecti eſſe in domo dei. magis q̄ȝ habi/
tare in tabernaculis peccatorum. quia
beati qui ſic inhabitant in p̄nti quan/
tum ad eccleſiam militantem. in ſecula
ſeculorum laudabunt dn̄m in futuro.
quantū ad eccleſiam triumphantem.
¶ Primo ergo quantum ad ꝑfectionē
clericorum eſt eccleſia dedicata. vt ſit do
mus immolacōnis in oblacione holo/
cauſtorum. de qua dicit Pſalmiſta. In
troibo ad domū tuam. ſcilicet. domini
in holocauſtis. qd̄ fit quando clericus or
dinatus in eccleſia et ꝑ verā cōtinentiā
deo dedicat animā et corpꝰ. holocauſtū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

eu̅ erat ſacrificium qd̓ totum deo inten
debat . reddam tibi vota mea q̄ diſtinxe
runt labia mea . qd̓ fit quando corde pu
ro et corpore caſto deo miniſtrans obſe/
quitur . vota ſua reddit deo . quia votu̅
caſtitatis ordini ſacro annexum eſt Si
eni̅ eſt clericus ſcolaris ſeruare tenetur
Si vero eſt Regularis vel religioſus et
pfectus . votum co̅tinencie et caſtitatis
Votu̅ obediencie et humilitatis . et vo/
tum indigentie ſiue paupertatis debet
pſiſte̅do labijs diſtingue̅ . et toto te̅pore
viuendo ſeruare . hoc eni̅ dicit Pſalmiſ .
In pſona clerici tranſeu̅tis ad miniſte
rium dei . ¶ Scd̓o eſt eccleſia dedicata
vt ſit domus benedco̅is ī aministraco̅e
ſacramentorum . Unde Pſalmiſta . In
pſona prelatoru̅ dicit . Benediximg vo
bis . ſ . populis ſacramenta diuina ſiue
eccleſiaſtica co̅ferendo . de domo domini
deus dn̄s eſt qui eis pbuit auctoritate̅
preſidencie . Illuxit nobis co̅ferendo ve
ritatem ſapie̅cie . Nam in clericis et pla
tis eſt auctoritas ad co̅ferenda ſacrame̅
ta . et veritas lucet in eis ad trade̅da do
cume̅ta . ¶ Terco̅ eſt eccleſia dedicata
vt ſit domus cantaco̅nis in frequenta/
tione pſalmoru̅ . Pſa . xxxviij . Dn̄e
ſaluu̅ me fac . et pſalmos nr̄os cantabi
cunctis diebus vite nr̄e in do . dn̄i zc̄ .
hic in iſta auctoritate . ad exemplu̅ Eze
chie informantur clerici vt hoc debeant
poſtulare . ſ . vt ſaluentur ab omni iniq̄
tate . z vt in ſue vite co̅tinuitate laudes
diuinas in eccleſia . in qua ſeruiu̅t can/
tent cu̅ iocu̅ditate . et vt torpor et pigri/
cia pcul abſcedat ab eis . Pſalmiſta . ex/
hortando eos . dicit . Uenite exultemus
dn̄o zc̄ . ¶ Terco̅ quantu̅ ad vicina̅ co̅

iunctione̅ ſupnoru̅ loquit̄ diuina ſcrip/
tura de domo in eccleſiam conſecrata .
quantu̅ ad Tria . ſ . quantu̅ ad diuina̅
attenco̅nem . quantu̅ ad angelica̅ ptec/
tione̅ . et quantu̅ ad celicam opaco̅nem .
Nam in eccleſia eſt diuina attentio . ad
exaudiendu̅ inuoca̅tes . Angelica ptec/
tio . ad cuſtodiendu̅ adorantes . et ſcale
erectio ſiue celica apcio ad introducend̄
in celum pſeuerantes . ¶ Primo igit̄
in eccleſia eſt diuina attenco̅ ad exaudi
endum inuoca̅tes . cuius figura pceſſit
qua̅do dn̄s dixit Salomoni . iij . Regu̅ .
ix . Sanctificaui domu̅ hanc qua̅ edifi/
caſti . vt ponere̅ nomen meu̅ ibi vſqꝫ in
ſempiternum . et erunt oculi mei . et cor
meu̅ ibi cunctis diebus ad exaudiendu̅
humiliter depcantes . ¶ Scd̓o in eccle
ſia eſt angelica ptectio . ad cuſtodiendu̅
adorantes . Unde Zacharias . ix . dicit .
Circumdabo . id ē defendam . animabo
et confortabo fideliter orantes . in ea ab
aduerſarijs preſeruans ne inquinetur
Domu̅ meam . id ē . eccleſiam militante̅
ex hijs qui militant michi . id ē . p ange
los euntes . ſ . in celu̅ vt oro̅nes noſtras
deo pn̄tent et redeuntes ad ipſos orato
res in eccleſia vt eos ad ſimilia moueāt
et confortent . ¶ Tercio in eccleſia eſt
ſcale erectio ad introduce̅dum in celum
pſeuera̅tes . Geneſis xix . Cu̅ veniſſet
Jacob . ad quenda̅ locu̅ . vbi ondit̄ eccle̅
dignitas . qꝛ p Jacob q̄ int̄ ptat̄ luctator
ſupplantator . intelligit̄ xpriſtus . qui
luctam in cruce cu̅ diabolo fecit . et ipm̄
viriliter ſupplantauit . poſt ſolis occu/
bitum . id ē . poſt ſuum tra̅ſitum de mu̅
do ad patrem . et vellet in eo quieſcere .
id eſt . requieſce̅ apud nos in ſacrame̅to

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et tulit de lapidib9 qui iacebant. et ſup
poſuit capiti ſuo. qn̄ cōſecrari voluit cor
pus ſuū in altari lapideo. et dormiuit
in eodem loco. et ſequitᷣ. ꝙ vidit in ſom
nis. hoc eſt videre facit membra ſua. et
fideles ꝑ ſpeculū in enigmate. ſcalam.
id eſt. ſacramenta ſuꝑ terrā. qꝛ in eccl̄ā
cōferuntᷣ. cacumē illius attingens celū
qꝛ ꝑ eā eſt aſcenſus aīarum de corꝑib9
exutarū. de mūdo ad celum. de miſeria
ad gloriam. de ꝑiculo ad ſecuritatē. de
morte ad eternitatē. angelos quoqꝫ dei
aſcendentes. aīas exutas ad gloriā de-
ducēdo. et deſcēdentes ꝑ eam. angelos
aīas adhuc in corꝑe degentes de bono ī
melius ꝓmouendo. et dominū innixū
ſcale. qꝛ ꝑ ſacramenta dominus animā
xp̄ianam viuentē in carne ꝓtegit et cō
ſeruat. et exeuntē de carne ꝑficit et con
ſeruat. interius dans efficaciā ſacramē
tis q̄bus ſanatur egrotans affectus. et
exterius dans luculenciā documentis.
q̄bus illuminatᷣ cecitas intellc̄ꝰ. et ſic
Jacob. i. xp̄c in ſe certus ꝛ alios certifi
cās ꝓrupit in vocē et dicit. Non eſt hic
aliud n̄ domus dei. habitātis ꝑ ſpūalez
graciā. et porta celi receptātis aīas ad
eternalem gloriā. et ſicut ꝑ ea q̄ in hac
domo geruntᷣ aīe intra celi palaciū ag-
gregātur. ne eis demones temtacōnes
immittere poſſint. ſic defunctorū cor-
pora intra ſepta eccleſie in ſacris cimi-
terijs tumulantᷣ ne liceat eis facere illu
ſiones. ¶ Quarto et vltio de domo in
eccleſiam cōſecracā. loquitur diuina ſcꝑ
tura. quātum ad abiectionem ſordium
et viciorum Quia enim diuina attencō
tam ſpecialiter reſpicit cōſecratam vel
dedicatam eccleſiam. Angelica ꝓtectio
tam ſolemniter officiatur circa eam. et
quia celica apercio nobis patet per ea
q̄ geruntur intra eccleſiam. merito nec
a clericis nec a laycis quibuſcumqꝫ ſor
dibus. quibuſcūqꝫ vicijs. quibuſcūqꝫ
maculis debet talis domus inquinari.
ſed ritu cōformitatis. puritatis et eciā
corporalis ſpecōſitatis debet celebriter
coli et cōſeruari. debet ergo ab iſta do-
mo ad ſacrificandum hoſtiam laudis a
domino electam: abeſſe cōtentio ſuꝑ-
borum. infectio lubricorum. detencio
cupidorū. Primo igitur ab iſta domo
debet abeſſe contencio ſuperborum.
Unde Pſalmiſta. in ꝑſona boni clerici
ad cōclericum dicit In domo dn̄i ambu
lauimus cū conſenſu. Non enim placet
deo plenarie ſolemnitas offc̄orū quādo
inᷣ clericos eſt cōtencioſa cōtricatio Sz
qn̄ ambulant cum conſenſu. ex cōmuni
victu. Unde p̄ſ. Non hītabit in medio
domus mee qui facit ſuꝑbiam. ſed tunc
hītant in domo dei. qn̄ ſunt conformes
ex cōis ꝓpoſiti intencōne. cōcordes ad
honeſtatē vite. vnanimes ad ſpecōſitatē
grē. et tunc donū dei facit vnius moris
in domo. id ē. vnig cōſenſus et volunta
tis. Scd̄o ab eccleſia dēt abeſſe infeccō
lubricorū. qꝛ non p̄t in domo dei digne
miſtrare qui nō elegerit īmaculatus in
via dei ambulare. ideo dicit p̄ſ. Domū
tuā dn̄e decet ſcītudo. id ē. mundicia caſ
titatis et cōtinēcie. p̄ſ. ꝑ ambulabam ī
innocēcia cordᷣ mei in medio domꝰ mee
Requiritur em̄ mūdicia et cōtinēcia in
eis. q̄ ferunt vaſa dn̄i. id ē. qui ſacramē
ta miniſtrant qꝛ res ſacras contrectare
manibus ſordidis nō p̄nt abſqꝫ ꝓuoca
cōne diuine ſeueritatis et diſplicencie.

¶Tercio. debet ab eccleſia abeſſe detē
tio cupidorum · quia nō poſſunt digne
in domo dei ambulare vel habitare. qui
ꝓpter auariciam detinent · et ad vſus
ꝓprios retinent et cōuertunt res obla
tas · datas · deputatas · relictas et dele/
gatas · ad fabricacōnem eccleſiarum · ad
ornacōnem altarium · ad emcōnem cali
cum · et breuiter ad decoracōnem eorū
oīm q̄ ad dei cultum ꝑtinent · ſicut in
libris eccleſiaſticis · in preꝑamentis ſa
cerdotalibus · et ceteris ad ſolemnitatē
diuini ſacrificij cōpetentibꝫ · talis erat
Pſalmiſta qui dicebat · Dn̄e dilexi deco
rem domus tue et locū ꝛc̄. Non em̄ dili
git decorem domus dei / · qui pulchrius
habet mantile in menſa ſiue in diſco ·
ꝙ̄ in altari vel in pulpito · q̄ pulchrio /
rem hēt ciphum ad recipiendū corꝑale
poculū · ꝙ̄ habeat calicē ad ſanguinem
ſumendū dn̄icum · qui ſpecioſiorē et or/
nacōrem hēt camerā ad iacendū. ꝙ̄ hēat
capellam ad corpus dn̄icum cōficiendū
Qui eciā pulchriorē habet et nitidiorē
et eciā ſecretcōrem habet pixidem ad de
narios obſeruandū · ꝙ̄ habeat in altari
capſam ad corpus xp̄i detinendū · qui
aūt ſe innocentē debite voluit cōſeruaē
ad domū illā tandē poterit ꝑuenire ·
De q̄ Baruch · iij · O iſrahel · ꝙ̄ magna
eſt domꝰ dei · et ingens locus poſſeſſio/
nis eius · magnꝰ et nō hn̄s finē · excel /
ſus et īmenſus · Iſta aūt domꝰ eſt celū
empirreū · totū clarum et luminoſum ·
nō alia claritate niſi claritate illius ſcē
tiſſime trinitatis · vbi cōtinue et indeſi
nēter habitat · et inacceſſibiliter in ſcīs
ſuis refulget · In quo eſt vniūſitas ſpi
rituū beatorū · felicitas et trāquillitas
ſiue ſecuritas animarū et corporū glo/
rioſorū · In quo eciā erit īmunitas pec
catorum et exterminatio demoniorū ·
ad quā nos ꝑducat qui regnat ꝛc̄ ·

¶Cōmune Sanctorū de Apoſtolis ·

Beati oculi qui vident q̄ vos vide
tis · luce · decimo · Docet Ancelmꝰ
in libro de veritate ꝙ ad viſionem verā
Quatuor ſunt neceſſaria · Primum eſt
Apercio oculi · et ſuper rem directio vi
ſualis radij · Secūdum · eſt preſencia
obiecti · Tercium eſt remocō obſtaculi
Quartum · eſt illuminatio medij ·
Nam quodcumqꝫ horum defuerit ocu /
lus videre non poterit · Ex hijs enim
quatuor · dominus loquens de viſione
Apoſtolis · Duo ponit apte in littera
dans aparte per illam intelligere aliq̄
que non cōtinentur in littera · Nam cer
tum eſt ꝙ nullū inter eos mediū erat ·
ſed omne remotum inpedimentum ·
quia ipſe vera lux aderat illuminans
medium · et ꝙ viſus aptus erat ſupra
loquentem dirigens radium vel aſpec /
tum · In littera vero ꝓpoſita ſiue v̄bo
tanguntur maxime duo eis ſuperaddi
to premio · Primo tangitꝛ · apcio oculi
Secundo preſencia obiecti · Tercō ex /
cellencia premij · Ita ꝙ duo p̄ma reſpi
ciunt ſtatum vie qd̄ hic datum eſt ad ꝓ/
merendum · Tercium vero reſpicit ſta
tum patrie qd̄ datum eſt homini ad fru
endum · Notatur ergo Apcio oculi cum
dicitꝛ oculi qui vident · Notatur ſcdo ·
preſencia obiecti · cum additur · q̄ vos
videtis · Notatꝛ tercō · ſublimitas p̄mij

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

cum premittit beati. Dignum eſt enim.
vt qui ea q̄ videnda ſunt in via intuen/
tur in patria ſublimentur ¶ Eſt ergo
Notandum . ꝙ cum ſanctis Apoſtolis
noſtre vie ducibus Quatuor maxime
videre debemus. Vnum qd̓ eſt ſupra .
Alterum qd̓ eſt intra . Tercium qd̓ eſt
iuxta . Quartum qd̓ eſt infra . Nam
Primo ſupra nos debemꝰ videre xpiſ
tum propter nos dimicantem ſiue nos
adiuuantem. Secundo intra nos debe
mus videre peccatum ſiue pocius car/
nis ſtimulum ad malum inclinantem.
Tercō iuxta nos debemus videre ꝓxi
mum delinquētem . Quarto infra nos
debemus videre mūdum ad peccatum
allicientem . Debemus ergo Primo
xpiſtum attendere nos iuuantem vt
confidamus . Debmus ſcd̓o ſtimulum
carnis attendere inpugnantē ne forte
cadamus . Debemus tercō . ꝓximū at
tendere delinquentē vt ei condoleamus
et vt ab eius ope declinemꝰ . Debemꝰ
etiam quarto mūdum attendere vaneſ
centē et ad ſuas nos delicias inclinantē
vt deuitemus. ¶ Dico Primo. ꝙ ſolli/
cite ſupra nos videre debemus dominū
nos iuuantē ne in bello deſperando ca/
damus ſed pleniſſime nos vincere cōfi/
damus. Si enim ſicut dicit Apoſtolus
ad Rōnos. Deus ꝓ nobis quis contra
nos ? Quis n̄ ſtultus in bello timeat .
ſi regem ſecū inſuꝑabilem h̄eat ? fortis
eſt diabolus cum quo bellas ſed fortiſſi
mus eſt xpiſtus qui adiuuat. Vnde et
Iacob, ſicut dicitur in Geneſi. xxix .
dum fugeret Eſau fratrē ſuū . valdeqꝫ
timeret . vidit in ſomnis ſcalam ſtantē
ſuper terram et cacumen eius tangens
celos et angelos dei deſcendentes ꝑ eā.
et dominū in ſummitate ſcale . Scala
que ſtat ſuꝑ terram et tangit celū ipſa
eſt penitencia q̄ in terra incipit ſed ad
celum ꝓducit. ſuper hanc angeli aſcen/
dunt et deo vota nr̄a cotidie offerunt .
Et ꝙ ipſe dn̄m deſuper vidit innixum
ſcale ? oſtendit ꝑatum ad adiuuandum
Vnde beatus Stephanus dicebat int̓
inimicos poſitus. Ecce video celos aꝑ/
tos et iheſum ſtancē a dextris virtutis
dei. et ait. Ecce video celos apertos ꝛc̄
ergo quis miles niſi meticuloſiſſimus
hoſtem debiliſſimum timeat cum adiu/
torem omnipotentem habeat . Vnde et
Iob. libera me domine et pone me iux
ta te. et cuius vis manus pugnet con/
tra me . Et ſimiliter ſanctus Propheta
in pſalmo. Dominꝰ illuminatio mea .
et ſalus mea quem timebo . dominus
protector vite mee a quo trepidabo .
Si conſiſtant aduerſum me caſtra non
timebit cor meum Si exurgat adūſum
me prelium in hoc ego ſperabo ꝛc̄ .
¶ Exemplum de rege Aſſiriorum. qui
dum iudeos inuaderet et deum blaſphe
maret ip̄a nocte angelus domini in caſ
tris Aſſiriorum occidit centū et octu/
agintaquinqꝫ milia virorum . et regē
ipſum fugans cum paucis ipſum iam
ſuis terris manu filiorum occidit. Iob
Quis reſtitit ei et pacem habuit ? qui
tranſfert montes ꝛc̄ . Nunquid ſancti
Apoſtoli portaſſent tam dura genera
tormentorum . niſi eis xpiſtus affu/
iſſet . Sed tanta dulcedine ac virtute
afficiebantur interius vt contemnerēt
omne qd̓ paciebantur exterius . Vas
enim aqua plenum . non timet ignis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

incendium Vnde Narrat Euſebius. ꝙ
quidam xpriſtianus temporibus ſuis
ductus ad martirium omnia leto vul/
tu ꝑtulit tormentorum genera. Carni
fices vero fatigati tamquam victi dimi
ſerunt eum. Cumqꝫ Euſebius ab eo
quereret ſi in tanta ſuſpenſione et laceā/
tione carnium doluiſſet. ille ait nichil
quaſi dolui. Nam in ipſis tormentis
Angelus cum albo ſudario aderat qui
michi ſemper ſudorem de facie abſterge
bat. ex quo tantam dulcedinem anima
mea ſenciebat. ꝙ graue michi fuit qn̄
me de aculeo deponentes liberū dimiſe
runt. Nam et hoc ſciens beatus Marti
nus cum ſemel ei in via diabolus obui
aſſet. et quo iret inquireret. ait. Vado
quocumqꝫ me miſerit dominus. Cui
diabolus. Vade. quia tibi quocumqꝫ
ieris aduerſabor. Cui ſanctus. Si do/
minus michi fuerit adiutor nō timebo
quid faciat michi homo. Captus igit̄
a latronibus inter alpes. vnus vnum
enſem leuauit vt eum ꝑcuteret. cumqꝫ
alius manū eius tenuiſſet ne eum feri/
ret. queſiuit a Martino ſi timuiſſet.
Cui ſanctus. Nunquā fui ſecurior. qꝛ
ſcio dominū in neceſſitatibus maxime
affuturum. Scriptum eſt Yſaye quin
quageſimotercio. Quis tu vt timeas
ab homine mortali. et a filio hominis.
qui quaſi fenum ita areſcit et oblitus ē
domini creatoris tui qui tetendit celos
et fundauit terrā et formidaſti a facie
eorum qui tribulabant et te querebant
ad ꝑdendum. Vbi nunc eſt furor tribu
lationis. quaſi diceret. Nullus hoſtis ti
mendus eſt. poſtq̄ adiutorem deum ex
ercituum tecum habes. ¶ Secundo.
videre debemus intra nos carnis ſti/
mulum cōtinue inpugnantem ne forte
cadamus. Fundata eſt enim domus
noſtra in arena et ſemper minatur rui
nam. nec a caſu poteſt eſſe tuta niſi di/
ligentiſſime fuerit conſeruata. Vnde
Apoſtolus dicit. Qui ſe putat ſtare vi
deat ne cadat. facile ruit turris q̄ mul/
tum ſe tollit in altum. nec arbor excelſa
a fulmine tuta erit. ſimiliter nec a ven
tis ſi multum ſuccreuerit in alta. niſi
fortes radices in terra figat. ſed ꝓptēa
quantumcumqꝫ ſit homo ſanctus. quā/
tumcumqꝫ ad alta ꝓuectus. ſi ſe cuſto
dia non ſeruauerit et forte omnis mali
et radicem perfecte non ſubiecerit facile
ruine patebit. Nam et ſanctus Ambro
ſius. ſemel per ciuitatem Mediolanē
incedens vidit. ꝙ quidam in via graui
ter ruiſſet. et alium quendam illi non
cōpacientem. ſed eius caſum ridentem.
dixitqꝫ ſanctus. Qui putat ſe ſtare vi/
deat ne cadat. ſtatimqꝫ ille verſus in
precipicium. coactus eſt caſum deflere
ꝓprium. qui riſerat alienum. et ſicut
eſt in corporalibus ſic eſt et in ſpiritua
libus. Quis enim quantūcumqꝫ ſanc/
tus cadere non formidet. Quis ſi ignē
in ſinu habeat veſtimentorum combuſ
tionem non timeat. Quomodo homo
poterit eſſe abſque dolore. ſi habeat in
ventre ſerpentem. ſed ſtimulus carnis
eſt ſerpens ventris et flamma mortal'
ignis. q̄ omnia noſtra depaſcit. Quis
igitur tutus erit. Vnde Jeremie. iij.
Vide vias tuas in cōualle. et vide quid
feceris. quaſi dicit. Semper ne cadas
vias tuas attende et ſta in cōualle. id ē
in humilitate nō in monte vnde poſſis

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

cadere. Nullus enim cadit niſi in alto
conſiſtat. quia qui in valle infima do/
mum ponit ab omni caſu tutus exiſtit
Ita glorioſi Apoſtoli viderunt ſemper
intra ſe carnis ſtimulum continue im/
pugnantem ne forte caderent. Unde et
carni ſue hoſpiti inſolenti ſubtraxerūt
annonā quo eius arrogānciam tempe/
rarent. Et hij beati Apoſtoli dn̄i ymi/
tatores ꝑ omnia conformes. ſemper in
valle decliue. id eſt. in ſumma humili/
tate fixi fuerunt. in qua ſemper ꝓ ſui
cōtemtum ab ymbribꝰ et caumatibꝰ et
omnibꝰ aeris ꝑturbacōnibꝰ tuti fuere
¶ Tercio videre debemus iuxta nos
ꝓximum delinquentem vt cōdoleamꝰ
et cogitatum ſiniſtrum declinemus.
Dum em̄ proximū noſtrum peccātem
attendimus: ſi dei filij et membra xp̄i
ſumus cōpaſſionis gladio ꝑforamur.
Unde dr̄ de malis et impijs in ps̄. Ob
ſcurentur oculi eorum ne videant. Hoc
enim nō dicit Propheta ſanctus optan
do ſed predicendo. eo ꝙ tales ceci ſunt
proximorum malis non cōpaciendo.
Unde dicitur ad Philip. tercio. Videte
canes. videte malos operarios. videte
cōſciſſores. canes dicuntur peccatores
ꝓpter detractionem et lingue offenſio/
nem. mali operarij dicuntur ꝓpter bo
norum obmiſſionem. Sed cōſciſſores
appellantur per cordis et veritatis la/
ceracōnem et diuiſionem. vere debemꝰ
hodie cōpati gemere et dolere. quia ho/
die cōpletum eſt illud. Geneſis ſexto.
Vidēs deus ꝙ multa malicia hominū
eſſet in terra et cuncta cogitatio cordis
humani intenta eſſet ad malum omni
tempore: penituit eum quia hominem
feciſſet in terra. Quando vnꝗ̄ tanta
laſciuia. tanta malicia. tam crudelis
et inteſtina diſcordia ante diluuiū vel
poſt fuit. ſicut in temporibus noſtris
exiſtit? Nam vndiqꝫ clauſe ſunt vie la/
tronibus. maria ſunt obceſſa predoni/
bus et illi hodie laudibus extolluntur
qui maioribus criminibus occupantᷣ.
et qui inſidiantur in abſcondito. quaſi
leo in ſpelunca ſua et cauerna ſua ſe ab/
ſcondit. et dum animalia eum adeſſe
non cogitant: ſecure per locum tranſe
unt ꝙ dum perſentit ſubito inſequitur
ſaltum facit. et ea lacerat. et occidit. et
carnes comedit. ſanguinē bibit. et om/
nia oſſa eorū cōminuit. O quot ſūt hoī
nes in prouīcijs. in ciuitatibus. in caſ
tris et in villis qui modo leonis pau/
peres. impotentes. et ſe iuuare non va
lentes inuadūt. capiunt. tormētis ſub
iciunt. et dum ab eis auferunt omne
qd̄ poſſunt eos per cōſequens mori cō/
pellunt. ¶ Exemplum hic de Agno et
lupo. qui ambo ad quendam fluuium
occurrentes lupus in ſummo. ſed agnꝰ
bibebat in ymo. quem lupus conſpici/
ens et deuorare volens cauſam exqui/
rens. quia non graue eſt maioribus in
uenire occaſionem: lupus ait ad agnū
Quid eſt ꝙ michi tuis potibus turbas
aquam? Cui agnus tremens plurimū
humili valde voce reſpondens. ſe aquā
in nullo turbare ait. eo ꝙ non aqua re
diret ſurſum ſed flueret ex natura deor
ſum. Cui lupus nec pietate motus nec
veritate victus nec tam humili voce vul
tuqꝫ tam pio placatus: crudeli voce reſ
pondit. Tu michi ſic loqueris michi q̄
maledicta precaris? Sic michi pater

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

tuus fecit ſex iam menſibus peractis.
Cum igitur patriſes crimine patris
obibis. ergo agnū inuaſit. occidit ꝛ co/
medit. O quot ſunt hodie in caſtris
et ciuitatibus tales lupi qui deuorant
innocentes. Multi ergo ſunt quos plo/
rare debemus. ſi de corpore xpriſti ſu/
mus. quia membrum qđ dolorem non
ſentit aliorum menbrorū: vel eſt para
liticum. vel putridum. vel a corpore eſt
preciſum. Caro enim putrida non do/
let inciſa. Unde et dicebat Apoſtolus.
Quis infirmatur et ego non infirmor
Quis ſcandalizatur et ego non vror?
Dicitur de beato Ambroſio. ꝙ dum qui
dam in confeſſione non omne ei pec/
catum ſuum dicebat ſic fortiter cōpaci/
ēdo plorabat ꝙ ad lacrimas cor mouebat
Huius quoqꝫ aī ſimul omnes Apoſtoli
extiterūt. Semꝑ enī ꝓximi caſui ex in
timis cōdolentes: iacentem ꝛ varijs vi
ciorū illecebris cōtaminatū cōtinue re/
leuare ſtuduerūt. quēadmodū liquide
patet ſingulorū inſpicienti legēdas. Pñ
btūs Andreas ꝑ incōtinēte illo viro ſi/
ne intmiſſione dñm exorauit donec ab
eo carnis ſtimulū auferret. Itē vide ſcī
Iacobi in ꝓximū cōpaſſionē. dū morti
adiudicatus incedēt ꝛcͣ. Certo infra
nos vidē debemꝰ mūdū ad malū alliciē
tē. et nūc delicijs. nūc honoribꝰ demul
centem. et hoc vt fugiamus. Quid enī
ſunt corpis delicie. quid diuicie. quid
honores. niſi quedam vanitates homi/
nes deducentes. et ad inferna trahen/
tes? Si michi nō credis audi Salomo
nem dicentem. Eccleſiaſtici. ſecundo.
Magnificaui opera mea. edificaui do/
mos. plantaui vineas. feci ortos et po/
meria. et conſeui ea cuncti generis ar/
boribus. Conſtruxi michi piſcinas a/
quarum vt irrigarem ſiluas lignorum
germinantium. poſſedi ſeruos et ancil
las multam familiam. habui quoqꝫ ar
menta boum et magnos ouium greges
coaceruaui michi argentum et aurum.
et ſubſtancias regnorum et prouincia/
rum. Feci michi cantores et cantatrices
ꝛ delicias filiorum hominum. cyphos.
vrceos. miniſteria ad vina fundenda ſu
per aurea. et ſupergreſſus ſum operi/
bus omnes qui fuerunt ante me in ihe
ruſalem. Sapiencia quoqꝫ ꝑſeuerauit
mecum. et omnia que deſiderauerant
oculi mei non negaui eis. nec prohibui
cor meum quī omni voluptate ſua frue
retur et oblectaret ſe in hijs q̄ paraue/
runt manus mee. Ut attendas quātis
iſtis humanis et mundanis honoribus
fulſit et quantis delicijs habundauit.
omnia enim ſupra delicias ſonant di/
uicias et honores. Quis vnꝗ̄ regum
ꝓximo quis vnꝗ̄ hominum tot delicijs
et honoribus habundauit? Si legeris
tercium librum Regum. ſtabula equo/
rum multitudinem militum varietatē
in mēſis. nimietatē ferculorū. ꝛ edifica
cōnem domorum: videbis hunc regem
cunctos mortales fere honoribus diui/
cijs et delicijs excelliſſe. et licet ita fue/
rit. audi quid in predicta auctoritate
ſubiunxerit. Cumqꝫ inquit me vertiſ/
ſem ad vniuerſa opera q̄ fecerant ma/
nus mee. ad labores quibus fruſtra ſu
daueram: vidi in omnibus vanitatem
et afflictionē animi. ꝛ nichil ꝑmanere
ſub ſole. et addit Idcirco teduit me vite
mee videns vana eſſe ſub ſole vniūſa et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

cunctam vanitatem et afflictionem ſpi
ritus. vnde deteſtatus ſum omnem in/
duſtriam meam. et que ſub ſole ſtudioſe
elaboraui. habebo heredem poſt me de
quo ignoro. vtrum ſapiens an ſtultus
futurus ſit et dominabit' in laboribus
meis ꝛc. et cum vane feciſſem omnia
rennuit cor meum vltra laborare ſub
ſole. ſunt ergo fratres fugiende delicie.
fugiende diuicie. ſunt fugiende rerum
opulencie. ſunt et fugiende honorum
eminencie vane. eo ꝙ tranſeant vniũſa
ſub ſole. Nullo enim modo eſt amandũ
qđ ab ſqꝫ dubio omĩ eſt ꝑdendum. et do
loris finaliter eſt cauſatiuũ. Sic eſt er/
go faciendum hijs qui vident ſupra ſe
deum. intra ſe carnis ſtimulum. iuxta
ſe proximũ. et infra ſe vanum mundũ

¶ Item de Apoſtolis.

Beati mundo corde quoniam ipſi
deum videbunt ꝛc. Mathei. v.
Concludit de Conſolacõne Boecius.
et in libro Ethicorum Philoſophus.
ꝙ bonum deſideratur ab omnibus. ab
eo eſt. vt Dyoniſius docet. ꝙ nemo ope
rans intendit malum ſed ad bonũ vel
ad id qđ eſtimat eſſe bonum. et ſi non
ſit ſibi bonum. ergo ſi appetitur ab om
nibus bonum magis bonum magis
appetendum eſt. et maxime ſummum
bonorum qđ eſt omnis boni cauſa et
principium. In ipſo enim ſolo cum ſit
bonum infinitum et ſummum iocun/
diſſimum et eternum quieſcit humanũ
deſiderium et ꝑ nullum aliud ſit quie/
tum. Cum igitur beatitudo dicat ſta/
tum cõtinentem infra ſe omne bonum
ſicut iam in ſuperioribus eſt oſtenſum
nichil omnino aliud ꝙ̃ eſt ſummum bo
num. Quare Beatitudo per ſe eſt bo/
num omnibus ꝓpter ſe appetendum.
verum hoc bonum non habetur niſi ꝑ/
fecte ametur. nec vnquã perfecte ama/
tur niſi videatur. nec vnquam videtur
niſi oculis anime primo videatur.
Ergo ſi deum videre volumus vt beati
eſſe poſſimus prius neceſſe eſt vt cor
mundemus. et bene dicitur Beati mũ
do corde ꝛc. ¶ In quibꝰ verbis maxi
me. Tria tangũtur. Nam Primo tan
gitur Dignitas penitencie. qua in via
purgamur. Secundo tangitur Sub
limitas glorie. qua deo perfruimur.
Tercio ponitur retributio. qua beati
afficiuntur. Nam tangitur meritum
noſtrum ꝑambulum cum interponit'
mundo corde. vel tangitur premium
merito reſponſiuum. cum premittitur
beati. tangitur vero tercĩo ipſius ꝑmij
racio formalis. cum in fine adiungit'.
quoniam ipſi deum videbunt. Nam ꝑ
mũdiciam animi venitur ad viſionem
dei. et per viſionem dei habetur ſub/
limitas premij. Unde quia de mũdicia
qua domino placeamus in via dictum
eſt quarto Sermone ſupra et de viſiõe
diuina duobus ſermonibꝰ dixi multa.
hic de beatitudine ſola eſt narratio faci/
enda. verũ ad diſcendorum intelligẽciã

¶ Eſt Notãdum. ꝙ Triplex eſt Bea
titudo. Prima eſt hominũ delectãtiũ in
mundanis. Secunda eſt hominum vi
gilancium in diuinis. Tercia eſt hoĩm
perfruentium bonis ſummis. Prima
beatitudo eſt vana. et ideo non eſt curã
da. Scđa eſt bona. et ideo amplexãda.
Tercia vero eſt optima. et ideo peten/
da vel ꝑoptanda. ¶ Dico ꝙ eſt quedᷓ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

beatitudo in via q̄ eſt hoīm peccatorū
ſe ſumme delectantiū in mundanis et
querenciū finem in eis. Nam laſciui fi/
nem boni ſiue beatā vitam ponunt in
delicijs carnis. Superbi et elati beati
tudinem querunt in dignitatū et hono
rum eminencijs. ſed oīa iſta vaniſſima
ſunt et ſenſui et racōni cōtraria. Nam
btitudo ſcd̄m Boeciū eſt ſtatus oīm bo
norū aggregacōne ꝑfectus. ergo vbi bo
num aliqd̄ deeſt btitudo eſſe nō poteſt.
Sed vt de innumeris bonis omittam
in ſupradictis omnibꝫ ſecuritas deeſt.
ſine qua nichil ꝑfectum bonū eſt. ergo
oīs btitudo talium nulla ꝫ minor patet
ad ſenſū. ꝑeunt diuicie. ꝑeunt delicie.
ꝑeunt honores. deficiunt dignitates. et
qd̄ oīm maius eſt moriuntᷣ homines.
qd̄ non contingeret in eis ſi ſtatus bea
titudinis ſecurus eſſet Unde exclamat
Boecius hanc queſtionem tractans. O
preclara hominū mortalium beatitudo
quā cū adeptus fueris ſecurus eſſe de/
ſiſtis. Quō delicie beatū faciunt q̄ ſum
te faſtidium pariunt. in ventre putreſ
cunt et ſepe egritudinum cā̄ et mortis
exiſtunt. Quomodo laſciuie beatum fa
cere poſſunt. que triſticiam cōplete in/
ducunt. vires corporis minuunt. et ad
mortem diſponūt. Quomodo honores
beatum facere poſſunt qui quanto ho/
mines ad alciora ſubuexrint tanto ma
ius hominibus precipicium minantᷣ.
Quanto enim gradus eſt alcior. tanto
caſus eſt grauior. Unde aſcendere nic/
hil aliud eſt ꝙ̄ precipicium generare et
preꝑare. et tanto magis quanto aſcen/
dit ſublimius Quomodo eciam diuicie
beatum hominem efficiunt que pocius

eum gladijs predatorū exponunt ſepe
diuites cum periculo corporis ibi va/
dunt vbi pauperes ſecure incedunt.
Unde Boecius. Tu quoqꝫ qui nunc
gladium pertimeſcis ſi hunc callem nu
dus viator intraſſes coram latrone can
tares. vſus. Cantabit vacuus coram
latrone viator Fallax eſt ergo et vana
beatitudo. que haberi non poteſt niſi a
vanis in mundo. ꝙ ſi m̄ et racōnibus
tam euidētibus non aſſentis ꝫ audi di/
uinū ꝓphetā hanc btitudinē deſcriben/
tem. et eam nō eſſe btitudinē aſſerētē.
Erue me inquit dn̄e de manu filiorum
hoīm quorū os locutum eſt vanitatem
et dextera ꝛc̄. Ecce oris et operis iniq̄/
tas. ſed additur ſtatim mūdana ꝓſpe/
ritas. Primo quo ad filiorū felicitatem
cum dicitᷣ. quorū filij ſicut plantacō/
nes in ſua iuuentute. filie eorum cōpo/
ſite vt ſimilitudo templi. Secundo quo
ad bonorum fertilitatem. cum additur
promtuaria eorum plena ꝛc̄. Tercio.
quantū ad animaliū fecunditatem. cū
ſubditur. Oues eorum fetoſe ꝛc̄.
Quarto. quantū ad corporum ſanitatē
cum ſubinfertur. Non eſt ruina macerie
ꝛc̄. Beatum dixerūt populum cui hec
ſunt. Dixerunt. ſed non ipſe. ſed qui
ſtulti ſunt qui attendentes ſola preſen/
tia tales p̄dicant eſſe beatos. ſed nunꝙ̄
ita cenſuit Propheta. Nō eſt inquit ita
ſed beatus populus cuiꝰ dominꝰ deus
eius. Quomodo beatus eſt homo ꝓpt
bona omnia ſupradicta q̄ citiſſime ſūt
tranſitoria q̄ non ducunt ad vitam ſed
ad damnacōnem eternam. ſic eīm dicitᷣ
Job. triceſimoꝑmo. Quare inquit vi/
uunt impij et ſubleuati ſūt cōfortatiqꝫ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

diuicijs ſemē eorum ꝑmanet coram eis
et ꝓpinquorū turba et nepotū in con/
ſpectu eorum · domus eorū ſecure ſunt
et pacate et non eſt virga dei ſuꝑ illos.
bos eorum concepit et non abortiuit.
vacca peperit et nō eſt priuata fetu ſuo
Egrediūtur quaſi greges paruuli eo/
rū ⁊ infantes exultent luſibus. tenent
tympanum ⁊ chorum. gaudent ad ſoni
tum organi. Sed audi finem et non di
cas eos felices ſed miſeros. Ducunt in
bonis dies ſuos et in puncto ad infer/
na deſcendunt. Eſt enim omnis talis
arbori ſimilis q̄ multum eleuata folio/
rum amenitate veſtita fructibus et flo
ribus redimita: concuſſa radicitus ex
ſtirpatur. vel fulmine percuſſa diſcin
ditur et ſiccatur. vel ſecuri preciſa deij/
citur et ignis incendio preparatur.
Nam et leo valde glorioſus incedit rex
exiſtit ſed dum ad mortem venit. ama/
ras lacrimas effundit. Nero Imꝑator
licet in tantum fuerit felix vt piſcaret᷑
retibus aureis. Decretus hoſtis a ro/
manis fuſtem dentibus exacuit quo ſe
per ventrē transfodit. et ſic vitam quā
aſſeruit eſſe felicem finiuit. Btūs Am
broſius dum de Mediolano Romam
iret in quadam villa Tuſcie apud quē
dam diuitem hoſpitem hoſpitatus eſt.
Cumqꝫ ſimul ſederent et de ſtatu eius
beatus Ambroſius quereret. ille ait.
Domine ſemper feliciſſimus fui. fili/
os et filias et familiam multam. vt cer
nitis habeo. diuicias innumerabiles
congregaui. nihil vnquam incommodi
paſſus fui. ſed omnia vſque hodie pro
voto ſuſcepi. qđ dum ſanctus audiuit
famulos ſuos vocauit. equos concite
parari mandauit. eiſqꝫ dixit. Fugia
mus filij quia non eſt deus in loco iſto.
ne nos ruina inuoluat. Cum autem
fugerent mox ſe terra aperuit et illum
cum ſuis omnibus deglutiuit.
¶ Secunda Beatitudo que eſt in via
eſt hominum vigilantium in diuinis
mandatis. abſtinentium ſiue exerci/
tantium ſe in bonis. Unde dicitur.
Mathei tercio. Beatus ille ſeruus quē
cum venerit dominus inuenerit vigi/
lantem. Amen dico vobis quia precin/
get ſe et faciet illos diſcūbere. et trā. ⁊c
ergo ſi beati eſſe volumus neceſſe eſt vt
vigilemus ſed in quibus vtiqꝫ in duo/
bus. videlicet vt mala ſollicita cura de
clinemus et bona ſollicite faciamus.
Nam malum dimittere et bonū facere
ſunt partes iuſticie quibus ꝑuenimus
ad beatitudinem. Non ſolum vie. ſed
eciam patrie. Unde Propheta tangit
hic Duo. cum dicit. Beatus vir. qui
nō abijt in cōſilio impi. et ī vi. pec. nō
ſtetit. et ī cathedra peſtilencie nō ſedit.
Ecce mali dimiſſio. ſed in lege domini
fuit voluntas eius. et in lege eius me/
ditabit᷑ die ac nocte. Ecce boni operacō
¶ Et eſt Notabile. ꝙ Tria in deſcrip
tione Mali ponit. ſcilicet. Abijt. ſtetit
et ſedit. Plus enim eſt ſtare ꝙ̄ abire.
et plus ſedere ꝙ ſtare. Nam abire eſt
cito tranſire. Stare eſt quadam ſtabi/
litate manere. ſed Sedere. eſt perfecte
quieſcere. ergo vt breuiter dicam Abire
eſt malis conſilijs ad modicum conſen/
tire. Stare. eſt malis operibus operā
dare. ſed Sedere. eſt peccatum in con/
ſuetudinem ducere. Primum ergo con/
ſentire eſt malum. ſecundum eſt opem

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et operam dare malo eſt maius malū.
Sed in malo pſeuerare et ipſum in cō/
ſuetudinem trahere eſt peſſimū. quare
ſic in promptu racio eſt. Prima ergo
duorū malorum gn̄a ſunt corrigibilia.
ſed terciū cum in naturā ſit verſum. nō
niſi multa difficultate pmmo nullateq
niſi dīn pietate curacōnis eſt ſuſceptīm
Eſt enim cōſuetudo vt altera natura.
Unde quaſi naturale fit qd̄ diucius in
oleuit. Unde Jeronimg dicit. et expi/
encia hoc oſtendit. Non addiſcendū eſt
iuuenibus qd̄ eſt poſtea dediſcendū. qꝛ
difficulter eraditur qd̄ rudes animi p/
ceperūt. Poeta Qd̄ noua teſta capit in
ueterata ſapit. lagena em̄ eundē odorē
et ſaporem ſeruat quo de nouo eſt inbu
ta. Non facile color a panno remouetur
quo p̄mo tingitur Rubigo ſi bene ferro
imprimatꝛ eciā ſi lima amoueatur ſepe
ad eundē locum reuertitꝛ. Unde equus
nunq̄ deſerit gradū cui tenellus aſſue
uit. ꝓpter qd̄ narrat hiſtoria grecorū
et habetur in gloſa ſup illud ꝓuerbiū.
Adoleſcens iuxta viam ſuam et cū ſe/
nuerit non recedet ab ea. Exemplum
de viro illo de quo dicitꝛ in legenda An/
dree. q in malo inueteratus licet a pec/
cato carnis ſe abſtinere vellet non pote
rat qꝛ mala cōſuetudo ſuper eum laſci/
uiam deducebat. cōtra cuius ꝓmtitatē
beatus Andreas ieiunijs et orōnibus
pugnans vix a deo ꝓ eo obtinuit eiqꝫ
ad reſiſtēdum graciā impetrauit. ergo
ſi beatitudinē mereri volumus vel cu/
pimus a malo ante omnia recedamus
non ſedeamus non ambulemus in cōſi
lio impiorum ſed in lege domini zc̄.
Quare hoc? vt p legem diſcamus quid

corde credendum. quid ſperandum. q̄d
meditandum. quid ore loquendum. q̄d
orandum. quid alijs conſulendū. quid
fugiendum. quid deo. quid ſibi. quid et
ꝓximo inpendendum. Unde dicitur
in alio pſal. Beati immaculati in via.
quantum ad receſſum a malo. qui am/
bulant in lege domini. quantum ad p
mocōnem in bono. ¶ Tercio beatitu/
do eſt beatorum hominum pfruencium
bonis ſummis pacificis et eternis. et
hec beatitudo non eſt mala cum prima
tantum. non eſt bona tantum cum ſe/
cunda. ſed eſt in ſummis delicijs conſtē
tuta. et ideo ſola perfecta quia ab omnī
prorſus malo remota et eſt omnibg bo/
nis repleta quia ſerena. quia iocunda.
quia ſecura. quia pacifica et eterna. ſic
in quodam ſermone ſupra de angelis
dixi. hec autem beatitudo quantum ad
preſens cōſiſtit in tribus. Primo in vi
dendo. Secundo in audiendo. Tercio
in guſtando. Nam ſicut hij tres ſenſus
maxime delectant in corporalibus:
quid erit videre lumen eternum? quid
ſuauius q̄ ſummum docentem audire
magiſtrū? quid dulcius q̄ panem illū
celeſtem guſtare melliflluum? Dico. q
in illa ſumma beatitudine lumen vide
tur eternum. Nunquid hoc paruum?
ſi ſic delectat oculum aquilinum in fon
te conſpicere ſolem iſtum: quantum de
lectabit hominem intellectu conſpicere
ſolem deum qui omniū celorum factor
eſt quo videntur omnia et cognoſcuntꝛ
omnia q̄ beatitudini humane ſunt ne/
ceſſaria. Unde Gregorius. Quid eſt
qd̄ non videant qui videntem omnia
vident. Sicut enim obiecta relucent

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et apparent in ſpeculo illo eterno qđ ē
lux plena omni ſeminario viuencium.
Sicut dicit Auguſti. Ergo ſi ſic delcāt
humanum aſpectum videre pulchritu
dinem roſarum et florum. videre varie
tates colorum. videre formoſitatem
ymaginum et omnium picturarum.
videre pulchritudinem facierum. vi/
dere amenitates camporum pariter et
pratorum. videre comas arborum et
venuſtatem caſtrorum ? ꝙ̄ delectabile ē
videre pulchritudinem ſanctorum om/
niū ; ſi ſic delectat pulchritudo cauſata
limitata. corporalis et tranſitoria ?
quid inmenſa. permanens et eterna.
et ꝓpterea dicitur. luce decimo. Beati
oculi ꝛc̄. Cuius viſio iocunda eſt. ꝙ ſi
quis in inferno cōſiſteret. et deum vi/
deret nullum omnino dolorem ſentiret
quia dolorem magnū maior delectatio
abſorberet. Nam et in hac vita multi
fuerūt ſancti. qui ꝓpter delectacōnem
illius incōmutabilis boni. ita a ſenſi/
bus omnibus pro tempore fuerunt ab
ſtracti ? ꝙ nichil exterius ſentiebant.
et quid mirum ſi ſic potens eſt diuina
delectacio eciam in hac vita cum medi/
cina amara ſit ſepe abſcondatur ſub
melle. vt guſtus non percipiat eam.

¶ Secundo btīudo cōſiſtit non tantū
in videndo ſed in audiendo demulcet ſu
um magiſtrum. multum demulcet au/
ditum cantus auicularum. multumqꝫ
melodya hominum. plurimum armo/
nia inſtrumentorum celeſtis melodya
ſanctorum. melodya mirabilium ange
lorum. et ſuper omnia melodya eterna
lium ꝑſonarum. Item ſi ſic delectat
audire muſas poeticas ? ſic eloquen/
cia demoſtenis ? ſi ſit rethorica Cicero
nis. ſi ſia ſapiencia Salomonis que a
finibus terre homines ad ſe traxerūt ?
quid erit audire diuinam ſapientiam
q̄ omnia iſta dedit. Unde et in figura
dicebat regina ſaba que venerat a fini/
bus terre. audire ſapienciam Salomo
nis. tercij. Regum quarto. Beati viri
tui. et benedicti ſerui tui qui ſtant co/
ram te ſemper et audiunt ſapienciam
tuam. et addidit. verus eſt ſermo tuus
quem audiui de te ſuper ſapiencia tua
et non credebam narrantibus michi
donec ipſa veni. et vidi oculis meis. et
probaui. ꝙ media pars michi nūciata
non fuerit. Maior eſt enim ſapiencia
et opera ꝙ̄ rumor quem audiui. ſicut
verum fuit in figura. ita et magis eſt
in re ipſa. non credunt qui modo audi
unt. ſed cum videbunt tunc exclama/
bunt. ꝙ nichil eſt qđ audierunt in com
paracōne eius quod aſpectu videbunt.
Si ita dulce eſt deum ī hac vita videre
vel audire. vt dicit Propheta. ꝙ̄ dul/
cia faucibus meis ꝛc̄. quid eſt quando
bonum illud audierit in ſeipſo ? ſed pro
tempore in quo ſumus. quo in enigma
te de deo ſentimꝰ. ſponſa dicit in Can
ticis. Anima mea liquefacta eſt ꝛc̄.
Quomō liqueſcit pro amore dilecti cū
eum loquentem audiret in ſeipſa ?

¶ Tercio. beatitudo ipſa non ſolum ē
in videndo et in audiendo. ſed ꝑfecta ē
in guſtando ? ſicut in corꝑalibus ſic et
in ſpūalibus eſt ſūma delectatio in guſ
tu. Nam mel non multū delcāt viſum.
ſed delcāt valde palatū. Si ergo ſic de/
lectant corporeū guſtū delectamenta ci
borū. et varietates ferculorū et vinorū

dulciū ? quantū putas delectat affectū
comedere ſummū bonum panem illum
deificum ? omnis ſapoꝛis et dulcedinis
cōtentiuū ? et ꝓpterea dicitur in luca.
Beatus qui manducat panē in regno
dei. Eſt ergo cum ſanctis Apoſtolis fu
gienda beatitudo mūdana Eſt amplex
anda beatitudo xp̄iana. ſed eſt deſiderā
da btitudo diuina. ipſo adiuuante qui
cum deo patre et ſpiritu ſancto viuit et
regnat in omnia ſecula ſeculoꝝ Amen

Item.

SI quis diligit me ſermonē meū
ſeruabit Johannis decimoquarto.
Non ſe deū diligere credat q̄ ſepe de eo
non cogitat. qui ſepe eum nō oꝛe laudat
qui eius opa et mandata non ſeruat.
Nam ſicut dicit Grego. Si a quocūqz
queritur. vtrū deum amet. libera voce
rn̄det ꝙ deum intime amet. Sz cōſtat
vt ipſe dicit ꝙ ꝓbatio dilcōnis eſt exhi/
bicio opis. ergo ſi vere deum diligis eſt
querendū a coꝛde ab oꝛe ab opere. Eſt
vtiqz pmū requirendum a coꝛde. qꝛ qđ
coꝛ amat ſepe de eo cogitat. ſepe em̄ co/
gitāt vani de carnis delicijs. Sepe em̄
auari de diuicijs. et ſuperbi de eminē/
cijs. ergo et ſpūales de diuinis. ſi ergo
ſepius de deo nō cogitas deum vere a/
mare non credas. Item ſi homo de eo
maxime cogitat. conſtat ꝙ pꝛe ceteris
illud diligit. et ſi de mundo magis q̄ꝫ
de deo cogitas mūdum magis amas q̄ꝫ
deum. Secūdo. Si deum amas ex ver
bis tuis requiras. ex habundancia em̄
coꝛdis os loquitur. Quia ſicut Richar
dus dicit et philoſophꝰ ei conſentit. idē
omnino eſt verbum oꝛis et coꝛdis. lin/
gua ergo illud libenter laudat et noīat
qđ coꝛ amat. ergo ſi coꝛ et lingua plus
de mundo q̄ꝫ de deo loquitur magis mū
dum q̄ꝫ deum diligere compꝛobatur.
Tercīo. vtrum deum diligis ab ope
requiras. Non enim poteſt ignis in pa
leis eſſe et non ardere. ergo nec ignis di
uinus in coꝛde eſſe et ocio vacare. Im/
poſſibile ergo eſt. vt homo operari ren/
nuat et magna nō agat. ſi plenis affec
tibus deum amet. hoc eſt q̄đ dominus
dicit. Si quis diligit me ſermonem me
um ſeruabit. In quo maxime duo
facit. Primo ſe amandum dicit. Scđo
ꝓbacōnem amoꝛis inducit. Oſtendit
enim primo in deum dilectio. cum dr.
Si quis diligit me. Oſtenditur ſcđo
pꝛobatio dilectionis. cum ſubinfertur.
ſermonem meum ſeruabit. Eſt ergo
circa diuinam dilectionem Nōndum.
quā maxime habuerūt Apoſtoli. et hn̄t
Apoſtolici viri ? ꝙ ad eam habendam
q̄tuoꝛ maxime ſunt motiua. et Primū
ſumitur ex pte nature. Secundum ex
mandato ſcripture. Tercium ex dono
gracie. Quartum ex pꝛomiſſo gloꝛie.
Nam nature eſt affectum ad diuinum
amoꝛem inducere. ſcripture eſt hoc ipm
pꝛecipere. gracie eſt mandato parere.
Sed opus eſt gloꝛie ad ſeipſam alli/
cere et violencia quadam dulci ad ſe tra
here. Dico ꝙ primum motiuum ad
amoꝛem dei eſt natuā. Nam ſicut patet
ipſo inſtinctu nature diligunt aues di/
ligunt canes equi. et boues diligunt
illos quos ſibi cernunt benefacientes.
Diligūt pagani diligūt ſarraceni ſuos

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

benefactores. vnde hoc? Certe ipſa na/
tura mouente. ergo homo qui a deo no/
biliſſimam naturam accepit. dominicū
beneficium nō amabit? ita cogita quā
tum cecus illū diligeret qui ſibi reddēt
viſum. Quantum ſurdus qui repāret
eius auditū. quantū mutus qui recu/
pararet affatum. quantum morti deſ/
tinatus illum diligeret qui eum a mor
te infligenda liberum ire procuraret.
et ſic de ſimilibus. Quantū igitur ille
amandus exiſtit qui tibi corpus ſanū
dedit et integrum. et inſuper qđ fuit
omnium maximum tibi cōtulit animā
ad ymaginem ſui factam. et cū corpore
ad vitam perpetue ordinatam. Item
attendendo quomodo omnia corporis
membra cordis ſunt amatiua. eo ꝙ ab
eo recipiant motum et vitā. Unde Ga/
lienus dicit ꝙ brachia hoc habent ꝓpri
um ꝙ omnia q̄ amari a corde ſciunt.
amplexibus capiunt. et cordi quātum
poſſunt aſtringunt. ita ꝙ totum dilec/
tum cordi imprimunt ſi valeant. Un/
gues eciam que ſunt ex fumoſitatibus
cordis in tantum omnes a quo ſuum
eſſe accipiunt. diligunt ꝙ ſtatim corde
paciente liueſcunt et quandoqꝫ nigreſ/
cunt ita ꝙ nūquā cor paciatur niſi ſig/
num in vnguibus oſtendatur. ergo de
um non amabit homo a quo non ſolum
accepit eſſe ſed vita nobiliſſima viuere.
nobiliſſima forma ſentire. eo ꝙ non eſt
maximum cum angelis intelligere.
Et ꝓpter hec omnia bona nature dicit᷑
in Eccleſiaſt. In tota anima tua. ſicut
qui partem dat in parte amandus eſt.
ſic qui totū dat. ex toto eſt diligendus.
Diligimus enim patrem carnalem ſe/
cūdum partem. quia ab eo accepimus
partem ſubſtancie. ergo debemus tota
liter patrem noſtrum ſpiritualem dili
gere a quo totum eſſe noſtrum accepi/
mus. tam ex parte carnis ꝙ̄ ex parte
anime. Sicut ſecundi Machabeorum
ſeptimo mulier illa ſancta aſſeruit in
ſua predicacōne. cum ad conſtanciam
filios confortaret Neſcio inquit quomō
in vtero meo aparuiſtis. neqꝫ ego ſpi/
ritum et animam donaui vobis et ſin/
gulorum membra nō ipſa compegi ſed
mundi creator ꝛc̈. Unde dicitur in li/
bro De ſpiritu et Anima. O miſer quō
deberem diligere deum meum qui me
fecit. non lapidem non arborem. non
aliq̄ de animalibus. ſed hominem vo/
luit eſſe. dedit michi viuere. ſentire.
et intelligere. et quibuſdam interpoſi/
tis addit. Cum hec omnia conſidero
diligenter dolore pariter et rubore con
fundor. quia talem patrem cū intimo
corde non diligo. dolore. quia animam
meam perdo. ſed rubore. quia patrem
meū tam beneficum non agnoſco. Ame
mus inquam. cum ſanctis Apoſtolis.
dominum noſtrum. et relinquamus
omnia ꝓpter ipſum. vt in amore nrō
nullum deus habeat ſocium. quia ſicut
Auguſtinus dicit. Minus te domine
amat qui tecum aliquid amat. et Gre/
gorius. Tanto quiſqꝫ a vero vel eter/
no amore ſeiungitur quanto inferiori/
bus delectatur. ¶ Secundo ad deum
amandum non ſolum inducit natura.
ſed eciam ipſa ſcriptura. q̄ ſicut dicitur
in libro de doctrina xpriſtiana. nichil
aliud ꝑcipit ꝙ̄ caritatē. et nichil aliud
vetat ꝙ̄ cupiditatē. Unde requiſitus.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

dominus Mathei. q̄d eſſet mandatum
maximū in lege ait. Diliges dominū
deum tuum ⁊c̄. hoc eſt inquit lex et ꝓ/
phete. id eſt. hoc ſolum p̄cipitur in lege
et in ꝓphetis. ſed quid eſt hoc. Nunq̄d
non ſunt alia multa mandata. vbi ergo
ſunt decem p̄cepta decalogi. Audi queſ
tionem. audi reſponſionē. Gregorius
enim hic querit Cum cuncta ſacra elo/
quia plena ſint diuinis p̄ceptis. quid
eſt ꝙ de dilectione quaſi de ſingulari
mādato dominus dixit: hoc eſt p̄ceptū
meum ⁊c̄. niſi ꝙ omne preceptū de ſo/
la dilectione eſt. et quidquid precipitur
in ſola caritate radicat̄. nec habeat ali/
quid viriditatis boni operis. ſi non ꝑ/
manſerit in radice caritatis. et addit p̄
cepta ergo dn̄ica et multa ſunt et vnū.
Multa per diuerſitatem operis. licet
vnum in radice dilectionis. Exemplū
inde in arbore cuiꝰ rami in ſe ſunt di/
uerſi et multi. ſed in radice ſunt vniti.
a qua accipiunt vt fiant fructiferi quia
ſine ea ſunt mortui nullis apti vſibus
niſi igni. Sic et omnia opera noſtra
et omnia diuina precepta. ſi in cari/
tate non fuerint radicata omnino ſunt
nulla. quia deo nō poſſunt eſſe accepta
niſi fuerint hoc igni excocta. Sunt eñ
omnia iſta externa opera noſtra ſicut
pira ſilueſtria vel domeſtica nō matuā
q̄ ſunt omnino inutilia. ſi non fuerint
in igne digeſta. et mediante calore ad
maturitatem deducta. dicit ergo ſcrip/
tura. Diliges dn̄m ⁊c̄ ex toto corde tuo
id ē. toto intellectu ſine errore. tota ani
ma. id ē. tota memoria ſine obliuione.
et omnibus viribus tuis. id ē. totis af
fectibus ſiue operibus ſine omiſſione.

O q̄ꝫ felix eſſet qui ſic deum amaret.
vt in nullo de eo erraret. vel falſum de
eo aliquid ſentiret. in nullo eius volun
tati contradiceret ſed ſe voluntati diui/
ne totaliter conformaret. ſemper eum
in memoria haberet. et de ipſo iugiter
memoria cogitaret. et nichil de contin/
gentibus vel pertinentibus ad ſerui/
cium ſuum obmitteret. ſed omnes vi/
res ſuas ad hocipſum impenderet;
Quis tali felicior. quis ſublimior. Sꝫ
quis hodie talis eſt? ymmo quis non
contrarium facit? Nonne omnis mun
dus erroribus plenus exiſtit? Nonne
humana voluntas in omnibus quaſi
deo reſiſtit? Nonne hodie plus gu/
loſi de delicijs auari plus de diuicijs.
laſciui plus de vanis. ſuperbi plus de
ꝓprijs q̄ꝫ de domini honoribus delectā/
tur? Et eſt Notandum valde. ꝙ deum
diligendum aſſerit toto corde. quid enī
toto corde diligere. niſi pure amare et
ſine ſocio amare. id ē nichil preter ipm̄
diligere. Non eſt vinum purum cui eſt
aliquid aque admixtum. ymmo tanto
amplius virtus vini debilitatur. quā/
to plus illi aque adiungitur. Sic eciā
deus tanto minus amatur. quanto plꝰ
extranei amoris ei aliq̄d cōmiſcetur.
Nulla eſt enim virtus q̄ ex appoſitione
ſui contrarij non minor reddatur. ſic
ex appoſitione virtutis ſimiliter robo/
ratur. Nam aurum purum ignis non
timet incendium nec ſcinditur malleo
quantumcumqꝫ ꝑcuſſum. ſed ictibus
dilatatur. vt omni forme ſit aptum.
ſed ſi ei aliq̄d alterum metallum fuerit
admixtum. ſemper ſub malleo ſcindi/
tur. nec aliq̄d vtile ex eo efficitur.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

quouſq3 ab eo qd adulterinū eſt ſepe͛ .
ſic non poteſt deus perfecte amari . niſi
ſolus ametur vt nichil cum eo extrane/
um diligat͛ qd non prop͛ ipſum amet͛ .
¶ Tercio ad diuinum amorem indu/
cit ipſa gracia nobis in redemcōne per
ſaluatorem exhibita . de qua in Eccleſi/
aſtico dicitur . Graciam fideiuſſoris
tui ne obliuiſcaris . dedit enim pro te a
nimam ſuam . Non vtiq3 dedit aurum
non lapidem precioſum . non ſeruum .
non aliquem angelorum ſed ſeipſum .
Quis ergo niſi malus ſeruus non dili
gat ip̄m ? Quis enim tam malus ſer/
uus vt ſe a carce͂ liberantem nō amet ?
Quis tam ingratus vt ad mortem in/
firmus non amet medicum perfecte et
celeriter curantem ? Quis adeo eſt per
uerſus . vt ſi ſit cecus non amet ſe illu/
minantem ? Nam pulli yrundinum ſu
as amant matres ſe illuminantes . Vn̄
nos eramus diabolico carceri mancipa
ti . eramus penitus ceci a diuina luce a
lieni . eramus mortui . et iam quaſi in
inferno ſepulti . Ergo non illum ama/
bimus qui ſua gracia illuminauit ? qui
a carcere diaboli liberauit ? qui a mor/
te culpe ſuo nos ſanguine vite reſtituit
Vnde Apocalipſis tercio . Dilexit et la
uit nos a peccatis in ſanguine ſuo . O
inaudita dilectio . O magnificus amor
et vera dilectionis probatio . dum pro
amore hominis ſanguinen ſuum fudit
et crudeliſſime morti ſeipſum expo/
ſuit nec de contingentibus quitq3 ami
ſit . Si ſic dominum ſuum amat ca/
nis pro pane modico . ſi ſic equus pro
modico ordeo . bos et aſinus pro pau/
culo feno . Et vt breui complectar ſin/
gula : quodlibet brutum ſibi beneficiū
impendens mutuo cōſtringit amore .
q̄ntū fratres ille amandus a nobis ex/
iſtit . qui carnem ſuam nobis dedit in
cibum . et ſanguinem ſuum in potum .
vitam in meritum . et ſe totum in pre/
mium . Nam leo ſicut in ſermonibus
domīcalibus patet ſup̄ : dum a ſerpen
te cinctus et fortiter ab eo aſtrictus fu/
iſſet a quadam muliere liberatus : ſic
illi toto corde adheſit vt ab ea niſi mor/
te ſeparari nequiuerit . ergo non faciet
homo racōnalis qd animal brutū fecit ?
deo ſummo negabit qd homini mortali
leo impendit ? ¶ Quarto ad diligen/
dum deum mouet gloria nobis a deo p
miſſa q̄ eſt tanta . tam alta . tam ampla .
tantis bonis plena . et tam innumera/
bilibus ſeculis permanſura vt dici ne/
queat vlla lingua nec cogitari humana
intelligēcia . Vnde Apoſtolus . nec ocu/
lus vidit . nec auris audiuit . nec in cor
hominis aſcēdit q̄ p̄parauit deus hijs
qui diligunt eum . Fertur eni͂ . q̄ duo
fuerunt religioſi mutuo ſe et vehemen/
te amore diligentes . immo tantam exti
terunt in amicitiam coniunctiſſimi :
vt omnia ſimul et leta et triſticia ſem/
per equo animo mutuo ſupportare vi/
derentur . et dum tandem decurſu tēpo
ris vnus ad mortem veniret ab alio ad
iuratus eſt vt ad eum poſt mortem re/
diret . poſt mortem ergo illi apparuit
et ab eo requiſitus quomodo ſibi eſſet .
ait . ſicut audiuimus ſic vidimus in ci/
uitate domini virtutū . et milleſies am
plius . Quanta eſt ergo noſtra ſtulti/
cia illum non amare qui tanta bona ſu
is amatoribus preparauit . Sicut et

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Mercatores non ſolum aurum diligūt.
ſed tantum laborem pro eo acquirendo
aſſumunt. ꝙ pro ipſo obtinendo alpes
tranſeunt fluctibus maris et ventis va
lidis ſe exponentes. vias periculoſas
arripiunt. calores et frigora non paueſ
cunt. et tamen ſepe non inueniunt qđ
inquirunt. ymmo dum lucrari putant
econuerſo ſemper perdunt. Que ergo
amentia vt pro lucro tam certo tam in
menſo. nullis temporibus vnquā per/
dendo non ſolum laborare nolumus ſed
abſq̧ labore poſſumus ſummū bonū
amare et rēnuimus. Non enim a no/
bis requirit aliud. q̄ꝫ amorem. ergo ſi
ieiunare non potes. ſi nudus incedere
non vales. Si ad ſanctum Jacobum
ire non potes. ſi religionem intrare nō
vales. Ama deum et accipe ſummum
regnum. Nunquid amare potes? Quo
modo diligis aurum. et non potes dili
gere ſummum bonum? Quis eſt qui
Regem Francie non amaret. ſi ab eo
recipere regnum ſperaret? ergo ad de
um amādum inducit natura. Mandat
ſcriptura. inpellit gracia. et allicit glā
Ad quam ꝑducat nos xpriſtus iheſus
qui cū deo prē zc̄.

De Apoſtolis.

Hoc eſt preceptum meum. vt dili/
gatis inuicem. ſicut et ego dilexi
vos. Johannis decīoquinto. Quatuor
enim ex caritate eſſe amanda. Auguſt.
docet de doctrina xpriſtiana. Deus. nr̄
animus. proximus. et noſtrū corpus.
Sed primo et ſupra omnia amandus
eſt deus. Secūdo loco noſter amandus
eſt animus. Tercio loco amandus eſt
proximus. ſed Quarto loco amandum
eſt noſtrum corpus. Magis enim q̄ꝫ cor
pus noſtrum amare debemus ꝓximū.
Unde et pro ſalute proximi ſi neceſſi/
tas ſe offeāt eſt ponendum ꝓpter ſe. de
bemus ergo diligere deū et omnia alia
ꝓpter ipſum. Eſt tamen hic Nōndum
ꝙ licet corpus ſit ex caritate amandū.
eo ꝙ ſit ad beatitudinem ordinatum.
Sic tamen eſt amandum. ſicut Agrico
la amat frumētū qđ ut fructificare poſ
ſit nō illud in ſcrinio ponit vel pauſare
permittit. ſed terre ad fructificandum
cōmittitur et frigori et niui et pluuijs
illud exponit. nec in area a tritura ꝑcit
ſed illud tam diu percutit quoad per/
fecte ſeperetur a paleis. donec vltimo
expoſitum molari ex eo vtilis fiat pa/
nis qui a corpore petendus eſt. Simi/
liter perfecte domandum eſt corpus.
donec ab omni peccato fuerit purum.
Item ſic eſt corpus amandum ſicut mi
les diligit clipeum quem valde diligit.
et forti manu cōſtringit ſed contra om/
nes ictus illū exponit nec a gladijs ei
parcit. Itē ſic eſt corpus noſtrum amā
dum. ſicut miles diligit equum quem
paſcit et tergit. ſed a calcaribus illi nō
parcit. nec congreſſurus a bello ſe ſub
trahit. ſed contra hoſtes ſtare compel/
lit. Item quarto ſic eſt corpus noſtrū
amandum. ſicut eger amat membrum
infirmum et putridum cui non parcit
a ferro et igne. ſed ſicut ſaluti tocius
expedit illud incidi ꝑmittit. quociens
expedire cognoſcit. ex quibus aperte
colligimus. ꝙ tunc corpus vere amat
quando pro honore dei et pro ſalute aīe

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

pꝛoximi ei non ꝑcitur ſed verberibus
et moꝛti exponitur. ¶ In verbo pꝛe/
miſſo quo in nobis caritas pꝛoximi cō/
mendatur. tria maxime notantur.
Nam Pꝛimo cōmendat᷑ caritatis pꝛe/
ceptum quantum ad ſingulare pꝛeco/
nium. Secundo nobis pꝛecipit frater/
ne dilectionis affectum. Tercio dilecti
onis ipſius foꝛmam dat et modum. vt
ſic fiat Pꝛimo pꝛeceptum venerabile.
Secundo obſeruabile. Tercio vero cō/
mendabile. ¶ Nota ergo Pꝛimo pꝛe/
cepti amoꝛis ſingulare pꝛeconium. cū
dicitur. hoc eſt pꝛeceptum meum vt di
ligatis inuicem ſicut et ego dilexi vos.
&c. Nonne ſingulare et venerabile pꝛe/
conium quando hoc pꝛeceptū ſit aſtru/
it ſingulariter eſſe ſuum. Secundo pꝛe
cepit fraterni amoꝛis affectum. cū ad/
dit. vt diligatis inuicem. Tercio vero
dat nobis dilectionis foꝛmam et modū
cum ſubdit. ſicut dilexi vos. Eſt enim
amoꝛ noſter cōmendabilis. cum aman
tem dominum imitatur ex eius exem/
plo amoꝛis foꝛmatur. Dicit ergo. hoc
eſt pꝛeceptum meum vt diligatis inui/
cē ſicut ego dilexi vos. ¶ Eſt ergo no/
tandum. ꝙ fraterna dilectio eſt noſtre
rectitudinis oſtenſiua. eſt legis diuine
collectiua. eſt xpꝛiſto aſſimulatiua. eſt
infernalis ſupplicij euaſiua. et eſt ſupꝑ/
nalis gloꝛie conſecutiua. quid iſtis me/
lius? quid vtilius? quid amabilius?
¶ Dico ꝙ fraterna dilectio ideo eſt ha/
benda quoniam eſt noſtre rectitudinis
oſtenſiua. Nam tunc eſt materia recta
quando id facit ad qđ eſt oꝛdinata. nō
declinans in partem contrariam. Sed
homo ad hoc factus eſt vt ſemper pꝛoxi

mum amet et ſe ad beatitudinem et vl/
timum finem pꝛeparet. In cuius ſig/
num omnes ab vno ſolo homine pꝛoceſ/
ſerunt. cum omnia alia animalia pꝛin
cipium non vnum habuerunt. vt dum
homines ab vno ſe eſſe pꝛincipio vide/
rent. vnitatem inter ſe amarent et fra
ternam caritatē acquirerent. Ad hunc
enim amoꝛem omnis creatura tam ce/
leſtis ꝙ̄ terrena nos inuitat ſuo exem/
plo. Nam ſicut dicit Boecius. Amoꝛe
iunguntur celeſtia. amoꝛe in coꝛpꝛibus
elementatis iungunt᷑ quatuoꝛ elemēta
licet inter ſe ſint valde contraria. Amo
re enim in hoc mundo conueniunt ce/
leſtia et terrena. Non enim mundus
ex naturatis tam diuerſis compoſitus
ad momentū ſtaret. ſi amoꝛ ꝑtes eius
cōtrarias nō vniret et vnitatē int̄ ſe nō
ſeruaret. ergo ſi amoꝛe vnita ſunt tam
diuerſa. quantus amoꝛ debet eſſe inter
ſimilia. Similitudo enim magna eſt
cauſa amoꝛis. ergo ſicut magna eſt ſi/
militudo hominis ad hominem: et ra/
cione vnitatis pꝛincipij. et racione
pꝛecepti accepti. et racōne finalis boni
ad qđ ſunt omnes oꝛdinati: conſtat
ꝙ amoꝛe maximo debent inter ſe necti.
Nam et ſi animalia a duobus pꝛinci/
pijs deſcendencia tanto coniunguntur
amoꝛe vt ſimul vadant ſimul quieſcant
ſimul doꝛmiant. ſimul comedant. ſicut
patet in columbis foꝛmicis et apibus.
quanto ſe amare debent q̄ omnes vniti
fuerunt in pꝛimo homine. et ꝓpterea
in Eccleſiaſtico dicitur. Omne animal
diligit ſuum ſimile. ſic et oīs homo pꝛxi
mum ſuū. ſupple. amare debet. Si enī
ſancti Aplī hoc fecerunt. et ſe in moꝛtē

pro proximis tradiderunt. Vnde et di
cebat ſanctus Apoſtolus. Ego libenter
impendar et ſuperimpendar egoipſe
pro animabus veſtris. Sed quis hodie
proximum ſic diligit. immo quis pxi
mum toto animo non odit. et qđ corde
gerit. ſi poteſt opere complet. plus ſa/
tis ſe diligunt bruta ꝙ racionalia. Si
enim vt dicit Gregorius. ꝓbatio dilec
tionis. exhibitio eſt operis. vide ſi ve/
rum eſt qđ dico. Nam Elephas ſi aliqñ
cadat cum ſuum caſum irrecupablem
videat. eo ꝙ ſurgere de terra nō valeat
fortiſſime barrit. qđ dum Elephantes
alij audiūt oīes iuniores et forciores
mox ad eum conueniunt. et vt ſurgat
adiuuant quantum poſſunt. Paſſeres
parue aues. dum aliquem de ſuis cap/
tum eſſe conſpiciunt. vndiqꝫ ad vnum
conueniunt. vt captum liberent labo/
rant vt poſſunt quem eciam in vincul
tentum paſcunt. Porcorum mos eſt.
vt dum vnus clamat omnes ad auxili/
um occurrant. O humana miſeria et
lacrimabilis amoris defectus. Cadit
Elephas eſt qui auxilium ferat. capit
paſſer et eſt qui ſuccurrat. porcus voci
ferat et inuenitur qui adiuuat. Et ſic
omnia vt in plurimū bruta. ſui generis
aīalibus in neccitatibꝰ ſubueniūt. ledi
tur brutū et ē qui dolorē mitiget. Sed
homo ſi cadat. non eſt qui ad auxilium
manum teneat. ſed ad nocendum plus
inclinat. Sunt hodie homines ſimiles
canibus. quorum mos eſt. cum vnus
percutitur ab omnibus alijs laceratur
¶ Secundo dilectio fraterna eſt diui/
ne legis complecia. Nonne magnum
bonum creditur eſſe diuinam legem in
plere. et dīna mādata vt tenemur obſer
uare? Quid hoc melius? Nonne qui
hoc facit acquirit ſibi vitam eternam?
Sic enim ait veritas in Matheo. Si
vis ingredi ad vitam ſerua mandata.
Sed q̄ proximū diligit. hic dei manda
ta cuſtodit. hoc enim maximum bonū
exiſtit. Minorem probat Apoſtolus ad
Romanos. hoc modo. Nemini inquit
quicquam debeatis. niſi vt inuicem
diligatis. qui enim diligit proximum
legem inpleuit. Nam non adulterabis
Nec occides. non furaberis. nō falſum
teſtimonium dices. non concupiſces rē
proximi tui. et ſi qđ eſt aliud manda/
tum in lege. hoc verbo inſtauratur.
Diliges proximum tuum ſicut teipſm.
et concludit illic ex premiſſis. plenitu/
do ergo legis eſt dilectio Racō iſtius ar
gumenti eſt iſta. Qui eñ diligit proxi
mum. optat illi bonum et non malum
ergo eum quem diligit non occidit. nec
contra eum furtum animo cōmittit. nō
falſum teſtimonium contra eum dicit.
rem proximi ſui non concupiſcet. et
ſic de alijs. ergo qui proximum diligit
vniuerſam per conſequens legem im/
pleuit. et ꝓpter hoc beatus Johannes
Apoſtolus. cum iam ſenex ſanus corpe
diſcipulorum manibus portaretur ad
quamlibet pauſam dicebat filioli dili/
gite inuicem. Cumqꝫ illi quererent
quid hoc ſolum diceret. ait. ſi hoc ſolum
fiat ſufficit ad ſalutem. et ſine hoc opa
nrā nulliꝰ ſūt momenti ꝛ arida. nec ad
ſummū bonū ꝓmotiua. Turpe eſt. fe/
dum eſt nō ſeruare hanc legem xpiſti.
cum ſarraceni tam diligenter legem ſer
uent Mahumeti. Eſt enim abſurdū.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et racõni recte cõtrarium vt legem illã
non obſeruemus nos filij pro qua con
firmãda ſunt mortui patres noſtri .ſ.
ſancti Apoſtoli. et martires incliti. et
ꝙ maximũ eſt xpriſtus dei filius. Nã
brutorum filij leges et documenta pa/
trum vel ꝑntum omni tempore ſeruãt
et ab eis nullo pacto declinant. ſicut ex
empla innumera manifeſtãt. ergo filij
non ſeruabunt legem xp̃i cũ animalia
bruta ſic ſeruent inniolabilit̃ legem pa
rentum. Sic ecõtra legit᷑ in Abacuc. i.
Dilacerata eſt lex ꝛc̃. Bernardus.
Cotidie ponunt in plateis leges iuſti/
niani. nõ ſcd̃m iuſticiam domini. non
litigia ſedantes ſed iurgia cõmouentes
Pſalmiſta. Narrauerũt michi iniqui
fabula. ꝛc̃. lex enim domini cõuertens
animas. ¶ Tercio dilectio ſumma eſt
xpriſto aſſimilatiã et in eum transfor/
matiua. Ipſe enim in tantũ ꝓximũ
amauit. ꝙ ſicut ipſe ſecundum Johan
nem Criſoſtimum. in extremo iudicio
dicturus eſt: ſuper gloriam ſuam nos
habuit. In tantum etiã ꝓximũ ama
uit. ꝙ pro redimendo eo a diabolico car
cere quo mancipatus fuerat: omne ob/
ꝓbrium. plurima et duriſſima tormẽ/
torum genera ꝑferens: tandem ſe cru/
deliſſime et deſpcĩſſime morti tradidit.
et morte ſua vitam nobis inuenit.
¶ Unde dicit in Jeremia. Reliqui domũ
meam. dimiſi hereditatem meam. dedi
dilectam animã meam in manus ini/
micorum. ergo qui ꝓpter xpriſtũ vere
ꝓximum diligit ſe ſimilem xpriſto fa
cit. Nam qui ꝓximum diligit ꝓpter
xpriſtum. maxime diligit xpriſtum.
qꝛ ꝓpter qđ vnũqđq; tale et illud ma/
gis. Magis enim ſe ꝙ̃ medicum diligit
qui ob cauſam ſue ſalutis ſolummodo
diligit. et magis diligit equũ ꝙ̃ aurũ.
qui aurum dat pro equo. ergo ſi quis
amat xpriſtum amore imitãte᷒ xpriſto
ſe facit ſimilem. etenĩ amor ẽ vis vnitã
vis aſſimilatiua. vis transformatiua.
Unde Hugo. Scio anima mea qꝛ amor
eſt vita tua. quia quidquid diligis in
eius ſimilitudinẽ transformaris. Ta/
lis eſt enim anima ſine amore diuino q̃
lis eſt carbo mortuus ſine igne. Nam
carbo ignitus eſt pulcherrimus et eſt
ſplendidus quia igni ſimilimus. ſed ig
ne exſpoliatus remanet nigerrimus et
tagentis ſe denigratiuus. Similit̃ aĩa
fraterno amore incenſa et medullitus
penetrata ſit tota ſplẽdida. et ideo xp̃o
ſimilima. ſed anima igne hoc ſpoliata
tota frigida ſit ꝛ nigra ꝛ deo diſſimiliã
Unde Auguſtinus dicit. Quia talis ẽ
homo qualis eſt dilectio eius. Si terrã
inquit amas terra es. ſi celum celeſtis
es. ſi autem deum diligis. non audeo
dicere ꝙ deus ſis. Sed audi Prophetã
qui dicit. Ego dixi dij eſtis et filij ꝛc̃.
Mira ẽ ergo et grandis virtus amoris
q̃ amantem in amatum cõuertit et ho/
minem deum facit non natura ſed grã.
quia ſicut Boeciꝯ dicit. Natura vnus
deus eſt. ſed ꝑticipacõne nichil ꝓhibet
eſſe ꝙ̃ plurimos. Unde Dominꝯ dixit
ad Moyſen. Ecce conſtitui te deum pha
raonis. Sed nunquid tibi parum vide
tur dum ſis ſimilis ſũmo bono. Quid
hoc nobilius? quid hoc melius? quid
fructuoſius? Nam ſcd̃m phm̃. Id ſem/
per eſt melius qđ eſt meliori ſimilius.
Nunquid aquila docente natura filium

301

de nido abicit. et non paſcit quem ſua
natura diſſimilem eſſe cernit. eo ꝙ reſ/
picere ſolem in rota non poſſit? Nam
et corui pullos ſuos non paſcūt. donec
eos diſſimiles eſſe cernunt. ſed mox vt
ad ſimilitudinem nigreſcere incipiunt
cum multa ſolicitudine eos paſcunt.
Sciant omnes qui cum ſanctis Aplis
proximum non diligunt. et ꝓpter hoc
deo ſimiles non exiſtunt. quia abicien/
di velud pullus Aquile ſunt et ſicut cor
uorum pulli a deo paſci indigni exiſ/
tunt. et ſi diſſimiles inuenientur in fi
ne. abicientur eternaliter ſine fine.
vbi eſt ſtridor dencium. vbi eſt vita mo
riens. et mors mori neſciens. vbi eſt
confuſio. et ſempiternus horror inhītat.
Diligamus ergo proximum vt audia/
mus dicentem xpriſtum. Johannis
decimoquinto. in hoc cognoſcent homi/
nes quia mei diſcipuli eſtis. ſi dilectio
nem ad inuicem habueritis. ergo vbi
amor non eſt. xpriſti diſcipulatus eſſe
non poteſt. quia nec ibi deus. vbi eīn
caritas et amor eſt ibi deus et omne bo
num per conſequens. cum in dilectione
plenitudo legis ponatur. ¶ Quarto dilec
tio fraterna eſt ſupplicij eternalis decli
natiua. et ſummi boni acquiſitiua.
Iſta enim duo ſunt ſimul tractanda.
ſicut in elementis corruptio vnius eſt
generatio alterius: ſic paradiſi exclu/
ſio eſt inferni acquiſitio. Quia ſicut di
cit Auguſtinus. Omnes erunt in in/
ferno. qui ſuperno non fuerīt cōſtituti
in regno. Vtinā attenderent xpriſtiani
vtinā reuoluerent mente fideles: quid
perdunt. et per conſequens quid acqui
runt. ſi proximum odiunt et eum di/
ligere noluerint. Dic igitur xpriſtia/
ne. quid perdis ſi proximum tuū odis
Nunquid non a ſummo bono diuideris
et a conſorcio beatorum ſepararis?
et niſi ſuppliciis nō exiturus addiceris?
Quid hoc damnabilius et quid anime
grauius? Si times perdere pecuniā.
neceſſario aliquando dimittēdam. ſi ti/
mes corporalem amittere vitam. ali/
quando neceſſario perdendam. Cur
non times perdere vitam beatam vitā
omnibus bonis plenam non ad tem/
pus. ſed perpetuo duraturam. Dicito
igitur mihi quid acquiris ſi proximū tuū
odis. ꝓpter qd habendum in hac vita
torqueris et dolore extenderis. dum te
nō habundare cernis temporalibus bo
nis: niſi ꝙ excluſus ab omnibus bo/
nis tam temporalibus ꝙ eternis trade
ris ſummis malis et penis et maxime
eternaliter duraturis. Tunc dolebis
cogentibus penis. tunc irremediabili/
ter plorabis. tunc vitam tuam priſti/
nam blaſphemabis. ex quo xpriſtum nō
amaueris. ſed nichil tunc tibi proderit
vbi nullus penitencie in perpetuum
locus. Attende igitur nunc kariſſime
et proximum dilige ſi vis mortem eter
nam effugere et vitam ſempiternalem ac
quirere. Sicut enim Johannes dicit.
in pma Cano. tercio. Nos ſcimus quo
niam tranſlati ſumus de morte ad vitā
quoniam diligimus fratres. qui enim
non diligit manet in morte et hic mor/
tuus eſt morte culpe et morietur vlte/
rius morte damnacōis eterne. O ſum/
ma hominum ſtulticia. O odium deteſ
tandum. quo perditur ſummum bonū
et acquiritur ſummum malum. Quid

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſtulcius homine ſua mala cognoſcente.
et ea effugere non curante? Cum ani
malia omnia bruta ſic ſollicite ſua que/
runt remedia. fugiunt ſue ſaluti con/
traria. Nam muſtela ſi eius filij exceca
ti fuerint vel mortui. herbam querit cu
ius virtute luci et vite eos reſtituit.
ergo ſalutem querit muſtela filijs et tu
homo racõnalis proximum odis. labo/
rat beſtiola filijs dare lucem et reſtituẽ
eos vite et tu niteris toto poſſe excludi
a luce. nec diſpendium times vite Dili
git brutum ſuum remedium et fugit ſi
bi nociuum et tu contemnis diuinum
preceptum odiens proximum. quo ſolo
anthidoto peruenire potes ad ſalutem
Diligit brutum vitam ſuam et homo
in proximo odit deum qui anime vita
exiſtit. Abiciamus ergo fratres opera
tenebrarũ et ſaltẽ q2 ita oportet proxi/
mũ diligamꝰ. vt eius odium qui nobis
hoc in preceptum contulit euadamus ꝫ

Item.

Species celi gloria ſtellarum.
Eccleſiaſtici. quadrageſimoſcd'o.
Per celum recte eccleſia ſancta deſignat'
Triplici racõne. Primo. quia ſicut ce
lum celat nobis diuina miſteria. ſic et
eccleſia ſacramenta. Secundo ſicut ce
lum a natura eſt nobiliſſimum forma ꝛ
ſplendidiſſimum. ſic et eccleſia ſancta
eſt nobiliſſima ab eminencia vite. eſt
ſplendidiſſima virtute doctrine. ꝛ tota
ſperica et rotunda ex motu obediencie.
Tercio quia inter celos eſt ordo magni
maioris et maximi. vt qdam celum ſu
premum. ita tamen ꝙ ſit influencia ſu
periorum in medios ſed non inferiorũ
in ſummos. Eſt eciam ponere celum
creacõne primũ. ſitu altiſſimum. influ
encia cauſaliſſimum. ſicut empireum.
qd' influens in omnia ſuperiora et me/
dia ipſum a nullo recipit influenciam
Sic in eccleſia dei quidam ſunt prelati
minimi vt prochiales ꝛ cuãti. quidam
medij vt Epiſcopi. quidam ſummi vt
Patriarche. E quibus romanus ponti
fex dignitate eſt primus et loco ſumus
et influencia maximus. quia in eo ple
nitudo ptãtis. eo ꝙ ipſe auctoritatem
dat alijs et omnibus precipit et a ne/
mine recipit qui primo per omnia eſt
ſimilis. Quid per ſtellas nobis datur
hic intelligi q̄ facte ſunt in ornatum ce
li niſi viri iuſti et maxime prelati et
ſancti Apoſtoli qui eccleſiã ornauerunt
ſanctitate vite. ſplendore et doctrina.
id eſt. verbo et opere. Sic igitur verbũ
propoſitum ſpiritualiter intellectum.
duo maxime in eo notantur. Primum
eſt ipſius ſancte eccleſie pulchritudo.
Secundum eſt ipſius pulchritudinis
cauſa et racõ vel ipſius pulchritudinis
magnitudo. Nam Primo. ſanctã eccle/
ſiam eſſe luculentam. oſtendit. cum ait
Species celi. Secundo vero cauſam
ipſius pulchritudinis magnitudo ap/
cius patefacit. cũ dicit. gloria ſtellarũ.
et eſt ſenſus pulchritudo eccleſiarũ eſt
doctrina et ſciencia prelatorum. ſicut
ſtelle in ornamentũ orbium ſunt eorũ.
Sed Notatur. ꝙ in ſtellis recte ſig/
nificãtur. et maxime ſancti Apoſtoli
et prelati Triplici racõne. Primo. at/
tendenda eſt nature nobilitas. Secũdo
ſitus ſublimitas. Tercio vero figure

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

rotunditas. Nam ſtelle ſunt nature pu
riſſime figura ſperice et rotunde. Sic
et ſancti Apoſtoli fuerunt puri per cō/
tinenciam. fuerunt alti per pauper/
tatem. et paupertatis excellenciam. et
fuerunt ſperici et rotundi per obedien
ciam. ¶ Dico Primo. ꝙ ſtelle natura
ſunt pure. eo ꝙ ex lucis habundancia
ipſe ſunt formate. Non enim aliud
eſt ſtella ꝗ lux aggregata. Unde quādo
in Geneſi primo. lucem diuiſit a tene/
bris eius naturā puram eſſe monſtra/
uit. Tunc enim albedo dicitur eſſe pu
ra quando nichil de nigredine eſt ei ad/
mixtum. et vinum dicitur eſſe purum
quando ab omni aquoſitate eſt ſepara/
tum. ergo ſtella cum ex luce ſit formata
ꝛ nichil habeat tenebroſitatis vel nulla
tenebra ſit admixta. vt experiencia vi/
ſus docet. eſt de ſua natura puriſſima.
ꝗuis deo comparata ſit impura dicat̃.
Propter qđ in Job ſcriptum eſt. Ecce
luna non ſplendet et ſtelle non ſunt mū
de in cōſpectu eius. quaſi diceret. ſtelle
in ſe ſunt munde. ſed ſunt inmunde di/
uine mundicie cōparate. Sancti Apl̄i
fuerunt ſtelle per cōtinenciam ꝓpter
perfectam carnis et mentis mundiciā.
Unde dicebat eis in Johanne. Qui lo/
tus eſt non indiget niſi vt pedes lauet
ſed eſt mundus totus. ſed vos mundi
eſtis ꝓpter ſermonem quem locutus
ſum vobis. Sed quis hodie a ſorde mū
dus nec infans cuius ē vnius diei vita
ſuper terram. Unde in Prouerbijs.
quis gloriabit̃ mundum ſe habere cor.
Job. quis poteſt facere mundum de in
mundo cōceptū ſemine niſi tu qui ſolus
es Proch pudor quia maior ꝗ in nobis
inuenitur in brutis mundicia. Nam
videmus ꝙ aues obſeruant in generā
do cōgruitatem temporis vt nunquam
coeant niſi tempore veris. Tunc eīm
ſociant. ſimul nidificant. ſimul ouant.
ſimul pullos educant. Sed mox com/
pleto gn̄acōis officio a talibus ceſſant.
et ſe ab inuicem ſeparāt nec vſqꝫ ad idē
generacōis tempus ad ſe inuicē appro/
pinquant Sed quis hominū ita facit?
q̄uis abſtinet ab vxore ſaltē in feſtiuis
diebus ymmo ſunt quibus non ſufficit
omne tempus. ſed ſunt ſicut equus et
mulus quibus non eſt intellectus. O
humana laſciuia. O vana et deteſtanda
carnalitas. quia maior ꝗ in brutis in
nobis inmundicia inuenitur. Nam in
ter piſces continencia coniugalis ſerua
tur vt nullum inter piſces adulterium
cōmittatur. cum hoc inter homines nō
ſeruetur. immo longe plures ſunt coi/
tus adulterini et inceſtuoſi ꝗ legittimi
plures contra naturam ꝗ opere natu/
rali. Secundo ſunt ſtelle ſitu altiſ/
ſime et hoc competit eis ex condicione
nature. Nam Triplicem legimus eſſe
naturam. ſitu. nobilitate. et loci diſtan
cia. Una eſt natura opaca. que maxime
apparet in terra. Secunda eſt natura
perſpicua. que in aere oſtenditur et in
aqua. Tercia eſt natura luminoſa quā
habent ſidera et alia corpora celeſtia.
Prima eſt natura opaca ſiue obſcura.
Secunda eſt luminis receptiua. Ter/
cia eſt luminis datiua. Prima de ſui
natura eſt infima. Secunda eſt media
ſiue in medio collocata. ſed Tercia eſt
in ſummo conſtituta. Cum igitur ſit
ſtella lux vt dictum eſt ſupͣ aggregata.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

f

in ſummo debet eſſe loco locata. Item
conſtat celum ſitu altiſſimum. Eccleſi/
aſtici primo. Altitudinem celi quis di
menſus eſt. Sȝ ſtelle in celo ſunt poſite
ergo ſunt ſitu altiſſime. Maior patet
in Geneſi p̄mo. Fecit deus duo mag/
na luminaria et ſtellas et poſuit eas in
firmamēto celi. Sic et ſancti Apoſtoli
fuerunt altiſſimi in celo per pauperta
tem altiſſimam. et per affectum plan/
tati. a terra penitus eleuati. non terre
na ſed ſola amantes celeſtia. Unde et di
cebat Apoſtolus. Noſtra conuerſatio in
celis eſt. ꝓpter qđ tantū deteſtabantur
terrena vt excuterent puluerem de pe/
dibus ſuis. quia pauperem dominum
ſequi non poterant onerati. Sed quis
hodie qui ſequitur in voluntaria pau/
pertate Apoſtolū? Ieremi. A minimo
enim vſqȝ ad maximum omnes auari
cie ſtudent. et Amos. Auaricia ſuper
caput omnium. O vanitas vanitatū.
O peruerſitas naturarum vt qđ natu
ra tibi dedit pedibus conculcandum:
tu ei nō ſolum caput corporeum ſed qđ
eſt grauiſſimum ſubicis animū rebus
omnibus preferendum. Nunquid non
contra naturam eſſet. ſi quis celum ter
re ſubmitteret? hoc eſt facere et nature
ordinem permutare ymmo peruertere
ſi ei locum ſummū dares qđ ex natura
infimum locum tenet. ſed longe eſt no/
bilior creatura anima tua ꝙ ſit celeſtis
ſubſtancia. ergo contra naturam pec/
cas ſi eam per auariciam terre ſubmit
tas. Que enim animalia viuentia de
rapina ſic inſudant rapine ſicut nunc
temporis homines. Nam leo preda cap
ta quieſcit. vſurarius ipſum tempus

nocturnum. qđ ex natura quieti eſt de/
putatum conuertit in auaricie calculū
leo enim quieſcit nec habet memoriam
vt dicit Iheronimus. niſi neceſſitate.
tunc enī cum nimium fameſcit predam
querit qua accepta mox p̄dandi ponit
voluntatem. O confuſio humana non
predatur beſtia niſi neceſſitate vite co/
gente. predatur nobiliſſima creatura.
ſola libidine auaricie inducente.

¶ Tercio. Stelle ſunt figure rotunde
et ideo ad motum aptiſſime. Nam de/
cet nobiliſſima corpora nobiliſſimam
habere figuram. Sed ſtellarum corꝑa
ſunt nobiliſſima. quia de luce formata
que eſt decus inter omnia corpora ⁊ no
biliſſima omnium corporum forma.
ergo debent habere nobiliſſimam figu/
ram. ſed figurarum nobiliſſima eſt fi/
gura ſperica cum ſit ſimpliciſſima. con
ſtans tantum ex vna linea cum ſit ca/
paciſſima cum ſit fortiſſima. et eciam
cū ſit perfectiſſima habens in ſe perfec
tionem variam. Sicut hec omnia Areſ
totiles certa probat experientia. ergo
conſtat ſtellarum corpora eſſe ſperica
in figura. quare ſunt ad motum aptiſ/
ſime. Corpus enim bene rotundum
valde facile eſt ad motum. ſic et ſancti
Apoſtoli toti facti ſunt ſperici ad obedi
encie motum aptiſſimi. vſqȝ ad termi/
nos mundi. Unde de eis propriiſſime
dicitur in Abacuc tercio. Stelle dede/
runt lumen in cuſtodiis ſuis. vocate
ſunt et dixerunt aſſumus. in quo per/
fecte monſtratur obediencia. Nam vo/
cati a domino mox relictis omnibus
ſecuti ſunt eum. tante eciam obedien/
cie fuerunt. nullos reges fugierunt.

Nullos gladios timuerunt. nullorum
obſiſtenciam formidauerunt. Sed ac/
cepto imperio omnes terre angulos pe
netrauerunt. Pſalmiſta. Non ſunt lo/
quele neqꝫ ſermones. quorum non au/
diantur verba eorum. In omnem ter/
ram exiuit ſonus eorum. et in fines or
bis terre voces eorum. Tante eciam
obediencie fuerūt ꝙ non ſolū omnia re
liq̄runt ſed ſeipſos et voluntates ꝓpri/
as abnegauerūt. Sciebant enī dn̄m ſu
ū nō tm̄ dixiſſe in luca. Niſi quis renū
ciauerit om̄ibus que poſſederit non p̄t
meus eē diſcipulus. ſed inſup̱ addidiſſe
Qui vult venire poſt me. abneget ſe/
metipſū ⁊ tollat crucē ſuā ⁊ ſequat̄ me.
Minus quippe eſt abnegaē qd̄ quis ha
bet. ſed valde multū eſt abnegare qd̄ ē.
Quante ergo obediencie fuerūt qui nō
ſolum ſua ſed ſeipſos et vitam ꝓpriam
reliquerunt. Sed quis hodie eſt qui nō
dico ſeipm̄ ſed ſua pro xpiſto reliquat?
Magis enim hodie homines auro adhe
rent q̄ꝫ xpiſto. Unde in Eccleſiaſtico
ſcriptum eſt. pecunie omnia obediunt
O confuſio ſumma et peruerſio deteſtā
da. quia maioris ſūt obediēcie bruta q̄ꝫ
racōnabilia. cum tamen illa a ſuo rege
nulla accipiunt bona. Nos autē a noſ/
tro rege accipimus omnia naturalia.
omnia gratuita et accipere expſpectamꝰ
eterna gaudia. omnibus bonis creatis
non comparanda. Unde Aplūs. Nec
oculus vidit nec auris audiuit. nec in
cor ⁊c̄. Nam apes que a ſuo rege nichil
accipiunt in tātum ſunt ei obedientes
ꝙ ad imperium eius exeunt et redeūt.
caſtra ponunt. et qd̄ maius eſt hꝰꝰs? ſi
qua eum offenderit de ipſa vlcōnem fa
ciunt et aculeis occidunt. Quis eſt ho/
die qui obediat ei a quo eſſe accepit? a
quo ſenſum et intellectum ſe habere ſen
tit? a quo redemtus tanto precio fuit?
in eſſe conſeruatus? ipſius gracia ſola
ſubſiſtit? et tamen in Eccleſiaſtico dr̄.
Graciam fideiuſſoris tui ne obliuiſca/
ris dedit enim pro te animam ſuam.
quid enim amplius tibi facere potuit?
Nam tibi Primo bona nature dedit.
Secundo. bona fortune in nature auxi
lium tribuit. Tercio tibi graciam con/
tulit. Quarto vt nichil deeſſet ſe totum
inpendit. ergo nō ei obedies? tibi obe/
diunt celeſtia corpora. et quatuor ele/
menta et animalia omnia bruta. Ipſe
enim dicit in Prouerbijs. quia vocaui
et rēnuiſtis. extendi manum meam et
nō fuit qui aſpiceret. deſpexiſtis omne
conſilium meum et increpacōnes meas
neglexiſtis. ego quoqꝫ in interitu vrō
ridebo. et ſubſannabo cum vobis qd̄ ti
mebatis aduenit. Xpiſtus ergo iheſus
det nobis cum Apoſtolis ſic puros eſſe
ſic paupertatem amare ſic obedire. vt
hic graciam dei. in futuro gloriam con/
ſequamur. Amen.

De Euangeliſtis.

Audiam quid loquatur in me do/
minus deus. Pſalmiſta. Docet
doctor eximius Auguſtinus hoc Plato
nem ſenſiſſe. ꝙ deus ſit cauſa omnium
naturarum. ſit lumen omniū racōnum
et ſit fons omniū actionum. vt ſine eo
nulla natura exiſtat. nulla ſciencia in
ſtruat. et nullius rei vſus expediat.
Nam hoc eſt omnis noſter intellectus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſine diuino lumiē. q̄d eſt carnis oculus
ſine luce. Nam ſicut oculus carnis. li/
cet de ſua natura habeat facultatē vidē/
di. nunq̄ tamen conſequitur beneficiū
viſionis niſi auxilio lucis ſiue materia
lis lucis ſiue ſolis Ait em̄ autoꝛ de ſpi/
ritu et anima. Sicut nec oculus carna
lis vnquam de ſua natura videt niſi ex
terna luce illuſtratus: ſic nunquam in
tellectus intelligit. niſi intus lumine
veri ſolis irradiatus. Unde Pꝛoheta.
Domine in lumine vultus tui ambula
bunt et videbimus lumen. Non ergo
potuiſſent Euangeliſte nec quicumq̄
Doctoꝛes eccleſie ſcripſiſſe de domino.
niſi illuſtrati hoc lumine q̄d illuminat
omnem hominem. docentem. ſcribentē
ſiue meditātem. Dicat ergo quicumq̄
Apoſtolus vel Euangeliſta. dicat oīs
ſcriba vel quicumq̄ docet in eccleſia ſcā
Audiam quid loquatur in me doming
deus. ¶ In quo verbo ſubtiliter inda
gato Tria Notantur. Primum eſt.
Humilitas reuerentis obſequij quo hō
ad diuinas irradiacōnes ſe pꝛeparat.
Secundum eſt. Sublimitas ſuperni
imperij quo faciendum eſſe inſinuat
q̄d mandat. Tercium eſt. familiaritas
interioꝛis alloquij. Primum reſpicit
auditum mentis intimum. Secundū
bonum veritatis ſupernum. Tercium
vero alloquium internum. Notatur
ergo Primo. Humilitas reuerentis ob
ſequij dum dicitur. Audiam. Andire
enim actus eſt reuerēcie. Notatur ſcd̄o
Sublimitas diuini imperij cum infer
tur. quid loquatur dominus deus.
Notatur tercō. familiaritas interioꝛis
alloquij. cum adiungitur in me. Nobi/
liſſimum ergo loquendi genus eſt. q̄n
non exterioꝛibus ſignis ſiue coꝛpoꝛali/
bus ſonis deus alloquitur animam.
ſed intus tātū irradiat ſup ipſam ſine
vllo medio edocens eam. ſicut docuit
Johannē euangeliſtam et omnes alios
qui docuerunt in eccleſia. Ipſi enim
q̄d ab eo audiebant interius ſcribebāt.
et loquebantur exterius. Dicat ergo
vnuſquiſq̄ taliū. Audiam quid loqua
tur in me. vt deuote audiamus diuinā
locutionem. et quid nobis dominus
deus loquatur attendamus.

¶ Eſt ergo Notandum ad pꝛeſens. q̄
loquitur deus. Primo vt rex potentiſ/
ſimus in iubendo. Secundo vt magiſ/
ter pꝛudentiſſimus in docendo. Tercō
vt amicus dulciſſimus in conſolando.
Quarto vt iudex equiſſimus in exami
nando. Eſt ergo primum diuinum im
perium quo ligamur. Eſt ſecundum
diuinum magiſterium quo docemur.
Eſt tercium diuinum colloquium quo
conſolamur. et Eſt quartum diuinum
iudicium quo terremur. ¶ Dico pꝛimo
q̄ deus vt rex potentiſſimus dat impe
rium quo ligamur. Unde dicit̄ Exodi
viceſimo. locutus eſt dominus cunctos
ſermones hos. et ſequūtur decē pꝛecep/
ta decalogi. tria que pertinent ad deū.
et ſeptem q̄ pertinent ad pꝛoximum.
vide litteram et expone eam populo.
Primo illa pꝛecepta tenentur ſcire.
quia in ipſoꝛum obſeruacōne eſt vita.
Unde iuueni querenti a domino. quid
faciendo haberet vitam eternam. Do/
minus reſpondit. Si vis ingredi ad
vitam eternam ſerua mandata. Nemo
enim excuſabilis eſt ſi ea non ſeruet.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

quia omē quod in eis preceptum facile
eſt amanti. Amanti enim vt Bernar/
dus dicit nichil difficile eſt. Quis vn/
quam tantum laborat ad amandum de
um vel ad obſeruandum eius mādata.
quantum laborat miles ad pugnan/
dum. dux ad regendum. mercator ad
acquirendū. et agricola ad laborandū?
Si ſeruꝰ dn̄m ſuū offendit oī mō eius
offenſam placare nitiꝛ. ſi ſubditus in
irā prelati ſui inciderit. eius irā oī quo
pt ſtudio mitigare depoſtulat. ſi filius
in patrē peccauerit in eiꝰ graciā ꝙ p̄mū
rediē deſiderāt. deꝰ aūt oīm dn̄s. platus
maximꝰ et pr̄ pijſſimꝰ oī die offenditꝛ
nec eſt q̄ eius irā placare nitaꝛ. Vn̄ in
Can. Mādata eius grauia nō ſūt. Nū
q̄d graue eſt deū tuū. dn̄m tuū bn̄facto/
rem tuum tam pium amare? Vnde et
ipſe dicit Deutronomij triceſimo.
Mandatum qđ ego precipio tibi non ſu
pra te eſt. neq; procul poſitum. neq; in
celo ſitum. vt poſſis dicē. Quis noſtrū
ad celum valet conſcendere vt deferat il
lud ad nos vt audiamus et opere com/
pleamus? Neq; trans mare poſitū. vt
cauſeris et dicas. quis ex nobis tran/
ſire poterit mare. vt poſſimus audire
et facere qđ preceptum eſt. ſed iuxta eſt
ſermo in ore tuo et corde tuo vt facias il
lum. ergo in hoc nullus excuſabilis eſt.
quia ſicut dicit Auguſtinus. poteſt ho/
mo dicere. Non poſſum ieiunare. non
poſſum ad ſanctum Jacobum ire. non
poſſum res meas omnes pauperibus
dare. et non poſſum in monaſterio deo
ſeruire. non poſſum a vino et a carne
abſtinere. Nunquid poteſt dicere. non
poſſum amare? quid facilius? quid dul
cius? quid homini poſſibilius ꝙ amaē
ſummum bonum tam tibi beneficum?
Attende quid dominus mandet tibi fa
cere. nunquid ſibi vtile? Non inquam
ſibi ſed tibi. Precipiunt reges et princi
pes ſeruis grauia. non ſeruis ſed ſibi
vtilia. ſed multi ſunt qui adimpleant.
precipit deus formator omniū hominū
atq; redemtor et mandat non ſibi ſed
ſeruis vtilia nec eſt qui obediat. Audi
Auguſtinum dicentem. Nichil deus iu
bet qđ ſibi proſit. ſed illi cui iubet. ideo
verus eſt dominus qui ſeruo non indi/
get ſed quo ſeruus indiget. Pſalmiſta.
Dixi domino. deus meus es tu. quoni
am bonorum meorum non eges. q̄ ne/
quicia. q̄ peruſitas iſta eſt. quia leo ru/
git et omne animal greſſum figit et ex
ſpectat imperium ſui regis. & ſummus
rex ſeruo ſuam vtilitatem mandat. et
nemo ē qui exaudiat. ¶ Secundo lo/
quitur deus vt doctor prudentiſſimus
docens magiſteriū quo de ſalute inſtrui
mur. Vnde dicitur Mathei decīotercio
ꝙ locutus eſt turbis multa in parabo/
lis. Cumq; diſcipuli quererent. quare
in parabolis loqueretur. dixit eis quo
niam vobis datum eſt noſſe miſterium
regni dei. ceteris autem in parabolis
et ſequitur. quomodo eis exponebat
parabolas. quoniam non eſt ſeminan/
dum ſecus viam per vanam intelligen
ciam. nec ſupra petram per cordis duī
ciam. nec inter ſpinas per rerum opu/
lenciam. ſed in terram bonam. ſoli ex/
poſitam. aquis irrigatam. et vomere
ſepe ſciſſam per deuotionem. Nonne
ſtultus diiudicaretur ab omnibus qui
iuxta cōmunē viam ſemina iaceret vbi

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

homines tota die tranſirent et ſemina
pedibus cõculcarent. tales ſunt qui de
ſcripturis non attendunt. Sed quid /
quid boni faciunt coram hominibꝰ po/
nunt et omne qđ faciunt perdunt.
Gregorius. depredari deſiderat qui the
ſaurum in via publice portat. Quis
mercator niſi ſit ſtultus dum per viam
latronibus obſeſſam incedit theſaurũ
ſuum in publicop ponit? Nonne apes
mella ſua ſtudioſiſſime reponunt infra
tecta? Nonne formice grana collecta in
ſubterranea condunt loca? ergo opera
noſtra iuxta Auguſtinum. ſic ſunt fa/
cienda. vt ſi opus ad diuinam laudem
fiat in publico. tamen ſemper intencio
maneat in occulto. nec placere appetat
niſi ſoli deo. Item nõ eſt ſeminandum
ſupra petram per cordis duriciã. quia
cor durum male habebit in nouiſſimo.
ſicut dicitur in Eccleſiaſtic. Eſt autem
cor durum. ſecundum Bernardum.
qđ nec cõpunctione ſcinditur. nec pie/
tate mollitur nec precibus inclinatur.
Talis enim anima ſic dura et a com/
paſſione remota. ẽ ſicut terra ſine aqua
que nullis fructibus eſt apta. Unde
filia Caleph. que ſignat animam pe/
cijt a patre terram irriguam. plorans
ꝙ dediſſet ei aridam. Nulla omnino eſt
planta que ſub terra poſita ſine aqua.
non fiat protinus arida. Unde ꝓpheta
Plorans dicebat. Anima mea ſicut ter
ra ſine aqua tibi. Item non ſeminan/
dum ſuper ſpinas. quia ſpine ſemen
cõprimunt et creſcere non ꝑmittunt.
Sed que ſunt hee ſpine? xpriſto docen
te noſtre ſunt diuicie quibus homo vel
natura in corde per incontinentiam cõ
pungitur et vulneratur. Unde diuites
ſepe bona q̃ faciunt perdunt. quia plꝰ
mundum diligunt ꝙ̃ deum. Unde Do/
minus in Matheo. loquens de diuite
ait. Facilius eſt Camelum per fora/
men acus tranſire. ꝙ̃ diuitem intrare
in regnum celorum. Cui concordans
beatus Jeronimus. viuentibus in de
licijs et diuicijs: ſic loquitur. Im/
poſſibile eſt. vt aliquis fruatur bonis
preſentibus et futuris. ꝙ hic ventrem
et ibi mentem repleat ꝙ de diuicijs ad
delicias tranſeat et in celo et in terra
appareat glorioſus. Quid ergo diuites
vias ſaluatoris exquiritis? vt quid vos
ipſos decipitis? vt quid ſcientes ꝛ in
excuſabiles regnũ celorũ amittitis. et
ſponte vos tam importabili ꝛ perpetu
e pene ſuppoĩtis? vel oportet diuicias
nõ amare vel celũ amittere. niſi dicas.
illud qđ dicit veritas falſum eſt. Facite
ergo vobis amicos de Mammona ini/
quitatis. vt cum defeceritis recipiant
vos in eterna tabernacula. Seminate
diuicias ſeminate. paupibus eas date
quia hoc eſt in bonam terram ſeminare
Nunquid ſemen perditur dum terre
cõmittitur. ſed pocius multiplicatur.
Nunquid Mercatores lucrarentur. ſi
clauſe eorum diuicie in ſcrinijs pone/
rentur. Ille enim vſurarius lucratur
plura qui cõmodat plurima. Elemoſi/
nas enim dare eſt fenerari non perdere
et vtiliter ſeminare non abicere.

¶ Tercio loquitur deus vt amicus fi
deliſſimus ꝛ dilectiſſimus prebens ſola
cium anime quo conſolamur. Unde ipẽ
dicit in Oſea. Ducam eam in ſolitudi/
nem et loquar ad cor eius. Solitudo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

eſt locus inhabitabilis et paucis pene/
trabilis et ſignat intimum noſtre men
tis ad qd̓ acceſſus eſt valde paucis . et
hoc auxilio diuine virtutis Quid ergo
eſt animam ducere in ſolitudinem . niſi
eam ab exterioribus omnibus et mun
danis extrahere et eam ad ſeipſam in/
ducere . vbi diuinam vocem poſſit au/
dire dulciter colloquentem . Unde Au/
guſting dicebat de ſeipſo . Introducis
me domine in quandam dulcedinem . q̄
ſi perficiatur in me ſi illa non eſt vita
eterna . neſcio quid ſit aliud illa beata
vita . Unde Sponſa dicit in Canticis
Anima mea liquefacta eſt . vt dilectus
locutus eſt . Sonet inquit vox tua in
auribus meis . vox enim tua dulcis .
et facies tua decora . et ſecūdo . eiuſdem
En dilectus meus loquitur michi . O
dulcis collocutio dilecti ad dilectam .
ſponſi ad ſponſam . amici ad amicam .
ſed paucis valde conceſſa . ex paucis ex/
ꝑta . Sed quare hoc ? quia non poſſunt
ſimul eſſe in eadem anima duo contra/
ria : ſunt intra ſe contrarie ſpirituales
et carnales delicie . quare nequeunt in
eodem ſimul eſſe vt beatus Gregorius
teſtatur . Quia igitur omnes carnali/
bus delicijs delectamur . ideo a diuinis
excludimur . Unde Bernardus . Deli/
cata diuina conſolatio et non datur ad
mittentibus alienam . Nunquid ſimul
eſſe poſſumus albi et nigri ? Nunquid
ſimul boni et mali ? Nunquid ſani et
infirmi ? ergo nec ſimul eſſe poſſumus
amatores dei et mundi . ſerui dei et dia
boli . Unde Dominus dicit in luca .
Nemo poteſt duobus dominis ſeruire .
ſupple . contrarijs . et Apoſtolus . q̄ con

iunctio xpriſti eſt ad belial . lucis ad te
nebras . templi dei et diaboli ? Ergo ex
hijs exemplis manifeſte colligitur . ꝙ
ideo deum nobis interius colloquentē
et animam delectantem nec ꝑcipimus
nec audimus quia carnales et munda/
nas delectacōnes admittimus . Non enī
habitant ſimul bene lupus cum oue .
Gallina cum vulpe . Columba cum ac
cipitre . et Ceruus cum vrſo . ꝛ ſic per
ſingula diſpiciens facile inuenies . Cō
traria namqꝫ ſil' in eodē eſſe nō poſſe :
tam phūs ꝙ certa expiencia cōteſtatur
Quarto . loquitur deus vt iudex
equiſſimus cuius iudicō deterremur .
Quis niſi ſtultiſſimus non timeat iu/
dicem potētiſſimum omnia punire va/
lentem et cuncta acriter punientem . et
vnicuiqꝫ ſecundum opera ſua retribu/
entem ? Pſalmiſta . Semel locutus eſt
deus . duo hec audiui . quia ptās ꝛ mīa
quia ipē tantum ſemel iudicabit et ſen
tencia quam tunc dabit ineternum du/
rabit . quia eam in perpetuum non re/
uocabit . Unde dicitur Job . Semel lo/
quitur deus et idipſum non repetit .
Poteſtas ideo ponitur quia contra ma
los ea vtitur . Sed miſericordia ꝓpter
electos ponitur . hijs tamen et illis ſe/
cundum opera ſua reddet . Quis ergo
non timeat . leo rugit . quis non time/
bit ? Unde dicit Jheronimus . Siue
comedam ſiue bibam . ſiue vigilem ſiue
dormiam . ſiue ſtem ſiue vadam . ſiue a/
liquid aliud faciam ſemper videt' michi
vt illam vocē terribilem audiam . Sur
gite mortui venite ad iudiciū . O vox
altiſſima cunctis mortalibus tremēda
quando celi mouendi ſunt et terra .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

q̄ celi lumina obſcurabit. mare ſiccabit.
quā mundus omīs pauebit. quia cōcu/
ciet vniuerſa. ſcilicet. ſuperiora et infe
riora et media. Unde dicitur Apoca/
lipſis ſexto. ꝙ Terremotus factus eſt
magnus. et Sol factus eſt niger tam/
quā ſaccus cilicinus. et luna tota facta
eſt ſanguis. et ſtelle celi ceciderunt ſu/
per terram. et celum receſſit ſicut liber
inuolutus. et omnes montes et inſule
de locis ſuis mote ſunt. et reges et prī
cipes tribuum et diuites et fortes et
omnis ſeruus et liber abſcondent ſe in
ſepulturis. et petris. et dicent monti/
bus et petris cadite ſuper nos. et abſcō
dite nos a facie ſedentis ſuper thronū.
et ab ira agni. quoniā venit dies mag/
nus ire ipſorum et quis poterit ſtare?
Malachie tercio. Quis poterit cogitare
diem aduentus eius aut quis ſtabit ad
vidēdum eum. Ipſe enim quaſi ignis
cōflans. et quaſi herba fullonum Nam
ſicut ignis in conflatorio totum pene/
trat metallum. nec ibi eſt aliq̄d q̄d non
attingat. et ſicut cardo q̄ eſt herba fullo
num omnem pilum quantūcumq; mo
dicum in panno attingit. nec aliquem
intactum relinq̄t. ſic in iudicio nichil
erit ab homine cogitatum. vel dictum.
vel eciam factum q̄d non fiat omnibus
manifeſtum. nec erit q̄d remaneat in/
punitum. Dicit enim Criſoſtimus. ꝙ
audiemꝰ ſic nobis omnibus exprobrā/
tem. Ego ꝓpter vos homo factus. ꝓp/
ter vos alligatus. illuſus ceſus et cru/
cifixus. vbi eſt tantarum iniuriarum
mearum fructus? Ecce ſanguis meus
quem pro vobis dedi. vbi eſt ſeruitus
veſtra quam pro precio ſanguinis mei
dediſtis? Ego ſup̄ gloriam meam vos
habui cum eſſem deus. et vos me vilio/
rem omnibus veſtris rebus feciſtis et
viliſſima terre ampliꝰ dilexiſtis q̄ me.
Quid miſeri ad iſta poſſunt dicere.
quid ergo poterunt reſpondere? Ergo
exemplo Euangeliſtarum Apoſtolorū
et doctorum audienda ſunt reuerenter
verba dei et predicanda et vlterius in
carta ſcribenda vt nullo tempore a me/
moria deleantur. Quod nobis preſta/
re dignetur qui viuit et regnat ꝛc.

Item.

Dominus dabit verbū euāgeliſā/
tibus virtute multa. Pſalmiſta.
Diuinum verbum feruencius predica
tum valde eſt virtuoſum ſi ei aſſiſtat
verbum diuinum vel increatum ꝓpter
nos incarnatum. Nam preter verbum
increatum fruſtra verbum inpenditur
predicatum. Gregorius. In vanum la
borat lingua predicantis. niſi intus
ſit gracia ſaluatoris. Unde Auguſtinꝰ
de Ciuitate dei. dicit. ꝙ quantumcūq;
deus ſiue per ſe ſiue per ſubiectam crea
turam ſenſus alloquatur humanos?
niſi intus aſſit gracia ſaluatoris q̄ diri
gat viam mentis. fruſtra alias exte/
rius inpenditur omnis predicatio ve/
ritatis. et ponit Exemplum de Cayn
quem dominus volentem fratrem occi/
dere premonuit. et penam cōminatus
adiunxit. tamen ei nichil valuit. quia
eum interius diuina gracia non adiu/
uit. Diuinum igitur verbum exterius
predicatū vt eſſe valeat virtuoſum in/
diget. vt non ſit in ore tantum. ſed v̄bo
increato in corde cōiunctum cuius grā

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

eſſe valeat fructuoſum et vtile. Bene
igitur dictum eſt. Dominus dabit ver
bum euangeliſantibus virtute multa.
xx. quia omnis virtus que in verbo ē
predicacõnis eſt a verbo ꝓpter nos in
carnato. ❡ In verbo enim ad honorē
euageliſtarū premiſſo. ſignificat̄ ver /
bum diuinum exterius predicatum ſed
gracie diuine cõiunctum. Primo oſtē
ditur eſſe autenticum ſiue firmum.
Secundo oſtendit̄ eſſe bonum et ſanc /
tum. Tercõ oſtenditur eſſe virtuoſum
Nam monſtratur eſſe autenticum. ꝓp
ter diuinam auctoritatem. qua non fal
limur. Oſtenditur eſſe bonum et ſanc /
tum. ꝓpter eius in aīam mundiciam
quā cotidie experimur. ſed oſtenditur
eſſe virtuoſum. ꝓpter ipſius in ope /
rādo efficaciam. quā in rebus ſingulis
contemplamur. Diuinum igitur eſſe
verbum monſtratur auctenticum. cum
dicitur. Dominus dabit verbum. Se /
cundo oſtenditur eſſe bonum. cum ad /
dit̄ euangeliſantibus. Nõ eſt aliud euā
gelizare. q̄ꝫ bona verba enunciare.
Tercõ oſtenditur virtuoſum. cum ſub
ditur virtute multa. ❡ Circa igitur
verbum eſt Notandum. ꝙ quandoqꝫ
reſpicit intellectum ſub racione veri
animam illuſtrantis. Quandoqꝫ affec
tum ſub racõne boni animam inflam /
mantis. Quandoqꝫ effectum ſub rõne
artis opus exterius dirigentis. Quā /
doqꝫ finem vltimum ſiue fructum ſub
racõne boni ſummi per gloriam conſū /
mantis. Eſt ergo verbum primo feruē
cius predicatum mentis illuminatiuū
Eſt ſecundo mentis inflammatiuum.
Eſt tercio operis promotiuum. Eſt
eciam quarto ad gloriam ꝓductiuum.
Quid iſtis melig̃? quid anime vtilius
quid homini fructuoſius? Ergo quid
deſiderandum ardencius? quid audiē
dum auidius? quid curādum forcius?
q̄ꝫ vt verbum ſalutis auidi audiamus.
❡ Dico ꝙ verbum predicatum fer /
uencius eſt anime illuminatiuum. dū
docet quid faciendum. quid reſpuendū
quid amandum. quid obediendū. quid
conſulendum. quid vnicuiqꝫ prohiben
dum. Quid enim eſt anima ſi ſit ceca.
quid eſt anima ſciencia deſtituta. certe
talis eſt vt tabula raſa. in qua omnino
nulla eſt pictura. Tantum bonum ꝓ /
batur eſſe prudeucia vt uulla ſint bru /
ta quantūcumqꝫ parua ſiue vilia. que
non tradunt ſuis filijs documenta ſue
nature conuenientia. Nonne Coruus
ducit filios ad ſaxorum prerupta. et
eos docet ſaltare et ſeipſos abſcondere.
Nonne Aquila ſuos filios docet volare
Nonne Elephas docet ſuos filios in no
ua luna ad flumen ire. et in aquis ſolli
cite ſe lauare. et ſic eſt in omnibus īue /
nire. Item vide quantum bonum ſit
lumen videre. et q̄ꝫ malum ſit cecū eſſe
Nam Yrundo. ſi filios cecos inueniat
eos inutiles eſſe ceruit. et ſi ſic ceci per
manſerint: herbam querit et inuenit.
qua eos ad lumen reducit. ergo cecita /
tem non vitabit homo ſi brutum ſic ce /
tatem refugit carnis? Tanto enim eſt
peior cecitas mentis q̄ꝫ corporis quāto
anima corpus excedit. et longe magis
eo ꝙ cecitas carnis non a regno exclu /
dit nec inpedit. ſed pocius auxilium
tribuit. ſed cecitas mentis viam pre /
cludit. dum homo qua via ſit eundum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

non aduertit. Unde dicebat Propheta.
Illumina oculos meos ne vnq̄ obdor/
miam ꝛc. Unde diuinum verbum eſt
anime illuminatiũ. ergo eſt cum mag/
na ſollicitudine audiendum. ꝙ ſi non
credis. audi ꝓphetam dicentem. lucer
na pedibus meis verbum tuum ꝛc.
lucerna eſt enim vas ereum in rotun/
dum formatum. olei et ligni et lumĩs
contentiuum. Unde dicit dominus in
Matheo. Nemo accendit lucernam et
ponit eam ſub modio ſed ſuper candela
brum vt luceat omnibus q̄ in domo ſũt
Unde diuinum verbum carbunculo la
pidi precioſo eſt ſimilimum. quia eſt te
nebrarum fugatiuum. ¶ Secundo.
diuinum verbum eſt affectus inflam/
matiuum. Sed nunquid hoc parum ē
quid enĩ eſt anima non inflammata?
certe qualis eſt carbo igne expoliatus.
ergo diuinum verbum attente eſt audi
endum cum ſit anime incenſiuum.
Nam dicitur in Eccleſiaſtico. de Elya.
ꝙ ſurrexit ſicut ignis et verbum eius
ſicut facula ardebat. Miro modo verbũ
diuinum inflammat non ſolum audi/
entem ſed eciã loquentem. Unde dicit
Jeremie. viceſimo. Factus eſt ſermo
domini in opprobrium et deſiderium
tota die et dixi. Non recordabor eius
nec loquar vltra in nomĩe ipſius. et fac
tum eſt verbum domini in corde meo
quaſi ignis eſtuans clauſuſq; in oſſibꝫ
meis et defeci ferre non ſuſtinens. Ad
litteram. ꝓpter mala que Jheremias
ꝓpter verbum domini ſuſtinuerãt. nec
vltra predicare propoſuerat. ſed verbũ
domini ſic in corde ardebat ꝙ ipſum
ferre non poterat. Eſt enim verbum
diuinum cuidam lapidi precioſo ſimile
qui manum ſe aſtringentis adurit.
Non enim ignis poteſt in ſinu eſſe et
non ardere et ea q̄ tangit non calefacere
Sic verbum diuinum quos tangit in/
cendit et trãſit intima cordis. et ideo lo
qui de deo eſt optimum quia deuocio/
nis eſt incentiuum. Sed loqui de mun
do eſt peſſimum quia ad malum eſt in
ductiuum. Unde dicitur in Canonica
Johannis terciõ. Qui de mundo eſt de
mundo loquitur. In hoc enim mani/
feſti ſunt filij dei. ꝛ filij diaboli loquun
tur de mundo. Unde dicitur in Johanne
Qui de terra eſt de terra loquitur.
¶ Terciõ diuinũ verbum eſt affectus
adunatiuum ſiue firmatiuum. Miro
enim modo verbum bonum firmat in
bono. et ſic corrumpunt bonos mores
colloquia mala. Pſalmiſta. Verbo dñi
celi firmati ſunt ꝛc. Celi aũt ſunt viri
iuſti euangeliſte ꝛ Apoſtoli qui celi ſũt
alti per pauꝑtatem voluntariam. celi
puri per cõtinenciam. celi pulchri per
ſapienciam. celi ſperici per obediencia
qui verbo domini firmantur dum per
verbum bonum in bonis operibus ſo/
lidantur. quid mirum ſi ſic fortificat et
animat diuinum verbum. quando ſic
animat humanum. Nõne pugiles ani
mantur dum clamoribus hominum ex
citantur. Nonne fiunt ad pugnandum
pugiles forciores. et forcius agitant lan
ceas ſtringunt mucrones. dum voce cla
mantis principis excitantur. Ymmo
equi in prelijs gaudent et ſaliunt dum
tube clãgentis ſonum intelligunt. bo/
ues eciam iugum leuius ferunt. dum
bubulcum cantantem audiunt ꝛc.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

¶ Quarto. diuinum verbum eſt. glo/
rie inductiuū. Non enim ſolum in tel
lectum et affectum incendit et opus ꝑ
ficit. ſed qđ potiſſimum eſt conſummat
et ad ſupernam gloriam introducit.
Unde dicitur Johannis quinto. Dum
dominus de materia ſacramentali ſui
corporis predicaret et multi ꝓpter pon
dus verbi retroabirent. ipſe ad Apoſto
los cōuerſus ait. Nunquid et vos vul/
tis abire. cui Petrus. Domine ad quē
ibimus. verba vite eterne. id eſt. verba
ad vitam eternam ducentia tu habes.
Unde et ipſe dominus dicit ibidem.
Verba q̄ ego locutus ſum vobis ſpiri/
tus et vita ſunt. In infinitum magis
potens eſt verbum dei ꝙ̄ verbum hoīs
Si verbum hominis ſepe ſublimat ho
minem in mundo. ergo multo forcius
dei verbum ſuglimat in celo. Unde di/
citur in Mathe. Qui audit verba mea
et facit ea ſimilis eſt homini qui edifica
uit domum ſuam ſuper petram. et ve/
nerunt fulmina. et flauerunt venti et
irruerunt in domum illam et non ceci/
dit. fundata enim erat ſupra firmam
petram. firma petra eſt xpriſtus. qui
eſt vita eterna. Unde dicit. hec eſt vita
eterna vt cognoſcant te verum deum.
et quem miſiſti iheſum xpriſtum. vnde
et latroni. hodie mecum eris in ꝑadiſo.
quaſi diceret. eris mecum. quia vita et
paradiſus ſum. Ad hanc ipſe nos per
ducat qui viuit et regnat per omnia ſe
cula ſeculorum Amen.

¶ De vno Martire.

Magna eſt gloria eius in ſalutari
ſuo. Pſalmiſt. Glorioſi ſunt xpi
martires non ſolum in hac vita ſed etiā
in futura et in gloria. et ideo ¶ In ver
bo premiſſo a duobus maxime cōmen
datur hic. ¶ Primo. Ab excellencia
ſanctitatis qua apparuit in merito ſtu
dioſus. Secundo Ab eminencia digni/
tatis qua nunc eſt glorioſus in premio
Primum reſpicit dignitatem meritorū
in via. ſecūđ reſpicit gloriam premiorū
in patria. Notatur ergo Primo digni/
tas meriti qua fulſit in via. cum dicit.
Magna eſt gloria eius in ſalutari tuo.
Secundo Notatur premij gloria qua
nunc ſplendet in patria. cum additur.
gloriam et magnū decorem in po. e. d.
¶ Eſt autē de gloria. tam in via ꝙ̄ in
patria hic Notandum. ꝙ Triplex eſt
gloria. Prima temporalis ſiue carnal.
Secunda ſpiritualis. Tercia eternal.
Prima eſt vana et mala. et ideo fugien
da. Secunda eſt ſancta et bona. et ideo
ſtringenda. Sed tercia eſt optima et ꝑ
fecta. et ideo appetenda. ¶ Dico ꝙ pri
ma Gloria eſt temporalis carnalis et
mundana. quia peccati eſt incentiua.
Unde in Pſalm̄. Quid gloriaris in ma
licia zc. id ē. in gloria mala. vnde poſt
multa que enumerat ibi. mala ſubdit
huius male glorie. dicens. Propterea
dominus deſtruet te. in finem euellet
te zc. Hec autem Mala gloria inuenit
Triplici differencia. Quidam glori/
antur in alta potencia. Quidam in ꝓ
funda ſciencia. Quidam in rerum opu
lencia. Quidam exteriori apparentia.
¶ Dico. ꝙ ſunt quidam quorum gloia
eſt in ſublimi potēcia qua ſibi ſubiciūt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

theſauros hominum et iumenta . In
hoc habetur exemplum Judith. primo
Ubi dicitur ꝙ Arfaxat rex Medorum
ſubiugauit multas gentes imperio ſuo
et edificauit ciuitatem potentiſſimam
et cetera que ſequuntur de fortitudine.
altitudine et latitudine murorũ eius .
et ſequitur ibi. ꝙ gloriabatur quaſi po
tẽs in potencia exercitus ſui. et in glo/
ria quadrigarum ſuarum. ſed domum
ſuam fundauerat in arena et ſuper lu/
tum poſuerat potenciam ſuam . q̄ non
ſuſtinuerunt ſuper ſe poſita. ſed omnia
vento flante funditus corruerũt. quia
talia ſunt ruinoſa. quia ſicut ſtatim ibi
dem ſequitur : a Nabugodonoſor eſt in
bello victus. gloriam ſimul perdens et
regnũ. ⁊ oĩs glã eius in ignominiã mu
tata ẽ. Ubi nunc eſt vana potencia Ce
ſaris. qui primũ ſolus obtinuit roma/
norum imperium a qua imperatores
omnes vocati ſunt ceſares quẽ romani
pugionibus et gladijs interfecerunt ?
Ubi nunc vana potencia Neronis. qui
fugatus a romanis fuſtem dentibus a/
tuit quo ſeipſum per ventrem tranſfo/
dit. Ubi nunc eſt illa ampla Alexand̄
potencia qua ſibi totum orbem ſubiecit
Et duodecim annis tantum regnauit.
et tandẽ veneno interijt. valde leo glo /
rioſus incedit . ſed dum vane elatus ex
tollitur in foueam ſepe ruit. de qua nõ
poſſit exire. quin et ſtrictis colla cathe/
nis ꝑpetue ſeruitutis clauſtra ſubire
compellitur. ergo in potencia nullo mõ
gloriandum eſt . ſed ſemper de caſu ti /
mendum. Unde Jeremias. Non glorie
tur fortis in fortitudine ſua . ¶ Sc̄do
ſunt quidam qui gloriantur in ſapien/
cia ſua q̄ tamen nõ eſt ſua. quia ab alio
eſt accepta . Unde Salomon . Omnis
ſapiencia a domino deo eſt et cum illo
fuit ſemꝑ et eſt ante euum . Eccleſiaſ .
primo. Sed nonne ſtultum eſt et rõni
contrarium gloriari de dono alterius cõ
tra donantem ? ꝓpter quod Jeremias
dicit . Non glorietur ſapiens ſapiencia
ſua . et Apoſtolus primo Corintheorũ
quarto. q̄d habes qd̓ nõ accepiſti ? quid
gloriaris quaſi non acceperis . Unde
Anſelmus de caſu diaboli dicit. Qui ſe
ipſum a ſe non habet de quo magis vi/
detur. quomodo a ſe aliud habet . cum
minus de alijs omnibus videatur ? Si
enim de quo magis videtur ineſſe et nõ
ineſt. quomõ de quo minus ? Ubi nũc
eſt ſapiencia Socratis . qui princeps
philoſophorum fuit . nonne captus et
damnatus interijt ? Magnus philoſo/
phus Seneca fuit. et magiſter Nerõis
qui munꝰ ab imꝑatore accepit vt ſaltẽ
electa morte mori licẽt eligere ſibi mor/
tem coegit. et ideo Seneca dictus fuit.
quia ſeipſum necauit de morte qua mo
reretur elegit . Quis Achitofele conſi/
liario ſapiencior fuit ? et tamen laqueo
ſe ſuſpendit . ergo non curanda eſt hec
ſapiencia q̄ ad tam malos fines addu/
cit . ¶ Tercõ quidã ſunt qui gloriant̄
in rerum opulencia . Pſalmiſta . In
multitudine diuiciarum gloriantur .
ſed hoc vaniſſimum . quid profuit diui
ti epuloni qui tot diuicias habuit niſi
ꝙ ad in infernũ deſcendit . Quid pro/
fuit Neroni ſi piſcabatur retibus au/
reis niſi ꝙ ad in infernũ vt d̓t Seneca
in Tragedijs. in auro liquefacto et fer
uido penas luit . et liquefacta metalla

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

que in mūdo dilexit nunc verſatur bal
neis. et ſic a quodam in inferno viſus.
Quid ſalomoni profuit ꝙ aurum velꝰ
auricalcum. et argentum quaſi plūbū
congregauit et omnia filio tam ſtulto
dereliquit qui omnia perdidit. et ꝓp/
terea dicitur. inſuper non glorietur di
ues in diuicijs ſuis. ¶ Quarto ſunt
quidam in exteriori apparencia glori/
antes ſicut in nobilitate generis. Oſee
Gloria eorum a partu et cōceptu: ſed
ſi attenderent ꝙ ab vno deo ſumus. ab
vno homine omnes deſcendimus. vno
modo cōcipimur. conſimili modo naſci
mur. et modo conſimili morimur.
Dicerent ꝙ nichil aliud eſt nobilitas
mundana ꝙ̄ hominum quedam vite fa
ma et in exterioribus ſibi plaudens ob
ſeruantia. Nonne videmus homines
prius viles et pauperes factos poſtea
diuites et fieri milites. vt dicantur poſ
tea filij militum et heredes. Quid ei
nobilitatis additur. cum enſe militari
cingitur? Nunquid non Saul boues.
et Dauid oues cuſtodiebant. quando
ad regnum electi ſunt? Item quidam
gloriātur in pulchritudine carnis ſue
in veſtitu corporis. ſed per capillos ca/
pitis Abſolon ſuſpēſus inrteijt. in qui
bus maxime glaria eius fuit. Dicitur
et in Eccleſiaſtico. In veſtitu ne glori/
eris. Nunquid pulchritudo veſtis tue
pulchritudo tua eſt? vel per veſtem et
ſi celetur: tua tibi detrahitᶻ turpitudo?
Poteſt enim fieri vt plumbū credatur
eſſe argentum et auricalcum putetur.
eſſe aurum. ſed plumbum ſemper eſt
plumbum. auricalcum quoqꝫ ſemꝑ au
ricalcū ꝑmanet. Nō ergo ad omnia ſuꝑ

dicta. ꝙ hec mundana gloria eſt vilis
et fetida. eſt fragilis ſiue vana. eſt ca/
duca et falſa. eſt obprobrioſa et miſera.
¶ Dico ꝙ hec gloria vana ſiue munda
na eſt vilis et deteſtanda. et ſi non mū/
do tamen deo. Unde dicitur primi Ma
chabeorum ſecundo. Gloria viri pec/
catoris ſtercus et vermis eſt. hodie ex/
tollitur et cras non inuenietur. Quid
ſtercore fetidius. quid verme vilius.
Secundo hec mundana gloria eſt vana
et fragilis ſimilis fumo q̄ in principio
aliq̄d videtur ſed quanto plus aſcendit
tanto plus deficit. donec penitus eua/
neſcat. quid rore pulchrius. quid niue
albius ſed quantumlibet pulchra tacta
ſolis radio euaneſcunt. Unde munda/
na gloria eſt gloria flori cōparata. q̄ cū
valde pulcher ꝛ odorifer ſit. ad modicū
ventum ſi ſit peſtilens euaneſcit et odo
rem et pulchritudinem ſuam perdit.
et hoc habetur Yſaye. quadrageſimo.
Omnis caro fenum. et omnis gloria
quaſi flos feni. Iob. Homo natus de
muliere breui viuens tempore. repletᶻ
multis miſerijs. qui quaſi flos egredi/
tur et conteritur. et nunquā in eodem
ſtatu permanet. Expone hec per ſin/
gula verba. quia in alijs ſermonibus
diligenter ſunt expoſita. Tercō Mun
dana gloria eſt falſa. quia qdꝰ ꝓmittit
homini non obſeruat. et tunc maxime
deficit. quando homo potiſſimum eius
indigeret. ſicut in morte. et tunc maxi
me ſe inuenit a mundana gloria dere/
lictum. Pſalmiſta. Ne timueris cum
factus diues fuerit homo ꝛc̄. Malus a/
micus eſt qui in vita aſſiſtit. et in mor
te deficit. Quarto. humana gloria eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ignominioſa. Unde dicitur Oſee. iiij.
Gloriam eorum in ignomiam commu/
tabo. et Apoſtolus ad Philippen. dicit
Multi ambulāt quos ſepe dicebam vo/
bis. nunc autem et flens dico inimicos
crucis xpriſti quorum deus neuter eſt.
et gloria in confuſione eorum qui terre
na ſapiunt. Non eſt ergo bonus cibus
qui generat ventris dolorem. nec bona
gloria q̄ ducit ad cōfuſionem. ¶ Scd̄o
eſt gloria q̄ dicitur ſpiritualis. quia nō
hominis exterioris ſed interioris. et cō
ſiſtit in Quatuor. Primo in cōſciencie
puritate. Secundo iuxta animi volun
tatē. Tercio in mentis et carnis inte/
gritate. Quarto in cognicōne ꝓprie vi
litatis. ¶ Dico Primo. ꝙ gloria ſpiri
tualis cōſiſtit in conſciencie puritate.
Nonne pulcherrimum eſt aurum cum
eſt purum? Nonne lux eſt glorioſa cum
a tenebris eſt ſepata? Sic anima mul
ta eſt leticia et gloria plena. cum eſt ab
omni culpa diuiſa nulli malo ꝑmixta.
ſed eſt munda luminoſa et pura. Unde
dicitur ſecunde Corintheorum primo.
Gloria noſtra hec eſt teſtimonium con/
ſciencie noſtre. ¶ Scd̄o gloria ſpūalis
in recta eſt animi volūtate. Cū enī cor
ſit omniū membrorū primū. et motus
et vite membris ceteris inpenſiuū: ſi
cor fuerit rectum nō erit in corpore tor/
tuoſum. Sic eciā exꝑte anime eſt cum
voluntas in regno anime dominetur.
ſi ipſa fuerit recta. recta erūt ⁊ oīa. ⁊ idō
digna gloria. Unde Pſalmiſta. letami/
ni in domino ⁊ exultate iuſti. et glori/
amini omēs recti corde. ¶ Tercō glo/
ria ſpiritualis cōſiſtit in mera mentis
et carnis integritate. Magnam enim
gloriam et inauditam leticiam gene/
rat in anima vtriuſqꝫ hominis mun/
dicia. Inter enim colores primꝰ color
eſt albedo. Unde nullus color bene pin
gitur niſi ei albus color ſubſternatur.
Sic nulla in anima virtus habetur n̄
ei gloria mundicie ſubſternatur. Unde
dicitur Yſaye triceſimoquinto. Gloīa
libani data eſt ei. libanus candidus in
terpretatur et ſignat mentis et corꝑis
mundiciam in qua conſiſtit maior hoīs
gloria Qr̄to gloria ſpūalis cōſiſtit ī co
gitando ꝓpriam vilitatem. cogitando
ex qua materia generatus. quo cibo in
ventre nutritus. quo veſtimento orna/
tus. q̄bus malis expoſitus. ad quē finē
ex neceſſitate venturus. Uñ ex hac con
ſideracōne Propheta dicebat. Gloriam
meam in puluerem deducat. Unde ſe/
cundi Regum ſeptimo. cum rex Da/
uid humilitatis gracia coram archa do
mini ſe ſpoliaſſet et coram ea pſalleret
et ſaliret. deſpexit eū ex ſuꝑbia Michol
vxor ſua dixitqꝫ ad eum. Quam glorio
ſus fuit dominus rex iſrahel diſcoope/
riens ſe ante ancillas ſeruorum ſuorū.
et nudatus quaſi vnus ex ſcurris. Cui
rex humilis ait. viuit dominus. quia
ludam ante eum qui elegit me magis
ꝙ̄ patrem tuū. et ludam et vilior fiam
plus ꝙ̄ factus ſum. et ero humilis in
oculis meis. et coram ancillis de qui/
bus locuta es glorioſior apparebo.
¶ Tercio et vltimo eſt alia quedam et
optima gloria. que dicitur eternalis. et
noſtrorum omnium deſideriorum fi/
nis. et hec gloria ſicut et prima in qua
tuor precipue conſiſtit. Primo in ſanc
torum omnium letiſſima ſocietate.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Secundo in bonorum plena fruicõne.
Tercio in bonorum omniũ reuelacõne
Quarto vero in dei ſuauiſſima viſione
¶ Dico ꝙ gloria illa q̄ dicitur eternal̄
conſiſtit in leta ſanctorum ſocietate. et
quid dulcius eſſe poteſt ꝙ̃ eſſe in tan/
torum ſanctorum ſocietate regnantium
cum xpriſto. O mira ſocietas et predul
cis ex ſocietate ſuauitas ſanctorum tot
milia. qui omnes ſunt reges purpura
veſtiti. diademate coronati. ſuꝑ ſolem
nunc luminoſi. et omnibus bonis ple/
ni et xpriſto ſimilimi. Vnde dicitur in
Pſalmo. Exultabunt ſancti in gloria.
et letabuntui in cubilibus ſuis.
Et quid mirum ſi miro modo gaudent
ſimul puelle conſociate cum gaudeat ho
mo poteſt eſſe cum amico. ergo nõ erit
gaudium immenſum. nulla lingua nar
randum tantam videre multitudinem
amicorum perfecta ſe caritate amanti/
um: et bonum eius ſicut ſuum optan/
tium: ¶ Secundo. Gloria eternalis
conſiſtit In plena bonorum omnium
fruicõne. in hac vita ſemper ſancti effi
ci cupimus. et nunquam qđ cupimus
optinemus. quia quantumcumqꝫ in/
telligendo proficiamus: ſemper ſupeſt
qđ queramus. quia tãte cupiditatis vo/
luntas humana exiſtit vt omnibus bo/
nis mundi ſaciari non poſſit. Vnde nõ
totus mũdus allexandro ſuffecit: nec
tocius orbis regnum eciam cum pacifi
cus poſſideret ſatis eſſe poterat appe/
tenti; ergo quanta eſt illa gloria. q̄ ſic
intellectum conſũmat. ſic affectum ſa
ciat: vt nichil vltra ꝙ̃ poſſidet querat.
ſed omnino cõtentus exiſtat. Pſalmiſta
Saciabor cum apparuerit gloria tua.

¶ Tercio. gloria eternalis conſiſtit in
omni bonorum reuelacõne. quia nichil
ibi homini occultabitur. Non debeat
eſſe letus. ſi debeat eſſe beatus niſi om
nia in publico exponãtur. bonum em̃
ꝙ̃to cõmuñius tãto diuinius. bonũ eciã
deſideratum et non viſum ſed diucius
expectatũ valde affligit animũ et cor/
pus ſanum facit aliquando egrotum.
Exemplum de Amon filio Dauid. qui
ꝓpter thamar deſiderium egrotauit.
Similiter et Prefecti filius ob amorẽ
ſancte Agnetis. Achab eciã Rex Iſra:
hel egrotauit quia vineam naboth dare
rennuit. lege has hiſtorias. ſi mente
eas neſcias. ergo nõ altiſſimam illam
gloriam eſſe iudicas vbi omne deſideri/
um erit ad libitum cupiditati expoſi/
tum. et ꝓpterea dicebat Apoſtolus ad
Romanos Octauo. Non ſunt condigne
paſſiones huius temporis ad futuram
gloriam que reuelabitur in nobis. Vn/
de dicit beatus Iheronimus. Non de/
lectat pictura quantumcumqꝫ eciam
pulchra ſi fuerit velata ſed ſolum poſtꝙ̃
eſt reuelata. ¶ Quarta gloria eternal̄
conſiſtit in aperta dei viſione. Omnia
enim alia mundi bona. omnia celeſtia
non ſufficerent nobis data et expoſita
niſi videremus diuinam eſſenciam.
Vnde quidã Philoſophus Platonicus.
dixit. ꝙ tam delicata eſt diuina viſio.
tantoqꝫ amore digniſſima vt quidquid
haberi poſſet illa non habita non facit
hominem beatum ſed miſerum. ergo
ſumme beati erimus quando deum in
ſeipſo videbimus. Yſaye. vndecimo.
Reuelabitur gloria domini. et videbit
omnis caro. quia os domini locutũ eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Fugiamus ergo fratres gloriam tem
poralem amplexemur gloriam ſpiritu
alem vt tandem veniamus ad gloriam
eternalem quā prāre dignet͛ ꝛc̄.

¶ Item.

Gloria et honore coronaſti eum dn̄e
Pſalmiſta. Scribitur Regum. ij
ꝙ dixit dominus ad Ely ſacerdotem.
Quare honoraſti magis filios tuos ꝙ̄
me vt comederent primicias omnis ſa/
crificij iſrahel populi mei. ꝓpterea ait
dominus deus. loquens locutus ſum
vt domus tua miniſtraret in conſpec/
tu meo vſqꝫ in ſempiternum. Nunc au
tem abſit a me hoc. ſed quicumqꝫ hono/
rificauerit me glorificabo eum. qui aut
cōtemnunt me ignobiles erunt. Quia
igitur ſanctus hic martir quoad vixit
dominū honorauit. ideo iuxta ꝙ deus
Ely promiſit ipſum deus glorioſum ef
fecit. qui nunꝙ̄ reges. qui nūꝙ̄ princi/
pes ā barones ſic in mundo honorauit
Ymmo pocius martirum cineres ꝙ̄
omnes principes vel barones. Maior
enim honor exhibet͛ ſancto Stephano
ꝙ̄ Alexandro illi magno. Igitur vt
dictum eſt. Gloria et honore coronaſti
eum domine. ¶ Tria verba notabilia
ponit. quia glorificauit. quia honora/
uit ꝛ qꝛ coronauit. glorificauit ꝙ̄tū ad
ſeipſum. honorificauit quantū ad ꝓxi
mū. coronauit ꝙ̄tū ad premiū ſiue reg
num. vt Primum reſpiciat bonum in/
terius. ſed Secūdum bonum exterius
ſed Tercium glorie bonum ſuperius.
Notatur ergo primū bonum interius.
quo fulſit in anima. cum premitittur.

gloria. Nam Gloria noſtra ſecundum
Apoſtolum. eſt teſtimonium conſcien/
cie noſtre. Notatur Secundo bonum
exterius. quo factus eſt venerabilis ꝓx
imo. cum additur. et honore. Magnū ē
quando tota eccleſia extollit eum laudi
bus et officijs veneratur. Notatur ter
cio bonum ſuperius. quo incedit coro/
natus. cum ſubditur. coronaſti eum.
Verum quia de gloria ſuperiori ſermo
ne habūdantiſſime dictum eſt et honor
feſtiuitatis ipſius patens eſt omnibus
Quia ſicut dicitur Heſter. ſic honora/
bitur quem rex voluerit honorare. nūc
de ſola coronacōne dicendū eſt q̄ infra ſe
et honorem et gloriā cōtinet vt ſequens
proceſſus oſtendit. ¶ Eſt igitur hic
Notandum. ꝙ hunc martirem corona/
uit. Primo ipſum eternaliter eligendo
Secundo ipſum penaliter redimendo.
Tercio. ipſum fortiter defendendo.
Quarto. ipſum feliciter conſeruando.
Primum fuit opus immenſiſſime bo/
nitatis. Secundum fuit opus arden/
tiſſime caritatis. Tercium fuit opus
altiſſime ptātis. ſed Quartum fuit
opus ineſtimabilis largitatis.
¶ Dico. ꝙ deus hunc ſanctum marti/
rem coronauit ipſum ante ſecula eligen
do ex immenſiſſima bonitate. q̄ enim
bonitas maior cogitari poteſt ꝙ̄ hoīem
nullo merito precedente ad ſummū bo/
num ꝑticipandum eligere. Magna eīn
bonitas reputaretur hodie. ſi aliquis
dominꝰ ſeruo reſponderet pro meritis
et ſic remuneraret eū vt meruit. ergo
quanta eſt bonitas illa que abſqꝫ omni
merito ad ſummum bonum hominē or
dinauit. Unde de hac racōne poteſt ac/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

cipi illud Yſaye. ſexageſimoſecundo.
Eris corona glorie in manu domini.
In manu domini. ideo dicit quia ſolig
dei eſt bonitas ꝙ nullis precedentibus
meritis ad tātā glām homo electus ē. O
quantum tenentur deum laudare. deū
coronare. deum precari. quia ad hoc vo
cati ſunt vt deum agnoſcant et vt xpriſ
tiani ſint. et non cū ſarracenis et alijs
multis in errore ꝑmaneant. Sed ve ta
libus ſi deum non agnoſcant et non vt
debent honorent. Unde dicitur de tali
bus Rōnos primo. Cum cognouiſſent
deum non ſicut deum glorificauerunt.
nec gratias egerunt. ſed euanuerunt
in cogitacōnibus ſuis et obſcuratum ē
inſipiens cor eorum. dicentes ſe eſſe ſa/
pientes ſtulti facti ſunt. Et mutaue/
runt gloriam incorruptibilis dei: in
ſimilitudinem ymaginis corruptibiľ
hominis. et volucrum et quadrupedū
et ſerpencium. ꝓpter qđ ⁊c̄ vſqꝫ ibi.
Qui addit ſcienciā addit ⁊ dolorem. q̄a
quāto plura ſcimus ⁊ deum melius no
uimus: tanto magis obligati ſumus.
et ideo non ſeruientes magis puniendi
ſumus. Unde ſi deo non ſeruiant xpriſ
tiani magis ꝙ̄ ſarraceni puniendi ſūt.
Exemplum de beato Machario. qui cū
in deſerto inueniſſet caput hoīs mortuū
queſiuit ab eo quis fuiſſet: cui miracu
loſe caput reſpondit. Paganus fui et
ydolorum ſacerdos. Cumqꝫ ab eo que/
reret vbi eſſet. in inferno inq̄t. Cumqꝫ
ille diceret. ſunt aliqui profundiores?
dixit. ſub nobis ſunt iudei. et ſub iude
is ſunt mali xpriſtiani. qui cum deum
cognouiſſent ei ſeruire noluerunt. Nec
hoc eſt mirandum. Qiua ſi ponamus

gracia exempli. ꝙ aliqui ſint duo vnig
hominis ſerui ſed ei ſeruire nolunt. ita
tamen. ꝙ vnus eorum dominum eum
ſciat eſſe. alter vero neſciat. requiſitus
igitur primus a domino. quare ei non
ſeruiat ait. ſi te dominū meum eſſe cre/
derem vtiqꝫ tibi ſeruirem. ſed ideo tibi
non ſeruio. quia iſtud ignoro. et alter
dicat. Scio quidem te dominum meū
eſſe ſed ſeruire nolo: Quis iſtorū ma/
gis offendit? nonne ille qui cognoſcit.
et contemnit? Ergo fratres [illegible] ſimus
ingrati a deo ad hoc electi vt ſimus xpi
ani. qiua maximum donum eſt.

¶ Secundo coronauit dominus hunc
ſanctum martirem ipſum penaliter re
dimendo. Nam nobis a deo corona pa/
rata erat peccatis exigentibus ꝑdita.
nullis vnꝙ̄ humanis meritis recupe/
randa. Unde eciam plorabat Jr̄mi. in
Tre. Cecidit corona capitis noſtri ve
nobis quia peccauimus. quia ergo co/
ronam ꝑdideramus. nec noſtris operi
bus reinuenire poteramus. venit ſal/
uator ex ardentiſſima caritate et coro/
nam lapſam reparauit dum pro nobis
ſpineam coronam portauit. ſicut dicit
Johannis decimonono. O corona vene
randa. O corona totis affectibus am/
plexanda. qua noſtra eſt corona ꝑdita
reſtaurata. Unde eam lacrimabilibus
oculis intueamur. et hortātem audia/
mus in Canti. Egredimini filie ſyon
et videte regem Salomonem in diade/
mate qua coronauit eum mater ſua.
Quis eſt iſte Salomon rex tam pacifi
cus niſi xpriſtus? q̄ eſt hec mater niſi
Synagoga? Nam ex iudeis ſecundum
carnem eſt. hec ergo eum coronauit.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

dum coronam ſpineam illi inpoſuit. vi/
deamus ergo hunc regem ſpinis coro/
natum et ipſius ad nos conſideremus
affectum. Quis enim tam durus vt ſi
videret redemtorem tam pium non di
ligēt et ploraret? Bernardus dicit. O
duri O inſenſati filij Adam. quos non
emollit benignitas tam ingens flam/
ma amoris. ¶ Tercio coronauit hunc
martirem dominus ipſū in temtacōni/
bus et periculis adiuuando. Nam di/
cit Jeronimus. In ſtudio ſumus et cō
tinue pugnamus. et aduerſarijs totus
mundus eſt plenus. et nos debiles ſu/
mus. nec tamen ſine victoria coronari
debemus. Apoſtolus. Non coronabitur
niſi qui legittime certauerit. Ad Thi/
motheum ſecundo. Et ē legittime certa
re hoſti non cedere. bellū non incipere.
nec tantum mediare ſed plenam victo/
riam optinere. Unde dicitur in Apoca
lipſi. Tene qđ habes ne alius recipiat
coronam tuam. Quid ergo eſt faciendū
vtiqꝫ eſt ad deum reuertendum. et ab
eo contra hoſtem tam validum eſt auxi
lium implorandum Ipſe enim niſi iu/
uare nos vellet ad pugnandum. et in
bello fortiter reſiſtendum: nos non in
uitaret nec premiū pugnanti promitte
ret. Sed audi quid dicitur Apocalipſis
ſecundo. Eſto fidelis vſqꝫ ad mortem.
et dabo tibi coronam vite. Corona enī
ſicut dixit maxime victoribus datur.
Si delectat iuxta beatum Gregorium
magnitudo premiorum: non te terreat
certamen laborum. Nonne et gaudens
laborat Agricola ſub ſpe fructuum?
Quis vnquam mercator diues eſſe po
tuit ſi nunquā laborauit? Poeta Abſqꝫ
labore graui vix munera magna dabū
tur. et ꝓpterea Apoſtolus prima. ad
Thimotheum vltimo. Cum ſe dicat cū
ceteris Apoſtolis laboraſſe: concludit
et dicit De reliquo poſita eſt michi coro
na iuſticie quam reddet michi ꝛc.
Et dicit corona iuſticie ſiue iuſta qꝛ cer
tanti a deo promiſſa. et quia iuſtis la/
boribus acquiſita. ¶ Quarto Domi/
nus coronauit hunc martirem feliciter
conſeruando et in ſuam gloriam aſſu/
mendo. Nemo illuc ingreditur qui non
coronetur. et cui regnum perpetuum
non tradatur. Unde et dominus dicit
ſponſe in Canticis. Veni coronaberis
Ubi igitur ſunt q̄ querunt ditari. vbi
ſunt qui volunt pulchri videri? vbi ſūt
qui cibis delicatis volunt vti? veniant
ad xpiſtum. et accipiant regnum. et
diadema perpetuum. Nam in corona
ſic ſperica demonſtratur gloria eterna.
Ad quā nos perducat xpiſtus iheſus.
qui cum deo patre et ſpiritu ſancto ꝛc.

¶ Item.

Non coronabitur niſi qui legitti/
me c̄tauerit. p̄ma Thimo. ſecūdo
Nemo pugnans dignus eſt coronari ſi
victoriam pugnando non obtineat.
Currentibus enim non datur brauiū
niſi poſt curſum. Conſueuerunt domi
celli ad balteum ſublimari. qui prius
fortiter ſteterunt in acie. niſi militāti
niſi pugnanti traditur corona tātum.
hoc igitur attendens Apoſtolus obſer/
uari militia ſpirituali. dicit. Non coro
nabitur niſi qui legittime certauerit.
Et eſt ſenſus intencōe Apoſtoli ꝙ ille q̄.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

legittime certauerit coronabit᷑. et ſcd̄m
hanc intelligenciam ad cōmendacōem
ſancti huius duo poſſumus hic notare
Primum eſt ſtatus pugne et victorie.
Scd̄m eſt ſtatus triumphi et glorie.
Nam oſtendit᷑ primo pugna q̄ apparet
victorioſa in merito. Scd̄o monſtratur
triumphus et glā in premio. Notatur
ergo pugna Primo q̄ meruit cum ait.
qui legittime certauerit. Notatur ſcd̄o
quo coronatus incedit. cum dicit. nō co
ronabit᷑. Eſt ergo Primo aliq̄d videre
de pugna q̄ eſt preambula ad victoriā.
Notatur ergo. ꝙ legittime pugnare eſt
mundū perfecte cōtemnere. Secundo
ꝑfecte pugnare eſt diabolo ꝑfecte reſiſtē
Tercō legittime certare. eſt ip̄m ꝑfecte
domare et carnē ſpiritui ſubicere. Nam
in ꝑmo certamine vincit᷑ auaricia per
amorem altiſſime paupꝑtatis. In ſcd̄o
certamine ſupꝑbia ſubiugat᷑ ꝑ appetitū
ꝓprie vilitatis. In tercio certamine
ſubiugatur laſciuia ꝑ deſiderium caſti/
tatis. ¶ Dico ergo ꝙ primo perfecte
bellare eſt mundo ꝑfecte renunciare et
nichil in mundo vanum amare. Unde
precipitur Johannis Canoni. primo
Nolite diligere mundū nec ea q̄ in mun
do ſunt. Quare hoc? ſicut dicitur in
Cano. Jacobi. Qui voluerit amicus
eſſe huius ſeculi inimicus dei cōſtituet᷑
Amicitia enim mundi deo eſt inimica.
q2 cōtraria ſūt huius et illius p̄cepta.
Reuera magnum certamen et forte. om
nia que videmus et quibus ad vitam
indigemus cōtemnere. Sed ideo nobis
certamen datum eſt vt pugnando vin/
camus et vincēdo coronemur. Gaudēt
enim patres. ſi fortiter pugnant filij

vt ex hoc poſſint nominati eſſe. Unde
de Ceſare dicit᷑. ꝙ ſemper noua bella
cupiēat. vt quantus eſſet cunctis pateſ
ceret. Ergo ſi ſibi laudē eſſe iudicabant
ꝓpter vanam gloriam certiſſime peri/
turam. et coronam velociſſime marceſſi
bilem. nulla manēte iocunditate dota/
tam. et ſepenumero ad peſſimum fi/
nem ducentem: quid faciendum tibi
credis ꝓ vera gloria et corona omni ve
ra et inexcogitabili leticia exuberantiſ
ſima. omnis humani appetitus om/
niūqȝ deſideriorū terminatiua. et ꝑpe/
tuo duratura? Certe bellandum con/
tra mundum. et vicium auaricie ſubiu
gandum et paupertatis donum altiſſi
me amplexandum. Unde de hoc cer/
tamine poteſt accipi illud Sapiencie.
Certamen forte dedit illi vt vinceret.
Quis dedit niſi deus? cui? beato huic
martiri. quem ſic ſtatuit honorari. Nā
et ſi forte certamen tamen facile ſupe/
ratur. Si quod philoſophi fecerunt ex
puris naturalibus animo aduertamꝰ
qui totum mundum cōtemſerunt. vt
fugerent homines. fugerent ciuitates.
fugerent oīes amenitates. et loca ſibi
deſerta eligerent vbi philoſophari poſ/
ſent: ergo non debent facere xpriſtiani
ꝓpter veram ſapienciam ⁊ gloriā diui
nam qd̄ illi fecerunt ꝓpter ſapienciam
et famam humanam? ¶ Secundo le/
gittime bellare ē hoſti fortiter reſiſtere.
eiqȝ nec ad momentum cedere. ſed eum
ſuo gladio iugilare. Unde primi Regū
decimonono. legitur de Dauid. ꝙ cu/
currit ad locum certaminis. et ſequit᷑
ibi ꝙ Goliath. i. diabolū nō in arcu et
gladio ſtrauit ſed in nomine dn̄i ipſum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

f

inuaſit . et in lapide funde . hoc eſt . in
ſaluatore eccleſie qui ſignatur in lapi/
de hoſtem perſequentem deiecit . Nobis
valde eſt difficile cum hoc hoſte ſic potē
te . ſic callido et pleno aſtucia . ſic conti/
nue inuadente . nec vnquā ceſſante . nec
dormiente . ſed omni tempore vigilante
bellum inire : ſed tamen eum vincere
deo adiuuante eſt facile . Unde Petrus
in prima Canonica ſua . Aduerſarius
veſter diabolus circuit tamquam leo
rugiens . querens quem deuoret . cui
reſiſtite fortes in fide . Proptēa fratres
reſiſtite diabolo . et ipſe fugiet a vobis .
Appropinquate deo et ipſe appropin/
quabit vobis . Sed de deo non de pro/
prijs viribus preſumendum vel confi/
dendum . Nam canis quando ſolus eſt
lupum fugit . preſente domino et cōfor/
tante lupum inuadit . Non timendus
hoſtis . quia vt dicit Damaſcenus . Nō
poteſt vincere niſi volentem . ¶ Tercō
legittime certare eſt carnem domeſticū
hoſtem domare et anime eam ſubicere .
Magnum certamen eſt mundum con/
temnere . maius diabolo feroci reſiſtere
Maximum ſeipſum vincere et contra
ſe dimicare . Poeta . Certe enim maius
eſt virtute domare teipſum . ꝙ vice ſam
ſonis ſternere mille viros : facile ſupe/
ramus frigus exterius . et calorem quē
foris patimur . ſed calorem interius in/
cendentem non niſi multis remedijs ſu
peramus . ſicut in febricitantibꝫ facile
curatur vulnus ſi ſit in ſola carne exte/
rius . ſed ſi pulmo vel ſpirituale mem/
brum interius eſtuet . ſicut in ethi/
cis cōprobatur vix aut nunquam cura
tur . grauius eſt nobis hoſtem familia/
rem ſubicere . ꝙ cum alijs certamen in
ire . Quid igitur faciendum . ſubtrahen
da eſt annona et cōtinua ferenda eſt diſ
ciplina . Nam quando rex aliquis ciui/
tatem obſedit . primo victualia et aquā
ab eis tollit et ſic eos ſibi obedire com/
pellit . Unde in Eccleſiaſtico . Uſqꝫ ad
mortem certaui ꝓ iuſticia . et eſt ſenſus
Non timeas amore iuſticie teipſum do/
mare . quia melius eſt forti vitā finire
ꝙ iuſticiam dei deſerere . Qui ergo ſic
certat in via completa pugna peruenit
ad coronam . Nam ad laborem ſequitur
requies . Unde dicitur in Apocalipſi .
Ammodo iam dicit ſpiritus . vt requi/
eſcāt a laboribus ſuis . ¶ Eſt ergo No/
tandum . ꝙ in victoria Primo eſt atten
dere precioſitatem . Secundo ſpecioſita
tem . Tercio interminabilitatem . vt ſic
accipiatur precioſitas ex parte materie
Specioſitas ex parte forme . Intmiā/
bilitas ex parte figure . In quibus tri
bus tres dotes Anime Notantur . ſcꝫ .
viſio . fruitio ſiue delectatio . et tencio .
vt Specōſitas reſpondeat viſioni . Pre
cioſitas reſpondeat delectationi . et In
terminabilitas reſpondeat tencioni .
¶ Eſt ergo coronatus hic ſanctus Corona
precioſa . Conſueuerunt enim Corone
fieri ex auro . qđ eſt inter metalla maxi
me precioſum . caritatis ſignatiuum . q̄
eſt donum precioſiſſimum ſiue donum
donorum . Unde dicitur in Eccleſiaſt .
Corona aurea ſuper caput eius . Ta/
les eciam Corone vt magis ſint preci/
oſe . gemmis inueniuntur ornate . Pſal
miſta . Ponam in capite eius coronam
de lapide precioſo . In quibꝫ omnibus
Notatur Precioſitas glorie . que erit in

amoris conſeruatione. vt non ſit vltra
aliq̄d addere. quia erunt ibi ſumme di/
uicie et tāte delicie vt affectio nequeat
dicē lingue. Unde dicitur Prouerbiorū
decimoquarto. Corona ſapientiū. id ē.
ſanctorū delicie eorum. ¶ Secūdo eſt
coronatus hic ſanctus corona precioſa.
quid enim auro fulgencius. quid gem/
mis fulgentibus inuenitur pulchrius
ergo precioſa eſt corona q̄ ex auro gem/
miſq̄ cōpoſita ſignificat pulchritudinē
illam ſummam quā videt anima beata
Unde etiam quelibet anima beata
dicit illud qđ habetur in Yſaya ſexage
ſimoprimo. Indumento circumdedit
me. et tamquam ſponſam decorauit
me corona. ¶ Tercio coronatus eſt hic
ſanctus corona intminabilitate dotata
Opera enim ſicut docet philoſophus.
et probat experiencia nullo termino ē
finita. quia non apparet vbi incipiat
vel vbi finiat. poſtquā eius capita ſunt
concluſa et in circulum redacta. Unde
aliqui philoſophi quāuis ſtulti credide
runt celum eternum quia figura rotun
dum. In circulo enim idem primum
videtur et finis. poſtquā tamen factus
eſt quodāmodo principio et fine caret.
Cum ergo corona in rotundum ſit for/
mata. ſit eciā figurarum pulcherrima.
et figurarum ſimpliciſſima. quia vna
tantū linea contenta. ſit figurarum ca/
paciſſima. nullis angulis coartata. ſit
et figura pfectiſſima. quia cōtinet in ſe
pfectionem ſenariam. ſicut probat ex/
periencia: recte ppetue vite. carentis
principio et fine: eſt ſignatiua. Uñ dr
prima Petri quinto. Seniores paſcite
qui in vobis eſt gregem vt percipiatis
inmarceſſibilem. id eſt. eterne glorie co
ronam. qđ cū nec marceſſit nec corrum
pitur eternū eſſe cōuincitur. Ad hanc
ergo coronā materia precioſam. forma
ſpecioſam. et figura eternam nos pdu/
cat xpriſtus Iheſus qui in ſecula ſecu/
lorū viuit et regnat benedictus Amen

¶ De Martiribus.

Sancti pfidem vicerunt regna ꝛc̄
Hebre. vndecimo. Omne datū
optimum et omne donum pfectum ꝛc̄
Cuius dicti racio eſt. ꝙ omnis cauſa
quanto prior alijs tanto ī plura influit
Unde ſcribit' in libro de Cauſis. ꝙ oīs
cauſa primaria magis eſt influens in
cauſatum ꝙ̄ quecūq̄ cauſa ſecundaria.
Exemplū accipe in ſummo pontifice.
in Archiepiſcopo. eciā in Epiſcopo. in
Archidiacono. et in ſimplici preſbitero
Itē ad exemplum in ramis arborum.
in ſtipite et radice. quaſi enim in hijs
omnibus priora et poſteriora accipiūt'
et ideo omnia priora poſteriorum ſunt
cauſa. Itē ꝙ̄to aliq̄d in naturalibꝫ ma
gis eſt actiuum magis eſt influxiuum
Unde videmus ad ſenſum. ꝙ illud qđ
actu calefacit et actu ſuo illuminat. ita
qđ maius eſt magis. et qđ maximum
maxime. quare neceſſario eſt ponendū
ꝙ a cauſa ſimpliciter prima eſt omne
bonum. Cum igitur altiſſimum fides
ſit donum: omnium diuinorum do/
norum principium a deo eſt ponendū.
ppter qđ eſt eciam donū maxime vir/
tuoſum. ¶ Unde in verbo premiſſo
ſubtiliter indagato fides deſcribitur.
nobis Primo vt verbum virtuoſum.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Secundo vt donum operoſum. Tercõ vt donum glorioſum. Nam virtuoſum deicit aduerſarium. quia operoſum a/git bonum ſed victorioſum ſiue glorio/ſum obtinet regnũ. Deſcribitur ergo primo vt donum virtuoſum diſcernēs ſibi contrarium. cum dicitur. Sancti ꝑ fidem vicerunt regna. obturaue. ⁊c̃. Secundo deſcribitur vt bonum opero/ſum agens bonum. cum additur. ope/rati ſũt iuſticiã. Tercio vt donũ victo/rioſum. cum ſubditur. adepti ſunt re/promiſſiones. Unde igitur ſit ad vnũ dicere. et quia hec omnia fiunt in fide de ſola fide agendum eſt in Sermone.

¶ Eſt igitur Notandum hic. et circa diſtinctionem dicendã. ꝙ fides eſt p̃mo intellectus illuminatiua. Secundo eſt affectus purgatiua. Tercio vero effec/tus fortificatiua. Quid iſtis melius? quid nature fructuoſius? Omnis em̄ anime potencia vel ſpectat ad cogniti/uam. vel ad amatiuam. vel ad ope/ratinam. Ergo dum fidei opus eſt illu/minare intelligere inflãmare vel pur/gare affectum. et fortificare effectum eius eſt perficere vniuerſam interioris hominis operationem. ¶ Dicamus ergo. ꝙ fides eſt anime illuminatiua quantum ad potenciam cognitiuam. Eſt enim fides diuinus radius animã illuſtrans. ꝓpterea enim fides animã diſponit ad lumen ſua virtute. eo ꝙ a/nimam ſue virtuti inherere ſtabiliter facit. Nam certum eſt ꝙ quandocũqꝫ aliqua virtus q̃ influitur ab aliquo a/gente ſuper aliquod inquietum. opera/cõne non pertingit ad debitam finem. Exemplum Accipe in radio ſolis deſ/cendente ſuper aquam currentem non quieſcentem ſicut patet in flumine in quo quia radius non figitur quiete: Actio eius caret fine debito ꝙ eſt aquã illam calefacere et ſubtiliare et ex ea ꝑ/tes ſubtiliatas ſibi attrahere. ⁊ eas in vaporem vertere. et ſurſum in aerem eleuare. Exquo conſtat verum eſſe ꝙ quies anime diſponit ad illuminatio/nem. Unde Philoſophus dicit Septĩo Phiſicorum. ſecũdũ tranſlacõnē cõmen/tatoris. ꝙ homo fit ſapiens et intelli/gens cum anima quieſcit. cumqꝫ igit̃ fides animam in deo ſtabilitam: eam in ipſo quietet: per conſequens ipſam diſponit ad eternam illuminationē Et hec eſt ratio quare heretici ſpiritualiter ſunt ceci. nec a deo merẽtur illuminari quia nec ſtabiliter credunt. nec vnquã in aliqua fide quieſcunt. ſed nunc vnũ nũc aliud credunt ſeqꝫ ab vno oppoſito in aliud vertunt. Item quanto aliqd̃ agens plus inuenit in aliqun obiecto de ſimilitudine ſua. tanto agit in ipſo maiore efficacia. Exemplum hic accipe plus enim participit de natura lucidita/tis tabula deaurata ꝙ̃ deargentata. ⁊ hec ꝙ̃ dealbata ⁊ plus dealbata ꝙ̃ lig/nea. Quibus ſi radius ſolaris incidat eodem tempore per omnes nõ equales generat ſplendores ſuper deauratam et ſuper aliquam aliam: ꝓpter maio/rem ſimilitudinē quã habet ad ipſam. et idem iudicium eſt de omnibus alijs Cum ergo lux fidei maxime aſſimile/tur vere luci. ad ſuſceptionē illius ſum/mi luminis maxime intellectum diſpo/nit. ⁊ ſimilem eũ vere luci ꝓ poſſe effi/cit. Exemplũ horum habetur ad ſenſũ

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Nam lux ſolaris dum ſuper omnia mū
di corpora deſcendit in illo corpore effi
cacius agit et maius lumen illi impri/
mit vbi plus de ſua ſimilitudine inue/
nit. Unde maiorē ſplendorem generat
ſuper aquam q̄ȝ ſuper terram et maio/
rem in aere q̄ȝ in aqua. Eſt igitͬ tercia
racio. quia ſemper modificantur fina/
les perfectiones ſecundum ꝙ exigunt
preambule diſpoſicōnes. Et ad hoc ha
betur exemplum in arte et in natura.
In arte exemplum eſt in medicina pre
paratiua et digeſtiua. Nam quāto me
lior et artificialior preceſſerit prepatio
tanto perfectior et laudabilior inducitͬ
purgatio. Item hoc ipſum in natura
apparet. quia quanto in corpore gene/
rando precedit nobilior matꝰie prepacō
tanto fit forme nobilioris inductio.
quia in humano corpore precedit nobi/
lior elementorum cōplexio q̄ȝ in bruto.
et in bruto nobilior q̄ȝ in planta: ſecun
dū hoc eſt forme nobilioris inductiua.
Ergo verū eſt ꝙ quanto in perfectibili
aliquo precedit nobilior meliorqȝ diſpo
ſicio: tanto in opere ſubſequente exel/
lencior imprimitur forma. forme enim
teſte platone dantͬ ſcd̄m merita matꝰie
Quoniam igitur fides diſpoſitione no
bilior et nobiliſſima ſit. ex eo patet. qꝛ
de deo facit credere omnia. ſcilicet. ꝙ eſt
potentiſſimus et ꝙ eſt ſumme bonus.
et ſic de omnibus alijs. Unde dicitur
in luca. ꝙ cum quidam cecus clamaret
ad dominum. dominus dixit ei. Quid
vis vt faciam tibi? cui ille. domine vt
videam. cui dominus. Reſpice. te fides
tua ſaluum fecit. id eſt. illuminauit.
Ob hanc vtiqȝ cauſam Apoſtolus dicit
ꝙ fides eſt argumentum. Eſt inquit fi
des ſubſtancia ſperandarum rerum ar
gumentum non apparentium. vndecīo
ad Hebreos. Conſtat enim. ꝙ argu/
mentum eſt mentis illuminatiuum. eo
qꝛ dubium vertitur in certum. Argu/
menenm. eſt racio rei dubie faciens fidē
ſecundū philoſophum. Exemplum ha
betur in eccleſiaſtica hiſtoria. Nam tem
pore Niceni conſilij multi conuenerunt
philoſophi vt fidē impugnarent. inter
quos vnus erat cui nemo fideliū Epiſ
coporum concludere poterat. ſed argu/
menta omnia faciliter diſſoluebat.
Tunc quidam ſimplex Epiſcopus cō/
tra eū motus audienciam pecijt. Quē
cū alij ſurrexiſſe vidiſſent et eum ſim/
plicem noſſent. ceperunt ſinguli dicere
et timere. ne aliquid ſtultum diceret.
Sed ꝓpter eius ſanctitatem eximiam
non fuerunt eū auſi prohibere. Tunc
ait ille. dic michi Philoſophe. xpriſtus
non docuit nos dialeticam fidem. ſed
hec eſt fides mea quā nos docuit. q̄a cre
dimus vnum verum deum. et Iheſum
xpriſtum vnicum eius filium. et ſic to/
tum ſimbolum. Dic michi ſi ſic credis
Ille dum ex ore eius fidem audiuit.
ſtatim illuminatus credidit et aſtanti/
bus ait. q̄ȝ diu verba audiui verba vo/
bis reddidi. quando autem diuina vir
tus acceſſit. reſpondere non potui. ſed
fide illuminatus confiteor. Exemplū
de Quinquaginta philoſophis. quos
ſtatī katherina in fidei verbo cōuertit.
Unde fides et eſt ſaluti neceſſaīa. quia
ſine fide impoſſibile eſt quempiam ſal/
uatum iri: et eſt mirabilium operum
effectiā. ſicut in themate manifeſtū eſt

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

¶ Secundo. fides eſt anime purgatiua
quantum ad potenciam amatiuam.
Cuius racio talis eſt. Nam omnis vir
tus que eſt in ſuum ſuſceptiuum effica
citer agit. quidquid in illo ſibi cōtrari/
um inuenit ab eo excludit. Exemplū
de igne qui dū agit in aerē. humiditatē
in eo cōſumit. et ſic ſiccitatem illi quali
tatem contrariam introducit. Ignis
dum in ferrum agit rubiginem et om/
nes frigiditates ab eo tollit. et illud ſibi
ſimile facit. lux eciam dum in aerē agit
omnes tenebras. primo ab eo ſibi con/
trarias expellit. et ſic in illam ſuam ſi
militudinē ītroducit. ſic et fides forāta
ſi anime adueniat ab omni ſcoria pec/
cati ſibi cōtraria et ab omnibus errori
bus eam purgat. et ſuo principio eam
aſſimilat. Anima enim cum deo ꝑ na
turam ſit ſimilis. nec fit diſſimilis niſi
per culpam. quia dum ꝑ fidem culpa
excluditur in dei ſimilitudinem refor/
matur. vt dicitur in Actibus. Fide pu
rificans corda eorum: ob hanc cauſam
fides dr̃ eſſe ſimilis calori ſolis. quia ſi
cut in illo calore ſolis reuiuiſcunt ani/
me mortue ſic per fidem peccato mor/
tuus reſuſcitatur ad vitam. Unde dicit
Paulus. Iuſtus meus ex fide viuit.
Eſt enim fides ſicut aurora q̃ aerem a
tenebris purgat. diem irradiat et ſolē
adeſſe denunciat. Unde et baptiſmus
qui dicitur ſacramentum Remiſſionis
peccatorum omnium et ad ſtatum in/
nocencie reſtitutiuū: vt omne qđ tan/
git ſubiectū faciat eſſe ſanctum: fidem
poſtulat. Narrat Auguſtinus. ꝙ quedā
matrona Cancri paciebatur in mamilla
morbo indelibili. nulla eciam ſecun/
dum Ypocratem meditina curabilem.
Ymmo ſi quis vult ex eo diucius viuē
dimittendus eſt ſoli nature ſine omni
medicacōne. dum deſpeāta eſſet a medi
cis ad auxilium diuinum ſe contulit.
et ad fontes vbi baptiſantur cathecumī
properauit. et ab vno qui de fonte exijt
ſignari ſe fecit. quam dum baptiſatus
ſignauit: curata mox fuit. Si igitur
tante virtutis eſt fidei ſacramentum.
quante virtutis eſt fidei donum?
¶ Tercio. fides eſt effectus fortifica/
tiua. Nam quanto amplius vigor funda
mentalis virtutis redundat in aliud.
tanto illud robuſtius eſſe facit. Exem/
plum de virtute cordis q̃ eſt virtus om
nium membrorum radicalis ſiue fun/
damentalis. quia plus redundat in
dextro brachio ꝙ̃ ſiniſtro. forcius eſt
dextrū brachiū. ad pugnādum magis
aptum. ſicut patet ad ſenſum. Ex quo
vt Philoſophus dicit. leo prius dextrū
pedem mouet ad ambulandum. et mu
lier q̃ pregnans eſt maſculo. ſubito vo/
cata prius mouet dextrum. Sed con/
ſtat ꝙ fides virtus eſt omniū fundamē
talis. Unde Apoſtolus dicit. ꝙ eſt ſub/
ſtancia. quia ſicut ſubſtancia eſt om/
nium accidentium fundamentum. ſic
fides virtutum omnium et donorum
Unde fides aſſimulatur cuidam gem/
me. que dicitur allectoria q̃ in ventricu
lis gallinacij inuenitur. cuius magni
tudo maxima eſt ad quantitatem fabe.
Cuius ſcđm magiſtros virtus eſt ho/
minem in certamine inſuꝑabilem facē.
facit enim hominem conſtantem. et in
bello victorem. Quid enim forcius ꝙ̃
mūdum oīno cōtemnere. ſed mundum

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

fides contemnit. ſicut legitur de Abra/
ham. vndecimo ad Hebreos. Qui fide
patriam dereliquit. et idem de Moyſe.
dicitur. fide moyſes ſe negauit filium
eſſe filie Pharaonis. magis eligens ſe
affligi cum populo dei. ꝙ temporalis
vite habere iocunditatem. Item nichil
forcius diabolo Non eſt poteſtas ſuper
terram que ei poſſit comparari. et tamen
dicitur prima Petri. vltimo. Aduerſa
rius veſter diabolus circuit tamꝙ ⁊c.
et quantum ad hoc fides ſimilis eſt cui
dam gemme. que Criſolitus appellat͛.
que nitet vt aurum. ad modum ignis
de ſe ſcintillas emittit. q̄ gemma in au
ro poſita et in ſiniſtro latere portata. ē
demonum fugatiua. et omnis timo/
ris nocturni repulſiua. ſic fides vera ē
aurea ad modum ignis inflammatiua
⁊ ideo in corde portā eſt omibus rebus
ſiniſtris oppoſita: demonum eſt et pe/
riculorum omnium repulſiua. Quid
forcius ꝙ ſubiugare ſeipſum. ſed nōne
facit hoc fides? Nonne ſicut dicitur vn
decimo ad Hebreos. Non ſolum obtura
uerunt ora leonum. extinxerunt impe
tum ignis. effugauerunt aciem gladij
cōualuerunt de infirmitate. fortes facti
ſunt in bello. et caſtra verterunt extēo
rum. ac per hoc adepti ſunt repromiſ/
ſiones. Sed alij diſtenti ſunt non ſuſci/
pientes redemcōnem. alij ludibria et
verba experti. inſuper ⁊ vincula et car
ceres. lapidati ſunt. ſecti ſunt. temtati
ſunt. in occiſione gladij mortui ſunt.
circuierūt ī melotis. in pellibꝫ caprīis
⁊c. que ſequūt͛ Nobiliſſima ergo virtus
et amplexanda totis affectibus. q̄ ſic
intellectum illuminat. ſic animā pur/
gat. ſic eciam effectum fortificat dum
mundum contemnit diabolo reſiſtit et
ſeipſum deuincit. ve illis qui habent
fidem ſed informem. que in peccatori/
bus et demonibꝫ inuenitur. quia eos
Triplex inconueniens ſequitur.

Primum eſt. ꝙ ordinantur ad eun/
dem finem cum demonibus. Nam con/
ſtat ꝙ quando aliqđ vnum ineſt duo/
bus hoc erit per aliquam diſpoſicōnem
cōmunem. Sed que ſunt diſpoſicōnes
cōſimiles ordinantur ad conſimilem fi/
nem. ſicut patet in embrionibus. qui
quia ſimilis diſpoſicōnis inueniuntur
ad finem eundem ordinantur. quia que
habent eandem diſpoſicōnem in linea/
mentis et figura racionali. ordinant͛
in finem eundem. ſcilicet. ad animam
racōnalem: ergo ſi homo malus. et de/
mon malus eandem habent diſpoſitio/
nem in fide. ordinantur ad finem eun/
dem. ſcilicet. ad eternam damnacōnem.
Sed inconueniens eſt quia reprehenſi/
bilior eſt homo in hac parte ꝙ demon.
Nam cum illud reprehenſibile eſt quod
non habet illud qđ debet habere. Non
enim eſt dignum reprehenſione ſi non
habet qđ non debet habere. Exemplū
de Catulo. qui etſi ante nonum diem
viſum non habeat. non tamen dicitur
eſſe cecus. cum ipſe habere non debeat
Reprehenſione digni eſſent ſi non habe
rent eo tēpore quo habere deberent ⁊c.
Sed homo eſt in tempore in quo debet
fidem per dilectionem et operacōnem
habere. Demon autem non eſt in tem/
pore in quo poſſit talem fidem habere.
ergo eſt in hac parte reprehenſibilior
demone. Tercium inconueniens eſt.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

quia fidem informē timoris dei habet.
et non amorem annexum . ac timor ad
hoc diſponit vt homo non accedat. ſed
refugiet ab eo qđ timet. ſicut agnus na
turaliter timet lupum. ergo qui fidem
informem habet cū deum timeat et nō
amet a deo refugit et ad aliud accedit.
ſicut lapis qui a ſurſum deſcendit ne/
ceſſario ad deorſum accedit . ergo cum
omnis talis a dei gloria recedit. neceſſa
rio accedit ad infernalem penam .

¶ Item .

Sicut habundant paſſiones xp̄i
in nobis. ſic et per xpriſtum ha/
bundat conſolatio noſtra Secunda Co
rintheorum Primo. Reſpondent ſancti
martires tacite queſtioni. Poſſet enim
aliquis petere . quomodo poteſtis tot
mala portare. peccatores . vt dicit ſcūs
Bernardus. Vident noſtras exterioēs
afflictiones. ſed non vident noſtras in
teriores conſolationes. q̄ valde multum
excedunt afflictiones. adeo vt eis īexco
gitabilis in interioribꝫ ſcī ſpē cōſolatio
oēm fere exteriorū pciū afflictionē adi
mat. ⁊ p xp̄i noīe varijs ſupplicijs ſub
ici ꝙ̄ ea euadē malint. vt in plerorūqꝫ
martirū legendis eluceſcit ; Et ideo ſcī
martires reſpondent tacite queſtioni .
et dicunt . ſicut habundant paſſiones
in nobis . ſic et per xpriſtum habun/
dat conſolatio noſtra. ¶ In quo verbo
duo dicit . Primo malum paſſionis ex
tranee quo temporaliter affliguntur .
Secundo bonum cōſolationis intranee
quo dulciter cōſolantur. Primū carnis
afflictiuum. ſed Secundū eſt anime re
fectiuum . Notatur ergo Primo. exte/
rior afflictio q̄ua mala purgantur. ſed
Notatur Secundo interna refectio .
qua bona cumulantur. Primū notatᷣ .
cum dicitur. Sicut habundant paſſio/
nes xpriſti in nobis. ſed Secundū cum
additur. ſic et per xpriſtum habundat
cōſolatio noſtra. Sed quia iſta duo. ſcꝫ
Afflictio et Conſolatio. in via ſunt ſi/
mul. ideo ſimul ſunt tractanda. quia cō
traria iuxta ſe poſita clarius eluceſcūt.
¶ Eſt igitur hic Notandum . ꝙ ideo
preſentis temporis malum non eſt fu/
giendum ſed pacienter ferendum. quia
ſemper corporis ſupplicium ad men/
tis fertur gaudium ſi cōſideretur pre/
mium. Sunt ergo paſſiones volunta/
rie triplici racōne digne. Nam ſunt pri
mo digne diuino auxilio. Secundo ſūt
digne interno ſolatio. Tercio ſunt dig
ne ſpirituali cōſortio ſiue pocius ſūmo
bono . vt ſic homo paciens adiuuetur .
exterius. conſoletur interius. et in fine
coronetur ſuperius. ¶ Dico ꝙ paſſio/
nes iſte ſi ſunt voluntarie ſunt digne
eterno auxilio Eſt enim dignum et iuſ
tum . eſt racōni cōſonum . vt qui patiᷣ
ꝓpterr xpriſtum ſenciat xpriſti auxi
lium. Quis vnquam ſperauit in domi
no et derelictus eſt ? Nam Elephantes
dum inter ſe pugnant ſuos amatores
mirabiliter amant . ꝙ ſi vulnerari cō/
tingat eos in medio ſui ponunt et de/
fendunt quantum poſſunt . Nam et
Apes . quando alterius aluearis exa/
men inuadunt. ſi ibi alias fauentes in
uenerint : eas non ſolum nō ledunt ſed
protegunt et defendunt. Quis niſi dia
bolo ſit ſimilis ſuos ꝓpugnatores ſiue

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

defenſiones non diligit ? Ergo ponere
neceſſarium eſt nec in dubium deducen
dum. q̄ ſummū bonum eos amat. qui
pro ſe pugnant. ſed nō amaret ſi eos in
afflictioībus nō adiuuaret. cū ſibi nec
deſit iuuandi potencia nec ſapiencia.
Manifeſtum ergo eſt. q̄ cum ꝑ xpiſto
bellamus ab ipſo quantum neceſſe eſt
adiuuamur. Unde dicitur prima. Pet̄
vltimo. Deus autem omnis gracie qui
vocauit nos in eternam ſuam gloriam
in xpiſto iheſu modicum paſſos perfi
ciet confirmabit ſolidabitq;. ꝓpter qd̄
dicitur Hebre. ſecundo. In eo autē in
quo paſſus eſt et temptatus. poteſt
et hijs q̄ temptantur adiuuare vel auxi/
liari. Pſalmiſta. Cum ipſo ſum in tri/
bulacōne. eripiam eum et glorificabo
eum. Et certum eſt q̄ adeo potens eſt
vt nemo ſuorum militum debeat dubi/
tare. Pſalmiſta. Dominus michi adiu
tor nō timebo quid faciat michi homo.
Dominus michi adiutor et ego deſpici/
am inimicos meos. et in alio loco. Do/
minus illuminatio mea. et ſalus mea
quē timebo. vſq; ibi Si conſiſtāt aduer
ſū me caſtra. non timebit cor meum.
Quis niſi ſtultus debeat timere auxi/
liante omnipotente. Si ſic militem in
bello cōfortat p̄ſentia ſui regis dū eius
vocem confortantem audit. quid faciet
p̄ſentia omnipotentis. Nam et ob hanc
cauſam. vt dicit Auguſtinus. potuerūt
martires capi. potuerunt verberari.
potuerunt deo permittente occidi. ſed
non potuerunt permutari vel vinci.
Exemplū de beato Anthonio heremita
Qui vſq; ad mortem a demonibus ver
beratus : dum ſentiret adeſſe iheſū ait.
Ubi eras bone iheſu vbi eras. At ille.
hic Anthoni eram. ſed volui videre cer/
tamen tuum. et quia viriliter certaſti
te per totū mundum faciam nominari
¶ Secundo. Paſſiones iſte pacienter
portande : ſunt digne interno ſolatio.
Nunquam deus cum ſit ſumme bonus
et dulcis et rectus hominē affligit ex/
terius quin conſoletur interius. Nam
et omnis bonus medicus medicinam
amaram guſtui palliat ſub aliquo dul
ci. vt ſic ab egro poſſit aſſumi. Unde
Apoſtolus ſecūda ad Corintheos ſep/
timo. dicit. Repletus ſum conſolatione
ſuperhabundo gaudio in omni tribula
cōne veſtra. nam cum veniſſemus ma/
cedoniam nullamq; requiem habuit ca
ro noſtra. ſed omnē tribulacōnem paſſi
foris pugne. intus timores. ſed qui cō/
ſolatur humiles cōſolatus eſt nos deus
Unde et Propheta dicit ad deum.
Secundum multitudinē dolorum me/
orum in corde meo conſolationes tue le
tificauerūt animā meam. Ob hanc cau/
ſam Job ſexto dicebat. Quis michi
det vt veniat peticō mea et qd̄ exſpecto
tribuat michi deus. et hec ſit conſolatio
vt affligens me dolore non parcat.
Unde et quidā fuit ſanctus pater. qui
omni anno conſueuerat infirmari. et
ex hoc multum gaudebat. Cumq; vno
anno nō fuiſſet ſolito infirmatus cepit
flere et dicere. nūc video quia deus ob/
litus eſt mei. Cum milites ad beatum
Blaſium capiendum veniſſent. ille ait
nunc video. quia oblitus dominus nō
eſt mei. Sentiebant enim ſancti inte/
rius ſe conſolari. dum eos contingeret
foris affligi. nam iuxta Prophete ſen/

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

tenciam. Dum ſupbit impius incen/
ditur pauper. Quia paciencie virtus
cum perfectum habeat opus ꝑ flagella
exterius apposita excitatur. quia ex/
citata anima conſolatur. et pati pro do
mino delectatur. Nam omne cõtrariũ
ad preſenciam ſui cõtrarij excitatur et
forcius operatur. Unde videmus ad
ſenſum ꝙ aqua ſuperfuſa calci. ignis
qui latet in calce ſtatim inardeſcit et a/
quã feruere facit. ſed ex ſuperfuſo oleo
non ferueſcit. quia oleum igni contra/
rium non exiſtit. ideo aqua calida in
frigido loco effuſa cicius congelatur ꝙ̄
aqua frigida. quia ad preſenciam calo
ris frigus forcius agit. Ignis eciam ſi
aſperſus aqua fuerit forcius incaleſcit.
Quare fabri dum in ignem ferrum po
nunt aqua ignem aſpergunt. quia dũ
ſuum contrarium ſentit forcius incaleſ
cit. Ob hanc eciam cauſam ſol maiorem
calorem in mari generat ꝙ̄ in terra.
quia aqua magis ꝙ̄ terra illi eſt cõtra/
ria Ex hijs manifeſte apparet ꝙ paciẽ
virtus nobiliſſima dũ ſimpliciter ſibi
contraria adeſſe ſentit. excitata ab eis
inualeſcit. et eſt ſecundum Gregorium
opus paciencie omnia mala equani/
miter ferre et contra inferentem nullo
moueri dolore. ¶ Tercio. Tempora/
les pene portate ſunt digne ſupno pre
mio ſiue ſummo bono. Eſt igitur dig/
num vt corona reddatur ei qui non po/
tuit paſſionibus ſuperari. Nam victo/
ribus corona redditur. ſed nullus ma/
ior victor eſt ꝙ̄ qui nullo bello ſuperari
poteſt. ſed quanto forcius inpugnatur
tanto virilior inuenitur. igitur talis a
rege iuſtiſſimo coronari meretur. Et
ꝓpter hoc dicitur in Apocalipſi ſecũdo
Nichil horum timeas q̄ paſſurus es.
et ſequitur. Eſto fidelis vſqꝫ ad mortẽ
et dabo tibi coronam vite. Nunquid ve/
ritas poteſt mentiri? Ergo ſi coronam
victoribus promittit. neceſſe eſt vt om
nis legittime pugnans coronam pro
mercede recipiat. Unde dominus luce.
viceſimoprimo. dulciter ait. Vos eſtis
qui permanſiſtis mecum in temtacõni
bus meis. et diſpono vobis ſicut diſpo
ſuit michi pater meus regnum. vt eda
tis et bibatis ſuper menſam meam in
regno meo. Non ergo ſancti potuerunt
penis ſuperari. quia maior erat conſo/
latio interior ꝙ̄ pena exterior eſſet. et
naturale eſt. ꝙ ſemper minor maiori
virtute ſuperetur. Unde. ſi modicum
aque quãuis contrarie in magnum ig/
nem proiciatur non ſolum nõ ignis ex/
tinguitur. ſed in maiorem flammam
erigitur. Sic eciam aurum non corrũ/
pitur in igne. eo ꝙ non habeat in ſe cõ/
ſumtionis principium. ſic nec vir ſanc
tus a pena vincitur. eo ꝙ non habeat
in ſe peccatum qđ eſt in homine omnis
corrupcõnis principium. et ideo bene
dicit Apoſtolus. Sicut habundãt paſ/
ſiones xpriſti in nobis. ſic et per xp̄m
habũdat conſolatio noſtra. Hanc mar
tirum conſolationem primam: que ex/
iſtens in via conſiſtit in omnis aduer/
ſitatis equanimi tollerancia. et ꝑ hanc
ſecundam. que eſt in patria in ſummi
boni ſuauiſſima et ꝑpetua fruitione:
nobis cõcedat xpriſtus Iheſus qui ſine
fine viuit et regnat in ſecula bñdictus.
Amen. ꝛ ¶ Item

De Martiribus.

IVſti autem in perpetuū viuent
ꝛc̄. Sapiencie tercio. Quantū
bonum ſit vita? quis exprimet carnis
lingua. Nam vita eſt tantum bonum.
q̄uis celum ſit corpus nobiliſſimum ex
luce formatum. ſit et altiſſimum. influ
entia maximum. ꝛ om̄is generationis
quodāmodo cauſa ꝛ principium. ſic eſt
eo nobilius q̄d̄cumq; viuit in quantū
tamen eſt viuū. Unde tam Philoſophg
q̄ doctor eximius Auguſtinus. in ſen/
tencia merito cōueniunt. ꝙ omnis ſub
ſtancia viuens eſt nobilior qualibet nō
viuente. Nam vite nobilitas ex ipſo ap
petitu nature probatur. vt omnia vi/
uentia vt ſeruare poſſint vitam. refu/
giunt omnia contraria vite et appetūt
omnia vitam ſeruantia. ſicut patere
poteſt ad ſenſum diſcurrenti ꝑ ſingula
Unde enim eſt tanta cura humana ad
tot cibariorum genera. ad vina tam
optima. niſi vt conſeruari valeat vita.
Magnum igitur bonū eſt vita pro qua
ſeruanda tanta cura eſt in natura. et ſi
tam nobilis eſt vita yma. q̄ nobilis eſt
vita ſumma. ſi ſic vita creata. quid eſt
vita increata. ſi ſic vita miſerijs plena
q̄d eſt vita omnia in ſe continens bona
et nulla penitus mala? Si eciam ſic
vita terrena neceſſe deſerenda. quid eſt
vita beata perpetuo duratura? ergo ſi
ad hanc vitam venire volumus. vbi vl
tra mori non timeamus. iuſti nūc eſſe
laboremus. et ideo dictum eſt. Iuſti
autem in ꝑpetuum. In quo verbo
ad martirem hodiernum aſſumto No/
tantur maxime Duo. ſcilicet. Primo
ſtatus martirum militantium et labo/
rantium nunc in pugna. Secundo.
Status ipſorum triumphantiū et glo
riantium in corona. Primus ſtatus cu
mulatiuus exiſtit meritorum quibus
ſplenduerunt in via. Secūdus ſtatus
ſuſceptiuus premiorū exiſtit. quibus
gloriantur in patria. Notatur ergo ſta
tus in quo ſunt iuſticiam operati. cum
dicitur Iuſti. Secundo Notatur ſta/
tus premij quo ſunt in gloria coronati.
cum additur. In perpetuum viuent.

Eſt igitur circa iuſticiā Notandū.
ꝙ eſt quadruplex Iuſticia quā operari
debemus. ſicut ſancti Martires ꝑatē
ſunt. Nam prima iuſticia eſt. per quā
redimus ad deum celeriter. et iuſticia
quā exercemus humiliter. Et iuſticia
qua nos punimus veraciter. et iuſti/
cia qua nos ſeruimus perſeueranter.
Prima iuſticia eſt ad deum redeūcium
Secunda eſt virorum humilium. Ter
cia eſt veraciter penitencium. Quarta
eſt in bono perſeuerantium. Dico.
ꝙ eſt iuſticia per quam redimus ad de
um celeriter. Nemo enim eſt qui non
peccet. et humanum eſt peccare. ſed dia
bolicum eſt in peccato ſtare. et ideo ſi
peccamus cito ad deum redire ſtudea/
mus. Sicut enim dicitur in Eccleſiaſ
tico. decimoquarto. Ante obitum tuū
operare iuſticiam. quia non eſt apud
inferos inuenire cibos. quaſi diceret.
Nunc peccata penitere. nunc confitere.
Nunc elemoſinas ſtudeas dare. quia
nulla poſſunt eſſe iſta poſt mortem.
nec eſt cibum inuenire quo tuam famē
valeas reparare. Unde dicitur in eodē
verſu. Ante mortem benefac amico tuo

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

et ſecundum vires tuas diſpergens da
pauperi. Qm̄ turpe eſt et ꝙ indecens iu
dicatur. vt leo de preda ſua facit elemo/
ſinam. et homo manu ſtringat ꝑ aua/
riciam. cum teneatur ex debito facere
miſericordiam. Non ſunt veſtra ſuper/
flua ſed ſunt pauperibus eroganda.
et tamꝙ ſua reddenda. et ideo appella
tur iuſticia vt reddamus pauperibus
debita. O ꝙ felices qui pro hac iuſticia
tradunt omnem pecuniam. dicitur enī
Prouerbiorum. vndecimo. Non prode/
runt diuicie in die vlcionis. iuſticia ve
ro liberabit a morte. Unde dicitur.
Thobie. quarto. Ex ſubſtancia tua fac
elemoſinas. et noli auertere faciem tuā
ab vllo paupere. quare quia ſicut dicit
Ita fac vt non auertatur a te facies do
mini. et addit modum dandi. Quomō
inquit poteris ita eſto miſericors ſi mul
tum tibi fuerit habundanter tribue.
ſi exiguum illud eciam impertiri ſtude.
Et addit huius iuſticie cauſam. Premi
um inquit bonum thezaurizas tibi in
die neceſſitatis. quia elemoſina ab omni
peccato et a morte liberat. et non patie
tur animas ire in tenebras. Fiducia
magna erit corā ſummo deo elemoſinā
omnibus facientibus eam. Attende ti
bi fili ab omni fornicacōe. et preter vxo
rem tuam nunꝙ paciaris crimen ſcire
Superbiam nunꝙ in tuo ſenſu aut in
tuo verbo dn̄ari permittas ꝛc. Unde
Bernardus. Ueniet dies illa quando
plus valebunt opera ꝙ marſubia ple/
na. Quid profuit diuiti Epuloni pecu
nia? quid veſtimēta pulcherrima pur
purea? quid ſplendida cibaria? cum
nullam vellet facere miſericordiam?

Nonne ſicut fuit abſqꝫ miſericordia.
ſic totus ardebat in flamma? Sciebat
ꝙ diuerſa vina habuerat. ſed guttam
aque habere nō poterat. O ꝙto conſul/
cius et melius feciſſet ſi lazarum pa/
uiſſet. cuius auxilio penas euaſiſſet
eternas. hoc videlicet conſilium domini
facite vobis amicos de mammona ini/
quitatis vt cum defeceritis recipiant
vos in eterna tabernacula. ¶ Secūda
eſt iuſticia q̄ eſt deo ſeruire humiliter.
Unde dominus dans exemplum humi
litatis. dicit Mathei. quarto. Sic de/
cet nos implere omnem iuſticiam. id ē
omnem humilitatem. omnem dicit.
quia eſt principium humilitatis. ſicut
gloſa tāgit. quo homo ſubicit ſe maiori.
et ſecundum humilitatis genus eſt ma
ius primo quando homo ſubicit ſe pari
et tercium genus humilitatis ē quo ho
mo ſubicit ſe minori. ſicut xpriſtus Jo
hanni. dum ab eo voluit baptizari.
¶ In hiis tribus perfecta eſt humilitas.
et per cōſequens ꝑfecta iuſticia demon
ſtratur. Nam primum genus ſuperio/
ribus redditur ex neceſſitate. Scdm
paribus redditur ex congruitate. Sed
Tercium inferioribus redditur ex ha/
bundanti bonitate. O ꝙ meritorium.
ꝙta laude dignum ſe ſubicere omni ho/
mini propter deum. Nam quia ſancti
martires hoc fecerūt ideo martirio dig
ni fuerunt et apud deū ſublimati ſunt
Omnis enim qui ſe humiliat exaltabi
tur. et ſemper iuxta modum inclina/
tionis eſt modus exaltacionis. Aqua
enim quanto exalto deſcendit tanto ex
parte oppoſita aſcendit. arbor quanto
radicem in terram figit profundius?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

tanto in ſurſum erigitur amplius. Vn̄
Cucurbita qꝛ radices modicas in ter/
ra figit cito deficit et areſcit. Quia ſu/
perbi radices humilitatis in terra non
ponunt citiſſime valde ruunt. Non eſt
tutum ſed valde ſtultum ſuper vanum
arene fundamentū altum eleuare pala
cium qđ ruet ad modicū aquilonis im
pulſum. Vnde docet Boecius. Collo/
candam eſſe domum ſuper humile ſax/
um. nō ſuper altum montem vbi vento
rum paciatur inpulſum. Feriunt enim
ſepe montes fulgura. quando valde
quiete ſunt valles. Quare ſuperbi ſi/
miles ſunt fumo qui aſcendendo non
ꝓficit ſed penitus euaneſcit. Pſalmiſt.
Vidi impium ſuperexaltatum et ele/
uatum ſicut cedros libani. et tranſiui
et ecce non erat. queſiui eū et non ē in/
uen. lo. eius. Tercia eſt iuſticia que ē
penitere veraciter. Juſtum eſt enim vt
qui peccat penitenciam agat. dolens
plangat et gemendo ſe puniat vt deo ſa
tiſfaciat. Nam et lupus dum de nocte
ad Caulas vadit. vt a Canibꝫ ſentiri
nō poſſit contra ventum incedit et pla/
ne valde vadit. ſi caſu ad lapidem pedē
percuſſerit et ſtrepitum fecerit: tamꝙ
in eum qui offenderit in ſeipſum ſcele/
ris vltor inſurgit. et pedem qui in cul
pa fuerat fortiter dente ſtringit: ergo
ſi ſic ſe beſtia punit q̄ neminem niſi ſe/
ipſam offendit. quid facere debet homo
racionalis qui diuina mandata infre/
git? proximum leſit et ſeipſum corru/
pit? penitendum ergo nobis eſt vera/
citer cum peccamus. Vnde dicitur Ma
thei. quinto. Niſi habundauerit iuſti/
cia noſtra pluſꝙ Scribarum et Phari/
ſeorū. nō intrabitis in regnū celorum.
Illi in ſolis exterioribus penitenciam
oſtendebant ſed corda Ypocriſi et mali
cia plena erant. Vnde dominus in Ma
theo. Aſſimilat eos ſepulchris exteriꝰ
dealbatis. ſed omni inmundicia intus
plenis. Vere igitur et non ficte debet
homo ꝓ peccatis penitere medici more
qui egroto non parcit ſi poſſit ſanari.
Nam vt exemplis vtar bt̄i Iheronimi
Putredo carnis cauterio curatur et fer
ro. et venena ſerpentina curantur an/
thidoto. Sicut enim clauus clauo re/
pellitur. ſic dolor maiore dolore cura/
tur. Tunc enim medicus egroto miſe/
retur quando non parcit egritudini vt
curetur. tunc enim crudelis eſſet ſi par
ceret. quia tunc eum occidere curaret.
Ille igitur ſi percit qui vere iuſticiam
de ſe facit. et qui ſecundum morbi quan
titatem: curatiuam medicinam et ſa/
natiuam apponit. nam ſicut Apoſtolꝰ
dicit. Si noſmetiopſos iudicaremus
non vtiqꝫ a domino iudicaremur.
Quarta iuſticia eſt. qua ſeruimus
perſeueranter. nichil enim valet peni/
tenciam inchoare et vſqꝫ ad medium
trahere ſi non ſit perſeuerare. more leo/
pardi qui venationem quam primo in/
ſultu non ceperit. mox perſeueranter
venari deſinit et laborem aſſumtum et
beſtiam ſimul perdit. Quid valet do/
mum fundare et parietes erigere. ſi ſic
remanet non appoſito cacumine? Re/
quirit ergo iuſticiam vt perſeueremus
in penitencia. nec vlla prorſus fran/
gamur iniuria. Vnde vir ſanctus dicit
in perſona omniū taliū Michee ſeptĩo.
Iram domini portabo quia peccaui ei.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

donec iudicet cauſam meam ⁊ faciat iu
dicium meum et deducat me in lucem
vt videam iuſticiam eius. Sed Nota
hic diligenter. quia a iuſticia qua redi
mus ad deum velociter. alieni ſunt mū
di potentes. A iuſticia qua ſeruimus
humiliter. alieni ſunt preſumentes. A
iuſticia qua penitemꝰ veraciter. alieni
ſunt iudices et potentes. Sed a iuſti/
cia qua ſeruimus ꝑſeueranter. alieni
ſunt omnes ad vomitum reuertentes.
Dico. ꝙ a iuſticia qua conuertimur ad
deum velociter. alieni ſunt omnes mū/
di potentes. qui non ſolum ad peniten
ciam nō cōueniunt ſed venientes deſpi/
ciunt et contemnunt. Sed nunc tales
iſti attenderēt quid in inferno dicēt qū
ſuper ſe viderint quos derident nunc
viuentes. Unde dicitur Sapiencie
quinto. Tunc ſtabunt iuſti in magna
conſtancia aduerſus eos qui ſe anguſti
auerunt et qui abſtulerūt laborēs eorū.
Ac illi videntes turbabuntur timore
horribili. et mirabuntur in ſubitacione
inſperate ſalutis. gementes pre anguſ/
tia ſpiritus. dicentes inter ſe peniten/
ciam agentes. et pre anguſtia ſpiritus
gementes Hij ſunt quos aliquando ha
buimus in deriſū. et in ſimilitudinem
improperij. Nos inſenſati vitam illo/
rum eſtimabamus inſaniam. et finem
illorum ſine honore. quomodo computa/
ti ſunt inter filios dei. et inter ſanctos
ſors illorum eſt. et cōcludunt contra ſe
ipſos concluſione irreuocabili dicentes
Ergo nos errauimus a via veritatis.
et iuſticie lumen non luxit nobis. et ſol
intelligencie nō ortus eſt nobis. laſſa/
ti ſumus in via iniquitatis et ꝑditio/
nis. et ambulauimus vias difficiles.
viam autem dn̄i ignorauimus. Quid
nobis ꝓfuit ſuperbia. aut diuiciarum
iactancia quid contulit nobis. Tran
ſierunt omnia ⁊c̄. lege totā hiſtoriā diſ
tincte. quia ſupra modum predicabilis
eſt et pulchra et ad penitenciam adduc
tam. A ſecūda iuſticia q̄ ſeruimus deo
hūilit̄. alieni ſunt p̄ſumētes qui nolūt
eſſe humiles ſed ſolum q̄ alta ſunt appe/
tentes. in multis ſe dicunt iuſtos cum
faciunt peſſima. non attendentes qd̄
dicitur Eccleſiaſtes tercio. Si cōuerte
rit iuſtus a iuſticia ſua et fecerit iniqui
tatem ponam offendiculum coram eo.
et non erunt in memoria iuſticie eius
quas fecit. Tercia a iuſticia qua nos
penitemꝰ veraciter deficiunt hodie mū
di rectores qui nec in ſe iuſticiā agunt.
nec ſubditos iuſte puniunt. Unde eis
dicitur Sapiencie ſexto. Audite reges
et intelligite diſcite iudices finiū terre.
Data em̄ vobis poteſtas ab altiſſimo.
qui interrogabit opera veſtra et cogi/
tacōnes veſtras ſcrutabitur. quoniam
cū eſſetis miniſtri regni eius non recte
iudicaſtis neqꝫ cuſtodiſtis legem iuſti/
cie et ideo cito apparebit vobis ꝙ iudi/
cium duriſſimum in hijs qui preſunt
fiet. Exiguo enim conceditur mi/
ſericordia ſed potentes potenter tormē/
ta pacientur et fortioribꝰ fortior inſtat
cruciatio. lege ibi totam auctoritatem
quia valde predicabilis eſt et pulchra
et timoris incuſſiua. Talibus enim
dicitur Yſaye quinto. Ve qui iuſtifi/
catis impium ꝓ muneribus et iuſtici
am iuſti aufertis ab eo. Contra hoc di
citur Yſaye primo. Quomodo facta

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

eſt meretrix ciuitas fidelis iuſticia ha/
bitauit in ea. nunc aūt homicide. prin/
cipes tui infideles. omnes diligunt
munera ſequuntur retributiones.
¶ Quarto a iuſticia qua bonum agimus
ꝑſeueranter. alieni ſunt ad vomitū re/
uertentes. et a bono cadentes. talibus
dicitur Amos ſexto. Conuertiſti in
amaritudine iudicium et fructus iuſti
cie in abſinteum. Sic igitur patet ſta
tus meriti in quo ſancti ſunt iuſticiam
operati. ¶ Sequitur Status premij
in quo ſancti ſunt gloria coronati. Et
notatur cum dicitur. in ꝑpetuū viuēt.
Eſt ergo hic breuiter Notandum. ꝙ eſt
vita nature. de qua dicitur Geneſis.
primo. Inſpirauit in faciem eius ſpi/
raculum vite et factus eſt homo in ani/
mam viuentem. Itē eſt vita q̄ dicitur
culpe. de qua dicitur illud ad Rōnos
Si ſecundum carnem vixeritis morie/
mini. Itē eſt vita gracie. de qua dicit
Apoſtolus. Viuo ego iam nō ego viuit
vero in me xpriſtus. Item eſt vltimo
vita glorie. de qua hic agitur et eſt vera
Primo quia vita illuminans. Secūdo
quia eſt vita delectans. Tercio quia eſt
vita ſacians. Quarto eſt vita eternalit̄
durans. Quis hanc talem vitam non
appetat? Quis ad eam totis obtutibus
non aſpiciat? quid in hijs melius? quid
delectabilius? quid mirabilius? Nam
illa vita eſt mentis illuminatiua ad cog
nicōnem ſublimiſſime veritatis. Eſt
cordis delectatiua ꝓpter experienciā
ſuauitatis. eſt ſumme ſaciatiua ꝓpter
copiam vbertatis et in bonis ſublimi/
bus copioſitatis. Eſt tempore ꝑpetuo
duratura ꝓpter abſenciam defectibili/
tatis ſiue preſenciam eternitatis.
¶ Dico. ꝙ illa ſumma et beata vita q̄ eſt
martiribus data eſt anime illuminatiua.
conferens certam et veram ſcienciam.
eo ꝙ veritatis diuine ſiue ſapiēcie ſcīs
eſt oſtenſiua. Quid enim ſublimius q̄
illum vere cognoſcere in quo ſunt om̄es
theſauri ſapiencie. ymmo q̄ videre et
corde tenere ipſam ſapienciam. Nam
conſtat vt dicitur in Methaphiſica. ꝙ
omnes homines natura ſcire deſiderāt.
Ob quā cauſam quelibet ſenſū amamus
quia per ipſos multa addiſcimus. qꝛ
pauca ſunt in intellectu. q̄ non prius
fuerunt in ſenſu. Unde ob amorem ter
rene ſciencie q̄ perit Demoſtenes philo
ſophus. cum centum et ſeptem annorū
eſſet: non libenter ſe mori dixit. quia
tunc ſe incipere diſcere aſſeruit. Mag/
num igitur bonum eſt ſciencia ꝓ qua
ſit eſt anxia cura humana. et ſi talis eſt
iſta ſciencia creata. qualis eſt increata
ſapiencia cui hec cōparata eſt penitus
nulla? Magnum igitur bonum et ſum
mum eſt illa vita q̄ diuine ſapiencie eſt
cognitiua. Nam ꝙ hoc faciat dominus
in Johanne docet dicens. Hec eſt vita
eterna. vt cognoſcamus te verum deum.
et quem miſiſti Jheſum xpriſtum.
¶ Secundo. illa vita eſt valde delectatiua
nichil enim eſt delectatio q̄ conuenien/
tis cum cōuenienti coniunctio. quare
oculus delectatur in aſpectu coloris?
olfactus in ꝑceptione odoris? guſtus
in perceptione ſaporis. et ſic de alijs.
et tanto magis quāto vnum alteri am/
plius cōuenit? quia magis delectatur
ſenſus in medijs q̄ in extremis. eo ꝙ
obiectorū excellencia ſenſum corrūpat.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

vt Philoſophus dicit. Cum igitur ani
ma in illa beata vita ſuo conuenientiſ/
ſimo et deſideratiſſimo ſit coniuncta to
ta a delectationibus eſt abſorta . q̄d eſt
illud ſumme delectabile cōiunctum ani
me vtiq̧ xpriſtus iheſus. Unde Apoſ/
tolus . Cum xpriſtus apparuerit vita
noſtra. tunc et nos apparebimus cum
ipſo in gloria. Tercio beata illa vita ē
anime quietatiua et pacificatiua quia
ſaciatiua et omnis appetitus termina/
tiua . Tante capacitatis eſt aīma ſicut
probat ipſa experiencia vt nulla re ter
rena . pmmo nec ex vlla creatura vale/
at eſſe plena quare ſolo ſummo bono po
teſt eſſe beata. quia eo ſolo ipſius perfi
citur appetitus . Unde Propheta dice/
bat in p̄o Notas michi feciſti vias vite
adimplebis me leticia cū vultu tuo zc̄.
vſq̧ in finem. et in alio loco . Saciabor
cum apparuerit gloria tua. apud te enī
eſt fons vite. Quarto illa beata vita eſt
duratione eterna . quid enim valerent
omnia ſupra dicta ſi aliquando eſſent
peritura. niſi ꝙ timoris pariter et do/
loris eſſent poſſidentibus cauſatiua .
Poeta . nam venit ex ſola proſperitate
dolor. Unde Boecius dicit. ꝙ infeliciſ/
ſimum genus fortune eſt fuiſſe felicem.
qꝛ dū felicitatis trāſacte miſeri recorda
mur : dieſq̧ letos z iocunda quandoq̧
tempora in memoriā reuocamus : infe
lices multo dolore affligimur . Eſt igit̄
vt nichil ad beatitudinē deſit illa vita
eterna. Unde dicitur Mathei. quinto .
Ibunt hÿ in ſupplicium eternum Iſti
vero in vitam eternam Ab hac vita ſe/
parati erunt ineternū damnati. omni
bus malis intolerabilibus. et penis in
perpetuum duraturis immiſſi A qua
vita nos eruat qui cum patre zc̄ .

Item .

In omnibus diuites effecti eſtis
in illo . primo ad Corintheos .
Tria enim diuiciarum genera clamat
diuina ſcriptura. nam quedam ſunt di
uicie Eternales . quedam ſunt diuicie
Spirituales. quedā vero diuicie Tem
porales . nam diuicie Eternales ſunt
diuicie glorioſe . Pſalmiſta. Gloria et
diuicie in domo eius. Diuicie ſpiritua
les ſunt diuicie gracioſe. et de hÿs dici
tur in Themate q̄ non ſunt aliud ꝙ̄ di
uicie virtutū. et gracie quibus replen/
tur ſanctorum Anime . et de hÿs con/
trarium dicit̄ luce. duodecimo. Sicut
qui ſibi thezauriſat et non eſt in deum
diues . Talis eſt omnis qui diuicÿs
ſpiritualibus carens poſſidet diuicias
temporales . De hÿs duobꝰ generibus
diuiciarum quibus ſunt diuites noſtri
ſancti thema aſſumptum eſt . In quo
diſcribitur Status et Uita ſanctorum
Primo ex parte largientis potencie .
Secūdo ex ꝑte ſc̄itatis anime. Tercio
ex parte Copioſitatis donorum . nam
ſancti ex donacōne potencie ſunt facti
autentici. ex ꝑficiente gracia ſunt facti
famoſi. ſed ex donorum copia facti ſunt
fructuoſi. Nōt̄ ergo premÿ diuini auc/
toritas vel poteſtas cum dicitur in illo
id eſt in deo . qui ſicut naturam : ita
contulit eis et graciam . Secundo vero
Anime ſanctitas . cum interponitur .
diuites facti eſtis. Tercio vero donorū
copioſitas cum ꝑmittitur in omnibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Adeo enim diuites fuerunt vt ſicut ibi
dem dicit Apoſtolus . nichil deeſſet eis
in vlla gracia ¶ Tercium genus diui
ciarum. ſunt diuicie temporales. ſunt
diuicie oneroſe. Unde dicitur in Pſal .
Diuicie ſi affluant nolite cor apponere
Sancti ergo qui nunc poſſident diui /
cias eternales et habuerūt in via diui
cias ſpirituales. cōtemſerunt omnino
diuicias temporales . et hoc triplici ra
cione. Primo. quia vane et inefficaces
Secundo . quia inutiles et nociue .
Tercio. quia ſunt infirme et debiles .
¶ Dico ꝙ ideo ſancti diuicias tempo /
rales cōtemſerunt . quia ſunt penitus
vacue . falſe . et inefficaces . quia non
faciunt ad qd̄ ſunt . Philoſophus enim
in Methaphiſica docet. ꝙ omne qd̄ non
facit illud ad qd̄ eſt deſinit eſſe qd̄ eſt .
Sol enī ſi nō luceret quia ad hoc factus
eſt : lux eſſe deſineret. Similiter ignis
ſi non caleret ignis eſſe ceſſaret . Ergo
ſi diuicie illud ad qd̄ acquiruntur non
efficiunt tamꝙ̄ nichil ſunt a ſapienti /
bus cōtemnende. Stultum enim ſe eſſe
cōprobat qui vtitur aliquo ad vnum .
cuius virtus eſt ad oppoſitum . Nonne
ſtultus medicus eſſet qui alicui pacien
ti diſſinteriā aliqd̄ laxatiuū ad reſtrin
gendam materiā motam daret ? Nonne
ſtultus eſſet qui ſitim extinguē volens
ſal manducaret. cuius eſt ſitim incendē
non extinguere ? ergo a ſimili ſtultus
eſt qui volens capacitatem implere. et
ſitim habenti extinguere ſal nō deſinit
congregare. cum hoc ſitim non auferat
ſed augeat et ſemper maiorem inducat
Poeta. Creſcit amor nummi quantum
pecunia creſcit. Unde dicitꝛ Eccleſiaſt.

octauo . Auarus non implebitur pecu
nia. cuius duplex eſt racio ad preſens.
Una ſumitur ex parte pecunie. Altera
vero ex parte anime Eſt racio Prima.
quare pecunia nō ſaciat quia res vane
Sic enim de homine dicitur. ꝙ vniuer
ſa vanitas omnis homo viuens ꝑpter
quem pecunia facta eſt : quanto magis
ipſa pecunia vanitas eſt. Item ſi om /
nia vanitas. ſalomone teſte. ergo pecu/
nia vanitas eſt . ſed cōſtat ꝙ vanum lo
cum non replet. vnde vmbra ꝙ̄ eſt vana
nullius loci eſt repletiua. igitur ex pe/
cunia tam vana non poteſt repleri ani
ma. quare cum anima cōgregata quan
tacumqꝫ pecunia ſemper remanet va /
cua. et cū vacua natuāliter eſſe nolit ſed
ſuo bono repleri deſideret : ſemper at /
trahit vt repleri poſſit et nunꝙ̄ congre
gare deſinit donec viuit. vi ꝗ̄ſi omne tē
pus ad cōgregandū putet inſufficiens
Alia racio ē ex ꝑte aīe. cū ſit quodāmō
capacitatis infinite ſolo ſūmo bono ſa /
ciabilis . Nulla eſt enim comparacio cō
menſuracōnis infiniti ad finitū. quare
ſi anima eſt capacitate infinita . omīs
aūt mūdana pecunia eſt finita. impoſ/
ſibile eſt vt anima repleatur ex ea .
Ymmo ſi multiplicarem ſemper pecu /
niam cum ſemper eſſet finita . ſemper
aīma remaneret vacua. appeteret alia.
Poſſet eciam dici ꝙ appetitus hominis
ſe habet ad diuicias ſicut inteſtinū ven
tris ad ciborum delicias . Nam ſtoma /
chus eſt talis nature . ꝙ ſi pauca reci /
pit ſe reſtringit et paucis cōtentus eſt.
Sed quanto plura cibaria recipit tāto
plus ſe extendit et morem gerens pre /
benti alimoniam : ad alia recipienda

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

capacioꝛ ſit. Unde ad litteram videmꝰ
vt in pluribus ꝙ magis ſunt contenti
pauperes in ſuis paucis ꝙ̄ in ſuis mul
tis ſunt diuites. ¶ Salomon tamen
vanitatem diuiciarū aſſignat maxime
ex duobus. ex ꝑte poſſeſſoꝛis et ex ꝑte
heredis. De pꝛimo enim ſic ait. Eccleſi
aſtes quīto. Ubi multe ſunt opes mul
ti et qui comedunt eas. et quid pꝛodeſt
poſſeſſoꝛi niſi ꝙ cernit diuicias oculis
ſuis. Nam ſuum frumentum comedūt
comites et famuli. ergo nichil vltra gre
garium hominē habet diues: ꝙ̄ vt di/
uicias oculis ſuis videat ⁊ eas ab aliꝭ
⁊ exteris conſuī reſpiciat. quāto enim
diuicie ſunt plures tanto diuites neceſ
ſario pluribus comeſtoribus indigent.
et ſic ſuum poſſeſſoꝛem magis indigen
tem faciunt ad cuſtodiendum ſuppellec
tilem pluribus facit famulis indigere.
Boecius. Neceſſe eſt eos pluribus indi
gere qui plurima poſſident ex quibus
apparet. ꝙ diuicie non faciunt hominē
ſufficientem ſed pocius egentem.
Secunda racō Salomonis ſumitur ex
parte heredis. Nam quidā relinquunt
diuicias ſiue pecunias viro iuſto. qui/
dam filio ſtulto. quidam vero extraneo
¶ Dico. ꝙ aliquis qui ꝓpter ꝓpoſitū
laboꝛans in vanum relinquit qd̓ lucra
tus fuerat viro iuſto. Eccleſiaſtes. iꝭ.
Peccatoꝛi dedit deus afflictionem et cu
ram ſuperfluam vt addat et congreget
et tradat eas ei qui placuit deo. Sed
hec eſt inquit vanitas et caſſa ſollicitu
do mentis. Item vanum eſt quia relin
quit aliquando filio ſtulto. Unde dicitᷣ
Eccleſiaſtes ſecundo. Deteſtatus ſum
omnem induſtriam et que ſub ſole ſtu/
dioſiſſime laboꝛaui habiturus heredem
quem ignoꝛo vtrum ſapiens ſit futu/
rus an ſtultus. et dominabitur ⁊c̈.
Item vanum eſt. quia relinquit ali/
quando viro extraneo. Unde dicit eiuſ
dem. ſexto. Vir cui deus dedit diuicias
ſubſtanciam et honoꝛem. et nichil deeſt
diuiciꝭ ſuis et ex omnibus q̄ deſiderat
nec tribuit ei poteſtatem vt ex eo come
dat. ſed homo extraneus voꝛabit eas.
et hec vanitas magna miſeria eſt. et di
cit eiuſdem. quarto. Unus eſt et ſcd̄m
non habet. non filium. non fratrem. et
tamē laboꝛare non ceſſat nec ſaciantur
oculi eius in diuiciꝭ. nec recogitat di/
cens. cur laboꝛo et fraudo animā meā
bonis: et hec vanitas eſt et afflictio peſ
ſima. ¶ Secundo. diuicie non ſolum
vane ſunt in afflictione ſed ſunt nociue
et inutiles. Boecius. Diuicie cum la/
boꝛe acquiruntur. cum timoꝛe ſeruantᷣ
et cum doloꝛe perduntur. O quot diui
tibus inſidie ponuntur. capiuntur. li/
gantur. toꝛmentis exponuntur et occi
duntur. ab eis q̄ auare queſierunt au/
feruntur. Unde dicitur Eccleſiaſtici.
quinto. Qui amat diuicias fructum
nō capiet ex ipſis. et ſaturitas diuitis
non eum doꝛmire facit. et addit. Eſt et
alia infirmitas peſſiā quā vidi ſub ſo/
le. diuicie cōgregate in malū dn̄i ſui. pe
reūt in afflictione peſſima. Generauit
filium qui ſumma in egeſtate erit. ſicut
egreſſus eſt nudus de vtero matris ſue
ſic reuertetur. et nichil afferet ſecū de
laboꝛe ſuo. Miſerabilis pꝛoꝛſus infir/
mitas. quō venit ſic reuertetur. Quid
ergo pꝛodeſt ei ꝙ laboꝛauit in ventum:
Cunctis diebus vite ſue comedit i ⁊c̈.

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Ex affectu igitur qui ex diuicijs conſe
quitur probantur diuicie eſſe inutiles
et nociue . Nam ꝙ vinum febricitanti
noceat tyſana vero cōferat . ꝙ venenum
hominem perimat . ꝙ tyriaca venenū
expellat : quomō ſcitur niſi per effectū
qui illa cōſequitur ex effectibus conſe/
quentibus : quales ſunt diuicie cognoſ
citur . Audi Apoſtolū Thimo . vltimo
Qui volunt diuites fieri incidūt in tē/
taciones et in laqueum diaboli et ui de
ſideria multa et nociua q̄ mergunt ho/
minē in interitum et ꝑdicōnem . Quid
iſtis peius ? Si de peccato agitᷣ audi .
Eccleſiaſticū . Si fueris diues nō eris
inmunis . Exemplum de Saul . qui
anteꝙ̄ veniret ad regnum non erat in
iſrahel vir melior eo Sed ditatus non
erat ibi forte peior eo . Unde Bernūdus
Quis ſciencior ſaule . quis Salomone
ſapiencior . et tamen ſuccedētibus ꝓſpe
ris vnus ex toto . alter ex parte deum
ſpreuit . Quare ſecūdum Boecium ma
gis timenda eſt fortuna proſpera ꝙ̄ ad/
uerſa . Nonne dicitur luce decimoquīto .
ꝙ mortuus eſt diues et ſepultus in in/
ferno . Quales igitur ſunt diuicie ꝙ̄ in
vtiles et nociue ꝙ̄ totis affectibus fu/
giende . cum hominem tam diuerſis a/
nime ſupponant periculis . et nichilo/
minus eum continuis corporis anxie/
tatibus ꝛ frequētibus aī ꝑturbacōibꝫ
degere cōpellāt . graciā auferūt . pecca/
torem cōſtituunt . et vltimo ad inferna
ducūt . ¶ Tercio . diuicie ſunt infirme
et impotentes nullas ad ſuos poſſeſſo/
res vires habentes . cuius debilitas ex
hoc patet . quādocumqꝫ enī ad aliqua
operanda oportet eſſe aliqua multa nec
ſufficiunt pauca . ſignum eſt debilita/
tis in ſingulis eo ꝙ natura nunꝙ̄ facit
ꝑ multa qd̓ poteſt per pauca . Ymmo
ſemper operatur per pauciora quantū
poteſt . vt philoſophus dicit . ergo cum
videamus . ꝙ qui volunt temporalem
neceſſitatem excludere oportet eos diui
cias innumerabiles cōgregare . nec ſuf/
ficiunt pauce . Tercium eſt eas debiles
eſſe maxime cum nec multe poſſint ne
ceſſitatem excludere . ꝙ aūt multitudo
rebus ſingulis ſit ſignum debilitatis :
multis probatur exemplis . Exemplū
igitur primum accipe in natura . Nam
videmus multa reptilia in corpore exi
gua eſſe multipedia . vt vermes breues
et culices . in quibus ſunt multi pedes
quia valde ſunt debiles . quia ſi debiles
et pauci eſſent : corpus ſuſtentare non
poſſent . et greſſum et vitam per cōſe/
quens ꝑderent . Sapiens ergo natura
q̄ talibus forcia crura corpori ꝓporcio/
nabilia dare non potuit debilitatē mul
titudine ſuppleuit . Nam videmus . ꝙ
vbi pedes validi ſunt et fortes inueniū
tur pauciores eſſe . Unde hec eſt racio .
quare Culex plures ꝙ̄ Elephas habet
pedes . cum illud animal ſit exiguum
valde . hoc autem permaximum . Item
In rebus artificialibus videmus . ꝙ
quanto panni minoris ſint virtutis
ad fomentum naturalis caloris . tanto
neceſſe eſt vt eis homo induat plures .
Ex hijs exemplis certiſſimū eſt ꝙ di/
uicie ideo queruntᷣ plures . quia non
paucis cōtenti ſunt homines . quia ſunt
debiles et qd̓ promittunt efficere non
valentes . Nam promittunt ſuum poſ/
ſeſſorem facere beatum ꝛ felicē . et totū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

contrarium faciunt dum auferunt reg/
num ſupremū . et ducunt ad infernale
ſupplicium . Unde ob hanc cauſam .
Dominus in Matheo dicit . Facilius
eſt Camelum per foramen acus tran/
ſire . ꝙ diuitem intrare in regnum celo
rum . quia ſicut Camelus non poterat
per acum tranſire . ſic in regnum celo/
rum diues intrare non poteſt niſi ante
mortem deſinat eſſe diues . Iſtis conſi/
derationibus atqꝫ aliis ꝙplurimis .
ſancti diuicias contemſerunt . Et quid
mirū ſi contemſerunt vana hec ꝓpter
deum q̄ contemſerunt multi homines
ꝓpter mundum . Quid mirum ſi con/
temſerunt xpriſtiani qđ contemſerunt
pagani . Dicit enim Seneca . ꝙ nemo
dignus deo ſit q̄ diuicias non contem/
nit . et Bernardus . Magna abuſio et
penitus nimis magna vt diues velit
eſſe vermiculus vilis ꝓpter quem tam
pauper voluit eſſe dominus maieſta/
tis . Querat inquit paganus diui/
cias cum ſine deo exiſtat querat diuici
as et iudeus . qui eas accepit in repro/
miſſionē . Sed qua fronte xpriſtianus
diuicias querit poſtꝙ xpriſtus beatos
pauperes eſſe predicauit . q̄ eſt ergo tā/
ta auaricia q̄ xpriſtianos inuaſit vt nō
ſufficiat ſeminare et multa colligere .
ſed inſuper infinitis vſuris et va/
riis mercatōnibus . quibuſcumqꝫ pec/
catis congregent peritura . Seneca dt
in obceſſa via pauperi pax eſt . et qui
pauper eſt nullam calumniam . nullas
formidat lites . nullas timet aeris paſſi
ones . et ideo inquit paupertas eſt dei
donum paucis datū . Gregorius Quid
in hac vita laborioſius ꝙ terrenis deſi/
deriis eſtuare . Sed quid quietius ꝙ
nichil preter deum in hac vita appetē .
ad patriam inquit liberius tendimus
ſi in via onere caremus . nam q̄ michi
onus diuiciarum abſtulit ad currendū
me cicius expediuit .

De Doctore .

Diſcite a me . quia mitis ſum . et
humilis corde . Mathei . vndecio .
naturale eſt et ad ſenſum manifeſtum .
ꝙ omnes aque fluunt ad valles ſic ſpi/
ritualiter omnes ſciencie fluunt ad hu
miles . et in tantū eſt verum de aquis
ꝙ ſi aqua fluat ſuper aliquod planum
et obuiat illi aliꝗ concauum ſtatim in
illud currit . nec vltra pertranſit donec
illius vacuitatem inpleuerit . nam ali/
quid vacui eſſe non ſinit nec ſine loco
locatum eſſe permittit . Cum igitur
vir humilis totū ſe euacuet dum nichil
ſe eſſe reputat diuina largitas ſua ſci/
encia et gracia eum replet . Magis enī
eſt creatricis eſſencie ꝓprium nichil re
linquere vacuum ꝙ ſit nature create .
ergo ſi creata natura nichil vacuum
eſſe ſinit : multo forcius hoc diuina fa/
cit . nam et videmus ad ſenſum ꝙ ſola
res radii dum ad ſpeculum concauum
veniunt ſe multiplicando et coartando
tantum ſplendorem et calorem ibi effi/
ciunt ꝙ ibidem ſtuppam accendunt .
Sic et diuine gracie ſiue ſciencie dum
ad humile cor perueniunt totum igneū
et ſplendidum reddunt . Econtra cor/
pus ſolidum et opacum radio ſolari nō
puiū . ipſi lumini aduenienti reſiſtit .
ipſum in ſui profundo non recipit .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

ſed in ſola ſupꝑficie radius ſe diffundit.
quia lumen diuinum oblatum arrogā/
tibus ⁊ ſuperbia tumentibus : non pe
netrat intima cordis . ſed tamen quaſi
ſuperficialiter in eis exiſtit vt. ſint tan
tummodo ſapientes ſecundum huma /
nam apparenciam. ⁊ non ſecundum rē
et veram eſtimacionem . Nam et tali /
bus vt dicit Philoſophus longe magis
opereprecium eſt videri ſapientes et
nō eſſe ꝙ̄ eſſe et nō videri. Ob quā cām
Didimus philoſophus Allexandro illi
magno querēti quō poſſet eſſe ſapiens :
talia ei reſponſa mandauit. Deus p̄ſto
eſt tibi dare ſapienciam. ſed non habes
vbi eam teneas cum ſuperbia plenus
ſis . vas enim vno liquore plenum nō
recipit alterum. niſi illud prius fuerit
effuſum. ſicut vas vacuum recipit in /
tra ſuum cōcauum quidquid fuerit illi
infuſum . et propter hec omnia dicit
Hugo . Fundamentum ſciencie humi
litas eſt. Ad quā tria videntur ſpectaē
vt nullam ſcripturam vilem teneas .
et a nullo diſcere erubeſcas et cum ſci /
enciam adeptus fueris alios non con /
temnas . ¶ In verbo ergo veritatis p̄
miſſo ad honorē huius doctoris aſſum
to et in noīe eius dicto notantur maxi
me duo. Nam Primo ad diuinam ſapi
enciam nos inuitat. Secundo viam ꝑ
quā ad eū ꝑueniendum eſt manifeſtat.
Itaqꝫ neceſſe eſt. ꝙ qui vult donum ſci
encie cum hoc doctore ꝑcipere non igno
ret principium vie. quia ſicut ignora /
tis principijs neceſſe eſt penitus artē
ignorare . ſicut Philoſophus dicit : ſic
nec vere ad brauium ſciencie ꝑuenitur
ſi via ꝑ quā ad deum ꝑueniendum eſt
ignoretur. Etenim doctor eximius ad/
uertens hoc. p̄mo inuitat ad ſapienciā
qua anima informatur. cum dicit. diſ/
cite a me . Secundo oſtendit ſapiencie
viam qua cicius peruenitur. cū addit.
quia mitis ſum et humilis corde . Nec
videtur mirabile . ꝙ humilitas cum ſit
habitus affectiuus. ſit mentis illumiā
tiuus. quia hec non facit ꝑ ſe illuminā/
do ſed pocius tumorem euacuando . et
ſic viam luminis ſciencie preparando .
Ob quā cauſam dicitur in Prouerbijs.
vbi humilitas ibi et ſapiencia . qꝛ eciā
dicit philoſophus . ꝙ ſapiencia et vir /
tutibus ꝑficitur anima : Dicit doctor
ſanctus . Diſcite a me . Diſcite inquit
Primo Cauſam ſciencie propter quā .
Diſcite . Secundo ſciencie formā ſcd̄m
quā. Diſcite Tercio ſciencie materiam
circa quā. Nam circa actum addiſcendi
iſta Tria ſunt ſollicite attendenda .
Primo cauſa ꝓpt̄ quā debemus ad diſ
cendum moueri . Secundo forma ſcd̄m
quā debemus regulari. Tercō mateīa
circa quā debemus verſari . ¶ Dico ꝙ
Primo omnium eſt videre cauſam ꝓp/
ter quā ad ſcienciam debemus moueri
Non enim cauſa vana vel lucratiua .
ſed cauſa anime perfectiua mouere nos
debet ad ſcienciam principaliter .

¶ Eſt ergo Cauſa triplex . Primo vt
recedamus a malo. Secundo vt profi /
ciamus in bono . Tercio vt letemur in
optimo . vt ſic receſſus a malo ſit inci /
piencium. profectus in bono ſit ꝓfici /
encium ſiue bellancium. Sed ſtatus in
optimo ſit peruenientium . ¶ Dico
ꝙ ſi diſcere volumus Primo neceſſe ha/
bemus vt recedamus ab omni malo .

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Nemo enim poteſt inchoare bonum.
niſi primo deſerat malum. Omnis em̄
homo. bonus eſt vel malus. Sunt em̄
immediate contraria. ergo nullus po
teſt eſſe bonus niſi deſinat eſſe malus.
Sicut nullus vnquā poteſt eſſe ſanus
niſi deſinat eſſe infirmus. Nam teſte
Boecio. qui volunt Agrum ſerere p̄us
ſtudeant ab eo herbas noxias remouē.
Nullus enim niſi ſtultus ſeminat int̄
ſpinas. ſed in terra pocius noua. ara/
tro ſepe ſciſſa et ſic ſeminibus apta.
Sic enim eſt et in anima vt non ſit ap
ta ſuſcipere dei bona niſi deſerat mala.
et per dolorem fiat trita et diſpoſita re
cipere diuinam graciam. Vnde Ambro
ſius dicit. Egreſſum vicij virtutis in/
greſſum. Vnde dicitur in Prouerbijs.
Qui euitat diſcere incidet in malo. vñ
a contrario ſenſu. Qui ſtudet diſcere.
ſciet vitare mala. Non enim poteſt vi/
tare malum niſi prius cognitum. Nun
quā auis euitaret laqueum ſi laqueum
ignoraret. Nunquam agnus lupum fu
geret ſi eum non agnoſceret. Ideo bru
ta declinant ſua mala nociua. quia de
eis habent naturalem ſcienciam. Eſt
ergo ſciencia ſufficiens ad cognoſcenda
peccata. ad ſaltem neceſſaria. eo ꝙ vi/
tari non poſſunt niſi cognita. et non vi
tata obligent nos ad penam. quāuis
minuat ignorantia que non a toto ſed a
parte excuſat. et ꝓpterea Bernardus
dicit. Exponens illud Apoſtoli. Sci/
encia inflat. caritas edificat. ꝙ illa duo
caritas et ſciencia. ſunt ad ſalutem ne/
ceſſaria. eo ꝙ ſciencia ſine caritate in/
flat. ſed caritas abſqꝫ ſciencia errat.
Multi enim olim fuerunt viri. qui ꝓp
ter defectum ſciencie facti ſunt heretici
Exemplum de paupibus de lugduno.
qui hereſim predicarūt. corrigi renuue
runt. et ſe in ſuis hereſibus confirma/
runt: Vnde hec fuit cauſa vna. ſcilicet
delectatio mali. Quare dominus poſt
reſurrectionem aperuit diſcipulis ſuis
ſenſum. vt intelligerent ſcripturas. vt
et ipſi mala vitanda cognoſcerent. et
ignorantes de hoc ipſo inſtruerent.
Vnde dixit dominus ipſis diſcipulis.
in Matheo. Eſtote prudentes ſicut ſer/
pentes. et ſimplices ſicut columbe.
Nonne ſerpens mala vitat dum a ve/
neno mortifero quo egrotat. eſu herbe
amariſſime ſe purgat. et pellem veterē
abiciens totum ſe renouat? Nonne ſer
pens prudenter agit. dum pro defen/
ſione capitis ſine quo non viuit totum
corpus exponit? Nonne ſerpens mala
vitat dum incantatoris vocem declinat
et aures obturat ne audiat? Turpe
igitur eſt vt non faciant homines qd̄ fa
ciunt tanta cura ſerpentes ſibi noxia
declinantes. ¶ Secundo. Non ſolum
debemus diſcere vt recedamus a malo.
ſed eciam vt proficiamus in bono. Nō
enim ſufficit abſtinere a malo. niſi faci
at homo qd̄ bonum eſt. Sed quomodo
bonum facies. ſi bonum ignoras?
Quomodo eciam bonum ſcies. ſi ſcien/
cia cares? Nunquid eris albus abſqꝫ
albedine? Nunquid ſanus abſqꝫ ſani/
tate? ergo neqꝫ abſqꝫ ſciencia potes eſſe
prudens. quare ſi eſt neceſſarium bo/
num ſcire. conſtat ꝙ talium bonorum
ſciencia eſt neceſſaria ad ſalutē. Neceſſe
igitur omnibus eſt cognoſcere peccata
capitalia. vt ea euitent. cognoſcere diua

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

mandata vt obſeruent. et ſcire fidei do/
cumenta vt nō errent. Nam et anima
lia bruta cognoſcunt ſibi ſalutifera. cog
noſcunt ſibi contraria. Nam formica to
ta viget prudentia vt ſciat diſtinguere
inter grana quia derelinquēs ordeacea
eligit frumēticea. apes ſciūt diſtinguē
inter flores et de bonis eligunt melio/
res. ergo homo creatura digniſſima nō
cognoſcet ſua anthidota. cuius anima
eſt capax vere ſciencie ſola? Ob hāc cau
ſam Apoſtolus Thim̄. Ad ſtudia litte
rarum inuitat. et vt in hijs q̄ iam didi
cit perſeueret Thimo. ſecundo. Tu in
quit pmane in hijs que iam didiciſti.
et eciam q̄ credita ſunt dicta ſunt tibi.
et ſcias a quo didiceris. Et ne putaret
aliquis ſtudendum eſſe in vanis. Sub
dit. q ab infancia ſacras litteras noſti
que te poſſunt inſtruere ad ſalutem.
Omnis inquit ſcriptura zc. Eſt ergo
ſecundum doctrinam Apoſtoli ſtuden/
dum in litteris ſacris. in diuinis pre/
ceptis vt cognoſcamus q̄ nobis facien/
da ſunt. et que vitanda. ſciamq peccata
cognoſcamus remedia et ſciamus q̄ bo/
na. et q̄ mala ſunt nobis in futuro pa/
rata. Non autem ſtudendum eſt in va/
nis. Sed hodie conpletū eſt illud Apl̄i
Erit inquit tempus cum ſanam doc/
trinam non ſuſtinebunt. ſed ad ſua deſi
deria coacervabunt ſibi magiſtros pru
rientes auribus et a veritate auerten/
tes auditum conuertentur ad fabulas.
hoc autem de hereticis maxime verum
eſt. qui docent falſa. narrant placita
in audiencium deſideria. et more piſca
toris ponunt hamum mortis ſub appa
rencia edulij. Nam et aucupes ſub vo/
ce dulcis modulacōnis cor perferunt fe
ritatis. et ſub eſca et pallijs occultant
auibq rethe mortis. Sic et heretici ſub
facie pallida ferocia gerūt corda et ſub
voce modula occultant ſue doctrine ve/
nena. non attendentes doctrinam xp̄i.
ſed pocius manichei. Unde contra om/
nes tales dicit ppheta. Narrauerunt
iniqui fabulacōnes ſed non vt lex tua.
Nō talis hic doctor. Terciō diſcere de
bemus. non ſolum attendere quomodo
recedamus a malo et proficiamq in bo/
no ſed eciam vt locemur in optimo. id ē
firmemur in ſummo bono. In hac vita
ſicut dicit Bernūdus. Non eſt vera ſciē/
cia ſed opinio nutans et dubia. et ideo
laborandum eſſet. vt mens nrā ad deū
veniret. quē dum cerneret omnia certa
racione cognoſceret. Unde eciam ad hec
inuitamur in Baruch. tercio. Diſcite
inquit vbi eſt ſapiēcia. vbi virtus. vbi
ſit prudencia. vbi ſit intellectus. vt ſci/
amus ſimul vbi ſit longiturnitas vite.
vbi ſit lumen oculorum et pax quis in
uenit inquit locū eius. quis intrauit
in thezauros eius. Certe pauci ſūt ho/
mines qui querunt hanc ſapienciam.
Sed dicitur in eodem. exquirunt hāc
ſapienciam que de terra eſt. et ideo ter/
ram amant tota die de terra tractant.
et ſolum terrenis vacant. Verum qui
mente deo adheret veram ſcienciam et
certam ab eo parcipiet. quia ſeipſum
in optimo conſtituet. Quā ſtulti ſunt
qui poſſunt domum ſuam fundare in
ſolido. ſi ponunt eam in vento. et dum
fundare poſſunt in petra eam collocāt
in arena. Dicitur de columba. q nunq̄
ſecura eſt. niſi qn̄ ſedet in foraminibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

petre. nec nos ſi nō ſumus auibus ſtul
tiores vnquā ſecuri eſſe debemus . niſi
quando in vulnerum foraminibꝫ vere
petre quieſcimus. Nam et capre in al/
tiſſimis petris et rupibꝫ habitant vbi
repentem inferius lupum derideant .
Sic igr̄ patet cauſa ꝓpt̄ quā debemus
ad addiſcendum moueri . ¶ Secundo
ſequitur videre de forma ſecūdum quā
debemus in addiſcendo regulari . Eſt
autem hec forma triplex. Prima. vt au
diamus humiliter. Secunda eſt. vt cog
noſcamꝫ veraciter. Tercia eſt vt expe/
riamur efficaciter . Nemo enim bene
diſcit ſi doctoris verba reuerēter nō au
diat. ſi audita ſepe nō ruminet. et cogi/
tata experimento non probet . Dico ꝙ
verba dei ab ipſis doctoribus ſiue p̄di/
catoribus ſancte eccleſie audienda ſunt
reuerenter. Quis enim militem regis
terreni cum humili reuerencia nō dico
regem ſed eius nunciū ꝙuis vilem de/
uotus non ſuſcipiat et verba ſiue lr̄as
regis non audiat . Nam ſi non audiret
ſed cōtemneret filius mortis eſſet. et tā
te pene ſubiaceret. quaſi regem ꝑſona/
liter contemſiſſet. Eſt igitur Prouͦbiū.
Noli canem reſpicere ſed pocius cuius
ſit canis aduerte . Exemplum de rege
Dauid. ſecundi Regum. decimo . Qui
cum ad filium regis Amon patre mor/
tuo ad eum ſuper patris interitu conſo
landum nuncios miſiſſet. et ille ſeruis
Dauid dimidiā partem barbe raſiſſet.
et veſtes eorum medias vſqꝫ ad nates
precidiſſet . et turpiter eos deriſiſſet :
grauiter tulit. ⁊ cum eis bellum gerēs
plures eorum in fugam ire compulit .
ꝙ plurimos occidit. et reliquos omnes
tota vita ſua in ſeruitutē redactos obti
nuit . Nā ⁊ brutorū filiꝭ ꝑntū doctrinā
audiunt et qđ docentur ope exequunt
Ergo ſi ſic ē inter bruta. ſi ſic homo vo/
cem terreni regis audit. quomodo vox
ſummi regis et inmortalis ſit audien/
da oſtendit . Unde dn̄s ad Jeremiam
triceſimoquinto eiuſdem. querimoniā
ponit dicēs. vade et dic viris iuda Jo/
naab filiꝭs Rechab . quia p̄cepit filiꝭs
ſuis vt non biberent vinum vſqꝫ in diē
hanc. quia obedierunt precepto patris
ſui . ego autem locutus ſum ad vos et
non obediſtis michi . Audiamus ergo
reuerenter fratres kariſſimi. verba dei
ac nunciorum eius vt poſſimus eſſe ſa
pientes . Unde dicitur in Eccleſiaſtico.
Ne deſpicias narracōnem preſbiterorū
ſapientum. ſed ab eis diſce ſapienciam
et in Prouͦbiꝭs dicitur . Si accōmoda/
ueris aurem tuā ſapiencie tunc diſces
ſapienciā. ¶ Secunda forma addiſcen
di eſt meditari attente. Fruſtra quidē
verbum auditur ſi nō mente teneatur.
nec ſepius ruminetur et viuaci intelli
gencia cogitetur. Quid valet nature ſe/
creta exquirē multa ſubtilia more phi/
loſophico īuenire. ſed nichil ex inuētis
memorie cōmendare ? Quid valeret au
rum querere et plurimum inuenire ſi
dum in via eſſet obliuiſci cōtingeret ?
ſic eciam nō valet ad predicacōnem ire.
et ex auditis nichil penitus retinere .
Unde in lege Moyſi illa animalia im/
munda erant q̄ non ruminabant et vn
gulas non findebant. Quid enim erat
ſpiritualiter ruminare. niſi diuina ver
ba et conſilia et precepta mente reuol/
uere . et ſic obliuioni ea non tradere ?

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Sz quid vngulas fiſſas habere. niſi ꝑ
male geſtis corda ſcindere. vt ſic ſint cor
da per cōtricionem peccatorum diuiſa.
et per ruminacōnem diuinorum deuo/
ta. plus enim ſatis delectatur ouis in
ruminando qđ carpſit ꝙ qđ carpendo
comedit. ergo ſi iſta ignoras omniū mu
lierum pulcherrima. et omniū creatu/
rarum digniſſima. racōnalis videlicet
creatura. vade iuxta Salomonis doc/
trinam poſt gregum veſtigia. et diſce a
brutis ſapienciam. O ſi cōſideret homo
formicam tam exiguam. carne quaſi et
oſſibus nullam. ꝙ ſit prudēs viam ſibi
faciendo. ꝙ prudens cibos colligendo.
ꝙ prudens in ea q̄ collegit cōſeruando.
Nunquid non ſtuperet nō admiracōez
incurreret? ergo ſi verbum predicatio
nis cibus eſt mentis. quia non ex ſolo
pane viuit hō ſed ex omī verbo qđ pro/
cedit ab ore dī. Quomō cum ad predica
cōnem vadis. more formice meliora nō
eligis et in memoria ad ꝑpetuam bea/
titudinem non reponis? Turpe eſt vt
maior prudencia ſit in brutis ꝙ in pru
dētiſſimo animali. qđ vltra bruta racō
nem accepit. et tamē dicitur Job. duo/
decimo. Interroga iumenta et docebūt
te volatilia celi et indicabūt tibi. et nar
rabunt piſces maris. Hic poſſent innu
merabilia de prudentia animalium ad
duci. ¶ Tercia forma addiſcendi eſt
experiri efficaciter. quid prodeſt edifi/
care domum et nunꝙ inhabitare eam.
qđ valeret cibos multos et diuicias cō/
gregare. et nunꝙ ex eis vſum accipere?
ergo nec valet ſi verbum audias. ſi cor/
de retineas. ſi iuxta verbum dei oꝑari
deſiſtas. Nam operari eſt finis quare
homo audit et conſeruat viuacitatem
mentis. ergo ſi omne illud eſt vacuum
qđ non aſſequitur finem ſuū: cū omne
opus ſit ex fine laudandum. vanum ē
diſcere. vanum eſt memorie cōmendare
ſi deſit et facere. Quare nō laudandus
eſt dux belli. quantūcunqꝫ ſibi ꝓſpere
ſuccedat. ꝙ diu aliquid belli reſtat. niſi
prius victoriam plenā obtineat. ergo
nec multi laudandi ſunt qui ſolum p̄di
cacōnes audiunt ſed audita non faciunt
et ꝓpterea cum ſaluator eſſet medicus
non ſolum voluit ſcire noſtras infirmi/
tates. ſed eciā voluit experiri vt poſſet
homini compati. more medici qui cum
infirmis dicitur infirmari Unde dicit᷑
ad Hebreos quīto. didicit ex hiis q̄ paſ
ſus eſt obedienciam. et ideo dicitur no/
bis in Canone Jacobi primo. Eſtote
factores verbi et non auditores. quo cō
tra dicitur de phariſeis in Matheo. di/
cunt enim et non faciunt. Non talis
Apoſtolꝰ qui dicebat Non audeo aliqđ
eorum loqui que ꝑ me non efficit xp̄s.
Et quid mirum de viris ſanctis cū hoc
fuerit in philoſophis Nā Tulius dicit
ꝙ principium artis eſt facere tu ipē qđ
doces Viſa cauſa ꝓpt̄ quā debemus ad
addiſcendum moueri. et addita forma
ſecundum quā debemus in addiſcendo
regulari et dirigi. ¶ Tercio. ponenda
eſt materia c̄ca quā debemus negociari
Eſt autem triplex Materia. ſcđm tria
q̄ debemus addiſcere. Primo. timorem
reuerencie. Secundo Amorem beniuo/
lentie. Tercio vero Rigorem iuſticie.
vt ſic diſcat homo timorem reuerencie
circa deum. Amorem beniuolencie c̄ca
ꝓximū. ꝛ Rigorem iuſticie c̄ca ſeipm̄.

¶ Dico ꝙ homo debet diſcere timorem
reuerencie circa deum Nam timere deū
omnis boni eſt fundamentum · quia ꝑ
eum homo dimittit peccatum · incipit
agere bonum · et aſpirat ad optimum
retinetur ne recidiuet in malum · Vn̄
Eccleſiaſt · Per timorem dei recedit om
nis homo a malo · et inicium ſapiencie
timor domini · et illud · niſi in timorē do
mini tenueris te inſtanter cito ſubuer/
tetur domus tua · Quis peccatorū non
timeat iudicem omnia cognoſcentem :
vniuerſa ſubtiliter exquirētem : et ma
la omnia punientem ? Unde Jeremi ·
Quis non timebit te O rex gencium ?
Si ſic timet gallina pro filijs miluum
ſic columba niſum · quantum eſt timē/
da et reuerenda ſumma potencia · cui
nulla poteſt reſiſtere creatura ? et ꝓpte
rea dicit dominus Deutronomij iiij ·
ad Moyſen · Congrega ad me populū
vt audiat ſermones meos · et diſcat ti/
mere me omni tempore · Pſalmiſta ·
Timeat dominum omnis terra ⁊c̄ ·
Nam ſicut dicitur in Malachia · Vobis
timentibus nomen meum orietur ſol
iuſticie · Nam et reges et mundi princi
pes multum amant milites quos vidēt
circa ſe reuerentes et reuerēter ſuis im
perijs obſequentes · ſed diſperdunt et
reprimunt cōtrariū facientes ¶ Scd̄o
debemus diſcere amorem beniuolencie
circa proximum · Unde ſcribit Aplūs ·
ad Theſſalonicenſes · Ipſi a deo didi/
ciſtis vt diligatis inuicem · certe hoc do
cet et predicat omnis ſcriptura · hoc do/
cet ⁊ predicat omnis natura · Quid em̄
aſpide ſerpente crudelior · et tamen ſic
cōparem ſuum diligit · vt abſq̧ eo vix
viuere poſſit. Unde ſi quis aliquē corū
occiderit · alter miro modo perſequitur
occiſorem · ita vt illum vbicumq̧ inuē/
tum inuadit · et mori pro cōpare perui
pendat · Qualis em̄ hic mūdus eſſet tā
diuerſis rebus vnitus ſi amor creatuā
rum non eſſet · ergo ſi ſic eſt in ſerpenti
bus · quid debet eſſe in hominibus qui
ab vno deo quodammō ſpūaliter facti ·
ab vno ſolo orti et ad vnum finemm btī
tudinis ordinati de ipſa dilectione mu/
tua ad proximum diuinum acceperūt
imperium ? Amemus ergo nos fratres
non ſolum lingua · nec tantū corde · ſed
et opere · quia vt Gregorius dicit · pro/
bacio dilectionis eſt exhibiti operis ·
¶ Tercio debemus diſcere rigorē iuſ
ticie quo ad noſipos · Unde et ꝓpheta
dicebat · Confitebor tibi in toto cor · m ·
quoniam didici iu · inſticie tue · id eſt ·
didici · corrigere · Nam et leo cauda ſua
ferit priuſq̄ꝫ rugiat · gallus ſe percutit
alis · nec canere preſumit anteq̄ꝫ ꝑcuſſe
rit · quia reuera nullus ad cantum eter
num ꝑuenire valebit qui ſe hic nō affli
git · Hec omnia ſancti doctores fecerūt ·
ſicut eorum nobis ſcripta oſtendunt ·
Vn̄ ⁊ ipē doctor genciū dixit · Caſtigo
cor · ⁊c̄ ne forte cum alijs predicauerim
ipſe reprobus efficiar · Exemplum ſcī
Jeronimi · qui carnem ſuam in deſerto
macerauit oracōnibus et ieiunijs ⁊c̄ ·

¶ Sequitur commune
ſcōrū de virginibus

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

De virginibus.

Diffuſa eſt gracia in labijs tuis. ꝓpterea bn̄dixit te deus in eternū Pſalmiſta. Quis quantūcumq; ſcien/cia polleat eciam ſi linguam eruditam poſſideat digne laudare valeat: ꝙ deus in nobili prerogatiua electam hāc et dilectā ſibi virginem gracia decorante in via et glā conſūmāte in pr̄ia ſtatueit. Omnis enim humana perfectio vel reſpicit ſtatū vie in quo merita cumulan/tur. vel ſtatum patrie. in quo premia condonantur. Dignum eſt enim vt qui legittime certat vel bellat: coronā poſt triumphum accipiat. nam ante triumphum nemo eſt laudandus. nemo eciā coronandus. Non enim eſt laudanda nauigantis felicitas donec nauē in litore ſtatuat et portum tranquillitatis obtineat. quia ꝙ diu hinc inde ventis flantibus in mari fluctuat et inter tu/mentes fluctus nauigat incertū eſt ad quē finem ꝑueniat. Hanc igitur ſanctā virginem inſimul et martirem. que iā nauem ſuam collocauit in portu et ple/nam victoriam reportauit ab hoſte.

In verbo premiſſo a duobus legi/mus cōmendatam a ſancto Propheta. Primo. ab Eloquentia virtuoſa. qua refulſit in mundo. Secundo ab excellē/tia glorioſa qua ſplendet in premio. Primum reſpicit vitam mortalem in q̄ cū hoſte pugnauit. ſecūdū reſpicit vitā inmortalem in qua ab hoſte triumpha/uit. vel triumhum accepit. Primū. ſcȝ victoria cauſa ſcdi eſt. Sed ſecundum eſt veritas ſiue premiū primi. Primū notatur cum dicitur Diffuſa eſt gracia in labijs tuis. Secundū notatur. cum dicitur. ꝓpterea benedixit te deus in eternū. Dicit ergo ſanctus Propheta. Diffuſa eſt gracia. Non enim habuit graciam oris. ſed eciā cordis et operis. Require in eius legenda ꝙ fuit deo grata ⁊c̄. Vt igitur nos poſſimus habere diuinam graciam Tria ſunt nobis ne/ceſſario attendenda Primo quidē q̄s ſit ad eam perueniendi modus. Secundo quis eius ſit vſus. Tercio. quis eius ſit fructus. Eſt igitur Primo Nōndum de modo quo habenda eſt gracia. Nota ergo. ꝙ ad graciam poſſidendam et cōſeruandam Quatuor ſunt neceſſaria. Primo vt ſit Cor purum. ſit ꝓfundum. ſit latum ⁊ amplum. ſit eciā clauſum. Vt ſic ſit purum per mundiciam caſtitatis in carne. Sit profundum ꝑ infimū humilitatis in mente. ſit latū per effectum caritatis in opere. et ſit clauſum per cōſeruacōnem taciturni/tatis in ore. vt ſic ſit caſtitas contra ſordes luxurie. Sit humilitas contra tu/morem ſuperbie. Sit caritas contra li/uorem inuidie. Sit et taciturnitas cō/tra nimietatem verborum. Dico. ꝙ ante omnia debet eſſe cor purum ꝑ mūdiciam caſtitatis in corpore. contra ſordes luxurie. et de hoc exponitur illud prime. Ca. primo. Petri. Succincti lumbos mentis veſtre ſperate in eam que confertur vobis graciam: mentis et corporis lumbos teneat perfecte ſuc/cinctos et ſtrictos Vnde dicitur in luca Sint lumbi veſtri precincti. qd̄ expo/nens Gregorius. ait. lumbos enim p̄/cīgimus cū carnis luxuriā ꝑ cōtinēciā coartamq;. Quis nō fugiat luxuriā cū

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

animalia bruta deteſtantur. Sed heu
quoniā facti ſunt homines xpriſtiani
non ſolum vt pagani ſed velud canes ꝛ
equi. lege capitulum Iheremie tercio.
Nam et quinto eiuſdem dicitur. Equi
amatores in feminas et emiſſarij facti
ſunt et vnuquiſqꝫ ad vxorem proximi
hinniebat. et addit. nunquid ſuꝑ hijs
non viſitabo dicit dominus? in gente
tali non vlciſcetur aīma mea? ¶ Scd'o
debet eſſe cor profundum per infimum
humilitatis cōtra tumorem ſuperbie:
Ad valles enim fluunt aque et in mon
tibus altis non inueniūtur aque. quia
ſicut interius cauernoſi ꝑ naturam va
cuitatis quā nō amittūt: aquas a mari
attrahunt et ſic fontes foras erumpunt
et flumina magna faciunt. et ſic vir hu
milis. dum ſe vacuum credit diuinam
graciam ad ſe trahit et tanto amplius
quanto ſe humiliauerit profundius.
Sicut ſuperbus quanto magis aſcen/
dit tanto forcius inde ruit Unde Saul
ſuperbiſſimus cecidit illuc Dauid hu/
milis aſcendere meruit. et tanto ma/
gis quanto ſe amplius humiliauerat.
Unde dicit' in Cantico Domine noſtre
Reſpexit humilitatem ancille ſue. De/
poſuit potentes de ſede et exaltauit hu
miles. et quid mirum ſi ita eſt. cum di
cat Apoſtolus. ꝙ deus ſuꝑbis reſiſtit.
humilibꝫ aūt dat graciam. Quomodo
aſcendere poterit cui omnipotens con/
tradicit? Nunquid gallina ſe ibi audet
erigere vbi ſcit vulpem eſſe? Quid ibi
ouis facē poterit vbi et leo reſiſtit? ergo
ſuperbus aſcendet? immo pocius ruet
qui omnipotentem contra ſe habet. Vn̄
ad ſuperbum loquitur ipſe in Abdia.
Superbia cordis tui extulit te habitan
tem in ſciſſuris petre. qui dicis in cor/
de tuo. Quis detrahet me deorſum. ſi
exaltatus fueris vt Aquila et int' ſidera
poſueris nidum tuum. inde detraham
te dicit dominus. ¶ Tercō debet eſſe
cor latum per effectum caītatis in oꝑe
cōtra liuorem inuidie. Nunquid ignis
in ſtipula poteſt eſſe et non ardere vel
fumū non facere? Nunquid non carbo
ignitus carbones extinctos incendit
quos iuxta ſe reperit? Nōne cādela ar
dēs incendit extinctā ſi illi fuerit appli
cata? Sed caītas cum ſit ignis quomō
in anima poſſit eſſe et ſibi ꝓximos nō
incendere? Quid eſt autem proximum
inflammare. niſi eum per beneficia ad
amandum mouere? Unde Apoſtolus.
Si eſurieit inimicus tuus ciba eum ſi
ſitit potum da illi. hoc enim faciēs car/
bones ignis cōgeres ſuperr caput eius
id eſt. inflammabis eum ad te amandū
Nam qui videt fratrem ſuum neceſſita
tem habere et clauſerit viſcera ab eo.
quomodo caritas dei manet in illo. et
Propter hec omnia dicitur luce ſexto.
Si diligitis eos qui vos diligunt q̄ vo
bis gracia? ſiquidē et peccatores hoc fa
ciunt. ergo omnibus benefaciendum
eſt ſi poſſibilitas adeſt. et nullius bono
inuidendum eſt. ¶ Quarto debet eſſe
cor clauſum ꝑ obſeruanciam tacitur/
nitatis in ore contra vicium lingue.
Unde dicitur Eccleſiaſtes. triceſimo.
Audi tacens et ꝓ reuerencia addetur
tibi bona gracia. Nam et dicitur vice/
ſimo eiuſdem. Sapiens in verbis ſeip
ſum amabilem reddit. ſed gratie fatu/
orum effundētur. Eſt tacens qui inue

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

nit⁹ ſapiens. et eſt odibilis qui procax
eſt ad loquendum. homo ſapiēs tacebit
vſqȝ ad tempus. laſciuus autem et im
prudens nō ſeruabūt tempus. Et qui
multis vtitur verbis odit animā ſuam
Sapiens in verbis producet ſeipſum.
et homo prudens placebit magnatis.
Similiter et xxi. eiuſdem dicit. in ore
fatuorum cor illorum. et in corde ſapien
tum os illorum. ¶ Debet igitur homo
eſſe velox ad audiendum. tardus ad lo
quendum. et tardus ad iram. quia taci
turnitas diſponit ad graciam. ſed lo /
quacitas diſponit ad iram. Ob quam
cauſam noſtra natura magiſtra: poſuit
linguā inter duo clauſtra ne facile ꝓſi /
liret in verba. Multi monachi ꝓficiunt
qui clauſtra cuſtodiunt. ſed cito defici /
unt qui cito vel ſepius foras vadunt.
quare lingua noſtra frenanda eſt inter
clauſtra ne ī vana leuiter effluat. quia
ſicut ait ſanctus Propheta. vir linguo /
ſus non dirigetur in terra. Sic igitur
patet modus quo ad graciam perueni /
mus et eam in nobis augmentamus.
¶ Reſtat videre quis ſit eius Vſus.
Nota ꝙ eius vſus conſiſtit in tribus.
Primo in honorando domini maieſta /
tem per reuerentiam adornantem.
Secundo in refrenando ꝓpriam volū /
tatem per temperantiam cohibentem.
Tercio in releuando proximi pauper
tatem per miſericordiam ſubuenientē.
¶ Dico ꝙ Primus vſus eſt grē in ho /
norando diuinam maieſtatem per reue
renciam adornantem et vſqȝ ad pedes
ſe humiliantem. Si tantam exhibent
reuerenciam cardinales ſummo ponti /
fici. et milites regi quanta eſt reueren /
cia exhibenda illi ſumme potenti. vni /
uerſa ſcienti. omnia gubernanti. et ſin
gula diſponenti? Unde dicitur ad He /
breos duodecimo. Habemus graciam
per quam ſeruiamus placē tes deo cum
metu et reuerencia. Quis vnquam ad
diuinum tronum acceſſit reuerenter et
qđ peciȷt non impetrauit? Exemplū
eſt de publicano. qui quia reuerenter
acceſſit iuſtificacōnem et veniam repor
tauit. Sed contra phariſeus qui irre /
uerenter acceſſit nichil a deo obtinuit.
ſed pocius culpam auxit Unde dicitur
ad Hebreos quarto. Accedamus cum
fiducia ad tronum gracie eius. vt mi /
ſericordiam cōſequamur et graciam in
ueniamus in auxilio oportuno. Si enī
tantā reuerenciam exhibent animalia
ſuo regi. ſcilicet. leoni vt ad eius rugi /
tum timeant. gradum figant. exſpectā
tes cum tremore quid iubeat. nec circu
lum quem cauda deſcripſit pertranſire
preſumant: quid animalium. ymmo
creaturarum omnium faciendum eſt
creatori? O ingratitudo humana. O
ſuperbia digne aliquādo confundenda
quando animalia bruta leonem reuerē
ter metuunt quem tyrannum crudeliſ
ſimum ad ſe perſequendum ꝑſentiunt
et apes ſic ſuo regi ſeruiunt. immo cui
multa preſtiterunt dum ſibi eum regē
fecerunt. et homo creaturarum digniſ /
ſima a deo formata et omnibus rebus
mundi prepoſita. precioſo ſanguine cō /
parata et de morte ad vitam reducta
rennuit ſuo regi ſeruire. Unde ipſe cō /
q̄ritur in Johanne. Ego honorifico pa
trem meū. et vos inhonoraſtis me. et ī
Mala. ij. Si ego pr̄ vbi ē honor meus.

Secundus gracie vſus eſt in frenā/
do ꝓpriam voluntatem per temperan/
tiam conſtringentem. Turpe eſt et eſt
nature contrarium. vt vbi ſe frenat bru
talis natura q̄ in laſciuiā tota eſt ꝓna :
ſine freno viuat racōnalis natura. que
ſenſualitatis et carnis eſt domina non
ancilla. Notandum igitur eſt. ꝙ
Aureolus Philoſophus. in quodam li/
bro ſuo de nuptijs dicit. Querit enim
an vir ſapiens ducere debeat velle vxo
rem. eciā ſi ſit pulchra. ſi caſta. ſi bene
compoſita. ſi bene morigeata. ſi ex parē
tibus honeſtis ⁊c̄. que in muliere ſunt
cōmendanda. et ait raro iſta omnia cō/
ueniunt in aliqua. q̄ etſi cōueniant : a
ſapiente tamen vxor ducenda non eſt.
et racōnem aſſignat quare. vxores in/
quit querunt precioſas veſtes. ſuppel/
lectilem variam. aurum et gemmas.
et obſequentes ancillas. et tamen vt
ipſe addit. ꝓponunt marito garrulas
queſtiones. Talis inquit ad virum :
Illa me honoracior preceſſit ad publi/
cum. talis honoratur ab omnibus. et
in conuentu feminarum quaſi miſera
deſpicior. cum eciam hodie talem quā
inſpexiſti vicinam. dic michi quid lo/
quebaris hodie cum ancilla. de foro eci
am veniēs quid inquit michi portaſti.
Et ſic nec amicum nec ſodalem habere
poſſumus. quia vxor alterius odium
ſuſpicatur ⁊c̄. Tercius vſus gracie
eſt in releuando ſummam neceſſita/
tem per miſericordiam ſubleuantem.
Unde prima. Pet̄. quarto. Vnuſquiſq;
prout accepit graciam illam in alteru/
trum adminiſtrantes. Turpe eſt ſi mi
ſericordiā quā exhibent bruta non exhi
beat homo animal manſuetū a natura.
O crudelitas humana. O crudelitas
dura tigridis lacte nutrita. vñ nobis
crudelitas tanta conſtat? Deponamus
fratres omnem prorſus ferocitatem. vt
per virtutum exercitia quidquid inhu
manum eſt et ferum in nobis omnino
deperat. at per hoc triplicem gracie
vſum obſeruantes : ſupernorum ciuiū
gloriam attingamq. Quod nobis preſ/
tare dignetur xpiſtus iheſus. Qui cū
deo patre et ſpiritu ſancto viuit et reg/
nat deus in ſecula ſeculorum Amen.

Ventura bona docētis ſeraphici doc
toris Bonauenture ſacroſancte Rōne
eccleſie Cardinalis digniſſimi de tem/
pore ſimul et ſanctis perfructuoſum
opus Zwollis impreſſum : Feliciter
explicit. Anno domini Milleſimo
quadringenteſimo ſeptuageſimonono.

1479

62 6783

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
169 E 58